

Diža' chawe' kub len Salmo ka'

Yatee Zapotec New Testament & Psalms

Contents

SALMOS	1
MATÍO	86
MARKOS	131
LUKAS	159
ŽWA	205
HECHOS	239
ROMANOS	284
1 CORINTIOS	303
2 CORINTIOS	321
GÁLATAS	332
EFESIOS	339
FILIPENSES	346
COLOSENSES	350
1 TESALONISENSES	355
2 TESALONISENSES	359
1 TIMOTEO	361
2 TIMOTEO	367
TITO	371
FILEMÓN	374
HEBREOS	375
ŽEDW	388
1 BEDW	393
2 BEDW	398
1 ŽWA	401
2 ŽWA	405
3 ŽWA	406
JUDAS	407
APOKALIPSIS	409

Diž'a' chawe' kub len Salmo ka'
New Testament and Psalms in Zapotec, Yatee (MX:zty:Zapotec, Yatee)

copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Zapotec, Yatee

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Zapoteco, Yatee [zty], Mexico

Copyright Information

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament and Psalms

in Zapotec, Yatee

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

ISBN 978-1-5313-0762-2

PDF generated on 21 Sep 2016 from source files dated 21 Sep 2016

0bfe09c1-2c81-5cea-8249-8c76af5de080

This print-on-demand edition of Scripture is designed, produced, and provided at cost by the Digital Bible Society. This is made possible through partnerships with the Bible League of Canada, Open Doors International and other missions and translation agencies. We are deeply grateful for the sacrifices made in translating this edition of Scripture and the generosity of others in making this Bible available to you.

To order additional copies of this Bible or hundreds of translations like it or to learn more about our ministries and the mission of Scripture distribution in every language, we invite you to visit www.DBS.org (USA), www.BibleLeague.ca (Canada), and www.OpenDoors.org (Europe). May God bless your work in sharing and teaching these Scriptures, until, as it is written, the earth is *“filled with the knowledge of the glory of the LORD, as the waters cover the sea.”* (Habakkuk 2:14)

SALMO KA'

1

¹ Ba nez zen naken che bennen' bi zzi'e da' zzejni'igekle benne' wen da' zinnj ka' le',
na' bi nake' toze len benne' dola' ka',
na' bi žónlene' tzen benne' ka' zžógake'
Dios chela'ale,
² san žebele' dan' žone' kan zchi'le Xanžo
Dios,
na' kan nak dan' wnnakze' Le', dot ža dot
yel zlab laže'en.
³ Benne' ni nake' ka to yag da' zoan žoa'a
yegw,
da' zbian da' zix chen lo byo' chekzen,
na' xlagen bi žasen.
Yógo'te da' žon benne' ni, želžój chawen',
⁴ san benne' wen da' zinnj ka' kege ki zej
nake'.
Zej nake' ka to laga' biž dan' žoa be'.
⁵ Bi yežojgak chawe' benne' wen da' zinnj
ka' kate' wchi'a laže' Dios légage',
na' bi chó'ogak benne' dola' ka' gan zej
ndobe benne' chawe' ka' law Dios.
⁶ Žaz laže' Dios da' žongak benne' chawe'
ka',
san da' žongak benne' wen da' zinnj ka'
chen' légage' gan kwia y'igake'.

2

¹ ŽBiz chen' zži'igak benne' yógo'te yež ka'
che Dios?
ŽBiz chen' zlab láže'gak benne' ka' da'
zzoan Le' chela'ale?
² Žži'igak benne' wnná bia' ka' chie' Le',
na' benne' yolawe' ka' žóngake' toze diža'
nich wži'igake' che Dios, Xángake',
na' che Bennen' wže Dios chekze'.
³ Žnnágake': "Yebéj kwinžo lo ná'gake',
na' wzoažo chela'ale da' bchi'igekle' žo'o."
⁴ Gan že' Xanžon' ya'abá chie' žžiže'.
Žon ditjle' da' žek láže'gake' góngake',
⁵ na' lo yela' zža'a chie' zdiže' légage',
na' lo yela' yichj ža'a chie' zchebe' légage'.
⁶ Žnne': "Lo ya'a la'y chia', Ya'a Sión
ba bzoa' Bennen' nna bi'e lo wlaza' neda'.
⁷ Žnna Bennen': "Wzenla' le'e da' gož
Xanžon' neda'.
Gože' neda': Le' nako' Ži'na'. Na'a ža naka'
xo'.

⁸ Wnnable neda', na' gonna' Le' yógo'te yež
ka',
na' gak chio' dot yežlyó.
⁹ Wchinnjo' yež ka' len to bar ya,
na' ka to že'e yo wozjo' légaken."
¹⁰ Na'a, le'e, Benne' wnná bia' ka', le yenle
da' ni da' zzejni'ila' le'e.
Le wsedle da' ni da' zzenla' le'e, le'e na'
znná bia'le lo yežlyó.
¹¹ Le gon da' znná Xanžo Dios, lo yela' zžebe
chele,
na' lo yela' žezize chele, le yebele lawe' Le'.
¹² Le gape ba la'ne Ži'ne' nich bi že'e,
na' bi kwia yi'le lo nez chele, dan' la' žá'atie'
Le'.
Ba nez zen naken chegak yógo'te benne' ka'
žxen láže'gake' Le'.

3

¹ Xana' Dios, ba nyanle'e benne' ka'
zžá'agake' neda'.
Benne' zante zdíl-lengake' neda'.
² Benne' zante znnégake' chia', na' znná-
gake':
"Bi yeslá Dios le'."
³ San Le', Xana' Dios, žape chi'o neda'.
Nako' yela' baní' chia', na' zzo' neda'
chawe'.
⁴ Wžéžyi'a, na' bliža' Xana' Dios,
na' Le' bechebe' chia' gan zoe' law ya'a la'y
chie'.
⁵ Gota'a, na' wtasa',
na' bebana' dan' ben choch Xana' Dios
neda'.
⁶ Bi žeba' chi mil benne' ka' zdíl-lengake'
neda',
benne' ka' zej nyechjle' neda'.
⁷ Wyás, Xana' Dios. Beslá neda', Dios chia',
na' wdáp xága'gak benne' ka' zdíl-lengake'
neda',
na' bdichj láye'gak benne' wen da' zinnj ka'.
⁸ Yela' weslá za' lo no'o, Xana' Dios.
Ben chawe' benne' chio' ka'.

4

¹ Bechebe chia' kate' žiža' Le', Dios.
Le' zchi'a láže'kzo' da' žona'.
Kate' wzoá' lo da' zede, Le' ben chocho'
neda'.
Beyache' laže'l neda', na' benle da'
zcháljlena' Le'.

² Zna Dios: "Le'e, benne' ka', ζto chi'ize wzoale neda' chela'ale?
ζTo chi'ize ži'ilele da' bi be zaka', na' chejle'le da' wen laže'?"

³ Žala' nnézlele ba wže Xanžo Dios bennen' žape' Le' ba la'ne.

Xanžo Dios yenle' chia' kate' wliža' Le'.

⁴ Le žebe law Dios, na' bi gonle doľa'.

Le wlab laže' chie' kate' dele gan ztasle, na' le soa žize.

⁵ Le got biado' ka' lawe' Le' lo da' nak chawe',

na' le wxén laže' Xanžo Dios.

⁶ Benne' zante znnágake':

"ζNoz benne' gon chawe'e neto'?"

Lo yela' ži'i laže' chio' bwia neto', Xanto' Dios.

⁷ Le' bzo' yela' žebele lo yichj lázda'wa', dan' nakžen zen ka da' zej nape benne' ka' zej nápli'e zoa', na' xis uba wal.

⁸ Lo yela' zga'n chawe' gata'a, na' tasa', dan' znno' Le', Xana' Dios, naka' chawe' lawo' Le'.

5

¹ Bze nag da' znnia', Xana' Dios.

Be' laže' kan zbeže laža'a.

² Le' nako' Xana', na' nako' Dios chia'. Benle da' žliža' Le', dan' zcháljlenteza' Le'.

³ Xana' Dios, chbal-le yenlo' chi'a.

Zildo' la'kza' lawo' Le', na' kweza' da' yi'o neda'.

⁴ Nako' Dios bi žaz lažo'o da' bi nak chawe'. No benne' žone' da' zia bi soakze' gan zo' Le'.

⁵ Bi žo'o latje la'gak benne' wen da' zinnj ka' lawo'.

Bi zle'elo' chawe' yógo'te benne' wen da' zinnj ka'.

⁶ Zchinnjo' ližgak benne' ka' žon láže'gake'. Zzo' chela'ale benne' wetw benách ka', na' no benne' žon laže'e,

⁷ san neda' wak choa'a ližo' dan' nží'ile'elo' neda'.

Wkán' zena' Le' lo yodo' la'y chio' lo yela' zžebe.

⁸ Bsedle neda' gona' da' chawe' lawo' Le', Xana' Dios,

dan' zžá'ale'egak benne' ka' neda',

benne' ka' bi zle'egekle' neda' chawe'.

Bche' neda' nez chawe' chio'.

⁹ Benne' ki bi znnágake' da' naken da' li.

Nža' yichj lázdo'gake' da' kegle.

Lbá'gake' zej naken ka yežw ba ka' chegak benne' gat ka' da' nyáljwgaken.

Znnágake' diža' chawe' ka', san žon láže'gake'.

¹⁰ Ben zi' benne' ka', Dios.

Ben ga chejchégwake' ni'a che xtíža'gakkze'.

Dan' nyanle'e da' bi nak chawe' da' zón-gake',

na' dan' bží'igake' chio' Le', bnnita' légage' chela'ale.

¹¹ San yebéle'egekle benne' ka' žxen láže'gake' Le'.

Kwežeyá'gake' lo yela' žebele dan' žákleno' légage'.

Benne' ka' zej nži'ile' Le' yebéle'egekle' lawo' Le'.

¹² Gon cháwe'kzo' benne' chawe', Xana' Dios.

Dan' žaz lažo'o bennen', gape chi'o le'.

6

¹ Xana' Dios, bi tiľo' neda' lo yela' zža'a chio', na' bi gono' neda' zi' lo yela' yichj ža'a chio'.

² Beyache' laže'l neda', Xana' Dios, dan' bi zoa' chawe'.

Beyón neda', Xana' Dios, dan' zžáka'li'a.

³ Že' zede yichj lázda'wa', na' Le', Xana' Dios, žbatx gákleno' neda'?

⁴ Da, Xana' Dios, beslá be' da' nakkza'.

Lo yela' ži'i laže' chio' beslá neda'.

⁵ Gan zej nmita' benne' gat ka', bi žejsá' laže' no benne' Le'.

Lo latje chegak benne' gat ka', ζnoz benne' wká'n zene' Le'?

⁶ Ba žedó laža'a dan' zbeže laža'a.

Yógo'te yel zbise gan dia' len nis zbeža'.

Žesbisan' len nis zbeža'.

⁷ Ba nyejw yej lawa' dan' zbéželi'a.

Ba bebižkze nis dan' yožen yej lawa' dan' zžá'ale'egak benne' ka' žsáka'gake' neda'.

⁸ Le kwas ga zoa' ni, yógo'tele žonle da' zinnj,

dan' ženle Dios zbéželi'a.

⁹ Xana' Dios ba ženle' da' žáta'yoela' Le'.

Zzi' Xana' Dios da' zcháljlena' Le'.

¹⁰ Žedo'egekle, na' zej že' zedle'e yógo'te benne' ka' bi zle'egekle' neda' chawe'.

De chgi' kwásgake' gan zoa', na' yedoé'egekle'.

7

¹ Xana' Dios, žxen laža'a Le'.
 Beslá neda' lo na'gak benne' ka' žsáka'gake'
 neda', na' gokljen neda',
² nich bi séngake' neda' ka žon bež yixe',
 na' bi wchéza'gake' neda' gan bi zoa no
 benne' gáklene' neda'.
³ Xana' Dios, cha' bena' neda' ki;
 cha' zoa bi da' zinnj da' ben ni'a na'a;
⁴ cha' zoa bi da' bi nak chawe' da' bena' che
 no benne',
 bennen' zgá'nlene' neda' chawe',
 (san neda' góklena' bennen' bi zle'ele'
 neda' chawe' la'kze bi be bena'
 chie')
⁵ cha' ki bena', be' latje bennen' bi zle'ele'
 neda' chawe' kwia laže'e neda', na'
 sene' neda'.
 Be' latje bennen' wleje' neda' lo yo, na'
 wca'ne' ca'ze yela' zen chia'.
⁶ Xana' Dios, lo yela' zža'a chio', wzó ža'.
 Bdił-jen benne' ka' žsáka'gake' neda' lo
 yela' zža'a chégake'.
 Bseła' da' gaklen neda' kate' žin ža wchi'a
 lažo'o da' žak cheto'.
⁷ Benne' yógo'te yež ka' lá'gake' lawo' Le'.
 Wnná bia' benne' ka' lo yela' zen chio'.
⁸ Le', Xana' Dios, wchi'a lažo'o benne'
 yógo'te yež.
 Bchi'a laže' neda' ka nak da' chawe' dan'
 bena',
 dan' bena' lo da' nak li laže' chia'.
⁹ Bchinnj da' žongak benne' wen da' zinnj
 ka',
 san ben chawe' benne' chawe' ka',
 dan' nako' chawe', Dios, na' zwio' da' yo'o lo
 yichj lázdo'gak yógo'te benne' ka'.
¹⁰ Dios na'kze žape chi'e neda'.
 Žeslé' benne' ka' zej nake' li laže'.
¹¹ Nak chawe' ka' zchi'a laže' Dios da' žongak
 benne' ka'.
 Yógo'te ža zža'a Dios che da' žongak benne'
 wen da' zinnj ka'.
¹² Cha' bi yeyát láže'gake' Dios kweje' ya
 ntoche' chie' ka'.
 Za' wsie' yag ntóche'do' chie' ka'.
¹³ Za' wkonle' žin ya chie' ka' che wdiļe.
 Za' wsie' yag ntóche'do' ka' zoa yi'
 láwe'gaken.
¹⁴ Benne' wen da' zinnj zkweze' da' zia da'
 gone'.
 Yo'o yichj lázda'we' da' zinnj da' gone', na'
 gone' da' wen laže'.

¹⁵ Ba bche'ne' to yežw gže' nich yéxjwgak
 benne' ka' ga na', san bexiwe' lekze'
 lo yežwn'.
¹⁶ Da' zinnj da' bene' žesbaga'n lekze' zia,
 na' da' bsake'e benne' ka' yebi' Dios
 chekze' le'.
¹⁷ Wká'n zena' Xana' Dios ni'a che da' chawe'
 da' žone'
 na' gólteza' che La la'y che Xana' Dios,
 Benne' zente.

8

¹ Xanto' Dios, zente nak La la'y chio' Le' do
 zente yežlyó.
 Nakže zen yela' zen chio' ka ya'abá.
² Žolgak xkwide' ka', na' bi'do' že'n ka', ka
 naken.
 Yo'o chawo'o gan bi gak la'gak benne' ka' bi
 zlé'egekle' Le' chawe'.
 Zzoa žio' benne' ka' bi zlé'egekle' Le'
 chawe',
 na' benne' ka' zžóagake' Le' cheła'ale.
³ Kate' zwia' ya'abá dan' beno' Le',
 na' byo', na' belj ka', da' ka' bzo' to ton,
⁴ na' znnaba': žbizkze zej nak benne' ka',
 dan' že' lažo'o légake'?
 žBizkze zej nak benne' ka', dan' ži'o wnné
 yoe chégake'?
⁵ Beno' légake' yeláte'ze gaxjw ka nako' Le',
 na' bzo' chégake' yela' zen, na' yela' ba
 la'ne.
⁶ Wnnakzo' nna biá'gake' yógo'te da' ka'
 beno'.
 Yógo'ten bdio' lo ná'gake':
⁷ žila' ka', na' bež ka',
 na' yógo'te bia yixe' ka',
⁸ bia zej nni'ta' xílgakba', na' bel ka',
 na' yógo'te bia ka' zej nni'ta'ba' lo niso'.
⁹ Xanto' Dios,
 zente nak La la'y chio' Le' do zente yežlyó.

9

¹ Xana' Dios, dot laža'a wká'n zena' Le'.
 Wzenla' benne' ka' ka nak da' zente da'
 beno'.
² Yebekzla', na' gołkza' ka nak chio'.
 Goļa' che La la'y chio' Le', nako' Dios zente.
³ Bzonnjgak benne' ka' bi zlé'egekle' neda'
 chawe'.
 Bejchégwage', na' wnitgekle' lawo' Le',
⁴ dan' zzoa chawo'o da' chawe' da' žona'.
 Ži'o latje blo chio', na' cháwe'do' zchi'a
 lažo'o.

⁵ Bdiło' benne' yež ka', na' bchinnjo' yo'o
chegak benne' wen da' zinnj ka'.

Bsoło' lagak benne' ka' to chi'ize.

⁶ Wźia yi'gak benne' ka' bi złé'egekle' neda'
chawe'.

To chi'ize zej nbia yi' latje chegak benne'
ka',

na' yež chégake' ka', da' ka' bchinnjo' Le'.

Nitó benne' chejsá' laže'e benne' ka'.

⁷ Xanžo Dios zoakze' to chi'ize.

Bkweze' latje blo chie' gan wchi'a laže'e
benne' ka'.

⁸ Ło da' chawe' wchi'a laže'e benne' ka' dot
yežlyó,

na' benne' yógo'te yež ka' ło da' nak li laže'.

⁹ Xanžo Dios nake' ka to gan chejnnita'gak
chawe' benne' yache' ka',

kate' žin ža che da' wźia yin' benne' wen da'
zinnj ka'.

¹⁰ Benne' ka' zej nónbi'e Le', Xanto' Dios,
wxén laže'gake' Le',

dan' bi wléj yichjo' benne' ka' žílĵgake' Le',
Xanto' Dios.

¹¹ Le goł che Xanžon', Bennen' zoe' yež Sión.
Le wzenle benne' yež ka' ka nak da' bene',

¹² dan' žejsá' laže'e chegak benne' ka'
zzáka'gake',

na' yezi'e wzón che benne' wetw benách
ka'.

Bi gał laže'e da' žližgak benne' yache' ka'
Le'.

¹³ Beyache' laže'l neda', Xana' Dios.

Bwia da' zzaka'a ło na'gak benne' ka' bi
złé'egekle' neda' chawe'.

Le' bekó'o neda' ło na' yela' got

¹⁴ nich wzenla' benne' ka' da' zka'n zena' Le'
gan zdóbgake' ło yež Sión,

na' yebéle'ela' dan' besló' neda'.

¹⁵ Chejchazgak benne' yež ka' ło yežw da'
bché'ngake'.

Chejcházgake' ło do yelj da' bđixjgake'.

¹⁶ Xanžo Dios bloe'ele' kan zchi'a laže'e,
dan' wbága'gak zia benne' ka' bi zej nake'
chawe' ni'a che da' bégakkze'.

¹⁷ Benne' bi zej nake' chawe' ka' cházgake' ło
yi' gabł,

yógo'te benne' ka' žał laže'gake' Xanžo
Dios.

¹⁸ Kege to chi'ize gał laže' Dios benne' yache'
ka',

na' kege to chi'ize nitle da' žxen láže'gake'.

¹⁹ Wzó ža', Xana' Dios. Bi go'o latje benne'
ka' wká'n zen kwíngake'.

Ła'gak benne' yež ka' ła'wo' Le' nich wchi'a
łažo'o légake'.

²⁰ Xana' Dios, ben ga žébegak benne' ka' Le'.
Yeyónbia'gak benne' yež ka' zej nake' be-
nachze.

10

¹ Xana' Dios, žbiz chen' zo' zi'to'?

žBiz chen' zkache' kwino' kate' zzáka'gak
benách chio' ka'?

² Ło yela' zka'n zen kwín benne' bi nake'
chawe' zbia laže'e benne' yache',

san chejchaze' ło da' bđixjwe' nich wźia yi'e
bennen'.

³ Zka'n zen kwine' ni'a che da' zze laže'e.

Znne zi'e bennen' zdan laže'e yela' gape,
na' zka'ne' ka'ze Le', Xana' Dios.

⁴ Ło yela' zka'n zen kwín benne' bi nake'
chawe' bi žape' Dios ba la'ne,

na' znne' bi zoa Dios.

⁵ Žónteze' da' zinnj, na' znne'

bi wchi'a laže' Dios le' ni'a che da' žone'.

Zzoe' cheła'ale benne' ka' zží'igake' chie'
le'.

⁶ Ło yichj lázda'we' znne':

“Bi be gak wsejw xneza'.

Batkle bi gak chia' da' bi naken chawe'.”

⁷ Znnáteze' da' kegle, na' da' wen laže', na'
zkache'lanteze'.

Diža' ka'ze, na' diža' yalze zžójgaken žoe'e.

⁸ Zkache' kwine' žoa'a yež nich sene' benne'
ka'.

Bagáche'ze žote' benne' ka' zdégakze' ga
na'.

Zwíalanze' nich gak bi gone' chegak benne'
yache' ka'.

⁹ Bagáche'ze zbeze' ka' žon bež yixe'.

Zbeze' nich gak sene' benne' yache' ka'.

Kate' zzene' benne' yache' ło do yelj chie',
na' zchi'e le' chekze'.

¹⁰ Kan žon bež yixe' zóateze' xíti'e lówlegak
benách ka',

na' zzene' benne' zan len ne'e wałe.

¹¹ Ło yichj lázda'we' znne': “Nał laže' Dios
benne' ki.

Bkache' lawe', na' bi le'ele' da' žona'.”

¹² Wzó ža', Xana' Dios, na' bze no'o.

Bi gał lažo'o benne' yache' ka'.

¹³ ¿Biz chen' zzoagak benne' wen da' zinnj ka' Dios chela'ale?
 Ło yichj lǎzdo'gake' znnǎgake':
 "Bi yezi' wzón Dios neda'."
¹⁴ San Le' bje'ekzlo' da' ni, dan' zwio' no benne' žone' da' zinnj, na' da' bi nak chawe',
 nich yezi'kzo' wzón benne' ka'.
 Benne' yache' ka' zde kwíngake' ło no'no.
 Le' žákłencko' bi' wzebe ka'.
¹⁵ Zkwaso' yela' wałe che benne' wen da' zinnj.
 Wlój lawle da' bi nak chawe' da' bene', dan' bene' bagáche'ze.
¹⁶ To chi'ize nak Xanžon' Benne' znnna bi'e žo'o.
 Ło yežlyó chie' ba wžia yi'gak benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe'.
¹⁷ Benno' chegak benne' gaxjw laže' ka' da' wnnábgekle' Le', Xana' Dios.
 Le' zkweso' yichj lǎzdo'gak bénne'do' ka' nich wzé nǎggake' xtižo'o,
¹⁸ nich wchi'a lažo'o bi' wzebe ka', na' benne' ka' zžáka'gake',
 nich biž bi da' zinnj gongak benne' ka' bi zej nake' chawe' chegak bénne'do' ki.

11

¹ Žxen laža'a Xana' Dios.
 ¿Biz chen' že'gak benách ka' neda':
 "Bzonnj, wyėj law ya'a ka to byinne'?"
² Bwia nga, zkwewgak benne' ka' bi zej nake' chawe' yag ntóche'do' ka' chégake'.
 Ba bxóagake' yag ntóche'do' ka' chégake' ło do chen,
 nich gótgake' bagáche'ze benne' chawe' ka'.
³ Chela' kwasgak da' ka' zzoagak chochen da' chawe',
 ¿bizkze gongak benne' chawe' ka'?'
⁴ Xanžo Dios zoakze' latje la'y chie'.
 Ya'abá na'kze zoa latje blo gan že' Dios.
 Zwiagak yej lawe', na' zle'ele' da' žongak benne' ka'.
⁵ Xanžo Dios zbeje' benne' chawe' ka' ło da' zede,
 san bi zle'ele' chawe' benne' ka' bi zej nake' chawe' na' benne' ka' žóngake' da' zinnj.
⁶ Wdiele' benne' ka' bi zej nake' chawe' ło da' ka' wžia yí'gaken légake',

da' ka' zej naken yi', na' sufr da' žeyen ka yeže, na' to be' da' lale'e,
 da' ka' sele'e lawgak benne' ka'.
⁷ Ki gone' dan' nak chawe' Xanžo Dios, na' nži'ile' da' naken chawe'.
 Lé'egekle benne' li laže' ka' lawe' Le'.

12

¹ Xana' Dios, beslá benne' chio' ka' dan' biž zoa no benne' žape' Le' ba la'ne, na' bi zoa no benne' li laže' lǎdjwgak benne' ka'.
² Yógo'te benne' ka' žon láže'gekle' ljéž-gake' ka'.
 Ło da' wen laže' znnǎgake' diža' chawe' da' znnǎgake' nich gon láže'gekle' benách ka'.
³ Xanžo Dios wžia yi'e benne' ka' zcháljgake' ki,
 na' benne' ka' zcháljgake' da' zka'n zen kwíngake'.
⁴ Benne' ka' znnǎgake': "Da' zchaljžo gǎkłen-zen žo'o.
 Wchaljžo kan žénelžo. ¿Nozkze benne' wchi'le' žo'o?"

⁵ San znnna Xanžo Dios:
 "Na'a la'kza' neda' dan' žsáka'gake' benne' yache' ka',
 benne' ka' zbeže láže'gake',
 na' yeslá' benne' ka' žénegekle' bi da' gona'."
⁶ Xtiža' Xanžo Dios naken dot da' li.
 Naken ka ya plat da' wdén ło yi',
 da' ba wdén ło yi' gaže chi'i ka'.

⁷ Le', Xana' Dios, zwiakzo' benne' chio' ka'.
 To chi'ize gape chio' légake' ło na'gak benne' ka' zej nnita' ło ža na'a ža.
⁸ Kate' zka'n zengak benách ka' da' zinnj,
 zej nnita' benne' bi zej nake' chawe' ka' gáte'teze.

13

¹ ¿To chi'ize gał lažo'o neda', Xana' Dios?
 ¿Gał láže'tezo' neda'?'
 ¿To chi'ize biž le'elo' neda'?'
² ¿To chi'ize gon byene soela' da' zzaka'a?
 ¿To chi'ize gak nyache' laža'a dot ža dot yel?
 ¿To chi'ize nna bia'gak benne' yichj ža'a ka' neda'?'
³ Bwia neda', Xana' Dios, na' bechebe chia'.
 Ben choch neda' nich bi gata',

⁴ na' nich bi nna bennen' bi zle'ele' neda' chawe', bi nne':
 "Ba bzeɣjwa' le'."
 Benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe' yebégekke' cha' chejchaza' lo da' bi nak chawe',
 ⁵ san neda' žxen laža'a Le' yeyache' láže'lo' neda'.
 Dot lázda'wa' žebela' dan' žákleno' neda'.
 ⁶ Gólkza' che Xana' Dios dan' žon chawe'e neda'.

14

¹ Benne' laždo' zide ka' zza' láže'gake', na' znnágake': "Bi zoa Dios."
 Benne' ki zej nchixle yichj lázdo'gake', na' žóngake' da' bi naken chawe'.
 Bi zoa no benne' žone' da' naken chawe'.
 ² Xanžo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, zwie' benne' ka'
 nich le'ele' cha' zoa no benne' žejni'ile', bennen' žape' Dios ba la'ne.
 ³ Yógo'tie' bejchíxgekke'.
 Yógo'tie' zej nchixle yichj lázdo'gake'.
 Bi zoa no benne' žone' da' naken chawe', nitóe'.
 ⁴ ¿Bi žejni'igekle benne' ka' žóngake' da' zinnj?
 Zzózjgake' benne' chia' ka' ka' zzojz to benne' yet da' žawe',
 na' bi žákbe'egekke' zoa Xanžo Dios.
 ⁵ Lo yela' zžebe chégake' žzízegak benne' ka',
 dan' žaklen Dios benne' chawe' ka'.
 ⁶ Zcá'ngake' ca'ze da' wnnagak benne' yache' ka',
 san benne' ki žxén láže'gake' Xanžo Dios.
 ⁷ La'kze Bennen' yeslé' benne' Israel ka'.
 Kate' gon Xanžon' ga yežingak benne' chie' ka', benne' ka' zej ndo'e zító'le,
 na' yebégekke' za'só Jakob, na' yebéle'egekke' benne' Israel ka'.

15

¹ Xana' Dios, žnozke benne' gak soe' gan zo' Le'?
 ¿Nožke benne' gak soe' latje la'y chio'?
 ² Wak gon ki benne' nake' li láže', bennen' žone' da' naken chawe',
 bennen' zoa da' nak dot da' li lo yichj lázda'we',
 ³ bennen' bi znnie' che lježe' ka',
 na' bi be da' zia žone' chegak lježe' ka',

na' bi žwe'e latje no benne' kwej bi'e lježe' ka'.
 ⁴ Wak soa bennen' ga na', bennen' bi žape' ba la'ne no benne' žone' da' zinnj,
 san žape' ba la'ne benne' ka' žápegake' Xanžo Dios ba la'ne
 bennen' bi zche'e xtiže'e la'kze gonon ga bi wnite'.
 ⁵ Wak soa bennen' ga na', bennen' žsane' mežw chie', na' bi žennabe' yichjen,
 na' bi žezi'e mežw nich wzóa lie' da' wen láže' che benne' bi be zia nbage'e.
 No benne' žone' ki batkle chejchaze' lo da' zinnj.

16

¹ Bwia neda', Dios, dan' žxen laža'a Le'.
 ² Lo yichj lázda'wa' žapa' Le', Xana' Dios: "Le' nako' Xana'.
 Bi be da' chawe' žata' chia' da' bi zan' lo no'o."
 ³ Žaz láže'za' benne' ka' zej nake' che Dios lo yežlyó nga,
 na' lezka' benne' ka' zej nake' li láže'.
 ⁴ Zan da' sáka'gak benne' ka' zka'n zéngake' lo'a ka'.
 Bi gona' légake' tzen kate' zlájgake' žen lágwaken, na' bi wkonla' žin lágaken.
 ⁵ Xanžo Dios zwawe' neda' na' nake' da' chawe' chia'.
 Le', Dios, žape' chi'o yela' nban chia'.
 ⁶ Da' žonno' chia' naken da' ba nez zen da' zzi'a,
 na' xtanle'e nak latje gan bzo' neda'.
 ⁷ Wká'n zénteza' Xanžo Dios, Bennen' žsedle' neda'.
 Kate' ne ztasa' zzejni'ile' neda' lo yichj lázda'wa'.
 ⁸ Žxen laža'a Xanžo Dios yezi'e neda'.
 Dan' zoe' kwita', bi be gak wcheben neda'.
 ⁹ Che len zoa lázda'wa' yela' žebél, na' žebéle'etezla',
 na' kate' gacha'a lo yežw ba wxén laža'a Le'
 ¹⁰ dan' bi wka'no' be' da' nakkza' lo latje chol chegak benne' gat ka',
 na' bi go'o latje nitla' dan' nakkza' chio' Le'.
 ¹¹ Wlo'e'elo' neda' da' žala' gona' nich gata' chia' yela' nban.
 Gan zo' Le' yebéle'etezla',
 na' kwito' Le' sóateze yela' ba nez zen chia'.

17

¹Bze nag da' znnia', Xana' Dios. Benle da' žliža' Le'.

Wzí' da' znnabla' Le' lo yeła' li laže' chia'.

²Benn latje la'a lawo' Le' nich wchi'a lažo'o neda',

dan' zle'elo' yógo'te ka zej nakkzen.

³Le' zwiakzo' yichj lážda'wa', na' zle'elo' neda' žel.

Bwiakzo' da' žona', na' bi be da' zinnj ble'elo'.

Wdape chi'a loža'a nich bi be diža' ka'ze nnia'.

⁴Žona' ka nak da' zrna xtižo'o, na' bi žona' kan žongak benne' wen da' zinnj ka'.

⁵Wdape chi'i neda' lo nez chawe' chio', nich bi chejchaza' lo da' bi nak chawe'.

⁶Žliža' Le', Dios, dan' ženlo' chi'a. Bze nag chi'a, na' benle da' znnia'.

⁷Bloe'el neda' kan žeyache' láže'le'elo' benách ka'.

Beslá benne' ka' žxen láže'gake' Le' lo na'gak benne' ka' bi zlé'egekle' lé-gake' chawe'.

⁸Bwia neda' ka žon no benne' zwiakze' yej lawe'.

Wdape chi'i neda' ka žon zko'ko', bian' žape chi'iba' brise'do' ka' zan xilba'

⁹nich bi be gongak chia' benne' wen da' zinnj ka',

benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe', na' žénegekle' gótgake' neda'.

¹⁰Bi žeyache' láže'gekle' ljéžgake' ka', na' lo yela' zka'n zen kwíngake' zcháljgake'.

¹¹Gáte'teze gan zda' zwiágake' neda'.

Žénegekle' wžia y'gake' neda'.

¹²Zej nake' ka to bež yixe'do' ženelba' bi da' gawba'.

Zej nake' ka to bež yixe', bia zkache' kwínba' nich senba' biado' ka'.

¹³Da, Xana' Dios, bdił-łen benne' ka' bi zej nake' chawe', na' bžia yi' légake'.

Beslá neda' lo na'gak benne' ka' bi zej nake' chawe', wkonlo' žin ya ntoche' chio'.

¹⁴Beslá neda' lo na'gak benne' ka' len no'o wałe, Xana' Dios.

Beslá neda' lo na'gak benne' ka', benne' zej ze'e nich yekwásgake' yežlyó cheto' nga,

benne' ka' žawgake' da' záka'le'e chio' na' zwáwgaken' z'ngake' ka',

na' zga'nkze da' gawgak za'sógake' ka',

¹⁵san neda', le'ela' lawo' Le' dan' naka' chawe'.

Chaz laža'a gaka' ka nakkzo' Le' kate' yebana'.

18

¹Nži'ila' Le', Xana' Dios.

Le' zzoa chocho' neda'.

²Le', Xana' Dios, nako' ka to yej gan zoa' choch,

na' nako' ka to yo'o zen gan yo'o chawa'a.

Nako' Benne' weslá chia', na' Dios chia'.

Le' zzoa chocho' neda', na' w'xén laža'a Le'.

Žape chi'o neda', na' žesló' neda',

na' zkache' chawo'o neda'.

³Znnia': Xanžo Dios žala' wká'n ženžo-ne'. Beslé' neda' lo na'gak benne' ka' zžá'agake' neda'.

⁴Wzóa' lo da' zede che yeła' got,

na' gok da' zinnj ka to yegw nis da' bcheben neda'.

⁵Gota' zož chia' choa'a lo yi' gabíl

dan' wzóa' lo da' zede che yeła' got.

⁶Lo da' zžia yin' benách ka' bliža' Xana' Dios na' bcháljlenkza' Dios chia'.

Le' benle' chi'a gan zoe' latje la'y chie',

na' bze nage' da' bchalja' lawe'.

⁷Naž wzó' yežlyó nga.

Wžízegak ya'a ka' gže'.

Wžízele'egaken dan' bže'e Le'.

⁸Bžoj žen che yi' lo zine'e,

na' bžoj yi' lo zoe'e da' bzeyen da' zej že' lawe',

na' yi' na' bženen bzio' yi' ka'.

⁹Bsaljwe' ya'abá, na' betje',

na' wzóa da' chol zan ni'e.

¹⁰Wdíe' lo be', ne ži'e to da' nzin' kerubín.

Ka' gaze wdíe' lo be' bdone'.

¹¹Gokwe' da' chol, dan' bkachen' Le',

dan' naken bejw gasj da' yožen nis.

¹²Lo da' žákti'tele'e chie' bžojgak bejw gasj ka'.

Bžojgak wzío' yi', na' yej nis.

¹³Zan ya'abá wnné wzío' che chi'i Xanžo Dios,

na' benle' chi'i Dios zente ládjwgak wzío' yi' ka', na' yej nisen'.

¹⁴Bsie' yag ntóche'do' chie' ka',

na' besłase' benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe'.

Bsane' yes wzío' ka', na' bžia yi'e benne' ka'.

¹⁵Naž bla' lawgak da' ka' zej že' gže' zan nisdó',

na' bla' law xni'a yežlyó dan' žen' zan nis-
don'.

Bdiło' benne' ka' zžá'agake' neda', Xana'
Dios,
na' lo yeļa' zža'a chio' bsejo' xnéžgake'.

¹⁶ Betj Dios lo da' sibe, na' beḡwe' neda',
na' len ne'e waļe bebeje' neda' lo da' zede
da' goken ka nis zil.

¹⁷ Beslé' neda' lo na'gak benne' waļe ka',
benne' bi zlé'egekle' neda' chawe',
na' lo na'gak benne' ka' zž'igake' chia'
neda', benne' ka' zej nakže' waļe ka
neda'.

¹⁸ Bdił-lengake' neda' katen' wzóa' lo da'
zedle'e,

san Xana' Dios góklene' neda'.

¹⁹ Bebeje' neda' gan wyoá'a, na' bzoe' neda'
to latje zen.

Beslé' neda' dan' wyáz laže'e neda'.

²⁰ Xanžo Dios bebi'e chia' dan' bena' da'
naken chawe',

na' ka nakkze da' chawen' bebi'e chia',

²¹ dan' žona' ka žsedle Xana' neda',
na' bi wléj yichja' Dios chia'.

²² Žona' ka nak da' bchi'le' žo'o,
na' bi bsana' diža' ka' da' bdixjwe'.

²³ Goka' li laže' lawe' Ľe',
na' wdape chi'i kwina' nich bi gona' da'
zinnj.

²⁴ Bebi'i Xanžo Dios chia' ka nak da' chawe'
da' bena',

ka nakkze da' chawen' dan' bena' lawe' Ľe'.

²⁵ Žeyache' láže'lo' no benne' žeyache'
láže'le' lježe',

na' nako' li laže' len bennen' nake' li laže'.

²⁶ Zcháljleno' benne' chawen' da' naken dot
chawe',

na' gako' snia len benne' wen da' zinnj.

²⁷ Yesló' benne' chawen' lo da' wžia' yin'
benách ka',

san wzexjo' benne' ka' zka'n zen kwíngake'.

²⁸ Le' wzaljo' yi' chia'.

Le', Xana' Dios, wza'ni'o chia' gan zoa' lo da'
chol.

²⁹ Yeļa' wak chio' wžia' yin' benne' zanle'e,
benne' ka' žjake' lo wdile.

Cha' Le', Dios, sóaleno' neda', wak wchin-
nja' ze'e ka' žape chí'igaken yež ka'.

³⁰ Da' ka' žon Dios zej naken li laže', na'
xtiže'e naken dot da' li.

Žape chi'e yógo'te benne' ka' žxen
láže'gake' Ľe'.

³¹ Toze Xanžon' nake' Dios.

Toze Dios chežo nake' Benne' žape chi'e
žo'o.

³² Dios nake' Bennen' žone' neda' benne'
waļe,

na' Benne' žeyone' li laže' da' žona' neda'.

³³ Žone' ni'a ka zej nak ni'a bžina' yiḡe'
na' zzoa choche' neda' law Ya'a Sión chie'.

³⁴ Žsedle' neda' nich gak cha'a lo wdile,
na' nich gak wlewa' da' žsi yag ntóche'do'
ka', dan' naken ya bronse.

³⁵ Lo yeļa' žeslá chio' wdape chi'o neda', na'
len no'o li ža gókleno' neda'.

Lo yeļa' ži'i laže' chio' bka'n chawo'o neda'.

³⁶ Ben chawo'o nez gan tia',

na' bi kwila' lo nezen'.

³⁷ Bsejwa' xnezgak benne' ka' zžá'agake'
neda', na' bena' ga bzónnjgake',

na' bi beyá'a liža' ga bžinte beta' benne' ka'.

³⁸ Bena' benne' ka' we', na' bi gok yeyás-
gake'.

Bejbíxgake' zan ni'a.

³⁹ Ben chocho' neda' nich gok cha'a lo
wdilen'.

Bzexjo' benne' ka' zžá'agake' neda' zan ni'a.

⁴⁰ Beno' bzonnjgak lawa' neda' benne' waļe
ka',

na' bžia yi'a benne' ka' bi zlé'egekle' neda'
chawe'.

⁴¹ Wnnábgekle' no benne' gáklene' légage'
san bi wzóa no benne'.

Wnnábgekle' Xanžo Dios, san bi wzé nage'
chégage'.

⁴² Bžia yi'a benne' ka', na' gókgake' ka bixte
yo dan' zzen lo be'.

Bleja' légage' ka zleja' gona' lo nez ka'.

⁴³ Besló' neda' lo na'gak benne' ka' zž'igake'
chia',

na' beno' neda' benne' blo lo yež ka', na'
lawe'lgak benne' zi'to' ka'.

Benne' ka' bi nónb'i'a, žóngake' žin chia'.

⁴⁴ Kate' bénggekle' chia', na' béngake' kan
wnnia'.

Benne' yež ka' béngake' kan bchi'la' lé-
gake'.

⁴⁵ Benne' zi'to' ka' gotgak ni'a ná'gake'.

Lo yeļa' zžebe bžójkake' lo yež zen ka' ché-
gake'.

⁴⁶ ¡Ga'n zen Xanžo Dios!
 ¡Ga'n zene' dan' žákłene' neda'!
 ¡Ga'n zen Dios, Bennen' žeslé' neda'!

⁴⁷ Dios žeběj yichje' benne' ka' zžá'agake'
 neda',
 na' zdie' benne' yež ka' lo na'a neda'.

⁴⁸ Žeslé' neda' lo na'gak benne' ka'
 zžá'agake' neda'.

Žone' ga znnna bi'a benne' ka' bží'igake'
 chia' neda'.

Beslé' neda' lo na'gak benne' yichj ža'a ka'.

⁴⁹ Wká'n zena' Le', Xana' Dios, lawgak
 benne' yež ka',

na' gołkza' che La la'y chio' Le'.

⁵⁰ Žono' ga žon to benne' da' zen ka',
 bennen' znnna bi'e lo wlazo' Le',
 na' žeyache' láže'lo' benmen' wžío' Le',
 bennen' nake' Dabí, na' za'sóe' ka', to
 chi'ize.

19

¹ Nla' law zan ya'abá yela' zen che Dios.

Zcháljgakkze yógo'te da' ka' bene'.

² To ža zzenlen ža yoble da' ni,
 na' to yel žen' yel yoble da' na'kzen.

³ Bi zkówgeklen žin xtíža'gak benne' ka',

na' bi zoa no benne' ženle' chí'igaken,

⁴ san zžin da' znnágaken do zente yežlyó,

na' zžingak xtíža'gaken dot yežlyó.

Dios bene' ya'abá ka to yo'o gan zoa wbíž.

⁵ Zildo' zlan' ka to benne' byo zchag ne'e.

Žebelen ka to benne' zžá'li'e.

⁶ Žžojen chela'ale gan zlan',

na' zžinen chela'ale gan ženen.

Zcha'an yógo'te da' zej den.

⁷ Dot li laže' nak da' žsedle Xanžo Dios,

na' zzoa chochen be' da' nakkzžo.

Li laže' nak da' bchi'le Xanžon' žo'o.

Znezjwn yela' žejní'il chegak benne' ka' bi
 zej napen'.

⁸ Da' likze nak da' wnná Xanžon',
 na' žebéle'egekle benne' ka' žóngake' kan
 znnan.

Li laže' nak da' zzejní'il Xanžon' žo'o,

dan' zzoan žo'o lo yela' baní'.

⁹ Nak chawe' zžébežo Xanžon', dan' gonen
 ga soažo nbanžo to chi'ize.

Da' likze nak kan zchi'a laže' Xanžon' žo'o,
 na' naken chawe'.

¹⁰ Naken da' zdan láže'žežo ka ya oro,
 na' ka ya oro zente dan' záka'le'en.

Nakžen zix ka bžina' che bez, dan' nakle'en
 zix.

¹¹ Žsedlen neda', wen žin chio',
 dan' žona' kan znnan, na' da' zenle'e žezi'a.

¹² Nitó benne' bi gak gónbi'e da' zinnj da'
 žone'.

Beslá neda', Xana' Dios, lo da' zinnj dan' bi
 žákbe'ela' žonan'.

¹³ Bkache' chawe' neda', wen žin chio',
 nich bi be doła' gona' dot laža'a.

Bi go'o latje nna bia doła' neda'.

Naž gaka' li laže', na' bi baga'a zia che
 dolan'.

¹⁴ Žénela' gak da' zchalja', na' da' zlab laža'a
 da' žaz lažo'o Le'.

Xana' Dios, Le' žon chochkzo' neda', na'
 beya'wo' neda'.

20

¹ Znnabla' Xanžo Dios yenle' chi'o kate' bi
 žak chio',

na' gape chí'i Dios na'kze che Jakob le'.

² Znnabla' Le' lo latje la'y chie' gáklene' le',
 na' gan zoe' law Ya'a Sión yedjwíe' le'.

³ Znnabla' Le' chejsá' laže'e yógo'te da'
 bnezjo' chie',

na' si' lo ne'e biado' ka' zzeyo' lawe' Le'.

⁴ Znnabla' Le' gone' chio' yógo'te da' zdan
 lažo'o,

na' gone' yógo'te da' žak lažo'o.

⁵ Yebéle'elto' kate' yeslé' le'.

Wchisto' to da' wloé'e lawn La la'y che Dios
 chežo.

Znnabla' Xanžon' gone' yógo'te da'
 znnablo' Le'.

⁶ Na'a nmezla' žeslá Xanžon' bennen'
 wžekze' Le'.

Gan zoe' ya'abá la'y chie' yenle' chí'i ben-
 nen'.

Len yela' wak zente chie' yeslé' le'.

⁷ Bał benne' ka' žxen láže'gake' karro ka' che
 wdíle,

na' yezíka'že' žxen láže'gake' bia wałe ka',
 san žo'o žxen láže'žo La Xanžo Dios.

⁸ Benne' ka' gotgak ni'a ná'gake', na' be-
 jchégwgake',

san žo'o, beyasžo, na' zežo.

⁹ Beslá neto', Xanto' Dios. Le'kze znnna bi'o
 neto'.

Benle chí'ito' kate' žližto' Le'.

21

¹ Benne' z̄na bi'e z̄zebe' yel'a wak chio',
 X̄anto' Dios,

na' ni'a che yel'a weslá chio' žebéle'ele'.

² Benno' chie' da' wdán laže'e

na' bi bžono' da' wnnable' Le'.

³ Wzĩ' lo no'o le', na' ben chawo'o le'.

⁴ Bžio' yichje' to da' naken oro.

⁵ Wnnable' Le' gonno' chie' yel'a nban,
 na' bennon' chie' nich soakze' yiz zan.

⁶ Zenle'e nak yel'a zen chie' dan' besló' le'.

Benno' chie' yel'a ba la'ne, na' yel'a zen.

⁷ Dan' ben chawo'o le' to chi'ize,
 žono' ga žebéle'ele' lawo' Le'.

⁷ Dan' bennen' z̄na bi'e žxen laže'e
 X̄anžon',
 yeyache' laže'l Dios zente le', na' bi kwe'
 zedle'.

⁸ Wzetjo' yógo'te benne' ka' bi zlé'egekle'
 Le' chawe'.

Len yel'a' wak chio' wzexjo' benne' ka'
 zž'igake' chio'.

⁹ Gak chegak benne' ka' ka wmnito'o légake'
 lo yi'

katen' yido' nich wchi'a lažo'o légake'.

X̄anžon' wžia yi'e benne' ka' lo yel'a zža'a
 chie', na' yi' na' wzeyen légake'.

¹⁰ Yógo'te da' béngake' lo yežlyó nga wchin-
 njo',

na' kwaso' za'sógake' ka' ladjw benách
 ka',

¹¹ dan' wyáz laže'gake' góngake' da' bi naken
 chawe' lawo' Le'.

Sa' láže'gake' da' góngake' san bi be
 sáke'gekle' dan' wlogo' légake'.

¹² Bkwezo' yag ntóche'do' chio' ka' nich
 goto' légake'.

¹³ ĴGa'n zen Le', X̄anto' Dios, lo yel'a wale
 chio'!

Góltezeto', na' wká'n zéntežeto' Le' ni'a che
 yel'a wak chion'.

22

¹ Dios chia', Dios chia', žbiz chen' wléj
 yichjo' neda'?

žBiz chen' bi ženlo' kate' z̄nnabla' Le' yesló'
 neda'?

² Dios chia', žliža' Le' tža tža, san bi žechebo'
 chia'.

Žliža' Le' žel, na' bi žezi' laža'a,

³ san Le' nako' la'y.

Z̄bezko' gan zka'n zengak benne' Israel ka'
 Le'.

⁴ X̄a x̄na' wdé cheto' ka' b̄xen láže'gake' Le'.
 B̄xen láže'gake', na' besló' légake'.

⁵ Blížgake' Le', na' gókleno' légake'.

B̄xen láže'gake' Le', na' bi bedoé'egekle',
 'san neda' naka' ka to bel góna'do', na' kege
 benne'.

Z̄ža'agak benne' ka' neda' na' žon dítgekle'
 neda'.

⁷ Yógo'te benne' ka', kate' zlé'egekle' neda',
 zká'ngake' neda' ka'ze.

Žsáljwgake' žóa'agake' nich nnégage' chia',
 na' zta yíchjgake', na' z̄nnágake':

⁸ "B̄xen laže'e X̄anžon' nich yeslé' le'.

Yeslé' le' cha' žaz laže'e le'."

⁹ San Le', X̄ana', bexo' neda' kate' golja'.

Beno' ga b̄xen laža'a Le' kate' ne žaza'a.

¹⁰ Wyoá'a lo no'o kate' bi na' galja'.

Kate' ne yoa'a le'e x̄na'a, báčekze nako'
 Dios chia'.

¹¹ Bi yebigo'o gan zoa' dan' zoa gawze da'
 wsakan' neda',

na' bi zoa no benne' gáklene' neda'.

¹² Benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe' zej
 nychjle' neda', benne' ka' zej nake'
 ka bež ka'.

Zej nychjle' benne' ka' neda', benne' ka'
 zej nake' ka bež wale ka' che yežlyó
 Basán.

¹³ Gónegekle' wžia yí'gake' neda'

ka žon to bež yixe', bia zdonba', na'
 zbežeya'aba'.

¹⁴ Bedó laža'a, na' gok lázda'wa' ka nis da'
 nlaljen,

na' yógo'te žit yoa'a bsángaken ljéžgaken
 ka'.

Lázda'wa' goken ka china' bez, da' beyonan
 li'a ka nis.

¹⁵ Beyák yel'a wale chia' ka to že'n yo dan'
 nla'an, na' loža'a wdán' chichjla'.

Bletjo' neda' lo bixte yo che yel'a got.

¹⁶ Zej nychjle' benne' wen da' zinnj ka'
 neda'.

Zej nychjle' neda' ka beko' ka'.

Wdídjwgake' ni'a na'a.

¹⁷ Wak wlaba' yógo'te žit yoa'a,

na' benne' ka' zlé'egeklen', zwiázegake'
 neda'.

¹⁸ Bdísgake' za' che chégage',

na' lawle zan' wléjgake' da' gak bian'.

¹⁹ San Le', X̄ana' Dios, bi bkwaso' gan zoa'.

Nakkzo' Le' yeJa' wale chia', na' gákleno'
neda'.

²⁰ Beslá be' da' nakkza' lo na' benne' wdíe'
neda' ya ntoche'.

Bennen' zénele' wZía yi'e neda' žone' ka
žon to beko'.

²¹ Beslá neda' lo žoa'a bež yix'e'.

Beslá neda' lo lozgak bež wale ka'.

²² Wzenla' bi' lJéža'do' ka' kan nako' Le'.

Wká'n zenkza' Le' gachje lawle benne' ka'
zej ndobe' chio' Le'.

²³ Le'e, benne' ka' zžébele Xanžon':

¡Le wká'n zene' Le'!

¡Le wká'n zene', le'e, za'só Jakob!

¡Le žebe Le', le'e, za'só Israel ka'!

²⁴ Bi znntita' Dios benne' yache' ka' cheJa'ale,
na' bi zdeze' da' zžákagake',
na' bi žkache' lawe' lawgak benne' ka',
san kate' žlžžgake' Le', ženle' chí'igake'.

²⁵ Gachje lawle benne' zan ka', benne' zej
ndobe' chio'
wká'n zenkza' La la'y chio' Le',
dan' bchebe laža'a gonan' lawgak benne'
ka' zžébegake' Le'.

²⁶ Gawgak benne' gažw ka', na' yéljgekle'.
Bíga'gake' law Xanžon', na' wká'n zéngake'
Le'.

Gákteze yeJa' ba nez zen chegak benne' ka'.

²⁷ Benne' ka' nníta'gake' dot yežlyó chejsá'
láže'gake' Xanžon', na' yežingake'
lawe' Le'.

Yógo'te kwe' benách ka' wká'n zéngake'
Le',

²⁸ dan' napkze Xanžon' yeJa' wnná bia',
na' nna bi'e yógo'te yež ka'.

²⁹ Gawgak yógo'te benne' zen ka' che yežlyó
nga, na' wká'n zéngake' Dios.

Wzóa žibgak yógo'te benne' ka' lawe' Le'.

Benne' ka' bi gak yeslá kwíngake' nich bi
gátgake'.

³⁰ Za'sógak benne' ka' góngakbe' žin che
Xanžon'.

Wzéngkle' zí'ngake' ka' ka nak chie'
na' zejte chejsete chegak benne' ka'.

³¹ Yežingake', na' wzéngkle' benne' ka' ka
nak da' chawe' da' žon Dios.

Wzéngkle' benne' ka' bi na' gáljgake' ben
Dios da' ki.

23

¹ Xanžo Dios žape chi'e neda' ka žon to
benne' žape chi'e žila' chie' ka', na'
bi be yážjela'.

² Ka žon bennen' ga zzi' láže'gak žila' ka'
gan bdáwgakba' yix'e' ya'ado', ki žon
Dios chia' neda'.

Gone' chia' kan žon bennen' chegak žila' ka'
zchi'e-ba' žoa'a yegw nis da' že žize.

³ Žon choche' yichj lážda'wa'.

Žon chawe'e neda' nich gak da' bchebe
láže'e.

⁴ La'kze tia' gan de zož gata',

bi be da' zinnj wcheben neda',

dan' zóalenzko' Le' neda', Xana' Dios.

Bar chio', na' breke' chio' gape chí'igaken
neda'.

⁵ Wsí'ni'o da' ye'j gawa' la'kze benne'
ka', benne' zdíl-lengake' neda' zej
nyechjle' neda'.

Zgo'o set yichja' da' žeyonen neda' chawe',
na' žeschá'li'o da' žé'jlana'.

⁶ Da' likze da' chawe', na' yeJa' ži'i laže' chio'
sólengaken neda' yógo'te ža soa'
nbana',

na' ližo', Dios, gaken liža' to chi'ize.

24

¹ Che Dios nak yežlyó nga, na' yógo'te da' že'
lawen'.

Nak chie' yežlyón', na' benne' ka'
nníta'gake' ga na'.

² Bzoen' lawle nisdó,
na' bzale'e xni'an že'lte zan nisdó'.

³ ¿Nožkze benne' gak kwene' ya'a che
Xanžon'?

¿Nožkze benne' gak choe'e yodo' la'y chie'?

⁴ Wak benne' ka' zej nak chawe' da' žón-
gake', na' da' zza' láže'gake',

benne' ka' bi na' wchís ná'gake' lawgak lo'a
ka',

na' bi na' wchebe láže'gake' ni'a che da' bi
naken li laže'.

⁵ Xanžon' gon chawe'e benne' ki.

Dios wchí'a láže'e benne' ki, na' yeslé' lě-
gake'.

⁶ Ki zej nak benne' ka' zbíga'gake' law Dios,
benne' ka' žó'ogake' gan zoa Dios che Jakob.

⁷ Le wsaljw gan žo'ogak benne' ka' yodo'.

Le wsaljw gan žo'ogak benne' ka' gan
naken la'y,

na' cho'o Benne' Wnná Bia' Zente.

⁸ ĆNozkzen' Benne' Wnná Bia' Zente ni?
Nake' Xanžon', Benne' wałe, na' nape'
dot yeła' wak.
Nake' Xanžon', Bennen' zzoel' ło
wdiłe.

⁹ Le wsaljw gan žo'ogak benne' ka' yodo'.
Le wsaljw gan žo'ogak benne' ka' gan
naken la'y,
na' cho'o Benne' Wnná Bia' Zente.

¹⁰ ĆNozkzen' Benne' Wnná Bia' Zente ni?
Nake' Xanžon', Bennen' zřna bi'e
gáte'teza.
Le' nake' Benne' Wnná Bia' Zente na'.

25

¹ Xana' Dios, zcháljłena' Le' dot laža'a.

² Žxen laža'a Le', Dios chia'.

Bi go'o latje yedoe'ela'.

Bi go'o latje benne' ka' bi zlé'egekle' neda'
chawe' wřia yí'gake' neda'.

³ Bi chíxgekke benne' ka' žxen láže'gake' Le',
san yedoé'egekke benne' ka' zři'igake' che
xtižo'o.

⁴ Xana' Dios, błoe'el neda' da' žak lažo'o
gona'.

Bche' neda' gan žénelo' cha'a.

⁵ Bsedle neda' gona' da' naken dot da' li
chío'.

Dan' nako' Dios, na' žesłó' neda', wxén
láže'teza' Le'.

⁶ Bejsá' laže', Xana' Dios, gako' ži'i laže',
na' yeyache' láže'lo' neda', kan žónteze
žono'.

⁷ Bi chejsá' lažo'o doła' da' bena' kate' ne
naka' benne' kwide', na' kan bži'a
che xtižo'o.

Ło yeła' žeyache' laže' chío', na' yeła' ži'i
laže' bejsá' laže' neda', Xana' Dios.

⁸ Chawe', na' li laže' nak Xanžo Dios.

Che len wsedle' benne' doła' ka' da' žala'
góngake'.

⁹ Włoe'ele' benne' gaxjw laže' ka' da' naken
chawe'

na' wsedle' benne' zen laže' ka' da' gón-
gake'.

¹⁰ Ło yeła' žeyache' laže', na' ło da' li,
zche' Xanžon' benne' ka' žóngake' kan zřna
xtiže'e
dan' bénłene' žo'o, na' ka nak da' žsedle'
Le'.

¹¹ Dan' žono' ka nak da' ba wnnó', Xana'
Dios,

yenít ławo' chia' doła' da' bena', da' naken
zen.

¹² ĆZoa no benne' zžebe' Le', Xantó' Dios?
Le' wsedło' bennen' da' žala' gone'.

¹³ Gak chie' to yeła' ba nez zen,
na' za'sóe' ka' gata' chégakbe' yežlyó.

¹⁴ Xanžo Dios nake' toze len benne' ka'
zžébegake' Le',

na' gone' ga gónbia'gake' xtiže'e dan' bén-
łene' žo'o.

¹⁵ Wxén láže'teza' Xanžo Dios
dan' beslé' neda' ło na'gak benne' ka' žé-
negekke' wřia yí'gake' neda'.

¹⁶ Bwia neda', na' beyache' laže'li neda'
dan' zoa' toza', na' zžaka'li'a.

¹⁷ Nyanłe'e da' zede da' zej yo'on yichj
łázda'wa'.

Beslá neda' ło da' zede da' zžaka'a.

¹⁸ Bwia ka zžaka'li'a, na' ka žónli'a žin,
na' benít ław che yógo'te doła' da' nbaga'a.

¹⁹ Bwia ka nyanłe'e benne' ka' zžá'agake'
neda',

na' kan zbia láže'gake' neda'.

²⁰ Bwia be' da' nakkza', na' beslá neda'.

Bi go'o latje yedoe'ela' dan' žxen laža'a Le'.

²¹ Da' chawe', na' yeła' li laže', žon chóch-
gaken neda' dan' žxen laža'a Le'.

²² Xana' Dios, beslá benne' Israel ka' ło
yógo'te da' zžaka'le'egake'.

26

¹ Bchi'a laže' neda', Xana' Dios, dan' bena'
da' naken chawe'.

Bxen laža'a Le', Xana' Dios, na' bi gok chop
laža'a.

² Bwiakze lázda'wa', Xana' Dios, na' bwia
dan' bena'.

Bwiakze da' yo'on yichj lázda'wa'

³ dan' žákbe'ela' žeyache' láže'lo' neda',

na' žona' ka nak da' naken dot da' li chío'.

⁴ Bi na' gona' tzen benne' ka' žóngake' da'
chawe' lówzele.

Bi na' gona' toze benne' ka' złóe'ezele
chawe' kwíngake'.

⁵ Bi zle'ela' chawe' latje gan zđobgak benne'
ka' bi zej nake' chawe',

na' bi žoa'a tzen len benne' ka' žóngake' da'
zia.

⁶ Zle'elo' bi be zia nbaga'a,

na' wak biga'a ło bkog la'y chío', Xana' Dios,
gan goła' da' ka' we ława'a Le',

na' wzenla' benách ka' ka nak da' zen da'
beno'.

⁸ Xana' Dios, nži'ila' ližo' gan zo',
na' latje la'y gan nła' law yela' zen chio'.
⁹ Bi wřia yi'o neda' tzen len benne' doła' ka',
na' bi wdío' neda' tzen len benne' wetw
benách ka',
¹⁰ benne' ka' žóngake' da' bi naken chawe',
na' znézjwtezegake' meżw nich bi wchi'a
laže' no benne' da' zinnj da' bėn-
gake',
¹¹ san neda' gónteza' da' nak li laže'.
Beslá neda', na' beyache' laže'l neda'.
¹² Dan' bėnteza' da' nak chawe',
na' wká'n zenkza' Le', Xana' Dios, lawgak
benne' ka' zej ndobe' lawo' Le'.

27

¹ Xanžo Dios nake' yela' baní' chia', na'
Benne' žeslé' neda'.
Bi gak no benne' wchebe' neda'.
Xanžo Dios nake' Benne' žape chi'e neda'.
Bi gak no benne' wzóe' neda' lo da' zedle'e.
² Kate' benne' ka' bi zej nake' chawe'
byéčhjgекle' neda',
len benne' ka' žsáka'gake' neda', na' bi
zlé'egekle' neda' chawe',
nich wřia yi'gake' neda',
na' bejčhéčwgake', na' beđoé'egekle'.
³ La'kze chéčhjgекle' benne' zan, benne'
žjake' lo wdile' neda',
benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe', bi
žébekza'.
La'kze žon byéngake' tíl'-lena' lé'gake',
neda' wxén láže'kza' Dios.
⁴ To da' znnabla' Xanžo Dios.
Toze da' zdan laža'a, dan' naken soa' liž
Xanžon' yógo'te ža soa' nbana',
nich wlab laža'a ka nak yela' zen che
Xanžon',
na' wcháljlena' Le' lo yodo' la'y chie'.
⁵ Le' wkache' chawe'e neda' lo latje la'y chie'
kate' žin ža gak da' bi nak chawe'.
Wkache' chawe'e neda' lo latjen' gan
zoakze' Le'.
Wzóe' neda' to gan soa' chawe'.
⁶ Naž gone' ga wzexjwa' benne' ka' bi
zlé'egekle' neda' chawe', benne' ka'
zej nyechjle' neda'.
Lo yela' žebele gota' biado' ka' lo bkog la'y
chie'.
Golka', na' wká'n zenkza' Xanžon'.

⁷ Xana' Dios, benle chi'a kate' žliža' Le'.
Beyache' laže'l neda', na' bechebe chia'.

⁸ Lo yichj lážda'wa' benla' chi'o, na' wnnó':

“Da ga zoa' ni.”

Yida' gan zo' Le', Xana' Dios.

⁹ Bi wkache' lawo' Le' lawa' neda'.

Lo yela' zža'a chio' bi yebigo'o gan zoa'
neda', wen žin chio'.

Toze Le' žákleno' neda'.

Bi wsano' neda', na' bi kwej yichjo' neda',
Dios, weslá chia'.

¹⁰ La'kze wsangak xa xna'a neda',
yeka'akze Xanžo Dios neda'.

¹¹ Bsedle neda' da' žak lažo'o gona', Xana'
Dios,

na' bloe'el neda' da' naken li laže' da' žala'
gona',

dan' zej nyan benne' ka' bi zlé'egekle' neda'
chawe'.

¹² Bi go'o latje benne' ka' wřia yi'gake' neda'.
Zej nyechjle' benne' wen laže' ka' neda', na'
žesbága'gake' neda' zia.

¹³ Xanžo Dios bchebe laže'e le'ela' da' chawe'
chie' gan sóateza' nbana'.

Chela' bi žejli'a da' ni, na' gat ni'a na'a.

¹⁴ Le' kwez ža yelá' Xanžon'.

Le gon choch láže'le, na' Le' wzé choche'
le'e.

O', le kwez ža yelá' Xanžon'.

28

¹ Xana' Dios, žliža' Le'. Le' žape chi'ikzo'
neda'.

Bze nag chi'a dan' cha' bi yenlo' chia' gaka'
ka to benne' žoe'e lo yi' gabíl.

² Benle chi'a dan' žliža' Le',

na' zchis na'a lawo' Le' gan zo' latje la'y
chio'.

³ Bi wřia yi'o neda' tzen len benne' wen laže'
ka',

na' kege tzen len benne' ka' žóngake' da'
zinnj.

Znnágake' da' cháwe'do' lawgak ljéžgake'
ka',

san da' bi nak chawe' yo'on yichj
láždo'gake'.

⁴ Bde benne' ka' lo da' sáka'le'egake' tlebe
kan nak da' bėngake',

ka nakkze da' bi nak chawe' da' bėngake'.

Bnezjw benne' ka' tlebe kan nak da' bėn-
gake', dan' yeyála'gake'.

⁵ Dan' bi wdápegake' ba la'ne da' ben
Xanžon', na' kege dan' bene' len
na'kze',

Le' wřía yi'e benne' ka', na' wdíe' légage' lo
da' sáka'le'egake'.

⁶ǰGa'n zen Xanžo Dios,
Bennen' benle' chi'a katen' bliža'-ne'!

⁷Xanžo na'kze zze choche' neda', na' žape
chi'e neda'.

Bxen laža'a Le', na' góklene' neda'.
Che len yebéle'ela', na' gołkza', na' wká'n
zenkza' Le'.

⁸Xanžon' zze chochkze' benne' chie' ka',
na' žape chi'ikze', na' žeslé' bennen' wřie'.

⁹Beslá benne' chio' ka'. Ben chawe' da' nak
chégake'.

Wdáp chi'i benne' ka', na' bze choch légage'
to chi'ize.

29

¹Le wká'n zen Xanžon', le'e, zoale ya'abá.
Le wká'n zen yełá' zen chie', na' yełá' wak
chie'.

²Zenle'e nak La Xanžon'. Le wká'n zenen.
Le wzóa zible ław Xanžon' lo latje la'y chie'.

³Chi'i Xanžon' ženlen ław niso'.

Ženle chi'i Dios ya'abá ka wzió' da' znnen.
Zda chi'e ław niso'.

⁴Ženle chi'i Xanžon' da' naken wałe.

Ženle chi'i Xanžon' da' napen yełá' wak.

⁵Chi'i Xanžon' žichjwn yag sedro ka'.

Žichjwn yag sedro ka' da' zej žen' ław Ya'a
Líbano.

⁶Žxíte' Ya'a Líbano ka žxíte'gak beždo' ka',
na' žxíte' Ya'a Hermón ka to beždo'.

⁷Chi'i Xanžon' žonen ga žas yes wzió'.

⁸Chi'i Xanžon' žxizen latje dach.

Žxizen latje dach che yežlyó Kades.

⁹Chi'i Xanžon' žxizen yag wałe ka'.

Zchiben xłaggak yag ka',
na' lo yodo' chie' znnagak yógo'te benne'
ka'.

“ǰGa'n zen Dios!”

¹⁰Znna bia' Xanžon' niso' ka'.

To chi'ize znna bia' Benne' Wnná Bia' Zen
na'.

¹¹Xanžo Dios zzoa choche' benne' chie' ka'.
Žon chawe'e légage' lo yełá' zga'n chawe'
chie'.

30

¹Xana' Dios, bechiso' neda', na' zka'n zena'
Le'.

Bi bi'o latje benne' ka' bi zlé'egekle' neda'
chawe' gon díjtjekle' neda'.

²Xana' Dios, bliža' Le', na' beyono' neda'.

³Xana' Dios, besló' neda' lo yi' gabíl.

Beyono' neda' nich bi choa'a yežw ba.

⁴Le goł che Xanžon', le'e nakle benne'
chekze' Le'.

Le ye' Le' “žóxkeno”, na' bejsá' laže'
nake' la'y.

⁵To chi'ido'ze zže'e, san to chi'ize zoa yełá'
ži'i laže' chie'.

Kwéžežo to yelze, san zildo' yebéle'elžo.

⁶Kate' wzóa' chawe' wnnía': bi be gak chia'
neda'.

⁷Ki wnnía' dan' bzoa chocho' neda', Xana'
Dios, ka to ław ya'a zen, na' ben
chawo'o neda',

san kate' bkache' lawo' Le', na' wže' zedla'.

⁸Xana' Dios, wliža' Le', na' gáta'yoela' Le'.

⁹ǰBizkze yełá' ba nez gaken chio' cha' gata'
neda', na' choa'a yežw ba?

ǰWká'n zena' Le' kate' ba naka' bixte yo?

ǰWak wzenla' no benne' da' naken dot da' li
chio'?

¹⁰Bze nag chia', Xana' Dios, na' beyache'
laže'l neda'.

Xana' Dios, gokłen neda'.

¹¹Beno' ga beyák yełá' zbeže chia' yełá' žia'a.
Bkwaso' yełá' nyache' laže' chia', na' beno'
ga bebéle'ela'.

¹²Che len gołkza' chio'.

Nakkzo' Le' yełá' ba nez chia', na' bi soakza'
žize.

Xana' Dios, wká'n zenkza' Le' to chi'ize.

31

¹Žxen laža'a Le', Xana' Dios. Bi gono' ga
yedoe'ela'.

Ni'a che da' chawe' da' nako' Le', beslá
neda'.

²Bze nag chi'a, na' gokłen neda'.

Bze choch neda', na' wdape chi'i neda' nich
yelá'.

³Le' zzoa chochkzo' neda', na' žape chi'o
neda'.

Dan' nako' li laže' włoe'elo' neda' nez, na'
wgó'o neda' nezen'.

⁴Bebéj neda' lo do yelj dan' bkwéžgake' nich
séngake' neda'.

Le', Xan, zwiákzo' neda'.

⁵Zdia' be' da' nakkza' lo no'o Le', Xana' Dios.
Le' beya'wo' neda', Dios li laže'.

⁶Bi de chawa'a benne' ka' zka'n zéngake'
lo'a ka',

san neda' žxen laža'a Le', Xana' Dios.
⁷ Yebéle'ela', na' soa' chawe' dan' nži'ilo'
 neda' na' zle'ekzlo' zžáka'li'a.
 Nnezlo' ka' zdia' lo da' žsáka'le'egake' neda'.
⁸ Bi bdi'o neda' lo na'gak benne' ka'
 zžá'agake' neda'.
 Bzoa chocho' neda' to latje chawe'.
⁹ Beyache' laže'l neda', Xana' Dios, dan'
 zžáka'li'a.
 Ba bebíž nis da' yožen yej lawa',
 na' žak nyache' laža'a lo be' da' nakkza', na'
 lo beja' žen chia'.
¹⁰ Dan' zde yela' nban chia' lo da' zžáka'li'a,
 zdia' yiz chia' ka' zbeže laža'a,
 na' žedó laža'a dan' nbaga'a zia, na' zlagak
 žit yoa'a.
¹¹ Benne' ka' zžá'agake' neda' gon dítjgekle'
 neda',
 na' benne' zjo'o li'a chia' ka' žon dítjgekle'
 neda'.
 Benne' ka' zej nónbi'e neda' zkwásgake'
 gan zoa',
 na' benne' ka' zlé'egekle' neda' lo nez žžón-
 njgake'.
¹² Go! láže'gake' neda' ka' žóngake' che to
 benne' gat.
 Naka' neda' ka' to ye'n yo da' nla'an.
¹³ Ženla' da' znnegak benne' zante chia',
 na' gáte'teze zoa da' zcheben neda' dan'
 žóngake' toze diža' bi da' góngake'
 chia',
 na' žak láže'gake' gótgake' neda',
¹⁴ san neda' žxen laža'a Le', Xana' Dios.
 Znnia' nako' Le' Dios chia'.
¹⁵ Lo no'o Le' žape chi'o ža chia' ka'.
 Beslá neda' lo na'gak benne' ka' zžá'agake'
 neda', na' lo na'gak benne' ka' zbia
 láže'gake' neda'.
¹⁶ Lo yela' zen chio' bwia neda', wen žin
 chio'.
 Lo yela' žeyache' laže' chio' beslá neda'.
¹⁷ Bi go'o latje yedoe'ela', Xana' Dios, dan'
 žliža' Le'.
 Ben ga yedo'e'egikle benne' ka' zbej yíchj-
 gake' Le'.
 Ben ga soa žigake' lo yi' gabíl.
¹⁸ Bnnita' ži benne' ka' žon láže'gake',
 benne' ka' znnégake' chegak benne'
 chawe' ka',
 dan' znnágake' lo yela' zka'n zen kwín, na'
 lo yela' žon dítje.
¹⁹ Zente nak yela' ži'i laže' chio' dan' napo'

nich bi da' gono' chegak benne' ka' žápe-
 gake' Le' ba la'ne,
 dan' žonno' chegak benne' ka' žxen
 láže'gake' Le' lawgak yógo'te benne'
 ka'.
²⁰ Lo da' bagáche'ze gan zo' Le' z_kache'
 chawo'o benne' chio' ka'
 nich bi be gongak benne' ka' chégake'.
 Znnito' benne' ka' to lo yo'o ngache'
 nich bi be gongak chégake' benne' ka' zdił
 diže'e.
²¹ Ga'n zen Xanžo Dios!
 Lo yela' žeyache' laže' chie' bene' da'
 zen
 nich góklene' neda' to lo yež gan gok
 wdíle.
²² Kate' gok da' bcheben neda' wnnía':
 "Zoa' gan bi zle'ele Xana' neda'",
 san Le' benlo' chi'a katen' góta'yoela' Le',
 na' bliža' Le'.
²³ Le ži'il Xanžon', le'e nakle benne' chekze'
 Le'.
 Xanžon' žape chi'e benne' ka' bi zbej yíchj-
 gake' Le',
 na' žebí'ili'e da' zia dan' žala' yezí'gak
 benne' ka' zka'n zen kwíngake'.
²⁴ Le gon choch láže'le, le'e žxen láže'le
 Xanžo Dios,
 na' Le' wzé choche' le'e.

32

¹ Ba nez zen naken che bennen' Dios ba
 benít lawe' xtole'e,
 na' ba beké'e da' zinnj da' wbage'e.
² Ba nez zen naken che bennen' Dios bi žes-
 bage'e le' zia, bennen' bi zcache'e
 xtole'e.
³ Kate' bi na' yexóalapa' doła' da' wbaga'a,
 bedó laža'a dan' wžeža' dot ža.
⁴ Lawe' ža, na' yele bsako'o neda', Xana'
 Dios.
 Bedó laža'a ka' žebiže bej nis byo' wbá ka'.
⁵ Naž bexóalapa' doła' chia', na' bi bkacha'a
 da' zinnj dan' bena'.
 Bechóg laža'a bexóalapan' lawo' Le', Xana'
 Dios,
 na' benít lawo'o Le' che xtoła'a.
 "Che len yógo'te benne' chio' ka' žala' wliž-
 gake' Le' kate' ne zo' yenlo' ché-
 gake',
 na' kate' žin da' wžia yin' benách ka',

dan' gaken ka to yegw nis zen da'
bgólele'en,
bi be gonon chegak benne' chio' ka'.
7 Le' nako' ka to latje gan gak wkache'
kwina',
na' wkache' chawo'o neda' gan bi be
wsakan' benách chio' ka'.
Gol'kza' zižje ka besló' neda' dan' žožo'
neda'.

8 Z'na Xanžon': "Włoe'ela' le' nez gan žala'
tio'.
Wsedla' le', na' wzejni'ila' le' da' žala'
gono'.
9 Bi gako' ka to bžina' o to burrw, bia ka' bi
žejni'igeklba',
bia ka' žon byenen nna biá'gako'-ba', na'
ko'o ya žoá'agakba' nich góngakba'
ka žénelo' le'."
10 Benne' ka' bi zej nake' chawe' žon byenen
tégage' lo da' sáka'gake',
san benne' ka' žxen láže'gake' Xanžon',
Le' žape chi'e légage' lo yela' ži'i laže' chie'.
11 Le'e, benne' chawe' ka', le yebele
na' le soa lo yela' ba nez, dan' goklen
Xanžon' le'e.
Lo yela' žebele le gol, dan' nakle li laže'
lawe' Le'.

33

1 Le yebele le'e, benne' chawe' ka', law
Xanžo Dios!
Yela' zka'n zen Dios chegak benne' chawe'
ka' nakle'en xtan lawe' Le'.
2 Le wká'n zen Dios len da' žinnle!
Le gol' chie' len da' žól'-lento' da' ze chi
do chen!
3 Le gol' chie' Le' to da' kob!
Le gol' chawe', na' chinnle len yela'
žebele!
4 Li laže' nak xtiža' Xanžo Dios,
na' dot da' bene' benen' lo yela' li laže'
chie'.
5 Le' nži'ile' da' nak chawe', na' da' nak dot
da' li.
Benne' ka' do zente yežlyó nga zej nónbi'e
yela' žeyache' laže' che Xanžon'.
6 Xanžo Dios bene' ya'abá len xtiže'e,
na' yógo'te belj ka' da' zej nla' zan ya'abá
bene' len be' da' zžojen žoe'e.
7 Le' ztobe' nisdó, na' yeyonen' ka to ya'a
nis.

Zga'n chawe' nisen' gže' gan bkweze' latje
chen.

8 Le žebe Xanžo Dios, yógo'tele zoale yežlyó
nga.

Le žebe lawe' Le', yógo'tele le'e zoale lo
yežlyó,

9 dan' bchaljize', na' gok yežlyón'.

Wnnakze', na' wzoakzen.

10 Xanžo Dios žone' ga žeyák dáche'ze diža'
da' žongak benne' zi'to' ka',

na' žone' ga žak dáche'ze da' žénegekle'
góngake',

11 san xtiža' Xanžo Dios sóatezen.

Da' zza' laže'e zžinkzen gan zej nnta'
yógo'te kwe' benách ka'.

12 Ba nez zen naken chegak benne' yežen'
Xanžon' nake' Dios chégake'.

Wžé Dios benne' yežen' nich gágkake'
benne' chekze'.

13 Gan zoe' ya'abá chie' bwia Xanžo Dios,
na' bje'ele' yógo'te kwe' benách ka'.

14 Gan zoe' latje la'y chie' bwie',
na' bje'ele' yógo'te benne' ka' nníta'gake'
yežlyó.

15 Le' bene' yichj láždo'gak yógo'te benách
ka',

na' zje'ele' yógo'te da' žóngake'.

16 Bi yelá no benne' wnná bia' ni'a che
benne' zante chie', benne' ka' žjake'
lo wdiže,

na' bi yelá no benne' waže ni'a che yela'
waže chie'.

17 Bi zoa no benne' yelé' ni'a che bžina' chie'
ka',

na' bi yelá no benne' ni'a che yela' waže zen
chie'.

18 Xanžo Dios zwiakze' benne' ka' žébegake'
Le'.

Zape chi'e benne' ka' žxen láže'gake' yey-
ache' láže'le' Le' légage',

19 nich yeslé' légage' lo yela' got,
na' nich wawe' légage' kate' žak wbín.

20 Žxen láže'žo Xanžo Dios.
Le' žák'lene' žo'o, na' žape chi'e žo'o.

21 Che len dot láže'žo yebéle'elžo lawe' Le',
dan' žxen láže'žo La la'y chie'.

22 Beyache' laže'l neto', Xantó' Dios, dan'
žxen láže'to' Le'.

34

1 Wká'n zénteza' Xanžo Dios dot ža, na' yele.

Gólteza' da' we lawa' Le'.

² Chaz laža'a Xanžo Dios.

Yéngkle benne' gaxjw laže' ka' da' ki, na' yebéle'egekle'.

³ Le wká'n zen Xanžo Dios tzen len neda', na' tzen we lawžo La la'y chie'.

⁴ Bliža' Xanžo Dios, na' Le' benle' chia', na' beslé' neda' lo yógo'te da' bchébegaken neda'.

⁵ Benne' ka' bxen láže'gake' Le' blé'egekle' yela' zen chie', na' bi bedoé'egekle'.

⁶ Neda', benne' yache', bliža', na' benle Xanžo, Dios chian',

na' beslé' neda' lo yógo'te da' wzáka'li'a.

⁷ Wbás ka' che ya'abá che Xanžon' zej zoe' kwit benne' ka' zžébegake' Le',

na' žape chí'igake' légake'.

⁸ Le wia nga, na' lé'elele nak chawe' Xanžo Dios.

Yela' ba nez zen naken che bennen' žxen laže'e Le'.

⁹ Le žebe Xanžo Dios, le'e, nakle benne' chie' ka',

dan' bi be žiážjegekle benne' ka' zžébegake' Le'.

¹⁰ Bež yíxe'do' ka' žiážjegeklba', na' zdón-gakba',

san benne' ka' žxen láže'gake' Xanžo Dios bi be da' chawe' yážjegekle'.

¹¹ Le da, xkwide' ka', na' le yenle chia'.

Wsedla' le'e nich žébele Xanžo Dios.

¹² ŽNož benne' ládjwle le'e žénele' soakze' nbane',

bennen' žénele' soe' yiz zan nich le'ele' da' chawe'?

¹³ Bwíakze da' zchaljo' nich bi nnio' da' zinnj,

na' nich bi wchaljo' da' wen laže'.

¹⁴ Bzoa chela'ale da' bi nak chawe' da' zchaljo', na' ben da' nak chawe'.

Ben byene so' lo yela' zga'n chawe', na' ben ka' nak chen.

¹⁵ Zwiakze Xanžo Dios benne' ka' zej nake' chawe',

na' zze nage' da' znnábgekle' Le'.

¹⁶ Žža'a Xanžo Dios benne' wen da' zinnj ka', na' bi soa no benne' chejsá' laže'e légake'.

¹⁷ Benne' chawe' ka' žlížgake' Xanžo Dios, na' Le' ženle' chégake',

na' žeslé' légake' lo yógo'te da' zžáka'gake'.

¹⁸ Gawze zoa Xanžo Dios gan zej nmita' benne' ka', benne' žak nyache' láže'gake', na' žeslé' légake'.

¹⁹ Da' zanle'e da' zžaka' benne' chawe',

san žeslá Xanžo Dios le' lo yógo'te da' ka'.

²⁰ Le' žape chí'ikze' yógo'te žit yo'o bennen', na' nitó žit chie' bi gachjwn.

²¹ Da' zinnj da' žon benne' bi nake' chawe' goten le',

na' kwia yi'gak benne' ka' zži'igake' chegak benne' chawe' ka'.

²² Xanžo Dios zzoa chawe'e be' da' nákgakkze benne' wen žin chie' ka',

na' yógo'te benne' ka' žxen láže'gake' Le' batkle kwia yí'gake'.

35

¹ Xana' Dios, bsejw xnezgak benne' ka' zn-négake' chia'.

Bdił-len benne' ka' zdíl-lengake' neda'.

² Da, gape chi'o neda' lo wdile, na' goklen neda'.

³ Bexw ya ntoche' tonn che wdile

nich wsejo' xnezgak benne' ka' zbia láže'gake' neda'.

Bloe'el neda' nako' Benne' Weslá chia'.

⁴ Ben ga yedoé'egekle, na' chíxgekle benne' ka' žénegekle' gótgake' neda'.

Ben ga wzonnjgak, na' yedoé'egekle benne' ka' žénegekle' góngake' neda' zia.

⁵ Ben ga gággake' ka' to laga' biž da' žwa' be', na' bseja' wbás la'y chio' nich wlage' lé-gake'.

⁶ Ben choł xnézgake' nich kwílgake',

na' bseja' wbás la'y chion' nich kwia laže'e légake'.

⁷ Bkáche'gake' to do yelj nich senen neda', na' bi be bena' chégake'.

Bché'ngake' to yežw gan chejbix'a neda', na' bi be da' zia nbaga'a.

⁸ Bseja' da' wžia yin' légake', da' bi gákbe'egeklen'.

Ben ga sen do yelj chégaken' la' léggakze', na' ga chejchégwgage' gan kwia yí'gake'.

⁹ Naž yebéle'ekzla' ni'a che da' ben Xanžo Dios.

Gak yela' ba nez zen chia' dan' beslé' neda'.

¹⁰ Yógo'te žit yoa'a nnágaken:

“Xanto' Dios, žnozke benne' nake' zen ka' nako' Le'?

Žesló' benne' yache' lo na' benne' nakže' wałe ka' le',

na' benne' žiážjele' lo na' benne' zbane' da' do' da' den chie'.”

¹¹ Bła'gak benne' ka' zechébegake' da' wen
laže'.
Wnnábgekle' neda' ka nak che to da' bi
nnezla'.
¹² Bebí'igake' chia' da' zinnj ni'a che to
da' chawe' da' bena' neda', nich
wsáka'gake' neda',
¹³ san neda', kate' bi wnníta'gake' chawe',
gok nyache' laža'a, na' bena' wbás,
na' bsaka' kwina'.
Dot laža'a bliža' Le', Dios, nich yeyono'
légake'.
¹⁴ Gok nyache' laža'a ni'a chegak benne' ka'
kan žona' ni'a che bi' lježa', o ni'a
che bi' bíche'kza'.
Gok nyache' laža'a ka žon no benne' ni'a
che xne'e kate' ne žate',
¹⁵ san bebégekle' benne' ka' kate' wzóa
da' bsakan' neda', na' bedjwágake'
neda'.
Bdíł-lengak benne' wen da' zinnj ka' neda',
na' cholze bztéjgake' neda'.
Bwíatezegake' neda', na' bi bsángake' da'
žóngake'.
¹⁶ Bsáka'gake' neda', na' ben díjtgekle'
neda',
na' wžia láže'gake' neda' lo yela' zža'a ché-
gake'.
¹⁷ Xana' Dios, žto chi'ize wíazo' da' žón-
gake'?
Beslá neda' lo na'gak benne' ka' zžia
yí'gake' neda', benne' ka' zej nake'
ka bež yixe' ka'.
¹⁸ Yapa' Le' "Žóxkeno" gan zej ndobe benne'
chío' ka'.
Wká'n zénteza' Le' ladjw benne' zan ka'.
¹⁹ Bi go'o latje yebégekle' benne' ka' bi
zlé'egekle' neda' chawe', na' bi be
bena' chégake'.
Bi go'o latje benne' ka' gon díjtgekle' neda',
benne' ka' zža'agake' neda', na' bi
be zia nbaga'a.
²⁰ Benne' ki bi žénegekle' sóagake' lo yela'
zga'n chawe',
na' lo yela' wen laže' chégake' znnégake'
chegak benne' ka' zbézgage' ži laže'
lo yežlyó nga.
²¹ Ben díjtgekle' neda', na' wnnágake':
"Ba blé'elto' da' bene'."
²² Xana' Dios, ble'ekzlo' da' žóngake'. Bi so'
žize.
Xana' Dios, bi kwey yichjo' neda'.
²³ Wzó ža'. Wzóa wchi'a lažo'o neda'.

Da, Xana' Dios, nich gákleno' neda'.
²⁴ Bchi'a laže' neda' lo da' chawe' chío',
Xana' Dios.
Bi go'o benne' ka' latje wzízegake' chia'.
²⁵ Bi go'o latje nnágake':
"Ba gok da' wzé láže'žo", na' bi nnágake':
"Ba bzéxjwžo le'."
²⁶ Ben ga yedoé'egekle, na' chíxgekle
yógo'te benne' ka' žebégekle' kate'
bi žak chia'.
Ben ga yedoé'egekle, na' ga'ngak ka'ze
benne' ka' zdíl-lengake' neda'.
²⁷ Ben ga golgak, na' yebégekle benne' ka'
zlé'egekle' neda' chawe', nich nná-
gakkze':
"jGa'n zen Xanžon'!"
Bennen' žak laže'e ga'n chawe' benne' wen
žin chie'.
²⁸ Wcháljteza' che da' chawe' da' nako' Le',
na' wká'n zénteza' Le' dot ža, na' yele.

36

¹ Da' zinnj da' žon bennen' zzo'e' Dios
chela'ale zcháljlenen le' lo yichj
lázda'we'.
Bi zdan láže'kze' gape' Dios ba la'ne.
² Che len žloe'el kwine' ka to benne' zente.
Žekle' bi žle'el Dios da' zinnj da' žone', na'
bi zže'e le'.
³ Da' zchaljze' naken da' zinnj, na' da' wen
laže'.
Biž žejni'ile' binlo, na' biž žone' da' chawe'.
⁴ Žlab laže'e da' bi nak chawe' katen' die' gan
ztase'.
Yoe'e nez da' bi naken chawe'.
Bi žénele' wsane' žone' da' zinnj.
⁵ Xana' Dios, zente nak yela' žeyache' laže'
chío' dan' zžinten zan ya'abá.
Yela' li laže' chío' zžinten lo bejw.
⁶ Da' chawe' da' nako' naken ka to ya'a zen
chío',
na' ka zchi'a lažo'o naken ka to nisdo' zil-
le'e.
Xana' Dios, zwíakzo' benách ka', na' bia
yixe' ka'.
⁷ Zenle'e nak yela' žeyache' laže' chío', Dios.
Che len žxen láže'gak benne' ka' Le' ka
žongak brise'do' ka' žkache' kwín-
gakba' zan xil žkoko'.
⁸ Yéljgekle' len da' dele'e ližo'
na' Le' wye'jo' légake' da' naken ka to yegw
da' yožen nis dzi'.
⁹ Gan zo' Le' zoa gan žal nis dan' žonnen
yela' nban.

Ło yeł'a bani' chio' zle'elto' da' nak bani'.

¹⁰Beyache' laže'l benne' ka' zej nónbi'e Le', na' bzoa chegak benne' li laže' ka' da' nak chawe'.

¹¹Bi go'o latje benne' zka'n zen kwine' tíl-lene' neda', na' bi wchíx benne' wen da' zinnj neda'.

¹²Chejchégwgak benne' ka' žóngake' da' zinnj.

Le' beno' ga bejchégwgak benne' ka', na' bi gak yeyásgake'.

37

¹Bi kwe' zedlo' ni'a che da' žongak benne' ka' bi zej nake' chawe',

na' bi ge'elo' ni'a che da' zej nape benne' wen da' zinnj ka',

²dan' te chegak benne' ka' ka' žak che yix'e' biž, na' gak chégake' ka' žak che yix'e' da' nžogen.

³Bxen laže' Xanžo Dios, na' ben da' chawe', na' soakzo' nbano', na' si'kzo' yeł'a' ba nez.

⁴Wyáz laže' Xanžon', na' Le' gonnkze' chio' da' zdan lažo'o.

⁵Bzoa kwino' lo' na' Xanžon', na' bxen laže'e' Le', na' Le' gone' da' znnablo'.

⁶Włoe'ele' da' chawe' da' nako' ka' to da' žsa'ní', na' da' li laže' chio' ka' lawe' ža.

⁷Wzóa žize law Xanžon', na' bzen laže'e' Le'. Bi kwe' zedlo' ni'a che no benne' zzi'e' yeł'a' ba nez, bennen' žonkze' da' bi nak chawe'.

⁸Bzoa cheł'a'ale yeł'a' yichj ža'a, na' bi žo'o. Bi gak lažo'o yebi'o che bennen' bi nake' chawe',

⁹dan' wžía' yi' Dios benne' wen da' zinnj ka', san benne' ka' žxen láže'gake' Xanžon', gata' chégake' yežlyó.

¹⁰Yextído'ze biž soa bennen' bi nake' chawe'.

Le'elo' liže latje bennen' san biž soe' ga na',

¹¹san benne' gaxjw laže' ka' gata' chégake' yežlyó, na' sí'gake' yeł'a' ba nez che yeł'a' zga'n chawe'.

¹²Benne' wen da' zinnj žénele' bi da' gone' che benne' chawe'.

Ło yeł'a' zža'a chie' bi zle'ele' le' chawe'.

¹³Xanžo Dios wzížekze' chegak benne' wen da' zinnj ka'

dan' zle'ele' za' gawze ža kwia yí'gake'.

¹⁴Benne' wen da' zinnj ka' zbéjgake' ya ntoche' ka',

na' ba nžégake' yag ntóche'do' chégake' ka' nich wžía' yí'gake' benne' yache' ka', na' benne' ka' žiážjegekle', nich gótgake' benne' ka' žóngake' da' naken chawe'.

¹⁵Ya ntoche' chégake' chazen laždo' kwín-gakkze',

na' gáchjwgak yag ntóche'do' chégake' ka'.

¹⁶Záka'že da' do' da' nape benne' chawe' ka' yeł'a' wnni'a zen da' zej nape benne' wen da' zinnj ka',

¹⁷dan' gátgakkze ni'a na' gak benne' wen da' zinnj ka',

san Xanžo na'kze zwiakze' benne' chawe' ka'.

¹⁸Nonbia' Xanžon' bał ža sóagake' nbán-gake'.

Da' zej nape benne' chawe' ka' soan to chi'ize.

¹⁹Bi yedo'e'gekle benne' ka' kate' bi žak chégake',

na' lo' ža kate' žak wbín gata' da' gáwgake',

²⁰san kwia yi'gak benne' wen da' zinnj ka', na' benne' ka' zží'igake' che Xanžon', gak chégake' ka' žak chegak yeje yix'e' ka'.

Te chégake', na' ní'tgekle' ka' znit žen che yi'.

²¹Benne' ka' bi zej nake' chawe' to da' znnáb'gake' to chí'ido'ze, san bi ženézjwgaken',

san benne' chawe' žeyache' láže'le' lježe' ka', na' znezjwe' bi da' žiážjele'.

²²Benne' ka' zle'el Xanžon' lé'gake' chawe', gata' chégake' yežlyó,

san benne' ka' bi zle'ele' chawe', kwia yí'gakkze'.

²³Da' žongak benne' chawe' ka' naken da' blóe'el Xanžon' lé'gake',

na' zle'ele' chawe' yógo'te da' žóngake'.

²⁴Kate' chejchégwgak benne' chawe' ka', bi chejchégwgake' to chí'ize dan' noxw Xanžon' ná'gake'.

²⁵Goka' xkwide', na' na'a naka' benne' gole, na' batkle bl'e'ela' to benne' chawe' wsán Dios le',

na' bi zdagak za'sógake' ka' znnáb'gakbe' bi da' gonn no benne' chégakbe'.

²⁶Benne' chawe' ki žeyache' láže'tezle', na' znezjwe' bi da' žiážjele no benne',

na' za'sóe' ka' žak yeł'a' ba nez chégake'.

²⁷ Biž gono' da' bi nak chawe', san ben da' chawe',
na' so' nbankzo' to chi'ize,
²⁸ dan' nži'il Xanžon' da' nak li laže', na' bi žsane' benne' chie' ka'.
To chi'ize gape chi'ikze' légage',
san wžia' yi'e lježgak benne' ka' bi zej nake' chawe'.
²⁹ Benne' chawe' ka' gata' chégake' yežlyó nga,
na' nni'ta'gake' to chi'ize lo yežlyón'.
³⁰ Benne' chawe' zchalje' da' žejni'ile',
na' ka' zchi'a laže'e naken chawe'.
³¹ Da' bchi'le Dios le' yo'on yichj lázda'we'.
Che len bi chejchegwe'.
³² Benne' wen da' zinnj zle'ele' benne' chawen', na' žon byene' gote' le'.
³³ Bi wsán Xanžon' le' lo na' bennen' bi nake' chawe',
na' bi wžia' yi'e le' kate' wchi'a laže'e le'.
³⁴ Bxen laže' Xanžon', na' ben ka' zrna xtiže'e,
na' le' wchiske' le' nich gata' chio' yežlyó nga.
Kate' kwia yi'gak benne' doła' ka', na' le'elon'.
³⁵ Bje'ela' to benne' wen da' zinnj, benne' zente,
na' góta'le'e da' nape' ka' da' znezjw to yag zente,
³⁶ san wdé chie', na' biž zoe' na'a.
Bejdilja' le', san bi bežel-la'-ne'.
³⁷ Blab laže' ka' nak che benne' li laže',
na' bwia bennen' nake' chawe',
dan' ga ze lawte gak to yeła' ba nez zen che bennen' zoe' lo yeła' zga'n chawe',
³⁸ san benne' wen da' zinnj ka' kwia y'gakkze'.
Bi soa no lježgak benne' wen da' zinnj ka',
³⁹ san Xanžo Dios yeslé' benne' chawe' ka',
na' le' gon choche' benne' ka' kate' bi gak chégake'.
⁴⁰ Xanžo Dios gáklene' légage', na' yeslé' légage'
lo na'gak benne' ka' bi zej nake' chawe',
na' gon chawe'e légage', dan' žxen láže'gake' le'.

38

¹ Xana' Dios, bi ti'lo' neda' lo yeła' zža'a chio'.
Bi wsako'o neda' lo yeła' snia chio',
² dan' yag ntóche'do' chio' ka' wyážgaken neda',
na' len no'o bsaka' zi'o neda'.

³ Bi zoa chawe' beła' žen chia' dan' zžo'o neda',
na' žit yo'a'a bi zej zoan chawe' dan' bena' doła'.
⁴ Da' zinnj ka' da' bena' zbága'gaken yichj lázda'wa'.
Zej naken chia' ka' to ywa' z'ile'e.
⁵ Žia we' dot da' naka', na' zlalé'en, na' nóžwgak we' chia' ka'.
Žaken chia' ki dan' bena' da' zinnj.
⁶ Zda' zwia' lo yole, dan' žedoe'ela',
na' zbeže nyacha'a dot ža, na' yele,
⁷ dan' dot da' naka' zlalé'en,
na' bi zoa chawe' beła' žen chia'.
⁸ Nat ni'a na'a, na' žekla' zej nžozjen žit yo'a'a.
Zbeže laža'a dan' že' zedle yichj lázda'wa'.
⁹ Xana' Dios, da' zdan laža'a zóalenen Le',
na' da' zbeže laža'a zlé'ekzlo' Le'.
¹⁰ Žat lázda'wa', na' ba bedó laža'a,
na' biž zle'ela' chawe'.
¹¹ Žebíga'gak lježa' ka' zito'le ni'a che yižwé' chia',
na' benne' zjo'o li'a chia' ka' ba bkwásgake'.
¹² Benne' ka' žénegekle' gótgake' neda' zžála'gake' do yelj nich senen neda',
na' benne' ka' žénegekle' góngake' neda' zia znnégake' chia',
na' znnágake' kwia yi'a,
na' zóatezegake' wsáka'gake' neda',
¹³ san neda' bi ženla', kan žak che to benne' kwežw,
na' naka' ka' to benne' bi žak nne', benne' bi žsaljwe' žoe'e.
¹⁴ Naka' ka' to benne' bi be ženle', bennen' bi žechebe',
¹⁵ dan' žxen laža'a Le', Xana' Dios.
Le' yechebo' lo wlaza' neda'.
¹⁶ Bi go'o latje yebégekle' ni'a che da' žaken chia'.
Kate' chejchegwa', bi go'o légage' latje wká'n zen kwíngake' dan' žak nyache' laža'a,
¹⁷ san za' chejchegwa', na' zláteze dot da' naka'.
¹⁸ Che len yexóalapa' da' bi nak chawe' da' bena',
na' gak nyache' laža'a ni'a che doła' da' nbaga'a.
¹⁹ Benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe' zej zoakze' chawe', na' zej nake' wale.
Zej nyanle'e benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe', na' bi be zia bena' légage'.
²⁰ Benne' ka' žóngake' benne' chawe' ka' zia.

Ze j nake' benne' ka' bi zlé'egekle' neda'
chawe' dan' zónteza' da' naken
chawe'.

²¹ Bi kwe j yichjo' neda', Xana' Dios.

Dios chia', bi so' zi'to' gan zoa'.

²² Ben byene gákleno' neda', Xana' Dios.

Nakkzo' Le' Benne' Weslá chia'.

39

¹ Neda' wnnía': "Gon chi'a binlo kwina' nich
bi gona' doła' lo da' wchalja'.

Gon chi'a binlo da' wchalja', xak zoa benne'
wen da' zinnj gan zoa' neda'."

² Wzóa' žize ka to benne' bi žak nnie' na' bi
be wnnía',

na' bi bchalja' da' naken chawe' da' žala'
nnia', na' bgolže da' zzaka'a.

³ Gok lázda'wa' ka to da' žeyen,

na' xak blab laža'a chen, goken ka to yi',

na' wnnabla' Xanžon', wnnía':

"Xana' Dios, bloe'el neda' da' gak chia',

na' bał ža soa' nbana'.

Bzejní'íl neda' bayén batx gata'.

⁵ Beno' chia' soa' nbabze ža,

na' yiz chia' bi be zej naken lawo' Le'.

Da' likze bi be zej nak ža chegak
benách ka'.

⁶ "Da' li zej nak benne' ka' ka to zólodo'ze.

Da' likze dáche'ze zej že' benne' ka' wnné
yoe ni'a che yela' nban chégake'.

Zdan láže'gake' yela' wnni'a, na' bi zej nne-
zle' no benne' gaken chie'.

⁷ Na'a, Xana' Dios, žbizkze wxén laža'a?

Toze Le' žala' wxén laža'a.

⁸ Beslá neda' lo yógo'te da' zinnj da' bena'.

Bi go'o latje benne' yał laže' ka' gon
dítjgekle' neda'.

⁹ Wzóa' žize, na' bi be wnnía' dan' beno' Le'
goken ki chia'.

¹⁰ Beká'a yižwé' da' bzo' lo beła' žen chia'.

Za' gata' lo da' žsako'o neda'.

¹¹ Žsako'o no benne' doła' nich wzejni'ilo'-
ne',

na' ka žon beldon' zteba' laže', Le' zchinnjo'
da' nží'ižele bennen'.

Da' likze bi be zej nak ža chegak
benách ka'.

¹² "Benle da' znnabla' Le', Xana' Dios, na' bze
nag da' žliža' Le'.

Bi so' žize kate' zoa' zbeža' lawo' Le'

dan' naka' neda' lawo' Le' ka to benne'
zdaze' yežlyó.

Naka' ka to byinne zdezba' kan gokgak xa
xna' wdé chia' ka'.

¹³ Bi be gono' chia' to chi'ize

nich gata' latje yezi' laža'a,

dan' la' yeza'tia' yežlyó nga, na' biž soa'."

40

¹ Lo yela' zen laže' chia' wleza' Xana' Dios,
na' bze nage' chia', na' benle' da' wnnabla'
Le'.

² Bebeje' neda' ka to lo yežw gže', na' lo da'
nak ka gona'.

Bzoe' ni'a to lo yej xe, na' begoé'e neda' nez
chawe'.

³ Bene' ga žola' to da' kob da' zka'n zenen
Xanžon'.

Benne' zante lé'egekle' da' ni da' bene' Le',
na' žébegake' Le', na' wxén láže'gake'
Xanžo Dios.

⁴ Ba nez zen naken che bennen' žxen laže'e
Xanžo Dios,

na' bi zónlene' tzen benne' ka' zží'igake'
che Dios,

na' kege len benne' ka' zka'n zéngake' lo'a
ka'.

⁵ Da' zenle'e beno', Xana' Dios, na' že-
banlto',

na' ka zej nak da' žak lažo'o Le' gono' cheto',
bi gak wlabto' lawo' Le'.

Cha' wzenla' no benne' ka zej naken,

na' cha' wchalja' chégaken, bi gak wlaba'
légaken.

⁶ Bi chaz lažo'o biado' ka' gota' lawo' Le',
cha' to da' gonna' chio'.

Bi znnabo' biado' ka' wzeya' lawo' Le',

na' žen chegak biado' ka' da' ko'an lawo' Le'
ni'a che doła' chia',

san bsaljo' naga' nich yenla' chi'o.

⁷ Naž wnnía': "Bwia nga, za'a neda'.

Nyejw le'e yiche la'y ka nak chia'.

⁸ Žaz laža'a gona' da' žak lažo'o Le', Dios
chia',

na' da' wnnakzo' Le' yo'on lo yichj
lázda'wa'."

⁹ Ba bzenla' benne' ka' da' chawe' da' nako'
gan zej ndobe benne' zante ka' lawo'
Le'.

Bwia nga, bi wzóa' žize, na' nnézkzelon' Le',
Xana' Dios.

¹⁰ Bi bkáche'za' da' chawe' da' nako' lo
lázda'wa',

san bchaljkza' ka nak yela' li laže' chio', na' kan žesló' benne' ka'.

Bi wzóa' žize ka nak yela' žeyache' laže' chio',

na' ka nak da' naken dot da' li chio' ladjw benne' zante zej ndobe' chio' Le'.

¹¹ Xana' Dios, bi želo' yeyache' láže'lo' neda'. Yela' žeyache' laže' chio', na' da' likze chio' žáklentezegaken neda'.

¹² Nyéhjgekle da' bi nak chawe' ka' neda', na' da' bi nak chawe' ka' da' bena' zej žian neda'.

Che len bi gak chis lawa' lawo' Le'.

Zej nyanžen ka zej nak yicha' yichja' na' žedó laža'a.

¹³ Znnabla' Le', Xana' Dios, yesló' neda'.

Xana' Dios, ben byene gákleno' neda'.

¹⁴ Ben ga yedoé'egekle, na' chíxgekle benne' ka' žénegekle' gótgake' neda'.

Ben ga wzonnjgak, na' yedoé'egekle benne' ka' žak láže'gake' góngake' neda' žia.

¹⁵ Ben ga chíxgekle, na' wzonnjgak benne' ka' ben díjtgekle' neda'.

¹⁶ Ben ga yebégekle, na' soagak lo yela' ba nez benne' ka' žxen láže'gake' Le', na' nnégakkze benne' ka' zej nži'ile' Le', Benne' Weslá chégake'.

Nnágake': "jGa'n zen Xanžon!"

¹⁷ La'kze wsáka'gake' neda', na' gak nyache' laža'a,

bi gal lažo'o Le' neda', Xana' Dios.

Le' žákleno' neda', na' žesló' neda'.

Xana' Dios. Bi želo' gákleno' neda'.

41

¹ Ba nez zen naken che bennen' že' laže'e benne' yache' ka'.

Bi ža zoe' lo da' zede, yeslá Xanžon' le'.

² Xanžon' gape chi'ikze' le', na' wnezjwe' le' yela' nban.

Gak to yela' ba nez zen che bennen' lo yežlyó nga,

na' bi wdé Xanžon' le' lo na'gak benne' ka' bi zlé'egekle' le' chawe'.

³ Xanžo Dios góxwkze' le' kate' die' gan zzáka'li'e.

Yeyón chawe'e dot da' nake' katen' bi zoe' chawe'.

⁴ Wnnía': "Xana' Dios, beyache' laže'l neda'. Beyón be' da' nakkza' dan' bena' doļa' kate' bži'a chio' Le'."

⁵ Benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe' zn-négake' chia', na' znnábgekle'.

"¿Batx gat benne' ni, na' gak gal láže'to' le'?"

⁶ Žedjwágake' neda', san kege nich gak chia' da' chawe'.

Zbéjgake' neda' diža' nich gak nnégake' chia',

na' kate' žežójkake', na' zžégake' dižan'.

⁷ Kate' zdobgak benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe', na' znnétezegake' chia'.

Zcháljentezegake' ljéžgake' ka' chia' neda', na' znnágake'.

⁸ "Ba de'e to yižwé' da' goten le',

na' biž yeyase' gan die'."

⁹ Leska' bennen' bga'n chawe'e len neda', bennen' bxen laža'a, na' bdáwlenkze' neda',

benne' ni wnnekze' chia' neda'

¹⁰ san Le', Xana' Dios, beyache' laže'l neda', na' ben ga yeyasa',

na' yebi'a chegak benne' ka' da' yeyála'gake'.

¹¹ Kikze nnezla' žona' da' žaz lažo'o Le', na' bennen' bi zle'ele' neda' chawe' bi be gak gone' chia'.

¹² Le' nóxwkzo' neda' dan' naka' gazjw laže', na' bzo' neda' lawo' Le' to chi'ize.

¹³ jGa'n zen Xanžon'!

Nake' Dios chegak benne' Israel ka'

yógo'te yiz nníta'gake', na' to chí'ize.

Ka'kze naken, na' ka'kze gaken.

42

¹ Ka žon bžina' yiže' zbežeya'aba' dan' zbijba',

ka' znnab be' da' nakkza' da' nak chio', Dios.

² Zbiļe be' da' nakkza' dan' naken chio', Dios ban.

¿Batx gak yida' nich la'a lawo' Le', Dios?

³ Nis da' zbeža' goken ka yet žawa' dot ža, na' yel,

na' znnábgekle' neda' yógo'te ža, na' znnágake'.

"¿Ganzkze Dios chio'?"

⁴ Žezá' laža'a da' ki, na' zbeže laža'a.

Žezá' laža'a kan wyá'alena' benne' zan ka', na' wnezwa' lágwage' lo liž Dios,

Beļžo lo yela' žebele, na' bka'n zenžo Dios lo lni.

⁵ ĽBiz chen' žat ni'a no'o, be' da' nakkza'?
 ĽBiz chen' že' zedlo' lo yichj lázda'wa'?
 Bx̄en laže' Dios dan' wká'n z̄enkza' Le'
 da' yoble.
 Nake' Benne' Weslá chia', na' Dios
 chia'.

⁶ Xana' Dios, ba nat ni'a na' be' da' nakkza'
 lo yichj lázda'wa'.
 Che len žezá' laža'a chio' kate' ne zoa' lo
 yežlyó yechela'ale yegw Jordán nga,
 lo ya'a Hermón gan že' Ya'a Misar.

⁷ Ka nak žaxto' da' žon niso', ka' žon to nis
 wbá'a chio', Dios.
 Zzaka' be' da' nakkza' dan' nis wbá'a dan'
 bselo'o zchen' neda'.

⁸ Tža tža žeyache' laže'l Xanžon' neda',
 na' žel golkza' da' we lawa' Le',
 na' wcháljlena' Dios, Bennen' žonne' yela'
 nban chia'.

⁹ Yapa' Dios: "Le' žape chi'o neda'.
 ĽBiz chen' nał lažo'o neda'?
 ĽBiz chen' žak nyache' laža'a dan' benne'
 bi zle'ele' neda' chawe' žsake'e
 neda'?"

¹⁰ Žlagak žit yoa'a dan' benne' ka' bi
 zlé'egekle' neda' chawe' žon
 dítjgekle' neda'.

Tža tža znnábgekle' neda', na' znnagake':
 "ĽGanzkze Dios chio'?"

¹¹ ĽBiz chen' žat ni'a no'o, be' da' nakkza'?
 ĽBiz chen' že' zedlo' lo yichj lázda'wa'?
 Bx̄en laže' Dios dan' wká'n z̄enkza' Le'
 da' yoble.
 Nake' Benne' žeslé' neda', na' Dios
 chia'.

43

¹ Bchi'a laže' neda', Xana' Dios, na' bl̄oe'e
 law naka' chawe'.

Beslá neda' lo na'gak benne' ka' zzóagake'
 Le' chela'ale,
 na' lo na'gak benne' wen laže' ka', benne'
 wen da' zinnj ka'.

² Nako' Le' Dios chia', na' zzoa chocho'
 neda'.

ĽBiz chen' bsan lažo'o neda'?
 ĽBiz chen' žak nyache' laža'a
 dan' benne' bi zle'ele' neda' chawe' žsaka'
 zi'e neda'?

³ Bselá yela' baní' chio', na' da' likze chio'
 ga zoa' ni.

Da' ki yegó'ogaken neda' nez.

Wché'gaken neda' law ya'a la'y chio', na'
 gan zoakzo' Le'.

⁴ Choa'a gan zoa bkog la'y che Dios.
 Choa'a law Dios, Bennen' žone' ga žebelá',
 na' gan soa' lo yela' ba nez.

Wká'n zena' Le' len da' žinna'.
 Le' nako' Dios chia' neda'.

⁵ ĽBiz chen' žat ni'a no'o, be' da' nakkza'?
 ĽBiz chen' že' zedlo' lo yichj lázda'wa'?
 Bx̄en laže' Dios dan' wká'n z̄enkza' Le'
 da' yoble.
 Nake' Benne' žeslé' neda', na' Dios
 chia'.

44

¹ Dios, xa xna' gole cheto' ka' bzéngekle'
 neto'
 da' beno' lo ža chégake', dan' beno' yiz wdé
 ka'.

² Bchinnjo' yezika' yež ka' lawgak xa xna'
 gole cheto' ka',
 na' bnnito'o légage' lo latje chegak benách
 ca'.

Bsáka'li'o benne' yež ka', san bzoa chocho'
 benne' chio' ka' lo yežlyó gan zoato'
 neto' na'a.

³ Xa xna' gole cheto' ka' bi wzí'gake' yežlyó
 nga len ya ntoche' chégakkze' ka'.

Bi beslá kwíngake' len yela' wale da' zej
 nape',
 san Le' besló' légage' len yela' wak chio',
 na' len yela' wale chio', na' len yela' zen
 chio',
 dan' wyáz lažo'o légage'.

⁴ Le', Dios, nako' Benne' Wnná Bia' chia'.

Beslá neto', za'só Jakob.

⁵ Len yela' wak chio' Le' wzéxjwto' benne'
 ka' zdíl-łengake' neto'.

Ni'a chio' Le' zžéxjwto' légage'.

⁶ Bi wxén laža'a yag ntoche' chia',
 dan' bi yeslán neda'.

⁷ Le' wdape chi'o neto' nich bi be gok gongak
 cheto' benne' ka' bi zlé'egekle' neto'
 chawe'.

Beno' ga bedoé'egekle benne' ka'
 zžá'agake' neto'.

⁸ Ni'a chio' Le', Dios, sóatezto' lo yela' ba
 nez,

na' to chi'ize wxén láže'to' Le',
⁹ san wléj yichjo' neto', na' beno' ga že-
 doe'elto',

na' bi žéjleno' benne' cheto' ka', benne'
žjake' lo wdile.

¹⁰Beno' ga bzonnjto' lawgak benne' ka' zdíl-
lengake' neto',

na' benne' ka' zží'igake' cheto' beká'agake'
yógo'te da' wdapto'.

¹¹Bdio' neto' ka' zila' ka' lo na'gak benne' ka'
žótgake' neto',

na' beslaso' neto' ladjw benne' zi'to' ka'.

¹²Bdezo' neto', benne' chio' ka', lo ná'gake',
na' bi be bezi'o.

¹³Beno' ga benne' yež' gawze ka' znnégake'
cheto'.

Benne' zej nyechjle' neto' zká'ngake' neto'
ka'ze, na' žžižegake' cheto'.

¹⁴Bzo' neto' ka' to da' znnagak benne' wláž
cheto' ka' naken to da' nyáche'le'e.

Kate' zlé'egekke benne' ka' neto', zta yíchj-
gake',

na' žebángekle' ka' žak nyache' láže'to'.

¹⁵Tža tža žedo'étezla', na' žé'teza' lo da'
zedle'e.

¹⁶Znnégake' chia', na' zzóagake' neda'
chela'ale.

Benne' ka' bi zlé'egekke' neda' chawe'
zží'igake' chia', na' žóngake' neda'
zia.

¹⁷Yógo'te da' ki žákgaken cheto', san bi na'
gal láže'to' Le'.

Bi na' wzoato' chela'ale xtižo'o dan' bén-
leno' neto'.

¹⁸Bi na' wsán láže'to' Le',
na' bi na' wzoato' chela'ale da' bchi'lo'
neto'.

¹⁹¿Biz' chen' bzo' neto' chela'ale lo latj
chegak bia snia ka',
na' bzo' neto' gan za' gatto'?

²⁰Chela' goj láže'to' Dios cheto',
o chela' bka'n zento' lo'a ka',

²¹¿bi žála' ža'a Dios neto' ni'a che da' ki?
Le' nnézkzele' da' yo'o lo yichj láždo'gak
benne' ka'.

²²Dan' naktó' chio', tža tža zóagake' gót-
gake' neto'.

Béngake' neto' ka' zila' za' gótgake'-ba'.

²³¿Bebán, Xanto' Dios! ¿Biz' chen' ztaso'?
¿Bebán! ¿Bi so' zi'to' to chi'ize!

²⁴¿Biz' chen' bkache' kwino',
na' bi žákbe'elo' kan záká'le'eto',
na' kan zcóngekke' benne' ka' neto' žin?

²⁵Ba nat ni'a na' be' da' nakkzto',
dan' bzéjxwgake' neto', na' žxóbgake' neto'
lo yo.

²⁶¿Wzó ža'! ¿Goklen neto'!
¿Lo yela' žeyache' laže' chio', besla'
neto'!

45

¹Yo'o yichj lážda'wa' diža' xtanle'e ka',
na' golkza' ka' nak che benne' wnná'bia'.
Golkza' da' bzoj to benne' zcháljli'e chawe'.

²Nako' le' xtanle'eže ka' yógo'te benne' ka'.
Nak cheto' yela' ba nez ni'a che da' zchaljo',
dan' Dios ben cháwe'kze' le' to chi'ize.

³Bda' ya ntoche' chio' žoa'a li'o, le', benne'
wale,
lo yela' zen chio', na' lo yela' wnná'bia'
chio'.

⁴Lo yela' zen chio' zo' nbankzo'.
Bkonle žin diža' li, na' yela' gaxjw laže',
na' da' chawe', na' wzejní'il kwino' da' zen-
le'e ka'.

⁵Zej nlále'egak yag ntóche'do' chio' ka',
da' ka' gótgaken benne' yež' ka' lawo' le',
na' chážgaken láždo'gak benne' ka'
žžá'agake' le'.

⁶Gan ži'o, Dios, žen' to chi'ize, na' sóatezen.
Chawe' nak ka' znná'bi'o.

⁷Nži'ilo' da' nak chawe',
na' bi zle'elo' chawe' da' bi nak chawe'.

Che len Dios chio' bzoe' le' latje chio', gan
žebéle'eželo' ka' lježo' ka'.

⁸Zlá' zix' za lano' len da' ka' zej naken mirra,
na' áloe, na' kasia, da' ka' zlá'gaken
zix'.

Lo ližo' da' zaka'le'en zzóagake' le' lo yela'
ba nez.

⁹Bi' no'le' chegak benne' wnná'bia' ka' zej
zoabe' ladjw zo'lo' ka', no'le' ka' zej
nakže' blo.

Kwito' li ža že' bi' no'len' gakbe' zo'lo', bi'
no'len' si'be' oro da' zan' zaka' yež'
Ofir.

¹⁰Bze nag, nó'ledo', na' bwia nga, na' benle
da' nnia'.

Žála' gal lážo'o lažo', na' liž' xo',

¹¹na' benne' wnná'bian' dan' laže'e yela'
xtan chio'.
Gok gaxjw laže' lawe' le' dan' nake' le'
xano',

¹² na' la'gak no'le yež Tiro ka' lawo' le', zej
noe'e da' gónngake' chio'.
Nnabgak benne' wnni'a ka' to da' gono'
chégake'.

¹³ Xtanle'e nak bi' no'le che benne' wnná
bian' lo yo'o gan zoe'.
Za lánabe' nzin' da' xtan ka' da' zej naken
oro.

¹⁴ Wché'gake'-be' law benne' wnná bian',
nákwe' za lánabe' dan' nwa'le'en da' xtan
ka'.

Xkwide' nó'ledo' ka' chjakbe' xkóže'lbe'.
Nó'ledo' ki, no'le lježbe' ka', wché'gakbe'
lebe' law benne' wnná bian'.

¹⁵ Lo yela' žebele, na' lo yela' ba nez
wché'gakbe' lebe',
na' chó'ogakbe' ližo', benne' wnná bia'.

¹⁶ Lo latje chegak xa xto'o ka' soagak zi'no'
ka'.

Gono' ga nna bia'gak xkwide' chio' ka' do
zente yežlyó.

¹⁷ Gona' ga chejsá' láže'gak yógo'te benne'
ka' lo'.

Che len wká'n zengak benne' ka' le' yógo'te
yiz so', na' to chi'ize.

46

¹ Dios zle'ekzle' žo'o, na' žone' žo'o benne'
wale ka'.

Zóateze' gáklene' žo'o kate' zžáka'žo.

² Che len, bi žebežo la'kze xo' yežlyó nga,
na' chejchazgak ya'a ka' lo nisdó',

³ na' la'kze chasle'e nisdon', na' gonle'en
žaxto',

na' zizegak ya'a ka' ni'a che da' žžo'.

⁴ De to yegw da' znnen lo yela' žebele lo yež
che Dios,

na' lo liž Dios, Bennen' nape' dot yela' zen.

⁵ Dios zoe' yežen', na' batkle kwia yin'.

Yide' zildo' na' gáklene' benne' wlážka' che
yežen'.

⁶ Zbéžeya'agak benne' yežlyó nga, na'
zžébegake' Dios, Benne' Wnná Bia'
Zen.

Znne Dios kan znne wzio', na' zbia yi' yež-
lyó.

⁷ Dios, Bennen' nape' dot yela' wak, zóalene'
žo'o.

Dios na' che Jakob zкаче' chawe'e
žo'o.

⁸ Le da lé'elele da' ka' ben Xanžon'.

Le wia dan' bene' lo yežlyó dan' žonen ga
žebanlžo.

⁹ Zzoa žie' wdile ka' žakgaken do zente yež-
lyó.

Žichje' da' ka' zsegak yag ntóche'do' ka',
na' zzožjwe' yag ntoche' ka' che wdile,
na' zzeze' karro ka' che wdile.

¹⁰ Znna Dios: "Le soa žize, na' le nnezle naka'
Dios.

Napža' yela' wak ka da' zej nape yógo'te yež
ka'.

Napža' yela' wak ka da' zej nape benne' dot
yežlyó."

¹¹ Dios, Bennen' nape' dot yela' wak,
zóalene' žo'o.

Dios na' che Jakob zкаче' chawe'e
žo'o.

47

¹ Le kapa' na'le, le'e, yógo'te benne' ka'!
Le wká'n zen Dios len yela' žebele!

² Žala' žebežo Xanžon', Bennen' nape' dot
yela' wak.

Nake' Benne' Wnná Bia' Zen, na' znna bi'e
dot yežlyó.

³ Bdie' benne' zi'to' ka' lo na'žo.

Bnnite'e žo'o nich nna bia'žo yež ka'.

⁴ Beké'e yežlyó nga lo ná'gake', na' bennen'
chežo,

na' naken to yežlyó xtanle'e che za'só Jakob
ka', benne' ka' nži'ile'.

⁵ Zben Dios gan ži'e znna bi'e.

Zbéžegak lozgak bia ka' kate' zben Xanžon'
ga na'.

⁶ Le go! da' wká'n zenle Dios! Le go!

Le go! da' wká'n zenle Bennen' znna
bi'e žo'o!

⁷ Dios nake' Benne' Wnná Bia' Zen dot lo
yežlyó nga.

Le go! chie' len dot yela' žejni'il chele!

⁸ Že' Dios gan znna bi'e, lo latje la'y na'.

Znna bi'e yógo'te yež ka'.

⁹ Zdobgak benne' ka' znna biá'gake' yógo'te
yež ka'

tzen len benne' ka' che Dios che Bran.

¹⁰ Benne' ka' znna biá'gake' do zente yežlyó
nga

bdégake' yela' wnná bia' chégake' lo na'
Dios.

Le' znna bi'e yógo'te benne' wnná bia' ka'.

48

¹ Zenle'e nak Xanžon', na' žala' wká'n zén-
le'ežo Le'
lo yež che Dios chežo, dan' žen' law ya'a la'y
chie'.

² Sión, ya'a zen che Dios, naken sibe, na'
xtanle'e.
Naken yež che Benne' Wnná Bia' Zen,
da' zonnen yela' žebele chegak benách dot
yežlyó nga.

³ Dios bløe'ele' law zkache' chawe'e žo'o.
Zoe' lo yo'o zaka' ka' che yež chien'.

⁴ Dbogak benne' wnná bia' ka',
na' blá'gake' nich tíl-lengake' benne' yežen'
ka'.

⁵ san kate' blé'egeklen', na' bebángle'le'.
Bžébegake', na' bzónnjgake'.

⁶ Wžé' zédle'egekle', na' wzáka'le'egake'
ka' žak che to no'le za' galj bi' že'n chie'.

⁷ Gókgake' ka barkw ka' žxíte'gaken
kate' žakle'e be' lo nisdø'.

⁸ Benlžo che da' ben Dios, na' na'a ba
ble'elžon
lo yež che Xanžon', Bennen' nape' dot yela'
wak.

Le' wzóa chawe'e yež nga to chi'ize.

⁹ Ga nak lo yodo' chio' Le', Dios,
žezá' láže'to' ka nak yela' ži'i láže' zen chio'.

¹⁰ Gáte'teže zka'n zengak benách ka' Le',
na' yela' zen chio' zžinen do zente yežlyó.
Ka zña bi'o naken chawe'.

¹¹ Yebéle'egekle benne' ka' nníta'gake' yež
Sión.

Yebégekke benne' ka' nníta'gake' yež ka'
che Judá dan' zchi'a láže'kzo' lé-
gake'.

¹² Le'e, benne' ka' che Dios, le chechjle žoa'a
yežen'.

Le wláb yo'o sibe ka', da' ka' žape chí'igaken
yežen'.

¹³ Le wia nga ka nak ze'e zen da' nyechjlen
yežen'.

Le wia binlo ka zej nak yo'o wale ka' chen,
nich wzénlele xkwide' chele ka' ka zej
naken.

¹⁴ Dios ni nakkze' Dios chežo to chi'ize.
Le' wloé'ekzle' žo'o nez chawe'.

49

¹ Le yenle da' ni, le'e, benne' yógo'te yež ka'.
Le wzé nag, le'e, benne' dot yežlyó nga,

² le'e, benne' blo ka', na' le'e, benne' gažjw
ka',

le'e, benne' wnni'a ka', na' le'e, benne'
yache' ka'.

³ Wchajkza' da' naken che yela' žejní'il,
na' wzejni'ila' le'e da' yo'on yichj lážda'wa'.

⁴ Bze nag diža' ki che yela' žejní'il.
Golkza' che to da' ngache', na' chinna' da'
žól-lena'.

⁵ ŹBiz chen' žon byenen žeba' lo ža che da'
zede,
kate' nyechjlen neda' da' zinnj da' žon-
gak benne' ka' bi zlé'egekle' neda'
chawe'?

⁶ Benne' ka' žxen láže'gake' da' zej nake',
na' zka'n zen kwíngake' dan' zej nape' yela'
wnni'a.

⁷ Bi be gak góngake' da' yebéj chawen' ljéž-
gake' ka',

na' bi gak wnéžjwgake' to da' yeslán lé-
gake',

⁸⁻⁹ nich sóatezegake' nbángle' nich batkle
nnitle beja' žen chégake'

dan' zenle'e nak da' yeya'wn yela' nban
chegak benách,
na' batkle gak no benne' chizjwen'.

¹⁰ Lé'egekle' žatgak benne' žejní'ígekke',
na' žak chégake' tlebe kan žak chegak
benne' yał láže' ka', na' chegak
benne' lazdo' zide ka',
na' wká'ngake' yela' wnni'a chégake' lo
na'gak benne' yoble ka'.

¹¹ Zña láže'gake' sóatezegak za'sógake' ka',
na' ga'ngak lížgake' nich gákaken chegak
yógo'te kwe' za'sógake' ka',
na' zzóagake' la yežlyó chégake' kan lé-
gake',

¹² san bi gá'n-teže benne' ka' lo yela' ba nez.
Zej nake' ka' bia yixe' ka', bia ka' žatgakba'.

¹³ Yógo'te da' žóngake' naken dáche'ze,
na' wká'ngake' da' bxen láže'gake'.

¹⁴ Zej nake' ka' to kwe' zila' ka' žjakba' lo yi'
gabíl,

gan gape chí'i yela' got légakba',
na' benne' chawe' ka' nna biá'gake' benne'

wnni'a ka' kate' za' cha'ní',
na' kwia yi'gak da' ka' wdápgake',
na' yi' gabíl naken gan nníta'tezegake'.

¹⁵ Dios yeya'we' yela' nban chia' lo yi' gabíl
na' yechi'e neda' gan zoakze' Le'.

¹⁶ Bi kwe' zedlo' kate' no benne' zzi'l'i'e yela'
wnni'a,

na' kate' žone' liže' da' záka'le'en.

¹⁷ Kate' gate' bi be yechi'e,
na' bi chejlen yela' wnni'a chien' le'.

¹⁸La'kze xak wzóe' nbane' gok chie' yela' ba nez zen, na' bka'n zengak benne' ka' le' katen' wzóe' nbane',
¹⁹san choe'e gan zej nmita' xa xta'we' ka', na' batkle le'ele' yela' baní'.
²⁰Žápegak benne' ka' le' ba la'ne san bi žákbe'ele' nake' ka' bia yixe' ka', bia ka' žátgakba'.

50

¹Znne Xanžo Dios, na' ztobe' benne' dot yežlyó,
 benne' ka' žé'gake' gan zla' wbíž, na' gan ženem.
²Lo Ya'a Sión, da' naken xtanle'e ba bza'ní' Dios.
³Yelá' Dios chežo, na' bi soe' žize. Zenzke yi' lawe' Le', na' gakle'e be' bdone' dan' chechjen Le'.
⁴Wtobe' benne' ka' nníta'gake' ya'abá na'le, na' benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, nich wchi'a laže'e benne' chie' ka'.
⁵Znne': "Le wtób benne' chia' ka', benne' ka' bénlengake' neda' to diža', dan' bzoa chóchgake' len žen chegak biado' ka'."
⁶Da' zoan ya'abá zloe'e lawn nak Dios chawe', dan' nake' Benne' wchi'a laže'e benách ka'.
⁷Znne': "Le yenle, benne' chia' ka', na' wchalja'.
 Le wzé nag, benne' Israel ka', na' nnia' da' yesbaga'a le'e zia. Neda', Dios, naka' Dios chele.
⁸Bi tila' le'e ni'a chegak biado' ka' betle lawa', na' ni'a chegak biado' ka' bzeyle, da' ka' zgó'otezele lawa' neda'.
⁹Bi si'a beždo ka' lo na'le le'e, na' chibo byo ka', bia chele ka'.
¹⁰Yógo'te bia yixe' ka' zej nakba' chia', na' yógo'te bia beždo' ka', bia zej zoaba' lo ya'ado' ka'.
¹¹Yógo'te bia ka' zoa xilgakba' yó'ogakba' lo na'a, na' lezka' yógo'te bia ka' zej zoaba' nbán-gakba'.
¹²Cha' tona' neda', bi yapa' le'e bi da' gonnle chia' dan' yežlyó, na' yógo'te da' zej den lawlen zej naken chia'.
¹³Žon byenen gawa' xpéla'gak bež ka', cha' ye'ja' žen chegak chibo byo ka'?"

¹⁴Le ko'o law Dios da' wká'n zenle Le', na' le wnezjw da' wchebe láže'le law Dios zente.
¹⁵Lezka' znne': "Bliž neda' lo ža katen' gak da' wžia yin' benách ka', na' yeslá' le', na' le' gapo' neda' ba la'ne."
¹⁶Dios ži'e no benne' wen da' zinnj: "Žžeklo' zchaljo' le' kan nak da' wnnakza' neda', na' znnio' che xtiža'a dan' bénlena' benách chia' ka'?"
¹⁷Le' bi zle'elo' neda' chawe' kate' zloe'ela' le' da' bi nak chawe' da' žono', na' zzo' chela'ale diža' chia'.
¹⁸Kate' zle'elo' to benne' wbán, na' žono' le' tzen, na' nako' toze len benne' ka', benne' zbej yíchjgake' neda'.
¹⁹Žónteze žono' da' zia, na' zcháljtezo' da' wen laže'.
²⁰Znnétezo' che lježkzo', na' žesbago'o zia xkwide' che xna'kzo'.
²¹Beno' da' ki, san neda' wzó'a žize. Goklo' naka' neda' to benne' ka' nako' le', san tilkza' le', na' wloe'ela' le' ka' nak da' beno'.
²²Le chejní'íl da' ni na'a, le'e žal láže'le Dios, nich bi wzózj Dios le'e, na' biž soa no benne' yeslé' le'e.
²³Bennen' ko'e lawa' da' wká'n zene' neda' gape' neda' ba la'ne, na' bennen' zzoa choch kwine' nich gone' da' chawe', wloe'ela' le' zoa' yeslá' le', na' naka' Dios chie'."

51

¹Goklen neda', Dios, lo yela' ži'i laže' chio'. Lo yela' žeyache' laže' chio' beká'a zia da' nbaga'a.
²Wdíb neda' che da' bi nak chawe' da' bena'. Bka'n chawe' neda' che doľa' da' nbaga'a.
³Žeyónbi'a bži'a chio' Le' len dan' bena'. Doľa' ka' bena' žesbága'gaken neda' zia.
⁴Lawo' Le' bena' doľan'. O', lawo' Le'. Bena' da' bi naken chawe' lawo' Le'.
 Ki znno' naken chia' nich gak bia' nako' chawe' ni'a che da' znno'.
 Naken li laže' kan zchi'a lažo'o benách ka'.
⁵Bwia nga, bache nbága'kza' doľa' katen' golja'.
 Lo doľa' wzoa'kza' katen' bsan xna'a neda'.
⁶Žak lažo'o Le' soa da' likze lo yichj lázda'wa', na' lo yichj lázda'wa' bzo' yela' žejní'íl.

⁷Bka'n chawe' neda' len da' zkonlo' žin, na' yega'na' chawe'.

Wdřb neda', na' gakža' chiche ka nak bejw.

⁸Bzoa chia' yeļa' žebele, na' yeļa' ba nez, na' žit ka' da' yoa'a gá'ngaken choch, žit ka' bdichjo' Le'.

⁹Bi chejsá' lažo'o doļa' ka' nbaga'a, na' beká'a yógo'te da' bi nak chawe' da' bena'.

¹⁰Dios, beyón chawe' yichj lázda'wa', na' bzoa to be' li laže' lo yichj lázda'wa'.

¹¹Bi wkwaso' neda' lawo' Le', na' bi yekó'o be' la'y chio' lo yichj lázda'wa'.

¹²Beb'i chia' yeļa' žebele che yeļa' weslá chio',

na' bzoa choch be' chawe' dan' yoa'a.

¹³Naž wsedla' benne' wen da' zinnj ka' da' žaz lažo'o góngake',

na' benne' doļa' ka' yeyákgake' chio' Le'.

¹⁴Beslá neda' lo zia da' nbaga'a, beta' to benne'.

Dios, nako' Benne' Weslá chia', na' golkza' che da' chawe' da' nako' Le'.

¹⁵Āana' Dios, bsaljw žoa'a, na' wzenla' benách ka' da' we ļawa' Le'.

¹⁶Bi žaz lažo'o biado' ka' gota'-ba' ļawo' Le', na' bi žaz lažo'o biado' ka' wzeya' ļawo' Le'.

¹⁷Da' žala' ko'ožo ļaw Dios da' žaz laže'e naken to ļazdo' gaxjw laže'.

To ļazdo' gaxjw laže', na' da' žeyát lažen' bi wzó' cheļa'ale, Dios.

¹⁸Lo yeļa' ži'i laže' chio', ben chawe' yež Sión.

Beyón ze'e da' žape chi'in yež Jerusálén'.

¹⁹Naž chaz lažo'o biado' ka' gotto' ļawo' Le' lo da' nak chawe',

na' biado' ka' wzeyto' ļawo' Le'.

Naž gótgake' biado' ka' lo bkog la'y chio'.

52

¹ĶZka'n zen kwino', benne' waļe, ni'a che da' zinnj da' beno'

dan' zóateze yeļa' žeyache' laže' che Dios?

²Zcháljitezo' che da' zia da' gono' che lježo'. Da' znnó' naken ka to ya ntoche' dan' žon láže'len lježon'.

³Nži'íželo' da' bi nak chawe' ka nži'ilo' da' naken chawe'

na' zdan láže'žo' da' wen laže' ka zdan lažo'o da' li.

⁴Nži'ilo' diža' ka' žon dítjgeklen benne' ka', le', benne' wen laže'.

⁵Ni'a che da' ki wřía yi' Dios le' to chi'ize.

Goxe' le', na' yeké'e le' gan zoakzo',

na' wkwase' le' gan zej nnita' benne' ban ka'.

⁶Ļé'egekle benne' chawe' ka' da' ni, na' žébegake'.

Wzízegake' chio' le', na' nnágake':

⁷“Le wia nga, benne' ni bi bĀen laže'e Dios nich gape chi'e le'.

BĀen láže'kze' yeļa' wnni'a zenļe'e chie', na' nga'nze' lo da' bi nak chawe' da' žone'.”

⁸San neda' naka' ka to yag olibo dan' žen' ļi'a liž Dios.

ŽĀen láže'teza' yeļa' žeyache' laže' che Dios.

⁹Wká'n zenkza' Ļe' to chi'ize dan' bene' da' ki.

WĀén laža'a La la'y chie' lawgak benne' chie' ka' dan' naken chawe' gonan'.

53

¹Benne' yaļ laže' ka' lo lázdo'gake' znná-gake'.”

“Bi zoa Dios.”

Yógo'tie' zej nbage'e zia, dan' béngake' da' zinnj.

Bi zoa no benne' žone' da' naken chawe'.

²Zoa Dios ya'abá, na' zwie' benne' ka', nich le'ele' cha' zoa no benne' žejni'ile', bennen' žape' Dios ba la'ne,

³san yógo'te benne' ka' zej nbej yichjgake' Dios.

Yógo'tie' zej nbage'e zia.

Bi zoa no benne' žone' da' naken chawe', nitóe'.

⁴Zna Dios: “ĶBi žejní'igekle benne' wen da' zinnj ka'?”

Že'j žáwgake' da' zbángake' chegak benách chia' ka',

na' bi žénegekle' gónbia'gake' neda'.”

⁵San žin ža žébegake' da' sáka'gake'.

Gosļas Dios žit chegak benne' ka' zdřl-ļengake' benách chie' ka'.

Dios wzóe' lėgake' cheļa'ale, na' wřía yi'e lėgake'.

⁶Znnabla' Dios gone' ga žoj lo yež Sión da' gáklēnen benne' Israel ka'.

Kate' gon Dios ga yeļa'gak benne' chie' ka' lážgake',

yebėgekle za'só Jakob ka',

na' gak yeļa' ba nez zen chegak benne' Israel ka'.

54

¹Beslá neda', Dios, len yeļa' wak chio'.

Gokļen neda', Dios, len yeļa' waļe chio'.

² Benle da' znnabla' Le', Dios, na' bechebe chia'.

Bze nag da' wcháljlena' Le'.

³ Za'gak benne' snia ka' nich tíl-lengake' neda'.

Benne' yichj ža'a ka' žénegekle' gótgake' neda',

benne' ka' bi žápegake' Le' ba la'ne, Dios.

⁴ Xanžo Dios nake' Bennen' žáklene' neda'. Dios zóalene' benne' ka' žape chí'igake' neda'.

⁵ Dios yebi'e chegak benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe' ka' nak da' bi nak chawe' da' žóngake'.

Wžía yi'e benne' ka' dan' nake' Le' li laže'.

⁶ Dot laža'a wnezjwa' da' ko'a lawo' Le', Xana' Dios.

Wkán' zenkza' La la'y chio' dan' nakle'en chawe'.

⁷ Besló' neda' lo yógo'te da' goken chia'.

Ble'ela' wžía yi'gak benne' ka' bžá'agake' neda'.

55

¹ Bze nag, Xana' Dios, da' žliža' Le', na' bi wzó' chela'ale da' znnabla' Le'.

² Bebán laže', na' bechebe chia'.

Žliža' Le' lo da' znnia', na' že' zedla'.

³ Benne' bi zle'ele' neda' chawe' znnie' chia', na' bennen' bi nake' chawe' žon ditjle' neda'.

Žesbága'gake' neda' zia, na' lo yela' zža'a chégake' zbia láže'gake' neda'.

⁴ Že' zedle lážda'wa' lo beja' žen chia', na' zchebe yela' got neda'.

⁵ Žžébeli'a, na' žžizeli'a,

na' žak chia' da' zcheben neda'.

⁶ Wnńía': "Chela' gonno' chia' xil ka' ka zej nak xil bsia,

tia' lo be'ze gan yezi' laža'a.

⁷ Da' li wzonnja' zító'le, na' soakza' le'e latje dach.

⁸ Gon byena' bi be gon chia' be' bdone', na' be' wale'."

⁹ Bžía yi' benne' ka' bi zej nake' chawe', Xana' Dios.

Bchix da' znnágake', dan' zle'ela' da' zinnj, na' da' zia da' žóngake' lo yež nga.

¹⁰ Dot ža, na' yele žéchjgekle' yež.

Žóngake' da' zinnj, na' da' bi nak chawe' lo yež nga.

¹¹ Nža' yež nga da' bi nak chawe' da' žón-gake'.

Žóntezgake' da' wen laže', na' da' zinnj lo nez chen.

¹² Chela' gok no benne' bi zle'ele' neda' chawe', bennen' bene' neda' zia, na' bzoelan'.

Chela' gok benne' zže'e neda', bennen' bdíl-lene' neda' na' bkache' kwina' lawe' le',

¹³ san le' benkzon', na' goko' ka to bi' lježa'. Wzí' lo no'o neda', na' goko' toze len neda'.

¹⁴ Tzen bchalžžo dot láže'žo, na' lo yela' ži'i laže' wdažo lo liž Dios.

¹⁵ Dios, ben ga sen yela' got benne' ka' cholze, benne' ka' bi zej nake' chawe'.

Ben ga chó'ogake' lo yi' gabíl kate' ne zóagake' nbángake'.

Nža'gak lížgake' da' bi nak chawe' da' žón-gake'.

¹⁶ San ka nak chia' neda', bliža' Dios, na' Xana' Dios beslé' neda'.

¹⁷ Zildo', na' wawbiž, na' kate' žen wbiž zcháljlena' Dios.

Žliža' Le', na' Le' ženle' chia'.

¹⁸ Yeya'we' be' da' nakkza' lo na'gak benne' ka' zdíl-lengake' neda',

na' gone' ga kweza' chawe',

la'kze zej nnita' benne' zante, benne' bi zlé'egekle' neda' chawe'.

¹⁹ Dios nake' Bennen' zóateze', na' zńna biá'teze'.

Nake' chawe', na' wžía yi'e benne' ka'.

Ki gone' chégake' dan' bi žsángake' da' žóngake', na' bi žžébegake' Dios.

²⁰ Benne' wen da' zinnj ka' zdíl-lengake' benne' ka' zgá'nłengake' légake' chawe'.

Zží'igake' che diža' da' bénłengake' benne' ka'.

²¹ Da' zcháljgake' naken diža' cháwe'do', san yo'o yichj láždo'gake' yela' zža'a.

Žóngake' xtanle'e diža' da' zcháljgake', san naken ka to ya ntoche'.

²² Bde ywa' chio' xkože' Xanžon' na' Le' gon choche' le'.

Batkle we'e latje chejchegw benne' chawen' to chi'ize.

²³ San Le', Dios, gono' ga cho'ogak benne' wen da' zinnj ka',

na' benne' wet benách ka', na' benne' wen
 laže' ka', lo yi' gabíl,
 kate' bi na' góngake' gachj yiz ka' da'
 yéla'gake',
 san neda' wxén laža'a Le'.

56

¹ Beyache' laže'l neda', Dios, nich bi wžia
 y'gak benne' ka' neda'.

Tža tža žsáka'gake' neda', na' zdíl-lengake'
 neda'.

² Dot ža, na' yele benne' ka' bi zlé'egekle'
 neda' chawe' zbia láže'gake' neda',
 dan' nníta'gak benne' zante, benne' zdíl-
 lengake' neda' lo yela' zka'n zen
 kwíngake'.

³ Kate' zžin ža zžeba', žxen laža'a Dios.

⁴ Žxen laža'a Le', na' zka'n zena' xtiže'e.
 Žxen laža'a Le', na' biž zžeba'.

ǰBižke gak gongak benne' ka' chia'
 neda'?

⁵ Yógo'te ža zži'igake' che xtiža'a.

Len yógo'te da' znnágake' žóngake' neda'
 žia.

⁶ Zdóbgake', na' zkache' kwíngake'.

Zwíagake' binlo da' žona'.

Žénegekle' gótgake' neda'.

⁷ Xana' Dios, bwia da' žóngake', na' lo yela'
 zža'a chio' bžia yi' benne' ka'.

⁸ Nnézkzelo' Le' ka' žzonnja' lawgak benne'
 ka'.

Bejsá' laže' nis da' ba wžeža'.

ǰBi zej nyejwn le'e yiche chio'?

⁹ Kate' žliža' Dios, lo ža na'kze žzonnj-
 gak benne' ka' bi zlé'egekle' neda'
 chawe'.

Nnezkzla' zoalen Dios neda'.

¹⁰ Žxen laža'a Dios, na' zka'n zena' xtiže'e.

Žxen laža'a Xanžon', na' zka'n zena'
 xtiže'e.

¹¹ Žxen laža'a Dios, na' biž zžeba'.

ǰBižke gak gongak benne' ka' chia'
 neda'?

¹² Nbaga'a da' bchebe laža'a gona' chio',
 Dios.

Golkza' da' we lawa' Le'.

¹³ Besló' be' da' nakkza' lo yela' got,
 na' bekó'o ni'a gan wzóa chejchégwgaken.
 Gak choa'a lawo' Le', Dios, lo yela' baní'

da' žonno' chegak benne' ka' zóagake'
 nbángake'.

57

¹ Beyache' laže'l neda', Dios. Beyache' laže'l
 neda',

dan' žxen laža'a Le' len dot yichj lázda'wa'.
 Gape chi'o neda' ka' žon žkoko' žape chi'iba'

brise'do' ka' zan xilba',
 na' zejte te che da' žaken chia'.

² Wliža' Dios, Benne' zente.

Wliža' Le' nich gáklene' neda'.

³ Gan zoe' ya'abá chie' seje'e no benne'
 yeslé' neda' lo na' bennen' žénele'
 wžia yi'e neda'.

Dios beyache' láže'le' neda', na' benne'
 chia' da' li chie'.

⁴ Že' zedla' ka' to benne' ži'e ladjw bež yixe'
 ka'.

Zoa' ladjw benne' ka' zej nake' ka' bež yixe'
 ka', bia ka' žáwgakba' benách ka'.

Da' znnégake' chia' naken ka' yag
 ntóche'do' ka',

na' xtiža'gake' zej naken ka' ya ntoche' ka'.

⁵ ǰGa'n zen Le' ya'abá, Dios!

ǰYela' zen chio' zžinen dot yežlyó!

⁶ Ba bdixjak benne' ka' do yelj nich sén-
 gake' neda',

na' žedó laža'a lo da' žaken chia'.
 Bché'ngake' to yežw nich chejchazan',
 san légage' ba bejcházgaken'.

⁷ Zoakze lázda'wa', Dios.

Zoakze lázda'wa' nich gołkza' da'
 wká'n zenen Le'.

⁸ Bebán, be' da' nakkza', na' le yebán, le'e
 žinnle da' ka' žól-lenle.

Zildo' yebankza'.

⁹ Xana' Dios, wká'n zen Le' ladjw benne'
 chio' ka'.

Gołkza' chio' lawgak benne' yógo'te
 yež ka'.

¹⁰ Nak yela' žeyache' laže' chio' zenže ka'
 ya'abá,

na' da' li chio' nakže zen ka' bejw gasj ka'.

¹¹ ǰGa'n zenkzo' ya'abá, Dios!

Yela' zen chio' zžinen dot yežlyó.

58

¹ ĽZchaljle da' nak chawe', le'e, benne' wnná
bia' ka'?

ĽZchi'a láže'le benne' chia' ka' ka nakkzen?

² O'o, san žezá' láže'le da' zinnj da' gonle.

Žonle ga že' zédje'egekle benne' ka' lo yež-
lyó chia'.

³ Zej nchixe lázdo'gak benne' ka' nbej yíchj-
gake' neda' kate' bi na' gáljgake'.

Bchíxgekle' kate' bi na' wsangak xná'gake'
légake'.

⁴ Da' znnágake' žoten benne' ka' ka žon da'
žia zan laye' beje snia.

Zej nake' ka beje snia ka', bia kwežw ka'.

⁵ Bi žéngeklba' chi'i benne' žone' yela' wzá'
nich kwé'gakba' žize la'kze žol-li'e xtando'.

⁶ Dios, wdíchj láye'gak benne' ka'.

ĽXana' Dios, wdíchj láye'gak benne' ka' zej
nake' ka bež yixe' ka'.

⁷ Ben ga nńítgekle' ka nis da' zlaljen lo yo.
Ben ga bížgake' kan žak che yixe' da' nžo-
gen lo nez,

⁸ na' te chégake' kan žak che bia zag, bian'
yeyóna'ba'.

Ben ga biž lé'egekle' wbíž ka žak che to
xkwide' žalje'ba natbe'.

⁹ Néžwte kate' bi na' la to yeso' lo yi' zen,
yeká'a Dios benne' ka' to lo be' bdone',
benne' ban ka', na' benne' gat ka'.

¹⁰ Yebele benne' chawe' kate' le'ele' yezi'
wzón Dios benne' wen da' zinnj ka'.
Wleje' žen chegak benne' ka' bebéj yíchj-
gake' Dios.

¹¹ Naž nna bennen': "Dekze lažw benne'
chawe'.

Dios zchi'a láže'kze' benne' yežlyó ka'."

59

¹ ĽXana' Dios, beslá neda' lo na'gak benne' ka'
bi zlé'egekle' neda' chawe'.

Beslá neda' lo na'gak benne' ka' zdíl-
lengake' neda'.

² Beslá neda' lo na'gak benne' ka' žóngake'
da' zinnj.

Beslá neda' lo na'gak benne' wet benách
ka'.

³ Žénegekle' gótgake' neda'.

Zej ndobe benne' wale' ka' nich tfl-lengake'
neda',

kege dan' nbaga'a zia, na' kege ni'a che da'
zinnj da' bena' neda', ĽXana' Dios.

⁴ Ľa'kze bi be bena' chegak benne' ka', žon
byéngake' góngake' neda' zia.

Bebán, na' da ga zoa' ni, na' le'elo' da'
žóngake'.

⁵ Le', ĽXana', Dios chegak benne' zan ka'
žjake' lo wdile,

na' Dios chegak benne' Israel ka',
bebán nich wsaka' zi'o benne' yógo'te yež
ka'.

Bi yeyache' láže'lo' yógo'te benne' ka'
zž'igake' chio' Le', na' žóngake' da'
zinnj.

⁶ Ľlá'gake' kate' žen wbíž, na zbéžeya'agake'
ka žongak beko' ka', na' žéchjgekle'
yež.

⁷ Bwia nga, da' zcháljgake' naken ka da'
žeyébgake'.

Diža' znnágake' zej naken ka ya ntoche' ka'.
Zznnágake': "Bi zoa no benne' yenle'
chežo."

⁸ San Le', ĽXana' Dios, wzizo' chegak benne'
ka'.

Gon ditjlo' Le' benne' yógo'te yež ka'.

⁹ Benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe' zej
nake' wale'.

Neda' wxén laža'a Le', dan' žape chi'o
neda'.

¹⁰ Dios, Bennen' žeyache' láže'le' neda',
yide', na' gáklene' neda'.

Dios gone' ga le'ela' da' gak chegak benne'
ka' bi zlé'egekle' neda' chawe' kan
žak laža'a.

¹¹ Bi goto' benne' ka', nich bi gał láže'gak
benne' chia' ka' da' ka' žono'.

Beslás benne' ka' len yela' wak chio', na'
ben ga chejchégwgake'.

ĽXanto' Dios, Le' žape chi'ikzo' neto'.

¹² Ben ga chíxgekle' lo yela' zka'n zen kwín-
gake',

ni'a che doła' da' žóngake' lo da' zchálj-
gake',

na' ni'a che diža' xiwe' ka', na' da' wen laže'
da' znnágake'.

¹³ Bžia yi' légake' lo yela' zža'a chio'.

Bžia yi' légake' nich biž nńíta'gake'.

Ben ga gákbe'egekle' Le' zna bi'o za'só
Jakob ka'.

Zna bi'o dot yežlyó nga.

¹⁴ Zlá'gake' kate' žen wbíž, na' zbéžeya'agake' ka žongak beko' ka', na' žéchjgkle' yež.

¹⁵ Zdágake' ka benne' ka' zdágakze', žiljgake' da' gáwgake'.
Cha' bi žéljgklen', dot yel žesbága'gake' zia toe' yetóe',

¹⁶ san neda' golkza' che yela' wak chio', na' zildo' wká'n zena' yela' žeyache' laže' chio', dan' gókleno' Le' neda', na' wdape chi'o neda' kate' wže' zédle'ela'.

¹⁷ Le' žon chocho' neda', na' golkza' chio', Dios.
Žape chi'o neda', na' žeyache' láže'lo' neda'.

60

¹ Dios, Le' bzo' neto' cheja'ale.
Beno' ga bejchégwto', dan' bžá'ali'o neto'.
Na'a, da gákleno' neto'.

² Beno' ga wzó' yežlyó, na' beno' ga byaljwn.
Da yeyonon' gan byaljwn, dan' zbia yin'.

³ Beno' ga neto', benách chio' ka', wže' zedlto'.

Beno' ga gok cheto' ka we'jto' to da' benen ga bejchégwto'.

⁴ Benn chegak benne' ka' zžébegake' Le' to da' gak bian',
dan' wloé'e lawn da' nak dot da' li.

⁵ Bze nag chia'. Beslá légake' len yela' wak chio',
nich lagak benne' ka' nži'ikzlo' Le'.

⁶ Lo latje la'y chie' wnná Dios: "Yebekzla' neda'.

Chisa' chele yežlyó chegak benne' Sikem ka'.

Wžixa' chele yežlyó dan' žen' kwit yegw Sukot.

⁷ Yežlyó Galaad naken chia',
na' lezka' yežlyó chegak za'só Manasés ka'.
Yežlyó chegak za'só Efraín ka' naken ka to xłapa' da' žape chi'in yichja'.

Yežlyó chegak za'só Judá ka' naken gan zna bi'a,

⁸ san yežlyó chegak benne' Moab ka' naken ka to ziga' ya da' yožen nis wná'a.

Lo yežlyó chegak benne' Edom ka' cho'na' zela' gole ka'.

Si'a ba nez yežlyó chegak benne' Filistea ka'."

⁹ žNozkze wchi'e neda' nich tíl-łena' yež zoa to ze'e sibe dan' žape chi'in yežen'?
žNozkze wchi'e neda' nich tíl-łena' benne' Edom ka'?

¹⁰ žKege Le' wchi'o neda', Dios?
Le' wléj yichjo' neto', na' bi wyéjłeno' benne' cheto' ka' lo wdile.

¹¹ Goklen neto' nich gak tíl-łento' benne' ka' zdíl-łengake' neto',
dan' gak dáche'ze gáklengak benne' ka' neto'.

¹² To žen len Dios gonžo to da' ženle'e,
na' Le' wlage' benne' ka' zdíl-łengake' žo'o.

61

¹ Xana' Dios, benle da' žliža' Le'.
Bze nag da' zcháljłena' Le'.

² Zi'to' gan zoa laža' žliža' Le', dan' žedó laža'a.

Bche' neda' gan zoa Bennen' nake' ka to ya'a yej, Bennen' nakže' waje ka neda'.

³ Nako' Le' Benne' noxe' neda',
na' nako' ka to ze'e yej da' žape chi'in neda' lawgak benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe'.

⁴ Sóateza' lo yo'o la'y chio'.
Kwe' chawa'a kwito' Le' kan zej že' chawe' brise'do' ka' zan xil zčko'.

⁵ Dan' benlo' Le', Dios, da' wchebe laža'a lawo',
beno' ga napa' da' žápegak benne' ka' zžébegake' Le'.

⁶ Gono' ga soa' nbana', na' ga nna bi'a ža zante.

Yiz chia' ka' gákgaken ka da' zej naken chegak chope kwe' benne' ka'.

⁷ Sóateza' lawo' Le', Dios.
Bkwez yela' žeyache' laže' chio', na' da' li nich wká'n cháwe'gaken neda', benne' wnná bia'.

⁸ Golkza' che La la'y chio' Le' to chi'ize,
na' gonkza' tža tža da' bchebe laža'a gona'.

62

¹ Toze len Dios zga'n chawe' be' da' nakkza'.
Lekze' žeslé' neda'.

² Toze' Le' žape chi'e neda', na' žeslé' neda'.
Nake' Bennen' žoxe' neda', na' bi chejchegwa'.

³ ĆTo chi'ize wkwezle da' gonle chia' neda',
yógo'tele žon byenle wřía yi'le
neda'?

Žonle ka žon to benne' zchinnje' to ze'e da'
zoa bižen, o to le'je da' nožon'.

⁴ Žonle toze diža' kan yebejle neda' lo yela'
zen chia'.

Nží'ilele da' wen laže'.

Ľen žoa'ale zchaljle cháwe'do'

san yo'o yichj láždo'le da' zinnj da' gonle.

⁵ Le', be' da' nakkza', wléz laže' toze Dios.
Nake' Ľe' Bennen' žxen laža'a.

⁶ Toze' Ľe' žape chi'e neda', na' žeslé' neda'.
Nake' Bennen' žoxe' neda', na' bi yedó
laža'a.

⁷ Nak Dios Bennen' žeslé' neda', na' nake'
yela' ba nez chia'.

Nak Dios Bennen' žape chi'e neda', na'
Benne' žon choche' neda'.

⁸ Le' kwez laže' Ľe' to chi'ize, le'e, benne' ka'.
BĽoe'el Ľe' da' zdan láže'le.

Nak Dios Bennen' žon choche' žo'o.

⁹ Da' li, da' dáche'ze zej nak benne' ka',
na' ka to da' wen laže' zej nak benne' zen
ka'.

Bi nále'tekgekle' to lo žgons.

Zej nakže' ža'ze ka to be' da' žeká'a láže'žo.

¹⁰ Bi wxén láže'le da' gak gonle žakze chele.

Bi wká'n zen kwınle ni'a che da' ka' zbanle.
Cha' chan yela' wnni'a chele, bi kwe'le
wnné yoe chen.

¹¹ To chi'i wnné Dios, na' chope chi'i benla'
da' ni.

“Che Dios nak dot yela' wak.”

¹² Xana' Dios, lo no'o za' yela' žeyache' laže'
dan' žebi'o che to to benne' ka nakkze da'
bene'.

63

¹⁻² Dios, nako' Dios chia'.

Zbile be' da' nakkza' da' nak chio'.

Bela' žen chia' zdan laže' dan' naken chio'.

Žak chia' ka zoakza' to yežlyó biž gan bi be
nis den.

Žak laža'a yida' lawo' Le'

nich le'ela' yela' wak chio', na' yela' zen
chio',

káteze ble'ela' da' nak chio' lo latje la'y
chio'.

³ Nakže chawe' yela' žeyache' laže' chio' ka
yela' nban.

Che Ľen wká'n zenkza' Le'.

⁴ Wchalja' che da' chawe' da' nako' Le' ĥak
zoa' nbana'.

Nich wká'n zena' La la'y chio' Le' wchiskza'
na'a.

⁵ Yelje be' da' nakkza' da' naken ka to yela'
waw dzi'.

Ľen yela' žebele wká'n zenkza' Le'.

⁶ Žezá' laža'a chio' Le' kate' dia' gan ztasa',
na' zlab laža'a ka nak chio' kate' bi na' tasa'.

⁷ Dan' žákĽeno' neda', yebéle'ela' kwito' Le'
kan žongak brise'do' ka' zan xil žkoko'.

⁸ Be' da' nakkza' naken toze Ľen Le',

na' Ľen no'o waĽe noxo' neda',

⁹ san benne' ka' gok láže'gake' wřía yí'gake'
neda' chejchó'ogake' lo yi' gabíl.

¹⁰ Kwia yí'gake' lo ya ntoche'.

Gákgage' da' gawgak beko' chjew ka'.

¹¹ Neda', benne' wnná bia', yebela' lo da' nak
che Dios.

No benne' žkonle' žin La Dios gape' Ľe' ba
la'ne,

san benne' wen laže' ka' gá'ngake' žize.

64

¹ Xana' Dios, bze nag chi'a. Že' zedla' žliža'
Le'.

Wdape chi'i yela' nban chia' dan' zžeba'
da' gongak benne' ka' zdíl'Ľengake'
neda'.

² Bkache' chawe' neda' nich benne' ka' bi zej
nake' chawe' bi góngake' chia' kan
žénegekle',

na' nich benne' ka' žóngake' da' zinnj bi
góngake' chia' kan zza' láže'gake'.

³ Diža' ka' zcháljgake' zej naken ka ya
ntoche' ka',

na' znnégake' chegak ljéžgake' ka' ka žon
to benne' žsie' yag ntóche'do' chie'
ka'.

⁴ Ki znnágake' bagáche'ze nich góngake' ga
chejchégwgak benne' li laže' ka'.

Cholze žóngaken', na' bi be zžébegake'.

⁵ Žon byéngake' góngake' da' zinnj da' žé-
negekle',

na' zbékgage' do yelj ka' nich séngake'
benne' ka'.

Znnágake': “ĶNož benne' le'ele' da' žonžo?”

⁶ Žíljgake' da' zinnj da' góngake', na' zwiá-
gaken' binlo.

Da' yo'o yichj láždo'gake' naken da' kegle
kan zej nak láždo'gakkze'.

⁷ San Dios gon zi'e benne' ka' len yag
ntóche'do' chie' ka'.
Cholze ch'ogake' yizwé' zen ka'.
⁸ Da' bchaljgak benne' ka' gonen ga
chejchégwake'.
Chébegak yógo'te benách kate' lé'egekle'
lé'gake'.
⁹ Naž chébegake', na' wcháljgake' che da'
ben Dios,
na' yeyónbia'gake' naken da' bene' Le'.
¹⁰ Yebele benne' chawe' law Xanžon', na'
wxén laže'e Le'.
Gak yela' ba nez zen chegak benne' ka' zej
nake' li laže'.

65

¹ Xana' Dios, žala' wxén láže'to' Le' lo yež
Sión,
na' gonto' da' wchebe láže'to' chio'.
² Le' ženkzlo' da' zcháljento' Le',
na' la'gak yógo'te benne' ka' lawo' Le'.
³ Nbága'li'a da' zinnj da' bena',
san ženit lawo' Le' da' bži'to' chio' Le'.
⁴ Ba nez zen naken che bennen' zbio' Le',
na' zno' nake' chio', nich soakze' latje la'y
chio'.
Yeljkzto' da' chawe' da' de ližo', dan' den lo
yodo' la'y chio'.
⁵ Lo da' chawe' da' nako' gono' da' zenle'e
kate' gono' da' znnabilto' Le', Dios,
Benne' Weslá cheto'.
Yógo'te benne' nníta'gake' yežlyó žxen
láže'gake' Le'.
Lezka' žxen láže'gak benne' ka' Le', benne'
ka' zdégake' zító'le law niso'.
⁶ Le' zzoa chocho' ya'a zen ka' len yela' wak
chio'.
Nakkzo' Benne' wale.
⁷ Zbek žio' niso' kate' zgo'nen, na' žazto'
da' žonen.
Zbek žio' benne' yež ka' kate' žóngake'
žo'osbé.
⁸ Che len benne' ka' nníta'gake' dot yežlyó
žžébegake' da' zenle'e da' žono'.
Znnito'o benne' ka' lo yela' ba nez, benne'
ka' nníta'gake' do zente yežlyó.
⁹ Zwio' yežlyó, na' žselo'o nis yejw.
Žono' ga žonnle'en linne chen.
Bnnito'o yegw ka' lo yežlyó da' zej nža'le'en
nis.
Zkwezo' zoa' za da' gawgak benne' ka', kan
wnnakzo' gono'.
¹⁰ Žselo'o nis yejw gan de na, na' žeyonon'
yo ya'a.

Žesbison' len nis yejw na',
na' žono' ga zgól-le'egak da' zej nazen ga
na'.
¹¹ Žono' ga gak chegak benne' ka' yela' ba
nez to yiz to yiz ni'a che da' znezjo',
na' bejw gasj chio' ka' žónngaken yejw da'
žonen ga zgolgak da' zej nazen.
¹² Žon yejw chio' ga žak ya'a gan zdagak bia
yíxe' ka'
na' žebégekle benne' ka' zlé'egekle' žeyák
ya'ado' ka' ya'a.
¹³ Lo lache' ka' zej nnita' zila' ka', na'
žoa'agak yégodo' ka' naz zoa' scribe.
Zbéžya'agak benne' chio' ka' lo yela' žebele,
na' žólgakke' chio' Le'.

66

¹ Le wká'n zen Dios lo yela' žebele, le'e zoale
dot yežlyó!
² Le gol' ka' nak yela' zen chie' Le'
le wká'n zene' kate' we lawle Le'
³ Le ye' Dios: "žebánele'elto' che da' beno'
le!"
Ni'a che yela' zen che yela' wak chio' benne'
ka' bi zlé'egekle' Le' chawe' žón-
gake' ka' zna xtižo'o.
⁴ Benne' ka' nnita'gake' dot yežlyó we law-
gake' Le',
na' gólgake' chio' Le', na' che La la'y chio'.
⁵ Le da, lé'elele da' zen ka' da' ben Dios,
da' zenle'e da' bene' ni'a chegak benne'
chie' ka'.
⁶ Bene' ga beyák niso' yo biž,
na' wdegan benne' chie' ka' len ní'agakze'
gan wzóa to yegw zil.
Žoa'a nison' bebéle'egekle' law Dios.
⁷ Len yela' wak chie' nna bi'e to chi'ize.
Zwiakze' da' žongak benne' ka' yógo'te yež
ka'.
Benne' ka' zží'igake' chie' Le' bi gata' yela'
zen chégake'.
⁸ Le'e, benne' ka', le wká'n zen Dios chežo.
Le wzenle benne' ka' da' žoe lawle Le'.
⁹ Lekze' žape chi'e žo'o nich soažo nbanžo,
na' bi bi'e latje chejchégwžo.
¹⁰ Le', Dios, bwio' neto' lo da' ka' bento'.
Bdio' neto' lo da' wzáka'to' kan žongak
benne' ka' zdégake' ya plat lo yi'
nich ga'nen chawe'.

¹¹ Beno' ga bejchazto' to lo do yelj.
Bdo'o xkóže'to' to ywa' zí'ile'e.

¹² Beno' ga wdegak benne' zej žie' bžina'
chie' ka' lo yichjto'.

Wdeto' da' naken ka to lo yi', na' to lo nis
zil,
na' bebejo' neto', na' bzo' neto' to latje gan
zoato' lo yel'a ba nez.

¹³ Cho'okza' ližo' nich wzeya' biado' ka'
lawo' Le'.

Gonna' chio' da' wchebe laža'a gona'.

¹⁴ Bchebe laža'a gonan',
dan' wnnia' katen' wže' zédle'ela'.

¹⁵ Wzeya' biado' ka', bia ženne' ka', lawo' Le',
na' kwen žen chegak zíla'do' ka' wzeya'-ba'
gan zo',

na' gota' beždo' ka', na' chibo byo ka' lawo'
Le'.

¹⁶ Le da, yénlele, yógo'tele le'e zžébele Dios.
Wzenla' le'e da' bene', góklene' neda'.

¹⁷ Dot laža'a bliža' Le', na' bka'n zenkza' Le'.

¹⁸ Čela' wže' laža'a to da' zinnj bi benle
Xanžon' chia',

¹⁹ san da' likze benle Dios chi'a,
na' bze nage' da' wnnabla' Le'.

²⁰ Bi bzoe' čela'ale da' bčhájljlena' Le',
san beyache' láže'le' neda'.

ǰGa'n zen Dios!

67

¹ Dios, beyache' láže'l neto', na' ben chawe'
neto'.

Lo yel'a ži'i láže' chio' wzoalen neto'.

² Naž gónbia'gak benách dot yežlyó da' žaz
lažo'o Le',

na' mnéžgekle benne' yógo'te yež žesló'
benne' ka'.

³ Yógo'te benne' ka' we lawgake' Le', Dios.
Yógo'tegake' wká'n zéngake' Le'.

⁴ Le yebele, na' le soa lo yel'a ba nez, le'e,
benne' yógo'te yež ka'.

Wchi'a láže' Dios le'e lo da' naken chawe'.
Gape čí'ikze' yógo'te benne' ka'.

⁵ Yógo'te benne' ka' we lawgake' Le', Dios.
Yógo'tegake' wká'n zéngake' Le'.

⁶ Yežlyó nga žen' xni'a čen.

Dan' ben chawe' Dios žo'o, nake' Dios čežo.

⁷ Dios ben cháwe'kze' žo'o.

Gáte'teze žala' gápegak benne' ka' Le' ba
la'ne.

68

¹ Wžo ža', Dios.

Beslás benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe',
na' wzonnjgak benne' ka' zží'igake' chio'.

² Ka žon to be', zlagen žen che yi',
ka' wlogo' Le' benne' ka'.

Kan želane china' bez lo yi',
nítkegle benne' ka' bi zej nake' chawe' law
Dios.

³ Yebégekle benne' chawe' ka',
na' sóagake' lo yel'a ba nez lawe' Le'.
Xíte'gake' lo yel'a žebele čhégage'.

⁴ Le goǰ che Dios!

ǰLe goǰ salmo ka' che La la'y chie'!
ǰLe wká'n zen Bennen' ži'e ya'abá!
Nzi' le' Jah. ǰLe yebele lawe' Le'!

⁵ Žape čie' bi' wžebedo' ka', na' zwíakze'
no'le wzebe ka'.

Zoakze Dios lo latje la'y chie'.

⁶ Dios znnite'e lježe benne' ka' bi zoa no
ljéžgake'.

Žebeje' benne' ka' zej yoe'e lo na'gak
benne' zi'to' ka',
nich sóagake' lo yel'a ba nez,
san benne' ka' zží'igake' che Dios čejn-
níta'gake' to lo yežlyó biž.

⁷ Dios, kate' wnežo' lawgak benne' chio' ka',
na' wdío' lo yežlyó bižen',

⁸ na' wžo' yežlyón', na' gokle'e yejw law
Dios.

Ya'a Sinaí wzizen law Dios chegak benne'
Israel ka'.

⁹ Bseǰo'o to nis yejw wálele'e, Dios.

Kate' bedó láže'gak benne' chio' ka', na' Le'
ben chocho' légage'.

¹⁰ Benne' ka' zej nake' chio' čejnńíta'gake'
yežlyó chio' to čí'ize.

Lo da' nak chawe', Dios, žožo' benne' yache'
ka'.

¹¹ Xanžo Dios bseǰe'e to diža' chawe',
na' bseǰe'e benne' zante, benne' bzéngekle'
benách ka' diža' čawen'.

¹² ǰBžónnjgake'!

Bžonnjgak benne' wnná bia' ka' len benne'
čhégage' ka', benne' žjake' lo wdíle.

No'le ka' bené'egekle' da' gota' chegak benne' ka'.

¹³La'kze bkache' kwinle gan žape chi'ile žila' ka',
gákwlé da' naken ka xil plomdo' ka' da' zej
naken xtan, na' ya plat,
na' doba' ka' chegak xilba' ka' zej naken ya
oro.

¹⁴Kate' Dios, Benne' zente, beslase' benne'
wnná bia' ka' ga na',

na' bejw bege' da' bgakwn Ya'a Salmón.

¹⁵To ya'a zen nak Ya'a Basán.

To ya'a zenle'e nak Ya'a Basán na'.

¹⁶¿Biz chen' žwiale, le'e, ya'a zen ka'?

Žwiale ya'a na' gan žénele Dios soakze'.

Da' likze soakze Xanžon' law ya'a na' to
chi'ize.

¹⁷Karro ka' che wdile da' nape Dios zej
nyanle'en.

Xanžo Dios zezé'e gan že' Ya'a Sinaí nich
soe' latje la'y chie'.

¹⁸Beyepo' ya'abá, bechi'o benne' ka' bebejo'
lo na' yela' got.

Wzi'o da' chawe' ka' da' bnéžjwgak benne'
ka' chio' Le'.

Lezka' benne' ka' bží'igake' chio' Le',
gota' da' bénngake' chio' Le', Dios.

¹⁹¡Ga'n zen Xanžon'!

Tža tža žónnli'e da' chawe' chie' chežo.
Nake' Dios, na' žeslé' žo'o.

²⁰Dios, Bennen' nake' Dios chežo, beslé'
žo'o.

Xanžo Dios na'kze beslé' žo'o lo na' yela'
got.

²¹Da' likze Dios gone' we' yichjgak benne'
ka' zží'igake' chie' Le'.

Gone' we' yichjgak benne' ka' žónteze žón-
gake' doja'.

²²Wnná Xanžon': "Gona' ga yežinle lažle,
yeza'le law Ya'a Basán.

Gona' ga yeza'le že'l lo niso', na' yežinle
lažle.

²³Wlejle žen chegak benne' ka' zdíl-łengake'
le'e,

na' beko' chele ka' lé'jgakban'."

²⁴Za'gak benne' chio' ka', na' žoe lágwage'
Le', Dios.

Lo yela' žebele chégake' žó'ogake' latje la'y
chio'.

²⁵Zejnéžwgak lawle benne' ka' žólgake'.

Benne' ka' zkwéžgake' da' zgólgake' zjake'
žántele.

Gachj lawle zjak xkwide' nó'ledo' ka' zej
nóxo'be' da' ka' zgólgakbe'.

²⁶¡Le wká'n zen Dios gan zej ndobe benách
chie'!

¡Le wká'n zen Xanžon', le'e nakle za'só
Israel!

²⁷Lezka' zjak za'só Benjamín ka'.

Zej nake' bábzegake' san žnna biá'gake'.

Lezka' zjak benne' zan za'só Judá,

na' benne' zan za'só Sabulón,

na' benne' zan za'só Neftalí.

²⁸Dios, bloe'e law yela' wałe chio'.

Ben choch, Dios, dan' beno' ni'a
chetó'.

²⁹Dan' nak zen yodo' chio' da' zoan lo yež
Jerusalén,

benne' blo ka' kó'ogake' da' zej nape' lawo'
Le'.

³⁰Bdil-łen benne' ka' chegak yež zi'to'
ka', benne' ka' zdíl-łengake' benne'
chio' ka'.

Zej nake' ka bež zan ka', len zí'ngakba' ka',
dan' zdíl-łengake' yež zan ka'

nich kwéjgake' yela' wnni'a chégake'.

Beslás benne' ka' žaz láže'gake' chjake' lo
wdile.

³¹La'gak benne' wnná bia' ka' che yežlyó
Egipto.

Benne' ka' che yežlyó Etiopía gon byén-
gake' wká'n zéngake' Dios.

³²¡Le goł che Dios, le'e zoale dot yežlyó!

¡Le goł che Xanžon'!

³³¡Le goł che Bennen' ži'e ya'abá na'le,

dan' wzóan zga'ale!

Le wia nga, mnie' kan žnne wzió'.

³⁴Le wia nga, nape Dios dot yela' wak.

Lo yela' zen chie' žwíakze' benne' Israel ka',
na' zan ya'abá nla' law yela' wałe chie'.

³⁵Žžébetó' Le', Dios, gan zo' latje la'y chio'.

Dios chegak benne' Israel ka', žon
chochkzo' benne' chio' ka'.

¡Ga'n zen Dios!

69

¹Dios chia', beslá neda'.

Naka' ka to benne' žiepe' nis.

²Naka' ka to benne' yoe'e lo gona', na' bi žak se'e.

Naken ka yoa'a lo nis zil-le'e, na' nisen' za' wkachen' yichja'.

³Žejxáke'la' dan' scha wnné'li'a, na' da' lba'a.

Žatgak yej lawa' xak zbeza' nich gакlєn Dios neda'.

⁴Zej nyanže benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe'

ka zej nyan yicha' yichja', na' bi be zia nbaga'a.

Benne' ka' zžá'agake' neda' zej nákl'i'e waļe.

Benne' ka' žóngake' neda' zia, na' bi zoa biz chen'.

Žon byéngake' yeyizjwa' da' bi wlana'.

⁵Dios, nnézkzelo' Le' bena' da' yaļze,

na' zle'ekzlo' doļa' da' bena'.

⁶Xana' Dios zente, bi go'o latje benne' ka' žxen láže'gake' Le' yedo'egekle' ni'a che da' bena'.

Bi go'o latje benne' ka' zá'gake' chio' chíxgekle' ni'a chia' neda', Dios chegak benne' Israel ka'.

⁷Dan' nži'ila' Le' zchíxgake' neda', na' lo yeļa' sto' zoakza'.

⁸Naka' ka to benne' zi'to' ļawgak benne' lježa'do' ka',

na' bi zej nónbi'e neda'.

⁹Žeye zla lázda'wa' dan' žé'li'a wnné yoe che ližo'.

Da' znnégak benne' ka' chio' Le', Dios, naken ka znnégaken' chia' neda'.

¹⁰Wžeža', na' bena' wbás, na' ben dítgjckle' neda', na' che len zchixla'.

¹¹Lezka' bwakw kwina' laže' zeche'. Blé'egekle' neda' ka to da' ben dítgjckle'.

¹²Benne' yolawe' ka' wnnégake' chia'.

Benne' we'j ka' ben dítgjckle' neda' lo da' bélgake',

¹³san neda' bliža' Le', Xana' Dios, kan žaz lažo'o Le'.

Dios, lo yeļa' žeyache' laže' zen chio', na' dan' nakkzo' Benne' weslá cheto', benle chia'.

¹⁴Bebéj neda' lo da' zede gan zoa'.

Naken ka yoa'a lo gona' gže'. Bi go'o latje chazžan'.

Beslá neda' lo na'gak benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe'.

Naken ka yoa'a lo nis zil.

¹⁵Bi go'o latje gata' neda' ka to benne' zgache'e lo nis zil na',

nich bi gaka' ka to benne' chejchaze' to lo yežw gže',

gan choa'a, na' wkachen' neda' to chi'ize.

¹⁶Bechebe chia', Xana' Dios, dan' cháwe'le'e nak yeļa' žeyache' laže' chio'.

Da, goklєn neda', dan' zente nak yeļa' žeyache' laže' chio'.

¹⁷Bwia kan nak da' žaken chia' neda', wen žin chio'.

Dan' že' zédle'ela', ben byene yenlo' chia'.

¹⁸Da ka' gaze ga zoa' ni, na' beslá neda'.

Beslá neda' dan' zej nyanle'e benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe'.

¹⁹Le' nnézkzelo' kan zchíxgake' neda', na' kan že' zédle'ela', na' kan žon dítgjckle' neda'.

Zle'ekzlo' yógo'te benne' ka' zžá'agake' neda'.

²⁰Dan' zká'ngake' neda' ka'ze žedó laža'a, na' že' zédle'ela'.

Wleza' no benne' yeyache' láže'le' neda', san bi wzóa no benne'.

Wleza' no benne' gon choche' neda', san bi wzóa no benne'.

²¹Bwáwgake' neda' da' slá',

na' kate' wbiļa', byé'jgake' neda' da' zichj.

²²Ben ga gak lni ka' chegak benne' ka' ka to do yeļj gan chéjgake',

na' ben ga yeyák yeļa' ba nez chégage' to gan chejchégwgake'.

²³Ben ga cholgak yej ļawgake' nich biž l'é'egekle',

na' ben ga zízetezegak benne' ka'.

²⁴Lo yeļa' zža'a chio' bžia yi' benne' ka'.

Lo yeļa' yichj ža'a chio' ben légage' zi'.

²⁵Ben ga bi soa no benne' lo ližgak benne' ka',

na' bi soa no benne' lo yežlyó chégage'.

²⁶Wžia láže'gake' bennen' bsaka' zi'o,

na' žzízegake' dan' zzaka' bennen' beno' le' we'.

²⁷Bloe'e ļaw doļa' da' zej nbaga' benne' ka', na' bi go'o légage' latje gákgake' toze len benne' chawe' chio' ka'.

²⁸Bsoļe lagak benne' ka' le'e yiche chegak benne' ka' zej nape' yeļa' nban da' naken li laže',

na' bi wzojo' lágake' gan zej nyejw lagak
benne' chawe' ka',

²⁹ san neda' zoa' lo da' zžáka'li'a, na' že'
zédle'ela'.

Beslá neda', Dios, na' bechís neda'.

³⁰ Gołkza' da' wká'n zenen La la'y che Dios
chia'.

Wká'n zena' Le' len da' žoe lawa' Le'.

³¹ Da' ni žaz láže'že Dios ka to bež gota' lawe',
o ka to biado' zej žia lozba', na' sógo'ba'.

³² Lé'ekzegekle benne' gačjw laže' ka' da' ni,
na' yebégekle'.

Le biga' law Dios, na' Le' gon choche' le'e.

³³ Ženle Ĥanžon' chegak benne' ka' žiáž-
jegekle',

na' bi zzo'e cheła'ale benne' chie' ka',
benne' zej nyejwe' liž ya.

³⁴ ĵLe wká'n zene' Le', le'e zoale ya'abá,

na' le'e zoale yežlyó nga,

na' le'e zoale lawe' nisdó,

na' yógo'te da' nníta'gaken yógo'te
latje ka'!

³⁵ Dios beslé' benne' ka' nníta'gake' yež Sión,
na' yeyone' yež ka' zej žen' lo yežlyó Judá,
na' chejnníta'gake' ga na',
na' gata' chégake' yežlyón'.

³⁶ Lezka' žingak za'só benne' chawe' chio'
ka',

na' gata' chégake' yežlyón',

na' benne' ka' nží'igekle' La la'y chio' chejn-
níta'gake' ga na'.

70

¹ Beslá neda', Dios.

Da ka' gaze nich gákleno' neda', Ĥana' Dios.

² Ben ga yedoé'egekle, na' kwe' zédgekle
benne' ka' žénegekle' gótgake'
neda'.

Ben ga yebíga'gak, na' chíxgekle benne' ka'
žebégekle' dan' že' zedla'.

³ Ben ga ga'ngak ya! laže' lo da' žongak
benne' ka' žon dítgjeke' neda'.

⁴ Benne' ka' žingake' lawo' Le' yebégekle',
na' sóagake' lo yela' ba nez.

Benne' ka' žé'gake' Le' "Žóžkeno'" dan'
besló' légake'.

Znnágake': "ĵGa'n zen Dios!"

⁵ Ze' zedla', na' nat ni'a na'a.

Da ka' gaze gákleno' neda', Dios.

Le' nako' Benne' weslá chia', Ĥana'.

Bi želo', Ĥana' Dios.

71

¹ Za'a lawo' Le', Ĥana' Dios, nich gape chi'o
neda'.

Ben ga biž yedoe'ela'.

² Goklen neda', na' beslá neda' dan' nako'
chawe'.

Bze nag chí'a, na' beslá neda'.

³ Nako' ka to yej xe gan soa' chawe',
na' wak yida' gan zo' Le' dot ža, na' yele.

Bseła' no benne' yeslé' neda',

dan' nako' Le' ka to yej xe gan zoa' choch.

⁴ Ĥana' Dios, beslá neda' lo na'gak benne' ka'
bebéj yichjgake' Le',

na' lo na'gak benne' ka' žóngake' da' zinnj,
na' zej nake' yichj ža'a.

⁵ Žxen laža'a Le', Ĥana' Dios.

Le' zwiakzo' neda' kate' ne naktia' bí'do'te.

⁶ Le' ba noxkzo' neda' katen' za' golja'.

Le' beno' ga bžoja' lo le'e xna'a.

Wká'n zénteza' Le'.

⁷ Bebágekle benne' zanle'e kan gok chia',
san Le' zwiakzo' binlo neda'.

⁸ Ben ga gólteza' da' we lawa' Le',

na' wká'n zena' Le' dot ža.

⁹ Bi wzó' neda' cheła'ale kate' ba ngola'.

Kate' yedó laža'a, bi kwej yichjo' neda'.

¹⁰ Benne' ka' zžá'agake' neda' znnégake'
chia',

na' benne' ka' žak láže'gake' gótgake' neda'
ba béngake' toze diža'.

¹¹ Znnágake': "Bzoa Dios le' cheła'ale.

Le cho'o chejxenžo-ne' dan' bi zoa no
benne' yeslé' le'."

¹² Dios, bi so' zi'to' ga zoa' ni.

Dios chia', da ka' gaze gákleno' neda'.

¹³ Ben ga yedoé'egekle,

na' nítgekle benne' ka' zdíl-lengake' neda'.

Ben ga soagak lo yela' sto',

na' chíxgekle benne' ka' žak láže'gake' gón-
gake' chia' da' zinnj,

¹⁴ san neda' wxén láže'teza' Le', na' we
lawteza' Le'.

¹⁵ Wzenla' benne' ka' nako' chawe',
na' wzéntezele' légake' kan besló' neda',

la'kze bi nnezla' ba! chi'i' besló' neda'.

¹⁶ Wchaljkza' che da' zenle'e da' beno' Le',
Ĥana' Dios,

na' wsá'a láže'gak benne' ka' kan nakkzo'
chawe'.

¹⁷ Dios, Le' bsdlo' neda' kate' ne naktia'
bí'do'te.

zloe'ela' benne' ka' ka nak da' zenle'e da' beno'.

¹⁸ Bi kwej yichjo' neda' kate' ba ngola', na' ba bgocha',

san be' neda' latje wzenla' za'sóa' ka' ka nak yela' wak chio',

na' wzenla' bi'do' ka' bi na' gáljgakbe' ka nak chio',

¹⁹ na' da' chawe' da' nako', da' naken zenle'e, Dios.

Le' beno' da' ka' zej nakle'en zen.

Dios, ¿nozke benne' nake' ka nako' Le'?

²⁰ Le' beno' ga wdía' lo da' zan da' zede,

na' lo da' ka' bi žakgak chawe',

na' gono' ga yebana' neda',

na' yechiso' neda' lo yežw ba.

²¹ Gono' ga gakža' zen, na' yeyón zeno' neda'.

²² Neda' we lawkza' Le', na' chinna' da' zól-lento'.

Ḫana' Dios, golkza' che da' likze chio' na' chinna' da' ka'.

Nako' Benne' La'y chegak benne' Israel ka'.

²³ Soa' lo yela' ba nez kate' golkza' chio' Le', na' yebekzle be' da' nakkza' dan' beya'wo'.

²⁴ Wcháljiteza' che da' chawe' da' nako' dot ža, na' yele,

dan' beno' ga bedoé'egekle, na' bchíxgekke benne' ka' ben byéngake' góngake' neda' zia.

72

¹ Dios, ben ga wchi'a laže' benne' wnná bia' da' žak cheto' kan zchi'a laže'kzo' Le',

na' ben chawe' ḵkwide' ka' che benne' wnná bian'.

² Naž le' wchi'a laže'e cháwe'do' benne' chio' ka'.

Ka nak da' naken dot da' li wchi'a laže'e benne' chio' ka' zzáka'le'egake'.

³ Law ya'a ka' chejga'ngak chawe' benne' chio' ka',

na' law ya'ado' ka' kwéžgake' lo da' nak chawe'.

⁴ Wchi'a laže'e benne' wláž ka' zzáka'le'egake'.

Yeslé' ḵkwide' ka' chegak benne' ka' žiáž-jegekke'.

Wžía yi'e benne' ka' žsáka'gake' benách chio' ka'.

⁵ Chébeteze benne' wnná bian' Le', ḵak zoa wbíž, na' byo'.

⁶ Gak benne' wnná bian' ka' nis yejw da' žaken ga naz,

na' ka zlelj da' žežjwn lo yežlyó.

⁷ Lo ža ka' che benne' wnná bian' gak da' chawe',

na' ga'ngak cháwe'do' benne' ka' ḵak zoa byo'.

⁸ Nna bi'e dot yežlyó nga, žoa'a Yegw Éufrates,

na' do zente yežlyó.

⁹ Wzóa žibgak benne' dot yežlyó lawe' le', na' wžexjwe' láže'gak benne' ka' zzá'agake' le'.

¹⁰ Benne' znná bi'e yež Tarsis, na' benne' znná bi'e yež zi'to' ka' zedjnoé'e da' wnéžjwgake' chie',

na' benne' znná bi'e yež Sabá, na' benne' znná bi'e yežlyó Seba wnéžjwgake' chie' yela' wnni'a.

¹¹ Yógo'te benne' wnná bia' ka' wzóa žfb-gake' lawe' le,

na' benne' yógo'te yež góngake' žin chie'.

¹² Le' yeslé' benne' ka' žiážjegekke', benne' ka' žlížgake' le',

na' yeslé' benne' ka' zzáka'gake',

na' bi zoa no benne' gáklene' l'égake'.

¹³ Yeyache' láže'le' benne' yache' ka', na' benne' ka' žiážjegekke'.

Yeslé' benne' yache' ka' nich sóagake' nbángake'.

¹⁴ Yeya'we' benne' yache' ka' lo na'gak benne' wen laže' ka', benne' yichj ža'a ka',

na' gon byene' yeslé' benne' ka' lo na'gak benne' wet benne' ka'.

¹⁵ Soa nban benne' wnná bian', na' wnéžjwgake' chie' ya oro che yež Sabá,

na' nnábtezgekke benne' ka' gaklen Dios le', na' dot ža, na' yele nnábgekke' Dios gon

chawe'e benne' wnná bian'.

¹⁶ Gážgake' to zíga'do'ze zoa' scribe lo yežlyó, na' law ya'ado' chégake' ka',

na' kwíale'e linne chen kan žbian law Ya'a Líbano,

na' benne' ka' nníta'gake' lo yež ka' yán-gake' kan žon yiže' da' žen' yežlyó.

¹⁷ Sóateze la benne' wnná bian'.

Wcháljitezgake' che le' ḵak zoa wbíž.

Ni'a chie' le' gak yela' ba nez chegak benách ka',

na' nnágake' nak chie' yela' ba nez zen.

¹⁸ Cháwe'le'e nak Ḫanžo Dios.

Nake' Dios chegak benne' Israel ka',

na' toze' Le' žone' da' ka' žóngaken ga
žebánležo.

¹⁹ Cháwe'le'e nak La la'y chie' dan' náktezen
zen,
na' dot yežlyó nga lé'egekle' yela' zen chie'.

Ka'kze naken, na' ka'kze gaken.

²⁰ Ga ni ze law da' wnná Dabí, zǐ'n Isaí,
dan' bcháljlene' Dios.

73

¹ Da' likze Dios ben chawe'e benne' Israel
ka',

benne' ka' zej nake' dot li laže' lawe' Le',

² san neda' wzóa' chejchegwa',

na' wzóa' gona' to da' zinnj.

³ Bge'ela' benne' wnni'a ka',
kate' ble'ela' kan žak chawe' chegak benne'
ka' nbej yíhchgake' Dios.

⁴ Benne' ki bi zej že' zedle che yela' got,
dan' zej zóal'i'e chawe'.

⁵ Bi zzáka'gake' kan zzáka'gak yezika'
benne' ka',
na' bi zoa da' žak chégake' kan žak chegak
yezika'že'.

⁶ Che len zka'n zen kwíngake'.

Žónteze žóngake' da' bi nak chawe'.

⁷ Zgól-le'egake' dan' žáwle'egake' da'
cháwe'le'e.

Zzi'le'egake' da' zdan láže'gake'.

⁸ Žon dítgekle' Dios, na' znnégake' chie', na'
žóngake' da' zinnj.

Lo yela' zka'n zen kwíngake' zcháljgake' da'
zente.

⁹ Znnégake' che da' ka' zej zoan ya'abá,
na' zcháljgake' ka' benne' ka' zej nape' dot
yežlyó.

¹⁰ Che len yezika' benách ka' žyenyen'
xtíža'gake',

na' zzi' lo ná'gake' da' znnágake'.

¹¹ Znnagak benne' wnni'a ka': "¿Bizkze nne-
zle Dios?

¿Zlé'ekzle Bennen' zoe' ža'le da' žonžo?"

¹² Benne' ki zej nbej yíhchgake' Dios,

na' zej zoe' binlo, na' zzi'gakže' yela'
wnni'a.

¹³ Da' likze, dáche'ze goka' dot li laže',

na' bi be bena' da' bi nak chawe',

¹⁴ san tža tža wzáka'li'a,

na' žsaka' zí'gake' neda' yógo'te ža.

¹⁵ Chela' nnia' neda' wchalja' kan zchaljgak
benne' ka',

na' wka'na' bénne'do' chio' ka' ka'ze, Dios.

¹⁶ Kate' blab laža'a nich chejni'ila' da' ni,
wžé' zédle'ela',

¹⁷ san kate' wyoá'a lo latje la'y che Dios,
na' gókbe'ela' da' gak chegak benne' ka' ga
ze lawte.

¹⁸ Da' likze beno' chegak benne' ka'
chejchégwgake',

na' gono' ga kwia yí'gakkze'.

¹⁹ La' kwia yí'tegake'.

Yela' zžebe senen légake', na' goten légake'.

²⁰ Zej nake' ka' to da' ble'elto' to lo bichgale
dan' znniten kate' žebanžo.

Ka'kze gaken, Xanto' Dios.

Kate' so žo'o, wka'no' ka'ze da' bloe'el
kwíngak benne' ka'.

²¹ Kate' bge'ela' benne' ka',

wžé' zédle'ele lázda'wa'.

²² Goka' ka' to bia yix'e lawo' Le',

dan' gok zide yichja', na' bi bejni'ila',

²³ san wzóalenteza' Le', na' nóxkwzo' na'a li
ža.

²⁴ Bsedlo' neda' nich gona' da' zloe'elo'
neda',

na' te na'a yezi' lo no'o neda' lo ya'abá chio'.

²⁵ Bi zoa no benne' yoble chia' ya'abá san
tozo' Le',

na' bi be zoa da' zdan laža'a yežlyó nga san
tozo' Le'.

²⁶ Žedó laže' beła' žen chia', na' lázda'wa',
san Dios nake' Benne' žon choche' neda',
na' nake' yela' ba nez zen chia' to
chi'ize.

²⁷ Benne' ka' žekwásgake' gan zo' nítgекle'.
Wžía yi'o yógo'te benne' ka' kwej yíhchgake'
Le'.

²⁸ San neda', žak chawe' chia' dan' wbiga'
law Dios.

Wxén láže'teza' Xanžo Dios,

na' wchaljkza' che da' zente da' bene' Le'.

74

¹ Xanto' Dios, ¿wléj yichjo' neto' to chi'ize?

¿Žžo'o neto', zila' chio' ka'?

² Bsa' laže' benne' chio' ka', benne' ka' wzí'o
ža ni'te, benne' ka' beya'wo'

nich gono' légake' benne' chekzo' ka',

benne' ka' zej zoe' law Ya'a Sión nga, ga ni
zoakzo' Le'.

³ Da' ka' gaze yedjle'elo' ka' nbia yi' yež nga,
na' ka' nak da' zinnj da' bengak benne' ka'
che latje la'y chio'.

⁴ Zb'ézeya'agak benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe'

gachje lawle gan zej ndobe benne' chio' ka'.
Bdá'gake' nga da' zloe'elen yo'oto' lo ná'gake'.

⁵ Bchínnjgake' yež ni,
ka žon to benne' zchoge' yógo'te yag ka' zej zen to law ya'a.

⁶ Len ya wag ché'gake' ka', na' len yag ché-gake' ka',

bchínnjgake' yógo'te da' xtan ka' che yodo' chio'.

⁷ Bzéy'gake' latje la'y chio'.
Bká'ngake' ka'ze ližkzo' Le'. Bchínnjgaken'.

⁸ Wnná'gake': "ǰWžía yi'žo lé'gake' to chi'ize!"

Bzéy'gake' yógo'te yo'o gan bká'n zento' Le' dot lo yežlyó chio'.

⁹ Biž bi zle'elto' da' nak la'y, dan' bchisto' lo yežlyó cheto'.

Biž zoa no benne' wchalje' lo wlazo' Le',
na' bi zoa no benne' ladjw neto', benne' nnezle' batx yelato'.

¹⁰ Xanto' Dios, žto chi'ize wchi'gag benne' ka' neto', benne' ka' žsaka' zí'gake' neto'?

ǰTo chi'ize mnegak benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe' che La la'y chio' Le'?

¹¹ ǰBiz chen' bi be žono' chegak benne' ka'?
ǰBiz chen' bi žžia yi'o benne' wen da' zinnj ka'?

¹² San Le', Dios, nako' Benne' Wnná Bia' chia' ža ni'te.

Le' bžia yi'o benne' ka' dot lo yežlyó nga.

¹³ Len yela' wak zen chio' beno' nismo' chope la'a.

Wló'o yichj bia zenle'e ka' lo nismo'.

¹⁴ Bzozjo' yichj bia zenle'e, bian' leba' lebi-atán,

na' beno' ga bdawgak bia yi'xe' ka' leba', bia ka' zej zoaba' lo yo biž.

¹⁵ Beno' ga golj nis bej ka', na' nis yegw ka'.
Besbižo' yegw zen ka'.

¹⁶ Chio' Le' nak lawe' ža, na' lezka' chio' nak ye.

Le' bnnito'o byo', na' wbiž gan zej zoan.

¹⁷ Bnnitkzo' to chi'ize yógo'te da' zej že' yežlyó nga.

Le' beno' byo' wbá ka', na' byo' zag ka'.

¹⁸ Bejsá' laže' da' ni:

benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe' ben dí'tjgake' Le', Xanto' Dios,

na' benne' ya' laže' ka' wnné'gake' che La la'y chio' Le'.

¹⁹ Bi gal lažo'o neto', benne' chio' ka', to chi'ize.

Bi wká'n neto', benne' ka' nži'ikzlo', lo na'gak benne' ka' zej nake' ka' bia snia ka'.

Zoato' láw'gake' ka' zej nak gogoldo' ka'.

²⁰ Bejsá' laže' diža' da' bénleno' neto',
dan' gá'te'teze nníta'gak benne' wen da' zinnj ka'.

Zdágake' do zente yežlyó nga.

²¹ Bi go'o latje yedo'é'gekle benne' ga'xjw laže' ka'.

Benne' ka' zžáka'le'egake', na' benne' ka' žiá'žjegekle'

we láw'gake' La la'y chio' Le'.

²² Wžo ža', Dios. Ben kan wnnakzo' gono'.

Bejsá' laže' kan žongak benne' ya' laže' ka',
benne' ka' zka'ngake' ka'ze La la'y chio' tža tža.

²³ Bi gal lažo'o da' wnné' zi'gak benne' wen da' zinnj ka' chio' Le'.

Nénteze žo'osbé da' žongak benne' ka' zž'igake' chio' Le'.

75

¹ "Žó'xkeno", že'to' Le', Dios: "žó'xkeno."
Žzenlto' benách ka' zóaleno' Le' neto',
na' beno' da' ka' žóngaken ga že-banlto'.

² Žna Dios: "Bzoa' ža wchi'a laža'a benne' ka'.

Wchi'a laža'a lo da' nak chawe'.

³ La'kze xo' dot yežlyó, na' xize yógo'te da' de,

gona' ga ga'n choch xni'a yežlyón'.

⁴ Žapa' benne' ya' laže' ka': Bi sa' láže'le da' zene.

Žapa' benne' wen da' zinnj ka': Bi wká'n zen kwine.

⁵ Bi wxén láže'le yela' wale chele.

Bi gakle benne' laždo' zide ka'."

⁶ Bi za' yela' zen gan zla' wbiž, na' gan ženen,
na' bi zan' lo latje dache.

⁷ Dios nake' Benne' wchi'a laže'e benne' ka'.
Zka'ne' ka'ze to benne', na' zka'n zene' yetóe'.

⁸ Dios noxe' to ziga', da' nžan' xis uba wal,
dan' zejlasen yela' zža'a chie'.

Wlaljen', na' benne' wen da' zinnj ka' yé'jgaken'.

Yé'jgaken' na' zejte yebižten,
⁹san neda' wzenkzla' benne' ka',
 na' gola' da' we lawa' Dios che Jakob.
¹⁰Wchinnje' yela' wak chegak benne' wen
 da' zinnj ka',
 san yesgóleže' yela' wak chegak benne'
 chawe' ka'.

76

¹Ze'j nonbia' benne' Judá ka' Dios,
 na' La la'y chie' nga'nen zen ladjw benne'
 Israel ka'.
²Lo yež Salem zoa latje la'y chie'.
 Lo yež Sión zoa gan zoakze'.
³Lo latjen' wdíchj Dios yag ntoche' ka' che
 wdíle, na' yag ntóche'do' ka',
 na' ya da' žape chi'in benne' ka' lo wdíle,
 na' ya ntoche' ka', da' ka' zkóngekle' žin lo
 wdíle.
⁴jBenne' zenle'e nako' Le'!
 jNako' walže ka ya'a zen ka'!
⁵Chejchégwgak benne' wałe ka', na' gáslas-
 gake'.
 Nitó benne' wałe bi yechís ne'e nich tıl-
 lene' Le'.
⁶Dios chegak benne' Israel ka', kate' wtıló'
 benne' ka'
 beslaso' légake', na' bia ka' žiagake'.
⁷Le' nako' Bennen' žala' žebežo.
 žNož benne' gak sie' lawo' Le' kate' zžo'o?
⁸Wnnó' wchi'a lažo'o benne' ka' ne zo'
 ya'abá.
 Žžébegak benne' ka' lo yežlyó, dan' zbéz-
 gake'.
⁹ža so žo'o Le', Dios, nich wchi'a lažo'o
 benách ka',
 na' nich yesló' yógo'te benne' gaxjw laže'
 ka'.
¹⁰Da' likze yela' zža'a chegak benne' ka'
 gaken to da' gon ga ga'n zeno' Le'.
 Wlék žio' yela' zža'a chegak benne' ka' zej
 nga'ne'.
¹¹Le wchebe laže' da' gonnle che Dios,
 na' le wnezjwn' che Xanžon', Dios chele.
 Benne' ka' nníta'gake' do zente lá'gake'
 zej noe'e da' wnézjwgake' che Dios,
 Bennen' zžébežo.
¹²Zži'i Dios che da' yo'o lo yichj lázdo'gak
 benne' blo ka'.
 Le' zchebe' benne' wnná bia' ka' nníta'gake'
 yežlyó.

77

¹Len chi'a bliža' Dios.
 Bliža' Dios, na' Le' bze nage' chia'.
²Žoa' law Xanžon' kate' zžaka'li'a.
 Žel zchis na'a lawe' Le', na' bi zoa' žize.
 Bi bi'a latje no benne' yeyón zene' neda'.
³Bsa' laža'a che Dios, na' wže' zedla'.
 Bsa' laža'a che da' bena', na' bedó laža'a.
⁴Dios, bi bi'o latje tasa'.
 Wže' zédle'ela', na' bi be gok nnia'.
⁵Blab laža'a ka' zej nak ža ka' wdégaken,
 na' ka' zej nak yiz ka' ba wdégaken.
⁶Bsa' laža'a ka' nak da' belkza' yela' ka',
 na' blab láže'kza' kan zej naken,
 na' wnnabla' lo be' da' nakkza':
⁷žBzoa Xanžon' žo'o chela'ale to chi'ize,
 na' biž gáklene' žo'o?
⁸žBatkle yeyache' láže'le' žo'o?
 žBatkle gone' da' wchebe laže'e gone'?
⁹žGol láže'kze Dios yeyache' láže'le' žo'o?
 žŽže'e žo'o nich biž yeyache' láže'le' žo'o?
¹⁰Naž wnnía': ki žona' dan' yoa'a yižwé'.
 Che len chejsá' laža'a yógo'te da' zente da'
 ben Dios zente lo yiz ka' ba wdé-
 gaken.
¹¹Chejsá' laža'a da' zente ka' da' beno' Le',
 Jah.
 O', chejsá' laža'a da' beno' ža ni'te,
 da' ka' žóngaken ga žebanlto'.
¹²Wláb laža'a ka' nak yógo'te da' beno',
 na' wchalja' ka' zej nak da' ka'.
¹³Dios, la'y nak da' zchi'lo' neto' gonto'.
 žZoa yetó Dios nake' benne' zen ka' nako'
 Le'?
¹⁴Le' nako' Dios, zžno' da' žonen ga že-
 banlto'.
 Błoe'elo' yógo'te benne' yežlyó nakle'e zen
 yela' wak chio'.
¹⁵Len yela' wak chio' beya'wo' benne' chio'
 ka',
 za'só Jakob ka', na' za'só José ka'.
¹⁶Yegw nis ka' blé'egeklen Le', Dios.
 Blé'egekke yegw nis ka' Le', na' bžé-
 bele'egaken.
 Lezka' wže' zédgekke nisdó' gže' ka'.
¹⁷Nis yejw zil bžojen lo bejw gasj ka',
 na' wnnéle'e wzio', na' wyasle'e yes wzioń'.
¹⁸Lo be' bdone' wnnéle'e wzio' chion'.
 Bza'ní' yes wzioń' do zente yežlyó.
 Wzo'le'e, na' wzize yežlyón'.

¹⁹Bsaljo' nez gachj lawle niso',
na' lawe' nis zil ka' wdekzo' Le',
san bi nak bia' gan blejo'.
²⁰Bchi'o benne' chio' ka' ka zila' ka'
lo na' Moisés, na' lo na' Aarón.

78

¹Le yenle, le'e, benne' chia' ka', da' žsedla'.
Le wzé nag binlo da' zchalja'.
²Wkonla' žin diža' ka' kan zchaljgak benne'
žejni'il ka',
na' wsá' láža'a le'e da' goken bagáche'ze ža
ni'te,
³da' ka' benlžo, na' da' nnezlžo,
da' ka' bžéngkle xa xto'žo ka' žo'o.
⁴Bi wkáche'žo da' ka' lawgak zi'nžo ka'.
Wzénkzelžo zi'nžo ka' ka' nak yela' zen che
Xanžon',
yela' wak chien', na' da' zen ka' da' bene'.
⁵Bchi'le' benne' Israel ka' da' žon byenen
góngake',
na' naken da' žaja' gongak za'só Jakob ka'.
Bchi'le' xa xto'žo wdé ka',
wzéngkle' z'ingake' ka' ka' nak da' wn-
nakze' Le',
⁶nich mnéžgekle xkwide' ka' za' gáljgakbe'
kan naken,
na' wzéngkle' z'ingakbe' ka' da' zchi'le'
légakbe',
⁷nich wxén láže'gakbe' Dios,
na' bi gal' láže'gakbe' da' ka' ben Dios,
na' nich góngakbe' da' ka' bchi'le' légakbe',
⁸na' bi gákgakbe' kan gogkak xa xto'gakbe'
ka',
benne' ka' bi bégake' da' bchi'le' légakbe',
na' bží'igake' chie' Le',
na' bi bxen láže'gake' Dios dot láže'gake'.
Lo be' da' zej nakkze' bi gógake' li laže' law
Dios.
⁹Benne' za'só Efraín ka', benne' zej noe'e
da' z'kóngkle' žin lo wdile
bzónnjgake' gan žak wdile.
¹⁰Bi bégake' kan znna diža' da' benlen Dios
légakbe',
na' bi bégake' dan' bchi'le' légakbe'.
¹¹Go! láže'gake' da' ka' ben Dios,
na' yela' zen da' bloe'ele' légakbe'.
¹²Bene' yela' wak zen ka' lawgak xa
xto'gake' ka'
lo yežlyó Egipto, na' lo yežlyó Soán.
¹³Bsaljwe' nez lo niso' gan wdegak benne'
ka'.
Bene' nisdon' ka' ya'ado' ka' cheļa'a weje.

¹⁴Te ža bloe'ele' benne' ka' nez len to bejw
gasj da' bnáwgake',
na' žel len to bejw da' bsa'nín'.
¹⁵Wlé'e yej ka' gan nak yo biž,
na' bye'je' benne' ka' nis da' bžojen le'egak
yej ka' ka' to yegw nis.
¹⁶Bene' ga bžoj to yegw nis le'e yej na',
na' goken to yegw zen,
¹⁷san bégakže' doļa' law Dios lo latje dach,
na' bží'igake' che Dios, Bennen' nape' dot
yela' wak.
¹⁸Ni'a che da' wdán láže'gake' bégake' ga
bža'a Dios.
Wnnábgekle' Le' da' gáwgake' ka' wdán
láže'zegake'.
¹⁹Wnnégake' che Dios, na' wnnágake':
“Ž Wak gonn Dios da' gawžo ladjw yixe' nga?”
²⁰Da' likze wlé'e yej na', na' bžoj nisen', dan'
goken ka' to yegw zen,
san, žwak gonne' chežo yet,
na' gonne' beļa' da' gawžo?”
²¹Che len bža'a Xanžon' kate' benle' da' ni,
na' bsele'e to yi' da' bzeyen ba| benne' chie'
ka',
na' bgole yela' zža'a chie' len benne' Israel
ka',
²²dan' bi bejlé'gake' che Dios,
na' bi bxen láže'gake' Le' yeslé' légakbe',
²³san Dios bsele'e bejw zan ya'abá,
na' bsaljwe' gan zžoj da' žsele'e zaka'
ya'abá,
²⁴na' bene' ga bexjw yet maná kan žak yejw,
dan' bdawgak benne' chie' ka'.
Bnezjwe' légakbe' da' naken ka' zoa' che
ya'abá.
²⁵Bdáwgake' da' žawgak wbás che ya'abá
ka'.
Bséļa'li'e da' bdáwgake', na' béljgekle'.
²⁶Bene' ga gok to be' da' zan' cheļa'ale gan
zla' wbiž,
na' len yela' wak chie' bene' ga gok be' dan'
zan' cheļa'ale gan zde wbiž byo' zag
ka',
²⁷na' ka' bixte yo bsele'e beļa' da' gáwgake',
biado' ka' zej zoa xilgakba', da' zanže ka' yož
da' žen' žoa'a to yegw zen.
²⁸Bene' ga bexjwgakba' gan zej nnita'
benne' ka',
na' do zente gan zej da' yo'o yid chégake'
ka'.
²⁹Bdáwgake'-ba', na' béljgekle'.
Dios benne' chégake' da' wdán láže'gake',

³⁰ san kate' bi na' yéljgekle', na' ne žáwgake'-ba',
³¹ na' bža'a Dios benne' ka' na' bete' benne' Israel ka' zej nakže' benne' waļe,
 na' benne' ka' zej nakže' benne' wak.
³² La'kze bene' ki, na' béngakže' doļa', na' la'kze blé'egekle' yela' wak ka' da' bene', bi bxen láže'gake' Le'.
³³ Che len bene' nbadze ža chegak benne' ka',
 na' gókgaken ka to be' da' žeka'ažo,
 na' ka zej nak yiz da' wnníta'gake' bdie' légake' lo da' wzáka'gake'.
³⁴ Kate' bete' baļ benne' ka', na' yezíka'že' beyákgake' che Dios.
 Beyát láže'gake', na' dot láže'gake' blíž-gake' Le'.
³⁵ Bejsá' láže'gake' nak Dios Benne' žape chi'e légake'
 na' nape Dios dot yela' zen. Lekze' beya'we' légake',
³⁶ san bi gok li láže' da' wnnábgekle', dan' ben láže'gake' law Dios.
³⁷ Bi gok li láže'gake' len Le', na' bi béngake' dot láže'gake' ka' nak xtíze'e dan' bénjene' žo'o.
³⁸ San Dios beyache' láže'le' chegak benne' ka',
 na' benít lawe' xtóla'gake', na' bi bžia yi'e légake'.
 Zan chi'i beké'e yela' zža'a chie',
 na' bi bže'e légake' dot kan bsa' laže'e.
³⁹ Bejsá' laže'e zej nakze' beļa' žen.
 Zej nake' ka to be' da' zden, na' bi yežinen.
⁴⁰ Zan chi'i bží'igake' chie' Le' lo latje dachen',
 na' zan chi'i béngake' ga gok nyache' laže'e Le'.
⁴¹ Zan chi'i béngake' da' bi de chawe' Dios,
 na' béngake' ga bža'a Dios la'y chegak benne' Israel ka'.
⁴² Goļ láže'gake' ka' nak yela' wak zen chie',
 na' ka bene' lo ža ka' kate' beya'we' légake' lo da' wzáka'gake',
⁴³ kate' bene' yela' wak zen ka' lo yežlyó Egipto,
 na' bloe'ele' da' ka' da' žóngaken ga žeban-lžo, da' ka' bene' lo yežlyó Soán.
⁴⁴ Bene' ga beyák yegw chegak benne' Egipto ka' žen,
 na' biž gok yé'jgake' nisen'.

⁴⁵ Bseļe'e bi'a ka' ladjw benne' ka', bia ka' bsáka'gakba' légake'.
 Bseļe'e blož ka' nich bchínnjgakba' yežlyó chégake'.
⁴⁶ Bseļe'e biche' zo ka' nich bdáwgakba' linne chégake',
 na' bžia yí'gakba' da' zej den lo yežlyó chégake'.
⁴⁷ Bseļe'e yej nis zen da' bchinnjen lba uba chégake' ka',
 na' bseļe'e da' zag dan' besbižen yag higo chégake' ka'.
⁴⁸ Bseļe'e yej nis zen da' beten bia yiže' chégake' ka',
 na' bseļe'e yes wzio' da' beten zila' chégake' ka'.
⁴⁹ Bene' ga wzáka'le'egak benne' Egipto ka', dan' bžá'ali'e légake',
 na' bseļe'e da' ka' gókgaken ka' wbás zan che ya'abá nich wsaka' zí'gake' légake'.
⁵⁰ Bi bsane' yela' zža'a chie',
 na' bi benít lawe' chégake' nich bi gátgake', san bete' zángake' len to yižwe' zen.
⁵¹ Bete' bi' byo nežw ka' chegak benne' ka', bi' byo nežw ka' chegak benne' Egipto ka'.
⁵² Naž bchi'e benne' chie' ka' ka to benne' zchi'e zila' ka',
 na' bchi'e légake' le'e latje dach.
⁵³ Bchi'e légake' dot chawe', na' bi be bžebe-gake',
 san benne' Egipto ka', benne' bi blé'egekle' légake' chawe',
 bete' légake' lo nisd'o.
⁵⁴ Bchi'e benách chie' ka' lo yežlyó la'y chie', gan zej nnita' ya'a ka' wleje' Lekze' lo na'gak benne' ka' wnníta'gake' nga.
⁵⁵ Blage' légake' lo yežlyón' lawgak benách chie' ka'.
 Bdise' yežlyó chégaken' ladjwgak benne' Israel ka'.
 Bnnite'e légake' ližgak benne' ka' bebeje' ga na',
⁵⁶ san da' yoble béngake' da' bi de chawe' Dios,
 na' bža'a Dios, Bennen' nape' dot yela' zen. Bi béngake' da' bchi'le' légake'.
⁵⁷ Da yoble bží'igake' che Dios kan bengak xa xtó'gake' ka'.
 Gókgake' ka to yag ntóche'do' dan' bi zejen to wlize.
⁵⁸ Béngake' ga bže'e Le' len bkog ka' gan bka'n zéngake' lo'a ka',
 na' ni'a che lo'a chégake' ka' bžá'ale'e Dios.

⁵⁹ Bža'a Dios kate' blé'ele' da' ki,
na' bi blé'ele' benne' chie' ka' chawe',
benne' Israel ka'.

⁶⁰ Bsan laže'e yo'o yid la'y chie' dan' wzóan
yež Silo,
yo'o yiden' gan wzoakze' Le' ladjw benne'
ka'.

⁶¹ Bi'e latje bkwasgak benne' ka' bi
blé'egekle' žo'o chawe' kaj la'y
chien',
dan' zloe'e lawn yela' wak, na' yela' zen
chie'.

⁶² Bže'e benne' chie' ka', na' bdie' légage'
lo na'gak benne' ka' bétgake' zán-
gake'.

⁶³ Xkwide' byo ka' chégake' gótgakbe' lo
wdiŕe,
na' bi bga'n no benne' byo kwide', benne'
wchág ná'lenbe' no'le kwide' ka'.

⁶⁴ Lezka' gotgak bꞗoz ka' chégake' lo
wdiŕen',
na' no'le wzebe ka' chegak bꞗoz ka' bi
wžeže nyáche'gake' ni'a chégake'.

⁶⁵ Naž gok Xanžon' ka to benne' žebane' lo
bichgale.

Goke' ka to benne' wale zbéžeyi'e kate' ba
ne'je' xis uba wal.

⁶⁶ Blage' benne' ka' bi blé'egekle' légage'
chawe',
na' bka'ne' légage' ka'ze to chi'ize.

⁶⁷ Bzoe' chela'ale za'só José ka',
na' bi wžie' za'só Efraín ka',

⁶⁸ san wžie' za'só Judá ka',
na' Ya'a Sión, dan' nží'ile'ele'.

⁶⁹ Law ya'a na' bene' yodo' la'y chie',
dan' goken ka nak yodo' dan' zoan
ya'abá.

Bzoa chochen' to chi'ize, ka nakkze yežlyó
nga.

⁷⁰ Wžie' Dabí, benne' wen žin chie'.
Bebeje' le' gan zej nnita' zila' ka'.

⁷¹ Bkwase' le' gan zoe' žape chi'e zila' ka',
nich gake' benne' wmná bia',
benne' gape chi'e benách chie' ka', za'só
Jakob ka',
benne' ka' zej nake' benne' Israel ka'.

⁷² Dabín' lo yela' gaxjw laže' chie' wdape
chi'e benne' ka' zej nake' benne' ka'
che Dios.

Wdape chi'e légage' len yela' wak chie' lo
yela' dot li laže' chie'.

79

¹ Xanto' Dios, yo'ogak benne' zi'to' ka' lo
yežlyó chegak benne' chio' ka'.

Bcá'ngake' ca'ze yodo' la'y chio'.

Bchínnjgake' yež Jerusalén.

² Bká'ngake' beja' žen gat chegak benne'
wen žin chio' ka' gan bdawgak lab
ka' légage'.

Bdawgak bia yixe' ka' benne' chio' ka'.

³ Bláljgake' žen chegak benne' ka' ka nis lo
nez ka' che yež Jerusalén,

na' bi wzóa no benne' wkache'e légage'.

⁴ Benne' yež gawze ka' zchíxgake' neto'.

Yógo'te benne' ka' žon díťjgagle' neto', na'
žká'ngake' neto' ka'ze.

⁵ ¿To chi'ize gak ki cheto', Xanto' Dios?

¿To chi'ize žžo'o neto'?

¿To chi'ize gak yela' žža'a chio' ka to
yi'?

⁶ Bža'agak benne' yež ka', benne' bi zej
nónbi'e Le',

na' benne' zi'to' ka', benne' bi žlížgake' Le'.

⁷ Bžia yi'gake' za'só Jakob ka',

na' bchínnjgake' lížgake'.

⁸ Bi yesbago'o neto' da' zia da' wbága'gak xa
xna' gole cheto' ka'.

Da ka' gaze yeyache' láže'lo' neto', dan'
bedó láže'to'.

⁹ Goklen neto', Dios, Benne' Weslá cheto',
nich ga'n zen La la'y chio'.

Beslá neto', na' bsole doľa' cheto' nich ga'n
zen La la'y chio',

¹⁰ dan' nnagak benne' ka':

“¿Ganzkze Dios chegak benne' ka'?”

Bezi' wzón benne' ka' bétgake' benne' wen
žin chio' ka'.

¹¹ Ben ki nich yógo'te benne' chio' ka',

benne' ka' zej yoe'e lo na'gak benne' ka' bi
žlé'egekle' neto' chawe',

lé'egekle' da' gono'.

Len yela' wak zen chio' beslá benne' ka'
nžog chégake' gátgake'.

¹² Bnezjw chegak benne' yež gawze ka'
yegaže kwe' da' zinnj ka da' bén-
gake',

dan' ben díťjgagle' Le', Xanto' Dios.

¹³ Neto', benne' chio' ka', na' zila' chio' ka',
we lawto' Le' to chi'ize.

Góltezeto' da' wká'n zento' Le'.

80

¹Benle cheto', Dios.

Le' žape chi'o benne' Israel ka'.

Le' žape chi'o za'só Jwsé ka' ka zila' ka'.

Ži'o latje blo chio' dan' zoan l'awlegak wbás chio' ka' nzi' lágake' kerubín.

²Bloe'e l'aw yeļa' zen chio' l'awgak za'só Efraín, na' Benjamín, na' Manasés.

Bloe'e l'aw yeļa' wak chio', na' da, yesló' neto'.

³Bezi' neto', Dios.

Beyache' l'áže'l neto', na' yelato'.

⁴Ķanto' Dios, napo' dot yeļa' wak.

ĶTo chi'ize žo'o neto' na' bi yenlo' da' nnabto' Le'?

⁵Beno' Le' ga žak nyache' l'áže'to',

na' nis zbežto' naken da' žej' žawto'.

⁶Bi'o latje benne' gawze ka' bká'ngake' neto' ka'ze.

Benne' ka' zžá'agake' neto' ben dítjgekle' neto'.

⁷Bezi' neto', Dios. Napkzo' Le' dot yeļa' wak.

Beyache' l'áže'l neto', na' yelato'.

⁸Bebejo' neto' ka to lba uba lo yežlyó Egipto.

Blago' benne' ka' wnníta'gake' nga, na' gozo' lba uba na' nga.

⁹Wdape chi'o lba uba na' nich golen.

Ben lba uba na' lwen, na' bgakwn yežlyón'.

¹⁰Wló'on zol yógo'te ya'a ka',

na' ni'a ne'n ka' wló'ogaken zol yag sedro zen ka'.

¹¹Bzá'la'gaken ni'a ne'n, da' ka' bžingaken žoa'a niso',

na' bžingaken žoa'a yegw Eufrates.

¹²ĶBiz' chen' bkwaso' le'je da' wdáp chi'in lban'?

Na'a benne' ka' zdégake' ga na' zbángake' uba chen.

¹³Zlejšgak koch yiĵe' ka' lba uba na',

na' bia yiĵe' ka' žawgakban'.

¹⁴Bedá cheto', Dios, napkzo' Le' dot yeļa' wak.

Bwia neto' zaka' ya'abá, gan zoakzo',

na' da yedjle'elo' da' žaken che lba uba chion'.

¹⁵Da, yesló' lba uba ni, dan' gozkzo' Le'.

Žiže lba uba na', dan' bzoa chochon' naken chio'.

¹⁶Benne' ka' bi žlé'egekle' neto' chawe' bchóggake' lba na', na' bžéngaken' yi'.

Bwia benne' ka' lo yeļa' zža'a chio', na' bžia yi' légage'.

¹⁷Bzoa choch, na' wdáp chi'i benne' ka' ba wžio',

na' zi'ngak benne' ka' bzoa chocho' légage'.

¹⁸Batkle yebéj yichjto' Le' nitó chi'i.

Bkache' chawe' neto', na' wxén láže'to' La la'y chio'.

¹⁹Ķanto' Dios, napkzo' Le' dot yeļa' wak, bezi' neto'.

Beyache' l'áže'l neto', na' yelato'.

81

¹Len yeļa' žebele le gol' che Dios, Bennen' žon choche' žo'o.

Lo yeļa' ba nez chele le kwéžeya'a l'aw Dios chegak za'só Jakob.

²Le gol, na' le kapa'yiddo' ka'.

Le chinn ųtan da' ka' žól'-lenle.

³Le wkweže lozgak bia ka' kate' nak byo' že'n,

dan' naken ža žónteze žonžo lni la'y.

⁴Naken to da' žon byene gongak benne' Israel ka',

dan' bchi'le Dios gongak za'só Jakob ka'.

⁵Bzoen' ka to da' wloé'elen za'só Jwsé ka' da' ben Dios katen' bžóžgake' lo yežlyó Egipto,

gan benla' to ųtíža'gak benne' ka' da' bi bejni'ila'.

⁶Znna Dios: "Beká'a ywa' da' bdá'gake' ųkóže'lgak benne' chia' ka'.

Beslá' benne' chia' ka' lo na'gak benne' ka' bkóngekle' légage' žin.

⁷Lo da' wzáka'le, bližle neda', na' góklena' le'e.

Becheba' chele gan wzóa' to lo bejw gasj katen' wnnéle'e wžio',

na' wzi' bi'a le'e gan de bej nis da' nzin' Meriba.

⁸Le yenle, benne' chia' ka',

na' wzejni'ila' le'e, benne' Israel ka',

cha' žaz láže'le si'le da' znnia'.

⁹Bi si' lo na'le dios ka' chegak benne' yež yobl ka'.

Bi wzó žible l'awgak dios ka' chegak benne' zi'to' ka'.

¹⁰Neda', Dios chele, naka' Ķanle.

Bebeja' le'e lo yežlyó Egipto.

Le wsaljw žoa'ale, na' gonna' da' gawle,

¹¹ san benne' chia' ka' bi béngake' da' wnní'.

Benne' Israel ka' bi wyáz láže'gake' si' lo ná'gake' xtíža'a.

¹² Che len wléj yichja' benne' ka' dan' gógake' lazdo' zide.

Béngake' da' wdán láže'gake'.

¹³ Chela' wzé naggak benne' chia' ka' da' wnní'.

na' chela' bengak benne' Israel ka' da' bchalja',

¹⁴ na' ka' gaze wžía yi'a benne' ka' bi zlé'egekle' légake' chawe',

na' tíl-|ena' benne' ka' zdíl-|engake' lé-gake'."

¹⁵ Chela' bengak benne' Israel ki, na' benne' ka' zžá'agake' Xanžo Dios gón-gake' kan zna xtíže'e,

(san zej nbage'e zia to chi'ize),

¹⁶ na' Dios gone' ga gawgak benne' chie' ka' zoa' scribe cháwe'le'e,

na' gone' ga yélgekle' da' zix che bez.

82

¹ Zoa Dios gan zej ndobe benne' ka' zchi'a láže'gake' benne' chie' ka'.

Dios zchi'a laže'e benne' ka' zchi'a láže'gake' benne' chie' ka'.

² Zna Dios: "iWchi'a láže'tezle benne' chia' ka' lo da' bi nak chawe', na' gaple ba la'ne benne' ka' bebéj yíchj-gake' neda'?"

³ Le gaklen benne' yache' ka', na' bi' wzebe ka'.

Le yeyón zen benne' gaxjw laže' ka', na' benne' ka' žiážjegekle'.

⁴ Le gon choch benne' ka' žedó láže'gake', na' benne' yache' ka'.

Le yeslá légake' lo na'gak benne' wen da' zinnj ka'.

⁵ Bi be nnézele, na' bi žejní'ilele, na' zdale lo da' cho'.

Žzizgak yógo'te da' zej de yežlyó.

⁶ Neda' wnní': nakkzle le'e ka dios ka', na' nakle yógo'tele ka zi'nkze Dios zente,

⁷ san gatle ka žatgak yógo'te benne' ka', na' chejchégwle kan žon nóte'teze benne' wnná bia'."

⁸ Wzó ža', Dios, na' bchi'a laže' benne' yež-lyó ka',

dan' yógo'te yež ka' yó'ogaken lo no'o.

83

¹ Dios, bi so' žize.

Bi so' žize, Dios, na' bi wsejw žo'o.

² Zbéžeya'agak benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe',

na' zka'n zen kwingak benne' ka' zží'igake' chio'.

³ Bagáche'ze ba béngake' toze diža' bi da' góngake' chegak benne' chio' ka',

na' da' góngake' chegak benne' ka' žape chi'ikzo'.

⁴ Wnnágake': "Le cho'o, wžía yi'žo benne' ka' nich biž soa yež chégake',

na' biž soa no benne' chejsá' laže'e che yež Israel."

⁵ Ba béngake' toze diža' bi da' góngake' chio' Le'.

Nákgake' toze lo da' žénegekle' góngake'.

⁶ Ki žongak benne' Edom ka', na' benne' Ismael ka',

na' benne' Moab ka', na' za'só Agar ka',

⁷ na' benne' Jebal ka', na' benne' Amón ka', na' benne' Amalek ka',

na' benne' Filistea ka', na' benne' yež Tiro ka'.

⁸ Lezka' benne' Asiria ka' zej nake' toze len légake'.

Yógo'te benne' ki žónlengake' tzen za'só Lot ka'.

⁹ Ben chegak benne' ki kan beno' chegak benne' Madián,

na' kan beno' che Sísara,

na' kan beno' che Jabín žoa'a yegw Sisón,

¹⁰ benne' ka' beto' Le' lo yežlyó Endor, na' beyákgake' ka xche'e beže dan' žonen beb lo yo.

¹¹ Ben ga gak chegak benne' blo ka' chegak benne' ki kan gok che Oreb, na' che Seb,

na' ben ga gak chegak benne' ka' zna biá'gake' benne' ki kan gok che

Seba, na' che Salmuna,

¹² dan' wnnagak benne' ki: "Gak chežo yež-lyó

gan zej nnita' benne' ka' che Dios."

¹³ Dios chia', ben ga gákgake' ka laga' biž da' zche' to be' da' žechjlen.

Ben ga gákgake' ka beb da' zche' be' bdone'.

¹⁴ Ka žon to yi' da' zzeyen to ya'a zen, na' ka žon yi' da' zzeyen to lo win biž,

¹⁵ ka'kze wžía laže' benne' ki to lo be' bdone', na' bchebe légake' len to da' zen da' gono'.

¹⁶ Ben ga yedo'e'le'egekle',

nich gápegake' Le' ba la'ne, Xantó Dios.

¹⁷ Ben ga chíxgekle', na' kwe' zédgekle' to chi'ize.

Ben ga gá'ngake' ka'ze, na' gátgake'.

¹⁸ Ben ga yeyómbia'gake' nako' Le' Xanto' Dios.

Tozo' Le' nako' Dios zente lawle dot yežlyó.

84

¹ Nží'ile'ela' yodo' chio' Le', Dios.

Le' napkzo' dot yela' wak.

² Zdan laža'a soa' lo yodo' chio', Xana' Dios, na' žak láže'li'a soa' ga na'.

Len dot da' naka', na' dot laža'a žoła' chio' Le', Dios ban.

³ Ba bengak byinne ka' xó'ngakba', na' gogoldo' ka' zej de latje gan žzíagakba' bia že'ndo' chégakba' ka', dan' naken gan zoa žoa'a bkog la'y chio' Le', Dios.

Le' napkzo' dot yela' wak.

Zna bia'kzo' Le' neda', na' nako' Dios chia'.

⁴ Ba nez zen naken chegak benne' ka' nníta'gake' lo yodo' chio'.

To chi'ize wká'n zéngake' Le'.

⁵ Ba nez zen naken chegak benne' ka', Le' zzoa chocho' légake', benne' ka' zdan láže'gake' chjake' lo ya'a la'y chio', Ya'a Sión.

⁶ Kate' zdágake' lache' biž dan' nzin' Lache' Nis Zbéžežo,

žóngake' ga žeyaken to latje gan žal' nis zil, na' yeschá' nis yejw latje nisen'.

⁷ Žákgakže' benne' wale xak zej yoe'e nez ga na'

dan' lé'egekle' Dios law ya'a la'y chie', Ya'a Sión.

⁸ Benle, Xana' Dios, da' znnabla' lawo' Le'.

Le' napkzo' dot yela' wak.

Benle cheto', Dios. Nako' Dios che Jakob.

⁹ Ben chawe' benne' wnná bia' cheto', Dios, benne' wnná bian' wžío' Le'.

¹⁰ Gakže chawe' soa' to žaze lo yodo' chio' ka' soa' to mil yiz ga yoble.

Žak láže'ža' soa' gan žó'ogake' yodo' che Dios chia' ka' to benne' ndo'w, ka' soakza' to liža' da' zaka' gan bi zoa Dios.

¹¹ Xanžo Dios žape chi'ikze' žo'o, na' žon choche' žo'o.

Nží'ile' žo'o, na' žon chawe'e žo'o.

Žape' benne' ka' ba la'ne, na' nží'ile' légake',

benne' ka' zej nake' dot li laže'.

¹² Dios, napo' dot yela' wak.

Ba nez zen naken chegak benne' ka' žxen láže'gake' Le'.

85

¹ Ben chawo'o benne' chio' ka', Xana' Dios. Besló' za'só Jakob ka' lo na'gak benne' zi'to' ka'.

² Benít lawo'o da' zinnj da' bengak benne' chio' ka'.

Bdio' chela'ale doła' chégake'.

³ Bzoa žio' yela' zža'a chio',

na' bsano' yela' yichj ža'a chio'.

⁴ Ben ga yeyák cheto' yela' ba nez che yela' weslá chio'

na' biž žo'o neto', Dios.

⁵ ¿To chi'ize žo'o neto'?

¿Žá'akzo' to kwe' to kwe' za'sóto' ka'?

⁶ ¿Biž gono' ga yebelto' da' yoble,

nich gaken cheto' yela' ba nez lawo' Le'?

⁷ Xanto' Dios, beyache' laže'l neto', na' beslá neto'.

⁸ Wzé naga' da' nna Xana' Dios.

Nne' da' gonen ga ga'ngak chawe' benách chie' ka'

nich biž gongak benne' la'y chie' ka' da' yalze.

⁹ Da' likze Dios zóateze' yeslé' benne' ka' žápegake' Le' ba la'ne,

na' la' law yela' zen chie' lo yežlyó chežo.

¹⁰ Zej nžag yela' žeyache' laže', na' da' li che Dios.

Nakgak toze da' chawe', na' yela' zga'n chawe' chie'.

¹¹ Da' nak dot da' li chie' yeschán' yežlyó nga,

na' seje'e da' chawe' chie' da' zan' ya'abá.

¹² Xanžo Dios žsele'e nis yejw chežo,

na' yežlyó chežo gonnle'en linne.

¹³ Da' naken chawe' žejlen Dios,

na' włoe'elen nez da' chéjlenžo.

86

¹ Xana' Dios, bze nag, na' benle chia', dan' zzaka'a neda', na' žiážjela'.

² Bwia neda' dan' naka' chio'.

Dios chia', beslá neda', wen žin chio', dan' žxen laža'a Le'.

³ Xana' Dios, beyache' laže'l neda',
dan' žliža' Le' dot ža, dot yele.

⁴ Ben ga yebéle'ela' neda', wen žin chio',
dan' zzoa kwina' lo no'o Le', Xana' Dios.

⁵ Nako' Le' chawe', Xana' Dios, na' ženít
lawo'o neto',
na' žeyache' láže'tezlo' benne' ka' žlížgake'
Le'.

⁶ Xana' Dios, benle da' zcháljlena' Le',
na' bze nag da' znnabla' Le'.

⁷ Lo ža kwe' zedla' wližkza' Le',
dan' žechébekzo' Le' chia'.

⁸ Xanto' Dios, bi zoa no benne' nake' dios ka
nako' Le'

na' bi zoa no benne' gak gone' ka nak da'
žono' Le'.

⁹ Beno' Le' benne' ka' nníta'gake' yógo'te
yež ka'.

Lá'gake', na' wká'n zéngake' Le', Xanto'
Dios,

na' wká'n zéngake' La la'y chio',

¹⁰ dan' nako' zen, na' žono' da' žonen ga
žebanlto'.

Tozo' Le' nako' Dios.

¹¹ Besdle neda' da' žak lažo'o gona', Xana'
Dios,

na' gona' da' naken dot da' li chio'.

Bchi'le lázda'wa' nich žeba' La la'y chekzo'
Le'.

¹² Dot laža'a wká'n zenkza' Le', Xana' Dios,
na' wká'n zenkza' La la'y chekzo' Le' to
chi'ize,

¹³ dan' žeyache' láže'tezlo' neda',
na' besló' be' da' nakkza' lo yi' gabíl.

¹⁴ Xana' Dios, benne' ka' zka'n zen kwín-
gake' zdíl-jengake' neda'.

Zež nake' benne' yichj ža'a ka',

na' žénegekle' gótgake' neda',

na' bi zžébegake' Le',

¹⁵ san Le', Xana' Dios, žeyache' láže'lo' neto'.
Nako' zen laže', na' bi zžo'o to chi'ize,

san žeyache' láže'tezlo' neto', na' nako' dot
li laže'.

¹⁶ Bwia kan žak chia', na' beyache' laže'l
neda'.

Benn neda' yela' wak chio', neda' wen žin
chio',

na' wdape chi'i neda', ži'n no'le wen žin
chio'.

¹⁷ Bļoe'el neda' to da' gak bian' gak chawe'
chia',

na' ben ga benne' ka' bi zlé'egekle'
neda' chawe' lé'egeklen', na'
yedoé'egekle',

dan' Le', Xana' Dios, góklenkzo' neda', na'
beyón zeno' neda'.

87

¹ Len yež Sión žian law ya'a la'y.

² Nží'ižele Xanžo Dios latje gan zchi'a
láže'gak benne' ka' nníta'gake' yež
Sión,

ka nži'ile' yógo'te liž za'só Jakob ka'.

³ Xtanle'e nak da' zna Dios kan nak yež
chien'.

⁴ Zne': "Chejsá' laža'a zej nníta' benne' ka'
zej nónbi'e neda'

lo yežlyó Egipto, na' lo yež Babilonia.

Le wia nga, lo yežlyó Filistea, na' lo yež Tiro,
na' lo yežlyó Etiopía,

goljgak benne' ki zej nake' chia' neda'."

⁵ Ka nak che yež Sión zne': "Benne' ni, na'
bennen' góljgake' ga na',

na' neda', Dios zente, wzóa chocha' yežen'."

⁶ Kate' wlab Xanžo Dios benne' ka' zej nake'
chie',

nnakze' Le': "Benne' ni golje' lo yežen'."

⁷ Benne' ka' žólgake', na' benne' ka'
zyá'agake',

mnágake': "Dot da' napa' zan' lo yežen'."

88

¹ Xana' Dios, Le' žeslakzo' neda'.

Dot ža dot yel žliža' Le'.

² Benle da' zchalja' lawo' Le',

na' bze nag da' žliža' Le'.

³ Žedó laža'a lo da' bi nak chawe' da' žaken
chia', na' ba zoa' gata'.

⁴ Zlé'egekle benne' ka' neda' ka to benne'
gat, dan' žatle'e ni'a na'a.

⁵ Nga'na' ka'ze ladjw benne' gat ka'.

Naka' ka benne' ka' gótgake' lo wdile, na'
zej die' lo yežw ba ka',

benne' ka' biž žezá' lažo'o, Dios, chégage',
na' biž zej yoe'e lo no'o Le'.

⁶ Žak chia' ka bzoakzo' neda' to lo yežw gže',
gan nak chol, na' nakle'en gže'.

⁷ Žekla' zžá'ali'o neda'.

Da' žak chia' naken kan žetja' zan nisdó'
dan' zgo'nle'en.

⁸ Beno' ga bebíga'gak lježa' ka' gan zoa'.

Beno' neda' ka to da' žesgotlen benne' ka'.

Naken chia' ka njejwa' liž ya, na' bi gak
yežoja'.

⁹ Zchoļ yej lawa' ni'a che da' zžáka'li'a.

Yógo'te ža žliža' Le', Xana' Dios.

Zchis na'a lawo' Le'.

¹⁰ ĽLen yela' wak che ya'abá gákleno' benne' gat ka'?

ĽŽe'gak benne' gat ka' Le': "Žóχkeno"?"

¹¹ ĽZchalĵgak benne' ka' zej ngache'e yežw ba che yela' ži'i laže' chio'?

ĽZchalĵgak benne' ka' zej yoe'e latje chol chegak benne' gat ka' che da' li laže' chio'?

¹² ĽYeyónbia'gak benne' ka' zej yoe'e latje chol'en' ka nak da' zente da' žono'?

ĽYeyónbia'gak benne' zej yoe'e gan bi zoa no benne' žesá' laže'e nakkzo' chawe'?

¹³ San neda' žliža' Le', Xana' Dios.

Yógo'te zile da' znnabla' Le' ženlen lawo' Le'.

¹⁴ ĽBiz chen' žebéj yichjo' neda', Xana' Dios?

ĽBiz chen' bi zwio' neda' nich gákleno' neda'?

¹⁵ Zzáka'li'a, na' ba zoa' gata'.

Kate' ne naktia' bi' kwide' zzáka'li'a dan' bsako'o Le' neda', na' žedó laža'a.

¹⁶ Žekla' zžá'ali'o neda'.

Da' zchebo' neda' benen ga bedó laža'a.

¹⁷ Zej nychjle da' ki neda' dot ža.

Žsáka'gaken neda' gáte'teze.

¹⁸ Beno' ga bebíga'gak lježa' ka' gan zoa', na' toze da' nak chol zóalenen neda'.

89

¹ Xana' Dios, gólteza' che yela' ži'i laže' chio'.

Wzenla' to kwe' to kwe' za'sóto' ka' nako' li laže'.

² Nnezla' sóateze yela' ži'i laže' chio',

na' to chi'ize zoa yela' li laže' chio', kan zoakze ya'abá.

³ Le' wnnó': "Bena' to diža' len bennen' wžía'.

Bchebe laža'a da' gona' che Dabí, wen žin chia'.

⁴ Goža'-ne': gona' ga sóatezegak za'só' ka', na' gona' ga nna biá'tezgakbe' lo wlazo' le'."

⁵ Benne' ka' nníta'gake' ya'abá žoe lágwage' Le' ni'a che da' zente da' žono',

na' ni'a che yela' li laže' chio', Xana' Dios.

⁶ Bi zoa no benne' ya'abá, bennen' nake' ka nakkzo' Le', Xana' Dios.

Bi zoa no benne' nake' benne' zente ka nako' Le'.

⁷ Benne' ka' zej nnite'e ya'abá žápegake' Dios ba la'ne

na' yógo'te benne' chie' ka' zžébegake' Le'.

⁸ Xanto' Dios, zna bi'o benne' zante, benne' žjake' lo wdile, nníta'gake' ya'abá. Bi zoa no benne' nake' ka nako' Le', Xana' Dios.

Nako' Benne' wálele'e, na' nakkzo' li laže'.

⁹ Zna bi'o nisdó' dan' zgo'nen.

Kate' zgo'nle'en Le' zbek žion'.

¹⁰ Blej bchochjo' benne' Egipto ka', na' bgá'ngake' ka to da' gat.

Beslaso' benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe' len no'o wálele'e.

¹¹ Chio' Le' nak ya'abá, na' chio' Le' nak yežlyó.

Beno' yežlyó nga, na' da' ka' nníta'gaken lawlen.

¹² Beno' da' de chelá'a gan za' be' zag, na' da' de chelá'a gan zde wbíz byo' zag ka'. Lo yela' žebele žolgak Ya'a Tabor, na' Ya'a Hermón chio' Le'.

¹³ Benne' wálele'e nako' Le', na' zenle'e nak yela' wak chio'.

¹⁴ Lo da' chawe', na' lo da' li laže' zna bi'o. Lo yela' ži'i laže' na' lo da' li laže' žono' yógo'te.

¹⁵ Ba nez zen naken chegak benne' ka' zól-gake' da' žoe lágwage' Le',

na' zej zoe' lo yela' bani' chio', Xana' Dios.

¹⁶ Ni'a chio' Le' žebéle'egekle' dot ža, na' želyenle' xtižo'o Le' dan' nako' chawe'.

¹⁷ Nakkzo' Le' yela' wále chegak benne' ka', na' lezka' yela' xtan chégake'.

Žono' neto' wáleže dan' naken da' žénezkzo' gono'.

¹⁸ Xanžo Dios žape chi'e žo'o, na' Dios la'y chegak benne' Israel ka' zchi'le' žo'o.

¹⁹ Ža ni'te bchaljo' da' bloe'elo' benne' chawe' ka',

benne' wen žin chio' ka', na' wnnó':

"Ba wžía' to benne' wále ladjw benne' chia' ka'.

Bena' ga zna bi'e, na' záklena' le'.

²⁰ Wžía' Dabí, benne' wen žin chia'.

Bzoakza' le' nich gake' benne' wnná bia'.

²¹ Neda' gáklenteza' le'.

Len yela' wak chia' gon chocha' le'.

²² Benne' ka' bi zlé'egekle' le' chawe' bi gak bi da' góngake' chie',

na' benne' wen da' zinnj ka' bi gak góngake'
le' zia.

²³ Wlój wchochjkza' benne' ka' bi zlé'egekle'
le' chawe',

na' kwasa' benne' ka' lawe' le'.
Wšía yi'a benne' ka' zží'igake' chie' le'.

²⁴ Ží'itezla' le', na' gaka' li laže' len le',
na' ni'a chia' neda' golže yela' wnná bia'
chie'.

²⁵ Gona' ga nna bi'e do zente žoa'a niso',
na' do zente žoa'a yegw Éufrates.

²⁶ Le' yi'e neda': Le' nako' Xa'.

Nako' Dios chia'. Žape chi'o neda', na' žesló'
neda'.

²⁷ Neda' wzóa' le' ka' zi'na' blo,
na' nna bi'e yógo'te benne' wnná bia' ka'
dot yežlyó.

²⁸ Ží'itezla' le', na' sóateze diža' da' bénlena'
le'.

²⁹ Gona' ga sóatezegak za'sóe' ka',
na' nna biá'gake' lo wlaze' le' xak zoa
ya'abá.

³⁰ Cha' wsangak za'só Dabí ka' da' bchi'la'
le'e,

na' cha' bi góngake' ka' nak da' goža' lé'gake',
³¹ na' cha' wzóagake' chela'ale da' bsedla'
lé'gake',

na' cha' bi góngake' kan znnakza' neda',

³² na' wsaka' zi'a lé'gake' dan' zží'igake' chia'
neda',

na' chinnja' lé'gake' yid dan' žóngake' da'
zinnj,

³³ san bi wsana' kan nži'ila' Dabí,

na' bi wsana' gak li laža'a len le',

³⁴ na' bi gal laža'a diža' da' bénlena' le',
na' bi wchá'a da' ba wnná'.

³⁵ To chi'ize bzetj kwina', bchebe laža'a bi da'
gona',

na' batkle gon laža'a che Dabí.

³⁶ Wnná': Sóatezegak za'sóe' ka',

na' nna biá'gake' lo wlaze' le' lawa' neda'
xak zoa wbíž.

³⁷ Yela' wnná bia' chie' sóatezen choch xak
zoa byo' ya'abá.

Sóatezen choch xak zoa ya'abá."

³⁸ Le', Dios, wlój yichjo', na' bzo' chela'ale
bennen' wžio', na' zžá'ali'o le'.

³⁹ Bzo' chela'ale diža' dan' bénleno' Dabí,
benne' wen žin chion',
na' bka'no' ka'ze yela' wnná bia' chie'.

⁴⁰ Bchinnjo' ze'e da' wdape chi'in yež zen
chien',

na' bchinnjo' yógo'te yo'o wale, da' ka'
wdape chí'igaken yežen' lo wdile.

⁴¹ Yógo'te benne' ka' zdégakze' ga na' zbán-
gake' da' ka' gota' chie',
na' benne' yež gawze ka' žon dí'tjgekle' le'.

⁴² Beno' ga bzé'xwgak benne' ka' le',
benne' ka' bi zlé'egekle' le' chawe', na'
žebé'le'egekle'.

⁴³ Bchinnjo' da' ka' zkonle' žin lo wdile,
na' bi gó'kleno' le' lo wdilen'.

⁴⁴ Bekó'o yela' zen chie',

na' bka'no' ka'ze yela' wnná bia' chie'.

⁴⁵ Beno' ga nake' ka to benne' gole kate' ne
zoe' yiz kwide' chie',
na' beno' ga žedoe'ele'.

⁴⁶ Xanto' Dios, žto chi'ize bi yenlo' cheto'?

žTo chi'ize zža'akzo' neto'?

⁴⁷ Bejsá' laže' soa' yežlyó nga to chí'ido'ze.

Beno' ga zoagak nbangak yógo'te benne' to
chí'ido'ze.

⁴⁸ Nitó benne' bi soe' nbane' to chi'ize.

Yógo'tie' gátgake'.

Nitó benne' bi yelé' lo na' yela' got.

⁴⁹ Xanto' Dios, žbiž nži'ilo' Dabí

kan bchebe lažo'o, na' wnnakzo' gono'?

⁵⁰ Bwia nga, Xanto' Dios,

ka yógo'te benách zka'ngak benne' wen žin
chion' ka'ze,

na' nbaga'a neda' žon dí'tjgekle' benne'
wláž chia' ka'.

⁵¹ Benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe' žon
dí'tjgekle' bennen' wžio' Le', Xanto'
Dios.

Žon dí'tjgekle' le' gáte'teze zeje'.

⁵² ĨGa'n zen Xanžo' Dios to chi'ize!

Ka' naken, na' ka' gaken.

90

¹ Xanto' Dios, to chi'ize nakkzo' Le' to gan
že' cháwe'to'.

² Ža ni'te kate' bi na' gono' ya'a zen ka', na'
bi na' soa yežlyó nga,

ža ni'te, na' zejte ža se lawte ža nakkzo' Le'
Dios.

³ Žono' ga žeyakgak benne' ka' da' gó'gake',
kate' ži'o lé'gake': "Le yeyák bixte yo."

⁴ Chio' Le' to mil yiz

zej naken ka neje, žan' da' ba wdén,
na' ka to chí'ido'ze gachje yeje.

⁵ Ka' gaze zkwaso' benne' ka' ka žon to nis
wbá'a.

Zeĵ nake' ka to bichgale dan' znnitlen kate'
žebanžo.

⁶Zeĵ nake' ka to yeje yiĵe' da' žaljen zildo',
na' kate' zĵa' wbiž, na' zbižen.

⁷Zbia yi'to' dan' zžo'o neto'.

Že' zedlto' dan' zžá'li'o neto'.

⁸Zĵe'elo' yógo'te da' bi nak chawe' da'
žonto'.

Zĵoe'elo' ĵaw zia da' nbága'to'.

⁹Zzacho'o yiz cheto' dan' zžo'o neto'.

Žeoyožgak yiz cheto' ka to be' da' zka'to'.

¹⁰Ka zej nak ža zoato' nbanto', zej nakzen
chonnĵaj chi yiz,

na' cha' nakto' benne' waĵe, wak soato'
nbanto' tapĵaj yiz,

san ka zej nak yiz ka', zžáka'to', na' že'
zedlto'.

Ka' gaze ždegak yiz ka', na' znitlto'.

¹¹ŽNož benne' nnezle' binlo ka nak yeĵa'
žža'a chio'?

ŽNož benne' nnezle' ka nak yeĵa' yichj ža'a
chio'?

¹²Bsedle neto' wkonlto' binlo žin ža cheto'
ka', nich gag chejni'ildo' cháwe'do'.

¹³Ĥanto' Dios, beyón neto' toze ĵen Le'.

ŽTo chi'ize želo'?

Beyache' laže'le' neto', benne' wen žin chio'
ka'.

¹⁴To to zil bzoa yichj ĵázdoto' yeĵa' ži'i ĵaže'
chio',

na' lo yeĵa' žebele gólteztto' chio' yógo'te ža
soato' nbanto'.

¹⁵Benn cheto' yiz zan nich yebelto' ka zej
nak yiz bsáka'li'o neto',

na' ka zej nak yiz wže' zedlto'.

¹⁶Be' neto', benne' wen žin chio' ka', latje
ĵe'elto' da' zen da' žono',

na' ĵe'egekle za'sóto' ka' yeĵa' zen chio'.

¹⁷Ĥanto' Dios, ben chawe' neto'.

Ben chawe' žin da' žonto'.

ĵo', Ĥanto' Dios, ben chawe' žin da' žonto'!

91

¹Bennen' žxen ĵaže'e Ĥanžo Dios nich gape
chi'e ĵe',

na' zzi'e Dios, Bennen' nape' dot yeĵa' wak,
nich gákle'ne' le',

²wak yi'e Dios: "Le'kze žxen ĵaža'a, na' Le'
žkache' chawo'o neda'.

Nako' Dios chia', na' žxen ĵaža'a Le'."

³Le' wkache' chawe'e le' lo da' zia da' bi nĵa'
ĵawn,

na' lo yižwé' da' žoten benne' ka'.

⁴Wkache' chawe'e le' ka žon to zĵkoko', bian'
žape chi'iba' brise'do' ka' zan ĵilba',
na' cho'o chawo'o lo ne'e Le'.

Yeĵa' li ĵaže' chie' gon chi'in le', na' wkache'
chawen' le'.

⁵Bi be gak wchebe le' žel,

na' bi be gon le' da' zia te ža,

"na' to yižwé' che da' choĵi bi be gonen chio'
le',

na' to da' zinnj da' žoten benne' ka' te ža, bi
be gonen chio'.

⁷Wak gatgak to mil benne' ka' kwito' le',
na' chi mil benne' ka' gawze gan zo', san bi
be sako'o le'.

⁸Wio', na' ĵe'elo' da' zia da' gaken chegak
benne' wen da' zinnj ka'.

⁹Wzi'o Ĥanžo Dios, na' žxen ĵažo'o Le',
na' Dios, Bennen' nape' dot yeĵa' wak,
wkache' chawe'e le'.

¹⁰Che ĵen bi be da' zia gak bi da' gonen chio',
na' bi cho'o nitó yižwé' ližo'.

¹¹Dios sele'e wbás che ya'abá chie' ka' nich
gákle'ngake' le',

na' gape chi'igake' le' gáte'teze gan chejo'.

¹²Góxwgake' le' lo ná'gake'

nich bi gon to yej ni'o we'.

¹³Wlejkzo' bež yiĵe' ka', na' beĵe ka',

bež yiĵe' snáĵe'e ka', na' bia snia ka'.

¹⁴Znna Dios: "Yešlá' yógo'te benne' ka' zej
nži'ile' neda',

na' wkache' chawa'a benne' ka' žečhé-
gake' naka' Ĥángake'.

¹⁵Kate' wĵižgake' neda', na' yecheba' ché-
gake'.

Kate' že' zédgekle', sóaĵenka' ĵégake'.

Yešlá' ĵégake', na' gapa' ĵégake' ba la'ne.

¹⁶Gona' ga sóagake' nbángake' yiz zante,

na' yešlá' ĵégake'."

92

¹Ĥanto' Dios, da' xtanĵe'e žoe ĵawto' Le',
na' žolto' da' zka'n zenen Le', Dios zente.

²Nakĵe'e xtan zzenlto' benne' ka' zil-le kan
žeyache' ĵáže'lo' neto',

na' žel zĵoe'elto' nako' li ĵaže'.

³Žolto' chegak da' ki, na' zchinnto' da' žól-
ĵento'

dan' nwan' chi do, na' zgoĵto' da' znnleĵen
xtando'.

⁴Ĥana' Dios, ni'a che da' žono' Le' že-
béle'ela'.

Ni'a che da' ben no'o nak chia' yeĵa' ba nez.

⁵Zenĵe'e nak da' beno', Ĥana' Dios,

na' zenle'e nak da' zgo'o lo yichj lázda'wa' gona'.

⁶Batkle chejní'igekle benne' lázdo' zide ka', na' bi gak nnézekle benne' nat laže' ka' da' ni.

⁷Kate' zgólegak benne' ka' zbej yíchjgake' Dios kan zgole yixe', na' žežój chawe' da' žongak benne' wen da' zinnj ka',

naken nich kwia yí'gake' to chi'ize.

⁸Le', Xana' Dios, nakkzo' Dios zente.

⁹Nak bia' da' gak chegak benne' ka' zží'igake' chio' Le', Xana' Dios.

Nak bia' kwia yi'gak benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe'.

Wzonnjgak yógo'te benne' wen da' zinnj ka'.

¹⁰Le' žono' ga nakža' neda' wałe kan nak to beže.

Zgo'o set yichja' da' žon chochen yichj lázda'wa'.

¹¹Da' líkze le'ela' benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe'

wzóa žibgake' lawa' neda', na' yenla' kwež nyáche'gak benne' ka' bdíl-lengake' neda',

benne' wen da' zinnj ka'.

¹²Changak benne' chawe' ka' ka žongak yag zina' ka'.

Gólegake' kan zgólegak yag sedro ka' law Ya'a Líbano.

¹³Zej nake' ka to yag da' zen lo li'a yodo' che Xanžo Dios, dan' zgólele'en lo li'a liž Dios chežo.

¹⁴Zej nake' ka yag ka' zbíagaken kate' ngólele'egaken

na' ne zej naken yag ya'a wałe ka'.

¹⁵Benne' ki wzéngekle' benách ka' nak Xana' Dios lí laže',

na' Bennen' žon choche' neda',

na' bi be zoalen Le' da' bi naken chawe'.

93

¹Xanžo Dios nake' Benne' Wnná Bia' Zen, na' nakwe' da' záka'le'en.

Da' nžejw lí'e naken yeja' wak zen.

Bzoa choche' yežlyó nga, na' bi gak no benne' wtén'.

²Gan ži'o zrna bi'o, Xanto' Dios, wzóa chochen ža ni'te

na' Le' zoakzo' to chi'ize.

³Žónle'egak yegw ka' žaxto', Xanto' Dios.

Žónle'egaken žaxto', na' znnégaken zižje.

⁴Xanžon', Bennen' zoe' ya'abá, napže' yeja' wak

ka nak da' zej nape yegw ka' žónle'egaken žaxto',

na' ka nak da' nape nis zgo'nen che nido'.

⁵Chochle'e zej nak da' ka' wnnakzo', Xanto' Dios.

La'y nakkze yodo' chio' to chi'ize.

94

¹Xana' Dios, Le' žezi'kzo' wzón benne' ka'. Le' žebéj yichjo' benne' wen da' zinnj ka'.

²Zchi'a lažo'o Le' da' žongak yógo'te benne' ka'.

Wzó ža', bsaka' benne' ka' kan žála'gak ché-gake', benne' ka' zka'n zen kwín-gake'.

³Xana' Dios, žto chi'ize gongak benne' wen da' zinnj ka' ki?

¿To chi'ize yebégekke benne' zbej yíchj-gake' Le'?

⁴¿To chi'ize wká'n zen kwíngake', na' nne zí'gake'?

¿To chi'ize wká'n zen kwíngak benne' ka' žebéj yíchjgake' Le'?

⁵Benne' ki zžia yí'gake' benne' chio' ka', Xana' Dios

na' žsaka' zí'gake' benne' ka' wžekzo' Le'.

⁶Žótgake' no'le wzebe ka', na' benne' zi'to' ka',

na' žóngake' ga gatgak bi' wzebe ka'.

⁷Znnágake': "Bi be zle'el Dios, Xangak benne' ka',

dan' Dios chegak benne' Israel ka' bi ži'e wnné yoe chégake'."

⁸Le chejní'il, le'e, benne' lázdo' zide ka', le'e, benne' nat laže' ka'.

¿To chi'ize bi chejní'ilele?

⁹Dios bene' nagžo.

¿Bi ženle' da' znnale?

Dios bene' yej lawžo.

¿Bi zle'ele' da' žonle?

¹⁰Dios žsaka' zi'kze' benne' yež ka'.

¿Bi tilé' le'e?

Dios nake' Bennen' zzejni'ile' benách ka'.

¿Bi gákbe'ele' da' yo'o yichj lázdo'le?

¹¹Xanžo Dios nnezkzle' da' yo'o yichj lázdo'gak yógo'te benách.

Nnezle' zej naken da' yałze.

¹²Xana' Dios, ba nez zen naken che bennen' zzejni'ilo' Le',

na' žsedlo' le' ka nak da' bchi'lo' neto'.

¹³Ga'n bennen' chawe' kate' za' ža gak bi da' sake'e,
na' ža na' gáche'gak benne' wen da' zinnj ka' yežw ba.

¹⁴Batkle kwey yichj Xanžo Dios benne' chie' ka',

na' bi wsán laže'e benne' ka' ba wžekze' Le',

¹⁵san gone' ga wchi'a láže'gak benne' ka' lo da' naken chawe',

na' yógo'te benne' li laže' ka' si' lo ná'gaken'.

¹⁶ŽNožkze benne' gáklene' neda' nich tjl-
lenžo benne' wen da' zinnj ka'?

ŽNožkze benne' gónlene' neda' tzen nich wžía yi'žo benne' wen da' zinnj ka'?

¹⁷Chela' bi goklen Xanžon' neda',
ba bejgacha'a yežw ba.

¹⁸Kate' wnnía': zoa' chejchégo'a, na' Le',
Xana' Dios,
lo yela' ži'i laže' chio' gókleno' neda'.

¹⁹Kate' ži'a wnné yoe, na' že' zedla',
žeyón zenzko' neda', na' žono' ga že-
béle'ela'.

²⁰Batkle gako' toze len benne' ka' zchi'a
láže'gake' benách ka' lo da' bi nak
chawe',

benne' ka' zžóagake' cheja'ale da' naken
chawe', na' da' bchi'lo' Le' neto'.

²¹Benne' ki žóngake' toze diža' bi da' gón-
gake' che no benne' nake' chawe',
na' zchóggake' chie' gate', na' bi be zia
nbage'e,

²²san Xanžo Dios nake' ka to yo'o gan zoa
chawa'a.

Dios chia' nake' ka to yej xe da' žon chochen
neda'.

²³Le' yebi'e chegak benne' wen da' zinnj ka'
ka nakkze da' zinnj da' béngake'.

Wžía yi'e benne' ka' ni'a che da' bi nak
chawe' da' žóngake'.

Xanžo Dios wžía yi'e benne' wen da' zinnj
ka'.

95

¹Le da le'e, wká'n zenžo Xanžo Dios.

Len yela' žebele golžo che Bennen' zzoa
choche' žo'o nich yelažo.

²Chejšo lawe' Le', na' ye'žo-ne':
“Žóžkeno'.”

Len yela' žebele golžo da' we lawžo Le'.

³Xanžon' nake' Dios zente,
na' nake' Benne' wnná bia' zénle'eže ka
dios ka' chegak benách ka'.

⁴Zna bi'e dot yežlyó nga,

gan nak gže', na' gan nak sibe law ya'a ka'.

⁵Zna bi'e nisdó, da' benkze' Le',

na' lezka' yežlyó nga da' bene' Le'.

⁶Le da, wká'n zenžo-ne', na' wzóa zibžo
lawe'.

Wzóa zibžo law Xanžon', Bennen' bene'
žo'o.

⁷Le' nake' Dios chežo, na' nakžo chie' Le'.

Nakžo benne' ka' žape chi'ikze', na' nakžo
ka žíla'do' chie' ka'.

⁸Zna Xanžon': “Cha' zénlele chi'a na'a ža,
bi gonle zide láždo'le kan bengak xa xto'le
ka' gan nzin' Meriba,

na' kan béngake' lo ža na' le'e latje dach gan
nzin' Masah,

⁹gan bcha'agak xa xto'le ka' neda',

na' béngake' ga bža'a neda' la'kze
blé'egekle' yógo'te da' zen ka' da'
bena'.

¹⁰Choplalj yiz bzoe'la' benne' ka',

na' wnnía': zej nake' benne' žebéj yíchj-
gake' neda', na' bi žóngake' kan
bchi'la' légake'.

¹¹Che len, lo yela' zža'a chia' ben chocha'
xtiža'a,

na' wnnía': bi chó'ogake' gan yezi'
láže'gake' tzen len neda'.”

96

¹Le gol che Xanžo to da' kob.

Le gol che Xanžon', le'e zoale do zente
yežlyó.

²Le gol che Xanžon', na' le wká'n zen La la'y
chie'.

Tža tža le wzenle benách ka' kan žeslé' žo'o.

³Le wzenle benne' zi'to' ka' ka nak yela' zen
chie',

na' benne' yógo'te yež ka' kan nak da' zen
da' bene'.

⁴Zente nak Xanžon', na' žala' wká'n
zénle'eže-ne'.

Žala' gapžo Le' ba la'ne, na' kege dios ka'
chegak benách ka'.

⁵Zej nakze yógo'te dios ka' lo'a ka',
san Xanžo Dios bene' ya'abá na'le.

⁶Nape' Le' yela' wak, na' yela' wnná bia'.

Nža' yodo' chie' yela' zen, na' yela' xtan.

⁷Le wká'n zen Xanžon', le'e zoale dot yežlyó nga.

Le wká'n zen yela' zen chien', na' yela' wak chien'.

⁸Le gape ba la'ne Xanžon' kan žala' gonžo. Le yedjwá' da' wnézjwle na' le cho'o yodo' xtan chie'.

⁹Le wká'n zen Xanžon' dan' nake' la'y, na' xtanle'e.

Le žebe lawe' Le', le'e zoale dot yežlyó nga.

¹⁰Le ye' yež ka': "Nak Xanžon' Benne' Wnná Bia' Zen.

Bzoa choche' yežlyó nga, na' bi gak no benne' wtén'.

Wchi'a laže'e benne' ka' lo da' naken chawe'."

¹¹Le yebele, le'e, zoale ya'abá, na' yežlyó nga.

Le nne, le'e, niso', na' bia ka' zoale ga na'.

¹²Le yebele, le'e, yiže', na' bia ka' zoale ga na',

na' le'e, yag ka' zej zen lo ya'a ka'.

Le nne ziže lo yela' žebele chele,

¹³law Xanžon' kate' yide'.

Yide' nich wchi'a laže'e benách ka' lo yežlyó nga.

Nna bi'e benne' ka' do zente yežlyó.

Nna bi'e légage' lo da' naken chawe', na' lo da' naken dot da' li.

97

¹Nak Xanžon' Benne' Wnná Bia' Zen.

¡Le yebele, le'e zoale yežlyó!

¡Le yebele, le'e zoale žoa'a niso'!

²Zej nychjle bejw, na' da' cho! Le'.

Lo da' naken dot da' li, na' da' chawe' zna bi'e.

³Znežw yi' gan žeje' Le', da' wzeyen benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe'.

⁴Yes wzio' chie' ka' žsa'ní'gaken yežlyó.

Yežlyó nga zle'elen, na' žzon'.

⁵Želángak ya'a ka' ka china' bez law Xanžon',

law Xangak benne' ka' nníta'gake' dot yežlyó nga.

⁶Zlo'e law ya'abá da' chawe' chie',

na' benne' yógo'te yež zlé'egekle' yela' zen chie'.

⁷Yedo'é'egekle benne' ka' zka'n zéngake' lo'a ka',

benne' ka' zka'n zen kwíngake' ni'a chegak lo'a ka' chégage'.

Yógo'te dios chegak benne' ka' wzóa zíb-gaken law Xanžo Dios.

⁸Béngekle benne' ka' nníta'gake' yež Sión, na' bebégekle'.

Bebégekle benne' ka' nníta'gake' yežlyó Judá,

ni'a che da' bchi'a lažo'o Le', Xanto' Dios.

⁹Zente nako' Le', Xanto' Dios, lawle dot yežlyó.

Zenje nako' Le' ka yógo'te dios chegak benách ka'.

¹⁰Nol-le le'e nží'ilele Xanžon', le ža'a da' zinnj.

Le' žape chi'e yela' nban chegak benne' chie' ka'.

Žslé' légage' lo na'gak benne' wen da' zinnj ka'.

¹¹Yela' baní' chie' zóalenen benne' chawe' ka',

na' yela' žebele chie' zóalenen benne' li laže' ka'.

¹²Le yebele le'e, benne' chawe' ka', law Xanžon'.

Le wsá' laže' da' zen da' ben Dios,

na' le wká'n zen La la'y chie'.

98

¹Le go! che Xanžon' to da' kob dan' bene' da' žonen ga žebanlžo.

Len yela' wale chie', na' yela' wak la'y chie' bzexjwe' benne' ka' zží'igake' chie'.

²Xanžon' bzenle' benách ka' kan žslé' lé-gake'.

Bzenle' benne' yež ka' ka nak da' chawe' chie'.

³Bene' da' bchebe laže'e gone' chegak benne' Israel ka' ni'a che yela' li laže', na' yela' nží'il chie'.

Yógo'te benách blé'egekle' da' ben Dios ni'a chežo.

⁴Le go! len yela' žebele law Xanžon', le'e zoale dot yežlyó nga.

Le wká'n zene' Le' len da' go!-le.

Lo yela' žebele chele, le kwéžeya'a.

⁵Le go! da' we lawle Xanžon'.

Le go! len da' ka' žól-lenle, da' ka' chinnle.

⁶Le kwéž lozgak bia ka', na' yezika' da' ka' zgo!-le,

na' le kwéžeya'a lo yela' žebele chele law
 Xanžon', Bennen' zнна bi'e žo'o.
 7Le nne, niso', na' bia ka' zoale ga na'.
 Le goł, le'e, yežlyó, na' le'e zoale ga na'.
 8Le kapa' na'le, le'e, yegw ka'.
 Le goł lo yela' žebele, le'e, ya'a ka', law
 Xanžon',
 9dan' yide' yedjnná bi'e yežlyó nga.
 Nna bi'e benne' ka' nníta'gake' do zente
 yežlyó len da' nak chawe',
 na' benách yógo'te yež ka' len da' naken dot
 da' li.

99

1Nak Xanžo Dios Benne' Wnná Bia' Zen,
 na' žžizégak yógo'te benne' ka' ni'a chie'
 Le'.
 Ži'e latje blo chie' dan' zoan lówlegak
 kerubín ka', na' žžo' yežlyó nga.
 2Zente nak Xanžon' law Ya'a Sión.
 Nake' zen lówlegak yógo'te yež ka'.
 3Le wká'n zen La la'y che Xanžon' da' naken
 zen,
 na' da' žala' žébežo.

La'y nake' Le'.

4Le', Benne' Wnná Bia' Zente, nži'ilo' da'
 nak chawe'.
 Bzoa chocho' da' naken dot da' li.
 Beno' da' naken chawe', na' da' naken dot
 da' li ni'a chegak za'só Jakob ka'.

5Le wká'n zen Xanžo Dios!
 jLe wzóa zible lawe' Le' gan ži'e zнна
 bi'e dan' nake' la'y!

6Moisés, na' Aarón gókgake' bžoz chie' ka'.
 Samwel goke' to benne' bcháljlene' Le'.
 Wnnábgekle' Xanžo Dios to, na' Le'
 bechebe'.

7Bcháljlene' benne' ka' to lo bejw gasj.
 Béngake' da' wnnakze' Le', na' da' bchi'le'
 légage'.

8Le', Xanto' Dios, bechebo' chegak benne'
 ka'.
 Błoe'elo' légage' nako' Dios, na' ženít
 lawo'o Le' chegak benne' ka',
 la'kze žono' ga zžaka'gake' ni'a che dola' da'
 nbága'gake'.

9Le wká'n zen Xanžo Dios!
 jLe wzóa zible lawe' Le' law ya'a la'y
 chie', dan' la'y nak Xanžo Dios!

100

1Le goł law Xanžo Dios, le'e zoale dot yežlyó
 nga.
 2Le wká'n zen Le' len yela' žebele chele.
 Le da lawe' Le', žol-le len yela' žebele.
 3Batkle gal láže'le Xanžon' nakkze' Dios.
 Le' bene' žo'o, na' nakžo chekze' Le'.
 Nakžo benách chie' ka', na' zila'do' chie'
 ka'.
 4Le cho'o yodo' chie', na' ye'le-ne':
 "Žóžkeno'",
 na' lo zchil chen, we lawle Le'.
 Le yi'e: "Žóžkeno'", na' le wká'n zen La la'y
 chie'.
 5Chawe' nak Xanžon' na' sóateze yela' ži'i
 laže' chie'.
 Yela' li laže' chie' soan to chi'ize.

101

1Gólteza' kan zej nak yela' ži'i laže', na' yela'
 li laže' chio'.
 Gólteza' chio' Le', Xana' Dios.
 2Žak laža'a gona' da' naken li laže'.
 jBatx yido' gákłeno' neda'?
 Dot laža'a golkza' lo ližkza' neda'.
 3Batkle ko'o laža'a gona' to da' zinnj.
 Bi zle'ela' chawe' da' žongak benne' ka' zbej
 yíhjkake' Dios.
 Batkle wa'a latje biga'gake' gan zoa' neda'.
 4Wkwas'a lo yichj lážda'wa' da' zinnj,
 na' bi ko'o laža'a gona' da' bi nak chawe'.
 5Wnnita'a cheła'ale benne' ka' znnégake'
 chegak benne' yoble ka' bagáche'ze.
 Bi wa'a latje soałen neda' to benne' zka'n
 zen kwine', bennen' zži'e che Dios.
 6Le'ela' chawe' benne' ka' zej nake' li laže'
 law Dios, nich gónłengake' neda'
 tzen.
 Benne' ka' zej nake' dot laže' góngake' žin
 chia'.
 7Bi wa'a latje no benne' žon láže'le' choe'e
 liža'.
 Bi wa'a latje to benne' wen laže' soe' gan
 zoa'.
 8Tža tža wnnita'a žize benne' wen da' zinnj
 ka', benne' ka' nníta'gake' lo yežlyó
 chia'.
 Wkwas'a yógo'te benne' wen da' zinnj ka'
 lo yež che Xanžo Dios.

102

1Xana' Dios, benle da' znnabla' Le',
 na' bze nag da' žliža' Le'.

² Bi wkache' lawo' Le' lawa' neda', dan' že' zedla'.

Bze nag chia', na' bechebe chia' kate' žliža' Le'.

³ Nak yela' nban chia' ka žen che yi' da' znitlen.

Yo'o da' la lo žit chia' ka to yi' da' žála' le'en.

⁴ Žedó laža'a, na' nak lázda'wa' ka to yiže' nkwaden,

na' biž znnan gawa' yet.

⁵ Dan' zbeže wé'li'a ba nžítli'a.

⁶ Naka' ka to lab zlába' to lo yežlyó biž, na' ka to bedkoke žíaba' lawle to yo'o nyinnj.

⁷ Žata'a yele, san bi ztasa'.

Naka' ka to byinne žíaba' tozba' yichjo'o sibe.

⁸ Tža tža zne zít'ezgak benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe'.

Benne' ka' zžá'agake' neda' zókóngekle' žin la' kate' zne zí'gake' che no benne'.

⁹ Kate' žawa' yet, naxen ka žawa' de, na' nis zbeža' nchixen da' že'ja'.

¹⁰ Ki žaken dan' zžo'o neda', na' žsaka' zi'o neda'.

Bkwaso' neda', na' bžo'no' neda'.

¹¹ Nak yela' nban chia' ka to zo' da' zdezen, na' naka' ka to yiže' da' ba nbižen.

¹² Le', Xana' Dios, to chi'ize zo'.

Chejsá' láže'gak yógo'te benách ka' La la'y chio'.

¹³ Bezó ža', na' beyache' laže'l benne' yež Sión ka',

dan' ba bžin ža yenít lawo'o chégake'.

¹⁴ Neto', wen žin chio', nži'ilito' yej ka' che yežen'.

Žékelto' zi' dan' nbia yin'.

¹⁵ Benne' yógo'te yež ka' gápegake' La la'y chio' ba la'ne, Xanto' Dios.

Žébegak yógo'te benne' wnná bia' ka' yela' zen chio',

¹⁶ kate' yechiso' yež Sión, Xanto' Dios, na' lé'egekle' yela' zen chen,

¹⁷ dan' wzé nago' da' znnábgekke benne' ka' wléj yichjo' na' biž wzó' che'la'ale da' žata'yoegekke' Le'.

¹⁸ Bzój da' ni nich gólgaken benne' ka' za' lá'gake',

na' benne' ka' za' gáljgake' we lágwage' Xanžo' Dios.

¹⁹ Gan zoa Xanžon' ya'abá bwie'.

Gan zoe' ya'abá bl'e'ele' yežlyó nga,

²⁰ nich yenle' chegak benne' ka' zbeže nyáche'gake',

benne' ka' zej nyejwe' liž ya,

na' yeslé' benne' ka' ba nžog chégake' gát-gake',

²¹ nich wzéngekle' benne' yež Sión ka' kan nak zen La la'y che Xanžo' Dios,

nich we lágwage' Le' lo yež Jerusalén,

²² kate' la'gak benách yógo'te yež ka',

nich wká'n zéngake' Xanžo' Dios.

²³ Xanžo' Dios bzexjwe' yela' wale chia',

na' yeláte' ze ka bete' neda'.

²⁴ Naž wnná'a: "Dios chia', bi goto' neda', kate' bi na' gola'.

Le' to chi'ize zo'."

²⁵ Ža ni'te bzo' yežlyó nga, na' len no'o beno' ya'abá.

²⁶ Kwia yi'gak da' ka', san sóatezo' Le'.

Te chegak yógo'te da' ka' kan žeywé to laže'.

Kan zcha'to' zato' žeza', wchó'o da' ka',

²⁷ san bi zcha' kwino', na' batkle te chio'.

²⁸ Gape chi'o' zi'nto' neto', benne' wen žin chio' ka',

na' wzóa chochkzo' za'sóto' ka' lawo' Le'.

103

¹ We lawa' Xanžo' Dios len dot yichj lázda'wa'.

We lawa' La la'y chie' len dot da' naka'.

² We lawa' Xanžon' len dot yichj lázda'wa', na' bi gal' laža'a da' chawe' da' bene' chia'.

³ Ženít lawe' yógo'te do'la' da' nbaga'a.

Žeyone' neda' chegak yógo'te yižwé' ka' da' yoa'a.

⁴ Žape chi'e neda' nich bi gata'.

Lo yela' ži'i laže' chie', na' yela' žeyache' laže' chie' zka'n chawe'e neda'.

⁵ Zzanli'e da' chawe' ka' da' žákaken chia' nich yeyaka' ka to benne' yiz kwide', na' benne' wale kan žak che to bsia.

⁶ Xanžo' Dios zchi'a laže'e da' žak chegak benne' ka' zžáka'le'egake', na' zka'n chawe'e lé'gake'.

⁷ Bl'oe'ele' Moisés da' ka' wló'o laže'e gone', na' bi'e latje benne' Israel ka' bl'e'egekle' da' zen ka' da' bene'.

⁸ Xanžon' žeyache' láže'le', na' nži'ile' benách ka'.

Nake' zen laže', na' nži'ile'ele' benách chie' ka'.

⁹ Bi žtılıkze' žo'o, na' kegé to chi'ize zže'e žo'o.

¹⁰ Bi žebi'e chežo ka nak zia da' nbága'žo, na' bi na' wžia yi'e žo'o ni'a che xtóla'žo.

¹¹ Ka nak sibe ya'abá lawle yežlyó, kizke nak yela' ži'i laže' zen chie' len benne' ka' žápegake' Le' ba la'ne.

¹² Ka nak zi'to' gan zla' wbiž, na' gan ženen, kizke zkwase' zifto'le doła' da' nbága'žo.

¹³ Kan nak xa xkwide' ka' ži'i laže' len zi'nkze' ka',

kizke nak xanžon' ži'i laže' len benne' ka' žápegake' Le' ba la'ne.

¹⁴ Le' nnézkzele' kan nakžo lo beła' žen chežo.

Žejsá' laže'e nakžo bižte yo.

¹⁵ Ka nak yela' nban chežo, nakžo ka to yiže'. Zgolžo ka žak che to yeje yiže'.

¹⁶ Kate' zde be' ga na', na' žnitlen, na' biž zoa no benne' žejsá' laže'e chen,

¹⁷ san ka nak chegak benne' ka' žxen láže'gake' xanžon',

yela' ži'i laže' chie' zóalenen légake' to chi'ize,

na' da' chawe' chie' zóalenzken yógo'te za'sógake',

¹⁸ benne' ka' žóntezgake' kan znna diža' dan' bėnlene' légake',

na' benne' ka' žóngake' kan wnnakze' Le'.

¹⁹ Bzoa xanžon' latje chie' ya'abá gan ži'e znna bi'e.

Nakkze' Benne' Wnná Bia' Zen lówlegak da' zej den.

²⁰ Le wká'n zen xanžon', le'e, wbás che ya'abá ka'.

Nakle wbás waļe, na' chochle'e, na' žonle kan znne',

na' zze nagle da' ži'e le'e.

²¹ Le wká'n zen xanžon', le'e, wbás che ya'abá ka' žejle lo wdilē.

Nakle wbás wen žin chie' ka', na' žonle kan žénele' Le'.

²² Le wká'n zen xanžon', yógo'tele le'e, ben Dios le'e,

na' zoale yógo'te latje gan znna bi'e Le'.

We lawa' xanžon' len dot yichj lázda'wa'.

104

¹ We lawa' xanžo Dios len dot yichj lázda'wa'.

Zente nako' Le', xana' Dios.

Laže' da' nako' naken yela' xtan, na' yela' zen.

² Zwakw kwino' yela' baní' ka za lano'. Bzalo'o ya'abá ka to yo'o laže' chio'.

³ Beno' ližo' lawle nis da' žen' ža'le. Zkonlo' žin bejw ka' ka to karreta gan ži'o Le', dan' zden lo be'.

⁴ Zkonlo' žin be' žaken ka wbás chio', na' yes wzio' ka' ka wen žin chio' ka'.

⁵ Bzoa chocho' yežlyó nga lo lenen, na' bi be gak wkwasen'.

⁶ Bwako' yežlyó nga len niso' ka žon to benne' žakwe' za lane', na' nisen' bwakwn ya'a ka'.

⁷ Kate' btiļo' nisen', na' bezonjnen.

Bebigan' kate' benlen wnnó' zižje.

⁸ Nisen' dan' bwakwn ya'a ka' bejsóan lo yegw ka',

na' bžinen latjen' da' beno' Le' che nisen'.

⁹ Bzo' gan ze law chejsóan, na' gan biž gak ten,

nich biž yewakwn yežlyó bižen'.

¹⁰ Beno' bej ka', da' ka' žaljgaken žoa'a yé-godo' ka',

na' yegw ka' zdégaken ládjwgak ya'a ka'.

¹¹ Lo yegw ka' že'jgak bia yiže' ka' nis, na' zdoan yela' zbiļe nis chegak burro yiže' ka'.

¹² Byinnedo' ka' žóngakba' xó'ngakba' ka' lo yag ka' zégaken žoa'a yegw ka',

na' žólgakba' ládjwgak ni'a ná'gaken ka'.

¹³ Žseļo'o yejw žan ya'abá dan' žaken law ya'a ka',

na' želje yežlyón' len da' chawe' da' žono'.

¹⁴ Žesgolo' yiže' da' žawgak bia yiže' ka',

na' kwando' ka', da' ka' žawgak benách ka',

na' da' ka' zkówgekle benne' ka' žin nich góngake' yela' waw,

¹⁵ na' uba ka', da' ka' žóngake' xis uba waļ dan' žonen ga žebégekle benne' ka',

na' olibo ka', da' ka' žóngake' set dan' zgó'ogake' yíchjgake',

na' zoa' da' žóngake' yet nich sóagake' nbángake'.

¹⁶ Yag sedro ka' da' zej zen law Ya'a Líbano zzi'gaken nis yejw.

Zej naken chio', xantó' Dios, dan' gozo' légaken.

¹⁷ Lo yag ka' žziagak byinnedo' ka' xó'ngakba' ka',

na' lo ni'a ná'gaken že'gak liž byinne sig-wenya ka'.

¹⁸ Zej zoa chibo yiže' ka' law ya'a zen ka',

na' lo bloj ka' zangak ya'a ka' zej zoa bzižo' ka'.

¹⁹ Beno' byo' dan' zlo'e'len to byo' to byo' che yiz,

na' wbíž nnezlen kate' žala' yenen.

²⁰ Beno' yel, na' kate' ba golen, na' zžojgak bia yixe' ka'.

²¹ Zběžeya'agak bež yixe' ka', žljgakba' da' gáwgakba'.

Žljgakba' bia ka' wnnakzo' gáwgakba'.

²² Kate' zla' wbíž, na' žeyéjgakba' lo bloj chégakba', gan ztásgakba' te ža.

²³ Naž zžojgak benne' ka', na' žjake' wen žin, na' žóngake' žin na' zejte žen wbíž.

²⁴ Xanto' Dios, da' zante zej nak da' beno'.

Len yela' žejní'il zente chio' beno' da' ka'.

Nža' yežlyó nga da' ka' beno' Le'.

²⁵ Zoa nisdó' ga na', dan' naken zen, na' zil-le'e,

gan zej yo'o' bia zante ka', biado' ka', na' bia zen ka'.

²⁶ Lo nisdon' zej nnita' barkw zen ka',

na' zoa bia zen lo nisdon', bian' beno' Le', nzi' laba' lebiatán.

²⁷ Yógo'te bia ka' žxen láže'gakba' Le', nich gonno' da' gáwgakba' kate' gala' ché-gakba'.

²⁸ Znezjon' chégakba', na' zzi'gakban'.

Žónnli'o da' žáwgakba', na' žéljgeklba'.

²⁹ Kate' bi žape chi'o légakba', na' zžébe-gakba'.

Kate' žekwaso' be' žeká'gakba', na' žát-gakba', na' žeyákgakba' bixte yo,

³⁰ san kate' žeselo'o be' chio', na' žebán-gakba'.

Znezjo' yeja' nban kob chegak da' ka' zej zoan lo yežlyó nga.

³¹ To chi'ize ga'n zen Xanžo Dios.

Žaz láže' Xanžon' da' ka' benkze' Le'.

³² Zwie' yežlyó nga, na' žžon'.

Zgane' ya'a ka', na' zžoj žen che yi' ga na'.

³³ Gołkza' che Xanžon' xak zoa' nbana'.

Yógo'te ža zoa' nbana' gola' da' we lawa'a Dios chia'.

³⁴ Žak laža'a chaz láže' Xanžon' da' ka' zlab laža'a,

na' žebézela' ni'a che Xana' Dios.

³⁵ Kwia yi'gak benne' dolá' ka' nníta'gake' yežlyó nga,

na' biž soagak benne' ka' zbej yíchjgake' Dios.

We lawa' Xanžo Dios len dot da' naka'.
jGa'n zen Xanžon'!

105

¹ Le wká'n zen Xanžo Dios!

jLe wká'n zen La la'y chie'!

Le wzenle benne' yógo'te yež ka nak da' zen da' bene'.

² jLe goł chie'! jLe goł da' wká'n zenle Le'!

jLe wchálj chegak da' zente ka' da' bene'!

³ jLe yebele lo da' nak chie' Le'!

Yógo'te benne' ka', benne' žápe-gak Xanžon' ba la'ne, žala' yebéle'egekle'.

⁴ Le nnable Xanžon' gáklene' le'e.

Tža tža le wxén láže' Xanžo Dios.

⁵⁻⁶ Le'e, za'só Bran, wen žin che Xanžon', na' le'e, za'só Jakob, bennen' wzie',

le wsá' láže' chegak yeja' wak ka', na' da' zente ka' da' bene' Le',

na' kan bchi'a láže'e le'e.

⁷ Le' nake' Xanžon', na' Dios chežo.

Le' zma bi'e benne' ka' nníta'gake' dot yežlyó.

⁸ La'kze te chegak to mil kwe' benne' ka', batkle gal láže'e da' wchebe láže'e gone' lo diža' da' bene',

⁹ dižan' da' bénlene' Bran, dan' bzetj kwine' katen' bi da' bchebe láže'e gone' che Isaak,

¹⁰ na' bzoa chochen' ka to da' wnnakze' gon Jakob,

dižan' da' žala' góntezegak benne' Israel' ka' ka znnan,

¹¹ dan' bene' katen' wnné: "Chele le'e gonna' yežlyó chegak benne' Kanaán ka',

dan' gaken to da' wdele lo na'gak za'sóle ka'."

¹² Katen' wnníta'gake' nbabze benne' ka', na' wdágage' lo yežlyó nga ka benne' zi'to' ka',

¹³ na' wdégake' to yež yetó yež,

na' to yežlyó yetó yežlyó,

¹⁴ bi be' Dios latje no benne' bi da' gone' chegak benách chie' ka',

na' ni'a chégake' bti!e' benne' wnná bia' ka'.

¹⁵ Gože' légage': "Bi be gonle chegak benne' ka' wžia',

na' bi gonle zia benne' ka' zcháljgake' lo wlaza' neda'."

¹⁶ Bene' ga gota' to wbín lo yežlyón',
 na' beké'e yógo'te da' gáwgake',
¹⁷ san bsele'e to benne' wnežwe' lágwage',
 bennen' nake' Jwsé, bi' na' béte'gake'-be'
 nich gakbe' bi' ndo'w che to benne' zi'to'.
¹⁸ Bséjwgake' ní'abe' lo yežw ka' ladjw blag
 ka',
 katen' bséjwgake'-be' liž ya lo yežlyó
 Egipto,
¹⁹ na' zejte goła' gok li da' wnná Jwsé žala'
 gaken.
 Ki goken, bloe'el xtiža' Xanžon' wnnabe'
 da' li.
²⁰ Naž benne' wnná bia' che yežlyó Egipton'
 bsele'e to benne' bsane' Jwsé na'.
 Bennen' žnna bi'e yež zan bsane'-be'.
²¹ Bzoe'-be' nich gakbe' xangak benne' ka'
 nníta'gake' liže',
 na' nich nna bia'be' yógo'te da' nape' le',
²² na' nich tilbe' benne' zen ka' che benne'
 wnná bian' ka' žaz láže'kzbe',
 na' nich wzejni'ilbe' benne' gole ka' che
 yežlyó Egipton' nich gágkake'
 benne' sina' ka'.
²³ Wdé na' bžingak benne' Israel ka' lo yež-
 lyó Egipton',
 na' wzóa Jakob lo yežlyó chegak za'só Kam
 ka'.
²⁴ Wyánle'egak benne' ka' che Xanžon' lo
 yežlyón',
 na' bene' ga gókgakže' wale ka' zej nak
 benne' ka' bi' blé'egekle' légake'
 chawe'.
²⁵ Ben Dios ga bža'agak benne' Egipto benne'
 chie' ka',
 na' béngake' benne' wen žin chie' ka' zia.
²⁶ Bsele'e Moisés, wen žin chie', lágwak
 benách chie' ka' tzen len Aarón,
 bennen' wžie' Le'.
²⁷ Dios bi'e benne' chope' ki latje béngake'
 yela' wak ka' che ya'abá,
 na' yela' wak zen ka' lo yežlyó chegak za'só
 Kam ka'.
²⁸ Bseła' Dios to da' choł dan' bwakwn dot
 yežlyón',
 san benne' Egipto ka' bi' béngake' da' wn-
 nakze' Le'.
²⁹ Naž bene' ga beyák nis yegw chegak
 benne' ka' žen,
 na' bete' yógo'te bel ka' zej zoaba' lo yegw
 ka'.
³⁰ Besché'e yežlyó chégake' blož ka' ga
 bžinte wnníta'gakba' lo liž benne'
 wnná bian'.

³¹ Wnnaze Dios, na' bla'gak zante bi'a che
 bež ka',
 na' bi'a las ka' dot lo yežlyó chegak benne'
 ka'.
³² Lo wláz nis yejw bsele'e yej nis lo yežlyón',
 na' lezka' yi' da' bzeyen dot yežlyó ché-
 gaken'.
³³ Bchinnje' yógo'te lba uba, na' yag higo
 chégake' ka',
 na' bdichje' yógo'te yag ka' zej zen lo yež-
 lyón'.
³⁴ Wnnaze', na' bla'gak biche' zo ka',
 bia ka' bi' gak no benne' wlabé' légakba',
³⁵ na' bdáwgakba' dot yixe' ya'a lo yežlyó
 chégaken',
 na' bdáwgakba' dot linne da' žonn yežlyón'.
³⁶ Naž bete' bi' byo nežw ka' chegak benne'
 Egipto ka',
 xkwide' ka' zej nakbe' bi' wak ka' chégake'.
³⁷ Bebeje' benne' chie' ka' ga na' zej noe'e
 mežw plat, na' mežw oro zan.
 Bi wzóa no benne' ladjwgake', benne' bi
 zoe' chawe'.
³⁸ Bebégekle benne' Egipto ka' katen' bžój-
 gake' ga na', dan' bžébele'egake' lé-
 gake'.
³⁹ Bzala' Dios to bejw da' wló'on benne' chie'
 ka' zol,
 na' to yi' da' bsa'nín' légake' žel.
⁴⁰ Wnnábgekle' Dios, na' bsele'e bežjw yixe'
 ka' nich gáwgake'-ba',
 na' bene' ga béljegekle' yet da' bžojen
 ya'abá.
⁴¹ Bsaljwe' to yej xe, na' bžoj nis
 da' wdén lo yežlyó bižen' ka' to yegw nis.
⁴² Ki ben Dios dan' bejsá' laže'e diža' la'y
 chie'
 da' bchebe laže'e gone' che Bran, wen žin
 chien'.
⁴³ Bebeje' benne' ka' wžie' lo yežlyó Egip-
 ton',
 na' bebégekle' dan' gok yela' ba nez zen
 chégake'.
⁴⁴ Bnezjwe' benne' chie' ka' yežlyó chegak
 benne' yezika' yež ka',
 na' da' wdápegak benne' yež ka' beyaken
 chegak benne' chie' ka',
⁴⁵ nich gápegake' xtiže'e ba la'ne,
 na' góngake' ka' nak da' wnnakze' Le'.

¡Ga'n zen Xanžo Dios!

106

¹Ga'n zen Xanžo Dios!

Le ye' Xanžo Dios: "Žóxkeno!", dan' nake' chawe',
na' dan' žeyache' láže'tezle' žo'o.

²ŽNozke benne' gak wloe'ele' kan zej nak
yela' wak zente ka' da' ben Xanžon'?
ŽNozke benne' gak wká'n zene' Le' kan
žala' gonžo?

³Ba nez zen naken chegak benne' ka' žón-
gake' da' chawe',
benne' ka' žóntezgake' da' žénele' Le'.

⁴Bejsá' laže' chia', Xana' Dios, kate' žon
chawo'o benne' chio' ka'.

Da yesló' neda', nich gak le'ela'

⁵da' chawe' da' gono' ni'a chegak benne' ka'
wžio' Le',

na' nich yebela' kate' gak chegak benne'
chio' ka' yela' ba nez,
na' nich yebélenla' benách chio' ka'.

⁶Bento' doľa' tlebe kan bengak xa xna' wdé
chetó' ka'.

Bento' da' zinnj, na' bento' da' bi naken
chawe'.

⁷Kate' wnníta'gak xa xna' wdé cheto' ka' lo
yežlyó Egipton',

bi blab láže'gake' chegak yela' wak che
ya'abá ka' da' beno' Le'.

Bi bejsá' láže'gake' ka' beyache' láže'le'elo'
légake',

san bží'igake' chio' žoa'a nison' nzin'
Nisdo' Xna.

⁸San Dios beslé' benách chie' ka' nich ga'n
zen La la'y chie',

na' nich wloe'ele' law ka nak yela' wak chie'
Le'.

⁹Btíle' Nisdo' Xna na', na' bebižen.

Wdegak benách chie' ka' gachje lawle nis-
don' lo yo biž.

¹⁰Beslé' benách chie' ka' lo na'gak benne'
ka' bi blé'egekle' légake' chawe',

na' bebeje' légake' lo na'gak benne' ka'
bsaka' zí'gake' légake'.

¹¹Naž nison' bwakwn benne' ka' bi
blé'egekle' légake' chawe'.

Bi bga'n nitó benne' chegak benne' ka'.

¹²Naž benne' chie' ka' bejlé'gake' xtiža'
Dios,

na' bélgake' da' be lawgake' Le'.

¹³Ka' gaze go! láže'gake' da' ka' bene'.

Bi wlézgake' nich lé'egekle' da' gon Dios,

¹⁴san wže' láže'gake' to da' zinnj lo latje
dachen',

na' bégake' ga bža'a Dios le'e yixen'.

¹⁵Wdé na' bnezjw Dios da' wnnábgekle' Le',
san bseje'e ladjwgake' to da' beten zán-
gake'.

¹⁶Bgé'egekle' Moisés gan wnníta'gake',

na' lezka' Aarón, Bennen' wže' Xanžo Dios
na'kze.

¹⁷Naž wyaljw yežlyón', na' bwakwn Datán,
na' lezka' benne' ka' bén]engake' Abiram
tzen.

¹⁸Naž wžén yi' gan zej ndobe benách chie'
ka',

dan' bzeyen benne' wen da' zinnj ka'.

¹⁹Béngake' to lo'a zan Ya'a Horeb da' goken
to bež da' naken ya oro,

na' bzoa zfbgake' law lo'a oro na'.

²⁰Ki beběj yichjgake' Dios, Bennen' zoe'
ya'abá,

nich wká'n zéngake' to lo'a oro, da' naken
ka to bež žawba' yixe'.

²¹Go! láže'gake' Dios, Bennen' beslé' légake',
Bennen' bene' yela' wak zente ka' lo yežlyó
Egipton',

²²na' bene' yela' wak ka' che ya'abá lo yežlyó
chegak za'só Kam ka',

na' da' ka' zchébegaken žo'o žoa'a Nisdo'
Xna.

²³Naž gok laže' Dios wžia yi'e benne' chie'
ka',

san Moisés, bennen' wže' Dios, bzoa kwine'
law Dios

nich wzóa žie' yela' zža'a che Dios,

na' bene' ga bi wžia yi' Dios benne' ka',

²⁴san bzóagake' chela'ale yežlyó xtan]e'e
dan' gónele Dios wnezjwe' légake',

na' bi bejlé'gake' xtiža' Dios.

²⁵Wnnétezgake' che Dios lo yo'o laže' ché-
gake' ka',

na' bi bze nággake' da' wnná Xanžo Dios.

²⁶Che]en bzetj kwine' gone' benne' ka' zia,
gone' ga gatgake' benne' ka' lo latje dachen',

²⁷na' gone' ga yedoé'egekle' benách chie'
ka' lawgak benne' ka' wnníta'gake'
yežlyón',

na' yeslase' légake' ladjw benne' ka'.

²⁸Naž bégake' toze diža']en benne' ka'
zka'n zéngake' lo'a dan' nzin' Baal-
peor.

Bdážgake' biado' ka' bétgake' lawgak dios
gat ka'.

²⁹ Bégake' ga bža'a Dios ni'a che da' bén-gake',

na' bl̥a' to yižwé' zen da' beten zangak benne' ka'.

³⁰ Naž wzó ža' Finées, to b̥xoz, na' bete' to benne'

ne žone' doła', na' wžé' ži yižwé' zen na'.

³¹ Dan' ben Finées wzí' Dios ka to da' žeyón chawen' benne' ka',

dan' wloé'e lawŋgak yógo'te kwe' benne' ka'.

³² Lezka' bégake' ga bža'a Dios žoa'a bej nis da' nzin' Meribá,

na' bi gok chawe' che Moisés ni'a che dan' bégake'.

³³ Ni'a che dan' bégake' gok Moisés yichž'a,

na' wdetle ben Moisés da' kegle.

³⁴ Kate' wyó'ogake' lo yežlyó nga bi bchínj-gake' yež ka',

kan bchi'le Dios légage' góngake',

³⁵ san bénlengake' benne' yež ka' tzen,

na' bsédgekle' góngake' ka žongak benne' yež ka',

³⁶ na' bka'n zéngake' lo'a ka' chegak benne' ka',

dan' benen ga bžia yi' Dios benne' chie' ka'.

³⁷ Bétgake' bi' byodo' ka', na' bi' no'le ché-gake' ka' lawgak lo'a chegak be' xiwe' ka',

³⁸ na' bláljgake' žen chegak bi' že'ndo' ka', bi' ka' bi' na' góngakbe' doła', bi' ka' bét-gake' lawgak lo'a ka' chegak benne'

Kanaán ka', na' gok sban yežlyón' ni'a che žen chegak

žkwide' ka'.

³⁹ Da' ka' bégake' bka'ngaken légage' sban, na' wléj yichjgake' Dios len da' bégake'.

⁴⁰ Che len bžá'ale'e Dios benách chie' ka', na' bi' bl̥e'ele' chawe' benne' ka' zej nake' chekze'.

⁴¹ Naž bdie' benne' chie' ka' lo' na'gak benne' yež ka',

na' benne' ka' zžá'agake' benách ka' che Dios wnná biá'gake' légage'.

⁴² Benne' ka' bi' zlé'egekle' légage' chawe' bsaka' zí'gake' benách ka' che Dios.

Bžéxjwgake' légage' lo' yeła' wnná bia' ché-gake'.

⁴³ Zante chi'i Dios beslé' benách chie' ka' san bží'igake' che da' ka' gože' légage',

na' wbága'gake' doła' dan' bégake' da' zinnj.

⁴⁴ La'kze ki bégake', kate' wžé' zédgekle', Dios bwie' da' wzáka'gake',

na' benle' che da' blížgake' Le',

⁴⁵ na' bejsá' laže'e dižan' da' bénlene' benne' ka',

na' beyát laže'e che yeła' zža'a chie' dan' zente nak yeła' žeyache' laže' chie'.

⁴⁶ Lezka' bene' ga beyache' láže'gekle benne' ka' benách chie' ka',

benne' ka' bché'gake' légage' zej nžeje'.

⁴⁷ Beslá neto', Xanto' Dios. Bebéj neto' ladjw benne' zi'to' ka',

nich wká'n zento' La la'y chio' Le', na' nich yebéle'elto' lo' da' žolto' chio'.

⁴⁸ Ga'n zen Xanžon', Bennen' nake' Dios chegak benne' Is-rael ka',

žá ni'te, na' to chi'ize!

Yógo'te benne' ka' žala' nnágage': "Ka'kze gaken."

¡Ga'n zen Xanžo Dios!

107

¹ Le wká'n zen Xanžon', dan' nake' Benne' chawe'!

¡To chi'ize nake' Benne' ži'i laže'!

² Da' ni žala' nnagak benne' ka' ba beya'w Xanžon',

benne' ka' beslé' lo' na'gak benne' ka' bi zlé'egekle' légage' chawe'.

³ Bebeje' légage' ladjwgak benne' yež zi'to' ka',

yež ka' zej žen' gan zla' wbiž, na' gan ženen, na' gan za' be' zag, na' gan zde wbiž byo' zag ka'.

⁴ Bał benne' ka' wdágake' le'e yiže' gan bi zoa nez,

na' bi bžélgekle' yež gan sóagake'.

⁵ Wdóngake', na' wbíl'gake', na' biž wzóa da' wxén láže'gake'.

⁶ Naž lo' da' wzáka'gake' blížgake' Xanžon', na' beslé' légage' lo' da' wzáka'gake'.

⁷ Bnnite'e légage' to nez li, nich chjake' to yež gan sóagake'.

⁸ Žala' we' lawgake' Xanžon' dan' beyache' láže'le' légage'.

- Bene' chégake' da' ka' žóngaken ga žebánležo.
- ⁹Žwe'je' benne' ka' zblígake',
na' zwawe' benne' ka' zdóngake' nich
sí'gake' da' chawe' chie'.
- ¹⁰Baĭ benne' ka' wnníta'gake' lo da' chol, na'
gan gok zož gátgake'.
- Gógake' ka' benne' zej njejwe' liž ya gan zej
nžeje' do ya, na' zžáka'le'egake',
- ¹¹dan' bž'igake' che xtiža' Xanžon',
na' bzóagake' cheĭa'ale da' bzejn'il Dios
zente légake'.
- ¹²Bedó láže'gake' lo žin zi'ile'e da' bégake'.
Bchéwgake' zan ywa' da' zej noe'e,
na' bi wzóa na benne' gáklene' légake'.
- ¹³Naž lo da' wzáka'gake' blížgake' Xanžon',
na' beslé' légake' lo da' wzáka'gake'.
- ¹⁴Naž bebeje' benne' ka' lo da' chol, na' gan
gok zož gátgake,
na' bzozje' do ya ka' da' zej nžeje'.
- ¹⁵Žala' we lágwage' Xanžon' dan' beyache'
láže'le' légake'.
Bene' chégake' da' ka' žóngaken ga
žebánležo.
- ¹⁶Bchinnje' dan' bséjwgaken benne' ka' da'
zej naken ya brone,
na' bzozje' bar ya ka' da' byéčhjgeklen lé-
gake'.
- ¹⁷Baĭ benne' ka' wdá'gake' yižwé' ka',
na' wzáka'gake' ni'a che doĭa' wbága'gake',
na' ni'a che da' zinnj ka' da' bégake'.
- ¹⁸Bgótgекle' da' že'j žáwgake', na' wzóa-
gake' gátgake'.
- ¹⁹Naž lo da' wzáka'gake' blížgake' Xanžon',
na' beslé' légake' lo da' wzáka'gake'.
- ²⁰Le' bsele'e xtiže'e chegak benne' ka', na'
beyone' légake',
na' beslé' légake' lo yela' got.
- ²¹Žala' we lágwage' Xanžon' dan' beyache'
láže'le' légake'.
Bene' chégake' da' ka' žóngaken ga
žebánležo.
- ²²Žala' yé'gake' Le': “Žóxkeno”,
- na' gótgake' bia beždo' ka' lawe' Le',
na' lo yela' žebele chégake' žala' gólgake',
na' wzéngекle' benách ka' kan nak da'
bene'.
- ²³Baĭ benne' ka' wdégake' lo nisko' lo barkw
zen ka',
benne' ka' žóngake' žin lo nisko'.
- ²⁴Blé'egекle' da' zen ka' da' žon Xanžon',
da' ka' žone' lo nisko', da' žóngaken ga
žebánležo.
- ²⁵Wnnaze Xanžon', na' wzó law žak be'
bdone',
na' wyás nis zgó'nle'en lo nisko'.
- ²⁶Wžengak barkw ka' ka' law ya'a zen da'
naken nisko',
na' bedinngaken lo da' naken gže'! law
nison'.
- ²⁷Bejchéwgage' na' bejlétgake' nile bejlé-
gake' na'le kan žongak benne' ka'
želzožle',
na' da' zej nsedle' bi góklenen légake'.
- ²⁸Naž lo da' wzáka'gake' blížgake' Xanžon',
na' beslé' légake' lo da' wzáka'gake'.
- ²⁹Le' bzoa žie' be' bdone' dan' žaken,
na' wže' ži nis da' zgo'nen che nison'.
- ³⁰Bebéle'egекle' dan' bga'n ži nis zgo'nen,
na' Dios bchi'e légake' dot chawe' gan
zjake'.
- ³¹Žala' we lágwage' Xanžon' dan' beyache'
láže'le' légake'.
Bene' chégake' da' ka' žóngaken ga
žebánležo.
- ³²Žala' wzéngекle' benne' ka' zej ndobe'
chie' Le' ka' nak yela' zen chie',
na' we lágwage' Le' gan zej ndobe benne'
gole ka', benne' žnna biá'gake'.
- ³³Ben Xanžon' ga wbižgak yegw nis ka',
na' bsejwe' bej nis ka'.
- ³⁴Gan goc yo ya'a beyonen' yo biž,
ni'a che da' bi nak chawe' da' bengak benne'
ka' wnníta'gake' ga na'.
- ³⁵Gan nak yo biž beyonen' yo nis,
na' yo yej beyonen' gan žal nis.
- ³⁶Bnnite'e benne' ka' ga na', benne' wdón-
gake',
na' bégake' to yež gan sóagake'.

³⁷ Gózgake' yežlyón' na' bedá'gake' lba uba
ka' ga na',
na' beží'le'egake' linne chen.
³⁸ Dios ben chawe'e benne' ka', na' wyán-
le'egak xkwide' chégake' ka',
na' bene' ga bgólele'egak bia yixe' chégake'
ka'.
³⁹ Kate' benne' wnná bia' ka' bsaka' zí'gake'
benne' ka',
na' wdetlen wnná biá'gake' lé'gake',
na' béngake' lé'gake' da' zia,
⁴⁰ bka'n Dios benne' wnná bia' ka' ka'ze,
na' bene' ga wdágake' le'e latje dach gan bi
zoa nez.
⁴¹ Beslé' benne' yache' ka' lo yela' yache'
chégake',
na' bzánli'e zí'ngak benne' ka' ka žangak
zila' ka'.
⁴² Kate' blé'egekle benne' chawe' ka' da' ki,
na' bebéle'egekle',
san benne' wen da' zinnj ka' bi be gok
nnágake'.
⁴³ Benne' sina' ka' žala' wláb láže'gake' che
da' ki,
na' žala' yeyónbia'gake' ka' nak yela' ži'i
laže' zen che Xanžon'.

108

¹ Zoakze lázda'wa', Dios.
Zoakze lázda'wa' nich golkza' da' we lawa'
Le'.
² Bebán, be' da' nakkza', na' le yebán, le'e
zgoł-le da' žól-lento' ka', na' arpa
ka'.
Zildo' yebankza'.
³ Wká'n zenkza' Le' ladjw benne' chio' ka',
Xana' Dios.
Golkza' chio' lawgak benne' yógo'te yežka',
⁴ dan' yela' žeyache' laže' chio' nakžen zen
ka ya'abá,
na' da' li chio' nakžen zen ka bejw gasj ka'.
⁵ jGa'n zenkzo' ya'abá, Dios!
jYela' zen chio' zla' lawn dot yežlyó
nga
⁶ nich lagak benne' ka' nži'ikzlo' Le'!
Beslá lé'gake' len yela' wak chio', na'
bechebe chia'.
⁷ Lo latje la'y chie' wnná Dios: "Yebekzla'
neda'.
Chisa' chele yežlyó chegak benne' Sikem
ka',

na' wžixa' chele yežlyó da' žen' kwit yegw
Sukot.
⁸ Yežlyó Galaad naken chia',
na' yežlyó chegak za'só Manasés.
Yežlyó chegak za'só Efraín naken ka to lapa'
da' žape chi'in yichja'.
Yežlyó chegak za'só Judá naken gan zlna
bi'a.
⁹ Yežlyó chegak benne' Moab ka' naken ka
to ziga' ya da' nžan' nis wná'a.
Lo yežlyó chegak benne' Edom ka' cho'na'
zela' gol.
Si'a ba nez yežlyó chegak benne' Filistea
ka'."
¹⁰ jNož benne' wchi'e neda' nich tíl-lena'
yež zoa to ze'e sibe da' žape chi'in?
jNož benne' wchi'e neda' nich tíl-lena'
benne' Edom ka'?
¹¹ jKege Le' wchi'o neda', Dios?
Le' bzoakzo' neto' chełala'e,
na' bi wyéjleno' benne' cheto' ka', benne'
ka' žjake' lo wdiłe.
¹² Goklen neto' nich gak tíl-lento' benne' ka'
zdíl-lengake' neto',
dan' dáche'ze gak gáklengak benne' ka'
neto'.

¹³ To zen len Dios gonžo to da' zenle'e,
na' Le' wlage' benne' ka' zdíl-lengake' žo'o.

109

¹ Xana' Dios, zka'n zena' Le'.
Bi ga'no' žize,
² dan' benne' ka' bi zej nake' chawe', na'
benne' wen laže' ka', znnégake'
chia' neda'.
Znnégake' chia' da' wen laže'.
³ Lo yela' zža'a chégake' zej nyechjle' neda',
na' znnégake' chia'.
Zdíl-lengake' neda', na' bi be bena' ché-
gake'.
⁴ La'kze bži'ila' benne' ka', na'a žéčhjekle'
neda', na' zdíl-lengake' neda',
san neda' znnabla' Le' gon chawo'o benne'
ka'.
⁵ La'kze bena' neda' da' chawe' chegak
benne' ka', žóngake' neda' zia.
La'kze bži'ila' lé'gake' bi zlé'egekle' neda'
chawe'.
⁶ Bzoa to benne' wen da' zinnj nich wchi'a
laže'e benne' ka' bi zej nake' chawe',

na' ben ga soa to benne' wži'e chégake',
bennen' włoe'ele' law zia da' zej
nbage'e.

⁷ Katen' wchi'a laže'e légage', ben ga gak
bia' zia da' zej nbage'e.

Błoe'el naken doła' da' znnábgake' lawo'
Le'.

⁸ Ben ga gaggak nbabze ža sóagake' nbán-
gake',

na' benn che benne' yoble da' wdápegake'.

⁹ Bka'n zí'ngake' ka' bi' wzebe ka',
na' ga'ngak zó'legake' no'le wzebe.

¹⁰ Ben ga gaggak zí'ngake' ka' benne' zdá-
gakze'

nich nnábgakle' no benne' bi da' gonne'
chégage',

na' ben ga želgake' yet da' gáwgake' zító'le
gan zoa lížgake' da' nbia yin'.

¹¹ Ben ga cho'o da' nápegake' lo na' bennen'
bsane' légage' mežw.

Ben ga yeka'gak benne' zi'to' ka' da' ka'
béngake'.

¹² Ben ga bi soa no benne' yeyache' láže'le'
légage',

na' bi soa no benne' yeyache' láže'le' bi'
wzebe chégake' ka'.

¹³ Ben ga kwia yi'gak za'sógake' ka',
na' biž soa no za'sógake', bin' labe' kan
légage'.

¹⁴ Bejsá' laže' che da' zinnj da' bengak xā
xtó'gake', Xāna' Dios,
na' bi wsoło' doła' da' wbága'gak xná'gake'.

¹⁵ Bejsá' láže'teze da' zinnj da' béngake',
san biž chejsá' lažo'o benne' ka',

¹⁶ dan' bi bejsá' láže'gake' yeyache'
láže'gekle' ljéžgake' ka'.

Bsáka'gake' benne' yache' ka', na' benne'
gaxjw ka',

na' benne' ka' wzáka'gake', na' bétgake'
légage'.

¹⁷ Wyáz láže'gake' wnnégake' chegak
benách ka'.

Ben ga nnégak benách ka' chégake'.

Bi gok láže'gake' nnábgake' gak chawe' ché-
gake'.

Ben ga bi soa no benne' nnable' gak chawe'
chégage'.

¹⁸ Da' zia da' zónngake' naken ka to da' žák-
gake',

dan' wyó'on lé'egake' ka nis da' wé'jgake',
na' wyó'on žit chégake' ka set da' bdáw-
gake'.

¹⁹ Ben ga tá'tezen légage' ka to laže' yicha'
da' nákwgake',

na' ka to xpáygake' da' nžejen lí'agake'.

²⁰ Da' ni gaken chégake' to da' yebi'i Xānžo
Dios chegak benne' ka' zdíl'-lengake'
neda',

na' da' chizijwe' benne' ka' znnégake' chia'.

²¹ Xāna' Dios, gokļen neda' nich gak chia' da'
chawe'.

Beslá neda' dan' žeyache' láže'le'e'lo'
benách ka',

²² na' dan' zžáka'li'a, na' žiážjela',

na' žak zi' lážda'wa'.

²³ Žde chia' kan žde che to zoļ' kate' žen wbiž.

Žak chia' kan žak che to biche' zo katen'
zche' to be' leba'.

²⁴ Žat ziba' dan' žona' wbás,

na' nžitli'a dan' bi be žawa'.

²⁵ Naka' ka to da' žon dítjgekle'.

Zwiágake' neda', na' žta yíchjgake' nich gon
dítjgekle' neda'.

²⁶ Gokļen neda', Xāna' Dios.

Beslá neda' dan' žeyache' láže'lo' benách
ka'.

²⁷ Ben ga gákbe'egekle' Le' žákļeno' neda',

na' Le', Xāna' Dios, benkzo' da' ni.

²⁸ Bi be žéke'la' cha' znnégake' chia', cha' Le'
žon chawo'o neda'.

Wzó ža', na' ben ga yedoé'egekle' benne' ka'
bi zlé'egekle' neda' chawe',

san ben ga yebela' neda', benne' wen žin
chío'.

²⁹ Ben ga yedoé'egekle' benne' ka' zdíl'-
lengake' neda',

na' ben ga chixgekle' to chi'ize.

³⁰ Dot laža'a goļkza' da' we lāwli'a Xānžo
Dios.

Wká'n zena' Le' lādjjwgak benne' zan ka'.

³¹ Le' zoe' kwit li ža chegak benne' yache'
ka',

nich yeslé' be' da' zej nakkze' lo na'gak
benne' ka' zchóggake' chégake' gát-
gake'.

110

¹ Xānžo Dios gože' Xāna':

“Wžé' kwita' li ža gan ži'a neda',

na' zejte ža gona' ga benne' ka' bi
zlé'egekle' Le' chawe' wzóa zibgake'
xni'o.”

²Gan zo' yež Sión, gonn Xanžon' yela' wnná bia' chio'.

Znne': "Wnná bia' benne' ka' zdíl-lengake' Le'.

³Lo ža kate' wzetjo' benne' ka' bi zlé'egekle' le' chawe',
dot láže'gak benne' chio' ka' wdé kwíngake' lo no'o,
ka žon xle'l zílele, da' žakwn ya'a la'y chia' ka'.

Kikze yeyák yiz kwide' chio' tža tža."

⁴Bchebe laže' Xanžon', na' bi wché'e xtiže'e, wnné':

"To chi'ize nako' bχoz kan gok bχoz Melkisedek."

⁵Zoa Xanžon' kwito' li ža gan zo'.

Kate' že'e, na' wžia yi'e benne' wnná bia' ka'.

⁶Choge' chegak benne' yógo'te yež ka' gát-gake', na' gote' benne' zante yež ka'.
Wžia yi'e benne' ka' znna biá'gake' do zente yežlyó.

⁷Ye'je' nis yégodo' da' zoan žoa'a nez, na' yeyák yela' waļe chie'.

111

¹Dot laža'a wká'n zena' Xanžo Dios tzen len benne' chawe' ka',
benne' zej ndobe' chie' Le'.

²Da' zenle'e zej nak da' ka' ben Xanžo Dios, na' yógo'te benne' ka', benne' žaz láže'gake' da' ka' žone' zlab láže'gake' da' ka'.

³Yela' baní', na' yela' zen zej nžagen da' žone' Le',
na' to chi'ize zoa da' chawe' chie'.

⁴Žone' ga žejsá' láže'žo yela' wak zente da' žone'.

Xanžo Dios nake' zen laže', na' žeyache' láže'le' benách ka'.

⁵Zwawe' benne' ka' zžebe'gake' Le',
na' to chi'ize žejsá' laže'e diža' da' bénlene' benách ka'.

⁶Bļoe'ele' benne' chie' ka' yela' zen che da' bene'.

Znezjwe' benne' chie' ka' da' zej nape benne' zi'to' ka'.

⁷Li laže', na' chawe' zej nak da' ka' žone'.

Li laže' zej nak yógo'te da' ka' wnnakze' Le'.

⁸To chi'ize zóatezgak da' ka' bchi'le' žo'o.

Lo da' li, na' lo da' li laže' bene' yógo'tegaken.

⁹Bsele'e to benne' weslá nich beslé' benne' chie' ka'.

To chi'ize bzoa choche' xtiže'e da' bénlene' žo'o.

Da' zen, na' da' zžebežo nak La la'y chie'.

¹⁰Nich so lawžo gápežo yela' žejni'ile, žon byene žebežo Xanžo Dios.

Žejni'igekle binlo yógo'te benne' ka' žón-gake' ka' nak da' wnnakze' Le'.

To chi'ize žaļa' wká'n zenžo Le'.

112

¹ǰGa'n zen Xanžo Dios!

Ba nez zen naken che bennen' zžebe' Xanžo Dios,

na' žaz laže'e gone' da' bchi'le' žo'o.

²Za'só bennen' nna biá'gake' yežlyó nga,
na' gak chawe' chegak benne' chawe' ka'.

³Da' zan da' de, na' yela' wnni'a zej yo'on liž bennen'

na' to chi'ize zoa da' chawe' da' žone'.

⁴Žsa'ní' to yi' lo da' choļ gan zej nnita' benne' li laže' ka',

benne' ka' zej nake' zen laže', na' chawe',
na' žeyache' láže'gekke' benách ka'.

⁵To benne' chawe' žeyache' láže'le' benách ka', na' žsane' lėgake' mežw.

Lo da' chawe' zkonle' žin da' yo'o lo ne'e.

⁶Che len bi be kwkás le' lo latje gan zoe',
na' to chi'ize chejsá' láže'gak benách ka' le'.

⁷Bi žebe' kate' yenle' žak da' bi nak chawe' che da' yo'on lo ne'e.

Zga'n choch lážda'we' dan' žxen laže'e Xanžo Dios.

⁸Zoa chawe' lážda'we', na' bi be zžebe' na' zejte ža le'ele' gak kan žak laže'e chegak benne' ka' bi zlé'egekke' le' chawe'.

⁹Zchise' da' nape', na' znezjwe' da' gákļen-bennen' yache' ka',

na' to chi'ize zoa da' chawe' da' žone'.

Ga'n zen yela' wnná bia' chie'.

¹⁰Le'el benne' wen da' zinnj da' ni na' ge'ele le'.

Gáwya'ate laye'e, na' kwe' zedle'.

Nitle da' zze láže'gak benne' wen da' zinnj ka'.

113

¹ǰGa'n zen Xanžo Dios!

Le'e, wen žin chie', ǰle wká'n zen La la'y chie'!

²ǰGa'n zen La la'y che Xanžo Dios, na'a ža, na' to chi'ize!

³ǰGa'n zen La la'y che Xanžo Dios, gan zļa' wbíž ga žinte gan ženen!

⁴¡Ga'n zen Xanžo Dios lawle yógo'te yež ka',
na' lawle ya'abá že' yela' zen chie'!

⁵¿Nožke benne' nake' zen ka nak Xanžo
Dios,

Bennen' zna bi'e ya'abá na'le?

⁶Dios žon kwine' gaxjw laže' nich gak le'ele'
da' de zan ya'abá, na' lo yežlyó.

⁷Dios žechise' benne' yache' lo bixte yo,
na' žebeje' benne' nyache' laže' lo da'
zzáka'li'e,

⁸na' žone' ga že'gak benne' ki ladjw benne'
blo ka',

benne' ka' zna biá'gake' benne' chie' ka'.

⁹Žone' ga zoa no'le wbíž ladjwgak xkwide'
chekze' ka'.

Žebele no'len' dan' nake' xna'gak xkwide'
chie' ka'.

¡Ga'n zen Xanžo Dios!

114

¹Kate' bžojgak benne' Israel ka' lo yežlyó
Egipto,

bžojgak za'só Jakob lo yežlyó chegak benne'
zi'to' ka'

²na' gokgak za'só Judá ka to yo'o gan zbez
Dios,

na' gokgak benne' Israel ka' gan zna bi'e.

³Ble'el Nisdo' Xna da' ni, na' bžonnjen,
na' wdé xkože'l yegw Jordán.

⁴Wxíte'gak ya'a zen ka' kan žxíte'gak chib
ka',

na' wxíte'gak ya'ado' ka' kan žxíte'gak
chibdo' ka'.

⁵¿Biz gok chio', nisdon', dan' bžonnjo'?

¿Biz gok chio', yegw Jordán, dan' wdío'
xkože'l?

⁶Le'e, ya'a zen ka', ¿biz chen' wxíte'le ka
žxíte'gak chib ka'?

Le'e, ya'ado' ka', ¿biz chen' wxíte'le kan
žxíte'gak chibdo' ka'?

⁷Žzo' yežlyó law Xanžo Dios, law Dios na'
che Jakob.

⁸Dios na'kze bene' ga beyák yej xen' to bej
nis,

na' bene' ga beyák yej to gan žal nis.

115

¹Kege kwinto', Xanto' Dios, kege kwinto',
san Le'

žala' wká'n zento' ni'a che yela' ži'i laže'
chio', na' yela' li laže' chio'.

²¿Biz chen' znnábgekle benne' zi'to' ka'
neto'?

Znnágake': "¿Gaz zoa Dios chele?"

³Dios chežo zoe' ka' abá.

Žone' da' žaz láže'kze' gone'.

⁴Dios ka' chegak benne' zi'to' ka'

zej naken lo'a ka' da' zej naken plat, na' oro,
da' ka' nongak lo na'gak benne' ka'.

⁵Zoa žoa'agaken, san bi znnégaken.

Zoa yej lágwaken, san bi zlé'egeklen.

⁶Zoa nággaken, san bi žéngeklen.

Zoa zína'gaken, san bi zlé'egeklen.

⁷Zoa ná'gaken, san bi be ztágaken.

Zoa ní'agaken, san bi zdágaken.

Bi žžoj chí'igaken lbá'gaken.

⁸Kan zej naken, naggak benne' ka' béngake'
lo'a ka',

na' lezka' benne' ka' žxen láže'gake' lé-
gaken.

⁹Le wxén laže' Xanžon', le'e, benne' Israel
ka'.

Le' žáklene' le'e, na' žape chi'e le'e.

¹⁰Le wxén laže' Xanžon', le'e, bžox ka' che
Dios, le'e nakle za'só Aarón.

Le' žáklene' le'e, na' žape chi'e le'e.

¹¹Le wxén laže' Xanžon', nolé le'e zka'n
zenle Le'.

Le' žáklene' le'e, na' žape chi'e le'e.

¹²Xanžon' žejsá' laže'e žo'o, na' gon chawe'e
žo'o.

Gon chawe'e benne' Israel ka'.

Gon chawe'e bžox chie' ka' zej nake' za'só
Aarón.

¹³Gon chawe'e benne' ka' zápegake' Le' ba
la'ne,

benne' blo ka', na' benne' gaxjw laže' ka'.

¹⁴Gon Xanžon' ga changak zi'nle ka',
na' changak zi'ngak xkwide' byo chele ka'.

¹⁵Xanžon' gon chawe'e le'e.

Benkze' Le' ya'abá, na' yežlyó nga.

¹⁶Che toze Xanžon' nak ya'abá,
san bnezjwe' benne' ka' yežlyó nga.

¹⁷Benne' gat ka' bi gak we lágwage' Xanžon',
na' bi gak benne' ka' zej die' yežw ba,

¹⁸san žo'o, benne' ban ka', wká'n zenžo
Xanžon', na'a ža, na' to chí'ize.

¡Le wká'n zen Xanžon'! ¡Ga'n zen Le'!

116

¹Nži'ila' Xanžo Dios dan' benle' chi'a,
na' dan' wnnabla' Le'.

²Dan' bze nage' chia',

che len wliža' Le' xak zoa' nbana'.

³Wžé' zedla' ni'a che yela' got,

na' wžeba' zoa' choa'a lo yi' gabíl.
 Wžé' zedla', na' wzáka'li'a.
⁴Naž bliža' Xanžo Dios, na' wnnía':
 "Xana' Dios, beslá be' da' nakkza'."
⁵Xanžo Dios nake' chawe', na' ži'i laže'.
 O', Dios chežo žeyache' láže'le' žo'o.
⁶Žape chi'ikze Xanžon' benne' gaxjw laže'
 ka'.
 Katen' wžé' zedla' beslé' neda'.
⁷Le' ben choche' neda', na' na'a zoa' chawe',
 dan' Xanžon' žon chawe'e neda'.

⁸Le', Xana' Dios, besló' neda' lo na' yela' got,
 nich biž kweže we'a, na' nich bi chejché-
 goa'a.

⁹Gona' da' ye' Xanžo Dios neda'
 gan zej nmita' benne' ka' zej zoe' nbángake'.
¹⁰Bejli'a chie', na' bchalja' chie' la'kze
 wzáka'li'a,
¹¹na' lo yela' zžebe chia', wnnía':
 "Zej nak yógo'te benne' ka' benne' wen
 laže' ka'."
¹²Ž Bizkze gak yebi'ikza' che Xanžo Dios
 ni'a che yógo'te da' chawe' da' bene' chia'?'
¹³Si'a lo ne'e Le' yela' weslá,
 na' wliža' La la'y che Xanžo Dios.

¹⁴Na'a gona' da' ka' wchebe laža'a law
 Xanžon'.
 Gonan' lawgak yógo'te benne' chie'
 ka'.

¹⁵Xanžo Dios ži'e wnné yoe
 ni'a chegak benne' chie' ka' dan' žátgake'.

¹⁶Xana' Dios, da' li naka' wen žin chio'.
 Naka' wen žin chio', na' zi'n no'le wen žin
 chio'.
 Le' bzojjo' da' bžejen neda'.

¹⁷Da' wká'n zena' Le' gaken ka to biado' da'
 gota' lawo' Le',
 na' wká'n zena' La la'y chio' Le', Xana' Dios.

¹⁸Law Xanžo Dios gona' da' ka' bchebe laža'a
 chie'.
 Gonan' lawgak yógo'te benne' chie'
 ka'.

¹⁹Gonan' la' li'a liž Xanžo Dios
 dan' žen' lo yež Jerusalén.

ǰGa'n zen Xanžo Dios!

117

¹ǰLe wká'n zen Xanžo Dios, le'e, benách yež
 ka!
 ǰLe wká'n zene' Le', le'e, yógo'te
 benách ka'!

²Zente nak yela' ži'i laže' chie', na' kan
 nži'ile' žo'o, na' to chi'ize zoa yela'
 li laže' chie'.

ǰLe wká'n zen Xanžon'! ǰGa'n zen Le'!

118

¹ǰLe wká'n zen Xanžo Dios dan' nake'
 chawe',
 na' dan' to chi'ize žeyache' láže'le'
 žo'o!

²Žala' nnagak benne' Israel ka':
 "ǰTo chi'ize žeyache' láže'le' žo'o!"

³Žala' nnagak za'só Aarón ka':
 "ǰTo chi'ize žeyache' láže'le' žo'o!"

⁴Žala' nnagak benne' ka' zžébegake' Xanžo
 Dios:
 "ǰTo chi'ize žeyache' láže'le' žo'o!"

⁵Katen' wžé' zedla' bliža' Xanžo Dios.
 Bechebe Xanžon', na' beslé' neda' lo dan'
 beẁwn neda'.

⁶Zoalen Xanžon' neda', na' batkle žeba'
 bi da' gongak benne' ka' chia' neda'.

⁷Zoalen Xanžon' neda', na' Lekze' žákłene'
 neda'.

Che len le'ela' chejchégwgak benne' ka'
 zdíl-lengake' neda'.

⁸Chawe' nak wẁén láže'žo Xanžo Dios,
 na' kege wẁén láže'žo benne' ka'.

⁹Chawe' nak wẁén láže'žo Xanžo Dios,
 na' kege wẁén láže'žo benne' wnná bia' ka'.

¹⁰Byéčjgekle benne' yógo'te yež ka' neda',
 san lo La la'y che Xanžo Dios bžia yi'a
 benne' ka'.

¹¹Byéčjgekle' neda', na' bséjwgake' neda'
 le'ǰle,

san lo La la'y che Xanžo Dios bžia yi'a
 benne' ka'.

¹²Byéčjgekle' neda' ka žongak bzoje ka',
 na' gok yela' zža'a chégake' ka to yi' da'
 zzeyen yiže' yeche' biž,
 san lo La la'y che Xanžo Dios bžia yi'a
 benne' ka'.

¹³Bžíga'gake' neda' nich chejchégo'a
 san goklen Xanžo Dios neda'.

¹⁴Nak Xanžo Dios ka to yo'o gan zoa
 chawa'a,

na' gólteza' chie' Le', dan' Lekze' žeslé' neda'.

¹⁵ Žolgak benne' chawe' ka' lo yela' žebele chégake' dan' žeslá Xanžon' légake'. Len yela' wak zen žon Xanžo Dios da' zente ka'.

¹⁶ Zente nak yela' wak che Xanžo Dios. Da' zente ka' žon yela' wak zen che Xanžon'.

¹⁷ Bi gata', san soa' nbana', na' wzenla' benne' ka' ka zej nak da' ka' ben Xanžon'.

¹⁸ Bsaka' zi'le'e Xanžon' neda', san bi bdie' neda' lo na' yela' got.

¹⁹ Bsaljw gan cho'ogak benách ka' yodo' che Xanžo Dios, na' choa'a ga na', na' wká'n zena' Xana' Dios.

²⁰ Zoa nga gan žo'ožo law Xanžo Dios, na' žo'ogak benne' chawe' ka' nga.

²¹ Wká'n zena' Le', Xana' Dios, dan' benlo' chia', na' besló' neda' lo dan' goken chia'.

²² Yej na' da' bzoagak benne' wen yo'o ka' chela'ale, beno' Le' ga naken yej blo.

²³ Da' ni benkze Xanžon', na' žonen ga že-banžo.

²⁴ Ža ni naken ža da' ben Xanžon'. Yebéle'elžo, na' soažo lo yela' ba nez lo ža ni.

²⁵ Xanto' Dios, žáta'yoela' Le' yesló' neto' na'a. Žáta'yoela' Le', Xanto', gon chawo'o neto'.

²⁶ Ga'n zen bennen' ze'e lo wlás Xanžo Dios! Lo liž Xanžo Dios znnablto' Le' gon chawe'e le'e.

²⁷ Xanžon' nakkze' Dios, na' ba bsa'ni'e žo'o. Le wchéj biado' ka' gótele lawe' Le' lawgak loz bkog la'y.

²⁸ Nako' Le' Dios chia', na' wká'n zena' Le'. Xana' Dios, žoe lawa' Le'.

²⁹ Le wká'n zen Xanžo Dios dan' nake' chawe', na' dan' to chi'ize žeyache' láže'le' žo'o!

¹ Ba nez zen naken chegak benne' ka' žón-tezgake' da' naken dot da' li, benne' ka' žóntezgake' ka zna da' wnná Xanžo Dios.

² Ba nez zen naken chegak benne' ka' žón-tezgake' ka žsedle diža' chie' žo'o, na' dot yichj lázdo'gake' žóngake' kan znan.

³ Benne' ki batkle žóngake' da' zinnj, benne' ka' žóntezgake' ka zna Dios žala' góngake'.

⁴ Le', Xanto' Dios, bzejni'ilo' neto', nich bento' dot kan zej nak da' ka' wn-nakzo' Le'.

⁵ Žak láže'li'a gónteza' kakze zna xtižo'o, na' batkle yedoe'ela',

cha' kwi'a wnné yoe gona' ka nak da' wn-nakzo' Le'.

⁷ Lo yela' li laže' chia' wká'n zena' Le' kate' ba bsedla' da' bchi'a lažo'o, da' naken chawe'.

⁸ Gónteza' ka nak da' ka' zchi'lo' neto', na' batkle kwey yichjo' neda'.

Žala' gonžo da' wnnakze Dios

⁹ Nakx gak gon to benne' kwide' da' naken chawe'?

Žala' góntezbe' ka zna xtižo'o.

¹⁰ Dot laža'a žon byena' gona' da' znnakzo' Le'.

Bi go'o latje wzóa' chela'ale dan' wnnó'.

¹¹ Lo yichj lázda'wa' žónteza' ka nak da' zno' Le'

nich bi gona' dola', na' bi wži'a chio' Le'.

¹² La'y nako' Le', Xana' Dios.

Bsedle neda' da' zchi'lo' neto'.

¹³ Len žoá'akza' bzenla' benne' ka' ka nak da' bchi'a lažo'o.

¹⁴ Žebéle'ežela' žónteza' ka žsedle diža' chio' neto', ka zbégekle benne' ka' zej nápli'e yela' wnni'a.

¹⁵ Wláb laža'a ka nak da' wnnakzo' Le', na' wsdla' binlo da' zno' žala' gonto'.

¹⁶ Yebéle'ela' gona' ka nak da' ži'o neto', na' bi gal laža'a kan zna xtižo'o.

Žebelžo žonžo ka znnakze Dios

¹⁷ Ben chawe' neda', wen žin chio', na' soa' nbana',

na' gónteza' ka zna xtižo'o.

¹⁸ Bsaljw yej lawa' nich le'ela'

da' zente da' nyejwn lo da' wnnakzo' Le'.

¹⁹ Naka' ka to benne' zdaze' lo yežlyo nga.

Bzejni'il neda' da' zchi'lo' neto'.

²⁰ Žedó laža'a dan' dot laža'a
 žak laža'a gónteza' da' zchi'a lažo'o.
²¹ Zdiło' benne' ka' zka'n zen kwíngake',
 benne' wen da' zinnj ka',
 benne' ka' zzóagake' chela'ale da' wnnakzo'
 Le'.
²² Bi go'o latje no benne' nne zi'e chia', na'
 wka'ne' neda' ka'ze,
 dan' žónteza' ka' žsedlo' neto'.
²³ Lezka' benne' wnná bia' ka' wnnégake'
 chia',
 san neda', wen žin chio', zlab laža'a ka nak
 xtižo'o.
²⁴ Da' žaz laža'a naken da' žsedle diža' chio'
 neto',
 na' zzejni'ilen neda'.

Dot láže'žo gonžo da' znnakze Dios

²⁵ Že' be' da' nakkza' zedle dan' zoa' gata'.
 Bzoa choch yichj lázda'wa' len xtižo'o.
²⁶ Błoe'ela' Le' da' zóna', na' bezi'o neda'.
 Bsedle neda' da' zóna xtižo'o.
²⁷ Bzejni'il neda' nich gak gona' da' zchi'lo'
 neto',
 nich wlab laža'a ka zej nak da' zente ka' da'
 beno'.
²⁸ Žedó laža'a dan' žak nyache' laža'a.
 Ben choch neda' len xtižo'o.
²⁹ Bi go'o latje gaka' benne' wen laže',
 na' lo yela' žeyache' laže' chio' bsdle neda'
 da' wnnakzo' Le'.
³⁰ Ben byena' gona' da' naken dot da' li,
 na' ži'a wnné yoe gona' da' bchi'a lažo'o.
³¹ Žónteza' ka' žsedle diža' chio' neto'.
 Xana' Dios, bi go'o latje yedoe'ela'.
³² Gónteza' ka' zej nak da' ka' wnnakzo' Le',
 kate' wzejni'iželo' neda'.

Žénelžo chejni'ilžo xtiža' Dios

³³ Xana' Dios, bsdle neda' nich gona' ka
 zóna xtižo'o,
 na' gónteza' ka naken na' zejte ža gata'.
³⁴ Bzejni'il neda', na' gónteza' da' bchi'lo'
 neto',
 na' dot laža'a gona' ka znnan.
³⁵ Błoe'el neda' nich gona' da' wnnakzo' Le',
 dan' žak láže'kza' gona' ka naken.
³⁶ Ben ga chaz laža'a gona' ka žsedle diža'
 chio' neto',
 nich bi dan laža'a yela' gape.
³⁷ Bi go'o latje wká'n zena' lo'a ka'.
 Ben choch yichj lázda'wa' nich gona' ka
 zóna xtižo'o.
³⁸ Ben ka zóna xtižo'o da' bchebe lažo'o chia'
 neda',
 wen žin chio', nich žeba' Le'.

³⁹ Bde chela'ale da' znnégake' chia', dan'
 zžeba',
 dan' chawe' zej nak xtižo'o ka'.
⁴⁰ Žak laža'a gona' da' bchi'lo' Le' neto'.
 Ben choch yichj lázda'wa' len da' chawe'
 chio'.

Žxen láže'žo xtiža' Dios

⁴¹ Da, yeyache' láže'lo' neda', Xana' Dios.
 Da, yesló' neda', ka bchebe lažo'o gono'.
⁴² Žecheba' law bennen' zka'ne' neda' ka'ze,
 znnia':
 "Žxen laža'a xtižo'o, Xana' Dios."
⁴³ Ben ga sóateza' wchalja' diža' da' li chio',
 dan' žxen laža'a da' zchi'a lažo'o.
⁴⁴ Gónteza' kan zóna da' wnnakzo' Le'.
 To chi'ize góntezan'.
⁴⁵ Lakza' neda' dan' ži'a wnné yoe
 gónteza' da' wnnakzo' Le'.
⁴⁶ Wchaljkza' diža' chio' lawgak benne'
 wnná bia' ka',
 na' batkle yedoe'ela'.
⁴⁷ Yebéle'ekzla' gona' da' wnnakzo' Le',
 dan' nži'ile'elan'.
⁴⁸ Žechebe laža'a gona' da' bchi'lo' neto',
 dan' nži'ila', na' wlab laža'a ka zóna xtižo'o.

Zoakze xtiža' Dios

⁴⁹ Bejsá' laže' da' wchebe lažo'o chia' neda',
 wen žin chio', dan' žxen laža'an.
⁵⁰ Katen' wzáka'li'a, wzóa to da' beyón ze-
 nen neda',
 dan' ben choch xtižo'o yichj lázda'wa'.
⁵¹ Benne' ka' zka'n zen kwíngake' znnégake'
 chia',
 san batkle wsana' da' wnnakzo' Le'.
⁵² Chejsá' laža'a ka nak da' bchi'a lažo'o ža
 ni'te,
 dan' žeyón zenen neda', Xana' Dios.
⁵³ Žža'a neda', na že' zedla' ni'a chegak
 benne' ka' žóngake' da' zinnj,
 benne' ka' zzóagake' chela'ale da' wnnakzo'
 Le'.
⁵⁴ Xtižo'o naken to da' žola'
 kate' ne zoa' to yežlyó da' žen' zi'to' ga zoa
 laža'.
⁵⁵ Žel chejsá' laža'a La la'y chio', Xana' Dios,
 na' gónteza' ka zóna da' wnnakzo' Le'.
⁵⁶ Gaken yela' ba nez zen chia'
 dan' gónteza' da' bchi'lo' Le' neto'.

Zdan láže'žo xtiža' Xanžo

⁵⁷ Da' zdan laža'a nakkzo' Le', Xana' Dios.
 Wnnakza' gónteza' ka zóna xtižo'o.
⁵⁸ Dot laža'a znnabla' Le' yido' gákleno'
 neda'.

Beyache' laže'l neda' kan wnnakzo' gono'.
⁵⁹ Bwia' binlo ka zej nak da' ka' bena',
 na' da' yoble žona' ka žsedle diža' chio'
 neto'.

⁶⁰ Ben byena', na' bi wžel-la'
 gónteza' ka nak da' wnnakzo' Le'.

⁶¹ Do yelj' chegak benne' wen da' zinnj' ka'
 nžejen neda',
 san bi na' gał laža'a ka znnna da' bchi'lo'
 neto'.

⁶² Žel žeyasa' na' zka'n zena' Le'
 dan' chawe' nak da' zchi'a lažo'o.

⁶³ Naka' toze len yógo'te benne' ka' zžébe-
 gake' Le',
 benne' ka' žóntezgake' ka nak da' wnnakzo'
 Le'.

⁶⁴ Xana' Dios, nža' yežlyó yela' žeyache' laže'
 chio'.
 Bsedle neda' gona' ka znnna xtižo'o.

Da' zaka' da' wnnakze Dios

⁶⁵ Žon chawo'o neda', wen žin chio'.
 Xana' Dios, žonon' ka znnakze xtižo'o.

⁶⁶ Bsedle neda' da' nak chawe' nich
 chejni' ilan',
 dan' žejli'a da' wnnakzo' Le'.

⁶⁷ Néžwte ka bzejjo' neda' wdía' chela' ale,
 san na'a žónteza' ka znnna xtižo'o.

⁶⁸ Nako' chawe', na' znnno' gon chawo'o
 neto'.

Bsedle neda' nich gona' ka znnna xtižo'o.

⁶⁹ Benne' ka' zka'n zen kwíngake' wnnégake'
 chia' da' wen laže',
 san dot laža'a gónteza' da' bchi'lo' neto'.

⁷⁰ Bi yo'o yela' žejni' il' lo laždo'gak benne' ka'
 san neda' žaz laža'a gona' da' wnnakzo' Le'.

⁷¹ Chawe' nak bzejjo' neda',
 nich wsdla' gona' ka znnna xtižo'o.

⁷² Nákl'e'eže chawe' da' bchi'lo' neda',
 ka zante mil mežw oro, na' plat.

Nak chawe' da' wnnakze Dios

⁷³ Len na'kzo' beno' neda' káteze naka'.
 Bzejni'il neda' nich wsdla' gona' da' wn-
 nakzo' Le'.

⁷⁴ Benne' ka' zžébegake' Le' lé'egekle' neda',
 na' yebégekle' dan' žxen laža'a gak kan
 znnna xtižo'o.

⁷⁵ Xana' Dios, nnezla' nak chawe' kan zchi'a
 lažo'o,
 na' lo yela' li laže' chio' bsaka' zi'o neda'.

⁷⁶ Na'a lo yela' žeyache' laže' chio' beyón zen
 neda'
 káteze nak da' bchebe lažo'o gono' chia'
 neda', wen žin chio'.

⁷⁷ Beyache' laže'l neda' nich soa' nbana'

dan' žaz laža'a gona' da' wnnakzo' Le'.

⁷⁸ Ben ga yedoé'egekle benne' ka' zka'n zen
 kwíngake',
 dan' znnégake' chia', na' bi be bena' ché-
 gake',

san neda' wlab laža'a ka nak da' bchi'lo' Le'
 neto'.

⁷⁹ Ben ga la'gak benne' ka' zžébegake' Le',
 nich yéngkle' chia',
 na' wsédekle' da' žsedle diža' chio' neto'.

⁸⁰ Ben ga gona' dot laža'a ka znnna xtižo'o,
 nich batkle yedoe'ela'.

Gon Dios kan znnna xtiže'e

⁸¹ Že' zedle be' da' nakkza' dan' zbeza' ža
 yido' yesl'ó' neda'.

Žxen laža'a gaken kan znnna xtižo'o.

⁸² Že' bxin yej lawa' dan' ženela' yenla' da'
 nno',
 na' znnia': žBatxkze yeyón zeno' neda'?

⁸³ Zbiža' ka to že'e yid dan' nałan' law yi',
 san bi na' gał laža'a gona' ka znnna xtižo'o.

⁸⁴ žBalx ža soa' nbana' neda', wen žin chio'?'
 žBatxkze gono' zi' benne' ka' zbia láže'gake'
 neda'?

⁸⁵ Benne' ka' zka'n zen kwíngake'
 bché'ngake' to yežw gan chejbixa'
 neda'.

Batkle žóngake' ka znnna dan' wnnakzo' Le'.

⁸⁶ Yógo'te da' bchi'lo' Le' neto' naken dot da'
 li.

Goklen neda' dan' zbia láže'gake' neda', na'
 bi be bena' chégake'.

⁸⁷ Yeláte'ze bétgake' neda',
 san bi na' wsana' gona' da' wnnakzo' Le'.

⁸⁸ Lo yela' žeyache' laže' chio' ben choch
 yichj lážda'wa',
 nich gónteza' ka žsedle diža' chio' neto'.

Žejle'žo xtiža' Xanžo

⁸⁹ Xana' Dios, to chí'ize zoa xtižo'o ya'abá
 na'le.

⁹⁰ Yela' li laže' chio' žinen chegak yógo'te
 kwe' benách ka'.

Le' bzoa chochkzo' yežlyó, na' zoakzen.

⁹¹ Ni'a che da' wnnakzo' zej nnita' yógo'te
 da' zej de,

na' yógo'ten žóngaken žin chio'.

⁹² Chela' bi wyáz laža'a da' wnnakzo' Le'
 bache wnitla' ni'a che da' wzáka'li'a.

⁹³ Batkle gał laža'a da' bchi'lo' neto',
 dan' ni'a chen ba ben chocho' neda'.

⁹⁴ Beslá neda' dan' naka' neda' chio' Le'
 na' žon byena' gona' kan znnna xtižo'o.

⁹⁵ Benne' wen da' zinnj ka' bwíagake' neda' nich gak w'zia yí'gake' neda', san neda' zlab laža'a da' žsedle diža' chio' neto'.

⁹⁶ Ba bl'e'ekzla' zde chegak yógo'te da' zej de yežlyó, san da' ka' wnnakzo' Le' batkle te chégaken.

Nži'ílzo xtiža' Xanžo

⁹⁷ Dios, nži'íle'ela' da' žsedlo' neto'.
Dot ža zlab laža'a ka znnan.

⁹⁸ Ni'a che da' bchi'lo' neto', beno' ga že-jní'izela' ka benne' ka' zžá'agake' neda'

dan' zóalenteze da' wnnakzo' neda'.

⁹⁹ Žejní'izela' ka benne' ka' žsédgekle' neda' dan' zlab laža'a da' žsedle diža' chio' neda'.

¹⁰⁰ Ba žejni'izela' ka benne' gole ka'

dan' žónteza' ka zna da' bchi'lo' Le' neto'.

¹⁰¹ Ben byena' bi be gona' da' bi nak chawe', nich gónteza' ka zna xtižo'o.

¹⁰² Bi bsana' žona' kan bchi'a lažo'o dan' bsedlo' Le' neda'.

¹⁰³ Xtižo'o naken ka to da' zixle'e lo žoa'a.

Nakžen zix ka nak da' zix che bez lo žoa'a.

¹⁰⁴ Ni'a che da' wnnakzo' Le' naka' benne' sina'.

Che len bi zle'ela' chawe' yógo'te da' wen laže'.

Xtiža' Dios žsa'ni' ž'o'o

¹⁰⁵ Ka to yi' nak xtižo'o gan zda', dan' žsa'nín' nez da' zžá'lena'.

¹⁰⁶ Bzetja' La la'y chio', Dios, na' bchebe laža'a

gónteza' ka bchi'a lažo'o da' naken chawe'.

¹⁰⁷ Xana' Dios, zžáka'li'a.

Ben choch neda' káteze bchebe lažo'o gono'.

¹⁰⁸ Xana' Dios, žáta'yoela' Le' si'o da' žoe lawa' Le'.

Bsedle neda' gona' ka bchi'a lažo'o.

¹⁰⁹ Že' zédtezla' dan' zoa' gata',

na' bi na' gał laža'a gona' da' wnnakzo' Le'.

¹¹⁰ Benne' wen da' zinnj ka' bzáljgake' do yelj nich senen neda',

san neda' bi bsana' žona' da' bchi'lo' Le' neto'.

¹¹¹ Ba w'zia' da' žsedle xtižo'o neda' nich gaken da' gápekza' to chi'ize,

dan' nak xtižo'o da' zdan láže'li'a.

¹¹² Zoakze lázda'wa' gónteza' ka zna xtižo'o na' zejte ža gata'.

Zga'nžo chawe' ni'a che xtiža' Xanžo

¹¹³ Bi zle'ela' chawe' benne' ka' zlóé'ezele kwíngake' chawe',

san nži'ila' da' wnnakzo' Le'.

¹¹⁴ Nako' Le' ka to yo'o gan zga'na' chawe', na' ka to da' žape chi'in neda', dan' žxen laža'a gaken ka zna xtižo'o.

¹¹⁵ Le kwas gan zoa', le'e, benne' wen da' zinnj ka',

dan' gónteza' ka bchi'le Dios chia' neto'.

¹¹⁶ Ben choch neda' káteze zna xtižo'o, na' soa' nbana',

na' bi yedoe'ela' ni'a che dan' žxen laža'a.

¹¹⁷ Ben choch neda', na' la', na' chaz láže'teza' xtižo'o.

¹¹⁸ Blej bchochj yógo'te benne' ka' bi žón-gake' kan zna xtižo'o

dan' nak yela' žejni'il chégake' da' wen laže'.

¹¹⁹ Yógo'te benne' wen da' zinnj ka' zej nake' ka bebe lo yežlyó nga.

Che len nži'ila' da' žsedle diža' chio' neto'.

¹²⁰ Žzize bela' žen chia' dan' zžeba' Le', san žapa' ba la'ne da' zchi'a lažo'o, da' naken chawe'.

Žala' gonžo ka zna xtiža' Xanžo

¹²¹ Žona' ka nak da' bchi'a lažo'o, da' naken chawe'.

Bi wdío' neda' lo na'gak benne' ka' žsaka' zí'gake' neda'.

¹²² Bchebe lažo'o chia' gon chawo'o neda'.

Bi go'o latje benne' ka' zka'n žen kwíngake' wsaka' zí'gake' neda'.

¹²³ Gok jej lawa' dan' zbeza' yido' yesló' neda',

na' wchi'a lažo'o neto' kan zna xtižo'o.

¹²⁴ Lo yela' žeyache' laže' chio' ben chawe' neda',

wen žin chio', na' bsedle neda' gona' ka zna xtižo'o.

¹²⁵ Bzejní'il neda', wen žin chio', nich gónbi'a da' žsedle diža' chio' neto'.

¹²⁶ Xana' Dios, ba bžin ža bi da' gono', dan' bzóagake' cheł'a'ale da' wnnakzo' Le'.

¹²⁷ Che len neda' nži'izela' da' bchi'lo' neto', ka ya oro, na' ka da' záka'že ka ya oron'.

¹²⁸ Che len žekla' záka'že da' wnnó' ka yógo'te da' de,

na' bi zle'ela' chawe' yógo'te da' zej naken da' wen laže'.

Žak láže' žo gonžo kan zna xtiža' Dios

¹²⁹ Žebanlto' ka žsedle diža' chio' neto'.

Che len dot laža'a žónteza' ka znnan.

¹³⁰ Kate' no benne' bi gak chejni'ile' xtižo'o,
xtižo'o na'kze žsa'nín' le'.

Zzejni'ilen benne' gaxjw laže' ka'.

¹³¹ Wsalja' žoa'a, na' kwez laža'a
dan' žak laža'a gónbi'a da' wnnakzo' Le'.

¹³² Bwia neda', na' beyache' laže'l neda',
kan žóntezo' chegak benne' ka' zej nži'ile'
Le'.

¹³³ Ben ga gónteza' ka zřna xtižo'o,
na' bi go'o latje da' zinnj nna bian' neda'.

¹³⁴ Beslá neda' lo na'gak benne' yichj ža'a ka',
na' gónteza' ka nak da' bchi'lo' neto'.

¹³⁵ Ben chawe' neda', wen žin chio',
na' bsdle neda' gona' ka zřna xtižo'o.

¹³⁶ Nis wžeža' goken ka to yegw nis
dan' bi žongak benne' ka' da' wnnakzo' Le'.

Li laže' nak da' zřnakze Xanažo

¹³⁷ Xana' Dios, chawe' nako' Le',
na' li laže' nak ka zchi'a lažo'o neto'.

¹³⁸ Da' žsedle diža' chio' neto', dan' bdion' lo
na'to',

naken da' li, na' li laže'.

¹³⁹ Žedó laža'a dan' žé'li'a wnné yoe
dan' gol láže'gak benne' ka' bi zlé'egekle'
neda' chawe' ka zřna xtižo'o.

¹⁴⁰ Dot da' li nak xtižo'o,
na' neda', wen žin chio', nži'ilan'.

¹⁴¹ Naka' gaxjw laže', na' zžóagake' neda'
chela'ale,

san bi na' gal laža'a da' wnnakzo' Le'.

¹⁴² To chi'ize zoa da' zchi'a lažo'o,
na' da' li nak da' bchi'lo' neto'.

¹⁴³ Da' zžáka'li'a, na' da' zede zej nořen
neda',

san žaz laža'a da' wnnakzo' Le'.

¹⁴⁴ To chi'ize nak li laže' da' žsedle diža' chio'
neto'.

Bzejni'il neda', na' soa' nbana'.

Žala' wlab láže'žo da' wnnakze Dios

¹⁴⁵ Dot laža'a žliža' Le', Xana' Dios.

Ben chawe' neda', na' gónteza' ka zřna
xtižo'o.

¹⁴⁶ Žliža' Le'. Goklen neda',
na' gónteza' ka žsedle diža' chio' neto'.

¹⁴⁷ Žasa' néžwte ka ža'ni', na' žliža' Le'.

Žřen laža'a gak kan zřna xtižo'o.

¹⁴⁸ Kate' ba gole, zbeja' yeje lawa',
nich wlab laža'a ka nak da' wnnakzo' Le'.

¹⁴⁹ Lo yela' žeyache' laže' chio' benle chi'a.
Xana' Dios, ka nak da' bchi'a lažo'o ben
choch neda'.

¹⁵⁰ Benne' ka' zbia láže'gake' neda' zej nřita'
góngake' chia' da' zinnj.

Bsángake' da' ka' bchi'lo' neto'.

¹⁵¹ Xana' Dios, zo' Le' gawze gan zoa'.

Yógo'te da' wnnakzo' naken dot da' li.

¹⁵² Ža ni'te ba nónbi'a da' žsedle diža' chio'
neto',

dan' bzo' cheto' to chi'ize.

Da' wnnakze Dios žon chochen žo'o

¹⁵³ Bwia binlo ka zžáka'li'a, na' beslá neda',
dan' bi na' gal laža'a da' wnnakzo' Le'.

¹⁵⁴ Bechebe lo wlaza' neda', na' beya'w
neda'.

Ben choch neda' len xtižo'o.

¹⁵⁵ Zedle'e gak lagak benne' ka' žebéj yichj-
gake' Le',

dan' bi zbé'gake' wnné yoe góngake' ka
zřna xtižo'o.

¹⁵⁶ Xana' Dios, žeyache' láže'le'elo' benách
chio' ka'.

Ben choch neda' ka zřnakze xtižo'o gono'.

¹⁵⁷ Zanle'e zej nak benne' ka' zbia láže'gake'
neda', na' benne' ka' bi zlé'egekle'
neda' chawe',

san bi na' wsana' žona' ka žsedle diža' chio'
neto'.

¹⁵⁸ Bi zle'ela' chawe' benne' ka' žebéj yichj-
gake' Le',

benne' ka' bi žóngake' ka zřna xtižo'o.

¹⁵⁹ Bwia nga, Xana' Dios, ka nži'ila' da'
bchi'lo' neto'.

Lo yela' žeyache' laže' chio', ben choch
neda'.

¹⁶⁰ Dot da' li nak xtižo'o,

na' to chi'ize zoa da' zchi'a lažo'o Le'.

Žala' wzóa kwinžo lo na' xtiža' Dios

¹⁶¹ Benne' wnná bia' ka' zbia láže'gake'
neda', na' bi be bena' chégage',

san dot laža'a žapa' xtižo'o ba la'ne.

¹⁶² Žebéle'ežela' lo da' zřna xtižo'o
ka žebele bennen' žežel-le' to yela' wnni'a
zente.

¹⁶³ Bi zle'ela' chawe', na' bi zzi'a da' wen
laže',

san nži'ila' da' bsdlo' neto'.

¹⁶⁴ Tža tža žoe lawa' Le'

dan' nak chawe' ka zchi'a lažo'o neto'.

¹⁶⁵ Zga'n cháwe'gac benne' ka' zej nži'ile' da'
žsedlo',

na' bi be de da' gonen ga chejchégwgake'.

¹⁶⁶ Xana' Dios, zbeza' Le' yido' yesló' neda',
na' žónteza' ka nak da' wnnakzo' Le'.

¹⁶⁷ Dot laža'a žónteza' da' žsedle diža' chio'
neto',

na' nži'ile'ela' da' zřnan.

¹⁶⁸ Žónteza' ka zŋna da' bchi'lo' neto', na' ka
žsedle diža' chio' neto',
na' zlé'ekzlo' yógo'te da' žona'.

Žebélenlžo xtiža' Dios

¹⁶⁹ Xana' Dios, benle da' žliža' Le'.
Bzejní'il neda' ka zŋna xtižo'o gono'.

¹⁷⁰ Benle da' zŋnaba' lawo' Le'.
Beslá neda' ka bchebe lažo'o gono'.

¹⁷¹ We lówteza' Le', Xana' Dios,
dan' bsdlo' neda' gona' ka zŋna xtižo'o.

¹⁷² Wcháljiteza' ka nak xtižo'o
dan' chawe' nak da' bchi'lo' neto'.

¹⁷³ Wzóateze gákleno' neda'
dan' žon byena' gona' ka zŋna da' wnnakzo'
Le'.

¹⁷⁴ Žak laža'a yesló' neda', Xana' Dios.
Žaz laža'a da' bsdlo' neto'.

¹⁷⁵ Ben ga soa' nbana', na' wká'n zena' Le',
na' da' zchi'a lažo'o gáklenen neda'.

¹⁷⁶ Zdía' cheľa' ale kan zda to zila' nmitlba'.
Beyílj neda', wen žin chio', dan' bi na' gal
laža'a da' ka' bchi'lo' neto'.

120

¹ Kate' wžé' zedla' bliža' Xanžo Dios,
na' Le' góklene' neda'.

² Xana' Dios, beslá neda' lo na'gak benne'
wen laže' ka'
na' lo na'gak benne' ka' bi zej nake' li laže'.

³ Ž Biz gonn Dios le'e, benne' wen laže' ka'?
Ž Biz yeľa' ba nez gaken chele kate' wdíe' le'e
lo da' wžia' yin' benách ka'?

⁴ Wsaka' zi'gak yag ntóche' do' chie' ka' le'e,
na' yag ka' zoa yi' láwe'lgaken.

⁵ Da' nyáche'le'e žaken chia' neda'.
Zoakza' ladjw benne' Mesek ka', na' zoa' to
yo'o laže' chegak benne' Sedar ka'.

⁶ Šchal'e ba wzó'a' ladjw benne' ki,
benne' ka' zzóagake' cheľa' ale yeľa' zga'n
chawe'.

⁷ Neda' žak laža'a gata' yeľa' zga'n chawe',
san kate' zchalja' chen, zdíl-lengak benne'
ka' neda'.

121

¹ Zchis lawa', na' zwia' da' žak lawgak ya'a
sibe ka'.

² Ž Gaz za' da' gáklenen neda'?

³ Da' gáklenen neda' za' lo na' Xanžo Dios,
Bennen' bene' ya'abá, na' yežlyó.

³ Bi go'e latje chejchego'o,

na' bi tas Bennen' žape chi'ikze' le'.

⁴ Bwia nga, batkle zŋnan tas Bennen'.

Batkle tas Bennen' žape chi'ikze' benne'
Israel ka'.

⁵ Xanžo Dios žape chi'e le'.

Xanžo Dios zoe' kwito' li ža gan gake' zoł
chio'.

⁶ Bi wžéy wbiž le' te ža, na' bi be gon byo'
chio' žel.

⁷ Xanžo Dios gape chi'ikze' le' nich bi be da'
zia gaken chio'.

Gape chi'ikze' yeľa' nban chio'.

⁸ Xanžo Dios gape chi'ikze' le' kate' žežojo',
na' kate' žeyó'o, na'a ža, na' to chi'ize.

122

¹ Bebélenla' tzen benne' ka' góžgake' neda':
“Le cho'o lo yodo' che Xanžo Dios.”

² Na'a zoažo nga.

Zežo lo'ole ze'e da' nyechjlen yež Jerusalén.

³ Jerusalén naken to yež da' béngake',

na' naken xtanle'e, na' že'le'en chawe'.

⁴ Lo yežen' za'gak yógo'te kwe' benne' ka',
benne' zej nake' che Xanžo Dios.

We lówgake' La la'y che Xanžo Dios,
kan wnnakze' Le' gongak benne' Israel ka'.

⁵ Zdobgak benne' ka' lo yežen' nich wchi'a
láže'gake' benách Israel ka'

benne' ka' zej nbabe' za'só Dabí, bennen'
wnná bi'e.

⁶ Le nnable Dios wka'ne' chawe' benne'
Jerusalén ka'.

Le' gon chawe'e benne' ka' zej nži'ile'
yežen'.

⁷ Zŋnablto'-ne' gone' ga soa yeľa' zga'n
chawe' lo'ole ze'e dan' nyechjlen
yež Jerusalén.

Gon chawe'e benne' ka' zej yoe'e yo'o zen
ka' chen.

⁸ Na'a, dan' nži'ila' bi ljéža'do' ka', na' lježa'
ka', zŋnia':

“Gata' yeľa' zga'n chawe' chele lo yež
Jerusalén.”

⁹ Dan' nži'ila' yodo' che Xanžo Dios žon
byena' gak chawe' chen.

123

¹ Chis lawa', na' wia' gan zo', Xana' Dios,
gan zo' Le' ya'abá na'le.

² Ka žon to bi' byo wen žin zwíabe' bi da' nna
xanbe',

na' ka žon to no'le wen žin zwíabe' bi da'
nna no'le xanbe',

ki zwiážo bi da' nna Xanžo Dios na' zejte
yeyache' láže'le' zo'o.

³Beyache' laže'l neto', Xanto' Dios.

Beyache' laže'l neto' dan' žedó láže'to'
dan' zbia láže'gak benne' ka' neto'.

⁴Žedó láže'to' dan' žon díjtjgекle benne'
wnni'a ka' neto'.

Benne' ka' zka'n zen kwíngake' zbia
láže'gake' neto'.

124

¹“Chela' bi goklén Xanžo Dios žo'o”,

žala' nnagak benne' Israel ka' na'a.

²“Chela' bi goklén Xanžo Dios žo'o

kate' bdíl-łengak benne' ka' žo'o,

³na' bžia yí'gake' žo'o to chi'ize

lo yela' zža'a zen chégake',

⁴na' gok chežo ka žak che to benne'

zkache' nido' le', na' žoten le'.”

⁵Chela' gok ki chežo, na' la' betten žo'o.

⁶Žala' ye'žo Xanžo Dios “žoxkeno”,

dan' bi bi'e latje benne' ka' wžia yí'gake'
žo'o.

⁷Belažo kan želá to byinne lo yixjw che to
benne' wezén byinne ka'.

Beká'a Xanžon' yela' wnná bia' chegak
benne' ka', na' belažo.

⁸Nak Xanžo Dios Bennen' benkze' ya'abá,
na' yežlyó.

Łekze' žákłene' žo'o.

125

¹Benne' ka' žxen láže'gake' Xanžo Dios zej
nake' ka Ya'a Sión.

Bi gak no benne' wtén', san to chi'ize zoa
chochen.

²Kan zej že' ya'a ka' da' nyéčhgекlen yež
Jerusalén,

ki žon Xanžo Dios, žape chi'ikze' benne'
chie' ka', na'a ža, na' to chi'ize.

³Kege to chi'ize nna bia'gak benne' wen
da' zinnj ka' lo yežlyó chegak benne'
chawe' ka',

nich bi gągak benne' chawe' ka' toze len
benne' wen da' zinnj ka', na' bi gón-
gake' da' zinnj.

⁴Xana' Dios, ben chawe' benne' chawe' ka',
na' benne' ka' zej nake' li laže'.

⁵San benne' ka' žebéj yíčhgake' Dios nich
góngake' da' zinnj,

Xanžo Dios wkwase' benne' ka' tzen len
benne' wen da' zinnj ka'.

Znnabla' Dios gata' yela' zga'n chawe'
chegak benne' Israel ka'.

126

¹Kate' Xanžo Dios beslé' žo'o lo na'gak
benne' zi'to' ka',

na' begoé'e žo'o lo yež Sión, gókežo zoažo
bichgale.

²Naž bzížežo, na' be ļawžo Xanžo Dios.

Naž wnnagak benne' zi'to' ka':

“Da' zente ben Dios, Xąngak benne' ka',
chégake'.”

³Da' likze, zenļe'e nak da' ben Xanžo Dios
chežo žo'o.

Žak chežo yela' ba nez zen.

⁴Beslá Xanžon' žo'o lo na'gak benne' zi'to'
ka'.

Naž bežinžo lo yežlyó chežo, kan žežín nis
wba'w lo yegw biž ka'.

⁵Benne' ka' zbéžegake' kate' žážgake',

lo yela' žebele chégake' yezi'gake' linne.

⁶Bennen' zbeže' kate' zeje' zjeze' binne
cháwe'do' ka',

lo yela' žebele yežine' zedjnoé'e linne
chien'.

127

¹Cha' bi zoaļen Xanžo Dios benne' ka' zón-
gake' to yo'o dáche'ze gak žin da'
góngake'.

Cha' bi žape chi'ikze Xanžo Dios to yež,
dáche'ze gak da' gongak benne' ka'
žape chí'igaken'.

²Dáche'ze nak žasle zildo', na' žonle žin
kate' ne zļa' wbiž na' zejte ženen,
na' lo da' zzáka'le žezi'le da' gawle.

Žonn Dios da' gawgak benne' ka' nži'ile' xak
ztásgake'.

³Bwia nga, benn Xanžon' chežo zi'nžo ka'.

Zej nakbe' to yela' wnni'a zente.

⁴Zi'nžo ka', bi žáljgakbe' kate' ne žonžo yiz
kwide' chežo

zej nakbe' ka yag ntóche'do' ka' da' noxw to
benne' žeje' lo wdile.

⁵Ba nez zen naken che bennen' noxwe'
zante yag ntóche'do' ki.

Batkle yedoe'ele' ļawgak benne' ka' zdíl-
ļengake' le'

kate' yechebe' chekze' ļaw bennen' zchi'a
laže'e le'.

128

¹Ba nez zen naken chegak yógo'te benne'
ka' žápegake' Xanžo Dios ba' la'ne,

benne' ka' zóntezgake' kan znnakze Dios.
²Kate' žawo' da' žezi'o che žin da' beno',
 gak chio' yeļa' ba nez zen, na' gak chawe'
 chio'.
³Gak zo'lo' ka to lba uba da' zbian da' zix
 kwit ližo',
 na' zi'no' ka' gágakbe' ka yag olibo ka' zej
 zen žoa'a gan žawo'.
⁴Ki gon chawe' Xanžon' bennen' žape' Le'
 ba la'ne.
⁵Znnabla' Xanžon', Bennen' zoe' Ya'a Sión,
 gon chawe'e le',
 nich le'elo' gak chawe' che yež Jerusalén
 yógo'te ža so' nbano',
⁶na' nich le'elo' za'só' ka'.
 Znnabla' Dios gone' ga gata' yeļa' zga'n
 chawe' chegak benne' Israel ka'.

129

¹“Ben zí'gake' žo'o katen' wzoažo yiz kwide'
 chežo”,
 wak nnagak benne' Israel ka'.
²“Ben zí'gake' žo'o katen' wzoažo yiz kwide'
 chežo,
 san bi bžia yí'gake' žo'o.
³Béngake' we' xkóže'žo katen' bdínnagake'
 žo'o yid,
 na' gogkak xkóže'žo ka yežlyó da' zde ya.”
⁴Chawe' nak Xanžo Dios.
 Beslé' žo'o lo na'gak benne' ka' bsaka'
 zí'gake' žo'o.

⁵Xana' Dios, ben ga chejchégwgak, na'
 wzonnjgak
 yógo'te benne' ka' zdíl-lengake' benne'
 Sión ka'.
⁶Ben ga gágake' ka yixe'do' ka' žiagaken
 yichjo'o,
 da' ka' zbížgaken kate' ne zej nže'nen,
⁷na' bi soa no benne' yeké'en, na' bi gak no
 benne' gonen' to chejxónnj.
⁸Bi nnagak benne' ka' zdégake' gan zej žian:
 “Znnablto' Xanto' Dios gon chawe'e le'e.
 Lo La la'y che Xanto' Dios znnablto' gak
 chawe' chele.”

130

¹Ga že' zedla' ni žliža' Le', Xana' Dios.
²Xana' Dios, benle chia'.
 Bze nag da' znnabla' Le'.
³Xana' Dios, cha' zwio' binlo doļa' da'
 nbága'to',
 žnozke benne' ga'ne' chawe' lawo' Le'?
⁴San Le' ženít lawo'o cheto',

nich gapto' Le' ba la'ne.

⁵Dot laža'a žxen laža'a Xanžo Dios,
 na' žxen laža'a xtiže'e.
⁶Zbez láže'ža' Xanžo Dios, ka žongak benne'
 ka' žape chí'igake' to yež, zbez
 láže'gake' cha'ní',
 na' ka žongak benne' wape chi'i ka' zbez
 láže'gake' cha'ní'.
⁷Benne' Israel ka' žala' wxén láže'gake'
 Xanžo Dios
 dan' žeyache' laže'l Xanžon' benne' chie'
 ka'.
 Žape chi'e benne' ka' lo da' žongak benne'
 ka' bi zlé'egekle' léggake' chawe'.
⁸Le' yeya'we' benne' Israel ka' lo na' yógo'te
 doļa' da' zej nbage'e.

131

¹Xana' Dios, ba bsana' yeļa' zka'n zen kwin
 chia', na' ba bkwas'a yeļa' žon zen
 kwin chia'.
 Bi žilja' da' zej nak zen, da' ka' bi nak chia'
 wlapa' na'a,
²san neda' bi be wnnía', na' wzoaza' žize,
 kan žon to bi' že'n za' góže'be', na' ztasbe'
 lo na' xna'be'.
 Nak be' nakkza' ka to bi' že'n za' góže'be'.
³Le wxén laže' Xanžo Dios, le'e, benne'
 Israel ka',
 na'a ža, na' to chi'ize.

132

¹Xana' Dios, bejsá' laže' kan gok che Dabí,
 na' kan wzáka'li'e,
²na' kan nak da' bchebe laže'e gone' chio',
 dan' bchebe laže'e lawo' Le', Dios waļe che
 Jakob.
³Wnné': “Batkle choa'a liža',
 na' batkle gata'a lo da' žáte'la',
⁴na' batkle wsejwa' yej lawa',
 na' batkle tasa',
⁵na' zejte ba bena' to latje gan ga'n Xana'
 Dios,
 gan soakze Dios waļe che Jakob.”
⁶Benlto' kak la'y gan yo'o diža' da' bénļeno'
 xa gole wdé cheto' ka' wzóa lo yež-
 lyó Efrata,
 na' bežél-lton' lo yežlyó che bennen' le'
 Jaar.
⁷Wnnato': “Le cho'o gan zoa Dios chežo,
 na' wzóa zibžo lawe' Le'.”
⁸Wzó ža', Xanto' Dios,
 len kak la'y che yeļa' wak chio',

na' da law ya'a gan soakzo' Le'.

⁹ Ben ga gongak b̄oxoz chio' ka' da' naken chawe',

na' kwéžeya'a yógo'te benách chio' ka' lo yela' žebele chégage'.

¹⁰ Dan' nži'ilo' Dabí, wen žin chio', bi wzó' cheła'ale benne' wnná bian' wžío' Le'.

¹¹ Da' likze bzetj kwin Xanžo Dios, na' bchebe laže'e bi da' gone' che Dabí, na' bi wnite' dan' wnné' gone'.

Wnné': "Gona' ga nna bia'gak za'só' ka' gan z̄nna bia'kzo' le'.

¹² Cha' góntezegak z̄i'no' ka' ka nak x̄tiža'a dan' b̄énlena' le',

na' ka nak x̄tiža'a dan' wsedla' le', na' z̄i'no' ka' nna biá'tezegake' gan z̄nna bi'o' le'."

¹³ Dan' wžé Xanžo Dios yež Sión gok laže'e soa ližke' ga na',

¹⁴ na' wnné': "Gákteze latje nga gan soakza' neda'.

Sóateza' nga dan' ki žaz laža'a gona'.

¹⁵ Gona' gáta'le'e linne chegak benne' ka'.

Gona' ga yéljgekle benne' yache' ka' yet.

¹⁶ Gona' ga gongak b̄oxoz chia' ka' da' naken chawe'.

Kwéžeya'a yógo'te benách chia' ka' lo yela' žebele.

¹⁷ Lo latjen' gona' ga yeyák yela' wnná bia' che Dabí.

Gona' ga soagak n̄bangak za'só benne' wnná bian' ga na', bennen' wžía' neda'.

¹⁸ Gona' ga chíxgekle benne' ka' bi z̄lé'egekle' l̄égake' chawe',

san gona' ga diá'teze yela' wnná bia' che Dabín'."

133

¹ Le wia nga, x̄tanle'e nak, na' cháwe'le'e nak,

kate' zej ndobe benne' ka' che Dios, zej nake' toze.

² Naken ka to set da' zzoagak b̄oxoz ka' yíchj-gake', da' zdinnen žoa'a l̄áwgake',

kan wdinnen lo loze Aarón,

na' wdinnen gan bžinen ni'i ze'.

³ Zdinnen kan zdinne x̄le'l law Ya'a Hermón, na' law Ya'a Sión.

Xanžo Dios gon chawe'e benne' ka' mníta'gake' ga na',

na' gonne' chegak benne' ka' yela' nban da' zejli kanne.

134

¹ Le wia nga, le wká'n zen Xanžo Dios, le'e, benne' wen žin ka' che Xanžon', zoale lo yodo' che Xanžon' žel.

² Le wchís na'le law latje la'y,

na' le wká'n zen Xanžo Dios.

³ Z̄nnabla' Xanžon', Bennen' zoe' Sión, gon chawe'e le'e.

Lekze' bene' ya'abá, na' yežlyó.

135

¹ Le wká'n zen La la'y che Xanžo Dios!

Le wká'n zene' Le', le'e, wen žin ka' che Xanžon',

² le'e zoale lo yodo' che Xanžo Dios, lo li'a yodon' gan zoakze Dios!

³ Le wká'n zen Xanžon' dan' nake' chawe'! Le goł da' wká'n zenle La la'y chie', dan' nake' ži'i laže'!

⁴ Xanžo Dios wžíe' za'só Jakob ka'. Wžíe' za'só Israel ka' nich gákgake' benne' chie' ka'.

⁵ Nnézkzelžo zente nak Xanžo Dios. Nakže' zen ka yógo'te dios chegak benne' zi'to' ka'.

⁶ Žon Xanžon' yógo'te da' žénele' gone' zan ya'abá,

na' lo yežlyó, na' lo nisođ,

na' lo da' zoan gže' zan nisonđ.

⁷ Žone' ga že' bejw do zente yežlyó. Žone' ga žasgak yes wzió' kate' žak yejw.

⁸ Žone' ga žak be' gáte'teze.

⁹ Le' betkze' bi' byo nežw ka' chegak benne' Egipto ka'.

Gotgak bi' byo nežw ka' chegak benne' ka', na' bia néžwdo' ka' chegak bia yix'e ché-gake' ka'.

¹⁰ Bene' yela' wak ka' che ya'abá, na' da' zente ka' kate' bchinnje' yežlyó Egipton',

da' ka' ben Dios che benne' Faraón,

na' chegak yógo'te benne' wen žin ka' che Faraón na'.

¹¹ Bžia yi'e benne' ka' chegak zante yež ka', na' bete' benne' wnná bia' ka', benne' zen-le'e ka'.

¹² Bete' Sehón, bennen' wnná bi'e benne' amorreo ka',

na' Og, bennen' wnná bi'e benne' Basán ka', na' yógo'te benne' wnná bia'gake' benne' Kanaán ka'.

¹² Beké'e yežlyó nga lo na'gak benne' wnná
bia' ka'.

Bnezjwen' chegak benne' chie' ka', benne'
Israel ka'.

¹³ Xantó' Dios, to chi'ize zoa La la'y chio'.
Chejsá' láže'tezgak benách ka' Le'.

¹⁴ Xanžo Dios zchi'a láže'e benne' chie' ka'.
Žeyache' láže'le' žo'o, wen žin chie' ka'.

¹⁵ Lo'a ka' chegak benne' zi'to' ka' zej naken
ya oro, na' ya plat.

Zej naken da' ka' bengak benne' ka'.

¹⁶ Zej de žoa'agaken san bi znnégaken.

Zej de yej lágwaken san bi zlé'egeklen.

¹⁷ Zej de nággaken san bi žéngkelen,
na' bi zóagaken nbángaken.

¹⁸ Benne' ka' zóngake' lo'a ka' zej nake' kan
nágkaken.

Lezka' zej nak benne' ka' žxen láže'gake'
légaken.

¹⁹ Le'e, benne' za'só Israel, ¡le wká'n zen
Xanžo Dios!

Le'e, benne' za'só Aarón, ¡le wká'n zen
Xanžo Dios!

²⁰ Le'e, benne' za'só Lebí, ¡le wká'n zen
Xanžo Dios!

Le'e, nol-le zžébele Xanžo Dios, ¡le wká'n
zen Xanžo Dios!

²¹ Le'e zoale yež Sión, ¡le we law Xanžo Dios,
Bennen' zoakze' yež Jerusalén!

¡Ga'n zen Xanžo Dios!

136

¹ ¡Le wká'n zen Xanžo Dios, Benne' chawen'!
Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

² ¡Le wká'n zen Dios, Bennen' nákle'eže' zen
ka zej nak dios chegak benne' zi'to'
ka'!

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

³ ¡Le wká'n zen Xanžon', dan' nákle'eže' zen
ka zej nak xangak benne' zi'to' ka'!

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

⁴ ¡Le wká'n zen toze' Le' dan' žone' yela' wak
zen ka'!

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

⁵ ¡Le wká'n zen Le', dan' benkze' ya'abá len
yela' žejní'il chie'!

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

⁶ ¡Le wká'n zen Dios, Bennen' bzoe' yežlyó
lawle nido'!

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

⁷ ¡Le wká'n zen Dios, Bennen' bene' wbiž,
na' byo'!

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

⁸ Bene' Le' wbiž nich wsa'nín' te ža.

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

⁹ Bene' byo', na' belj ka' nich wsa'ní'gaken
žel.

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

¹⁰ ¡Le wká'n zen Dios, Bennen' bete' bi' byo
nežw ka' chegak benne' Egipto ka'!

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

¹¹ ¡Le wká'n zen Dios, Bennen' bebeje'
benne' Israel ka' lo yežlyó Egipton'!

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

¹² Bchi'e légake' len yela' wak zen chie'.

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

¹³ ¡Le wká'n zen Dios, Bennen' ben chople'
Nisdo' Xna!

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

¹⁴ Bene' ga bdegak benne' Israel ka' gachj
lawle nison'.

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

¹⁵ San bene' ga bkache' nison' Faraón,
benne' wnná bi'e benne' Egipto ka',
benne' ka' žjake' lo wdile.

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

¹⁶ ¡Le wká'n zen Dios, Bennen' bchi'e benne'
chie' ka' ladjw latje dach!

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

¹⁷ ¡Le wká'n zen Dios, Bennen' bete' benne'
wnná bia' ka'!

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

¹⁸ Bete' benne' wnná bia' wale ka'.

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

¹⁹ Bete' Šehón, bennen' wnná bi'e benne'
amorreo ka'.

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

²⁰ Bete' Og, bennen' wnná bi'e benne' yež
Basán ka'.

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

²¹ Bdie' yežlyó chegak benne' ka' lo na'gak
benne' chie' ka'.

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

²² Bnezjwen' chegak benne' Israel ka',
benne' wen žin chie' ka'.

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

²³ Žejsá' láže'e žo'o kate' zdí' l-engak benne'
ka' žo'o.

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

²⁴ Beslé' žo'o lo na'gak benne' ka' bzéxjw-
gake' žo'o.

Zóateze yela' žeyache' láže' chie'.

²⁵ Zwawe' yógo'te da' zej zoan nbángaken.

Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

²⁶ ¡Le wká'n zen Dios che ya'abá!
Zóateze yela' žeyache' laže' chie'.

137

¹ Žoa'a yegw da' zden lo yežlyó Babilonia,
wže'žo ga na', na' wžežžo katen' bejsá'
láže'žo che yež Sión.

² Lo ni'a na' yag labada' žoa'a yegon'
bgála'žo da' ka' zgožžo.

³ Benne' ka' bché'gake' žo'o ka benne' zej
ndo'w ka' wnnábgekle' žo'o gožžo.
Benne' ka' bchínnjgake' yež chežo góžgake'
žo'o yebelžo, na' wnnágake':

“Le goł cheto' da' ka' beł-le lo yež Sión.”

⁴ ĽNakžkze gak gožžo da' wká'n zenžo Xanžo
Dios,
ga zoato' lo yežlyó ni chegak benne' zi'to'
ka'?

⁵ Cha' gal laža'a yež Jerusalén,
zınabla' Dios gone' ga wńit na'a li ža yela'
wał chen.

⁶ Zınabla'-ne' gone' ga ta' loža'a chichjla'
cha' bi chejsá' laža'a che yež Jerusalén,
na' cha' bi wká'n zenan'.
Yežen' naken da' žaz láže'li'a.

⁷ Xana' Dios, bejsá' laže' da' zinnj da' bengak
benne' Edom ka'
lo ža katen' bchínnjgake' yež Jerusalén, na'
wnnágake':

“¡Le wchinnjen! ¡Le wchinnjen, na' zejte lo
lenen!”

⁸ Le'e, benne' Babilonia ka', kwia yi'le.
Ba nez zen gaken che bennen' gone' chele
kan benle le'e cheto' neto'.

⁹ Ba nez zen gaken che bennen' ke'e xkwide'
chele ka'
na' wzožje' légakbe' lo yej xe.

138

¹ Xana' Dios, dot laža'a we lawa' Le'.
Žólteza' da' žoe lawa' Le' lawgak dios ka'
chegak benne' zi'to' ka'.

² Zzoa ziba' lo yodo' la'y chio',
na' zka'n zena' La la'y chio' dan' nako' li
laže',

na' žeyache' láže'lo' benne' chio' ka',
na' dan' bløe'elo' law nako' Benne' zente,
na' zente nak xtižo'o.

³ Kate' bliža' Le', na' gókløno' neda'.
Len yela' wak chio' ben chocho' neda'.

⁴ Yógo'te benne' wnná bia' ka' nníta'gake'
yežlyó nga we lawgake' Le', Xana'
Dios,
dan' ba béngekle' da' zına xtižo'o.

⁵ Gólgake' che da' ben Xanžo Dios,
dan' zente nak yela' zen che Xanžon'.

⁶ Zente nak Xanžo Dios, na' žákløne' benne'
gaxjw laže' ka',
san bi žwi'e latje benne' zka'n zen kwine'
žine' lawe' Le'.

⁷ Kate' že' zedla', Le' žon chocho' neda'.
Zlago' benne' ka' bi zlé'egekke' neda'
chawe', na' len yela' wak chio' žesłó'
neda'.

⁸ Gon Xanžo Dios da' wchebe laže'e chia'.

Xana' Dios, žeyache' láže'tezlo' benne'
chio' ka'.

Bi wsano' žono' žin da' wzó lawo' žonon'.

139

¹ Xana' Dios, ba bwíakzo' neda' na' binlo
nónbi'o neda'.

² Nnézkzelo' kate' ži'a, na' kate' zzo ža'a.
Zító'le nnézkzelo' da' yo'o yichj lázda'wa'.

³ Zwíakzo' da' žona', na' da' žezá' laža'a.
Nnézkzelo' yógo'te da' žona'.

⁴ Kate' bi na' wchajla',
ba nnézkzelo' Le', Xana' Dios, yógo'te da'
nnia'.

⁵ Gáte'tezle kwita' neda' zoakzo' Le', Xana'
Dios,
na' no'o žon chochen neda'.

⁶ Dan' zente nak da' mnezlo' Le' žonen ga
žebanla'.

Nakle'en sina', na' bi gak chejni' ilan'.

⁷ ĽGaz gak cha'a zi'to' gan bi zoakze Be' La'y
chio'?

ĽGaz gak wzonnja' gan bi zoakzo' Le'?

⁸ Cha' kwena' sibe zan ya'abá, zoakzo' Le' ga
na'.

Cha' yetja' lo da' gže' che yežlyó, zo' Le' ga
na'.

⁹ Chela' sáke'la' tia' lo be', na' cha'a zi'to'
gan zla' wbíž,

o tia' yechela'ale nisdó' gan žen wbíž,

¹⁰ lezka' sóaløno' neda' ga na',

na' no'o li ža gon chochen neda'.

¹¹ Chela' gak gona' ga wkache' da' chol
neda',

o gona' ga yeyák chol bani' da' nyechjlen
neda',

¹² da' cho| na' bi gak wkachen' neda' lawo' Le',

na' yel yeyenka te ža lawo' Le'.

Lébeze ka zej nak da' cho|, na' yela' bani' lawo' Le'.

¹³ Le' beno' da' ka' zej yo'on lo be|a' žen chia'.

Le' bzo'o neda' lo le'e xna'a.

¹⁴ Wká'n zenkza' Le' dan' zente nak da' žono', na' žebanla' ka naken.

Dot laža'a nnézkzela' naken ki.

¹⁵ B|e'ekzlo' neda' kate' wyá'a žit yoa'a,

katen' wzó'a lo le'e xna'a,

katen' bgola' lo da' bagáche'ze ga na'.

¹⁶ B|e'elo' be|a' žen chia' kate' wyá'n.

Yógo'te da' ki bzojon' le'e yiche chio', na' wdé na' wyá'n,

na' yógo'ten gókgaken kan zej nyejwn.

¹⁷ Xana' Dios, zente zej nak da' žezá' lažo'o gono'.

Da' zante zej naken.

¹⁸ Cha' gak laža'a wlaba' ka zej naken,

zej nyanen ka yož dan' žen' žoa'a yegw zen.

Kate' žebana', na' zóalenkza' Le'.

¹⁹ Xana' Dios, da' likze goto' benne' wen da' zinnj ka'.

Che |en le kwas gan zoa', le'e, benne' wet benách ka'.

²⁰ Znnégake' chio' Le', Dios.

Benne' ka' bi z|é'egekle' Le' chawe' zžéjt-gake' dáche'ze La la'y chio'.

²¹ Xana' Dios, bi z|e'ela' chawe' benne' ka' zzóagake' Le' chela'ale,

na' zžá'alí'a benne' ka' zží'igake' chio' Le'.

²² Dot laža'a bi z|e'ela' chawe' benne' ka'.

Žekla' zží'igak benne' ka' chekza' neda'.

²³ Bwiakze neda', Xana' Dios, na' bwia da' yo'on yichj lázda'wa'.

Bwia neda' nich nnezlo' da' zza' laža'a.

²⁴ Bwia cha' zoa|en to da' zinnj neda'.

Bzoa neda' lo nez chawe' chio' dan' zoan to chi'ize.

140

¹ Xana' Dios, beslá neda' lo na'gak benne' wen da' zinnj ka'

nich bi gongak benne' yichj ža'a ka' neda' zia.

² Benne' ki ží|lgake' da' zinnj da' góngake'.

Tža tža zdí|-lengake' benách ka'.

³ Da' znnágake' naken ka laye' bele da' zej ntochen'.

Xtíža'gak benne' ka' zej naken ka nis snia che bele.

⁴ Xana' Dios, bi go'o latje benne' wen da' zinnj ka' góngake' chia' da' zinnj.

Beslá neda' lo na'gak benne' yichj ža'a ka', benne' ka' žon byéngake' chejchégo'a.

⁵ Benne' ka' zka'n zen kwíngake' wlékgake' to da' senen neda'.

Bzáljgake' do yelj žoa'a nez.

Wlékgake' da' ka' séngaken neda'.

⁶ Goža' Xana' Dios: "Le' nako' Dios chia'.

Xana' Dios, benle chi'a kate' žlíža' Le'.

⁷ Xana' Dios, nakkzo' Benne' weslá chia'.

Le' wdape chi'o yichja' lo ža gok wdí|e.

⁸ Xana' Dios, bi go'o latje gak kan žak láže'gak benne' wen da' zinnj ka'.

Bi go'o légake' latje góngake' da' zza' láže'gake' nich bi wká'n zen kwín-gake'.

⁹ Zej nyechj|e benne' wen da' zinnj ka' neda'.

Ben ga gak chegak benne' ka' kan žé-negekle' góngake' chegak benne' yoble ka'.

¹⁰ Ben ga yexjw yi' lo yichjgak benne' ka'.

Ben ga chejchazgak benne' ka' lo yin'.

Ben ga chejchazgake' lo da' gže'le'e gan batkle yežó|gake'.

¹¹ Bi go'o latje bennen' z|ne zi'e ga'ne' lo yežlyó.

Ben zi' benne' yichj ža'a, dan' wžia yin' le'."

¹² Nnezla' yechebe Xanžo Dios che no benne' gaxjw láže',

na' wzóa choche' da' ka' zej yo'on lo na'gak benne' yache' ka'.

¹³ Da' likze benne' chawe' ka' we lágwage' La la'y chio',

na' benne' |i láže' ka' sóagake' gan zo' Le'.

141

¹ Xana' Dios, žlíža' Le'. Da ka' gaze gák|eno' neda'.

Benle chi'a kate' w|íža' Le'.

² Ben ga kwen da' z|nnabla' lawo' Le' ka to žen zix.

Wz|í' da' zchisa' lawo' Le' ka to biado' žota'-'ba' lawo' Le'.

³ Xana' Dios, wdape chi'i žoa'a

nich bi nnia' to da' bi nak chawe'.

⁴ Bi go'o latje se laža'a gona' to da' zinnj

nich bi gona' to da' bi nak chawe',

na' nich bi gáwłena' benne' wen da' zinnj
ka' tzen che lni chégake'.

⁵ Cha' to benne' chawe' wsake'e neda',
gaken chia' to da' chawe',
na' cha' tiłe' neda', gaken chia' ka to da'
złale'e zix dan' zgo'e yichja',
na' nnábtezla' Dios gon chawe'e le'.

⁶ Kate' bixjegak benne' blo ka' chegak
benne' wen da' zinnj ka' le'e ya'a yej
ka',
na' gákbe'egekle benách ka' nak chawe' da'
znnia'.

⁷ Gáslasgak žit chegak benne' ka' žoa'a yežw
ba chégake'.

Gá'ngaken ka bcheko yo ka' gan ža'n beže.

⁸ Che len zwia' gan zo' Le', Xana' Dios.

Žxen laža'a Le'. Bi kwey yichjo' neda'.

⁹ Bwia neda' nich bi sen do yelj chegak
benne' wen da' zinnj ka' neda',
na' nich bi chejchaza' lo da' wlékgake'.

¹⁰ Ben ga chejchazgak benne' wen da' zinnj
ka' lo do yelj da' wlékgake',
xak tia' neda' ga na' dot cháwe'do'.

142

¹ Neda' znnia' zižje, žliža' Xanžo Dios.

Dot laža'a znnabla' Xanžon' yeyache'
láže'le' neda'.

² Lawo' Le' žawa' zia che da' žak chia'.

Lawo' Le' zloe'ela' že' zedla' neda'.

³ Kate' že' lázda'wa' zedle'e, Le', Xana' Dios,
nnezlo' da' žaken chia'.

Wlékgake' to do yelj lo xneza', nich senen
neda'.

⁴ Zwia' kwitla', san bi zoa no benne' gáklene'
neda'.

Bi zoa no benne' gape chi'ikze' neda'.

Bi zoa no benne' kwi'e wnné yoe chia'
neda'.

⁵ Žliža' Le', Xana' Dios, znnia':

“Žxen laža'a tozo' Le'.

Tozo' Le' žaz laža'a lo yežlyó nga.

⁶ Benle da' žliža' Le', dan' zžáka'li'a.

Beslá neda' lo na'gak benne' ka' zbia
láže'gake' neda', na' zej nakže' wałe
ka neda'.

⁷ Beběj neda' lo da' žaken chia' nich gak we
ława' Le'.

Benne' chawe' ka' chéchjgeke' neda' kate'
gon chawo'o neda'.”

143

¹ Xana' Dios, benle da' znnia' lawo' Le'.

Bze nag da' znnabla' Le'.

Da gákleno' neda' dan' nako' li laže', na'
chawe'.

² Bi wchi'a lažo'o neda', wen žin chio', ka
nak da' nbaga'a,

dan' lawo' Le' bi zoa no benne' nake' dot li
laže'.

³ Goklen neda' dan' benne' ka' zžá'agake'
neda' zbia láže'gake' neda'.

Yeláte'ze ka bétgake' neda'.

Béngake' ga naka' ka to benne' zde' lo da'
choł kan žak chegak benne' gat ka'.

⁴ Že' lázda'wa' zedle'e, na' žak nyache'
láže'li'a.

⁵ Žejsá' laža'a kan gok ža ni'te.

Złab laža'a ka nak yógo'te da' beno'.

Žejsá' laža'a ka nak da' zente da' beno'.

“Žchis na'a lawo' Le'.

Naka' ka to yežlyó biž, zbiła' Le'.

⁷ Da ka' gaze gákleno' neda', Xana' Dios.

Dan' žedó laža'a bi žel-lo' gákleno' neda'

nich bi gaka' ka to benne' yoe'e yežw ba.

⁸ Zildo' ben ga chejsá' laža'a žeyache'
láže'lo' benách chio' ka' dan' žxen
láže'kza' Le'.

Bzejní'il neda' ka žala' gona' dan' žak laža'a
gona' da' žaz lažo'o Le'.

⁹ Xana' Dios, beslá neda' lo na'gak benne' ka'
zžá'agake' neda'.

Zzoa kwina' lo no'o nich gape chi'ikzo'
neda'.

¹⁰ Bsedle neda' nich gona' da' žaz lažo'o Le',
dan' nako' Le' Dios chia'.

Bseła' Be' La'y chawe' chio' nich chi'e neda'
lo nez chawe' chio'.

¹¹ Nich gak bian' nako' chawe', Xana' Dios,
ben choch neda'.

Dan' nako' chawe', yesló' neda' lo da' žak
chia'.

¹² Dan' nako' li laže', wžia' yi'o benne' ka'
zžá'agake' neda'.

Wžia' yi'o benne' ka' žénegekle' wžia'
yí'gake' neda' dan' naka' neda' wen
žin chio'.

144

¹ ĨGa'n zen Xanžo Dios, Bennen' zzoa
choche' neda'!

Lekze' žon choche' na'a nich gak cha'a lo
wdıle.

Žon choche' xben na'a nich tił-łena' benne'
wen da' zinnj ka'.

² Lekze' žeyache' láže'le' neda', na' nake' ka to yo'o gan že' chawa'a.

Žon choche' neda', na' žeslé' neda'.

Žape chi'e neda', na' žxen laža'a Le'.

Žone' ga žongak benne' chia' ka' da' žapa' légake'.

³ Xana' Dios, žbizkze zej nak benne' ka', dan' žejsá' lažo'o chégake'?

žBiz zej nak benne' ka' dan' ži'o wnné yoe chégake'?

⁴ Zej nak benne' ka' ka to da' žnitlen.

Zej nak ža chégake' ka to zoj dan' zdezen.

⁵ Xana' Dios, bsaljw žan ya'abá. Betj gák- leno' neda'.

Bta ya'a zen ka', na' žoj žen che yi'.

⁶ Bžala' yes wzio' ka', na' bsejw xnezgak benne' wen da' žinnj ka'.

Bse yag ntóche'do' chio' ka', na' bžia yi'- gake'.

⁷ Gan zo' na'le, bze no'o, na' beslá neda' lo da' zedle'e gan ži'a.

Beslá neda' lo na'gak benne' zi'to' ka'.

⁸ Benne' ka' znnátezegake' da' wen laže', na' zzétjgake' Dios katen' žon láže'gake'.

⁹ Xana' Dios, golkza' chio' to da' kob, na' wgoła' da' žól'-lento'.

Len da' žól'-lento' da' nwan' chi do golkza' chio'.

¹⁰ Žonkzo' Le' ga žežojgak chawe' benne' wnná bia' ka'.

Besló' Dabí, benne' wen žin chio', lo ya ntoche' ka' chegak benne' wen da' žinnj ka'.

¹¹ Beslá neda' lo na'gak benne' zi'to' ka'.

Benne' ka' znnátezegake' da' wen laže', na' zzétjgake' Dios katen' žon láže'gake'.

¹² Ben ga gólegak bi' byo cheto' ka' kan žgólegak yag ka' lo yo bebe.

Ben ga gągak bi' no'le cheto' ka' ka zej nak yag xtanle'e ka' nníta'gaken li'a che to yo'o zen.

¹³ Ben ga cha'gak ližto' ka' yógo'te kwe' linne cheto'.

Ben ga chanle'e bia yiže' cheto' ka',

nich gągak bia yiže'do' zanle'e lo yežlyó cheto'.

¹⁴ Ben ga gągak beže cheto' ka' bia waje ka' nich gónle'egakba' žin.

Ben ga bi wsąngakba' bia že'ndo' ka' kate' bi na' žin byo' chégakba'.

Ben ga bi soa no benne' kweže nyache'e lo yež cheto'.

¹⁵ Ba nez zen naken chegak benne' ka' žaken ki chégake'.

Ba nez zen naken chegak benne' ka' Xanžon' nake' Dios chégake'.

145

¹ Wká'n zena' Le', Dios chia'.

Nako' Le' Benne' Wnná Bia' Zen chia'.

Wká'n zénteza' La la'y chio' to chi'ize.

² Tža tža wká'n zena' Le'.

Wká'n zénteza' La la'y chio' to chi'ize.

³ Zente nak Xanžo Dios, na' nak chie' we láwtezežo Le'.

Batkle gak gónbia'žo ka zente nake'.

⁴ Yógo'te kwe' benne' chio' ka' yéngkle' da' beno' Le'.

na' wzéngkle' yezika' benách ka nak da' zente na'.

⁵ Wláb laža'a ka nak yela' zen che yela' wak chio',

na' ka nak da' zente ka' da' beno'.

⁶ Yógo'te benne' ka' wcháljgake' ka nak yela' wak che da' zente da' beno', na' neda' wzenla' légake' ka nak yela' zen chio'.

⁷ Wzéngkle' ljéžgake' ka' ka nak yela' ži'i láže' zen chio',

na' góltezegake' kan nako' Le' chawe'.

⁸ Xanžo Dios nake' ži'i laže',

na' žeyache' láže'le' benne' chie' ka'.

Nake' zen laže', na' žeyache'

láže'le'e'le' žo'o.

⁹ Xanžo Dios žon chawe'e yógo'te benne' ka',

na' žeyache' láže'le' yógo'te

da' zóagaken nbąngaken, da' ka' bene' Le'.

¹⁰ Yógo'te da' ka' beno' wká'n zéngaken Le', Xanto' Dios

na' benne' chio' ka' we láwgake' Le'.

¹¹ Zcháljgake' ka zente nak yela' wnná bia' chio'.

Zcháljgake' ka nak yela' wak zente chio'
¹²nich wzéngkle' yógo'te benne' ka' ka zej
 nak da' zente ka' da' beno',
 na' ka nak yela' zen che yela' wnná bia'
 chio'.

¹³Yela' wnná bia' chion' sóatezen,
 na' nna bi'o yógo'te kwe' benách ka'.

¹⁴Noxw Xanžo Dios yógo'te benne' ka' že-
 jchégwake'.
 Žechise' yógo'te benne' ka' zej ndo'e lo
 žin waļe.

¹⁵Yógo'te benne' ka' zbézgake' Le' gákleno'
 légake',
 na' Le' wnezjo' da' gáwgake' kate' gaļa'
 chen.

¹⁶Lo yela' ži'i laže' chio' zze no'o.
 Znezjo' da' žiážjegkle' yógo'te da' zóa-
 gaken nbángaken.

¹⁷Chawe' nak Xanžo Dios lo yógo'te da'
 žone',
 na' li laže' zej nak yógo'te da' žone' Le'.

¹⁸Xanžo Dios zóateze' gáklene' yógo'te
 benne' ka' žlízgake' Le',
 yógo'te benne' gaxjw laže' ka' žlízgake' Le'.
¹⁹Gone' da' žak láže'gak benne' ka' zžébe-
 gake' Le'.

Łezka' yenle' chégake' kate' wližgake' Le',
 na' yeslé' légake'.

²⁰Xanžo Dios žape chi'ikze' yógo'te benne'
 ka' zej nži'ile' Le',
 san wžia' yi'e yógo'te benne' ka' zbej yíchj-
 gake' Le'.

²¹Dot laža'a wká'n zena' Xanžo Dios.
 Yógo'te benne' ka' žala' we lágwage' La la'y
 chie' to chi'ize.

146

¹ǰGa'n zen Xanžo Dios!

Dot laža'a žoe ļawa' Xanžo Dios.

²Ķak zoa' nbana' wká'n zena' Xanžo Dios.
 Gólteza' da' we ļawa' Xanžo Dios Ķak zoa'
 nbana'.

³Bi wxén láže'le benne' wnná bia' ka',
 na' bi wxén láže'le benne' waļe ka', dan' bi
 gak yeslágake' le'e.

⁴Žežój be' zej yoe'e, na' yeyákgage' biḡte yo.
 Ło ža na'kze nitle da' gok láže'gake' gón-
 gake'.

⁵Ba nez zen naken che bennen', žakļen Dios
 che Jakob le',
 bennen' žxen laže'e Xanžo Dios.

⁶Dios na'kze bene' ya'abá, na' yežlyó, na'
 nisdo',

na' yógo'te da' ka' zej nnitan' latje ka'.
 Nake' Bennen' žónteze' da' li laže'.

⁷Zchi'a laže'e benne' nyache' laže' ka',
 na' zwawe' benne' ka' zdóngake'.

Xanžo Dios žeslé' benne' ndo'w ka'.

⁸Xanžo Dios žeyone' yej ļawgak benne' lo
 choļ ka'.

Xanžo Dios žechise' benne' ka' žejchégw-
 gake'.

Xanžo Dios nži'ile' benne' chawe' ka'.

⁹Xanžo Dios žape chi'e benne' zi'to' ka'.

Žáklene' bi' wzebe ka', na' no'le wzebe ka',
 san zchinnje' da' žongak benne' wen da'
 zinnj ka'.

¹⁰Le'e, benne' yež Sión, zḡna bia'kze Xanžo
 Dios.

Zḡna biá'teze Dios to chi'ize.

ǰGa'n zen Xanžo Dios!

147

¹ǰLe wká'n zen Xanžo Dios!

Nak chawe' goļžo da' we ļawžo Dios chežo.
 Dot láže'žo žala' wká'n zenžo-ne'.

²Xanžo Dios yeyone' yež Jerusalén.

Yechi'e benne' Israel ka' zej zoe' yež zi'to'
 ka'.

³Žeyone' benne' ka' nyache' láže'gake',
 na' zde'e légake' laže' gan zej žia we' ché-
 gake'.

⁴Nnézkzele' baļ belj ka' nníta'gaken.
 To to belj ka' žwe'e lan.

⁵Zente nak Xanžo Dios, na' nape' dot yela'
 wak.

Bi be de da' bi žejni'ile' Le'.

⁶Xanžo Dios žáklene' benne' gaxjw laže' ka',
 san zzejxjwe' benne' wen da' zinnj ka'.

⁷ǰLe goļ da' wká'n zenle Xanžo Dios!

ǰLe goļ, na' le wchínnj da' ka' zgoļ-le
 ļaw Dios chežo!

⁸Le' znnite'e bejw ka' zan ya'abá.

Le' žsele'e nis yejw lo yežlyó.

Le' žone' ga žiagak yixe'do' ka' ļaw ya'a ka'.

⁹Le' znezjwe' da' žawgak bia yixe' ka'.

Znezjwe' da' žawgak sechjdo' ka', bia ka'
 zbéžeya'agakba'.

¹⁰Da' žaz laže'e bi naken yela' waļe chegak
 bžina' ka',
 na' kege yela' waļe chegak benne' ka',

¹¹ san žaz laže'e benne' ka' zžébegake' Le',
na' benne' ka' žxen láže'gake' Le' nich yey-
ache' láže'le' légage'.

¹² ¡Le wká'n zen Xanžo Dios, le'e zoale yež
Jerusalén!
¡Le wká'n zen Dios chele, le'e zoale yež
Sión!

¹³ Le' zzoa choche' ze'e da' žape chi'in yež
chele.
Žon chawe'e benne' ka' nníta'gake' yež
chele.

¹⁴ Zzoe' yela' zga'n chawe' lo yežlyó chele.
Gónnli'e chele zoa' cháwe'le'e.

¹⁵ Žsele'e xtiže'e chegak benách yežlyó ka',
na' ka' gaze žak da' zinne'.

¹⁶ Zwakwe' yežlyó len bege' da' naken ka
zila'.
Zzexjwe' xle'l yel ka de.

¹⁷ Žone' ga žexjw yej nis ka yejdo' ka'.
ŽNoz benne' gak soele' da' zag chen?

¹⁸ Znnie', na' žeyaken nis.

Žone' ga žak be', na' žeyák begen' nis wbá'a.

¹⁹ Bzejni'ile' Jakob ka nak xtiže'e,
na' bdie' da' bsedle', na' da' ka' wnnakze'
Le' lo na'gak benne' Israel ka'.

²⁰ Bi na' gone' ki che nitó yež yezika',
na' benne' yež ka' bi žeyónbia'gake' xtiže'e.

¡Ga'n zen Xanžo Dios!

148

¹ ¡Le wká'n zen Xanžo Dios!
¡Le wká'n zen Xanžon', le'e, zoale
ya'abá!
¡Le wká'n zene' Le', le'e, zoale ža'le!

² ¡Le wká'n zene' Le', le'e, wbás che ya'abá
chie' ka'!

¡Le wká'n zene' Le', le'e, benne' zante chie'!

³ ¡Le wká'n zene' Le', le'e, wbíž, na' byo'!

¡Le wká'n zene' Le', le'e, belj žsa'ni'le!

⁴ ¡Le wká'n zene' Le', le', ya'abá na'le,
na' le'e, nis ka' zoale lawle ya'abá!

⁵ ¡Le wká'n zen La la'y che Xanžon',
dan' wnnekze' Le', na' wzoale!

⁶ Bene' ga zoale na'a, na' to chi'ize.

Wnnakze' chele le'e to da' bi te chen.

⁷ ¡Le wká'n zen Xanžon' lo yežlyó,
le'e, bia zen ka' zoale lo nisdó, na' lo nis zil,

⁸ na' le'e, yes wzio', na' yej nis, na' bege', na'

bejw ka',

na' le'e, be' bdone' ka', žonle ka znnakze'
Le'!

⁹ ¡Le wká'n zene' Le', le'e, ya'ado' ka', na'
ya'a zen ka',

na' le'e, yag žix ka', na' yag sedro ka',

¹⁰ na' le'e, bia yixe' ka', na' bia ka' napgak
benne' ka',

na' le'e, bia snia ka', na' bia zej zoa xil-
gakba'!

¹¹ ¡Le wká'n zene' Le', le'e, benne' wnná bia'
ka',

na' yógo'te benne' gaxjw laže' ka',

na' le'e, benne' blo ka', na' benne' wchi'a
laže' ka',

¹² na' le'e, benne' byo wego' ka', na' no'le
wego' ka',

na' le'e, benne' gole ka', na' xkwide' ka'!

¹³ ¡Le wká'n zen La la'y che Xanžon'!
Žénle'eže nak La la'y chie' Le' ka yógo'te
lagak benne' ka'.

Yela' zen chie' zla' lawn lo yežlyó, na'
ya'abá.

¹⁴ Le' benne' yela' wak zen chegak benne'
chie' ka'.

¡Le wká'n zene' Le', le'e, benne' chie' ka',
nakle za'só Israel ka',

na' nakle benne' ka' nži'ile' Le'!

¡Ga'n zen Xanžon'!

149

¹ ¡Le wká'n zen Xanžo Dios!

¡Le go! che Xanžon' to da' kobe!

¡Le wká'n zene' Le' gan zej ndobe benne'
chie' ka'!

² ¡Le yebele, le'e, benne' Israel ka', law Dios,
Bennen' bene' le'e!

¡Le yebele, le'e, zoale yež Sión, law Dios,
Bennen' nake' Benne' Wnná Bia'

Zen chele!

³ ¡Le wká'n zen La la'y che Xanžon', na'
wya'ale!

¡Le wchoncho yid ka', na' le wchínnj da' ka'
zgo!-le, nich we lawle Le'!

⁴ Xanžo Dios žaz laže'e benne' chie' ka'.
Žape' ba la'ne benne' gaxjw laže' ka', na'
žeslé' légage'.

⁵ Žala' yebégekke benne' chie' ka' lo yela' zen
chie',

na' gólgake' lo yela' žebele chégake' dot
yele.

⁶ Žala' kwéžeya'agake', nich we lágwage'
Dios,

zej noe'e ya ntoche' ka' da' zej nla žop
 la'aten,
 7 nich yezi'gake' wzón benne' zi'to' ka',
 na' góngake' benách yež ka' zia,
 8 na' nich wchéjgake' benne' wnná bia' ka'
 do ya,
 na' lezka' benne' wale ka',
 9 na' nich wžia yí'gake' benne' ka' ka wn-
 nakze Dios gaken chégake'.
 Da' ni gaken yela' ba nez zen chegak benne'
 ka' che Dios.

¡Ga'n zen Xanžon'!

150

1 ¡Le wká'n zen Xanžo Dios!
 ¡Le wká'n zen Xanžon' lo yodo' la'y chie'!
 ¡Le wká'n zen yela' wak chie' lo ya'abá chie'!
 2 ¡Le wká'n zene' Le' ni'a che da' zen da'
 bene'!
 ¡Le wká'n zene' Le' ni'a che yela' zen chie'!
 3 ¡Le wká'n zene' Le', wkwézele lozgak bia
 ka'!
 ¡Le wká'n zene' Le', chínnele da' žól-lento'
 ka'!
 4 ¡Le wká'n zene' Le', wchónchwle yid, na'
 wya'ale!
 ¡Le wká'n zene' Le', chínnele da' ka', na'
 wkwézele bžéjwdo' ka'!
 5 ¡Le wká'n zene' Le', wtił-le yado' ka'!
 ¡Le wká'n zene' Le', wtił-le ya zen ka'!
 6 ¡Le wká'n zen Xanžon', yógo'tele zoale
 nbanle!
 ¡Le wká'n zen Xanžo Dios!

DIŽA' CHAWE' DA' BZOJ MATÍO

*Xa xna' gole wdé ka' che Jesús
(Lk. 3:23-38)*

¹ Zzoja' le'e yiche ni lagak xa xna' gole wdé ka' che Jesús, Benne' Criston', Bennen' nake' za'só Dabí, na' lezka' za'só Bran, benne' ka' wnnnítá'gake' ža ni'te.

² Bran na' goke' xa Isak.

Isak na' goke' xa Jakob.

Jakob na' goke' xagak Judá len benne' biche'e ka'.

³ Judá na' goke' xagak Fares len Sara. Tamar goke' xna'gak chope' ki.

Fares na' goke' xa Esrom.

Esrom na' goke' xa Aram.

⁴ Aram na' goke' xa Aminadab.

Aminadab na' goke' xa Nasón.

Nasón na' goke' xa Salmón.

⁵ Salmón na' goke' xa Bos, na' Rahab goke' xne'e.

Bos na' goke' xa Obed, na' Rut goke' xne'e.

Obed na' goke' xa Isaí.

⁶ Isaí na' goke' xa Dabí.

Dabín' wnná bi'e benách Israel ka', na' bchag ná'lene' no'len' zga'ale goke' zo'le Urías. Dabín' len no'len' gókgake' xa xna' Salomón.

⁷ Salomón na' goke' xa Roboam.

Roboam na' goke' xa Abías.

Abías na' goke' xa Asa.

⁸ Asa na' goke' xa Josafat.

Josafat na' goke' xa Joram.

Joram na' goke' xa Usías.

⁹ Usías na' goke' xa Jotam.

Jotam na' goke' xa Akás.

Akás na' goke' xa Esekías.

¹⁰ Esekías na' goke' xa Manasés.

Manasés na' goke' xa Amón.

Amón na' goke' xa Josías.

¹¹ Josías na' goke' xagak Jekonías len benne' biche'e ka'.

Benne' ki wnnítá'gake' ža na' katen' benne' Babilonia ka' bché'gake' benne' Israel ka' zej nžeje' gan nbab Babilonia na'.

¹² Jekonías na' goke' xa Salatiel.

Salatiel na' goke' xa Sorobabel.

¹³ Sorobabel na' goke' xa Abiud.

Abiud na' goke' xa Eliakim.

Eliakim na' goke' xa Asor.

¹⁴ Asor na' goke' xa Sadok.

Sadok na' goke' xa Akim.

Akim na' goke' xa Eliud.

¹⁵ Eliud na' goke' xa Eleasar.

Eleasar na' goke' xa Matán.

Matán na' goke' xa Jakob.

¹⁶ Jakob na' goke' xa Jwsé.

Jwsén' goke' benne' byo che Lia. Lian' goke' xna' Jesús, Benne' Criston', Bennen' žžen láže'gak benne' judío ka' le'e nich nna bi'e légake'.

¹⁷ Ki goken, gokgak xda' kwe' zi'n sógake' kate' wzó law wzóa Bran, na' zejte wzóa Dabí. Lezka' gokgak yexdá' kwe' zi'n sógake' kate' wzó law wzóa Dabín', na' zejte bche'gak benne' Babilonia ka' benne' Israel ka' zej nžeje'. Lezka' gokgak yexdá' kwe' zi'n sógake' kate' wzó law bché'gake' légake', na' zejte ža bla' Benne' Criston'.

*Da' goken katen' bla' Jesús, Benne' Cristo
(Lk. 2:1-7)*

¹⁸ Ki goken kate' bla' Jesús, Benne' Criston'. Katen' ba bchebe láže' Lia, xna' Jesús, Benne' Criston', wchág ná'lenbe' Jwsé, na' kate' bi na' wchág ná'lene'-be', wyó'o to bi'do' le'be'. Ki goken ni'a che ye'la' wak che Dios Be' La'y. ¹⁹ Nak Jwsén', benne' byo che Lian', benne' chawe', na' bi gónele' yesbage'e-be' zia lawgak benách ka'. Gónele' wsane'-be' ži žize. ²⁰ Kate' ne zza' láže' Jwsén' kan gone', bla' law to wbás che ya'abá lo bichgale gan de Jwsén', na' gože' le':

—Jwsé, za'só Dabí. Bi žebo' si'o Lian', nich gakbe' zo'lo', dan' bi' byodon' za' galjbe', yo'obe' le'be' ni'a che ye'la' wak che Dios Be' La'y. ²¹ Galj to bi' byodo' chebe', na' go'lo labe' Jesús, dan' yeslabe' benách chebe' ka' lo do'la' da' zej nbage'e.

²² Ki goken, bžin dan' wnná Xanžo Dios lo na' benne' bchalje' lo wlaze' Le', katen' wnné':

²³ Le wia nga, to xkwide' no'le, wa'be' bi'do' le'be', na' galj to bi' byodo',

na' wé'gake' labe' Emanuel.

Emanuel naken to diža' hebreo dan' znnan: "Zoalen Dios žo'o."

²⁴ Kate' bebán Jwsé lo bichgalen', bene' kan gož wbás che ya'abán' le', na' wzí'e Lian', na' gokbe' zo'le'. ²⁵ Bi wzóalene'-be'

na' zejte golj bi' byodo' chebe', bi' nežw chebe', na' bzóagake' labe' Jesús.

2

Benne' žejní'il ka' zedjwiagake' xkwide' Jesús

¹Kate' golj Jesusen' lo yež Belén, yežen' nbaben Judea, zŋna bia' Herodes ga na'. Kate' ža na' bžingak benne' žejní'il ka' lo yež Jerusalén, benne' ka' zej nžoje' to yež zi'to' da' žen' zaka' gan zla' wbíz. ²Wnnabgak benne' ka', na' wnnágake':

—žGazen' zoa xkwiden' žala' nna bia'be' benne' judío ka', xkwiden' za' goljbe'? Katen' wzoato' gan zla' wbíz blé'elto' belj baní' da' nak bian' ba goljbe'. Za'to' nga nich wká'n zento'-be'.

³Kate' Herodes, bennen' zŋna bi'e, benle' da' ni, gok zedle'. Lezca' gok zédgekle yógo'te benne' ka' wnníta'gake' yež Jerusalén. ⁴Naž Herodes na' bliže' yógo'te bxož wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka', na' wnnable' légake' gaze žala' galj Benne' Criston', Bennen' žxen láže'gak benne' judío ka' le'e nich nna bi'e légake'.

⁵Góžgake' le':

—Lo yež Belén, da' nbaben Judea. Ki naken dan' bzoj to benne' bchalje' lo wláz Dios da' zŋnan ki:

⁶Yež Belén, da' nbaben Judá, bi nakžen ka'ze law Dios,

ka zej nak yež blo ka' zej nnitan' yežlyó nga, dan' lo yež Belén na' galj to Benne' gake' blo,

Bennen' gape chi'e benách chia' ka', benne' Israel ka'.

⁷Naž Herodes na' bliže' benne' žejní'il ka' ži žize, na' wnnable' légake' nich nnezle' binlo gáka'te ba gok katen' bla' law beljen' da' blé'egekle'. ⁸Naž bsele'e légake' chjake' lo yež Belén. Gože' légake':

—Le chej ga na', na' le chejnnáb binlo kan nak che xkwiden'. Kate' ba bežél'-lele-be', le da nich wloé'elele neda', nich lezka' cha'a neda', chejká'n zena'-be'.

⁹Wdé béngikle benne' žejní'il ka' dan' wnná Herodes na', jake' ga na', na' beljen' da' blé'egekle' katen' wnníta'gake' lážgake', wyejen lawlegake', na' bejsóan ža'le gan de xkwiden'. ¹⁰Kate' blé'egekle' beljen', bebéle'egekle'. ¹¹Kate' wyó'ogake' lo yo'on', blé'egekle' bi' byodon', zóalenbe' Lia, xna'be'. Naž bzoa zibgake' lawle

gan debe', na' bka'n zéngake'-be'. Wdé na' bsáljwgake' kakdo' ka' chégake', na' bnéžjwgake'-be' oro, na' yale, na' neždo' da' zla' zix che yag mirra. ¹²Dan' ba bzejní'il Dios légake' lo bichgale nich bi yeyéjgake' gan zoa Herodes na', che len beyéjgake' lážgake' nez yoble.

Jwsé len Lia želchi'e xkwide' Jesús lo yežlyó Egipto

¹³Wdé beza'gak benne' žejní'il ka' ga na', naž bla' law to wbás che ya'abá lo bichgale gan ztas Jwsé, na' gože' le':

—Wyase. Bche' xkwiden' len xna'be', na' bzonnj nga. Wyéj lo yežlyó Egipto. Ga'no' ga na' kate' yapža' neda' le' yetó. Ki gono' dan' yeyflj Herodes xkwide' ni nich gote'-be'.

¹⁴Naž wyase Jwsén', kate' ne nak žel, na' bchi'e xkwiden' len xna'be', na' jake' lo yežlyó Egipto. ¹⁵Bgá'ngake' ga na' na' zejte got Herodes na'. Ka' goken, bžin da' wnná Xanžo Dios lo na' benne' bchalje' lo wlaze' le', katen' wnné': “Lo yežlyó Egipto bliža' Zi'na'.”

Herodes žsele'e benne' ka' nich gótgake' xkwide' ka'

¹⁶Kate' gókbe'ele Herodes bi bengak benne' žejní'il ka' kan gože' légake', naž bže'e, na' bsele'e benne' ka' chjake' ga na' nich gótgake' yógo'te bi' byodo' ka' nníta'gakbe' lo yež Belén, na' do zente gan že' Belén na', xkwide' ka' ba žóngakbe' chopiz, len bi'do' ka' zej nžé'nžebe'. Ki ben Herodes na' kan bsaka' yenne'e, kan gok ža katen' bla' law beljen', ža na' bzejní'igekle benne' žejní'il ka' le'. ¹⁷Ka' goken, bžin da' wnná Jeremías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné':

¹⁸Lo yež Ramá zéngikle chi'igak benne' ka' zbéžegake', na' zbeže nyáche'gake'.

Rakel zbeže' ni'a chegak za'sóe' ka'.

Bi gak no benne' gon zene' le', dan' zej natbe'.

¹⁹Wdé got Herodes na', naž bla' law wbás che ya'abán' lo bichgale gan zoa Jwsén' lo yežlyó Egipto, ²⁰na' gože' le':

—Wyase. Beché' bi' byodon' len xna'be', na' beyéj gan nbab Israel, dan' ba gotgak benne' ka' gónegekle' gótgake' bi' byodo' ni.

²¹ Naž wyase Jwsén', na' bechi'e bi' byodon' len xna'be', na' beyéjgake' gan nbab Israel. ²² Benle Jwsén' zřna bia' Arkelao gan nbab Judea dan' ba got Herodes na', x̄a Arkelaon'. Che len bžebe Jwsén' yeyeje' ga na'. Kate' bzejni'il Dios le' lo bichgale, wyeje' gan nbab Galilea. ²³ Kate' bžine' ga na', bejsóe' lo yež Nasaret. Ki goken, bžin da' bzojgak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios ža ni'te kan žala' gak che Jesusen', mnagak benách ka' nake' Benne' Nasaret.

3

Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis, zchalje' lo latje dach

(Mr. 1:1-8; Lk. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Kate' ža ka' bla' law Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis, na' bchalje' lo latje dach gan nbab Judea. ² Zwan' wnné':

—Le yeyát laže', dan' za' žin ža kate' Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie', yedjinná bi'e lo yezlyó nga.

³ Kan nak che Zwan', bzoj Isafas, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, da' zřnan ki: Ženl chi'i to benne' zběžeyi'e zižje lo latje dach, zřne':

“Le gon chawe' nez nich la' Xanžon' gan zoale.

Le yebéj li nez las gan tie'.”

⁴ Gokw Zwan' laže' da' nžaben len yicha' bia ka', na' nžeje li'e to bayw yid. Žawe' biche' zo ka', na' že'je' china' bezdo'.

⁵ Benne' Jerusalén ka' len benne' ka' zej nžoje' dot gan nbab Judea, na' dot kwit gan zde yego Jordán, blá'gake' gan zoa Zwan'.

⁶ Kate' bexóalpagake' doła' da' zej nbage'e, Zwan' bezóe' lé'gake' nis lo yego Jordán na'.

⁷ Kate' Zwan' ble'ele' benne' zan ka', benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' saduseo ka', želžine' gan zoe' nich yezóagake' nis, gože' lé'gake':

—Le'e, lježgak bele snia ka'. žZoa no benne' bzejni'ile' le'e wzomjle dan' za' chog Dios chegak benách ka' gátgake'? ⁸ Le gon da' gak bia' ba beyát láže'le. ⁹ Bi kwek yichjle, bi mnale nakle chawe' dan' nakle za'só Bran, dan' žapa' le'e, wak gon Dios ga yeyakgak yej ki za'só Bran na'. ¹⁰ Ba zbez ya wage nich chogen yag ka', dan' žloe'elen kan gak chele. Yógo'te yag ka' da' bi želbían da' zej naken zix, chóggaken, na' chéygak. ¹¹ Da' li neda' žezóa' le'e nis

lo nis, nólele ba beyát láže'le, san Bennen' za' ze'e kate' te chia' neda', Le' gone' da' žloe'ézele yela' žezóa' nis ni, dan' wchize' le'e Dios Be' La'y, len yi' chie'. Bennen' nakže' blo ka neda', na' neda' bi naka' zi kweja' zele'. ¹² Noxe' da' žženle' yi', na' wlobe' zoa' scribe chie'. Yezi'e zoa' scribe chien' lo yo'o gan gape chi'en, san wzeye' beb chen lo yi', na' yin' bi yeyolen.

Jesús žezóe' nis

(Mr. 1:9-11; Lk. 3:21-22)

¹³ Naž bezá' Jesusen' gan nbab Galilea, na' bžine' žoa'a yego Jordán gan zoa Zwa, nich yezóe' nis lo na' Zwan'. ¹⁴ Zwan' gónele' wsejwe' xneze', na' gože' Jesusen':

—Neda' žala' yezóa' nis lo no'o Le'. žZnnabkzlo' neda' yezóa' Le' nis?

¹⁵ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Be' latje na'a, dan' ki žala' gonžo dot da' naken chawe' law Dios.

Naž Zwan' bene' kan wnná Jesusen'. ¹⁶ Kate' ba bezóa' Jesusen' nis, la' bežojtie' lo nis. Naž wyaljw ya'abá láwe'le gan zoe', na' bla' law žetj Dios Be' La'y. Bžine' gan zoe', zřne'e ka to plomdo'. ¹⁷ Naž benle chi'i Benne' zchalje' ya'abá che Dios, na' wnné':

—Benne' ni nake' Zi'na'. Nži'ila' Le', na' žaz laža'a Le'.

4

Žénele da' xiwe' gonen ga бага' Jesús doła'

(Mr. 1:12-13; Lk. 4:1-13)

¹ Naž Dios Be' La'y la' bche'tie' Jesusen' lo latje dach nich gata' latje si' bia' da' xiwe' Le'.

² Chopłalj ža chopłalj yele bi be bdaw Jesusen'. Wde' na' zdone'. ³ Naž bla' da' xiwen' gan zoa Jesusen', dan' žonen ga bága'gak benách ka' doła', na' gožen Jesusen':

—Cha' nako' Le' Zi'n Dios, gož yej ki yeyákgaken yet xtil.

⁴ Bechebe Jesusen', na' gožen':

—Nyejw le'e yiche la'y da' zřnan: “Kégeze yet xtil zbánlengak benách ka', san lezka' len yógo'te xtiža' Dios žak bángake'.”

⁵ Naž bche' da' xiwen' Jesusen' lo yež la'y Jerusalén, gan bžian Le' yichjo'o yodo' gan nak sibe. ⁶ Naž da' xiwen' gožen Le', na' wnnán:

—Cha' nako' Le' Zi'n Dios, bežite' žé'lele, dan' nyejw le'e yiche la'y da' zřnan: Dios seje'e wbás che ya'abá ka' nich gape chi'igake' Le',

na' góχwgake' Le' len ná'gake',
nich bi chejchego' yej, na' bi gono' zi' ni'o.

⁷Bechebe Jesusen', na' gožen':

—Yetó da' nyejw le'e yiche la'y žen'
benách ka', dan' znnan: “Bi nna bi'o Xano'
Dios.”

⁸Naž da' xiwen' bchen' Jesusen' gan nak
to law ya'a sibe, gan bløe'elen Le' yógo'te
yež ka' zej nnitan' yežlyó nga len yógo'te
yela' wnni'a chégaken. ⁹Naž gožen Le':

—Yógo'te da' ki gonna' chio' cha' wzóa
zibo' xni'a, na' gapo' neda' ba la'ne.

¹⁰Jesusen' gožen':

—Beyéj, da' xiwe', dan' nyejw le'e yiche
la'y da' žen' neto', dan' znnan: “Xano' Dios
wká'n zeno', na' toze xchine' Le' gono'.”

¹¹Naž bezá' da' xiwen' gan zoa Jesusen'.
Naž bla'gak wbás che ya'abá ka' gan zoe'
nich gáklengake' Le', na' bnézwgake' da'
bdawe'.

Zzo law Jesús zzie' xtiže'e gan nbab
Galilea

(Mr. 1:14-15; Lk. 4:14-15)

¹²Kate' benle Jesusen' nyejw Zwan' liž
ya, wyeje' gan nbab Galilea. ¹³Bezé'e lo
yež Nasaret, na' bejsóe' lo yež Kapernaum
gan naken žoa'a niso'do', lo bza' gan nbab
Sabulón, na' gan nbab Neftalí. ¹⁴Ki goken,
bžin da' wnná Isaías, bennen' bchalje' lo
wláz Dios ža ni'te, katen' wnné':

¹⁵Gan nbab Sabulón, na' gan nbab Neftalí,
lo nez žoa'a niso'do' gan zoa yechelá'a yego
Jordán zaka' gan zla' wbiž,
gan nbab Galilea, gan zej nnita' benách ka'
bi zej nake' benne' judío ka'.

¹⁶Benách ka' zej nchoł yichj lázdo'gake',
benne' mníta'gake' ga na',
blé'egekle' baní',
na' benne' ka' zej nake' ka' benne' gat ka',
bla' baní' chégake'.

¹⁷Katen' wzó law Jesusen' zzie' xtiže'e,
gože' benne' ka':

—Le yeyát laže', dan' za' la' Dios, Bennen'
ze'e ya'abá chie', na' nna bi'e lo yežlyó nga.

Jesús žliže' tape benne' nich gónlengake'
Le' tzen

(Mr. 1:16-20; Lk. 5:1-11)

¹⁸Kate' wdé Jesusen' žoa'a niso'do' che gan
nbab Galilea, blé'ele' chope benne'. Toen'
lie' Smon, bennen' lezka' lie' Bedw. Ndrés,
benne' biche' Bedon', žónlene' le' tzen.
Žoptie' zžála'gake' yixjw bel chégake' lo

nison'do', dan' zej nake' benne' wzén bel ka'.
¹⁹Jesusen' gože' lé'gake':

—Le gonlen neda' tzen, na' gona' ga yed-
jwa'le benách ka' nich gákgake' chia' neda',
gonle kan žonle kate' zzenle bel ka'.

²⁰Žoptie' la' bká'ntegake' yixjw bel ka'
chégake', na' jáklene' Jesusen'.

²¹Kate' Jesusen' wdíe' yelate' na'le,
blé'ele' yechope benne' ka'. Toen' lie'
Jakob, na' Zwa, benne' biche'e žónlene' le'
tzen. Zej nake' zi'n Sebedeo. Yó'ogake' lo
barkw, gan žónlengake' Sebedeo, xágake',
tzen, na' žeyágake' yixjw bel chégake' ka'.
Naž Jesusen' bliže' žoptie' nich gónlengake'
Le' tzen. ²²La' belka'ntie' barkwn', len
xágaken', na' jáklene' Jesusen'.

Jesús žsedle' benne' zan

(Lk. 6:17-19)

²³Wdé Jesusen' dot gan nbab Galilea, gan
bsedle' benách ka' gan nak lo yo'o ka' gan
zdogbak benne' judío ka' nich yéngkle'
xtiža' Dios. Bchalje' diža' chawen' ga na'
kan za' yedjnná bia' Dios lo yežlyó nga,
na' beyone' yógo'te benne' yižwé' ka' kan
zej nak yižwé' ka' chégake'. ²⁴Wzé diža'
che yela' wak che Jesusen', na' béngkle
benách ka' dot gan nbab Siria. Bed-
jwá'gake' yógo'te benne' ka' zej de'e da'
zan yižwé' ka', na' želzáka'li'e, nich wn-
níta'gake' benne' we' ka' xni'a Jesusen'.
Zá'gake' zej noe'e benne' ka' ga na', benne'
ka' yó'ogake' be' xiwe' ka', len benne'
ka' zej de'e chon, na' benne' ka' bi žak
sá'gake'. Jesusen' beyone' yógo'te benne'
ka'. ²⁵Benne' zan žjáklene' Jesusen', benne'
ka' zej nžoje' gan nbab Galilea, len benne'
ka' zej nbabe' yež Dekápolis ka', na' benne'
ka' zej nbabe' yež Jerusalén, na' gan
nbab Judea, na' benne' yež ka' zej nnitan'
yechelá'a yego Jordán zaka' gan zla' wbiž.

5

Da' bchalj Jesús law ya'ado'

(Lk. 6:20-23)

¹Kate' blé'el Jesusen' benne' zan
zá'lengake' Le', wžene' to law ya'ado' gan
nak sibe, na' law ya'adon' wži'e. Naž
bdogbak benne' wsedle' chie' ka' gan zoe'.
²Wzó lawe' žsedle' lé'gake', na' wnné':

³—Ba nez zen naken chegak benne' ka'
žákbe'egekle' želyážjele' da' zej naken che

Dios, dan' de latje chégake' gan zŋna bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie'.

⁴Ba nez zen naken chegak benne' ka' žak nyache' láže'gake' dan' zej nbage'e doła', dan' Dios na'kze gon zene' légage'.

⁵Ba nez zen naken chegak benne' ka' zej nake' gaxjw laže' law Dios, dan' gata' yežlyó nga chégake'.

⁶Ba nez zen naken chegak benne' ka' zdan láže'gake' da' naken chawe' law Dios, na' žékgekle' ni'a chen kan žékgekle benne' ka' želdone', na' želbile' nis, dan' gon Dios ga sí'gake' dan' zdan láže'gake'.

⁷Ba nez zen naken chegak benne' ka' žeyache' láže'gekle' ljéžgake' ka', dan' Dios yeyache' láže'le' légage'.

⁸Ba nez zen naken chegak benne' ka' nak chawe' yichj lázdo'gake', na' bi be da' zia zej nbage'e, dan' lé'egekle' Dios.

⁹Ba nez zen naken chegak benne' ka' zzoa žigake' diža' bizjw, dan' si' lágake' zi'n Dios.

¹⁰Ba nez zen naken chegak benne' ka' žsaka' zi'gak benách ka' légage' dan' žón-gake' da' nak chawe', dan' de latje chégake' gan zŋna bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie'.

¹¹Ba nez zen gaken chele le'e kate' wlíž zi'gak benách ka' le'e, na' kwia láže'gake' le'e, na' lo yela' wen laže' chégake' nné-gake' chele dan' žónjenle neda' tzen. ¹²Le yebél, na' le chaž laže', dan' gak da' cháwe'le'e chele kate' žinle ya'abá che Dios. Kan žaken chele, lezka' goken chegak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, benne' ka' wnníta'gake' zgá'alegake' ka' le'e, dan' lezka' w'zia láže'gak benách ka' légage'.

Benách ka' che Jesús nákgake' ka zede', na' ka bani'

(Mr. 9:50; Lk. 14:34-35)

¹³Lezka' wnná Jesusen':

—Le'e nakle ka zede' lo yežlyó nga, san cha' wnit zeden' yela' sna'a chen, bi gak yeyonžon sna'a. Biž bi zakan', san ba naken da' cho'nžon, na' benách ka' wléjgaken'.

¹⁴Le'e nakle ka bani' lo yežlyó nga nich wloé'elele law da' nakle che Dios. Gakle ka to yež da' žen' to law ya'a, dan' bi gak gache' yežen'. ¹⁵Kate' wzaljžo yi', bi žkách'ežon zan kak, san zzoažon sibe nich wza'nín' yógo'te benne' ka' nníta'gake' lo yon'on'. ¹⁶Kan nak bani', lezka' gakle le'e,

dan' gonle ga gak bia' da' nakle lówlegak yógo'te benách ka', nich kate' lé'egekle' da' nak chawe' da' žonle, naž wká'n zéngake' Xale Dios, Bennen' zoe' ya'abá.

Žsedle Jesús che da' wnná Dios lo na' Moisés

¹⁷Lezka' wnná Jesusen':

—Bi géklele bla'a neda' nich yeká'a da' ka' wnná Moisés o da' ka' bsédgekle benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios. Bla'a neda', kege nich yeká'a da' ka', san bla'a nich gona' dot da' zejlasgak da' ka'. ¹⁸Da' li žapa' le'e. Kate' ne de ya'abá, na' yežlyó nga, bi te ka'ze nitó díža'do', na' nitó da' wnná Dios kate' gakže yógo'te da' wnné' žala' gaken.

¹⁹Che len, nóte'teze benne' wka'ne' ca'ze to da' do'ze da' zŋna dižan', na' cha' wsedle' benne' ka' góngake' ki, benne' ni ga'nže' ka'ze ka yógo'te benne' ka' nníta'gake' gan zŋna bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie', san bennen' gone' kan nak da' zŋna dižan', na' cha' wsedle' benne' ka' góngake' ki, benne' ni gakže' benne' blo gan zŋna bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá chien'. ²⁰Lezka' žapa' le'e: cha' bi gonle da' nakže chawe' ka da' žongak benne' yodo' wsedle ka', len ka žongak benne' yodo' fariseo ka', batkle cho'ole gan zŋna bia' Dios ya'abá chien'.

Žsedle Jesús kan nak che no benne' zže'e lježe'

(Lk. 12:57-59)

²¹Lezka' wnná Jesusen':

—Ba bénlele kan wnnagak benne' wnná bia' ka' katen' góžgake' xa xto'le ka', na' wnnágake': "Bi gotle benách ka'. No benne' nake' wet benne' ka', nbage'e zia, na' chog Dios chie' gate'." ²²Na'a, neda' žapa' le'e: no benne' zže'e lježe' nbage'e zia, na' chog Dios chie' gate'. Lezka' no benne' znnie' che lježe' nbage'e zia, na' chog benne' yolawe' chie' sake'e. Lezka' no benne' nnie' che lježe', na' mne': "Bia bi be mnezba!" nbage'e zia, na' wak chog Dios chie' chejchoé'e lo yi' gabíl.

²³Ki naken, cha' le' zoa ko'o lo bkog la'y bi da' wnezjo' law Dios nich yenít lawe' le', na' cha' chejsá' lažo'o ga na' zoa biz chen zža'a lježo' le', ²⁴bka'n dan' no'o na'ze, na' beyej ližo'. Zga'ale bejká'n chawe' da' beno' che lježo' nich yenít lawe' le'. Naž da, wnezjo' dan' no'o.

²⁵'Cha' zoa no benne' yennable' le' bi da' zbago'o chie', na' chi'e le' gan wchi'a laže' no benne' le'e, begá'n chawe' len bennen' kate' ne yo'ole nez, nich bi wdíe' le' lo na' bennen' wchi'a laže'e le', na' bennen' wdíe' le' lo na' benne' žseywe' liž ya, na' le' wsejwe' le' liž yan'. ²⁶Da' li žapa' le', bi yežojo' ga na' na' zejte chizjo' dot da' nbago'o chie'.

Žsedle Jesús che da' zka'n ka'ze yela' zchag na'

²⁷Lezka' wnná Jesusen':

—Ba bėnlele kan wnnágake': "Bi gono' dola' da' zka'n ditjen yela' zchag na'."

²⁸Na'a, neda' žapa' le'e: nóte'teze benne' zwie' to no'le lo yela' zdan laže' da' sban, ba benlene' le' dola' lo yichj lázda'we'.

²⁹'Che len, cha' yej lawo' li ža gonen ga gono' dola', wlejen, na' wžo'nen. Gakže chawe' chio' wnito' to yej lawo', na' kege dotio' chazen lo yi' gabíl. ³⁰Cha' no'o li ža gonen ga gono' dola', bchogen, na' wžo'nen. Gakže chawe' chio' wnito' to no'o, na' kege dotio' chazen lo yi' gabíl.

Žsedle Jesús kan nak che no benne' žežo'ne' zo'le'

(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lk. 16:18)

³¹Lezka' wnná Jesusen':

—Lezka' wnnágake': "Nóte'teze benne' žėnele' yežo'ne' zo'le', žala' wnezjwe' to yiche chie' da' znan žežo'ne' le'." ³²Na'a, neda' žapa' le'e, cha' zoa no benne' žežo'ne' zo'le', na' bi zna' bi da' žon no'len', naž gon bennen' ga gon zo'len' dola' da' zka'n ditjen yela' zchag na' cha' wchág ná'lene' benne' byo yoble, na' benne' byon', bennen' si'e no'len', lezka' gone' dola' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

Žsedle Jesús che no benne' gon choche' xtiže'e

³³Lezka' wnná Jesusen':

—Lezka' bėnlele kan wnnagak benne' wnná bia' ka' katen' góžgake' xa xto'le ka', na' wnnágake': "Bi gon lažo'o kate' gon chocho' xtižo'o ni'a che Dios, san žala' gono' ni'a che Xanžo Dios dot dan' zno' gono' katen' gon chocho' xtižo'o ni'a chie' le'." ³⁴Na'a, neda' žapa' le'e, bi gon chochle xtiža'le. Cha' gon chochle xtiža'le, bi gonlen ni'a che ya'abá che Dios, dan' naken gan že' zna bia' Diosen'. ³⁵Cha' gon chochle xtiža'le, bi gonlen ni'a che yežlyó

nga, dan' nak yežlyó nga gan Dios zzo'e' ni'e, na' bi gonlen ni'a che yež Jerusalén, dan' naken laž Dios, Benne' zente, Bennen' zna bi'e. ³⁶Bi gon chocho' xtižo'o ni'a che yichjo', dan' bi gak gono' ga yeyá' chich o gasj nitó yicha' yichjo'. ³⁷Žala' nnázele: "o'" o nnázele: "o'o" dan' nak che da' xiwe' da' zdetlen kan nak diža' ni.

Žsedle Jesús kan nak che no benne' žezi'e wzón lježe'

(Lk. 6:29-30)

³⁸Lezka' wnná Jesusen':

—Ba bėnlele kan nak da' wnná Moisés, katen' wnné': "No benne' bi da' žone' che yej law lježe', lezka' le yeb'i chie', na' no benne' bi da' žone' che laye' lježe', lezka' le yeb'i chie'." ³⁹Na'a, neda' žapa' le'e: bi wži'ile che no benne' gone' le'e da' zia, na' cha' no benne' kape'e xago' li ža, be' latje kape'e yetó xago' yegle. ⁴⁰Cha' zoa no benne' gone' ga wchi'a laže' to benne' le', na' kweje' zo', lezka' bnezjw chie' laže' da' žxoá xkožo'o. ⁴¹Cha' no benne' nzi' lo ne'e gon byene' go'o ywa' chie' gachje hora, wyejlen bennen' dot to hora. ⁴²No benne' bi da' nnable' le', bnezjwn chie', na' no benne' bi da' nnable' le' xtido', bi yi'o-ne' bi be de.

Žsedle Jesús žala' ži'ilžo no benne' bi de žo'o chawe'

(Lk. 6:27-28, 32-36)

⁴³Lezka' wnná Jesusen':

—Lezka' bėnlele dan' wnnágake': "Žala' ži'ilo' no benne' nži'ile' le', na' žala' žo'o no benne' bi de le' chawe'." ⁴⁴Neda' žapa' le'e, le ži'il benne' ka' bi zej de le'e chawe'. Le nnable Dios gon chawe'e benne' ka' žliž zígake' le'e. Le gon da' naken chawe' chegak benne' ka' zbia láže'gake' le'e, na' le wchaljlen Dios, nnáblele-ne' gon chawe'e benne' ka' znnégake' chele, na' žóngake' le'e zia. ⁴⁵Cha' gonle ki, gakle le'e z'i'n Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, dan' žone' le' ga zza'ni' wbiž chie' gan zej nnita' benne' wen da' zinnj ka', na' gan zej nnita' benne' chawe' ka'. Žsele'e nis yejw chegak benne' chawe' ka', na' chegak benne' wen da' zinnj ka'. ⁴⁶Cha' nži'izelele benne' ka' nži'igekle' le'e, žžon byenen no benne' wká'n zene' le'e? Lezka' žongak benne' ka' bi zej nake' chawe', benne' ka' zchfzjwgake' benách ka' lo wláz yež zi'to', dan' nži'igekle' ljéžgake' ka'. ⁴⁷Cha' žaple ba la'ne ljéžzele ka', žbiže

žonle da' nakže chawe'? Lezka' žongak benne' ka', benne' bi zej nónbi'e Dios. ⁴⁸San le'e, le gak dot chawe', kan nak Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, nake' dot chawe'.

6

Žsedle Jesús kan žala' gáklenžo benách ka'

¹Lezka' wnná Jesusen':

—Le we' laže' gak dot li laže' kan zka'n zenle Dios. Bi gónzele ki nich lé'egekle benách ka' kan žonle. Cha' ki gónzele, Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, bi be da' chawe' yebi'e chele. ²Kate' bi da' wnezjo' che no benne' zoa bi da' žiážjele', bi wlo'e'elo' law dan' žono' kan žongak benne' ka', benne' zlo'é'ezele chawe' kwíngake' gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' gan nak lawe' ya'a. Ki žóngake' nich gapgak benách ka' légake' ba la'ne. Da' li žapa' le'e, ka'ze nak yela' ba la'ne da' gatan' chégake'. ³San le', kate' bi da' wnezjo' che no benne' zoa bi da' žiážjele', bi go'o nitó benne' latje nne-zlen'. ⁴Na'a, dan' wnezjo', ngáche'ze žala' wnezjon', na' Xažo Dios, Bennen' zle'ele' dan' žono' ngáche'ze, yebi'e chio'.

Žsedle Jesús kan žala' wcháljlenžo Dios (Lk. 11:2-4)

⁵Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' wcháljlenle Dios, bi gonle kan žongak benne' ka', benne' zlo'é'ezele chawe' kwíngake', dan' kate' žližgake' Dios zdan láže'gake' zžégake' gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' gan nak lawe' ya'a, nich lé'egekle benách ka' légake'. Da' li žapa' le'e, ka'ze nak yela' ba la'ne da' gatan' chégake'. ⁶San le'e, kate' wcháljlenle Dios, le cho'o ližle, na' le wsejw yo'o chele. Le wliž Dios, na' le wcháljlen Xažo Dios, Bennen' zóalene' le'e gan zoale chézele, na' Xažo Dios, Bennen' zle'ele' da' žonle ngáche'ze, le' yebi'e chele.

⁷Katen' wcháljlenle Dios bi yeži'ile žop yonnze kan žongak benne' ka', benne' bi zej nónbi'e Dios, dan' žékgekle' wzé nag Dios chégake' dan' žeží'igake' žop yonnze.

⁸Bi gonle kan žóngake' légake'. Xažo Dios, zga'ale kate' bi da' nnáblele-me', ba mnézkzele' da' ka' žiážjelele. ⁹Che len, žala' wcháljlenle Dios, na' mnale ki:

Xato' Dios, zo' ya'abá, ga'n zen Lo'.

¹⁰Da, mna bi'o yežlyó nga.

Žénelto' gaken yežlyó nga kan žaz lažo'o Le' kan žaken ya'abá chio'.

¹¹Benn da' gawto' na'a ža.

¹²Benít law cheto' da' zinnj da' žonto', kan ženít lawto' che no benne' žone' cheto' da' zinnj.

¹³Bi go'o latje gon da' xiwe' ga bága'to' dola',

san beslá neto' lo na' da' žonen, dan' zej nak chio' dot yela' wnná bia', na' dot yela' wak, na' dot yela' zen, da' ka' náptezo'. Ka'kze gaken.

¹⁴Cha' yenít lawle chegak lježle ka', benne' žóngake' le'e da' zinnj, lezka' Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, yenít lawe' chele le'e. ¹⁵Cha' bi yenít lawle chegak lježle ka', bi yenít law Xažo Dios chele le'e doļa' da' nbága'le.

Žsedle Jesús kan žala' gonžo wbás

¹⁶Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' gonle wbás, bi gonle nyache' lawle kan žongak benne' ka', benne' zlo'é'ezele chawe' kwíngake', dan' žóngake' nyache' láwgake' nich lé'egekle benách ka' žóngake' wbás. Da' li žapa' le'e, ka'ze nak yela' ba la'ne da' gatan' chégake'. ¹⁷San le'e, kate' gonle wbás, le wpá' yichjle, na' le chib lawle, ¹⁸nich bi lé'egekle benách ka' žonle wbás. Ngáche'ze žala' gonle wbás, na' Xažo Dios, Bennen' zóalene' le'e gan zoale chézele, yebi'e chele.

Ya'abá che Dios naken gan žala' wtobžo da' zaka' chežo (Lk. 12:33-34)

¹⁹Lezka' wnná Jesusen':

—Bi wtoble da' zaka' lo yežlyó nga, gan beldo' chen wtébgakban', na' zbia yin', na' gan cho'ogak benne' wbán ka', nich kwángaken'. ²⁰San le wtób da' zaka' chele ya'abá che Dios, gan bi galj beldo' chen, bia wtébgakban', na' bi cwia yin', na' gan bi gak cho'ogak benne' wbán ka', nich bi gak kwángaken'. ²¹Gan de da' zaka' chele, we' láže'le žinle.

Da' zza'ni' lo yichj lázdo'žo (Lk. 11:34-36)

²²Lezka' wnná Jesusen':

—Yej lawžo zej naken ka to da' zza'ni' lo yichj lázdo'žo. Che len, cha' yej lawle

zej naken chawe', cho'o yichj lázdo'le da' naken bani'. ²³ Cha' yej lawle bi zej naken chawe', yichj lázdo'le gaken chol. Che len, cha' bani' da' zóalenen le'e ba beyaken da' naken chol, ba nakle'e chol yichj lázdo'le.

Dios, na' mežw

(Lk. 16:13)

²⁴ Lezka' wnná Jesusen':

—Bi gak no benne' gone' xchingak chope xane', dan' wzóe' che'la'ale toen', na' yetóen' ži'ile' le', o gá'nlene' toen', na' yetóen' kwey yichje' le'. Bi gak wká'n zenle Dios, na' mežw.

Dios žape chi'e benne' chie' ka'

(Lk. 12:22-31)

²⁵ Lezka' wnná Jesusen':

—Lezka' žapa' le'e: bi kwe' zédlele ni'a che da' gawle o ni'a che da' ye'jle, da' ka' nbánlenle, o ni'a che laže' da' gák-wle. Zákale'eže yela' nban chele ka da' ye'j gawle, na' zákaze be'la' žen chele ka laže' da' gák-wle. ²⁶ Le wia kan žak chegak byínnedo' ka', bia zlagakba' ya'abá. Bi žazgakba', na' bi žel-lapba', na' bi ztób-gakba' da' gape chí'igakba', san Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, zwawkze' légakba'. Zákazele le'e ka byínnedo' zan. ²⁷ žNoz benne' ladjwle le'e gak gone' ga soe' nbane' yetó chí'ido'ze dan' že' zedle' nich gak ki chie'?

²⁸ žBiz chen' že' zédlele ni'a che da' gák-wle? Le wia nga kan želgole yéjedo' ka' že'gaken ladjw yixe'. Bi žóngaken žin, na' bi žóngaken do xlaže'. ²⁹ Neda' žapa' le'e, Salomón, bennen' wnná bi'e, la'kze góta'le'e yela' wnni'a chie', laže' da' gokwe' bi gokžen xtan ka žnna'gak yéjedo' ka'.

³⁰ Dios na'kze žone' xtan yeje yixe'do' ka', da' že'gaken ladjw yixe', na' zej žian na'a ža, na' wxé wiž chéygaken lo yi'. Žone' légakken xtanle'e. Cha' ki že' laže'e yeje yixe'do' ka', lezka' da' zenle'e gone' chele le'e, la'kze bi žejle'le chie' dot láže'le. ³¹ Che len, bi kwe' zédlele, na' bi nnale: “žBizkze gawto'?” o “žBizkze ye'jto'?” o “žBizkze gákwtó'?” ³² Benne' ka' nni'fa'gake' yežlyó nga že' láže'gake' chegak yógo'te da' ki, san zoa Xažo Dios ya'abá, na' Le' nnézkzele' cha' žiážjelele bíte'teze da' ki. ³³ Na'a, le we' laže' nna bia' Dios le'e, na' le gon da' nak chawe' lawe' Le', na' Le' ko'e xnezle yógo'te da' ki da' žiážjelele. ³⁴ Che len, bi kwe' láže'le

che da' gak wxé wiž, dan' gak kwe' láže'le wxé wiž che da' gaken chele ža na'. Tža tža žak da' ka' žala' kwe' láže'le chen ža na'.

7

Bi žala' chog bia'žo che lježžo

(Lk. 6:37-38, 41-42)

¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Bi chog bia'le chegak lježe ka', nich bi chog bia' Dios chele le'e, ² dan' chog bi'e chele le'e tlébeze kan zchingak bia'le chegak lježe ka', na' kan žžixle che lježe ka' lezkan' gonkze Dios chele le'e. ³ žBiz chen' zwio' bebdo' da' yo'on yej law lježo', na' bi žákbe'lo' to da' zenle'e yo'on yej lawo' le'? ⁴ žYi'o lježon': “Wleze, nich kweja' bebdon' da' yo'on yej lawo'” na' le', da' zenle'e yo'on yej lawo' le'? ⁵ Le', benne' žloé'ezele chawe' kwino'. Zga'ale wléj da' yo'on yej lawo' le', nich gak le'elo' binlo nich kwejo' bebdon' da' yo'on yej law lježon'.

⁶ Bi cho'nle da' zej naken la'y nich gaw beko' ka' len, ka chéchjgakba', na' gáwya'agakba' le'e. Bi cho'nle da' zákale'en chele nich gaw koch ka' len, ka wléj chóchjgakban'.

Le nnab, na' le chilj, na' le wlíž ža yo'o

(Lk. 11:9-13; 6:31)

⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—Le nnab, na' Dios gonnen' chele. Le chilj, na' gonne' latje žel-lelen. Le wlíž ža yo'o, na' Le' wsaljwe' chele. ⁸ No benne' bi da' znnabe', gatan' chie', na' benne' bi da' žilje', žel-len', na' benne' žliže' ža yo'o, yaljwn chie'.

⁹ Cha' zoa no benne' ladjwle le'e, zoa xkwide' chie', cha' nnablbe'-ne' yet xtil, žwnezjwe' yej chebe'? ¹⁰ Cha' nnablbe'-ne' to bel, žwnezjwe' bele snia chebe'? ¹¹ Le'e bi nakle chawe', san nnézlele wnéjwle da' naken chawe' chegak ži'nle ka'. Wak wxén láže'le Xale Dios, Bennen' zoe' ya'abá, gonne' da' naken chawe' chegak benne' ka' bi da' nnábgekle' Le'.

¹² Che len, kan žénelele le'e gongak benne' ka' chele, lezka' le gonte chégake'. Ki znná da' bchi'le Moisés žo'o, na' da' wn-nagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios.

To gan žala' težo ga nak to lyido'

(Lk. 13:24)

¹³ Lezka' wnná Jesusen':

—Le cho'o gan žo'ogak benách ka' ga nak to lyido'. Laga' nak gan žo'ogak, na' nez zen naken da' žjaklen benne' ka' gan kwia yí'gake'. Žo'ogak benne' zan ga na'.¹⁴ Lyido' nak gan žo'ogak, na' nez las naken da' žjaklen benne' ka' gan gata' yela' nban da' zejli kanne chégake', na' babze benne' ka' žežélgeklen'.

*Da' žonžo nak bian' kan nakžo
(Lk. 6:43-45)*

¹⁵Lezka' wnná Jesusen':

—Le gape chi'i kwine nich bi gon láže'gekle benne' wen laže' ka' le'e, benne' ka' znnágake' zcháljgake' lo wláž Dios. La'gak benne' ka' gan zoale, benne' ca' wloé'el kwíngake' gaxjw láže'do' kan zej nak zila'do' ka', san lo yichj lázdo'gake' zej nake' ka beko' yix'e snia ka'.¹⁶ Da' ka' žongake' zej nak bian' kan zej nake'. Bi zchibžo da' zbia lba uba lo yag yeche', na' bi zchibžo da' zbia yag higo lo yix'e laye'.¹⁷ Ki naken, yógo'te yag zix' želbian da' zej naken zix', na' to yag yix'e zbian da' bi zej naken zix'.¹⁸ Yag zix' na' bi gak kwian da' zej naken ka'ze, na' yag yixen' bi gak kwian da' zej naken zix'.¹⁹ Bíte'teze yag da' bi zbian da' naken zix', chóggaken', na' wzéygaken' lo yi'.²⁰ Ki naken, da' ka' žongak benne' ka' zej nak bian' kan zej nake'.

*No benne' ka' bi gak chejnníta'gake' gan zna bia' Dios
(Lk. 13:25-27)*

²¹Lezka' wnná Jesusen':

—Benne' zan yé'gake' neda': “Xan, Xan” san kege yógo'tegake' cházgake' gan zna bia' Dios ya'abá. Légakze benne' ka' zón-gake' da' žénele Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, chejnníta'gake' ga na'.²² Kate' žin ža ze lawte ža ka' che yežlyó nga, benne' zan yé'gake' neda', na' nnágake': “Xan, Xan, bchaljto' xtiža' Dios ni'a che lo' Le'. Bkonlto' žin lo' nich bebejto' be' xiwe' ka', na' bkonlto' žin lo' nich bento' da' zan yela' wak zen ka'.”²³ Naž neda' yapa' légake': “Bi nónbi'a le'e. Le kwas ga zoa' ni, le'e, benne' wen da' zinnj ka'.”

*Chope kan nak gan gak chíxjwžo len yo'o
(Lk. 6:47-49; Mr. 1:22)*

²⁴Lezka' wnná Jesusen':

—Lezka', no benne' ženle' xtiža'a ni, na' žone' kan znnan, nake' ka to benne' žejni'ile', benne' bene' liže' gan že' lo yej

xe.²⁵ Kate' gok yéjwsio', bedób nis wbá'a, na' gok be', na' wdíb nisen' kwit yo'on', san bi wbixen, dan' žen' lo yej xe.²⁶ Na'a, no benne' ženle' xtiža'a ni, na' bi žone' kan znnan, benne' ni nake' ka to benne' bi žejni'ile', benne' bene' liže' lo yo yach.²⁷ Kate' gok yéjwsio', bedób nis wbá'a, na' gok be', na' wdíb nisen' kwit yo'on', na' wbixen, na' la' wbía yi'ten.

²⁸Kate' beyóž Jesusen' bcháljlene' légake' da' ni, bebán láže'gak benne' zan ka' kan nak da' žsedle',²⁹ dan' žsedle' légake' kan žon to benne' nzi' lo ne'e yela' wnná bia', kege kan žongak benne' yodo' wsedle ché-gake' ka'.

8

Žeyák to benne' de'e yižwé' leže

(Mr. 1:40-45; Lk. 5:12-16)

¹Kate' betj Jesusen' law ya'a na', benne' zan zjáklene' Le'.² To benne' de'e yižwé' leže bžine' gan zoa Jesusen'. Bzoa zibe' xni'e, na' gože' Le':

—Xan, cha' žénelo', wak yeyono' neda'.

³Naž Jesusen' la' blite ne'e, na' wdane' le'. Gože' le':

—Žénela'. Yeyako' chawe'.

La' benitte yižwé' che bennen'.⁴ Naž Jesusen' gože' le':

—Bwia nga, bi yi'o nitó benne' da' ni, san beyéj, bejloé'el kwino' law bxož, na' bejnežjw dan' bchi'le Moisés le'e, dan' wloé'elen benách ka' ba beyako'.

*Jesús žeyone' bi' wen žin che to benne' Roma
(Lk. 7:1-10)*

⁵Wyáz Jesusen' lo yež Kapernaum, na' bla' to benne' ga na', benne' zchi'e to gaywá' benne' ka' žjake' lo wdile. Bžine' gan zoa Jesusen', na' góta'yoele' Le',⁶ na' wnné':

—Xan, zoa to bi' wen žin chia', debe' lo yo'o. Bi žak sa'be', na' zzáka'le'ebe'.

⁷Jesusen' gože' le':

—Sa'a neda', yeyona'-be'.

⁸Bechebe benne' wnná bian', na' gože' Jesusen':

—Xan, bi naka' neda' zi cho'o liža', san cha' nnazo', yeyák bi' wen žin chian'.⁹ Lezka' neda', zoa to benne' zna bi'e neda', na' zej mni'ta' benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' zna bi'gaka'-ne'. Kate' žapa'-ne' toe': “Wyéj ga na'” žeje'. Kate' žapa'-ne' yetóe': “Da ni” žide'. Kate' žapa' benne'

wen žin chia': "Ben žin ni" la' žontie' žin na'.

¹⁰Kate' benle Jesusen' da' ni, bebanle', na' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, gan zej nnita' benne' Israel ka', bi na' chejxaka'a nitó benne' žejli'e chia' neda' kan žon benne' ni. ¹¹Lezka' žapa' le'e: žojgak benne' zan zaka' gan zla' wbíz, na' zaka' gan ženen, na' kwé'lengake' tzen Bran, na' Isaak, na' Jakob, gan zнна bia' Dios ya'abá chie', ¹²san benne' ka' ba wžekze Dios nich chejnnita'gake' gan zнна bi'e Le', wsejwe' légake' na'le gan nak chol, gan kwéžegake', na' wxéj láye'gake' lo yela' nyache' laže' chégake'.

¹³Naž Jesusen' gože' bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdiše, na' wnné':

—Beyéj ližo'. Kan žejli'o chia', ka' gaken chio'.

La' na'ze beyakte bi' wen žin chien'.

Jesús žeyone' xna' zo'le Bedw

(Mr. 1:29-31; Lk. 4:38-39)

¹⁴Bžin Jesusen' liž Bedw, gan ble'ele' xna' zo'le Bedon' die' lo da'a, na' yoe'e da' la.

¹⁵Jesusen' wdane' na' no'len', na' la' bežojte da' la dan' yoe'e. Naž beyás no'len', na' bsi'ni'e da' bdáwgake'.

Jesús žeyone' benne' zan, benne' yižwé' ka'

(Mr. 1:32-34; Lk. 4:40-41)

¹⁶Kate' za' žale ža na', za'gak benne' ka' zej noe'e benne' zan gan zoa Jesusen', benne' yó'ogake' be' xiwe' ka', na' len yela' zinneze chie' bebeje' be' xiwe' ka', na' beyone' yógo'te benne' yižwé' ka'. ¹⁷Ki goken, bžin dan' wnná Isaías, benne' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné': "Le' beyone' da' ka' wzáka'žo, na' beké'e yižwé' ka' chežo."

Benne' ka', benne' žénegekle' gónlengake' Jesús tzen

(Lk. 9:57-62)

¹⁸Kate' ble'el Jesusen' zej nnita' benne' zan ka' dot kwite', gože' benne' wsedle chie' ka' tégake' yecheja'ale nisdó'. ¹⁹To benne' yodo' wsedle bžine' gan zoa Jesusen', na' gože' Le':

—Benne' wsedle, gónlena' Le' tzen gáte'teze gan chejo'.

²⁰Jesusen' gože' le':

—Beza' ka' zej de zan yej chégakba', na' byínnedo' ka', zej žia xó'ngakba', san neda',

Benne' Golje' Benách, bi de gan chixjw yichja'.

²¹Yetó benne' wsedle che Jesusen' gože' Le':

—Xan, benn latje yeyá'a liža' na' zejte wkacha'a xa'.

²²Jesusen' gože' le':

—Da len neda'. Be' latje benne' žátgake' wkáche'gake' ljéžgake' ka', benne' žátgake'.

Jesús zzoa žie' be' waše da' žakle'en

(Mr. 4:35-41; Lk. 8:22-25)

²³Wžén Jesusen' lo barkw, na' benne' wsedle chie' ka' žónlengake' Le' tzen. ²⁴Naž gok to be' waše lo nisdó', na' žasle'e nisdon', na' zejte žaz nis lo barkwn'. Jesusen' die' žtase' lo barkwn'. ²⁵Naž benne' wsedle chie' ka' wbíga'gake' gan die', na' besbángake' Le', na' góžgake' Le':

—Xan, beslá neto'. Za' gatžo lo nis.

²⁶Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—¿Biz chen' zžébele? Láte'ze žejle'le che Dios.

Naž wyase Jesusen', na' bliže' ben' da' žaken, na' nisdon', na' la' wžé'tegaken ži.

²⁷Bebán láže'gak benne' ka', na' wnnágake':

—¿Biz napkze benne' ni? Zinneze', na' be' žaken, na' nisdó' žóngaken kan zinne'.

Benne' Gadara ka', benne' yó'ogake' be' xiwe' ka'

(Mr. 5:1-20; Lk. 8:26-39)

²⁸Kate' bžin Jesusen' yechejá'a nisdó' gan nbab yež Gadara, bžojgak chope benne' ka' lo bloj ka' gan zej že' ba chegak benne' gat ka', na' bžingake' gan zoa Jesusen'. Sniale'e zej nake', na' bi gok nitó benne' tie' lo nezen'. ²⁹La' wžéžeya'agak žoptie' ziže, na' wnnágake':

—¿Biz nbága'to' chio', Jesús, Zi'n Dios? ¿Zo'o nga nich wsaka' zi'o neto' kate' bi na' žin ža?

³⁰Gan nníta'gake' zej nnita' koch zan, bia želdaba' žáwgakba', na' zej že'ba' late' gan nak zi'to'. ³¹Wnné' nyáche'gak be' xiwe' ka', na' góžgaken Jesusen':

—Ča' yebejo' neto', be' latje chejžo'oto' yichj lázdo'gak koch zan ka'.

³²Naž Jesusen' gože' légaken:

—Le chej.

La' bežójtégak be' xiwe' ka', na' bejžó'ogaken yichj lázdo'gak koch zan ka'.

Naž ka' gaze jak yógo'te koch zan ka', na' bejbíxjgakba' gan nak to le'e ya'a yej, na'

bejcházgakba' lo nisdó', gan wyépgakba' nis, na' gótgakba'.

³³ Bžébegak benne' ka', benne' wdape chí'igake' koch ka', na' bžónnjgake'. Kate' bžíngake' lo yež, bžéngkele' benách ka' yógo'te da' gókgaken chegak benne' ka' wyó'ogake' be' xiwe' ka'. ³⁴ Naž bžojgak benne' lo yež ka', nich bejchággage' Jesusen'. Kate' blé'egekle' Le', góta'yoegekle' Le' yezé'e lo yežlyó chégake'.

9

Jesús žeyone' to benne' bi žak se'e

(Mr. 2:1-12; Lk. 5:17-26)

¹ Naž bebén Jesusen' lo barkw, na' wdíe' yechelá'a nisdón', na' bežine' gan nak laže'.

² Bžíngak benne' ka' ga na' zej noe'e to benne' bi žak se'e, na' bdíxjwgake' le' xni'a Jesusen', zoe' lo yag gant. Kate' blé'el Jesusen' kan žejle'gak benne' ka' chie' Le', gože' bennen' bi žak se'e, na' wnné':

—Ben choch lažo'o, zí'na'do'. Ba benít lawa' chio'dola' da' nbago'o.

³ Lezka' zej nnita' benne' yodo' wsedle' ka' ga na'. Wzá' láže'gake', na' wnnágake':

—Da' zchalj benne' ni zzoan Dios chelá'ale.

⁴ Kate' gókbe'ele Jesusen' da' zza' láže'gake', gože' légage':

—¿Biz chen' zza' láže'le da' kegle? ⁵ Bi nak zede cha' no benne' yí'aze' benne' ni: “Dola' da' nbago'o ba benít lawa'” san nak zede gone' ga yeyase', na' yezé'e. ⁶ Na'a, neda', Benne' Golje' Benách, wlo'e'ela' le'e nzi' lo na'a yela' wnná bia' lo yežlyó nga yeníť lawa' dola'.

Naž Jesusen' gože' bennen' bi žak se'e, na' wnné':

—Beyás. Bchis yag gant chion', na' beyéj ližo'.

⁷ Naž la' wyaste bennen' bi gok se'e, na' beyeje' liže'. ⁸ Kate' benne' ka' nníta'gake' ga na' blé'egekle' da' ni, bebángkele', na' bka'n zéngake' Dios dan' bnezjwe' yela' wak ki chegak benách ka'.

Jesús žliže' Matío

(Mr. 2:13-17; Lk. 5:27-32)

⁹ Kate' bezá' Jesusen' ga na', blé'ele' to benne' lie' Matío, ži'e gan zchizjwe' benách ka' lo wláz yež zi'to', na' Jesusen' gože' le':

—Benlen neda' tzen.

Naž la' wzó ža'te Matíon', na' bénlène' Jesusen' tzen.

¹⁰ Yetó da' goken, kate' ne že' Jesusen' žawe' to lo yo'o, benne' zan, benne' wechizjw ka' na' benne' gaxjw ka', bžín-gake' gan zoe', na' wžé'lengake' Jesusen' na' benne' wsedle chie' ka'. ¹¹ Kate' benne' yodo' fariseo ka' blé'egekle' da' ni, wnnábgekle' benne' wsedle ka' che Jesusen', na' wnnágake':

—¿Biz chen' bennen' žsedle' le'e žáwlène' benne' wechizjw ka', na' len yezika' benne' dola' ka' tzen?

¹² Kate' benle Jesusen' da' ni, gože' lé-gake':

—Benne' ka' nníta'gake' chawe', bi žon byenen chjake' gan zoa benne' žeyone' benách ka', san benne' ka' bi nníta'gake' chawe' žon byenen chjake' gan zoa bennen' žeyone' benách ka'. ¹³ Le chej, na' le wsedle da' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan ki: “Žénela' yeyache' láže'gekle benne' ka' ljéžgake' ka', kege gótgake' bia beže ka' lo bkog la'y chia'.” Blá'a neda' nga, kege nich wliža' benne' chawe' ka', san nich wliža' benne' dola' ka' nich yeyát láže'gake'.

Žsedle Jesús kan žala' gonžo wbás

(Mr. 2:18-22; Lk. 5:33-39)

¹⁴ Naž benne' ka' žónlengake' Zwa tzen, bennen' bezóe' benách ka' nis, blá'gake' gan zoa Jesusen', na' wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—Neto' žonto' wbás zan chi'i, na' lezka' žongak benne' yodo' fariseo ka'. ¿Biz chen' benne' wsedle chio' ka' bi žóngake' wbás?

¹⁵ Bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—¿Wak benne' ka' nníta'gake' lni che yela' zchag na' gak nyache' láže'gake' kate' benne' zchag ne'e ne zóalene' légage'? Za' ža kate' kwas bennen' zchag ne'e gan nníta'gake'. Ža na' góngake' wbás.

¹⁶ Bsaka' lbebe Jesusen', na' wnné':

—Bi yeyón nitó benne' to laže' gole len laže' kobe, dan' wxónnj laže' koben' da' ngo'e lo laže' golen', na' chéza'že laže' golen'. ¹⁷ Lezka' bi ka'a nitó benne' xis uba kobe to lo že'e gole da' naken yid, dan' gak bžina' xis uba koben', na' wlá'n že'e golen' da' naken yid, na' cwia yi' xis uba na', na' lezka' kwia yi' že'e na' da' naken yid. Zga'ažo xis uba kobe to lo že'e kobe da' naken yid, na' da' chopten žak chí'igaken.

Žebán xkwide' no'le che Jairo, na' žeyák to no'le

(Mr. 5:21-43; Lk. 8:40-56)

¹⁸ Kate' Jesusen' ne zchájljlene' légake', to benne' zna bi'e benne' judío ka' ble'e gan zoe', na' bzoa zibe' xni'e, na' gože' Le':

—Xkwide' no'le chia' za' gotbe'. Da, xoa no'o lebe', nich yebanbe'.

¹⁹ La' wzó ža'te Jesusen', na' wyéjlene' le', tzen len benne' wsedle chie' ka'.

²⁰ Naž bžin to no'le ba gok čežinno yiz de'e yižwé'. Bi zbez žen chie' da' žaken chégakkze no'le ka'. Wbige'e zaka' xkože'l Jesusen', na' wdane' laže' da' nakwe'. ²¹ Ki bene' dan' wzá laže'e, na' wnné': "Cha' kanza' ze', yeyaka'." ²² Naž byechj Jesusen', na' bwie' le', na' gože' le':

—Ben choch lažo'o, zí'na'do'. Ba beyaktio' dan' žejli'o chia' neda'.

La' na'ze beyaktie'.

²³ Kate' bžin Jesusen' liž benne' wnná bian', ble'ele' zej mmita' benne' zan ga na', benne' ka' zkwéžegake' bžejw, na' benne' ka' želbeže nyache'e. ²⁴ Jesusen' gože' lé-gake':

—Le kwas ga ni, dan' bi nat xkwide' no'le ni. Ztászebe'.

Naž benne' ka' nníta'gake' ga na' bka'n ditjgkale' Le'.

²⁵ Kate' Jesusen' ba bebeje' benne' ka' na'le, wyoé'e lo yo'o, na' be'xwe' na' xkwide' no'len', na' la' wyástebe'. ²⁶ Wzé diža' kan gok da' ni, na' benách ka' nníta'gake' dot yežlyón' bėngklen'.

Jesús žeyone' benne' lo chole ka'

²⁷ Kate' bžoj Jesusen' ga na', chope benne' lo chole ka' wnáw'gake' Le'. Wžéžeya'agake' zižje, na' wnná'gake':

—Beyache' laže'l neto', Le', za'só Dabí.

²⁸ Kate' wyó'o Jesusen' lo yo'o, žopte benne' lo chole ka' bžingake' gan zoe'. Naž Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—žžejle'le chia' neda', gak yeyona' le'e?

—Légake' wnná'gake':

—O', Xan.

²⁹ Naž Jesusen' wdane' yej lágw'gake', na' wnné':

—Kan žejle'le, ka' gaken chele.

³⁰ La' beyáljwte yej lágw'gake'. Naž Jesusen' bchi'le' légake', na' wnné':

—Le wia bi we'le latje no benne' nnezle' da' ni.

³¹ Kate' bežó'gake', la' bzéte'gake' diža' dot yežlyón' kan nak da' ben Jesusen'.

Jesús žeyone' to benne' bi žak nnie'

³² Kate' Jesusen' bežó'jlene' benne' wsedle chie' ka' tzen lo yo'on', bžingak benne' ka' gan zoa Jesusen', benne' ka' zedjwá'gake' to benne' gan zoe' Le', benne' bi žak nnie' dan' yoe'e be' xiwe'. ³³ Kate' beběj Jesusen' be' xiwen', la' wnnete bennen' bi gok nnie'. Bebán láže'gak benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnná'gake':

—Bi na' le'elto' da' ki gan nníta'gak benne' Israel ka'.

³⁴ Naž benne' yodo' fariseo ka' wnné'gake' chie', na' wnná'gake':

—Benne' ni žebeje' be' xiwe' ka' len yela' wak che xangak be' xiwe' ka'.

Jesús žak nyache' laže'e ni'a chegak benne' zan ka'

³⁵ Wdá Jesusen' dot kwit gan zej že' yež zen ka', na' yeždo' ka', na' gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' bsedle' benách ka' nníta'gake' ga na', na' bchalje' diža' chawen' kan zna bia' Dios. Beyone' yógo'te benne' ka' zoa bi da' želzake'e, benne' ka' nníta'gake' lo yež ka'. ³⁶ Kate' ble'el Jesusen' benne' zan ka', beyache' láže'le' légake', dan' želzake'e, na' žedó láže'gake' kan žak chegak zila' ka' bi zoa benne' gape chí'igake'-ba'. ³⁷ Naž Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Da' li, žen nak yel, san babze benne' ka' nníta'gake' nich lág'gaken'. ³⁸ Che len, le gáta'yoel Dios, Bennen' nake' Xan yelen', na' nnáble-ne' se'le'e benne' wen žin ka', nich lág'gaken'.

10

Jesús zbie' čežinno benne' nich gák-gake' wbás chie' ka'

(Mr. 3:13-19; Lk. 6:12-16)

¹ Naž bliž Jesusen' čežinnote benne' wsedle chie' ka', na' bdie' lo ná'gake' yela' wnná bia' nich yebé'gake' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka', na' nich yeyóngake' yógo'te benne' yižwé' ka', na' yógo'te benne' ka' zoa bi da' želzake'e.

² Ki legak čežinnote wbás ka' wžé Jesusen':

Smon, (leška' lie' Bedw).

Ndres, (biche' Smon na').

Jakob, (zi'n Sebedeo).
Zwa, (biche' Jakob na').

³Lip.

Bartol.

Mas.

Matío, (benne' wechizjw).

Jakob, (zi'n Alfeo).

Lebeo, (lezka' lie' Tadeo).

⁴Smon, (benne' že' laže'e yež Israel).

Judas Iskariote, (bennen' wdíe' Jesusen' lo na'gak benne' ka' gótgake' Le').

Jesus žsele'e wbás chie' ka' nich chejzé-gake' xtiže'e

(Mr. 6:7-13; Lk. 9:1-6)

⁵Naž Jesusen' bsele'e chežinnote benne' wsedle chie' ka' nich chejzégake' xtiže'e, na' bchi'le' légage', na' wnné':

—Bi chejle gan zej nnita' benách ka' bi zej nake' judío, na' bi chazle lažgak benách ka' nníta'gake' gan nbab Samaria. ⁶Le chej gan zej nnita' benách Israel ka', benne' zej nake' ka' zíla'do' ka', bia ka' zej nniłba'. ⁷Le wchálj diža' chawen', na' nnale: “Za' žin ža la' Bennen' zoe' ya'abá che Dios nich nna bi'e lo yežlyó nga.” ⁸Le yeyón benne' yižwé' ka'. Le yeyón benne' ka' zej de'e yižwé' leže. Le yesbán benne' gat ka'. Le yebéj be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka'. Bennza' yela' wnná bia' ni chele. Le wkonlen žin, na' bi be wchíjzjwle.

⁹Bi be wa'le lo bzod chele, cha' mežw oro, o mežw plat, o mežw lasdo'. ¹⁰Bi wa'le yixjw yet chele da' gawle lo nez. Toze laže' da' xoa yenle wa'le, na' bi wa'le zeł-le, o bar chele, dan' wželkzle benne' wen žin da' gawe'.

¹¹Gáte'teže yež zen, o yeždo' gan žinle, le nnab cha' zoa no benne' ga na' nake' li laže', na' ga'nle liž bennen' na' zejte yežojle lo yežen'. ¹²Kate' cho'le to yo'o, le gape “Padiox” benne' ka' nníta'gake' yo'on', na' nnáblele Dios wnezjwe' chégake' da' wzóa žin yichj lázdo'gake'. ¹³Cha' zej nak zi benne' ka' nníta'gake' yo'on', na' da' zzoa žin yichj lázdo'žo gá'nlenen lé-gake', san cha' bi zej nak zi benne' ka', nnable bi ga'nlen légage' dan' zzoa žin yichj lázdo'žo. ¹⁴Gáte'teže gan žinle gan bi gápegak benách ka' le'e ba la'ne, na' bi wzé nággake' xtiža'le, le yežój lo yo'on', o lo yežen', na' le kwib bižte yo da' dan' lable, da' włoe'elen légage' zej nbage'e zia. ¹⁵Da' li žapa' le'e, kate' žin ža chog Dios chegak

benách ka' sáka'gake', sáka'žegak benách ka' nníta'gake' lo yežen' ka sáka'gak benách ka' wnníta'gake' lo yež Sodoma, na' lo yež Gomorra, yež ka' bchinj Dios.

Benne' yežlyó ka' wsaka' zí'gake' benne' ka' che Jesus

¹⁶Lezka' wnná Jesusen':

—Le wia nga, neda' žseła'a le'e, na' gakle ka' zíla'do' ka' želdaba' gan zej nnita' beko' yixe' snia ka'. Le gak ban laže' kan zej nak bele snia ka', san lezka' le gak gaxjw laže' kan zej nak plomdo' ka'. ¹⁷Le gape chi'i kwínle chegak benách ka', dan' wdé-gake' le'e lo na'gak benne' yolawe' ka', na' chíngake' le'e gan nak lo yo'o gan zđobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios. ¹⁸Lezka' wché'gake' le'e gan že'gak benne' blo ka', na' gan že'gak benne' wnná bia' ka', dan' žónlenle neda' tzen. Ki gaken nich gak wchaljle xtiža'a gan že'gak benne' ka', na' gan že'gak benne' ka' bi zej nake' judío. ¹⁹Naž kate' wdégake' le'e lo na'gak benne' wnná bia' ka', bi gek zédlele biz nnale, dan' wchíz Dios yichj lázdo'le la' ža na'ze da' nnale, o kan wchaljle. ²⁰Kege lé'ezele wchaljle, san Dios Be' La'y, Bennen' seła' Xažo Dios chele, Lekze' sóalene' le'e, na' wchaljle'.

²¹'Zej nnita' benách ka' wdégake' bíche'gake' ka' lo na'gak benne' ka' gótgake' légage', na' lezka' benne' ka' zej nake' xagak xkwide' ka' wdégake' zí'ngake' ka', na' zej nnita' benne' ka' kwej yichjgake' xágake' ka', na' góngake' ga gátgake'. ²²Yógo'te benách wzóagake' le'e chela'ale dan' žónlenle neda' tzen, san yelá no benne' ga'ne' choch na' zejte ža ze lawte ža ka'. ²³Kate' wsaka' zi'gak benách ka' le'e to lo yež, le wzónnj ga na', na' le chej yetó yež, dan' žapa' le'e, yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, zga'ale kate' yeyóž wzele xtiža'a gan zej nnita' yógo'te yež ka' chegak benách Israel ka'.

²⁴Nóte'teže benne' nake' benne' wsedle bi nakže' blo ka' bennen' žsedle' le', na' lezka' no benne' nake' wen žin bi nakže' blo ka' xane'. ²⁵Bennen' nake' benne' wsedle žala' yebele' cha' sáke'le' gake' kan nak bennen' žsedle' le', na' benne' wen žin na' žala' yebele' cha' gake' kan nak xane'. Cha' neda' naka' ka' benne' xan yo'o, na' znnégake' chia', znnágake' naka' Belzebú da' xiwe',

lezka' da' zít'eteže nnégake' chegak benách ka' žónlengake' neda' tzen.

No Benne' žala' žébežo
(Lk. 12:2-9)

²⁶Lezka' wnná Jesusen':

—Che len, bi žébele benách ka'. La' law yógo'te da' ka' žaken ži žize, na' gak bia' yógo'te da' zej ngache'. ²⁷Da' zchájljena' le'e gan nak chol, le wchaljen gan nak lo baní', na' da' žapa' le'e gan ngache', le nne ziže gan nak kwáselo. ²⁸Bi žébele benne' ka', benne' žótgake' bela' žen chegak benách ka', san bi gak wchínjgake' be' nákkzežo. Le žebe Dios, Bennen' gak gote' bela' žen chele, na' lezka' gak cho'ne' be' nákkzele lo yi' gabíl.

²⁹Želdó'o chope byínnedo' len to mežw lasdo', san bi bixe nitoba' lo yo cha' bi žonn Xažo Dios latje gaken. ³⁰Lezka' yógo'te yicha' yichjle ba blab Dios. ³¹Che len, bi žébele. Záká'žele le'e law Dios ka' záká'gak bia zan byínnedo' ka'.

Benne' ka' znnágake' žónlengake'
Benne' Cristo tzen
(Lk. 12:8-9)

³²Lezka' wnná Jesusen':

—No benne' nne' žónlene' neda' tzen lawgak benách ka', lezka' neda' nmia' žonlen bennen' neda' tzen law Xa', Bennen' zoe' ya'abá. ³³Benne' ka', benne' zbej yíchjgake' neda' lawgak benách ka', na' znnágake' bi žónlengake' neda' tzen, lezka' neda' kwej yichja' légake' law Xa', Bennen' zoe' ya'abá.

Jesús nake' ka to da' gonen ga la'a lazgak benách ka'

(Lk. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴Lezka' wnná Jesusen':

—Bi gekle za'a neda' nich ko'a yežlyó nga da' gonen ga gaggak benách ka' toze. Bi za'a nich gona' ga gaggak benách ka' toze, san za'a nich ko'a da' gonen ga la'a lazgak benách ka'. ³⁵Za'a nga, na' gona' ga kwej yíchjgak benách ka' xágake', na' lezka' no'le ka' kwej yíchjgake' xná'gake'. Lezka' no'le zoa' ližgak ka' kwej yíchjgake' xto' zí'ngake' ka'. ³⁶Ki gaken, la' lježgak benách ka' wsaka' zí'gake' légake'.

³⁷No benne' nží'ižele' xa xne'e ka nží'ile' neda', bi nake' zi gónlene' neda' tzen, na' no benne' nží'ižele' xkwide' byo chie' o xkwide' no'le chie' ka nží'ile' neda', bi nake'

zi gónlene' neda' tzen. ³⁸No benne' bi si' lo ne'e gake' ka to benne' zejté'e le'e yag kroze, na' gónlene' neda' tzen, bi nake' zi gake' chia' neda'. ³⁹No benne' že' laže'e gape chi'e yela' nban chie', wnitn', san no benne' wnite' yela' nban chie' dan' žónlene' neda' tzen, yelá bennen'.

Da' ka' Dios yebi'e chežo
(Mr. 9:41)

⁴⁰Lezka' wnná Jesusen':

—No benne' gape' le'e ba la'ne, lezka' gape' neda' ba la'ne, na' bennen' gape' neda' ba la'ne, lezka' gape' ba la'ne Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda'. ⁴¹No benne' gape' ba la'ne to benne' zchalje' lo wláz Dios dan' zchalje' lo wlaze' Le', si' bennen' la' lébeze kan nak da' wnezjw Dios che bennen' zchalje' lo wlaze' Le'. Lezka' no benne' gape' ba la'ne to benne' chawe' dan' nake' benne' chawe', si' bennen' la' lébeze kan nak da' wnezjw Dios che benne' chawen'.

⁴²Nóte'teze benne' wnezjwe' to zbindo'ze nis che to bénne'do' ki dan' nake' benne' wsedle chia' neda', da' li žapa' le'e, si'kze bennen' da' wnezjw Dios chie'.

11

Benne' ka' bseła' Zwa želžine' gan zoa Jesús

(Lk. 7:18-35)

¹Kate' beyóž Jesusen' bzejni'ile' benne' wsedle chie' ka', bezé'e ga na', na' wyeje' žejsedle' benách ka', na' žejchalje' xtiže'e lo yež ka' chegak benne' ka'.

²Kate' ža ka' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis, nyejwe' liž ya, na' benle' kan nak da' žon Jesusen'. Naž Zwan' bsele'e chope benne' ka' žónlengake' le' tzen, na' bžingake' gan zoa Jesusen'. ³Žoptie' wnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—ŽNako' Le' Benne' Criston', Bennen' žala' le'e yežlyó nga, o žala' kweztó' na' zejte' la' yetó benne'?

⁴Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Le chej chejzenle Zwan' dan' ženlele, na' dan' zlé'e'lele. ⁵Le yi'e kan žaken, želé'egekle benne' ka' góggake' lo cholé, na' žeza'gak benne' ka' bi gok sá'gake'. Ba beyaggak chawe' benne' ka' wdá'gake' yižwé' leže, na' žeyéngkle benne' kwezw ka'. Ba bebaggak benne' ka' gótgake', na' nniťa'gak benne' ka' zžéngkle' benne'

yache' ka' diža' chawen'. ⁶Ba nez zen gaken che bennen' bi gak chope laže'e, na' bi kwej yichje' neda'.

⁷Kate' ba beza'gak benne' ka' žónjen-gake' Zwan' tzen, naž wzó law Jesusen' cháljlene' benách ka' nníta'gake' ga na' kan nak che Zwan', na' gože' lé'gake':

—¿Biz gónelele lé'elele katen' wyejle lo latje dachen'? ¿Gónelele lé'elele to benne' nake' ka to ya xtildo' da' zzechj be'? ⁸Cha' kege, ¿biz gónelele lé'elele? ¿Gónelele lé'elele to benne' nakwe' laže' da' záka'le'en? Nnézkzelele benne' ka' zej nakwe' laže' da' záka'le'en nníta'gake' ližgak benne' wnná bia' ka'. ⁹Yetó na', ¿biz gónelele lé'elele? ¿Gónelele lé'elele to benne' zchalje' lo wlád Dios? Ka' naken, žekla' neda'. Žapa' le'e, blé'elele to benne' nákle'eže' blo ka yezika' benne' ka' bchálj-gake' lo wlád Dios. ¹⁰Ki naken dan' nak Zwan' bennen' nyejw kan nak chie' le'e yiche la'y, da' znnan:

Bwia nga, žsela'a benne' wbás chia', bennen' cheje' zga'ale' ka Le'.

Le' gon chawe'e nez gan tio'.

¹¹Da' li žapa' le'e. Dot yežlyó nga, bi zoa nitó benne' nakže' blo ka Zwan', bennen' bezóe' benách ka' nis, san no benne' nakže' gaxjw laže' gan zna bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá, nakže' blo ka Zwan'.

¹²Katen' wzó law bezóa Zwan' benách ka' nis, na' zejte na'a ža, de chgi' želžó'o benách ka' gan zna bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá, na' benne' wechóg laže' ka' žon byéngake' chówogake' ga na'. ¹³Kate' bla'te ža na' wzóa Zwan', da' bchi'le Moisés le'e, na' da' bzojgak yógo'te benne' ka' bcháljgake' lo wlád Dios blóe'egeklen kan zna bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá. ¹⁴Cha' žénelele si' lo na'le da' ki, žala' nnézlele Zwan' nake' Lías, bennen' bchalje' lo wlád Dios ža ni'te, na' nake' bennen' wnná Dios žala' yel'e da' yoble ža ni zoažo na'a. ¹⁵No benne' zoa nage', na' ženle', žala' wzé nage'.

¹⁶¿Biz wsaka' leba' kan zej nak benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a? Zej nake' ka' xkwide' ka' želbe'be' lawe' ya'a. Zbéžeya'agakbe', na' žližgakbe' ljéžgakbe' ka', ¹⁷na' želnnabe': "Žkwéžeto' chele bžejw. ¿Biz chen' bi za'ale? Žol nyáche'to' chele. ¿Biz chen' bi zbeže nyáche'le?" ¹⁸Ki nakle, dan' bla' Zwan', na' dan' bi bdawe'

kan žawle le'e, wnele chie', wnnale: "Da' xiwe' žónlenen le' tzen." ¹⁹Naž bla'a neda', Benne' Golje' Benách, na' že'j žawa', na' zn-nele chia', znnale: "Nake' benne' wawle'e, na' benne' že'je'. Nake' lježgak benne' wechizjw ka', na' yezika' benne' wen doła' ka'." Yela' žejn'il che Dios nak bian' ni'a che da' žongak benne' ka' nzi' lo ná'gaken'.

Da' gak che no benne' bi gone' kan zna xtiža' Dios

(Lk. 10:13-15)

²⁰Naž wzó law Jesusen' zdile' benne' ka' nníta'gake' lo yež ka' gan bene' da' zan yela' wak zen ka', dan' bi beyát láže'gake'.

²¹Gože' lé'gake':

—Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, benách ka' che yež Korazín. Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, benách ka' che yež Betsaida. Chela' gokgak yela' wak zen ka' lo yež Tiro, na' lo yež Sidón ka' da' ka' bena' gan zoale, ža ni'tel yeyát láže'gak benne' ka' che yež Tiro na', na' che yež Sidón na', na' gákwgake' laže' zeche', na' wžiagake' de yichjgake', da' wloe'elen žeyát láže'gake'.

²²Na'a, neda' žapa' le'e, kate' žin ža chog Dios chegak benách ka' sáka'le'egake', sáka'žele le'e kan sáka'gak benne' ka' che yež Tiro na', na' che yež Sidón na', yež ka' bchinnj Dios. ²³Le'e, benne' ka' che yež Kapernaum, ¿žékelele le'e cho'ole ya'abá che Dios dan' blé'elele da' ka' bena' neda'? Yetjle lo yi' gabíl. Chela' gokgak yela' wak zen ka' lo yež Sodoma, ka' da' ka' bena' gan zoale, ga'ngak benne' yežen', na' zejte na'a ža. ²⁴Na'a, neda' žapa' le'e, kate' žin ža chog Dios chegak benách ka' sáka'le'egake', sáka'žele le'e kan sáka'gak benne' ka' che yež Sodoma na'.

Zna Jesús: "Le gonjen neda' tzen, na' yezi' láže'le"

(Lk. 10:21-22)

²⁵Kate' ža na' bchalj Jesusen', na' wnné':

—Žka'n zena' Le', Xe, nako' Xan ya'abá, na' Xan yežlyó nga, dan' bkacho'o da' ki, nich bi lé'egeklen benne' ka' žejn'i'igekle', san blóe'elo' benne' ka' zej nake' ka' xkwide' ka' da' ki. ²⁶Ka'kze gaken, Xe, dan' ki wyáz lažo'o Le'. ²⁷Ba bde Xan' yógo'te lo na'a neda'. Bi nonbia' no benne' neda', Zi'n Dios, san toze Xažo Dios, na' bi nonbia' no benne' Xažo Dios, san toza' neda', Zi'n Dios, na' lezka' benne' ka' žénela' wloe'ela' lé'gake'

Ḫažo Dios. ²⁸ Le gonḷen neda' tzen yógo'tele žejḫáke'le dan' zóntezle žin che yodo', na' nwa'le ywa' zi'i che da' zchi'le yodo', na' neda' gona' ga yezi' láže'le. ²⁹ Lo yela' gaḫjw laže' chele le gon ḫchina', gakle ka go'n ka', bia ka' želzi'ba' yogo' chégakba'. Le wsedle da' nnia' neda', dan' naka' gaḫjw laže', na' kwide' laže', na' žel'-lele yela' žezi' laže', na' ga'n ži yichj lázdo'le. ³⁰ Yogon' dan' xo'a' le'e, dan' naken da' wchi'la' le'e, bi naken zede, na' ywa' wa'a le'e da' naken da' žsedla', žá'ado'ze naken.

12

Benne' ka' che Jesús želké'e bisto zoa' stribe ža la'y

(Mr. 2:23-28; Lk. 6:1-5)

¹ Kate' ža na', da' naken ža la'y chegak benne' judío ka', wdé Jesusen' gan de yeze zoa' stribe. Želdón benne' wsedle chie' ka', na' wzó lāwgake' želké'e bisto gan žia zoa' striben', na' žāwgaken'. ² Kate' benne' yodo' fariseo ka' blé'egekle' da' ni, góžgake' Jesusen':

—Bwia nga, žongak benne' wsedle chio' ka' da' bi žala' gonžo ža la'y.

³ Naž Jesusen' gože' légage':

—žBi beḷ-le le'e yiche la'y kan nak da' ben Dabí katen' wdone', na' lezka' wdongak benne' ka' wnníta'lengake' le'? ⁴ Wyoé'e lo yo'o che Dios, na' bdawe' yet ḫtil ka' zej nkwe'e lo bkog la'y, dan' bi žala' gawe' le', na' bi žala' gawgak benne' ka' wn-níta'lengake' le', san toze bḫoz ka' de latje gāwgaken'. ⁵ žBi beḷ-le da' wnná Moisés wak gongak bḫoz ka' ža la'y ka'? Žóngake' žin li'a yodo' ža la'y ka', na' bi želbage'e doḷa'. ⁶ Na'a, neda' žapa' le'e, zoa' neda' nga, na' naka' benne' nakže' blo ka yodo'. ⁷ Bi žejni'ilele dan' nyejw le'e yiche la'y, da' žnnan: “Žénela' yeyache' láže'lele lježle ka', na' kégeze gotle bia beždo' ka', bia ka' zzeyle lo bkog la'y chia'.” Chela' žejni'ilele da' ki, bi besbága'le benne' ka' žia, benne' ka' bi želbage'e žia. ⁸ Ka' naken, dan' naka' neda', Benne' Golje' Benách, Ḫan ža la'y.

Jesús žeyone' to benne' nžeke' ne'e

(Mr. 3:1-6; Lk. 6:6-11)

⁹ Naž bezá' Jesusen' ga na', na' wyoé'e lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngekle' ḫtiža' Dios. ¹⁰ Lo yo'on' wzóa to benne' nžeke' ne'e, na' dan' žénegekle

benne' judío wnná bia' ka' želgekle' to da' gak yesbága'gake' Jesusen' žia, che ḷen wn-nábgekle' Le', na' wnnágake':

—žDe latje yeyonžo no benne' yižwé' kate' nak ža la'y?

¹¹ Bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—No benne' lādjawle le'e, cha' zoa to žila' chie', na' cha' biḫba' toba' lo yežw kate' nak ža la'y, žbi chejleje'-ba'? ¹² Záka'že to benne' ka to žila'. Che ḷen, de latje gonžo da' nak chawe' chegak benách ka' kate' nak ža la'y.

¹³ Naž Jesusen' gože' benne' yižwén':

—Bli no'o.

Kate' bli ne'e, la' beyakten chawe' kan nak yechelá'a ne'e.

¹⁴ Naž bezáčhjgak benne' yodo' fariseo ka', na' béngake' ḫtiža'gake' nich gótgake' Jesusen'.

To benne' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te bchalje' che Jesús

¹⁵ Kate' gókbe'ele Jesusen' da' ni, bezé'e ga na', na' benne' zan jáklene' Le' tzen. Naž Jesusen' beyone' yógo'te benne' yižwé' ka', benne' nníta'gake' lādjawgak benách ka', ¹⁶ na' bchi'le' légage' bi wzéngekle' benách ka' no nake' Le'. ¹⁷ Kate' bcháljlene' légage' gok da' wnná Isaías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné':

¹⁸ Le wia nga, Bennen' nake' wen žin chia',

Bennen' wžekza' neda'.

Nži'ila' Le', na' žaz laža'a Le'.

Wchiza' Le' Be' La'y.

Le' wzenle' yógo'te benách kan gona', wchi'a laža'a légage'.

¹⁹ Bi tiḷ diže'e ḷen no benne', na' bi nnie' žiže,

na' bi yenle no benne' chi'e gan nak ži'to'.

²⁰ To ya ḫtildo' da' zoa be bi chichjwen',

na' to yi' da' za' yoḷen, bi wsolen',

kate' wzoaže' da' nak chawe' chie'.

²¹ Yógo'te benách ka' wzén láže'gake' Le'.

Znnágake': “Da' xiwe' žónḷenen Jesús tzen”

(Mr. 3:19-30; Lk. 11:14-23; 12:10)

²² Naž blá'gak benne' ka' zej noe'e to benne' lo chole gan zoa' Jesusen', bennen' bi žak nnie', dan' yoe'e be' xiwe', na' Jesusen' beyone' le'. Ki goken, bennen' goke' lo chole, na' bi gok nnie', na'a zle'ele', na' zchalje'. ²³ Che ḷen bebán láže'gak yógo'te benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnná-gake':

—¿Nak benne' ni za'só Dabí, bennen' žala' le'e?

²⁴Kate' béngkle benne' yodo' fariseo ka' da' ni, wnnágake':

—Benne' ni žebeje' be' xiwe' ka', dan' Belzebú, da' xiwe', dan' naken xangak be' xiwe' ka', žónlenen Le' tzen.

²⁵Žákbe'ele Jesusen' dan' zza' láže'gake', na' gože' légake':

—Gáte'teze gan zнна bia'gak benách ka', cha' žoj chóplegak benne' ka', na' cha' tíl-lengake' ljéžgake' ka', kwia yi' yela' wnná bia' chégake'. Lezka', cha' žoj chóplegak benách ka' nníta'gake' to yež o to yo'o, na' cha' tíl-lengake' ljéžgake' ka', bi gak dia'gak benne' ka' nníta'gake' lo yežen' o lo yo'on'. ²⁶Lezka', cha' kwej da' xiwe' la' ljéžkzen, na' cha' tíl-lengak be' xiwe' ka' la' légakzen, žnakxkze gak dia' yela' wnná bia' che da' xiwen'? ²⁷Znnele chia', na' znnale žebeja' be' xiwe' ka' dan' Belzebú da' xiwe' žónlenen neda' tzen. Cha' neda' žona' kí, žnoz benne' žónlene' tzen benne' ka' žónlengake' le'e tzen kate' žebéjgake' be' xiwe' ka'? Che len, da' žóngakkze' nak bian' nchíxelele le'e. ²⁸Na'a, cha' neda' žebeja' be' xiwe' ka' dan' zoalen yela' wak che Dios Be' La'y neda', da' li yela' wnná bia' che Dios ba blan' ga zoale ni.

²⁹¿Gak no benne' choe'e liž to benne' wale, na' kweje' yela' wnni'a da' žen' liže', cha' zga'ale bi wcheje' benne' walen'? Naž gak choe'e nich wtache' liž benne' walen'.

³⁰'No benne' bi žónlene' neda' tzen, zbej yichje' neda', na' lezka' no benne' bi žtóblene' neda' tzen, žóslase'.

³¹'Che len žapa' le'e, yógo'te doľa' da' žongak benách ka', na' diža' zi' ka' da' znnégake' che Dios, yenít law Dios chégake', san no benne' nne zi'e che Dios Be' La'y, batkle yenít law Dios chie'. ³²Lezka', cha' no benne' nnie' chia' neda', Benne' Golje' Benách, Dios yenít lawe' chie', san no benne' nnie' che Dios Be' La'y, batkle yenít law Dios chie'. Bi yenít lawe' chie' ža ni zoažo na'a, na' bi yenít lawe' chie' ža zezán'.

Da' žonžo nak bian' kan nakžo

(Mt. 7:15-19; Lk. 6:43-45)

³³Lezka' wnná Jesusen':

—Cha' nak žix to yag, kwian da' žix, san cha' bi nak žix bi kwian da' žix. Ki naken, da' žbia to yag nak bian' kan naken. ³⁴Le'e,

lježgak bele snia nakle. ¿Nakx gak wchalje da' naken chawe', cha' bi nakle chawe'? Kan nak da' zza' láže'gak benách ka', lezka' zcháljgake'. ³⁵Zchalj to benne' chawe' da' nak chawe' dan' yo'o da' naken chawe' lo yichj lázda'we', san zchalj no benne' bi nake' chawe' da' bi nak chawe', dan' yo'o da' bi naken chawe' lo yichj lázda'we'. ³⁶Che len žapa' le'e, kate' žin ža chog Dios chegak benách ka' sáka'gake', wchi'a laže'e benách ka' ni'a chegak yógo'te diža' da' wnnágakkze' ka'ze. ³⁷Kan nak da' znnno', wchi'a laže'e le', na' yežoj' chawe' o bago'o zia ni'a che dižan' da' wnnó'.

Znnábgekle' Jesús gone' to da' gak bian' no nake'

(Mr. 8:12; Lk. 11:29-32)

³⁸Naž beží'igak benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' wsedle ka', na' góžgake' Jesusen':

—Benne' wsedle, žénelto' le'elto' to da' gono' da' gak bian' gan za' yela' wnná bian' da' napo'.

³⁹Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Benne' ki, benne' wen da' zinnj ka', na' bi zej nake' dot li laže', znnábgekle' neda' gona' to da' gak bian' no naka'. Bi be da' gak bian' lé'egekle', san toze da' nak bia' kan gok che Jonás, bennen' bchalje' lo wláž Dios. ⁴⁰Kan gok che Jonasen', bga'ne' le'e bel zen chonne ža chonne yele, lezka' gaken chia' neda', Benne' Golje' Benách, dan' chonne ža chonne yele ga'na' zan yo. ⁴¹Benne' ka' wnníta'gake' lo yež Nínibe chásgake' ža na' kate' chog Dios chegak benách ka' da' gone' chégake', katen' wchi'a laže'e benách ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a, na' da' bengak benne' ka' che yež Nínibe na' yesbagan' benách ki zia dan' beyát láže'gak benne' ka' che yež Nínibe na' katen' Jonasen' bzenle' légake' xtiža' Dios, na' na'a zoa' neda' nga, na' nákle'eža' zen ka' Jonasen'. ⁴²Lezka' no'len' wnná bi'e yežen' da' žen' zaka' gan zde wbíž byo' zag ka' chase' ža na' kate' chog Dios chegak benách ka' da' gone' chégake' kate' wchi'a laže'e benách ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a, na' da' ben no'len' yesbagan' lé-gake' zia, dan' bžoj no'len' gan nakle'e zi'to' nich yenle' diža' sina' da' bchalj Salomón, na' na'a zoa' neda' nga, na' nákle'eža' zen ka' Salomón na'.

Kate' žežín be' xiwe' latje chen
(Lk. 11:24-26)

⁴³Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' žežój be' xiwe' yo'o to benne', zdan gan nbiž, na' žiljen gan yeží' lažen'. Cha' bi wžel-len gan yeží' lažen', ⁴⁴naž nnan: “Yeyá'a latje chia' gan bžoja'.” Kate' yežinen gan bžojen, chejxakan' bennen', nake' ka to yo'o ndachen, na' nloan, na' ba nba'an nich chejsóa no benne' ga na'. ⁴⁵Naž chej be' xiwen', na' chejxin' yegaže be' xiwe' ka', be' zej nakžen xiwe' ka' len, na' chó'ogaken yógo'ten, na' chejnníta'gaken lo yichj lázdo'w bennen', na' ga ze law gakže nyache' che bennen' kan goken chie' zga'ale. Lezka' gaken chegak benách ki, benne' wen da' zinnj ka'.

Xna' Jesús, na' benne' biche'e ka'
(Mr. 3:31-35; Lk. 8:19-21)

⁴⁶Kate' Jesusen' ne zcháljljlene' benách ka' da' ni, bžin xne'e len benne' biche'e ka' ga na'. Wnníta'gake' la' lí'ale, na' gónegekle' wcháljljengake' Jesusen'. ⁴⁷Naž to benne' bzenlen' Jesusen', na' wnné':

—Bwia nga, zoa xno'o len benne' bicho'o ka' la' lí'ale, na' žénegekle' wcháljljengake' Le'.

⁴⁸Bechebe Jesusen', na' gože' bennen' bzenle' Le' da' ni, na' wnné':

—žNnézlele no benne' nake' xna'a, na' no benne' ka' zej nake' benne' bícha'ado' ka'?

⁴⁹Naž bli ne'e, na' bløe'ele' benne' wsdle chie' ka', na' wnné':

—Bwia nga, benne' ki zej nake' ka' xna'kza', na' benne' bíche'kza' ka'. ⁵⁰Nóte'teze benne' žone' kan žénele Xa', Bennen' zoe' ya'abá, benne' ni nake' bi' bíche'kza', na' bi' zankza', na' xna'kza'.

13

Žsaka' lebe Jesús kan nak che to benne' žaz

(Mr. 4:1-9; Lk. 8:4-8)

¹La' ža na'ze bžoj Jesusen' lo yo'o, na' bejsóe' žoa'a nido'. ²Dan' bdobgak benne' zan gan zoa Jesusen', wžene' to lo barkw, na' wži'e ga na', na' benne' zan ka' wnníta'gake' lo yo biž žoa'a nido'. ³Naž Jesusen' bcháljljlene' légake', na' da' zan da' wsdle' légake', da' ka' bsaka' lebe', na' wnné':

—Le wia nga, bžoj to benne' žaz, yjeze' bínnedo' ka'. ⁴Kate' ne zjeze', béxjwgak

bałe bínnedo' ka' žoa'a nez, na' bžingak byínnedo' ka', na' bdówggakban'. ⁵Béxjwgak yebałe bínnedo' ka' lo yo gan že' yej, gan de láte'ze yo, na' la' blá'tegaken, dan' de láte'ze yo ga na'. ⁶Naž kate' bla' wbiž, la' wbižte dan' goze', dan' bi zoa gan gon lwen. ⁷Béxjwgak yebałe bínnedo' ka' gan beła'gak lba yeche' ka'. Belgólele'e lba yeche' ka', na' bdóbgaken dan' goze', na' bžia yí'gaken légaken. ⁸Béxjwgak yebałe bínnedo' ka' gan nak lo yo beb, na' bnéžjwgaken. Bnéžjwgak bałe dan' goze' yetó gaywá' ka'. Bnéžjwgaken yebałen yehonnłalj ka', na' bnéžjwgaken yebałen yechi žoa ka'. ⁹No benne' zoa nage', na' ženle', žala' wzé nage'.

Da' žénele Jesús gongak da' ka' bsaka' lebe'
(Mr. 4:10-12; Lk. 8:9-10)

¹⁰Naž bžingak benne' wsdle ka' che Jesusen' gan zoe', na' wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—žBiz chen' zcháljljleno' benách ka' da' ka' žsaka' lebo'?

¹¹Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Dios žonne' le'e latje chejní'ilele da' ngache' kan znna bi'e Le' ya'abá chie', san benne' ki bi žénegekle' chejní'igekle'. ¹²No benne' zzi'e xtiža' Dios, Dios wnezjwe' chie' yelate', na' gáta'le'en chie', san no benne' bi zzi'en, da' do'ze dan' ba nzi'e yegá'n. ¹³Che len zcháljljena' légake' da' ka' žsaka' leba', dan' zwiágake' san bi zlé'egekle'. Želyenle' san bi zze nággake', na' bi žejní'igekle'. ¹⁴Ki žaken, žžin da' wnná Isaías, bennen' bchalje' lo wláz Dios, katen' wnné': Da' li yénlele san bi chejní'ilele.

Wíale'ele san bi lé'elele da' nakkzen.

¹⁵Ki nakan dan' nak zide yichj lázdo'gak benne' ki,

na' bi be žaz lo yichj nággake'.

Nyejw yej lágwage',

na' bi zlé'egekle' len yej lágwage' ka'.

Bi zze nággake'

na' bi zzejní'igekle' yichj lázdo'gake',

na' bi žeyágake' chia' neda',

nich gak yeyona' légake'.

¹⁶Na'a, ba nez zen naken chele le'e, dan' zlé'egekle yej lawle ka', na' žéngekle nagle ka'. ¹⁷Da' li žapa' le'e, benne' zan, benne' bcháljgake' lo wláz Dios, na' benne' chawe' ka', gónegekle' lé'egekle' da' zlé'elele le'e, san bi blé'egeklen'. Gónegekle' yéngekle' da' ženlele le'e, san bi béngeklen'.

ꞑlo'e'l Jesús da' žsedle da' bsaka' lebe'
(Mr. 4:13-20; Lk. 8:11-15)

¹⁸Lezka' wnná Jesusen':

—Le wzé nag da' žsedle da' bsaka' leba' che benne' žaz. ¹⁹Nóte'teze benne' ženle' diža' kan zŋna bia' Dios ya'abá, na' bi žejni'ilen', žak che diža' da' benlen' kan gok che binnedo' ka' bėjxwgaken žoa'a nez. La' za'te da' xiwe', na' žeká'n dižan' da' wyazen lo yichj lázdo'w bennen'. ²⁰Binnedo' ka' bėjxwgaken lo yežlyón' gan že' yej žsédgeklen kan žak che no benne' ženle' dižan', na' la' zze nagtien' lo yela' žebél chie', ²¹san kan bi wdia'gak binnedo' ka' dan' bi gota' gan góngaken lwen, lezka' žaken che bennen'. Kate' žin to da' žsaka' zin' le', na' kate' zbía láže'gak benách ka' le' dan' nzi' lo ne'e dižan', la' gakte chope laže'e. ²²Binnedo' ka' bėjxwgaken gan bególegak lba yeche' ka' žsédgeklen kan žak che bennen' ženle' dižan', san zdan laže'e da' ka' zej nmitan' yežlyó nga, na' da' ka' žon láže'geklen bennen' dan' zdan laže'e yela' wnni'a che yežlyó nga. Da' ki žóngaken ga kwia'yi' dižan', na' bi gak gonen žin lo yichj lázda'we'. ²³Binnedo' ka' bėjxwgaken lo yo beb žsédgeklen kan žak che bennen' ženle' dižan', na' žejni'ilen', na' žon žin dižan' lo yichj lázda'we'. Zej nak bałe benách ka' ka binnedo' ka' bnėjxwgaken yetó gaywá' ka'. Zej nak yebałe benách ka' ka binnedo' ka' bnėjxwgaken yehonnłalj ka', na' zej nak yebałe benách ka' ka binnedo' ka' bnėjxwgaken yechi' žoa ka'.

Yíxe'do' ka'ze da' znnan' kan zŋna' yele zoa' scribe

²⁴Naž bsaka' lebe Jesusen' yetó, na' gože' légage':

—Kan gak gan žin da' zŋna bia' Dios ya'abá naken kan gok che binnedo' chawe' ka' da' goz to benne' gan nak lo yežlyó chie'. ²⁵Kate' ne ztasgak benne' ka' nni'ta'gake' liže', bla' to benne' ga na', benne' bi zle'ele' le' chawe', na' yjeze' lo yežlyó chien' binnedo' ka' che yixe' ka'ze dan' znnan' kan zŋna' yele zoa' scribe, na' beyeje' latje chie'. ²⁶Kate' bla' zoa' sriben', na' wžé' bisto chen gan žia zoa' sriben', naž gok bia'gak yixe'do' ka'ze ka'. ²⁷Naž bžingak benne' wen žin ka' gan zoa benne' xan yežlyón', na' góžgake' le': “Xan, cha' gozo' binnedo' chawe' ka' lo yežlyó chion',

žnakx goken bla'gak yixe'do' ka'ze ka'?”

²⁸Xan yežlyón' gože' légage', na' wnné': “To benne' bi zle'ele' neda' chawe' bene' ki.” Naž benne' wen žin ka' wnnábgekle' le', na' wnnágake': “Žénelo' chejto' chejlážo'to' yixe'do' ka'ze ka'?” ²⁹Naž xángake' gože' légage': “O'o. Kate' wlážo'le yixe'do' ka'ze ka', lezka' wlážo' lentele yele zoa' scribe ka'.

³⁰Gakže chawe' gonnle latje gólegaken tzen na' zejte chejtobžon, na' naž yapa' benne' ka' wtóbgaken': le wtób zga'ale yixe'do' ka'ze ka', na' le wchejen chejxónn weje nich wzeyžon, na' naž wtoble zoa' sriben' lo yo'o chia'.”

Žsaka' lebe Jesús kan nak che to binnedo' mostasa

(Mr. 4:30-32; Lk. 13:18-19)

³¹Yetó da' bsaka' lebe Jesusen', na' gože' légage':

—Kan gak gan žin da' zŋna bia' Dios ya'abá, gaken kan gok che to binnedo' mostasa, dan' goz to benne' gan nak lo yežlyó chie'. ³²Da' li binnedo' mostasa na' nakžen da' do'ze ka' zej nak yógo'te binnedo' yezik'a' ka', san kate' ba nazen, zgóležen ka' yógo'te yixe' kwan ka', na' žaken zen kan nak to yag, na' želžín byinnedo' ka', na' žóngakba' xó'ngakba' ka' lo ni'a nen'.

Žsaka' lebe Jesús che kwa zichj che yet xtil

(Lk. 13:20-21)

³³Yetó da' bsaka' lebe Jesusen', na' gože' légage':

—Kan gak gan žin da' zŋna bia' Dios ya'abá gaken ka' ben kwa zichj che yet xtil, dan' bchiže to no'le len chonne lbix yezje zoa' scribe, na' wyache' dot kwa na'.

Da' žénele Jesús gongak da' ka' žsaka' lebe'
(Mr. 4:33-34)

³⁴Yógo'te da' ki bsaka' lebe Jesusen', da' ka' bcháljlene' benách ka' nni'ta'gake' ga na', na' bi bcháljlene' légage' da' bi bsaka' leben'. ³⁵Ki bene', na' bžin dan' bzoj to benne' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné': Wchalja' da' ka' wsaka' leba'. Nnia' da' bgache' katen' wzó law žata' yežlyó.

Da' žsedle da' bsaka' lebe Jesús che yixe'do' ka'ze

³⁶ Naž Jesusen' bzele diže'e benách ka' nniíta'gake' ga na', na' besele'e légage', na' Le' beyo'é'e yo'lo. Naž bžingak benne' wse-dle chie' ka' gan zoe', na' góžgake' Le':

—Bloe'el neto' da' žsedle dan' bsaka' lebo' che yíxe'do' ka'ze dan' znnan' kan znná' ye'le zoa' scribe.

³⁷ Bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—Benne' žaze' bínnedo' chawe' naka' neda', Benne' Golje' Benách. ³⁸ Ga na' goze' bínnedo' ka' naken yežlyó nga, na' bínnedo' chawe' ka' zej naken benne' ka' zej nbabe' gan znná bia' Dios. Yíxe'do' ka'ze ka' dan' znnan' kan znná' ye'le zoa' scribe zej naken benne' ka' zej nake' che da' xiwe'. ³⁹ Bennen' bi zle'ele' chawe' xan yežlyón', na' goze' yíxe'do' ka'ze ka', da' xiwe'kze naken. Ža na' katen' wtóbgaken' naken ža ze lawte ža ka' che yežlyó nga, na' benne' ka' ztóbgaken' zej nake' wbás che ya'abá ka'. ⁴⁰ Kan goken, btóbgake' yíxe'do' ka'ze ka', na' bzéygaken' lo yi', lezka' gaken kate' yeyóž che yežlyó nga.

⁴¹ Neda', Benne' Golje' Benách, se'la'a wbás la'y chia' ka', na' kwéjgake' yógo'te benne' ka' gan znná bia' Dios, benne' ka' zóngake' ga žongak ljéžgake' ka' do'la', na' lezka' benne' ka' zóngake' da' degle. ⁴² Wbás che ya'abá ka' ch'ó'ngake' benne' ka' lo yi' gabíl, benne' wen da' zinnj ka', na' kwéžegake', na' wxéj láye'gake'. ⁴³ Naž benách chawe' ka' chépgake' yes bani', na' gákgake' kan nak wbíz gan znná bia' Dios ya'abá chie'. No benne' zoa nage', na' ženle', žala' wzé nage'.

Žsaka' lebe Jesús che to ye'la' wnni'a ngache'

⁴⁴ Lezka' bsaka' lebe Jesusen', na' wnné':

—Da' znná bia' Dios ya'abá chie' naken ka to ye'la' wnni'a, da' ngache' to lo yežlyó. Katen' to benne' bžel'-len', bekache'en gan bgachen', na' lo ye'la' žebél chie' wyeje', na' bete'e yógo'te da' nape', na' go'we' yežlyón' nich gata' ye'la' wnni'a na' chie' le'.

Žsaka' lebe Jesús che to bga da' zaka'le'en

⁴⁵ Lezka' wnná Jesusen':

—Kan žala' dan láže'le da' znná bia' Dios ya'abá chie' naken kan ben to benne' ža'we', na' žote'e, na' žilje' bga zaka' ka'.

⁴⁶ Kate' bžel'-le' to bga da' zaka'le'en, wyeje', na' bete'e dot da' nape', na' go'we' bgan'.

Žsaka' lebe Jesús che to yixjw bel

⁴⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—Kan gak gan žin da' znná bia' Dios ya'abá chie', gaken kan žon to yixjw bel da' bzála'gak benne' ka' lo nisdó', dan' bejxen bel zan. ⁴⁸ Katen' ba bežá' yixjwn', na' bebéjgaken' lo yo biž žoa'a nisdon', gan wžé'gake', na' bnniíta'gake' bel chawe' ka' lo xkwite ka', na' bel ka'ze ka' wžó'ngake' légakba'. ⁴⁹ Lezka' gaken kate' yeyóž che yežlyó nga. Žojgak wbás che ya'abá ka', na' kwéjgake' cheze benne' chawe' ka', na' yekwásgake' légage' ladjw benne' wen da' zinnj ka'.

⁵⁰ Naž ch'ó'ngake' benne' wen da' zinnj ka' lo yi' gabíl, gan kwéžegake', na' wxéj láye'gake'.

Ye'la' wnni'a gole, na' da' kobe

⁵¹ Naž Jesusen' wnnable' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Žejni'ilele yógo'te da' ki?

Bechébegake', na' góžgake' Le':

—O', Xan.

⁵² Jesusen' gože' légage':

—Katen' to benne' yodo' wsedle ba nzi' lo ne'e da' znná bia' Dios ya'abá chie', nake' ka to benne' xan yo'lo, benne' žebeje' ladjw ye'la' wnni'a chie' da' kobe, na' da' gole, da' ka' zej naken chawe', da' ka' žebélenlen'.

Da' ben Jesús lo yež Nasaret

(Mr. 6:1-6; Lk. 4:16-30)

⁵³ Kate' beyóž bsaka' lebe Jesusen' da' ki, bezé'e ga na'. ⁵⁴ Kate' bežine' gan nak laže', bsdle' benne' ka' nniíta'gake' lo yo'lo gan zdo'bgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' bebángekle', na' wnnágake':

—ŽGaz bsdle' benne' ni ye'la' žejni'il ni? ŽNakx naken, žone' da' zan ye'la' wak ki? ⁵⁵ Benne' ni nake' zi'n benne' zkonle' žin blag ka', na' xne'e lie' Lia. Nake' bíche'gak Jakob, na' Jwsé, na' Smon, na' Judas. ⁵⁶ Lezka' no'le zane' ka' nniíta'lengake' žo'o nga. ŽGaz bsdle' yógo'te da' ki?

⁵⁷ Che len gok chope láže'gake', na' bebéj yíchjgake' Le'. Naž Jesusen' gože' légage':

—Yógo'te benách ka' žápegake' ba la'ne no benne' zchalje' lo wláž Dios, san benách wláž chie' ka', na' benne' ka' nniíta'gake' liže' bi žápegake' le' ba la'ne.

⁵⁸ Che len bi ben Jesusen' da' zan ye'la' wak ka' ga na', dan' bi žejlé'gake' chie'.

14

Ka bétgake' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis

(Mr. 6:14-29; Lk. 9:7-9)

¹ Kate' ža ka', benle Herodes, bennen' žna bi'e gan nbab Galilea, kan zej nak yela' wak ka' da' žon Jesusen'. ² Herodes na' gože' ni'a ne'e ka', na' wnné':

—Bennen' nake' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis. Ba bebane' lo yela' got. Che len nzi' lo ne'e yela' wak zen na'.

³ Ki wnná Herodes na' dan' bséla'kze' benne' ka' béxwgake' Zwan'. Bchéjgake' le' do ya, na' bséjwgake' le' liž ya dan' gónele Herodías gaken ki. Herodías na' goke' zo'le Lip, benne' biche' Herodes na'. ⁴ Ki ben Herodes na', dan' Zwan' gože' le': “Bi žala' sóaleno' zo'le benne' bicho'o.”

⁵ Che len gónele Herodes na' gote' Zwan', san bžebe' wži'igak benne' wláž ka' chie', dan' žékgakle' nak Zwan' benne' zchalje' lo wláž Dios. ⁶ Naž kate' gok lni che ža wyé'el yiz Herodes na', bžoj žkwide' no'le che Herodías na', na' bya'abe' gan že'gak benne' ka' nníta'gake' lni na', na' wyáz laže' Herodes na' da' benbe'. ⁷ Bchebe laže' Herodes na', na' ben choche' xtiže'e wnezjwe' chebe' bíte'teze da' nnablbe' le'. ⁸ Dan' ba bsedle xna'be' lebe' zga'ale, gožbe' le':

—Benn chia' na'a to lo ziga' zen yichj Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis.

⁹ Naž gok nyache' laže' Herodes na', san dan' ba ben choche' xtiže'e, na' dan' béngakle benne' ka' chie' le', benne' ka' že'j žáwlengake' le' tzen, che len gože' to benne' chejnezjwe'-be' yichj Zwan'. ¹⁰ Ki goken, bsele'e to benne' chejchoge' yen Zwan' gan nyejwe' liž ya. ¹¹ Bennen' bsele'e beyóe'e yichj Zwan' to lo ziga' zen, na' bnezjwen' che žkwide' no'len', na' lebe' bnéjzwen' che xna'be'.

¹² Naž benne' ka' bénlengake' Zwan' tzen bžingake' ga na', na' beché'gake' le', na' bejkáche'gake' le'. Wdé na', bejzéngakle' Jesusen' kan gok da' ki.

Jesús zwawe' gayo' mil benách ka'

(Mr. 6:30-44; Lk. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Kate' benle Jesusen' da' goken che Zwan', bezé'e ga na', na' wžene' to lo barkw, na' wyeje' toze' to latje dach. Katen' béngakle benách ka' zeje' ga na', bžójkake' lo yež ka', na' belzé'e lo ní'agake', na' jake'

gan žala' žin Jesusen'. ¹⁴ Kate' bežój Jesusen' lo barkw, blé'ele' zej nnita' benách zan ka' ga na', na' beyache' láže'le' lé'gake', na' beyone' benne' yižwé' ka', benne' nníta'gake' ládjwgake'. ¹⁵ Kate' ba za' žale ža na', wbiga'gak benne' wsedle chie' ka' gan zoe', na' góžgake' Le':

—Ba za' žale na'a, na' dache nak latje ni. Besela' benách ki nich chjake' gan že'gak yeždo' ka' nich gá'wgake' da' gá'wgake'.

¹⁶ Naž Jesusen' gože' lé'gake':

—Bi žon byenen chjake'. Le wnezjw le'e dan' gá'wgake'.

¹⁷ Naž góžgake' Le':

—Gáyo'ze yet xtil den, na' chopze bel ka', bia deba' cheto' nga.

¹⁸ Jesusen' gože' lé'gake':

—Le yedjwán' nga.

¹⁹ Naž Jesusen' wnné' kwe'gak benne' ka' gan yo'o daka'. Wdé na' be'xwe' da' gayo' yet xtil ka', na' chop bel ka', na' bchis lawe', bwie' zaka' ya'abá. Gože' Dios: “Žóžkeno'.” Naž bzožje' yet xtil ka', na' bdie' da' ka' lo na'gak benne' wsedle chie' ka', na' lé'gake' wdís'gake' da' ka' gan že'gak benne' zan ka'. ²⁰ Bdá'wgake' yógo'tegake', na' bélé'jegekle'. Naž betó'bgake' da' bizjw ka' da' begá'ngaken, na' beschá'gake' chežinno žkwit ka'. ²¹ Benne' byo ka', benne' bdá'wgaken', gó'gkake' gayo' mílgake', san bi blab no benne' no'le ka', na' žkwide' ka'.

Jesús zde' lawe' nisdo'

(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Naž la' bente Jesusen' ga bebengak benne' wsedle chie' ka' lo barkw nich chjake' zgá'alegake' ka' Le', na' té'gake' yechelá'a nisdon', katen' yesele'e Le' benne' zan ka', benne' nníta'gake' ga na'. ²³ Katen' Jesusen' ba besele'e benne' ka', wžene' to law ya'ado' gan bejsóe' toze'. Naž bcháljlene' Dios. Katen' ba gole, toze' zoe' ga na'. ²⁴ Barkwn' gan zej nnita' benne' wsedle chie' ka' zden gachje láwe'le nisdon', na' žxite' barkwn' dan' žas nisdon', na' ben' žaken zžagan' barkwn'. ²⁵ Wdé gachje yelen', wbiga' Jesusen' žoa'a gan nníta'gake', zde' lawe' nisdon'. ²⁶ Kate' blé'egekle benne' wsedle chie' ka' Le', zde' lawe' nisdon', gok zédgekle' dan' zžé'begake'. Wžéžeya'agake', na' wnná'gake':

—To be' bxin'.

²⁷ Naž Jesusen' la' bližtie' légake', na' wnné':

—Le gon choch láže'le. Nedan'. Bi zébele.

²⁸ Naž bechebe Bedw, na' gože' Jesusen':

—Xan, cha' nako' Le', wnné' neda' sa'a gan zo' lawe'l nisen'.

²⁹ Jesusen' gože' le':

—Da.

Naž betj Bedon' lo barkwn', na' wzé'e lawe'l nison', zeje' gan zoa Jesusen'. ³⁰ Naž kate' ble'el Bedon' kan zta be' nison', bžebe'. Wzó lawe' žetje' lo nisen', na' wžéžeyi'e. Bliže' Jesusen', na' wnné':

—Xan, beslá neda'.

³¹ Jesusen' la' blite ne'e. Beḡwe' le', na' gože' le':

—Láte'ze žejli'o chia'. ĺBiz chen' gok chope lažo'o?

³² Kate' wžén Jesusen' lo barkwn', wžé' ži ben' žaken. ³³ Naž benne' ka' nníta'gake' lo barkwn' bka'n zéngake' Jesusen', na' wnná-gake':

—Da' li, Zi'n Dios nako'.

Jesús žeyone' benne' yižwé' ka' lo yež Jene-saret

(Mr. 6:53-56)

³⁴ Kate' ba wdégage' yechelá'a nison', la' bžintegake' gan nbab yež Jenesaret.

³⁵ Kate' benne' yežen' ka' beyónbia'gake' Jesusen', bséla'gake' diža' dot lo yežlyón', na' bžingak benách ka' zej noe'e yógo'te benne' yižwé' ka' gan zoa Jesusen'.

³⁶ Góta'yoegle' Jesusen' we'e légake' latje kángakze' laže' da' nakwe', na' la' beyáktegak yógo'te benne' ka', benne' wdángake' ze'.

15

Da' ka' žóngaken ga bi nakžo chawe' law Dios

(Mr. 7:1-23)

¹ Naž benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' wsedle ka', benne' ka' zej nžoje' lo yež Jerusalén, bžingake' gan zoa Jesusen', na' góžgake' Le':

² —ĹBiz chen' žongak benne' wsedle chio' ka' da' zdetlen kan zej nak da' žónteze žonžo kan bengak xa xto'žo ka'? Bi želyíb ná'gake' kan nak che yodo' kate' za' gáw-gake'.

³ Bechebe Jesusen', na' wnnable' légake', na' wnné':

—ĹBiz chen' lezka' le'e zzoale chela'ale da' bchi'le Dios le'e, nich gonle da' žónteze žonle? ⁴ Nak bia' žonle ki dan' gož Dios le'e, na' wnné': “Wdape ba la'ne xa xno'o” na' lezka' wnné': “No benne' nne zi'e che xa xne'e, le got bennen'.” ⁵ San le'e zn-nale: “Cha' no benne' yi'e xa xne'e: Bi be gak wnezjwa' chele dan' ba bchebe laža'a wnezjwa' che Dios yógo'ten'.” ⁶ Naž žrnale biž žon byenen bi da' gon bennen' che xa xne'e. Ki žonle, zzoale chela'ale dan' bchi'le Dios le'e, nich gonle da' žónteze žonle. ⁷ Le'e, benne' zlo'ézele chawe' kwínle, nak dot da' li da' wnná Isaías, bennen' bchalje' lo wláz Dios, kan nakle, katen' wnné':

⁸ Benne' ki, žoa'agakze' žápegake' neda' ba la'ne, kege dot láže'gake'.

⁹ Dáche'ze nak kan zka'n zéngake' neda' dan' žsédgekle' da' ka' zchí'ígekle benách ka'.

¹⁰ Naž Jesusen' bliže' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' gože' légake':

—Le wzé nag da' yapa' le'e, na' le chejni'ilen. ¹¹ Kege da' žaz žoa'a to benne' žonen ga bi nake' chawe' law Dios, san da' zžojen žoe'e žonen ga bi nake' chawe' law Dios.

¹² Naž benne' wsedle ka' che Jesusen' wbíga'gake' gan zoe'. Wnnábgekle' Le', na' wnnágage':

—ĹNnezlo' bža'agak benne' yodo' fariseo ka' katen' béngekle' dan' bchaljo'?

¹³ Naž bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Yógo'te da' zej nazen, da' bi goz Xa', Bennen' zoe' ya'abá, yelážo'gaken dot lwen. ¹⁴ Le wká'n-gake'. Zej nake' lo choje, na' želchi'e benne' lo choje ka'. Cha' to benne' lo choje chi'e yetó benne' lo choje, žoptie' bíxgake' to lo bloj.

¹⁵ Naž bechebe Bedw, na' gože' Jesusen':

—Bzejní'il neto' da' ni žsaka' lebo'.

¹⁶ Jesusen' gože' légake':

—ĹLezka' le'e bi žejní'ilele? ¹⁷ Nnézlele žaz ležo yógo'te da' žazen žoa'ažo, na' žežojen ležo. ¹⁸ Na'a, da' žežojen žoa'ale, lo yichj lázdo'le zan', na' da' ki žóngaken ga bi nakle chawe' law Dios. ¹⁹ Ki žaken dan' zla'gak lo yichj lázdo'le da' kegle ka' da' zza' láže'le, da' gonen ga gotle benách ka', na' da' gonen ga wká'n ditjle yela' zchag na', na' da' gonen ga gonle da' zinnj, na' da' gonen ga se láže'le bi da' kwanle, na' da'

gonen ga nnele che lježle da' bi zej naken da' li, na' da' gonen ga nne ya'lele. ²⁰Da' ki žóngaken ga bi nak chawe' to benne' law Dios, san cha' bi chibe' ne'e kan nak che yodo' kate' bi da' gawe', da' ni bi gonen ga bi nake' chawe' law Dios.

To no'le yež zi'to' žejli'e che Jesús
(Mr. 7:24-30)

²¹Naž bezá' Jesusen' ga na', na' wyeje' gan zej nbab yež Tiro, na' yež Sidón. ²²To no'le nbabe' to yež da' nbaben Kanaán bžoje' lo yežen'. Wnnié' zižje, na' gože' Jesusen':

—Xan, za'só Dabí, beyache' laže'l neda'.
Xkwide' no'le chia' zžáka'le'ebe' dan' yo'obe' be' xiwe'.

²³Bi be bechebe Jesusen'. Naž wbíga'gak benne' wsedle chie' ka' gan zoe'. Góžgake' Le', na' wnnágake':

—Besele' le', dan' ze'e xkóže'lžo na' zbéžeyi'e.

²⁴Naž bechebe Jesusen', na' gože' no'len':
—Dios bsele'e neda' nich gákl'ena' benne' Israel ka', benne' zej nake' ka' zíla'do' ka' zej nmitlba'.

²⁵Naž wbiga' no'len' gan zoa Jesusen'. Bzoa zibe' xni'e, na' gože' Le':

—Xan, goklen neda'.

²⁶Bechebe Jesusen', na' wnné':
—Bi nak chawe' yeka'ažo yet chegak xkwide' ka', na' cho'nžon nich gawgak be'ko'do' ka' len.

²⁷Naž no'len' gože' Jesusen', na' wnné':
—O', Xan, san žawgak bé'ko'do' ka' da' bizjw ka', da' žéxjwgaken zanle gan žawgak xángakba'.

²⁸Naž bechebe Jesusen', na' wnné':
—Nó'ledo'. Dot li laže' nak kan žejli'o chia'. Gak chio' kan ženelo'.
La' na'ze beyakte xkwide' no'le chien'.

Jesús žeyone' benne' zan, benne' yižwé' ka'

²⁹Naž bezá' Jesusen' ga na', na' wdíe' gan nak žoa'a nido' che gan nbab Galilea. Wžene' gan nak to law ya'ado', gan wži'e.

³⁰Benne' zan bžingake' gan zoa Jesusen', benne' ka' zá'gake' zej noe'e benne' ka' bi žak sá'gake', na' benne' lo choje ka', na' benne' ka' bi žak nnégake', na' benne' ka' zej nžog ni'a ná'gake', na' benne' zanže, benne' yižwé' ka', na' wdíxjwgake' lé-gake' xni'a Jesusen', na' Le' beyone' lé-gake'. ³¹Bebán láže'gak benne' ka' kan

nak da' ben Jesusen', dan' blé'egekle' zn-nagak benne' ka' bi gok nnégake', na' beyakgak benne' ka' bžoggak ni'a ná'gake', na' zza'gak benne' ka' bi gok sá'gake', na' zlé'egekle' benne' ka' gókgake' lo choje. Che len bka'n zéngake' Dios chegak benne' Israel ka'.

Jesús zwawe' tap mil benne' ka'
(Mr. 8:1-10)

³²Naž Jesusen' bliže' benne' wsedle chie' ka', na' gože' lé'gake':

—Žeyache' láže'la' chegak benne' zan ki, dan' ba zej chonne ža zá'lengake' neda', na' bi be de da' gáwgake'. Bi ženela' yesela' lé'gake' lížgake' želdonze' ka', dan' yedo' láže'gake' lo nez.

³³Naž benne' wsedle chie' ka' góžgake' Le', na' wnnágake':

—žGaz žél-letó' yet xtil zan lo latje dach nga, nich wawto' benne' zan kí?

³⁴Jesusen' wnnable' lé'gake', na' wnné':
—žBalx yet xtil de chele?

Bechébegake', na' wnnágake':

—Gaže, na' lezka' babze bel deba' cheto' nga.

³⁵Naž Jesusen' gože' benne' zan ka' kwé'gake' lo yo. ³⁶Bexwe' gaže yet xtil ka' len bel ka', na' gože' Dios: “Žóžkeno'.” Naž bzozjen', na' bnezjwen' chegak benne' wsedle chie' ka', na' lé'gake' wdísgaken' gan že'gak benne' zan ka'. ³⁷Bdáwgake' yógo'tegake', na' béljegekle'. Wdé na' betóbgake' da' bizjw ka' da' begá'ngaken, na' beschá'gake' gaže xkwit ka'. ³⁸Zej nmita' tap mil benne' byo ka', benne' ka' bdáwgake', san bi blábgake' no'le ka', na' xkwide' ka'. ³⁹Naž Jesusen' besele'e benne' ka' lížgake', na' wžene' lo barkwn', na' jake' gan nbab yež Magdala.

16

Znnábgekle' Jesús gone' to da' gak bian' no nake'

(Mr. 8:11-13; Lk. 12:54-56)

¹Naž benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' saduseo ka' bžingake' gan zoa Jesusen' nich si' biá'gake' Le', na' wn-nábgekle' Le' gone' to da' gak bian' gan za' yeja' wnná bia' chien'. ^{2,3}Bechebe Jesusen', na' gože' lé'gake':

—Nnžkzele dan' znnagak benách, znnágake': “Kate' že' bejw kwele, wak yejw.”

Lezka' znnagake': "Kate' žechj be' bi gak yejw." iBenne' bi nnezle ka' iŽak nneya'ale da' gon lawe' ža, san bi žákbe'elele nbága'le zia ni'a che da' žónkzelele! 'Benne' ka', benne' žóngake' da' kegle, na' bi zoa dot li láže'gake', želnnable' neda' gona' to da' gak bian' no naka', san bi be da' gak bian' lé'egekle'. Toze dan' gok bian' kan gok che Jonás, bennen' bchalje' lo wláZ Dios, lé'egeklen'.

Naž Jesusen' bkwase' gan mníta'gake', na' beyeje'.

*Da' naken ka kwa zichj che yet xtil
(Mr. 8:14-21)*

⁵ Kate' bžingake' yechelá'a nisdon', gókbe'egekle benne' wsedle ka' che Jesusen' gol' láže'gake' wá'gake' da' gáwgake'. ⁶ Naž Jesusen' gože' lé'gake':

—Le wia nga. Le gape chi'i kwínle che da' naken ka kwa zichj che yet xtil chegak benne' yodo' fariseo ka', na' chegak benne' yodo' saduseo ka'.

⁷ Naž benne' wsedle chie' ka' bcháljen-gake' ljéžgake' ka', na' wnnágake':

—Znne' ki dan' bi nwa'žo yet xtil.

⁸ Žákbe'ele Jesusen' da' ni, na' gože' lé-gake':

—iBiz chen' žon xťíža'le dan' bi nwa'le yet xtil? Láte'ze žejle'le chia'. ⁹ iBi žejní'ilele, na' bi žezá' láže'le kan gok chegak gayo' yet xtil ka', dan' bdawgak gayo' mil benne' ka', na' kan xkwit zan ka' betoble? ¹⁰ iLezka' bi žejsá' láže'le kan gok chegak gaže yet xtil ka', dan' bdawgak tap mil benne' ka', na' kan xkwit zan ka' betoble? ¹¹ iBi žejní'ilele? Bi bchalja' che yet xtil katen' goža' le'e gape chi'i kwínle che da' naken ka kwa zichj che yet xtil chegak benne' yodo' fariseo ka', na' chegak benne' yodo' saduseo ka'.

¹² Naž bejni'igekle' Jesusen' bi gože' lé-gake' gape chi'i kwíngake' che kwa zichj che yet xtil, san žala' gape chi'i kwíngake' che da' žsédgekle benne' yodo' fariseo ka', na' benne' yodo' saduseo ka'.

*Bedw znne' Jesús nake' Benne' Cristo
(Mr. 8:27-30; Lk. 9:18-21)*

¹³ Kate' bžin Jesusen' gan nbab yež Sesarea, gan znna bia' Filipino, wnnable' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—iNož znnagak benne' ka' naka' neda', Benne' Golje' Benách?

¹⁴ Bechébegake', na' wnnágake':

—Ba'le' znnágake': "Zwa nako', bennen' bezóe' benách ka' nis." Yeba'le' znnágake': "Lías nako', bennen' bchalje' lo wláZ Dios ža ni'te." Yeba'le' znnágake': "Jeremías nako', o to benne' yoble, benne' bchalje' lo wláZ Dios ža ni'te."

¹⁵ Naž Jesusen' gože' lé'gake':

—Cheže le'e, ižnoz znnale naka' neda'?

¹⁶ Bechebe Smon Bedw, na' gože' le':

—Le' nako' Benne' Criston', Zi'n Dios ban.

¹⁷ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Ba nez zen naken chio', Smon, zi'n Jonás, dan' bi bloe'el no benne' le' da' ni, san Xa', Bennen' zoe' ya'abá, bloe'ele' le' da' ni. ¹⁸ Neda' žapa' le', le' nako' Bedw, na' lo yej ni chixjwa' benne' ka' zej nake' chia', na' yela' wnná bia' che da' xiwe' bi gak wzagan' xnéžgake'. ¹⁹ Wdía' lo no'o ži'n ya ka' che latje gan znna bia' Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie'. Da' wžono' lo yežlyó nga, lezka' ba bžon Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie', na' da' go'o latje gaken lo yežlyó nga, ba be' latje gaken Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie'.

²⁰ Naž Jesusen' bchi'le' benne' wsedle chie' ka' bi wzéngekle' nitó benne' nake' le' Benne' Criston'.

*Jesús zloe'ele' kan za' gótgake' le'
(Mr. 8:31—9:1; Lk. 9:22-27)*

²¹ La' ža na'ze wzó law Jesusen' zloe'ele' benne' wsedle chie' ka' žon byenen cheje' Jerusalén, gan bžoz wnná bia' ka' len benne' gole ka', na' benne' yodo' wsedle ka', wsaka' zí'gake' le', na' naž gótgake' le', san kate' gak chonne ža, yebane' lo yela' got. ²² Naž Bedw bchi'e Jesusen' che'la'ale, na' wzó lawe' zdi'le' le', na' wnné':

—Xan, bi gonn Dios latje. Bi gak chio' kan znno'.

²³ Naž beyéčj Jesusen', na' gože' Bedon':

—Bkwaz na'le. Žono' le' kan žon da' xiwe'. Žono' ga gak chope laža'a dan' kan zza' lažo'o le' bi naken kan zza' laže' Dios, san kan zza' láže'gak benách ka'.

²⁴ Naž Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Cha' zoa no benne' žénele' gónlene' neda' tzen, žala' wzóe' che'la'ale da' ka' zdan laže'e, na' gake' ka to benne' noe'e

yag kroze, na' zeje' zejtjé'e le'e yag krozen'. Naž gak gónlene' neda' tzen. ²⁵No benne' žénele' gape chi'e yela' nban chie', wnitén', san benne' wnite' yela' nban chie' dan' žónlene' neda' tzen, gata' yela' nban da' zejlí kanne chie'. ²⁶Bi be da' chawe' gaken che to benne' cha' wtobe' yógo'te da' den yežlyó nga san wnite' yela' nban chie'. Bi be gak wnezjw bennen' nich gata' yela' nban da' zejlí kanne chie'. ²⁷Ki znnia', dan' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, tzen len yela' bani' che Dios, Xa', na' che wbás che ya'abá chia' ka'. Naž yebi'a che to to benne' kan zej nak da' ka' bene'. ²⁸Da' li žapa' le'e: bi gatgak bale benne' ka', benne' nníta'gake' nga, na' zejte lé'egagle' yedjinná bi'a neda', Benne' Golje' Benách.

17

Zcha' kan zнна' law Jesús

(Mr. 9:2-13; Lk. 9:28-36)

¹Wdé xope ža, Jesusen' bchi'e Bedw na' Jakob, na' Žwa, benne' biche' Jakoben', na' jake' cheze gan nak to law ya'a sibe. ²Kate' ne nníta'gake' ga na' bža' kan zнна' law Jesusen' lágwage'. Wyép yes bani' law Jesusen' kan ža'ní' wbíž, na' beyák zíla'do'ze laže' nakwe', na' wnnán' ka' bani'. ³Naž blé'egagle' benne' wsdle chie' ka' kate' bla' lawgak Moisés na' Lías, zcháljengagle' Jesusen'. ⁴Naž Bedon' gože' Jesusen':

—Xan, ba nez zen naken chežo zoažo nga. Cha' žénelo', gona' chonne yo'o laga' ka' nga, to chio', na' yetó che Moisés, na' yetó che Lías.

⁵Kate' ne zchalj Bedon' da' ni, la' wže'te to bejw bani' ga na', da' bkachen' lé'gagle', na' lo bejwn' benle chi'i to benne' wnné':

—Benne' ni nake' Zi'nkza'. Nži'ila'-ne', na' žaz laža'a Le'. Le wže' nag da' wchalje'.

⁶Kate' béngagle' benne' wsdle ka' che Jesusen' chi'i na', belyechwe' lo yole, na' bžébegagle'. ⁷Naž wbiga' Jesusen' gan nníta'gake', na' wdane' lé'gagle', na' wnné':

—Le chas. Bi žébele.

⁸Kate' bchis lágwage', na' bwíagage', nitóže no benne' blé'egagle', san toze Jesusen'.

⁹Kate' ne žétjgake' law ya'a na', Jesusen' bchi'le' lé'gagle', na' wnné':

—Bi ye'le nitó benne' kan gok dan' blé'elele kate' yebanža' lo yela' got neda', Benne' Golje' Benách.

¹⁰Naž wnnábgekle benne' wsdle chie' ka' Le', na' wnnágagle':

—žBiz chen' znnagak benne' yodo' wsdle ka' žon byene la' law Lías zga'ale' kate' la' law Benne' Criston'?

¹¹Bechebe Jesusen', na' gože' lé'gagle':

—Da' li la' law zga'ale Líasen', na' wká'n chawe'e yógo'te. ¹²Na'a neda' žapa' le'e: ba bla' law Líasen', san bi beyónbia'gagle' le', na' yógo'te da' znnaze ché'gagle' le'e yiche la'y béngagle' chie'. Lezka' góngagle' chia' neda', Benne' Golje' Benách, dan' wsaka' zí'gagle' neda'.

¹³Naž bejn'ígagle' benne' wsdle chie' ka', zcháljlene' lé'gagle' kan gok che Žwa, bennen' bezóe' benách ka' nis.

Jesús žeyone' to xkwide' byo da'be' chon

(Mr. 9:14-29; Lk. 9:37-43)

¹⁴Kate' bežingagle' gan zej nníta' benne' zan ka', wbiga' to benne' gan zoa Jesusen'. Bzoa zibe' xni'e, ¹⁵na' gože' Le':

—Xan, beyache' laže' l xkwide' byo chia', dan' da'be' chon, na' zžaka'le'ebe', na' zan chi'i zže'be' lo yi', na' lo nis. ¹⁶Bedjwá'a-be' gan nníta'gak benne' wsdle chio' ka', san bi gok yeyóngagle'-be'.

¹⁷Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Le'e, benne' ka' bi žejle'le che Dios, na' bi nakle li laže'. žGáka'tega žala' sóalena' le'e nich chejle'le che Dios? žGáka'tega žala' gaka' zen laže' chele le'e? Le yedjwá'-be' nga.

¹⁸Naž Jesusen' bdile' be' xiwen' yo'obe', na' la' bežojten lebe', na' la' na'ze beyakte xkwide' byodon'.

¹⁹Naž wbiga'gak benne' wsdle ka' che Jesusen' gan zoe' cheze. Wnnábgekle' Le', na' wnnágagle':

—žBiz chen' bi gok yebejto' neto' be' xiwen'?

²⁰Jesusen' gože' lé'gagle':

—Bi gokle dan' bi žejle'le che Dios dot láže'le. Da' li žapa' le'e, la'kze láte'ze nak kan žejle'le che Dios, cha' nakzen ka to binnedo' mostasa, wak ye'le ya'ado' nga: “Bkwás nga, na' bejsóa na'le” na' la' wkwasten. Bi be zoa da' bi gak gonle cha' chejle'le che Dios dot láže'le. ²¹Na'a, to be' xiwe' ki gak yebejlen toze cha' wcháljlenle Dios, na' gonle wbás.

Da' yoble zнна' Jesús kan za' gótgagle' Le' (Mr. 9:30-32; Lk. 9:43-45)

²² Kate' ne zda Jesusen' gan nbab Galilea, gože' benne' wsdle chie' ka', na' wnné':

—Zoa no benne' wdíe' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak benách ka'.
²³ Gótgake' neda', san kate' gak chonne ža Dios yesbane' neda'.

Naž benne' wsdle chie' ka' gok nyache' láže'gake'.

Jesus' žizjwe' laze' che yodo'

²⁴ Kate' bžin Jesusen' len benne' wsdle chie' ka' lo yež Kapernaum, benne' ka', benne' zchízjwgake' benách ka' lázgake' che yodo', bžingake' gan zoa Bedw, na' wnnábgekle' le', na' wnnágake':

—¿Bi žizjw bennen' žsedle' le'e laze' che yodo'?

²⁵ Bechebe Bedon', na' wnné':

—O', žizjwe'.

Kate' beyó'o Bedon' lo yo'o, naž Jesusen' la' bližtie' le', na' wnné':

—¿Biz žnno' le', Smon? Benne' ka' žnna biá'gake' yežlyó nga, žnoz benne' ka' zchízjwgake' da' žizjwgak benách ka'? ¿Zchízjwgake' benne' wláž chégake' ka' o benne' zi'to' ka'?

²⁶ Bechebe Bedon', na' gože' Le':

—Benne' zi'to' ka' zchízjwgake'.

Naž Jesusen' gože' le':

—Che len, bi žon byenen chizjwa' laza' che yodo' dan' naka' ži'n Dios, kan bi be žizjwgak benne' ka' zej nake' benne' wláž che bennen' zchizjwe'.²⁷ Na'a, nich bi gonžo ga ža'a nitó benne', wyěj žoa'a nisdó, na' bejzale lo nisen' dan' zzenlo' bel ka', na' bel nežw da' seno', wzí'-ban'. Kate' wsaljo' žoa'aba', žel-lo' to mežw lasdo'. Wzín', na' bdižjw laza', na' lazo'.

18

No benne' gake' blo, benne' zoe' ladjwgake' (Mr. 9:33-37; Lk. 9:46-48)

¹ La' ža na'ze benne' wsdle ka' che Jesusen' wbiga'gake' gan zoe'. Wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿Nož benne' ladjwto' gake' benne' blo gan žnna bia' Dios ya'abá chie'?

² Naž bliž Jesusen' to xkwide' byodo', na' bzoe'-be' gachje láwe'le gan nníta'gake'.
³ Naž gože' légake':

—Da' li žapa' le'e, cha' bi yeyakle kan zej nak xkwide' ki, bi gak cho'ole gan žnna bia' Dios ya'abá chie'.⁴ Che len, no benne' gake'

gaxjw laže', na' yeyake' kan nak xkwide' ni, bennen' gake' blo gan žnna bia' Dios ya'abá chie'.⁵ No benne' gape' ba la'ne to xkwide' ki dan' nakbe' chia', gape' nedkza' ba la'ne.

Da' ka' žóngaken ga bága'žo doľa'

(Mr. 9:42-48; Lk. 17:1-2)

⁶ Lezka' wnná Jesusen':

—No benne' gone' ga gon to xkwide' ki doľa', xkwiden' žejle'be' chia' neda', gakže chawe' che bennen' cha' wcheje' to yej wetw yene', na' chejžixje kwine' lo nisdó'.⁷ Da' nyáche'le'e gaken chegak benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, benne' ka' žóngake' ga bága'gak ljéžgake' ka' doľa'. Nníta'tezgak da' ka' žóngaken ga bága'gak benách ka' doľa', san da' nyáche'le'e gaken che bennen' žone' da' gonen ga no benne' bage'e doľa'.

⁸ 'Che len, cha' no'o, o ni'o gonen ga bago'o doľa', bchogen', na' wžo'nen'. Gakže chawe' chio' žino' gan so' nbano' la'kze bi gak so'o, cha' nžog ni'a no'o, na' kege zoa chope no'o, na' chope ni'o, na' chejchó'o lo yi' gabíl da' batkle yožen.⁹ Cha' yej lawo' gonel ga bago'o doľa', wlejen', na' wžo'nen'. Gakže chawe' chio' žino' gan so' nbano', la'kze zoa toze yej lawo', na' kege zoa chope yej lawo', na' chejchó'o lo yi' gabíl.

Da' žsaka' lebe Jesus' che to žila' nmitlba' (Lk. 15:3-7)

¹⁰ Lezka' wnná Jesusen':

—Le gape chi'i kwindle nich bi wzoale cheja'ale nitó xkwide' ki. Neda' žapa' le'e, nníta'tezgak wbás che ya'abá ka' gan že' Xa', Bennen' zoe' ya'abá chie', na' žape chí'igake' légakbe'.¹¹ Neda', Benne' Golje' Benách, bla'a nga nich yeslá' no benne' nmitle'.

¹² ¿Biz žnnale le'e? No benne', zej nnita' to gaywá' žila' chie' ka', na' cha' nitle toba', žbi wka'ne' taplalj to galjba' ka', na' cheje' gan nak law ya'a, chejdilje' žíla'don', bian' wnitlba'?¹³ Cha' wežel-le'-ba', da' li žapa' le'e, yebéžele' che žíla'don' kan gone' chegak yetaplalj to galjba' ka', bia ka' bi wnitgekiba'.¹⁴ Lezka' Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie', bi žénele' nitle nitó xkwide' ki.

Kan žala' yenít lawžo lježžo ka' (Lk. 17:3)

¹⁵ Lezka' wnná Jesusen':

—Cha' lježo' gone' le' zia, beyéj, be-jgá'nlene' chawe' la' lé'ezele. Cha' wzé nage' chio', ba beyono' bennen' lježo'.¹⁶ Cha' bi wzé nage' chio', bche' yetó benne', o yechope' nich yežój li xtízo'o gan že'gak chope chonne benne', benne' ka' gak wzóa lígake' xtíža'le. ¹⁷ Cha' bi wzé nage' ché-gake', gož benne' ka' zdóbgake' che Dios, na' cha' bi wzé nage' chegak benne' ka', naž gak bennen' lo' le' ka to benne' bi žejli'e che Dios, na' ka to benne' zchizjwe' lo wláw yež z'ito'.

¹⁸ Da' li žapa' le'e, yógo'te da' wží'ilele gan nak lo yežlyó nga, naken da' ba bchi'le Dios ya'abá chie', na' yógo'te da' gonnle latje lo yežlyó nga, naken da' ba benn Dios latje ya'abá chie'.

¹⁹ Lezka' žapa' le'e, cha' chópzele gonle toze xtíža'le lo yežlyó nga kan nak to da' nnáblele Dios, Xakza' Dios, Bennen' zoe' ya'abá chie', gonen' chele. ²⁰ Gan zej nnita' chope chonne benne', benne' ka' zej ndobe' chia' neda', zoakza' neda' gachje láwe'le gan nníta'gake'.

²¹ Naž wbiga' Bedw gan zoa Jesusen'. Wnnable' Le', na' wnné':

—Xan, žbał chi'i žala' yenít lawa' che lježa', bennen' žone' chia' da' zia? žGaže chi'i ka'?

²² Jesusen' gože' le':

—Neda' žapa' le', kege gážeze chi'i ka', san chonnalaj chi kwe' da' zej naken gaže chi'i ka'.

Žsaka' lebe Jesús che to benne' bi benít lawe' che lježe'

²³ Lezka' wnná Jesusen':

—Ka gon Bennen' znná bi'e ya'abá che Dios naken kan ben to benne' wnná bia', benne' gónele' wká'nlene' chawe' benne' wen žin chie' ka'. ²⁴ Kate' wzó lawe' zká'nlene' légake' chawe', bžingak benne' wen žin chie' ka', na' bedjwá'gake' to benne' gan zoe', benne' nbage'e chie' da' zan gaywá' mežw ka'. ²⁵ Dan' bi gok chizjwe', wnná xane' to'e le' len no'le chie', na' xkwide' chie' ka', na' lezka' yógo'te da' nape', na' ki gazjw dan' nbage'e che xanen'.

²⁶ Naž benne' wen žin na' bzoa zibe' xni'a xane', na' wnnáb nyache'e le', na' wnné': “Xan, ben zen lažo'o neda'. Chízjwzka' le' yógo'ten.” ²⁷ Naž xanen' beyache' láže'le' benne' wen žin chien', na' benít lawe' chie' dan' nbage'e chie', na' bsane' le'. ²⁸ Kate'

bežój benne' wen žin na' ga na', la' be-jchagtie' to benne' žónlene' le' tzen žin, na' bennen' nbage'e chie' láte'ze mežw. Naž beḡwe' le', na' wženje' yene', na' gože' le': “Wdízjwte dan' zbago'o chia'.” ²⁹ Naž bennen' bzoa zibe' xni'a lježen', na' wnnáb nyache'e le', na' wnné': “Ben zen lažo'o neda'. Chízjwzka' le' yógo'ten.” ³⁰ Bi gónele benne' wen žin na', na' bsejwe' le' liž ya na' zejte chizjwe' dan' zbage'e chie'. ³¹ Kate' yezika' benne' wen žin ka' béngkele' da' ni, gok nyache' láže'gake' ni'a chie', na' bežžengekle' xángake' yógo'te dan' goken. ³² Naž xángake' bliže' benne' wen žin na', na' gože' le': “Le', wen žin bi nako' chawe'. Yógo'te mežwn' dan' wbago'o chia' benít lawa' chio'. Bsoła' dan' wbago'o chia' dan' wnnáb nyacho'o neda'. ³³ žBi žala' yeyache' láže'lo' lježo' kan bena' neda' chio', beyache' láže'la' le'?” ³⁴ Naž xane' bžá'ali'e, na' bdie' le' lo na'gak benne' ka' wsaka' z'í'gake' le' kate' chízjwže' dot dan' zbage'e chie'.

³⁵ Naž wnná Jesusen':

—Lezka' Xa', Bennen' zoe' ya'abá chie', gone' chele le'e cha' bi yenít lawle dot láže'le da' žongak lježe' ka'.

19

Kan nak chegak benne' ka' želá'agake' yeł'a' zchag na'

(Mr. 10:1-12; Lk. 16:18)

¹ Kate' beyož bchalj Jesusen' da' ni, bezé'e gan nbab Galilea, na' bžine' gan nbab Judea gan de yechelá'a yego Jordán zaka' gan zła' wbíž. ² Benne' zan zjákłene' Jesusen', na' beyone' légake' ga na'.

³ Naž bałe benne' yodo' fariseo ka' blá'gake' gan zoa Jesusen' nich si' biá'gake' Le'. Wnnábgekle' Le', na' wnná'gake':

—žDe latje to benne' byo nžag ne'e wsane' zo'le' ni'a che bíte'teze da' žaken?

⁴ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—žBi beł-le da' njejw le'e yiche la'y kan ben Dios benách ka' katen' bene' yežlyó? Benne' byo, na' no'le bene' légake'. ⁵ Ki wnná Dios: “Che len, benne' byon' žala' kwáslene' xa xne'e, na' chejgá'nlene' zo'le', na' žoptie' yeyá'gake' ka toze benne'.” ⁶ Ki naken, biž zej nake' chóp'gake' san toze benne' ba beyá'gake'. Che len, bi žala' yeł'a'agak benách ka' légake', benne' ka' Dios bene' légake' toze.

⁷ Naž benne' yodo' ka' wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—¿Biz chen' Moisés gože' légake' da' žonnen to benne' byo latje wnezjwe' zo'le' to yiche da' znnan želá'álene' le', na' naž gak wsane' zo'len'?

⁸ Jesusen' gože' légake':

—Ki ben Moisés dan' nak zižje yichj lázdo'le, bi'e le'e latje wsanle no'le chele ka', san kate' wzó law žata' yežlyó nga, bi' goken ki. ⁹ Neda' žapa' le'e, cha' no benne' byo wsane' zo'le', na' bi wdálene' benne' byo yoble, na' cha' wchág ná'lene' no'le yoble, bage'e doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'. Lezka', cha' no benne' byo yoble wchág ná'lene' no'len' bsan benne' byo chie' le', bage'e doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

¹⁰ Naž benne' wsedle chie' ka' góžgake' Jesusen', na' wnnágake':

—Cha' ki naken che no benne' byo, benne' nžag ná'lene' to no'le, gakže chawe' chie' chela' bi wchág ne'e, na' ga'ne' toze'.

¹¹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Bi gak si' lo na'gak yógo'te benách diža' ni, san toze no benne' byo Dios zzejni'ile' le'. ¹² Zej nnita' benne' byo ka' bi zchag ná'lengake' to no'le dan' bi zej nake' dot benne' byo, dan' ki góljgake', na' yebale benne' byo ka' bi zchag ná'lengake' to no'le dan' bséjwgak benne' ka' xnéžgake', na' yebale benne' byo ka' bi zchag ná'lengake' to no'le nich gak góngake' xchin Dios, Bennen' zna bi'e ya'abá chie'. No benne' gak si' lo ne'e diža' ni žala' si' lo ne'en.

Jesús žliž chawe'e xkwide' ka' (Mr. 10:13-16; Lk. 18:15-17)

¹³ Naž benne' ka' zej nake' xa xna'gak xkwide' ka', bedjwá'gake' légakbe' gan zoa Jesusen' nich xoa ne'e légakbe', na' nnable' Dios gon chawe'e légakbe', san bséjwgak benne' wsedle chie' ka' xnéžgake'. ¹⁴ Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Le we' xkwide' ki latje biga'gakbe' gan zoa', na' bi wséjwle xnéžgakbe', dan' benne' ka' zej nake' ka' xkwide' ki nzi'gake' latje gan zna bia' Dios ya'abá chie'.

¹⁵ Naž Jesusen' bxoá ne'e légakbe', na' bezé'e ga na'.

To benne' wnni'a, benne' zeje' babze yiz (Mr. 10:17-31; Lk. 18:18-30)

¹⁶ To benne' byo, benne' zeje' babze yiz, bedjwíe' Jesusen', na' gože' le':

—Benne' wsedle dot chawe'. ¿Biz da' naken chawe' žala' gona' nich gata' yela' nban da' zejlí kanne chia'?

¹⁷ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—¿Nnezlo' dan' zno' chia' kate' zno' naka' dot chawe'? Bi zoa no benne' nake' dot chawe'. Toze Dios nake' dot chawe'. Cha' žénelo' gata' yela' nban da' zejlí kanne chio', ben kan wnnakze Dios gonle.

¹⁸ Naž bennen' gože' Jesusen', na' wnné':

—¿Bizle da' ka' wnné'?

Jesusen' gože' le':

—Da' wnnakze Moisés katen' wnné':

Bi goto' benách ka'.

Bi gono' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

Bi kwano'.

Bi nnio' che lježo' da' wen laže'.

¹⁹ Wdape ba la'ne xa xno'o.

Bži'il lježo' ka' kan nži'il kwino'.

²⁰ Naž bennen' zeje' babze yiz gože' Jesusen', na' wnné':

—Yógo'te da' ki žona' kate' wzó law naka' xkwide'. ¿Zoa yetó da' žala' gona'?

²¹ Jesusen' gože' le':

—Cha' žénelo' gako' chawe' law Dios, wyéj, yjete' da' napo', na' mežwn' da' si'o, bnezjwn chegak benne' yache' ka'. Ki gata' yela' wnni'a chio' ya'abá che Dios. Naž da', benlen neda' tzen.

²² Kate' bennen' zeje' babze yiz benle' da' ni, beyeje', na' žak nyache' laže'e dan' nápli'e yela' wnni'a.

²³ Naž Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, gak zede cho'o to benne' nape' yela' wnni'a gan zna bia' Dios ya'abá. ²⁴ Yetó žapa' le'e, nakže zede che bennen' nape' yela' wnni'a choe'e gan zna bia' Dios ka te to bia nwa'ba' ywa' lo nag yeche'.

²⁵ Kate' béngekle benne' wsedle chie' ka' da' ni, bebángekle', na' wnnágake':

—¿Nozkze benne' gak yelé', cha'?

²⁶ Bwia Jesusen' légake', na' wnné':

—Bi gak gongak benách ka' ki, san Dios gak gone' yógo'te.

²⁷ Naž bechebe Bedw, na' gože' Jesusen':

—Bwia nga, neto' ba bka'nto' yógo'te, na' zá'lento' Le'. ¿Bizže gata' cheto'?

²⁸ Jesusen' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e, ža na' katen' wkób yežlyó nga, na' kwi'a gan nna bi'a neda', Benne' Golje' Benách, gan gaka' Benne' Blo, le'e na' žónlenle neda' tzen na'a, kwe'le chežinno latje ka' gan nna bia'le, na' wchi'a láže'le chežinno kwe'te yež ka' chegak za'só Israel. ²⁹No benne' zka'ne' liže', o biche'e ka', o zane' ka', o xe', o xne'e, o zo'le', o zi'ne' ka', o yežlyó chie' ka', nich gone' xchina', si' bennen' yetó gaywá'teže ka', na' lezka' gata' yela' nban da' zejli kanne chie'. ³⁰Benne' zan, benne' zej nake' benne' blo na'a, gá'ngake' ka'ze, na' benne' ka' zej nga'ne' ka'ze na'a, gákgage' benne' blo.

20

Žsaka' lebe Jesús kan žongak benne' wen žin ka'

¹Lezka' wnná Jesusen':

—Kan gon Dios, Bennen' zrna bi'e ya'abá chie', naken ka ben to benne' xan yo'o. Bžoje' zildo', na' bejtije' benne' wen žin ka' nich góngake' žin lo yežlyó chie' gan naze' lba uba ka'. ²Kate' ba bgá'nlene' benne' wen žin ka' chawe', chizjwe' légage' to mežw da' naken lazjw to benne' che to ža, bsele'e légage' chjéngake' žin lo yežlyó chien'. ³Kate' bežoje' xsile, bje'ele' yebałe benne' ka' nníta'gake' ka'ze lawe' ya'a. ⁴Gože' légage': “Lezka' le'e, le chej lo yežlyó chian', na' chizjwa' le'e da' naken chawe'.” ⁵La' jaktie' légage'. ⁶Bežój benne' xan yo'on' da' yoble wawbíž, na' lezka' kate' žedá chonne, na' tlebe ka bene', bsele'e benne' ka' lo yežlyó chien', benne' ka' bejxake'e ga na'. ⁷Lezka' bežoje' katen' yelate' zoa wbíž, na' bejxake'e yebałe benne' ka' nníta'gake' ka'ze ga na', na' gože' légage': “ŽBiz chen' zoale nga ka'ze dot ža, na' bi be žin žonle?” ⁸Benne' ka' góžgake' le', na' wnnágake': “Nitó benne' bi benne' xchinto'.” ⁹Naž gože' légage': “Lezka' le'e, le chej lo yežlyó chian', na' chizjwa' le'e da' naken chawe'.” ¹⁰Kate' za' žałe, benne' xan yo'on' gože' bennen' yo'ogak lo ne'e benne' wen žin ka', na' wnné': “Bliž benne' wen žin ka' nich wnezjo' lájwgage', na' chizjo' zga'ale benne' ka' bžingake' ze lawte. Te na' chizjo' benne' ka' bžingake' zgá'alegake'.” ¹¹Naž bžingak benne' ka' yjéngake' žin katen' yelate' zoa wbíž, na' wzí'gake' to weje' to mežw da' naken lazjw to benne' che

to ža. ¹⁰Kate' bžingak benne' ka' yjéngake' žin zgá'alegake', gókgekle' sí'gake' da' zenže, san lezka' wzí'gake' to weje' to mežw da' naken lazjw to benne' che to ža. ¹¹Kate' wzí'gaken', wnnégake' che benne' xan yo'on', ¹²na' wnnágake': “Benne' ka' bžingake' kate' ze lawte, to chí'ido'ze bėngake' žin, na' toze ka wdizjo' légage' ka neto', na' neto' bento' žin dot ža, na' wyéyele'eto' lo wbá.” ¹³Bechebe xan yo'on', na' gože' toe': “Bicha'a, bi be žona' chio' da' bi naken chawe'. ŽBi bga'n cháwe'žo si'o to mežw da' naken lazjw to benne' che to ža? ¹⁴Wzí' lazjo', na' beyéj ližo'. Neda' ženela' chizjwa' benne' ki, benne' yjéngake' žin kate' ze lawte toze kan žizjwa' le'. ¹⁵ŽBi nzi' lo na'a wconla' žin da' naken chia' ka ženela'? ŽZge'elo' lježo' dan' žónnli'a chie'?” ¹⁶Ki naken, bałe benne', benne' ka' zka'ngak benách ka' légage' ka'ze, gákgage' blo, na' bałe benne', benne' ka' zej nake' blo na'a, gá'ngake' ka'ze. Benne' zan žiža' san babze benne' ka' nbégake'.

Jesús zenne' da' yoble kan za' gótgake' Le'

(Mr. 10:32-34; Lk. 18:31-34)

¹⁷Kate' Jesusen' ne yoe'e nez, zeje' lo yež Jerusalén, bchi'e cheze chežinnote benne' wsedle chie' ka', na' gože' légage':

¹⁸—Le wia nga, yo'ožo nez zejžo yež Jerusalén, gan soa to benne' wdíe' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak bžox wnná bia' ka', na' lo na'gak benne' yodo' wsedle ka', na' chóggake' chia' gata'. ¹⁹Wdégake' neda' lo na'gak benne' zi'to' ka', benne' ka' gon dítjgekle' neda'. Chíngake' neda', na' wdá'gake' neda' le'e yag kroze, san kate' gak chonne ža, Dios yesbane' neda' lo yela' got.

Da' wnnáb xna'gak Jakob, na' Zwa

(Mr. 10:35-45)

²⁰Naž xna'gak Jakob, na' Zwa, zi'n Sebe-deo ka', bžinlene' chope' ka' law Jesusen', na' bzoa zibe' xni'e Le', na' wnnable' Le' to da' gonze' chie'. ²¹Jesusen' wnnable' le', na' wnné':

—ŽBiz žénelo'?

Gože' Le':

—Wnná kwe' to zi'na' ni kwito' li ža, na' yetobe' kwe'be' kwito' yegle gan nna bi'o.

²²Bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—Bi nnézele da' znnable. ¿Wak sóelele da' saka'a neda', na' yezoale nis kan yezó'a neda' nis lo yela' got?

Góžgake' Le':

—Gakto'.

²³Naž Jesusen' gože' légake':

—Da' li da' žala' saka'a neda', lezka' gaken chele, na' da' žala' yezó'a neda' nis, lezka' yezoale le'e nis, san nich kwe'le kwita' li ža, o kwita' yegle, bi nzi' lo na'a kwia' no benne' gonnan' chie', san gata' chegak benne' ka' Xa' ba bkwezen' ché-gake'.

²⁴Kate' béngkle yechí benne' wsedle ka' che Jesusen' da' ni, bžá'agake'. ²⁵Naž Jesusen' bliže' légake', na' wnné':

—Nnézkezele kan žongak benne' ka', benne' zna biá'gake' benne' zi'to' ka', kan zdtéleche zna biá'gake' légake', na' benne' ka' zej nakže' blo zcóngekle' la' ljéžgakkze' ka' žin. ²⁶Bi gaken ki chele. Nóte'tezle le'e, benne' žénele' gake' zen gan zoale, žala' gone' žin che yezíka'le. ²⁷Lezka', nóte'tezle le'e, benne' yénele' gake' blo, žala' gake' ka to benne' ndo'w che yezíka'le. ²⁸Lezka' neda', Benne' Golje' Benách, bla'a nga, kege nich gon no benne' xchina', san nich gáklena' benách ka', na' wdía' yela' nban chia', da' chizjwa' lo wlazgak benne' zan nich yelá'gake'.

Žeyón Jesús chope benne' lo chole ka'

(Mr. 10:46-52; Lk. 18:35-43)

²⁹Kate' ne zežó'gake' lo yež Jerikó, benne' zan zjáklene' Jesusen'. ³⁰Zej mnita' chope benne' lo chole ga na', benne' ka' žé'gake' žoa'a nez. Kate' béngkle' zde Jesusen' ga na', wnné'gake' zizje, na' wnná'gake':

—Xan, za'só Dabí, beyache' laže'l neto'.

³¹Benne' zan ka' bchí'igekle' légake' gá'ngake' žize, san wnné'gake' zizježe, na' wnná'gake':

—Xan, za'só Dabí, beyache' laže'l neto'.

³²Naž wléz Jesusen', na' bliže' légake'. Wnnable' légake', na' wnné':

—¿Biz žénelele gona' chele?

³³Góžgake' Jesusen':

—Xan, žénelto' gono' ga yeyaljw yej lawto'.

³⁴Naž beyache' laže'l Jesusen' légake', na' wdane' yej láwgake'. La' beyá'ljwtegak yej láwgake', na' jáklene' Jesusen'.

21

Zka'n zéngake' Jesús kate' ne žoe'e lo yež Jerusalén

(Mr. 11:1-11; Lk. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹Kate' bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen gawze gan že' yež Jerusalén, na' mníta'gake' gan že' yež Betfagé zan Ya'a Yag Olibo, bsele'e Le' chope benne' wsedle chie' ka', ²na' gože' légake':

—Le chej lo yeždon' da' žen' lawle ga zoažo ni, na' chejxáka'le to burro wná' da'ba' ga na', len to burro byodo' cheba'. Le chejseže-ba', na' le yedjwá'-ba' chia'. ³Cha' no benne' bi da' yi'e le'e, le ye'e: “Xanžon' žénele'-ba'.” Naž sele'e-ba' chia'.

⁴Ki goken, bžin da' bzoj bennen' bchalje' lo wláž Dios, katen' wnné':

⁵Le ye' benne' ka' mníta'gake' yež Sión: “Le wia nga, Benne' nna bi'e le'e ze'e chele. Lo yela' gaxjw laže' chie' ži'e xkože' to burro.

Ži'e xkože' to búrrodo' che to bia žwa'ba' ywa'.”

⁶Naž jak benne' wsedle chie' ka' ga na', na' béngake' kan gož Jesusen' légake'.

⁷Beché'gake' burro wná' na' len burro byodon', na' bxóagake' laže' yicha' ché'gake' ka' xkóže'ba', na' wže' Jesusen' law laže' ka'. ⁸Lezka' wnníta'gak benne' zan ga na', na' bchí'lgake' laže' ka' žxo'a yéngake' lo nez. Yeba'le' bchí'bgake' zin da' bxóagake' lo nez. ⁹Zizje wnnegak benne' ka' zjake' lawle, na' benne' ka' zjáklene' Jesusen', na' wnná'gake':

—jGa'n zen Le', za'só Dabí! jBa nez zen naken che benne' ni ze'e ni'a che La Xanžo! jGa'n zen Dios!

¹⁰Kate' wyáz Jesusen' lo yež Jerusalén, yógo'te benne' che yežen' béngake' žo'osb'e. Benne' zan góžgake' ljéžgake' ka', na' wnná'gake':

—¿Nož bennen'?

¹¹Yezika' benne' ka' wnná'gake':

—Benne' ni Jesús, bennen' zchalje' lo wláž Dios. Nak laže' Nasaret gan nban Galilea.

Jesús zchache' li'a yodo'

(Mr. 11:15-19; Lk. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹²Kate' wyáz Jesusen' lo li'a yodo' che Dios, blage' na'le yógo'te benne' ka' žóte'gake' na' benne' ka' žá'wgake' lo li'a

yodon'. Lezka' bžiže' blag ka' chegak benne' ka' zchá'gake' mežw che yež zi'to' ka', na' da' ka' želbe'le benne' ka' žóte'gake' plomdo' ka'. ¹³ Naž gože' lé'gake':

—Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: “Liža' sin' yo'o gan wcháljlenkak benách ka' Dios” san le'e ba benlen kan nak to yo'o chegak benne' wbán ka'.

¹⁴ Kate' ne zoa Jesusen' lo zchil yodo', bałe benne' lo chołe ka' len benne' ka' bi žak sá'gake', wbíga'gake' gan zoe', na' Le' beyone' lé'gake'. ¹⁵ Kate' bžoz wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka', blé'egekle' yeła' wak ka' da' žon Jesusen', na' lezka' bėngkle' znnegak zižke xkwide' ka' lo zchil yodo', na' znnágakbe': “ǰGa'n zen za'só Dabí!” ¹⁶ naž bžá'agake', na' góžgake' Jesusen':

—ǰBi ženlo' da' želnná xkwide' ki?

Bechebe Jesusen', na' wnné':

—O', ženlan'. ǰBatkle beł-le da' nyejw le'e yiche la'y da' znnan kikze žala' gaken? Ki znnan: “Benó' Le' ga žolgak xkwide' ka', na' bi' že'n ka', bi' ka' ne žáze'gakbe', da' žoe lágakbe' neda' da' naken dot li laže'.”

¹⁷ Naž Jesusen' bezé'e gan nníta'gake', na' bežoje' lo yež Jerusalén. Wyeje' lo yež Betania gan bga'ne' dot yełe.

Jesús zdiłe' to yag higo

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Kate' za' ža'ní', na' zeyéj Jesusen' lo yež Jerusalén, zdone'. ¹⁹ Ble'ele' to yag higo da' žen' kwit nez, na' wbig'e'e gan žen', san bi be bžel-le' da' zbian. Xláge'ze žian. Naž Jesusen' gožen':

—Biž kwia da' zix chio'.

Naž la' wbižte yag higon'. ²⁰ Kate' blé'egekle' benne' wsedle chie' ka' da' ni, bebá'ngkle'. Wnnáb'gkle' Jesusen', na' wnnágake':

—ǰNakx goken, la' wbižte yagen'?

²¹ Bechebe Jesusen', na' gože' lé'gake':

—Da' li žapa' le'e, cha' chejle'le che Dios, na' bi gak chope láže'le, kégeze wak gonle kan bena' che yagen', san cha' ye'le ya'a nga: “Bkwas na'le, na' bejsóa lo nisdo” gaken kan nnale. ²² Lezka', yógo'te da' nnable kate' wcháljlenle Dios, cha' chejle'le che Dios gonen' chele, si'le dan' nnable.

Yeła' wnná bia' da' nzi' lo na' Jesús
(Mr. 11:27-33; Lk. 20:1-8)

²³ Wyáz Jesusen' lo zchil yodo', na' kate' ne žsedle' benách ka' nníta'gake' ga na', bžoz wnná bia' ka' len benne' gole ka', wbíga'gake' gan zoe'. Wnnáb'gkle' Le', na' wnnágake':

—ǰBiz yeła' wnná bia' nzi' lo no'o, žono' da' ki? ǰNož benne' bdie' lo no'o yeła' wnná bian'?

²⁴ Bechebe Jesusen', na' gože' lé'gake':

—Lezka' neda' nnabla' le'e to. Cha' ye'le neda' kan naken, neda' yapa' le'e bi yeła' wnná bia' nzi' lo na'a žona' da' ki. ²⁵ ǰNož benne' bsele'e Zwan' nich bezóe' benách ka' nis? ǰDios bsele'e le', o bséla'gak benne' ka' le'?

Naž wzó lágak benne' yodo' ka' znnágake' la' lé'gakze':

—Cha' nnažo: Dios bsele'e le', la' ye'tie' žo'o: “ǰBiz chen' bi bejle'le chie'?” ²⁶ San cha' nnažo: bséla'gak benne' ka' le', žebežo da' gongak benne' wláz ka', dan' žejle'gake' yógo'tegake' bchalj Zwan' lo wláz Dios.

²⁷ Che len beží'igake', na' góžgake' Jesusen':

—Bi nnezlto'.

Jesusen' gože' lé'gake':

—Lezka' neda' bi yapa' le'e bi yeła' wnná bia' nzi' lo na'a žona' da' ki.

Žsaka' lebe Jesús kan nak chegak chope xkwide' byo ka'

²⁸ Naž Jesusen' gože' benne' yodo' ka':

—ǰBiz nnale le'e? Wzóa to benne' wníta'gak chope xkwide' byo chie'. Gože' to xkwide' chien', na' wnné': “Zi'na', wyéj na'a chjeno' žin lo yežlyó chia' gan naza' lba uba ka'.” ²⁹ Beží'i xkwiden', na' gožbe'-ne': “Bi ženela' cha'a.” Wde' na' beyát láže'be', na' yjenbe' žin na'. ³⁰ Naž bennen' gože' yetó xkwide' chien', na' toze kan wnné'. Beží'i xkwiden', na' gožbe'-ne': “O', xe. Cha'a.” San bi wyéj xkwiden'. ³¹ ǰNole xkwide' chope ka' benbe' da' žaz laže' xabe'?

Beží'igake', na' góžgake' Jesusen':

—Bi' nežw.

Naž Jesusen' gože' lé'gake':

—Da' li žapa' le'e: benne' wechizjw ka', benne' žóngake' da' kegle, na' no'le le'e ka', chjake' zgá'alegake' ka' le'e, na' chó'ogake' gan zna' bia' Dios. ³² Ki gaken dan' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis, ble'e gan zoale, na' bsedle' le'e da' naken chawe' kan žala' gonle, na' le'e bi bejle'le chie',

san benne' wechizjw ka' na' no'le le'e ka', bejłé'gake' chie'. La'kze blé'elele da' ni, bi beyát láže'le nich chejle'le chie'.

Ka nak chegak benne' wen žin ka' bi zej nake' chawe'

(Mr. 12:1-12; Lk. 20:9-19)

³³Lezka' wnná Jesusen':

—Le wzé nag yetó da' wsaka' leba'. Wzóa to benne' xan yo'o, na' beyaze' lba uba ka' lo yežlyó chie'. Wbeke' to le'je chen, na' bche'ne' to bloj lo yej gan wsie' xis uba ka'. Lezka' bene' to yo'o ža'le gan gak to benne' wie' dot yežlyó chien'. Naž bdie' yežlyón' lo na'gak benne' wen žin ka', nich sí'gake' late' weje, na' wyeje' to yež zi'to'.

³⁴'Kate' bžin ža wchíbgake' uba ka', xan yežlyón' bsele'e bałe ni'a ne'e gan zej nnita' benne' wen žin ka' nich sí'gake' da' žeyala' chie'. ³⁵Naž benne' wen žin ka' béxw-gake' ni'a ne'e ka'. Béngake' toe' we', na' yetóe' bétgake' le', na' yetóe' bžé'egake' le' yej. ³⁶Da' yoble xan yežlyón' bsele'e yebałe ni'a ne'e ka', na' gógake' benne' zanže ka benne' ka' bsele'e zga'ale, na' tlebe bengak benne' wen žin ka' chégake'.

³⁷'Kate' ze lawte, bsele'e zi'ne' gan nnita'gake'. Wzá' laže'e, na' wnné': "Gápe-gake' xkwide' chia' ba la'ne." ³⁸'Kate' benne' wen žin ka' blé'egake' zi'ne' na', la' wnnátégake' la' légakze': "xkwide' ni gak chebe' yežlyó nga. Le cho'o, gotžo-be', na' da' žala' gak chebe' gaken chežo." ³⁹Naž béxw-gake'-be'. Bebégake'-be' na'le lo yežlyón' gan zej naz lba uba ka', na' bétgake'-be'.

⁴⁰Naž Jesusen' wnnable' benne' yodo' ka', na' wnné':

—Kate' yełá' benne' xan yežlyón', žnakx gone' chegak benne' wen žin ka'?

⁴¹Beži'igak benne' yodo' ka', na' gožgake' Jesusen':

—Wžia yi'e benne' wen da' zinnj ka', na' yežlyó chien' wdíe' lo na'gak yebałe benne' wen žin ka', benne' wnéžwgake' da' žeyala' chie' kate' žin ža chíbgake' uba ka'.

⁴²Naž Jesusen' gože' légake':

—žBatkle beł-le dan' nyejw le'e yiche la'y kan nak da' ni? Ki znnan:

Yej na' da' bzoa cheł'a'ale benne' wen yo'o ka',

na'a naken yej len yo'o blo che ze'e.

Xanžo na'kze bene' ga naken ki,

na' naken to da' žonen ga žebanžo.

⁴³Che len žapa' le'e, latje chele gan zna bia' Dios yeké'n chele, na' gatan' chegak benne' ka' góngake' kan žala' gon no benne' nzi'e latjen'. ⁴⁴No benne' wtope' lo yej na', la' kwince' wžia yi'e, na' cha' yej na' chejbagan' no benne', wzožjen le'.

⁴⁵Kate' bxoz wnná bia' ka' len benne' yodo' fariseo ka' béngekle' dan' bsaka' lebe Jesusen', gókbe'egake' bchalje' kan nak chégake'. ⁴⁶Gónegekle' góxwgake' Le', san bžébegake' benne' zan nnita'gake' ga na', dan' žejlé'gake' nak Jesusen' to benne' zchalje' lo wláz Dios.

22

Žsaka' lebe Jesús kan nak che lni che yeł'a' zchag na'

¹Da' yoble Jesusen' bcháljlene' benne' ka' žónłengake' Le' tzen. Bsaka' lebe', na' wnné':

²—Kan gak chegak benne' ka', benne' chó'ogake' gan zna bia' Dios ya'abá chie', naken kan gok chegak benne' ka', bliž to benne' wnná bia' légake' kate' bene' lni che ža zchag na' xkwide' byo chie'. ³Bsele'e ni'a ne'e ka' nich chejxí'gake' benne' ka' ba bliže' nich yidgake' lni chebe', san bi gó-negekle' yidgake'. ⁴Naž bsele'e yebałe ni'a ne'e ka', na' gože' légake': "Le chejzenle benne' ka' ba bliža', na' ye'le légake': Le wia nga, ba nzi'ni'a da' gawžo. Ba betto' xpeža' ka', na' lezka' ba beže ženne' chia' ka'. Yógo'te ba wzi'ni'a. Le da, soažo lni che xkwide' chia', bin' zchag na'be'."

⁵Benne' ka' bejlížgake' bi wdápegake' lé-gake' ba la'ne, na' jake' che chégake'. Toe' yjene' žin, na' yetóe' wyeje' chje'w chjete'.

⁶Yebałe' béxw-gake' ni'a ne'e ka', na' ben zi'gake' légake', na' bétgake' légake'.

⁷Kate' benne' wnná bian' benle' da' ni, bže'e, na' bsele'e benne' chie' ka', benne' žjake' lo wdíle, na' bétgake' benne' wet benách ka',

na' bžéyake' lážgake'. ⁸Naž benne' wnná bian' gože' ni'a ne'e ka', na' wnné': "Da' li ba wzi'ni'a che lni na', san benne' ka' bliža' bi gógake' zi yedjénłengake' neda' tzen lni.

⁹Le chej na'a gan nak lo nez ka', na' le wliž yógo'te benne' ka' chejxáka'le ga na' nich yidgake' lni che xkwide' chia', bin' zchag na'be'."

¹⁰Naž bžojgak ni'a ne'e ka', na' jake' gan nak lo nez ka', na' btóbgake' yógo'te benne' ka' bejxáka'gake' ga na',

benne' chawe' ka' na' benne' wen da' kegle ka', na' gan žak lni wža'ten benách ka'.

¹¹ Kate' wyó'o benne' wnná bian' ga' na' nich wie' benne' ka' zej ndobe' ga' na', bje'ele' to benne' bi nakwe' laže' zaka' dan' bnezjwe' chegak benne' ka' nníta'gake' lni na'. ¹² Naž gože' bennen': "Bicha'a, Źzo' nga, na' bi nako' laže' zaka' dan' bnezjwa' chegak benne' ka' nníta'gake' lni?" Bennen' wzó'a žize'. ¹³ Naž benne' wnná bian' gože' ni'a ne'e ka', na' wnné': "Le wchéj ni'a na' bennen', na' le chejžó'n-ne' na'le gan že' chol, gan kweže', na' wxéj laye'e lo yela' nyache' laže' chie'."

¹⁴ Naž Jesusen' gože' benne' yodo' ka':

—Benne' zan bliža', san babze benne' ka' nbégake'.

Zchalj Jesús che da' žízjwžo lazžo

(Mr. 12:13-17; Lk. 20:20-26)

¹⁵ Naž beza'gak benne' yodo' fariseo ka' ga' na', na' béngake' xříža'gake' nich gón-gake' ga' nna Jesusen' to nich gak yesbága'gake' Le' zia. ¹⁶ Nich góngake' ki bséla'gake' bałe benne' ka' žónlengake' lé-gake' tzen gan zoa Jesusen', len benne' ka' žónlengake' Herodes tzen. Benne' ka' góžgake' Jesusen':

—Benne' wsedle, nnezlto' zchaljo' Le' káteze naken, na' nak dot da' li da' žsedlo' kan naken che Dios, na' bi zzi'o da' znnáze-gak benách kan nak chio', dan' bi zchi'a lažo'o benách ka' kan nak da' želnaze'. ¹⁷ Bzenle neto'. Ĺbiz znno' le'? Ĺžon byenen o bi žon byenen chízjwto' lazto' ghe benne' Sésar, bennen' yež zi'to', bennen' znná bi'e žo'o?

¹⁸ Žákbe'ele Jesusen' žénegekle' kwéj-gake' Le' diža', nich gak yesbága'gake' Le' zia, na' gože' légake':

—Le'e, benne' ka' zlóé'ezele chawe' kwínle, Ĺbiz chen' znnale da' wzóan neda' žoa'a ya'a? ¹⁹ Le wlóé'el neda' to mežw da' žízjwle lazle.

Naž bloé'egagle' Le' to mežw che yež Roma. ²⁰ Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—Ĺnoz benne' da' ni lawe', na' noz benne' nyejw le' le'e mežw ni?

²¹ Góžgake' Le':

—Che benne' Sésar da' ka'.

Naž Jesusen' gože' légake':

—Le chizjw benne' Sésar da' zej naken che benne' Sésar, na' Dios da' zej naken che Dios.

²² Kate' béngagle' da' ni, bebángle' kan nak diža' chawen' da' bchalj Jesusen'. Belka'ne' Le', na' la' bezá'tegake' ga' na'.

Želnnable' Jesús kan žala' yebangak benne' gat ka'

(Mr. 12:18-27; Lk. 20:27-40)

²³ La' ža' na'ze benne' yodo' saduseo ka', benne' ka' znnágake' bi yebangak benne' gat ka', wbíga'gake' gan zoa Jesusen'. Wnnábgekle' Le', ²⁴ na' wnnágake':

—Benne' wsedle, Moisés wnné': "Cha' gat to benne' zoa zo'le, na' bi zoa no xk-wide' chie', bi' biche' bennen' žala' wchág ná'lenbe' zo'le', nich soa za'só benne' bíche'ben', bennen' gote'." ²⁵ Wnníta'gak gaže' bi' byo ka' zej nak bíche'gakbe' gan zoato'. Bi' byo nežw bchag ná'lenbe' to no'le, na' gotbe'. Dan' bi wzóa no xkwide' chebe', xkwide' bežopen' bchag ná'lenbe' no'le wzeben' che bi' bíche'ben'. ²⁶ Lezka' goken che xkwide' bežopen', na' lezka' che xkwide' beyonnen', na' toze kan goken chegak gažtebe', dan' gótgakbe' yógo'tebe'. ²⁷ Kate' ze lawte lezka' got no'len'. ²⁸ Na'a, kate' žin ža' yebangak benne' gat ka', Ĺnole bi' gaže' ka' gak no'len' chebe', dan' yógo'tebe' bchag ná'lengakbe' no'len'?

²⁹ Naž bechebe' Jesusen', na' gože' légake':

—Nchíxele le'e dan' bi žejní'ilele da' nyejw le'e yiche la'y, na' dan' bi nónbia'le yela' wak che Dios. ³⁰ Kate' žin ža' yebangak benne' gat ka', biž gak yela' zzoalen no'le, na' bi wchág ná'gake', san gákgake' kan zej nak wbás la'y ka' che Dios, wbás ka' nníta'gake' ya'abá chie'. ³¹ Cha' yebangak benne' gat ka', Ĺbi na' go'le dan' gožkze Dios le'e? ³² Ki wnné': "Neda' naka' Dios che Bran, na' Dios che Isaak, na' Dios che Jakob." Dios bi nake' Dios chegak benne' gat ka', benne' nátgake' to chi'ize, san nake' Dios chegak benne' ban ka', benne' nníta'gake' nbángake' la'kze gótgake' ža ni'te.

³³ Kate' béngagle' benne' ka' nníta'gake' ga' na' da' ni, bebángle' ni'a che dan' žsedle Jesusen' légake'.

Da' bchi'le Dios gonžo da' naken blo

(Mr. 12:28-34)

³⁴Kate' gókbe'egekle benne' yodo' fariseo ka' da' ben Jesusen', kan bnnita' žie' benne' yodo' saduseo ka', naž bdóbgake' yógo'tegake' gan zoe'. ³⁵Zoa to benne' ládjwage' ga na', benne' nsedle' da' bsedle Moisés, na' gónele' si' bi'e Jesusen'. ³⁶Che len wnnable' Jesusen', na' wnné':

—Benne' wsedle, ĺbizle dan' bchi'le Dios gonžo naken blo?

³⁷Jesusen' gože' le':

—Bži'il Xano' Dios dot lažo'o, na' lo dot yichj laždo'o, na' lo dot ye'la' žejni'il chio'.

³⁸Da' ni naken da' bchi'le Dios da' naken blo, na' nakžen zen. ³⁹Da' bchi'le Dios da' naken da' bežope, naken tlebe, na' ki znnan: “Bži'il lježo' kan nži'il kwino'.”

⁴⁰Da' chopen ki, da' ka' bchi'le Dios, zej naken gan zegak yógo'te da' bchi'le Dios, na' yógo'te da' bsédgekle benne' ka' bchálj-gake' lo wláz Dios.

ĺNož benne' nak Benne' Cristo ži'ne'?

(Mr. 12:35-37; Lk. 20:41-44)

⁴¹Katen' zej nnita' tzen benne' yodo' fariseo ka', Jesusen' wnnable' légake', ⁴²na' wnné':

—ĺBiz znnale le'e che Benne' Criston'? ĺNož benne' nak Benne' Criston' ži'ne'?

Beži'igake', na' wnnágake':

—Za'só Dabí nake'.

⁴³Naž Jesusen' gože' légake':

—ĺBiz chen' Dabí na'kze bchalje' kan nak chie', na' wnné': “Xana'?” Ki wnné' katen' bchalje' lo wláz Dios Be' La'y, na' wnné':

⁴⁴Xanžo Dios gože' Xana':

“Wžé' kwita' ĺi ža,

na zejte gona' ga wzóa zibgak benne' ka' xni'o, benne' bi zlé'egekle' Le' chawe'.”

⁴⁵Cha' Dabín' wnné' nake' Xane', ĺnakxkze naken, znnale le'e nake' za'só Dabín'?

⁴⁶Bi gok no benne' yeži'e, na' kate' wzó law ža na', bi bežogle no benne' bi da' nnable' Le'.

23

Jesús žesbage'e benne' yodo' ka' žia

(Mr. 12:38-40; Lk. 11:37-54; 20:45-47)

¹Naž Jesusen' bcháljlene' benne' wsedle chie' ka', len benne' ka' nníta'gake' ga na'.

²Na' gože' légake':

—Benne' yodo' fariseo ka' na' benne' yodo' wsedle ka' zej ži'e latje che Moisés, nich wsédgekle' benách ka'. ³Che len, le

gon yógo'te da' ye'gake' le'e, san bi gonle le'e kan zóngake', dan' to da' znnágake', na' yetó da' zóngake'. ⁴Da' zchí'igekle' benách ka' naken ka to ywa' zí'ile'e da' bi gak no benne' we'e, na' zgó'ogaken' ža' yengak benách ka', san légake' bi žé-negekle' wchá'gaken', kege len toze xben ná'gake'. ⁵Zóngake' yógo'te da' zóngake' nich lé'egekle' benách ka' légake'. Žžén-gake' da' zchéjgake' yen ná'gake', na' žoa'a xgágake' gan nyejw to da' nyejwn le'e yiche la'y, na' ztóngake' lože laže' da' zej nakwe', da' zloe'elen žáp-gake' Dios ba la'ne.

“Žénegekle' kwé'gake' gan nak latje blo gan zdóbgake' žáwgake' tzen, na' gan nak latje blo lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngkele' xtiža' Dios. ⁷Lezka', žénegekle' gápegak benách ka' légake' ba la'ne kate' žápegake' légake' “Padiox” gan nníta'gak benách ka', na' žénegekle' ye'gak benách ka' légake': “Padiox, benne' wsedle.”

⁸'San le'e, bi žala' gonle ga no benne' yi'e le'e: “Benne' wsedle” dan' zoa toze Benne' nake' Benne' wsedle chele, neda', Benne' Cristo, na' yógo'tele nakle lježle tole yetole. ⁹Bi ye'le nitó benne' yežlyó nga, bi nnale: “Xe” dan' zoa toze Benne' nake' Xale, Bennen' zoe' ya'abá chien'. ¹⁰Bi gonle ga no benne' yi'e le'e: “Xan” dan' zoa toze Benne' nake' Xanle, neda', Benne' Cristo. ¹¹No benne' zoe' ládjwle, benne' žone' xchinle yezíka'le, benne' ni gake' blo gan zoale. ¹²Cha' no benne' gon kwine' benne' blo, ka'ze ga'ne', san no benne' nake' gaxjw laže', gake' benne' blo.

¹³'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', na' chele le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zloé'ezele chawe' kwinle. Žsėjwle xnezgak benách ka' žénegekle' žingake' gan znná bia' Dios ya'abá chien'. Le'ekzie bi žo'ole ga na', na' bi žonnle latje cho'ogak benne' ka' žénegekle' chó'ogake' ga na'.

¹⁴'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', na' chele le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zloé'ezele chawe' kwinle. Zka'le ližgak no'le wzebdó' ka' na' nich wloé'ezele chawe' kwinle, scha žližle Dios. Che len, ženle'e gak da' choge' chele da' sáka'le.

¹⁵'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', na' lezka' chele

le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zloé'ezele chawe' kwinle. Zdele dot lo niso', na' dot lo yežlyó nga nich gonle ga wka'n zen Dios to benne' ka žonle le'e, na' katen' ba bžél-lele-ne', žonle ga nbága'že' zia ka dan' nbága'le le'e, dan' gonen ga chejchazle lo yi' gabíl.

¹⁶Da' nyáche'le'e naken chele. Nakle lo choje, na' žénelele wloé'elele benách ka' nez. Ki naken chele dan' znnale: "Kate' bi da' zchebe laže' no benne', cha' gon choche' xtiže'e ni'a che yodo', bi žon byenen, san cha' gon choche' xtiže'e ni'a che ya oro da' žen' lo yodo', na' gon byenen." ¹⁷Le'e, benne' lo choje ka', na' bi žejní'ilele. žBizle nakže blo? žOron' o yodon' da' žon la'yen oron'? ¹⁸Lezka' znnale: "Cha' no benne' gon choche' xtiže'e ni'a che bkog la'y, bi gon byenen, san cha' gon choche' xtiže'e ni'a che mežw da' zoan lawle bkogen', na' gon byenen." ¹⁹Le'e, benne' nzide yichj lázdo'le, na' nakle lo choje. žBizle nakžen blo? žMežw da' zoan lawlen, o bkog la'yen' da' žon la'yen mežwn'? ²⁰Che len, cha' no benne' gon choche' xtiže'e ni'a che bkog la'y, žonen' ni'a che bkog la'yen', na' lezka' ni'a che yógo'te da' žen' lawlen. ²¹Lezka', cha' no benne' gon choche' xtiže'e ni'a che yodo', žonen' ni'a che yodon', na' lezka' ni'a che Dios, Bennen' žonkze' latje chie' ga na'. ²²Lezka', cha' no benne' gon choche' xtiže'e ni'a che ya'abá che Dios, žonen' ni'a che latje gan že' znná bia' Dios, na' lezka' ni'a che Dios na'kze, Bennen' ži'e ga na'.

²³Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', na' chele le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zloé'ezele chawe' kwinle. Ki naken chele dan' žizjwle che yodo' to kwe' che to chi kwe' da' zzi'le che yixe' weje, na' che yixe' anís, na' che komino yela' waw, san zka'nle da' nakže blo da' bchi'le Dios, dan' bi žonle da' naken chawe', na' bi žeyache' láže'lele lježle ka', na' bi žejle'le che Dios. Da' ki žon byenen gonle, na' lezka' bi žala' wka'nle yezika' da' ka' žonle, da' ka' žizjwle che yodo'. ²⁴Le'e, benne' lo choje ka', na' žénelele wloé'elele benách ka' nez. Dan' žonle naken ka zdele da' že'jle to yeso' da' zde ya, nich kwejle bi'a lasdo' ka', san že'jle to bia zen dan' želbía benne' ka'.

²⁵Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', na' chele le'e,

benne' yodo' fariseo ka', benne' zloé'ezele chawe' kwinle. Nakle ka to ziga'do' da' žé'jlenle, na' ka to ye'n da' žawlenle. Žible da' sban da' nwa' kwitle, san yichj lázdo'le nžan' da' zbanle, na' da' kegle ka' da' žonle. ²⁶Le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' lo choje ka'. Zga'ale le gon chawe' da' yo'on yichj lázdo'le, na' lezka' gagle chawe' kwitle.

²⁷Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', na' chele le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zloé'ezele chawe' kwinle. Ki naken chele dan' nakle ka yežw ba ka' chegak benne' gat ka', da' ka' zej naken zila'do'ze kwitle, na' da' li xtan znná'gaken, san nžá'gaken žit chegak benne' gat ka', na' yógo'te da' zgot. ²⁸Lezka' nakle le'e. Da' li lówzele zlo'e'el kwinle chawe' lawgak benách ka', san yichj lázdo'le nža'ten da' zloé'ezele chawe' kwinle, na' da' kegle ka' da' žonle.

²⁹Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', na' chele le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zloé'ezele chawe' kwinle. Zzoale yo'o xtanda' ka' lo ba ka' gan zej ngache' benne' ka' bcháljgake' lo wáz Dios, na' lezka' žonle xtan gan zej ngache' benne' chawe' ka'. ³⁰Lezka' znnale: "Chela' wzoato' ža ni'te katen' wnnita'gak xa xto'to' ka', bi gónlento' légage' tzen katen' bétgake' benne' ka' bcháljgake' lo wáz Dios." ³¹Dan' znnale ki, le'ekzle zzoa lile nakle za'sógak benne' ka' bétgake' benne' ka' bcháljgake' lo wáz Dios. ³²Ki naken, žesbaga' kwinle zia dan' wbága'gak xa xto'le ka'.

³³Le'e nakle ka bele snia ka', na' lezka' ka lježgak bele snia ka'. Da' likze bi yelale lo da' wsaka' zin' le'e lo yi' gabíl. ³⁴Che len, neda' sela'a chele benne' ka' wcháljgake' lo wáz Dios, na' benne' ka' žejní'igekle', na' benne' wsedle ka'. Benne' ki, gotle baže', na' wda'le yebaže' le'egak yag kroze ka', na' chinle yebaže' gan nak lo yo'go gon zdouble nich yenle xtiža' Dios, na' wlagle légage' to yetó yež. ³⁵Ki gaken, bága'le le'e zia che yógo'te žen chegak benne' chawe' ka', da' wlaljen lo yo, kate' wzó law wzóa bennen' bete' Abel, zi'n Adán, benne' chawen', na' na' zejte bétgake' Secría, zi'n Berekías, bennen' bétgake' gachje láwe'le gan že' yodo', na' gan že' bkog la'y, gan zžéygage' bia

beždo' ka' law Dios. ³⁶ Da' li žapa' le'e, yógo'te da' ki bága'gak benne' ki, benne' nníta'gake' ža ni zoažo na'a.

Jesús zbeže' ni'a che yež Jerusalén

(Lk. 13:34-35)

³⁷Lezka' wnná Jesusen':

—Benne' Jerusalén ka', le'e na' žotle benne' ka' zcháljgake' lo wíláz Dios, na' zže'ele yej benne' ka' bseļa' Dios gan zoale. Zan chi'i gónela' wtoaba' le'e chia', kan žon žokoi', bia žtobba' bríse'do' ka' zan xilba', san bi gónelele. ³⁸ Le wia nga, ka'ze ga'n liže. ³⁹ Ki gaken, dan' žapa' le'e, na'a so law biž l'é'elele neda' kate' nnázele: “La'y nak Bennen' ze'e lo wíláz Xanžo Dios.”

24

Zna Jesús ka za' wchínnjgake' yodo'

(Mr. 13:1-2; Lk. 21:5-6)

¹ Bžoj Jesusen' lo zchil yodo', na' kate' ne zže'e ga na' wbíga'gak benne' wsdle chie' ka' gan zoe', na' bloé'egikle' Le' kan nak ze'e na', da' nyechjen yodon'. ² Bechebe Jesusen', na' gože' lé'gake':

—Žlé'elele yógo'te da' ki? Da' li žapa' le'e, bi ga'n to yej da' nbagan' lježen nga, dan' biž doten.

Da' ka' gak biá'gaken za' žin ža ze lawte ža ka'

(Mr. 13:3-23; Lk. 21:7-24; 17:22-24)

³ Kate' ne že' Jesusen' gan nak law Ya'a Yag Olibo, wbíga'gak benne' wsdle chie' ka' gan zoe' cheze', na' góžgake' Le':

—Blóe'el neto', žBatx gaggak da' ki, na' biž gak bia' ža yeló'o, na' za' žin ža ze lawte ža ka' che yežlyó nga?

⁴ Bechebe Jesusen', na' gože' lé'gake':

—Le wia kwinle nich bi gon láže'le no benne' le'e, ⁵ dan' la'gak benne' zan, benne' ka' si' lágake' kan lia' neda'. Nnágake' zej nake' Benne' Criston', na' gon láže'gikle' benne' zan. ⁶ Yénlele žak wediže, na' da' zchaljgak benne' ka' che wediže, san bi kwe' zédlele, dan' žon byenen gaggak yógo'te da' ki zga'ale kate' žin ža ze lawte ža ka'. ⁷ Benne' ka' nníta'gake' to yež tíl-lengake' benne' ka' nníta'gake' yetó yež, na' benne' ka' zoa to benne' zna bi'e lé'gake' tíl-lengake' benne' ka' zoa yetó benne' zna bi'e lé'gake'. Galj yižwé' zen ka', na' gak wbfín, na' latje zan xo' yežlyó. ⁸ Yógo'te

da' ki zej naken da' so lawgaken, da' ka' sáka'gak benách ka'.

⁹ Naž wdegak benách ka' le'e lo na'gak benne' ka' wsaka' zí'gake' le'e. Yógo'te benách ka' wzóagake' le'e cheļa'ale, dan' žónlenle neda' tzen, na' gótgake' bálele le'e. ¹⁰ Kate' gak da' ki, benne' zan gak chope láže'gake', na' yebéj yíchjgake' neda', na' toe' yetóe' wdíe' lježe', na' toe' yetóe' wzóe' lježe' cheļa'ale. ¹¹ Naž la' lawgak benne' zan, benne' gon láže'gake', na' wloé'el kwíngake' ka' benne' ka' zcháljgake' lo wíláz Dios, na' gon láže'gikle' benne' zan. ¹² Gónle'egake' da' kegle, na' che len biž ží'igikle' ljéžgake' ka'. ¹³ No benne' gake' Dios toze na' zejte ža ze lawte ža ka', yelá bennen'. ¹⁴ Se diža' chawen' kan zna bia' Dios dot yežlyó nga nich yéngikle' yógo'te benách ži'to' ka', na' naž žin ža ze lawte ža ka'.

¹⁵⁻¹⁶ No benne' gole' da' ki žala' wzejní'i láže'e. Wnná Daniel, bennen' bchalje' lo wíláz Dios ža ni'te, na' wnné': “Da' bi žle'el Dios chawe', dan' zchinnjen, cho'on latje la'y che Dios.” Kate' lé'elele gak da' ni, naž benne' ka' nníta'gake' gan nbab Judea žala' wzónnjgake' zaka' law ya'ado' ka'. ¹⁷ No benne' žone' žin yíchjo'ole bi žala' yetje' nich bi da' chejxi'e da' nape' lo yo'o, san žala' wzonnjtie'. ¹⁸ No benne' zoe' žin yiže', bi žala' yejeje' liže' nich chejxi'e laže' chie'. ¹⁹ Da' nyáche'le'e gaken chegak no'le ka', no'le zej noe'e bi'do' ka' ché'gake', na' lezka' no'le ka' zgáze'gake' bi' že'ndo' ka' ché'gake' kate' žin ža na'. ²⁰ Le wchaljlen Dios, na' le nnable' nich bi žin ža na' žala' wzonnjle kate' žak byo' zag o kate' nak ža la'y, ²¹ dan' sáka'žegak benne' ka' ža ka', ka' wzáka'gak benách ka' ža ni'te kate' za' gota' yežlyó nga, na' zejte na'a ža, na' kege ža zezá' bi sáka'gake' ki. ²² Kate' žin ža na', cha' Dios bi gone' babze ža ka', bi yelá nitó benne', san ni'a chegak benne' ka' wžekze' Le' gone' babze ža ka', nich gáklene' lé'gake'.

²³ Che len bi chejle'le cha' no benne' le'e gan zoale, na' yi'e le'e: “Le wia nga, zoa Benne' Criston' nga”, o nne': “Zoe' ga na'.” ²⁴ La' lawgak benne' zan, benne' wen láže' ka', na' nnágake' zej nake' Benne' Criston', o nnágake' zcháljgake' lo wíláz Dios. Góngake' da' ka' gak biá'gaken, na'

da' ka' góngaken ga yebángle benách ka', na' gon láže'gekle' benne' ka' wžekze Dios cha' sáke'gekle'. ²⁵ Le wia nga, ba gožkza' le'e yógo'te da' ki zga'ale kate' gákgaken. ²⁶ Che len, bi chejle'le cha' la'gak benne' ka' gan zoale, benne' yé'gake' le'e: "Le wia nga, zoa Benne' Criston' lo latje dach." Lezka', bi chejle'le cha' nnágake': "Le wia nga, zoe' lo yo'o." ²⁷ Kan žak kate' žep yes gan zla' wbíž, na' zza'ni' gan ženen, lezka' gaken kate' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách. ²⁸ Gakte ki, kan znnagak benách ka': "Gáte'teze gan de to da' nat, dóbgakkze lab ka' ga na'."

Da' gak kate' yelá' Benne' Golje' Benách
(Mr. 13:24-37; Lk. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹ Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' te ža na' katen' sáka'gak benách ka' ki, wchól wbíž, na' byo' bi gonnen baní' chen. Yindjak belj ka', na' zizgak da' ka' zej nla' ya'abá, da' ka' zej napen yela' zen. ³⁰ Naž la' dan' gak bia' ya'abá yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, na' kweže nyáche'gak yógo'te benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, katen' lé'egekle' neda', Benne' Golje' Benách, zezá'a lo bejw ya'abá, na' nzi' lo na'a yela' wnná bia' zen, na' yela' bani'. ³¹ Naž seła'a wbás che ya'abá chia' ka'. Wkwéžegake' zižje lozgak bia ka', na' wtób-gake' benne' ka' ba wžekza' chia', benne' ka' nníta'gake' dap la'ate yežlyó nga, na' yógo'te latje zan ya'abá.

³² Le chejni'il da' žsedle da' žak che yag higo. Katen' žela'gak ni'a nen' že'ndo' ka', na' ba žebía xlagen že'n ka', nnézlele za' žin byo' wbá. ³³ Lezka', kate' lé'elele žakgak yógo'te da' ki, nnézlele za' žin ža ze lawte ža, na' ba zla' lawn. ³⁴ Da' li žapa' le'e, yógo'te da' ki gákgaken zga'ale kate' gatgak benách ka' nníta'gake' za na'. ³⁵ Te che ya'abá, na' che yežlyó nga, san xtiža'a ka' bi tégaken ka'ze.

³⁶ Kate' žin ža na' bi nnezle nitó benne'. Bi nnézgekle wbás che ya'abá ka' che Dios, na' bi nnezla' neda', Ži'n Dios, san toze Xažo Dios nnezlen'.

³⁷ Kan gok ža na' katen' wzóa Noé, lezka' gaken kate' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách. ³⁸ Kate' ža ka' zga'ale kate' bžin nis yejw da' bchinnjen yežlyó nga, we'j bdáwgake', na' bchag ná'gake', na' bdé-gake' zí'ngake' ka' lo yelá' zchag na' na' ze- jte ža wyó'o Noén' le'e barkw zen na', dan'

bene', ³⁹ na' bi gókbe'egekle' kate' bžinte nis yejw dan' bchinnjen yežlyó nga, na' bžia yí'gake' yógo'tegake'. Lezka' gaken katen' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, dan' bi gákb'e'le nitó benne'. ⁴⁰ Kate' ža na' kate' yelá'a, cha' žongak chope benne' ka' žin yix'e', toe' yedjži'a-ne' chia', na' yetóen' wka'na'-ne'. ⁴¹ Cha' chope no'le ka' nníta'gake' wetw, toe' yedjži'a-ne' chia', na' yetóen' wka'na'-ne'.

⁴² Le soa ban laže' dan' bi nnézlele biz ža yelá'a neda', Xanle. ⁴³ Na'a, le chejni'il da' ni. Chela' nnezle xan yo'o bi ža yid benne' wbán, na' nná'zele' dot yele, na' bi we'e latje no benne' chidjwe' ze'e nich kwane' da' de liže'. ⁴⁴ Che len, le soa ban laže' le'e, dan' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, to ža bi zbezle neda'.

Benne' wen žin chawe', na' benne' wen žin bi nake' chawe'

(Lk. 12:41-48)

⁴⁵ Lezka' wnná Jesusen':

—ŽNoz benne' wen žin, benne' nake' chawe', na' žejni'ile', wdé xane' lo ne'e benne' ka' nníta'gake' liže' nich wnezjwe' da' gáwgake' kate' gale'? ⁴⁶ Ba nez zen gaken che benne' wen žin na' nake' chawe', cha' kate' yelá'e xane', yedjxake'e le' žone' dot da' bde xane' lo ne'e. ⁴⁷ Da' li žapa' le'e, yógo'te da' nap xane', wdíe' lo na' benne' wen žin žone' ki. ⁴⁸ Cha' to benne' wen žin ki yeyake' benne' wen da' zinnj, na' sa' laže'e, na' nne': "Wžél xana', na' bi yelá' zie'", ⁴⁹ na' cha' so lawe' wsaka' zi'e benne' ka' žónlen-gake' le' tzen žin, na' so lawe' ye'j gáwlene' benne' ka' želzožle'. ⁵⁰ Naž yelá' xan benne' wen žin na' to ža kate' bi zoe' zbezle, o to yele žekle' bi la'te xanen'. ⁵¹ Naž xanen' wsaka' zi'e benne' wen žin na', na' gone' ga gak chie' kan žala' gak chegak benne' ka' zloé'ezele chawe' kwíngake'. Naž kweže nyache'e, na' wxéj laye'e.

25

Žsaka' lebe Jesús kan gok chegak chi xkwide' no'le ka'

¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Kan gak chegak benne' ka' chó'ogake' gan zna bia' Dios ya'abá, naken kan gok chegak chi xkwide' no'le ka'. Wží'gakbe' broke ka' chégakbe', na' bžójkakbe' nich chejchággakbe' benne' zchag ne'e. ² Gáyo'be' zej nakbe' ban laže', san

yegáyo'be' zej nakbe' nat laže'. ³ Xkwide' no'le nat laže' ka' wzí'gakbe' broke chégakbe' ka', san bi biá'gakbe' yelate' set da' žeyen. ⁴ Xkwide' no'le ban laže' ka' biá'gakbe' set da' žeyen lo bégado' chégakbe' ka' len broke chégakbe' ka'. ⁵ Dan' wžél benne' zchag ne'e, wdé yele lágakbe', na' wtásgakbe'. ⁶ Kate' bžin gachje yele, benle chi'i to benne' wnnié' žizje, na' wnné': "Za' benne' zchag ne'e. Le žoj chejchagle-ne'." ⁷ Naž wyasgak yógo'te xkwide' no'le ka', na' bkwéžgakbe' broke chégakbe' ka'. ⁸ Xkwide' no'le nat laže' ka' góžgakbe' xkwide' no'le ban laže' ka', na' wnnágakbe': "Le gonn láte'do' set cheto' che set da' žeyen chele, dan' zgołgak broke cheto' ka'." ⁹ Bechébegak xkwide' no'le ban laže' ka', na' wnnágakbe': "Bi gaken dan' bi be ga'n cheto', na' chele. Le chej gan zdo'w set da' žeyen na' chjé'wle chele." ¹⁰ Kate' ne zjakbe' zejxi'gakben', bžin benne' zchag ne'e. Xkwide' no'le ban laže' ka', xkwide' ka' želbezbe' le', wyó'olengakbe' le' tzen gan žak lni che yela' zchag na', na' la' bséjwte yo'o. ¹¹ Wdé na' bžingak yezika' xkwide' no'le ka' ga na'. Blížgakbe'-ne', na' wnnágakbe': "Xan, Xan, bsaljw cho'oto'." ¹² Le' beži'e, na' wnné': "Da' li žapa' le'e, bi nónbí'a le'e."

¹³ Naž Jesusen' gože' benne' ka':

—Le gak ban laže', dan' bi nnézlele bi ža, o bi yele yelá'a neda', Benne' Golje' Benách.

Žsaka' lebe Jesús kan nak che mežw zen ka'

¹⁴ Lezka' wnná Jesusen':

—Kan gon Bennen' zma bi'e ya'abá che Dios naken kan ben to benne' za' cheje' zi'to'. Bliže' benne' wen žin chie' ka', na' bdie' lo ná'gake' da' nape'.

¹⁵ To benne' wen žin na', bdie' gayo' kwe' mežw zen ka' lo ne'e, na' yetóen' bdie' chope kwe' mežw zen ka' lo ne'e. Yetóen' bdie' to kwe' mežw zen lo ne'e. To toen' bdie' lo ná'gake' ka' da' žákgekle'. Naž la' wzá'tie' gan nak zi'to'. ¹⁶ Wyéj benne' wen žin na', bennen' wzí'e gayo' kwe' mežw zen ka', na' bejtíljlene' da' ka' yegayo' kwe' mežw zen ka'. ¹⁷ Lezka', bennen' wzí'e chope kwe' mežw ka', bejtíljlenen' yechope ka'. ¹⁸ Bennen' wzí'e to kwe' mežwn' wyeje', na' bejche'ne' lo yo, na' bkache'e mežwn' che xane' lo yon'.

¹⁹ Kate' ba gok scha, xangak benne' wen žin ka' belé'e, na' bgá'nlene' légake' chawe'.

²⁰ Kate' wzó law bžinte bennen' wzí'e gayo' kwe' mežw zen ka', noe'e yegayo' kwe' mežw ka', na' gože' xane': "Xan, gayo' kwe' mežw ka' bdio' lo na'a. Nga de yegayo' kwe' mežw ka' dan' bejtíljlenen'." ²¹ Xanen' gože' le': "Nak chawe'. Nako' benne' wen žin dot li laže'. Cháwe'do' beno' katen' wyó'o láte'do'ze lo no'o. Na'a da' zenle'e wdía' lo no'o. Wyó'o ga zoa' ni, na' yebélenlo' neda' tzen." ²² Wdé na' bžin benne' wen žin na', bennen' wzí'e chope kwe' mežw zen ka', na' wnné': "Xan, chope kwe' mežw bdio' lo na'a. Nga de yechóp kwe' mežw ka' da' bejtíljlenen'." ²³ Naž xanen' gože' le': "Nak chawe'. Nako' benne' wen žin dot li laže'. Cháwe'do' beno' katen' wyó'o lo no'o láte'do'ze. Na'a, da' zenle'e wdía' lo no'o. Wyó'o ga zoa' ni, na' yebélenlo' neda' tzen." ²⁴ Naž kate' bžin benne' wen žin na', bennen' wzí'e to kwe' mežw zen na', wnné': "Xan, nmezla' nako' benne' bizjw, dan' zlapo' gan bi gozo', na' ztobo' gan bi bchiljo'. ²⁵ Che len bžeba' le', na' wyá'a, na' bejkacha'a mežw chion' lo yo. Nga de dan' naken chio'." ²⁶ Naž beží'i xane', na' gože' le': "Nako' benne' wen žin bi nake' chawe', na' za'wede. Nnéžkzelo' zlapa' gan bi goza', na' ztoba' gan bi bchilja'. ²⁷ Che len, gakže chawe' la' bnezjo' mežw chian' lo na'gak benne' ka' wkóngeklen' žin, nich chíljngaken' yelate', nich kate' yelá'a neda', yezi'a dan' naken chia' len yichjen." ²⁸ Naž xanen' gože' benne' ka' nńíta'gake' ga na', na' wnné': "Le yeká'a mežwn' lo na' benne' ni, na' le wnezjwn lo na' bennen' nape' chi kwe' mežw ka'." ²⁹ Nóte'teze benne' zkonle' chawe' žin da' nzi' lo ne'e, wdégake' lo ne'e yelate', na' gata' da' zenže chie', san bennen' bi zkonle' chawe' žin da' nzi' lo ne'e, da' do'ze da' nape' yeké'n. ³⁰ Na'a, benne' wen žin ni, benne' bi nake' chawe', le chejžo'ne' na'le gan nak chol, gan kweže nyache'e, na' wxéj laye'e.

Benne' Cristo wchi'a laže'e benách ka'

³¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Katen' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, tzen len yógo'te wbás che ya'abá chia' ka', nich nna bi'a, kwi'a lo latje chawe' chia', gan wchi'a laža'a benách ka'.

³² Yógo'te benne' ka' nńíta'gake' yežlyó nga

dóbgake' gan kwi'a neda', na' wnníta'gaka'-ne' chelá'a weje kan žon to benne' wape zila' ka', benne' znnite'e chelá'a weje chibo ka', na' zila' ka'. ³³Wnnite'e zila' ka' kwite' li ža, na' wnnite'e chibo ka' kwite' yegle. ³⁴Naž, neda', benne' wnná bian', yapa' benne' ka' nníta'gake' kwita' li ža, na' nnia': "Le da ga zoa' ni, le'e wléj Xa' le'e cheze'. Gata' latje chele gan zna bi'e, dan' bkweze' chele ža ni'te katen' bdixjwe' yežlyó nga. ³⁵Ki žaken chele dan' wdona', na' bennle da' bdawa'. Wbiła', na' bennle da' we'ja'. Goka' ka to benne' zde' zi'to', na' wlo'le neda' ližle. ³⁶Byažje da' gakwa', na' bwákwle neda' da' ka' žákwle. Bi wzó'a chawe', na' bedjwíale neda'. Byejwa' liž ya, na' bedjwíale neda'." ³⁷Naž yechébegak benne' chawe' ka', na' yé'gake' neda': "Xan, žbatx blé'elto' Le' wdono', na' bwawto' Le'? žBatx wbiło', na' bennto' da' we'jo'? ³⁸žBatx blé'elto' Le' bejdío' zi'to', na' wlo'to' Le' ližto'? žBatx byažje laže' gako', na' bwákwto' Le' da' ka' žákwto'? ³⁹žBatx blé'elto' Le' bi wzó' chawe', o wyejo' liž ya, na' bedjwíato' Le'?" ⁴⁰Yecheba' neda', benne' wnná bian', na' yapa' lé'gake': "Da' li žapa' le'e, dan' benle ki che to benne' ljéža'do' ki, la'kze nake' benne' ka'ze, lezka' chia' nedkza' benlen'."

⁴¹Naž yapa' benne' ka' nníta'gake' kwita' yegle, na' nnia': "Le kwas ga zoa' ni, le'e na' nbága'le zia, na' chejchazle lo yi', da' bi yeyolen, dan' bkwez Dios che da' xiwe', na' chegak wbás ka' žónlengaken len tzen. ⁴²Ki gaken chele dan' wdona', na' bi bennle da' gawa'. Wbiła', na' bi bennle da' ye'ja'. ⁴³Goka' ka benne' zde' zi'to', na' bi wlo'le neda' ližle. Byažje da' gakwa', na' bi bwákwle neda' da' ka' žákwle. Bi wzó'a chawe', na' lezka' byejwa' liž ya, na' bi bedjwíale neda'." ⁴⁴Naž nnagak benne' ka', na' yé'gake' neda': "Xan, žbatx blé'elto' Le' wdono', o wbiło', o goko' ka to benne' zde' zi'to', o byažje da' gako', o bi wzó' chawe', o wyejo' liž ya, na' bi góklento' Le'?" ⁴⁵Naž yecheba' neda', benne' wnná bian', na' yapa' lé'gake': "Da' li žapa' le'e, dan' bi be benle che to benne' zoe' ladjw benne' ka' nníta'gake' nga, la'kze nake' benne' ka'ze, bi be benle chia' neda'." ⁴⁶Naž benne' wen da' zinnj ka' la' chejcházte'gake' gan sáka'le'egake', san benne' chawe' ka'

gata' yela' nban da' zejlí kanne ché'gake'.

26

Benne' yodo' ka' žóngake' toze diža' sén-gake' Jesús

(Mr. 14:1-2; Lk. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹Kate' beyóž bchalj Jesusen' da' ni, gože' benne' wsedle chie' ka', ²na' wnné':

—Nnézkzelele žin Lni Pasko' yechóp ža ka', na' kate' ža na' wdé'gake' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak benne' ka' wdá'gake' neda' le'e yag kroze.

³La' na'ze bχoz wnná bia' ka' na' benne' yodo' wsedle ka', na' benne' gole ka', bdób-gake' gan nak li'a liž bχoz blo, bennen' lie' Kaifás. ⁴Béngake' toze diža' séngake' Jesusen' lo yela' wen laže' ché'gake', nich gótgake' Le'. ⁵Wnná'gake':

—Bi gak gonžon ža lni, nich bi gongak benách ka' žo'osbė.

To no'le žko'e yichj Jesús da' zla' zix

(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶Katen' wzó'a Jesusen' lo yež Betania lo liž Smon, bennen' wdé'e yižwé' leže, ⁷wbiga' to no'le xkóže'le Jesusen', noe'e to béga'do' da' naken yej zaka', na' nžan' to da' zla' zix da' záka'le'en. Wloé'en yichj Jesusen' kate' ne ži'e žawe'. ⁸Kate' blé'e'egikle benne' wsedle ka' che Jesusen' da' ni, bžá'agake', na' wnná'gake':

—žBiz chen' wnitle da' ni? ⁹Gok no benne' gote'en, na' si'e mežw zan nich gáklénžo benne' yache' ka'.

¹⁰Kate' benle Jesusen' da' ni, gože' lé-gake':

—žBiz chen' znnle che no'le ni? Nak chawe' da' bene' chia'. ¹¹Benne' yache' ka' nníta'lentezgake' le'e, san neda' bi gá'nteza' gan zoale le'e. ¹²Da' ben no'le ni katen' wloé'e neda' da' zla' zixen', naken to da' zpa'an neda' che ža gacha'a lo yežw ba. ¹³Da' li žapa' le'e, gáte'teze lo yežlyó nga gan wcháljgake' diža' chawe' ni, lezka' wžéngikle' benách ka' da' ben no'le ni chia' neda' nich chejsá' láže'gake' chie'.

Zchebe laže' Judas wdíe' Jesús lo na'gak benne' yodo' ka'

(Mr. 14:10-11; Lk. 22:3-6)

¹⁴Naž Judas Iskariote, to benne' žónlėne' tzen yechinéj benne' wbás ka' che Jesusen', wyeje' gan zej nnita' bχoz wnná bia' ka', ¹⁵na' gože' lé'gake':

—¿Biz gonnle chia' neda' cha' wdía' Je-
susen' lo na'le?

Bgá'nlene' le' chawe' chíjzwgake' le' chi
žoa mežw plat. ¹⁶Naž wzó law Judas na' žilj
loj laže'e wdíe' Jesusen' lo ná'gake'.

Da' žawžo nich chejsá' láže'žo kan got
Xanžo

(Mr. 14:12-25; Lk. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Ko.
11:23-26)

¹⁷Kate' nak ža zzo law lni chegak benne'
judio ka' katen' žáwgake' yet xtil da' bi nzi'
kwa zichj, wbíga'gak benne' wsedle ka' che
Jesusen' gan zoe', na' góžgake' Le':

—¿Gaz žénelo' chejsí'ni'ato' zíla'do'
chežo, bian' gawžo že' Lni Pasko'?

¹⁸Jesusen' gože' légake':

—Le chej lo yežen' gan zoa to benne',
bennen' nónbia'žo, na' le yi'e: "Benne'
žsedle' neto' znné': Za' žin ža chia' gata'. Lo
ližo' gáwjléna' benne' wsedle chia' ka' tzen
zíla'do' že' Lni Pasko'."

¹⁹Naž bengak benne' wsedle chie' ka' kan
gože' légake', na' bsí'ni'gake' da' gáwgake'
že' Lni Pasko'.

²⁰Kate' ba gole ža na', Jesusen' wže'léne'
chežinnote benne' wsedle chie' ka', na' wzó
láwgake' žáwgake'. ²¹Kate' ne žáwgake',
Jesusen' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e, to benne' ládjwle le'e
wdíe' neda' lo na'gak benne' yodo' ka'.

²²Naž gok nyache' láže'gake', na' wn-
nábgekle' Jesusen' to tože', na' wnnágage':

—Xan, ¿neda' gonan'?

²³Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Bennen' zžínjléne' neda' tzen lo ye'n,
bennen' wdíe' neda' lo na'gak benne' ka'.

²⁴Da' li neda', Benne' Golje' Benách, cha'a
gan gak kan nyejw le'e yiche la'y kan žala'
gaken chia', san da' nyáche'le'e gaken che
bennen' wdíe' neda' nich gótgake' neda'.
Gakže chawe' che bennen' chela' bi golje'.

²⁵Naž beží'i Judas, bennen' wdíe' Je-
susen', na' wnné':

—Benne' wsedle, ¿neda' gonan'?

Jesusen' gože' le':

—O', le' na'.

²⁶Kate' ne žáwgake', Jesusen' bežwe' to
yet xtil, na' gože' Dios: "Žóžkeno'." Naž
bzozjen', na' bnezjwen' chegak benne' ws-
edle chie' ka', na' wnné':

—Le sin', le gawn. Da' ni naken beļa' žen
chia'. Kan bena' che yet xtil ni zloe'elen kan
gak che beļa' žen chian'.

²⁷Lezka' bežwe' to zíga'do', na' gože'
Dios: "Žóžkeno'." Naž bnezjwen' chégake',
na' wnné':

—Le ye'jen yógo'tele. ²⁸Da' ni naken
xčhena' da' žon chochen diža' kobe da'
žka'n chawen'. Xčhenan' laljen ni'a chegak
benne' zan nich gak yenít law Dios doļa' da'
zej nbage'e. ²⁹Lezka' žapa' le'e, biž ye'ja' xis
da' zbia lba uba ki kate' žinže ža na' yé'jléna'
le'e to da' kobe gan znná bia' Xažo Dios.

Jesús znné' nna Bedw bi nónbi'e Le'

(Mr. 14:26-31; Lk. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰Kate' beyóž bélgake' da' žka'n zenen
Dios, jake' zaka' Ya'a Yag Olibo. ³¹Naž
Jesusen' gože' légake':

—Yógo'tele gak chope láže'le, na'
wka'nle neda' na'a že' ni, dan' nyejw le'e
yiche la'y kan gak chia', da' znnan: "Gona'
ga gat Benne' Wape Zila' Ka', na' gáslasgak
zila' ka'." ³²Katen' yebana' lo yeļa' got, naž
cha'a zga'ala' ka le'e zaka' gan nbab Galilea.

³³Naž bechebe Bedw, na' gože' Jesusen':

—La'kze yógo'tegake' gak chope
láže'gake', na' wká'ngake' Le', neda' bi gak
chope laža'a, bi wka'na' Le'.

³⁴Jesusen' gože' le':

—Da' li žapa' le', na'a že' ni, zga'ale
kate' kweže leko', le' nnio' chonne chi'i bi
nónbi'o neda'.

³⁵Naž Bedon' gože' Jesusen':

—La'kze gátléna' Le' tzen, bi nnia' bi
nónbi'a Le'.

Lezka' wnnagak yógo'te benne' wsedle
chie' ka'.

Jesús zcháljléne' Dios lo yežlyó Jetse-
maní

(Mr. 14:32-42; Lk. 22:39-46)

³⁶Naž Jesusen' bžínjléne' benne' wsedle
chie' ka' tzen yežlyón' nzin' Jetsemaní.
Gože' légake', na' wnné':

—Le kwe' nga kate' cha'a yelate' na'le,
gan chejcháljléna' Dios.

³⁷Jesusen' bchi'e Bedw len chope ži'n
Sebedeo, na' wzó lawe' žak nyache' laže'e,
na' žek lážda'we'. ³⁸Naž Jesusen' gože'
légake':

—Žak nyache' laža'a, na' žatkza' lo yeļa'
žek lážda'wa'. Le ga'n nga, na' le nna'ze dot
yele tzen len neda'.

³⁹Wdé Jesusen' yeláte'do' na'le, gan
byechwe'. Bzechw lawe' lo yo, na'
bcháljléne' Dios, na' wnné':

—Xe, cha' wak, ben ga bi gon byenen saka'a ki, san kege kan ženela' neda', san kan ženelo' Le' gono'.

⁴⁰ Kate' bežin Jesusen' gan zej nnita' benne' wsedle chie' ka', bejxake'e légage' ztásgage', na' gože' Bedon':

—¿Bi gok nná'leno' neda' tzen yele to chí'ido'ze? ⁴¹ Le nna'ze dot yele, na' le wchaljlen Dios, na' le nnable-ne' gáklene' le'e, nich bi gata' latje gon da' xiwe' ga gonle doła'. Zóateze be' nákkzele ban laže', san lo beja' žen chele žedó láže'le.

⁴² Naž wyéj Jesusen' da' bežope chi'i, na' bcháljljene' Dios. Wnné':

—Xe, cha' bi gak gono' ga bi saka'a da' ki, ben kan žak lažo'o Le'.

⁴³ Kate' beyeje', da' yoble bedjxake'e lé-gake' ztásgage' dan' ndele'e yele yej lów-gake'. ⁴⁴ Naž bekwás Jesusen' gan žé'gake'. Wyeje' da' yoble, na' bcháljljene' Dios da' beyonne chi'i, na' tlebe kan wnné' zga'ale wnné'. ⁴⁵ Da' yoble beyeje' gan zej nnita' benne' wsedle chie' ka', na' gože' légage':

—¿Ztasle na'a, na' žezi' láže'le? Le wia nga, ba golen. Neda', Benne' Golje' Benách, ba ndia' lo na'gak benne' doła' ka'. ⁴⁶ Le chas, le cho'o. Le wia nga, bennen' zdie' neda' ba ze'e nga.

Želchi'e Jesús nžeje'

(Mr. 14:43-50; Lk. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Kate' ne zchalj Jesusen' da' ni, Judas, bennen' nbáblene' benne' chežinnoe' ka', la' bžintie' ga na', na' žónlengak benne' zan le' tzen, benne' ka' zej noe'e ya ntoche' ka', na' yag ka'. Bxoz wnná' bia' ka' na' benne' gole ka', bséla'gake' légage'. ⁴⁸ Judas na', bennen' zdie' Jesusen', ba bloe'ele' légage' to da' gone' da' gak bian' no benne' nake' Jesusen'. Wnné':

—Bennen' wchág lawa'-ne', Len' Jesusen'. Le sene'.

⁴⁹ Naž wbiga' Judas na' gan zoa Jesusen', na' wnné':

—Padiox, Benne' Wsedle.

Naž la' bchag lawtie' Le'. ⁵⁰ Jesusen' gože' le':

—Bicha'a, žbiz žono' nga?

Naž wbiga'gak benne' ka', na' béxwgake' Jesusen'. ⁵¹ To benne' zóalene' Jesusen' wlechje' ya ntoche' chie', na' bene' we', bchoge' yid nag to benne' wen žin che bxoz blo. ⁵² Jesusen' gože' le':

—Begó'o ya ntoche' chion' ližen. Yógo'te benne' ka' zkówgekle' žin ya ntoche' nich gótgake' benách, lo ya ntoche' gátgake'. ⁵³ ¿Bi nnezlo' gak nnabla' Xa', na' Le' la' séla'tie' chia' da' zánle'eže ka chežinno kwe' wbás che ya'abá ka', da' zej naken da' zan gaywé'e to to kwen'? ⁵⁴ San cha' gona' ki, žnakx' gak žin da' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan žála' gaken chia' ki?

⁵⁵ Naž Jesusen' gože' benne' ka':

—Za'le nwa'le ya ntoche' ka', na' yag ka', nich senle neda' kan žonle katen' zzenle benne' wbán ka'. Yógo'te ža wži'a lawle gan nak lo zchil yodo', gan bsedla' benách ka', san bi wzenle neda'. ⁵⁶ Na'a žaken ki nich žin da' nyejw le'e yiche la'y, dan' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios.

Naž yógo'te benne' wsedle ka' che Jesusen' bsángake' Le', na' bezónnjgake' ga na'.

Žžin Jesús gan že'gak benne' yodo' ka'
(Mr. 14:53-65; Lk. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Naž benne' ka', benne' zej nzene' Jesusen', bché'gake' Le', na' bejžégake' Le' law Kaifás, bxoz blo, gan zej ndobe benne' yodo' wsedle ka' len benne' gole ka'. ⁵⁸ Bedw bejnawe' Jesusen' zi'to' zi'to', na' wyoé'e gan nak li'a liž bxoz blon', nich le'ele' nakx' gak che Jesusen'.

⁵⁹ Bxoz wnná' bia' ka' len benne' gole ka', na' benne' yodo' wchi'a laže' ka', wdljgake' no benne' yesbage'e Jesusen' zia la'kze gon laže'e, nich gak chóggake' chie' gate'. ⁶⁰ No no bžélgekle' la'kze bžingak benne' zan, benne' wnnégake' chie' da' wen laže'. Kate' ze lawte bžingak chope benne', na' lo yela' wen laže' chégake' wnnégake' chie', ⁶¹ na' wnnágake':

—Benne' ni wnné': “Gak wchinnja' yodo' che Dios, na' yechonne žaze ka' yechisan'.”

⁶² Naž wzó ža' bxoz blon', na' gože' Jesusen':

—¿Bi be žechebo'? ¿Biz da' ni da' znnegak benne' ki chio' Le'?

⁶³ Jesusen' bi be wnné'. Naž bxoz blon' gože' Le':

—Ni'a che Xanžo Dios ban znnabla' Le' nnio' da' li. Bloe'el neto' cha' nako' Le' Benne' Criston', Zi'n Dios.

⁶⁴ Jesusen' gože' le':

—Kan znno' naka'. Da' li žapa' le'e, lé'elele neda', Benne' Golje' Benách, ži'a

kwit li ža che Dios, gan nzi' lo na'a yela' wnná bia'. Yida' lo bejw ya'abá, na' la'a gan soale.

⁶⁵ Naž b̄xoz blon', lo yela' zža'a chie' wcheze' laže' da' nakwe', na' wnné':

—Benne' ni znnie' da' zka'n ka'ze Dios. ĺNozže benne' žiážjelžo nich nnie' che benne' ni? Ba békzelele kan wnnié' che Dios. ⁶⁶ ĺBize znnale le'e?

Beží'igake', na' wnnágake':

—Nbage'e zia, na' žala' gate'.

⁶⁷ Naž bžé'egake' zene' law Jesusen', na' ben zí'gake' Ľe'. BaĽe' wdápegake' xage'e, ⁶⁸ na' góžgake' Ľe':

—ĺNakkzo' Le' Benne' Criston'? Wn- néya'a na'a. ĺNoz bennen' wdape'e Le'?

Bedw znné': "Bi nónbi'a Jesusen'"

(Mr. 14:66-72; Lk. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Kate' ne žakgak da' ki, že' Bedw la' lí'ale. Wbiga' to no'le wen žin gan zoe', na' wnnabe':

—Lezka' le' wdáleno' Jesusen', benne' Galilean'.

⁷⁰ Beží'i Bedon' chebe' gan nníta'gak benne' ka', na' wnné':

—Bi nmezla' no bennen' zchaljo' chien'.

⁷¹ Katen' bžoj Bedon' gan žó'ogake' lí'a na', yetó no'le bĽe'ele' le'. Gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Lezka' benne' ni bĽenĽene' Jesusen', benne' Nasaret na' tzen.

⁷² Da' yoble beží'i Bedon' chen. Ben choche' xtiže'e ni'a che Dios, na' wnné':

—Bi nónbi'a Bennen'.

⁷³ Yeláte'do'ze wžé, wbíga'gak benne' ka' nníta'gake' ga na' gan zoa Bedon', na' góž- gake' le':

—Da' li le' žónĽeno' légage' tzen dan' yela' znnenze chio' nak bian' ga benne' le'.

⁷⁴ Naž wzó law Bedon' žesbaga' kwine' zia. Ben choche' xtiže'e ni'a che Dios, na' wnné':

—Bi nónbi'a Bennen'.

Ľa' na'ze wžéžete leko'. ⁷⁵ Naž bejsá' laže' Bedon' dan' gož Jesusen' le', katen' wnné': "Zga'ale kate' kweže leko', chonne chi'i nmio' bi nónbi'o neda'." Bžoj Bedon' ga na', na' wžeže nyache'e.

27

Zdégake' Jesús lo na' Pilato

(Mr. 15:1; Lk. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Kate' za' ža'ni' ža na', yógo'te b̄xoz wnná bia' ka' Ľen benne' gole ka', bĽngake' toze diža' nich gótgake' Jesusen'. ² Bché'gake' Jesusen' nžeje', na' bđégake' Ľe' lo na' Ponsio Pilato, bennen' znná bi'e.

Žat Judas

³ Kate' wnezele Judas, bennen' bdie' Jesusen' lo na'gak benne' yodo' ka', ba nžog che Jesusen' gate', gok nyache' laže'e, na' bejwé'e chi žoa mežw plat ka' lo na'gak b̄xoz wnná bia' ka', na' benne' gole ka'. ⁴ Judas na' gože' légage':

—Nbaga'a doĽa' dan' bdia' to benne' chawe' nich gate'.

Naž góžgake' Ľe':

—Bi žonen ga gek zédleto' neto'. Da' benkzo' le' naken.

⁵ Naž wžó'n Judas na' mežw plat ka' gan nak lo zchil yodo'. Bezé'e ga na', na' bejsí yene' lo yag.

⁶ Bezi'gak b̄xoz wnná bia' ka' mežw plat ka', na' wnnágake':

—Bi gonn ko'žo mežw ki gan zko'žo mežw che yodo', dan' naken lajw to benne' wet benách ka'.

⁷ Naž bĽngake' toze diža', na' Ľen mežwn' gó'wgake' to yežlyó che to benne' wen ye'n nich gaken gan gáche'gak benne' zi'to' ka'.

⁸ Che Ľen, lo ža na' belzóe' la latjen', Yo Žen. ⁹ Ki goken, bžin dan' wnná Jeremías, bennen' bchalje' lo wĽáz Dios, katen' wnné': "Beká'agake' chi žoa mežw plat ka', kan nak dan' bzoagak benne' Israel ka' da' zaka' Ľe', ¹⁰ na' Ľen mežw ka' gó'wgake' to yežlyó che to benne' wen ye'n. Da' ni bĽoe'el Xana' Dios neda'."

Zžin Jesús gan že' Pilato

(Mr. 15:2-5; Lk. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹ Kate' bejžégake' Jesusen' gan že' Pilato, bennen' znná bi'e, le' wnnable' Jesusen', na' gože' Ľe':

—ĺNako' Le' Benne' Nna Bi'e Benne' Judío Ka'?

Jesusen' gože' le':

—Da' li znnó'.

¹² Kate' b̄xoz wnná bia' ka', na' benne' gole ka' besbága'gake' Jesusen' zia, Ľe' bi be beži'e chégage'. ¹³ Naž Pilaton' gože' Jesusen':

—ĺBi ženlo' da' zan ka' da' znnégake' chio'?

¹⁴ Jesusen' bi be bechebe'. Ka' goken, bebanle benne' wnná bian'.

Zchóggake' che Jesús gate'

(Mr. 15:6-20; Lk. 23:13-25; Jn. 18:38—19:16)

¹⁵ Kate' žak Lni Paskon', de to da' žón-teze žon Pilato, benne' wnná bian', žsane' no benne' želnnáb benne' ka', to benne' nyejwe' liž ya, nóte'teze benne' žénegekle' wsane' le'. ¹⁶ Kate' ža ka' nyejw to benne' liž yan', benne' wen da' zinnj, bennen' lie' Barrabás. ¹⁷ Kate' bdoggak benne' zan ga na', Pilaton' wnnable' légake', na' wnné':

—žNole' žénelele wsana' chele? žBarrabás o Jesús, Benne' Criston'?

¹⁸ Ki wnná Pilaton' dan' žákbe'le' bde-gak benne' yodo' ka' Jesusen' lo ne'e dan' žgé'egekle' Le'.

¹⁹ Kate' ne že' Pilaton' gan zchi'a laže'e, zo'le' bsele'e to benne' chjape' le', na' wnné':

—Bi be gono' che benne' chawen', dan' bžebel'i'a wdé yele to lo bichgale ni'a chie' Le'.

²⁰ San bžoz wnná bia' ka' len benne' gole ka', belsedle' benne' zan ka' nich nnábgekle' Pilaton' wsane' Barrabasen', na' gote' Jesusen'. ²¹ Da' yoble bchalj benne' wnná bian', na' gože' légake':

—žNole' benne' chope ki žénelele wsana'-ne' chele?

Wnnágake':

—Barrabasen'.

²² Naž Pilaton' wnnable' légake', na' wnné':

—žBiz gona' che Jesusen', Benne' Criston'?

Yógo'tegake' wnnágake':

—Bde'e le'e yag kroze.

²³ Naž benne' wnná bian' gože' légake':

—žBiz da' zia nbage'e'e?

Zížježe belbéžyi'e, na' wnnágake':

—Bde'e le'e yag kroze.

²⁴ Kate' žákbe'ele Pilaton' bi zzoele xtiže'e, san béngakže benách ka' žo'osbé, naž wži'e nis, na' wdíb ne'e lágwage', na' wnné':

—Bi be zia nbaga'a neda' ni'a che yela' got che benne' chawe' ni. Da' žónkzele le'e da' ni.

²⁵ Beži'igak yógo'te benne' ka', na' wnnágake':

—Yeja' got che bennen' bága'to' neto' na' bága'gak ži'nto' ka'.

²⁶ Ka' goken, Pilaton' bsane' Barrabasen' lo ná'gake'. Naž gože' benne' ka', benne' žjake' lo wdíle, chíngake' Jesusen', na' wdé na' bdie' Le' lo ná'gake' nich wdá'gake' Le' le'e yag kroze.

²⁷ Naž benne' ka' žjake' lo wdíle, benne' ka' nníta'gake' lo na' benne' wnná bian', bché'gake' Jesusen' lo yolawen' nzin' pretorio, gan btóbgake' yógo'te ljéžgake' ka' gan zoa Jesusen', na' nníta'gake' ga na'.

²⁸ Naž bká'gake' laže' da' nakw Jesusen', na' bwákwwake' Le' to laže' xna, kan žákwwak benne' wnná bia' ka'. ²⁹ Béngake' to da' naken ni'a na' yag yeche' dan' bžóagake' yichj Jesusen', na' bzóagake' to ya xtildo' lo ne'e li ža dan' žloe'elen kan nak to bar che benne' yolawe'. Naž bzoa žibgake' xni'e, na' ben díjtgekle' Le', na' wnnágake':

—žGa'n zen Le', benne' zna bi'o benne' judío ka'!

³⁰ Naž belžé'e Le' zene', na' beká'gake' ya xtilen', na' bdíngaken' yichje'. ³¹ Wdé ben díjtgekle' Jesusen', beká'gake' laže' xna dan' nakwe', na' begákwwake' Le' laže' chekze'. Naž bché'gake' Le' nich chejdá'gake' Le' le'e yag kroze.

Zdá'gake' Jesús le'e yag kroze

(Mr. 15:21-32; Lk. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Katen' bžojgak benne' ka' žjake' lo wdíle, na' bejžáká'gake' Smon, to benne' yež Sirene, na' béngake' ga bi'e yag kroze che Jesusen'.

³³ Kate' bžíngake' latjen' nzin' Gólgota, da' znnan len diža' xiža', Ya'a Žit Yichjžo, ³⁴ byé'jgake' Jesusen' nop zichj da' nchixen da' s'la' che bia yixe'. Kate' Jesusen' bnixen', bi gónele' ye'jen'.

³⁵ Kate' ba bdá'gake' Le' le'e yag kroze, wdísgake' laže' da' gokwe', na' btítjgake' lawlen nich gak bia' nole' gaken chie'. Ki goken, bžin dan' wnná benne' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné': "Wdísgake' laže' da' gokwe', na' btítjgake' lawlen da' gak bian'." ³⁶ Naž wžé'gake' ga na', na' bwíagake' Jesusen'. ³⁷ Lezka' bdá'gake' le'e yag krozen' gan nak yichjle Jesusen' to diža' da' žloe'elen zia da' nbage'e, da' znnan ki: "Jesús, Bennen' Zna Bi'e Benne' Judío Ka'."

³⁸ Gan da' Jesusen', lezka' bdá'gake' chope benne' wbán ka' le'egak yag kroze ka'. Toe' bdá'gake' kwite' li ža, na' yetóen' kwite'

yeGLE. ³⁹Wdegak benne' ka' ga na', na' bliž zí'gake' Jesusen'. Bta yíchjigake', na' ben dí'tjigekle' Le', ⁴⁰na' wnnágake':

—O', Le' wchinnjo' yodon', na' chonne žaze ka' yechison'. Beslá kwino' na'a cha' nako' Le' Zi'n Dios. Betj na'a le'e yag krozen'.

⁴¹Lezka' bχoz wnná bia' ka' len benne' yodo' fariseo ka', na' benne' gole ka', ben dí'tjigekle' Le', na' wnnágake':

⁴²—Bennen' beslé' benne' yoble ka', san bi gak yeslá kwine'. Cha' nake' Benne' Nna Bi'e Benne' Israel Ka', ža'la' yetje' na'a le'e yag krozen', na' chejle'to' chie'. ⁴³Le' bχen laže'e Dios. Na'a Dios yeslakze' Le' cha' nak da' žaz laže'e, dan' wnné': "Zi'n Dios naka'."

⁴⁴Lezka' benne' wbán ka', benne' ka' dá'gake' le'egak yag kroze ka' gan da' Jesusen', bliž xiwe'gake' Le'.

Žat Jesús

(Mr. 15:33-41; Lk. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵Kate' bžin wawbž, bechól dot yežlyó, na' zejte žedá chonne. ⁴⁶Žedá chonnen', wnné' zižje Jesusen', na' wnné':

—Elí, Elí, žlama sabaktani?

Da' ni znnan len diža' xiža': "Dios chia', Dios chia', žbiz chen' beběj yichjo' neda'?"

⁴⁷Kate' béngekle benne' ka' nníta'gake' ga na' da' ni, wnnágake':

—Bennen' žliže' Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te.

⁴⁸Naž la' wxíte'te to benne' zoe' lád-jwgake', na' beχwe' to da' naken blol da' žzopen nis. Bχopen' nop zichj, na' bzoen' to lawle ya xtil, na' bchagen' žoa'a Jesusen' nich χopen'. ⁴⁹Naž yeba'le benne' ka' wnnágake':

—Wléz na'a. Wíażo cha' yid Líasen' nich wzetje' Le'.

⁵⁰Da' yoble wžéžeya'a zižje Jesusen'. Bžojte be' nakkze', na' la' gottie'. ⁵¹La' na'ze bžéza'te laže' da' nalan' lo yodo'. Bžojen chople, da' wzó lawn yichjlen, na' bžinten xni'alén. Naž wzó' yežlyó, na' wla'gak yej ka'. ⁵²Wyáljwgak yežw ba ka' chegak benne' gat ka', benne' ka' bejlé'gake' che Dios, na' bebángake'. ⁵³Wdé bebán Jesusen', naž benne' ka', benne' bežó'jgake' lo yežw ba ka' ché'gake', wyázgake' lo yež la'y, yež Jerusalén, gan blé'egekle benne' zan lé-gake'.

⁵⁴Naž bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' zwiagake' Jesusen', kate' blé'ele' wzó' yežlyó, na' da' ka' gókgaken, bžebe', na' wnné':

—Da' li benne' no' goke' Zi'n Dios.

⁵⁵Wnníta'gak no'le zan zí'to'ze ga na', no'le ka' wdálengake' Jesusen' katen' bezé'e gan nbab Galilea, na' béngake' xchine', na' bnéžwgake' da' bdawgak Jesusen' na' benne' ka' žónlengake' Le' tzen. Wnníta'gake' ga na', zwiagake' Jesusen'. ⁵⁶Lia Madlen na' Lia, xna'gak Jakob na' Jwsé, wnníta'gake' lád'jwgake'. Lezka' wzóa xna'gak zi'n Sebedeo ka' ga na'.

Zkáche'gake' Jesús lo yežw ba da' nad-jen le'e ya'a yej

(Mr. 15:42-47; Lk. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷Kate' za' žale ža na', bla' Jwsé ga na'. Nake' benne' yež Arimatea, benne' wnni'a, na' lezka' bėnlene' Jesusen' tzen. ⁵⁸Benne' ni bejwíe' Pilato, na' wnnabe' latje we'e Jesusen'. Pilaton' wnné' wdé'gake' Jesusen' lo na' Jwsén'. ⁵⁹Bzetj Jwsén' Le', na' bchele' Le' laže' da' zaka'. ⁶⁰Naž bkáche'gake' Le' to lo yežw ba kobe da' bchach Jwsén' le'e ya'a yej. Bde'e to yej blag zen da' wbagan' gan žó'ogake' lo yežw ba na', na' beyeje' liže'. ⁶¹Wzóa Lia Madlen len yetó Lia ga na', na' wže'gake' žoa'a yežw ban'.

Žape chí'igake' yežw ba che Jesús

⁶²Kate' za' ža ni' yetó ža, wdé bpá'gake' che ža la'y chegak benne' judío ka', bχoz wnná bia' ka' len benne' yodo' fariseo ka' blá'gake' gan že' Pilato. ⁶³Naž góžgake' Pilaton':

—Benne', žejśá' láže'to' dan' wnná benne' wen lažen', dan' wnné' katen' wzóe' nbane'. Wnné': "Kate' gak chonne ža, yebana' lo yela' got." ⁶⁴Che len bsela' benne' ka' gape chí'igake' yežw ban', na' zejte ža chonne ža, nich bi yidgak benne' ka' žele, benne' ka' bėnlengake' Le' tzen, na' bi yebé'jgake' Le'. Naž bi gak ye'gake' benách ka': "Bebán Jesusen' lo yela' got." Cha' ki gaken, diža' wen laže' ni gonžen da' zinnj ka ben diža' wen lažen' dan' bcháljgake' zga'ale.

⁶⁵Naž Pilaton' gože' lé'gake':

—Zej nnita' benne' ka' žjake' lo wdile nga. Le ché'-gake' len le'e. Le chej, na' le gape chí'i yežw ban' kan sáke'le gonle.

⁶⁶ Naž jake' ga na', na' bséjwgake' binlo yežw ban', na' bzóagake' to yej da' zbagan' gan zó'ogake' lo yežo ban'. Bdá'gake' le'e yej na' to da' gak bian' cha' saljwn, na' bnníta'gake' benne' ka' žjake' lo wdile ga na' nich gape chí'igaken'.

28

Žebán Jesús lo yela' got

(Mr. 16:1-8; Lk. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Kate' ba wdé ža la'y na' chegak benne' judío ka', na' za' ža'ní' ža nežw, Lia Madlen na' yetó Lia bejwiagake' yežw ba che Jesusen'. ² La' na'ze wzo' yežlyó. Ki goken dan' betj to wbás che ya'abá ga na'. Blé'e žoa'a yežw ban', na' bkwasé' yej blag zen na', na' wži'e lo yej na'. ³ Znna' law wbás che ya'abán' ka yes baní', na' zíla'do'ze nak laže' da' nakwe'. ⁴ Kate' benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' žape chí'igake' yežw ban', blé'egekle' le', bžébegake', na' wzízgake'. Belbixigake' lo yo, na' gókgake' ka benne' gat ka'. ⁵ Naž wbás che ya'abán' gože' no'le ka', na' wnné':

—Bi žébele. Nnezla' žeyilje Jesús, ben-nen' bdá'gake' le'e yag kroze. ⁶ Bi zoe' nga dan' ba bebane' kan ba wnnakze' Le'. Le da, wíale gan gota' Xanžon'. ⁷ Le chej na'a, na' le chjap benne' wsedle chie' ka' ba bebán Jesusen' lo yela' got, na' Lekze' cheje' zga'ale' ka le'e zaka' gan nbab Galilea. Yelélé'elele-ne' ga na'. Ba goža' le'e dan' bde Dios lo na'a.

⁸ Naž la' bezá'tegake' žoa'a yežw ban'. Zžébegake', na' žebégekle', na' taría taría-gake' zjake' nich chejzengkele' benne' wse-dle chie' ka' da' ni. ⁹ Kate' ne zjake', bejxaka' Jesusen' légake', na' gože' légake':

—Padiox.

Naž wbíga'gake' gan zoa Jesusen'. Byéla'gake' ni'e, na' bka'n zéngake' Le'. ¹⁰ Naž Jesusen' gože' légake':

—Bi žébele. Le chej, na' le chjap ljéža'do' ka' nich chjake' zaka' gan nbab Galilea, gan yelélé'gekle' neda'.

Da' wnnagak benne' ka' žjake' lo wdile

¹¹ Kate' ne zjak no'le ka', benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' wdape chí'igake' yežw ban', bežingake' lo yežen', na' bzéngkele' bχoz wnná bia' ka' yógo'te dan' goken. ¹² Kate' ba bdobgak benne' gole ka', bén-gake' chawe' diža'. Naž bnéjwgake' mežw

zan chegak benne' ka' žjake' lo wdile. ¹³ Góžgake' légake':

—Ki nnale: “Benne' ka' bénlengake' le' tzen bžingake' žele, na' bebéjgake' Le' kate' ne ztasto'.” ¹⁴ Cha' yenle benne' wnná bian' da' ni, neto' wzejni'ilot' le', na' gonto' ga bi be gone' chele.

¹⁵ Naž benne' ka' žjake' lo wdile wží'gake' mežwn', na' yjéngake' kan ba nsédgekle'. Ki goken, znnagak benne' judío ka' ki na' zejte na'a ža.

Jesús žsele'e benne' wbás chie' ka' chejzégake' xtiže'e

(Mr. 16:14-18; Lk. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Naž chinejte benne' ka', benne' bénlengake' Jesusen' tzen, jake' gan nbab Galilea, na' bžingake' law ya'adon', dan' ba bloe'el Jesusen' légake'. ¹⁷ Kate' belé'egekle' Jesusen', bka'n zéngake' Le', san bale' gok chope láže'gake'. ¹⁸ Naž wbiga' Jesusen' gan nníta'gake', na' gože' légake':

—Dios ba bdie' lo na'a yógo'te yela' wnná bia' lo ya'abá chie', na' lo yežlyó nga. ¹⁹ Che len le chej, na' le chejsedle yógo'te benách zi'to' ka', benne' ka' nníta'gake' dot yežlyó nga. Le yezóa légake' nis, wkónlele žin La Xažo Dios, na' La Dios Ží'n, na' La Dios Be' La'y. ²⁰ Le wsedle légake' góngake' yógo'te dan' goža' le'e gonle. Le wia nga, nedkza' zóalena' le'e yógo'te ža na' zejte ža ze lawte ža ka' che yežlyó nga. Ka'kze gaken.

DIŽA' CHAWÉ DA' BZOJ MARKOS

Da' bchalj Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis

(Mt. 3:1-12; Lk. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Ki wzó law diža' chawen' kan nak che Jesús, Benne' Criston', Zi'n Dios.

² Goken kan bzoj Isafas, bennen' bchalje' lo wláw Dios ža ni'te, da' wnná Dios nich yeyón chawen' yichj lázdo'gak benách ka' nich si' lo ná'gake' Benne' Criston'. Ki wnné':

Bwia nga. Žsela'a benne' wbás chia', benne' nežwe' ka Le'.

Le' wpé'e nez gan tio'.

³ Yenle chi'i to benne' nnie' ziže latje dach, na' nne':

“Le soa ban laže' dan' za' Xanžon' gan nníta'le.

Le yebéj li nez las gan tie'.”

⁴ Ki goken dan' bla' Zwa latje dach, na' bchalje' nich yezoagak benách ka' nis, benne' ka' yeyát láže'gake' nich yenít law Dios légake' che dola' da' zej nbage'e.

⁵ Bžojgak benne' zan yógo'te yež ka' gan nbab Judea, na' lezka' lo yež Jerusalén, na' jake' gan zoa Zwan', na' Zwan' bezóe' légake' nis lo yego Jordán, benne' ka' bexóalapgake' dola' da' zej nbage'e.

⁶ Gokw Zwan' laže' dan' nžaben yicha' za bia yixe', na' to bayw yid nžejen li'e. Bdawe' biche' zo ka', na' we'je' bžina' che bezdo' ka'. ⁷Bchalj Zwan', na' wnné':

—Za' to benne' te na'a, bennen' napže' yeļa' wnná bia' ka neda'. Bi naka' neda' zi yechwa', nich kweja' zele'. ⁸Neda' žezóa' le'e nis, dan' zloe'elen nzi' lo na'le xtiža' Dios, san Le' gone' da' zloe'ezele yela' žezóa nis ni, dan' wchize' le'e Dios Be' La'y, dan' wloe'elen nzi' lo na' Dios le'e.

Žezóa Jesús nis

(Mt. 3:13-17; Lk. 3:21-22)

⁹ Kate' ža na' bžoj Jesusen' yež Nasaret gan nbab Galilea, na' Zwan' bezóe' Le' nis lo yego Jordán. ¹⁰ Kate' bežój Jesusen' lo nisen', la' na'ze ble'ele' beyaljw ya'abá, na' žetj Dios Be' La'y. Znne'e ka to plomdo', na' bedjsóalene' Le'. ¹¹ Benle chi'i Benne' zchalje' ya'abá, na' wnné':

—Le' nako' Zi'na'. Nži'ila' Le', na' žaz laža'a Le'.

Žénele da' xiwe' gonen ga baga' Jesús dola' (Mt. 4:1-11; Lk. 4:1-13)

¹² Naž Dios Be' La'y bchi'e Jesusen' de chgi' lo latje dach. ¹³ Wzóa Jesusen' latje dachen' choplalj ža, na' gónele da' xiwe' gonen ga baga' Jesusen' dola'. Wzóa Jesusen' gan zej nnita' bia yixe' ka', bia želdaba' ya'ado'. Wbás che ya'abá ka' góklengake' Jesusen', na' bwáwgage' Le'.

Jesús žsedle' benách ka' gan nbab Galilea

(Mt. 4:12-17; Lk. 4:14-15)

¹⁴ Wdé bséjwgage' Zwa liž ya, wyéj Jesusen' gan nbab Galilea. Bchalje' diža' chawen' dan' zan' lo na' Dios. ¹⁵ Ki wnné':

—Ba bžin ža. Za' yedjnná bia' Dios nga. Le yeyát laže', na' le chejlé' diža' chawe' ni.

Žliž Jesús tape benne' wzén bel

(Mt. 4:18-22; Lk. 5:1-11)

¹⁶ Kate' ne zde Jesusen' žoa'a niso'do' che gan nbab Galilea, ble'ele' Smon, na' Ndres, benne' biche' Smon na'. Zej nake' benne' wzén bel ka', na' želzale' yixjw bel chégake' law nisen'. ¹⁷ Jesusen' bliže' légake', na' wnné':

—Le gonlen neda' tzen, na' gona' ga yedjwa'le benách ka' chia', gonle kan žonle kate' zzenle bel ka'.

¹⁸ La' bká'ntegake' yixjw ka' chégake', na' jáklene' Jesusen'.

¹⁹ Wdé Jesusen' yeláte'do' na'le, gan ble'ele' Jakob len Zwa, benne' ka' zej nake' zi'n Sebedeo, na' nníta'gake' lo barkw chégake' gan žeyágake' yixjw bel ka' chégake'. ²⁰ Jesusen' la' bližtie' légake', na' bká'ngake' Sebedeon', xágake', gan zóalene' benne' wen žin chie' ka' lo barkwn', na' jáklene' Jesusen'.

To benne' yoe'e be' xiwe'

(Lk. 4:31-37)

²¹ Bžin Jesusen' len benne' ka' zónlen-gake' Le' tzen yež Kapernaum. Kate' gok ža la'y chegak benne' judío ka', wyó'o Jesusen' yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' wzó lawe' žsedle' benne' ka' zej ndobe' ga na'. ²² Bebángkle' kan žsedle' Jesusen', dan' žsedle' kan žon to benne' nzi' lo ne'e yeļa' wnná bia', na' kege kan žongak benne' yodo' wsdle' ka'.

²³ Lezka' wzóa to benne' yoe'e be' xiwe' lo

yo'o gan zej ndobe', na' wžéžeyi'e, ²⁴ na' wnné':

—ǂBiz nbága'to' chio', Jesús, benne' Nasaret? ǂZo'o nich wžia' yio' neto'? Nónbi'a Le'. Nako' Benne' La'y che Dios.

²⁵ Naž Jesusen' wdijen', na' wnné':

—Wzóa žize, na' bežój lo bennen'.

²⁶ Naž be' xiwen' wžibe sisen bennen', na' wžéžeya'an zižje, na' la' bežojten. ²⁷ Bebán láže'gak yógo'te benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnnábgekle' ljéžgake' toe' yetóe', na' wnnágake':

—ǂBizke da' ni? ǂŽsedle' to da' kobe? ǂLen yela' wnná bia' zchi'le' be' xiwe' ka', na' žóngaken kan znne'.

²⁸ La' wzete diža' che yela' wak che Jesusen', na' béngkele benách ka' dot gan nbab Galilean' kan nak chie'.

*Žeyón Jesús xna' zo'le Bedw
(Mt. 8:14-15; Lk. 4:38-39)*

²⁹ Naž bežój Jesusen' lo yo'o gan zdogak benne' judío ka' nich yéngkele' xtiža' Dios, na' la' wyéj'lenie' Jakob, na' Zwa, na' bžingake' ližgak Smon, na' Ndres. ³⁰ De xna' zo'le Bedw, bennen' lie' Smon, lo yo'on', na' yoe'e da' la. ǂLa' belzéntele' Jesusen' kan žak che no'len'. ³¹ Naž wbiga' Jesusen', na' bežwe' ne'e, na' bechise' le'. ǂLa' bežojte da' la da' yoe'en, na' bsí'ni'e da' bdáwgake'.

*Žeyón Jesús benne' yižwé' zan
(Mt. 8:16-17; Lk. 4:40-41)*

³² Kate' za' žále, kate' za' wžén wbiž, la' bžintegak benne' ka' zej noe'e benne' yižwé' ka' gan zoa Jesusen', na' lezka' benne' ka' zej yoe'e be' xiwe' ka'. ³³ Yógo'te benne' yež ka' bdóbdí'igake' kwit yo'o gan yo'o Jesusen'. ³⁴ ǂLe' beyone' benne' yižwé' zan, benne' ka' zej de'e yižwé' zan che chégage'. ǂLezka' bebeje' be' xiwe' zan, be' ka' zej yo'o benne' ka'. Bi bi'e latje nnegak be' xiwe' ka' dan' zej nonbian' ǂLe' No nake'.

*Zchalj Jesús gan nbab Galilea
(Lk. 4:42-44)*

³⁵ Zildo' wyase Jesusen', kate' ne nak choj. Bežoje' lo yežen', na' wyeje' to latje dach, gan bcháljlene' Dios. ³⁶ Smon len benne' ka' nníta'lengake' le' bejdíljgake' Jesusen'.

³⁷ Kate' bejxáka'gake' Le', belyi'e Le':

—Yógo'te benách žeyíljgake' Le'.

³⁸ Naž Jesusen' gože' légage', na' wnné':

—Le cho'o yež gawze ka', nich wchalja' xtiža' Dios ga na'. Che len bežoja'.

³⁹ Ka' goken, wdé Jesusen' dot gan nbab Galilea, na' bchalje' lo yo'o ka' gan zdogak benne' judío ka' nich yéngkele' xtiža' Dios, na' bebeje' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka'.

Žeyón Jesús to benne' da' beła' žen chie' yižwé' leže

(Mt. 8:1-4; Lk. 5:12-16)

⁴⁰ To benne' da' beła' žen chie' yižwé' leže bžine' gan zoa Jesusen'. Bzoa žibe' lawe', na' góta'yoele' ǂLe', na' wnné':

—Cha' žénelo', wak yeyono' neda'.

⁴¹ Jesusen' beyache' láže'le' bennen'. Bli ne'e, na' wdane' le', na' gože' le':

—Žénela'. Ba beyako'.

⁴² Katen' wnné' da' ni, la' benitte yižwén' dan' de'e, na' beyake' cháwe'do'. ⁴³ Naž Jesusen' bchi'le' bennen', na' la' beséla'tie' le'. ⁴⁴ Ki gože' le':

—Bi wzenlo' no benne' kan bena' chio', san wyéj, bejloé'el kwino' law bžox, na' bejnežjw che da' beyako' le' che yodo' kan wnná Moisés, dan' wlo'e'elen benách ka' ba beyako'.

⁴⁵ Bežój bennen', na' wzó lawe' zzenle' benne' zan dan' goken chie'. Dan' bzie' diža' ni, biž gok chaz Jesusen' kwáselo lo yež, san wzoaze' na'le gan nak latje dach. Benách yógo'te yež bžingake' gan zoe' ǂLe'.

2

*Benne' yižwé', benne' bi žak se'e
(Mt. 9:1-8; Lk. 5:17-26)*

¹ Wdé chope chonne ža, beyáz Jesusen' lo yež Kapernaum, na' wzé diža' zoe' lo yo'o.

² ǂLa' bdóbtogak benne' zan gan zoa Jesusen', na' zejte biž gok chejnníta'gake' ga na', na' kege ža yo'o, na' Jesusen' bcháljlene' légage' xtiže'e. ³ Naž bžingak tape benne' ka' gan zoa Jesusen', zej noe'e to benne' yižwé', benne' bi žak se'e. ⁴ Bi gok žingake' law Jesusen' dan' zej mmita' benne' zan ka' ga na'. Che len bsáljwgake' yichjo'o gan nak law Jesusen'. Katen' beyož bsáljwgaken', blétjgake' da' dele benne' yižwén' ga na'.

⁵ Kate' gókbe'ele Jesusen' kan žejlé'gake' chie', gože' benne' yižwén':

—Ží'na', ba benit lawa' le' che doja' da' nbago'o.

⁶ Že'gak bałe benne' yodo' wsedle ka' ga na'. Wzá' láže'gake', na' wnnágake':

⁷“¿Biz chen' zchalj bennen' ki? Zzoe' Dios cheĵa'ale. Bi gak no benne' yenít ĵawe' che doĵa'. Toze Dios gak gonon'.” ⁸ Jesusen' ĵa' gókbe'etele' da' zza' lǎže'gake', na' gože' légage':

—¿Biz chen' zza' lǎže'le ki? ⁹ Bi nak zede cha' no benne' ye'ze' benne' yižwé' ni ba benít ĵawe' che doĵa' da' nbage'e, san nak zede gone' ga yeyase', na' we'e da' dele', na' se'e. ¹⁰ Na'a gona' da' gak bia' neda', Benne' Golje' Benách, nzi' lo na'a yežylo nga yenít ĵawe' che doĵa' da' zej nbaga' benách ka'.

Naž Jesusen' gože' benne' yižwén':

¹¹—Žapa' le': Wyase. Beká'a da' delo', na' beyej ližo'.

¹² Ľa' wyaste benne' yižwén', na' beké'e da' góte'le', na' bežoje' ĵawgak yógo'te benne' ka' nníta'gake' ga na'. Bebángkle' yógo'tegake', na' bka'n zéngake' Dios, na' wnnágake':

—Batkle na' le'elto' da' ki.

Jesús žliže' Lebí

(Mt. 9:9-13; Lk. 5:27-32)

¹³ Bežój Jesusen' lo yež Kapernaum, na' wdíe' da' yoble žoa'a nison'. Bedobgak benne' zan gan zoe', na' Le' bsedle' légage'.

¹⁴ Kate' ne zde Jesusen' ga na', bĵe'ele' Lebí, zi'n Alfeo, ži'e gan zchizjwe' lo wĺáz yež zi'to'. Jesusen' gože' le':

—Benĵen neda' tzen.

Ľa' wzó ža'te Lebín', na' wyéjlene' Jesusen'.

¹⁵ Wdé gok da' ni, benne' zan, benne' wechizjw ka' ĵen yebaĵe benne' gaxjw ka' žé'gake' tzen ĵen Jesusen', na' ĵen benne' wsedle chie' ka' gan žáwgake' lo liž Lebín'. Ki goken dan' benne' zan žjǎkĵene' Jesusen'.

¹⁶ Kate' benne' yodo' ka', benne' wsedle ka' ĵen benne' fariseo ka', blé'egekle' Le' ži'e žawe' tzen ĵen benne' wechizjw ka', na' ĵen yebaĵe benne' gaxjw ka', naž belyi'e benne' wsedle ka' che Jesusen', na' wnnágake':

—¿Bižen' žone'? Že'j žáwĵene' tzen benne' wechizjw ka', na' benne' doĵa' ka'.

¹⁷ Benle Jesusen' da' ni, na' gože' légage':

—Benne' ka' nníta'gake' chawe' bi žon byenen chjake' ĵaw benne' žeyone' benách ka', san benne' yižwé' ka' žon byenen chjake' ĵaw benne' žeyone' benách ka'. Za'a neda', kege nich wĵiža' benne' chawe' ka', san nich wĵiža' benne' doĵa' ka', nich yeyát lǎže'gake'.

Zchalj Jesús che yela' žon wbás

(Mt. 9:14-17; Lk. 5:33-39)

¹⁸ Kate' ža na' benne' ka' žónĵengake' Zwa tzen, na' benne' ka' žónĵengake' benne' yodo' fariseo ka' tzen, žóngake' wbás, na' bĵa'gak bale benne' ka' gan zoa Jesusen', na' wnnábgekle' Ľe', na' wnnágake':

—Benne' ka' žónĵengake' Zwan' tzen, na' benne' ka' žónĵengake' benne' yodo' fariseo ka' tzen, žóngake' wbás. ¿Biz chen' benne' ka' žónĵengake' Le' tzen bi žóngake' wbás?

¹⁹ Naž bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—¿Wak gonle ga gongak wbás benne' ka' nníta'gake' ĵni che benne' zchag ne'e kate' ĵe' ne zóalene' légage'? Kate' bennen' zchag ne'e ne zóalene' légage', bi góngake' wbás.

²⁰ Žin ža kate' kwas bennen' zchag ne'e, na' biž sóalene' légage'. Ža na' góngake' wbás.

²¹ 'Bi wdá' nitó benne' to laže' kobdo' lo laže' gole nich yeyonen', dan' yedobe laže' koben', na' wžezan' laže' golen', na' chéza'že laže' golen'. ²² Ľezka', nitó benne' bi ke'e xis uba kobe lo že'e biž da' naken yid, dan' gak bĵa'a xis uba koben', na' wĺá'a že'e bižen' da' naken yid, na' lalje xis uban', na' gak ditje že'e na' da' naken yid. Žala' ka'žo xis uba kobe lo že'e da' naken yid kobe.

Zká'gake' bisto zoa' scribe ža la'y

(Mt. 12:1-8; Lk. 6:1-5)

²³ To ža la'y chegak benne' judío ka', wdé Jesusen' gan de yele zoa' scribe, na' benne' wsedle chie' ka' wzó ĵawgake' zká'gake' bisto gan žia zoa' sriben', na' žáwgaken'.

²⁴ Naž benne' yodo' fariseo ka' belyi'e Jesusen', na' wnnágake':

—Bwia nga. Benne' ka' žónĵengake' Le' tzen žóngake' da' bi žala' gonžo ža la'y.

²⁵ Jesusen' gože' légage':

—¿Bi beĵ-le kan ben Dabí katen' wdone', na' byažje da' gawe' ĵe' ĵen benne' ka' wníta'ĵengake' ĵe'? ²⁶ Wyoé'e lo yo'o che Dios katen' gok Abiatar bĵox blo, na' bdawe' yet xtil da' zkó'ogake' ĵaw Dios, dan' bi nzi' lo na' no benne' gawen', san toze bĵox ka' nzi' lo ná'gake' gáwgaken'. Ľezka' bnezjwe' da' bdawgak benne' ka' wnníta'ĵengake' ĵe'.

²⁷ Naž Jesusen' gože' légage':

—Dios bene' ža la'y nich yebéĵengeklen benách ka', kege bene' benách ka' nich góngake' xchin ža la'y. ²⁸ Che ĵen, neda', Benne' Golje' Benách, naka' xane ža la'y.

3

Jesús žeyone' to benne' nžeke' ne'e

(Mt. 12:9-14; Lk. 6:6-11)

¹ Da' yoble wyó'o Jesusen' to yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' lezka' zoa to benne' nžeke' ne'e ga na'. ² Benne' yodo' ka' bwíagake' Jesusen' cha' yeyone' bennen' ža la'y, dan' žénegekle' yesbága'gake' Le' žia. ³ Naž Jesusen' gože' bennen' nžeke' ne'e, na' wnné':

—Wzó ža', na' wzé lawgak benne' ki.

⁴ Jesusen' wnnable' benne' ka', na' wnné':

—žDe latje gonžo da' nak chawe' kate' nak ža la'y, o gonžo da' zinnj? žDe latje gape chi' ižo yela' nban chegak benách ka', o wžia yi'žon?

Wnníta'gak žize benne' ka'. ⁵ Naž Jesusen', lo yela' zža'a chie', bwie' benne' ka', benne' nníta'gake' dot kwite', na' gok nyache' laže'e dan' nak zide yichj lázdok'gake'. Naž gože' bennen' nžeke' ne'e, na' wnné':

—Bli no'o.

Bennen' bli ne'e, na' la' beyakten cháwe'do'. ⁶ Naž bežojgak benne' yodo' fariseo ka', na' la' béntegake' tzen diža' len benne' ka' žónlengake' Herodes tzen nich gak yesbága'gake' Jesusen' žia, na' gótgake' Le'.

Zdobgak benne' zan žoa'a nisdó'

⁷ Bezá' Jesusen' ga na' tzen len benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' bžine' žoa'a nisdó', na' benne' zan jákľene' Le', benne' ka' zej nžoje' gan nbab Galilea, na' gan nbab Judea. ⁸ Lezka' bžingak benne' zan gan zoa Jesusen', benne' ka' zej nžoje' Jerusalén, na' gan nbab Idumea, na' gan nbab yechelá'al yego Jordán, na' yež ka' zej nnitán' dot kwit gan zej nnita' yež Tiro, na' yež Sidón. Ki béngake' dan' béngkle' kan zej nak da' zen ka' da' žon Jesusen'. ⁹ Che len Jesusen' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen kwézteze-gake' to barkw gan gak kwene', nich bi wchigak benne' zan ka' Le'. ¹⁰ Ka' goken dan' ba beyone' benne' zan, benne' yižwé' ka', na' wbíga'gak benne' zan ka' gan zoe' nich kángake' Le'. ¹¹ Kate' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka' blé'egeklen Jesusen', btínnegaken benne' ka' xni'a Jesusen', na' wžéžeya'agaken, na' wnnágaken:

—Nako' Le' ži'n Dios.

¹² Jesusen' bchi'le' be' xiwe' ka', nich bi wzéngkleklen benách ka' No nake' Le'.

Jesús zbie' chežinno benne' nich gák-gake' wbás chie' ka'

(Mt. 10:1-4; Lk. 6:12-16)

¹³ Naž wžén Jesusen' to law ya'ado', gan bliže' benne' ka' žénele'. Wbíga'gak benne' ka' dot kwite'. ¹⁴ Wžé Jesusen' chežinno benne' ki, nich gónlengake' Le' tzen, na' nich sele'e légake' chejžéngkle' benách ka' xtiže'e. ¹⁵ Bdie' lo ná'gake' yela' wnná bia' nich yeyóngake' benne' yižwé' ka', na' nich yebéjgake' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka'.

¹⁶ Ki lágake':

Smon, (bzoa Jesusen' yetó le', Bedw),

¹⁷ Jakob,

Zwa, (benne' biche' Jakob, na' zej nake' ži'n Sebedeo. Chope' ki, Jesusen' bezóe' yetó lágake', Boanerjes, da' zejlasen len diža' xiža': Benne' wale' ka' ka wzió'),

¹⁸ Ndres,

Lip,

Bartol,

Matíó,

Mas,

Jakob, (ži'n Alfeo),

Tadeo,

Smon, (benne' že' laže'e yež chie'),

¹⁹ Judas Iskarjote, (benne' wdíe' Jesusen' lo na'gak benne' ka' gótgake' Le').

Znnágake' da' xiwe' žónlennen Jesús tzen

(Mt. 12:22-32; Lk. 11:14-23; 12:10)

Wdé na' bežín Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen to yo'o. ²⁰ Da' yoble bdogak benne' zan gan zoa Jesusen', na' biž gota' latje bi da' gan Jesusen' len benne' chie' ka'. ²¹ Kate' béngkle benne' bíche'kze Jesusen' ka' kan žak chie', bžingake' ga na' nich yeché'gake' Le', na' wnnágake': “Žak ya' yichje'.”

²² Lezka' benne' yodo' wsedle ka', benne' zej nžoje' yež Jerusalén, wnnégake' chie', na' wnnágake':

—Belzebú, xangak be' xiwe' ka', žónlennen Le' tzen, na' len yela' wnná bia' chen žebeje' be' xiwe' ka'.

²³ Naž Jesusen' bliže' benne' yodo' wsedle ka', na' bsaka' lebe', na' wnné':

—žYebéj da' xiwe' la' kwinzen? ²⁴ Cha' benne' ka' nníta'gake' to yež la'a lágake', na' cha' tíl' lengake' ljéžgake' ka', bi gak dia'

yežen'. ²⁵Lezka' cha' benne' ka' nníta'gake' to yo'o la'a lázgake', na' cha' tǎl-lengake' ljéžgake' ka', bi gak diá'gake'. ²⁶Che len, cha' da' xiwe' tǎl-lenen lježen ka', na' cha' la'a lázgaken, bi gak diá' yela' wnná bia' chen, san za' yeyóž chen.

²⁷Bi gak nitó benne' choe'e liž to benne' wale, nich kweje' yela' wnni'a chie' cha' bi wcheje' benne' walen' zga'ale, na' naž sake'e kweje' da' de liž bennen'.

²⁸Da' li žapa' le'e: gak yenít law Dios benách ka' che yógo'te doła' da' zejnbage'e, na' che yógo'te diža' xiwe' da' znnágake', ²⁹san cha' no benne' nnie' che Dios Be' La'y, batkle yenít law Dios bennen'. To chi'ize nbage'e zia.

³⁰Ki wnná Jesusen' dan' benne' yodo' wsedle ka' wnnégake' chie', na' wnnágake': "Da' xiwe' žónlenen Le' tzen."

No benne' nake' xna' Jesús, na' benne' biche'e

(Mt. 12:46-50; Lk. 8:19-21)

³¹Naž benne' biche' Jesusen' ka' len xne'e bžingake' gan zoe'. Wnníta'gake' la' lǎ'ale, na' bséla'gake' to benne' chejliže' Jesusen'.

³²To benne' ladjw benne' zan, benne' ka' žé'gake' dot kwit Jesusen' gože' Le', na' wnné':

—Benne' bicho'o ka' len xno'o, nníta'gake' la' lǎ'ale, na' žližgake' Le'.

³³Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—žNnézlele no benne' nake' xna'a, na' no benne' ka' zej nake' bicha'a ka'?

³⁴Naž bwie' benne' ka' žé'gake' dot kwite', na' wnné':

—Le wia nga. Benne' ki zej nake' ka xna'a, na' benne' bicha'a ka'. ³⁵No benne' žone' kan žénele Dios, benne' ni nake' ka benne' bicha'a, na' ka no'le zana', na' lezka' ka xna'a.

4

Žsaka' lebe Jesús kan nak che benne' žaz (Mt. 13:1-9; Lk. 8:4-8)

¹Da' yoble wzó law Jesusen' žsedle' benne' ka' gan nak žoa'a nisdó'. Ddobgak benne' zan gan zoe', na' wžén Jesusen' to lo barkw da' žen' lo nisen', na' wži'e ga na', na' yógo'te benne' ka' wnníta'gake' lo yo žoa'a nisen'. ²Jesusen' bsdle' légake' da' zan, da' bsaka' lebe'. Kate' ne žsedle' légake', wnné':

³—Le wzé nag da' ni. Bžoj to benne' žaz, zjeze' binnedo' ka'. ⁴Kate' ne zjeze', béxjwgak bałe binnedo' ka' to lo nez las. Bžingak byinnedo' ka', na' bdáwgakban'. ⁵Yebałe binnedo' ka' béxjwgaken gan že' yej, gan de láte'ze yo. Bayenze blá'gak binnedo' ka' dan' de láte'ze yo ga na'. ⁶Naž kate' blá' wbiž, la' wbižtegaken dan' bi nóngaken lwen gže'. ⁷Yebałe binnedo' ka' béxjwgaken gan begolgak lba yeche' ka'. Kate' blá'gak binnedo' ka', lezka' beła'gak lba yeche' ka', na' bdóbgaken da' ka' gože', na' da' ka' bi be bnéjwgaken. ⁸Yebałe binnedo' ka' béxjwgaken gan nak yo bebe, na' blá'gaken, na' gól-le'egaken. Bnéjwle'egak da' ka' gože'. To yag da' gože' bnezjwn yechí žoa binnedo' ka'. Yetón bnezjwn yechon-mlj binnedo' ka', na' yetón bnezjwn yetó gaywá' binnedo' ka'.

⁹Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—No benne' zoa nage', na' ženle', žala' wzé nage'.

Žloe'el Jesús biz chen' žsaka' lebe'

(Mt. 13:10-17; Lk. 8:9-10)

¹⁰Kate' Jesusen' ba bga'ne' toze', benne' zan, benne' ka' nníta'gake' ga na' bžingake' gan zoe', tzen len chežinno benne' wsedle chie' ka', na' wnnábgekle' Le' biz žsedle dan' bsaka' lebe'. ¹¹Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Dios žonne' le'e latje chejní'ilele da' ngache' kan zna bi'e, san benne' ka', benne' bi žónlengake' žo'o tzen, yógo'te zcháljlgakaka'-ne' da' žsaka' leba'. ¹²Ki žona' dan' žak kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

Wíagake', san bi lé'egekle'.

Wzé nággake', san bi chejní'igekle',

na' bi yeyát láže'gake' nich gak yenít lawa' chégake'

doła' da' zej nbage'e.

Žloe'el Jesús da' žsedle dan' bsaka' lebe' (Mt. 13:18-23; Lk. 8:11-15)

¹³Lezka' Jesusen' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—žBi žejní'ilele dan' bsaka' leba'? žNakx gak chejní'ilele yezika' da' wsaka' leba'?

¹⁴Benne' žazen' nake' benne' zzie' diža'.

¹⁵Zej nak bałe benne' ka' ka binnedo' ka' béxjwgaken to lo nez. Žylenle' xtiža' Dios, san kate' žylenlen', la' za'te da' xiwe', na' zka'n dižan' da' béngekle'. ¹⁶Zej nak

yebałe benne' ka' ka binnedo' ka' béxjw-gaken gan že' yej. Želyenle' dižan', na' len yela' žebél chégake' želzi'en. ¹⁷ San bi žazen lo yichj lázdo'gake', na' to chí'ido'ze zzi'gaken'. Kate' bi da' žak chégake' o cha' zoa benne' zbia laže'e légake' dan' zze nággaken', la' žsan láže'tegaken'. ¹⁸ Zej nak yebałe benne' ka' ka binnedo' ka' béxjw-gaken gan žegolgak lba yeche' ka'. Želyenle' dižan', ¹⁹ san že' láže'gake' da' naken che yežlyó nga. Žon láže'len légake' dan' zej nži'ile' yela' wnni'a, na' zdan láže'gake' yela' gape. Yógo'te da' ki želyazen lo yichj lázdo'gake', na' znitle dižan', na' bi žonen žin lo yichj lázdo'gake'. ²⁰ Zej nak yebałe benne' ka' ka binnedo' ka' béxjwgaken lo yo bebe. Želyenle' dižan', na' zzi' lo ná'gaken', na' žonen žin lo yichj lázdo'gake'. Zej nak bałe benne' ki ka binnedo' ka' bnéžjwgaken yechi žoan. Zej nake' yebałe' ka binnedo' ka' bnéžjwgaken yechónnlajen, na' zej nak yebałe' ka binnedo' ka' bnéžjwgaken yetó gaywán'.

Žsaka' lebe Jesús che to da' zgo'on bani' (Lk. 8:16-18)

²¹ Lezka' Jesusen' gože' benne' ka' žónljengake' Le' tzen, na' wnné':

—Kate' zwála'žo yi', iždóse'žon to kak, o zgo'ožon zane gan žáta'žo? Bi žonžo ki, san zzoažon ža'le gan ko'on bani'. ²² Yógo'te da' zej ngachen' yelá' lágwaken, na' yógo'te da' žákgaken gan nak cho! žóygaken lo bani'. ²³ No benne' zoa nage', na' ženle', žala' wzé nage'.

²⁴ Lezka' gože' légake':

—Le we' laže' che da' ženlele. Kan nak da' zžixele, tlebe wžix Dios chele, na' wnežjwe' yelate' chele. ²⁵ No benne' nzi'e xtiže'e, we'e yelate' chie', san no benne' bi nzi'e xtiže'e, da' láte'do'ze da' benle', yegán'.

Žsaka' lebe Jesús kan zgole yełe zoa' scribe

²⁶ Lezka' wnná Jesusen':

—Kan žak yela' wnná bia' che Dios yežlyó nga naken kan žak kate' to benne' žaze' zoa' scribe lo yežlyó chie'. ²⁷ Yele žtase', na' žeyase' kate' za' ža'ní. Žla' yag zoa' sriben', na' zgolen, san le' bi nnezele' nakž žak zgolen. ²⁸ La' yežlyón' žzenen da' nazen lo yežlyón'. Zga'ale za' xyazen, naž za' bisto chen, na' te na' kwia zoa' scribe wałe lo

bisto chen. ²⁹ Kate' ba nale zoa' sriben', la' chejtie' chejchoge' bizton' dan' ba bžin ža si'e zoa' sriben'.

Žsaka' lebe Jesús kan žak che binnedo' mostasa

(Mt. 13:31-32; Lk. 13:18-19)

³⁰ Lezka' wnná Jesusen':

—ŽBiz nni'a kan žak yela' wnná bia' che Dios yežlyó nga? ŽBiz wsaka' leba' kan žaken? ³¹ Žaken kan žak che to binnedo' mostasa. Kate' žazen lo yo naken to binnedo' da' nakžen kwide'do' ka yógo'te binnedo' ka' žé'gaken lo yo, ³² san kate' ba nazen, žlan', na' žžéntežen ka yógo'te yixe' kwan da' žé'gaken yežlyó. Kan žon yana' ni'a nen', gak žingak byinnedo' ka', na' wžiağakba' xó'ngakba' lo zol chen.

Ka žkonle žin Jesús da' žsaka' lebe' (Mt. 13:34-35)

³³ Ka' goken, Jesusen' bsedle' légake', na' da' zanže' da' bsaka' lebe' kan gok chejni'igekle'. ³⁴ Yógo'te da' bcháljlene' benne' ka', bzaka' leben', na' yógo'te da' ki bzejni'ile' légakze benne' wsdle' chie' ka'.

Jesús zzoa žie' to be' wałe (Mt. 8:23-27; Lk. 8:22-25)

³⁵ La' ža na'ze, kate' za' žałe, Jesusen' gože' benne' ka' žónljengake' Le' tzen, na' wnné':

—Le cho'o, težo yechelá'a nisdó' nga.

³⁶ Naž bkwásgake' gan nni'a'gak benne' zan ka', na' bsá'gake' barkwn' gan ba že' Jesusen'. Lezka' wnni'a'gak yebałe barkw ka' ga na', da' ka' žjáklenen légake'. ³⁷ Wzó lág žak to be' wałe lo nisen', na' wdá'a nis lo barkwn'. Ka' goken, zej zcha' nis lo barkwn'. ³⁸ Jesusen' die' žtase' lo xkogwe' gan nak ža'le lo barkwn', na' besbángake' Le', na' belyi'e Le':

—Benne' wsdle. ŽBi žeklo' cheto'? Gatkzto' zan nis nga.

³⁹ Naž wyase Jesusen', na' bliže' ben' žaken, na' wnné':

—Wzóa ži.

Lezka' gože' nisen', na' wnné':

—Žize wzóa.

Wzóa ži ben' goken, na' wžé' ži nisdon'.

⁴⁰ Naž Jesusen' gože' benne' ka' žónljengake' Le' tzen, na' wnné':

—ŽBiz chen' zžébele ki? ŽBi na' chejle'le che Dios?

⁴¹ Ne zžébegake', belyi'e ljéžgake' toe' yoté'e:

—ǰBízke nak benne' ni? Be' žaken, na' niso' žóngaken kan zna xtiže'e.

5

Benne' Gadara, benne' yoe'e be' xiwe'

(Mt. 8:28-34; Lk. 8:26-39)

¹ Naž bžin Jesusen' len benne' ka' zónlen-gake' Le' tzen yechelá'a niso' gan nbab che yež Gadara. ² Kate' bežój Jesusen' lo barkwn', la' bžinte to benne' lawe' Le', benne' bžoje' to lo bloj gan zej ngache' benne' gat ka', na' yoe'e be' xiwe'. ³ Benne' ni zzo'e gan zej ngache' benne' gat ka'. Bi gok nitó benne' wcheje' le', kege len do ya. ⁴ Zan chi'i bžóagake' bayw ya yen ne'e, na' ni'e, na' bchéjgake' le' do ya ka'. Ble'e do ya ka', na' bzožje' bayw ya ka'. Bi gok no benne' nna bi'e le'. ⁵ Zdáteze' zbéžeyi'e dot ža dot yele gan zej ngache' benne' gat ka', na' gan nak law ya'ado' ka', na' žon we' kwine' lo yej ka' zej žen' ga na'. ⁶ Kate' ble'ele' za' Jesusen' z'ito'le, taría taría wyeje' gan ze'e, na' bzoa zibe' lawe'. ⁷ Wnnié' zižje, na' gože' Jesusen':

—ǰBíz nbaga'a chio', Jesús, Zi'n Dios, Benne' zente? Ni'a che Xanžo Dios žáta'yoela' le', bi wsaka' zi'o neda'.

⁸ Ki wnné' dan' Jesusen' ba gože' be' xiwen':

—Le', be' xiwe', bežój lo bennen'.

⁹ Jesusen' wnnablen', na' wnné':

—ǰBi lio'?

Beží'i be' xiwen', na' gožen Le':

—Da' Zan lia' dan' nakto' be' zan.

¹⁰ Wnné yachen' law Jesusen' nich bi sele'e be' xiwe' ka' z'ito' lo yežlyón'. ¹¹ Zej nnita' koch zan law ya'ado' na'ze, želdaba' žáwgakba' ga na'. ¹² Be' xiwe' ka' wnné yáche'gaken law Jesusen', na' wnnágaken:

—Bselá' neto' gan zej nnita' koch zan ka'. Benn neto' latje chejžó'ogakto'-ba'.

¹³ Jesusen' la' be'tie' légaken latje, na' bežojgak be' xiwe' ka', na' bejžó'ogaken koch zan ka', na' bxíte'gak koch ka', na' bejbixjgakba' gan nak žoa'a ya'a, na' bejcházgakba' lo niso', gan wyépegakba' nis, na' gótgakba'. Gógakba' ka chop milba'.

¹⁴ Naž bžonnjgak benne' ka' žape chí'igake' koch ka', na' bejžéngkele' benne' yež ka', na' lezka' benách ka' nníta'gake' yixen'. Bžojgak benne' yež ka', nich

chewjáagake' bizen' goken ga na'. ¹⁵ Kate' bžíngake' gan zoa Jesusen', blé'egekle' bennen' zga'ale yoe'e be' xiwe' ka'. Že' bennen' ga na', na' nakwe' laže', na' zoe' cháwe'do', na' bžébegak benne' ka'. ¹⁶ Ki goken dan' benne' ka', benne' blé'egekle' da' ben Jesusen' bžéngkele' benne' ka' bžójgake' lo yež kan goken che bennen' zga'ale yoe'e be' xiwe' ka', na' lezka' kan gok chegak koch ka'. ¹⁷ Naž wzó lawgak benne' ka' žáta'yoegekle' Jesusen' yežoje' lo yežlyó chégage'.

¹⁸ Kate' bebén Jesusen' lo barkw, bennen' zga'ale yoe'e be' xiwe' ka', góta'yoele' Jesusen' we'e le' latje chéjlene' Le' tzen. ¹⁹ Jesusen' bi bi'e le' latje, san gože' le':

—Beyéj ližo'. Bejzenle lježo' ka' da' zen da' bena' chio' neda', naka' Xano', na' ka beyache' láže'la' le'.

²⁰ Beyéj bennen', na' wzíe' diža' lo yež Dekápolis ka' kan nak da' zen da' ben Jesusen' chie', na' bebán láže'gak yógo'te benne' ka' nníta'gake' yež ka'.

Xkwide' no'le che Jairo, na' no'len' wdane' za Jesús

(Mt. 9:18-26; Lk. 8:40-56)

²¹ Kate' bežín Jesusen' yechelá'a nison', naž bedobgak benne' zan gan zoe' žoa'a nison'. ²² Lezka' to benne' lie' Jairo, benne' blo che yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkele' xtiža' Dios, ble'e gan zoa Jesusen'. Katen' ble'ele' Le', bzoa zibe' lawe'. ²³ Góta'yoele' Le', na' wnné':

—Za' gat xkwide' no'le chia'. Da, xoa no'o lebe' nich yeyakbe', na' bi gatbe'.

²⁴ Jesusen' wyéjlene' le', na' benne' zan zjáklene' Jesusen', na' zchígage' Le'.

²⁵ Lezka' zoa to no'le ga na', ba zej chežinno yiz de'e yižwé'. Bi žebíž žen chie' che we' chégakkze no'le ka'. ²⁶ Ba wzáka'li'e lo na'gak benne' zan, benne' ka' žeyóngake' benách ka'. Dáche'ze ba btie' dot da' wdape', na' bi be' góklenen le', san žyála'žen chie'. ²⁷ Kate' benle' zchaljgak benách ka' kan nak che Jesusen', wdíe' ládjwle benne' zan ka', na' bžine' zaka' xkože' Jesusen', na' wdane' laže' da' nakwe'. ²⁸ Ki bene' dan' wnné': "Cha' kanza' ze', yeyaka'." ²⁹ La' bebiže žen chie', na' gókbe'ele' ba beyake' che da' goken chie'.

³⁰ La' gókbe'etel Jesusen' ben žin yela' wak chie', na' beyechje'. Bwie' benne' zan ka', na' wnné':

—¿Noz benne' wdane' neda'?

³¹ Naž benne' ka' zej nake' toze len Le' góžgake' Le', na' wnnágake':

—Zlé'ekzelo' benne' zan ki zchígake' Le', na' znno': “¿Noz benne' wdane' neda'?”

³² Naž bwia Jesusen' dot kwite' nich le'ele' bennen' wdane' Le'. ³³ Naž no'len' wbig'e lawe'. Zžebe', na' žzize', dan' nnezle' dan' goken chie'. Bzoa zibe' law Jesusen', na' gože' Le' dot dan' goken. ³⁴ Naž Jesusen' gože' le':

—Nó'ledo'. Ba beyako' dan' žejli'o chia'. Binlo beyéj ližo'. To chi'ize beyako' che dan' goken chio'.

³⁵ Kate' ne zchalj Jesusen' da' ki, benne' ka' zej nžoje' liž benne' blon' che yo'o gan žylenle' xtiža' Dios, bžingake' ga na', na' belyi'e bennen':

—Ba got xkwide' no'le chio'. Biž wpižjo' benne' wsedle.

³⁶ Bi be' laže' Jesusen' dan' wnnágake', san gože' benne' blon', na' wnné':

—Bi žebo'. Bejle'ze che Dios.

³⁷ Jesusen' bi bnejjwe' yezika' benne' ka' latje chjáklene' Le', san légakze Bedw, na' Jakob, na' Zwa, benne' biche' Jakoben'. ³⁸ Katen' bžine' liž benne' blon' che yo'o gan žylenle' xtiža' Dios, b'le'ele' žak žaxto', na' zej nnita' benne' ka' zbéžegake' ga na', na' lezka' benne' ka' zbeže nyáche'gake'.

³⁹ Wyó'o Jesusen' ga na', na' gože' légake':

—¿Biz chen' žonle žaxto', na' zbéžele ki? Bi na' xkwide' no'len'. Ztászebe'.

⁴⁰ Naž ben dítjgk'le' Jesusen', san Le' be-beje' yógo'te benne' ka' na'le. Bchi'e xa xna' xkwide' no'len', na' lezka' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wyo'é'e gan debe'.

⁴¹ Bexwe' na' xkwide' no'len', na' gože'-be':

—Talita, kumi.

Diža' hebreo ni znnan len diža' xiža': “xkwide' no'le, wyase.” ⁴² La' wyaste xkwide' no'len', na' beza'be'. Ba zejbe' chežinno yiz. Bebán láže'gak benne' ka' nníta'gake' ga na'. ⁴³ Naž Jesusen' bchi'le' légake' bi wzéngkle' nitó benne' dan' goken. Na' gože' légake':

—Le gonn da' gaw xkwide' no'le ni.

6

Žežin Jesús yež Nasaret, yežen' naken laže' (Mt. 13:53-58; Lk. 4:16-30)

¹ Naž bezá' Jesusen' ga na', na' bežine' laže', na' benne' ka' žónlengake' Le' tzen

wzá'lengake' Le' tzen. ² Kate' bžin ža la'y chegak benne' judío ka', wzó law Jesusen' žsedle' benne' ka' gan zdóbgake' nich yéngkle' xtiža' Dios. Wnníta'gak benne' zan ga na', benne' ka' žylenle' chie'. Bebángkle', na' wnnágake':

—¿Gaz bsedle bennen' da' ki? ¿Biz yela' žejní'il na' da' nape'? ¿Nakx žone' da' ka' zej nak bian', da' ka' zá'gaken zaka' ya'abá che Dios? ³ Benne' ni nake' benne' zkonle' žin blag ka', z'i'n Lia. Nake' b'iche'gak Jakob, na' Jwsé, na' Judas, na' Smon. Lezka' no'le zane' ka' nníta'lengake' žo'o nga.

Che len bzóagake' Le' cheľa'ale. ⁴ Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Gáte'teze žapégame' ba la'ne to benne' zchalje' lo wláz Dios, san benne' wláz chie' ka', na' lježe' ka', na' benne' ka' nníta'gake' liže' bi žapégame' le' ba la'ne.

⁵ Che len Jesusen' bi gok gone' nitó yela' wak zen ga na'. Toze beyone' babze benne' yižwé' ka', kate' b'xo'a ne'e légake'. ⁶ Bebán láže'l Jesusen' dan' bi žejl'é'gake' chie'. Wdé na' wdie' yeždo' ka' zej žen' dot kwit ga na', na' bsedle' benne' ka' ga na'.

Žsela' Jesús benne' chie' ka' nich chejžégake' xtiže'e

(Mt. 10:5-15; Lk. 9:1-6)

⁷ Naž Jesusen' bliže' benne' chežinno ka', benne' žónlengake' Le' tzen, na' wzó lawe' žsele'e légake' chope chópegame'. Bdie' lo ná'gake' yela' wnná'bia kwéjgake' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka'. ⁸ Bchi'le' légake' bi be wá'gake' lo nez, kege yixjw, na' kege yet, na' kege mežw bi kó'ogake' lo bzode ché-gake', san toze yagdo' chjwá'gake'. ⁹ Žála' chjwá'gake' zélgake', san kege yetó laže' da' xoan yéngake'. ¹⁰ Lezka' gože' légake':

—Gáte'teze gan cho'ole to yo'o, le soa yo'on' kate' yezá'zele yežen'. ¹¹ Cha' chazle to yež gan benne' ka' bi gápegake' le'e ba la'ne, na' bi wzé nággake' xtiža'le, le yežój ga na', na' le wchínj bixte yo da' dan' lable. Da' ni gak bian' zej nbage'e zia. Da' li žapa' le'e, kate' žin ža chog Dios chegak benách ka', naž sáka'žegak benne' ka' che yežen' ka sáka'gak benne' ka' che yež Sodoma, na' benne' ka' che yež Gomorra, yež ka' bchinnj Dios.

¹² Naž bžojgak benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' bejžéngkle' benách ka' žála' yeyát láže'gake'. ¹³ Lezka' bebéjgake' be'

xiwe' zan yo'ogak benách ka'. Wl'ógake' set lawgak benne' zan, benne' yižwé' ka', na' beyákgake' cháwe'do'.

Ka bétgake' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis

(Mt. 14:1-12; Lk. 9:7-9)

¹⁴ Benle Herodes, benne' zwna bi'e, kan nak da' žon Jesusen', dan' zze diža' gáte'teze che yela' wak chie'. Bałe benne' ka' znnágake':

—Nake' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis. Ba bebane' lo yela' got. Che len nape' yela' wak žone' da' ki.

¹⁵ Yebałe benne' ka' znnágake':

—Nake' Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te.

Yebałe znnágake':

—Nake' to benne' zchalje' lo wláz Dios kan gogkak benne' ka' wnníta'gake' ža ni'te, benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le'.

¹⁶ Kate' benle Herodes da' ki, wnné':

—Nake' Zwa, bennen' bžixa' yene'. Ba bebane' lo yela' got.

¹⁷ Ki wnná Herodes na' dan' lekze' bsele'e benne' ka' yjéxjwgake' Zwan', na' bchéj-gake' le' len do ya lo yo'o liž ya. Ki ben Herodes na' dan' zža' Herodías Zwan'. Herodías na' nake' no'len' goke' zo'le Lip, benne' biche' Herodes na'. Herodes na' bekwase' Herodías na', na' bchag ná'lene' le'. ¹⁸ Zwan' gože' Herodes na':

—Bi žala' sóaleno' zo'le benne' bicho'o.

¹⁹ Dan' gónele Herodías na' bi da' gone' che Zwan' nich gote' le', che len gónele' gata' latje chie', san bi be wzáka'le', ²⁰ dan' Herodes na' zžebe' Zwan', dan' nnézkzele' nak Zwan' chawe', na' la'y. Che len wdape chi'e le', na' bze nage' chie' dot laže'e la'kze dan' wnná Zwan' benen ga wžé' zedle Herodes na'. ²¹ Naž bžin to ža wzáka'le Herodías na', da' naken ža žon lni Herodes na' che ža wye'ele' yiz. Bsi'ni'e da' ye'j gaw-gak benne' ka' nzi' lo ná'gake' lo wlaze' le', na' benne' ka' zché'gake' benne' ka' žjake' lo wdile, na' lezka' benne' ka' zej nake' blo gan nbab Galilea. ²² Wyáz xkwide' no'le che Herodías na' gan žej' žawgake', na' bya'abe' lágwage'. Wyáz laže' Herodes na' kan žonbe', na' lezka' wyáz láže'gak benne' ka' žej' žawlengake' le' tzen. Naž Herodes na' gože' xkwide' no'len', na' wnné':

—Wnnáb bi da' žénelo' wnezjwa' chio', na' gonan'.

²³ Ben choche' xtiže'e, na' gože'-be':

—Ni'a che Xanžo Dios wnezjwa' chio' bíte'teze da' nnablo' neda', na' zejte gachje gan zwna bi'a.

²⁴ Naž bežojbe', na' gožbe' xna'be':

—žBiz nnaba'?

Le' gože'-be':

—Yichj Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis, nnabo'.

²⁵ La' beyáztebe' gan zoa Herodes na', na' gožbe'-ne':

—Žénela' wxó' chia' na'a lo ye'n zen yichj Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis.

²⁶ Gok nyache' laže' Herodes na', san dan' ben choche' xtiže'e ni'a che Dios, na' dan' béngikle benne' ka' žawlengake' le' tzen dan' wnné', na' bi gónele' yinnj xtiže'e da' bchebe laže'e chebe'. ²⁷ Naž Herodes na' la' bséla'tie' to benne' žejje' lo wdile, benne' zoe' žape chi'e ga na', na' gože' le' chejxi'e yichj Zwan'. ²⁸ Bennen' žejje' lo wdile wyeje' liž ya, na' bežix'e yen Zwan', na' bechi'e yichje', dan' bxo'e' to lo ye'n zen. Wfden' lo na' xkwide' no'len', na' lebe' bnéjzwb'en' che xna'be'.

²⁹ Kate' benne' ka' zej nake' Zwan' toze béngikle' dan' goken, bžingake' ga na', na' beché'gake' le', na' bejkáche'gake' le'.

Jesús zwwawe' benne' zaraže ka gayo' mile'

(Mt. 14:13-21; Lk. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Wdé na' be'la'gak benne' wbás ka' che Jesusen' gan zoe', na' bzéngikle' Le' yógo'te da' béngake', na' da' ka' bsédgekle' benách ka'. ³¹ Benne' zan, benne' ka' zá'gake', na' benne' ka' zjake', wnníta'gake' ga na'. Ka' goken na' zejte biž de latje bi da' gaw Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen. Che len Jesusen' gože' lé'gake', na' wnné':

—Le cho'o. Chežžo žo'oze gan nak latje dach, na' yezi' láže'žo to chi'i.

³² Naž jake' lé'gakze' to lo barkw, na' bžín-gake' to latje dach. ³³ Blé'egikle benne' zan ka' zjake' ga na', na' gókbe'egikle' žezá'a Jesusen'. Che len benne' yógo'te yež ka' wzá'ni'agake', na' tariaze jake' ga na'. Bžín-gake' ga na' zgá'alegake' ka' Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen. ³⁴ Kate' bežój Jesusen' lo barkwn', ble'ele' benne' zan ka', na' beyache' láže'le' lé'gake' dan' zej nake' ka' zila'do' ka' bi zoa benne' žape chi'e lé'gakba'. Wzó lawe' žsedle' lé'gake'

da' zan. ³⁵ Kate' za' žale ža na', benne' ka' žónlengake' Jesusen' tzen bžingake' gan zoe', na' belyi'e Le':

—Za' žale, na' latje dach naken nga.

³⁶ Besela' benne' zan ki, nich chjake' yo'odo' ka', na' yeždo' ka' zej žen' gawze nga, nich chjé'wgake' yet, dan' bi be de nga da' gáw-gake'.

³⁷ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Le wnezjw le'ekze da' gáw-gake'.

Naž belyi'e Le':

—Chela' naptó' lázjwto' che xono' byo' wen žin, wak chjé'wto' yet xtil, na' wnézjwto' dan' gáw-gake'.

³⁸ Naž Jesusen' gože' légake':

—ǰBał yet xtil de chele? Le chejwía.

Kate' ba nnézgake', belyi'e Le':

—Gáyo'ze yet xtil den, na' chopze bel deba'.

³⁹ Naž wnná Jesusen' góngake' ga kwe'gak benne' zan ka' to kwe' to kwé'gake' gan nak lache' lo daka'. ⁴⁰ Wzé'gake' to kwe' to kwé'gake', to gaywá' to gaywá'gake', na' chiyón chiyóngake'. ⁴¹ Naž beẁw Jesusen' da' gáyo'te yet xtil ka', na' da' chope bel ka'. Bwie' ya'abale, na' gože' Dios: "Žóẁkeno'." Naž bzožje' yet xtil ka', na' bnezjwen' chegak benne' wsedle chie' ka' nich chísgaken' chegak benne' zan ka'. Lezka' wdise' da' chope bel ka' chegak yógo'te benne' ka'.

⁴² Bdáw-gake' yógo'tegake', na' béljegekle'.

⁴³ Naž betóbgake' da' bižjw ka' chegak yet xtil ka', na' chegak bel ka', na' beschá'gake' chežinno xkwite ka'. ⁴⁴ Benne' ka' bdáw-gake' ga na' gókgake' ka gayo' mil benne' byo ka'.

Zda Jesús láwe'le nisdo'

(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ La' bente Jesusen' ga wžengak benne' ka' žónlengake' Le' tzen law barkw, nich wnéžw-gake' Le', na' chejtégake' lo nison', nich žingake' lo yež Betsaida, katen' Le' nieseje' benne' zan ka' lížgake'. ⁴⁶ Kate' beyóž besele'e légake', wyeje' to law ya'ado', gan bchájljlene' Dios. ⁴⁷ Katen' ba golen, zej barkwn' gachje láwe'le nison', na' zoa Jesusen' toze' lo yo bižen'. ⁴⁸ Jesusen' ble'ele' légake', na' žejxáke'gekle' žsá'gake' barkwn' dan' žak be' da' za' gan želdié'. Wdé gachje yele bžin Jesusen' gan nníta'gake', zde' láwe'le nison', na' gónele' teze' gan

nníta'gake'. ⁴⁹ Kate' blé'egekle' Le' zde' láwe'le nison', gókgekle' to bxin nake', na' wzéžeya'gake', ⁵⁰ dan' yógo'tegake' blé'egekle' Le', na' bžébgake'. Naž Jesusen' la' bližtie' légake', na' wnné':

—Le gon choch láže'le. Nedkzan'. Bi žébele.

⁵¹ Wžén Jesusen' lo barkwn' gan nníta'gake', na' wže' ži ben' žaken, na' légake' bebánle'egekle'. ⁵² Bi žejní'igekle' da' zloe'el dan' ben Jesusen' che yet xtilen'. Ne nak zide yichj lázdo'gake'.

Žeyón Jesús benne' yižwe' ka' lo yež Jenesaret

(Mt. 14:34-36)

⁵³ Wdé Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen yechelá'a niso', na' bžín-gake' gan nbab yež Jenesaret. Bžiga'gake' barkwn' lo yo bižen'. ⁵⁴ Kate' bežójkake' lo barkwn', benne' ka' nníta'gake' ga na' la' beyónbia'tegake' Jesusen'. ⁵⁵ Tariaze jak benne' ka' yógo'te yeždo' ka' žé'gaken gawze ga na', na' wzó lágw-gake' žed-jwá'gake' yógo'te benne' yižwé' ka' gan zoa Jesusen', benne' dégake' da' žáta'gekle', na' bžingake' gáte'teze žylenle' zoa Jesusen'. ⁵⁶ Gáte'teze gan zde Jesusen', lo yeždo' ka', na' yež zen ka', na' yo'odo' ka', bedjwá'gake' benne' yižwé' ka' chéggake' gan nak lo nez, na' gan nak láwe' ya'a. Góta'yoegekle' Le' wnezjwe' légake' latje kángakze' laže' da' nakwe'. Yógo'te benne' ka' wdángaken' la' beyáktegake' cháwe'do'.

7

Da' ka' žóngaken ga bi nakžo chawe' law Dios

(Mt. 15:1-20)

¹ Naž bałe benne' yodo' fariseo ka' len bałe benne' yodo' wsedle ka', benne' ka' zej nžoje' yež Jerusalén, bdóbgake' gan zoa Jesusen'. ² Benne' yodo' ki blé'egekle' benne' wsedle ka' che Jesusen' žáw-gake' yet, na' bi zej nak chawe' ná'gake', dan' žnnan: bi zej nyiben kan žónteze žongak benne' yodo' ka'. Che len wnnégake' chéggake'. ³ Benne' yodo' fariseo ka', na' yezika' benne' judío ka', žóngake' kan bénteze bengak xa xtó'gake' ka', na' cha' bi želyibe' ná'gake' zan chi'i kan žónteze žóngake', bi be žáw-gake'. ⁴ Kate' bi da' žjé'wgake' láwe' ya'a, na' žežingake' lížgake', cha' bi želyibe' da'

ka' kan zónteze žóngake', bi be žáwgake'. Da' zanže da' ka' žóngake', da' zónteze zón-gake', kan želyibe' ziga' ye'n ka', na' ziga' ya ka', na' da' ka' žáta'gekle'. ⁵Che len benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' wsedle ka' wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—¿Bi žongak benne' wsedle chio' ka' kan bénteze bengak xa xto'žo ka', san žáwgake' yet, bi zej nak chawe' ná'gake'?

⁶Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Le'e, benne' zló'ezele chawe' kwínle. Nak da' li dan' bzoj Isafas, bennen' bchalje' lo wláž Dios, kan nak chele. Bzoje' da' znnan:

Benách ki, len žoa'agakze' žápegake' xtiža'a ba la'ne, kege dot láže'gake'.

⁷Dáche'ze nak kan zka'n zéngake' neda' dan' zśédgekle' da' znnázegak benách ka', kege da' wnnikza' neda'.

⁸Ki naken, dan' zzoale chela'ale da' wnná Dios, na' žonle da' ka' nzi'le lo na'gak benách ka'.

⁹Lezka' gože' légake':

—Da' li zka'nle ka'ze dan' wnnakze Dios nich gonle kan zej nak da' ka' zónteze žonle.

¹⁰Ki wnná Dios lo na' Moisés: “Wdape ba la'ne xa xno'o.” Lezka' wnné': “Nóte'teze benne' nne zi'e che xa xne'e, le got bennen'.” ¹¹San le'e znnale ki: “Cha' no benne' yi'e xe' o xne'e: bi gak bi da' wnezjwa' chele, dan' naken Korbán” (dan' znnan len diža' xija': dan' ba bchebe laza'a wnezjwan' che Dios), ¹²naž znnale: “Bi žon byenen bi da' gon bennen' chegak xa xne'e.” ¹³Ki naken, zzoale chela'ale xtiža' Dios nich gonle dan' zónteze žonle, da' ka' zdele lo na'gak zi'n za'sóle ka'. Zanže da' ki žonle.

¹⁴Naž Jesusen' bliže' benne' zan ka' mníta'gake' ga na', na' gože' légake':

—Le wzé nag da' nnia', yógo'tele, na' le chejni'ilen. ¹⁵Bi be de da' žazen lo benne' da' gak gonen ga bi nake' chawe' law Dios, san da' žežojen le', da' ni gak gonen ga bi nake' chawe' law Dios. ¹⁶Cha' zoa nagle, na' cha' ženlele, le wzé nag.

¹⁷Kate' Jesusen' beljá'alene' benne' zan ka', wyo'é'e to yo'o, na' benne' wsedle chie' ka' wnnábgekle' Le' kan nak dan' bsaka' lebe'. ¹⁸Naž Jesusen' gože' légake':

—¿Lezka' žiažje yela' žejní'il chele? ¿Bi žejní'ilele? Yógo'te da' žazen lo benne', bi gak gonen ga bi nake' chawe' law Dios. ¹⁹Ki

naken dan' bi žazen lo yichj lážda'we', san le'ze' žazen, na' žežojen li'e.

Kate' wnná Jesusen' da' ni, bloe'ele' žo'o zej nak chawe' yógo'te da' že'j žawžo.

²⁰Lezka' wnná Jesusen':

—Da' žežojen lo benne' žonen ga bi nake' chawe' law Dios. ²¹Ki naken, dan' lo yichj láždo'gak benne' ka' želžój da' kegle ka' da' zza' láže'gake'. Che len:

Žóngake' doļa' ka' da' zej naken sban.

Zbángake', na' žótgake' benách ka'.

²²Žóngake' doļa' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

Zze láže'gake' da' de che ljéžgake' ka'.

Žóngake' da' kegle ka', na' žon láže'gake'.

Zgé'egekle' ljéžgake' ka', na' znnégake' chégage'.

Zka'n zen kwíngake', na' žon yálzegake'.

²³Yógo'te da' kegle ki želžojen lo yichj láždo'w no benne', na' žóngaken ga bi nake' chawe' law Dios.

To no'le zi'to' žejli'e che Jesús

(Mt. 15:21-28)

²⁴Naž Jesusen' bezé'e ga na', na' bžine' gawze gan zej že' yež Tiro, na' yež Sidón. Wyo'é'e to yo'o ga na', na' gónele' bi mnezlen nitó benne', san bi gok wkache' kwine'.

²⁵To no'le, zoa to xkwide' no'le chie', na' yo'obe' be' xiwe', benle' ba bla' Jesusen' ga na', na' la' wyejtie' gan zoe', na' bzoa zibe' lawe' Le'. ²⁶No'len' bi nake' benne' judío, san nbabe' benách Sirofenisia ka'. Góta'yoele' Jesusen' yebeje' be' xiwen' yo'o xkwide' no'le chien'. ²⁷Naž Jesusen' gože' le', na' wnné':

—Benn latje yéljegekle zgá'alegak benne' ka' zej nake' ka' zi'n xan yo'o, dan' bi naken chawe' yeka'žo yet chegak xkwide' ka', na' cho'nžon lawgak béko'do' ka'.

²⁸Bechebe no'len', na' gože' Jesusen':

—O', Xan, san béko'do' ka', bia mníta'gakba' zanle gan žáwgakbe', žáwgakba' da' bižjw ka' da' žéxjwgaken zanle gan žáwgakbe'.

²⁹Naž Jesusen' gože' le', na' wnné':

—Dan' wnnó' ki, gak yeyejo'. Ba bežój be' xiwen' wyó'o xkwide' no'le chion'.

³⁰Kate' no'len' bežine' liže', ble'ele' xkwide' no'le chien', debe' lo da'a, na' ba bežój be' xiwen' wyo'obe'.

Žeyón Jesús to benne' kwežw, benne' bi gok nnie'

³¹ Bežój Jesusen' latjen' da' nbaben yež Tiro, na' wdíe' gan nbab yež Sidón, na' yež Dekápolis ka', na' bžine' žoa'a niso' che gan nbab Galilea. ³² Benne' ka' nníta'gake' ga na' bedjwá'gake' to benne' kwežw gan zoa Jesusen', benne' bi žak nnie', na' góta'yoegekle' Le' xoa ne'e le'. ³³ Naž Jesusen' bebeje' bennen' chela'ale ladjw benne' zan ka', na' bni'e xben ne'e yežw nag bennen'. Bže'e zéne'do', na' wdane' lože'e. ³⁴ Naž bwie' ya'abale, na' bka'le'e chi'e, na' wnné':

—Efata.

Diža' hebreo ni znnan len diža' xiža': "Beyaljw."

³⁵ La' beyáljwte nage', na' la' beyitjte lože'e, na' wnnetie' binlo. ³⁶ Naž Jesusen' gože' légage' bi wzéngklen' nitó benne', san kan bchi'izele' légage', bzéžegake' diža' che dan' žone'. ³⁷ Bebán láže'gake', na' wnnágage':

—Cháwe'do' žone' yógo'te. Žone' ga žeyéngkle benne' ka' gókgake' kwežw, na' žechalǰgak benne' ka' bi gok nnégage'.

8

Jesús zwawe' benne' zanže ka tape mile' (Mt. 15:32-39)

¹ Kate' ža na' bedobgak benne' zan gan zoa Jesusen'. Dan' bi be de da' gáwgake', Jesusen' bliže' benne' wsedle chie' ka', na' bcháljlene' légage'. ² Gože' légage':

—Žeyache' láže'la' benne' zan ki dan' ba zej chonne ža nníta'lengake' neda' nga, na' bi be de da' gáwgake'. ³ Cha' yesela'a légage' lížgake' želdonze' ka', yedó láže'gake' lo nez, dan' za'gak bałe' zi'to'.

⁴ Beži'igak benne' wsedle chie' ka', na' belyi'e Le':

—ǰBiz wawžo benne' zanle'e ki ga ni nak latje dach?

⁵ Naž Jesusen' wnnable' légage', na' wnné':

—ǰBal yet xtil de chele?

Belyi'e Le':

—Gázeze.

⁶ Naž Jesusen' gože' benne' zan ka' kwé'gake' lo yo. Bexwe' gaže yet xtil ka', na' gože' Dios: "Žóžkeno". Naž bzožjen', na' bi'en chegak benne' wsedle chie' ka' nich chísgaken' lawgak benne' zan ka'. ⁷ Lezka' gota' chégage' chope chonne bel ka'. Naž Jesusen' gože' Dios: "Žóžkeno" na'

gože' légage' chísgake'-ba' lawgak benne' zan ka'. ⁸ Bdawgak yógo'te benne' ka', na' béljegekle'. Naž betóbgake' da' bižjw ka' da' begá'ngaken, na' beschá'gake' gaže xkwite ka'. ⁹ Benne' ka' bdáwgake' zej nyángake' ka' tape mile'. Wdé na' Jesusen' besele'e légage' lížgake', ¹⁰ na' bežžene' lo barkw tzen len benne' wsedle chie' ka', na' bžingake' gan nbab yež Dalmanuta.

Znnágekle' Jesús gone' to da' gak bian' ga benne' Le'

(Mt. 16:1-4; Lk. 12:54-56)

¹¹ Naž benne' yodo' fariseo ka' wbíga'gake' gan zoa Jesusen', na' wzó láwgake' zdil diža'gake' len Le'. Gónegekle' wžixgake' Jesusen'. Che len wnnágekle' Le' gone' to da' gak bian' da' zan' ya'abá che Dios. ¹² Bka'le'e chi'i Jesusen', na' wnné':

—Želnnable benne' ki neda' gona' to da' gak bian' da' zan' ya'abá che Dios. Da' li žapa' le'e, bi lé'elele nitó da' gak bian' da' zan' ya'abá che Dios.

¹³ Naž bezé'e gan zej nnita' benne' ka', na' bežžene' law barkw, na' wyeje' yechelá'a niso'.

Da' žsédgekle benne' yodo' ka' naken ka kwa zich che yet xtil

(Mt. 16:5-12)

¹⁴ Goł' láže'gak benne' wsedle ka' che Jesusen' wá'gake' da' gáwgake', na' toze yet xtil den lo barkwn'. ¹⁵ Naž bchi'le Jesusen' légage', na' wnné':

—Le wia binlo. Le gape chi'i kwínle nich bi si'le da' naken ka kwa zichj che yet xtil chegak benne' yodo' fariseo ka', na' che Herodes.

¹⁶ Wzó lawgak benne' wsedle chie' ka' zcháljlengake' ljéžgake' ka', na' wnnágage':

—Znne' ki dan' bi de yet xtil da' gawžo.

¹⁷ Žákbe'ele Jesusen' dan' znnágage', na' gože' légage':

—ǰBiz chen' znnale naken dan' bi de yet xtil da' gawžo? ǰBi žejní'ilele, na' bi žákbe'elele? ǰNak zide yichj láždo'le?

¹⁸ ǰŽia yej lawle san bi zlé'elele, na' žia yid nagle san bi žénlele? ǰBi žejsá' láže'le?

¹⁹ Katen' bzožja' gayo' yet xtil ka', da' ka' bdawgak gayo' mil benne' ka', ǰbał xkwite ka' bescha'le da' bižjw ka', da' ka' betoble?

Wnnágage':

—Chežinno.

²⁰ Łezka' wnná Jesusen':

—Katen' bzozia' gaže yet xtil ka', da' ka' bdawgak tape mil benne' ka', ĵbal xkwite ka' bescha'le da' biżw ka', da' ka' betoble?

Wnnágake':

—Gaže.

²¹ Naž Jesusen' gože' lógake':

—ĵBi żejni'ilele na'a, bchalja' che da' źśédgekle benne' ka'?

Jesús żeyone' to benne' lo chołe, benne' yež Betsaida

²² Kate' bžin Jesusen' len benne' ka' źónłengake' Łe' tzen lo yež Betsaida, bla'gak bałe benne' gan zoe', nwa'gake' to benne' lo chołe ga na', na' góta'yoegekle' Łe' kane' bennen'. ²³ Jesusen' beŵwe' na' benne' lo cholen', na' bchi'e le' na'le žoa'a yežen'. Naž bžie' zene' yej ławe', na' bŵoa ne'e le'. Naž wnnable' le', na' wnné':

—ĵŁe'elo' late'?

²⁴ Bennen' goke' lo chołe bwie', na' wnné':

—Zle'ela' benách ka', na' znnágake' ka' yag ka', san želdá benne' ka'.

²⁵ Da' yoble Jesusen' bŵoa ne'e yej ławe', na' bwia bennen' goke' lo chołe, na' ba beyakte cháwe'do' yej ławe'. Na'a zle'ele' binlo yógo'te. ²⁶ Naž Jesusen' besele'e le' liže', na' wnné':

—Bi chejo' ławe' yež, na' bi wzenlo' no benne' lo yežen' dan' bena'.

Bedw znné' Jesús nake' Benne' Cristo

(Mt. 16:13-20; Lk. 9:18-21)

²⁷ Wdé na' bezá' Jesusen' len benne' wse-dle chie' ka' ga na', na' wdégake' yeždo' ka' zej nbaben yež Sesarea, gan znná bia' Filipo. Kate' ne yó'ogake' nez, Jesusen' wnnable' benne' wsdle chie' ka', na' wnné':

—ĵNo benne' znnagak benách ka' naka' neda'?

²⁸ Bechébegake', na' wnnágake':

—Znnagak bałe benne' nako' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis. Znnágake' yebałe' nako' Lías, bennen' bchalje' lo włáz Dios ža ni'te. Znnágake' yebałe' nako' yetó benne' bchalje' lo włáz Dios ža ni'te.

²⁹ Naž Jesusen' wnnable' lógake', na' wnné':

—ĵChize le'e, no benne' znnale naka' neda'?

Bechebe Bedw, na' wnné':

—Le' nako' Benne' Criston', bennen' bchebe laže' Dios sełe'e nga.

³⁰ Naž Jesusen' bchi'le lógake' bi wzéngekle' nitó benne' no nake'.

Jesús zchalje' kan za' gótgake' Łe'

(Mt. 16:21-28; Lk. 9:22-27)

³¹ Naž wzó ław Jesusen' zzejni'ile' benne' ka' źónłengake' Łe' tzen, na' wnné':

—Žon byenen sáka'li'a neda', Benne' Golje' Benách. Benne' gole ka', na' bŵox wnná bia' ka' len benne' yodo' wsdle ka' wzóagake' neda' cheła'ale. Gótgake' neda', san kate' gak chonne ža yebana'.

³² Kwáselo bcháljlene' lógake'. Naž Bedw bchi'e Jesusen' cheła'ale, na' wzó ławe' zdíle' Łe'. ³³ Byechj Jesusen', na' bwie' yezika' benne' wsdle chie' ka', na' bdíle' Bedon', na' wnné':

—Bkwás kwita' nga. Nako' ka' da' xiwe'. Da' zza' lažo'o bi naken che Dios, san kan zza' láže'gak benách ka' naken.

³⁴ Naž Jesusen' bliže' benne' wsdle chie' ka' len benne' ka' nníta'gake' ga na', na' gože' lógake':

—Cha' žénele no benne' gónłene' neda' tzen, žala' wzóe' cheła'ale da' žénekzele', na' gake' ka' to benne' noe'e yag kroze chie' nich chejté'e le'e yag krozen', na' naž gak gónłene' neda' tzen. ³⁵ No benne' že' laže'e yełá' nban chie', wnitén', san bennen' wnite' yełá' nban chie' dan' źónłene' neda' tzen, o dan' nzi' lo ne'e diža' chawe' chian', gata' yełá' nban da' zejlí kanne chie'. ³⁶ ĵBiz da' chawe' gata' che to benne' cha' wtohe' yógo'te da' že' yežlyó nga, san wnit kwine'? ³⁷ Bi be gak wnezjw to benne' nich yeslá kwine'. ³⁸ Cha' no benne' žedoe'ele' chia' neda', na' che xtiža'a ławgak benách ki, benne' ka' zbej yíchjgake' Dios, na' žóngake' dołá', lezka' neda', Benne' Golje' Benách, yedoe'ela' che bennen' kate' yełá'a len yełá' baní' che Xa', na' gónłengak wbás che ya'abá ka' neda' tzen.

9

¹ Jesusen' bcháljlene' benne' ka' źónłengake' Łe' tzen, na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, zej nnita' benne' ka' nga, benne' bi gátgake' kate' lé'ežegekle' ža yedjnná bia' Dios yežlyó nga, na' la' ław yełá' wnná bia' zen chie'.

Zcha' kan znná ław Jesús

(Mt. 17:1-13; Lk. 9:28-36)

² Kate' ba wdé xope ža, Jesusen' bchi'e Bedw len Jakob, na' Žwa, na' légakze' jake' to law ya'a sibe, gan bcha' kan zwna' law Jesusen' lawgak yonne' ka'. ³ Wyép yes bani' laže' da' nakw Jesusen', na' goken chíchele'e. Zíla'do'ze goken, na' no benne' žibe' laže' yežlyó nga, bi gak gone' laže' zíla'do'ze kan gok zen'. ⁴ Bla' lawgak Lías, na' Moisés gan nníta'gake', zchájlengake' Jesusen'. ⁵ Naž Bedon' gože' Jesusen':

—Benne' wsedle, ba nez zen naken chežo zoažo nga. Gona' chonne yo'o laga' nga, to chio', na' yetó che Moisés, na' yetó che Lías.

⁶ Ki wnná Bedon' dan' bi nnezle' dan' zwnne'. Ka' goken dan' zžébegak benne' wsedle ka' che Jesusen'. ⁷ Naž wžé' to bejw da' wló'on zoj légakze', na' benle chi'i to benne' zchalje' lo bejw na', na' wnné':

—Benne' ni nake' Zí'na'. Nži'ila' Le'. Le wzé nag chie'.

⁸ La' bwiategake' san biž no benne' blé'egekle'. Toze Jesusen' zóalene' légakze'.

⁹ Kate' ne yó'ogake' nez, žétjgake' law ya'a siben', Jesusen' bchi'le' légakze' bi wzéngekle' no benne' kan gok dan' blé'egeklen', kate' yebanže' Le', Benne' Golje' Benách, lo yela' got. ¹⁰ Che len bzoa chóchzegake' dan' wnné' lo yichj lázdo'gake', na' la' légakze' belnnable' ljéžgake' biž zejlás dan' wnné' kate' wnné' yebane' lo yela' got. ¹¹ Wnnábgek'le' Jesusen', na' wnnágake':

—ŽBiz chen' znnagak benne' yodo' wsedle ka' žon byenen la' Lías zga'ale' kate' la' Benne' Criston'?

¹² Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Da' li la' Líasen' zga'ale', na' yecá'n chawe'e yógo'te kan žála' gákgaken. Na'a, žbiz chen' nyejw le'e yiche la'y da' zwna žon byenen Benne' Golje' Benách sáka'li'e, na' wzoagak benách ka' Le' cheja'ale? ¹³ Žapa' le'e: ba bla' Líasen', na' béngake' chie' kan gónegek'le', kan nyejw le'e yiche la'y kan žála' gaken chie'.

Jesús žeyone' to xkwide' byo yo'obe' be' xiwe'

(Mt. 17:14-21; Lk. 9:37-43)

¹⁴ Kate' bežin' Jesusen' len benne' ka' nníta'lengake' Le' tzen gan zej nnita' yezika'gak benne' wsedle chie' ka', blé'egekle' zej nnita' benne' zan ga na', na' benne' yodo' wsedle ka' želdíl diže'e len benne' wsedle chie' ka'. ¹⁵ Kate' benne' zan

ka' blé'egekle' Jesusen', bebángekle', na' tariáze wzá'gake' gan zi'e, na' wdápegake' Le': "Padiox."

¹⁶ Naž Jesusen' wnnable' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—ŽBiz dan' zdíl-len le'gakze'?

¹⁷ Bechebe to benne' zoe' ladjw benne' zan ka', na' wnné':

—Benne' wsedle, bedjwá'a xkwide' by-odo' chia' chio' Le', dan' yo'obe' be' xiwe' da' žonen ga bi zwnabe'. ¹⁸ Kate' žo'o be' xiwen' lebe', zžix žlolen lebe' lo yo, na' žbia bžina' zide' žoa'abe', na' žzej láye'be'. Che len zej zžitbe'. Wnnabla' benne' wsedle chio' ka' yebéjgake' be' xiwen', san bi wzáke'gek'le'.

¹⁹ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Le'e, benne' bi žejle'le che Dios. žGáka'xtekze gon byenen sóalena' le'e? žGáka'xtekze gon byenen gaka' zen laže' len le'e? Le yedjwá'-be' chia'.

²⁰ Zá'gake' zej noe'e-be' gan zoa Jesusen'. Kate' be' xiwen' blé'elen Le', la' bxizten lebe'. Wže'be' lo yo, na' bžix blolen lebe', na' wžía bžina' zide' žoa'abe'. ²¹ Naž Jesusen' wnnable' xa xkwiden', na' wnné':

—žGáka'xte ba goken žaken ki chebe'?

Wnná xaben':

—Na' náktebe' xkwide'do' žak ki chebe'. ²² Zan chi'i zžen' lebe' lo yi', na' žan nis nich goten lebe'. Che len, cha' žako' late', beyache' laže'l neto', na' goklen neto'.

²³ Jesusen' gože' le':

—Cha' gak chejli'o che Dios, yógo'te waken cha' chejli'o chie'.

²⁴ La' wnnete zižje xa xkwiden', na' wnné':

—Žejli'a chie'. Goklen neda' nich chejle'ža' chie'.

²⁵ Kate' ble'el Jesusen' za'gak benne' zan ka', zchígake' Le', gože' be' xiwen', na' wnné':

—Le', be' xiwe', be' žonen ga bi znnagak, na' bi žéngekle' benách ka', na'a zchi'la' le' yežojo' lo xkwiden', na' biž chazo' lebe'.

²⁶ Wžéžeya'a be' xiwen', na' bžix blol-le'en lebe'. Naž la' bežojten, na' bka'nen lebe' ka to xkwide' gat. Ka' goken, bchaljak benne' zan ka', na' wnnágake':

—Ba natbe'.

²⁷ Naž Jesusen' be'xwe' na'be', na' bechise'-be', na' beyás xkwiden'.

²⁸ Naž wy'óo Jesusen' to yo'ó, na' la' lé-gakze benne' wsedle chie' ka' wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿Biz chen' bi gok yebejto' neto' be' xiwen'?

²⁹ Jesusen' gože' légake':

—Bi gak yebejle ka'ze be' xiwe' ki, san toze cha' wcháljlenle Dios, na' gonle wbás.

Jesús zloe'ele' da' yoble kan za' gótgake' Le'

(Mt. 17:22-23; Lk. 9:43-45)

³⁰ Kate' bezá' Jesusen' len benne' ka' zónlengake' Le' tzen ga na', wdégake' gan nbab Galilea. Gónele Jesusen' bi nnezle no benne' gan zoe', ³¹ dan' zsedle' benne' wsedle chie' ka'. Gože' légake':

—Wdégake' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak benne' ka' gótgake' neda', san te gata', kate' tegak chonne ža, yebana'.

³² Bi bejni'ígekle' da' ni da' gože' légake', na' dan' zžébegake', bi be wnnábgekle' Le'.

Nólgame' gake' benne' blo

(Mt. 18:1-5; Lk. 9:46-48)

³³ Naž bžin Jesusen' len benne' ka' zónlengake' Le' tzen lo yež Kapernaum, na' kate' ne nníta'gake' to yo'ó, Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Biz dan' wdíl-lenle lježle kate' ne yo'ole nez?

³⁴ Naž légake' wnníta'gake' žize dan' wdíl-lengake' ljéžgake' lo nezen' cha' nólgame' gake' benne' blo. ³⁵ Naž wžé' Jesusen', na' bljže' chežnnotte benne' wsedle chie' ka', na' gože' légake':

—No benne' žénele' gake' benne' blo lád-jwle le'e žala' gake' ka' to benne' kwíde'ze, na' lezka' žala' gake' ka' ni'a na'le yógo'tele.

³⁶ Naž Jesusen' bežwe' to xkwíde', na' bzoe'-be' gachje láwe'le gan nníta'gake'. Wdele'e-be', na' gože' légake':

³⁷ —No benne' si' lo ne'e to xkwíde' ki dan' nakbe' chia', lezka' si' lo ne'e neda', na' no benne' si' lo ne'e neda', kege nedza' si' lo ne'e, san lezka' si' lo ne'e Xa', Bennen' bsele'e neda'.

Cha' bi zži'i to benne' chežo žo'ó, žáklene' žo'ó

(Mt. 10:42; Lk. 9:49-50)

³⁸ Naž Žwa gože' Jesusen':

—Benne' wsedle, ble'elto' to benne' že-beje' be' xiwe' ka' yo'ogak benne' ka', na' zkonle' žin lo'. Bchi'leto'-ne' biž gonon', dan' bi zónlène' žo'ó tzen.

³⁹ Naž Jesusen' gože' le':

—Bi wchí'lele-ne', dan' cha' zoa no benne' žone' to yela' wak da' zan' ya'abá che Dios, na' zkonle' žin la', bi gak nne zi'e chia'. ⁴⁰ Ki naken, no benne' bi zži'e chežo, žaklen bennen' žo'ó. ⁴¹ No benne' wnezjwe' chele to ziga'do' nis da' ye'jle dan' zónlenle neda', Benne' Criston', tzen, si'kze' da' žeyala' chie'.

Gak chežo da' zia cha' gonžo ga gon no benne' doła'

(Mt. 18:6-9; Lk. 17:1-2)

⁴² Lezka' wnná Jesusen':

—No benne' gone' ga gon to xkwíde' ki doła', xkwíden' žejle'be' chia', gakže chawe' che bennen' cha' wcheje' to yiche žotw yene', na' chejžó'n kwine' lo niso'. ⁴³ Cha' to no'o gonon ga gono' doła', bchogen'. Gakže chawe' chio' chejo' gan so' nbano' zoa toze no'ó, kege zoa chope no'ó, na' chejchó'lo lo yi' gabil, gan bi yoje yi' chen. ⁴⁴ Lo latjen' bi gatgak bzoga' ka' yo'ogak benne' gat ka', benne' ka' chejnníta'gake' ga na', na' yin' bi yolen. ⁴⁵ Lezka', cha' to ni'o gonon ga gono' doła', bchogen'. Gakže chawe' chio', chejo' gan so' nbano' zoa toze ni'ó, kege zoa chope ni'ó, na' chejchó'lo lo yi' gabilen', gan bi yoje yi' chen. ⁴⁶ Lo latjen' bi gatgak bzoga' ka' yo'ogak benne' gat ka', benne' ka' chejnníta'gake' ga na', na' yin' bi yolen. ⁴⁷ Lezka' cha' to yej lawo' gonon ga gono' doła', wlejen. Gakže chawe' chio' chejo' gan žna bia' Dios zoa toze yej lawo', kege zoa chope yej lawo', na' chejchó'lo lo yi' gabilen'. ⁴⁸ Lo latjen' bi gatgak bzoga' ka' yo'ogak benne' gat ka', benne' ka' chejnníta'gake' ga na', na' yin' bi yolen.

⁴⁹ Nich gape chi'žizo be'la' zwázježon zede', na' zgála'žon žoa'a yi', nich bi kwia yin', na' zwázjegake' zede' yógo'te biado' ka' zžéygake'-ba' lo bkog la'y che Dios. Da' ni žsedlen žo'ó kan ga'ngak chawe' yógo'te benách chie' ka'. ⁵⁰ Nak chawe' zede', san cha' yenit yela' sna'a chen, žnakx gak yey-onžon sna'a? Le gak la' lé'ezele ka zede' chawe', na' bga'n cháwe'do' tole len yetole.

10

Ka nak che no benne' byo zle'e yela' zchag na' chie'

(Mt. 19:1-12; Lk. 16:18)

¹ Bezá' Jesusen' lo yež Kapernaum, na' wyeje' gan nbab Judea, na' wdíe' yechelá'a yego Jordán zaka' gan zla' wbfž, ga na' bedobgak benne' zan gan zoe' da' yoble, na' bsedle' légake' da' yoble kan žónteze žone'.
² Naž bžingak benne' yodo' fariseo ka' gan zoa Jesusen', na' gónegekle' góngake' ga bi da' nna Jesusen' nich gak yesbága'gake' Le' zia. Wnnábgekke' Le', na' wnnágake':

—žDe latje no benne' byo, benne' nžag ne'e, wsane' zo'le'?

³ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—žBiz bchi'le Moisés le'e?

⁴ Wnnágake':

—Moisés bnezjwe' latje no benne' byo wzoje' to yiche da' znnan zlá'alene' zo'le', na' naž gak wsane' zo'len'.

⁵ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Moisés bchi'le' le'e da' ni dan' nak zide yichj lázdo'le, ⁶ san kate' wzó law žata' yežlyó nga, Dios bene' légake' benne' byo, na' no'le. ⁷ Wnné': “Che len wká'n benne' byo xa xne'e, na' chejgá'nlene' zo'le', ⁸ na' chope' yeyákgake' ka toze benne'.” Che len biž zej nake' chope' san toze' ba zej nake'.
⁹ Lezka', no benne' nake' benachze bi žala' wlé'e benne' ka' ba ben Dios légake' toze.

¹⁰ Kate' Jesusen' beyoé'e yo'o, benne' wsedle chie' ka' wnnábgekke' Le' kwáselo kan nak dan' bchalje'. ¹¹ Jesusen' gože' légake':

—Cha' to benne' byo zlá'alene' zo'le', na' zchag ná'lene' to no'le yoble, žone' doľa' da' zka'n ditjen yela' zchag na', na' žesbage'e zo'le' doľa', no'len' zóalene' na'a. ¹² Lezka' cha' to no'le wsane' benne' byo chie', na' si'e to benne' byo yoble, lezka' gone' doľa' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

*Jesús žliž chawe'e xkwide' ka'
(Mt. 19:13-15; Lk. 18:15-17)*

¹³ Naž bžingak benne' ka' zej noe'e xkwide' ka' chégake' gan zoa Jesusen', na' žé-negekke' xoa ne'e légakbe', san wzó lawgak benne' wsedle chie' ka' zdílgake' benne' ka' zej noe'e légakbe'. ¹⁴ Kate' Jesusen' b'le'ele' da' ni, bže'e, na' gože' légake':

—Le we' latje xkwide' ki yídgakbe' chia'. Bi wséjwle xnéžgakbe', dan' gata' chegak benne' ka' zej nake' ka' xkwide' ki latje gan znaa bia' Dios. ¹⁵ Da' li žapa' le'e: no benne' bi si' lo ne'e da' znaa bia' Dios kan žon to xkwide' ki, bi cho'o bennen' gan znaa bi'e.

¹⁶ Naž Jesusen' wdele'e xkwide' ka', na' bxoá ne'e légakbe', na' bliž chawe'e légakbe'.

Benne' zeje' babze yiz, na' nápl'i'e yela' wnni'a

(Mt. 19:16-30; Lk. 18:18-30)

¹⁷ Kate' Jesusen' beyoé'e nez, tariaze bžin to benne' ga na'. Bzoa zibe' lawe', na' wnnable' Le', na' wnné':

—Benne' wsedle, dot chawe', žbiz žala' gona' nich gata' yela' nban da' zejli kanne chia'?

¹⁸ Jesusen' wnnable' le', na' wnné':

—žBiz chen' ži'o neda', znoo': dot chawe'? Bi zoa nitó benne' nake' dot chawe'. Toze Dios nake' dot chawe'. ¹⁹ Ba nnéžkzelo' da' ka' bchi'le Dios. Wnné':

Bi gono' doľa' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

Bi goto' benách ka'.

Bi kwano'.

Bi nnio' che lježo' da' wen laže'.

Bi be kwéjlano'.

Wdape ba la'ne xa xno'o.

²⁰ Bechebe bennen', na' gože' Jesusen':

—Benne' wsedle, yógo'te da' ki žónteza' kate' naktia' xkwide'.

²¹ Jesusen' bwie' le' len yela' nži'il chie', na' wnné':

—To da' žiažjen chio'. Wyéj, yjete' yógo'te da' de chio', na' bnezjw da' yezi'o chegak benne' yache' ka', na' gata' yela' wnni'a chio' ya'abá che Dios. Naž wak yežino' chia', na' gako' ka' to benne' noe'e yag kroze chie', na' zejtte'e le'e yag krozen', na' ki gónleno' neda' tzen.

²² Kate' benle' diža' ni, gokle', na' zeyeje'. Gok nyache' laže'e dan' dele'e yela' wnni'a chie'.

²³ Naž bwia Jesusen' dot kwite', na' gože' benne' wsedle chie' ka':

—Zedle'e gaken cho'ogak benne' ka' de yela' wnni'a chégake' gan znaa bia' Dios.

²⁴ Bébán láže'gak benne' wsedle chie' ka' kan nak xtíže'e, na' da' yoble Jesusen' gože' légake':

—Le'e, zí'na'do' ka', zedle'e gaken chegak benne' ka' že' láže'gake' yela' wnni'a chégake' cho'ogake' gan znaa bia' Dios. ²⁵ Gakže zede cho'o no benne' de yela' wnni'a chie' gan znaa bia' Dios, ka te to bia nwa'ba' ywa' lo nag yeche'.

²⁶ Kate' béngekle' da' ni, bebánle'egekke', na' wnnágake' la' légakze':

—¿Nozkze benne' gak yelé', cha'?

²⁷ Bwia Jesusen' légake', na' wnné':

—Bi gak gon no benne' da' ni, san gak Dios, dan' zzáka'le Dios yógo'te.

²⁸ Naž Bedw gože' Le':

—Xan, neto' ba bka'nto' yógo'te, na' žónlento' Le' tzen.

²⁹ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, no benne' wka'ne' liže', o biche'e ka', o zane' ka', o xe', o xne'e, o zo'le', o zi'ne' ka', o yežlyó chie', dan' žone' xchina', o dan' zzenle' benách ka' diža' chawe' chian', ³⁰ bennen' yezi'e yetó gaywá'teže ka' ža ni zoažo na'a, liže' ka', na' biche'e ka', na' zane' ka', na' xne'e ka', na' zi'ne' ka', na' yežlyó chie' ka', tzen len da' kwia láže'gak benách ka' le', na' lo yežlyó da' za' gata' yela' nban da' zejli' kanne chie'.

³¹ Benne' zan, benne' zej nake' blo na'a, wéxjwage' ga na', san benne' ka' zej nake' gaxjw na'a, gákage' benne' blo ka' ga na'.

Da' yoble zloe'el Jesús kan za' gótgake' Le'

(Mt. 20:17-19; Lk. 18:31-34)

³² Kate' ne yó'ogake' nez, želbene' zjake' lo yež Jerusalén, zej Jesusen' lawgak benne' wsedle chie' ka'. Nítgekke', na' lo yela' žžize zjáklene' Le'. Da' yoble Jesusen' bchi'e benne' chežinno ka' cheze. Wzó lawe' zchájlene' légake' ka nak da' žala' gaken chie', ³³ na' wnné':

—Zlé'ekzelele zbenžo, zejžo lo yež Jerusalén gan soa to benne' wdíe' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak bxož wnná bia' ka', na' lo na'gak benne' yodo' wsedle ka'. Chóggake' chia' gata', na' wdégake' neda' lo na'gak benne' zi'to' ka'. ³⁴ Gon dítjgekke benne' ka' neda', na' gónle'egake' neda' zi'. Wžé'egake' neda' zene'. Naž gótgake' neda', san kate' gak chonne ža, yebana' lo yela' got.

Jakob, na' Zwa znnábgekke' Jesús to da' gone' chégake'

(Mt. 20:20-28)

³⁵ Naž Jakob len Zwa, benne' ka' zej nake' zi'n Sebedo, wbíga'gake' law Jesusen', na' belyi'e Le':

—Benne' wsedle, žénelto' gono' cheto' da' nnablto' Le'.

³⁶ Jesusen' gože' légake':

—¿Biz žénelele gona' chele?

³⁷ Naž belyi'e Le':

—Kate' žin ža kwi'o gan nna bi'o, ben ga kwe'to' toto' kwito' li ža, na' yetoto' kwito' yege.

³⁸ Naž Jesusen' gože' légake':

—Bi nnéžlele da' znnable. ¿Gak si'le' da' žala' si'a neda', da' naken da' sáka'li'a? ¿Gak yezoale nis kan yezóa' neda' nis lo yela' got?

³⁹ Bechébegake', na' wnnágake':

—Gakto'.

Jesusen' gože' légake':

—Da' li, da' saka'a neda', ležka' gaken chele, na' kan yezóa' neda' nis, ležka' yezoale le'e nis, ⁴⁰ san bi nzi' lo na'a kwia' no benne' kwi'e kwita' li ža, na' no benne' kwi'e kwita' yege. Dios wnežjwe' chegak benne' ka' ba bkweže' chégake' latje ka'.

⁴¹ Kate' yechi' benne' wsedle chie' ka' béngekle' da' ni, bžá'agake' Jakob na', na' Zwan'. ⁴² Naž Jesusen' bliže' légake', na' wnné':

—Nnéžkzelele kan žongak benne' ka' zřna biá'gake' yež ka', kan zkingekke' benne' ka' žin, na' benne' ka' zej nake' blo ládjwage' zřna biá'gake' ljéžgake' ka'. ⁴³ Bi gak chele ki, san no benne' yénele' gake' zen gan zoale, žala' gone' xchinle yezíka'le, ⁴⁴ na' no benne' ládjwle, benne' yénele' gake' benne' blo, žala' gake' ka to benne' ndo'w chele yógo'tele. ⁴⁵ Ki žala' gonle dan' bla'a neda', Benne' Golje' Benách, kege nich gon no benne' xchina', san nich gona' xchingak benách ka', na' nich wdía' yela' nban chia', nich yeya'wa' benne' zan.

Jesús žeyone' Bartimeo, benne' lo choje

(Mt. 20:29-34; Lk. 18:35-43)

⁴⁶ Naž bžin Jesusen' len benne' ka' žónlen-gake' Le' tzen lo yež Jerikó. Kate' ne žežój Jesusen' lo yežen', benne' wsedle chie' ka' zjáklene' Le', tzen len benne' zanže ka'. Žoa' nezen' že' to benne' lo choje, bennen' lie' Bartimeo, zi'n Timeo. Znnable' no benne' bi da' gonnze' chie'. ⁴⁷ Kate' benle Bartimeon' zde Jesús, benne' Nasaret, ga na', wzó lawe' znnie' zižje, na' wnné':

—Jesús, Za'só Dabí. Beyache' laže'l neda'.

⁴⁸ Benne' ka' želdíe' ga na' bdílgake' le', na' belyi'e le':

—Wzóa ži.

Naž zižjže wnníe', na' wnné':

—Za'só Dabí. Beyache' laže'l neda'.

⁴⁹Naž wzé žize Jesusen', zbeze', na' gože' benne' ka':

—Le wliže'.

Bližgake' benne' lo choĵen', na' belyi'e le':

—Ben choch lažo'o. Wyase. Znnie' le'.

⁵⁰Naž bsie' cheĵa'ale laže' nĵoa yene'.

La' wzó zá'tie', na' wbig'e' law Jesusen'.

⁵¹Jesusen' wnnable' le', na' wnné':

—ĵBiz žénelo' gona' chio'?

Bechebe benne' lo choĵen', na' wnné':

—Benne' wsdle, žénela' gono' ga yeyák yej ĵawa'.

⁵²Jesusen' gože' le':

—Beyéj ližo'. Ba beyako' dan' žejli'o chia'.

La' beyáĵwte yej lawe', na' wyéĵlene' Jesusen'.

11

Žaz Jesús lo yež Jerusalén

(Mt. 21:1-11, Lk. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹Bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen, gawze gan že' yež Jerusalén, gan zej nnita' yež Betfagé, na' yež Betania, gan že' Ya'a Yag Olibo. Naž Jesusen' bsele'e chope benne' wsdle chie' ka', ²na' gože' lé-gake':

—Le chej yeždo' da' žen' lawžo, na' kate' cho'ole lo yežen', chejxáka'le to burrodo' nžejba' ga na', na' bi na' kwia-ba' no benne'. Le sež-ba', na' le yedjwá'-ba' chia'. ³Cha' no benne' bi da' yi'e le'e dan' žonle ki, le yi'e: “Xanžon' žénele'-ba', na' la' yeséĵa'tie'-ba' chio'.”

⁴Naž jake', na' bejxáka'gake' búrrodon', nžejba' gan žo'ogak benách ka' li'a to yo'ó da' žen' žoa'a nez, na' bséžgake'-ba'.

⁵Benne' ka' nníta'gake' ga na' belyi'e lé-gake':

—ĵBiz da' žonle? ĵBiz chen' zsežle búrrodon'?

⁶Bechébegak benne' wsdle ka' che Jesusen', na' belyi'e lé-gake' kan ba gožkze Jesusen' lé-gake', na' benne' ka' bnéžjw-gake' lé-gake' latje. ⁷Naž bché'gake' búrrodon' gan zoa Jesusen'. Bxóagake' laže' ché-gake' xkóže'ba', na' Jesusen' wžíe'-ba'. ⁸Wnníta'gak benne' zan ga na', na' bchĵj-gake' laže' ché-gake' gan nak lo nez. Yebale benne' ka' bdíchjgake' zin da' bxóagake' lo nezen'.

⁹Wzó lawgak znnegak zižje benne' ka' zjake' law Jesusen', na' benne' ka' zá'gake' xkóže'le', na' wnnágake':

—ĵGa'n zen Dios! ĵDios gon chawe'e Benne' ze'e nga, Bennen' bseĵa' Xanžo Dios Le'! ¹⁰ĵDios gon chawe'e Bennen' za' nna bi'e kan wnná bia' xa xto'žo Dabí! ĵGa'n zen Dios!

¹¹Ka' goken, bžin Jesusen' lo yež Jerusalén, na' wyoé'e la' li'a yodo'. Kate' beyóž bwie' yógo'te da' zej den dot kwitle, bežoje' zaka' yež Betania dan' za' žaĵe, na' zjakĵen benne' wsdle chie' ka' Le'.

Jesús zdile' yag higo

(Mt. 21:18-19)

¹²Kate' za' ža'ní' yetó ža, na' zežój Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen, lo yež Betania, zdone'. ¹³Zi'to'le ble'e'le' to yag higo da' žian xlage'. Wbig'e' gan zoa yagen' cha' chejxake'e late' da' zbian. Kate' bžine' ga na', bi be bejxake'e da' zbian. Xlage'ze žian dan' bi na' žin ža kwian. ¹⁴Naž bdile' Jesusen' yagen', na' wnné':

—Biž gaw no benne' da' zbia chio'.

Béngkle benne' wsdle chie' ka' da' ni.

Jesús zchache' li'a yodo'

(Mt. 21:12-17; Lk. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵Kate' bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen lo yež Jerusalén, wyoé'e la' li'a yodo', na' wzó lawe' zbeje' na'le benne' žote' ža'w ka' la' li'a yodo'. Bžixe' blag ka' chegak benne' ka' zchá'gake' mežw che yež zi'to' ka', na' lezka' da' ka' žé'gekle benne' ka' žóte'gake' plomdo' ka'. ¹⁶Lezka' bi bi'e latje no benne' bi da' we'e, na' kege no benne' wzóe' nez la' li'a yodo'. ¹⁷Jesusen' bsedle' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Nyejw le'e yiche la'y da' znan: “Liža' sin', yo'o gan benne' zá'gake' dot yežlyó nga wchálĵlengake' Dios.” Le'e ba benlen kan nak ližgak benne' wbán ka'.

¹⁸Kate' bxoz wnná bia' ka', na' benne' yodo' wsdle ka' béngkle' da' ni, naž wzó lawgake' žĵljgake' nax gótgake' Jesusen', san dan' zžébegake' benne' yež ka', bi be béngake' chie', dan' žebángkle yógo'te benne' ka' kan nak da' žsedle Jesusen'. ¹⁹Kate' za' žaĵe ža na', bežoje' lo yežen'.

Zbiž yag higo dan' bdile' Jesús

(Mt. 21:20-22)

²⁰ Kate' za' ža'ni' yetó ža, wdé Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen, gan že' yag higo dan' bdile' Le', na' blé'egeklen', ba nbižen dot lwen. ²¹ Naž bezá' laže' Bedw dan' goken, na' gože' Jesusen':

—Benne' wsedle, bwia nga. Yag higon' da' bdilon' neje, ba nbižen.

²² Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Le chejlé' che Dios. ²³ Da' li žapa' le'e, cha' no benne' yi'e ya'ado' ni: “Bkwás nga, na' bejsóa lo nísdo'” na' cha' bi gak chope laže'e, san dot laže'e chejli'e che Dios gone' kan wnné', na' gaken. ²⁴ Che len žapa' le'e: yógo'te da' nnable kate' wcháljlenle Dios, le chejlé' che Dios ba benne' chele dan' znnable, na' gonnen' chele. ²⁵ Katen' zcháljlenle Dios, cha' zoa no benne' zža'le, bennen' zoa bi da' bene' chele, le yenít law che bennen', nich lezka' Xale, Bennen' zoe' ya'abá chie', yenít lawe' chele le'e doła' da' nbága'le. ²⁶ Cha' bi yenít lawle chegak benách ka', Xale, Bennen' zoe' ya'abá chie', bi yenít lawe' chele le'e doła' da' nbága'le.

Yela' wnná bia' da' nape Jesús

(Mt. 21:23-27; Lk. 20:1-8)

²⁷ Naž beyéj Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen lo yež Jerusalén. Kate' ne zda Jesusen' gan nak lo zchil yodo', bXoz wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka', na' benne' gole ka', bžingake' gan zoe'.

²⁸ Wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—žBiz yela' wnná bia' nzi' lo no'o žono' da' ki? žNoz benne' bdie' lo no'o yela' wnná bian'?

²⁹ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Lezka' neda' nnabla' le'e to. Cha' yechébele chia', yapa' le'e bi yela' wnná bia' napa' žona' da' ki. ³⁰ žNoz benne' bdie' lo na' žwa bezóe' benách ka' nis? žDios o to benne'? Le nne na'a.

³¹ Wzó lágwage' žóngake' xtiža'gake' la' légakze', na' wnnágake':

—Cha' nmažo Dios bsele'e le', yi'e žo'o: “žBiz chen' bi bejle'le chie'?” ³² žYé'ažo-ne', bséla'gak benne' ka' le'?

Ki bezá' láže'gake' dan' zžébegake' benne' yež ka' nníta'gake' ga na', dan' žékgekle yógo'te benne' ka' bchalj Zwan' lo wláz Dios. ³³ Che len belyi'e Jesusen':

—Bi nnezlto'.

Naž Jesusen' gože' légake':

—Lezka' neda' bi yapa' le'e bi yela' wnná bia' napa' žona' da' ki.

12

žsaka' lebe Jesusé chegak benne' wen žin ka'

(Mt. 21:33-46; Lk. 20:9-19)

¹ Naž wzó law Jesusen' zcháljlene' benne' ka' žónlengake' Le' tzen da' žsaka' lebe', na' wnné':

—Wzóa to benne' beyaze' lba uba ka' gan nak lo yežlyó chie'. Bzoe' to le'je chen, na' bche'ne' to yežw yej gan wsie' xis uba ka'. Bene' to yo'o gope gan nak ža'le gan wak to benne' wie' da' ka'.

² Naž bdie' yežlyó chien' lo na'gak benne' wen žin ka', nich sí'gake' gachje da' wnezjwen, na' wyeje' yež zi'to'. ³ Kate' bžin ža wchíbgake' da' zbian, bsele'e to bi' wen žin chie' chejxi'be' lo na'gak benne' wen žin ka' dan' žyala' che xanbe' che da' wbiagak lba uba ka'. ⁴ Naž benne' wen žin ka' béxwage' xkwiden', na' bégake'-be' zi'. Beséla'gake'-be' kázebe'. ⁵ Naž xan yežlyón' bsele'e yetó bi' wen žin chie', na' xkwide' ni bžé'egake'-be' yej, na' blá'gake' yichjbe'. Bégake'-be' zi'. ⁶ Naž xan yežlyón' bsele'e yetó bi' wen žin chie', na' xkwide' ni bétgake'-be'. Lezka' bsele'e xkwide' zanže bi' wen žin chie' ka', na' bénle'egake' balbe' zi', na' bétgake' yebalbe'.

⁷ Biž wzóa no benne' nga'ne' che xan yežlyón'. Nga'nze to xkwide' byo chie', na' nž'i'le'ele'-be'. Kate' wzé lawte bsele'e zi'ne', na' wnné': “Gápegake' zi'na' ba la'ne.” ⁸ Naž benne' wen žin ka', la' légakze' wnnágake': “Xkwide' ni žyala' chebe' yežlyó nga. Le cho'o, gotžo-be', na' ga'n yežlyó nga chežo.” ⁹ Che len béxwage'-be', na' bétgake'-be'. Bžó'ngake'-be' na'le lo yežlyón' gan degak lba uba ka'.

¹⁰ Naž Jesusen' wnnable' benne' ka', benne' nníta'gake' dot kwite', na' wnné':

—žNakž gon benne' xan yežlyón'? Yide', na' gote' benne' wen žin ka', na' wdie' yežlyón' lo na'gak benne' yoble.

¹¹ žBi bej-le da' nyejw le'e yiche la'y? Ki znnan:

Yej na' da' bzoagak benne' wen ze'e ka' che'la'ale, na'a naken yej len blo che ze'e.

¹² Xanžo Dios bene' ga naken ki,

na' žebán láže'žo kan nak da' zle'elžo.

¹² Naž gónegle' séngake' Jesusen' dan' nnéžgekle' bsaka' lebe' ki kan nak ché-gake', san zžébegake' benne' yež'ka', benne' nníta'gake' ga na', na' che len belka'ne' Le', na' beyéjgake'.

Ka nak da' zchízjwgake' benách ka' lo wláž benne' Sésar

(Mt. 22:15-22; Lk. 20:20-26)

¹³ Wdé na' benne' yodo' wnná bia' ka' bséla'gake' gan zoa Jesusen' bałe benne' yodo' fariseo ka' len benne' ka' žónlen-gake' Herodes tzen, nich góngake' ga bi da' nna Jesusen' nich gak yesbága'gake' Le' zia.

¹⁴ Benne' ka' bžíngake' gan zoa Jesusen', na' belyi'e Le':

—Benne' wsedle, nnezlto' zchaljo' da' naken dot da' li. Bi žeklo' da' želnaze benách ka', dan' bi zwíazo' da' zloé'ezele kwíngak benách ka', na' lo da' naken da' li žsedlo' da' žénele Dios gongak benách ka'. žžonn da' bchi'le Moisés neto' latje chizjw lazto' da' zchízjwgake' lo wláž Benne' Sésar, benne' zi'to', bennen' znná bi'e? žWyízjw-ton' o bi chíjwton'?

¹⁵ Žákbe'ele Jesusen' znnábgekle' Le' ki dan' žénegekle' yesbága'gake' Le' zia, na' gože' légake':

—žBiz chen' zžixle neda'? Le wloé'el neda' to mežw da' zcónlele žin nich le'elan'.

¹⁶ Bloé'egekle' Le' ton, na' Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—žNož benne' da' ni lawe', na' le'?

Beží'igake', na' wnnágake':

—Che benne' Sésar da' ka'.

¹⁷ Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Le wnezjw che benne' Sésar da' naken che benne' Sésar, na' che Dios da' naken che Dios.

Bebán láže'gekle' che dan' bechebe Jesusen'.

Kan nak che yela' žebán lo yela' got

(Mt. 22:23-33; Lk. 20:27-40)

¹⁸ Naž bla'gak bałe benne' yodo' saduseo ka' gan zoa Jesusen'. Benne' ki znnágake' bi yebangak benne' gat ka'. Che len belyi'e Jesusen', ¹⁹ na' wnnágake':

—Benne' wsedle, Moisés bzoje' cheto' cha' gat to benne' byo, bi zoa xkwide' chie', na' cha' ga'n no'le chie', bi' biche' bennen' žála' wchág ná'lenbe' no'le wzeben', nich wzoabe' to xkwide' gakbe' xkwide'

che bíche'ben'. ²⁰ Wnníta'gak gaže bi' bíche'gakbe'. xkwide' byo nežw bchag ná'lenbe' to no'le, san gotbe', bi wzóa xkwide' chebe'. ²¹ xkwide' byo bežope bchag ná'lenbe' no'le wzeben', san lezka' gotbe', bi wzóa xkwide' chebe'. Lezka' goken che xkwide' byo beyonne. ²² Ka' goken, yógo'tebe' bchag ná'lenbe' no'len', na' bi wzóa no xkwide' chégakbe'. Kate' ze lawte, lezka' got no'len'. ²³ Na'a, kate' yebangak benne' gat ka', žNóžlgakbe' gak no'len' chebe', dan' gážetebe' bchag ná'lenngakbe' le'?

²⁴ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Zchíxlele dan' bi nónbia'le da' nyejw le'e yiche la'y, na' bi nnéžlele kan nak yela' wak che Dios. ²⁵ Kate' yebangak benne' gat ka', bi wchág ná'gake', na' benne' byo ka' bi sóalengake' no'le ka', san gágakake' kan zej nak wbás la'y ka' che Dios, wbás ka' nníta'gake' ya'abá chie'. ²⁶ Na'a, kan nak chegak benne' gat ka' cha' yebángake', žbi na' gol-le dan' bzoj Moisés? Zchaljen kan Dios bliže' le' lo yag yéche'do' da' žeyen, na' gože' le': "Neda' naka' Dios che Bran, na' Dios che Isaak, na' Dios che Jakob." Dan' wnné' ki chégake', nak bia' zej nbane' la'kze gótgake' zga'ale. ²⁷ Dios nake' Dios chegak benne' ban ka', kege chegak benne' gat ka', benne' ka' nátgake' to chi'ize. Zchíxle'elele.

Da' bchi'le Dios žo'o da' naken blo

(Mt. 22:34-40)

²⁸ Lezka' bžin to benne' yodo' wsedle gan zoa Jesusen'. Benle' che Jesusen' dan' bcháljlene' légake', na' nnezle' cháwe'do' bechebe'. Che len wnnable' Jesusen', na' wnné':

—žBiz da' bchi'le Dios žo'o nakžen blo ka' yógo'te da' ka' bchi'le žo'o gonžo?

²⁹ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Da' bchi'le Dios le'e da' nakžen blo ka' yógo'te naken da' znnan: Le yenle, benne' Israel ka'.

žXanžo Dios, toze' Le' nake' žXanžo.

³⁰ Žála' ži'ilo' žXano' Dios dot lažo'o,

na' len dot yichj laždo'o,

na' len dot yela' žejní'il chio',

na' len dot yela' wak chio'.

Da' ni naken da' bchi'le Dios le'e da' naken blo.

³¹ Da' bchi'le Dios le'e da' naken bežope, toze kan naken. Ki znnan:

žála' ži'ilo' lježo' kan nží'il kwino'.

Bi zoa yetó da' bchi'le Dios le'e da' nakžen blo ka da' chope ki da' wnnakze' Le'.

³² Naž benne' yodo' wsdlen' gože' Jesusen', na' wnné':

—Cháwe'do' wnnó', benne' wsdle. Da' nak dot da' li znno'. Toze nak Dios, na' bi zoa nitože no nak Dios. ³³ Na' cha' nži'ilžo Dios dot láže'žo, na' len dot yela' žejní'il chežo, na' len dot yichj lázdo'žo, na' len dot yela' wak chežo, na' cha' nži'ilžo lježžo kan nži'il kwinqžo, da' ki záka'žegaken ka yógo'te biado' ka' žotžo-ba' lo bkog la'y che Dios, na' lezka' ka yógo'te biado' ka' zzeyžo-ba' lo bkogen'.

³⁴ Kate' benle Jesusen' ka cháwe'do' bechebe bennen', gože' le', na' wnné':

—Yeláte'ze žiažje chio' nich si'o da' znna bia' Dios.

Bi bežogle nitože benne' bi da' nnable' Jesusen'.

¿Nož benne' nak Benne' Cristo zi'ne'?

(Mt. 22:41-46; Lk. 20:41-44)

³⁵ Kate' ne žsedle Jesusen' benách ka' gan nak lo zchil yodo', wnné':

—¿Biz chen' znnagak benne' yodo' wsdle ka' Benne' Criston' nake' za'só Dabí?

³⁶ Lekze Dabín' bchalje', zoalen Dios Be' La'y le', na' wnné':

ǰanžo Dios gože' ǰana':

“Wžé' kwita' li ža

kate' gonža' ga wzóa žibgak lawo'

benne' ka' bi žlé'egekle' Le' chawe'.”

³⁷ ¿Nak Benne' Criston' za'só Dabí cha' lekze Dabín' wnné' nake' ǰane'?

Benne' zan, benne' ka' nníta'gake' ga na' wyáz láže'gake' da' ni, na' bze nággake' chie'.

Jesus žesbage'e benne' yodo' wsdle ka' zia

(Mt. 23:1-36; Lk. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Kate' ne žsedle Jesusen' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, gože' légage':

—Le gape chi'i kwinkle chegak benne' yodo' wsdle ka'. Zdan láže'gake' zdágake' nile na'le, zej nakwe' laže' tonn ka'. Lezka' zdan láže'gake' wližgak benách ka' légage' cháwe'do' gan nak lawe' ya'a. ³⁹ Zb'é'gake' latje blo ka' lo yo'o gan zdobgak benách ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' gan že'j žaw-gake' tzen. ⁴⁰ Zká'agake' ližgak no'le wzebe ka', na' nich wloé'ezele chawe' kwíngake', scha zcháljgake' law Dios. Benne' ki, wsaka' zi'že Dios légage'.

Da' bnezjw to no'le wzebe che Dios

(Lk. 21:1-4)

⁴¹ Kate' ne že' Jesusen' lo zchil yodo' gan zoa kak gan zgo'ogak benách ka' mežw che yodo', zwie' kan žongak benne' ka' zgó'ogake' mežw lo kaken'. Benne' ka' de'le'e yela' wnni'a chégake' zgó'ogake' mežw zan. ⁴² Naž bžin to no'le wzebe yache' ga na', na' wloé'e chope mežw lasdo' lo kaken', da' ka' záka'gaken láte'do'ze. ⁴³ Naž Jesusen' bliže' benne' wsdle chie' ka', na' gože' légage':

—Da' li žapa' le'e, no'le wzebe yache' ni wlo'ože' ka dan' wlo'ogak yógo'te benne' ka' wló'ogake' mežw lo kak che yodo'. ⁴⁴ Yógo'te benne' ka' zgó'ogake' che da' nga'nze chégake', san no'le ni, lo yela' yache' chie' wloé'e dot da' do' deze chie', dan' žala' gáwlene'.

13

Znna Jesús kan za' wchínnjgake' yodo'

(Mt. 24:1-2; Lk. 21:5-6)

¹ Kate' bežój Jesusen' lo zchil yodo', to benne' wsdle chie' gože' Le', na' wnné':

—Benne' wsdle, bwia nga ka zen gole zej nak yo'o ki, na' ka zen gole zej nak yej ka' zej žian le'e ze'e chégaken.

² Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Zle'elo' yo'o zen ki, san bi ga'n to yej law lježen nga, dan' wchínnjgak benách ka' légaken.

Da' ka' gak biá'gaken kate' za' yeyóž che yežlyó

(Mt. 24:3-28; Lk. 21:7-24; 17:22-24)

³ Naž wyéj Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen law Ya'a Yag Olibo, da' žen' lawle gan de yodo'. Kate' Jesusen' ba ži'e ga na', naž la' légakze Bedw len Jakob, na' Zwa, na' Ndres, góžgake' Le', ⁴ na' wnnágake':

—Wnná neto' batx gak da' ki. ¿Biz gak bian' za' gaggak yógo'te da' ki?

⁵ Bechebe Jesusen', na' bsdle' légage', na' wnné':

—Le gape chi'i kwinkle nich bi gon láže'gek'le' le'e. ⁶ La'gak benne' zan, benne' légage' kan lia' neda', na' mnágake' zej nake' Benne' Criston'. Ki gon láže'gek'le' benne' zan.

⁷ Kate' yénlele žak wdile nile na'le, bi žébele. Yógo'te da' ki žala' gákgaken, san bi na' žin ža ze lawte ža ka'. ⁸ To yež tił-len

yetó yež, na' benách ka' to gan z̄nna bia' to benne' chejt̄l̄l̄engake' benách ka' yetó gan z̄nna bia' yetó benne'. Da' zan latje xo' lo yo, na' gak w̄b̄in. Gongak benách ka' žo'osbé. Da' ki gákgaken da' so law sáka'gak benách ka' nníta'gake' ža ka'.

⁹ Naž le gape chi'i kw̄inle, dan' wdé-gake' le'e lo na'gak benne' yolawe' ka'. Ch̄ingake' le'e gan z̄dobgak benne' judío ka' nich yéngkele' x̄tiža' Dios. Wzégake' le'e lawgak benne' ka' z̄nna biá'gake' lažle, na' lawgak benne' ka' z̄nna biá'gake' yež zi'to' ka'. Góngake' ki chele dan' z̄ón̄lenle neda' tzen, san ki gata' latje wzóa lile chia' neda'. ¹⁰ Zga'ale kate' žin ža ze lawte ža ka' žon byenen chejz̄éngkele' benách ka' dot yežlyó nga diža' chawe' chian'. ¹¹ Katen' wché'gake' le'e, na' wdé'gake' le'e lo na'gak benne' yolawe' ka', bi gek zédlele ni'a che da' žala' nnale. La' ža na'ze Dios wnezjwe' chele da' wchaljle, na' dan' nnale. Katen' wchaljle, kege lé'ezele na' nnale, san Dios Be' La'y nne'. ¹² Wdegak benách ka' la' biche'gakkze' ka' lo na'gak benne' ka' gótgake' lé'gake'. Benne' ka' zej nnita' x̄kwide' ka' chégake' wdé'gake' la' z̄i'ngakkze', na' z̄i'ngake' ka' wdé'gake' la' xa x̄ná'gakkzbe' ka' lo na'gak benne' ka' gótgake' lé'gake'. ¹³ Yógo'te benách ka' wzógake' le'e cheła'ale dan' z̄ón̄lenle neda' tzen, san nólele sóelele da' gaken na' zejte ža ze lawte ža, yelale.

¹⁴ Benne' ka' zól'gake' da' ni žala' chejní'igeklen'. Bzoy Daniel, bennen' bchalje' lo w̄láz Dios ža ni'te, da' z̄nnan ki: "Cho'o to da' naken xiwe' da' yesniten gan bi žala' cho'on." Kate' žin ža na', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Judea žala' wzón̄njgake', na' chjake' gan nak law ya'a ka'. ¹⁵ No benne' zoe' yichjo'o ža na' žala' wzón̄njtie', na' bi yetje' zan yo'o nich chejxi'e bi da' de chie' lo yo'on'. ¹⁶ No benne' zoe' yixe' žala' wzón̄njtie', na' bi yeyeje' liže' nich chejxi'e laže' da' x̄oa yene'. ¹⁷ Da' nyáche'le'e gaken chegak no'le ka' ža na', no'le ka' zej noe'e x̄kwide' ka', na' lezka' no'le ka' zgáze'gekle' bi' že'n ka'. ¹⁸ Le w̄láz Dios, na' nnáblele-ne' bi gon byenen wzonnjle kate' nak byo' zag. ¹⁹ Kate' ža ka' sáka'žegak benách ka' ka da' gok zga'ale katen' bi na' gata' yežlyó nga, da' ben Dios na' zejte na'a ža, na' ža ka' da' zágaken bi

gaken ki. ²⁰ Chela' bi gon Dios ga gákgak babze ža ka', bi yelá no benne', san dan' nži'ile' benne' ka' ba wžekze', ba bene' chie' gone' ga gákgak babze ža ka'.

²¹ Na'a, cha' no benne' yi'e le'e: "Le wia nga, zoa Benne' Criston' nga" o nnie': "Le wia nga zoe' ga na'" bi chejle'le che bennen'. ²² La'gak benne' zan, benne' ka' gon láže'gekle' benách ka', na' nnágake' zej nake' Benne' Criston', na' nnágake' zej nake' benne' ka' zcháljgake' lo w̄láz Dios. Wlóe'gekle' da' ka' gak biá'gaken, na' góngake' yelá' wak zen ka'. Lezka' gon láže'gekle' benne' ka' wžekze Dios cha' sáke'gekle'. ²³ Na'a le'e, le soa ban laže'. Yógo'te da' ki ba goža' le'e zga'ale ka' gákgaken.

Kan gak kate' yelá' Benne' Golje' Benách (Mt. 24:29-35, 42-44; Lk. 21:25-36)

²⁴ Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' ža ka', te gak da' ki, kate' sáka'gak benách ka' ki, choł w̄biž, na' bi cha'ni' byo'. ²⁵ Yinnjgak belj ya'abá ka', na' x̄izgak da' ka' zej nlan', da' ka' zej naken zen ya'abán'. ²⁶ Naž lé'egekle' neda', Benne' Golje' Benách, za'a lo bejw ya'abá, napa' yelá' wak zen, na' yelá' baní' chia'. ²⁷ Seła'a wbás chia' ka' che ya'abá, na' wtób-gake' benách ka' wžia' nedkza', benne' ka' nníta'gake' dap la'ate yežlyó nga, gan so lawte yo biž, na' zejte gan so lawte ya'abá.

²⁸ Le chejní'il da' žsedle yag higo le'e. Kate' so law gonen ni'a ne'ndo' ka', na' žebían x̄lage' že'ndo' ka', nnézlele za' žin byo' wbá ka'. ²⁹ Lezka', kate' lé'e'elele žakgak da' ki, nnézlele za' žin ža ze lawte ža na', na' za' la' law̄n. ³⁰ Da' li žapa' le'e, yógo'te da' ki gákgaken zga'ale kate' gatgak benne' ka', benne' sóagake' nbángake' za' na'. ³¹ Te che ya'abá, na' che yežlyó nga, san x̄tiža'a batkle te chen.

³² Kate' žin ža na' o yel na', bi nnezle nitó benne'. Bi nnézgekle wbás che ya'abá ka', na' bi nnezla' neda', ži'n Dios. Toze Dios Xa' nnezlen'. ³³ Che len, le soa lez, na' le soa ban laže', na' le wchaljlen Dios dan' bi nnézlele bi ža gákgak da' ki. ³⁴ Gaken kan žak kate' chej to benne' zi'to'. Kate' za' wzé'e liže', wdíe' lo na'gak benne' wen žin chie' ka' da' de chie'. Che chégake' we'e x̄chíngake', na' nne' soa lez benne' zoe' žape chi'e ža yo'o.

³⁵ Le soa lez dan' bi nnézlele batx̄ yelá' x̄an

yo'o, cha' kate' za' žale, o gachje yeje, o kate' zbeže leko', o zildo'. ³⁶Le gon ki, nich bi yedjxake'e le'e ztasle cha' kon yeja'kze'. ³⁷Da' ni da' žapa' le'e, lezka' žapa' yógo'te benách: le soa ban láže'.

14

Benne' yodo' ka' žóngake' xtiža'gake' sén-gake' Jesús

(Mt. 26:1-5; Lk. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹Yechóp ža ka', gak Lni Pasko' kate' žejsá' láže'gak benne' judío ka' kan ben Dios kate' beslé' xa xtó'gake' ka' lo yežlyó Egipto, da' naken lni kate' žáwgake' yet xtil da' bi nzin' kwa zichj chen. Bxoz wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka', wdíljgake' kan séngake' Jesusen' ži žize nich gótgake' Le'. ²Wnnágake':

—Bi žala' senžo-ne' ža lni dan' gongak benách ka' žo'osbė.

To no'le žlalje' da' žla' žix yichj Jesús

(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³Kate' ža na' wzóa Jesusen' lo yež Be-tania, lo liž Smon, to benne' wdé'e yižwé' leže. Kate' ne že'j žaw Jesusen', wyáz to no'le, noe'e to béga'do' da' naken yej zaka', na' nža' da' žla' žix che yeje susén las da' naken dot li láže', na' záka'le'en. Błe'e béga'don', na' wloé'e da' žla' žix yichj Jesusen'. ⁴Bža'agak bałe benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnnágake' la' lé-gakze':

—žBiz chen' gok ditje da' žixen'? ⁵Chela' no benne' gote'en, si'že' ka' lážjwžo che to yiz, na' gak chise' mežwn' chegak benách yache' ka'.

Wnné'le'egake' che no'len'.

⁶Naž bchalj Jesusen', na' wnné':

—Le we'e latje. žBiz chen' znele chie'? Nak chawe' dan' bene' chia'. ⁷Benách yache' ka' nníta'lentezgake' le'e, na' bátte'teze yénelele, gak gonle chégake' da' chawe', san neda' bi sóateza' gan zoale.

⁸Ben no'le ni ka da' wzake'e. Błalje' da' žla' žix ni neda', na' ki bpe'e neda' zga'ale kate' gacha'a lo yežw ba. ⁹Da' li žapa' le'e, gáte'teze gan wcháljgake' diža' chawe' chian' dot yežlyó nga, lezka' soa no benne' wzóa lie' da' ben no'le ni chia'. Ki gaken nich chejsá' láže'gak benách ka' le'.

Judas zchebe láže'e wdé'e Jesús lo na'gak benne' yodo' ka'

(Mt. 26:14-16; Lk. 22:3-6)

¹⁰Naž bžoj Judas Iskariote, bennen' nbáblene' benne' chežinno, benne' ka' žónlengake' Jesusen' tzen, na' wyeje' gan zej nnita' bxoz wnná bia' ka' nich wdé'e Jesusen' lo ná'gake'. ¹¹Kate' bėngekle' xtiža' Júdas na', bebėgekle', na' bchebe láže'gake' chíjzwgake' le' mežw. Naž wzó law Judas na' žilje' kan wdé'e Jesusen' lo ná'gake'.

Da' že'j žawžo nich chejsá' láže'žo kan got Xanžo

(Mt. 26:17-29; Lk. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Ko. 11:23-26)

¹²Nak ža zzo law žak lni kate' žáwgake' yet xtil da' bi nzin' kwa zichj chen, ža na' žótgake' žlá'do', bian' žáwgake' Lni Paskon', kate' žejsá' láže'gake' kan ben Dios katen' beslé' benne' judío ka' lo yežlyó Egipto. Naž benne' wsedle ka' che Jesusen' wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—žGaz žénelo' chejto' chejs'ni'ato' da' gawžo xche' che Lni Pasko'?

¹³Naž Jesusen' bsele'e chope benne' wse-dle chie' ka', na' gože' légake':

—Le chej lo yež, gan chejxáka'le to benne' noe'e to že'e nis. Le chéjlene'. ¹⁴Gan choe'e, le ye' xan yo'on': “žnna Benne' wsedle: žGaz zoa yo'o gan gáwłena' benne' wsedle chia' ka' xche' che Lni Pasko'?”

¹⁵Naž włoe'ele' le'e to yo'o zen gan nak da' chope kwia gan ba nba'a. Le wsi'ni'a da' gawžo ga na'.

¹⁶Bžojgak benne' wsedle chie' ka', na' bžingake' lo yež, na' bejxáka'gake' yógo'te kan ba gož Jesusen' légake'. Bsi'ni'agake' da' gáwgake' ga na' che Lni Paskon'.

¹⁷Kate' ba golen, bžin Jesusen' ga na', na' benne' chežinno, benne' wsedle chie' ka', zá'łengake' Le' tzen. ¹⁸Kate' ne že'j žáwgake', bchalj Jesusen', na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, zoa to benne' ládjwle le'e, benne' že'j žáwłene' neda' tzen. Le' wdé'e neda' lo na'gak benne' yodo' ka'.

¹⁹Naž gok nyache' láže'gake', na' wzó lágwage' žé'gake' Le' to toe':

—žNaken neda'?

Lezka' yetóe' wnné':

—žNedan'?

²⁰Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Nake' to benne' ladjw chežinnole ki, bennen' zžínlene' neda' tzen lo ye'n.

²¹ Cha'a gan gótgake' neda', Benne' Golje' Benách, kan njejw le'e yiche la'y kan gaken chia', san da' nyáche'le'e gaken che bennen' wdíe' neda' lo na'gak benne' ka' gótgake' neda'. Gakže chawe' che bennen' chéla'kze bi golje'.

²² Kate' ne že'j žáwgake', Jesusen' beḡwe' yet xtil. Gože' Dios: “Žóḡkeno'.” Bzožjen', na' bi'en chégake', na' wnné':

—Le gawn. Da' ni naken bel'a' žen chia'.

²³ Lezka' beḡwe' to zígá'do', na' gože' Dios: “Žóḡkeno'.” Naž bi'en chégake', na' yógo'tegake' wé'jgaken'. ²⁴ Jesusen' gože' légake':

—Da' ni naken xchena' da' žon chochen diža' kobe da' zka'nen chawe', dan' žon Dios len benách ka'. Xchena' na' laljen ni'a chegak benne' zan. ²⁵ Da' li žapa' le'e, biž ye'ja' xis uba ki na' zejte ye'ja' da' kobe gan zna bia' Dios.

Zna Jesús nna Bedw bi nónbi'e Le'
(Mt. 26:30-35; Lk. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Wdé bélgake' da' belwé lágwage' Dios, bžójgake', na' jake' law Ya'a Yag Olibo. ²⁷ Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Yógo'tele gak chope láže'le, na' yebéj yichjle neda' na'a že, dan' njejw le'e yiche la'y da' znnan: “Gota' benne' žape chi'e zila' ka', na' gásłasgakba'.” ²⁸ Te yebana' lo yela' got, cha'a gan nbab Galilea zga'ala' ka' le'e.

²⁹ Naž Bedw gože' Jesusen', na' wnné':

—La'kze yógo'tegake' gak chope láže'gake', na' yebéj yichjgake' Le', bi gak chope laža'a neda'.

³⁰ Jesusen' gože' le', na' wnné':

—Da' li žapa' le', la' yel nize, zga'ale kate' kweže leko' chope chi'i, chonne chi'i nnio' bi nónbi'o neda'.

³¹ Naž Bedon' ben choche' xtiže'e ni'a che Dios, na' wnné':

—La'kze gátlentia' Le' tzen, bi nnia' bi nónbi'a Le'.

Lezka' wnnágake' yógo'tegake'.

Jesús zcháljlene' Dios lo yežlyón' nzin' Jetsemaní

(Mt. 26:36-46; Lk. 22:39-46)

³² Naž bžin' Jesusen' len benne' ka' žónlen-gake' Le' tzen lo yežlyón' nzin' Jetsemaní, na' gože' légake', na' wnné':

—Le kwe' nga, kate' cha'a neda', chejcháljlēna' Dios.

³³ Bchi'e Bedw len Jakob, na' Zwa, na' wzó lawe' žekle', na' žak nyache' láže'e. ³⁴ Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Gatkza' lo yela' žak nyache' láže' chia'. Le kwez nga, na' le nna'ze dot yele.

³⁵ Naž Jesusen' wzé'e yeláte'do' na'le, na' bzechw lawe' lo yo, na' bcháljlēne' Dios. Wnnable' Le', cha' wak, kwase' chie' da' žala' sáka'li'e ža na'. ³⁶ Kate' ne zcháljlēne' Dios, wnné':

—Xe, yógo'te gak gono' Le'. Bekwás da' žala' sáka'li'a, san kege kan ženela' neda', san kan ženelo' Le', gono'.

³⁷ Naž Jesusen' beyeje' gan zej nni'a' benne' wsedle chie' ka', na' bejḡake'e lé-gake' ztásgake'. Gože' Bedon':

—Smon, žztaso' na'a? ;Bi žbejo' bichgale yej lawo' to chí'ido'ze? ³⁸ Le nna'ze dot yele, na' le wchaljlen Dios, na' le nnable' bi si' latje da' xiwe' chen' le'e cheja'ale. Da' li be' nákkzele zoakzen ban láže', san lo yela' benách chele žedó láže'le.

³⁹ Naž da' yoble wyéj Jesusen', na' bcháljlēne' Dios, na' la' tlebe kan wnné'.

⁴⁰ Kate' beyeje' da' yoble gan nni'a'gake', bejḡake'e légake' ztásgake' dan' yo'o bichgale yej lágwage'. Bi wnnézgekle' bi da' yé'gake' Le'. ⁴¹ Kate' beyeje' da' chonne chi'i gan nni'a'gake', gože' légake':

—;Žtasle? ;Žezi' láže'le? ;Ká'teze! ;Ba bžin ža! Le wia nga, neda', Benne' Golje' Benách, ba ndia' lo na'gak benne' doja' ka'. ⁴² ;Le chas! ;Le cho'o! Le wia nga, za' bennen' wdíe' neda' lo na'gak benách ka'.

Želzene' Jesús

(Mt. 26:47-56; Lk. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Kate' ne zchalj Jesusen' da' ni, bla' Judas, bennen' nbáblene' yechinéj benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' zá'lengak benne' zan le' tzen, benne' ka' zej noe'e ya ntoche' ka', na' yag ka'. Bxož wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka', na' benne' gole ka', bséla'gake' légake'. ⁴⁴ Judas na', bennen' zdie' Jesusen' lo ná'gake' ba bloe'ele' légake' to da' gone' da' gak bian' no benne' nake' Jesusen', na' wnné':

—Bennen' wchág lawa'-ne', Lekze' Jesusen'. Le sene', na' le chi'e. Le wia binlo nich bi yelé'.

⁴⁵ Kate' bžin Judas na' ga na', la' wbíga'tie' gan zoa Jesusen', na' gože' Le':

—Benne' wsedle, Benne' wsedle.

Naž bchag lawe' Jesusen'. ⁴⁶ Naž bəxw-gake' Jesusen', na' bché'gake' Le' nžeje'.

⁴⁷ Naž to benne' žónlene' Jesusen' tzen wleje' ya ntoche', na' bene' we' bi' wen žin che bχoz blo, na' bchoge' yid nagbe'.

⁴⁸ Jesusen' gože' benne' ka', na' wnné':

—ǰBžojle nwa'le ya ntoche' ka', na' yag ka' nich senle neda', kan žonle kate' zzenle to benne' wbán? ⁴⁹ Kate' ža ka' wzóalena' le'e, na' bsdla' benne' ka' gan nak lo zchil yodo', bi wzenle neda', san žaken ki nich gak da' nyejw le'e yiche la'y.

⁵⁰ Naž yógo'te benne' wsedle ka' che Jesusen' beběj yíchjgake' Le', na' bzónnj-gake'.

Žzonnj to xkwide' byo

⁵¹ Lezka' wzóa to xkwide' byo ga na', nawbe' Jesusen', na' nχoaze kwinbe' to laže' laga'. Benne' ka' zej nchi'e Jesusen' bəxw-gake'-be', ⁵² san bsanbe' lažen', na' gal yidzebe' bzonnjbe'.

Zché'gake' Jesús lawgak benne' yolawe' blo che yodo'

(Mt. 26:57-68; Lk. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵³ Bché'gake' Jesusen' law bχoz blo, gan zej ndobe yógo'te bχoz wnná bia' ka' len benne' gole ka', na' benne' yodo' wse-dle ka'. ⁵⁴ Bedw bejnawe' Jesusen' z'ito'le. Wyó'e la' li'a liž bχoz blon', na' wžé'lene' tzen benne' ni'a na' ka' bχoz blon', na' bche'l kwine' gan nak žoa'a yi'.

⁵⁵ Bχoz wnná bia' ka' len yógo'te benne' yolawe' blo ka' gónegekle' želgekle' to da' gak yesbága'gake' Jesusen' zia nich gak chóggake' chie' gate', san bi be bžélgekle'.

⁵⁶ Benne' zan wnnégake' che Jesusen' da' wen laže', san bi gok tlebe dan' wnnégake' chie'. ⁵⁷ Naž wzegak benne' ka' wnnégake' che Jesusen' da' wen laže', na' wnnágake':

⁵⁸ —Neto' benlto' da' bchalj bennen', na' wnné': “Wchinnja' yodo' nga, da' benen len ni'a na'gak benne' ka', na' yechonne žaze yechisa' yetó da' bi gonon len ni'a na'gak benne' ka'.”

⁵⁹ Lezka' bi gok tlebe xříža'gake'.

⁶⁰ Naž wzó ža' bχoz blon' gachje lawe'le benne' ka' nníta'gake' ga na'. Wnnable' Jesusen', na' wnné':

—ǰBi be žechebo'? ǰBizen' da' znnagak benne' ki kan naken chio'?

⁶¹ Wzóa žize Jesusen', na' bi be bechebe'. Da' yoble bχoz blon' wnnable' Le', na' wnné':

—ǰNako' Le' Benne' Criston', Ži'n Dios la'y?

⁶² Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Naka'. Lezka' lé'elele neda', Benne' Golje' Benách, soa' kwi'a kwit li ža che Dios, Bennen' napkze' dot yela' wnná bia', katen' yelá'a lo bejw ya'abá.

⁶³ Naž bχoz blon', lo yela' zža'a chie' bcheze' laže' da' nakwe', na' wnné':

—Bi žiážjelžo no benne' wlo'e'ele' zia da' nbage'e. ⁶⁴ Bénkzelele wnnié' che Dios len da' wnné'. ǰBiz znnale le'e?

Yógo'tegake' bchóggake' che Jesusen' gate'.

⁶⁵ Naž ba'e' wzó lawgake' zžé'egake' Jesusen' zene'. Bkáche'gake' yej lawe', na' bėngake' Le' zi', na' wnnágake':

—Wnné' ya'a na'a nolto' bwáwža'ato' Le'.

Benne' ka', benne' ni'a na' bχoz blon', wdápa'gake' žoa'a law Jesusen'.

Znna Bedw bi nónbi'e Jesús

(Mt. 26:69-75; Lk. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

⁶⁶ Kate' ne zoa Bedw li'a zan yo'o, to xkwide' no'le, bi' wen žin che bχoz blon', wbíga'be' gan zoe'. ⁶⁷ Kate' bje'elbe' Bedon' gan ži'e zche'l kwine' žoa'a yi', bwíabe' le', na' wnnabe':

—Lezka' le' žónleno' Jesús, benne' Nasaret na', tzen.

⁶⁸ Beží'i Bedon', na' wnné':

—Bi nónbi'a-ne', na' bi nnezla' bi dan' zno'.

Bežój Bedon', na' bejsóe' gan žážgake' li'a na'. Naž wžeže leko'. ⁶⁹ Da' yoble to xkwide' no'le wen žin bwíabe' le', na' wzó lawbe' že'be' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnnabe':

—Benne' ni žónlene' lé'gake' tzen.

⁷⁰ Da' yoble bžon Bedon'. Yextido', benne' ka' nníta'gake' ga na' góžgake' Bedon', na' wnnágake':

—Da' li žónleno' lé'gake' tzen, dan' nako' benne' Galilea. La' díža'ze zchaljo' zej nak bi'o, dan' toze kan zchaljle.

⁷¹ Wzó law Bedon' žžia kwine' zia, zzetje' Dios, na' wnné':

—Bi nónbi'a bennen' zchaljle chie'.

⁷² ǻa' wǵéžete leko' da' chope chi'i. Naž bejsá' laže' Bedon' dan' wnná' Jesusen', katen' gože' le': "Zga'ale kate' kweže leko' chope chi'i, chonne chi'i nni'o' bi nónbi'o neda'." Kate' bejsá' laže'e diža' ni, wzó lawe' zbéželi'e.

15

Zché'gake' Jesús' law' Pilato, benne' wnná' bia'

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lk. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Kate' ne nak zildo', bǵoz' wnná' bia' ka' len' benne' gole' ka', na' benne' yodo' wsedle' ka', na' yógo'te' benne' yolawe' blo' che yodo', bégake' toze' diža'. Naž bché'gake' Jesusen' nžeje', na' bdégake' Le' lo' na' Pilato, bennen' wnná' bian', nich' choge' chie' gate'. ² Pilaton' wnnable' Jesusen', na' wnné':

—ǵi'Nako' le' benne' nna' bi'e' benne' judío' ka'?

Bechebe' Jesusen', na' wnné':

—Da' li' zǵno'.

³ Bǵoz' wnná' bia' ka' besbága'gake' Jesusen' da' zan' da' zia'. ⁴ Naž' Pilaton' wnnable' Le' da' yoble, na' wnné':

—ǵi'Bi' be' žechebo'? Bze' nag' da' zan' da' žesbága'gake' le'.

⁵ Bi' be' bechebe' Jesusen'. Ka' goken, bebán' laže'l' Pilaton'.

Želchoge' che' Jesús' gate'

(Mt. 27:15-31; Lk. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ De' to' da' žónteze' žon' Pilaton' kate' žak' lni' na', žsane' to' benne' njejwe' liž' ya, nóte'teze' benne' želnáb' benne' ka'. ⁷ Kate' ža' ka' to' benne' lie' Barrabás' njejwe' liž' ya, tzen' len' yeba'e' lježe' ka', benne' ka' bdǵl-
lengake' benne' Roma' ka', na' bétgake' ba'e' benách' ka'. ⁸ Kate' bžingak' benne' zan' ka' gan' zoa' Pilaton', wzó' lágwage' zǵnábgekle' le' gone' chégake' ka' žónteze' žone'. ⁹ Beží'i' Pilaton', na' wnné':

—ǵi'Žénelele' wsana' bennen' chele, bennen' nna' bi'e' benne' judío' ka'?

¹⁰ Ki' wnná' Pilaton' dan' žákbe'ele' bǵoz' wnná' bia' ka' bdégake' Jesusen' lo' ne'e' dan' zgé'egekle' Le'. ¹¹ Bǵoz' wnná' bia' ka' bze-
jni'igekle' benne' zan' ka' nich' nnábgekle' Pilaton' wsane' Barrabasen' lo' ná'gake'. ¹² Naž' Pilaton' wnnable' lé'gake' da' yoble, na' wnné':

—ǵi'Biz' žénelele' gona' che' bennen' zǵnale' lie' benne' nna' bi'e' benne' judío' ka'?

¹³ Wžéžeya'agake' zižje, na' wnná'gake':

—ǵi'Bde'e' le'e' yag' kroze!

¹⁴ Pilaton' wnnable' lé'gake', na' wnné':

—ǵi'Biz' da' zia' nbage'e'?

Da' yoble' wžéžeya'agake' zižje, na' wnná'gake':

—ǵi'Bde'e' le'e' yag' kroze!

¹⁵ Dan' gónele' Pilaton' gone' dan' chaž' láže'gak' benne' zan' ka', bsane' Barrabasen' lo' ná'gake'. Naž' gože' benne' ka' žjake' lo' wdǵile, chǵngake' Jesusen', na' bdie' Le' lo' na'gak' benne' ka' nich' chejdá'gake' Le' le'e' yag' kroze.

¹⁶ Naž' benne' ka' žjake' lo' wdǵile, bché'gake' Jesusen' li'a' yolawe', gan' btóbgake' ljéžgake' ka'. ¹⁷ Bwákwwage' Jesusen' to' laže' xna, na' bégake' to' da' bžíagake' yichj' Jesusen', dan' naken' len' ni'a' ne'e' yag' yeche'. ¹⁸ Naž' wzó' lágwage' žon' dtǵjgekle' Jesusen', na' wnná'gake':

—ǵi'Ga'n' zen' le', benne' zǵna' bi'e' benne' judío' ka'!

¹⁹ Bdǵngake' ya' xtil' yichje', na' bžé'egake' Le' zene'. Bzoa' zǵbgake' lawe', na' lo' yela' žon' ditjle' bka'n' zéngake' Le'. ²⁰ Kate' beyóž' ben' dtǵjgekle' Le', beká'agake' laže' xnan' da' nakwe', na' begákwwage' Le' laže' chekze'. Naž' bebéjgake' Le' la' lí'ale' yolawen' nich' chejdá'gake' Le' le'e' yag' kroze.

Zdá'gake' Jesús' le'e' yag' kroze

(Mt. 27:32-44; Lk. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ Bǵxwwage' to' benne' yež' Sirene, benne' zdeze' ga' na', na' zezé'e' yix'e'. Lie' Smon, na' nake' xagak' Kantr, na' Rufo. Bégake' ga' bi'e' yag' kroze' che' Jesusen'.

²² Bché'gake' Jesusen' latjen' nzin' Gól-gota, to' diža' hebreo' da' zǵnnan' len' diža' xiža', Ya'a' Žit' Yichj' Benne'. ²³ Bé'gake' da' ye'j' Jesusen' xis' uba' da' nžixen' než' sla' che' mirra, san' Le' bi' we'jen'. ²⁴ Naž' bdá'gake' Le' le'e' yag' kroze, na' wdǵngake' laže' da' gokw' Jesusen' lo' na' to' to' benne' ka', benne' žjake' lo' wdǵile. Bebéjgake' da' gak' bian' nich' nnéžgekle' dan' yeyala' to' toe'.

²⁵ Ne' nak' xsile' katen' bdá'gake' Le' le'e' yag' krozen'. ²⁶ Dižan' da' bdá'gake' le'e' yag' kroze' yichjle' Jesusen' kan' nak' da' žesbága'gake' Le' zia' zǵnnan' ki: "Benne' zǵna' bi'e' benne' judío' ka'." ²⁷ Bdá'gake' chope' benne' wbán' ka' le'egak' yag' kroze

ka' tzen len Jesusen', na' de'e toe' kwite' li ža, na' yetóe' kwite' yegle. ²⁸ Ka' goken, gok kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Wbáblene' benne' wen da' zinnj ka'."

²⁹ Benne' ka' želdié' ga na' bliž zí'gake' Jesusen'. Bta yíchjgake', na' wnnágake':

—jO'! ĺWchinnjo' yodo' che Dios, na' yechonne žaze yechison'? ³⁰ Beslá kwino' na'a, na' betj le'e yag krozen'.

³¹ Lezka' bĥoz wnná bia' ka', na' benne' yodo' wsedle ka', ben díjtgekle' Le'. Belyi'e ljéžgake' toe' yetóe', na' wnnágake':

—Beslé' benne' yoble ka', san bi gak yeslá kwine'.

³² Lezka' wnnágake':

—jO'! ĺNako' Benne' Criston', benne' nna bi'e benne' judío ka'? Betj na'a le'e yag krozen' nich le'elton', na' chejle'to' chio'.

Lezka' benne' ka' zej de'e le'egag yag kroze ka' tzen len Le', bliž díjtgekle' Le'.

Da' goken kate' got Jesús

(Mt. 27:45-56; Lk. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Kate' bžin wawbíž, bĥol dot yežlyó nga, na' goken ki na' zejte žedá chonne.

³⁴ Kate' ne žedá chonne, wžéžeya'a Jesusen', na' wnné':

—Eloi, Eloi, ĺlama sabaktani?

Diža' hebreo ni znnan len diža' ĥiža': "Dios chia', Dios chia', ĺbiz chen' bsan lažo'o neda'?"

³⁵ Benne' ka' nníta'gake' ga na' béngekle' diža' ni, na' wnnágake':

—Le wzé nag. Žliže' Lías.

³⁶ Naž bĥite' to benne' zoe' ládjwgake', na' besbise' to da' blóle da' že'jen nis lo nop zichj. Bde'en to law ya ĥtildo', na' bi'en nich ĥop Jesusen', na' wnné':

—Kwezžo, na' wíażo cha' yid Líasen' nich yetinne' Le'.

³⁷ Wžéžeya'a Jesusen', na' la' gottie'. ³⁸ Wžeza' laže' žeje da' nalan' gachje láwe'le lo yodo', na' bžojen chople, da' wzó lawnjichlen, na' bžinten ĥní'alén. ³⁹ Bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdíle, na' zie' law Jesusen', blé'ele' kan goken, kan wžéžeya'a Jesusen', na' la' gottie', na' wnné':

—Da' li benne' ni goke' Zi'n Dios.

⁴⁰ Lezka' wnníta'gak no'le ka' ga na', na' zí'to'le zwiágake'. Wnníta'gak Lia Madlen, na' Salomé, na' Lia, ĥna'gak Jakob kwide', na' Jwsé ládjwgak no'le ka'. ⁴¹ No'le ki jákléne' Jesusen' katen' wdé' gan nbab

Galilea, na' góklengake' Le', na' bnéžjwgake' da' bdawe' Le' len benne' ka' zónlengake' Le' tzen. Lezka' wnníta'gak yebale no'le zan ga na', no'le ka' bžínlengake' Le' lo yež Jerusalén.

Žkáche'gake' Jesús lo yežw ba

(Mt. 27:57-61; Lk. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Za' žále ža zpá'gake', ža na' za' žin ža la'y chegak benne' judío ka'. ⁴³ Che len bla' Jwsé, benne' yež Arimatea, ga na'. Nake' benne' blo ládjwgak benne' yolawe' blo che yodo', na' lezka' zbeze' ža nna bia' Dios. Dot laže'e wyóe'e gan zoa Pilato, na' wnnable' le' wnežjwe' le' latje yeywé'e Jesusen'. ⁴⁴ Bebán láže'le Pilaton' kate' wnné' ba got Jesusen', na' bliže' bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdíle, na' wnnable' le' cha' ba nat Jesusen'. ⁴⁵ Kate' benle' da' wnná bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdíle, bnežjwe' Jwsén' latje yeywé'e Jesusen'. ⁴⁶ Naž Jwsén' go'we' to laže' da' záka'le'en, na' betinne' Jesusen' le'e yag kroze, na' bĥel-le' Le' lažen' da' záka'le'en. Naž wló'ogake' Le' lo yežw ba da' nadžen to lo bloj le'e ya'a yej. Bde'e to yej blag žen da' besbagan' gan žó'ogake' lo yežw ba na'. ⁴⁷ Lia Madlen, na' Lia, ĥna' Jwsé, bwiágake' gan bdé'gake' Jesusen'.

16

Žebán Jesús lo yeła' got

(Mt. 28:1-10; Lk. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Kate' ba wdé ža la'y chegak benne' judío ka', da' naken ža gaže ža, naž Lia Madlen, na' Salomé, na' Lia, ĥna' Jakob, wzí'gake' da' zla' zix nich chejló'ogake' Jesusen' da' zixen'. ² Kate' ne nak zildo' ža nežw, jake' žoa'a yežw ba che Jesusen', na' bžíngake' ga na' kate' za' la' wbíž. ³ Belyi'e ljéžgake' ka', na' wnnágake':

—ĺNož benne' yeké'e yej na' nich gak cho'ožo lo yežw ba chien'?

⁴ Kate' bžíngake' ga na', bwiágake', na' blé'egekle' ba nkwas yej na', na' naken to yej žen. ⁵ Wyážgake' lo yežw ba le'e ya'a yej na', na' blé'egekle' to ĥkwide' byo, wbás che ya'abá ga na'. Že'be' chelá'a li ža lo yežw ban', na' nákwbe' to laže' tonn, laže' zíla'do'ze, na' bžébele'egake'. ⁶ Naž ĥkwiden' gožbe' lé'gake', na' wnnabe':

—Biž žébele. Žeyilje Jesusen', Benne' Nasaret, Bennen' wdé'e le'e yag kroze. Ba

bebane'. Biž zoe' nga. Le wia ga ni b̄xóa-gake' Le'. ⁷Le chej na'a, le chejzenle benne' wsdle chie' ka' da' ni, na' lezka' Bedw, na' ye'le légage': "Chej Jesusen' zga'ale' ka le'e gan nbab Galilea. Yel'é'elele-ne' ga na' kan ba gožkze' le'e."

⁸Naž bežógage' ga na', na' bžónnjgake' žoa' a yežw ban' dan' želzize' lo yela' zžebe chégake'. Bi belyi'e no benne' da' ni dan' zžébe|e'egake'.

Zloe'e law Jesús law Lia Madlen

(Jn. 20:11-18)

⁹Kate' bebán Jesusen' zildo' ža nežwn', bløe'e lawe' zga'ale law Lia Madlen, no'len' bebéj Jesusen' gaže be' xiwe' ka' wyo'é'e. ¹⁰Wyéj Lian', na' bejzenlen' benne' ka' wdálengake' Jesusen'. Benne' ki zej nak nyache' laže'e, na' zbéžegake'. ¹¹Kate' béngkele' kan nak da' bchalje', na' wnné' zoa nban Jesusen', na' blé'ekzele' Le', bi bejlé'gake' chie'.

Chope benne' wsdle ka' che Jesús želé'egekle' Le'

(Lk. 24:13-35)

¹²Wdé na', nža'le bløe'e law Jesusen' law-gak chope benne' wsdle chie' ka', benne' yó'ogake' nez, na' zjake' gan nak nez yixe'. ¹³Naž beyéjgake', na' bejzéngeklen' yezíka'gake', san bi bejlé'gake' xtíža'gake'.

Da' bde Jesús lo na'gak benne' wbás chie' ka'

(Mt. 28:16-20; Lk. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴Kate' ze lawte, bløe'e law Jesusen' law-gak benne' chinéj, benne' wbás chie' ka', kate' ne že'j žawgake'. Bdi|e' légage' dan' bi žejlé'gake' chie', na' dan' nak zide yichj lázdo'gake', na' dan' bi bejlé'gake' xtíža'gak benne' ka' blé'egekle' Le' wdé bebane'.

¹⁵Naž gože' légage', na' wnné':

—Le chej dot yežlyó nga, chejzénlele yógo'te benách diža' chawe' chian'.

¹⁶Nóte'teze benne' chejli'e chia' neda', na' yezóe' nis, yelá bennen', san no benne' bi chejli'e chia', ga'n do|a' da' nbage'e.

¹⁷Benne' ka' chejlé'gake' chia' neda' góngake' da' gak biá'gaken. Wkóngkele' žin la', na' yebéjgake' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka', na' wcháljgake' diža' yoble ka'. ¹⁸Cha' góxwgage' bele snia ka' len ná'gake', o cha' yé'jgake' da' žoten benách, bi be gonon chégake'. Xoa ná'gake' benne' yižwé' ka', na' yeyáktegake'.

Jesús žeyepe' ya'abá che Dios

(Lk. 24:50-53; Hch. 1:6-11)

¹⁹Kate' Xanžon' beyóž bcháljlene' légage' da' ki, Dios bechise' Le' ya'abá chie', gan wži'e kwit li ža che Dios. ²⁰Bžógage' lé-gake', na' bejzéngek|e' benách yógo'te yež. Xanžon' gók|enkze' légage', na' bi'e légage' latje béngake' da' zej nak bian' nak dot da' li da' zcháljgake'. Ka'kze naken.

DIŽA' CHAWÉ' DA' BZOJ LUKAS

Diža' da' wló'o Lukas lo na' Teófilo

¹Benne' zan ba ben byéngake' b'zójgake' gaze lo den da' naken dot da' li, dan' goken gan zoažo, ²káteze blé'egeklen' ža ni'te, na' b'zéngkelen' žo'o, na' b'zégake' diža' kan goken. ³Žekla' neda' gaken chawe' wzoja' da' ki gaze lo den chio', Teófilo, benne' cháwe'do', dan' ba wdilja' binlo kan nak yógo'te dan' goken ža ni'te. ⁴Zzoja' da' ni chio' nich nnezlo' nak dot da' li da' ba nsedlo'.

Złoe'el wbás che ya'abá kan galj Zwa, benne' yezóe' benách ka' nis

⁵Ža ni'te katen' wnná bia' Herodes gan nbab Judea, wzóa to b'xoz lie' Secría. Nbáblene' to kwe' b'xoz, da' naken kwe' dan' z'na bia' Abías. Lezka' Xbel, zo'le Secrían', nake' za'só Aarón, bennen' goke' b'xoz blo nežw, na' benne' biche' Moisés. ⁶Secrían' len Xbelen', zej nake' chawe' law Dios, na' dot láže'gake' žóngake' kan z'na xtiža' Dios, na' lezka' da' bchi'le' Le'. Ki goken, bi gok nitó benne' nnie' chégake'. ⁷Bi wzóa no xkwide' chégake', dan' nak Xbelen' no'le wbiž, na' žoptie' ba ngólgake'.

⁸Bžin byo' beyala' che kwe' b'xoz ka' gan nbab Secrían' góngake' žin law Dios, lo yela' b'xoz chégake'. ⁹Kan žónteze žongak b'xoz ka', beyala' lo wláz Secrían' wyóe'e latje la'y che yodo' nich wzeye' yale zix law Xanžo Dios. ¹⁰Kate' Secrían' ne zzeje' yalen', yógo'te benách ka' wnníta'gake' la' lí'ale, na' zchájljengake' Dios. ¹¹La' na'ze bla' law to wbás che Xanžon' gan zoa Secrían', zie' chelá'a li ža che bkog la'y gan žey yalen'. ¹²Katen' Secrían' ble'ele' wbás che ya'abán', gok zedle', na' bžebe'. ¹³Naž wbasen' gože' Secrían', na' wnné':

—Secría, bi žebo'. Dios ba benle' da' z'nnablo'-ne', na' Xbel, no'le chion', soa to bi' byodo' chie', na' go'o labe' Zwa. ¹⁴Gak yela' ba nez zen chio', na' yebéle'elo'. Benne' zan yebégekle' ni'a che xkwiden'. ¹⁵Gakbe' zenle'e law Dios. Bi ye'jbe' xis uba, na' kege to da' žsožlen benách ka'. Dios Be' La'y yedjsóalene'-be' kate' ne yo'obe' lo le'e xna'be'. ¹⁶Zwa ni gonbe' ga yeyakgak

benne' zan, benne' Israel ka', che Xanžo Dios. ¹⁷Lezka' cheje' zga'ale' ka Xanžon', na' Be' la'yen', na' yela' waken', da' ka' wn-níta'lengaken Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, sóalengaken le'. Ki gaken che Zwan' nich yeyone' toze benne' zej nake' xa len zí'ngake' ka'. Wzejni'ile' benne' ka' zží'igake' che Dios, nich yeyákgake' benne' chawe' ka', na' yesnisle' légake' nich gak ban láže'gake', na' gápegake' Xanžon' ba la'ne.

¹⁸Naž Secrían' wnnable' wbás che ya'abán', na' wnné':

—žBize gak bian' g'gakgak da' ki? Ba ngola' neda', na' lezka' ba ngol no'le chian'.

¹⁹Bechebe wbasen', na' wnné':

—Neda' lia' Gabriel. Žona' žin law Dios. Lekze' bsele'e neda' nich wcháljljena' le', na' wzenla' le' diža' chawe' ni. ²⁰Na'a, dan' bi bejli'o da' goža' le', wkwežo', na' biž gak nnio' kate' gákžegak yógo'te da' ki, kate' žin ža.

²¹Xak gokgak da' ki, wnníta'gak benne' ka' la' lí'ale, želbeze' Secrían', na' že-bángekle' dan' zžél-le'ele' lo latje la'yen'. ²²Kate' bežój Secrían', bi gok wcháljljene' légake', na' gókbe'egekke' ble'e dáwe'le' to da' bloe'el Dios le' lo latje la'yen'. Dan' bi gok nne Secrían', bloe'ezele' nich bzejni'ile' légake' dan' goken.

²³Kate' bza'a ža ka' žala' gon Secrían' žin law Dios, naž beyeje' liže'. ²⁴Wde' ža ka' wyó'o bi'do' lo le'e Xbel, zo'le Secrían', na' bga'ne' yo'oze gayo' byo'. Bsa' laže'e, ²⁵na' wnné':

—Xanžon' žone' chia' ki. Žonne' to xkwide' chia', na' žone' ga biž yedoe'ela' lawgak benách ka'.

Wbás che ya'abán' złoe'ele' kan za' galj Jests

²⁶Wde' xop byo', bla' law wbasen' che ya'abá, dan' bseja' Dios wbás na'kze', Gabriel, nich cheje' lo yež Nasaret, dan' nbaben Galilea. ²⁷Dios bseje'e le' ga na', nich chejcháljljene' to xkwide' no'le lebe' Lia. Lebe' ba bchebe láže'be' wchág ná'lenbe' to benne' byo lie' Jwsé. Le' nbabe' za'só Dabí, bennen' wnná bi'e benách Israel ka' ža ni'te. ²⁸Kate' wyó'o Gabrielen' gan zoa Lian', gože'-be':

—Padiox. Dios že' laže'e le'. Xanžo Dios zóalene' le'. Lekze' žone' ga g'kakže' chawe' chio' ka gak chegak yógo'te no'le ka'.

²⁹ Kate' Lian' ble'elbe' wbás che ya'abán', wže' zedlbe' ni'a che dan' bchaljen', na' bebanlbe' kan gože'-be'. ³⁰ Naž wbasen' gože'-be', na' wnné':

—Lia, bi žebo', dan' Dios žon chawe'e le'. ³¹ Na'a, cho'o to bi'do' li'o, na' galj to xkwide' byodo' chio', na' go'o labe' Jesús.

³² Jesús ni golbe', na' gake' benne' blo, na' si' le' Zi'n Dios, Benne' zente. Xanžo Dios gone' ga nna bi'e kan ben Dabí, xa gole wdé che Jesusen', bennen' wnná bi'e ža ni'te. ³³ Jesusen' nna biá'teze' benne' Israel ka', na' yela' wnná bia' chien' batkle te chen.

³⁴ Naž Lian' wnnablbe' wbás che ya'abán', na' wnnabe':

—¿Nakxkze gak da' ki, dan' bi zóalena' benne' byo?

³⁵ Naž wbasen' gože'-be':

—Dios Be' La'y le'e gan zo', na' gone' ga yela' wak che Dios, Benne' zente, sóalenen le', na' gaken gan zo' ka to zo! da' zgo'o bejw. Che len bi' byodo' na', bi'don' žala' galjbe', cho'obe' lo na' Dios, na' si' labe' Zi'n Dios. ³⁶ Lezka' Xbel, zi'n xa xto'o wdé, ba yo'o to bi' byodo' li'e la'kze ba ngole'. Wnnégake' chie', na' wnnágake': “Nake' no'le wbíž” san ba zej xop byo' yo'o bi'don' li'e. ³⁷ Bi be zoa da' bi gak gon Dios.

³⁸ Naž Lian' wnnabe':

—Nakkza' chie'. To chi'ize naka' wen žin che Xanžon'. Gak chia' kan bach wnnó' gon Dios chia' neda'.

Naž la' beza'te wbás che ya'abán' gan zoa Lian'.

Lia zejwiabe' Xbel

³⁹ La' ža na'ze wyó'o Lia nez, na' taría taría wyejbe' gan nak law ya'ado' ka', na' bžinbe' to yež da' nbaben Judea. ⁴⁰ Kate' bžinbe' ga na' wyo'obe' liž Secrián', na' gožbe' Xbelen': “Padiox.”

⁴¹ Kate' benle Xbelen' dan' wnná Lian', la' btate kwin bi'don' yo'obe' li'e, na' Dios Be' La'y bedjsóalene' le'. ⁴² Naž Xbelen' wnnié' zizje, na' wnné':

—Dios ba ben cháwe'že' le' ka yógo'te no'le ka', na' lezka' ben chawe'e bi'don' yo'obe' li'o. ⁴³ ¿Nozkze neda', dan' bla' xna' Xana' ga zoa' ni? ⁴⁴ Katen' benla' dan' gožo' neda', lo yela' žebél chebe' la' btate kwin bi'don' yo'obe' li'a. ⁴⁵ Ba nez zen naken chio' dan' bejli'o xtiža' wbás che ya'abán', na' gakkze kan gože' le' lo wláz Xanžon'.

⁴⁶ Naž Lian' wnnabe':

Dot laža'a zka'n zena' Xanžon',

⁴⁷ na' žebélenla' Dios, Benne' Weslá chian'.

⁴⁸ Dios na'kze be' laže'e neda'.

Yoa'a lo ne'e Le', na' to chi'ize naka' wen žin chie'.

Na'a so law, nnágake' chia':

“Ba nez zen naken che no'len'.”

⁴⁹ Zenle'e nak da' ben Dios, Benne' zente, chia' neda'.

¡Ga'n zen La la'y chie'!

⁵⁰ Le' žeyache' láže'tezle' benne' ka' zžébe-gake' Le',

na'a ža, na' to chi'ize.

⁵¹ Da' zan yela' wak zen ka' ba bene' Le'.

Bzejxjwe' benne' ka' bka'n zéngake' yela' žejní'il chégake'.

⁵² Beké'e yela' wnná bia' chegak benne' blo ka',

na' bene' ga zej nak blo benne' gaxjw laže' ka'.

⁵³ Bwawe' benne' ka' beldone',

na' bka'ne' ka'ze benne' wnni'a ka'.

⁵⁴ Góklene' benne' Israel ka', benne' wen žin chie' ka',

dan' be' laže'e légake', na' beyache' láže'le' légake'.

⁵⁵ Bene' da' bchebe laže'e chegak xa xto'žo ka', dan' gone' chežo,

dan' bchebe laže'e che Bran, na' chegak za'sóe' ka'.

⁵⁶ Lian' bgá'nlenbe' Xbelen' chonne byo', na' wdé na' beyejbe' ližbe'.

Da' gok kate' golj Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis

⁵⁷ Kate' bžin ža žala' soa xkwide' che X-belen', golj to bi' byodo'. ⁵⁸ Benne' zjo'o li'a chie' ka' len lježe' ka', béngekle' kan Dios beyache' láže'le' le', na' bebélengekle' le'. ⁵⁹ Kate' ba gok xono' ža zoa xkwiden', bla'gak ljéžgake' ka' ga na' nich chóggake' lo beja' che bi' byodon' da' nak bian' nbabbe' che Dios, na' gónegekle' wzóagake' labe' Secriá kan zoa la xabe'. ⁶⁰ Naž bež'i Xbel, xna'be', na' wnné':

—O'o. Zwa si' labe'.

⁶¹ Wnnábgekle' le', na' wnnágake':

—¿Biz chen'? Bi zoa nitó lježle, benne' lie' Zwa.

⁶² Naž benne' ka' blo'ézegekle' nich nnábgekle' xabe' bize žénele' si' labe'.

⁶³ Secrián' wnnabe' to blagdo', na' bzoje' lawn da' znnan: “Zwa si' labe'.” Be-bángekle' yógo'tegake'. ⁶⁴ Ka' gaze la' beyáljwte žoa'a Secrián', na' gok bechalje',

na' bka'n zene' Dios. ⁶⁵ Naž bebángleke yógo'te benne' zjo'o li'a chégake', na' wzé diža' kan gok da' ki yógo'te yeždo' zej nmitan' lawgak ya'ado' ka' gan nbab Judea. ⁶⁶ Bza' láže'gak yógo'te benne' ka' katen' béngleke' kan goken, na' wnnágake':

—¿Bizkzen' gon bi' byodon'? Da' likze Xanžon' zóalene'-be'.

Da' bchalj Secría lo wláZ Dios

⁶⁷ Naž Dios Be' La'y bedjsóalene' Secrían', xa Zwan', na' bchalje' lo wláZ Dios, na' wnné':

⁶⁸ ;Ga'n zen Dios, Xangak benne' Israel ka', dan' bedjwie' žo'o, benách chie', na' beya'we' žo'o!

⁶⁹ Bsele'e Benne' Weslá chežo ga zoažo ni, len yela' wak zen chie'.

Nake' Xkwiden' za' goljbe' ladjwgak za'só Dabí,

bennen' goke' wen žin che Dios ža ni'te.

⁷⁰ Ža ni'te bchebe laže'e gone' da' ki, dan' wnné' lo na'gak benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le'.

⁷¹ Bchebe laže'e yeslé' žo'o lo na'gak benne' ka' zžá'agake' žo'o, na' lo na'gak benne' ka' bi zlé'egekle' žo'o chawe'.

⁷² Bchebe laže'e yeyache' láže'le' Dabín', xa gole wdé chežon', na' chejsá' laže'e da' bchebe laže'e, dan' naken la'y.

⁷³ Ben choche' xtiže'e, dan' bchebe laže'e gonen',

dan' gože' Bran, xa gole wdé chežon', dan' naken to da' žala' gone' chežo žo'o.

⁷⁴ Bchebe laže'e yeslé' žo'o lo na'gak benne' ka' bi zlé'egekle' žo'o chawe'

nich biž žébežo gonžo xchine' Le',

⁷⁵ na' nich gakžo gaxjw laže', na' dot chawe' lawe' Le' yógo'te ža soažo nbanžo.

⁷⁶ Le', zí'na'do', si' lo' benne' zchalje' lo wláZ Dios, Benne' zente, dan' chejo' le' zga'alo' ka Xanžon', na' gon chawo'o nez gan tie'.

⁷⁷ Wzejni'ilo' benách chie' ka' kan wak yelá-gake'

na' kan yenít law Dios doła' da' zej nbage'e.

⁷⁸ Ki naken, Dios žeyache' láže'le' žo'o, na' gone' ga la' law Bennen' nakkze' baní' chežo.

⁷⁹ Lekze' wza'ni'e chegak benne' ka' nak chol' yichj lázdo'gake', na' za' gát-gake',

nich yego'é'e žo'o to nez gan ga'n cháwe'žo.

⁸⁰ Bgole xkwide' byodon', na' gokbe' wale. Wzóazebe' gan nak latje dach kate' bžinže ža bla' lawbe' lawgak benne' Israel ka'.

2

Da' goken katen' golj Jesús

(Mt. 1:18-25)

¹ La' ža na'ze Augusto, benne' Sésar, bchi'le' yógo'te benách nníta'gake' yežlyó nga yéla'gake' le'e yich. ² Kate' da' nežw byéla'gake' le'e yichen', wnná bia' to benne' lie' Sirenio gan nbab Siria. ³ Yógo'te benách ka' beyéjgake' yež che chégake' gan zej nbabe' nich yéla'gake' le'e yichen'.

⁴ Wzá' Jwsé lo yež Nasaret gan nbab Galilea, nich cheje' gan nbab Judea, na' bžine' lo yež Belén, gan golj Dabí ža ni'te. Ki bene' dan' nbablen Jwsén' benne' ka' zej nake' za'só Dabín'. ⁵ Jwsén' wyeje' ga na' nich yéle'e le'e yichen', tzen len Lia. Lian' nakbe' xkwide' no'len' ba bchebe láže'be' wchág ná'lenbe' Jwsén', na' za' galj bi'do' chebe'.

⁶ Kate' ne nníta'gake' lo yež Belén, bžin ža žala' galj bi'do' cheben'. ⁷ Golj to bi' byodo', xkwide' nežw chie'. Bchele'-be' to láže'do', na' bdixjwe'-be' to lo yo'odo' gan žape chí'igake' da' žawgak bia ka' chegak benne' ka' yó'ogake' nez. Ki goken dan' bi bžel' latje gan gá'ngake' lo yo'o gan želžin benne' ka' yó'ogake' nez.

Zla' law wbás che ya'abá gan žape chí'igake' zila' ka'

⁸ Gawze gan že' yež Belén nníta'gak benne' ka' yixe', benne' žape chí'igake' zila' ka' žel. ⁹ La' bla' lawte to wbás che Xanžon' gan nníta'gake'. Wyó'o yela' baní' che Xanžon' gan nníta'gake', na' bžébegake'. ¹⁰ Naž wbás che ya'abán' gože' lé'gake', na' wnné':

—Bi žébele. Na'a zzenla' le'e to da' gonen ga yebélele, na' yebélengeklen yógo'te benách. ¹¹ Na'a ba golj to bi' byodo' lo yež gan golj Dabí, na' gakbe' Benne' Weslá chele. Nake' benne' bseła' Dios, na' nake' Xanžon'. ¹² Da' ni gak bia'be' nich gónbia'le-be'. Yežel-lele-be', nželbe' láže'do', na' debe' to lo yo'odo' gan žape chí'igake' da'

žawgak bia ka' chegak benne' ka' yó'ogake' nez.

¹³ Gan wzóa wbás che ya'abán', ka' gaze blá' lawgak wbás zante che ya'abá che Dios, na' zka'n zéngake' Dios, na' wnnágake':

¹⁴ ¡Ga'n zen Dios, Bennen' zoe' ža'te!

Gak da' wká'n chawen' benách yežlyó nga, benne' ka' Dios žaz laže'e légake'.

¹⁵ Kate' beza'gak wbás che ya'abá ka' ga na', zeyéjgake' ya'abá, benne' ka' žape chí'igake' žila' ka' gož ljéžgake' toe' yetóe', na' wnnágake':

—Le cho'o lo yež Belén nich le'elžo cha' ba goken kan bzejn'il Xanžon' žo'o.

¹⁶ Taria taría la' jaktie' ga na', na' be-jxáka'gake' Lian' len Jwsén', na' xkwiden', bi'don' debe' to lo yo'odo' gan žape chí'igake' da' žawgak bia ka' chegak benne' ka' yó'ogake' nez. ¹⁷ Kate' blé'egekle'-be', bzéngkele' légake' dan' wnná wbás che ya'abán', kan nak che xkwiden'.

¹⁸ Bebángekle yógo'te benne' béngkele' dan' wnnagak benne' ka' žape chí'igake' žila' ka'. ¹⁹ Lian' wlo'oze' da' ki lo yichj lážda'we', na' bláb laže'e kan zej naken. ²⁰ Beyejgak benne' ka' žape chí'igake' žila' ka', zka'n zéngake', na' žoe lágwage' Dios ni'a che yógo'te dan' béngklen', na' blé'egeklen', da' ka' gókgaken kan gož wbás che ya'abán' légake'.

Zgó'ogake' xkwide' Jesús lo na' Dios

²¹ Kate' ba gok xono' ža wzóa xkwide' Jesusen', belchoge' lo be'la' chebe' da' nak bian' nbabbe' che Dios, na' bzóagake' labe' Jesús kan ba bzoakze wbás che ya'abán' labe' zga'ale kate' za' cho'obe' le'e xna'be'.

²² Kate' bza'a ža che da' zpa' kwingak no'le ka' za' bzóategake' bi'do' chégake' kan zna da' bchi'le Moisés, belchi'e xkwide' Jesusen' lo yež Jerusalén nich kó'ogake'-be' lo na' Xanžo Dios. ²³ Ki béngake', dan' nyejw lo da' bchi'le Xanžo Dios, dan' znan: “Yógo'te bi' byodo', bi' nežw che xna'be', žala' kwéjgake'-be' cheze che Xanžo Dios.” ²⁴ Che len jake' ga na' nich gótgake' chope sintr gog, o chope plomdo' ka', na' kó'ogake'-ba' law Dios, kan zna xtiža' Xanžo Dios.

²⁵ Ža na'ze zoa to benne' lie' Smon lo yež Jerusalén, bennen' nake' chawe', na' žejli'e che Dios. Zbeze' Bennen' se'la' Dios, Bennen' gon chawe'e benách Israel ka'. Dios

Be' La'y zóalene' Smon na', ²⁶ na' ba blóe'ele' le' bi gatzie' kate' lé'ežele' Benne' Criston', Bennen' sela' Xanžo Dios. ²⁷ Bžin Smon na' lo zchil yodo' dan' bche' Dios Be' La'y le' ga na'. Katen' xa xna' xkwide' Jesusen' belchi'e-be' lo zchil yodo' nich góngake' chebe' kan zna xtiža' Dios, ²⁸ Smon na' wdele'-be', na' bka'n zene' Dios, na' wnné': ²⁹ Xan, na'a wak gonno' neda' latje gata', na' ga'n ži yichj lážda'wa',

dan' ba gok dan' gožo' neda', wen žin chio'.

³⁰ Ba blé'ela' bi'don' bzoakzo' Le', bi'don' gakbe' Bennen' yeslé' benách ka',

³¹ Bennen' wlo'e'elo' law lawgak yógo'te benách ka'.

³² Nakbe' baní' dan' wza'nín' chegak benne' zi'to' ka',

na' lezka' bani' chegak benách chio', benne' Israel ka'.

³³ Bebanle Jwsén' len Lian', xna' xkwide' Jesusen', kan nak dan' wnná Smon na' kan nak chebe'. ³⁴ Smon na' wnnable' Dios gon chawe'e légake', na' gože' Lian', xna' Jesusen', na' wnné':

—Bwia nga. Dios bzoe' Xkwide' ni nich gakbe' da' gonen ga chix láže'gekle benne' zan, na' gonbe' ga yeyakgak chawe' benne' zan ladjwgak benách Israel. Gakbe' to da' gak bian', na' benách ka' nnégake' chebe'. ³⁵ Gaken ki nich la' law dan' zza' láže'gak benne' zan. Da' ki gaken chio' ka to ya ntoche' da' chazen láždo'o.

³⁶ Lezka' Ana, to no'le zchalje' lo wláz Dios, wzóe' ga na'. Nake' ži'n Fanuel, to benne' nbabe' za'só bennen' lie' Aser, ži'n Israel. Ana na' wzóalene' benne' byo chie' gaže yiz wdé goke' xkwide' no'le, na' ba ngól-li'e. ³⁷ Got benne' byo che Anan', na' bga'ne' wzebe' na' zejte ba zejje' taplalj tapiz. Bi žežoje' gan nak zchil yodon'. Dot ža dot yele, zka'n zene' Dios, na' žone' wbás, na' zcháljlene' Dios. ³⁸ La' na'ze blé'e ga na', na' gože' Dios: “Žóxkeno'.” Bzejni'ile' yógo'te benách kan nak che xkwide' Jesusen', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén, na' želbeze' ža la' Bennen' se'la' Dios nich gon chawe'e benách chie' ka'.

Jwsé len Lia zeyéjgake' lo yež Nasaret

³⁹ Wdé ben Jwsén' len Lian' yógo'te dan' zna xtiža' Xanžo Dios, beyéjgake' lážgake', yež Nasaret gan nbab Galilea. ⁴⁰ Bgole xkwide' Jesusen', na' gokbe' choch. Góta'že

yela' žejní'il chebe', na' zen nak da' wló'o Dios lo yichj lázdo'be'.

Žežin xkwide' Jesús zchil yodo'

⁴¹ Twiz twiz žjak xa xna' Jesusen' lo yež Jerusalén katen' žak lni Pasko', kate' žejśá' láže'gak benne' judío ka' kan ben Dios, katen' beslé' xa wdé chégake' lo yežlyó Egipto. ⁴² Kate' xkwide' Jesusen' ba zejbe' chežinno yiz, jake' lo yež Jerusalén kan žónteze žóngake' kate' žak lni na'.

⁴³ Kate' wdé lnin', zezá'gake', na' xkwide' Jesusen' nga'nbe' lo yež Jerusalén, san Jwsén' len Lian', xna' Jesusen', bi góbkbe'egeklen'.

⁴⁴ Žékgekle' zeyo'obe' ladjw benne' zan ka', benne' zesá'klene' légage', na' che len to ža besa'ke'. Naž beyiljgake'-be' gan zej nnita' ljéžgake', na' gan zej nnita' benne' ka' zej nónbi'e, ⁴⁵ na' bi bežélgekle'-be'. Che len beyéjgake' lo yež Jerusalén, na' beyiljgake'-be' ga na'.

⁴⁶ Ža chonne ža, bežélgekle'-be' gan nak to lo zchil yodo', že'be' ladjwgak benne' yodo' wsedle ka', na' zze nagbe' dan' žśédgekle', na' znnablbe' légage' da' zan. ⁴⁷ Bebáengekle' yógo'te benne' béengekle' dan' bchaljbe' len yela' žejní'il chebe', na' kan nak dan' bechebbe'. ⁴⁸ Kate' xa xna'be' blé'gekle'-be', bebáengekle'. Xna'be' gože'-be', na' wnné':

—Ži'na', žbiz chen' beno' ki len neto'? Wžé' zedlto', na' beyiljto' le', neda' len xon'. ⁴⁹ Naž Jesusen' gožbe' légage', na' wnnabe':

—žBiz chen' beyiljle neda'? žBi mnéžle žon byenen we' laža'a da' naken che Xa'?

⁵⁰ Bi bejni'igekle' xa xna'be' dan' gožbe' légage'.

⁵¹ Jesusen' beyéjlenbe' légage', na' bežinbe' lo yež Nasaret. Benbe' kan zčna xtiža'gak xa xna'be'. Lia, xna' Jesusen', wló' cháwe'ze' yógo'te da' ki lo yichj lázda'we'.

⁵² Góta' že yela' žejní'il che xkwide' Jesusen', na' bgolbe'. Bežojbe' chawe' law Dios, na' lawgak benách ka'.

3

Da' bchalj Zwa, benne' bezóe' benách ka' nis

(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ Kate' ba zej chi yiz zčna bia' Tiberio, benne' Sésar, dot yežlyó nga, zčna bia' Ponsio Pilato gan nbab Judea, na' Herodes

zčna bi'e gan nbab Galilea, na' Lip, biche' Herodes na', zčna bi'e gan nbab Iturea, na' gan nbab Trakonite, na' bennen' lie' Lisaniás zčna bi'e gan nbab Abilinia. ² Kate' ža ka' Anás len Kaifás, zej nake' bxož blo ka', na' la' na'ze Dios bcháljlene' Zwa, ži'n Secría, kate' ne zoa Zwan' lo latje dach. ³ Wdá Zwan' do zente žoa'a yego Jordán, na' bchalje' kan žala' yezoagak benách ka' nis, benne' ka' žeyát láže'gake' nich yenít law Dios doja' da' zej nbage'e. ⁴ Gok da' ki kan nyejw le'e yich la'y, dan' wnná Isaiás, benne' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, dan' znnan:

Benle chi'i to benne' wnnié' zižje lo latje dach, wnné':

“Le wpá' nez nich žin Xanžo Dios gan zoale. Le yebéj li nez las ka' gan tie'.

⁵ Le yeschá' yógo'te gan zej že' bloj ka'.

Le gon lache' yógo'te ya'a sibe ka', na' ya'ado' ka'.

Le yebéj li nez legw ka',

na' le gon chawe' nez yej ka'.

⁶ Yógo'te benách lé'gekle' bennen' sela' Dios, bennen' yeslé' légage'.”

⁷ Kate' bžojgak benne' zan lo yež ka' nich yezoágake' nis lo na' Zwan', le' gože' lé-gake', na' wnné':

—Le'e, lježgak bele snia ka'. žBiz chen' žénelele yezoale nis? žZoa no benne' gože' le'e bi chog Dios chele gatle cha' yezoale nis? ⁸ Na'a, le gon da' gak bian' ba beyát láže'le, na' bi sa' láže'le, bi mnale: “Dios bi choge' cheto' gatto' dan' nakto' za'só Bran” dan' žapa' le'e, gak Dios ke'e yej ki, na' gone' ga yeyákgaken za'só Bran na'. ⁹ Nakle ka yag ka'. Ba zbez ya wage nich chogen yag ka'. Bíte'teze yag da' bi žbian da' žix chen, chóggaken', na' wzéygaken' lo yi'.

¹⁰ Naž benách ka' nníta'gake' ga na' wnábgekle' le', na' wnnágake':

—žNakxkze gonto'?

¹¹ Bechebe Zwan', na' gože' légage':

—No benne' de chope ze' žala' wnezjwe' ton che no benne' bi de chie'. No benne' de da' žawe', lezka' žala' chisen' chegak benne' ka' bi de da' gáwgake'.

¹² Lezka' baže benne' wechizjw ka', benne' zchízjwgake' benách ka' lo wláz yež ži'to', bžíngake' ga na' nich yezoágake' nis. Wnábgekle' le', na' wnnágake':

—Benne' wsedle, žbiz žala' gonto' neto'?

¹³ Zwan' gože' légage':
—Bi wchíjwžele kan wnná benne' zna
bi'e le'e.

¹⁴ Lezka' bałe benne' žjake' lo wdile wn-
nábgekle' le', na' wnnágake':

—¿Cheze neto', biz žala' gonto'?

Zwan' gože' légage':

—Biž wcheble nitó benne' nich ka'le bi
da' de chie'. Biž nnale chegak benách ka'
da' wen laže' nich gonle ga chíjwgage' le'e,
san le chaz laže' ka da' nájwle.

¹⁵ Lezka' benne' ka' želbeze' Bennen' sela'
Dios, wnníta'gake' ga na', na' žsa' láže'gake'
cha' nak Zwan' Benne' Criston'. ¹⁶ Bechebe
Zwan', na' gože' yógo'tegake', na' wnné':

—Da' li neda' žezóa' le'e nis, da' zloe'elen
nakle ka benne' ka' ba gótgake', na' zej
nzi'e yela' nban da' yoble, san za' Bennen'
wchize' le'e Dios Be' La'y, na' da' naken yi'
chie', na' Dios Be' La'y na' gonne' le'e yela'
nban da' zejli kanne. Bennen' ze'e napže'
yela' wnná bia' ka neda', na' neda' bi naka'
zi kweja' zele'. ¹⁷ Noxe' da' žžen yi' chie',
na' wlobe' zoa' scribe chie', dan' zloe'elen
kan gaken chegak benách ka'. Wtobe' zoa'
sriben', na' ko'o chawen', san bebe chen
wzeyen' lo yi' da' batkle yolen.

¹⁸ Kan zej nak diža' ki, na' yebałe diža' zan
bzejni'ile' benách ka', na' bzenle' légage'
diža' chawen'. ¹⁹ Zwan' bdil diže'e Herodes,
benne' wnná bia', dan' zóalene' Herodías,
zo'le Lip, benne' biche'e, na' dan' žone' da'
zan da' kegle. ²⁰ Naž ben Herodes na' to da'
kegle da' ženže, bsejwe' Zwan' liž ya.

Žezóa Jesús nis

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ Kate' ža ka' kate' bi na' nyejw Zwan' liž
ya, na' žezóe' benách ka' nis, lezka' bezóe'
Jesusen' nis. Kate' Jesusen' ne zcháljlene'
Dios, wyaljw ya'abá, ²² na' bla' law Dios Be'
La'y. Zne'e ka to plomdo', bian' betjba',
na' bžimba' gan zoa Jesusen'. Benle' chi'i to
Benne' zchalje' ya'abá che Dios, na' wnné':

—Le' nako' Zi'na'. Nži'ila' Le', na' žaz
laža'a Le'.

Kan zej nak xa xna' wdé ka' che Jesús

(Mt. 1:1-17)

²³ Katen' Jesusen' wzó lawe' žone' xchin
Dios, zeje' Le' ka chi žoa yiz. Žékgekle
benách nake' zi'n Jwsé. Jesusen' nake' za'só
Elí.

Bennen' nake' xa Lia, xna' Jesusen'.

²⁴ Elí na' goke' zi'n Matat.

Bennen' goke' zi'n Lebí.

Bennen' goke' zi'n Melki.

Bennen' goke' zi'n Jana.

Bennen' goke' zi'n yetó Jwsé.

²⁵ Jwsé ni goke' zi'n Matatías.

Bennen' goke' zi'n Amós.

Bennen' goke' zi'n Nahum.

Bennen' goke' zi'n Esli.

Bennen' goke' zi'n Nagai.

²⁶ Nagai na' goke' zi'n Maat.

Bennen' goke' zi'n yetó Matatías.

Bennen' goke' zi'n Semei.

Bennen' goke' zi'n yetó Jwsé.

Bennen' goke' zi'n Judá.

²⁷ Judá na' goke' zi'n Joana.

Bennen' goke' zi'n Resa.

Bennen' goke' zi'n Sorobabel.

Bennen' goke' zi'n Salatiel.

Bennen' goke' zi'n Neri.

²⁸ Neri na' goke' zi'n yetó Melki.

Bennen' goke' zi'n Adi.

Bennen' goke' zi'n Kosam.

Bennen' goke' zi'n Elmodam.

Bennen' goke' zi'n Er.

²⁹ Er na' goke' zi'n Josué.

Bennen' goke' zi'n Elieser.

Bennen' goke' zi'n Jorim.

Bennen' goke' zi'n yetó Matat.

³⁰ Matat na' goke' zi'n Lebí.

Bennen' goke' zi'n Smon.

Bennen' goke' zi'n Judá.

Bennen' goke' zi'n yetó Jwsé.

Bennen' goke' zi'n Jonán.

Bennen' goke' zi'n Eliakim.

³¹ Eliakim na' goke' zi'n Melea.

Bennen' goke' zi'n Mainán.

Bennen' goke' zi'n Matata.

Bennen' goke' zi'n Natán.

³² Natán na' goke' zi'n Dabí.

Bennen' goke' zi'n Isaí.

Bennen' goke' zi'n Obed.

Bennen' goke' zi'n Baom.

Bennen' goke' zi'n Salómón.

Bennen' goke' zi'n Naasón.

³³ Naasón na' goke' zi'n Aminadab.

Bennen' goke' zi'n Aram.

Bennen' goke' zi'n Esrom.

Bennen' goke' zi'n Fares.

Bennen' goke' zi'n yetó Judá.

³⁴ Judá na' goke' zi'n Jakob.

Bennen' goke' zi'n Isaak.

Bennen' goke' zi'n Bran.

Bennen' goke' zi'n Taré.

Bennen' goke' zi'n Nakor.

³⁵ Nakor na' goke' zi'n Serug.

Bennen' goke' zi'n Ragau.

Bennen' goke' zi'n Peleg.

Bennen' goke' zi'n Heber.

Bennen' goke' zi'n Sala.

³⁶ Sala na' goke' zi'n Kainán.

Bennen' goke' zi'n Arfaxad.

Bennen' goke' zi'n Sem.

Bennen' goke' zi'n Noé.

Bennen' goke' zi'n Lamek.

³⁷ Lamek na' goke' zi'n Matusalén.

Bennen' goke' zi'n Enok.

Bennen' goke' zi'n Jared.

Bennen' goke' zi'n Mahalalel.

Bennen' goke' zi'n yetó Kainán.

³⁸ Kainán na' goke' zi'n Enós.

Bennen' goke' zi'n Set.

Bennen' goke' zi'n Adán.

Bennen' goke' ka' zi'nke Dios.

4

Gónele da' xiwe' gonen ga baga' Jesús doła'
(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Bezá' Jesusen' zóa'a yego Jordán, zoalen Dios Be' La'y Le', na' de chgi' bchi'e Jesusen' lo latje dach. ² Wzóe' ga na' choplalj' ža, na' gónele da' xiwe' gonen ga baga' Jesusen' doła'. Bi be bdaw Jesusen' ža ka', na' wdé na' wdone'. ³ Naž da' xiwen' gožen Jesusen', na' wnnán:

—Cha' nakkzo' Le' Zi'n Dios, wnná yeyák yej ni yet xtil.

⁴ Bechebe Jesusen', na' gožen':

—Nyejw le'e yich da' znnan: “Kégeze len yet xtil zej nban benách ka', san lezka' zej nbánlene' yógo'te xtiža' Dios.”

⁵ Naž da' xiwen' bchen' Jesusen' gan nak to law ya'a sibe. To chí'ido'ze bløe'elen Le' yógo'te latje gan znná bia'gak benne' ka' dot yežlyó nga. ⁶ Naž da' xiwen' gožen Jesusen', na' wnnán:

—Yógo'te latje chegak benne' wnná bia' ka', na' yeła' wnni'a chégake', gonnán' chio', dan' yo'o lo na'a yógo'te da' ki, na' no benne' žénela' wnezwja' da' ka' chie'. ⁷ Cha' Le' wzóa' zibo' lawa', na' wká'n zeno' neda', yógo'te da' ki gaken chio'.

⁸ Naž Jesusen' gožen':

—Kwas na'le, da' xiwe', dan' nyejw le'e yich la'y dan' žen' neto', dan' znnan:

“Xano' Dios wká'n zeno', na' toze Le' gono' xchine'.”

⁹ Naž da' xiwen' bchen' Jesusen' lo yež Jerusalén, na' bžian Le' yichjo'o yodo', na' gožen Le':

—Cha' nakkzo' Le' Zi'n Dios, bežite' ga ni ¹⁰ dan' nyejw le'e yich la'y da' znnan:

Dios sele'e wbás che ya'abá ka', na' gáklengake' Le'.

¹¹ Len ná'gake' góxwgake' Le'

nich bi chejchego'o yej, na' bi gak zi' ni'o.

¹² Naž Jesusen' gožen':

—Nyejw le'e yich la'y da' žen' neto': “Bi wkonlo' žin Xano' Dios.”

¹³ Kate' da' xiwen' bi bžel-len yetó da' gonen ga baga' Jesusen' doła', na' bebigan' gan zoe' to chí'ido'.

Zzo law Jesús žone' xchine' gan nbab Galilea

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Beyéj Jesusen' gan nbab Galilea, na' nzi' lo ne'e yeła' wak che Dios Be' La'y. Wzé diža' kan nak chie', na' benách ka' nníta'gake' yógo'te yež dot gawze ga na' béngklen'. ¹⁵ Jesusen' bsedle' benách ka' gan nak lo yo'o ka' gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' yógo'te benách ka' wdápegake' Le' ba la'ne.

Da' ben Jesús lo yež Nasaret, dan' naken laže'

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Naž bežin Jesusen' lo yež Nasaret gan bgole'. Kate' bžin ža la'y chegak benne' judío ka', na' kan žónteze žon Jesusen', wyoé'e lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' wzie' nich gole' to da' nyejw le'e yich la'y. ¹⁷ Bdégake' yichen' lo na' Jesusen' gan nyejw da' wnná Isaías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te. Kate' bsaljwe' yichen', bežel-le' gan nyejw da' znnan:

¹⁸ Zoalen Be' La'y che Xanžon' neda'

dan' wleje' neda' cheze'

nich wzenla' benách yache' ka' diža' chawe'.

Bsele'e neda' nich yeyona' benne' ka' žak zi' lázdo'gake',

na' nich wzenla' benne' ka' zej nake' ka' benne' zej nžeje' ni'a che doła' da' nbága'gake', kan gak yelágake',

na' nich yeyona' benne' lo chole' ka',

na' nich yeslá' benne' ka' žsaka' zi'gak
benách ka' légage',

¹⁹ na' nich wzía' diža' che ža gakļen Xanžo
Dios benách ka'.

²⁰ Naž Jesusen' betobe' yichen', na'
bedfen' lo na' bennen' žape chi'e yiche
la'y ka', na' bebi'e. Naž yógo'te benne' zej
ndobe' lo yo'on', belwíe' Jesusen'. ²¹ Wžo
law Jesusen' zchalje', na' gože' légage':

—Na'a ža ni zoale le'e, ba bžinkze dan'
nyejw le'e yichen'.

²² Yógo'tegake' wnné cháwe'gake' chie',
na' bebángle' kan nak diža' chawen' da'
zchalje', na' wnnágake':

—ŽKege benne' ni zi'n Jwsé?

²³ Naž Jesusen' gože' légage', na' wnné':

—Ye'le neda' da' znan: “Le', benne'
žeyón benách ka', beyón kwino'.” Lezka'
ye'le neda': “Da' ka' benlto' beno' Le' lo yež
Kapernaum, lezka' ben ga ni naken lažo'.”

²⁴ Lezka' wnná Jesusen':

—Da' li žapa' le'e, cha' zoa no benne'
zchalje' lo wláž Dios, benne' wláž chie' ka'
bi žápegake' le' ba la'ne. ²⁵ Da' li žapa'
le'e, wnníta'gak no'le wzebe zan ža ni'te
gan nbab Israel, ža ka' wzóa Lías, bennen'
bchalje' lo wláž Dios. Kate' ža ka' bi gok
yejw chonn yiz yo'o gachje, na' gok wbín
lo yežlyón'. ²⁶ Dios bi bsele'e Líasen' gan
zej nníta' no'le wzebe ka' wnníta'gake' gan
nbab Israel, san bsele'e le' gan zoa to no'le
wzebe lo yež Sarepta, da' nbaben yež Sidón,
to yež zi'to'. ²⁷ Lezka', wnníta'gak benne'
zan ža ni'te gan nbab Israel, benne' ka'
wdá'gake' yižwé' leže ža ka' wzóa Eliseo,
bennen' bchalje' lo wláž Dios. Bi beyák nitó
benne' ki ladjw benách Israel ka', san beyák
toze Naamán, benne' zi'to' wbabe' lo yežlyó
Siria.

²⁸ Kate' béngle' benne' ka' da' ni, benne'
wnníta'gake' lo yo'o gan zdóbgake' nich
yéngle' xtiža' Dios, na' bžá'agake'. ²⁹ Naž
la' wzó žá'tegake', na' bebéjgake' Jesusen'
žoa'a yež na'le. Belchi'e Le' gan nak le'e
ya'a yej gan že' lážgake' nich wžixgake' Le'
gan nak le'e ya'a yej na'. ³⁰ Wdé Jesusen'
gachje láwe'le gan nníta'gake', na' la' beye-
jtie'.

Žeyón Jesús to benne' yoe'e be' xiwe'

(Mr. 1:21-28)

³¹ Naž wyéj Jesusen' lo yež Kapernaum
gan nbab Galilea, gan bsedle' benách ka'

kate' nak ža la'y ka' chegak benne' judío ka'.
³² Bebángle' kan nak dan' žsedle Jesusen'
légage', dan' zchalje' ka to benne' de lo ne'e
yeļa' wnná bia'.

³³ Lezka' zoa to benne' yoe'e be' xiwe' lo
yo'o gan zdóbgake' nich yéngle' xtiža'
Dios, na' wnné' zižje, ³⁴ na' wnné':

—Bsan neto'. ŽBiz nbága'to' chio', Jesús,
benne' Nasaret? ŽZo'o nga nich wzía yi'o
neto'? Nónbia'to' Le' No nako'. Benne' la'y
che Dios nako'.

³⁵ Naž Jesusen' bdile' be' xiwen', na'
gožen':

—Žize wzóa, na' bežój lo bennen'.

Naž be' xiwen' wžo'nen bennen' lo yo
lawgak benne' ka' nníta'gake' ga na', na' la'
bežojten lo bennen', san biž bi benen len le'.

³⁶ Bebángle' yógo'tegake', na' bchaljlen
ljéžgake', na' wnnágake':

—ŽBiz diža' ni dan' zchaljen'? Len yeļa'
wnná bia', na' yeļa' wak zen ždile' be' xiwe'
ka', na' la' žežójtegaken.

³⁷ Wže diža' che da' žon Jesusen', na'
béngle' benách nníta'gake' yógo'te yež
zej žen' dot gawze.

*Jesús žeyone' xna' zo'le Smon, bennen'
lezka' lie' Bedw*

(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ Naž Jesusen' la' wzó ža'tie', na' bežoje'
lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngle'
xtiža' Dios, na' wyoé'e liž Smon. Zoa
xna' zo'le Smon ga na', na' yoe'e da'
la. Góta'yoegle' Jesusen' yeyone' le'.
³⁹ Wbiga' Jesusen' gan die', na' bliže' da' la
da' yoe'e. Le' bežojten. No'len' la' wyastie',
na' bsí'ni'e da' bdáwgake'.

Jesús žeyone' benne' zan, benne' yižwé' ka'

(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Kate' ba ben wbíž ža la'y na', bžingak
yógo'te benne' zóalengak benne' yižwé' ka'
légage', benne' ka' zej de'e yižwé' ka' che
chégake'. Bedjwá'gake' benne' yižwé' ka'
gan zoa Jesusen', na' Le' bxo'a ne'e légage',
na' beyone' légage'. ⁴¹ Lezka' bežojgak be'
zan, be' xiwe' ka' yo'ogak benách yižwé' ka'.
Belbéžeya'a be' xiwe' ka', na' wnnágaken:

—Le' nako' Zi'n Dios.

Naž Jesusen' bdile' be' xiwe' ka', na' bi
bi'e latje nnégaken, dan' nnéžgeklen nake'
Le' Benne' Criston'.

Zchalj Jesús diža' chawe' gan nbab Galilea

(Mr. 1:35-39)

⁴²Kate' za' ža'ní' yetó ža, bžoj Jesusen' lo yež Kapernaum, na' wyeje' to latje dach. Benne' zan beylǵgake' Ľe'. Kate' bžingake' gan zoe', gónegekle' wsějwgake' xneze', nich bi yezé'e gan nníta'gake'. ⁴³Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Žon byenen cha'a gan zej nníta' yezika' yež ka', nich wchalja' diža' chawe' ga na' kan gak chó'ogake' gan zǵna bia' Dios. Che len bsele'e neda' nga.

⁴⁴Ki goken, bchalje' diža' chawen' lo yež ka' gan nbab Galilea, na' gan nak lo yo'o ka' gan žyelenle benne' judío ka' xtiža' Dios.

5

Želzene' bel zan

(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹Kate' ne zoa Jesusen' žoa'a nisdó', dan' nzin' Jenesaret, bdogbak benne' zan dot kwite', nich yéngkle' xtiža' Dios. ²Naž Jesusen' ble'ele' chope barkw zóagaken lawe' nisdon' gan nak gawze gan de yo biž, na' benne' wzén bel ka' zej nžoje' lo barkw ka', na' žeyíbgake' yixjw bel ché-gake'. ³Wžén Jesusen' to lo barkwn', dan' naken che Smon Bedw, na' wnnable' le' kweken' yeláte'do' zí'to'le gan de yo bižen'. Naž Jesusen' wži'e lo barkwn', na' že'ze' ka', bsedle' benne' zan ka' nníta'gake' lo yo bižen'. ⁴Kate' beyóž bchalj Jesusen', naž gože' Smon, na' wnné':

—Bsa' barkw ni lo nisdó' gan že' zilen, na' le wzala' yixjw bel chele, na' senle bel ka'.

⁵Beží'i Smon na', na' gože' Jesusen':

—Benne' wsedle, dot yele ba bento' žin, na' nitó bel bi na' sento', san len diža' chio' wzála'to' yixjwn'.

⁶Kate' bzála'gake' yixjwn', wzéngake' bel zan, na' ba žekte žeza' yixjwn'. ⁷Naž blíž-gake' ljéžgake' ka', benne' ka' nníta'gake' yetó lo barkwn' nich yíd-gake', na' gákǵlengake' lé-gake'. Katen' bžingake' ga na', beschá'gake' žopte barkw ka' len bel ka', na' ba žek lo'jgak barkw ka' lo nisle. ⁸Kate' Smon Bedw ble'elen', naž bzoa zibe' law Jesusen', na' wnné':

—Kwas len neda', Xan, dan' naka' benne' dolá'.

⁹Ki wnné' dan' zžebe Bedon' ni'a chegak bel zan ka', na' lezka' goken chegak benne'

ka' žónǵengake' le' tzen. ¹⁰Lezka' bžébegak Jakob len Zwa, benne' ka' zej nake' zi'n Sebedeo, na' zej nake' ljež Smon Bedon'. Naž Jesusen' gože' Smon na', na' wnné':

—Bi žebo'. Na'a so lawo' yedjó'o benách ka' nich gák-gake' chia', gono' kan žono' zzeno' bel ka'.

¹¹Kate' ba besá'gake' barkw ka' gan nak yo bižen', belka'ne' yógo'ten ga na', na' jáklengake' Jesusen'.

Jesús žeyone' to benne' de'e yižwé' leže

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹²Kate' wzóa Jesusen' to yež, bžin to benne' de'e yižwé' leže gan zoe'. Katen' blé'ele' Jesusen', byechwe' lo yote, na' góta'yoele' Ľe', na' wnné':

—Xan, cha' žénelo', wak yeyono' neda'.

¹³Naž Jesusen' bli ne'e, na' wdane' le'. Gože' le':

—Žénela'. Yeyako' chawe'.

La' bebižte yižwé' leže da' wdá' bennen'.

¹⁴Naž Jesusen' gože' le' bi wzenle' nitó benne' kan bene'. Gože' le':

—Wyéj, bejlo'é'el kwino' law bǵox, na' bejnežjw che da' žeyón le' chawe' che yodo' kan zǵna xtiža' Moisés, dan' wloe'elen lé-gake' ba beyako'.

¹⁵Wzéle'e diža' che yela' wak che Jesusen', na' bdogbak benne' zan gan zoe' Ľe' nich yéngkle' xtiže'e, na' nich yeyone' lé-gake', na' yek'é' yižwé' ché-gake'. ¹⁶Naž Jesusen' bezé'e ga na', na' wyeje' to latje dach, gan bchálǵlene' Dios.

Jesús žeyone' to benne' bi žak se'e

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷Yetó ža, kate' ne žsedle Jesusen' benách ka', že'gak benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' wsedle ka', ga na'. Zej nníta' benne' ka' ga na', benne' zej nžoje' yógo'te yež gan nbab Galilea, na' gan nbab Judea, na' lo yež Jerusalén. Nak bia' de lo na' Jesusen' yela' wak che Xanžo Dios dan' žeyone' benne' yižwé' ka'. ¹⁸Naž benne' ka' zej noe'e to da' del to benne' bi žak se'e bžingake' ga na', na' wdǵlgake' nakze gón-gake' nich kó'ogake' le' lo yo'o, na' chíxjw-gake' le' law Jesusen'. ¹⁹Kate' bi bžélgekle' nakze góngaken' dan' zej nníta' benách zan ga na', naž wzéngake' yichjo'o yo'on', na' bsáljwgake' yichjo'on'. Btínnegake' dan' del benne' yižwén', na' belyíxjwe' le' gachje láwe'lgak benách ka', gan nak law Jesusen'.

²⁰ Kate' gókbe'ele Jesusen' kan žejlé'gake' chie', gože' benne' yižwén':

—Benne', ba benít lawa' doła' da' nbago'o.

²¹ Naž wzó law zza' láže'gak benne' yodo' wsedle ka' len benne' yodo' fariseo ka', na' wnnágake':

—Benne' ni zgne' da' zzoan Dios chela'ale. ĽNozke benne' gak yenít lawe' doła'? Toze Dios gak yenít lawe' doła'.

²² Žákbe'ele Jesusen' dan' zza' láže'gake', na' gože' légage':

—ĽBiz chen' zza' láže'le da' ki? ²³ Bi nak zede cha' no benne' ye'ze' benne' ni: “Ba benít lawa' doła' da' nbago'o” san nak zede gone' ga yeyase', na' se'e. ²⁴ Włoe'ela' le'e nzi' lo na'a neda', Benne' Golje' Benách, yela' wnná bia' yenít lawa' doła' yežlyó nga.

Naž Jesusen' gože' bennen' bi žak se'e, na' wnné':

—Žapa' le', wyase. Beywá' dan' delon', na' beyéj ližo'.

²⁵ La' wyaste benne' yižwén' lágwage', na' beké'e dan' góta'len', na' zeyeje' liže', zka'n zene' Dios. ²⁶ Bebángkele' yógo'tegake', na' bka'n zéngake' Dios. Lezka' zžébegake', na' wnnágake':

—Na'a bl'e'elžo to da' žonen ga žebanlžo.

Jesús žliže' Lebí, bennen' lezka' lie' Matío (Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ Wdé gok da' ni, Jesusen' bžoje' ga na', na' ble'ele' to benne' lie' Lebí, ži'e gan zchizjwe' lazgak benách, na' Jesusen' gože' le':

—Benlen neda' tzen.

²⁸ La' wzó ža'te Lebín', na' bka'ne' yógo'te, na' wyéjlene' Jesusen'.

²⁹ Wdé na', ben Lebín' to yela' waw che Jesusen' gan nak lo liže', na' wnníta'gak benne' zan ga na', benne' wechizjw ka' len yebałe benne' ka' želbé'lene' légage' gan žwágake'. ³⁰ Naž benne' yodo' wsedle ka' len benne' yodo' fariseo ka' wnnágake' chegak benne' wsedle ka' che Jesusen', na' wnnágake':

—ĽBiz chen' že'j žawłenle tzen benne' wechizjw ka', na' yezika' benne' doła' ka'?

³¹ Bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—Benne' ka' nníta'gake' chawe' bi žon byenen chjake' law benne' žeyone' benách ka', san benne' yižwé' ka' žon byenen chjake' law bennen' žeyone' benách ka'.

³² Bla'a neda', kege nich wliža' benne' chawe' ka', san nich wliža' benne' doła' ka' nich yeyát láže'gake'.

Znnábgkele' Jesús kan nak che yela' žon wbás

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ Naž benne' yodo' ka' wnnábgkele' Jesusen', na' wnnágake':

—Benne' ka' žónlengake' Zwa tzen, na' benne' ka' žónlengake' benne' yodo' fariseo ka' tzen, žónteze žóngake' wbás, na' zchájlengake' Dios. ĽBiz chen' benne' ka' žónlengake' Le' tzen že'j žawgake'?

³⁴ Jesusen' gože' légage':

—ĽWak gonle ga gongak benne' ka' wbás, benne' nníta'gake' lni che yela' zchag na', kate' benne' zchag ne'e ne zóalene' légage'?

³⁵ Žin ža kate' kwas benne' zchag ne'e gan nníta'gake'. Ža na' góngake' wbás.

³⁶ Naž Jesusen' bsaka' lebe' kan nak da' ki, na' gože' légage':

—Bi chog nitó benne' to laže' kobe dan' ba ndian, nich kweje' xtaka' dan' yedé'e le'e to laže' gole. Cha' gone' ki, kégeze gak ditj laže' koben', san láže'don' dan' bžojen le'e laže' koben' bi gon leben laže' golen'.

³⁷ Lezka', bi zga'a nitó benne' xis uba kobe lo že'e yid gole. Cha' no benne' gone' ki, xis uba koben' wlá'an že'e golen' da' naken yid, na' lalj xis uban', na' cwia yi' že'e yid golen'. ³⁸ Che len žala' ka'ažo xis uba kobe to lo že'e yid kobe, na' žopten gak chi'igaken.

³⁹ Cha' zoa no benne' že'je' xis uba gole, bi yénete'le' ye'je' xis uba kobe, dan' mne': “Nakže dzi' xis uba golen'.”

6

Benne' wsedle ka' che Jesús zká'agake' bisto zoa' scribe ža la'y

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Kate' nak to ža la'y chegak benne' judío ka', wdá Jesusen' gan de yel zoa' scribe, na' benne' wsedle chie' ka' zká'agake' bisto gan žia zoa' sriben'. Belzoben' lo ná'gake', na' bdáwgaken'. ² Naž benne' yodo' fariseo ka' wnnábgkele' légage', na' wnnágake':

—ĽBiz chen' žonle da' bi žala' gonžo ža la'y?

³ Bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—ĽBi bel-le kan ben Dabí katen' wdone', na' lezka' beldón benne' ka' wnníta'lengake' le'? ⁴ Wyoé'e lo yodo' che

Dios, na' wzi'e yet xtil dan' zgó'ogake' law Dios, dan' bi žala' gawžon, san de latje chégakze bħoz ka' gawgaken', na' Dabín' bdawen', na' lezka' bnezjwen' chegak benne' ka' bėnłengake' le' tzen.

⁵ Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Neda', Benne' Golje' Benách, naka' Xane ža la'y.

Jesús žeyone' to benne' nžeke' ne'e

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Yetó ža la'y chegak benne' judío ka', wyó'o Jesusen' lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngekle' xtiža' Dios, na' bsedle' benne' ka' nniťa'gake' ga na'. Lezka' zoa to benne' ga na', benne' nžeke' ne'e li ža. ⁷ Benne' yodo' wsedle ka' len benne' yodo' fariseo ka' zwiagake' Jesusen', nich lé'egekke' cha' yeyone' bennen' kate' nak ža la'y chégake', nich žélgekke' nakle gak yesbága'gake' le' zia. ⁸ Žákbe'ele Jesusen' dan' zza' láže'gake', na' gože' bennen' nžeke' ne'e, na' wnné':

—Wzó ža'. Wzé gachje láwe'le nga.

La' wzó ža'te bennen', na' wzíe' ga na'.

⁹ Naž Jesusen' gože' benne' yodo' ka', na' wnné':

—Nnabla' le'e to diža'. *ı*De latje kate' nak ža la'y gonžo da' naken chawe', cha' gonžo da' zinnj? *ı*De latje yeslažo yela' nban chegak benách ka', cha' yeka'ažon?

¹⁰ Naž Jesusen' bwie' benne' ka' nniťa'gake' dot wite', na' gože' bennen' nžeke' ne'e:

—Bli no'o.

Naž bennen' bli ne'e, na' la' beyakten.

¹¹ Naž bža'agak benne' yodo' ka', na' bėngake' toze diža' la' légakze' nich žélgekke' bi da' góngake' che Jesusen'.

Jesús zbie' chežinno benne' nich gák-gake' wbás chie' ka'

(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Kate' ža ka' wyėj Jesusen' gan nak to law ya'ado'. Katen' bžine' ga na', bliže' Dios, na' dot yele bcháljlene' le'. ¹³ Kate' za' ža'ní', bliže' benne' ka' žónłengake' le' tzen, na' wžíe' chežinnoe' nich gák-gake' wbás chie' ka'. ¹⁴ Bliže':

Smon, (bennen' lezka' lie' Bedw),

Ndres, (benne' biche' Bedon'),

Jakob,

Zwa,

Lip,

Bartol,

¹⁵ Matío,

Mas,

Jakob, (zi'n Alfeo),

Smon, (benne' že' láže'e yež chie'),

¹⁶ Judas, (zi'n to benne' lie' Jakob),

Judas Iskariote, (benne' wdíe' Jesusen' lo na'gak benne' ka' gót-gake' le').

Žeyón Jesús benne' zan

(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Naž Jesusen' bdínnelene' benne' wbás chie' ka' tzen law ya'adon', na' bžíngake' to gan nak lache', gan zej nniťa' benne' zanze, benne' wsedle chie' ka'. Lezka' zej nniťa' benne' zan ga na', benne' zej nžoje' yógo'te yež gan nbab Judea, na' lo yež Jerusalén, na' lo yeždo' ka' zej nniťan' žoa'a nido' gan zej nniťa' yež Tiro, na' yež Sidón. Benne' ki bžíngake' ga na' nich wzé nággake' xtiža' Jesusen', na' nich yeyák-gake' lo yižwé' che chégake'. ¹⁸ Lezka' beyakgak benne' ka' zzáka'gake' dan' yó'ogake' be' xiwe' ka'.

¹⁹ Gónegekke' yógo'te benne' zan ka' kán-gake' Jesusen' dan' žeyone' yógo'tegake' len yela' wak chie'.

Yela' ba nez, na' da' nyáche'le'e

(Mt. 5:1-12)

²⁰ Naž bwia Jesusen' benne' wsedle chie' ka', benne' ka' nniťa'gake' ga na', na' gože' légake':

—Ba nez zen naken chele le'e, nak ny-ache' láže'le na'a, dan' gata' latje chele gan zrna bia' Dios.

²¹ Ba nez zen naken chele le'e zdonle na'a, dan' weljle da' naken che Dios.

'Ba nez zen naken chele le'e zbéžele na'a, dan' wzížlenle neda' tzen.

²² Ba nez zen naken chele le'e, dan' za' ža katen' benách ka' bi lé'egekke' le'e chawe', yebéjgake' le'e gan nniťa'gake', na' nné-gake' chele, na' gon díťjgekke' lale, na' nná-gake' naken to da' dáche'ze dan' žónłenle neda', Benne' Golje' Benách, tzen. ²³ Le soa lo yela' ba nez ža na', na' le yebél, dan' nak zen da' gata' chele ya'abá che Dios. Lezka' xa xna' golte chégake' ka' bėngake' da' zinnj chegak benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios ža ni'te.

²⁴ Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, benne' wnni'a ka', dan' ba de da' yebélenlele.

²⁵ Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, žél-jelele na'a, dan' tonle.

'Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, žžížele na'a, dan' gak nyache' láže'le, na' kwež nyáche'le.

²⁶'Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, znnag-gak yógo'te benách ka' chawe' chele. Lezka' bengak xa xna' golte chele ka', dan' wnná-gake' chawe' chegak benne' wen láže' ka', benne' wnnázegake' bcháljgake' lo wláž Dios.

Žala' ži'ilžo benne' ka' bi zlé'egekle' ž'o chawe'

(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷Lezka' wnná Jesusen':

—Žapa' le'e, zoale nga, na' ženlele chia' neda', znnia':

Le ži'il benne' ka' bi zlé'egekle' le'e chawe'. Le nnab da' chawe' chegak benne' ka' zžá'agake' le'e.

²⁸Le nnable Dios gon chawe'e benne' ka' žóngake' le'e zia.

Le nnable' Le' gáklene' benne' ka' znné-gake' chele.

²⁹Cha' no benne' kape' chelá'a xago', bze yechelá'a xagon'.

Cha' no benne' ke'e láže' da' zoan xkožo'o, lezka' be' latje ke'e zon'.

³⁰Cha' no benne' nnable' le' da' de chio', bnezjwn chie'.

Cha' ke'e da' naken chio', bi yennabon'.

³¹Ka' žénelele gongak benách ka' chele, lezka' le gon chégake'.

³²'Cha' nží'izelele benne' ka' zej nží'ile' le'e, žbize da' nakže chawe' žonlen? Lezka' žongak benne' doła' ka', zej nží'ile' benne' ka' zej nží'ile' légake'.

³³Cha' žonle da' naken chawe' chégakze benne' ka' žón-gake' chawe' chele, žbize da' nakže chawe' žonlen? Lezka' žongak benne' doła' ka'.

³⁴Cha' znéjwzele chegak benne' ka' žéklele yebí'igake' chele, žbize da' nakže chawe' žonlen? Lezka' žongak benne' doła' ka', zoa bi da' znéjwgake' chegak benne' ka' žóngake' doła', dan' zej nnezle' yebí'igake' dan' bnéjwgake'.

³⁵Neda' žapa' le'e: le ži'il benne' ka' bi zlé'egekle' le'e chawe', na' le gon da' naken chawe' chégake'. Le wnezjw chegak benách ka' la'kze bi žék-lele yebí'igake' chele. Cha' ki gonle, zen nak da' yebélenlen, na' gakle zi'nkze Dios, Benne' zente, dan' žone' da' naken chawe' chegak benách ka', benne' bi žaz láže'gake', na' benne' ka' žóngake' da' kegle. ³⁶Žala'

yeyache' láže'lele benách ka', kan žon Xale Dios, žeyache' láže'le' yógo'te benách.

Bi žala' nnežo che lježžo

(Mt. 7:1-5)

³⁷Lezka' wnná Jesusen':

Bi nnele che lježle, na' bi nne no benne' chele.

Bi yesbaga'le lježle zia, na' bi yesbaga' no benne' le'e zia.

Le yenít law che lježle, na' Dios yenít lawe' chele.

³⁸Le wnezjw che lježle, na' Dios gonne' chele.

Gónngake' chele da' wžíxgake' len to kak da' zžixen, dan' nak bia' li, dan' nyižen, na' nyiten že'lte, na' zo dí'aten. Kan nak da' zžixle le'e, ka'kze wžíx Dios chele.

³⁹Bzaka' lebe Jesusen', na' gože' légake':

—žWak to benne' lo chołe chie' yetó benne' lo chole? Bi gake', na' žoptie' bíxgake' to lo bloj. ⁴⁰Lezka', bi gakže blo to benne' wsedle, ka' benne' žsedle' le', san kate' yeyož wsedle bennen', na' gake' kan nak bennen' žsedle' le'.

⁴¹žBiz chen' zwio' bébedon' dan' yo'on yej law lježo', na' bi zle'elo' da' zen dan' yo'on yej lawo' le'? ⁴²žWak yi'o lježon': "Bicha'a, benn latje yebeja' bébedon' dan' yo'on yej lawo'" na' bi zle'elo' da' zen dan' yo'on yej lawo' le'? Le', benne' zlo'ézele chawe' kwino'. Zga'ale beběj da' zen dan' yo'on yej lawo' le'. Naž le'elo' binlo nich gak yebejo' bébedon' dan' yo'on yej law lježon'.

Da' žonžo nak bian' kan nakžo

(Mt. 7:15-19; 12:33-37)

⁴³Lezka' wnná Jesusen':

—To yag zaka' bi zbian da' bi nak zix, na' to yag ka'ze bi gak kwian da' nak zix. ⁴⁴Ki naken, da' zbía to yag nak bian' kan nak yagen'. Bi zchibžo da' zbía yag higo lo yag yeche', na' lo yag yeche' bi zchibžo da' zbía lba uba. ⁴⁵Benne' chawe' zchalje' diža' chawe' dan' yo'o da' chawe' lo yichj lážda'we', na' benne' bi nake' chawe' zchalje' da' bi nak chawe' dan' yo'o da' bi nak chawe' lo yichj lážda'we'. Žoa'ažo znnen kan nak da' yo'on lo yichj láždo'žo.

Chope kan gak chíjwžo len yo'o

(Mt. 7:24-27)

⁴⁶Lezka' wnná Jesusen':

—¿Biz chen' žližle neda', znnale: "Xanto', Xanto'" na' bi žonle kan žapa' le'e? ⁴⁷Wloe'ela' le'e kan nak bennen' ze'e gan zoa', na' ženle' xtiža'a, na' žone' kan znnan. ⁴⁸Benne' ni nake' ka to benne', kate' bene' liže', gže' bche'ne', na' bdixjwe' len yo'o gan nak lo yej xe. Kate' wdé nis wbá'a zil, na' bche'nen kwit yo'on', bi gok wchinnjen yo'on', dan' žian lo yej xe. ⁴⁹Na'a, no benne' ženle' xtiža'a, na' bi žone' kan znnan, benne' ni nake' ka to benne' bene' liže' gan nak doze yo, na' bi bdixjwe' lenen. Kate' bche'n nis wbá'a kwit yo'on', la' wžia yi'ten belate ža.

7

Jesús žeyone' bi' wen žin che to benne' yež Roma

(Mt. 8:5-13)

¹Kate' Jesusen' beyož bcháljlene' benne' ka' ki, wyeje' lo yež Kapernaum. ²Lo yežen' zoa to benne' yež Roma, benne' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, na' zoa to bi' wen žin chie' nži'ile'ele'-be'. Yo'o yižwé' xkwiden', na' ba žekte gatbe'. ³Kate' benle bennen' da' zchaljgak benne' ka' kan nak che Jesusen', la' bséla'tie' bałe benne' gole, benne' judío ka', gan zoa Jesusen', nich chjéta'yoegekle' Le' yide' yedjyene' bi' wen žin chien', xkwiden' yo'obe' yižwé'. ⁴Bžingak benne' gole ka' gan zoa Jesusen', na' dot láže'gake' góta'yoegekle' Le', na' wnnágake':

—Nak zi bennen' gono' da' ni chie', ⁵dan' žape' ba la'ne benne' wlaš chežo ka', na' bene' to yo'o chežo gan ženlžo xtiža' Dios.

⁶Naž Jesusen' wyéjlene' légake'. Kate' za' žintégake' liž bennen', le' bsele'e bałe lježe' gan za' Jesusen', na' góžgake' Le':

—Xan, wnná bennen': "Bi gek zedlo', dan' bi naka' zi cho'o liža'. ⁷Lezka' bi naka' zi biga'a gan zo'. Che len bi bežogla' la'a gan zo'. To wnnaze, na' yeyakte' bi' wen žin chian'. ⁸Lezka' neda', zoa benne' znná bi'e neda', na' lezka' zej mmita' benne' ka' žjake' lo wdile, benne' ka' zchi'a neda' légake'. Kate' žapa' toe': Wyéj ga na', žeje'. Kate' žapa' yetóe': Da ko' ni, ze'e. Lezka' kate' žapa' benne' wen žin chia': Ben žin ni, žonen'."

⁹Kate' Jesusen' benle' da' ni, bebán láže'le' che bennen', na' byechje', na' gože' benne' ka' zá'gake' xkóže'le', na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, bi na' chejxaka'a nitó benne' Israel, benne' žejli'e chia' neda' kan žejlé' benne' ni chia'.

¹⁰Kate' bežingak benne' ka' gan zoa bennen' bsele'e légake', bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, na' belyoé'e liže', na' blé'egekle' ba beyák bi' wen žin na'.

Jesús žesbane' xkwide' byo che to no'le wzebe

¹¹Wdé gok da' ni, zej Jesusen' lo yež Naín len benne' wsedle chie' ka', na' benne' zan zjáklene' Le' tzen. ¹²Kate' bžine' žoa'a yežen', blé'ele' benne' ka' zej noe'e to xkwide' byo, bi' gat, nich chejkáche'gake'-be'. Bi'do' gaten' nakbe' xkwide' tlichá' che to no'le wzebe. Benne' zan, benne' wlaš che no'len', mníta'lengake' le'. ¹³Kate' Xanžon' blé'ele' no'len', beyache' láže'le' le', na' gože' le':

—Biž kwežo'.

¹⁴Naž Jesusen' wbig'e ga na', na' wdane' dan' del bi'do' gaten'. Wlezgak benne' ka' zej noe'e-be', na' Jesusen' wnné':

—Xkwide' byo, žapa' le', beyase.

¹⁵Naž bi'do' gaten' bebanbe', na' wže'be', na' wzó lawbe' zchaljbe'. Jesusen' benežjwe'-be' lo na' xna'be'. ¹⁶Kate' blé'egekle' benne' ka' da' ni, bžébegake', na' bka'n zéngake' Dios, na' wnnágake':

—Blá to benne' zaka' ga zoažo ni, benne' zchalje' lo wlaš Dios. Dios na'kze žezá' láže'e chežo, benne' chie' ka'.

¹⁷Wzé diža' che yela' wak che Jesusen', na' béngekle' benách ka' mníta'gake' yógo'te yež gan nabab Judea, na' yógo'te yež zej žen' gawze ga na'.

Da' wnnáb Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis

(Mt. 11:2-19)

¹⁸Benne' ka' zónlengake' Zwa tzen bzéngekle' le' yógo'te da' ki, da' ka' žon Jesusen'. Zwan' bliže' chope benne' ka', ¹⁹na' bsele'e légake' gan zoa Jesusen' nich nnábgekle' Le', na' nnágake': ¿Nako' le' Benne' Criston', bennen' seła' Dios, o žála' kwežto' benne' yoble? ²⁰Kate' benne' ka' bsela' Zwan' bžingake' gan zoa Jesusen', góžgake' Le':

—Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis bsele'e neto', nich nnablto' Le', na' mnato': ¿Nako' le' Benne' Criston', bennen' seła' Dios, o žála' kwežto' benne' yoble?

²¹ La' na'ze žeyón Jesusen' benne' zan, benne' yižwé' ka', len benne' yó'ogake' be' xiwe' ka', na' lezka' benne' zan, benne' lo chołe' ka', bsaljwe' yej lágwage'. ²² Bechebe Jesusen', na' gože' chope benne' ka' bsela' Zwan', na' wnné':

—Le chej, chejzénlele Zwan' kan nak da' blé'elele, na' da' bénlele. Želé'egekle benne' ka' gógake' lo chole. Žeza'gak benne' ka' bi gok sá'gake'. Beyakgak benne' ka' wdá'gake' yižwé' leže. Žeyéngkle benne' ka' bkwéžjwage'. Bebangak benne' gat ka'. Benne' yache' ka' žéngkle' diža' chawen'. ²³ Ba nez zen gaken che bennen' bi gak chope laže'e, na' gónlene' neda' tzen la'kze bi žona' kan žekle' žala' gona'.

²⁴ Kate' benne' ka' bsela' Zwan' bezá'gake' ga na', wzó law Jesusen' zzejni'ile' benne' ka' kan nak che Zwan', na' wnné':

—¿No benne' bejwíale lo latje dachen'? ¿Bejwíale to benne' nake' ka to ya xtil dan' zta be'? ²⁵ ¿Nozkze benne' bejwíale? ¿Bejwíale to benne' nakwe' laže' da' záka'le'en? Nnézkzelele benne' ka' zej nakwe' laže' da' záka'le'en, na' de yela' wnni'a chégake' nníta'gake' ližgak benne' wnná' bia' ka'. ²⁶ ¿Nozkze benne' bejwíale? ¿Bejwíale to benne' zchalje' lo wláz Dios? O', žapa' le'e. Zwan' nakže' blo ka to benne' zchalje' lo wláz Dios. ²⁷ Nak Zwan' bennen' nzejw le'e yich la'y kan nak chie' da' znnan:

Bwia nga, žsela'a benne' wbás chia'.

Cheje' zga'ale' ka Le' nich wpé'e nez gan tío'.

²⁸ Neda' žapa' le'e: gan zej nnita' benách ka', cha' zoa no benne' zchalje' lo wláz Dios, bi nakže' blo ka Zwan', bennen' bezóe' benách ka' nis, san no benne' nakže' nexjw gan znná' bia' Dios, bennen' nakže' blo ka Zwan'.

²⁹ Kate' benne' gaxjw ka' len benne' wechizjw ka', béngkle' da' bchalj Zwan', gókbe'egekle' da' naken chawe' law Dios, na' bezóagake' nis lo na' Zwan', ³⁰ san benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' wsedle ka', benne' ka' nzi' lo ná'gake' da' bchi'le Moisés, bi bezóagake' nis lo na' Zwan', na' ki goken, belka'ne' ka'ze da' chawe' da' gónele Dios gone' chégake'.

³¹ Lezka' wnná' Xanžon':

—¿Nakx wsaka' leba' kan zej nak benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a? ¿Nakxkze zej nake'? ³² Zej nake' ka' xkwide' ka'

želyitjbe'. Želbe'be' lawe' ya'a, na' žel-béžeya'abe'. Želye'be' ljéžgakbe': “Žk-wežto' bžejw lawle, na' bi žia'le. Žol nyáche'to', na' bi zbéžele.” ³³ Ki nakle dan' blá' Zwan', bennen' bezóe' benách ka' nis, na' bi bdawe' yet xtil, na' bi we'je' xis uba, na' wnele chie', na' wnnale: “Da' xiwe' žónlenen le' tzen.” ³⁴ Kate' bla'a neda', Benne' Golje' Benách, na' žej' žawa', z-nele chia': “Bennen' nake' benne' wawle'e, na' benne' žej'e'. Nake' lježgak benne' wechizjw ka' len yezika' benne' doła' ka'.” ³⁵ Neda' žapa' le'e: zej nak bia' benne' ka' zej nape' yela' žejni'il che Dios ni'a che da' žóngake'.

Da' ben Jesús lo liž to benne' yodo' fariseo

³⁶ To benne' yodo' fariseo bliže' Jesusen' nich gáwlene' le' tzen. Wyó'o Jesusen' liž bennen', na' wži'e, na' wzó lawe' žawe'.

³⁷ Zoa to no'le le'e lo yežen', na' katen' benle' žej' žaw Jesusen' liž benne' yodo' fariseon', naž blé'e ga na', noe'e to béga' do' da' naken yej zaka', na' yožen to da' zla' zix. ³⁸ Katen' bžine' zaka' xkóže'le Jesusen', wži'e xni'e Le', zbeže'. Naž wzó lawe' žes-bise' ni'a Jesusen' len nis zbeže', na' bezje' ni'e len yicha' yichje'. Bnope'e ni'e, na' wloé'e dan' zla' zix lo ni'e. ³⁹ Kate' benne' yodo' fariseon', bennen' bliže' Jesusen', blé'ele' da' ni, wzá' laže'e, na' wnné': “Chela' nak benne' ni benne' zchalje' lo wláz Dios, gákbe'ele' da' nak no'le ni zgame' Le', na' da' žone', dan' nake' no'le le'e.” ⁴⁰ Naž Jesusen' gože' benne' fariseon', na' wnné':

—Smon, de to da' žénela' yapa' le'.

Beží'i bennen', na' wnné':

—Wnná, benne' wsedle.

⁴¹ Jesusen' gože' le':

—Wzóa to benne' wnni'a, na' wnníta'gak chope benne' zej nbage'e mežw chie'. To bennen' nbage'e chie' lazjwe' che chopiz, na' yetóen' nbage'e chie' lazjwe' che chop byo'. ⁴² Dan' bi de mežw chégake' nich chíjwage' dan' zej nbage'e chie', che len benít lawe' che žoptie' dan' zej nbage'e chie'. Wnná na'a. ¿Nožle benne' chope' ki ží'izele bennen' benít lawe' chégake'?

⁴³ Beží'i Smon na', na' wnné':

—Žekla' neda', bennen' wbága'že' mežw chie', dan' benít lawe'.

Jesusen' gože' le':

—Da' likze znno'.

⁴⁴Naž beyéčj Jesusen', na' bwie' no'len', na' gože' Smon na':

—ǰZle'elo' no'le ni? Wyoá'a ližo', na' bi benno' nis da' chibla' ni'a, san no'le ni besbise' ni'a len nis zbeže', na' bezíe' ni'a len yicha' yichje'. ⁴⁵Bi zzechw lawo' neda', san kate' za' bžintia' ližo', bi wzóa ži no'le ni, znpe'e ni'a. ⁴⁶Bi wló'o set yichja', san no'le ni wloé'e dan' zla' zix ni'a. ⁴⁷Che len žapa' le', doła' zen dan' wbaga' no'le ni, ba benít lawa' chie', na' nží'ile'e'le' neda'. No benne' ženít law Dios chie' láte'do'ze, láte'do'ze nží'ile' Dios.

⁴⁸Naž Jesusen' gože' no'len', na' wnné':

—Doła' wbagó'o ba benít lawa' chio'.

⁴⁹Naž benne' ka' želbé'lene' Jesusen' tzen gan žawgake' wzó lágwage' želyi'e ljéž-gake', na' wnnágake':

—ǰNozkze benne' ni, ženít lawe' doła'?

⁵⁰Naž Jesusen' gože' no'len', na' wnné':

—Dan' žejli' o chia' neda', ba beló'. Binlo beyéj ližo'.

8

No'le ka' žáklengake' Jesús len benne' wsdle chie' ka'

¹Wdé gokgak da' ki, wdé Jesusen' gan zej že' yež zan, yež zen ka', na' yeždo' ka', gan bchalje' diža' chawen' kan znna bia' Dios, na' benne' chežínnote benne' wsdle chie' ka' zjáklene' Le' tzen. ²Lezka' bale no'le ka' zjáklene' Le', no'le ka' beyón Jesusen' légake' kate' bebeje' be' xiwe' ka' yó'ogake', na' beké'e yižwé' ka' zej de'e. Lia, no'len' lezka' lie' Madlen, zoe' ládjw-gake', no'len' bebéj Jesusen' gaže be' xiwe' wyoé'e. ³Lezka' Zwan, zo'le Chosa, benne' žape chi'e da' de liž Herodes, benne' znna bi'e, zoe' ládjw-gake', na' lezka' zoalen Susana légake'. No'le ki žels'ni'e da' žaw Jesusen' len benne' wsdle chie' ka'. Ki žongak no'le ka' tzen len yezika' no'le ka', na' znéžjw-gake' da' de chégake'.

Žsaka' lebe Jesús kan nak che to benne' žaz ža'ne'

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴Lezka' benne' zan bžójkake' lo yež ka', na' bžingake' gan zoa Jesusen'. Katen' bdóbgake' gan zoe', Le' bsaka' lebe', na' gože' légake':

⁵—Bžoj to benne' žaz ža'ne' zjeze' bínnedo' ka'. Kate' ne zjeze', béxjw-gak bale

bínnedo' ka' gan nak nez las, na' wdegak benách ka' ga na', na' bléjkaken'. Lezka' bžingak byínnedo' ka', na' bdáwgakban'. ⁶Béxjw-gak yebale bínnedo' ka' lo yo gan že' yej. Kate' bla'gak bínnedo' ka', la' belbižten dan' bi ngopa' yon'. ⁷Béxjw-gak yebale bínnedo' ka' gan beła'gak lba yeche' ka'. Tzen belgole lba yeche' ka' len yagdo' ka'. Lba yeche' ka' beldóbgaken yagdo' ka' kate' blá'gaken, na' bžia yí'gaken yagdo' ka' lo. ⁸Béxjw-gak yebale bínnedo' ka' gan nak lo yo beb. Katen' ba bgólgaken, bnéžjw-gaken. To ton bnezjwn yetó gaywá' bínnedo' ka'.

Kate' Jesusen' beyóž wnné' ki, zižje wnné':

—No benne' zoa nage', na' ženle', žala' wzé nage'.

Zna Jesús biz chen' žsaka' lebe'

(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹Naž benne' wsdle ka' che Jesusen' wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—ǰBiz žsedle dan' bsaka' lebo'?

¹⁰Jesusen' gože' légake':

—Dios zzejni'ile' le'e da' ngache' kan znna bi'e Le', san yezika' benách ki, zcháljléna' légake' da' žsaka' leba' nich kate' wiagake', bi lé'egekle', na' kate' yéngekle', bi chejní'igekle'.

Zloe'el Jesús da' žsedle da' bsaka' lebe'

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹Lezka' wnná Jesusen':

—Ki nak da' žsedle dan' bsaka' leba': Bínnedo' ka' zej naken xtiža' Dios.

¹²Bínnedo' ka' béxjw-gaken lo nez las zloé'egeklen kan žak chegak benne' ka' žyelenle' dižan', na' la' za'te da' xiwe', na' žeká'n dižan' da' wyó'on lo yichj lázdo'gak benne' ka', nich bi chejlé'gaken', na' nich bi yelágake'. ¹³Bínnedo' ka' béxjw-gaken lo yo gan že' yej zloé'egeklen kan žak chegak benne' ka' žyelenle' dižan', na' len yela' žebél želzi'en, san zej nake' ka' bínnedo' ka' bi béngaken lwen. To chí'ido'ze žejlé'gaken', dan' nža' lázdogake' da' žak chégake', na' la' žsántegake' dižan'.

¹⁴Bínnedo' ka' béxjw-gaken gan beła'gak lba yeche' ka' zloé'egeklen kan žak chegak benne' ka' žyelenle' dižan', na' kate' ba béngeklen', na' da' ka' žákgaken chégake' yežlyó nga žóngaken légake' lo'e, da' ka' zej naken yela' wnni'a chen, na' da' ka' ždan láže'gake' da' žákgaken ga ni, na'

dižan' bi žonen žin lo yichj lázdo'gake'.
¹⁵ Bínnedo' ka' bėjwngaken gan nak lo yo beb zloé'egeklen kan žak chegak benne' ka' dot láže'gake' žéngkle' dižan', na' zgo'o chóchgaken' lo yichj lázdo'gake', na' lo yeła' zbez žen laže' chégake' žóngake' kan zřna dižan'.

*Žsaka' lebe Jesús che da' žsa'ní' ližžo
 (Mr. 4:21-25)*

¹⁶ Lezka' wnná Jesusen':

—Xtiža' Dios naken ka to yi'. Kate' to benne' zgale' yi', bi zdosen' kak, na' bi zgo'en zanle gan žate'e, san zzoen' sibe lo yo'o, na' yin' žsa'nín' benne' ka' žó'ogake' ga na'. ¹⁷ La' law yógo'te da' ngache', na' gak bian', na' žoj lawle yógo'te da' žaken ži žize.

¹⁸ Che len, le wzé nag, dan' gata' yelate' che benne' zzoa choche' da' ženle' lo yichj lázda'we', na' si'že' xtiža' Dios, san benne' bi zzoa choche' da' ženle' lo yichj lázda'we', na' yegá'a dižan' dan' benle'.

Da' ben xna' Jesús tzen len benne' biche'e ka'

(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹ Naž bžin xna' Jesusen' tzen len benne' biche'e ka', gan zoe', san bi gok žingake' lawe' Le' dan' zej nnita' benne' zan ga na'.

²⁰ To benne' zoe' ga na' bliže' Jesusen', na' wnné':

—Xno'o len benne' bicho'o ka' nníta'gake' lí'ale, na' žénegekle' wcháljlen-gake' Le'.

²¹ Bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—Benne' ki, benne' želyenle' xtiža' Dios, na' žóngake' kan zřnan zej nake' ka' xna'kza', na' benne' bíche'kza' ka'.

Jesús zbek žie' be' wałe

(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² To ža wžén Jesusen' to lo barkw tzen len benne' wsedle chie' ka', na' Le' gože' légage':

—Le cho'o yechelá'a nisdó' nga.

Naž la' zjaktie'. ²³ Kate' ne želdíe' lo nisdon', ztas Jesusen'. Naž wzó law žak to be' wałe lo nisdon', na' ba žek yetj barkwn' zan nisle, na' de zož chégake'.

²⁴ Naž wbíga'gake' gan de Jesusen', na' bes-bángake' Le', na' wnnágake':

—jBenne' wsedle! jBenne' wsedle! Ba žek lo'ojžo zan nisle.

Kate' bebán Jesusen', bliže' ben' žaken, na' nisen' da' zgo'nen, na' wzó ži ben'

goken, na' wže' ži nisdon'. ²⁵ Naž Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—jBi na' chejle'le che Dios?

Bžébegake' légage', na' bebángkle'. Gož ljéžgake' toe' yetóe':

—jNozkze benne' ni? Zdiłe' be' dan' žaken, na' nisdó', na' žóngaken dan' zřne'.

Benne' yež Gadara, benne' yoe'e be' xiwe'

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Naž bžin Jesusen' tzen len benne' wsedle chie' ka', gan nbab yež Gadara, da' žen' yechela'ale nisdó' gan nbab Galilea.

²⁷ Kate' Jesusen' bežoje' lo barkwn' gan nak lo yon', bedjchág to benne' yežen' Le'. Ba gok schále'e yoe'e be' xiwe', na' biž žakwe' laže', na' biž zzo'e lo yo'o, san zoaze' lo bloj gan zkáche'gake' benne' gat ka'. ²⁸ Kate' bennen' yoe'e be' xiwe' blé'ele' Jesusen', wnníe' zižje. Bzoa zibe' law Jesusen', na' wnné':

—jBiž nbaga'a chio', Jesús, Zi'n Dios, Benne' zente? Žáta'yoela' Le' bi wsaka' zi'o neda'.

²⁹ Ki wnné' dan' Jesusen' ba gože' be' xiwen' yežožen lo bennen'. Zan chi'i be' xiwen' ba bchix blol-le'en bennen'. Benne' ka' che yežen' bchéjgake' le' do ya, na' bzóagake' bayw ya ni'a ne'e, san bchoge' do ya ka', na' be' xiwen' da' yoe'e bchen' le' lo latje dach. ³⁰ Naž Jesusen' wnnable' be' xiwen', na' wnné':

—jBi lio'?

Be' xiwen' gožen Le':

—Be' Zan lia'.

Ki wnnán dan' yoe'e be' xiwe' zan. ³¹ Naž be' xiwe' ka' góta'yoegklen Jesusen' bi se'le'e légaken latje choł chegak benne' gat ka'. ³² Lezka' wzó to kwe' koch zan ga na', želdaba' žáwgakba' law ya'adon', na' be' xiwe' ka' belnnáb nyachen' Jesusen' we'e légaken latje chejžó'ogaken lo koch zan ka'. Jesusen' bi'e légaken latje. ³³ Bežojgak be' xiwe' ka' lo bennen', na' bejžó'ogaken lo koch zan ka', na' jak koch ka' gan nak to le'e ya'a yej žen. Bejbíxjgakba' lo nisdó', gan belyepba' nis.

³⁴ Kate' benne' ka' žape chí'igake' koch ka', blé'egekle' kan gok chégakba', bžébe-gake', na' bebángkle'. Bežónnjgake' ga na', zeyéjgake' lážgake', na' bejžéngkle' benne' ka' nníta'gake' yežen', na' lezka' benne' nníta'gake' yixen'. ³⁵ Naž bžojgak

benne' ka' nníta'gake' yežen', na' bejwía-gake' dan' goken. Katen' bžingake' gan zoa Jesusen', blé'egekle' bennen' wyoé'e be' xiwe' ka', ži'e xni'a Jesusen'. Nakwe' laže', na' ba bezóe' cháwe'do', na' bžébegake'.³⁶ Benne' ka' nníta'gake' ga na' belzenle' légake' kan goken, na' blé'egekle' ba beyák bennen' wyoé'e be' xiwe' ka'.³⁷ Naž yógo'te benne' zan ka', benne' wláz che yež ka' zej nbaben yež Gadara na', góta'yoegekle' Jesusen' yežoje' lo yežlyó chégake'. Ki bén-gake' dan' zžébegake'. Beben' Jesusen' lo barkwn', na' bezé'e ga na'.³⁸ Bennen' bežojgak be' xiwe' ka' le' góta'yoele' Jesusen' we'e le' latje chéjlene' Le' tzen. Jesusen' gože' le' ga'ne' ga na', na' wnné':

³⁹—Beyéj ližo'. Bejzenle benách wláz chio' ka' ka nak da' zen da' ben Dios len le'.

Beyéj bennen' liže', na' bzie' diža' dot lo yež ka' kan nak da' zen da' ben Jesusen' len le'.

Xkwide' no'le che Jairo, na' no'len' wdane' laže' che Jesús

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Kate' bežín Jesusen' yechelá'a nison', benne' zan, benne' nníta'gake' ga na', bebégekle' ni'a chie' Le' dan' želbeže' yógo'tegake' Le'.⁴¹ Naž bžin to benne' lie' Jairo gan zoa Jesusen'. Nake' benne' blo che to yo'o gan žéngkle benne' judío ka' xtiža' Dios. Bzoa zibe' law Jesusen', na' góta'yoele' Le' cheje' liže'.⁴² Ki bene' dan' zoa to xkwide' no'le chie', na' ba žek gatbe'. Nakbe' bi' tlícha'kze chie', na' zejbe' ka chežinno yiz. Kate' ne zej Jesusen' tzen len benne' zan ka', zchígage' Le'.

⁴³ Zej to no'le ladjw benne' zan ka', na' ba gok chežinno yiz zžaka'li'e, dan' bi zbez žen chie', da' žaken chégakkze no'le ka', na' ba bdie' bika' da' de chie', dan' wdizjwe' benne' ka' žeyóngake' benách ka', san nitó benne' bi gok yeyone' le'.⁴⁴ Wbige'e zaka' xkože'l Jesusen', na' wdane' laže' da' nakwe', na' la' wbižte yižwé' žen chien'.

⁴⁵ Naž Jesusen' wnnable' benne' zan ka', benne' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—¿Nož benne' wdane' neda'?

Nitóe' bi bechebe'. Naž Bedw len benne' ka' nníta'lengake' le', góžgake' Jesusen', na' wnnágage':

—Benne' wsdle, zej nníta' benne' zan ga ni, benne' zchígage' Le', na' zžíga'gake' Le', na' zžno': “¿Nož benne' wdane' neda'?”

⁴⁶ Naž Jesusen' wnné':

—Zoa no benne' wdane' neda', dan' gókbe'ela' bžoj yeļa' wak neda', dan' žeyonen benách ka'.

⁴⁷ Kate' gokbe'el no'len' nnezle Jesusen' dan' bene', lo yeļa' zžebe wzize'. Bzoa zibe' law Jesusen', na' gože' Le' lawgak benne' zan ka' biz chen' wdane' laže' da' nakwe' Le', na' kan goken, la' beyaktie'.⁴⁸ Naž Jesusen' gože' le':

—Zí'na'do', dan' žejli'o chia' ba beyako'. Binlo beyéj ližo'.

⁴⁹ Kate' ne zna Jesusen' da' ni, bžin to benne' wzé'e liž benne' blon', na' gože' bennen':

—Ba got xkwide' no'le chio'. Biž gon lelo' benne' wsdle.

⁵⁰ Kate' Jesusen' benle' da' ni, bechebe', na' gože' benne' blon':

—Bi žebo'. Bejle'ze che Dios, na' yeyák xkwide' no'le chion'.

⁵¹ Kate' Jesusen' wyoé'e yo'on', bi bi'e latje no benne' chó'olene' Le' san légakze Bedw len Jakob, na' Zwa, na' lezka' xa xna' xkwide' no'len'.⁵² Želbeže benne' ka' nníta'gake' ga na'. Želbeže nyache'e ni'a che xkwide' no'len', na' Jesusen' gože' lé-gake', na' wnné':

—Biž kwézele. Bi nat xkwide' no'len'. Ztászebe'.

⁵³ Ben dítgjekle' Le' dan' nnéžgekle' ba natbe'.⁵⁴ Naž Jesusen' bežwe' na'be', na' wnnié' zižje, na' wnné':

—Xkwide' no'le, beyase.

⁵⁵ Naž be' nakkzbe' beyó'on lebe', na' bebanbe', na' la' wyástebe'. Jesusen' gože' légake' wnéžjwgake' da' gawbe'.⁵⁶ Bebángkle xa xna'be', san Jesusen' bchi'le' légake' bi wzéngkle' nitó benne' kan goken.

9

Jesús žsele'e benne' wsdle chie' ka' nich chejségake' xtiže'e

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Naž Jesusen' betobe' benne' chežinno, benne' wsdle chie' ka', na' bdie' lo ná'gake' yeļa' wak, na' yeļa' wnná' bia', nich yebéj-gake' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka', na' nich yeyóngake' benne' yižwé' ka'.² Bsele'e

légake' nich chejzéngekle' benách ka' kan zñna bia' Dios, na' nich yeyóngake' benne' yižwé' ka'. ³Jesusen' gože' légake':

—Bi be wa'le che lo nez, kege bardo', na' kege yixjw, na' kege yet, na' kege mežw, na' bi xoa yenle chope laže'. ⁴Bi'te ze yo'o gan cho'ole, le soa ga na' kate' yezá'žele lo yežen'. ⁵Gáte'teze gan bi gápegak benách ka' le'e ba la'ne, le yežó' lo yežen', na' le kwib bixte da' dan' lable, dan' w'lo'e'elen légake' zej nbage'e zia.

⁶Naž zjak benne' wsedle chie' ka'. Wdégake' yógo'te yeždo' ka', na' bcháljgake' diža' chawen', na' beyóngake' benne' yižwé' ka' nníta'gake' yógo'te yež ka'.

Kan got Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷Benle Herodes, bennen' zñna bi'e, kan nak yógo'te da' žon Jesusen', na' wže' zedle', dan' znnagak benách ka':

—Bebán Zwa lo yela' got.

⁸Yeba'le' znnágake':

—Belá' Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te.

Yeba'le' znnágake':

—Ba bebán to benne' wbabe' benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios ža ni'te.

⁹Herodes na' wnné':

—Zwan' bchoga' yene'. ĽNozke benen', ženla' da' zan ki da' žone'?

Herodes na' žak láže'li'e le'e'le' Jesusen'.

Zwaw Jesús gayo' mil benne' ka'

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰Kate' bežingak benne' wbás ka' che Jesusen', benne' ka' bsele'e chejségake' xtiže'e, na' bzéngkle' Le' yógo'te da' bén-gake'. Naž Jesusen' bchi'e légake' cheze. Jake' to latje dach gan nbab yež Bet-saida. ¹¹Kate' wnné'zgekle' benách ka' da' ni, wnágake' Jesusen', na' Le' wdape' légake' ba la'ne, na' bcháljlene' légake' kan zñna bia' Dios, na' beyone' benne' yižwé' ka'.

¹²Kate' za' žále ža na', wbíga'gak benne' chežinno, benne' wbás ka' che Jesusen', gan zoe', na' góžgake' Le':

—Besela' benách ki nich chjake' gan zej že' yeždo' ka', na' gan zej že' yo'odo' ka' dot gawze, nich chejtíljgake' gan gá'ngake', na' da' gáwgake', dan' nak latje dach ga zoažo ni.

¹³Naž Jesusen' gože' légake':

—Le waw-gake' le'e.

Góžgake' Le':

—Gáyo'ze yet xtildo' de, na' chopze bel cheton' de. ĽChejto' chjé'wto' da' gawgak benne' zan ki?

¹⁴Zež nnita' ka' gayo' mil benne' ka' ga na'. Naž Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Le kwek chi-yóngake' to kwe' to kwe'.

¹⁵Ki bégake', na' wže'gak yógo'te benne' ka'. ¹⁶Naž Jesusen' bežwe' gayo' yet xtil ka', na' chope bel ka'. Bchis lawe', zwie' ya'abale, na' gože' Dios: “Žóžkeno'.” Naž bzožje' yet xtil ka', na' bi'en che cheze benne' wsedle chie' ka' nich chísgaken' lawgak benne' zan ka'. ¹⁷Bdágwage' yógo'tegake', na' béljgekle'. Wde' na' betóbgake' da' bizjw ka', na' beschá'gake' chežinno xkwit ka'.

Zñna Bedw Jesús nake' Benne' Cristo

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸To ža kate' ne zoa Jesusen' cheze gan zcháljlene' Dios, na' žónlengak benne' wsedle chie' ka' Le' tzen, wnnable' légake', na' wnné':

—ĽNozen' znnagak benách ka' naka' neda'?

¹⁹Bechébegake', na' wnnágake':

—Ba'le' znnágake' nako' Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis. Yeba'le' znnágake' nako' Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, na' yeba'le' znnágake' nako' to benne' wbabe' benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios ža ni'te, na' ba bebane' lo yela' got.

²⁰Naž Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—Cheze le'e, Ľnozke znnale naka'?

Bechebe Bedw, na' wnné':

—Nako' Benne' Criston', bennen' bse'la' Dios.

Zñna Jesús kan za' gótgake' Le'

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²¹Naž Jesusen' besnisle' légake', na' bchi'le' légake' bi wzéngkle' nitó benne' No nake' Le'. ²²Naž gože' légake':

—Žon byenen' sáka'li'a neda', Benne' Golje' Benách, na' da' zan da' gaken chia'. Benne' gole ka' len bžox wnná' bia' ka', na' benne' yodo' wsedle ka', wká'ngake' neda' ka'ze. Gótgake' neda', san kate' te chonne ža, Dios yesbane' neda' lo yela' got.

²³Lezka' gože' yógo'tegake':

—Cha' no benne' žénele' gónłena' neda' tzen, žon byenen wzóe' cheł'a'ale da' naken chie', na' gake' ka to benne' noe'e yag kroze nich chejté'e le'en. Naž gak gónłene' neda' tzen. ²⁴No benne' ži'e wnné yoe che yela' nban chie', wnitén', san benne' wnite' yela' nban chie' dan' žónłene' neda' tzen, gata' yela' nban da' zejłi' kanne chie'. ²⁵Bi be da' chawe' gata' che to benne' cha' gape' yógo'te da' den yežlyó nga, san wnite' to chi'ize yela' nban chie'. ²⁶No benne' žedoe'ele' neda', na' žedoe'ele' xtiža'a, lezka' neda', Benne' Golje' Benách, yedoe'ela' bennen' kate' yelá'a len yela' bani' che Xa', na' len yela' bani' chegak wbás ka' che ya'abá che Dios nich nna bi'a. ²⁷Da' li žapa' le'e, zej nnita' bale benne' nga, benne' bi na' gátgake' kate' lé'egekle' ža yedjnná bia' Dios.

Zcha' kan zнна' law Jesús
(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸Kate' ba wdagak xono' ža wdé bchalj Jesusen' da' ki, bchi'e Bedw len Zwa, na' Jakob, na' wžene' to law ya'ado', gan bcháljlene' Dios. ²⁹Kate' ne zcháljlene' Dios, bža' kan zнна' lawe', na' laže' da' nakwe' beyaken žíla'do'ze, na' wyepen yes bani'. ³⁰Naž bla' lawgak chope benne' ka' gan zoa Jesusen', na' zcháljlengake' Le'. Zej nake' Moisés len Lías, benne' ka' wnńíta'gake' ža ni'te. ³¹Žoptie' belyepe' yes bani', na' zcháljlengake' Jesusen' kan za' gate' lo yež Jerusalén, na' yezé'e yežlyó nga. ³²La'kze znnále'en tas Bedon', len benne' ka' nníta'lengake' le', na' ben byén-gake' lé'egekle' yela' bani' che Jesusen', na' chegak benne' chope' ka' nníta'lengake' Le'. ³³Kate' žopte benne' ka' bezá'gake' gan zoa Jesusen', naž Bedon' gože' Le'.

—Benne' wsedle, gak chawe' ga'nžo nga. Gonto' chonne yo'o laga', to chio', na' yetó che Moisés, na' yetó che Lías.

Bi nnezle Bedon' dan' zinne'. ³⁴Kate' ne zchalje' da' ni, la' wže'te to bejw ga na', dan' bkachen' légake', na' bžébegake' dan' nníta'gake' lo bejwn'. ³⁵Naž benle chi'i benne' zchalje' lo bejwn', na' wnné':

—Benne' ni nake' Zi'na'. Nži'ila' Le'. Le wzé nag da' yi'e le'e.

³⁶Kate' beyóž benle chi'i na', toze Jesusen' ngá'nłene' légake'. Benne' wsedle

chie' ka' wnníta'gake' žize, na' ža na' bi góž-gake' nitó benne' kan nak da' blé'egekle'.

Žeyón Jesús to xkwide' byo yo'obe' be' xiwe'
(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷Kate' za' ža'ni' yetó ža, Jesusen' len benne' ka' nníta'lengake' Le', bedínnegake' law ya'adon', na' za'gak benne' zan ga na', benne' ka' zedjchágake' Jesusen'. ³⁸To benne' ladjw benne' zan ka' wnnié' zižje. Bliže' Jesusen', na' wnné':

—Benne' wsedle, žáta'yoela' Le' yedjwío' xkwide' byo chia', dan' nakbe' tlícha'tekze bi' chia'. ³⁹Yo'obe' be' xiwe' da' zk-wéžeya'an lebe', na' žzizle'en lebe', na' zbia zene' zide' žoa'abe'. Zchix zlol-le'en lebe', na' batkle žsanen lebe'. ⁴⁰Góta'yoela' benne' wsedle chio' ka' yebéjgaken', san bi gógkake'.

⁴¹Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Le'e, benne' bi žejle'le chia', na' nyal yichjle. ¿Gáka'tega žala' sóalena' le'e, na' gaka' zen laže' len le'e? Le yedjwá' xkwide' byo chion' ga ni.

⁴²Kate' ne za'be' zbíga'be' gan zoa Jesusen', be' xiwen' bchix blól-le'en lebe'. Jesusen' bdile' be' xiwen', na' beyone' xkwide' byon'. Naž benezjwe'-be' lo na' xabe'. ⁴³Bebánglekle yógo'te benne' ka' ni'a che yela' wak zen che Dios.

Jesús zinne' da' yoble kan za' gótgake'
Le'
(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Kate' ne žebánglekle yógo'te benne' ka' kan nak da' zen da' žon Jesusen', Le' gože' benne' wsedle chie' ka', ⁴⁴na' wnné':

—Le kwek yichjle da' ni, dan' za' wdé-gake' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak benách ka'.

⁴⁵Bi bejni'ígekle benne' wsedle chie' ka' da' ni, dan' bi na' wnezjw Dios légake' latje chejni'ígeklen', san bi bežóggekle' nnábgekle' Jesusen' kan nak da' ni.

No benne' nake' blo
(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶Naž wzó lawgak benne' wsedle ka' che Jesusen' zdił díža'gake'. Želnnable ljéž-gake' toe' yetóe' nole' gake' benne' blo.

⁴⁷Žákbe'ele Jesusen' da' zza' láže'gake', na' wdele' to xkwide'do', na' bzoe'-be' kwite'. ⁴⁸Naž gože' légake':

—No benne' gape' to xkwide'do' ki ba la'ne dan' nakbe' chia', nedkzan' gape' ba

la'ne, na' no benne' gape' neda' ba la'ne, lezka' gape' ba la'ne Xa', Bennen' bsele'e neda'. Che len, bennen' zoe' ladjwle, na' nakže' gaxjw laže', benne' ni nake' blo.

No benne' bi zži'e chežo, žákłene' žo'o
(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ Naž Zwa bliže' Jesusen', na' wnné':

—Benne' wsedle, blé'elto' to benne' zkonle' žin lo' žebeje' be' xiwe' ka', na' bžonto' biž gonen' dan' bi žónłene' žo'o tzen.

⁵⁰ Jesusen' gože' le':

—Bi wžonle gonen', dan' no benne' bi zži'e chežo, žákłene' žo'o.

Jesús zdile' Jakob len Zwa

⁵¹ Kate' za' bawze ža žala' gat Jesusen', na' yeyepe' ya'abá che Dios, ben byene' cheje' lo yež Jerusalén. ⁵² Bsele'e benne' wbás chie' ka' nič chjake' zgá'alegake' ka Le', na' jake' to yeždo' gan nbab Samaria, nich chejtłj-gake' gan ga'ne' dot yele. ⁵³ Benne' ka' che yežen' bi wdápegake' Jesusen' ba la'ne dan' zeje' lo yež Jerusalén. ⁵⁴ Kate' Jakob len Zwa, benne' wsedle ka' che Jesusen', blé'egekle' da' ni, góžgake' Le':

—Xan, žnablto' dinne yi' da' zan' ya'abá che Dios nich wžia yin' légake', gonto' kan ben Lías?

⁵⁵ Byečh Jesusen', na' bdile' légake', na' wnné':

—Bi nnézele biz be' yo'ole. ⁵⁶ Neda', Benne' Golje' Benách, bla'a nga, kege nich wžia yi'a yela' nban chegak benách ka', san nich yeslá' légake'.

Naž jake' yež yoble.

Benne' ka', benne' žénegekle' chjénłengake' Jesús tzen

(Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Kate' Jesusen' len benne' ka' žónłen-gake' Le' tzen ne yó'ogake' nez, bžin to benne' ga na', na' gože' Jesusen':

—Xan, žénela' sál'lena' Le' gáte'teze gan chejo'.

⁵⁸ Jesusen' gože' le':

—Beza' ka', zej že' bloj chégakba', na' byínnedo' ka', žiagak xó'ngakba' ka', san neda', Benne' Golje' Benách, bi de chia' gan gata'a nich yezi' laža'a.

⁵⁹ Naž Jesusen' gože' benne' yoble, na' wnné':

—Benlen neda' tzen.

Bennen' gože' Le':

—Xan, benn latje yeyá'a zga'ale liža', kate' wkáche'ža' xa'.

⁶⁰ Jesusen' gože' le':

—Be' latje benne' ka' za' gátgake' wkáche'gake' benne' gat ka' chégake', san le', wyéj, bejzenle benách kan zna bia' Dios.

⁶¹ Naž bžin yetó benne', na' gože' Jesusen':

—Xan, žénela' sál'lena' Le', san benn latje cha'a zga'ale nich chejzela' diža' lježa' ka'.

⁶² Jesusen' gože' le':

—No benne' že' laže'e da' de yežlyó nga, nake' ka' to benne' zga'ne' beže, na' zwie' xkóže'le'. Cha' no benne' žone' ki, bi nake' zi gone' žin che da' zna bia' Dios.

10

Jesús žsele'e chonnłalj chi benne' nich chejségake' xtiže'e

¹ Wdé gok da' ki, Xanžon' wžie' yechon- nłalj chi benne' wsedle chie' ka', na' bsele'e chope wéjgake' nich chjake' zgá'alegake' ka Le' yógo'te yež zen ka', na' yeždo' ka', gan za' tie' Le'. ² Gože' légake':

—Da' li, dele'e žin chia', da' naken ka' to yežlyó zen gan žon byenen lapa', san babze benne' wen žin chia' nníta'gake'. Che len, le gáta'yoele Dios, Bennen' nake' Xan yežlyón', sele'e benne' wen žin ka' gan nak yežlyó chien'. ³ Le chej na'a. Le wia, neda' žsela'a le'e, na' nakle ka' zila' ka' zjakba' ladjwgak beko' yixe' snia ka'. ⁴ Bi wa'le bzod mežw, na' kege yixjw yet, na' bi wa'le yetó kwe' zélele, na' bi žélele lo nez nich wcháljlenle benách ka'. ⁵ Gáte'teze yo'o gan cho'ole, zga'ale nnale: “Da' zka'n chawe' yichj láždo'žo gaken chegak benách nníta'gake' yo'o ni.” ⁶ Cha' zoa no benne' ga na', benne' zga'n chawe'e, da' zka'n chawe' yichj láždo'žo da' nnablen gánłenen le', san cha' bi zoa no benne' ki ga na', da' zka'n chawen' da' nnablen gánłenen le'e.

⁷ Le ga'n lo yo'o gan cho'ole, na' le ye'j le gaw bi da' gónngake' le'e, dan' žélkzele benne' wen žin da' gawe'. Bi tele to to yo'o.

⁸ Gáte'teze yež gan žinle, gan gápegake' le'e ba la'ne, le ye'j le gaw bíte'teze da' gónngake' le'e. ⁹ Le yeyón benne' yižwé' ka', benne' nníta'gake' lo yežen', na' le ye'- gake': “Ba bla' da' zna bia' Dios gan zoale.”

¹⁰ Gáte'teze yež gan žinle, cha' bi gápegake' le'e ba la'ne, le yežój ga na', na' le chejzé lo

nez che yežen', na' nnale: ¹¹ “Bixte yo che lažle, da' dan' labto' zchinnjton', na' naken da' zloe'elen nbága'le zia, san žala' mnéžlele da' ni. Ba blá' da' zinna bia' Dios ga zoale ni.” ¹² Neda' žapa' le'e, kate' žin ža chog Dios chegak benách ka', sáka'žegak benách ka' che yežen' ka sáka'gak benách ka' wn- níta'gake' lo yež Sodoma, yežen' bchinnj Dios.

Da' gak chegak benne' ka' bi yeyát láže'gake'

(Mt. 11:20-24)

¹³ Lezka' wnná Jesusen':

—Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, benách yež Korazín. Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, benách yež Betsaida. Chela' gok lo yež Tiro, na' lo yež Sidón yela' wak zen ka' ka da' ka' bena' gan zoale le'e, ža ni'te yeyát láže'gak benne' yež ka', na' wakw kwíngake' laže' ka'ze, na' kó'ogake' de yíchjgake', da' wloe'elen ba beyát láže'gake'. ¹⁴ Che len, kate' žin ža chog Dios chegak benách ka', sáka'žele le'e ka sáka'gak benne' yež Tiro ka', na' benne' yež Sidón ka'. ¹⁵ Le'e, benách ka' zoale lo yež Kapernaum. Gok chele kan wyep- le gan cho'ogak benách ka' ya'abá che Dios. Na'a yetjle gan chejžo'ole latje choł chegak benne' gat ka'.

¹⁶ Naž Jesusen' gože' benne' wsdle chie' ka', na' wnné':

—No benne' zze nage' chele le'e, lezka' zze nage' chia' neda', na' bennen' zka'ne' le'e ka'ze, lezka' zka'ne' neda' ka'ze, na' bennen' zka'ne' neda' ka'ze, lezka' zka'ne' ka'ze Xa', Bennen' bsele'e neda'.

Žezingak benne' ka' bejségake' xtiža' Jesús

¹⁷ Kate' chonnłaj chi benne' ka' bseła' Jesusen' nich chejžéngkele' benách diža' chawen' bežingake' gan zoe', na' wnná- gake':

—Xan, be' xiwe' ka' žóngaken kan zn- nato' kate' zkonlto' žin lo'.

¹⁸ Jesusen' gože' légake':

—Neda' ble'ela' da' xiwe', na' wbixen zan ya'abá kan žon yi' wzio', dan' žazen lo yo. ¹⁹ Le wia nga, neda' bdia' lo na'le yela' wnná bia' nich gak góxwle bele snia ka', na' goxjni' ka', len na'le, na' bi be gaken chele, na' nich wchinnjle yela' wnná bia' che da' xiwe', dan' bi zle'elen žo'o chawe'. ²⁰ Na'a, le yebél, kégeze dan' žongak be' xiwe' ka'

kan znnale, san dan' zej nyejw lale ya'abá che Dios.

Žebél Jesús

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Lá' na'ze bebél Jesusen', zoalen Dios Be' La'y Le', na' wnné':

—Žka'n zena' Le', Xe, nako' Xan ya'abá, na' Xan yežlyó nga. Ki žona' dan' bka- cho'o da' ki lawgak benne' ka' žákake' da' zenle'e, na' lawgak benne' sina' ka', san bløe'elo' xkwide' ka' kan zej naken. Ka'kze gaken, Xe, dan' ki žaz lažo'o Le'.

²² Naž wnné':

—Ba bde Xa' yógo'te lo na'a. Bi zoa no benne' nnezle' no benne' nake' Zi'n Dios, san toze Xažo Dios nnezlen', na' bi zoa no benne' nnezle' no benne' nake' Xažo Dios, san toza' neda', Zi'ne', nnezlan', na' lezka' nnéžgekle benne' ka' žénela' neda', Zi'ne', wloe'ela' légake' Xa'.

²³ Naž Jesusen' bwie' benne' wsdle chie' ka', na' gože' légake':

—Ba nez zen naken chegak benne' ka' zlé'egekle' da' zlé'elele le'e, ²⁴ dan' žapa' le'e: benne' zan, benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios len benne' wnná bia' ka', gónegekle' lé'egekle' da' zlé'elele le'e san bi blé'egeklen'. Gónegekle' yéngkele' da' ženlele le'e, san bi béngeklen'.

Benne' Samaria, benne' nake' chawe'

²⁵ Naž la' wzó ža'te to benne' yodo' wse- dle, na' nich si' bi'e Jesusen', wnnable' Le', na' wnné':

—Benne' wsdle, žbize žala' gona' nich gata' yela' nban da' zejlı kanne chia'?

²⁶ Jesusen' gože' le':

—Žžejni'ilo' da' nyejw le'e yich, dan' bchi'le Moisés? žNakx xbab žono' le' dan' žoło'?

²⁷ Beží'i bennen', na' wnné':

—Ki znnan: “Bži'il Xano' Dios dot lažo'o, na' len dot yichj lazdo'o, na' len dot yela' žon chio', na' len dot yela' žejni'il chio', na' lezka' žala' ži'ilo' lježo' kan nži'il kwino'.”

²⁸ Jesusen' gože' le':

—Da' likze kan wnnó'. Ben ki, na' gata' yela' nban na' chio'.

²⁹ Dan' gónele bennen' yebéj chawe' kwine', gože' Jesusen':

—žNož benne' nake' lježa'?

³⁰ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—To benne' wzé'e lo yež Jerusalén, na' bđinne', zeje' yež Jerikó. Lo nezen' béxw-gak benne' wbán ka' le'. Bťinnegake' ze', na' béngake' le' we'. Naž bezá'gake' ga na', na' bká'ngake' le' ba žatkze'. ³¹ Naž wdé to bžoz lo nezen'. Kate' bľe'ele' ben-nen' žie' we', chela'ale wdíe'. ³² Lezka' to benne' nbabe' za'só Lebí, benne' ka' žón-gake' žin che yodo', wdíe' ga na'. Kate' bľe'ele' le', lezka' wdíe' chela'ale. ³³ Lezka' to benne' nbabe' Samaria yoe'e nezen', na' bžine' gawze gan de bennen' žie' we'. Kate' bľe'ele' le', beyache' láže'le' le'. ³⁴ Wbige'e gan die', na' bdebe' set, na' xis uba wał lo we' chie', na' bchelen' laže'. Naž bžie' le' xkože' bia chie', na' bchi'e le' lo yo'o gan želžín benne' ka' yó'ogake' nez, gan wdape chi'e le'. ³⁵ Yetó ža kate' ba ža'ní', katen' za' yezá' benne' Samaria na' ga na', wleje' lazjwe' che chope ža, na' bka'nen' lo na' benne' xan yo'on', na' gože' le': "Wdape chi'i benne' ni, na' cha' senžo' mežw, neda' yeyizjwan' le' kate' yelá'a." ³⁶ Na'a, žnakx xbab žono' le'? žNole benne' chonne ki goke' ljež bennen' bengak benne' wbán ka' le' zia?

³⁷ Bechebe benne' yodo' wsedlen', na' gože' Jesusen':

—Bennen' beyache' láže'le' le'.

Naž Jesusen' gože' le':

—Wyéj na'a, na' ben ki.

Da' ben Jesús liž Marta len Lia

³⁸ Naž Jesusen' beyoé'e nez, na' bžine' to yeždo' gan zoa to no'le lie' Marta, na' no'len' bchi'e le' liže'. ³⁹ Martan' zoa no'le bile' lie' Lia, na' Lian' wži'e xni'a Jesusen', na' bze nage' xtiže'e. ⁴⁰ Martan' wže' zedle' dan' žónli'e žin. Wbige'e gan zoa Jesusen', na' gože' le':

—Xan, žbi žeyache' láže'lo' neda' dan' bka'n bi' bila' ni neda', na' toza' žona' žin? Gož-be' gákľenbe' neda'.

⁴¹ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Marta, Marta, že' zedlo', na' da' zan da' že' lažo'o žonon'. ⁴² Toze da' žon bye-nen gonžon, na' Lia ni wžebe' dan' nakže chawe', na' dan' wžebe' bi yegá'n.

11

*Kan žala' wcháljlenžo Dios
(Mt. 6:9-15; 7:7-11)*

¹ To ža na' Jesusen' zcháljlene' Dios. Katen' beyóž bcháljlene' le', to benne' ws-edle chie' gože' le', na' wnné':

—Xan, bsedle neto' wcháljlenťo' Dios, kan ben zwa, bsedle' benne' ka' žónľen-gake' le' tzen.

² Naž Jesusen' gože' lé'gake':

—Kate' wcháljlenle Dios, žala' nnale ki:

Xato', zo' ya'abá, ga'n zen lo'.

Da, nna bi'o nga.

žénelťo' gak yežlyo' nga kan žaz lažo'o le', kan žaken ya'abá chio'.

³ Benn da' gawťo' na'a ža.

⁴ Benít ľaw cheto' doľan' nbága'to'

kan neto' ženít ľawťo' che no benne' bi da' žone' cheto'.

Bi go'o latje gon da' xiwe' ga bága'to' doľa', san beslá neto' lo da' žonen.

⁵ Lezka' Jesusen' gože' lé'gake':

—Cha' zoa no benne' ládjwle, benne' zoa lježe', na' cha' žin to benne' liže' gachje yele, naž cheje' gan zoa lježen', na' wľiže' le', na' nne': "Bicha'a, benngáž neda' chonne yet xťil, ⁶ dan' to benne' ze'e zi'to' ba bľe'e liža', na' bi be de da' wa'a-ne' gawe'." ⁷ žYechebe bennen' yoe'e lo yo'on', na' yi'e le' ki? "Bi gon ľelo' neda'. Ba nyejw yo'o, na' bi' chia' ka' ba déľengakbe' neda'. Bi gak chasa' nich bi da' gonna' chio'."

⁸ Neda' žapa' le'e: ľa'kze bi chase' nich bi da' wnezjwe' chie' dan' nake' lježe', san chase', na' wnezjwe' chie' ka da' žiážjele' nich bi gon ľelže' le'. ⁹ Che ľen žapa' le'e:

Le nnab, na' Dios gonne' chele.

Le chilj, na' žel' chele.

Le wľiž ža yo'o, na' yaljwn chele.

¹⁰ No benne' bi da' znnabe', zzi'en, na' bennen' bi da' žilje', zžel-len', na' bennen' žľiže' ža yo'o, žaljwn chie'.

¹¹ 'Cha' zoa no benne' ládjwle, benne' nake' xa xkwide', na' cha' nnablbe' le' yet xťil, žwnezjwe' chebe' yej? Cha' nnablbe' le' to bel, žwnezjwe'-be' bele? ¹² Cha' nnablbe' le' to xchit bežjw, žwnezjwe'-be' goxjní'? ¹³ Ki naken, cha' le'e bi nakle chawe', san nnézlele wnezjwle chegak zi'nle ka' da' naken chawe', wak wxén ľáže'žele Xale zoe' ya'abá gonne' Dios Be' La'y chele, nol-le nnáblele le'.

Znnágake' Jesús žone' žin ľen yelá' wak che da' xiwe'

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

¹⁴ To ʒa Jesusen' bebeje' be' xiwe' da' yo'o to benne', dan' ʒonen ga bi ʒak nnie'. Kate' beʒóʒ be' xiwen', bchalj bennen' bi gok nnie', na' bebángleke benách ka' wn-níta'gake' ga na'. ¹⁵ Baʒe benne' ka' wnná-gake':

—ʒebeje' be' xiwe' ka' len yela' wak che Belzebú da' xiwe', xangak be' xiwe' ka'.

¹⁶ Gónegekle yebaʒe benne' ka' si' bia'gake' Jesusen', na' belnnable' Le' gone' to da' gak bian' da' zan' ya'abá che Dios. ¹⁷ Gókbe'ele Jesusen' da' ʒénegekle' góngake', na' goʒe' légage':

—Gáte'teze gan zej nnita' benne' wnná bia' ka', cha' ʒoj chóplegak benne' ka', kwia yí'gake'. Cha' ʒoj chóplegak benách ka' nníta'gake' to yo'o, yeyóʒ chégake'.

¹⁸ Lezka' ʒak che da' xiwe', dan' nzin' Belzebú. Cha' ʒoj chóplegak benne' ka' yó'ogake' lo nan', ʒinakx gak dia' yela' wnná bia' chen? ʒNa'a nnale ʒebeja' be' xiwe' ka' len yela' wak che Belzebú? ¹⁹ Cha' neda' ʒebeja' be' xiwe' ka' len yela' wak che Belzebú, ʒnozke benne' ʒonne' yela' wak chegak benne' ka' ʒónlengake' le'e tzen, nich ʒebéjgake' be' xiwe' ka'? Che len, da' ʒongak benne' ka' nak bian' nchíxele le'e. ²⁰ Cha' neda' ʒebeja' be' xiwe' ka' len yela' wak che Dios, da' li ba bla' da' zna bia' Dios gan zoale.

²¹ Kate' to benne' waʒe nzi' lo ne'e da' zdíl-lene', na' ʒape chi'e liže', da' ka' nape' zej nga'nen chawe'. ²² Na'a, cha' za' yetó benne', bennen' nakže' waʒe ka' le', wléj wchochje' le', na' yeké'e yógo'te da' zdíl-lene', dan' ʒxen laže'en, na' chise' da' gota' che bennen'.

²³ Cha' zoa no benne' bi ʒónlene' neda' tzen, nake' benne' zži'e chia' neda'. Cha' zoa no benne' bi ztóbílene' neda', ʒóslase'.

Kan nak che be' xiwe', da' ʒežinen latje chen (Mt. 12:43-45)

²⁴ Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' ʒeʒóʒ to be' xiwe' lo benne', zdan gan nbiže, žiljen gan yezí' lažen'. Cha' bi ʒel chen, naž nnan: “Yeyá'a gan bžoja’.” ²⁵ Kate' ʒežinen ga na', ʒejxakan' bennen', nake' ka' to yo'o da' ba nloan, na' ba nba'an nich no benne' chejsóe' ga na'. ²⁶ Naž chejen, na' chejxín' yegáʒ be' xiwe' ka', da' ka' zej nakžen xiwe', na' chó'ogaken bennen'.

Na'a, da' gaken che bennen' gakžen zi' ka' dan' goken chie' zga'ale.

Yela' ba nez zen da' naken dot li laže'

²⁷ Kate' ne zchalj Jesusen' da' ni, to no'le zoe' ladjw benne' zan ka' wnnié' ziže, na' wnné':

—Ba nez zen naken che no'len' bi'e Le' lo li'e, na' lezka' naken che lcho' no'len' gan gožo'o.

²⁸ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Ba nez zenže naken chegak benne' ka' ʒelyenle' xtiža' Dios, na' ʒóngake' kan znan.

Znnábgekle' Jesús gone' to da' gak bian' no nake'

(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ Kate' ne ʒelžingak benne' zan gan zoa Jesusen', wzó lawe' zchalje', na' wnné':

—Benne' wen da kegle ki ʒelnnable' neda' gona' to da' gak bian' gan za' yela' wak chia'. San bi be da' gak bian' lé'egekle'. Toze da' gak bian' kan gok che Jonás lé'egeklen'. ³⁰ Dan' goken che Jonasen' gok to da' nak bian' lawgak benne' ka' wn-níta'gake' lo yež Nínibe. Lezka' gaken chia' neda', Benne' Golje' Benách. Gaka' to da' nak bian' lawgak benne' ka' nníta'gake' ʒa ni zoažo na'a. ³¹ Kate' žin ʒa chog Dios chegak benách ka' da' sáka'gake', katen' wchi'a laže'e benne' ka' nníta'gake' ʒa ni zoažo na'a, Dios yechise' no'len' wzóe' ʒa ni'te, no'len' wnná bi'e benách ka' che yežlyón' da' žen' chelá'a gan zde wbíž byo' zag ka'. Da' ben no'len' wloe'elen zej nbaga' benne' ki zia. Ki gaken dan' bžoj no'len' gan nak zi'to' nich wzé nage' diža' che yela' ʒejní'il da' bchalj Salomón, benne' wnná bi'e benne' Israel ka'. Na'a, zoa' neda' nga, na' nakža' blo ka' gok Salomón na'. ³² Lezka', Dios yechise' benne' ka' wn-níta'gake' lo yež Nínibe kate' žin ʒa choge' chegak benách ka', katen' wchi'a laže'e benne' ka' nníta'gake' ʒa ni zoažo na'a. Da' bengak benne' Nínibe ka' wloe'elen zej nbaga' benne' ki zia. Ki gaken dan' beyát láže'gak benne' ka' wnníta'gake' lo yež Nínibe katen' béngekle' da' bchalj Jonasen'. Na'a zoa' neda' nga, na' nakža' blo ka' gok Jonasen'.

Da' ʒsa'ni' lo yichj lázdo'žo

(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' no benne' zzalje' yi', bi zgo'en gan ngache', na' bi zdosen' zan kak, san zzoen' sibe gan la'ten, nich wza'nín' chegak benne' ka' želyoé'e lo yo'on'. ³⁴ Zej nak wej lawžo ka to da' zgo'on baní' lo yichj lázdo'žo. Cha' wej lawo' zej naken chawe', dotio' nžan' da' naken baní'. San cha' wej lawo' bi zej naken chawe', dotio' nžan' da' naken choł. ³⁵ Wdape chi'i kwino' cha', nich dan' zgo'on baní' lo yichj lázdo'o bi yeyaken choł. ³⁶ Ki naken, cha' dotio' nžan' da' naken baní', bi be da' naken choł zóalenen le', na' le'elo' binlo yógo'te, kan žak kate' zza'ní' yi' gan zo'.

Jesús žesbage'e benne' yodo' ka' zia
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lk. 20:45-47)

³⁷ Kate' beyož bchalj Jesusen' da' ni, to benne' yodo' fariseo bliže' Le' nich chejtáwlene' le'. Kate' Jesusen' wyoé'e liž benne' yodon', wži'e, na' wzó lawe' že'j zawe'. ³⁸ Kate' benne' yodo' fariseon' ble'ele' Le', bebanle' dan' bi wdíb Jesusen' ne'e kate' za' gawe'. ³⁹ Naž Xanžon' gože' le':

—Le'e, benne' yodo' fariseo ka', žib kwınle kan žible lawle da' že'j žáwlene, san lo yichj lázdo'le nža'le da' kegle ka', na' zza' láže'le da' bi naken chawe'. ⁴⁰ Le'e bi žejní'ilele. žBi nnézele, Dios, Bennen' zle'ele' da' zoa lawle lezka' zle'ele' da' yo'o lo yichj lázdo'le? ⁴¹ Na'a, le wnezjw benne' yache' ka' che da' naple. Naž yógo'te da' naple yeyaken chawe'.

⁴² 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' fariseo ka'. Žíjwle che yodo' to kwe' che to chi kwe' da' zzi'le che yix'e weje, na' che yix'e rod, na' chegak yix'e kwando', san to zdézele da' naken chawe', na' weja' nži'il chele Dios. Da' ki žon byenen gonle, na' bi wka'nle yezika' da ka' žonle.

⁴³ 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' fariseo ka'. Žénelele kwe'le gan nak blo lo yo'o gan žol-le xtiža' Dios. Lezka' žénelele gápegak benne' ka' le'e ba la'ne lawgak benách ka'.

⁴⁴ 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', na' le'e, benne' yodo' fariseo ka', benne' zloé'ezele chawe' kwınle, dan' nakle kan zej nak wežw ba ka' chegak benne' gat ka', da' ka' bi zej nla' lawn, na' želdá benách ka' lawlegaken, na' bi žakbe'egeklen'.

⁴⁵ Naž beží'i to benne' yodo' wsedle, benne' žake' da' bchi'le Moisés, na' gože' Jesusen':

—Benne' wsedle, kate' zmmo' ki, lezka' neto' žon zi'o.

⁴⁶ Jesusen' gože' le':

—Lezka' da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', žakle da' bchi'le Moisés. Ki naken dan' žesbága'le benách ka' to ywa' zi'i da' bi gak no benne' we'en, san le'e ni láte'ze bi zdalen' len ni'a na'le.

⁴⁷ 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, dan' zzoale da' xtan ka' lawgak wežw ba ka' gan zej ngache' benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, na' betgak xa wdé chele ka' légake'. ⁴⁸ Ki naken, zzoa lile žónlenle tzen da' bengak xa wdé chele ka', dan' betgak xa wdé chele ka' légake', na' le'e zzoale da' xtan ka' lawgak wežw ba ka' gan zej ngache'e.

⁴⁹ 'Che len, lo weja' žejní'il chie', Dios wnné' ki: "Seja'a benne' ka' wcháljgake' lo wlaza' neda', na' benne' wbás chia' ka', gan zoale, na' benne' ki, gotle bałe', na' kwia láže'le yebałe'." ⁵⁰ Ki gon Dios dan' choge' chegak benách ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a gátgake' ni'a che žen chegak yógo'te benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le'. Xa wdé chele ka' bétgake' benne' ka' kate' wzó law žata' wežlyó nga, ⁵¹ kate' wzó law wzóa bennen' bete' Abel, zi'n Adán, na' zejte bétgake' Secría. Bétgake' le' gachje láwe'le gan de bkog la'y gan zzyégake' bia beždo' ka' law Dios, na' gan zoa latje la'y. Che len, žapa' le'e, Dios choge' chegak benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a gátgake' ni'a che žen chegak yógo'te benne' ka', dan' xa wdé chele ka' bétgake' légake'.

⁵² 'Da' nyáche'le'e naken chele le'e, benne' yodo' wsedle ka', žakle da' bchi'le Moisés. La' lé'ezele nzi' lo na'le zi'n ya che latje gan zžel-lžo weja' žejní'il. Le'e bi žo'ole, na' žsėjwle xnezgak benne' ka' žénegekle' chó'ogake' ga na'.

⁵³ Kate' beyož bchaljen Jesusen' légake' da' ni, benne' yodo' wsedle ka' len benne' yodo' fariseo ka' bžá'ale'egake' Le', na' wzó lawgak želnable' Le' kan nak da' zan da' žákgaben, ⁵⁴ nich kwéjgake' Le' diža' nich gak yesbága'gake' Le' zia ni'a che da' yechebe'.

12

Žsedle Jesús kan nak yela' zlóé'ezele chawe' kwín

¹La' ža na'ze bdogbak zan gaywá' benách gan zoa Jesusen', na' zejte wléj ljéžgake'. Naž wzó law Jesusen' zchájljlene' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Le gape chí'i kwínle che da' naken ka kwa zichj che yet xtil chegak benne' yodo' fariseo ka', dan' naken yela' zlóé'ezele chawe' kwín chégake'. ²Bi be de da' žaken ži žize dan' bi la' lawlen, na' bi be de da' ngachen' dan' bi gak bian'. ³Che len, yógo'te da' ba wnnale gan nak chol, yéngkle benách ka' gan nak lo baní', na' da' bchaljlje ngáche'ze gan wzóa lo yo'o nyejwn, gaken da' wchaljgak benách ka' lawgak yógo'te benách.

No Benne' žala' žébežo
(Mt. 10:28-31)

⁴Lezka' wnná Jesusen':

—Žapa' le'e, zí'na'do' ka': bi žébele benne' ka' žótgake' benách ka', san te na' niž bi gak góngake' chégake'. ⁵Włoe'ela' le'e no benne' žala' žébele. Le žebe Bennen' gak ke'e yela' nban chele, na' te na' nape' yela' wnná bia' cho'ne' le'e lo yi' gabíl. O', žapa' le'e, le žebe Bennen'.

⁶Žóte'gake' gayo' bynnedo' ka' len chope mežw lasdo', san Dios bi žal laže'e nitoba'. ⁷Lézka'kzen, yógo'te yicha' yichjle zej nbaben law Dios. Che len, bi žébele. Žáka'žele le'e ka bynnedo' zan.

Benne' ka' znnágake' zej nake' che Jesús
(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸Lezka' wnná Jesusen':

—Žapa' le'e: yógo'te benne' ka' znná-gake' zej nake' chia' neda' lawgak benách, lezka' neda', Benne' Golje' Benách, nnia' zej nake' chia' lawgak wbás che ya'abá ka'. ⁹Benne' ka' znnágake' bi zej nake' chia' neda' lawgak benách, lezka' neda' nnia' bi zej nake' chia' lawgak wbás che ya'abá ka'.

¹⁰Yógo'te benne' ka', benne' nnnégake' chia' neda', Benne' Golje' Benách, wak yenít law Dios chégake', san cha' no benne' mníe' che Dios Be' La'y, bi yenít law Dios che bennen'.

¹¹Kate' wché'gake' le'e gan nak lo yo'o gan zdogbak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' lawgak benne' ka' wchi'a láže'gake' le'e, na' lawgak benne'

wnná bia' ka', bi kwe' zédlele ni'a che da' gonle, o da' yecheble, o da' žala' mnale. ¹²La' ža na'ze włoe'el Dios Be' La'y le'e da' žala' mnale.

Yela' wnni'a chežo wak gonen ga gal láže'žo Dios

¹³To benne' ladjw benne' zan ka' gože' Jesusen', na' wnné':

—Benne' wsedle, gož benne' bicha'a gonne' da' žeyala' chia' che da' gota' che xato'.

¹⁴Jesusen' gože' le':

—Benne'. žZoa no benne' bzoe' neda' nich wchi'a laža'a le'e, o wzozja' da' de chele?

¹⁵Naž Jesusen' gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Le wia nga. Le gape chí'i kwínle nich bi tonle yela' gape. Kégeze da' náple'ele wzóan le'e lo yela' žebele.

¹⁶Naž Jesusen' bchaljljene' légake' da' bsaka' lebe', na' wnné':

—Wzóa to benne' wdápełi'e yela' wnni'a, na' bnéjwle'e yežlyó chie'. ¹⁷Naž wzá' laže'e, na' wnné': “žNakxkze gona'? Bi nžo'o ga gape chi'a da' žonn yežlyó chia'.”

¹⁸Naž wnné': “Ki gona'. Wchinnja' yo'o ka' gan žape chi'a da' žata' chia', na' gona' yo'o zenže ka', gan gape chi'a da' žata' chia', na' dan' ba de chia'. ¹⁹Naž yapa' kwina': ba nápełi'a da' ba btoba', da' ye'j gawa' zante yiz. Yezi' laža'a. Ye'j gawa', na' yebela'.” ²⁰Naž Dios gože' le': “Le' bi be nnezlo'. Na'a yele gato'. Na'a, žnoze benne' gak chie' dan' ba btobon'?” ²¹Ki žaken che bennen' žtobe' chekze' yela' wnni'a, na' bi žone' da' zej naken ka yela' wnni'a law Dios.

Dios žape chí'e benách chie' ka'

(Mt. 6:25-34)

²²Wdé na' Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Che len žapa' le'e: bi kwe' zédlele ni'a che da' ye'j gawle, dan' nbánlenle, o ni'a che laže' da' gákwle. ²³Žáka'že yela' nban chele ka da' žawlen, na' žáka'že beła' žen chele ka laže' da' žákwlén. ²⁴Le wia kan žak chegak sechj ka'. Bi žážgakba', na' bi žel-lapba', na' bi zej nni'a yo'o ka' chégakba' gan gape chí'igakba' da' žata' chégakba', san Dios zwawe' légakba'. žBi žáka'žele le'e ka bynnedo' ka'? ²⁵žNoz benne' ladjwle le'e gak gone' ga soe' nbane' yetó chí'ido'ze dan' že' zedle' chen? ²⁶Che len, cha' bi gak

gonle da' naken láte'do'ze, ħbiz chen' že' zédlele ni'a che da' naken da' zenĵe'e?

²⁷ Le wia kan zgólegak yéjedo' ka'. Bi žongaken do laže', na' bi žábgačen laže', san žapa' le'e, la'kze góta'le'e yela' wnni'a che Salomón, bennen' wnná bi'e, lažen' da' gokwe' bi gokžen xtan ka zej nak yéjedo' ki. ²⁸ Cha' Dios žone' xtan yeje yíxe'do' ka' da' žé'gaken na'a le'e yíxe', na' wxé wižj chéygačen lo yi', ħbi gone' da' zenže chele le'e, le'e na' bi žejle'le che Dios dot láže'le? ²⁹ Che len, bi we' láže'le da' ye'j gawle, na' bi kwe' zédlele chen. ³⁰ Yógo'te da' ki žiljgak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, san ba nnézkzele Xale Dios da' ka' žiážjele. ³¹ Le we' laže' gonle kan zna xtiža' Dios, na' yógo'te da' ki gonne' chele.

Yela' wnni'a da' ztobžo ya'abá che Dios (Mt. 6:19-21)

³² Lezka' wnná Jesusen':

—Bi žebele le'e, nakle zíla'do' chia' ka'. Bi nakle benne' zan, san Xale Dios žaz laže'e gonne' le'e latje chejsoale gan zna bi'e le'. ³³ Le gote' da' naple, na' le wnezjw da' si'le chegak benách yache' ka'. Ki gaken, gonle bzod mežw chele da' bi kwia yin', na' wtoble yela' wnni'a da' bi te chen ya'abá che Dios, gan bi gak žin benne' wbán, na' bi galj béledo' chen. ³⁴ Gan že' yela' wnni'a chele, we' láže'le žinle ga na'.

Žala' gakžo ban laže'

³⁵ Lezka' wnná Jesusen':

—Le gak ban laže', na' le wzálj yi' da' wza'nín' chele. ³⁶ Le gak ka benne' wen žin ka', benne' želbeze' ža yelá' xángake', bennen' wyeje' lni che yela' zchag na', nich kate' yežine', wliže', na' la' wsáljwte-gake' nich yeyo'éle. ³⁷ Ba nez zen gaken chegak benne' wen žin ka', benne' gak ban láže'gake' kwéžgake' kate' yela'že xán-gake'. Da' li žapa' le'e, xángaken' wpá' kwine', na' kweke' légake' gan ye'j gáw-gake', na' wsi'ni'e dan' gáw-gake'. ³⁸ La'kze yel'é'e kate' ba žak chol' o gachje yele, cha' yedjxake'e légake' nníta'gake' želbeze' le', ba nez zen gaken chegak benne' wen žin ka'. ³⁹ Žala' nnéžlele da' ni. Chela' nnezle xan yo'o biz ža žin benne' wbán, gak ban laže'e, na' bi we'e latje bennen' wžíe' yežw liže', nich bi kwane' da' de liže'. ⁴⁰ Che len, le gak ban laže' le'e, dan' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, to ža katen' bi kwezle neda'.

Benne' wen žin chawe', na' benne' wen žin bi nake' chawe'

(Mt. 24:45-51)

⁴¹ Naž Bedw wnnable' Jesusen', na' wnné':

—Xan, ħži'o néto'ze da' ni da' žsaka' lebo', o ži'o yógo'te benách da' ni?

⁴² Xanžon' gože' le', na' wnné':

—ĤNozken' benne' wen žin chawe', benne' žejni'ile', na' nzi' lo ne'e lo wláz xane'? Benne' ni, xane' wdíe' lo ne'e liže', nich kate' gala' gawgak benne' ka' nníta'gake' liže', na' wnezjwe' légake' da' gáw-gake'. ⁴³ Ba nez zen gaken che benne' wen žin na' kate' yelá' xane', cha' yed-jxake'e le' žone' žin na' da' bdien' lo ne'e. ⁴⁴ Da' li žapa' le'e, xane' wdíe' lo na' benne' wen žin chawen' yógo'te da' de chie'. ⁴⁵ Cha' no benne' wen žin gekle' bi yelá' ze xane', na' so lawe' wsaka' zi'e yezika' wen žin ka', benne' byo ka', na' no'le ka', na' so lawe' ye'j gawe', na' sožle', ⁴⁶ naž yelá' xan benne' wen žin na' kate' bi kweze' le', o kate' bi gákbe'ele', na' wsaka' zi'e benne' wen žin na', benne' bi nake' chawe', na' choge' chie' kwia yi'e kan nžog chegak benne' ka' bi žejle'gake' che Dios.

⁴⁷ Benne' wen žin na', benne' nnezle' da' žénele xane', na' bi zoe' zbeze', na' bi žone' kan wnná xane', benne' ni, wsaka' zi'le'e xane' le'. ⁴⁸ Cha' to benne' wen žin bi nnezle' da' žénele xane', na' cha' gone' da' gonen ga bage'e da' gonen ga wsaka' zi' xane' le', wsaka' zi'e benne' wen žin ni láte'do'ze. No benne' nzi' lo ne'e da' zenĵe'e, da' zenĵe'e yennáb xane' lo ne'e, na' bennen' xane' bxen laže'e le' da' zenže, lezka' da' zenže yennáb xanen' lo ne'e.

Da' nak Jesús gon choplen benách ka'

(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ Lezka' wnná Jesusen':

—Bla'a neda' nich wzena' yi' yežlyó nga, na' že' zedla' nich zen yin'. ⁵⁰ Na'a, de to da' žala' saka'a neda' da' naken ka to da' yezó'a' nis, na' že' zedla' kate' gakžen chia'. ⁵¹ Ĥžéklele le'e bla'a neda' nich wzó'a' žize da' žaken yežlyó nga? Žapa' le'e: O'o. Bla'a nich ko'a da' gon chople benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. ⁵² Na'a so law gayo' benne' ka', benne' nníta'gake' to yo'o gák-gake' chope la'a. Chonne' tíl-lengake' chope benne' ka', benne' zej nzi'e xtiža'a, na' chope' ka' tíl-lengake' chonne'

ka'. ⁵³ No benne' zoa xkwide' byo chie' tîl-lene' zi'nen', na' xkwide' byon' tîl-lenbe' xaben'. To no'le zoa xkwide' no'le chie' tîl-lene' zi'nen', na' xkwide' no'len' tîl-lenbe' xna'ben'. No'len' zoa zoa' liže' tîl-lene' zoa' ližen', na' zoa' ližen' tîl-lene' to' zi'nen'.

Da' žakgak na'a ža da' zej nak bian'

(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴⁻⁵⁶ Lezka' Jesusen' gože' benne' zan ka' nńíta'gake' ga na', na' wnné':

—Nńézkzele dan' znnagak benách ka', znnágake': “Kate' že' bejw kwele wak jejw. Kate' žechj be' bi gak jejw.” Žakkzen kan znnágake'. Le'e, benne' bi nnezle ka'. Žak znnéya'ale da' gon lawe' ža, san bi žakbe'elele nbága'le zia ni'a che da' žónkzele.

Žala' yegá'nlenžo chawe' no benne' zže'e žo'o

(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—ĵBíz chen' bi zchi'a láže'kzle le'e kan nak da' naken chawe'? ⁵⁸ Cha' zoa no benne' bi da' yennable' le', na' zejle nich žinle yolawe', be' láže' yegá'nleno' bennen' chawe' kate' ne yo'ole nez, nich bi yesbage'e le' zia law benne' zchi'a láže'e le'e, na' bennen' zchi'a láže'e wdíe' le' lo na' benne' žsejwe' liž ya, na' bennen' wsejwe' le' liž yan'. ⁵⁹ Žapa' le', bi yežojo' ga na' kate' chíjzjwžo' dot da' nbago'o che bennen'.

13

Žon byenen yeyát láže'žo

¹ La' ža na'ze bžingak benne' ka' ga na', na' bžéngkle' Jesusen' kan ben Pilato. Bete' bałe benne' Galilea, na' wzi'e žen chégake', na' bchagen' len xchengak bia beže, bia ka' ba bétgake'-ba' nich wžíagake' xchéngakba' law Dios. ² Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—ĵŽéklele le'e wbága'žegak benne' Galilea ka' doła' ka' yezika' benne' Galilea ka', dan' belzake'e ki? ³ Žapa' le'e: O'o, na' cha' bi yeyát láže'le, lezka' kwia yi'le yógo'tele. ⁴ Lezka' goken chegak chino' chonne benne' ka', bejbaga' yo'o zan kwia na', da' nzin' Siloé, légake', na' gótgake'. ĵŽéklele le'e belbága'že benne' ka' zia ka' yezika' benne' ka' nńíta'gake' lo yež Jerusalén? ⁵ Žapa' le'e: O'o, na' cha' bi yeyát láže'le, lezka' kwia yi'le yógo'tele.

Žsaka' lebe Jesús che yag higo dan' bi be wžían

⁶ Naž bzaka' lebe Jesusen', na' gože' lé-gake':

—Wzóa to benne', na' wzóa to yag higo da' gozen' gan nak lo yežlyó chie'. Twiz twiz bejwíe' cha' zbia yagen', san bi be bžel-le'. ⁷ Naž gože' benne' žone' žin lo yežlyó chien', na' wnné': “Ba gok chonniz žida' žeyilja' da' kwia yag higo ni, san bi be žežel-lan'. Bchogen. ĵBíz chen' kon lanen yežlyó nga?” ⁸ Naž bechebe benne' wen žin na', na' gože' le': “Xan, bka'nen yetó yízteze, na' wzacha' yo kwe'j kožen, na' wžá'n bebe. ⁹ Cha' kwia yag ni, na' yega'nen wen, san cha' bi be kwian, naž chogon'.”

Jesús žeyone' to no'le yižwé' kate' nak ža la'y

¹⁰ To ža žsedle Jesusen' benách ka' nńíta'gake' lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios kate' nak ža la'y chégake'. ¹¹ Zoa to no'le ga na' ba gok chino' chonne yiz yoe'e yižwé', dan' yoe'e be' xiwe' da' žonen ga bi zej nńíta' benách ka' chawe', na' nyéchwteze' zde', na' bi žak yelí kwine'. ¹² Katen' Jesusen' blé'ele' no'len', bliže' le', na' wnné':

—Nó'ledo', ba beyako'.

¹³ Naž Jesusen' bxo'a ne'e le', na' la' blíte kwín no'len', na' bka'n zene' Dios. ¹⁴ Naž bža'a benne' blo che yo'o gan žyelenle' xtiža' Dios. Zže'e dan' beyón Jesusen' no'len' kate' nak ža la'y. Benne' blon' gože' benne' ka' nńíta'gake' ga na', na' wnné':

—Xop ža de gonžo žin. De latje lo ža ka' yidle nich no benne' yeyone' le'e, na' kege ža la'y.

¹⁵ Naž beží'i Xanzon', na' wnné':

—Le'e, benne' ka' zloé'ezele chawe' kwínle, ĵbi žejsežle bia beže ka' che chele gan dá'gakba' kate' nak ža la'y, na' chjwá'le-ba' we'j nis? ¹⁶ No'le ni nake' za'só Bran, na' chino' chonne yiz ba gok žsaka' zi' da' xiwe' le'. ĵBi žala' no benne' yeslé' le' lo nan' la'kze nak ža la'y?

¹⁷ Kate' wnná Jesusen' da' ni, bedoé'egkle yógo'te benne' yodo' ka' nńíta'gake' ga na', na' belžé'e le', san bebéegkle yezika' benách ka' nńíta'gake' ga na'. Ki bégake' dan' blé'egkle' da' zen ka' da' žon Jesusen'.

Žsaka' lebe Jesús che binnedo' mostasa
(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Naž wnná Jesusen':

—¿Nakxkze žak zgole da' zrna bia' Dios, o bize wsaka' lebžon? ¹⁹ Žaken kan žak che to binnedo' mostasa, dan' wzí' to benne', na' gozen' gan nak lo yežlyó chie'. Bgole yag mostasan', na' goken to yag zen, na' bžingak byinnedo' ka', na' bėngakba' xó'ngakba' lo ni'a nen'.

Žsaka' lebe Jesús che kwa zichj che yet xtil

(Mt. 13:33)

²⁰ Lezka' wnná Jesusen':

—¿Bizkze wsaka' leba' da' zrna bia' Dios? ²¹ Naken ka kwa zichj che yet xtil, dan' wzí' to no'le, na' bchixen' chonne kwe' kwa yet xtil, na' bgole dot kwan'.

To gan žala' težo da' naken to lchido' (Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Kate' Jesusen' yoe'e nez zeje' Jerusalén, wdíe' lo yež zen ka', na' yeždo' ka', na' žsedle' benách ka' nníta'gake' latje ka'. ²³ To benne' wnnable' Jesusen', na' wnné':

—Xan, žbabze benne' ka' yelágake'?

Jesusen' gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', ²⁴ na' wnné':

—Le we' laže' cho'ole zaka' gan žo'ogak benách ka', da' naken to lchido', dan' žapa' le'e: yénegekle benne' zan cho'ogake' ga na', san bi sáke'gekle'. ²⁵ Te chas xan yo'o, na' wsejwe' yo'o, le'e na' soale la' lí'ale, so lawle wližle ža yo'on', na' ye'le-ne': “Xan, xan, bsaljw cho'oto'.” Naž yeží'i bennen', na' yi'e le'e: “Bi nnezla' nož benne' le'e.”

²⁶ Naž so lawle mnale: “We'j bdáwłento' Le', na' bsedlo' gan nak lawe' ya'a cheto'.” ²⁷ Naž yi'e le'e: “Žapa' le'e, bi nnezla' ga benne' le'e. Le kwas ga zoa' ni, yógo'tele žonle da' kegle.” ²⁸ Naž kwež nyáche'le, na' wxéj láye'le kate' lé'elele Bran, len Isaak, na' Jakob, na' yógo'te benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios, benne' ka' chejnníta'gake' gan zrna bia' Dios, san le'e ga'nle la' lí'ale.

²⁹ Žingak benne' ka' žójgake' zaka' gan zla' wbíž, na' zaka' gan ženen, na' zaka' gan za' be' zag, na' zaka' gan zde wbíž byo' zag ka', na' kwé'gake' ye'j gáwgake' gan zrna bia' Dios. ³⁰ Naž bałe benne' ka' gákgake' benne' blo, benne' ka' ngá'ngake' ka'ze na'a, na' bałe benne' ka', benne' zej nake' benne' blo na'a, ga'ngake' ka'ze.

Zbež nyache' Jesús ni'a chegak benách Jerusalén

(Mt. 23:37-39)

³¹ La' ža na'ze bžingak benne' yodo' fariseo ka' gan zoa Jesusen', na' góžgake' Le':

—jBežój! jBezónnj nga, dan' žénele Herodes gote' Le'!

³² Jesusen' gože' lé'gake':

—Le chej. Le chejzenle bennen' nake' ka to beza', da' znnia': Bwia nga, žebeja' be' xiwe' ka', na' žeyona' benách ka' na'a, na' wxé, na' wižj, na' yeyóž gona' žin chia'.

³³ Žon byenen ya' ałena' xneza' na'a, na' wxé, na' wižj, na' žina' lo yež Jerusalén, dan' žót-gake' benne' ka' ga na', benne' zcháljgake' lo wláž Dios.

³⁴ Le'e, zoale Jerusalén. Žotle benne' ka' zcháljgake' lo wláž Dios, na' zže'ele yej benne' wbás ka' žseła' Dios chele. Zan chi'i gónela' wtoba' le'e chia' kan žon žkoko', žtobba' bríse'do' ka' zan xilba', san bi gónelele. ³⁵ Le wia nga, ka'ze ga'n ližle, na' žapa' le'e, biž lé'elele neda' na' zejte mnale: “Ba nez zen gaken che bennen' ze'e lo wláž Xanžo Dios.”

14

Jesús žeyone' to benne' yoe'e yi

¹ Kate' nak ža la'y chegak benne' judío ka', wyó'o Jesusen' liž to benne' wnná bia', benne' yodo' fariseo. Jesusen' ži'e že'j žawe', na' benne' yodo' fariseo ka' nníta'gake' ga na' zwíagake' Le'. ² Lezka' zoa to benne' yoe'e yi ga na' law Jesusen'. ³ Naž Jesusen' wnnable' benne' yodo' wsedle ka' tzen len benne' yodo' fariseo ka', benne' ka' žsédgekle' da' bchi'le Moisés, na' wnné':

—¿De latje yeyonžo no benne' yižwé' kate' nak ža la'y?

⁴ Lé'gake' wnníta'gake' žize. Naž Jesusen' be'xwe' benne' yižwén', na' beyone' le', na' la' beséla'tie' le'. ⁵ Naž Jesusen' gože' benne' yodo' ka', na' wnné':

—Cha' zoa no benne' ládjwle, zej nnita' bia beže chie' ka', na' cha' bíxeba' toba' to lo yežw, žbi chejleje'-ba', la'kze nak ža la'y?

⁶ Bi be gok yeží'igake' che dan' wnné'.

No benne' kwi'e latje blo

⁷ Kate' Jesusen' bl'e'ele' kan žongak benne' yodo' fariseo ka', kan želbi'e latje

blo ka' gan žej' žáwgake', naž bsaka' lebe', na' gože' légake':

⁸—Kate' no benne' wliže' le' nich chejo' ga žak lni che yela' zchag na', bi kwi'o latje blo. Cha' bliže' to benne' nakže' blo ka le', 'naž bennen' bliže' le' yide' gan zo', na' yi'e le': "Bnezjw latje kwe' benne' ni gan ži'o" na' lo yela' žedoe'ele chio' chejži'o že'lte. ¹⁰Kate' no benne' wliže' le', bejžé' že'lte, nich kate' la' bennen' bliže' le', na' yi'e le': "Bicha'a, wdé yelate' kile." Naž gакžo' le' blo lawgak benne' ka' želbé'lene' le' tzen. ¹¹No benne' zka'n zen kwine', góngake' ga yeyexjwe', san no benne' zoe' gaxjw laže', góngake' ga gакže' blo.

¹²Lezka' Jesusen' gože' bennen' bliže' le', na' wnné':

—Kate' gono' to yela' waw, o lnido', bi wližo' lježo' ka', na' benne' bicho'o ka', na' biche' lježo' ka', na' benne' zjo'o li'a chio' ka', benne' ka' zej nape' yela' wnni'a. Ki žala' gono' dan' lezka' wližgak benne' ka' le', na' ki gaken, yebi'igake' chio'. ¹³Kate' gono' to yela' waw, bliž benne' yache' ka', na' benne' ka' zej nžog ni'a ná'gake', na' benne' ka' bi žak sá'gake', na' benne' lo chole ka'. ¹⁴Naž ba nez zen gaken chio', dan' bi gak bi da' yebi'igak benne' ki chio', san yebi' chio' kate' žin ža yebangak benne' gat ka', benne' chawe' ka'.

Žsaka' lebe Jesús che to lni zen

¹⁵Zoa to benne' žej' žáwłene' Jesusen' tzen ga na', na' katen' benle' da' ni, gože' le':

—Ba nez zen gaken che no benne' ye'j gawe' gan žna bia' Dios.

¹⁶Jesusen' gože' le':

—Wzóa to benne' bene' to lni zen, na' bliže' benne' zan. ¹⁷Kate' ba wzí'ni'a yela' waw, bsele'e benne' wen žin chie' nich chejyeže' benne' ka' ba bliže', na' wnné': "Le da, dan' ba de yógo'te." ¹⁸Wzó law yógo'tegake' znnábgake' latje bi chjake'. Benne' nežwn' wnné': "Za' go'wa' to yež-lyó, na' žon byenen chejwían'. Žáta'yoela' le' si' zen chaze' chia'." ¹⁹Yetóen' wnné': "Za' go'wa' gayo' kwe' bež go'n, na' cha'a chejwía' cha' žóngakba' žin. Žáta'yoela' le' si' zen chaze' chia'." ²⁰Yetóen' wnné': "Za' bchag na'a, na' bi gak yida'." ²¹Kate' beyej benne' wen žin na', bejyeže' xane' yógo'te da' ki. Naž bža'a benne' xan yo'on', na'

gože' benne' wen žin na', na' wnné': "Wyėj na'atge gan nak lawe' ya'a, na' gan zej nak lo nez che yež nga, na' bejxi' benne' yache' ka', na' benne' ka' zej nžog ni'a ná'gake', na' benne' ka' bi žak sá'gake', na' benne' lo chole ka'." ²²Kate' benne' wen žin na' ba bene' da' ki, wnné': "Xan, ba bena' kan gožo' neda', na' ne de latje." ²³Naž xane' gože' benne' wen žin na', na' wnné': "Wyėj gan nak lo nez ka', na' gan nak nez las ka', na' ben byene yidgak benne' ka' nni'a'gake' ga na', nich cha'te liža' nga. ²⁴Žapa' le'e: nitó benne' bliža' zga'ale bi ye'j gawe' yela' waw chia'."

Da' sáka'žo cha' gónłenžo Benne' Cristo tzen

²⁵Lo ža ka' benne' zan žjákłene' Jesusen', na' le' beyechje', na' gože' légake':

²⁶—Cha' no benne' yénele' gónłene' neda' tzen, na' cha' bi ži'izele' neda' ka nži'ile' xa xne'e, na' zo'le', na' zi'ne' ka', na' bi' biche'e ka', na' bi' zane' ka', na' yela' nban chie', bi nake' zi gake' benne' wsedle chia'. ²⁷No benne' bi gónłene' neda' tzen la'kze gon byenen chejté'e le'e yag kroze, bi nake' zi gake' benne' wsedle chia'. ²⁸Cha' zoa no benne' ládjwle le'e, benne' žénele' gone' to yo'o sibe, žbi kwi'e zga'ale, na' wlab'e gaka'x mežw žala' senle', nich mnezle' cha' de chie' da' žala' chizjwe' nich yeyóž gone' yo'on'? ²⁹Cha' bi gone' ki, na' cha' so lawe' kweke' len yo'on', na' cha' bi gak yeyóž gone' yo'o chien', naž so lawgak yógo'te benne' gon ditjgekle' le', benne' ka' lé'egeklen', ³⁰na' nná'gake': "Bennen' wzó lawe' žone' yo'o chien', na' bi gok yeyóž gonon'." ³¹Lezka', cha' zoa no benne' wnná bia', na' cha' žon byenen cheje' lo wdíle chejtíł-lene' yetó benne' wnná bia', žbi kwi'e zga'ale, na' gone' xbab cha' wak chejtíł-lene' bennen' zchi'e galje mil benne' chie', na' le' chi milze benne' zchi'e? ³²Cha' bi gake', naž katen' yetó benne' wnná bian' ne zoe' zi'to', sele'e to benne' wbás chie' gan zoe', na' nnabe' nakx žala' gone' nich gá'nlengake' chawe' toe' yetóe'. ³³Ki naken, cha' zoa no benne' ládjwle le'e, na' cha' bi wka'ne' yógo'te da' nape', bi nake' zi gake' benne' wsedle chia'.

Zede' da' zniten yela' sna'a chen
(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴Lezka' wnná Jesusen':

—Nak chawe' zede', san cha' nit yela' sna'a chen, ζ nakx' gak yeyonžon sna'a?
³⁵ Biž bi zaka' zeden', kege nich yeyonen yo, na' kege nich yeyonen bebe, san cho'nžon na'le. No benne' zoa nage', na' ženle', žala' wzé nage'.

15

Žsaka' lebe Jesús kan nak che to zila', bia wnitlba'

(Mt. 18:10-14)

¹ Dbožgak yógo'te benne' wechizjw ka' len benne' nexjw ka' gan zoa Jesusen', nich wzé nággake' chie'. ² Che len benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' wsedle ka' wn-négake' chie', na' wnnágake':

—Bennen' žape' benne' dola' ka' ba la'ne, na' že'j žáwlene' légake'.

³ Naž bsaka' lebe Jesusen', na' gože' lé-gake':

⁴ —Cha' zoa no benne' ládjwle le'e, zej mnita' to gaywa' zila' chie', na' cha' nitlba' toba', ζ bi wka'ne' bia taplalj to galje ka' gan nak lo latje dachen', na' cheje' chejdilje' zilan', bia wnitlba', kate' yežélžele'-ba'?
⁵ Katen' ba bežel-le'-ba', lo yela' žebél chie' yexóe'-ba' ža'a yene', ⁶ na' kate' yežine' liže', wtobe' lježe' ka' len benne' zjo'o li'a chie' ka', na' yi'e légake': "Le yebél tzen len neda', dan' ba bežel-la' zila' chia', bian' wnitlba'." ⁷ Žapa' le'e: lezka' gáta'že yela' žebél ya'abá che Dios ni'a che to benne' dola', benne' yeyát laže'e, ka gata' ni'a chegak taplalj to galje benne' chawe' ka', benne' žékgakle' bi žon byenen yeyát láže'gake'.

Žsaka' lebe Jesús che to mežw da' wnitlen

⁸ Lezka' wnná Jesusen':

—Wzóa to no'le nape' chi mežw plat. Cha' nitle to mežw plat na', ζ bi wzalje' yi', na' wlóe' lo yo'o chien', na' yeyiljen' binlo kate' yežélželen'? ⁹ Katen' yežel-len', na' wtobe' no'le lježe' ka' len no'le zjo'o li'a chie' ka', na' yi'e légake': "Le yebél tzen len neda', dan' ba bežel-la' mežw plat na' dan' wnitlen." ¹⁰ Neda' žapa' le'e: lezka' yebéle'egakle' wbás che ya'abá ka' ni'a che to benne' dola', benne' yeyát laže'e.

Žsaka' lebe Jesús che to xkwide' wnitlbe'

¹¹ Lezka' wnná Jesusen':

—Wzóa to benne' wnníta'gak chope xk-wide' byo chie'. ¹² Xkwide' nyache' gožbe' xabe', na' wnnabe': "Xe, benn da' žeyala' chia' che da' den chio'." Naž xaben' wdise' chégakbe' da' nape'. ¹³ Wdé na', xkwide' nyachen' btobbe' yógo'te da' wzi'be', na' wyejbe' to yež zi'to', gan ben ditjlbe' dot da' den chebe'. Benbe' da' kegle. ¹⁴ Katen' beyóž bdach dot dan' wzi'be', na' gok wbín lo yež gan zoabe', na' byážjelbe'. ¹⁵ Naž wyejbe' wen žin che to benne' lo yežen', na' bennen' bsele'e-be' gan de to yežlyó chie' nich chejwawbe' koch chie' ka'. ¹⁶ Gok láže'be' gawbe' yiže' ka'ze da' žawgak koch ka', san nitó benne' bi be bnezjwen' gawbe'. ¹⁷ Naž beyát láže'be', na' wnnabe': "Benne' zan nništa'gake' wen žin liž xa', na' dele'e da' že'j žáwgake', san neda' žatkza' lo yela' zdon nga. ¹⁸ Yezá'a nga, na' yeyá'a gan zoa xa', na' yapa'-ne': Xe, bena' dola' law Dios, zoe' ya'abá chie', na' lawo' le'. ¹⁹ Biž naka' neda' zi' gaka' zi'no'. Ben neda' ka to benne' wen žin chio'." ²⁰ Naž beyo'obe' nez, zeyejbe' gan zoa xabe'.

'Kate' ne zeza'be' zi'to', xabe' ble'ele'-be', na' beyache' láže'le'-be'. Taríaze be-jchág xabe' lebe', na' beyele'e yenbe', na' bnope'e-be'. ²¹ Naž zi'ne' na' gožbe'-ne': "Xe, bena' dola' law Dios, zoe' ya'abá chie', na' lawo' le'. Biž naka' neda' zi' gaka' zi'no'." ²² Naž xabe' gože' benne' wen žin chie' ka', na' wnné': "Le chejléj to laže' da' záka'le'en, na' le wakw-be'. Le ko'o to da' záka'le'e xben na'be', na' le wléj-be' zelbe'. ²³ Le chejxi' to beže, bia ženne', na' le got-ba'. Gawžo-ba', na' gonžo lni. ²⁴ Ki gonžo dan' gok xkwide' byo chia' ni ka to bi' gat, na' bebanbe'. Wnitlbe', na' ba beła'be' na'a." Naž wzó lágwage' žebégekke'.

²⁵ 'Kate' ne žak da' ki, xkwide' byo wak che bennen' žonbe' žin yiže'. Kate' ne zeza'be', na' bežinbe' gawže ža yo'o, benlbe' ža' we' kwež, na' žak wyá'a lo yo'on'. ²⁶ Naž bližbe' to benne' wen žin, benne' zoe' ga na', na' wnnablbe' le' bižen' žaken. ²⁷ Benne' wen žin na' gože'-be': "Bežin bi' bicho'on', na' xo' wnné' gótgake' to beže, bia ženne', dan' bežinbe' binlo lo ne'e." ²⁸ Naž bža'a bi' waken', na' bi gónelebe' yeyo'obe' lo yo'on'. Naž bežój xaben', na' góta'yoele'-be' yeyo'obe'. ²⁹ Beží'i bi' waken', na' gožbe' xabe', na' wnnabe': "Nnéžkzelo' ba bena'

xchino' zan yiz, na' nitó chi'i bi na' wži'a che xtižo'o, na' nitó chi'i bi na' gonno' to zíla'do', bia gáwlena' lježa' ka'. ³⁰Na'a, kate' belá' xkwide' chio' ni, na' ben ditjbe' da' ka' gota' chio', na' wdálenbe' no'le le'e ka', beto' to beže, bia ženne', ni'a chebe'." ³¹Naž xabe' gože'-be', na' wnné': "Zi'na', le' zóalentezo' neda', na' yógo'te da' den chia', chio' nakkzen. ³²Žon byenen gonžo lni, na' yebelžo, dan' gok bi' bicho'o ni ka to bi' gat, na' bebanbe'. Wnitlbe', na' ba belá'be'."

16

Žsaka' lebe Jesús che to benne' wen žin bi nake' chawe'

¹Lezka' Jesusen' gože' benne' ka' zónlen-gake' Le' tzen, na' wnné':

—Wzóa to benne' wnni'a, na' wzóa to benne' wen žin chie', benne' nzi' lo ne'e da' nape xane'. Bžingak benne' ka' žes-bága'gake' benne' wen žin na' zia law xane'. Wnnégake' chie' zžia yi'ze' da' nape xanen'. ²Naž xan yo'on' bliže' benne' wen žin chien', na' gože' le': "¿Bize da' ni ženla' kan žono'? Bloe'el neda' da' zej nak bian' žin beno', dan' biž yegá'n lo no'o da' naken chia'." ³Naž bezá' laže' benne' wen žin na', na' wnné': "¿Nakxkze gona'? Žebéj xana' neda' ga ni žona' žin. Bi gak gona' žin yiže', na' yedoe'ela' nnabla' no benne' bi da' gonnze' chia'. ⁴Na'a nmezla' da' gona' nich kate' yebéj xana' neda' ga ni žona' žin, gonngak benne' ka' žin gona' lížgake'." ⁵Naž benne' wen žin na' bliže' benne' ka' zoa da' zbága'gake' che xane', na' gože' benne' nežw: "¿Gáka'ze zbago'o che xana'?" ⁶Le' wnné': "To gaywá' že'e ži'a set zbaga'a." Benne' wen žin blon' gože' le', na' wnné': "Ni de yich gan nyela' dan' zbago'o. Wžé'e, na' bzoj yetó le'e yich da' nnan chi-yon že'e ži'a zbago'o." ⁷Wdé na' wnnable' yetóe', na' wnné': "Cheže le', žgáka'ze zbago'o?" Le' wnné': "To gaywá' da'a zoa' scribe." Naž benne' wen žin na' gože' le', na' wnné': "Ni de yich gan nyela' dan' zbago'o. Bzoj yetó le'e yich da' nnan taplalj da'a zbago'o." ⁸Gokbe'el xane' bsíne'le benne' wen žin chien', bennen' bi nake' chawe'. Ki naken, zej nakže benne' yežlyó nga sina' lo da' ka' zóngake' la' lé-gakze', ka zej nak benne' ka' želdálene' Dios tzen lo baní' chie'.

⁹Neda' žapa' le'e: le ga'nlen benách ka' chawe', wkónlele žin yela' wnni'a da' den chele yežlyó nga, nich kate' žin ža wka'ne da' ki, gápegake' le'e ba la'ne lo latjen' da' zejli' kanne.

¹⁰No benne' zkonle' binlo žin to da' láte'do'ze da' nzi' lo ne'e, lezka' wkonle' binlo žin to da' zen da' gata' lo ne'e. No benne' bi zkonle' binlo žin to da' láte'do'ze da' nzi' lo ne'e, lezka' bi wkonle' binlo žin to da' zen da' gata' lo ne'e. ¹¹Che len, cha' bi zcónlele binlo žin yela' wnni'a da' den chele yežlyó nga, žnozke benne' wdíe' lo na'le yela' wnni'a da' naken li laže'? ¹²Cha' bi zcónlele binlo žin da' nzi' lo na'le da' naken che benne' yoble, žnozke benne' wdíe' lo na'le da' žala' gaken chekzle?

¹³Nitó benne' wen žin bi gak gone' xchin-gak chope xane', dan' že'e toen', na' ži'ile' yetóen', o gape' ba la'ne toen', na' wzóe' che'la'ale yetóen'. Bi gak gone' xchin Dios, na' lezka' gonle žin nich gata' yela' wnni'a chele, da' naken che yežlyó nga.

¹⁴Béngekle benne' yodo' fariseo ka' da' ni, na' dan' zdan láže'gake' yela' gape, che len ben ditjgекle' Jesusen'. ¹⁵Naž Jesusen' gože' légake':

—Le'e zlóe'ezele chawe' kwinle lawgak benách ka', san nnézkzele Dios da' yo'o lo yichj lázdo'le, dan' bi žle'el Dios chawe' da' zdan láže'gak benách ka'.

Da' bchi'le Moisés, na' da' bchi'le Dios

¹⁶Lezka' wnná' Jesusen':

—Bengak žin da' bchi'le Moisés, na' da' bzojgak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, na' zejte ža wzóa Zwa. Naž katen' bla' Zwan', wzó law zze diža' kan gak cho'ogak benách ka' gan zžna bia' Dios, na' žon byengak yógo'te benách chó'ogake' ga na'.

¹⁷La'kze žaken ki, gakže te che ya'abá, na' che yežlyó nga ka kwia yi' to díža'ze da' nyejwn le'e yich da' zžna Dios.

Da' zla'a laz benne' ka' nžag ná'gake'

(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸Lezka' wnná' Jesusen':

—Cha' no benne' byo wsane' zo'le', na' cha' wechág ná'lene' no'le yoble, gone' do'la' da' zka'n ditjen yela' zchag na', na' cha' no benne' byo wchág ná'lene' no'len' bsan benne' byo chie' le', lezka' gone' do'la' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

Benne' wnni'a, na' Lásaro

¹⁹ Naž bzaka' lebe Jesusen', na' wnné':

—Wzóa to benne' wnni'a. Žakwe' laže' da' zaka'le'en, na' tža tža žónteze' lni, na' žej' žáwgake' da' dzi'le'e. ²⁰ Lezka' wzóa to benne' yáche'do' ga na', benne' lie' Lásaro. Bennen' znnable' no benne' bi da' wnezjwe' chie', na' do zentie' žie' we', na' ži'e ža yo'o che benne' wnni'a na'. ²¹ Žak laže' benne' yáche'don' gawe' da' bizjw ka' da' žéxjwgaken zan gan žej' žaw benne' wnni'a na'. Lezka' zej nni'a beko' ka' ga na', na' bel-le'eba' lo we' ka' che benne' yáche'don'. ²² Bžin ža got benne' yáche'don', na' wbás che ya'abá ka' belchi'e le' nich chejzólene' Bran gan nak latje xtan che Dios. Lezka' got benne' wnni'a na', na' bkáche'gake' le' lo yežw ba. ²³ Kate' ne zžaka'le'e bennen' góta'le'e yela' wnni'a chie', gan zoe' latje chegak benne' gat ka', na' bchis lawe', na' ble'ele' Bran, gan zoe' zít'ole, na' zoalen Lásaron' le'. ²⁴ Naž wnie' zizje, na' wnné': “Xe, Bran, beyache' laže'! neda'. Bseła' Lásaro ga zoa' ni nich yesbise' xben ne'e, na' yedjsbise' loža'a, dan' zžaka'li'a lo yi' nga.” ²⁵ Bran na' gože' le', na' wnné': “Ži'na', bejsá' laže' kan gok chio', kan góta'le'e yela' wnni'a chio' katen' wzó' nbano', san Lásaro ni, gok yela' yache' chie', na' na'a, žebél Lásaro nga, na' le' zžako'o ga na'. ²⁶ Lezka', to žoa'a ya'a sibe naken, dan' zoan gachje lawe'le gan zoale le'e, na' ga zoato' neto' ni. Che len benne' ka' nni'a'gake' nga, cha' yénegekle' tégake' gan zoale le'e, bi gak tégake', na' lezka' benne' ka' nni'a'gake' ga na' bi gak yidgake' kile.” ²⁷ Naž bennen' góta'le'e yela' wnni'a chie' gože' le', na' wnné': “Xe, Bran, žáta'yoela' le' yeselo'o Lásaron' liž xa', ²⁸ dan' zej mni'a' gayo' benne' bicha'a ga na'. Besele'e nich chejzenle' légake' ka nak da' žaken nga, nich bi yidgake' latje ga zžaka'li'a ni.” ²⁹ Naž Bran na' gože' le', na' wnné': “Zej de da' bzoj Moisés, na' da' bzojgak benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios, da' nzi' lo ná'gake'. Žala' wzé nággake' diža' ka'.” ³⁰ Beží'i bennen' góta'le'e yela' wnni'a chie', na' wnné': “Xe, Bran, bi gonen ki, san cha' yebán to benne' lo yela' got, na' cheje' gan nni'a'gake', na' yeyát láže'gake'.” ³¹ Bran na' gože' le', na' wnné': “Cha' bi zze nággake' da' bchi'le Moisés, na' da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo

wláž Dios, bi chejlé'gake' la'kze no benne' yebane' lo yela' got.”

17

Žala' gon byenžo bi gonžo ga бага' no benne' doła'

(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Jesusen' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Nni'a'tezgak da' ka' žóngaken ga bága'gak benách ka' doła', san da' nyáche'le'e gaken che bennen' žone' ga no benne' bage'e doła'. ² Gakže chawe' che bennen' žone' ki cha' wgała' yene' to yej da' žot, na' chejžó'n kwine' lo niso'do, nich bi gone' ga бага' no benne' chia' doła'. ³ Le wia binlo da' žonle. Cha' lježo' gone' le' zia, bzejni'ile', na' cha' yeyát laže'e, benít law chie'. ⁴ La'kze gaže chi'i to ža gone' le' zia, na' cha' gaže chi'i yide' gan zo', na' yi'e le': “Žeyát láža'a” žala' yenit lawo' chie'.

Yela' wak da' napžo dan' žejle'žo che Benne' Cristo

⁵ Naž benne' wbás ka' che Xanžon' góžgake' Le', na' wnnágake':

—Ben ga chejlé'žeto' che Dios.

⁶ Xanžon' gože' légake', na' wnné':

—Chela' nak láte'ze kan žejle'le che Dios, na' nakzen ka to binnedo' mostasa, gak ye'le yag zen ni: “Kwas ga ni, na' bejsóa lo niso'do” na' gonen kan že'len.

Kan žala' gon no benne' nake' wen žin

⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—Cha' zoa no benne' ladjwle le'e, na' zoa to benne' ndo'w chie', benne' zga'ne' beže o zlap'e, na' kate' yeyož gone' xchin xane', žžeklele ye' xane' le', na' nne': “Da, wžé' ye'j gawo'”? ⁸ O'o. Ki yi'e le': “Bsi'ni'a da' gawa' neda'. Wzók kwezo' wžío' da' ye'j gawa'. Teže na' gak ye'j gawo' le'.” ⁹ Ži'e benne' ndo'w chie' na': “Žožkeno'” dan' bene' kan gože' le'? Žekla' neda', bi gone' ki. ¹⁰ Lezka' gaken chele le'e. Kate' ba benle yógo'te da' bchi'le Dios le'e gonle, žala' nnae: “Nakto' wen žin bi be zaka'to', dan' bēnzeto' da' žon byenit gonto'.”

Chi benne' zej de'e yižwé' leže

¹¹ Kate' ne yo'o Jesusen' nez zeje' lo yež Jerusalén, wdíe' gan že'gak yeždo' ka' zej nbaben gan nbab Samaria, na' gan nbab Galilea. ¹² Kate' bžine' to yeždo', bžojgak chi

benne' zej de'e yižwé' leže zedjchággake' Ľe', na' bgá'ngake' z'í'to'le. ¹³Zižje blížgake' Ľe', na' wnnágake':

—Jesus, benne' wsedle, beyache' laže'l neto'.

¹⁴Kate' ble'el Jesusen' légake', gože' lé-gake':

—Le chej, chejloé'el kwilne lawgak bχoz ka'.

Kate' ne zjake', beyággake' chawe'. ¹⁵Naž to benne' ládjwgake', katen' gókbe'ele' ba beyake' chawe', beyeje' gan zoa Jesusen'. Wnnié' zižje, na' bka'n zene' Dios. ¹⁶Byechwe', na' bzechw lawe' lo yo law Jesusen', na' gože' Ľe': “Žóχkeno'.”

Bennen' nbabe' Samaria. ¹⁷Naž Jesusen' gože' le':

—¿Bi nnita' chi benne' beyággake' chawe'? ¿Gaze zej nnita' yezika' benne' ka'? ¹⁸¿Bi zoa no benne' yedjká'n zene' Dios, san toze benne' z'í'to' ni?

¹⁹Naž Jesusen' gože' bennen', na' wnné':

—Beyase, na' beyéj ližo'. Ba beyako' chawe' dan' žejl'i'o chia'.

Kan la' dan' z'na bia' Dios
(Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰Kate' benne' yodo' fariseo ka' wnnábgekle' Jesusen' batze la' dan' z'na bia' Dios, Ľe' bechebe', na' gože' légake':

—Kan la' dan' z'na bia' Dios, bi naken to da' lé'elelen. ²¹Bi gak no benne' nne': “Błan' nga” o nne': “Bžinen ga na'.” Le wia nga. Z'na bia' Dios lo yichj láždo'gak benách ka'.

²²Naž Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Žin ža kate' yénelele lé'elele ža yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, san bi lé'elelen. ²³Ła'gak benne' yé'gake' le'e: “Zoe' ga ni” o nnágake': “Zoe' ga na'.” Bi chejle ga na', na' bi gónlenle légake' tzen. ²⁴Kan žak kate' žep yes, na' zza'nín' dot ya'abá, lezka' gaken kate' žin ža yelá'a neda', Benne' Golje' Benách. ²⁵Zga'ale kate' gak da' ni, žon byenen saka'a neda', na' benne' ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a wzógake' neda' cheł'a'ale. ²⁶Kan gok ža na' katen' wzóa Noé, lezka' gaken kate' žin ža yelá'a neda', Benne' Golje' Benách. ²⁷Ža ni'te na' we'j bdáwgake'. Bchág ná'gake', na' bdégake' z'í'ngake' ka' lo yelá' zchag na', na' zejte wyó'o Noé na' lo barkw zen na' da' nzin' arka, na' la' gotke yejw

da' bhinnjen yežlyo nga, na' bžia yin' yógo'tegake'. ²⁸Łezka' goken ža na' katen' wzóa Lot. We'j bdáwgake'. Gó'wgake', na' béte'gake'. Gózgake' yežlyo che chégake', na' béngake' yo'o che chégake'. ²⁹Kate' bžin ža na' katen' bežój Lot na' lo yež Sodoma, ka to nis yejw bejw da' zzalj yi', na' bžia yin' yógo'tegake'. ³⁰Łezka' gaken kate' žin ža la' lawa' neda', Benne' Golje' Benách.

³¹Kate' žin ža na', cha' zoa to benne' yichjo'o, na' da' de chie' yo'on lo yo'on', bi žala' yetje' nich chejxi'e dan' den chie'. Ľezka' no benne' zoe' yiže' bi žala' yeyeje' liže'. ³²Le yesá' laže' kan gok che zo'le Lot na', bwie' xkóže'le', na' beyake' yej zede'. ³³No benne' že' láže'ze' yelá' nban chie', wnitien', san bennen' wsane' yelá' nban chie' ni'a chia' neda', gape ch'i'en'.

³⁴Žapa' le'e: kate' žin yelen', cha' ztasgak chope benne' tzen, toen' yechi'a-ne' latje chia', na' yetóen' wka'na'-ne'. ³⁵Cha' chope no'le yelgote' tzen, toen' yechi'a-ne' latje chia', na' yetóen' wka'na'-ne'. ³⁶Cha' chope benne' góngake' žin yiže', toen' yechi'a-ne' latje chia', na' yetóen' wka'na'-ne'.

³⁷Kate' béngekle benne' wsedle ka' che Jesusen' da' ki, wnnábgekle' Ľe', na' wnnágake':

—Xan, ¿gaz gak da' ki?

Jesusen' gože' légake':

—Gan de to da' gat, dóbgakkze lab ka' ga na'.

18

To no'le wzebe, na' benne' wechi'a laže'

¹Naž bzaka' lebe Jesusen', na' gože' lé-gake' kan žon byenen wlížtezžo Dios, na' bi gak chope láže'žo. ²Wnné':

—To yež wzóa to benne' wechi'a laže', na' bi zžebe' Dios, na' bi žape' no benne' ba la'ne. ³Ła' yež na'ze wzóa to no'le wzebe, na' bžine' gan zoa benne' wechi'a lažen', na' wnné': “Bchi'a laže' che da' žon to benne', žone' chia' da' žia.” ⁴Scha bi gónele' bi da' gone' chie', san wdé na' wzá' laže'e, na' wnné': “Ła'kze bi zžebe' Dios, na' bi žapa' no benne' ba la'ne, ⁵san dan' zá'teze no'le wzebe ni, na' žon lele' neda', che len wchi'a laža'a da' žaken chie', nich bi yídteze' ga ni, na' nich bi tetle gon lele' neda'.”

⁶Naž Xanžon' gože' légake', na' wnné':

—Le wzé nag kan wnná bennen' wechi'a lažen', bennen' bi nake' chawe'. ⁷¿Bi wchi'a

laže' Dios da' žak chegak benne' ka' wžekze' chie', benne' ka' žližgake' Le' dot ža dot yele? žWžele' gáklene' légake'? ⁸ Žapa' le'e: la' wchi'a láže'tie' légake'. Kate' yelá'a neda', Benne' Golje' Benách, žwežel-la' benne' ka' žejlé'gake' chia' yežlyó nga?

To benne' yodo' fariseo, na' benne' wechizjw

⁹ Bzaka' lebe Jesusen' kan nak chegak benne' ka' žloé'ezegekle' chawe' kwíngake', na' žká'ngake' ka'ze yezika' benách ka'. ¹⁰ Ki wnné':

—Bžingak chope benne' gan nak lo zchil yodo' nich wližgake' Dios. To bennen' nake' benne' yodo' fariseo, na' yetóen' nake' benne' zchizjwe' benách ka' lo wláž yež ži'to'. ¹¹ Wzeze benne' yodo' fariseon', na' ki bliže' Dios, na' wnné': “Dios, žapa' Le': žóžkeno', dan' bi naka' ka' zej nak yezika' benne' ka', benne' zej nake' wbán, na' benne' ka' bi zej nake' chawe', na' benne' ka' žka'n dítgake' yelá' zchag na'. Łezka' bi naka' ka' benne' wechizjwn'. ¹² Neda' žona' wbás chope chi'i žak xono' ža weje, na' znezjwa' che yodo' to kwe' che chi kwe' che yógo'te da' žata' chia'.” ¹³ Benne' wechizjwn' wzie' ži'to'te, na' bi bežogle' wchís ławe' nich wie' ya'abá, san wdape' lcho'e, na' wnné': “Dios, beyache' laže'l neda', benne' doła'.”

¹⁴ Naž wnná Jesusen':

—Neda' žapa' le'e: beyéj benne' wechizjwn' liže', na' ba beyake' chawe' law Dios, kege ka' benne' fariseon'. No benne' žka'n zen kwine', gon Dios ga yexjwe', san no benne' zoe' gaxjw laže', gon Dios ga gake' benne' zaka'.

Jesús žliž chawe'e xkwíde'do' ka' (Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵ Naž bžingak benne' byo ka' len no'le ka' gan zoa Jesusen', zej noe'e xkwíde'do' ka' chégake' nich xoa na' Jesusen' lé-gakbe'. Kate' benne' wsedle ka' che Jesusen' blé'egeklen', bdílegake' légake'.

¹⁶ Naž Jesusen' bliže' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Le we' xkwíde'do' ki latje yídgakbe' gan zoa', na' bi wséjwle xnéžgakbe', dan' gata' latje chegak benne' ka' zej nake' ka' xkwíde'do' ki gan žnna bia' Dios. ¹⁷ Da' li žapa' le'e: no benne' bi si' lo ne'e da' žnna

bia' Dios, kan žon to xkwíde'do', bi cho'o bennen' gan žnna bi'e.

To benne' dele'e yelá' wnni'a chie' (Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

¹⁸ To benne' wnná bia' wnnable' Jesusen', na' wnné':

—Benne' wsedle dot chawe'. žBize žala' gona' nich gata' yelá' nban da' zejli kanne chia'?

¹⁹ Jesusen' gože' le':

—žBiz chen' ži'o neda': “Dot chawe'”?

Bi zoa no benne' nake' dot chawe'. Toze Dios nake' dot chawe'. ²⁰ Nnéžkzelo' da' ka' bchi'le Dios le'e:

Bi gono' doła' da' žka'n ditjen yelá' zchag na'.

Bi goto' benách ka'.

Bi kwano' che

Bi nnio' che lježo' da' wen laže'.

Wdape xá xno'o ba la'ne.

²¹ Bennen' gože' Jesusen', na' wnné':

—Yógo'te da' ki žona' kate' wzó ław naka' xkwíde'.

²² Kate' benle Jesusen' da' ni, gože' le':

—Yetó da' žiažje gono'. Bete' yógo'te da' den chio', na' dan' si'o bnezjwn chegak benách yache' ka', na' gata' yelá' wnni'a chio' ya'abá che Dios. Naž da, benlen neda' tzen.

²³ Kate' benle bennen' da' ni, gok nyache' laže'e, dan' dele'e yelá' wnni'a chie'. ²⁴ Kate' blé'el Jesusen' kan gok bennen' nyache' laže', wnné':

—Žédele'e gaken cho'ogak benne' ka' dele'e yelá' wnni'a chégake' gan žnna bia' Dios. ²⁵ Gakže zede cho'o to benne' dele'e yelá' wnni'a chie' gan žnna bia' Dios, ka' te to bia' zbiagak benne' ka' to lo nag yeche'.

²⁶ Naž benne' ka' béngekle' da' ni wnná-gake':

—žNozkze benne' gak yelé', cha'?

²⁷ Jesusen' gože' légake':

—Dios gak gone' da' bi gak gongak benne' ka'.

²⁸ Naž Bedw gože' Jesusen':

—Bwia nga, neto' bka'nto' yógo'te da' den cheto', na' žónlento' Le' tzen.

²⁹ Naž Jesusen' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e, no benne' wka'ne' liže', o xá xne'e, o biche' lježe' ka', o zo'le', o ži'ne' ka', dan' že' laže'e nna bia' Dios gáte'teze, ³⁰ si'že bennen' da' ka' ža ni zoažo

na'a, na' ža da' za' gata' yela' nban da' zejli kanne chie'.

Jesús znne' da' yoble za' gótgake' le'
(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ Jesusen' bchi'e benne' chežinno, benne' wsedle chie' ka', cheze, na' gože' légake':

—Le wia nga, zejžo lo yež Jerusalén, gan gak yógo'te da' nyejw le'e yich la'y, da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios, kan žala' gak chia' neda', Benne' Golje' Benách. ³² Benne' Jerusalén ka' wdégake' neda' lo na'gak benne' zi'to' ka', na' gon dítjgекle' neda', na' wlíž zi'gake' neda', na' wžé'egake' neda' zene'. ³³ Chíngake' neda', na' te na' gótgake' neda', na' kate' gak chonne ža, yebana' lo yela' got.

³⁴ Bi wejyní'igekle benne' wsedle chie' ka' da' ni, na' bi wnnéžgекle' bi da' zcháljlene' légake' chen, dan' naken da' bi na' gak chejyní'igekle'.

Jesús žeyone' to benne' Jerikó, benne' lo choje

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Kate' za' žin Jesusen' lo yež Jerikó, zoa to benne' lo choje ga na'. Ži'e žoa'a nez, znnable' no benne' bi da' wnežjwe' chie'.

³⁶ Bennen' benle' želdé benne' zan ga na', na' wnnabe' bizen' žaken. ³⁷ Benne' ka' góžgake' le':

—Jesús, benne' Nasaret, zdie' nga.

³⁸ Naž benne' lo chojen' wnníe' zižje, na' wnné':

—Jesús, za'só Dabí, beyache' laže'l neda'.

³⁹ Benne' ka' zjake' law Jesusen' bdíle-gake' benne' lo chojen' nich kwi'e žize, san le' wnníe' zižježe, na' wnné':

—Za'só Dabí, beyache' laže'l neda'.

⁴⁰ Naž wže Jesusen' žize, zbeze', na' bsele'e to benne' chejliže' benne' lo chojen' nich žine' lawe'. Kate' bžine' lawe', Jesusen' wnnable' le', ⁴¹ na' wnné':

—ŽBize žénelo' gona' chio'?

Benne' lo chojen' wnné':

—Žénela' yeyaljw yej lawa'.

⁴² Jesusen' gože' le':

—Ba beyaljw yej lawo'. Ba beyako' dan' žejli'o chia'.

⁴³ La' be'lé'etele', na' wyéjlene' Jesusen', zka'n zene' Dios. Lezka' yógo'te benách ka' nníta'gake' ga na' blé'egекle' dan' goken, na' bka'n zéngake' Dios.

19

Jesús len Sakeo

¹ Naž wyoé'e Jesusen' lo yež Jerikó, zdie' lo yežen'. ² Wzóa to benne' lie' Sakeo ga na'. Nake' benne' blo ládjwgak benne' wechizjw ka', na' dele'e yela' wnni'a chie'. ³ Benne' ni žak laže'e le'ele' Jesusen', san bi wzáke'le' dan' zej nmita' benne' zan ga na', na' nake' benne' bi ntonne'. ⁴ Naž taría taría wnežwe' lawgak benne' zan ka', na' wžene' to lo yag nich gak le'ele' Jesusen', dan' žala' tie' ga na'. ⁵ Kate' bžin Jesusen' ga na', bchis lawe', na' bwie' gan žia Sakeon', na' gože' le':

—Zakeo, bedinne lo yagen', dan' žon byenen chejga'na' ližo' na'a.

⁶ Naž la' bedínnete Sakeon' lo yagen', na' lo yela' žebél chie' bchi'e Jesusen' liže'. ⁷ Kate' benách ka' nníta'gake' ga na' blé'egекle' da' ni, wzó lágwage' znnégake' che Jesusen', na' wnnágake':

—Wyoé'e nich gá'nlene' benne' do'la'.

⁸ Naž wže Sakeon', na' gože' žanžon':

—žan, bwia nga. Gachje da' den chia' wnežjwa' chegak benne' yache' ka', na' cha' bi wdetele bchižjwa' benách ka', yenezjwa' chégake' tape chi'ile.

⁹ Jesusen' gože' le':

—Na'a ža ni bla' yela' žeslá chegak benne' ka' nníta'gake' lo yo'o nga, dan' lezka' benne' ni nake' za'só Bran. ¹⁰ Bla'a neda', Benne' Golje' Benách, nich zedjilja', na' yeslá' benne' ka' zej nmitle'.

žsaka' lebe Jesús che chi kwe' mežw

¹¹ Kate' ne zze naggak benne' ka' da' zchalj Jesusen', gože' légake' to da' bsaka' lebe', dan' za' žíngake' lo yež Jerusalén, na' žékgekle' za' la' dan' znnna bia' Dios. ¹² Ki wnná Jesusen':

—Wzóa to benne' blo, na' za' cheje' to yež zi'to' nich si' lo ne'e yela' wnná bia', na' te na' yelé'e laže'. ¹³ Kate' za' cheje' ga na', bliže' chi benne' wen žin chie' ka', na' bnezjwe' che chégake' to kwe' weje mežw, na' gože' légake': "Le chiljlen mežw ni kate' yela'ža'." ¹⁴ Benne' wláž ka' che benne' blon', benne' ka' bi zlé'egекle' le' chawe', bséla'gake' benne' wbás chégake' ka' gan cheje', nich nnágake': "Bi žénelto' nna bia' bennen' neto'." ¹⁵ Naž benne' blon' wzí' lo ne'e yela' wnná bia', na' bežine' laže'. Naž bsele'e to benne' chejliže' benne' wen žin ka', benne' ka' bdie' lo ná'gake' mežw

ka', nich nnezle' balze meżw wdíljljenen' to toe'. ¹⁶ Kate' bžin benne' neżw ga na', wnné': "Xan, to kwe' meżw chion' ba ben yichjen yechí kwe' ka'." ¹⁷ Xanen' gože' le': "Chawe' beno'. Nako' benne' wen žin chawe'. Dan' binlo bkonlo' žin láte'ze da' gota' lo no'o, na'a gona' ga nna bi'o chi yež ka'." ¹⁸ Naž yetó benne' wen žin bžine' ga na', na' wnné': "Xan, to kwe' meżw chion' ba ben yichjen yegayo' kwe' ka'." ¹⁹ Xanen' gože' le': "Nna bi'o gayo' yež ka'." ²⁰ Naž yetóe' bžine' ga na', na' wnné': "Xan, ni de to kwe' meżw chion'. Btoban' laže', na' wdape chi'an. ²¹ Ki bena' dan' bžeba' le', dan' nako' benne' snia. Žono' kan znnagak benách ka': žezi'o da' bi bdxijo', na' zlapo' gan bi gozo'." ²² Naž xanen' gože' le': "Nako' benne' wen žin bi nake' chawe'. Ni'a che da' wnnó' wchi'a laža'a le'. Žákbe'elo' naka' benne' snia, na' žezi'a da' bi bdxijwa', na' zlapa' gan bi goza'. ²³ Na'a, žbiz chen' bi bejló'o meżw chian' gan gon yichjen, nich kate' yelá'a, yezi'an len yichjen?" ²⁴ Naž gože' benne' ka' nnita'gake' ga na', na' wnné': "Le yeká'a meżwn' lo ne'e, na' le wnezjwn che bennen' bezi'e chi kwe' meżwn'." ²⁵ Naž góžgake' le': "Xan, ba yo'o lo ne'e chi kwe' meżw." ²⁶ Naž bechebe xángake', na' wnné': "Žapa' le'e: no benne' wkonle' binlo žin da' do' yo'on lo ne'e, wxén láže'gake' le' yelate', san no benne' bi zkonle' binlo žin da' do' yo'on lo ne'e, yennábgake' dan' wyó'on lo ne'e. ²⁷ Kan nak chegak benne' ka' bi zlé'egekle' neda' chawe', na' bi gónegekle' nna bi'a légake', le chejxi'-gake', na' le got-gake' lawa' neda' nga."

Žo'o Jesús lo yež Jerusalén len yela' zen (Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Kate' beyóž bchalj Jesusen', beyo'é'e nez zeje' zaka' yež Jerusalén. ²⁹ Kate' bžingake' gawze gan že' yež Betfagé, na' yež Betania, gan nak ya'adon' nzin' Ya'a Yag Olibo, bsela' Jesusen' chope benne' wsedle chie' ka', ³⁰ na' gože' légake':

—Le chej yeždon' da' žen' yeláte'do' wneżw gan zoažo, na' katen' žinle lo yežen', chejxáka'le to búrrodo' da'ba' yag, na' nitó benne' bi na' kwie'-ba'. Le sež-ba', na' le yedjwá'-ba' nga. ³¹ Cha' no benne' nnable' le'e, na' nne': "žBiz chen' žšežle-ba'?" ye'le-ne': "Xanžon' žiážjele'-ba'."

³² Jak benne' wsedle chie' ka', benne' ka' bsele'e, na' bejxáka'gake'-ba' kan ba gož Jesusen' légake'. ³³ Katen' beséžgake' búrrodon', benne' xanba' ka' góžgake' légake':

—žBiz chen' žšežle búrrodon'?

³⁴ Beží'igake', na' wnnágage':

—Xanžon' žiážjele'-ba'.

³⁵ Belchi'e-ba' gan zoa Jesusen'. Kate' ba bxóagake' laže' chelá'a ka' chégake' xkože' búrrodon', bžíagake' Jesusen' xkóže'ba' law laže' ka'. ³⁶ Belchiljwe' laže' chégake' lo nez gan žala' te Jesusen'. ³⁷ Kate' ba bžingake' gawze gan zoa ldinne che Ya'a Yag Olibo, benne' ka' žónlengake' Jesusen' tzen, lo yela' žebél chégake', wzó lágwage' znné-gake' žižje, na' bka'n zéngake' Dios ni'a che yela' wak zen ka' da' blé'egekle', da' ka' ben Jesusen'. ³⁸ Wnnágage':

—jGa'n zen benne' wnná bia' ni, benne' ze'e lo wláž Xanžo Dios! jZa' ya'abá che Dios da' zbek ži yichj lázdo'žo! jGa'n zen Dios!

³⁹ Naž benne' yodo' fariseo ka', benne' nníta'gake' ládjwgak benách zan ka', góžgake' Jesusen', na' wnnágage':

—Benne' wsedle, bdile benne' wsedle chio' ka'.

⁴⁰ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Žapa' le'e: cha' yelnnita' benne' ka' žize, yej ki nnégaken žižje.

⁴¹ Katen' bžin Jesusen' gawze gan že' yež Jerusalén, na' blé'elen', wžeže' chen. ⁴² Wnné':

—Žak laža'a nnézlele na'a ža da' gak gonen ga ga'n ži yichj lázdo'le law Dios, san na'a ba ngachen' lawle le'e, nich bi lé'elelen. ⁴³ Žingak ža ka' chele kate' benne' ka' bi zlé'egekle' le'e chawe', kwékgake' to ze'e kwe'j kože' gan zoale, na' wséjwgake' le'e, na' yógo'te latje dot gawze gónlengake' le'e wdíle. ⁴⁴ Wchínnjgake' ze'e da' žape chi'in yež chele, na' gótgake' benne' ka' nníta'gake' yež nga. Bi ga'n to yej law lježen. Yógo'te da' ki gaken chele dan' bi gókb'e'elele ža bla' Dios bedjwíe' le'e.

Jesús žwe' lbie' li'a yodo'

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Naž Jesusen' wyo'é'e la' li'a yodo', na' wzó lawe' žebeje' lí'ale yógo'te benne' ka', benne' wete' ka' len benne' ža'w ka', benne' nníta'gake' gan nak la' li'a yodon'. ⁴⁶ Gože' légake':

—Nyejw le'e yich la'y da' znnan: “Liža'naken yo'o gan wližgak benách ka' Dios” san le'e ba benlen ka to yo'o chegak benne' wbán ka'.

⁴⁷ Tža tža Jesusen' bsdle' benách ka' gan nak lo zchil yodon', na' bꝑoz wnná bia' ka', len benne' yodo' wsdle ka', na' benne' blo ka' che yež gónegekle' gótgake' Le'. ⁴⁸ Bi bžélgekle' nakle gótgake' Le', dan' yógo'te benách ka' zze nággake' xtiže'e dot láže'gake'.

20

Yela' wnná bia' da' nape Jesús

(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

¹ To ža, kate' Jesusen' ne žsedle' benách ka' gan nak lo zchil yodo', na' zchalje' diža' chawen', bꝑoz wnná bia' ka', len benne' yodo' wsdle ka', na' benne' gole ka', bžín-gake' gan zoe', ² na' góžgake' Le':

—Wnná neto'. ěBize yela' wnná bia' žónleno' da' ki? ěNožke benne' bdie' lo no'o yela' wnná bian'?

³ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Ležka' neda' nnabla' le'e to. Le yež'i, na' nnae. ‘ěNož benne' bsele'e Žwa nich bezóe' benách ka' nis? ěDios, cha' to benne'?

⁵ Benne' yodo' ka' bcháljgake' la' légakze', na' wnnágage':

—Cha' nnažo: Dios bsele'e le', yi'e žo'o: “ěBiz chen' bi wyejle'le chie'?” ‘Cha' ye'žo-ne': To benne' bsele'e le', benne' yež ki wžé'egake' žo'o yej, dan' žékgekle' Žwan' bchalje' lo wlád Dios.

⁷ Naž bež'igake', na' wnnágage':

—Bi nnezlto' no benne' bsele'e Žwan'.

⁸ Naž Jesusen' gože' légake':

—Ležka' neda' bi yapa' le'e bi yela' wnná bia' žónlena' da' ki.

Benne' wen žin ka', benne' bi zej nake' chawe'

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ Naž la' wzó lawte Jesusen' zcháljlene' benách ka' nníta'gake' ga na'. Bsaka' lebe', na' wnné':

—Wzóa to benne' beyaze' lba uba ka' lo yežlyó chie', na' bdie' yežlyón' lo na'gak benne' wen žin ka' nich góngake' gachje len le' da' sí'gake', na' wyeje' zi'to' gan bga'ne' scha. ¹⁰ Kate' bžin ža chífbage' da' zžía lba uba ka', bsele'e to benne' wbás chie' gan zej nnita' benne' wen žin ka' nich si'e da'

žeya'la' chie', san benne' wen žin ka' bén-gake' le' zi', na' beséla'gake' le' ka'ze. ¹¹ Da' yoble bsele'e yetó wbás chie', na' ležka' bégake' chie' da' zia, na' beséla'gake' le' ka'ze. ¹² Da' yoble bsele'e benne' beyonne' wbás chie' gan nníta'gake', na' ležka' bžía-gake' le' we', na' bebéjgake' le' na'le lo yežlyón'.

¹³ Naž xan yežlyón' wzá' laže'e, na' wnné': “ěNakxkze gona'? Selá'a zi'nkza', bi' byodon' nži'ila', gan nníta'gake'. Katen' lé'egekle'-be', gápegake'-be' ba la'ne.” ¹⁴ San katen' benne' wen žin ka' blé'egekle'-be', bcháljgake' la' légakze', na' wnnágage': “Ěkwide' ni gak chebe' yežlyó nga. Le cho'o, gotžo-be', nich da' yeya'la' chebe' gaken čežo.” ¹⁵ Bebéjgake'-be' na'le lo yežlyón', na' bétgake'-be'.

Naž Jesusen' gože' légake':

—Na'a, ěnakxkze gon xan yežlyón' ché-gake'? ¹⁶ Yide', na' gote' benne' wen žin ka', na' wdíe' yežlyó chien' lo na'gak benne' yoble ka'.

Kate' benne' ka' nníta'gake' ga na' bégekle' da' ni, wnnágage':

—Dios bi nne' gaken ki.

¹⁷ Naž Jesusen' bwie' légake', na' wnné':

—ěBize žsedle dan' nyejw le'e yich la'y' Žnnan:

Yej da' belka'n benne' wen yo'o ka' ka'ze, na'a naken yej blo skin ze'e.

¹⁸ No benne' bixe' law yej na', chichjw kwine', na' no benne' chejbaga' yej na' le', wzozjen le'.

Kan nak da' zchízjwgake' lo wlád benne' Sésar

(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

¹⁹ La' ža na'ze, bꝑoz wnná bia' ka' len benne' yodo' wsdle ka', gónegekle' góxw-gake' Jesusen', dan' žákbe'egekle' wnné' dan' bsaka' lebe' kan nak chégake', san bžébgake' benne' zan ka' nníta'gake' ga na'. ²⁰ Bwíatezgake' Jesusen', na' bséla'gake' benne' ka' nich kwéjgake' Le' diža', benne' ka' wloé'el kwíngake' ka' benne' chawe' ka', nich góngake' ga bi da' nna Jesusen', nich gak wdégake' Le' lo na' bennen' žnna bi'e légake'. ²¹ Nich góngake' ki, wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágage':

—Benne' wsdle, nnezlto' zmmo' da' li, na' žsedlo' da' li, na' bi zchi'a lažo'o kan nak da' žloé'ezele kwíngak benne' ka', san

kan žsedlo' dan' wnnakze Dios naken dot li laže'. ²² Bloe'el neto'. ĺŽon byenen chíjzjwto' lazto' che benne' Sésar, benne' Roma znna bi'e, o bi chíjzjwton'?

²³ Žákbe'ele Jesusen' da' žénegekle' gón-gake' chie', na' gože' légake':

—ĹBiz chen' zbejle neda' diža'? ²⁴ Le wloé'el neda' to mežw da' zdate. ĺNoz benne' da' lawe' le'e da' ni, na' nož benne' žia le' nga?

Beží'igake', na' wnnágake':

—Che benne' Sésar da' ka'.

²⁵ Naž Jesusen' gože' légake':

—Le wnezjw benne' Sésar da' naken che benne' Sésar, na' Dios da' naken che Dios.

²⁶ Bi gok góngake' ga bi da' nna Jesusen' nich gak yesbága'gake' Le' zia law-gak benne' zan ka', na' bebángekle' kan nak da' bechebe', na' wnníta'gake' žize.

Kan gak chegak benne' ka' yebángake' lo yela' got

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷ Naž bla'gak benne' yodo' saduseo ka', benne' ka' znnágake' bi yebangak benne' gat ka', na' wnnábgekle' Jesusen', ²⁸ na' wnnágake':

—Benne' wsdle, Moisés bozje' chežo da' znnan: “Cha' gat to benne' byo, na' ga'n zo'le', na' cha' bi zoa nitó xkwide' chie', naž bi' biche'e žala' wchág ná'lenbe' no'le wzeben', nich gata' za'só benne' biche'be', bennen' ba gote'.” ²⁹ Wnníta'gak gaže xkwide' byo zej nakbe' biche'be'. Xkwide' nežwn' bchag ná'lenbe' to xkwide' no'le, na' gotbe', bi wzóa xkwide' chebe'. ³⁰ Naž xkwide' bežope bchag ná'lenbe' no'len', na' ležka' got xkwiden', bi wzóa xkwide' chebe'. ³¹ Naž xkwide' beyonne bchag ná'lenbe' no'len', na' ka'kze bengak bi' gaže ka'. Gótgakbe', bi wzóa xkwide' chégakbe'. ³² Kate' ze lawte, ležka' got no'len'. ³³ Na'a, katen' yebangak benne' gat ka', ĺnolbe' gak no'len' chebe', dan' bchag ná'gakbe' gážtebe' len no'len'?

³⁴ Naž bechebe' Jesusen', na' gože' légake':

—Zchag na'gak benách ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a, na' znézjwgake' zí'ngake' ka' nich wchág ná'gakbe'. ³⁵ Na'a, benne' ka' nákgake' zi yebángake' lo yela' got, na' chejnníta'gake' yežlyó da' gatan', bi góngake' yela' zzoalen no'le, na' bi wchág ná'gake'. ³⁶ Ki kaken, dan' biž gatgak benne'

ka' yebángake' lo yela' got, san gákgake' kan zej nak wbás che ya'abá ka', na' gák-gake' ži'nkze Dios. ³⁷ Cha' yebangak benne' gat ka', bloé'ekzele Moisés žo'o gan nyejw kan nak che yag yeche' da' wyeyen, gan bchalj Xanžon', na' wnné' nake' Dios che Bran, na' Dios che Isaak, na' Dios che Jakob. ³⁸ Dios nake' Dios, kege chegak benne' gat ka', benne' nátgake' to chí'ize, san nake' Dios chegak benne' ka' nníta'gake' nbán-gake', dan' zej nníta' nbangak yógo'te benách ka' lawe' Le', la'kze gótgake' yežlyó nga.

³⁹ Naž bałe benne' yodo' wsdle ka' bechébegake', na' wnnágake':

—Benne' wsdle, cháwe'do' wnnó'.

⁴⁰ Biž bežóggake' bi da' nnábgekle' Le'.

ĹNoz benne' nak Benne' Cristo ži'ne'?
(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Naž Jesusen' gože' légake':

—ĹBiz chen' znnágake': “Benne' Criston' nake' ži'n Dabí’”? ⁴² Dabí na'kze bchalje' da' nyejw le'e yich la'y gan zej nyejw salmo ka', da' znnan:

Xanžo Dios gože' Xana':

“Wžé' kwita' li ža,

⁴³ kate' gonža' ga wzóa zibgak benne' ka' lawo', benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe'.”

⁴⁴ Dabí na'kze wnné' nak Benne' Criston' Xane'. ĺNakxkze naken, znnale le'e nake' ži'ne'?

Jesús žesbage'e benne' yodo' wsdle ka' zia
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lk. 11:37-54)

⁴⁵ Kate' yógo'te benách ka', benne' ka' nníta'gake' ga na', ne zze nággake' che Jesusen', Le' gože' benne' wsdle chie' ka':

⁴⁶ —Le gape chi'i kwine' chegak benne' yodo' wsdle ka', dan' žaz láže'gake' želdé' zej nakwe' laže' tonn, na' žénegekle' wlíž zengak benách ka' légake' gan nak lawe' ya'a, na' ležka' žaz láže'gake' želbi'e latje blo gan zdóbgake' nich yéngkele' xtiža' Dios, na' gan želj žawgake' tzen. ⁴⁷ Žká'agake' ližgak no'le wzebe ka', na' nich wloé'ezele chawe' kwíngake' žližgake' Dios scha. Benne' ki, Dios gon ži'že' légake'.

21

Mežw da' bde to no'le yache' law Dios
(Mr. 12:41-44)

¹ Kate' ne zoa Jesusen' lo zchil yodo', bwie', na' bl'e'ele' benne' ka' de yela' wnni'a chégake', zgó'ogake' meżw lo kak che yodo'. ² Lezka' bl'e'ele' to no'le yache' wzebe, na' wloé'e chope meżw lasdo', da' ka' záka'gaken láte'do'ze. ³ Naż wnná Jesusen':

—Da' li žapa' le'e, da' zenže wló'o no'le yache' wzebe ni ka da' wlo'ogak yezika' benne' ka', benne' zgó'ogake' meżw lo kaken'. ⁴ Yógo'tegake', ka da' nga'nze chégake', wló'ogake' meżw che yodo', san no'le ni, lo yela' yache' chie', wloé'e dot da' nape', da' žala' gawlen'.

Znna Jesús wchínnjgake' yodo'
(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Zej mníta' benne' ka' ga na', benne' zchájjgake' kan nak che yodo' na', kan naken xtando', na' kan zej naken yej ka' da' zej naken zenle'e, na' yezika' da' ka' zej naken xtan. Naż Jesusen' gože' légake', na' wnné':

⁶ —Zlé'elele yógo'te da' ki, san žin ža katen' biž ga'n nitó yej ki law lježen, dan' wchínnjgak benách ka' yodo' nga.

Da' ka' gak biá'gaken kate' za' žin ža ze lawte ža ka'

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷ Naż wnnábgekle' Jesusen', na' wnná-gake':

—Benne' wsedle, žbatze gak da' ki? žBize gak bian' katen' za' gaken ki?

⁸ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Le gape chi'i kwínle, nich bi gon laže'l no benne' le'e, dan' la'gak benne' zan, benne' ka' wzóa lágake' kan lia' neda'. Nná-gake' zej nake' Benne' Criston', na' nná-gake': “Ba zoažo ža ze lawte ža ka'.” Neda' žapa' le'e: bi gónlenle légake' tzen. ⁹ Kate' yénlele žak wdíle, na' želží'i benách ka' chegak benne' yolawe' ka', bi žebele, dan' žon byenen gágak da' ki zga'ale, san bi na' žin ža ze lawte ža ka'.

¹⁰ Lezka' gože' légake':

—Tíle to yež len yetó yež, na' benách ka' gan zoa to benne' znna bi'e tíl-lengake' benách ka' gan zoa yetó benne' znna bi'e. ¹¹ Naż xo'le'e law yežlyó nga, na' nize na'ze gak wbín, na' gáta'le'e yižwé' ka'. La' law-gak da' ka' ya'abá, da' góngaken ga žebegak benách ka', na' da' ka' gak biá'gaken.

¹² Zga'ale kate' za' gak da' ki, góxw-gak benne' ka' le'e, na' kwia láže'gake' le'e. Wché'gake' le'e gan zdób-gake' nich yéngkle' xtíža' Dios. Ki góngake' nich wžia yí'gake' le'e, na' wséjwgake' le'e liž ya. Wché'gake' le'e lawgak benne' wnná bia' ka', na' lawgak benne' blo ka', dan' zónlenle neda' tzen. ¹³ Ki gaken chele nich gata' latje wchaljle ka nak chia' neda'. ¹⁴ Le gon choch láže'le, na' bi kwek yichjle zga'ale nakx nnale chezle, ¹⁵ dan' gonna' neda' chele diža' da' wži'ile, na' lezka' yela' žejni'il, nich bi gak benne' ka', benne' bi lé'egkle' le'e chawe', wzégake' le'e žize, na' bi gak bi da' nnégake' che xtíža'le. ¹⁶ Naż xakzle ka', na' benne' bíche'kzle ka', na' lježkzle ka', wdé-gake' le'e lo na'gak benne' ka', na' gótgake' bálele. ¹⁷ Yógo'te benách ka' wzóagake' le'e cheļa'ale dan' zónlenle neda' tzen, ¹⁸ san bi nítl nitó yicha' yichjle. ¹⁹ Cha' soale choch, gata' yela' nban da' zejlí kanne chele.

²⁰ Kate' lé'elele benne' ka' žjake' lo wdíle zej ngo'e le'je yež Jerusalén, mnézele ba bžin ža kwia yi' yežen'. ²¹ Naż benne' ka' mníta'gake' gan nbab Judea žala' wzónnj-gake', na' chjake' lawgak ya'a ka'. Benne' ka' nníta'gake' lo yežen' žala' žójgake' ga na', na' benne' ka' nníta'gake' wen yiže', bi žala' yeyéjgake' yežen'. ²² Kate' ža ka' Dios wsaka' zi'e benne' ka' nníta'gake' yežen', na' gak yógo'te da' nyejwn le'e yich la'y kan žala' gaken chégake'. ²³ Katen' žin ža na', da' nyáche'le'e gaken chegak no'le ka' zej noe'e xkwide' lé'egake', na' lezka' chegak no'le ka' zgáže'gake' bi'do' že'n ka', dan' sáka'le'egak benách ka' nníta'gake' ga na', dan' Dios wsaka' zi'že' benne' ka'. ²⁴ Gatgak benne' zan lo wdílen', na' wché'gake' baļe' zej nžeje' gan žíngake' dot yežlyó nga, na' benne' zi'to' ka' nna biá'gake' lo yež Jerusalén nga na' zejte za'a ža chégake'.

Da' ka' gak biá'gaken kate' za' yelá' Cristo
(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵ Lezka' wnná Jesusen':

—Gágak da' ka' gak biá'gaken lo wbíž, na' lo byo', na' lo belj ya'abá ka'. Lo yežlyó nga gak žej láže'gak benách ka', na' žebele'egake', dan' yéngkle' chi'i zižje che niso', dan' tale'e nisen'. ²⁶ Yedó láže'gake' lo yela' zžebe chégake' dan' sa' láže'gake' chegak da' žala' gágaken yežlyó nga, na' dan' xizgak da' zej nļa' ya'abá. ²⁷ Naż

lé'egekle' neda', Benne' Golje' Benách, la'a lo bejw ya'abá, nzi' lo na'a yela' wnná bia', na' la' law yela' baní' chia'. ²⁸ Kate' so law gaggak da' ki, le gon choch kwindle, na' le wia za'le, dan' ba zezá'a neda', nich yechi'a le'e.

²⁹ Jesusen' gože' légake' to da' bzaka' lebe', na' wnné':

—Le wia nga kan žak che yag higo, na' che bíte'teze yag yoble. ³⁰ Kate' zlé'elele žiagak ni'a ne'n že'ndo', na' nnézkzelele ba zžin byo' wbá ka'. ³¹ Léžka'kze, kate' lé'elele ba žakgak da' ki, nnézelele za' žin ža yedjnná bia' Dios yežlyó nga.

³² Da' li žapa' le'e, bi gatgak benách ka' nníta'gake' ža ni zoažo na'a, kate' gakeže yógo'te da' ki. ³³ Te che ya'abá, na' che yežlyó nga, san xtiža'a, bi ten ka'ze, san gakkze kan znnan.

³⁴ Le gape chi'i kwindle nich bi we'le latje da' wžia yin' le'e chazen lo yichj lázdo'le, dan' naken yela' wawle'e, na' yela' zzožle, na' yela' že' zedle, nich kate' žin ža na', bi yedó láže'le, ³⁵ na' nich bi gaken chele ka to da' wžia yin' benách ka', da' gaken chegak yógo'te benách nníta'gake' dot yežlyó nga. ³⁶ Che len, le soa ban láže', na' le wcháljen-teze Dios, nich gag yelale lo da' žala' gaken, na' nich bi yedoé'elele katen' la'le le'e lawa' neda', Benne' Golje' Benách.

³⁷ Te ža wzóa Jesusen' lo zchil yodo', gan bsdle' benách ka', na' kate' za' žale bežoje' ga na', na' wyeje' law ya'adon' nzin' Ya'a Yag Olibo. ³⁸ Yógo'te benách ka' bžingake' zžile gan zoa Jesusen' lo zchil yodo' nich wzé naggake' xtiže'e.

22

Benne' yodo' ka' žon xtiža'gake' nakze gót-gake' Jesús

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹ Kate' za' gag lni katen' žáwgake' yet xtil da' bi nzin' kwa zichj chen, lnin' nzin' Pasko', ² naž bdogbak bžoz wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka'. Ben xtiža'gake' nakze gótgake' Jesusen', san bi wzáke'gekle', dan' zžébegake' da' gongak benách yež ka'.

³ Naž da' xiwe' yjenlenen Judas tzen. Judas na' ležka' lie' Iskariote, na' nbáblene' benne' chežinno wbás ka' bseja' Jesusen',

⁴ Wyéj Judas na', na' bejcháljlene' bžoz wnná bia' ka' len benne' ka' yo'o lo ná'gake' che yodo', nakze gak gone' nich wdíe' Jesusen' lo ná'gake'. ⁵ Bebégekle benne' yodo' ka', na' bchebe láže'gake' wnézjwgake' le' mežw. ⁶ Bchebe láže' Judas na', na' gónele' wdíe' Jesusen' lo ná'gake' ži žize.

Da' žawžo nich chejsá' láže'žo kan got Xanžo

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Kor. 11:23-26)

⁷ Bžin ža katen' žáwgake' yet xtil da' bi nzin' kwa zichj chen, katen' žala' gót-gake' zila'do' ka', bia ka' žáwgake' xche' Lni Pasko'. ⁸ Jesusen' bsele'e Bedw len Žwa, na' wnné':

—Le chej, na' le chejsi'ni'a da' gawžo xche' Lni Pasko'.

⁹ Góžgake' le':

—žGaz žénelo' chejkwezt'on'?

¹⁰ Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Le wia nga, kate' žinle lo yež nga, žoj to benne' yedjchage' le'e, noe'e to že'e nis. Le chéjlene' ga žinteke yo'o gan choe'e. ¹¹ Le ye' xan yo'on': "Benne' wsedle ži'e le': žGaze zoa yo'o zen na' gan gáwlena' benne' wsedle chia' ka' xche' Lni Pasko'?" ¹² Naž wloe'ele' le'e to yo'o zen da' zoan ža'le gan ba nba'a. Le wsi'ni'a dan' gawžon ga na'.

¹³ Naž jake', na' bejxáka'gake' kan ba gož Jesusen' légake', na' belsi'ni'e da' gáwgake' xche' Lni Pasko' ga na'.

¹⁴ Kate' gole ža na', wže' Jesusen' gan gáwgake', na' wbás chie' ka' wže'lengake' le' tzen. ¹⁵ Naž Jesusen' gože' légake':

—Gok láže'li'a gáwlena' le'e tzen xche' ni zga'ale kate' saka'a, na' gata'. ¹⁶ Žapa' le'e: biž gawa' ki kate' žinže ža gag da' zloé'ezele xche' ni, da' gaken gan zžna bia' Dios.

¹⁷ Bexw Jesusen' to žiga'do', na' gože' Dios: "Žóžkeno'." Naž gože' légake':

—Le sin', na' le ye'j late' wejen, ¹⁸ dan' žapa' le'e: biž ye'ja' xis uba kate' žinže ža na' nna bia' Dios.

¹⁹ Naž bexwe' to yet xtil, na' gože' Dios: "Žóžkeno'." Wdė na' bzožjen', na' bi'en che chégake', na' wnné':

—Da' ni naken belja' žen chia' da' zdian' lo wlazle le'e. Le gon ki nich chejsá' láže'le neda'.

²⁰ Kate' beyož bdáwgaken', ležka' bchalje' che žiga'don', na' wnné':

—Zíga'do' ni złoe'elen kan nak diža' kob da' zka'n chawen', na' žen chia' žon chochen, žen na' laljen ni'a chele.

²¹ Na'a, bennen' wdíe' neda' lo na'gak benách ka' že'j zǎwlene' neda' tzen. ²² Da' li cha'a gan gótgake' neda', Benne' Golje' Benách, na' gak chia' kan nyejw le'e yich la'y kan žala' gaken chia', san da' nyáche'le'e gaken che bennen' wdíe' neda'.

²³ Naž wzó lǎwgake' znnábgekle' Le' to weje to weje', na' wnnágake':

—¿Nolton'?

Znnágake' nólgame' gake' benne' blo

²⁴ Naž wnnágake' la' lǎgake' nólgame' gake' benne' blo. ²⁵ Jesusen' gože' lǎgame':

—Benne' ka' zǎna biá'gake' yežlyó nga znnágake' žon cháwe'gake' benách ka', san zcóngekle' žin yela' wnná bia' chégake' nich gak chégakkze' da' chawe', ²⁶ san le'e bi žala' gonle ki. No benne' nake' blo lǎdjwle le'e žala' gake' ka to benne' nakže' gažjw, na' bennen' zǎna bi'e žala' gake' ka benne' ndo'w chegak lježe' ka'. ²⁷ ¿Noz benne' nakže' blo, bennen' že'j žawe', o bennen' zžie' yela' waw? ¿Kege bennen' že'j žawe' nakže' blo? Neda' zóalena' le'e ka to benne' zžie' yela' waw.

²⁸ Le'e wzóalenkzele neda' katen' gokgak da' ka' chia', da' ka' wzí' biá'gaken neda'. ²⁹ Che len wdía' lo na'le to gan nna bia'le, kan ben Ā'a, bdi'e' lo na'a gan nna bi'a neda'.

³⁰ Ki gona' nich gak kwe'le gan ye'j gǎwlenle neda' tzen gan nna bi'a, na' kwe'le latje chekzle gan wchí'a lǎže'le chežinno kwe' benne' ka' zej nake' za'só Israel.

Zǎna Jesús nna Bedw bi nónbi'e Le'
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ Lezka' wnná Xanžon':

—Smon, Smon. Bwia nga. Ba wnnáb da' xiwe' cho'ole le'e lo nan', nich wchíx lažen' le'e kan žon to benne' žsoe' zoa' s'ribe, ³² san ba bliža' Dios, na' wnnabla' Le' gáklene' le', nich bi yeyož yedó yela' žejlé' chio'. Naž, katen' yeyako' chia', ben choch lježo' ka'.

³³ Bedon' gože' Le':

—Xan, ba zoa' sál'ena' Le', kégeze liž ya, san lezka' ga gǎtlentia' Le'.

³⁴ Jesusen' gože' le':

—Bedw, žapa' le': zga'ale kate' kweže leko' na'a, le' nno' chonne chí'i bi nónbi'o neda'.

Da' ben Jesús katen' za' gótgake' Le'

³⁵ Jesusen' wnnable' lǎgame', na' wnné':

—Kate' bseła'a le'e, na' bi bia'le yixjw yet, na' kege bzod mežw, na' kege chope kwe' zel-le, ¿bize byážjelele?

Lǎgame' wnnágake':

—Bi be byážjelto'.

³⁶ Naž gože' lǎgame':

—Na'a, no benne' de yixjw yet chie' žala' we'en, na' lezka' žala' gon no benne' de bzod mežw chie', na' no benne' bi de ya ntoche' chie' žala' gote'e laže' žxo'a yene', na' ga'we' to ya ntoche'. ³⁷ Žapa' le'e: žon byenen gak chia' kan nyejw le'e yich la'y, da' zǎnan: "Béngake' chie' kan zóngame' chegak benne' wen da' zinnj ka'." Ki gaken, na' gak yógo'te da' zej nyejwn le'e yichen' kan žala' gaken chia'.

³⁸ Naž lǎgame' wnnágake':

—Xan, ni de chope ya ntoche' ka'.

Le' gože' lǎgame':

—Ná'teže.

Jesús zcháljlene' Dios lo yežlyón' nzin' Jetsemaní

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Naž bžoj Jesusen', na' kan žonkze' wyeje' law Ya'a Yag Olibo, na' benne' wse-dle chie' ka' bénlengake' Le' tzen. ⁴⁰ Katen' bžíngake' ga na', Jesusen' gože' lǎgame', na' wnné':

—Le wlíž Dios, na' le nnable' bi gata' latje gon da' xiwe' ga bága'le doła'.

⁴¹ Naž Jesusen' wzé'e gan nníta'gake', na' wdíe' yelate' na'le ka to ga žin to yej da' žsežon, gan bzoa zibe', na' bcháljlene' Dios. ⁴² Wnné':

—Xe, cha' žénelo', bkwas len neda' dan' žala' saka'a, san kege kan žénela' neda', san ka žénelo' Le' gono'.

⁴³ Naž bla' law to wbás che ya'abá, na' ben choche' Jesusen'. ⁴⁴ Naž Jesusen', lo yela' žekle chie', dot laže'e bliže' Dios, na' nis yes chie' goken ka žen, da' zžonten lo yo.

⁴⁵ Kate' beyož bcháljlene' Dios, bezó že'e, na' beyeje' gan zej nnita' benne' wsedle chie' ka', na' bedjxake'e lǎgame' ztásgame' lo yela' nyache' laže' chégake'. ⁴⁶ Naž Jesusen' gože' lǎgame':

—¿Ztasle? Le chas, na' le wlíž Dios, na' le nnable' bi gata' latje gon da' xiwe' ga bága'le doła'.

Želzene' Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷Kate' ne zchalj Jesusen' da' ni, la' bžín-
tegak benne' zan ga na', na' Judas žónlene'
légake' tzen. Judas na' nbáblene' benne'
chežinno wsedle ka' che Jesusen', na' zeje'
ławgak benne' zan ka'. Wbige'e gan zoa Je-
susen' nich wchág lawe' Le'. ⁴⁸Naž Jesusen'
gože' le':

—Judas, ¿zchag lawo' neda', Benne'
Golje' Benách, nich wdío' neda'?

⁴⁹Kate' benne' ka' nńíta'lengake' Jesusen'
blé'egekle' kan žak chie', góžgake' Le':

—Xan, ¿wyńgaktó'-ne' ya ntoche'?

⁵⁰To benne' wsedle che Jesusen' bene' we'
nag benne' wen žin che bĕoz blo. Bžixé'
nage' li ža. ⁵¹Jesusen' wnné':

—Ná'teže.

Wdán Jesusen' nag benne' wen žin na',
na' beyonen'. ⁵²Naž gože' bĕoz wnná bia'
ka', na' benne' ka' yo' o lo ná'gake' che
yodo', na' benne' gole ka', benne' ka' bi
zlé'egekle' Le' chawe', na' wnné':

—¿Za'le, na' nwa'le ya ntoche' ka',
na' yag ka', nich senle neda' kan žonle
kate' zzenle benne' wbán ka'? ⁵³Tža tža
wzóalénkza' le'e lo zchil yodo', na' bi be
benle chia', san na'a wzáke'le dan' nak ža
nzi' lo na' bennen' zoe' latje chol.

Znna Bedw bi nónbí'e Jesús

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72;
Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴Naž benne' ka' bĕxwgake' Jesusen', na'
belchi'e Le' liž bĕoz blo. Bedw wnawe'
Jesusen' zi'to' zí'tó'le. ⁵⁵Kate' ni'a na' bĕoz
blon' ba bžéngake' yi' la' lí'ale liž bĕoz
blon', wžé'gake' kwit yin'. Naž Bedon'
wžé'lene' lé'gake' tzen. ⁵⁶Kate' to xkwide'
no'le wen žin blé'elbe' Bedon', že'ze' žoa'a
yin', wbíabe'-ne', na' wnnabe':

—Benne' ni žónlene' Jesusen' tzen.

⁵⁷Beží'i Bedon', na' wnné':

—No'le, bi nónbí'a bennen'.

⁵⁸Yextido' yetó benne' blé'ele' Bedon',
na' wnné':

—Le' žónleno' benne' ka' tzen.

Bedon' wnné':

—Benne', kege neda'.

⁵⁹Yextido' wnná yetó benne':

—Da' li benne' ni žónlene' Jesusen' tzen,
dan' nake' benne' Galilea.

⁶⁰Naž Bedon' wnné':

—Benne', bi nnezla' biž chen zchaljo'.

Kate' ne zchalje' da' ni, la' wžéžete leko'.
⁶¹Naž byechj Xanžon', na' bwie' Bedon'.
Bejsá' laže' Bedon' da' wnná Xanžon', kan
gože' le': “Zga'ale kate' kweže leko' na'a,
le' yeži'o chia' chonne chi'i, na' nno' bi
nónbi'o neda'.” ⁶²Naž Bedon' bežoje' na'le,
na' wžéžteke' gže'te.

Žon díjtgekle' Jesús

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³Benne' ka', benne' wzéngake' Jesusen',
ben díjtgekle' Le', na' bđíngake' Le'. ⁶⁴Naž
bséjwgake' law Jesusen', na' belgape'e
lawe'. Wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—Wnnéya'a. ¿Nož bennen' wdape'e Le'?

⁶⁵Da' zan da' wnné'gake' chie', na' bel-
saka' zi'e Le'.

Zžin Jesús lawgak benne' yodo' wchi'a
laže' ka'

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶Kate' za' ža'ní' ža na', bđobgak benne'
gole ka' len bĕoz wnná bia' ka', na' benne'
yodo' wsedle ka'. Belchi'e Jesusen' law-
gak benne' yodo' wchi'a laže' ka', na' wn-
nábgekle' Le', ⁶⁷na' wnnágake':

—Wnná neto'. ¿Nako' le' Benne'
Criston'?

Jesusen' gože' lé'gake':

—Cha' yapa' le'e naka' Benne' Criston', bi
chejle'le chia', ⁶⁸na' cha' bi da' nńabla' le'e,
bi be yeži'ile, na' bi wsanle neda'. ⁶⁹Na'a
so lawa' neda', Benne' Golje' Benách, kwi'
kwit li ža che Dios, Bennen' nape' dot yela'
wnná bia'.

⁷⁰Wnnábgekle' Le' yógo'tegake', na' wn-
nágake':

—¿Nakkzo' le' Zí'n Dios?

Le' gože' lé'gake':

—Da' likze znnale.

⁷¹Naž wnnágake':

—¿Nožže žiážjelžo benne' włoe'ele' zia
da' nbage'e Le'? La' žo'oze ba benlžo wnnié'
che Dios.

23

Zžin Jesús law Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹Naž belzó ža' yógo'te benne' zan ka', na'
belchi'e Jesusen' law Pilato. ²Naž wzó law-
gake' žesbága'gake' Le' zia, na' wnnágake':

—Benne' ni, blé'elto' da' zia da' žone'.
Žone' ga zži'igak benách wláž cheto' ka'
chegak benne' yolawe' ka', na' žsejwe'

xnezgak benne' ka' žízjwgake' da' zchizjw benne' Sésar, na' z'nné' lekze' nake' Benne' Criston', benne' žála' nna bi'e.

³ Naž Pilaton' wnnable' Jesusen', na' wnné':

—ž'Nako' le' benne' nna bi'e benne' judío ka'?

Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Da' likze z'nnó'.

⁴ Naž Pilaton' gože' b'xoz wnná bia' ka', len benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Bi be žžel-la' da' z'ia da' nbaga' benne' ni.

⁵ Naž ben chóchgake' xtíža'gake', na' wnágake':

—Žone' ga žongak benách ka' žo'osbé, na' žsedle' benách ka' do zente gan nbab Judea. Wzó lawe' bene' ki gan nbab Galilea, na' lezka' žonen' nga.

Zžin Jesús law Herodes

⁶ Kate' benle Pilato da' ni, zcháljgake' che gan nbab Galilea, wnnable' légake' cha' nbab Jesusen' Galilea. ⁷ Katen' wnné' zle' nbab Jesusen' gan z'nná bia' Herodes, bsele'e Le' law Herodes na', dan' lezka' zoe' le' lo yež Jerusalén ža ka'. ⁸ Kate' Herodes na' ble'ele' Jesusen', bebele', dan' ba gok scha žénele' le'ele' Le', dan' ba benle' da' zan kan nak che Jesusen', na' žak laže'e le'ele' to yela' wak da' gone'. ⁹ Herodes na' wnnable' Jesusen' da' zan, san Le' bi be bechebe'. ¹⁰ Lezka' zej nnita' b'xoz wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka' ga na', na' besbága'gake' Jesusen' z'ia. ¹¹ Naž Herodes na' len benne' chie' ka', benne' žjake' lo wdile, belka'ne' Jesusen' ka'ze, na' nich gon dtjgagle' Le', bwákwgake' Le' laže' da' zaka', ka dan' žakw to benne' wnná bia', na' da' yoble belchi'e Le' law Pilaton'. ¹² Kate' ža na' Pilaton', na' Herodes na' benníta'gake' chawe', dan' zga'ale bi blé'egekle' ljéžgake' chawe' toe' yetóe'.

Želchoge' che Jesús gate'

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39—19:16)

¹³ Naž Pilato btobe' b'xoz wnná bia' ka' len benne' blo ka', na' benne' yež ka', ¹⁴ na' gože' légake':

—Bedjwa'le benne' ni lawa' neda', na' z'nnale žone' ga žongak benách ka' žo'osbé, san kate' wnnabla'-ne' binlo, na' wnníta'kzele le'e ga ni, bi be bžel-la' da' z'ia da' nbage'e, da' ka' žesbága'le-ne'. ¹⁵ Kate' bseja'a-ne' law Herodes, bi be z'ia bžel-le'

da' nbaga' benne' ni nich chogžo chie' gate'.

¹⁶ Na'a wsaka' zi'a-ne', na' te na' wsana'-ne'.

¹⁷ Zoa to da' žon byenen gon Pilaton' kate'

žak lni na', da' žónteze žone', žsane' to benne' nyejwe' liž ya lo na'gak benách ka'.

¹⁸ Naž yógo'te benne' ka' nníta'gake' ga na', wnnégake' zižje, na' wnnágake':

—Bet bennen', na' bsan Barrabás.

¹⁹ Barrabás na' nyejwe' liž ya dan' bdíl-lene' benne' wnná bia' ka', na' dan' bete' to benne'. ²⁰ Pilaton' bcháljlene' légake' da' yoble, dan' žénele' wsane' Jesusen', ²¹ san da' yoble wnnégake' zižje, na' wnnágake':

—jBde'e le'e yag kroze! jBde'e le'e yag kroze!

²² Naž Pilaton' gože' légake' da' chonne chi'i, na' wnné':

—ž'Bizkze da' zinnj ben bennen'? Bi be bžel-la' da' bene' da' žonen ga nbage'e z'ia gate'. Wsaka' zi'a-ne', na' te na' wsana'-ne'.

²³ Zižjež wnnégake', na' wnnábgage' ta' Jesusen' le'e yag kroze. Dan' w'éžeya'agak benne' ka' len b'xoz wnná bia' ka', scha, na' goken kan žénegekle'. ²⁴ Naž Pilaton' bchoge' che Jesusen' gak chie' kan z'nnáb-gake'. ²⁵ Bsane' bennen' wnnábgage' lo ná'gake', bennen' nyejwe' liž ya dan' bdíl-lene' benne' wnná bia' ka', na' dan' bete' to benne', na' bdie' Jesusen' nich gak chie' kan žénegekle'.

Zdá'gake' Jesús le'e yag kroze

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Kate' ne želchi'e Jesusen' nich chejdá'gake' Le' le'e yag kroze, béxwgake' Smon, to benne' yež Sirene, benne' zezé'e yiže', na' belxóe' yag krozen' ža yene' nich we'en, na' cheje' xkóže'le Jesusen'.

²⁷ Benne' zan, benne' byo ka' len no'le ka', zejnágwage' Jesusen', na' želbeže', na' želbeže nyache'e chie'. ²⁸ Naž byechj Jesusen', na' bwie' légake', na' gože' légake':

—Le'e, no'le Jerusalén ka'. Bi kwézele ni'a chia' neda', san le kweže ni'a chekzle, na' ni'a chegak zi'nle ka', ²⁹ dan' žin ža nnágake': “Ba nez zen naken chegak no'le wbíž ka', na' chegak no'le ka' bi zej noe'e bi'do' ka', na' no'le ka' bi zgáže'gake' bi' že'n ka'.” ³⁰ Naž benách ka' so lágwage' yé'gake' ya'a sibe ka', na' nnágake': “Le yedjbaga'neto” na' lezka' yé'gake' ya'ado' ka': “Le wkache' neto'.” ³¹ Cha' ki žongake' chia' neda', naka' ka to yag nban, žnaxkzge góngake' chele le'e, nakle ka yag biž ka'?

³² Lezka' belchi'e chope benne' wen da' zinnj ka', nich wdá'gake' lé'gake' le'egak yag kroze ka' tzen len Jesusen'. ³³ Kate' bžingake' law Ya'a Kalabera, da' znnan len diža' xiža': "Ya'a Žit Yichjžo" bdá'gake' Jesusen' le'e yag kroze. Lezka' bdá'gake' chope benne' ka' le'egak yag kroze ka', benne' wen da' zinnj ka'. Toe' bdá'gake' kwit li ža che Jesusen', na' yetóe' bdá'gake' kwite' yegle. ³⁴ Naž Jesusen' wnné':

—Xe, benít law chégake', dan' bi mné'gekle' da' žóngake'.

Naž benne' ka' žjake' lo wdile, benne' nníta'gake' ga na', belé'egikle' laže' dan' nakw Jesusen', na' bebé'gake' da' gak bia' lawlen. ³⁵ Benne' ka' nníta'gake' ga na', na' zwiágakze', ben dí'tjgekle' Jesusen', na' lezka' bengak benne' wnná' bia' ka', na' wnná'gake':

—Benne' ni beslé' benne' yoble ka'. Na'a žala' yeslá kwine' cha' nake' Benne' Criston', bennen' bseja' Dios.

³⁶ Lezka' benne' ka' žjake' lo wdile ben dí'tjgekle' Jesusen'. Wbígá'gake' gan zoe', na' byé'lgake' Le' nóp zichj, ³⁷ na' wnná'gake':

—Cha' nako' le' benne' nna bi'e benne' judío ka', beslá kwino'.

³⁸ Lezka' zoa to da' dan' le'e yag kroze yichjle Jesusen', da' n'yejwn len diža' griego, na' len diža' latín, na' len diža' hebreo, dan' znnan: "Benne' z'nná bi'e benách judío ka'." ³⁹ To benne' wen da' zinnj na', benne' de'e le'e yag kroze, bliž dí'tje Jesusen', na' wnné':

—Cha' nako' le' Benne' Criston', beslá kwino', na' lezka' neto'.

⁴⁰ Beží'i yetó benne' wen da' zinnj na', na' wdile' lježen', na' wnné':

—Ži Bi zžebo' Dios? Lezka' le' nžog chio' gato'. ⁴¹ Da' li žo'o, da' žála'kze gaken chežo zžák'a'žo, kan žala' chog che no benne' wen da' zinnj, san benne' ni, bi be da' zinnj bene'.

⁴² Naž bennen' gože' Jesusen':

—Bejsá' laže' neda' kate' žino' gan nna bi'o.

⁴³ Jesusen' gože' le':

—Da' li žapa' le', na'a ža sóaleno' neda' latje xtan chia'.

Žat Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Kate' bžin wawbíž, bechól' dot yežlyó nga ga bžinte žedá chonne. ⁴⁵ Bechól' lo wbíž, na' laže' da' zen lo yodo' wžezan' chope chogle. ⁴⁶ Naž Jesusen' wnné' zižje, na' wnné':

—Xe, zdia' be' nakkza' lo no'o.

Kate' beyóž wnné' ki, la' bežojte be' nakkze', na' gote'.

⁴⁷ Kate' bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile' ble'ele' kan goken, bka'n zene' Dios, na' wnné':

—Da' likze bennen' goke' benne' chawe'.

⁴⁸ Yógo'te benne' ka' nníta'gake' ga na', na' zwiágakze', katen' blé'egikle' dan' goken, beyé'gake' lo yež, želgapa' lchó'gake' dan' že' zédgekle'. ⁴⁹ Zí'to'le bga'ngak yógo'te benne' ka', benne' zej nónbi'e Jesusen', len no'le ka' bénlengake' Le' tzen katen' wzóe' gan nbab Galilea, na' blé'egikle' dan' goken.

Zkáche'gake' Jesús lo yežw ba

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Lezka' to benne' yež Arimatea, yežen' nbaben Judea, zoe' ga na'. Lie' Jwsé, na' nake' chawe', na' dot li laže', na' nbáblene' benne' yodo' ka', benne' wchi'a' laže' ka'.

⁵¹ Bi bénlene' tzen benne' ka' belchoge' che Jesusen' gate', dan' zbezke Jwsén' ža na' nna bia' Dios. ⁵² Naž wyéj Jwsén' law Pilato, na' wnnabe' latje yeyoé'e Jesusen'. ⁵³ Kate' ba betinne' Le', bchele' Le' laže', na' bkáche'gake' Le' lo yežw ba, da' ba bché'ngake' le'e ya'a yej, na' lo yežw ba na', nitó benne' gat bi na' wkáche'gake'. ⁵⁴ Ža na' nak ža žkwéžgake' che ža la'y chegak benne' judío ka', dan' za' žin ža la'y na'.

⁵⁵ Lezka' jak no'le ka' ga na', no'le ka' wdálengake' Jesusen' tzen, katen' wzóe' gan nbab Galilea, na' blé'egikle' yežw ba na', na' kan bkáche'gake' Le' ga na'. ⁵⁶ Kate' beyé'gake' lo yo'o, bkwéžgake' nežw da' žla' žix, na' set da' žla' žix. Naž bezi' láže'gake' ža la'y chegak benne' judío ka', kan z'nná xtiža' Dios.

24

Žebán Jesús lo yeja' got

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Kate' bžin ža nežw, na' ne nak zildo', bžingak no'le ka' žoa'a yežw ba che Jesusen'. Zej noe'e da' ka' žla' žix, da' ka'

bkwéžgaken', na' yebałe no'le ka' žón|en-gake' légake' tzen. ² Katen' bžingake' ga na', bejxáka'gake' ba nga'a yej na' dan' bžiągake' gan žó'ogake' lo yežw ba chien'. ³ Kate' belyoé'e lo yežw ban', bi blé'egekle' Xanžo Jesusen' ga na'. ⁴ Kate' ne zžébe-gake' ni'a che da' žaken, la' blá'tegak chope benne' zej nakwe' laže' da' žepen yes baní', na' wżégake' gan nńíta'gak no'le ka'. ⁵ Naž bžébžegake', na' bzejxjw yíčhjkake' zwía-gake' lo yole. Wbás che ya'abá ka' góžgake' légake', na' wnnágake':

—ǰBiz chen' žeyilje to benne' zoe' nbane' ga nak latje chegak benne' gat ka'? ⁶ Biž yoe'e ga ni, dan' ba bebane'. Le yesá' laže' dan' gožkze' le'e katen' wzóe' gan nbab Galilea. ⁷ Wnné': "Žon byenen soa no benne' wdíe' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak benne' doła' ka'. Wdá'gake' neda' le'e yag kroze, na' yebana' kate' gak chonne ža."

⁸ Naž bejsá' láže'gake' dan' wnná Jesusen', ⁹ na' bezá'gake' žoa'a yežw ban', na' bejzéngkle' benne' chinéj wbás ka' che Jesusen', len yezika' benne' ka', kan nak dan' goken. ¹⁰ No'le ka' bejzéngkle' benne' wbás ka' da' ni, zej nake' Lia Madlen, na' Žwan, na' Lia, xna' Jakob, na' yebałe no'le ka', no'le bénlengake' légake' tzen. ¹¹ Benne' wbás ka' gókgekle' nžix xtíža'gake', na' bi bejlé'gake' chégage'.

¹² Naž la' wzó ža'te Bedw, na' taría taría wyeje' žoa'a yežw ban'. Katen' bwie' lo yežw ban', blé'ele' láže'ze zej nnitan' ga na', na' naž beyeje' liže' žebanle' kan nak dan' goken.

Da' gok lo nez da' zžinten lo yež Emaús (Mr. 16:12-13)

¹³ La' ža na'ze zjak chope benne' ka' yó'ogake' nez da' zžinten lo yež Emaús, da' žen' ka' chope hora žezá'gake' yež Jerusalén. ¹⁴ Lo nezen' zcháljkake' che dan' goken. ¹⁵ Kate' ne zcháljkake' la' légakze', bžínkze Jesusen' ga na', na' zéjlene' légake' tzen. ¹⁶ Bi beyónbia'gake' Le' dan' gok to da' zcho|en yej lágwage'. ¹⁷ Naž Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—ǰBiz chen' zchalje la' lé'ezele yo'ole nez? ǰBiz chen' žak nyache' láže'le?

¹⁸ Beží'i bennen' lie' Kleofas, na' gože' Le':

—ǰNako' benne' zi'to' lo yež Jerusalén, na' tozo' le' bi nnezlo' dan' goken neje nase' ga na'?

¹⁹ Naž Jesusen' gože' légake':

—ǰBizen' goken?

Góžgake' Le':

—Dan' goken che Jesús, benne' Nasaret na'. Goke' benne' bchalje' lo wláz Dios, na' len yela' wak zen bene' žin, na' bchalje' law Dios, na' lawgak yógo'te benách. ²⁰ Bxoz wnná bia' ka' len benne' wnná bia' cheto' ka' bdégake' Le', na' bchóggake' chie' gate', na' bdá'gake' Le' le'e yag kroze. ²¹ Neto' gok láže'to' gake' bennen' žála' yeslé' benách Israel ka' lo na'gak benne' Roma ka', san na'a ba gok chonne ža kate' gokgak da' ka'. ²² Lezka', bale no'le ka', no'le wnníta'gake' ládjwto', béngake' ga wže' zedlto'. Jake' žoa'a yežw ba chien' kate' bla' wbíz na'a ža, ²³ na' katen' bi blé'egekle' Le', na' beyéj-gake', na' góžgake' neto' blé'egekle' wbás che ya'abá ka', wbás ka' góžgake' légake' zoa Jesusen' nbane'. ²⁴ Naž bale benne' lježto' ka' jake' žoa'a yežw ban', na' bejxáka'gaken' kan wnnagak no'le ka', san bi blé'egekle' Jesusen'.

²⁵ Naž Jesusen' gože' légake':

—Le'e, benne' bi žejní'il ka'. Nzižje yichj láždo'le nich bi gak chejle'le yógo'te da' wnnagak benne' ka' bcháljkake' lo wláz Dios. ²⁶ ǰBi ben byenen saka' Benne' Criston' da' ki, na' choe'e gan gake' benne' blo?

²⁷ Naž wzó law Jesusen' zloe'ele' légake' yógo'te da' žsedle kan nak chie' da' zej nyejwn le'e yich la'y, kate' wzó law da' bchalj Moisés, na' zejte da' ka' wnnagak yógo'te benne' ka' bcháljkake' lo wláz Dios.

²⁸ Katen' bžingake' lo yeždo' gan zjake', na' ben Jesusen' kan žon to benne' zežje' zi'to'. ²⁹ Ben byéngake' ga'n|lene' légake', na' wnnágake':

—Bga'n|len neto', dan' za' ga|e na'a, na' ba ža|e.

Naž wyó'o Jesusen' lo yo'o, na' bgá'n|lene' légake'. ³⁰ Kate' Jesusen' ne že'j žáw|lene' légake', be|xwe' yet xtíl, na' gože' Dios: "Žó|xkeno'." Naž bzozjen', na' bnezjwen' chégage'. ³¹ La' na'ze bnitile dan' bcho|en yej lágwage', na' beyónbia'gake' Jesusen', na' Le' benitile lágwage'. ³² Naž góžgake' ljéžgake' toe' yetóe':

—Beyá!a tekze lázdo'žo katen' bcháljlene' žo'o lo nez, na' katen' bzejni'ile' žo'o da' nyejwn le'e yich la'y.

³³La' na'ze belžo že'e, na' beyéjgake' lo yež Jerusalén, na' bejxáka'gake' zej ndobe benne' chinéj wbás ka' che Jesusen', tzen len benne' ka' nníta'lengake' légake'. ³⁴Naž benne' ka' nníta'gake' ga na' góžgake' chope' ka', na' wnnágake':

—jBa bebankze xanžon'! jBla' lawe', na' Smon blé'ele' Le'!

³⁵Naž benne' chope' ka' bzéngkle' lé-gake' dan' goken chégake' lo nezen', na' kan beyónbia'gake' Jesusen' katen' bzožje' yet xtilen'.

Benne' wsedle ka' che Jesús že'é'egekle' Le'

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶Kate' ne zcháljgake' kan zej nak da' ki, Jesusen' la' bedjsoatie' gachje láwe'le gan nníta'gake', na' gože' légake':

—Le ga'n ži yichj lázdo'le.

³⁷Naž bžébegake' dan' žékgekle' zlé'egekle' to bxin. ³⁸Jesusen' gože' légake':

—jBiz chen' že' zédlele? jBiz chen' zza' láže'le da' ki? ³⁹Le wia ni'a na'a. Nedkzan'. Le kan neda', na' le wia neda', dan' to bxin bi dan' be'la', na' bi yo'on žit kan zlé'ekzelele naken chia' neda'.

⁴⁰Kate' ne zchalje' da' ni, blóe'ele' légake' ni'a ne'e. ⁴¹Lo yela' žebél chégake' bi be-jlé'gake', na' bebángkle'. Che len Jesusen' gože' légake':

—jDe da' gawa'?

⁴²Naž bnéjzwgake' Le' láte'do' bel, bia weye', na' china' bezdo'. ⁴³Jesusen' wzi'en, na' bdawen' lágwage'. ⁴⁴Naž gože' légake':

—Dan' goken chia' goken kan gožkza' le'e katen' wzóalena' le'e, na' wnnía': “Žon byenen gak yógo'te da' nyejw le'e yich, da' bsedle Moisés, na' da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wílaz Dios, na' da' nyejw le'e yich da' nzin' Salmo Ka', da' ka' zcháljgaken kan žála' gaken chia' neda'.”

⁴⁵Naž bzejni'ile' légake' da' ka' zej nyejwn le'e yich la'y, ⁴⁶na' gože' légake':

—Ki nyejw le'e yich kan žon byenen gaken che Benne' Criston', znnan sáka'li'e, na' yebane' lo yela' got kate' gak chonne' ža, ⁴⁷na' dot yežlyó nga žála' wzégake' diža' kan nak chia' neda' nich yeyát láže'gak benách ka', na' yenít law Dios do'la' da' zej nbage'e.

Lo yež Jerusalén so lawle wchaljle chia', ⁴⁸dan' le'ekze blé'elele da' ki, na' žala' wzele diža' dan' goken. ⁴⁹Le wia nga, neda' sela'a chele da' bchebe láže' Xa' gonne' chele. Che len le ga'nze lo yež Jerusalén kate' sí'žele yela' wak, dan' zan' ya'abá che Dios.

Žeyepe Jesús ya'abá che Dios
(Mr. 16:19-20; Hch. 1:6-11)

⁵⁰Naž Jesusen' bchi'e benne' ka' zónlen-gake' Le' tzen, na' jake' lo yež Betania, gan bchis ne'e, na' bliž chawe'e légake'. ⁵¹Kate' ne žliž cháwe'ze' légake', la' beza'tie' gan nníta'gake', na' beyepe' ya'abá che Dios. ⁵²Wdé bka'n zéngake' Le', lo yela' žebél ché-gake' beyéjgake' Jerusalén. ⁵³Wnníta'gakze' lo zchil yodo' zka'n zéngake' Dios, na' žoe lágwage' Le'. Ka'kze naken.

DIŽA' CHAWÉ' DA' BZOJ ZWA

Bennen' lie' Diža' golje' benách

¹ Kate' wzó ľaw, kate' bi na' gata' yežlyó nga, ba zoakze Bennen' lie' Diža', na' Bennen' nake' Diža' wzóalene' Dios, na' Benne' Dižan' nakkze' Dios. ² Bennen' nake' Diža' wzóalene' Dios katen' wzó ľaw žata' yežlyó nga. ³ Ľo na' Benne' ni, Dios bene' yógo'te da' zej nnita', na' bi be zoa da' ben Dios da' bi bene' ľo na' Bennen'. ⁴ Napkze Bennen' yeľa' nban, na' yeľa' nban na' naken ka to baní' da' zza'nín' ľo yichj ľázdo'gak benách ka'. ⁵ Baní' na' wza'nín' gan nak choľ che yeľa' got, san bi gok da' choľ na' wsoľen baní' na'.

⁶ Dios bseľe'e to benne' lie' Zwa ga ni. ⁷ Benne' ni bľe'e nga nich wzóa lie' che Bennen' nake' baní', nich chejľe'gak yógo'te benách ka' che Bennen' ni'a che dan' wchalje'. ⁸ Zwan' bi nake' banín', san bľa'ze' nich wzóa lie' che Bennen' nake' baní'. ⁹ Kate' ža ka' Bennen' nake' baní' da' naken ľi ľaže' ba ze'e yežlyó nga, na' zza'ni'e ľo yichj ľázdo'gak yógo'te benách ka'.

¹⁰ Bennen' nake' baní' bľe'e yežlyó nga, na' ľo ne'e Ľe' Dios bene' yežlyó nga, san benách ka' nníta'gake' yežlyó nga bi beyón-bia'gake' Ľe'. ¹¹ Bľe'e gan nak chie', san benne' ka' nbáľlene' bi wzí' ľo ná'gake' Ľe'. ¹² Benne' ka' bejľe'gake' che Jesusen' wzí' ľo ná'gake' Ľe', na' yógo'te benne' ki, Ľe' bene' ga wzí' ľo ná'gake' gákgake' zi'nkze Dios. ¹³ Benne' ki zej nake' zi'n Dios, kege dan' zej nake' zi'ngak benách chie' ka', na' kege dan' náľgake' ni'a che da' zdan ľáže'gakkze', o dan' źénele no benne' gaken ki, san zej nake' ki dan' naken da' źénekezele Dios.

¹⁴ Bennen' nake' Diža' golje' benách, na' to chí'i'do'ze wdáľene' žo'o, na' yeľa' nži'il che Dios, na' da' naken dot da' ľi wzóalengaken Ľe'. Bľe'elto' yeľa' zen chie', na' yeľa' zen chien' naken da' bnejzw Xe' chie' dan' nake' bi' byo tľicha' chie'. ¹⁵ Zwan' bzoa lie' che Bennen'. Wnnié' zižje, na' wnné':

—Benne' ni nake' Bennen' bchalja' chie' katen' wnnía': "Benne' za' ze'e ka neda' nakkze' blo ka neda', dan' zoakze' Ľe' zga'ale' ka neda'."

¹⁶ Yógo'težo zzi'žo da' chawe' da' naken chie', da' žonnze' chežo, na' gonnže' da'

zenže chežo. ¹⁷ Da' bchi'le Dios bľan' chežo ľo na' Moisés, san yeľa' nži'il che Dios, na' da' naken dot da' ľi bľá'gaken chežo ľo na' Jesús, Benne' Criston'. ¹⁸ Nitó benne' bi na' ľe'ele' Dios, san bi' byo tľicha' che Dios, Bennen' nži'il Xažo Dios Ľe', Benne' ni bene' ga nónbia'žo Dios.

Da' wnná Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis, che Jesús

(Mt. 3:1-12; Mr. 1:7-8; Lk. 3:1-17)

¹⁹ Da' ni naken da' bzoa ľi Zwa, katen' benne' judío wnná bia' ka', benne' nníta'gake' ľo yež Jerusalén, bséľa'gake' bħoz ka' gan zoa Zwan', tzen ľen benne' ka' zej nake' za'só Lebí, benne' ka' zej nake' ni'a na'gak bħoz ka', nich nnábgekle' Zwan', na' wnnágake':

—ĽNozkze benne' le'?

²⁰ Kwáselo bchalj Zwan', na' bi bkache'e da' nake', san bchalje' káteze naken, na' wnné':

—Bi naka' Benne' Criston', Bennen' bchebe ľaže' Dios seľe'e chežo.

²¹ Naž wnnábgekle' ľe' da' yoble, na' wnnágake':

—ĽNozkze le'? ĽCha' len' Lías, bennen' bchalje' ľo wĺáz Dios ža ni'te?

Zwan' wnné':

—Kege nedan'.

Naž wnnábgekle' ľe':

—ĽCha' len' bennen' žaľa' yide' nich wchalje' ľo wĺáz Dios?

Bechebe Zwan', na' wnné':

—Kege nedan'.

²² Naž wnnábgekle' ľe':

—ĽNozkze le'? Wnná neto' nich gak wzenlto' benne' ka' bséľa'gake' neto'. ĽBiz znoo' ľe' non' nako'?

²³ Bechebe Zwan', na' gože' ľégake':

—Neda' naka' bennen', nyejw ľe'e yiche la'y ka nak chie', dan' znnan: "Ženle chí'i to benne' žľiže' ľo latje dach, zme': Le yeyón chawe' yichj ľázdo'le dan' za' la' Xanžon' gan zoale." Kí wnná Isaías, bennen' bchalje' ľo wĺáz Dios.

²⁴ Benne' ka' bséľa'gak benne' judío wnná bia' ka' zej nake' benne' yodo' fariseo ka'.

²⁵ Wnnábgekle' Zwan', na' belyi'e ľe':

—ĽBiz chen' žezó' benách ka' nis cha' bi nako' ľe' Benne' Criston', na' bi nako' Lías, na' bi nako' bennen' žaľa' yedjchalje' ľo wĺáz Dios?

²⁶ Bechebe Zwan', na' gože' ľégake':

—Neda' žezóa' benách ka' nis lo nis, san zoa to benne' gachje láwe'le gan zoale, bennen' bi nónbia'le-ne'. ²⁷Benne' ni nake' Bennen' za' ze'e ka neda', na' nakže' blo ka neda', na' bi naka' neda' zi kweja' zele'.

²⁸Yógo'te da' ki gókgaken gan nbab yež Betábara, gan nak yechelá'a yego Jordán, zaka' gan zla' wbiž, gan bezóa Zwan' benách ka' nis.

Jesús nake' ka zila'do', bia žótgake'-ba' law Dios

²⁹Ža chope ža Zwa bje'ele' za' Jesusen', na' wnné':

—Le wia ga na'. Bennen' nake' zila'do' che Dios, na' žeké'e doja' chegak benách ka' nniíta'gake' yežlyó nga. ³⁰Le' nake' Bennen' wnnia' chie': “Za' za' to Benne' ka neda', na' nakže' blo ka neda', dan' zoakze' zga'ale' ka neda'.” ³¹Bi bėnbi'a-ne' zga'ale, san bla'a, na' žezóa' benách ka' nis nich gónbia'gak benách Israel ka' Le'.

³²Zwan' bzoa lie' chie', na' wnné':

—Bje'ela' Dios Be' La'y, bžoje' ya'abá che Dios, na' betje', na' wnné'e kan zнна' to plomdo'. Bje'e gan zoa Jesusen', na' bgá'njene' Le'. ³³Bi bėnbi'a-ne' zga'ale. Bennen' bsele'e neda' nich yezóa' benách ka' nis gože' neda', na' wnné': “Kate' le'elo' yetj Dios Be' La'y, chejsóalene' to Benne', na' gá'njene' Le', Bennen' gone' da' zloé'ezele yela' žezóa nis ni, dan' wchize' benách ka' Dios Be' La'y.” ³⁴Na'a, ba bje'elan', na' zzoa lia' che Bennen', znnia' nake' Zi'n Dios.

Benne' nežw ka', benne' bėnłengake' Jesús tzen

³⁵Yetó ža na', da' yoble wzóa Zwa ga na', na' chope benne' ka', benne' žónłengake' le' tzen, wnniíta'łengake' le'. ³⁶Kate' Zwan' bje'ele' Jesusen', zde' ga na', gože' benne' ka' žónłengake' le' tzen, na' wnné':

—Le wia ga na'. Bennen' ze'e ga na' nake' zila'do' che Dios.

³⁷Chope benne' ka', benne' žónłengake' Zwan' tzen, bėngekle' dan' wnné', na' bejnáwgake' Jesusen'. ³⁸Naž beyéčj Jesusen', na' bje'ele' chope benne' ki zej nawe' Le', na' gože' łegake':

—¿Bizen' žiljle?

Belyi'e Le':

—Benne' wsdle, ¿gaze zo'?

³⁹Bechebe Jesusen', na' gože' łegake':

—Le da, na' le'eelen.

Naž jáklene' Le', na' bje'egekle' gan zoe', na' bgá'njene' Le' ža na', dan' ba žale.

⁴⁰Ndres, benne' biche' Smon Bedw, nake' to benne' chope' ka' bėngekle' da' bchalj Zwan', na' bejnáwgake' Jesusen'.

⁴¹Ndrezem' bejdilje' zga'ale benne' biche'e, bennen' lie' Smon, na' gože' le':

—Ba bla' Benne' Mesias.

Mesias naken to diža' hebreo da' znnan len diža' griego: “Benne' Criston” na' len diža' xiža': “Benne' bsėla'kze Dios.”

⁴²Naž Ndrezem' la' bche'tie' Smon na' gan zoa Jesusen'. Katen' Jesusen' bje'ele' le', gože' le':

—Le' nako' Smon, zi'n Jonás. Na'a, si' lo' Sefas.

Sefas naken to diža' hebreo da' znnan: “Pedro” len diža' xtil, na' len diža' xiža': “Bedw” da' znnan: “Yej.”

Jesús žiže' Lip, na' Natanael

⁴³Kate' za' ža'ní' yetó ža, gónele Jesusen' cheje' gan nbab Galilea. Bejxake'e Lip, na' gože' le':

—Benlen neda' tzen.

⁴⁴Lipen' nake' benne' yež Betsaida, da' naken lažgak Ndres, na' Bedon'. ⁴⁵Lipen' bejdilje' Natanael, na' gože' le':

—Ba bžel-łto' Bennen' bzoj Moisés kan nak chie' gan njeyw da' bchi'le Dios, na' lezka' benne' ka' bcháljgake' lo włáz Dios bzókgake' kan nak chie'. Benne' ni Jesús, zi'n Jwsé, benne' yež Nasaret.

⁴⁶Natanael na' gože' le':

—¿La' to da' naken chawe' lo yež Nasaret?

Lipen' gože' le':

—Da, na' le'elon'.

⁴⁷Kate' Jesusen' bje'ele' za' Natanael na' gan zoe', wnné':

—Le wia nga to benne' nake' da' li benne' Israel, na' kwáselo zchalje'.

⁴⁸Naž Natanael na' wnnable' Jesusen', na' gože' Le':

—¿Nakžkzen' nónbi'o neda'?

Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Kate' ne žliž Lipen' le', katen' wzó' zan yag higon', bje'ela' le'.

⁴⁹Naž bechebe Natanael, na' gože' Le':

—¿Benne' wsdle, Le' nako' Zi'n Dios! ¿Le' nako' Benne' Nna Bi'e Benne' Israel Ka'!

⁵⁰Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Ĵžejli' o chia', dan' goža' le': "Ble'ela' le' zan yag higon'?" Le'elo' da' zénle'eže ka' ka da' ni.

⁵¹Lezka' Jesusen' gože' lé'gake', na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, lé'elele nyaljw ya'abá, na' wbás che ya'abá ka' želyetje', na' žel-bene' gan zoa' neda', Benne' Golje' Benách.

2

Lni che yela' zchag na' da' goken lo yež Kaná

¹Wdé chonne ža, gok lni che yela' zchag na' lo yež Kaná gan nbab Galilea, na' zoa xna' Jesusen' ga na'. ²Lezka' wzóa no benne' bliže' Jesusen' len benne' wsedle chie' ka', nich yíd'gake' lni na'. ³Kate' bebíž xis uba, dan' yé'jgake', xna' Jesusen' gože' Le', na' wnné':

—Biž de xis uban' da' žé'jgaken'.

⁴Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Nó'ledo'. ĴBiž chen' znnio' neda'? Bi na' žin ža wlo'e'ela' law yela' wak chia'.

⁵Naž xna' Jesusen' gože' benne' wen žin ka', benne' zkwá'gake' da' že'j žawgake', na' wnné':

—Le gon yógo'te da' yi'e le'e.

⁶Wnníta'gak xope yeso' yej ga na', da' ka' z'kóngekle benne' judío ka' žin kate' ží'bgake' ni'a ná'gake' kan žónteze žóngake', na' žože chope chonne že'e nis to to yeso' ka'. ⁷Jesusen' gože' benne' wen žin ka', na' wnné':

—Le yescha'te yeso' ki nis.

Naž beschá'gake' yeso' ka' nis. ⁸Naž Jesusen' gože' lé'gake':

—Le gachen' na'a, na' le chjwan' law benne' znnabe' bi da' žiažjen.

Yjwá'gaken' ga na'. ⁹Bennen' znnabe' bi da' žiažjen bwien' cha' nak dzi' nisen' da' ba beyaken xis uba, san bi nnezle' gan zan'. Nnézgek'le benne' wen žin ka', benne' belgache'e nisen'. Naž bennen' znnabe' bi da' žiažjen bliže' bennen' zchag ne'e, ¹⁰na' gože' le':

—Yógo'te benne' zné'zjwgake' zga'ale xis uba dan' nakžen dzi', na' kate' ba né'jgake', naž zné'zjwgake' da' bi naken dzi'. Le', na' zejte na'a wdape chi'o xis uba da' nakžen dzi'.

¹¹Ben Jesusen' yela' wak ni, da' gok bian', lo yež Kaná gan nbab Galilea, na' nak yela' wak ni da' nežw da' bene'. Ka' goken,

blo'e'ele' law yela' wak zen chie', na' benne' wsedle chie' ka' bejlé'gake' chie'.

¹²Wdé na' Jesusen' wyeje' lo yež Kapernaum, tzen len xne'e, na' benne' biche'e ka', na' benne' wsedle chie' ka', na' wnníta'gake' lo yež Kapernaum na' zan ža.

Jesús žebeje' benne' ka' li'a yodo'

(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lk. 19:45-46)

¹³Kate' za' žin Lni Pasko' kate' žejsá' láže'gak benne' judío ka' kan ben Dios katen' bebeje' xa xtó'gake' ka' lo yežlyó Egipto, na' Jesusen' wyeje' lo yež Jerusalén.

¹⁴Bejxake'e benách ka' lo yežen', benne' ka' nníta'gake' li'a yodo', na' žóte'gake' bež ka', na' zila' ka', na' plomdo' ka', bia ka' žót'gake'-ba' law Dios. Lezka' že'gak benne' ka' ga na', benne' zchá'gake' mežw ka' da' zá'gaken dot yežlyó nga. ¹⁵Katen' ble'el Jesusen' da' ni, na' bchoke' do las ka' nich chinne' benne' ka', na' bechache' yógo'te benne' ka' na'le gan nak li'a yodo', na' lezka' blage' na'le zila' ka', na' bež ka'. Besdinnje' bmežw benne' ka' zchá'gake' mežwn', na' bžixe' blag ka' chégake'. ¹⁶Naž Jesusen' gože' benne' ka', benne' žóte'gake' plomdo' ka', na' wnné':

—Le yeká'a da' ki. Bi gonle liž Xa' ka to lawe' ya'a.

¹⁷Naž bejsá' láže'gak benne' wsedle ka' che Jesusen' da' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Dan' žéke'le'ela' che ližo, na' žeye žla lázda'wa'."

¹⁸Naž beži'igak benne' judío wnná bia' ka' nníta'gake' ga na', na' belyi'e Jesusen':

—ĴBiž yela' wak wlo'e'elo' neto' da' gak bian' nzi' lo no'o žono' da' ki?

¹⁹Bechebe Jesusen', na' gože' lé'gake':

—Le wžia yi' yodo' ni, na' yechonne žaze yechisan'.

²⁰Naž benne' judío ka' belyi'e Le', na' wnná'gake':

—Xope-yon yiz ba zej žóngake' yodo' nga, na' Le', žchonne žaze yechison'?

²¹Yodon', dan' bchalj Jesusen' chen, naken la' kwinkze'. ²²Che len, katen' bebán Jesusen' lo yela' got, bejsá' láže'gak benne' wsedle chie' ka' kan wnné', na' bejlé'gake' da' nyejw le'e yiche la'y, na' lezka' da' bchalj Jesusen'.

Jesús nnezle' kan zej nak yógo'te benách ka'

²³Kate' ne zoa Jesusen' lo yež Jerusalén, kate' žak Lni Pasko', benne' zan bejlé'gake'

chie' Le', dan' blé'egekle' ye'la' wak ka' da' žone'. ²⁴Jesusen' bi b_xen laže'e légake', dan' nmezle' kan zej nak yógo'te benách ka'. ²⁵Bi žon byenen no benne' wlo'e'ele' Jesusen' kan zej nak benách ka', dan' nnézkzele' da' yo'o lo yichj lázdo'gak benách ka'.

3

Jesús zchájljlene' Nikodemo

¹ Nikodemo, to benne' yodo' fariseo, nbáblene' benne' judío wnná bia' ka'. ² Benne' ni blé'e gan zoa Jesusen' to xe'le, na' gože' Le':

—Benne' Wsedle. Nnezla' Dios bsele'e Le' nich wsedlo' neto'. Bi zoa no benne' gak gone' ye'la' wak ka', da' zej nak bian', kan zej nak da' ka' žono' Le', cha' bi zoalen Dios le'.

³ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Da' li žapa' le', no benne' bi galje' da' yoble, bi gak le'ele' latjen' gan z_nna bia' Dios.

⁴ Nikodemon' wnnable' Le', na' wnné':

—¿Nak_xkze gak to benne' galje' da' yoble katen' ba ngole'? ¿Wak yeyo'é'e le'e xne'e, na' galje' yetó?

⁵ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Da' li žapa' le'. No benne' bi galje' ni'a che nis, na' ni'a che Dios Be' La'y, bi gak choe'e gan z_nna bia' Dios. ⁶ Bennen' nalje' lo ni'a lo na' benách, benachze nake', san no benne' nalje' ni'a che Dios Be' La'y, Be' La'y nbánlene'. ⁷ Bi yebanlo' dan' žapa' le', žon byenen galjo' da' yoble. ⁸ Gáte'teze žak be', na' ženlo' z_nne ben', san bi nnezlo' galen' zan', o galen' zejen. Lezka' žak chegak benne' ka' zej nalje' ni'a che Dios Be' La'y.

⁹ Naž Nikodemon' wnnable' Jesusen', na' wnné':

—¿Nak_xkzen' gak da' ni, cha'?

¹⁰ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—¿Žsedlo' benách Israel ka', na' bi nnezlo' da' ki? ¹¹ Da' li žapa' le', da' nnezlto' zchaljto' chen, na' da' ble'elto' zlo'e'elto' le'e, san bi zzi' lo na'le dan' žsedlto'. ¹² Cha' bi žejle'le chia' kate' zchájljlena' le'e kan zej nak da' ka' žákgaken yežlyó nga, ¿nak_xkze gak chejle'le chia' cha' wchájljlena' le'e che da' ka' žákgaken ya'abá che Dios?

¹³ Batkle wžén no benne' ya'abá che Dios, san toza' neda', Benne' Golje' Benách, dan' bžoja' ya'abá che Dios, na' betja' nga, san zoakza' ya'abá che Dios. ¹⁴ Kan ben Moisés

lo latje dach, bchise' ža'le to bele ya, bian' bde'e-ba' le'e yag, lezka' žon byenen gaken chia' neda', Benne' Golje' Benách, wchís-gake' neda' to le'e yag. ¹⁵ Ki gaken chia', nich bi kwia yi'gak benne' ka' chejlé'gake' chia', san gata' ye'la' nban da' zejli' kanne chégage'.

Dios nž'i'ile'ele' benách ka'

Naž wnná Jesusen':

¹⁶—Dan' nž'i'ile'el Dios benách yežlyó nga, bdie' tlícha'tekze Zi'ne' lo ye'la' got, nich bi kwia yi'gak benne' ka' chejlé'gake' chie', san gata' ye'la' nban da' zejli' kanne ché-gake'. ¹⁷ Dios bsele'e Zi'ne' yežlyó nga, kege nich choge' chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga kwia yi'gake', san nich yelágage' ni'a chie' Le'.

¹⁸ Nóte'teze benne' žejli'e che Bennen' nake' Zi'n Dios, bi nžog chie' kwia yi'e, san no benne' bi žejli'e chie', ba nžog chie' gate' dan' bi žejli'e che Bennen' nake' tlícha'tekze Zi'n Dios. ¹⁹ Che len ba nžog chegak benách ka' gátgake', dan' bla' Bennen' nake' baní' yežlyó nga, san benách ki žaz láže'gake' da' nak chol, na' kege Bennen' nake' baní'. Ki žóngake' dan' bi nak chawe' da' žóngake'. ²⁰ Yógo'te benne' ka', benne' žóngake' da' zinnj, bi žaz láže'gake' baní', na' bi zlá'gake' lo baní', nich bi nna' da' žóngake'. ²¹ Benne' ka' žóngake' da' nak dot da' li, zlá'gake' lo baní' nich gak bia' žóngake' ni'a che Dios da' žóngake'.

Zwa, benne' žezóe' benách ka' nis, zchalje' che Jesús

²² Wdé na', Jesusen' wyéjlene' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' bžingake' gan nbab Judea, na' wzóalene' légake' gan žezóagake' benách ka' nis. ²³ Lezka' Zwa žezóe' benách ka' nis lo latjen' nzin' Enón, gawze gan že' yež Salim, dan' de nis zil ga na'. Belžin benne' ka' latjen' nich yezóagake' nis. ²⁴ Ki goken kate' Zwan' bi na' yejwe' liž ya.

²⁵ Naž ba'le benne' ka', benne' žónlengake' Zwan' tzen, wđo' lágake' zdíl díža'gake' len benne' judío ka' kan nak che ye'la' žeyón kwin chawe' chegak benne' yodo' ka'. ²⁶ Bžingake' gan zoa Zwan', na' belyi'e le':

—Benne' wsedle. Bwia nga. Bennen' wzóalene' le' yechelá'a yego Jordán, ben-
nen' bzoa lio' chie', žezóe' benách ka' nis,
na' želžin yógo'te benách ka' gan zoe'.

²⁷ Naž bechebe Zwan', na' gože' légage':

—Cha' zoa no benne' zoa da' nzi' lo ne'e,
naken da' ba bde Dios lo ne'e. ²⁸ Bénkzelele
dan' bchalja' katen' wnná': "Bi naka' neda'
Benne' Criston'" san Dios bsele'e neda' nich
wzenla' benách ka' za' ze'e Le'. ²⁹ Benne'
byo, bennen' zzi'e xkwide' no'le zchag
na'be', nake' benne' zchag ne'e, san ljež
bennen' zchag ne'e, na' žónlene' le' tzen,
zze nage' chie', na' žebele' dan' ženle'
da' zchalj bennen' zchag ne'e. ³⁰ Lezka' že-
béle'ela' neda' dan' žaken chie' ki. ³⁰ Žon
byenen gakže blo Benne' Criston', san žon
byenen yéxjwža' neda'.

Bennen' bžoje' ya'abá che Dios

³¹ Lezka' wnná Zwan':

—Bennen' ze'e zaka' ya'abale nakže' blo
ka yógo'te benách. No benne' nake' che
yežlyó nga, che yežlyó nga nakže', na'
zchaljze' che da' žaken yežlyó nga, san Ben-
nen' ze'e zaka' ya'abá che Dios nakže' blo ka
yógo'te benách ka'. ³² Benne' ni zchalje' che
da' ble'ele', na' che da' benle', san bi zoa no
benne' zzi' lo ne'e dan' zchalje'. ³³ Nóte'teze
benne' zzi' lo ne'e dan' zchalje', žloe'ele'
law žejli'e nak dot da' li da' zna Dios.
³⁴ Bennen' bsela' Dios, zchalje' diža' che
Dios, dan' Dios na'kze dot laže' e bsele'e Dios
Be' La'y len Bennen'. ³⁵ Xažo Dios nži'ile'
Zi'ne', na' ba bdie' lo na' Zi'nen' yógo'te da'
de. ³⁶ Nóte'teze benne' žejli'e che Zi'n Dios,
ba de yela' nban da' zejli' kanne chie', san
bennen' bi žejli'e che Zi'nen', bi gata' yela'
nban na' chie', san nbage'e zia law Dios.

4

*Jesús zcháljlene' to no'le nbabe'
Samaria*

¹ Béngkle benne' yodo' fariseo ka' kan
benne' ka' žónlengake' Jesusen' tzen zej
nyanze' ka' benne' ka' žónlengake' Zwa
tzen, na' lezka' žezóa Jesusen' zanže benách
nis ka' benách ka' žezóa Zwan' nis. ² Jesús
na'kze bi žezóe' benách ka' nis, san benne'
wsedle chie' ka' žezóagake' benách ka' nis.
³ Kate' wnezle Jesusen' da' ni, bezé'e gan
nbab Judea, na' zejdé' da' yoble gan nbab
Galilea.

⁴ Gan zeje', žon byenen tie' gan nbab
Samaria. ⁵ Ka' goken, bla' Jesusen' to yeždo'
gan nbab Samaria, da' nzin' Sikar, dan' žen'
gawze gan de yežlyón' da' bnezjw Jakob che
Jwsé chie' ža ni'te. ⁶ Lo latjen' Jakobem'
bche'ne' to yežw nis gže'. Kate' bla' Je-
susen' ga na', wži'e žoa'a yežw nisen' dan'
bejxáke'le' yoe'e nez, ne naken wawbžž.
⁷ Naž bžin to no'le Samaria ga na' nich si'e
nis. Jesusen' gože' le', na' wnné':

—Benn da' ye'ja'.

⁸ Jesusen' zoe' toze' dan' ba zjak benne'
wsedle chie' ka' lo yežen' nich chejxi'gake'
bi da' gáwgake'. ⁹ Naž no'le Samaria na'
gože' Jesusen', na' wnné':

—žZnnablo' Le' neda' da' ye'jo', na' nako'
benne' judío? Neda' naka' no'le Samaria.

Ki wnné' dan' benne' judío ka' bi de
chawe' benách Samaria ka'.

¹⁰ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Chela' nónbi'o da' žonn Dios, na' no
Bennen' ži'e le': "Benn da' ye'ja'" na' le'
nnablo' Le', na' Le' gonne' chio' nis da'
gonnen yela' nban.

¹¹ Naž no'len' gože' Le', na' wnné':

—Benne', bi no'o da' kwéjleno' nis, na'
že'lte žia nis ni. žGaz za' nisen' dan' žonnen
yela' nban? ¹² žNakžo' Le' zen ka Jakob, xa
wdé chežo, bennen' benne' cheto' yežw nis
ni, ga ni wzi'e nis da' we'je', na' da' we'jgak
zi'ne' ka', na' da' we'jgak bia beže chie' ka'?

¹³ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—No benne' ye'je' nis ni, da' yoble nnan
ye'jen', ¹⁴ san nóte'teze benne' ye'je' nisen'
da' wnezjwa' neda', biž nnan ye'jen', dan'
wnezjwa' chie' nisen' da' gaken lo yichj
lážda'we' ka to gan žal nis, da' gonnen yela'
nban da' zejli' kanne chie'.

¹⁵ Naž no'len' gože' Le', na' wnné':

—Benne', benn chia' nisen', nich biž bil-
la', na' biž yedjxi'a nis nga.

¹⁶ Jesusen' wnné':

—Wyěj, bejlíž benne' byo chio', na' le da
ga zoa' ni.

¹⁷ Bež'i no'len', na' gože' Le':

—Bi zoa benne' byo chia'.

Naž Jesusen' wnné':

—Da' likze znoo': "Bi zoa benne' byo
chia'" ¹⁸ dan' ba wzóaleno' gayo' benne' byo
ka', na' benne' byon' zóaleno'-ne' na'a, bi
nake' benne' byo chio'. Da' ni znoo', da'
likze znoo'.

¹⁹ Naž no'len' gože' Le', na' wnné':

—Benne', žekla' neda' nako' benne' zchalje' lo wĺáz Dios. ²⁰ Xa xto'to' ka' bka'n zéngake' Dios law ya'a nga, san znnale le'e yež Jerusalén naken ga žala' wká'n zengak benách ka' Dios.

²¹ Jesusen' wnné':

—No'le, bejlé' da' znnia'. Za' ža katen' wká'n zenle Xažo Dios la'kze bi yedjsoale law ya'ado' ni, na' lezka' bi chejsoale lo yež Jerusalén. ²² Le'e zka'n zenle Bennen' bi nónbia'le-ne', san neto' nónbia'to' Bennen' zka'n zento', dan' ben Dios chie' gata' yela' žeslá ni'a chegak benne' judío ka'. ²³ Na'a, za' ža, na' ba zoažo ža na', kate' benne' ka' da' li wká'n zéngake' Dios, wká'n zéngake' Le', zoalen Dios Be' La'y, na' da' nak dot da' li, légake', dan' žénele Xažo Dios wká'n zengak benne' ka' Le' ki. ²⁴ Dios nake' Be', na' benne' ka' zka'n zéngake' Le', žon byenen wká'n zéngake' Le', zoalen Dios Be' La'y, na' da' nak dot da' li, légake'.

²⁵ Naž no'len' gože' Le', na' wnné':

—Nnezla' žala' la' Benne' Mesías, (da' znnan: “Benne' Criston”). Kate' le'e Le', wloe'ele' žo'o yógo'te.

²⁶ Jesusen' wnné':

—Lekze' zcháljlene' le'.

²⁷ La' na'ze bežingak benne' wsedle ka' che Jesusen' ga na', na' bebán láže'gekle' dan' zcháljlene' to no'le, san nitóe' bi bežogle' nnable' Le', bi nne': “žBiz znnablo' le'?” o “žBiz da' zcháljlenu' le'?”. ²⁸ Naž no'len' bka'ne' že'e chie' ga na', na' beyeje' lo yež, na' gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', ²⁹ na' wnné':

—Le da, lé'elele to benne' gože' neda' yógo'te da' ba bena'. žNakkze' Le' Benne' Criston'?

³⁰ Naž bžojgak benne' ka' lo yežen', na' bžingake' gan zoa Jesusen'.

³¹ Kate' ne zej no'len', benne' wsedle ka' che Jesusen' ben byéngake', na' belyi'e Le':

—Benne' Wsedle, bdaw.

³² Jesusen' gože' légake':

—De to da' žawa', da' bi nónbia'le.

³³ Naž benne' wsedle chie' ka' belnnable' ljéžgake' toe' yetóe', na' wnnágake':

—žNož benne' ba bedjwé'e da' bdawe'?

³⁴ Naž Jesusen' gože' légake':

—Da' nbánlena' naken gona' da' žénele Xa', Bennen' bsele'e neda', na' yeyóž gona' xchine'. ³⁵ Ki znnale le'e: “Yetáp byo' žin ža lapžo.” Neda' žapa' le'e: le wía na'le, na' wiale benách ka' zej nake' ka gan goz Dios,

da' ba nbižen nich chejlapžon. ³⁶ Bennen' zlappe' zzi'e lazjwe', na' dan' zlapen', naken nich gata' yela' nban da' zejlí kanne chegak benách ka', nich gak yebégekle tzen benne' žazen', na' benne' zlapen'. ³⁷ Nak dot da' li da' znnan: “To benne' žaze', na' yetóe' zlappe'.” ³⁸ Neda' bseła'a le'e chejlappe gan bi gozle. Benne' yoble gozen', na' le'e zzi'le da' žonn žin na' da' bene'.

³⁹ Benne' zan, benne' Samaria ka', benne' nníta'gake' lo yež Sikar na', bejlé'gake' che Jesusen' ni'a che xtiža' no'len', dan' bchalje' kan nak chie', na' wnné': “Gože' neda' yógo'te da' ba bena'.” ⁴⁰ Kate' bžingak benne' Samaria ka' gan zoa Jesusen', góta'yoegekle' Le' gánlene' légake'. Yechóp ža bga'n Jesusen' ga na'. ⁴¹ Ka' goken, benne' zanže bejlé'gake' che Jesusen' ni'a che da' bchaljkze' Le'. ⁴² Naž benne' ka' belyi'e no'len', na' wnnágake':

—Na'a žejle'to' chie', kégeze ni'a che da' bchaljo' le', san lezka' dan' benlto' neto' chie' Le', na' nnezlto' da' li Bennen' nake' Benne' Criston', Bennen' žeslé' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga.

Žeyón Jesús xkwide' byo che to benne' wnná bia'

⁴³ Yechóp ža ka', bezá' Jesusen' gan nbab Samaria, na' wyeje' gan nbab Galilea. ⁴⁴ Ki bene', dan' bchaljkze Jesusen', na' wnné': “Benne' wĺáz ka' che to benne' zchalje' lo wĺáz Dios bi žápegake' le' ba la'ne.” ⁴⁵ Kate' belá' Jesusen' gan nbab Galilea, wdápegak benne' Galilea ka' Le' ba la'ne dan' lezka' jake' lo yež Jerusalén katen' gok Lni Pasko', na' blé'egekle' da' ka' ben Jesusen' ga na'.

⁴⁶ Naž beyéj Jesusen' lo yež Kaná gan nbab Galilea, gan beyone' nis xis uba. Lo yež Kapernaum na' zoa to benne' wnná bia', benne' nzi' lo ne'e yela' wnná bia' lo wĺáz benne' znná bi'e, na' xkwide' byo chie' da'be' yižwé'. ⁴⁷ Kate' bennen' benle' ba bezá' Jesusen' gan nbab Judea, na' ba bežine' gan nbab Galilea na', naž wyeje' gan zoa Jesusen', na' góta'yoele' Le' yide' liže', nich yeyone' xkwide' byo chie', dan' ba žek gatbe'. ⁴⁸ Naž Jesusen' gože' le':

—Bi chejle'le chia' cha' bi lé'elele da' ka' zej nak bian', na' yela' wak ka' da' gona'.

⁴⁹ Naž bennen' nzi' lo ne'e lo wĺáz benne' znná bi'e gože' Jesusen', na' wnné':

—Benne', date ná'tege nich bi gat xkwide' byo chian'.

⁵⁰Naž Jesusen' gože' le':

—Beyéj ližo'. Nban xkwide' byo chion'.

Bennen' bejli'e da' wnná Jesusen', na' zeyeje'. ⁵¹Kate' ne yoe'e nez zeyeje', bale benne' wen žin chie' bedjchágake' le', na' bzéngkle' le', na' wnnágake':

—Nban xkwide' byo chion'.

⁵²Wnnable' légage' batx wzó law žeyakbe'. Belyi'e le':

—Bache', ka gachje ža bežój-be' da' lan'.

⁵³Naž wnnezle xa xkwide' byon', beyakbe' kate' Jesusen' ne zcháljlene' le', na' gože' le': “Nban xkwide' byo chion'.” Che len bejli'e che Jesusen', na' lezka' benách ka' nníta'gake' liže' bejlé'gake' chie'.

⁵⁴Yela' wak ni naken da' bežopen da' ben Jesusen' katen' wzóe' gan nbab Galilea, da' goken wdé bezé'e gan nbab Judea.

5

Žyón Jesús to benne' die' ga nzi' Betesda

¹Wdé gok da' ni, gok to lni chegak benne' judío ka' lo yež Jerusalén, na' Jesusen' wyeje' ga na'. ²Lo yežen', gawze gan žo'ogak žila' ka', že' to bej nis zen, da' nzin' Betesda len diža' hebreo, na' zej nníta' gayo' zchil zen chen. ³Lo zchil ka' degak benne' zan, benne' ka' zej de'e yižwé', benne' lo chole ka', na' benne' ka' bi žak sá'gake', na' benne' žak sá'gake'. Želbeze' bate ta nisen'. ⁴Ki žaken dan' žetj to wbás che ya'abá to chi'i weje, na' žaze' lo nisen', na' zte' nisen'. Benne' nežw, benne' chejchoé'e lo nisen' kate' zdan, yeyaktie' kan nak bíte'teze yižwé' da' de'e. ⁵Zoa to benne' ga na', ba zej chino' chonne žoa yiz de'e yižwé'. ⁶Katen' Jesusen' ble'ele' benne' yižwén' die' ga na', wnnezle' ba zej zan yiz de'e yižwén', na' wnnable' le', na' wnné':

—žŽénelo' yeyako'?

⁷Bechebe benne' yižwén', na' gože' Jesusen':

—Benne', bi zoa no benne' wtinne' neda' lo nisen' kate' zdan. Kate' ne zeyá'a neda', žo'obenne' yoble zga'ale' ka' neda'.

⁸Jesusen' gože' le':

—Wyase. Beywá' dan' delon', na' beyéj.

⁹La' beyakte bennen', na' beywé'e da' góta'len', na' beyeje'. Ža na' gok da' ni

naken ža la'y chegak benne' judío ka'. ¹⁰Naž benne' judío wnná bia' ka' belyi'e bennen' beyake', na' wnnágake':

—Ža la'y naken na'a. Bi žala' go'o da' žáte'lon'.

¹¹Bechebe bennen', na' gože' légage':

—Bennen' beyone' neda' gožke' neda', na' wnné': “Beywá' dan' delon', na' beyéj.”

¹²Naž wnnábgekle' le', na' wnnágake':

—žNoz bennen' gože' le': “Beywá' da' delon', na' beyéj”?

¹³Bennen' beyake' bi nnezle' nozen', dan' ba bezá' Jesusen' lo latjen' dan' zej nníta' benne' zan ga na'. ¹⁴Wdé gok da' ni, Jesusen' bejxake'e bennen' gan nak lo zchil yodo', na' gože' le':

—Bwia nga. Ba beyako'. Biž gono' doła', nich bi gak chio' to da' nakže' zi' ka' dan' goken chio'.

¹⁵Wyéj bennen', na' bejzenle' benne' judío wnná bia' ka', Jesusen' beyone' le'.

¹⁶Che len bwíagak benne' judío wnná bia' ka' da' žon Jesusen', na' gónegekle' gót-gake' le', dan' žone' da' ki kate' nak ža la'y chégake'. ¹⁷Bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—Xa' žónteze' žin, na' lezka' neda' žona' žin.

¹⁸Che len gónežegekle benne' judío wnná bia' ka' gótgake' Jesusen', kégeze dan' bi žape' ža la'y chégake' ba la'ne, san lezka' dan' wnné' nak Dios xakze', na' ki naken, žon kwine' Dios.

Yela' wnná bia' da' nzi' lo na' Zi'n Dios

¹⁹Naž bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—Da' li žapa' le'e. Bi be gak gona' neda', Zi'n Dios, žakze chia', san toze dan' žle'ela' žon Xažo Dios. Yógo'te da' žon Xažo Dios, lezka' žona' neda', Zi'ne'. ²⁰Xažo Dios nzi'ile' neda', Zi'ne', na' žloe'ele' neda' yógo'te da' žone', na' da' zénle'eže' ka' ka' da' ni wlóe'ele' neda', da' ka' góngaken ga yebán láže'le le'e. ²¹Kan žon Xažo Dios, žesbane' benne' gat ka', na' žonne' yela' nban chégake', lezka' žona' neda', Zi'ne', znezjwa' yela' nban chégake' kan žénezkzela'. ²²Xažo Dios bi zchi'a laže'e nitó benne', san ba bdie' lo na'a neda', Zi'ne', yógo'te yela' wnná bia' nich wchi'a laža'a benách ka'. ²³Ki naken nich gápegak yógo'te benách ka' neda', Zi'ne', ba la'ne, kan žápegake' Xažo Dios ba la'ne. Nóte'teze

benne' bi žape' neda', Zi'ne', ba la'ne, bi žape' ba la'ne Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda', Zi'nen'.

²⁴ 'Da' li žapa' le'e. Nóte'teze benne' ženle' da' zchalja', na' žejli'e che Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda', benne' ni de yela' nban da' zejli' kanne chie', na' bi nžog chie' gate', san nake' ka to benne' ba bebane' lo yela' got dan' ba de yela' nban da' zejli' kanne chie'. ²⁵ Da' li žapa' le'e, za' ža, na' ba zžin ža na', kate' benne' gat ka' yéngkle' chi'a neda', Zi'n Dios, na' benne' ka' yéngkle' xtiža'a, na' góngake' kan zn-nan, gata' yela' nban chégake'. ²⁶ Kan yo'o lo na' Xažo Dios wnezjwe' yela' nban chegak benách ka', lezka' bdie' lo na'a neda', Zi'ne', wnezjwa' yela' nban chegak benách ka'. ²⁷ Lezka' bdie' lo na'a yela' wnná bia' nich wchi'a laža'a benách ka' dan' naka' Benne' Golje' Benách. ²⁸ Bi yebán láže' le kan nak da' ni, dan' za' ža kate' yógo'te benne' gat ka' yéngkle' chi'a, ²⁹ na' yežójgake' lo yežw ba ka'. Yebangak benne' ka', benne' bégake' da' nak chawe', na' gata' yela' nban chégake', san benne' ka' bégake' da' zinnj, yebángake', na' chog Dios chégake' gátgake' to chi'ize.

Da' ka' zej nak bian' da' nak Jesús

³⁰ Lezka' wnná Jesusen':

—Bi be gak gona' nedza'. Kan nak da' ženla' da' zchalj Xa', ki zchi'a laža'a, na' kan zchi'a laža'a naken chawe', dan' bi žona' kan žénezela' neda', san kan žénekzele Xa', Bennen' bsele'e neda'. ³¹ Cha' neda' zchalja' chia' kwinsa', bi zaka' dan' zchalja'. ³² Zoa Benne' yoble, Benne' zzoa lie' kan naka' neda', Bennen' nake' Xa', na' nnezla' zaka' da' zzoa lie' kan nak chia'. ³³ Le'e bséla'le benne' ka' bejnnábgekle' Zwa, ben-nen' bezóe' benách ka' nis, na' dan' bzoa lie' kan nak chia' naken dot da' li. ³⁴ Neda' bi žiážjela' no benne' wzóa lie' kan nak chia', san znnia' da' ki nich yelale le'e. ³⁵ Da' bchalj Zwan' goken ka to yi' yež, da' wyeyen, na' wza'nín', na' le'e, to chi'ido'ze wyáz láže'le si'le baní' chien'. ³⁶ Na'a, zoa da' zzoa li kan nak chia' neda' da' záka'žen ka dan' bzoa li Zwan' kan nak chia'. Da' ka' bde Xažo Dios lo na'a gona', da' ka' žona', na' da' ka' zzoa lígaken kan nak chia', na' zej nak bian' Xažo Dios bsele'e neda'. ³⁷ Lezka' Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda' zzoa lie' kan nak chia'. Batkle bénlele chi'e, na' batkle blé'elele lawe', ³⁸ na' bi nzi' lo na'le xtiže'e,

dan' bi žejle'le chia' neda', Bennen' bsele'e Lekze'. ³⁹ Žsédtezle le'e da' nyejw le'e yiche la'y, dan' žéklele gata' yela' nban da' zejli' kanne chele ni'a che dan' nyejwn le'e yiche la'y, na' dan' nyejwn le'e yiche la'y na' zzoa lin kan nak chia' neda'. ⁴⁰ Bi žénelele gónlenle neda' tzen nich gata' yela' nban chele.

⁴¹ 'Bi žilja' yela' ba la'ne da' gape no benne' neda'. ⁴² Neda' nónbi'a le'e, na' nnezla' bi nž'ilele Dios. ⁴³ Bla'a nga lo wláž Xažo Dios, na' le'e bi zzi' lo na'le neda', san cha' la' benne' yoble, benne' yide' žakze chie', si' lo na'le bennen'. ⁴⁴ ŹNakžkze gak chejle'le che Dios cha' zzi'le yela' ba la'ne da' žaple lježle tole yetole, na' bi žilje yela' ba la'ne da' gape Dios tlich'a le'e? ⁴⁵ Bi wzóa yichjle yesbaga'a le'e zia law Xa'. Bennen' yesbage'e le'e zia nake' lekze Moisés, bennen' žxen láže'le-ne', la'kze gote' ža ni'te. ⁴⁶ Chela' žejle'le che Moisés na', lezka' chejle'le chia' neda', dan' bzoj Moisés na' kan nak chia' neda'. ⁴⁷ Na'a, žnakžkze gak chejle'le da' zchalja' neda' cha' bi žejle'le da' ka' bzoj Moisés na'?

6

Jesús zwawe' gayo' mil benne' ka'

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lk. 9:10-17)

¹ Wdé gok da' ni, wyéj Jesusen' yechelá'a nisdó' che gan nbab Galilea, dan' nzin' Nisdó' Che Tiberias, benne' Séšar. ² Benne' zan bejnáwgake' Jesusen' dan' blé'egekle' yela' wak ka' da' bene', katen' beyone' benne' yižwé' ka'. ³ Naž Jesusen' wžene' to law ya'ado', gan wžé'lene' benne' wsedle chie' ka'. ⁴ Za' žin Lni Pasko' kate' benne' judío ka' žejsá' láže'gake' kan ben Dios, katen' bebeje' xa xtó'gake' ka' lo yežlyó Egípto. ⁵ Kate' Jesusen' bchis lawe', blé'ele' benne' zan, benne' zá'gake' gan zoe', na' gože' Lip:

—ŹGaz žel-lžo yet xtil dan' gawgak benne' zan ki?

⁶ Ki wnná Jesusen' nich nnezle' da' nna Lipen', dan' nnézkzele' Le' da' gone'. ⁷ Bechebe Lipen', na' wnné':

—Chela' si'žo yet xtil len lazjw to benne' che xono' byo', benne' zan ki bi geklen gáwgake' láte'do' wejen.

⁸ Naž to benne' wsedle che Jesusen', ben-nen' lie' Ndres, benne' biche' Smon Bedw, gože' Le', na' wnné':

⁹—Zoa to xkwide' byo nga, nwa'be' gayo' yet xtil ka' da' zej naken zoa' sebada, na' chope bel ka'. ¹⁰Wak wawžo benne' zan ki len da' láte'do'ze ni?

¹⁰Naž Jesusen' gože' légake':

—Le ye' benne' zan ki kwé'gake' lo yo.

Lo latjen' yo'o daka', na' wže'gak ka' gayo' mil benne' ka' ga na'. ¹¹Naž Jesusen' bexwe' yet xtil ka'. Kate' beyož gože' Dios “Žóxkeno'” bdisen' chegak benne' wsedle chie' ka', na' légake' belyisen' chegak yógo'te benne' ka' žé'gake' gan yo'o daka'. Łezka' bégake' chegak bel ka', na' bdáw-gake' kan gónegekle' gáwgake'. ¹²Kate' ba béljegekle', Jesusen' gože' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—Le yetób da' bizjw ka' da' zej nga'nen, nich bi be nitlen.

¹³Betóbgaken', na' beschá'gake' chežinno xkwit da' bizjw ka' chegak gayo' yet xtil ka' zej naken zoa' sebada, dan' bega'nen chegak benne' ka' bdáwgaken'. ¹⁴Kate' benne' ka' blé'egekle' yela' wak dan' ben Jesusen', na' wnná'gake':

—Da' li benne' ni nake' Bennen' zchalje' lo wláz Dios, Bennen' žála' yide' yežlyó nga.

¹⁵Dan' nnezle Jesusen' žénegekle' ché'gake' Le' de chgi' nich góngake' ga nna bi'e légake', che len bezé'e latjen', na' wyeje' toze to law ya'a.

Jesús zze'e lo nisko'
(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶Kate' ba žale, jak benne' wsedle ka' che Jesusen', na' bžingake' žoa'a nisdon'.

¹⁷Belbene' to lo barkw, na' zjake' lo nisdon', nich žingake' lo yež Kapernaum. Kate' ba nak choł, Jesusen' bi na' žine' gan nńta'gake'. ¹⁸Wzó law žak be' wałe lo nisdon', na' nisen' zgó'anen. ¹⁹Kate' ba bsá'gake' barkwn', na' wzán' ka to ga zza'žo to hora, naž blé'egekle' Jesusen' zze'e lo nisdon', na' ze'e zbige'e gan zej barkwn', na' bžébegake'. ²⁰Naž Jesusen' gože' lé-gake':

—Nedkzan'. Bi žébele.

²¹Naž len yela' žebél wzí'gake' Le' lo barkwn', na' la' bžinte barkwn' lo yo biž gan zjake'.

Benne' zan žeyljgake' Jesús

²²Ža chope ža, gókbe'egekle benne' zan ka', benne' zej nga'ne' yechełá'a nisdon', da' goken, dan' toze barkw bžinen ga

na', na' Jesusen' bi wženlene' benne' wsedle chie' ka' lo barkwn', san légakze' jake'. ²³Naž bžojgak yebałe barkw ka' lo yež Tiberias, na' bžingaken to latje da' žen' gawze gan bdáwgake' yet xtil, katen' Xanžo Jesusen' gože' Dios: “Žóxkeno'” chen. ²⁴Dan' blé'egekle' biž zoa Jesusen' ga na', na' bi zej nńita' benne' wsedle chie' ka' ga na', che len belbene' law barkw ka', na' bžingake' lo yež Kapernaum, gan bejdíljgake' Jesusen'.

Jesús nake' yet xtil da' znezjwn yela' nban li laže'

²⁵Kate' bžingak benne' zan ka' yechełá'a nisdon', bejxáka'gake' Jesusen', na' belyi'e Le':

—Benne' wsedle, žbatx beló'o nga?

²⁶Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e: žeyilje neda', kege dan' blé'elele yela' wak ka' da' bena', san dan' bdawle yet xtilen', na' béljelele.

²⁷Le gon žin, kege nich si'le yela' waw da' zde chen, san nich si'le yela' waw da' gáta'tezen, na' gonnen yela' nban da' zejlí kanne chele. Yela' waw ki naken da' wnezjwa' neda', Benne' Golje' Benách, chele, dan' Xažo Dios bloe'ele' law naka' Ží'ne'.

²⁸Naž wnnábgekle' Le', na' wnná'gake':

—žBiz da' žon byenen gonto' nich gonto' da' žaz laže' Dios?

²⁹Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Da' žaz laže' Dios naken chejle'le chia' neda', naka' Bennen' bsele'e Le'.

³⁰Naž wnnábgekle' Le', na' wnná'gake':

—žBiz da' nak bia' gono', da' le'elton' nich chejle'to' chio' Le'? žBiz yela' wak gono'? ³¹Xa gole chežo ka' bdáwgake' yet xtil da' nzin' maná lo latje dach, kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: “Moisés benne' ché'gake' yet xtil che ya'abá, dan' bdáwgaken'.”

³²Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Da' li žapa' le'e: kege Moisés na' benne' chele yet xtil che ya'abá, san Xažo Dios žonne' chele yet xtilen'. ³³Yet xtil dan' žonn Dios chegak benách ka' naka' neda', dan' bžojen ya'abá, na' znezjwn yela' nban chegak benách ka', benne' nńita'gake' yežlyó nga.

³⁴Naž belyi'e Le':

—Xan, bėnnteze yet xtilen' cheto'.

³⁵Jesusen' gože' légage':

—Neda' naka' yet xtil da' zej nbanlen benách ka' to chi'ize. Nóte'teze benne' gónlene' neda' tzen, wéljele' to chi'ize da' naken che Dios, na' nóte'teze benne' chejli'e chia' neda', ba we'je' to chi'ize da' naken che Dios. ³⁶Naken kan ba gožkza' le'e, la'kze zlé'elele neda', bi žejle'le chia'. ³⁷Yógo'te benne' ka' žonn Xa' chia', gónlengake' neda' tzen, na' benne' ka' gónlengake' neda' tzen, bi yesb'igaka'-ne'. ³⁸Ki naken dan' bžoja' ya'abá che Dios, na' betja' nga, kege nich gona' kan žénele' nedkza', san nich gona' kan žénele' Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda'. ³⁹Da' žénele' Xa', Bennen' bsele'e neda', naken bi kwia yi' nitó benne', bennen' benn Dios chia', na' yesbana'-ne' ža ze lawte ža. ⁴⁰Da' žénele' Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda', naken gata' yela' nban chegak yógo'te benne' ka' lé'egekle' neda', Zi'ne', na' chejlé'gake' chia' neda', na' neda' yesbángaka'-ne' ža ze lawte ža na'.

⁴¹Naž benne' judío wnná bia' ka' wnégake' che Jesusen', dan' wnné': "Neda' naka' yet xtilen' da' zan' ya'abá." ⁴²Che len wnnágake':

—ǃKege benne' ni Jesusen', zi'n Jwsé? Nónbia'žo xa xne'e. ǃNakx chen', zнна benne' ni: "Bžoja' ya'abá che Dios?"

⁴³Naž bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—Bi nnele' chia' la' le'eze. ⁴⁴Bi gak nitó benne' gónlene' neda' tzen, cha' Xa', Bennen' bsele'e neda', bi yedjwé'e bennen' chia' neda', na' neda' yesbana'-ne' ža ze lawte ža na'. ⁴⁵Nyejw le'e yiche la'y kan wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wíláz Dios, da' znnan ki: "Dios wsedle' yógo'te benách." Che len, yógo'te benne' ka', benne' žyenyenle' chi'i Xa', na' nsédgekle' lo ne'e Le', gónlengake' neda' tzen.

⁴⁶Bi zoa no benne' ble'ele' Xažo Dios, san toze Bennen' bžoje' gan zoa Dios. Bennen' zle'ekzle' Xažo Dios. ⁴⁷Da' li žapa' le'e: nóte'teze benne' žejli'e chia' neda' de yela' nban da' zejlí kanne chie'. ⁴⁸Neda' naka' yet xtil da' zej nbanlen benách ka' to chi'ize. ⁴⁹Xa xto'le ka' bdawgake' yet xtilen' dan' nzin' maná lo latje dach, na' kate' bza'a ža chégake', gótgake'. ⁵⁰Neda' naka' yet xtil da' zžojen ya'abá che Dios, na' nóte'teze benne' gawen', bi gate' to chi'ize. ⁵¹Nedkza' naka' yet xtilen' da' zej

nbanlen benách ka', dan' bžojen ya'abá che Dios, na' cha' nóte'teze benne' gawe' yet xtilen', na' gak bane' to chi'ize. Yet xtilen' da' znezjwa' neda' naken xpela'a, da' znezjwan' nich gata' yela' nban chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga.

⁵²Naž benne' judío wnná bia' ka' belchíx ljéžgake', na' wnnágake':

—ǃNakx gak gonn benne' ni xpele'e nich gawžon?

⁵³Che len Jesusen' gože' légage':

—Da' li žapa' le'e: cha' bi gawle xpela'a neda', Benne' Golje' Benách, na' cha' bi ye'jle' xchena', bi de yela' nban na' chele. ⁵⁴Nóte'teze benne' gawe' xpela'a, na' ye'je' xchena', de yela' nban da' zejlí kanne chie', na' neda' yesbana'-ne' ža ze lawte ža na'. ⁵⁵Ki naken dan' nak xpela'a yela' waw da' li, na' xchena' naken to da' li da' ye'jen no benne'. ⁵⁶Nóte'teze benne' gawe' xpela'a, na' ye'je' xchena', sóalenteze' neda', na' neda' sóalenteza' le'. ⁵⁷Kan zoa nban Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda', na' neda' nbánlena' Le', lezka' nóte'teze benne' gawe' neda', soe' nbánlene' neda'. ⁵⁸Da' ni naken yet xtil da' bžojen ya'abá che Dios, na' bi naken ka' yet xtilen' dan' nzin' maná, dan' bdawgak xa xto'le ka', na' kate' bza'a ža chégake', gótgake'. Nóte'teze benne' gawe' yet xtil ni gak bane' to chi'ize.

⁵⁹Da' ni bchalj Jesusen' gan nak to lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngekle' xtiža' Dios, na' gok da' ni kate' ne žsedle' benách ka' nníta'gake' lo yež Kapernaum.

Da' žonnen yela' nban da' zejlí kanne chežo

⁶⁰Kate' benne' wsedle ka' che Jesusen' béngekle' da' ki, benne' zan ladjwgake' wnégake' chen, na' wnnágake':

—Zédele'e nak diža' ni. ǃNozkze benne' gak si' lo ne'en?

⁶¹Wnnezle Jesusen' znnegak benne' wsedle chie' ka' che xtiže'e, na' wnnable' légage', na' wnné':

—ǃŽon diža' ni le'e zede? ⁶²ǃNakxkze gaken cha' lé'elele neda', Benne' Golje' Benách, yeyepa' gan wzóa' zga'ale? ⁶³Da' nak che Dios Be' La'y naken da' žonnen yela' nban chele. Da' nakze be'la' žen bi gak gon chawen' le'e. Diža' da' bcháljléna' le'e naken che Dios Be' La'y, na' žonnen yela'

nban chegak benách ka'. ⁶⁴Na'a, bálele le'e bi žejle'le chia'.

Wnná Jesusen' ki dan' nnézkzele' Le' za ni'te no benne' ka' bi žejlé'gake' chie', na' lezka' bennen' wdíe' Le' lo na'gak benne' ka' gótgake' Le'. ⁶⁵Che len wnné':

—Che len ba gožkza' le'e bi gak no benne' gónlene' neda' tzen, cha' bi we' Xažo Dios le' latje.

⁶⁶Gok chope láže'gak benne' zan ža na', benne' wsedle chie' ka', na' biž wdálen-gake' Le' tzen. ⁶⁷Naž Jesusen' wnnable' benne' chežinno, benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—¿Lezka' le'e yekwasle?

⁶⁸Bechebe Bedw, na' gože' Le':

—Xan, žnoz benne' chéjlento'? Le' napo' diža' da' žonnen yela' nban da' zejlí kanne cheto'. ⁶⁹Neto' žejle'to' chio', na' nónbia'to' Le', nako' Benne' Criston', Bennen' bseła' Dios, na' nako' Ži'nkze Dios ban.

⁷⁰Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Wžekza' neda' le'e chežinnole ki, san to benne' ládjwle le'e žonlen da' xiwe' le' tzen.

⁷¹Da' ni bchalj Jesusen' che Judas Iskariote, ži'n to benne' lie' Smon, dan' nak Judas na' bennen' wdíe' Le' lo na'gak benne' ka' gótgake' Le', na' nbájlene' yechinéj benne' wsedle chie' ka'.

7

Bi žejle'gak benne' biche' Jesús chie' Le'

¹Wdé gok da' ni, wdé Jesusen' gan nbab Galilea. Bi gónele' cheje' gan nbab Judea dan' žénegekle benne' judío wnná bia' ka', benne' nníta'gake' ga na', gótgake' Le'. ²Ža na' za' žin lni chegak benne' judío ka' kate' žejsá' láže'gake' ka' xa wdé chégage' wnníta'gake' gan besbín-gake' zan yo'o lága'do'. ³Che len benne' biche' Jesusen' ka' belyi'e Le', na' wnnágake':

—Bžoj ga ni, na' wyéj gan nbab Judea nich lé'egikle benne' wsedle chio' ka', benne' nníta'gake' ga na', yela' wak ka' da' žono'. ⁴Cha' žénele no benne' gónbia'gak benách ka' le', bi žone' ngáche'ze da' žone'. Dan' žono' yela' wak zen ki, blóe'el kwino' lawgak yógo'te benách ka' nich lé'egikle' da' žono'.

⁵Ki wnnagak benne' biche'e ka' dan' bi na' chejlé'gake' chie' Le'. ⁶Naž Jesusen' gože' légake':

—Bi na' žin ža chia' nich wlo'e'ela' dan' naka' lawgak benách ka', san ža ni naken nich bi da' gonle le'e. ⁷Benách ka' nníta'gake' yežlyo nga bi zžóagake' le'e cheła'ale, san zžóagake' neda' cheła'ale dan' zlo'e'ela' law kan zej nake', na' da' žnnia' nak bian' bi nak chawe' da' žóngake'. ⁸Le chej le'e lni na'. Bi cha'a neda' lni na' na'a dan' bi na' žin ža chia'.

⁹Kate' beyož gože' légake' da' ki, bga'ne' gan nbab Galilea.

Jesús žeje' lni chegak benne' judío ka'

¹⁰Wdé jak benne' biche' Jesusen' ka' lni na', lezka' wyeje' Le', kege kwáselo, san ngáche'ze wyeje'. ¹¹Gan žak lni na', wdilj-gak benne' judío wnná bia' ka' Jesusen', na' wnnágake':

—¿Gaz zoa bennen'?

¹²Benne' zan bcháljgake' da' zanle'e kan nak che Jesusen'. Bałe' wnnágake':

—Nake' chawe'.

Yebałe' wnnágake':

—Bi nake' chawe' dan' žon láže'le' benách ka'.

¹³Nitó benne' bi bchalje' kwáselo kan nak che Jesusen', dan' benne' zan ka' zžébe-gake' benne' judío wnná bia' ka'.

¹⁴Kate' ba bžin gachje lni na', bla' Jesusen' li'a yodo', na' bsedle' benách ka' nníta'gake' ga na'. ¹⁵Bebán láže'gak benne' judío ka', na' wnnágake':

—¿Nakx chen', žakle'e bennen', na' bi nsedle' che yodo'?

¹⁶Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Da' žsedla' neda', kege chezan', san naken che Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda'. ¹⁷Cha' žénele no benne' gone' kan žénele Dios, na' gákbe'le' cha' nak che Dios da' žsedla' benách ka' o cha' žakze chia' zchalja'. ¹⁸Nóte'teze benne' zchalje' žakze chie', žone' ki nich gápegak benách ka' le' ba la'ne, san bennen' žénele' gápegak benách ka' ba la'ne bennen' bsele'e le', benne' ni zchalje' da' naken dot da' li, na' bi žon laže'e.

¹⁹Moisés bdie' lo na'le da' bchi'le Dios, san nitole le'e bi žonle kan žna xtiže'e. ¿Biz chen' žénelele gotle neda'?

²⁰Beži'igak benne' zan ka', na' belyi'e Le':

—Da' xiwe' žónlenen le' tzen. ¿Nožkze benne' žénele' gote' le'?

²¹Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—To yeŷa' wak bena', na' žebán láže'le yógo'tele. ²²Da' li Moisés benne' chele dan' nžogen lo bela' chele dan' nak bian' nzi'le xtiža' Dios. Kege Moisés na'kze bennen' chele, san wzi'en lo na'gak xa xta'we' ka'. Na'a, la'kze nak ža la'y, zchogle lo bela' chégak xkwide' byo chele ka' dan' nak bian' zej nbabbe' che Dios. ²³Cha' želzi'be' lo bela' chégakbe' dan' nak bian' kate' nak ža la'y, nich bi wka'nle ca'ze da' zŷna da' bchi'le Moisés, žžža'le neda' dan' beyona' to benne', nich beyake' cháwe'do' kate' nak ža la'y? ²⁴Bi žała' kon wchi'a láže'le, san le wchi'a laže' kan nak da' li.

Jesús žloe'ele' gan bžoje'

²⁵ Naž bchaljgak bałe benne' ka' nniíta'gake' lo yež Jerusalén, na' wnná'gake':

—žKege benne' ni bennen' žeyiljgak benne' judío wnná' bia' ka' nich gótgake' Ľe'? ²⁶Le wia nga. Kwáselo zchalje', na' bi be žé'gake' Ľe'. žžákbe'egikle benne' ka', benne' zŷna biá'gake' žo'o, da' li benne' ni nake' Benne' Criston', Bennen' žała' nna bi'e žo'o? ²⁷Benne' ni, nnezlžo ga benne' Ľe'. Kate' yid Benne' Criston', bi nnezle nitó benne' ga benne' Ľe'.

²⁸Wžoa Jesusen' zsedle' benách ka' lo zchil yodo', na' katen' benle' da' ni, wnnié' žižje, na' wnné':

—žNónbia'le neda', na' nnézele ga benne' neda'? Bla'a yežlyó nga, kege žakze chia', san Dios na'kze bsele'e neda', na' Ľe', bi nónbia'le-ne'. ²⁹Neda' nónbi'a-ne', dan' za'a lo wlaze' Ľe', na' Ľekze' bsele'e neda'.

³⁰Naž ben byéngake' séngake' Ľe', san nitó benne' bi beŷwe' Ľe', dan' bi na' žin ža chie' nich choe'e lo ná'gake'. ³¹Benne' zan bejlé'gake' chie', na' wnná'gake':

—Kate' la' Benne' Criston', žgone' da' zanže yeŷa' wak ka' ka da' žon Benne' ni?

Benne' yodo' ka' želše'le'e benne' ka' nich séngake' Jesús

³²Béngikle benne' yodo' fariseo ka' da' zchaljgak benách ka' kan nak che Jesusen', na' bžoz wnná' bia' ka' len benne' yodo' fariseo ka', bséla'gake' ni'a ná'gake' nich chejxéngake' Ľe'. ³³Naž Jesusen' wnné':

—Yetó chí'ido'ze sólena' le'e, na' naž yeyá'a gan zoa Xa', Bennen' bsele'e neda'. ³⁴Yeyilje neda', san bi yežél-lele neda'. Gan chejsó'a neda' bi gak yidle le'e.

³⁵Naž benne' judío ka' belyi'e ljéžgake' ka', na' wnná'gake':

—žGaz chej benne' ni, gan bi yežél-lžone'? žCheje' gan zej nniíta' benne' judío ka', benne' zej náslase' dot yežlyó nga, na' wsdle' benne' zi'to' ka'? ³⁶žBiz zejłás dan' wnné': “Yeyilje neda', na' bi yežél-lele neda'!” na' ležka': “Gan chejsó'a neda' bi gak yidle le'e”?

Nis yego da' žonnen yeŷa' nban chežo

³⁷Kate' nak ža ze lawte ža che lni na', ža na' naken blo, wžo ža' Jesusen'. Wnnié' žižje, na' wnné':

—Cha' zoa no benne' žbiž yichj lážda'we', žała' yide' gan zoa', na' ye'je'. ³⁸Nóte'teze benne' žejli'e chia' neda', gak chie' kan nyejw le'e yiche la'y, da' zŷnan: “Lo yichj láždo'w bennen' galj da' gaken ka to nis yego” dan' gon chawen' benách ka', na' gata' yeŷa' nban chégake'.

³⁹Bchalj Jesusen' da' ni kan nak che Dios Be' La'y, Bennen' žała' yedjsóalene' benne' ka' chejlé'gake' che Jesusen'. Ki wnné' dan' bi na' žin Dios Be' La'y na', dan' bi na' yeyepe Jesusen' gan gake' Benne' blo.

žak chóplegak benách ka'

⁴⁰Kate' benne' zan ka' béngikle' da' ki, bałe' wnná'gake':

—Da' li benne' ni nake' bennen' zchalje' lo włáz Dios, bennen' bchebe laže' Dios seŷe'e chežo.

⁴¹Yebałe' wnná'gake':

—Benne' ni nake' Benne' Criston'.

Wnnagak yebałe' benách ka':

—žGalj Benne' Criston' gan nbab Galilea?

⁴²Nyejw le'e yiche la'y da' zŷnan: “Galj Benne' Criston' ladjw ži'n za'só Dabí ka', na' gake' benne' yež Belén, da' goken laž Dabín.”

⁴³Ka' goken, gok chóplegak benne' ka' ni'a che Jesusen'. ⁴⁴Gónegekle' bałe' séngake' Jesusen', san nitó benne' bi be bene' chie'.

Benne' wnná' bia' ka' bi žejlé'gake' che Jesus

⁴⁵Naž ni'a na'gak bžoz wnná' bia' ka' len ni'a na'gak benne' yodo' fariseo ka', bežžin-gake' gan zej nniíta' benne' yodo' wnná' bia' ka', na' benne' ki belyi'e ni'a ná'gake' ka', na' wnná'gake':

—žBiz chen' bi žedjwa'le-ne'?

⁴⁶ Naž bechébegak ni'a ná'gake', na' wná'gake':

—Bi zchalj nitó benne' kan zchalj ben-nen'.

⁴⁷ Naž beži'igak benne' yodo' fariseo ka', na' wnná'gake':

—¿Be'le latje ben láže'le' le'e? ⁴⁸ ¿Zoa no benne' wnná'bia', o no benne' yodo' fariseo, bejli'e chie'? ⁴⁹ Benne' ki, benne' bi žák'gake' xtiža' Dios, zej nbage'e zia.

⁵⁰ Lezka' zoa Nikodemo ga na', bennen' bje'e gan wzóa Jesusen' to xe'le. Nikodemon' nake' benne' yodo' fariseo, na' gože' lé'gake':

⁵¹ —¿Zchogžo che to benne' gate' ni'a che da' bchi'le Dios žo'o cha' bi yénležo chie' zga'ale nich mnéležo biz bene'?

⁵² Naž beži'igake' yeba'le' ka', na' belyi'e le':

—¿Nako' le' benne' Galilea? Beł da' nyejw le'e yich la'y, na' wio' batkle bžoj nitó benne' zchalje' lo wláz Dios gan nbab Galilea.

⁵³ Naž che ché'gake' beyéjgake' lížgake'.

8

¹ Jesusen' wyeje' gan nak law Ya'a Yag Olibo.

No'len' bene' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'

² Kate' za' ža'ní', bja' Jesusen' li'a yodo', na' bžingak yógo'te benách ka' gan zoe'. Jesusen' wži'e ga na', na' bsedle' lé'gake'.

³ Naž benne' yodo' wsedle ka' len benne' yodo' fariseo ka' bché'gake' to no'le gan zoa Jesusen', no'len' blé'egekle' žone' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'. Bžé'gake' le' gachje láwe'le benách ka' zze nággake' che Jesusen', ⁴ na' belyi'e Le':

—Benne' wsedle, no'le ni wzento'-ne' žone' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

⁵ Lo da' bchi'le Moisés, gože' žo'o wže'ežo yej to no'le žone' da' ki, nich gate'. ¿Na'a Le', biz zčno'?

⁶ Ki wnná'gake' nich bi da' nna Jesusen' nich gak yesbá'gake' Le' zia. Naž byechw Jesusen', na' bwie' lo yo, na' bzoje' lo yon' len xben ne'e. ⁷ Kate' wnná'ble'egekle' Le', naž bezé' Jesusen', na' gože' lé'gake':

—Nólele le'e bi naple doła' wak so lawle wže'ele-ne' yej.

⁸ Da' yoble beyechw Jesusen', na' bwie' lo yo, na' wzó lawe' zzoje' da' yoble lo yon'.

⁹ Kate' béngekle' da' ni, na' lázdo'gake' bcheben lé'gake', na' bežojgak to tógake'.

Zgá'alegak benne' gole ka' bezá'gake', na' wdé na' benne' kwide' ka'. Toze Jesusen' bga'ne' len no'len', ga na' zoe' gachje láwe'le benne' ka' zze nággake' chie' Le'.

¹⁰ Naž Jesusen' bezie' da' yoble, na' bi bje'le'le nitó benne' žesbage'e no'len' zia, san toze no'len', na' gože' le':

—No'le, ¿gaz zej nnita' benne' ka' bes-bá'gake' le' zia? ¿Bi zoa no benne' zchoge' chio' gato'?

¹¹ No'len' wnné':

—Nitóe'.

Naž Jesusen' gože' le':

—Lezka' neda', bi zchoga' chio' gato'. Beyéj ližo', na' biž gono' doła'.

Jesús nake' bani' chegak benne' ka'

¹² Da' yoble Jesusen' bcháljlene' lé'gake', na' wnné':

—Neda' naka' bani' chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. Nóte'teze benne' sá'lene' neda' tzen, bi te' gan nak choł, san soalen bani' le', nich le'ele' kan gata' yela' nban da' zejlí kanne chie'.

¹³ Naž benne' yodo' fariseo ka' belyi'e Le', na' wnná'gake':

—Le' zzoa lio' chio' kwinzo'. Bi zaka' da' zzoa lion'. Dáche'ze naken.

¹⁴ Bechebe Jesusen', na' gože' lé'gake':

—La'kze zzoa lian' chia' kwinza', dot da' li nak da' zzoa lian' dan' mnezla' gan bžoja', na' gan cha'a, san le'e bi mnélele gan za'a, na' gan yeyá'a. ¹⁵ Le'e zchi'a láže'le kan zej nak da' ka' žák'gaken yežlyó nga, san neda', žakze chia' bi zchi'a laža'a nitó benne'.

¹⁶ La'kze wchi'a laža'a, ka nak da' li wchi'a laža'a, dan' kege nedza' wchi'a laža'a, san Xa', Bennen' bsele'e neda', gónljene' neda' tzen. ¹⁷ Lezka' da' bsdle Moisés nyejw le'e yich la'y, na' znnan: "Da' zzoa ligak chope benne', naken dot da' li." ¹⁸ Neda' zzoa lia' chia' kwinza', na' Xa', Bennen' bsele'e neda', lezka' zzoa lie' chia' neda'.

¹⁹ Naž benne' yodo' fariseo ka' wnnábgekle' Le', na' wnná'gake':

—¿Gaz zoa Xo'?

Bechebe Jesusen', na' gože' lé'gake':

—Bi nónbia'le neda', na' bi nónbia'le Xa'. Chela' nónbia'le neda', lezka' Xa' gónbia'le-ne'.

²⁰ Bchalj Jesusen' da' ni kate' ne zoe' žsedle' benách ka' lo zchil yodo', gan zej nnita'

kak ka' gan zg'ogake' mežw che yodo', san nitó benne' bi bexwe' Le', dan' bi na' žin ža chie' choe'e lo ná'gake'.

Znna Jesús: “Gan cha'a neda', bi gak yidle le'e”

²¹Da' yoble Jesusen' gože' lé'gake', na' wnné':

—Yezá'a yežlyó nga, na' yeyiljle no benne' yeslé' le'e, san ga'n doła' da' nbága'le, na' gatle. Gan cha'a neda', bi gak yidle le'e.

²²Naž bchaljgak benne' judío wnná bia' ka', na' wnná'gake':

—žGot kwine'? Wnné': “Gan cha'a neda', bi gak yidle le'e.”

²³Jesusen' gože' lé'gake':

—Nakle le'e che yežlyó da' žen' že'le nga, san neda' za'a ya'abá che Dios da' žen' ža'le. Nakle le'e benách che yežlyó nga, san neda' bi naka' benne' che yežlyó nga. ²⁴Che len goža' le'e: “Ga'n doła' da' nbága'le, na' gatle.” Cha' bi chejle'le nakkza' Benne' Weslá, ga'n doła' da' nbága'le, na' gatle.

²⁵Naž wnná'gake' Le', na' wnná'gake':

—žNozkze benne' nako'?

Jesusen' gože' lé'gake':

—Naka' kan ba goža' le'e ža ni'te. ²⁶Da' zan da' žala' yapa' le'e, na' wchi'a laža'a da' nak chele. Diža' dot da' li zchalj Xa', Bennen' bsele'e neda', na' da' ženla' zchalje' Le', zcháljlenan' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga.

²⁷Bi bejní'igekle' zcháljlene' lé'gake' kan nak che Dios, Xe'. ²⁸Che len Jesusen' gože' lé'gake':

—Kate' žin ža wchisle neda', Benne' Golje' Benách, nich gotle neda', naž gákbe'elele nakkza' Benne' Weslá, na' bi be žona' žakze chia', san da' bloe'el Xa' neda' zchaljan'. ²⁹Xa', Bennen' bsele'e neda', zóalene' neda'. Xa' bi bka'ne' neda' toza', dan' žónteža' da' žaz laže'e Le'.

³⁰Kate' bchalj Jesusen' da' ni, benne' zan bejlé'gake' chie'.

No benne' nake' che Dios, na' no benne' nake' wen laže'

³¹Naž Jesusen' gože' benne' judío ka', benne' žejlé'gake' chie', na' wnné':

—Cha' góntezele kan znna xtiža'a, da' li gakle benne' wsedle chia' ka'. ³²Gónbia'le da' nak dot da' li, na' dan' naken dot da' li yeslán le'e.

³³Beží'igake', na' belyi'e Le':

—Za'só Bran naktó', na' bi zoa no benne' bene' neto' benne' ndo'w ka'. žBiz chen' znno': “Yeslán le'e”?

³⁴Beží'igake':

—Da' li žapa' le'e: Yógo'te benne' wen doła' ka', yó'ogake' lo na' doła'. ³⁵To benne' ndo'w bi gá'nteze' liž xan yo'o, san bennen' nake' ži'n xan yo'on' gá'nteze' liž bennen' nake' xan yo'on'. ³⁶Ki naken, cha' Bennen' nake' ži'n Dios yeslé' le'e, da' li yelale.

³⁷Nnezla' nakle za'só Bran, san žénelele gotle neda', dan' bi nzi' lo na'le xtiža'a.

³⁸Neda' zchalja' che da' ble'ela' gan zoa Xa', san le'e žonle da' benl-le gan zoa xakzle.

³⁹Beží'igake', na' belyi'e Le':

—Bran nake' xa gole wdé cheto'.

Naž Jesusen' gože' lé'gake':

—Chela' da' li nakle za'só Bran, gonle kan ben Bran na'. ⁴⁰Na'a, žénelele gotle neda', la'kze zcháljljena' le'e da' nak dot da' li, dan' benla' bchalj Dios. Bi ben Bran na' ki. ⁴¹Le'e žonle kan žon xakzle.

Naž belyi'e Le':

—Neto' bi naktó' ži'n zi' ka'. Toze Dios nake' Xato'.

⁴²Naž Jesusen' gože' lé'gake':

—Chela' da' li nak Dios Xale, si' lo na'le neda', dan' bžoja' gan zoa Dios, na' bla'a yežlyó nga. Kege žakze chia' bla'a, san Dios na'kze bsele'e neda'. ⁴³žBi nnézele biz chen' bi gak chejní'ilele da' znna'/? Naken dan' bi žénelele wzé nagle xtiža'a. ⁴⁴Xakzle naken da' xiwe'. Nakle che da' xiwen', na' žénelele gonle da' žaz laže' xalen'. Ža ni'te da' xiwen' naken benne' wetw benách ka', na' bi nzi' lo nan' da' nak dot da' li, dan' bi zchaljen da' li. Kate' žon laže' da' xiwe', ka nakkzen zchaljen, dan' naken benne' wen laže', na' naken ka xágakkze benne' wen laže' ka'. ⁴⁵Dan' zchalja' neda' da' li, bi žejle'le chia'. ⁴⁶žNózelele le'e gak yesbága'le neda' doła'? Cha' zchalja' da' li, žbiz chen' bi žejle'le chia'? ⁴⁷No benne' nake' che Dios, zze nage' xtiža' Dios, san le'e, dan' bi nakle che Dios, bi zze nagle xtiže'e.

Benne' Criston' zoakze' zga'ale' ka Bran

⁴⁸Naž beží'igak benne' judío ka', na' belyi'e Jesusen':

—Káteze wnnato' kate' wnnato' nako' benne' Samaria, na' žonlen da' xiwe' Le' tzen.

⁴⁹Bechebe Jesusen', na' gože' lé'gake':

—Bi žonlen da' xiwe' neda' tzen. Neda' žapa' Xa' ba la'ne, na' le'e zzoale neda' chela'ale. ⁵⁰Bi zka'n zen kwina'. Zoa No Benne' zka'n zene' neda', na' Le' zchi'a laže'e žo'o. ⁵¹Da' li žapa' le'e: nôte'teze benne' si' lo ne'e xtiža'a, bi gat bennen'.

⁵²Naž benne' judío ka' belyi'e Le', na' wnnágake':

—Na'a nnezlto' žonlen da' xiwe' Le' tzen. Bran gote', na' lezka' gotgak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, san Le' znno': “Nôte'teze benne' si' lo ne'e xtiža'a, bi gat bennen'.” ⁵³¿Nakžo' Le' zen ka xazo Bran? Gote' le', na' gotgak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios. ¿Nožzen' žon kwino'?

⁵⁴Bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—Cha' neda' wká'n zen kwina', yela' zen na' bi be zakan'. Xa' zka'n zene' neda', na' le'e znale nake' Dios chele. ⁵⁵Bi nónbia'le Xazo Dios, san neda' nónbi'a-ne'. Chela' nnia': bi nónbi'a-ne', na' gaka' benne' wen laže' kan nakle le'e. Nakle benne' wen laže' ka'. Na'a, da' li nónbi'a-ne', na' nzi' lo na'a xtiže'e. ⁵⁶Xale Bran bebele' dan' žala' le'ele' ža soa' neda' yežlyó nga, na' la'kze gote' ža ni'te, bl'e'elen', na' bebé'le'ele'.

⁵⁷Naž benne' judío ka' belyi'e Jesusen', na' wnnágake':

—Bi na' gono' chi-yon yiz. ¿Bl'e'elo' Bran na'?

⁵⁸Jesusen' gože' légage':

—Da' li žapa' le'e: katen' bi na' soa Bran na', neda' ba zoakza'.

⁵⁹Naž bexwgake' yej ka' nich wže'egaken' Jesusen', san Le' bkache' kwine' lágwage', na' bežoje' la' li'a yodon'. Wdíe' gachje lágwe'le gan nníta'gake', na' beyeje'.

9

Jesús žeyone' to benne' golje' lo chołe

¹Kate' ne zda Jesusen' to latje, bl'e'ele' to benne' golje' lo chołe. ²Benne' wsdle chie' ka' wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—Benne' Wsdle, žnoz ben dola', dan' golje' lo chołe? ¿Benne' ni, cha' xa xne'e?

³Bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—Bi naken dan' ben benne' ni dola', na' kege dan' bengak xa xne'e dola', san naken nich la' law yela' wak zen che Dios ni'a che benne' ni. ⁴Žon byenen gonžo xchin Xa', Bennen' bsele'e neda', kate' ne nak ka te ža. Žin ža gak choł che yela' got, katen' bi gak nitó benne' gone' žin. ⁵Kate' ne zoa'

yežlyó nga, naka' bani' chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga.

⁶Kate' beyož bchalj Jesusen' da' ni, bži'e zene' lo yo, na' bene' góna'do' len zene' na', na' wdeben' yej law benne' lo chołen'. ⁷Naž gože' le':

—Wyéj, na' bejtíb lawo' lo bej nis da' nzin' Siloé. (Siloé naken to diža' hebreo da' znnan: nsela'.)

Naž benne' lo chołen' wyeje' ga na', na' bejtibe' lawe'. Kate' bezé'e ga na', ba zle'ele'. ⁸Naž bebán láže'gak benne' zjo'o li'a ka', len benne' ka' blé'egekle' le' zga'ale katen' goke' lo chołe, na' wnnágake':

—¿Kege benne' ni bennen' wži'e, na' wnnable' no benne' bi da' wnezjwe' chie'?

⁹Bale' wnnágake':

—Lekze'.

Yebale' wnnágake':

—Kegen', san kan znna' law bennen', lezka' znna' law benne' ni.

Le' wnné':

—Nedan'.

¹⁰Naž wnnábgekle' le', na' wnnágake':

—¿Nakxkze goken, byaljw yej lawo'?

¹¹Bechebe bennen', na' gože' légage':

—Bennen' lie' Jesús bene' góna'do', na' wdeben' yej lawa', na' gože' neda': “Wyéj žoa'a bej nis da' nzin' Siloé, na' bejtíb lawo'.” Wyá'a ga na', na' bejtiba' lawa', na' la' byáljwte yej lawa'.

¹²Naž wnnábgekle' le', na' wnnágake':

—¿Gaz zoa bennen'?

Le' gože' légage':

—Bi nnezla'.

Benne' yodo' ka' wnnábgekle' binlo bennen' byaljw yej lawe'

¹³Naž bché'gake' bennen' goke' lo chołe, na' bejžégake' le' lawgak benne' yodo' fariseo ka'. ¹⁴Dan' nak ža la'y chégake' kate' ben Jesusen' góna'don', na' bsaljwe' yej law bennen' goke' lo chołe, ¹⁵che len benne' yodo' fariseo ka' wnnábgekle' le' da' yoble nakx goken byaljw yej lawe'. Le' gože' légage':

—Bdebe' góna'do' yej lawa', na' bejtiban', na' zle'ela'.

¹⁶Naž bchaljgak bale' benne' yodo' fariseo ka', na' wnnágake':

—Bennen' bi nake' che Dios, dan' bi žape chi'e ža la'y.

Yebale' wnnágake':

—¿Wak to benne' doła' gone' yela' wak ka' kan zej nak da' ka' žon bennen'?

Ka' goken, bžoj chópłegake'. ¹⁷Da' yoble wnnábgekle' bennen' goke' lo chołe, na' wnnágake':

—¿Biz žnno' le' che bennen', žnno' bsaljwe' yej lawo'?

Le' wnné':

—Nake' benne' zchalje' lo wláz Dios.

¹⁸Benne' judío wnná bia' ka' bi bejlé'gake' cha' goke' lo chołe katen' golje', na' byaljw yej lawe'. Che len blížgake' xa xna' bennen' byaljw yej lawe'. ¹⁹Wnnábgekle' légake', na' wnnágake':

—¿Nak benne' ni ži'nle, žnnale golje' lo chołe? ¿Nakxkze naken zle'ele' na'a?

²⁰Bechébegak xa xne'e ka', na' belyi'e légake':

—Nnezlto' benne' ni nake' ži'nto', na' golje' lo chołe, ²¹san nakx goken, zle'ele' na'a, bi nnezlto', na' noz bennen' bsaljwe' yej lawe', bi nnezlto'. Le nnable' le', dan' ba nake' benne' wak. Lekze' nne'.

²²Ki wnnagak xa xna' bennen' goke' lo chołe, dan' zžébegake' benne' judío wnná bia' ka', dan' ba ben xtiža'gake' cha' nóte'teze benne' nne' nak Jesusen' Benne' Criston', to chi'ize kwéjgake' bennen' lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkele' xtiža' Dios. ²³Che len wnnagak xa xne'e: "Le nnable' le', dan' ba nake' benne' wak."

²⁴Naž benne' judío wnná bia' ka' da' yoble blížgake' bennen' goke' lo chołe, na' belyi'e le':

—Ni'a che Xanžo Dios wnné da' likze. Neto' nnezlto' nak bennen' benne' doła'.

²⁵Naž bechebe bennen' goke' lo chołe, na' wnné':

—Cha' nake' benne' doła' bi nnezla'. To da' nnezla'. Zga'ale goka' lo chołe, na' na'a zle'ela'.

²⁶Wnnábgekle' le' da' yoble, na' wnnágake':

—¿Biz bene' chio'? ¿Nakx bene' nich bsaljwe' yej lawo'?

²⁷Bechebe bennen', na' gože' légake':

—Ba gožkza' le'e, san bi gónelele si' lo na'le xtiža'a. ¿Biz chen' žénelele yénlele da' yoble? ¿Žénelele gónlenle Le' tzen?

²⁸Naž bká'ngake' le' ka'ze, na' wnnágake':

—Le' žónleno' bennen' tzen, san neto' žónleno' Moisés tzen. ²⁹Neto' nnezlto' Dios

bcháljlene' Moisés na', san kan nak che benne' ni, bi nnezlto' nož benne' bsele'e Le'.

³⁰Naž bechebe bennen', na' gože' légake':

—Da' ni žonen ga žebán laža'a. Le'e bi nnézlele nož benne' bsele'e bennen', na' Le' bsaljwe' yej lawa'. ³¹Nnezlžo Dios bi ženle' chegak benne' doła' ka', san ženle' che no benne' zka'n zene' Le', benne' žone' ka' žénele' Le'. ³²Ža ni'te na' zejte na'a bi ženle' cha' no benne' bsaljwe' yej law to benne' golje' lo chołe. ³³Chela' bi nak bennen' che Dios, bi be gak gone'.

³⁴Naž beži'igak benne' yodo' ka', na' belyi'e le':

—Kan goljo' nak bian' nbago'o doła'.

¿Žéneklzo' le' wsdlo' neto'?

Naž bebéjgake' le' na'le.

No benne' ka' zej nchólgekle'

³⁵Benle Jesusen' kan bengak benne' judío wnná bia' ka', bebéjgake' bennen' goke' lo chołe. Kate' bežage' le', gože' le':

—¿Žejli'o che Ži'n Dios?

³⁶Bechebe' le', na' gože' Jesusen':

—¿Nožen', nich chejli'a chie'?

³⁷Jesusen' gože' le':

—Ba ble'elo' le', na' neda' nga zcháljlena' le', naka' Ži'n Dios.

³⁸Naž bennen' byaljw yej lawe', bka'n zene' Jesusen', na' gože' Le':

—Yoa'a lo no'o, žejli'a chio' Le'.

³⁹Jesusen' wnné':

—Nich wchi'a laža'a benách ka', bla'a yežlyó nga, nich lé'egekle benne' ka' zej nchólgekle', na' gaggak ka benne' lo chołe benne' ka' žékgekle' zlé'egekle'.

⁴⁰Kate' benne' yodo' fariseo ka', benne' nníta'gake' gan zoa Jesusen', béngkele' da' ni, naž belyi'e Le':

—¿Nakto' benne' nchólgekle'?

⁴¹Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Chela' ncholze yej lawle, bi nbága'le doła'. Na'a žnnale: "Zlé'elto'." Che len nbága'le doła'.

10

Žsaka' lebe Jesús che le'je chegak žila' ka'

¹Lezka' wnná Jesusen':

—Da' li žapa' le'e: no benne' bi choe'e gan žo'ogak žila' ka' lo le'je chégakba', san žoe'e ga yoble, benne' ni nake' wbán, na'

zbankze'. ² Benne' žoe'e gan žo'ogak zila' ka' nake' benne' žape chi'ikze' légakba'. ³ Nich cho'o benne' ni, žsaljw benne' zoe' žape chi'e gan žo'ogak zila' ka', na' légakba' žéngeklba' chi'e, na' žeyónbia'gakba'-ne'. ⁴ Le' žližgake'-ba' to toba' kan nzi' lágakba', na' žebeje' légakba'. ⁵ Kate' ba wleje' yógo'te zila' ka', bia zej nakba' chie', znežwe' lágakba', na' légakba' žejnáv-gakba' le', dan' žeyónbia'gakba' chi'e. ⁶ Bi chejnąwgakba' benne' yoble, san wzón-njgake' le', dan' bi nónbia'gakba' chi'igak benne' yoble ka'.

⁷ Jesusen' bcháljlene' légake' da' ni da' bsaka' lebe', san bi bejn'igekle' dan' gože' légake'.

Jesús nake' Benne' žape chi'e zila' ka'

⁷ Naž Jesusen' bcháljlene' légake' da' yoble, na' wnné':

—Da' li žapa' le'e: neda' naka' ka to gan žo'ogak zila' ka'. ⁸ Ba bla'gak benne' zan, benne' ka' wnnágake' zej nake' Benne' Criston', san yógo'te benne' ka' bžingake' zgá'alegake' ka neda', zej nake' benne' wbán ka', na' želbankze', na' bi wzé nag-gak zila' ka' chégake'. ⁹ Neda' naka' ka to gan žo'ogak benách ka'. Nóte'teze benne' chó'olene' neda', yelá bennen', na' gake' ka to zila' žo'oba', na' žežojba', na' žel'-lba' da' žawba'.

¹⁰ Za'ze benne' wbán nich kwane'-ba', na' gote'-ba', na' wžia' yi'e-ba'. Neda' bla'a nich gata' yela' nban da' zejli' kanne' chegak benách ka' zej nake' ka zila' chia' ka', na' gáta'teze yela' nban da' zejli' kanne' ché-gake'. ¹¹ Neda' žape chi'a' benách chia' ka' kan žon bennen', lo yela' ži'i laže' chie' žape chi'e zila' chie' ka'. Bennen' žape chi'e zila' ka' ki ba zoakze' wdíe' yela' nban chie' ni'a chegak zila' chie' ka'. ¹² Benne' nazjwe', benne' žape chi'e zila' ka', zle'ele' za' beko' yixe' snia, na' zka'ne' zila' ka', na' žzonnje', na' beko' yixe' snia na' žejtáwya'aba' zila' ka', na' žeslásba' légakba'. Ki žon benne' nazjwen', benne' žape chi'e zila' ka', dan' bi nakkze' benne' wape zila' ka', na' zila' ka' bi zej nakba' chekze'. ¹³ Žzonnj benne' nazjwen' dan' žape chi'e zila' ka' nich si'ze' mežw, na' bi že' laže'e légakba'.

¹⁴⁻¹⁵ 'Neda', lo yela' ži'i laže' chia' žape chi'a' zila' ka'. Kan nonbia' Xažo Dios neda', na' neda' nónbi'a Xan', lezka' benách chia'

ka', benne' zej nake' ka zila' chia' ka', zej nónbi'e neda', na' zdia' yela' nban chia' ni'a chegak zila' ka', na' zila' ka', bia zej nakba' chia' nónbia'gakba' neda'. ¹⁶ Lezka' zej nmita' zila' yoble chia' ka', bia ka' bi zej nbabba' nga. Lezka' žala' chejxi'gaka'-ba'. Bia ka' yéngeklba' chi'a, na' gákgakba' toze len yeba'le zila' chia' ka', na' nedkza' gape chi'a légakba'.

¹⁷ Che len Xan' nži'ile' neda', dan' zdia' yela' nban chia', na' yezi'an da' yoble, da' zejlás: wa'a latje benne' ka' gótgake' neda', na' yebana' lo yela' got. ¹⁸ Nitó benne' bi sáke'le' gote' neda', san nedkza' zdia' yela' nban chia', na' gata'. Nzi' lo na'a wdían', na' nzi' lo na'a yezi'an da' yoble. Ki naken dan' ki gož Xan' neda' gona'.

¹⁹ Kate' béngekle benne' judío ka' da' ki, da' yoble bel-lá'a lágake' kan žékgekle' che Jesusen'. ²⁰ Benne' zan ladjwgake' wnná-gake':

—Yoe'e be' xiwe', na' nyal' yichj lázda'we'. žBiz chen' zze nagle chie' le'?

²¹ Yeba'le' wnnágake':

—To benne' yoe'e be' xiwe' bi zchalje' ki. žWak to be' xiwe' wsaljwn yej lágwak benne' lo chole' ka'?

Benne' judío wnná bia' ka' zzoágake' Jesús chela'ale

²² Žak byo' zag ka', na' nak ža žóngake' lni lo yež Jerusalen', kate' žejsá' láže'gake' ka bđégake' yodo' chégake' lo na' Dios. ²³ Zda Jesusen' ža yo'o yodo' gan nak lo zchil chen, dan' nzin' Zchil Che Salomón. ²⁴ Benne' judío wnná bia' ka' bel-yéjhgake' Jesusen', na' belyi'e le':

—žBatxkze wsano' žono' ga žek zedlto'? Cha' nako' Benne' Criston', kwáselo bl'oe'el neto'.

²⁵ Jesusen' gože' légake':

—Ba gožkza' le'e, san bi žejle'le chia'. Žin ka' da' žona', da' ka' bde Xa' lo na'a gona', zej nak bian' no naka'. ²⁶ Le'e bi žejle'le chia', dan' bi nbáblenle benne' ka' zej nake' zila' chia' ka', kan ba gožkza' le'e.

²⁷ Zila' chia' ka' žéngeklba' chi'a, na' žeyón-bia'gakba' neda', na' neda' nónbia'gaka'-ba', na' zá'lengakba' neda' tzen. ²⁸ Neda' znezjwa' yela' nban da' zejli' kanne' ché-gakba', na' bi kwia' yí'gakba', na' nitó benne' bi sáke'le' kwéjgake'-ba' lo na'a neda'. ²⁹ Xažo Dios bėnngake'-ba' chia', na'

Le' napže' yela' wak ka yógo'te benách ka', na' bi gak nitó benne' kwéjgake'-ba' lo na' Xan'. ³⁰Neda', na' Xažo Dios, toze nakto'.

³¹Da' yoble benne' judío wnná bia' ka' bəxwgage' yej ka' nich wžé'egaken' Jesusen'. ³²Jesusen' gože' légage':

—Da' zan da' zej naken chawe' bena' lawle, dan' nzi' lo na'a che Xan'. ¿Ni'a che bizle žin chawe' ka' wže'ele neda' yej?

³³Beži'igak benne' judío wnná bia' ka', na' belyi'e Le':

—Ni'a che žin chawe' ka' bi wže'eto' le' yej, san dan' bi zchaljo' chawe' che Dios. Le' nako' benachze, na' žon kwino' Dios.

³⁴Bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—Nyejw le'e yiche la'y kan wnná Dios, da' znnan: “Neda' znnia': nakle dios ka'.” ³⁵Nnézkelžo da' nyejw le'e yiche la'y nyéjwkzen to chi'ize. Le'e yiche la'y na' benne' ka' bchaljlen Dios légage' nzi' lágake' dios ka'. ³⁶Diosen' bebeje' neda' chekze', na' bsele'e neda' yežlyó nga. ¿Na'a znele chia': “Le' bi zchaljo' chawe' che Dios” dan' wnná: “Zi'n Dios naka'”? ³⁷Cha' bi žona' žin da' bde Xažo Dios lo na'a gona', bi žala' chejle'le chia'. ³⁸Cha' žona' žin da' bde Dios lo na'a gona', la'kze bi žejle'le chia' nedkza', le chejlé' da' zej nak bia' žin ka' da' žona', nich gákbe'le žonlen Xažo Dios neda' tzen, na' neda' žónlena' Xan' tzen.

³⁹Da' yoble gónegekle' séngake' Jesusen', san Le' belé' lo ná'gake'.

⁴⁰Naž wyėj Jesusen' da' yoble yechejá'a yego Jordán, gan wdá Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis. Jesusen' bga'ne' ga na'.

⁴¹Benne' zan bžingake' gan zoa Jesusen', na' wnná'gake':

—Da' li bi ben Zwa nitó yela' wak zen, san yógo'te da' wnná Zwan' kan žala' gak che benne' ni, dot da' li naken.

⁴²Che len benne' zan bejlé'gake' che Jesusen' gan zoe'.

11

Da' gok katen' got Lásaro

¹Kate' ža ka' Lásaro, benne' Betania, die' yižwé'. Betania na' naken lažgak Lia, na' Marta. Nak Marta na' no'le bile Lian'. ²Nak Lian' no'le zan Lásaron', bennen' die' yižwé', na' lezka' nake' no'len' wloé'e da' zla' zix ni'a Xanžon', na' besbiže' ni'e len yicha' yichje'. ³Belseja' no'le zan Lásaron' to benne' bejliže' Jesusen', na' wnné':

—Xan, bwia nga, Lásaro, bennen' nži'ilo'-ne', die' yižwé'.

⁴Kate' Jesusen' benle' da' ni, gože' benne' ka' nníta'le'ngake' Le', na' wnné':

—Yižwé' ni bi naken da' goten le' to chi'ize, san naken nich la' law yela' zen che Dios, na' ni'a che yižwé' ni lezka' la' law yela' zen chia' neda', Zi'n Diosen'.

⁵Jesusen' nži'ile' Martan', na' no'le bile Martan', na' Lásaron'. ⁶La'kze Jesusen' nži'ile' légage', kate' benle' de' Lásaron' yižwé', bga'ne' gan zoe' yechóp ža ka'. ⁷Wd' chope ža ka', Jesusen' gože' benne' wsdle chie' ka', na' wnné':

—Le cho'o da' yoble gan nbab Judea.

⁸Naž benne' wsdle chie' ka' belyi'e Le', na' wnná'gake':

—Benne' Wsdle, gónegekle benne' judío wnná bia' ka' wžé'egake' Le' yej. ¿Chejo' da' yoble ga na'?

⁹Bechebe Jesusen', na' gože' légage':

—Zej de chežinno hora te ža. No benne' zde' te ža, bi chejchegwe', dan' zle'ele', dan' bani' da' zoon yežlyó nga zóalenen le'. ¹⁰Cha' bennen' zde' žel, na' chejchegwe', dan' bi zóalen banín le'.

¹¹Kate' Jesusen' beyóž bchalje' da' ni, naž gože' légage':

—Ztas Lásaro, benne' lježžon', na' cha'a neda' ga na' nich yeshana'-ne'.

¹²Naž benne' wsdle chie' ka' belyi'e Le', na' wnná'gake':

—Xan, cha' ztase', yeyake'.

¹³Jesusen' wnné' ki dan' ba got Lásaron', san légage' žékgekle' wnné': “Ztasze Lásaron'!” ¹⁴Naž Jesusen' gože' légage' kwáselo, na' wnné':

—Ba got Lásaron'. ¹⁵Žebela' dan' bi wzóa' ga na', dan' gak na'a to da' gon chawen' le'e, dan' gonen ga chejle'le chia'. Le cho'o na'a gan de Lásaron'.

¹⁶Naž Mas, to benne' žónlene' Jesusen' tzen, bennen' lezka' lie' Benne' Kwach, gože' yezika' benne' wsdle chie' ka', na' wnné':

—Le cho'o, gátlenžo Le' tzen.

Jesús žesbane' benne' gat ka', na' nbánlenžo-ne'

¹⁷⁻¹⁹Yež Betania na' žen' gawze gan že' yež Jerusalén, na' nga'nzen ka zža'žo to hóraze. Che len ba bžingak benne' zan, benne' judío ka', gan zej nnita' Marta, na'

Lia, nich yeyón zéngake' légake', dan' ba got benne' zángake'. Kate' Jesusen' bžine' ga na', benne' ba gok tape ža yo'o Lásaron' lo yežw ba. ²⁰ Katen' benne' Martan' za' Jesusen', naž bžoje' lo yo'o, na' bejchage' Le', san Lian' bga'nze' lo yo'o. ²¹ Martan' gože' Jesusen':

—Xan, chela' wzó' Le' nga, bi got benne' zana'. ²² Lezka' na'a, nnezla' yógo'te da' nnablo' Dios, Le' gonnen' chio'.

²³ Jesusen' wnné':

—Yebán benne' zano'.

²⁴ Martan' gože' Le':

—Nnezla' yebane' kate' žin ža ze lawte ža na' katen' yebangak benne' gat ka'.

²⁵ Naž Jesusen' wnné':

—Nedkza' naka' Benne' žesbane' benne' gat ka', na' lezka' naka' Benne' zej nbanlen benách ka'. Nóte'teze benne' chejli'e chia' neda', la'kze gate', yebankze', ²⁶ na' yógo'te benne' ka' nníta'gake' nbángake', na' žejlí'gake' chia', bi gátgake' to chi'ize. *¿Žejlí'o da' ni?*

²⁷ Martan' gože' Le':

—O', Xan. Žejlí'a nako' Le' Benne' Criston', Zi'n Dios, Bennen' bchebe laže' Dios selež'e yežlyó nga.

Zbeže Jesús dan' žeyache' láže'le' no'le zan Lásaro ka'

²⁸ Kate' Marta beyož bchalje' da' ni, beyeje' yo'o, na' bejliže' Lia, no'le bile', na' ži žize gože' le':

—Benne' Wsedle zoe' nga, na' žinnie' le'.

²⁹ Kate' benle Lian' da' ni, la' wzó ža'tie', na' wyeje' gan zoa Jesusen'. ³⁰ Bi na' cho'o Jesusen' yeždon', san zoaze' gan bejchág Martan' Le'. ³¹ Kate' benne' judío ka', benne' nníta'gake' lo yo'on', na' žeyón zéngake' no'le ka', blé'egekle' wzó ža' Lian', na' tariaze bžoje', naž bejnágwage' le', na' wnágake':

—Cheje' žoa'a yežw ba nich chejcheže' ga na'.

³² Naž bžin Lian' gan zoa Jesusen'. Kate' blé'ele' Le', byechwe' xni'e, na' gože' Le':

—Xan, chela' wzó' Le' nga, bi got benne' zana'.

³³ Kate' blé'el Jesusen' zbeže', na' lezka' zběžegak benne' judío ka' zej nníta'lengake' le', naž gok nyache' laže'e, na' bka' chi'e, ³⁴ na' wnné':

—*¿Gaz bkáche'le-ne'?*

Belyi'e Le':

—Da wio'.

³⁵ Wžeže Jesusen'. ³⁶ Naž bchaljgak benne' judío ka', na' wnnágake':

—Le wia nga kan nži'ile'ele' le'.

³⁷ Baļe' wnnágake':

—Ben Benne' ni ga zle'el bennen' goke' lo choļe. *¿Gok bene' ga bi got Lásaron'?*

Žebán Lásaro lo yela' got

³⁸ Da' yoble Jesusen' bka' chi'e, na' bžine' gan de yežw ban'. Ba na' yo'on to bloj le'e ya'a yej gan nadjw yežw ban', na' da' to yej blag da' nsejwn gan žo'o no benne' lo blojen'. ³⁹ Jesusen' gože' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Le yeká'a yej blagen'.

Naž Marta, no'le zan benne' gaten', gože' Le':

—Xan, ba zle'e zgot dan' ba gok tap ža nate'.

⁴⁰ Jesusen' wnné':

—*¿Kege gožkza' le' cha' žejli'o, le'elo' yeļa' wak zen che Dios?*

⁴¹ Naž beká'gake' yej blagen' da' nsejwn gan žo'o no benne' lo blojen' gan yo'o benne' gaten'. Bwia Jesusen' ya'abale, na' wnné':

—Xe, žapa' Le': “Žóxkeno'” dan' ženlo' chia' neda'. ⁴² Neda' nnezla' žéntezelo' chia' neda', san zchalja' ki nich gak da' chawe' chegak benne' zan ki, na' nich chejlé'gake' Le' bséļa'kzo' neda'.

⁴³ Kate' beyož bchalj Jesusen' da' ni, wnné' žiže, na' wnné':

—Lásaro, bežój kile.

⁴⁴ Bežój benne' gaten' lo yežw ban', zej nžej ni'a ne'e len láže'do' ka', na' ngache' lawe' len yetó láže'do'. Naž Jesusen' gože' légake':

—Le yesyéž laže' ka' lo ni'a ne'e, na' le we' latje yezé'e.

Žon xtiža'gak benne' wnná bia' ka' nich gótgake' Jesús

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lk. 22:1-2)

⁴⁵ Benne' zan, benne' judío ka', jáklene' Lia tzen, na' blé'egekle' dan' ben Jesusen'. Naž bejlé'gake' chie'. ⁴⁶ Baļe' jake' gan zej nníta' benne' yodo' fariseo ka', na' bžéngekle' légake' kan ben Jesusen'. ⁴⁷ Naž bdožgak tzen benne' yodo' wchi'a laže' ka' len benne' yodo' fariseo ka', na' bxož wnná bia' ka', na' wnnágake':

—¿Nakɣkze gonžo? Žon bennen' da' zan yel'a' wak zen. ⁴⁸ Cha' wnéjwžo Le' latje gonže' kan žone', yógo'te benách chejlé'gake' chie', na' yídegak benne' Roma ka' nga, na' wchínnjgake' yodo' la'y chežo, na' yež chežo nga.

⁴⁹ Naž bchalj Kaifás, bennen' nake' bɣoz blo yizen', na' žónlene' lé'gake' tzen, na' gože' lé'gake':

—Le'e bi be nnézele, ⁵⁰ na' bi žákbe'elele žon byenen gat to benne' ni'a chegak benách ka', nich bi kwia y'gak yógo'te benne' judío ka'.

⁵¹ Kege žakze chie' bchalje' da' ni, san dan' nake' bɣoz blo yizen', che len bchalje' lo wláz Dios kan žal'a' gat Jesusen' ni'a chegak benne' yežen'. ⁵² Gat Jesusen', kégeze ni'a che yežen', san lezka' gate' nich wtobe' zi'n Dios ka', benne' zej náslase', nich gák-gake' toze. ⁵³ Ka' goken, la' ža na'ze ben xtíža'gake' gótgake' Jesusen'. ⁵⁴ Che len biž wdá Jesusen' kwáselo gan zej nnita' benne' judío ka', san bezé'e ga na', na' wyeje' to latje gawze gan nak latje dach, na' ble'e lo yež Efraín, gan bga'ne' tzen len benne' wsedle chie' ka'.

⁵⁵ Kate' ža na' za' gawze Lni Pasko' chegak benne' judío ka' kate' žejsá' láže'gake' kan ben Dios katen' bebeje' benách chie' ka' lo yežlyó Egipto. Bžojgak benne' zan lo yež ka', na' jake' lo yež Jerusalén kate' za' žin lni na', nich chejpa' kwíngake' kan nak che yodo'. ⁵⁶ Benne' ka' nnita'gake' lo yež Jerusalén beyíl'gake' Jesusen', na' katen' wnnita'gake' lo zchil yodo', belnnable' ljéž-gake' toe' yetóe', na' wnnágake':

—¿Biz znnale le'e? ¿Wide' lni, cha' bi yide'?

⁵⁷ Ba wnnagak bɣoz wnná bia' ka' len benne' yodo' fariseo ka', cha' no benne' mnezle' gan zoa Jesusen', žal'a' yedjzenle' lé'gake' nich gak chejxéngake' le'.

12

To no'le lie' Lia zgo'e da' zla' zix ni'a Jesús (Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

¹ Kate' ne zej nga'n yexóp ža žin Lni Pasko' kate' žejsá' láže'gake' kan ben Dios katen' bebeje' benách chie' ka' lo yežlyó Egipto, bla' Jesusen' lo yež Betania, gan zoa Lásaro, bennen' gote', na' besbán Jesusen' le' lo yel'a' got. ² Naž bs'ni'agake'

to yel'a' waw ga na' da' gaw Jesusen'. Lia, no'le zan Lásaron', wloé'e yel'a' wawn', na' že' Lásaron' ladjw benne' ka' žé'lengake' Jesusen' tzen, gan že'j žáw'gake'. ³ Naž Lian' beɣwe' ka to ya da' zla' zix che yeje susén las, da' záka'le'en, na' wloé'en lo ni'a Jesusen'. Besbiže' ni'e len yicha' yichje'. Dot lo yo'on' wže' be' zixen'. ⁴ Naž bchalj to benne' wsedle che Jesusen', bennen' lie' Judas Iskariote, zi'n to benne' lie' Smon, na' nake' bennen' wdíe' Jesusen' lo na'gak benne' yodo' ka', na' wnné':

⁵ —¿Biz chen' bi wdó'w da' zla' zixen', da' zakan' lázjwžo che to yiz, na' gak no benne' chise' mežwn' chegak benne' yache' ka'? «Wnné' ki, kege dan' že' laže'e benne' yache' ka', san nake' wbán, na' lekze' noe'e bzod mežw ché'gake', na' zka'lane' mežwn' da' zgó'ogake' lo bzoden'.)

⁷ Naž Jesusen' gože' le':

—Le we'e latje, dan' nak da' ni da' bene' to da' zpe'en che ža gacha'a lo yežw ba. ⁸ Benne' yache' ka' zej nnita'lenteze' le'e, san neda' bi gá'n-teza' gan zoale.

Benne' judío wnná bia' ka' žénegekle' gót-gake' Lásaro

⁹ Kate' bénegekle benne' judío ka' zoa Jesusen' lo yež Betania, benne' zan žjake' ga na', kégeze dan' zoa Jesusen' ga na', san lezka' dan' žénegekle' lé'egekle' Lásaro, bennen' besbán Jesusen' lo yel'a' got. ¹⁰ Naž bɣoz wnná bia' ka' ben xtíža'gake' lezka' gótgake' Lásaron'. ¹¹ Ka' goken dan' benne' zan, benne' judío ka', žejlé'gake' che Jesusen', na' ba wlé'y yichjgake' bɣoz wnná bia' ka' ni'a che Lásaron'.

Zka'n zéngake' Jesús kate' žoe'e yež Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lk. 19:28-40)

¹² Bžingak benne' zan lo yež Jerusalén ža Lni Pasko', na' ža chope ža bénegekle' za' Jesusen' lo yežen'. ¹³ Naž wdíchjw'gake' zin ka', na' bžojgake' nich chejchág'gake' Jesusen', na' wžežeya'agake' zižje, na' wnnágake':

—¿Ga'n žen Dios! ¿Ga'n žen Benne' ni ze'e lo wláz Xanžon', na' nna bi'e benách Israel ka'!

¹⁴ Jesusen' bžel-le' to búrrodo', na' wže'e-ba' kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

¹⁵ Bi žébele le'e, zoale yež Sión.

Le wia nga, za' Benne' nna bi'e le'e.

Žie to búrrodo'.

¹⁶ Kate' gok da' ni, bi bejní'igekle benne' wsedle ka' che Jesusen', san wdé na', kate' bebane' Le' lo yela' got, na' beyepe' ya'abá che Dios, naž bejsá' láže'gake' da' ni da' nyejw le'e yiche la'y kan žala' gaken chie', na' ki goken chie'.

¹⁷ Lezka' benne' ka' wnníta'lengake' Jesusen' katen' bliže' Lásaro, bennen' bgache'e lo yežw ba, na' besbane' le' lo yela' got, bzoa lígake' che da' bene'. ¹⁸ Lezka' che len bžojgak benne' ka', na' bejchággage' Jesusen', dan' béngekle' kan nak yela' wak zen na' da' bene' Le'. ¹⁹ Naž benne' yodo' fariseo ka' bcháljgake' la' légakze', na' wnnágake':

—Nak bia' bi be sáke'lžo gonžo. Le wia kan žonlengak yógo'te benách Le' tzen.

Benne' zi'to' ka' žljgake' Jesús

²⁰ Bałe benne' zi'to' ka' zej nžage' benne' ka' bžingake' lo yež Jerusalem ža Lni Paskon' nich wká'n zéngake' Dios. ²¹ Benne' zi'to' ka' bejchággage' Lip, benne' Betsaida, yežen' nbaben Galilea, na' góta'yoegek' le', na' wnnágake':

—Benne', žénelto' le'elto' Bennen' lie' Jesús.

²² Wyěj Lipen', na' bzenle' Ndras da' ni. Naž Ndrezen' len Lipen' bejzéngeklen' Jesusen'. ²³ Bechebe Jesusen', na' gože' lé-gake':

—Za' žin ža gata' neda', Benne' Golje' Benách, na' yeyá'a latje chia' ya'abá che Dios. ²⁴ Da' li žapa' le'e: ga'n toze to bínnedo' cha' bi gachen' lo yo, na' te chen. Cha' te che bínnedon', lan', na' wnezjwn bínnedo' zánle'eže. ²⁵ No benne' že' láže'ze' yela' nban chie', wniten', dan' gat to chi'ize bennen'. No benne' bi že' láže'ze' yela' nban da' nape' yežlyó nga gape chi'en, na' gata' yela' nban da' zejľ kanne chie'. ²⁶ Cha' žénele no benne' gone' xchina', žala' gónlene' neda' tzen, na' gan chejsóa' neda', chejsóa bennen' žone' xchina'. Cha' žon to benne' xchina', Xažo Dios gape' le' ba la'ne.

Jesús žloe'ele' kan za' gótgake' Le'

²⁷ Lezka' wnná Jesusen':

—Na'a žek zédle'ela'. Žizkze nnia'? žNnia': Xe, beslá neda' lo da' žala' gaken chia' na'a? Che len bla'a, nich soela' da' žala' gaken chia' na'a. ²⁸ Xe, ben ga la' law yela' zen chio'.

Naž benle chi'i to Benne' zchalje' ya'abá che Dios, na' wnné':

—Ba bena' ga nla' law yela' zen chia', na' da' yoble gona' ga la' lawn.

²⁹ Benne' zan, benne' ka' nníta'gake' ga na', béngekle' chi'i na', na' wnnágake':

—jWzió' wnnén!

Yebałe benne' ka' wnnágake':

—To wbás che ya'abá che Dios bcháljlene' Le'.

³⁰ Naž bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Benle chi'i na', kege ni'a chia' neda', san ni'a chele le'e. ³¹ Ba bžin ža wchi'a laže' Dios benách yežlyó nga. Na'a Dios cho'ne' da' xiwe' na'le, dan' zrna bian' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. ³² Na'a, cha' benne' ka', benne' gótgake' neda', wchís-gake' neda', Benne' Golje' Benách, ža'le, gona' ga dobgak yógo'te benách ka' gan soa' neda'.

³³ Len da' ni da' bchalj Jesusen' bloe'ele' law kan gate'. ³⁴ Benne' zan ka' belyi'e Jesusen', na' wnnágake':

—Neto' benlto' chegak benne' ka', benne' bélgake' xtiža' Dios, da' znnan: “Sóateze Benne' Criston'.” žBiz chen' znnno' Le': “Žon byenen wchís-gake' Benne' Golje' Benách?” žNozkzen' Benne' Golje' Benách?

³⁵ Naž Jesusen' gože' légake':

—Yetó chí'ido'ze sóalena' le'e, na' naka' baní' chele. Le da kate' ne zóalena' le'e, na' de banín' chele, nich bi gak chol nitle. Nóte'teze benne' zde' gan nak chol bi nnezle' gan zeje'. ³⁶ Kate' ne zóalena' le'e, naka' baní' chele. Le chejľé' chia' neda', naka' baní' chele nich gakle ži'n Bennen' nake' banín' da' naken li laže'.

Kate' beyož bchalj Jesusen', beyeje', na' benít lawe' gan nníta'gake'.

Da' žonen ga bi žejle'gak benne' judío ka' che Jesús

³⁷ La'kze ben Jesusen' da' zan yela' wak zen lawgak benne' judío ka', bi bejľé'gake' chie'. ³⁸ Ka' goken, bžin dan' bzoj Isaías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, katen' wnné':

Xan, žnozke benne' bejli'e da' bchaljto'?

žNozkze benne' bloe'el Xanžo Dios le' yela' wak chie'?

³⁹ Ka' goken, bi gok chejľé'gake' che Jesusen'. Goken kan wnná Isaíasen' katen' wnné':

⁴⁰ Dios bene' ga gok chol yichj láždo'gake',

na' gok choch lázdo'gake'
nich bi lé'egek'le' len yej lágwage',
na' nich bi chejni'igek'le' lo yichj
lázdo'gake'.

Na' wnná Dios:

Bi yeyák'gake' chia' nich yeyona' lé'gake'.

⁴¹Bchalj Isaiásen' da' ni dan' blé'ele' yela'
zen che Benne' Criston', na' bchalje' kan
gak chie' le'.

⁴²La'kze goken ki, bejle'gak benne' zan
che Jesusen'. Lezka' bejle'gak ba'le benne'
wnná bia' ka' chie', san dan' zžé'begake'
benne' yodo' fariseo ka', bi bzoa lígake'
chie' kwáselo. Ki béngake' nich bi kwéj-
gake' lé'gake' to chi'ize gan zdóbgake' nich
yéngekle' xtiža' Dios. ⁴³Lezka' béngake'
ki dan' že' láže'gakže' gápegak benách ka'
lé'gake' ba la'ne, ka že' láže'gake' gape Dios
lé'gake' ba la'ne.

*Kwia yí'gake' dan' bi žejlé'gake' da' bchalj
Jesús*

⁴⁴Jesusen' wnníe' zizje, na' wnné':

—No benne' žejli'e chia' neda', kege
chia' nedza' žejli'e, san lezka' žejli'e che
Xa', Bennen' bsele'e neda'. ⁴⁵Lezka', no
benne' zle'ele' neda', lezka' zle'ele' Xan',
Bennen' bsele'e neda'. ⁴⁶Neda' naka'
baní', na' bla'a yežlyó nga, nich bi ga'ngak
benne' ka' lo cho'le, yógo'te benne' ka'
chejle'gake' chia' neda'. ⁴⁷Cha' ženle no
benne' xtiža'a, na' bi žapen' ba la'ne, kege
neda' choga' che bennen' kwia yi'e, dan'
bla'a nga, kege nich choga' chegak benách
ka' nníta'gake' yežlyó nga kwia yí'gake',
san nich yeslá' benách ki. ⁴⁸No benne' zzo'e'
neda' chela'ale, na' bi zzi' lo ne'e xtiža'a,
ba zoa da' chogen chie' kwia yi'e. Dižan'
dan' bchálj'jena' le'e naken da' chogen che
bennen' kwia yi'e že za le'awte že na'. ⁴⁹Ki
naken dan' zchalja', kege žakze chia', san
Xa', Bennen' bsele'e neda', gože' neda' da'
žala' nnia', na' lezka' kan žala' wchalja'.
⁵⁰Nnezla' gož Dios neda' gona' ki nich gata'
yela' nban da' žejlí kanne chegak benách
ka'. Ki naken, zchalja' kan ba gožkze Xan'
neda'.

13

Jesús žibe' ní'agak benne' wsdle chie' ka'

¹Bžin že za' žin Lni Pasko' kate' že-
jsá' láže'gake' kan ben Dios, katen' bebeje'
benách chie' ka' lo yežlyó Egipto. Jesusen'
nnézkzele' za' žin že chie' gate', katen'

wzé'e yežlyó nga, na' yeyeje' gan zoa Xe'.
Kan nži'ile' benách chie' ka', benne' ka'
nníta'gake' yežlyó nga, na' nži'ile' lé'gake'
na' zejte gate' lo wláz lé'gake'.

²Da' xiwe' ba ngo'o yelan' Judas Iskariote,
zi'n to benne' lie' Smon, nich wdíe' Jesusen'
lo na'gak benne' ka' gót'gake' le'. ³Jesusen'
nnézkzele' kan nak, bžoje' gan zoa Dios, na'
yeyeje' gan zoa Dios, na' Dios, Xe', ba bdi'e'
lo ne'e le' dot yela' wnná bia' chie'. ⁴Che
len, kate' ne že'j žáwgake', wzó ža' Jesusen',
na' beké'e lažen' žxoa xkože'e. Be'xwe' to
laže' da' žesbížlenžon na'žo, da' bde'en li'e.
⁵Naž wdé'e nis to lo žiga' ya, na' wzó lawe'
žibe' ní'agak benne' wsdle chie' ka', na'
žesbiže' ní'agake' len lažen' da' dan' li'e.

⁶Kate' bžin Jesusen' gan že' Smon Bedw,
Bedon' gože' le':

—Xan, bi žala' chibo' le' ni'a.

⁷Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Da' ni da' žona', bi žejni'ilon' na'a, san
te na'a chejni'ilon'.

⁸Naž Bedon' gože' le':

—Bi chibkzo' le' ni'a.

Jesusen' gože' le':

—Cha' neda' bi chiba' le', bi sáke'lo'
gón'leno' neda' tzen.

⁹Naž Smon Bedon' gože' le':

—Xan, kégeze ni'a chibo', san lezka'
chibo' na'a, na' yichja'.

¹⁰Jesusen' gože' le':

—No benne' nyaže', ní'aze' žon byenen
čažen, dan' ba nakkze' chawe' dotie', na'
le'e nakle chawe', san kege yógo'tele.

¹¹Ki wnná Jesusen': "Kege yógo'tele
nakle chawe'" dan' nnézkzele' no benne'
lád'jwgake' wdíe' le'.

¹²Beyož wdíb Jesusen' ní'agake', na'
beyakwe' lažen' b'xoa xkože'e. Bebi'e gan
že'j žáwgake', na' gože' lé'gake':

—Žejní'iele dan' za' bena' chele? ¹³Le'e
že'le neda': "Benne' Wsdle" na': "Xan."
Da' li nak da' žnnale, dan' ki naka'. ¹⁴Na'a,
cha' neda' naka' Xanle, na' Benne' Wsdle
chele, na' wdiba' ní'ale, lezka' žala' gonle
le'e, chible ni'a lježle tole yetole. ¹⁵To da'
bl'oe'elan' le'e nich gonle le'e kan bena'
neda'. ¹⁶Da' li žapa' le'e: to benne' wen
žin bi nakže' blo ka' Xane', na' to benne'
wbás bi nakže' blo ka' bennen' bsele'e le'.
¹⁷Cha' žejni'ilele yógo'te da' ki, ba nez zen
gaken chele le'e cha' gonle ki. ¹⁸Da' ni
da' žnnia' bi žapa' yógo'tele. Nónbia'kza'

benne' ka' wżekza' neda', san žon byenen
gak dan' nyejwn le'e yiche la'y, dan' znan:
"To benne' že'j žáwlene' neda' tzen wži'e
chia' neda'." ¹⁹ Na'a žloe'ela' le'e zga'ale kan
gaken, nich katen' gaken ki, na' chejle'le
zoakza' neda'. ²⁰ Da' li žapa' le'e: no benne'
gape' to benne' wbás ba la'ne, benne' seła'a
neda', lezka' gape' neda' ba la'ne, na' no
benne' gape' neda' ba la'ne, lezka' gape' Xa'
ba la'ne, Bennen' bsele'e neda'.

Jesús zrne' wdé Judas Le' lo na'gak
benách ka'

(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lk. 22:21-23)

²¹ Kate' beyož bchalj Jesusen' da' ni, gok
nyache' laže'e, na' kwáselo wnné':

—Da' li žapa' le'e: to benne' zoe' ládjwle
le'e nga wdé' neda'.

²² Naž benne' wsdle chie' ka' bwíagake'
law ljéžgake' toe' yetóe', na' gok zédgekle',
na' wza' láže'gake' nólegake' bchalj Je-
susen' chie'. ²³ To benne' wsdle chie', ben-
nen' Jesusen' nži'ile' le', zoe' kwite'. ²⁴ Smon
Bedw bloé'ezele' bennen' nich nnable' Je-
susen' nólegake' bchalje' chie'. ²⁵ Naž ben-
nen' zoe' kwit Jesusen' gože' Le':

—Xan, žnozen' bchaljo' chie'?

²⁶ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Bennen' wa'a-ne' yet xtil da' nbsien.

Naž besbise' yet xtilen', na' bi'en che
Judas Iskariote, ži'n to benne' lie' Smon.
²⁷ Beyož bdaw Judas na' yet xtilen', wyáz da'
xiwe' lo yichj lázda'we'. Naž Jesusen' gože'
le':

—Dan' yo'o lažo'o gono', bentgan na'a.

²⁸ Yezika' benne' wsdle ka' che Jesusen',
benne' že'gake' ga na', na' že'j žáwgake', bi
žejn'ígekle' biz chen' gože' le' ki. ²⁹ Dan'
nwa' Judas na' bzod mežw chégake', che len
gókgekle' bałe' Jesusen' gože' le': "Bejxi'
da' gawžo" o wnné': "Bia' late' chegak
benne' yache' ka'." ³⁰ Katen' Judas na' beyož
bdawe' yet xtilen', na' la' bžojtie', ne nak
žel.

Jesús zchi'le' žo'o to da' kobe da' žon
byenen gonžon

³¹ Kate' ba bžoj Judas, wnná Jesusen':

—Na'a za' la' law yela' zen chia' neda',
Benne' Golje' Benách, na' lezka' la' law
yela' zen che Dios. ³² Cha' la' law yela'
zen che Dios ni'a chia' neda', Ži'ne', lezka'
gonkze Dios ga la' law yela' zen chia'
neda', Ži'ne', na' la' gontie' ki. ³³ Le'e,

ži'na'do' ka', yetó chí'ido'ze zóalena' le'e.
Yeyilje neda', na' kan ba goža' benne'
judfo ka', lezka' žapa' le'e na'a: gan cha'a
neda', bi gak yidle žakze chele. ³⁴ To da'
kobe zchi'la' le'e: le ži'il lježle tole yetole.
Kan neda' nži'ila' le'e, lezka' žala' ži'ilele
lježle tole yetole. ³⁵ Cha' ži'ilele lježle
tole yetole, gékbe'egekle yógo'te benách
žónlenle neda' tzen.

Jesús zrne' nna Bedw bi nónbi'e Le'
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lk. 22:31-34)

³⁶ Naž Smon Bedw wnnable' Jesusen', na'
wnné':

—Xan, žgazkzen' chejo'?

Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Gan cha'a neda', bi gak sá'leno' neda'
na'a, san te na'a yido' gan cha'a neda'.

³⁷ Bedon' gože' Le':

—Xan, žbiz chen' bi gak sá'lena' Le' na'a?
Zoakza' wdía' yela' nban chia', na' gata'
dan' nži'ila' Le'.

³⁸ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—ŽWdío' yela' nban chio' dan' nži'ilo'
neda'? Da' li žapa' le', zga'ale kate' kweže
leko', wži'o chia' chonne chi'i, na' nno' bi
nónbi'o neda'.

14

Jesús nake' nez da' chéjlenžo nich žinžo
gan zoa Xažo Dios

¹ Wnná Jesusen':

—Bi gek zédlele. Le chejlé' che Dios,
na' le chejlé' chia' neda'. ² Latje zan zej
den liž Xa'. Chela' bi naken ki, neda' ba
gožkza' le'e. Cha'a neda' na'a, chejkweza'
latje chele gan chejsoale. ³ Cha' chejkweza'
latje chele gan chejsoale, na' yelá'a da'
yoble, nich yechi'a le'e latje chian', nich
gan chejsó'a neda', lezka' le'e chejsoale ga
na'. ⁴ Nnézkzelele gan cha'a, na' lezka'
nónbia'le nez.

⁵ Mas gože' Le':

—Xan, bi nnezlto' gan chejo'. ŽNakxkze
gak gónbia'to' nezen'?

⁶ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Neda' nakkza' nez li, na' naka' da' nak
dot da' li, na' naka' Benne' zej nbanlen
benách ka'. Ni'a chia' nedza' gak la' no
benne' gan zoa Xažo Dios. ⁷ Chela' nón-
bia'le neda', lezka' nónbia'le Xan'. Na'a,
nónbia'le-ne' na' ba blé'elele-ne'.

⁸ Naž Lip gože' Le':

—Xan, bloe'el neto' Xon', ná'teze.

⁹Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Lip, scha ba goken zóalena' le'e. ¿Bi nónbi'o neda'? No benne' zle'ele' neda', lezka' zle'ele' Xan'. ¿Na'a nno': “Bloe'el neto' Xon'”? ¹⁰¿Bi žejli'o zóalenkza' Xa', na' Xan' zóalenkze' neda'? Da' ki da' zcháljljena' le'e, kege žakze chia' zchaljan', san Xa' zóalenkze' neda', na' Lekze' žone' žin ki. ¹¹Le chejlé' chia', zóalenkza' Xa', na' Xan' zóalenkze' neda'. Cha' bi gak gonle ki, le chejlé' chia' neda' ni'a che žin da' žona'. ¹²Da' li žapa' le'e: da' ka' žona' neda', lezka' gon bennen' žejli'e chia' neda', na' da' zenže ka' gone' dan' yeyá'a gan zoa Xažo Dios. ¹³Yógo'te da' nnáblele Xažo Dios, na' wkónlele žin la' neda', neda' gona' dan' nnable, nich wloe'ela' law neda', Zi'n Dios, yelá' baní' zen che Xažo Dios. ¹⁴Bíte'teze dan' nnable, na' wkónlele žin la' neda', neda' gonan'.

Jesus seľe'e Dios Be' La'y yedjsóalene' benách chie' ka'

¹⁵Lezka' wnná Jesusen':

—Cha' nží'ilele neda', le gon da' žapa' le'e, ¹⁶na' neda' gáta'yoela' Xažo Dios, na' Le' seľe'e Benne' yoble, Benne' gáklene' le'e, Benne' gon choche' le'e, na' sóalen-teze' le'e. Bennen' nake' Dios Be' La'y, Benne' znnakze' da' li. ¹⁷Benách ka' nníta'gake' yežlyó nga bi gak si' lo ná'gake' Le', dan' bi gak lé'egekle' Le', na' bi gak gónbia'gake' Le', san zóalenkze' le'e, na' soe' lo yichj lázdo'le. ¹⁸Bi wka'na' le'e ka xk-wide' wzéb ka'. Yelá'a, na' yedjsóalena' le'e. ¹⁹Yetó chí'ido'ze, na' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga biž lé'egekle' neda', san le'e yelé'elele neda'. Dan' zoakza' nbana' neda', lezka' le'e, to chi'ize soale nbanle. ²⁰Ža na' katen' Dios Be' La'y na' yedjsóalene' le'e, nnézkelele zóalenkza' Xažo Dios, na' le'e zóalenle neda', na' neda' zóalenkza' le'e. ²¹Nóte'teze benne' zzi' lo ne'e xtiža'a, na' žone' kan znnan, nak bia' nží'ile' neda'. Xažo Dios ží'ile' bennen' nží'ile' neda', na' neda' ží'ila' bennen', na' wloe'e' lawa' lawe' le'.

²²Judas gože' Le', (kege Judas Iskariote), na' wnné':

—Xan, ¿nakxkze gak wloe'e' lawo' lawto' neto', na' bi wloe'e' lawo' lawgak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga?

²³Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Nóte'teze benne' nží'ile' neda' gone' kan zna xtiža'a, na' Xažo Dios ží'ile' le', na' yedjsóalento' le' lo yichj lázda'we'. ²⁴Nóte'teze benne' bi nží'ile' neda' bi žone' kan zna xtiža'a. Da' bénlele, da' bchalja' neda', kege chia' nedzan', san naken che Xažo Dios, Bennen' bseľe'e neda'.

²⁵Žapka' le'e da' ki kate' ne zóalena' le'e, ²⁶san Dios Be' La'y, Bennen' seľa' Xažo Dios chele, gáklene' le'e, na' gon choche' le'e dan' wkónlele žin la' neda'. Wsedle' le'e yógo'te, na' wsé'e láže'le kan nak yógo'te da' ba goža' le'e.

²⁷Wka'na' da' wká'n ži yichj lázdo'le. Dan' wká'n ži yichj lázdo'le da' gonna' chele, bi naken ka da' znéžjwgak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. Bi gek zédlele, na' bi žébele. ²⁸Ba bénlele da' ba goža' le'e, wnnía': yeyá'a, na' yelá'a, na' yedjsóalena' le'e. Chela' nží'ilele neda', na' yebélele katen' goža' le'e yeyá'a gan zoa Xažo Dios, dan' nakže blo Xažo Dios ka naka' neda'. ²⁹Na'a, ba goža' le'e zga'ale kate' gaken, nich kate' gaken ki, chejle'le chia' neda'.

³⁰⁻³¹'Biž wcháljljena' le'e da' zan, dan' za' da' xiwe', dan' zna bian' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. La'kze bi de lo nan' bi da' gonen chia' neda', ki žala' gaken nich nnézgekle benách ka' nníta'gake' yežlyó nga nží'ila' Xažo Dios, na' žona' kan ba gože' neda' gona'. Le so ža', na' le cho'o.

15

Kan nak che lba uba, na' chegak ni'a nen' ka'

¹Lezka' Jesusen' gože' lé'gake':

—Naka' neda' ka to lba uba da' naken li laže', na' Xa' nake' ka benne' žaz ža'n, benne' žape chi'e lban'. ²Choge' bíte'teze ni'a na' lban', dan' naka' neda', da' ka' bi be želbían, na' wchi'e yógo'te ni'a nen' ka', da' želbían, nich gákgaken chawe', na' kwíagaken yelate'. ³Le'e ba nakle chawe' ni'a che dižan' da' ba bcháljljena' le'e. ⁴Le gónlenteze neda' tzen, kan neda' zónlenteza' le'e tzen. Kan nak che ni'a na' lban', bi be gak kwian žakze chen, cha' bi gónlentezen lban' tzen, lezka' naken chele, bi be gak gonle cha' bi gónlentezele neda' tzen.

⁵Naka' neda' ka lban', na' le'e nakle ka ni'a nen' ka'. No benne' gónlenteze' neda' tzen, kan neda' zónlenteza' le' tzen, benne' ni nake' ka ni'a na' lban' dan' zbian da'

zenle'e, dan' cha' yekwasle len neda', bi be gak gonle. ⁶No benne' bi gónlenteze' neda' tzen, gak chie' kan žak chegak ni'a na' lban', da' ka' bi zej naken chawe', Zchóg-gake' ni'a nen' ka', na' bížgaken. Katen' ba nbižgak ni'a nen' ka', na' wtóbgaken', na' chón'gaken' lo yi', na' chéygaken.

⁷'Cha' gónlentezle neda' tzen, na' cha' gonle kan z'na xtiža'a, wake nnable bi da' yénelele, na' neda' gonan'. ⁸Gaple le'e Xažo Dios ba la'ne katen' gonle xchine', na' gakle ka ni'a na' lban', da' ka' želbían, na' ki gak bia' da' li nakle benne' ka' žónlengake' neda' tzen. ⁹Kan Xažo Dios nži'ile' neda', lezka' nži'ila' le'e. Le gónteze kan žala' gon no benne' nži'ila'-ne'. ¹⁰Cha' gonle kan žapa' le'e, gonle kan žala' gon no benne' nži'ila'-ne', kan neda' žona' kan Xažo Dios ba gože' neda' gona', na' žónteza' da' žaz laže' Dios, Bennen' nži'ile' neda'.

¹¹'Da' ki žapa' le'e nich yebélele tzen len neda', na' gaken dot li laže' kan yebélele. ¹²Da' ni naken da' zchi'la' le'e gonle: le ži'il lježle tole yetole, kan neda' nži'ila' le'e.

¹³Bi gak no benne' ži'izele' lježe' ka gon bennen' wdíe' yela' nban chie', na' gate' nich gák'lene' lježe' ka' dan' nži'ile' légake'.

¹⁴Le'e nakle lježa'do' ka' cha' gonle kan bchi'la' le'e gonle. ¹⁵Biž nnia' chele nakle wen žin chia' ka', dan' bi nnezle benne' wen žin da' gon xane'. Neda' wnnía' chele nakle lježa'do' ka', dan' bena' ga nnézele yógo'te da' gož Xa' neda' gona'. ¹⁶Kege le'e wézele neda', san neda' wžekza' le'e, na' bnnita'a le'e nich chejle bi da' chjenle, kan žongak ni'a na' lban', da' ka' želbían da' zenle'e, na' gá'nteze da' gonle. Ki gaken, Xažo Dios gonne' chele yógo'te da' nnáblele-ne', katen' wkónlele žin la' neda'. ¹⁷Da' ni naken da' zchi'la' le'e gonle. Le ži'il lježle tole yetole.

Góngake' chegak benách che Jesús kan bén-gake' chie'

¹⁸Lezka' wnná Jesusen':

—Cha' benách ka' nnita'gake' yežlyó nga zžógake' le'e cheļa'ale, nnézele ba bzóagake' neda' cheļa'ale zga'ale kan zžógake' le'e cheļa'ale na'a. ¹⁹Chela' nakle toze len benách ka' nnita'gake' yežlyó nga, ži'igekle' le'e kan zej nži'ile' lježgake' ka', san zžógake' le'e cheļa'ale dan' bi nakle toze len lé-gake'. Ki žaken dan' wžekza' neda' le'e, na' wleja' le'e ládjwgak benách ka' nnita'gake'

yežlyó nga. ²⁰Le chejsá' láže' dižan' da' goža' le'e, katen' wnnía': "Benne' wen žin bi nakže' blo ka xane'." Cha' wžia' láže'gak benách ka' neda', lezka' kwia' láže'gake' le'e. Cha' zej nnita' benne' ka' žóngake' kan z'na xtiža'a, lezka' góngake' kan z'na xtiža'le le'e. ²¹Yógo'te da' ki gongak benách ka' chele dan' žónlenle neda' tzen, na' dan' bi zej nónbi'e Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda'.

²²'Chela' bi bla'a, na' chela' bi bcháljlena' légake', bi bága'gake' doļa', san na'a dan' bla'a nga, bi be zoa da' gak nnágake' che doļa' da' zej nbage'e nich yebéj chawe' kwíngake'. ²³No benne' zžoe' neda' cheļa'ale, lezka' zžoe' Xažo Dios cheļa'ale. ²⁴Chela' bi bena' yela' wak zen ka' gan nníta'gake', da' ka' bi ben nitó benne' kan gókgaken, bi bága'gake' doļa'. Na'a, blé'egekle' da' ka' bena', na' zžógake' neda' cheļa'ale, na' lezka' zžógake' Xa' cheļa'ale. ²⁵Ki goken, bžin da' z'na xtiža' Dios, dan' wzí' lo ná'gake', dan' z'nan: "Zžógake' neda' cheļa'ale na' bi zoa biz chen'."

²⁶'Kate' yedjsóalen Dios Be' La'y le'e, Ben' zchalje' da' li, Len' gák'lene' le'e, na' gon choche' yichj lázdo'le. Nake' Ben' sela'a chele lo wláž Xažo Dios. Be' La'y ni wzóa lie' chia' neda'. ²⁷Lezka' le'e wzóa lile chia', dan' wzóalenkzle neda' tzen ža ni'te, na' zejte na'a.

16

¹'Da' ki goža' le'e, nich bi gak chope láže'le. ²Žin ža kate' kwéjgake' le'e to chi'ize gan zđobgak benne' judío ka' nich yéngekle' xtiža' Dios, na' ža na' gékgek'le' cha' gótgake' le'e góngake' xchin Dios. ³Ki góngake' dan' bi zej nónbi'e Xažo Dios, na' dan' bi zej nónbi'e neda'. ⁴Žapa' le'e da' ki, nich kate' žin ža na', chejsá' láže'le da' ni da' žapka' le'e, na' bi gak chope láže'le.

Da' gon Dios Be' La'y

Lezka' wnná Jesusen':

—Da' ki bi goža' le'e ža ni'te, dan' zóalenkza' le'e. ⁵Na'a yeyá'a, na' chejsóalena' Xažo Dios, Bennen' bsele'e neda', na' bi nnáblele nitole le'e neda', bi mnale: "žGaz chejo'?" ⁶Na'a, dan' žapa' le'e da' ni, žak nyache' láže'le. ⁷Neda' žapa' le'e da' naken dot da' li. Gakže chawe' chele cha' yeyá'a. Cha' bi yeyá'a, bi yedjsóalen

Dios Be' La'y le'e. Cha' yeyá'a, na' se'la'a-ne', na' yedjsóalene' le'e. Le' gáklene' le'e, na' gon choche' yichj lázdo'le. ⁸Kate' yide' Le', yesnisle' benách ka' nńíta'gake' yežlyó nga zej nbage'e do'la', na' bi zej nónbi'e da' naken chawe', na' Dios choge' chégake' kwia yí'gake'. ⁹Zej nbage'e do'la' dan' bi žejlé'gake' chia' neda'. ¹⁰Bi zej nónbi'e da' naken chawe' dan' gótgake' neda', na' yeyá'a gan zoa Xažo Dios, Benne' chawe', na' biž l'é'egekle' neda'. ¹¹Dios choge' chégake' kwia yí'gake' dan' ba bchoge' che da' xiwe' kwia yin', dan' zńna bian' benách ka' nńíta'gake' yežlyó nga.

¹²Da' zanže žénela' wcháljljena' le'e, san bi gak chejni'ilelen na'a. ¹³Zchalj Dios Be' La'y da' naken dot da' li. Kate' le'e Le', wse'dle' le'e yógo'te da' naken dot da' li, dan' bi wchalje' žakze chie', san wchalje' yógo'te da' yenle' dan' nna Xa', na' wzejni'ile' le'e yógo'te da' žala' gaken. ¹⁴Le' gape' neda' ba la'ne, dan' si'e da' naken chia', na' wzejni'ilen' le'e. ¹⁵Yógo'te da' naken che Xažo Dios zej naken chia'. Che len wńńá' si'e da' naken chia', na' wzejni'ilen' le'e.

Yela' nyache' laže' yeyaken yela' žebele

¹⁶Lezka' wńńá' Jesusen':

—Yetó chí'ido'ze, biž l'é'elele neda', na' yetó chí'ido'ze yel'é'elele neda', dan' yeyá'a gan zoa Xažo Dios.

¹⁷Naž benne' wse'dle chie' ka' belyi'e ljéž-gake' toe' yetóe', na' wńńágake':

—žBiz zejłás dan' gože' žo'o? Wńńé': “Yetó chí'ido'ze, na' biž l'é'elele neda', na' yetó chí'ido'ze yel'é'elele neda', na' naken dan' yeyá'a gan zoa Xažo Dios.”

¹⁸Naž wńńágake':

—žBizkze zejłás da' ni, dan' wńńé': “Yetó chí'ido'ze”? Bi žejni'ilt'o' dan' wńńé'.

¹⁹Žákbe'ele Jesusen' žénegek'le' nńábgek'le' Le', na' gože' lé'gake':

—žZńńáblele lježle kan nak che dan' wńńá': yetó chí'ido'ze, na' biž l'é'elele neda', na' yetó chí'ido'ze yel'é'elele neda'? ²⁰Da' li žapa' le'e: kwéžele, na' gak nyache' láže'le, san benách ka' nńíta'gake' yežlyó nga yebégek'le' katen' gótgake' neda'. Naž la'kze gak nyache' láže'le, yela' nyache' láže'le chelen' yeyaken yela' žebéł katen' yel'é'elele neda'. ²¹To no'le kate' za' galj bi'do' chie', zžáka'li'e, dan' ba bžin ža chie', san kate' ba zoa to xkwide' byodo' chie',

biž žejsá' laže'e dan' wzake'e, san žebele' dan' ba golj to xkwide' byodo' yežlyó nga. ²²Lezka' žaken chele. Nak nyache' láže'le na'a, san yelá'a neda', na' yedjwía' le'e, na' naž yebélele, na' bi sáke'le no benne' yeké'e yela' žebéł chelen'.

²³Ža na' bi be nńáblele neda'. Da' li žapa' le'e: yógo'te da' nńáblele Xažo Dios, na' wkónlele žin la' neda', Le' gonnen' chele. ²⁴Na' zejte na'a ža bi zcónlele žin la' neda' kate' bi da' zńńáblele Xažo Dios. Le' nńable' ki, na' gata' chele da' nńáblele-ne', nich gak dot li laže' yela' žebéł chele.

Jesús, Benne' Criston', bežoje' chawe' lo da' gok chie'

²⁵Lezka' wńńá' Jesusen':

—Bsaka' leba' katen' bcháljljena' le'e. Žin ža kate' biž wcháljljena' le'e da' wsaka' leba', san kwáselo wcháljljena' le'e kan nak che Xažo Dios. ²⁶⁻²⁷Ža na' nńáblele Dios, na' wkónlele žin la' neda', na' žapa' le'e, bi gon byenen gáta'yoela' Xažo Dios lo wlasle le'e, dan' Xažo Dios nži'ile' le'e. Nži'ile' le'e dan' nži'ilele neda', na' žejle'le bžoja' gan zoe' Le'. ²⁸Bžoja' gan zoa Xažo Dios, na' bla'a yežlyó nga. Yetó da' gaken, yezá'a yežlyó nga, na' yeyá'a gan zoakze' Le'.

²⁹Naž benne' wse'dle chie' ka' belyi'e Le', na' wńńágake':

—Na'a kwáselo zchaljo', na' biž žsaka' lebo'. ³⁰Na'a žákbe'elto' nńézkzelo' Le' yógo'te, na' bi žon byenen no benne' bi da' nńable' Le', dan' žloe'elo' neto' da' za' nńabton'. Che len žejle'to' bžoja' gan zoa Dios.

³¹Bechebe Jesusen', na' gože' lé'gake':

—žŽejle'le chia' neda' na'a? ³²Le wia, za' žin ža, na' ba zoažo ža na', katen' gáslasle che chele, na' wka'nle neda' toza', san bi soa' toza', dan' Xažo Dios zóalenzke' neda'. ³³Da' ki goža' le'e nich ga'n ži yichj lázdo'le, dan' nakle chia' neda'. Gak da' wsaka' zin' le'e yežlyó nga, san le gak choch. Neda' ba bežoja' chawe' lo da' žak yežlyó nga.

17

Jesús zńńable' Dios gáklene' benách chie' ka'

¹Kate' beyóž bchalj Jesusen' da' ki, bchis lawe', na' bwie' ya'abale, na' wńńé':

—Dios, Xe, ba bžin ža. Ben ga la' law yela' zen chia' neda', Zi'no', nich gak gona'

ga la' law yela' zen chio' Le'. ²Ben ki dan' ba bdio' lo na'a yela' wmná bia' nich nna bi'a yógo'te benách ka', na' wa'a yela' nban da' zejli kanne chegak yógo'te benne' ka' benno' chia'. ³Ki gata' yela' nban da' zejli kanne chégake', cha' zej nónbi'e Le', nako' Dios tlicha', na' lezka' zej nónbi'e neda', Jesús, Benne' Criston', na' nnézgekle' Le' bselo'o neda'.

⁴'Neda' ba bena' ga nla' law yela' zen chio' yežlyó nga, na' ba beyož bena' žin da' bdio' lo na'a gona'. ⁵Na'a, Xe, ben ga la' law yela' zen da' napa' tzen len Le', na' gata' chia' yela' zen' da' gota' chia' tzen len Le' ža ni'te zga'ale kate' gota' yežlyó nga.

⁶'Ba bløe'ela' da' nako' Le' lawgak benne' ki benno' chia', benne' ka' wlejo' ládjpgak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. Benne' ki góggake' chio', na' Le' bénngako'-ne' chia', na' žóngake' kan zma xtižo'o. ⁷Na'a nnézgekle' yógo'te da' ka' benno' chia' zá'gaken lo no'o Le', ⁸dan' ba bdia' lo ná'gake' dižan' da' bdio' Le' lo na'a neda', na' lé'gake' nzi' lo ná'gaken', na' žákbe'egekle' bžoja' gan zo' Le', na' žejlé'gake' bselo'o Le' neda'.

⁹'Neda' žata'yoela' Le' gáklengako'-ne'. Žata'yoela' Le', kege gákleno' yógo'te benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, san gákleno' benne' ki benno' chia', dan' zej nake' chio' Le'. ¹⁰Yógo'te benne' ka', benne' zej nake' chia', lezka' zej nake' chio', na' benne' ka' zej nake' chio' lezka' zej nake' chia', na' kan zej nak benne' ka' zlo'e' lawn yela' zen chia'.

¹¹'Na'a, biž ga'na' yežlyó nga, san benne' ki gá'ngake' yežlyó nga, na' neda' yedjsóalena' Le'. Znnabla' Le', Xe la'y, len yela' wak chio' gape chi'o benne' ki benno' chia', nich gákgake' toze, kan nakžo žo'o toze. ¹²Katen' wzóalengaka'-ne' lo yežlyó nga, wdape chí'igaka'-ne', na' bkonla' žin yela' wak che La la'y chio'. Benne' ka' benno' chia', wdape chí'igaka'-ne', na' bi bnita' nitóe', san toze bennen' nake' ka zi'n da' xiwe', bennen' wnitle' to chi'ize. Ki goken, gok da' nyejw le'e yiche la'y.

¹³'Na'a yedjsóalena' Le', san kate' ne zoa' yežlyó nga, zchalja' ki nich gata' yela' žebél chégake' kan žata' chia' neda' yela' žebél. ¹⁴Neda' ba bdia' lo ná'gake' xtižo'o, na' benách ka' nníta'gake' yežlyó

nga zzóagake' benne' ki chela'ale dan' bi žónlengake' lé'gake' tzen, kan nak chia' neda', bi žónlena' benách yežlyó ka' tzen. ¹⁵Žata'yoela' Le', kege kwejo' benne' ki yežlyó nga, san gape chí'igako'-ne', nich bi chó'ogake' lo na' da' xiwe'. ¹⁶Bi žónlengake' benách yežlyó ka' tzen, kan nak chia' neda', bi žónlena' benách ka' tzen. ¹⁷Bebéj-gake' cheze chio', wkonlo' žin da' nak dot da' li. Da' nak dot da' li na' naken xtižo'o. ¹⁸Kan beno' Le', bselo'o neda' ládjpgak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, lezka' žona' neda', žséla'gaka'-ne' ládjpgak benách ka'. ¹⁹Dan' nži'igekla'-ne' zde kwina' lo no'o, nich gákgake' cheze chio' dan' nzi' lo ná'gake' da' naken dot da' li.

²⁰Žata'yoela' Le', kege chégake' benne' ki, san lezka' chegak benne' ka' chejlé'gake' chia' neda' ni'a che da' wchaljgak benne' ki. ²¹Žata'yoela' Le' gono' ga gákgake' toze yógo'tegake', na' lezka' gákgake' toze len žo'o, kan nako' Le', Xe, nako' toze len neda', na' neda' naka' toze len Le'. Ki žala' gákgake' nich chejle'gak benách yežlyó ka', bséla'kzo' Le' neda'. ²²Yela' ži'i lažen' da' benno' chia', neda' bnezjwan' chégake', nich gákgake' toze, kan nakžo žo'o toze. ²³Le' nako' toze len neda', na' neda' gaka' toze len lé'gake', nich gak dot li laže' kan zej nake' toze, na' nich gónbia'gak benách yežlyó ka', bséla'kzo' Le' neda', na' nži'ilo' benne' ki kan nži'ilo' neda'.

²⁴'Xe, žénela' yedjsóalengak benne' ki neda', benne' ka' benno' chia', gan chejsóa', nich lé'egekle' yela' zen na' da' benno' chia' dan' nži'ilo' neda' ža ni'te, katen' za' gono' yežlyó nga. ²⁵Xe chawe', benách yežlyó ka' bi zej nónbi'e Le', san neda' nónbia'kza' Le', na' benne' ki nnézgekle' bséla'kzo' Le' neda'. ²⁶Bena' ga nnézgekle' da' nakkzo' Le', na' gonža' ga nnézgekle' da' ni, nich kan nži'ilo' Le' neda', lezka' ži'igekle' ljéžgake' ka', na' nich gakkza' neda' toze len lé'gake'.

18

Želgoxe' Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lk. 22:47-53)

¹Kate' beyož bchalj Jesusen' da' ni, bžoje' ga na', na' benne' wsedle chie' ka' wyéjlen-gake' Le' tzen. Wdúe' yechelá'a yego Sedrón, na' bžine' gan de to yežlyó, na'

wyó'olene' benne' wsedle chie' ka' lat-jen'. ²Lezka' Judas, bennen' zdie' Jesusen', nónbi'e latjen' dan' btob Jesusen' benne' wsedle chie' ka' ga na' zan chi'i. ³Naž Judas na' bchi'e to kwe' benne' ka' žjake' lo wdile, na' benne' ni'a na'gak bχoz wnná bia' ka', na' benne' ni'a na'gak benne' yodo' fariseo ka', na' jake' gan zoa Jesusen', zej noe'e yi' yež ka', na' ya ntoche' chégake' ka'. ⁴Dan' mnézkzele Jesusen' yógo'te da' žala' gaken chie', bžoje' gan zoe', na' gože' légage':

—*ž*Nož benne' žeyiljle?

⁵Beží'igake', na' belyi'e Le':

—Jesús, benne' Nasaret, žeyiljto'-ne'.

Jesusen' gože' légage':

—Nedkzan'.

(Lezka' Judas na', bennen' zdie' Jesusen' lo ná'gake', žónlene' benne' ka' tzen.)

⁶Kate' Jesusen' gože' légage': “Nedkzan'!” naž bebíga'gake', na' wbíxgake' lo yo.

⁷Jesusen' wnnable' légage' da' yoble, na' wnné':

—*ž*Nož benne' žeyiljle?

Belyi'e Le':

—Jesús, benne' Nazaret, žeyiljto'-ne'.

⁸Naž bechebe Jesusen', na' wnné':

—Ba goža' le'e, nedkzan'. Cha' žeyiljle neda', le gonn latje yeyejgak benne' ki.

⁹Ki wnná Jesusen' nich bžin da' bchalje', katen' wnné': “Benne' ki benno' chia', bi bnita' nitóe'.” ¹⁰Naž, dan' nwa' Smon Bedw to ya ntoche', wlejen', na' la' bentie' we' Malko, benne' wen žin che bχoz blo, na' bchoge' yid nage' li ža. ¹¹Naž Jesusen' gože' Bedon':

—Begó'o ya ntoche' chio' ližen. *ž*Bi žala' saka'a dan' wnná Xan' gaken chia'?

Zžin Jesús law bχoz blo

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lk. 22:54)

¹²Benne' ka' žjake' lo wdile len bennen' zchi'e légage', na' benne' ni'a na'gak benne' judío wnná bia' ka', béxwgake' Jesusen', na' bchéjgake' Le'. ¹³Naž bché'gake' Le' law Anás, dan' nake' xto' zi'n Kaifás, bennen' nake' bχoz blo yizen'. ¹⁴Kaifás na' nake' bennen' bzejni'ile' benne' judío wnná bia' ka', na' bløe'ele' légage' gakže chawe' gat toze benne', na' kege kwia yi' dot yež ché-gake'.

Znna Bedw bi nónbi'e Jesús

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lk. 22:55-57)

¹⁵Smon Bedw len yetó benne' wsedle che Jesusen', jake' xkóže'lgak benne' ka' zché'gake' Jesusen', na' bejnáwgake' Le'. Benne' wsedle ni wyó'olene' Jesusen' la' li'a liž bχoz blo, dan' nonbia' bχoz blon' le'.

¹⁶Bedon' bga'ne' na'le gan žo'ogak benách ka' la' li'a na'. Che len bežój benne' wsedlen' nonbia' bχoz blon' le', na' bcháljlene' no'len' žape chi'e gan žo'ogak benách ka' la' li'a na', na' bene' ga wyó'o Bedon' ga na'.

¹⁷Naž no'lien' žape chi'e gan žo'ogak benách ka' la' li'a na' gože' Bedon', na' wnné':

—*ž*Lezka' le' žónleno' Bennen' tzen?

Beží'i Bedon', na' wnné':

—Kege neda'.

¹⁸Dan' žak da' zag, benne' wen žin ka', na' benne' ni'a na'gak benne' yodo' ka', ba bžéngake' yi', na' zégake' žoa'a yin', na' žeché'l kwíngake'. Lezka' Bedon' zélene' légage' tzen, na' žeché'l kwine'.

Bχoz blo zbeje' Jesús diža'

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lk. 22:66-71)

¹⁹Naž bχoz blo wleje' Jesusen' diža' nich nmezle' no benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' bi da' žsedle Jesusen' benách ka'.

²⁰Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Kwáselo bcháljlēna' yógo'te benách ka'. Bsédtezegekla'-ne' gan nak lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' lezka' lo zchil yodo', gan zdobgak yógo'te benne' judío ka', na' bi be bchalja' ngáche'ze. ²¹*ž*Biz chen' zbejo' neda' diža'? Wléj diža' benne' ka' béngkle' da' bcháljlēngaka'-ne'. Bwia nga, mnézgekle benne' ka' dan' bcháljlēngaka'-ne'.

²²Kate' beyož bchalj Jesusen' da' ni, na' to benne' ni'a na'gak benne' yodo' ka', benne' zoe' ga na', wdape'e žoa'a law Jesusen', na' wnné':

—*ž*Ki žebi'o law bχoz blon'?

²³Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Cha' bi wnnía' chawe', bløe'el biz da' wnnía' da' bi naken chawe', na' cha' gok chawe' da' wnnía', *ž*biz chen' wdapo'o neda'?

²⁴Naž Anás na' besele'e Jesusen' nžeje', na' bejžégage' Le' law Kaifás, bennen' nake' bχoz blo.

Da' yoble znna Bedw bi nónbi'e Jesús

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lk. 22:58-62)

²³ Kate' ne ze Bedw žoa'a yi', žeché'l kwine', benne' ka' nníta'gake' ga na' belyi'e le', na' wnnágake':

—ǂLezka' le' žónleno' Jesusen' tzen?

Beží'i Bedon', na' wnné':

—Kege neda'.

²⁶ Zoa to benne' wen žin che b̄xoz blo ga na', na' nake' ljež bennen' bchog Bedon' yid nage', na' benne' wen žin ni gože' Bedon':

—Ble'ela' le' lo yežlyón', žónleno' Jesusen' tzen.

²⁷ Da' yoble beží'i Bedon', na' la' wžéžete leko'.

Zché'gake' Jesús law Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lk. 23:1-5)

²⁸ Naž bché'gake' Jesusen', na' bezá'gake' liž Kaiás, na' bžingake' yolawe' che benne' wnná bia', dan' nzin' Pretorio. Dan' ba ža'ni' ža na', na' benne' judío ka' bi wyó'ogake' yolawen' dan' žékgekle' bága'gake' zia cha' chó'ogake' ga na', da' gonen ga bi gak gáwgake' xche' Lni Pasko', lnin' žejsá' láže'gake' kan ben Dios, katen' bebeje' benne' Israel ka' lo yežlyó Egipto.

²⁹ Naž bžoj Pilato, benne' wnná bian', na' ble'e gan nníta'gake', na' gože' légake':

—ǂBíz zia žesbága'le benne' ni?

³⁰ Beží'igake', na' belyi'e le':

—Chela' bi nbaga' benne' ni zia, bi wdeto'-ne' lawo'.

³¹ Naž Pilaton' gože' légake', na' wnné':

—Le'ekze le chi'e, na' le wchi'a laže'e Le' kan žna da' žsédlele le'e.

Benne' judío ka' belyi'e le', na' wnná-gake':

—Bi nzi' lo na'to' gotto' no benne'.

³² Ka' goken, bžin xtiža' Jesusen', da' wnnié' kan gate'. ³³ Naž Pilaton' beyoé'e yolawen', na' bliže' Jesusen', na' gože' Le':

—ǂNako' le' benne' nna bi'e benne' judío ka'?

³⁴ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—ǂŽakze chio' žno' ki, o gožgak benách ka' le' ki naken chia'?

³⁵ Pilaton' gože' Le':

—ǂŽeklo' naka' benne' judío? Benne' wláž chio' ka', na' b̄xoz wnná bia' ka', bdé-gake' Le' lo na'a. ǂBizkze beno'?

³⁶ Naž bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Žna bi'a neda', san kege kan žna bia'gak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. Chela' žna bi'a kan žna bia'gak benách

ka', na' tilgak benne' ka' žónlengake' neda' tzen, nich bi wé'gake' latje no benne' wdíe' neda' lo na'gak benne' judío ka'. Kan žna bi'a neda' bi naken kan žna bia'gak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga.

³⁷ Naž Pilaton' gože' Le':

—ǂNako' benne' žna bi'e?

Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Naka' kan žno'. Che len golja' yežlyó nga, nich wzóa lia' che da' naken dot da' li. Yógo'te benne' ka', benne' žóngake' da' naken dot da' li, zze nággake' da' žnnia'.

³⁸ Pilaton' gože' Le':

—ǂBizen' da' naken dot da' li?

Želchoge' che Jesús gate'

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lk. 23:13-25)

Kate' beyož wnná Pilato ki, bežoje' ga na', na' ble'e da' yoble gan zej nníta' benne' judío wnná bia' ka', na' gože' légake':

—Bi be da' zia bžel-la' da' nbaga' benne' ni. ³⁹ Le'e de to da' žónteze žonle kate' žak Lni Pasko' ni, žnnáblele neda' wsana' lo na'le to benne' nyejwe' liž ya. ǂŽénelele wsana' lo na'le benne' žna bi'e benne' judío ka'?

⁴⁰ Naž wžéžeya'agake' zižje yógo'tegake', na' wnnágake':

—Kege benne' ni, san Barrabás wsano'-ne' lo na'to'.

Barrabásen' nake' benne' wen da' žinnj.

19

¹ Naž Pilaton' bchi'e Jesusen', na' gože' benne' ka' žjake' lo wdiže chingake' Le'.

² Benne' ka' žjake' lo wdiže béngake' to da' naken ni'a na' yag yeche' kan nak da' naken oro da' žia yichj benne' wnná bia', na' bžíagaken' yichj Jesusen', na' bwákwgake' Le' to laže' tonn xna kan nak da' žákwgak benne' wnná bia' ka'. ³ Naž wbíga'gake' law Jesusen', na' belyi'e Le':

—ǂGa'n ženo' le', benne' žna bi'e benne' judío ka'!

Naž wdápa'gake' žoa'a lawe'.

⁴ Naž Pilaton' bežoje' da' yoble, na' gože' benne' judío wnná bia' ka', na' wnné':

—Le wia nga, yebeja' bennen' lawle le'e nich nnézelele bi bžel-la' nitó da' zia da' nbage'.

⁵ Naž bžoj Jesusen', na' žia yichje' da' naken ni'a na' yag yechen', na' nakwe' laže' tonn xna na'. Pilaton' gože' légake':

—Nga zoa bennen'.

⁶ Kate' bꞑoz wnná bia' ka', na' benne' ni'a ná'gake' ka' blé'egekle' Jesusen', zižje wžéžeya'agake' da' yoble, na' wnná'gake':

—jBde'e le'e yag kroze! jBde'e le'e yag kroze!

Pilaton' gože' lé'gake':

—Le'ekze le chi'e, na' le chejdé'e le'e yag kroze. Neda' bi be da' zia bžel-la' da' nbaga' benne' ni.

⁷ Naž benne' judío ka' belyi'e le':

—De cheto' to da' wnnakze Dios da' žs-edlen neto', da' znnan žala' gat benne' ni dan' wnné' nake' Zi'n Dios.

⁸ Kate' benle Pilaton' da' ni, bžébeže'. ⁹ Da' yoble beyoé'e lo yolawen', na' gože' Jesusen':

—jGazkze benne' Le'?

Bi be bechebe Jesusen'.

¹⁰ Naž Pilaton' gože' Le':

—jBi žechebo', na' bi wlo'e'elo' neda' da' žono'? jBi nnezlo' nzi' lo na'a wdá'a Le' le'e yag kroze, na' nzi' lo na'a wsana' Le'?

¹¹ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Bi be nzi' lo no'o gono' chia' chela' bi bde Dios lo no'o yela' wnná bia' na'. Che len, bennen' bdie' neda' lo no'o nbága'že' zia ka le'.

¹² La' na'ze gónele Pilaton' wsane' Jesusen', san wžéžeya'agak benne' judío wnná bia' ka', na' wnná'gake':

—Cha' wsano' benne' ni, bi nžago' chawe' benne' Sésar, bennen' znná bi'e dot yežlyó nga. No benne' žon kwine' benne' wnná bia', zži'e che benne' Sésar na'.

¹³ Kate' benle Pilaton' da' ni, gože' ni'a ne'e ka' chejxí'gake' Jesusen', na' wži'e latje chie' gan zchi'a laže'e, latjen' nzin' Li'a Ga Zoagak Jej Blag Ka', na' ka nak diža' hebreo nzin' Gabata. ¹⁴ Ža na' naken ža za' žin Lni Pasko', na' nak wawbiž. Naž Pilaton' gože' benne' judío wnná bia' ka', na' wnné':

—Nga zoa bennen' znná bi'e le'e.

¹⁵ Wžéžeya'agake' zižje, na' wnná'gake':

—jBete! jBete! jBde'e le'e yag kroze!

Pilaton' gože' lé'gake':

—jZnnáblele neda' wdá'a bennen' znná bi'e le'e le'e yag kroze?

Beži'igak bꞑoz wnná bia' ka', na' wnná'gake':

—Bi zoa yetó benne' znná bi'e neto'. Toze benne' Sésar znná bi'e neto'.

¹⁶ Che len Pilaton' bdie' Jesusen' lo ná'gake', nich chejdá'gake' Le' le'e yag kroze. Naž béxwgake' Jesusen', na' bché'gake' Le' na'le.

Zdá'gake' Jesús le'e yag kroze

(Mt. 27:32-56; Mr. 15:21-41; Lk. 23:26-49)

¹⁷ Bžoj Jesusen' ga na', na' noe'e yag kroze chie', nich cheje' latjen' dan' nzin' Latje Che Žit Yichyžo, na' kan nak diža' hebreo nzin' Gólgota. ¹⁸ Lo latjen' bdá'gake' Jesusen' le'e yag krozen', na' bdá'gake' yechope benne' le'e yag kroze ka' ga na'. Chelá'a weje zej de'e, na' Jesusen' de'e gachje láwe'le gan da'gak chope benne' ka'. ¹⁹ Pilaton' bsele'e to benne' bzoje' to da' bde'e le'e yag kroze yichjle Jesusen', da' znnan ki: "Jesús, benne' Nasaret, benne' znná bi'e benne' judío ka'." ²⁰ Benne' zan, benne' judío ka', belgake' dižan', dan' naken gawze žoa'a yež gan bdá'gake' Jesusen' le'e yag krozen', na' dižan' nyejwn len diža' hebreo, na' len diža' griego, na' len diža' latin'. ²¹ Bꞑoz wnná bia' ka' chegak benne' judío ka' belyi'e Pilaton', na' wnná'gake':

—Bi wzojo': "Benne' znná bi'e benne' judío ka'." Bžoj ki: "Le' wnné' nna bi'e benne' judío ka'."

²² Beži'i Pilaton', na' gože' lé'gake':

—Da' ba bzoja', to chi'ize bzojan'.

²³ Kate' benne' ka' žjake' lo wdile, beyož bdá'gake' Jesusen' le'e yag krozen', na' béxwgake' laže' da' gokwe'. Wlégaken' tápele, na' goken to kwe' weje da' gota' che ché'gake'. Łezka' béxwgake' lažen' da' bꞑoa yen Jesusen', na' lažen' bi ndian, san naken to wlize. ²⁴ Naž benne' ka' žjake' lo wdile, belyi'e ljéžgake' toe' yetóe', na' wnná'gake':

—Bi chogžon, san gakže chawe' kwejžo da' gak bian', nich nnezlžo nolžo gaken chežo.

Ka' goken, bžin dan' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

Wdísgake' laže' nakwa' che ché'gake', na' che laže' chia' wléjgake' da' nak bian'. Ki bengak benne' ka' žjake' lo wdile.

²⁵ Gawze gan da' Jesusen' le'e yag krozen' wnníta'gak no'le ka'. Zej nake' xne'e, na' no'le bile xne'e, na' Lia, zo'le Kleofas, na' Lia Madlen. ²⁶ Kate' Jesusen' ble'ele' xne'e, na' lezka' bl'e'ele' benne' wsedle chie', bennen' nži'ile', zoe' ga na', gože' xne'e:

—Nó'ledo', bwia ži'no' zoe' kwito' le'.

²⁷ Naž gože' benne' wsedle chie' na':

—Bwia, xno'o zoe' kwito' le'.

La' za na'ze benne' wsedlen' bchi'e le' nich chejsóe' liže'.

²⁸ Wdé na', dan' nnézkzele Jesusen' yógo'te ba goken, na' nich žin da' nyejw le'e yiche la'y, wnné':

—Zbila' nis.

²⁹ De to že'e ga na', da' yožen nop zichj. Naž to benne' žeje' lo wdile besbise' to da' blol len nop zichjen', na' bzoen' law to ya xtil, na' bde'en žoa'a Jesusen' nich xopen'. ³⁰ Beyož we'j Jesusen' nop zichjen', na' wnné':

—Ba nakten.

Naž bzechwe' yichje'. Bežojte be' nakkze', na' gote'.

Benne' žeje' lo wdile žadwe' yag ntoche' le'el sina' Jesús

³¹ Naž, dan' nak ža za' žin Lni Pasko', na' dan' bi žala' ga'ngak benne' gat ka' le'e yag kroze ka' kate' nak ža la'y chégage', na' naken to ža la'y zente, che len benne' judío ka' góta'yoegekle' Pilaton' yi'e benne' ka' žjake' lo wdile, chejtíchjwgake' xkachjgak benne' ka' dá'gake' le'e yag kroze ka', na' wetíngake' légake' le'e yag kroze ka'. ³² Che len benne' ka' žjake' lo wdile wbíga'gake' ga na', na' bdíchjwgake' xkachje benne' nežw, na' lezka' béngake' che yetó bennen' dá'lene' Jesusen' le'e yag kroze. ³³ Kate' bžíngake' gan da' Jesusen', blé'egekle' ba gote', na' bi bdíchjwgake' xkachje'.

³⁴ Naž to benne' žeje' lo wdile godwe' yag ntoche' chie' le'el sina' Jesusen', na' la' bžojte žen, na' nis. ³⁵ Neda', Zwa, ble'ela' da' ni, na' zzoa lian', na' da' znnia' naken dot da' li. Nnézkzela' zchalja' da' naken dot da' li, nich lezka' le'e chejle'le che Jesusen'. ³⁶ Ki goken, bžin da' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: “Bi gachjw nitó žit yoe'e.” ³⁷ Yetó da' nyejw le'e yiche znnan ki: “Wíagake' bennen' godwe' Le' yag ntoche'.”

Zkáche'gake' Jesús lo yežw ba

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lk. 23:50-56)

³⁸ Wdé gogkak yógo'te da' ki, Jwsé, to benne' yež Arimatea, benne' žónlene' Jesusen' tzen, san ngáche'ze dan' zžebe' benne' judío wnná bia' ka', wyjeje', na' wnnable' Pilato we'e le' latje yeké'e Jesusen'. Pilaton' bi'e le' latje. Naž bla' Jwsén' gan da' Jesusen' le'e yag krozen', na' beké'e

Le'. ³⁹ Lezka' Nikodemo, bennen' zga'ale bejwíe' Jesusen' žel, ble'e ga na', na' noe'e to nežw sla' che yag mirra, da' nchixen to da' zla' zix, da' naken ka' to gaywá' ya. ⁴⁰ Naž Jwsén' len Nikodemon' betíngake' Jesusen', na' bchélgake' Le' láže'do' ka', na' bdébgake' lawn nežw slan' che mirra, da' nchixen da' zla' zix. Béngake' kan žónteze žongak benne' judío ka' kate' zkáche'gake' benne' gat ka'. ⁴¹ Gawze gan bdá'gake' Jesusen' le'e yag kroze do to yežlyó, na' gachje láwe'le yežlyón' zoa to yežw ba kobe da' nádjwgaken' le'e ya'a yej, na' lo yežw ban' bi na' gache' nitó benne'. ⁴² Wló'ogake' Jesusen' lo yežw ban' dan' žen' gawze, na' dan' nak ža zkwězgak benne' judío ka' che Lni Paskon'.

20

Jesús žebane' lo yela' got

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lk. 24:1-12)

¹ Kate' ba nak zildo' ža nežw, na' ne nak chol, wyéj Lia Madlen žoa'a yežw ban', na' ble'ele' ba bkwas yej blag da' bsejwn gan žo'o no benne' lo yežw ban'. ² Naž taría taría beyéj Lian' gan zoa Smón Bedw, na' zoalen yetó benne' wsedle le', bennen' Jesusen' nži'ile' le', na' gože' légage':

—jBebégage' Xanžon' lo yežw ban', na' bi nnezlto' gan wló'ogake' Le'!

³ Naž bžoj Bedon' len yetó benne' wsedlen', na' jake' žoa'a yežw ban'. ⁴ Tzen wzá'le'egake', san yetóen' taríaže wzé'e ka Bedon', na' zga'ale' le' bžine' žoa'a yežw ban'. ⁵ Byechwe', na' bwie' lo yežw ban', na' ble'ele' láže'do' ka' da' bchélgaken' Jesusen', da' ka' zej nnitán' ga na', san bi wyoé'e lo yežw ban'. ⁶ Wdé na' bla' Smón Bedon' xkóže'le benne' wsedlen', na' wyoé'e le' lo yežw ban', na' ble'ele' láže'do' ka' zej nnitán' ga na'. ⁷ Lezka' ble'ele' láže'don' da' bchélgaken' yichj Jesusen', na' bi žé'lenen yezika' láže'do' ka', san cheja'ale ndoben. ⁸ Naž wyó'o benne' wsedlen', bennen' bžine' zga'ale' žoa'a yežw ban', na' ble'ele' kan naken, na' bejli'e da' wnná Jesusen'. ⁹ Ka' goken, dan' bi na' chejni'ile' da' nyejw le'e yiche la'y kan žon byenen gaken che Jesusen', da' znnan yebane' lo yela' got. ¹⁰ Naž žopte benne' wsedle ka' beyéjgake' lížgake'.

Złoe'e law Jesús law Lia Madlen
(Mr. 16:9-11)

¹¹Bga'n Lia kwitłe yeżw ban', na' zbeże'. Kate' ne zbeże', byechwe', na' bwie' lo yeżw ban'. ¹²Ble'ele' chope wbás che ya'abá che Dios nníta'gake' ga na', na' zej nakwe' laże' chich. Żé'gake' ga na', toe' yichjle yeżw ban', na' yetóe' xn'ale yeżw ban' gan wló'ogake' Jesusen'. ¹³Wbás che ya'abá ka' belyi'e le', na' wnnágake':

—Nó'ledo', ¿biz chen' zbežo'?

Lian' goże' légake':

—Dan' beká'agake' Xana', na' bi nnezla' gan wló'ogake' Le'.

¹⁴Kate' beyóž wnné' ki, bwie' xkóže'le', na' bl'e'ele' Jesusen', zoe' ga na', san bi gókbe'ele' cha' Jesusen'. ¹⁵Naž Jesusen' goże' le':

—Nó'ledo', ¿biz chen' zbežo'? ¿Noz benne' žeyiljo'?

Dan' žekle Lian' nake' Le' benne' žape chi'e yežlyón', na' gož'e Le':

—Benne', cha' le' bebejo'-ne', bloe'el neda' gan wló'o-ne', na' neda' yeyoá'a-ne'.

¹⁶Naž Jesusen' goże' le':

—Lia.

Naž byechj Lian', na' len diža' hebreo gože' Le':

—Raboní.

Diža' hebreo ni znnan: “Benne' Wsedle chia'.”

¹⁷Jesusen' gože' le':

—Bi kano' neda', dan' bi na' yeyepa' gan zoa Xa'. Na'a, wyéj gan zej nníta' benne' ljéža'do' ka', na' gož-gake': “Ki wnná Jesusen': yeyepa' gan zoa Xa', na' lezka' nake' Xale. Nake' Dios chia', na' Dios chele.”

¹⁸Naž wyéj Lia Madlen', na' bejzenle' benne' wsedle ka' che Jesusen' ba be'le'ele' Xanžon', na' kan nak dan' wnné'.

Złoe'e law Jesús lawgak benne' wsedle chie' ka'

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lk. 24:36-49)

¹⁹Kate' ba gole ža na', da' nake' ža nežw, zej ndobe benne' wsedle ka' che Jesusen', na' nyejw yo'o gan nníta'gake' dan' zžébe-gake' benne' judío wnná bia' ka'. Naž bloe'e law Jesusen' gachje láwe'le gan nníta'gake', na' gože' légake':

—Ga'n ži yichj lázdo'le.

²⁰Kate' beyóž gože' légake' da' ni, bloe'ele' légake' ne'e, na' le'el sine'e. Naž bebégekłe benne' wsedle chie' ka' dan'

željé'egekle' Xanžon'. ²¹Naž Jesusen' gože' légake' da' yoble, na' wnné':

—Ga'n ži yichj lázdo'le. Kan ben Xa', bsele'e neda', lezka' žsela'a le'e chjenle xchina'.

²²Kate' beyóž wnné' da' ni, blobe' lów-gake', na' gože' légake':

—Le si' lo na'le Dios Be' La'y. ²³No benne' yenít lawle, bennen' ben doła', ba yo'o yela' ženít law chie', na' no benne' bi yenít lawle le', ga'n doła' da' nbaga' benne' wen dołan'.

Bi žejlé' Mas bebán Jesús

²⁴Mas bi wzóalene' légake' katen' Jesusen' bedjwíe' légake'. Nak Masen' to benne' chežinnoe' ka', na' lezka' lie' Benne' Kwach. ²⁵Wdé na' yezika' benne' wsedle ka' belyi'e Masen', na' wnnágake':

—Ba bl'e'elto' Xanžon'.

Masen' gože' légake':

—Cha' bi le'ela' ne'e gan bdin bdidjwn', na' wdía' xben na'a gan bdin bdidjwn', na' wdía' na'a le'el sine'e gan bdin yag ntochen', bi chejli'a.

²⁶Kate' ba gok yexono' ža, benne' wsedle chie' ka' zej ndobe' da' yoble lo yo'on', na' zoalen Masen' légake'. La'kze nyejw yo'o gan nníta'gake', bloe'e law Jesusen' gachje láwe'le gan nníta'gake', na' gože' légake':

—Ga'n ži yichj lázdo'le.

²⁷Naž Jesusen' gože' Masen', na' wnné':

—Bde xben no'o nga, na' bwia na'a nga. Bde no'o le'el sina'a nga, na' biž gak chope lažo'o, san bejlé' chia'.

²⁸Naž bechebe Masen', na' gože' Le':

—Xána'do', na' Dios chia'.

²⁹Jesusen' gože' le':

—Mas, dan' bl'e'elo' neda', žejli'o. Ba nez žen gaken chegak benne' ka' chejlé'gake' chia' la'kze bi lejégekłe' neda'.

Da' žénele gon da' nyejw le'e yiche ni

³⁰Ben Jesusen' da' zanže yela' wak žen ka' lawgak benne' wsedle chie' ka', da' ka' bi zej nyejwn le'e yiche ni. ³¹Da' ki bzoja' le'e yiche nich chejle'le nak Jesusen' Benne' Criston', Bennen' bsela' Dios, na' nake' Zi'nkze Dios, na' kate' chejle'le chie', gata' yela' nban da' zejli' kanne chele dan' žejle'le chie' Le'.

21

Złoe'e law Jesús lawgak gaže benne' wsedle chie' ka'

¹ Wdė gok da' ki, bļoe'e ļaw Jesusen' da' yoble ļawgak benne' wsdle chie' ka' gan nak žoa'a nido' da' nzin' Nido' Che Tiberias, na' ki goken kan bļoe'e lawe' ļaw-gake'. ² Zej ndobe Smon Bedw, na' Mas, ben-nen' ļezka' lie' Benne' Kwach, na' Natanael, benne' yež Kaná, yežen' nbaben Galilea, na' ļezka' zi'n Sebedeo ka', na' yechope benne' wsdle ka' che Jesusen'. ³ Smon Bedwn' gože' ļégake':

—Cha'a chejxena' bel ka'.

Yežika' benne' ka' belyi'e ļe', na' wnná-gake':

—Sá'ľento' le'.

Naž jake', na' wžėngake' to ļo barkw, na' yelen' nitó bel bi wžėngake'. ⁴ Kate' za' ža'ní, bejsė Jesusen' žoa'a nison', na' benne' wsdle chie' ka' bi gókb'e'egekle' cha' Jesusen'. ⁵ Naž Jesusen' gože' ļégake':

—Zí'na'do' ka', žbi de bel chele?

Beží'igake', na' belyi'e Ļe':

—Nitoba'.

⁶ Naž Jesusen' gože' ļégake':

—Le wsė yixjw bel chele cheľá'a Ļi ža barkwn', na' senle-ba'.

Naž bsėgaken', na' biž gok yeká'agaken', dan' nža'te yixjw na' bel ka'. ⁷ Naž benne' wsdle, bennen' nži'il Jesusen' gože' Bedon', na' wnné':

—jĶanžon'!

Kate' benle Smon Bedon', “Ķanžon'” beyakwe' laže' gokwe', da' bekė'en zga'ale, na' wyaze' ļo nis. ⁸ Yežika' benne' wsdle ka' bsá'gake' barkwn', na' bedjzób-gake' yixjwn' dan' nža'ten bel ka'. Bi nak zi'to' gan de yo biž, da' nakze ka to gaywá' lka' ní'ažo. ⁹ Katen' bžingake' ļo yo bižen', na' blė'e'egekle' že' to yi' balje ga na', na' zoa to bel ļawen', na' ļezka' de yet ga na'. ¹⁰ Jesusen' gože' ļégake':

—Le yedjwá' bel ka' ba wžėngakle-ba' ga zoa' ni.

¹¹ Bebėn Bedon' ļo barkwn', na' wzobe' yixjwn' zaka' ļo yo bižle, na' nža'ten bel ži'a ka', to gaywá' chonne-yonba'. Ļa'kze zej nak bel zanle'e, bi bžeza' yixjwn'. ¹² Naž Jesusen' gože' ļégake':

—Le da gawle.

Nitó benne' wsdle chie' bi bežogle' nnable' Ļe', bi nne': “Ķnoz Ļe'?” Nnėkzegekle' nake' Ķanžon'. ¹³ Naž wbiga' Jesusen', na' bežwe' yet ka', na' ļezka' bel na', na' bi'en chėgake'.

¹⁴ Da' ni naken da' chonne chi'i bļoe'e ļaw Jesusen' ļawgak benne' wsdle chie' ka' wdė bebane' ļo yeļa' got.

Jesús zchájļene' Smon Bedw

¹⁵ Kate' beyož bdáwgake', Jesusen' gože' Smon Bedw:

—Smon, zi'n Jonás, Ķnži'izelo' neda' kan zej nži'il benne' ki neda'?

Bechebe Bedon', na' gože' Ļe':

—O', Ķan. Ļe' nnėkzkelo' nži'ila' Ļe'.

Jesusen' gože' Ļe':

—Bwaw zıla'do' chia' ka'.

¹⁶ Jesusen' gože' Ļe' da' chope chi'i, na' wnné':

—Smon, zi'n Jonás, Ķnži'ilo' neda' dot ļažo'o?

Bechebe Bedon', na' gože' Ļe':

—O', Ķan. Ļe' nnėkzkelo' nži'ila' Ļe'.

Jesusen' gože' Ļe':

—Bwaw zila' chia' ka'.

¹⁷ Jesusen' gože' Ļe' da' chonne chi'i:

—Smon, zi'n Jonás, Ķnži'ilo' neda'?

Gok nyache' laže' Bedon' dan' chonn chi'i wnnable' Ļe', na' wnné': “ĶNži'ilo' neda'?” na' bechebe Bedon', na' gože' Ļe':

—Ķan, yogo'te nnėkzkelo' Ļe'. Nnezlo' nži'ila' Ļe'.

Jesusen' gože' Ļe':

—Bwaw zila' chia' ka'. ¹⁸ Da' li žapa' le', katen' goko' Ķkwide', žakze chio' bwakw kwino', na' kan znnazen chio' wdó'. Kate' golo', wlıó' no'o, na' benne' yoble wakwe' le' laže', na' chi'e' le' gan bi yėnelo' chejo'.

¹⁹ Da' ni wnná Jesusen' nak bian' kan gat Bedon', dan' chejtė'e le'e yag kroze, nich ga'n zen Dios. Kate' beyož wnná Jesusen' ki, yetó da' wnné':

—Benļen neda' tzen.

Zchájļ Jesús kan gak che benne' wsdlen', bennen' nži'ile'

²⁰ Byečhj Bedon', na' blė'ele' benne' wsdlen' Jesusen' nži'ile' le', zedjnawe' Ļė-gake'. Nake' benne' wsdlen' wži'e kwit Jesusen' katen' bdáwgake', na' gože' Jesusen': “Ķan, Ķnoz bennen' wdíe' Ļe'?” ²¹ Kate' Bedon' blė'ele' Ļe', gože' Jesusen':

—Ķan, žbiž gon benne' ní?

²² Jesusen' gože' Ļe':

—Cha' žėnela' ga'n bennen' kate' yeļa'ža', bi žaļa' gek zedlo'. Benļen neda' tzen le'.

²³ Wzé diža' ni gan zej nnita' lježžo ka', benne' ka' žejlé'gake' che Jesusen'. Žékgekle' bi gat benne' wsedlen'. Jesusen' bi gože' le' bi gate', san ki wnné': "Cha' ženela' ga'n bennen' kate' yela'ža', bi žala' gek zedlo'."

²⁴ Benne' wsedlen' naka' neda', Zwa. Zzoa lia' da' ki, na' bzoja' le'e yiche da' ki, na' nnézlele da' znnia' naken dot da' li.

²⁵ Ben Jesusen' da' zanže ka'. Chela' no benne' wzoje' légaken le'e yiche to ton, žekla' bi gata' latje yežlyó nga ga kwa'gak yiche ka' žala' wzojen'. Ka'kze naken.

DA' BENGAK BENNE' WBÁS KA' CHE CRISTO

Dios žone' da' bchebe laže'e, žsele'e Dios Be' La'y

¹ Kate' bzoja' chio' le' zga'ale, Teófilo, benne' zaka', neda', Lukas, bzoja' yógo'te da' wzó law Jesusen' žone', na' žsedle', ² na' zejte beyepe' ya'abá che Dios. Kate' za' yeyepe' ya'abán', ne zoalen Dios Be' La'y Le', wnné' kan žala' gongak benne' wbás chie' ka', benne' ka' wžekze' Le'. ³ Wdé wzaka' Jesusen', na' gote'. Naž bebane', na' bloe'e lawe' lawgak benne' wbás chie' ka'. Bloe'ele' légage' da' zan da' gok biá'gaken zoe' nbane', da' ka' bi gak no benne' wži'e chégaken. Zan chi'i bloe'e lawe' lawgaké' dot choplalj ža, na' bcháljlene' légage' kan žnna bia' Dios.

⁴ Katen' wnníta'gake' tzen, gože' légage' bi yekwásgake' lo yež Jerusalén, na' wnné':
—Le kwez ga na' da' bchebe laže' Xa' sełe'e chele, kan ba bzenla' le'e.

⁵ Lezka' wnné':

—Da' li Zwa bezóe' benách ka' nis lo nis, na' bi de yeschá gak chele da' zloe'el yela' žezóa nisen', dan' yide Dios Be' La'y yedjsóalene' le'e.

Žeyepe Jesús ya'abá che Dios

⁶ Naž benne' ka' zej ndobe' gan zoa Jesusen' wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—Xan, žgono' ga nna bia'gak benách Israel ka' da' yoble ža ni zoažo na'a?

⁷ Jesusen' gože' légage':

—Bi nak chele nnézlele bi ža o bi yel gon Dios Xa', da' yo'on lo na'kze'. ⁸ Si'le le'e yela' wak kate' yide Dios Be' La'y yedjsóalene' le'e. Naž wchajle kan nak chia' neda' lo yež Jerusalén, na' dot gan nbab Judea, na' gan nbab Samaria, na' ga žíntele dot yežlyó nga.

⁹ Kate' beyóž bcháljlene' légage' da' ni, na' kate' ne zwíagake' Le', la' beyeptie' lo be'ze gan že' to bejw da' bkachen' Le', na' biž blé'egekle' Le'. ¹⁰ Kate' ne zwíagake' ya'abale kate' ne žeyepe Jesusen', bla'gak chope wbás che ya'abá ka' gan nńíta'gake', wbás ka' zej nakwe' laže' zila'do'ze. ¹¹ Zoptie' góžgake' légage', na' wnnágake':

—Benne' Galilea ka', žbiz chen' zwíale ya'abale? Yela'kze Jesusen' da' yoble kan ba blé'elele-ne' katen' bezé'e gan zoale nga, na' beyepe' ya'abá che Dios.

Žbégake' Matías nich chaze' latje che Judas

¹² Naž benne' ka', benne' bénlengake' Jesusen' tzen, bezá'gake' gan zoa ya'adon' da' nzin' Ya'a Yag Olibo, na' beyéjgake' lo yež Jerusalén. Ya'adon' zoan gawze gan že' yež Jerusalén na', da' naken kan zej nzi'e latje želzé'e ža la'y chégake'. ¹³ Kate' bežingake' lo yežen', belbene' gan nak da' chope kwia lo yo'o, gan zej nńíta' Bedw len Jakob, na' Zwa, na' Ndres, na' Lip, na' Mas, na' Bartol, na' Matío, na' Jakob, ži'n Alfeo, na' Smon, bennen' že' laže'e yež chie', na' lezka' Judas, biche' Jakoben'. ¹⁴ Yógo'te benne' ki bcháljlengake' Dios tzen. Benne' biche' Jesús ka' len Lia, xna' Jesusen', na' yebale no'le ka', bénlengake' légage' tzen.

¹⁵ La' ža na'ze wzé Bedon' gachje láwe'le gan zej nńíta' lježžo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston'. Gogkak ka xoplalj benne' ka' zej ndobe' ga na'. ¹⁶ Bedon' gože' légage', na' wnné':

—Ljéža'do' ka'. Ben byenen gok da' nyejw le'e yiche la'y, kan wnná Dios Be' La'y žgá'atele, dan' bzoj Dabí kan gok che Judas, bennen' bchi'e benne' ka' wzéngake' Jesusen'. ¹⁷ Judas na' wbáblene' žo'o, na' bénlene' žo'o tzen žin ni. ¹⁸ Wzi'gake' to yežlyó len lazjw che da' zia da' ben bennen'. Judas na' wbixe', na' wžeza' li'e, na' bžojgak yógo'te da' zej že' li'e. ¹⁹ Kate' benne' ka', benne' nńíta'gake' lo yež Jerusalén béngekle' da' ni, naž bé'gake' la yežlyón' Aséldama, to diža' hebreo da' žnnan len diža' xiža': “Yežlyó Che Žen.” ²⁰ Ka' goken che Judas na', kan nyejw le'e yiche la'y da' nzin' Salmo Ka', da' žnnan:

Bga'n liže' ka'ze,

na' bi bžel no benne' zoe' lo yo'on'.

Lezka' žnnan:

Benne' yoble yedíe' lo wlaze'.

²¹⁻²² Na'a žon byenen kwežo to benne' gónlne' žo'o tzen nich wzóa lie' che Jesusen', kan bebane' lo yela' got. Žala' gake' to benne' nbabe' benne' ka' bénlengake' žo'o tzen ža ni'te katen' Xanžo Jesusen' wdálene' žo'o, benne' ka' wnníta'lengake' žo'o katen' Zwa bezóe' benne' ka' nis, na'

mežwn' da' wzí'gake' che chegak benne' ka' žylyážjele'. ⁴⁶ Tža tža bdóbgake' tzen lo zchil yodo', na' gan nak lo lížgake' ka' gan we'j bdáwgake' da' žesá' láže'zo kan got Xanžon'. We'j bdáwgake' tzen, na' bebégekke', na' gókgake' dot li laže'. ⁴⁷ Bka'n zéngake' Dios, na' yógo'te benách ka' wdápegake' légake' ba la'ne. Tža tža Xanžon' bzane' benne' ka' zdóbgake' chie', benne' ka' želágake'.

3

Žeyák to benne' bi žak se'e

¹ Kate' ža na' Bedw len Zwa jake' tzen lo zchil yodo', katen' zdobgak benách ka' ga na', nich wcháljengake' Dios, ne naken žedá chonne. ² Gan želdíe' zoa to benne' bi žak se'e kate' wzó law ža ni'te katen' nake' xkwide'. Tža tža žjwa'gak benne' ka' le' ga na', na' želbeke' le' žoa'a yodo' gan nzin' Da' Xtan Gan Žo'ožo. Ki béngake' chie' nich nnable' no benne' bi da' wnezjwe' chie', bennen' zoe' ladjw benne' ka' želyoé'e lo zchil yodon'. ³ Benne' ni, katen' bje'ele' Bedon' len Zwan', benne' ka' zjake' gan žo'ogak benách ka' lo zchil yodon', na' góta'yoele' légake' bi da' wnezjwgake' chie'. ⁴ Naž Bedon' len Zwan' bwíagake' le', na' Bedon' gože' le':

—Bwia neto'.

⁵ Naž bennen' bze nage' chégake' dan' žxen laže'e bi da' wnezjwgake' chie'. ⁶ Bedon' gože' le':

—Bi de mežw plat, na' mežw oro chia', san da' dezen chia' gonna' chio'. Ni'a che ye'la' wak che la Jesús, Benne' Criston', Benne' yež Nasaret, wzó ža', na' wzá'.

⁷ Naž Bedon' be'xwe' ne'e li ža, na' bchise' le', na' la' beyakte ni'e, na' beyitje bechj ni'e. ⁸ Naž wzá' bennen', na' wxite', na' wzíe'. Wyázlene' Bedon' na' Zwan' tzen lo zchil yodo', na' zze'e, na' žxite', na' zka'n zene' Dios. ⁹ Yógo'te benách ka', benne' nníta'gake' ga na', bje'égekke' le' zze'e, na' zka'n zene' Dios. ¹⁰ Ka' goken, bžébegake', na' bebángekke' kan nak dan' goken, dan' beyónbia'gake' le', nake' bennen' žbi'e žoa'a yodo' gan nzin' Da' Xtan Gan Žo'ožo, na' znnabe' no benne' bi da' wnezjwe' chie'.

Da' bchalj Bedw lo zchil yodo'

¹¹ Bennen' bi gok se'e, na' beyake', be'xwe' na' Bedw len na' Zwa. Naž bdogbak yógo'te benách ka' gan nníta'gake' lo zchil yodo' da' nzin' Zchil Che Salomón, na' žebángekke'. ¹² Kate' bje'el Bedon' da' ni, gože' benne' ka':

—Le'e, benne' Israel ka', žbiz chen' žebánlele che da' ni? žBiz chen' zwíale neto', na' žéklele len ye'la' wak chezto', o ni'a che da' žejle'to' che Dios, néto'ze beyonto' benne' ni, na' bento' ga zze'e? ¹³ Nak da' ni da' ben Dios, Bennen' nake' Dios chegak xa wdé chežo ka', Bran, na' Isaak, na' Jakob. Dios na'kze wdápeji'e Ži'ne', Jesusen', ba la'ne. Jesusen', le'ekze bdele-ne' lo na'gak benne' ka' zrna biá'gake' le'e. Kate' gónele Pilato wsane' Jesusen', bžonle-ne'. ¹⁴ Bzoale che'la'ale Benne' Chawen', Benne' la'y, na' wnnábele Pilaton' wsane' chele to benne' wetw benách ka'. ¹⁵ Ka' goken, bétkzele Bennen' žonnkze' ye'la' nban da' zejli' kanne chežo. Naž Dios besbane' Le' lo ye'la' got, na' kan nak da' ni zzoa lito' chen lawle le'e. ¹⁶ Dan' bejlé' benne' ni che Jesusen', beyák ni'e, na' zlé'elele-ne', na' nónbia'le-ne'. Dan' žejli'e che Jesusen', Le' kate' gabí beyone' benne' ni, na' zlé'ekzelele yógo'tele kan nake' na'a.

¹⁷ Na'a, ljéža'do' ka', mnezla' benle da' ka', na' betle Jesusen' dan' bi bejni'ílele, na' bi bejni'ígekke' benne' ka' zrna biá'gake' le'e. ¹⁸ Ki be' Dios latje nich gak da' wnné' zga'ale, da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le' kan ža'la' saka' Benne' Criston'. ¹⁹ Che len, le yeyát laže', na' le yeyák che Dios, nich yeké'e do'la' da' nbága'le, na' gone' ga yeyák láže'le. ²⁰ Naž se'le'e Jesusen' da' yoble, Bennen' ža ni'te bzoe' chie' gake' Benne' Criston', Bennen' nna bi'e le'e. ²¹ Na'a, žon byenen ga'ne' ya'abá che Dios kate' žinže ža yeyone' chawe' yógo'te da' žaken, na' gaken kan ba wnnakze Dios, da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le' ža ni'te. ²² Ležka' Moisés gože' xa xto'žo ka', na' wnné': “Xanžo Dios se'le'e chele to benne' galje' ladjwgak biche' lježle ka'. Gake' benne' wchalje' lo wláz Dios. Se'le'e Le' chele kan bse'le'e neda'. Žon byenen wzé nagle-ne' kan nak yógo'te da' yi'e le'e. ²³ Yógo'te benne' ka', benne' bi wzé nág-gake' che Bennen' wchalje' lo wláz Dios, kwia yí'gake', na' kwáslengake' benách ka' che Dios.”

²⁴ Kan nak ža ni zoažo na'a, bloé'egekle yógo'te benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios kate' wzó law zoa Samuel, na' wdé na'.
²⁵ Le'e nakle za'sógak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, na' diža' zka'n chawe', da' bchebe laže' Dios chegak xa xto'žo ka', naken chele. Ki ben Dios katen' gože' Bran: "Ni'a che da' gon za'só' gon chawa'a yógo'te benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga." ²⁶ Katen' Dios besbane' Zi'ne' lo yela' got, na' bsele'e Le' nežw chele le'e nich gak gon chawe'e le'e, na' nich gone' ga wsanle da' kegle da' žonle.

4

Želžín Bedw len Zwa lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka'

¹ Kate' Bedw len Zwa ne zcháljlgake' benách ka', bžoz judío ka' len benne' yodo' saduseo ka', na' benne' zchi'e ni'a na'gak benne' yodo' ka', la' bžintegake' gan nníta'gake'. ² Bža'agak benne' ki dan' žsédgekle Bedon' len Zwan' benách ka', na' zzéngake' légake' yebangak benne' gat ka' dan' ba bebán Jesusen'. ³ Naž bčxwgake' Bedon' len Zwan', na' bséjwgake' légake' liž ya kate' žinže ža yoble dan' ba za' žale ža na'. ⁴ Benne' zan bejllé'gake' che Benne' Criston' dan' béngake' da' bchaljak Bedon' len Zwan'. Na'a, légakze benne' byo ka', benne' žejllé'gake' che Benne' Criston' zej nake' ka' gayo' mile'.

⁵ Ža chope ža benne' wnná bia' ka' len benne' gole ka', na' benne' yodo' wsedle ka', bdóbgake' lo yež Jerusalén. ⁶ Lezka' Anás, bžoz blo, na' Kaifás, na' Zwa, na' Kantr, na' yógo'te ljež bžoz blon', bdóbgake' ga na'. ⁷ Naž bché'gake' Bedon' len Zwan', na' bzégage' légake' gachje láwe'le gan nníta'gake'. Wnnábgekle' légake', na' wnnágage'!

—žBiz yela' wnná bia' nzi' lo na'le žonle da' kí? žNož benne' bdie' lo na'le yela' wnná bian'?

⁸ Naž Bedon' gože' légake', zoažen Dios Be' La'y le', na' wnné':

—Le'e, benne' ka' zna bia'le neto', benách Israel ka', na' le'e, benne' gole ka'. ⁹ žZnnáblele neto' na'a kan nak da' chawe' da' bento' che benne' yižwé' ni, na' nakx beyake' chawe'? ¹⁰ Zzejni'ilton' le'e nich nnéžgelen yógo'te benách Israel ka'.

Beyák benne' ni zoe' lawle dan' ben žin yela' wak che Jesús, Benne' Criston', Benne' yež Nasaret. Le'e bda'le-ne' le'e yag kroze, san Dios besbane' Le' lo yela' got. ¹¹ Dios bchalje' che Jesusen', katen' wnné': "Yejna' da' bzoale le'e cheja'ale, le'e, benne' wen ze'e ka', na'a naken yej da' wžekza' neda' nich gaken yej blo che ze'e." ¹² Bi zoa no benne' yoble, benne' gak yeslé' benách ka', dan' bi zoa nitó benne' yoble yežlyó nga, bennen' bzoa Dios, nich yeslé' žo'o.

¹³ Kate' blé'egekle' zej nak Bedon', na' Zwan', benne' wechóg laže' ka', gókbe'egekle' bi nsédgekle' che yodo', na' zej nake' benne' gazjw ka', na' bebángake', na' besá' láže'gake' Bedon' len Zwan' wnníta'lgake' Jesusen'. ¹⁴ Lezka' blé'egekle' zoa bennen' ga na', bennen' beyake', na' zie' láwgake', na' bi be gok nnégage' chégage'. ¹⁵ Naž góžgake' benne' ni'a ná'gake' ka' yebéjgake' Bedon' len Zwan' lí'ale che yo'o gan zej ndobe', na' ben xtíža'gake' la' légakze'. ¹⁶ Wnnágage':

—žNakxzen' gonžo chegak benne' kí? Da' li béngake' to da' žonen ga žebángekle' benách ka', na' yógo'te benách ka', benne' nníta'gake' Jerusalén, nnéžgekle' da' kí. Bi gak wži'izo che da' kí. ¹⁷ Na'a, nich bi seže diža' ni, na' nich bi yéngelen benne' zanže, na'a žala' wchi'lžo benne' ki nich biž wcháljlgake' benách ka' kan nak che Jesusen'.

¹⁸ Naž blížgake' Bedon' len Zwan', na' bchí'igekle' légake' nich biž wcháljlgake' benách ka', na' biž wsédgekle' légake' kan nak che Jesusen'. ¹⁹ Naž bež'i' Bedon' len Zwan', na' belyi'e légake':

—Le wchi'a laže' le'e cha' nak chawe' law Dios wzé náğžeto' xtíža'le le'e ka' xtiža' Dios. ²⁰ Bi gak kwe'to' žize. Žon byenen wzóa lito' che da' bl'e'elto', na' da' benlto'.

²¹ Naž benne' yodo' wchi'a laže' ka' bchí'igekle' légake', na' naž bsane' légake' dan' bi bžélgekle' nakle wsaka' z'í'gake' lé-gake'. Ki béngake' dan' bžébegake' benne' wláž ka', dan' yógo'tegake' zka'n zéngake' Dios ni'a che dan' goken. ²² Bennen' beyake', na' gok chie' da' žonen ga žebán láže'žo, ba zeje' ka' choplalj yiz.

Znnábgekle' Dios gone' ga gákgake' wechóg laže'

bejkáche'gakbe' benne' byo chion', na' lezka'yebéjgakbe' le'.

¹⁰Naž no'len' la' wbixtie' xni'a Bedon', ba nate'. Katen' beyo'ogak xkwide' ka', na' blé'egeklbe'-ne' ba nate'. Naž bebéjgakbe'-ne', na' bejkáche'gakbe'-ne' kwit benne' byo chien'. ¹¹Che len yógo'te benách ka' che Dios bžébegake', na' lezka' bžébegak yógo'te benne' ka' béngেকে' kan gok da' ni.

Benne' wbás ka' zóngake' yela' wak zan

¹²Benne' wbás ka' bseja' Benne' Criston' béngake' da' zan da' zej nak bian', na' yela' wak zen ka' lawgak benne' ka'. Bdóbgake' tzen yógo'tegake' lo zchil yodo' da' nzin' Zchil Che Salomón. ¹³Ladjw benne' ka', benne' bi žejlé'gake' che Benne' Criston', bi bežogle nitó benne' gónlene' légake' toze, na' benne' wláž ka' wdápegake' légake' ba la'ne'. ¹⁴Naž yebałe benne' zan, benne' byo ka', na' no'le ka', bejlé'gake' che Benne' Criston'. ¹⁵Kate' blé'egekle benách ka' da' ka' žongak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', belxóe' benne' yižwé' ka' lo blag ka', na' yebałe' lo da'aze ka', na' yjwá'gake' légake' gan nak kwit nez nich kate' te Bedon' ga na', zołze chie' che len bałe benne' yižwé' ka', nich yeyákgake'. ¹⁶Lezka' bžojgak benách yež gawze ka', na' bžingake' lo yež Jerusalén, zej noe'e benne' yižwé' ka', na' benne' ka' želzake'e dan' zej yoe'e be' xiwe' ka', na' beyákgake' yógo'tegake'.

Benne' yodo' ka' žsaka' zi'gake' benne' wbás ka'

¹⁷Che len bžox blo len benne' yodo' saduseo kan', benne' ka' žónlengake' bžox blon' tzen, béxwgake' Bedw. ¹⁸Naž bžox blon' len benne' ka' žónlengake' le' tzen, lezka' béxwgake' wbás ka' bseja' Benne' Criston', na' bséjwgake' légake' liž ya. ¹⁹Naž la' yel na'ze bla' to wbás che ya'abá che xanžon', na' bsaljwe' liž yan', na' bebeje' légake'. ²⁰Wbasen' gože' légake', na' wnné':

—Le chej, na' le chejšé lo zchil yodo', na' le wchaljlen benách ka' nníta'gake' ga na', na' le wzenle légake' kan nak che yela' nban da' zejlı' kanne, na' kan gak sí'gaken'.

²¹Kate' béngেকে' da' wnná wbasen', na' kate' za' ža'ni' zildo', belyoé'e lo zchil yodo', na' bsédgekle' benne' ka' nníta'gake' ga na'.

La' na'ze bžox blon' len benne' ka' žónlengake' le' tzen bdóbgake'. Btóbgake'

benne' gole ka' len benne' yodo' wchi'a laže' ka', na' bséla'gake' ni'a ná'gake' ka' chjake' liž yan', nich chejxi'gake' benne' wbás ka' bseja' Benne' Criston', dan' žékgekle' ne nníta'gake' ga na'. ²²Kate' bžingak ni'a na'gak benne' yodo' ka' ga na', bi bejxáka'gake' légake' lo liž yan', na' naž beyéjgake', na' bžéngেকে' benne' yodo' ka' da' žaken. ²³Belyi'e benne' yodo' wchi'a laže' ka', na' wnná'gake':

—Da' li bejxáka'to' nyéjwte liž yan', na' benne' ka' žape chí'igaken' wnníta'gake' ga na', san kate' bsáljwton', bi bejxáka'to' nitó benne' lo yo'on'.

²⁴Naž bžox blon' len bžox wnná bia' ka', na' bennen' zchi'e ni'a na'gak benne' yodo' ka', kate' béngেকে' da' ni, gok zédgekle' dan' bi nnéžgekle' gate žin da' žaken. ²⁵Naž bla' to benne' ga na'. Bzenle' légake', na' wnné':

—Le wia nga. Benne' ka' bséjwle liž ya nníta'gake' lo zchil yodo', na' žsédgekle' benách ka'.

²⁶Naž wyéj bennen' zchi'e ni'a na'gak benne' yodo' ka' tzen len ni'a ná'gake' ka', na' béxwgake' benne' wbás ka' bseja' Benne' Criston', san bi be da' zia bėngake' chėgake', dan' bžébegake' benách ka' nníta'gake' ga na' wžé'egake' légake' yej. ²⁷Kate' ba bedjché'gake' benne' wbás ka', bžėgake' légake' lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka', na' bžox blon' wnnable' légake', ²⁸na' wnné':

—ŹBi bchi'leto' le'e biž wsédlele benách ka' kan nak che bennen'? Na'a, ba wdisle da' žsédlele dot lo yež Jerusalén, na' žénelele yesbága'le neto' zia ni'a che yela' got che bennen'.

²⁹Naž Bedon' len yezika' benne' wbás ka' bseja' Benne' Criston', bechébegake', na' wnná'gake':

—Žon byenen wzé nágžeto' xtiža' Dios ka' xtíža'gak benách ka'. ³⁰Le'e betle Jesusen' katen' bda'le-ne' le'e yag kroze, san Dios chegak xa xto'žo ka' besbane' Le'.

³¹Jesusen', Dios bzoakze' Le' gan nak blo kwitkze' li ža, nich gake' Benne' Blo, na' Benne' Wesla', na' nich gone' ga yeyát láže'gak benne' Israel ka', nich gan yeníť lawe' doła' da' zej nbage'e. ³²Kan nak da' ni, neto' zzoa liton', na' lezka' Dios Be' La'y zzoa lien'. Dios Be' La'y na' nake'

Bennen' žsel'a' Dios nich soálene' benne' ka' žóngake' kan zrna xtiže'e.

³³ Kate' béngkele benne' yodo' wchi'a laže' ka' da' ni, bžá'agake', na' gónegekle' gótgake' benne' wbás ka'. ³⁴ Naž Gamaliel, to benne' yodo' fariseo, wzíe' lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka'. Benne' ni žákli'e da' bchi'le Moisés, na' yógo'te benách ka' žápegake' le' ba la'ne. Gože' ni'a ná'gake' ka' yebéjgake' benne' wbás ka' bsel'a' Benne' Criston' lí'ale to chi'ido'. ³⁵ Naž gože' benne' yodo' wchi'a laže' ka', na' wnné':

—Le'e, benne' Israel ka', le gape chi'i kwínle kan nak da' žénelele gonle chegak benne' ki. ³⁶ Žala' chejsá' láže'le kan gok zgá'atele kate' bžin ža ni zoažo. Bla' Teudas, na' ben kwine' ka to benne' blo. Benne' ka' bénlengake' le' tzen wbábgake' ka tape gaywá' benne' byo ka'. Benne' ka' žjake' lo wdíle bétgake' le', na' góslasgag yógo'te benne' ka' bénlengake' le' tzen, na' wzía yi' yógo'te da' ben bennen'. ³⁷ Wdé gok dan', bla' Judas, benne' Galilea. Ki bene' katen' gok ža byéla'gag yógo'te benách ka' le'e yiche nich chíjzwgake' lázgake', na' bénlengak benne' zan le' tzen. Lezka' bétgake' bennen', na' góslasgag yógo'te benne' ka' bénlengake' le' tzen. ³⁸ Che len žapa' le'e: le wsán benne' ki, na' bi be gonle chégake'. Cha' dan' znná'gake' o dan' žóngake' naken chégakze benách ka', na' kwia yin', ³⁹ san cha' zej naken che Dios, bi gak wchinnjlen. Jle gape chi'i kwínle bi tíl'lenle Dios!

⁴⁰ Naž béngake' toze diža' len le'. Blížgake' benne' wbás ka' bsel'a' Benne' Criston', na' bdíngake' légake'. Bchi'igekle' légake' nich bi wzénžegekle' benách ka' kan nak che Jesusen'. Naž bsángake' légake'. ⁴¹ Benne' wbás ka' bsel'a' Benne' Criston' bžojgake' lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka', na' žebéle'egekle' dan' be' Dios légake' latje wzáka'gake' dan' zej nake' che Jesusen'. ⁴² Tža tža bsédtežgake' benách ka', na' bzoa lógake' che Jesús, Benne' Criston', gan nak lo zchil yodo', na' gan nak lo ližgak benách ka'.

6

Zbégake' gaže benne' nich gáklengake' benách yache' ka'

¹ Kate' ža ka', belyán benách ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'. Benne' judío ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' zcháljgake' diža' griego, wnnégake' chegak benne' judío ka' zcháljgake' diža' hebreo. Ka' goken dan' bi be bnezjw no benne' chegak no'le wzebe ka', no'le ka' zcháljgake' diža' griego, katen' bdísgake' da' gawgak no'le wzebe ka'. ² Naž benne' chežinno wbás ka' bsel'a' Benne' Criston' btóbgake' yógo'te benne' ka' žejlé'gake' chie', na' belyi'e légake':

—Bi nak chawe' soato' žize, na' bi wzóa lito' che xtiža' Dios, nich gonto' žin wawto' benách ka'. ³ Che len, lježto' ka', žala' kwele gaže benne' byo ka' ládjwle le'e nich ko'ožo lo ná'gake' žin ni. Benne' byo ka', žon byenen gágkake' benne' ka' žápegak yógo'te benách ka' légake' ba la'ne. Žala' gágkake' benne' žejni'il ka', na' nak bia' Dios Be' La'y zóalene' légake'. ⁴ Neto' wcháljlentezto' Dios, na' wsdlto' benách ka' xtiže'e.

⁵ Wyáz láže'gag yógo'tegake' da' ni, na' wžégake' Esteban, to benne' dot laže'e žejli'e che Benne' Criston', na' zoalen Dios Be' La'y le'. Lezka' wžégake' Lip, na' Prókor, na' Nikanor, na' Timón, na' Parmenas, na' Nikolás, to benne' yež Antiókia, benne' zga'ale bche'e kan žone' nich wká'n zene' Dios kan žongak benne' judío ka'. ⁶ Naž bzégake' benne' ka' wžégake' lawgak benne' wbás ka' bsel'a' Benne' Criston'. Benne' wbás ka' bxoá ná'gake' légake', na' wnnábgekke' Dios gáklene' légake'.

⁷ Wžeze xtiža' Xanžon', na' belyanle'e benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén. Lezka' benne' zan, bxož judío ka', wzí' lo ná'gake' da' žejle'žo che Benne' Criston'.

Želzene' Esteban

⁸ Naž Esteban, zoalen yela' wak che Dios le', dan' bde Dios lo ne'e, bene' da' ka' žóngaken ga žebán láže'žo, na' da' ka' zej nak bian', da' ka' bene' lawgak benne' wláž ka'. ⁹ Naž bžojgak bałe benne' ka' zej nbabe' yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkele' xtiža' Dios, yo'on' nzin' Yo'o chegak Benne' Ka' Biž Zej Ndo'e. Lezka' benne' ka' zej nžoje' yež Sirene, na' yež Alejandría, na' gan nbab Silisia, na' gan nbab Asia, béngake' benne' ka' tzen. Benne' ki wdíl diža'gake' len Esteban na'. ¹⁰ Bi

bzoele xtíža'gake', dan' bchalj Esteban na' len yela' žejní'il dan' bnezjw Dios Be' La'y le'. ¹¹Naž bdíjzwgake' benne' wen laže' ka', nich nná'gake': "Neto' benlto' da' zřna Esteban na', zřnie' che Moisés, na' che Dios." ¹²Ka' goken, benne' ki béngake' ga bža'agak benne' wláž ka'. Lezka' béngake' ga bža'agak benne' gole ka', na' benne' yodo' wsedle ka'. Yógo'te benne' ki bel-bía di'e Esteban na'. Béřw'gake' le', na' bché'gake' le' lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka'. ¹³Lezka' bnníta'gake' l'áwgake' baļe benne' ka' nich nná'gake' da' wen laže', na' wnná'gake':

—Bi zoa ži benne' ni zřnie' che yodo' la'y nga, na' che da' bchi'le Dios žo'o. ¹⁴Benlto' da' wnná benne' ni kan gon Jesús, benne' Nasaret. Wnné' wchinnje' yodo' ni, na' wché'e da' ka' žónteze žonžo, da' ka' bchi'le Moisés žo'o.

¹⁵Naž benne' yodo' wchi'a laže' ka' len yógo'te benne' ka' žé'gake' ga na', bwíagake' Esteban na', na' blé'egekle' lawe', da' zřnan' kan zřna' law to wbás che ya'abá che Dios.

7

Da' bchalj Esteban lawgak benne' yodo' ka'

¹Naž břoz blo wnnable' Esteban, na' wnné':

—ĹNakkze ki?

²Bechebe Esteban, na' wnné':

—Le'e, benne' gole ka', na' le'e, l'éža'do' ka'. Le wzé nag da' yapa' le'e. Dios, Benne' zente, blo'e'e lawe' gan wzóa Bran, řažo wdé na', katen' wzóe' gan nbab Mesopotamia, zga'ale kate' bejsóe' lo yež Harán. ³Dios gože' le': "Břoj lažo', na' bkwasļen biche' lježo' ka', na' wyéj lo yežlyó da' wlóe'elan' le'." ⁴Naž břoj Bran na' gan nbab Mesopotamia, da' naken yežlyó chegak benne' Kaldea ka', na' bejsóe' lo yež Harán. Lo yežen' got řa Bran na', na' le' bekwase' ga na', na' Dios bchi'e le' lo yežlyó nga, gan zoažo na'a. ⁵Dios bi bi'e le' latje gak yežlyó nga chie'. Bi bnezjwe' Le' ni lát'e'ze gan soe' lo yežlyó nga, san Dios bechebe laže'e wnezjwe' Le' yežlyó nga, na' te gat Bran na', na' gaken chegak za'sóe' ka', la'kze bi na' soa nitó řkwide' chie'. ⁶Lezka' Dios gože' Bran na': "Chjak za'só' ka' gan nak lo yežlyó chegak benne' zi'to' ka', na'

za'só' ka' gákgake' ka benne' zi'to' ka' ga na'. Benne' yežlyón' ka' góngake' za'só' ka' benne' ndo'w ka'. Wsaka' zí'gake' légake' tape gaywá'yiz." ⁷Lezka' Dios gože' le': "Neda' wsaka' zi'a benne' yežlyón' ka' gan za'só' ka' gákgake' benne' ndo'w ka', na' te na' žójgake' ga na', na' wká'n zéngake' neda' lo yežlyó nga." ⁸Dios bénļene' Bran na' to diža' da' zka'n chawen', na' gože' le' choge' lo beļa' chegak benne' byo ka' nńíta'gake' liže' to da' gak bian' nzi' lo ná'gake' dižan' da' zka'n chawen'. Wdé na' gok Bran na' řa Isaak, řkwide' byo chien', na' katen' ba zejbe' řono' řa, bchoge' lo beļa' chebe' dan' nak bian'. Isaak na', lezka' bene' che Jakob, řkwide' byo chie', na' lezka' ben Jakob chegak chežinnote řkwide' byo chie', benne' ka' gókgake' řa wdé chegak chežinno kwe' lježgak benne' Israel ka'.

⁹Řa wdé chežo ka', lo yela' zge'el ché'gake', bété'gake' řkwide' Jwsé, bi' bíche'gake', lo na'gak benne' ka' bejché'gake'-be' lo yežlyó Ejipto. Dios wzóalene' řkwide' Jwsén', ¹⁰na' beslé'-be' lo da' goken chebe'. Dios bnezjwe' yela' žejní'il chebe', da' benen ga wyáz laže' benne' Faraón lebe'. Benne' Faraón wnná bi'e lo yežlyó Ejipto, na' le' bdie' lo na' řkwide' Jwsén' yela' wnná bia', nich nna bia'be' benách Ejipto ka' len yógo'te benne' ka' wnníta'gake' ližkze Benne' Faraón na'.

¹¹Naž gokle'e wbín dot lo yežlyó Ejipton', na' gan nbab Kanaán nga, na' wzáka'gak yógo'te benne' ka' wnníta'gake' řa na'. Bi břel da' gawgak řa wdé chežo ka'. ¹²Kate' benle Jakob de zoa' scribe lo yežlyó Ejipton', bsele'e zi'ne' byo ka' ga na', benne' ka' zej nake' řa wdé chežo ka'. Ka' goken da' nežw chi'i Jake' ga na'. ¹³Kate' da' chope chi'i Jake' lo yežlyó Ejipton', ben Jwsé na' ga beyónbia'gak benne' biche'e ka' le'. Ka' goken, wnezele benne' Faraón no benne' ka' zej nake' biche' Jwsén'. ¹⁴Naž Jwsén' bsele'e diža', na' bene' ga bla' Jakob, benne' nake' ře', ga na', tzen len biche' lježe' ka', benne' ka' gókgake' chonnlalj chi benne' ka'. ¹⁵Ka' goken, wzóa Jakob lo yežlyó Ejipto, gan gote' le', na' lezka' gotgak řa wdé chežo ka' ga na' kate' bza'a řa ché'gake'. ¹⁶Katen' got to to řa wdé chežo ka', na' za'sógake' ka' jywá'gake' légake' lo yežlyó

che bennen' lie' Sikem, na' bkáche'gake' légake' lo yeẓw ba ka' lo blojen' da' go'w Bran lo na'gak zī'n Hemor, benne' nake' zi'n Sikem na'.

¹⁷Kate' ba wdé yiz zan, na' bžin ža žala' gak da' bchebe laže' Dios, dan' ben choche' xtiže'e gone' che Bran na'. Belyán benne' ka' zej nbabe' chežinno kwe' za'só Israel, na' gókgake' benne' zanle'e katen' wnníta'gake' lo yežlyó Ejipton'. ¹⁸Naž bla' benne' yoble, benne' wnná bi'e lo yežlyó Ejipton', na' batkle benne' kan nak da' ben Jwsé, bennen' góklene' benne' Ejipto ka'. ¹⁹Benne' wnná bian' ben láže'le' xa xto'žo ka'. Bsaka' zi'e légake', na' bene' ga bsángake' xkwide' byodo' ka' chégake', nich gátgakbe'. ²⁰La' ža na'ze golj xkwide' Moisés, na' wyáz laže' Dios lebe'. Dot chonne byo' xa xna'be' besgole'-be' lo yo'o lížgake'. ²¹Kate' bžin ža žala' wsangak xa xna' xkwide' Moisés na' lebe' nich gatbe', na' bla' bi' no'le che benne' Faraón gan belka'ne'-be', na' bejxi'e-be', na' besgole'-be' ka' xkwide' chekze'. ²²Ka' goken, bse-dle xkwide' Moisés na' yógo'te da' žakgak benne' Ejipto ka', na' gókle'ebe' zen lo da' wnnabe', na' lo da' benbe'.

²³Kate' ba zej xkwide' Moisés na' choplajj yiz, wnná láže'be' chejwiábe' benne' wláž chebe' ka', benne' Israel ka'. ²⁴Kate' bžinbe' gan nníta'gake', ble'elbe' to benne' Ejipto, žsaka' zi'e to benne' wláž chebe'. Naž góklne' benne' wláž cheben', na' betbe' benne' Ejipton'. Ka' goken, xkwide' Moisés na' bezi'be' wžon bennen' lo wláž benne' wláž cheben'. ²⁵Gokle Moisés na' chejní'igekle benne' lježbe' ka' gon Dios ga yeslabe' lekzbe' légake', san légake' bi bejní'igekle'. ²⁶Ža chope ža na' bejxáka'be' yechope benne' Israel ka', na' želdile', na' gónelbe' wžoa žibe' légake', na' gožbe' légake': "Le'e nak biche' lježle. ĆBiz chen' žsaka' zi'le biche' lježle?" ²⁷Naž bennen' žone' lježe' da' zia bžige'e xkwide' Moisés na', na' wnné': "ĆNozke benne' bzoe' le' nich nna bi'o neto', na' wchi'a lažo'o da' žonto?" ²⁸ĆŽénelo' goto' neda' kan beno' neje, beto' benne' Ejipton'?" ²⁹Kate' benle xkwide' Moisés na' da' ni, naž bzomjbe' ga na', na' bejsaoabe' lo yežlyó Madián gan wzoabe' ka' to benne' zi'to'. Lo yežlyó Madián na' bchag ná'lenbe' to xkwide'

no'le lo yežen', na' goljgak chope xkwide' byo chie'.

³⁰Kate' ba wdé choplajj yiz wžoe' ga na', na' kate' zoe' gan nak lo latje dach, da' zoan law ya'a da' nzin' Sinaí, na' blo'e law to wbás che ya'abá lo yi' che yag yeche'do' da' žeyen. ³¹Kate' Moisés na' ble'ele' yin', bebanle', na' wbige'e gawze nich le'elen' binlo, na' benle' chi'i Xanžon'. ³²Xanžon' gože' le': "Neda' naka' Dios chegak xa wdé chio' ka'. Naka' Dios che Bran, na' Dios che Isaak, na' Dios che Jakob." Naž Moisés na', lo yela' zzebe chie' wžízeli'e, na' biž bežogle' wien'. ³³Xanžon' gože' le': "Wlėj zelo' ni'o, dan' nak la'y gan zo' dan' zoakza' neda', Dios, nga. ³⁴Da' li ba ble'ela' da' želzaka' benách chia' ka', benne' Israel ka' nníta'gake' lo yežlyó Ejipto, na' ba benla' želbeže nyáche'gake'. Betja', na' zoa' nga nich yeslá' légake'. Da na'a, seła'a le' lo yežlyó Ejipton'."

³⁵La'kze benne' wláž ka' che Moisés na' bzóagake' le' cheľa'ale, na' wnnágake': "ĆNozke benne' bzoe' le' nich nna bi'o neto', na' wchi'a lažo'o da' žonto?" san Dios bsele'e le' nich gake' benne' wnná bia', na' benne' weslá, kan wbás che ya'abán' gože' Moisés na' gan wžoe', katen' blo'e lawe' lo yag yeche'don' da' žeyen. ³⁶Moisés nikze bebeje' benne' wláž chežo ka' lo yežlyó Ejipton'. Ka' goken, bene' da' ka' bėngaken ga bebán láže'gekke benách ka', na' lezka' da' ka' gok biá'gaken, da' ka' bene' lo yežlyón'. Lezka' bene' lo nisko' da' nzin' Nisko' Xna, na' lezka' bene' lów-gake' choplajj yiz gan nak lo latje dach. ³⁷Moisés na'kze gože' benne' Israel ka', na' wnné': "Xanžo Dios seže'e to Benne' chele, Benne' galje' ladjw biche' lježle ka', na' gake' Benne' wchalje' lo wláž Dios. Sełe'e le' chele kan bsele'e neda'. Lekze' žon byenen wže nagle-ne'." ³⁸Lezka' Moisés na'kze wžóalene' benne' ka' bdóbgake' che Dios lo latje dach, na' benlen wbás che ya'abán' le' tzen, wbasen' bcháljlene' le' law Ya'a Sinaí na'. Moisés na' wžóalene' xa xto'žo ka', na' Dios bdie' lo ne'e diža' la'y chie', da' žloe'elen kan gak gata' yela' nban chegak benách ka', na' bde Moisés na' dižan' lo na'gak za'sógake' ka' na' zejte ža zoažo na'a.

³⁹Bi gónegekle xa xto'žo ka' góngake' da' bchi'le Moisés na' légake', san bzóagake'

le' cheľa'ale, na' gónegekle' yeyéjgake' lo yežlyó Ejipton'. ⁴⁰ Katen' wzóa Moisés na' law Ya'a Sinaí na', légake' belyi'e Aarón, benne' biche' Moisés na', na' wnnágake': "Žénelto' gono' dios ka' cheto', lo'a ka', nich chjaken lawto'. Bi nnezlto' bi gok che Moisés, bennen' bebeje' neto' lo yežlyó Ejipto." ⁴¹ Naž bėngake' to beždo' da' naken ya oro, na' bėtgake' to zĺa'do', na' bdėgake'-ba' law beže oron', na' bėngake' lni law bežen' dan' bėngake'. ⁴² Che len Dios bsane' légake', na' wlěj yichje' légake'. Naž bka'n zėngake' yi' ka' da' zej nnitan' ya'abá. Kan nak da' ni nyejw le'e yiche kan wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, da' znnan:

Le'e, benne' Israel ka',
 žwlo'ole lawa' neda' bia beže ka',
 bia ka, betle-ba', na' bzeyle-ba',
 dan' benle lo latje dach choplalj yiz?

⁴³ Bi wlo'ole-ba' lawa' neda',
 san bia'le Molok, lo'a chelen'.
 Łezka' bia'le to da' naken ka belj ya'abá da'
 nzin' Dios Refán,
 dan' bzoale ka dios chele.
 Da' ka' góggaken lo'a chele ka'.
 Le'ekze bėngaklen nich bka'n zenle lé-
 gaken.
 Che len, yebeja' le'e lo yežlyó chele,
 na' wchi'a le'e zı'to'že gan že' yežlyó Ba-
 bilonia.

⁴⁴ Katen' wnníta'gak ɣa xto'žo ka' lo latje dach, na' gota' to yo'o laže' chėgake' gan wdape chí'igake' da' bchi'le Dios, dan' gok bian' Dios wzóalene' légake'. Bėngake' yo'o lažen' kan Dios gože' Moisés gonon', katen' gože' le' gonon' kan nak dan' bl'e'le', da' bĵoe'el Dios le' law ya'a na'. ⁴⁵ Łezka' bdėgake' yo'o lažen' lo na'gak zı'ngake' ka' na' zejte ža na' ɣa xto'žo ka' bedjwá'gaken' lo yežlyó nga, katen' wzoalēn Josué légake', na' beká'agake' yežlyón' lo na'gak benách zı'to' ka', benne' ka' blag Dios lawgak ɣa xto'žo ka'. Ki bėngake' yiz zan kate' bžinte ža wzóa Dabí. ⁴⁶ Dios wyáz laže'e Dabín', na' le' wnnable' Diosen' we'e le' latje gone' to yo'o gan soa Dios che Jakob. ⁴⁷ Diosen' bi bi'e le' latje, san Salomón, zi'n Dabín', bene' to yo'o che Diosen'. ⁴⁸ Ki bene', la'kze bi zoa Dios, Benne' wak zenle'e, to lo yodo' da' bėngak benách ka'. Kan nak da' ni wnná to benne' bchalje' lo wláz Dios, katen' wnné':

⁴⁹ Ya'abá chia' naken ga ži'a znná bi'a na' yežlyó naken ga zzoa' ni'a.
 Ki wnná Xanzón': žGonkzle le'e to liža'?
 žZoakze to latje gan žon byenen yezi'
 laža'a?

⁵⁰ žKege len na'kza' bena' yógo'te da' ki?
⁵¹ Naž Esteban na' gože' benne' yodo' wchi'a laže' ka', na' wnné':
 —Le'e, benne' choch laže' ka', bi be žazen lo yichj lázdo'le. Nak ziže yichj lázdo'le kan žak chegak benách ka' bi zej nónbi'e Dios. Zži'titezle che Dios Be' La'y. Kan bėngak ɣa xto'le ka', lezka' žonle le'e. ⁵² ɣa xto'le ka' wzía láže'gake' yógo'te benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios. Łezka' bėtgake' benne' ka' wnnágake' zga'ale kan žala' la' Benne' Criston', Benne' Chawe', na' na'a, katen' bla' Benne' Chawen', le'ekze betle- ne' len na'gak benne' ka' bdá'gake' Le' le'e yag kroze. ⁵³ Le'ekze nzi' lo na'le da' bsedle Dios, dan' bdegak wbás che ya'abá ka' lo na'gak ɣa xto'le ka', san bi žonle kan znnan.

Žótgake' Esteban

⁵⁴ Kate' benne' yodo' wchi'a laže' ka' bėngekle' da' ki, naž bžá'ale'egake' Esteban, na' lo yeľa' zža'a chėgake' le' bxej láygake'.
⁵⁵ Naž Esteban na' bwie' ya'abale, na' zoalēn Dios Be' La'y le', bl'e'le' latje baní' gan zoa Dios, na' lezka' Jesusen', zie' kwit li ža che Dios gan nak blo. ⁵⁶ Naž wnné':

—Le wia nga. Zle'ela' nyaljw ya'abá, na' ze Benne' Golje' Benách kwit li ža che Dios.

⁵⁷ Naž benne' yodo' wchi'a laže' ka' bsėjw- gake' nággake', na' wzėžeya'agake' ziže, na' tzen belbága'gake' le'. ⁵⁸ Wlėjgake' le' na'le žoa'a yežen', na' bžė'egake' le' yej. Benne' ka' besbága'gake' Esteban na' zia bsėgake' laže' želžóa yėngake' gan nak xni'a to benne' lie' Saulo katen' bžė'egake' Esteban na' yej. ⁵⁹ Kate' ne zžė'egake' Esteban na' yej, le' bliže' Dios, na' wnné':

—Xana' Jesús. Wzi' be' nakkza'.

⁶⁰ Naž byechwe', na' bzoa žibe'. Wnné' ziže, na' wnné':

—Xan. Bi yesbago'o légake' doľa' ni.

Kate' beyož bchalje' da' ni, na' gote'.

8

Saulo zbia laže'e benách ka' che Benne' Cristo

¹⁻³ Saulo bėnlēne' tzen benne' ka' bėtgake' Esteban.

L̄a' na'ze benne' ka' zka'n zéngake' Dios, na' žejlé'gake' che Jesusen', biá'gake' Es-teban, na' bejkáche'gake' le'. Belbězeli'e chie'.

Kate' ža ka' benne' judío ka', benne' ka' bi žejlé'gake' che Jesusen', belbía láže'li'e benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' zej nnite'e lo yež Jerusalén. Lēzka' Saulo wžia láže'e benne' ka' žejlé'gake' chie' Le'. Wyoé'e lížgake' ka', na' beḡwe' benne' byo ka', na' no'le ka', na' bsejwe' légake' liž ya.

Naž yeláte'ze ka' bdachgak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', belgáselase' dot gan nbab Judea, na' gan nbab Samaria, na' légakze benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston' bgá'ngake' lo yež Jerusalén.

Zžin diža' chawe' gan nbab Samaria

⁴ Benne' ka' belgáselase' jake' yógo'te latje, na' bzégake' diža' chawen'. ⁵ Naž Lip, to benne' žónlene' tzen benne' ka' belgáselase', wyeje' gan nbab Samaria, na' bzoa lie' che Benne' Criston'. ⁶ Dbobgak benách Samaria ka', na' dot láže'gake' bze nággake' da' wnná Lipen', dan' béngekle' xtiže'e, na' blé'egekle' da' zej nak bia' ka' da' žone'. ⁷ Ka' goken, dan' bene' ga bežo-jgak be' zan, be' xiwe' ka' zej yo'o benách ka', na' belbězeya'an zižje, na' beyakgak benne' zan, benne' yižwé' ka', benne' ka' bi gok sá'gake', na' benne' ka' gok nyokgak ni'a ná'gake'. ⁸ Ka' goken, bebégekke benne' ka' nníta'gake' lo yežen'.

⁹ Wzóa to benne' lie' Smon ga na'. Nake' benne' zga'ale goke' benne' wžá' wnné ya'a lo yežen', na' ben láže'le' benne' Samaria ka', na' lēkze' wnné nake' benne' wak zente. ¹⁰ Yógo'te benne' ka' bze nággake' che benne' ni, gan zzo law benne' gařjw ka', na' zejte benne' blo ka', na' wnná'gake': "Benne' ni, nzi' lo ne'e yelá' wak zen che Dios." ¹¹ Ka' goken, wdápegake' le' ba la'ne, dan' scha ba ben láže'le' légake' len yelá' wžá' wnné ya'a chie'.

¹² Kate' bejlé'gake' da' bzoa li Lipen' che diža' chawen' kan zžna bia' Dios, na' kan nak che Jesús, Benne' Criston', naž bezóa-gake' nis, benne' byo ka', na' no'le ka'. ¹³ Lēzka' Smon na' bejli'e che Jesusen', na' bezóe' nis, na' wdáteze' tzen len Lipen'. Kate' blé'ele' yelá' wak zen ka' da' zej nak bian' da' žon Lipen', bebanle Smon na'.

¹⁴ Kate' benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston', benne' ka' mńíta'gake' lo yež Jerusalén, béngekle' kan goken, benne' ka' zej nbabe' Samaria ba nzi' lo ná'gake' xtiža' Dios, naž bséla'gake' Bedw len Žwa ga na'. ¹⁵ Kate' Bedon' len Žwan' bžíngake' ga na', naž góta'yoegekke' Dios lo wláž benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', nich yedjsoalen Dios Be' La'y légake'. ¹⁶ Kate' bžínte ža na', bi na' yedjsoalen Dios Be' La'y légake'. Bezóazegake' nis nich gákagake' toze len Xanžo Jesusen'. ¹⁷ Naž Bedon' len Žwan' belxóa ná'gake' benne' Samaria ka'. Góta'yoegekke' Dios, na' bedjsoalen Dios Be' La'y légake'.

¹⁸ Kate' blé'el Smon, bennen' goke' wžá', dan' goken katen' benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston' belxóa ná'gake' benách ka', bedjsoalen Dios Be' La'y légake', na' gónele' chizjwe' légake' mežw, ¹⁹ na' gože' légake'.

—Benn yelá' wak ni chia', nich kate' xoa na'a nóte'teže benne', yedjsoalen Dios Be' La'y le'.

²⁰ Naž Bedon' gože' le', na' wnné':

—Kwia yi' mežw chion' tzen len le', dan' žeklo' len mežw si'o yelá' wak che Dios. ²¹ Bi nako' zi gónleno' da' ni tzen, dan' yichj laždo'o bi naken chawe' law Dios. ²² Beyát laže' che da' kegke' da' žono', na' góta'yoele Dios, cha' yenít lawe' chio' da' ni da' zža' lažo'o. ²³ Žle'ela' nbgao' zia, na' nžejo' lo yelj che da' xiwe'.

²⁴ Naž beží'i Smon na', na' gože' légake':

—Le wlíž Dios, na' le gáta'yoele Xanžon' ni'a chia' neda' nich bi gak chia' nitó da' ba wnnale.

²⁵ Kate' Bedon' len Žwan' beyóž bzoa lí-gake' che Benne' Criston', na' bsédgekke' xtiža' Dios lo yežen', naž lēzka' bcháljgake' che diža' chawen' gan zej mńíta' da' zan lažgak benne' Samaria ka', na' wdé na' beyéjgake' lo yež Jerusalén.

Lip zcháljlene' to benne' nbabe' yežlyó Etiópia

²⁶ Naž to wbás che ya'abá bcháljlene' Lip, na' gože' le':

—Wzó ža', na' wyěj zaka' gan zde wbíž byo' zag ka'. Žino' gan žla' nez da' zejen Jerusalén, na' zejten yež Gasa, nezen' zden latje dach.

²⁷ Naž wyó'o Lipen' nez, na' zeje' lo nezen', na' bejchage' to benne' nbabe' yežlyó Etiopía, benne' wbiž. Lo yežlyó Etiopía na' nake' benne' blo law Kandase, no'len' zína bi'e benách Etiopía ka', na' žape chi'i benne' ni yógo'te yeša' wnni'a che no'len', dan' žen' liže'. Wyéj benne' ni lo yež Jerusalén nich bka'n zene' Dios. ²⁸ Na'a, zeyeje' laže', na' ži'e lo karret chie', na' žole' da' nyejw le'e yiche kan wnná Isaías, bennen' bchalje' lo wlás Dios ža ni'te. ²⁹ Naž Dios Be' La'y gože' Lipen', na' wnné':

—Wbiga' gan zej karreten', na' wyéjlenen.

³⁰ Kate' ba wbiga' Lipen' ga na', benle' che benne' wbižen'. Žole' da' nyejw le'e yiche dan' wnná Isaíasen'. Lipen' gože' le':

—ǰŽejni'ilo' dan' žolo'?

³¹ Bež'i benne' Etiopía na', na' wnné':

—ǰNakx' gak chejni'ilan' cha' bi zoa no benne' wzejni'ile' neda'?

Naž góta'yoele' Lipen' kwene', na' kwé'lene' le' tzen lo karreten'.

³² Dan' nyejw le'e yiche dan' žole', znnan ki:

Ka to zíla'do',

bché'gake' Le' nich gótgake' Le',

na' ka zíla'do',

bia bi zbéžeba' kate' zchóggake' yícha'ba', ležka' ben Le', bi bsaljw žoe'e, na' bi be wnné'.

³³ Bzóagake' Le' cheļa'ale,

na' bi biá'gake' latje no benne' wchi'a laže'e Le'.

ǰNožke benne' gak wloe'ele' zia da' zej nbaga' benne' wlás chie' ka'?

ǰégakkze' bétgake' Le'.

³⁴ Naž benne' wbižen' wnnable' Lipen', na' gože' le':

—Žáta'yoele' le' wzejni'ilo' neda'. ǰNož benne' wnná bennen' bchalje' lo wlás Dios da' ni kan nak chie'? ǰBchalje' chekze', o che benne' yoble'?

³⁵ Naž len la' diža' nize wzó law Lipen', na' bzejni'ile' le' diža' chawen' kan nak che Jesusen'. ³⁶ Katen' zej yoe'e nez zjake', bžingake' gan de nis. Naž benne' wbižen' gože' Lipen', na' wnné':

—Bwia nga. Že' nis nga. ǰWakkze yezó'a nis'?

³⁷ Lipen' gože' le':

—Cha' žejli' o dot lažo'o, gak yezó' nis.

Le' beži'e, na' wnné':

—Žejli'a che Jesús, Benne' Criston', nake' Zi'n Dios.

³⁸ Naž wleke' karret chien' žize, na' žoptie' bétjgake', na' wyážgake' lo nisen'. Naž Lipen' bezoe' benne' wbižen' nis. ³⁹ Kate' bežóggake' lo nisen', Dios Be' La'y bechi'e Lipen', na' biž ble'el benne' wbižen' le'. Naž beyoé'e nezen', zeyeje', na' žebele'. ⁴⁰ Kate' ba žakbe'el Lipen', ba zoe' lo yež Asoto. Wdlié' yógo'te yež ka' zej nnitán' ga na', na' bchalje' diža' chawen' ga bžintie' lo yež Sesarea.

9

Saulo žeyake' che Benne' Cristo

¹ Xakte' na' bi bšan Saulo zbia laže'e benne' ka' žejlé'gake' che Xanžon', na' gónele' gote' lé'gake'. Nich gone' ki wyeje' law bxož blo, ² na' wnnable' le' gone' to yiche wnná bia' da' chjo'e lawgak benne' wnná bia' ka' chegak yo'o ka' gan ždobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, benne' ka' mníta'gake' lo yež Damasko, na' cha' chejxake'e benne' byo ka', o no'le ka' ga na', benne' žejlé'gake' che Jesusen', na' gak yechi'e lé'gake' zej nžeje' lo yež Jerusalén. ³ Kate' Saulon' len benne' ka' žónlengake' le' tzen, ne zej yoe'e nezen' zjake', na' kate' za' žingake' lo yež Damaskon', ka' gaze wza'ni'le'e to baní' da' zan' ya'ábá, dan' wza'nín' gan zjake'. ⁴ Naž Saulon' bgo'ne' lo yo, na' benle' chi'i to benne' ži'e le':

—Saulo, Saulo, ǰbiz chen' zbia lažo'o neda'?

⁵ Saulo wnnable' Le', na' wnné':

—ǰNož Le', Xan?

Le' wnné':

—Naka' Jesús na'kze, Bennen' zbia lažo'o. Žsaka' zi' kwino', dan' zži'o chia'. Žak chio' kan žak che beže, bia žsaka' zi' kwimba' kate' zlibba' yag ntoche' da' žóngkle'-ba' zi'.

⁶ Naž Saulon' wzízi'le, na' bžebe'. Wnné':

—Xan, ǰbiz žénelo' gona'?

Xanžon' gože' le':

—Wyase, na' wyáz lo yežen', na' seļa'a to benne' gan so', benne' wzenle' le' da' žaļa' gono'.

⁷ Bžébegak benne' ka' zjáklene' Saulon' tzen, dan' béngkle' chi'in', la'kze bi blé'egekle' nitó benne'. ⁸ Naž beyás Saulon', na' kate' bxa'yey lawe', bi be zle'ele'. Che len béxwgake' ne'e, na' bché'gake' le' lo yež

Damaskon'. ⁹ Saulon' wzóe' ga na' chonne ža nchol' yej lawe', na' bi be we'j bdawe'.

¹⁰ Lezka' Ananías, to benne' žejli'e che Benne' Criston', zoe' lo yež Damaskon', na' Ḫanžon' bĵoe'e lawe' gan zoe' lo da' bĵe'e dáwe'le', na' gože' le':

—Ananías.

Le' bechebe', na' wnné':

—Zoa' nga, Ḫan.

¹¹ Ḫanžon' gože' le':

—Wzó ža', na' wyéj gan nak nezen' nzin' Nez Li, na' lo liž Judas wnnáb cha' zoa Saulo, benne' Tarso, ga na'. Žáta'yoele' Dios lo yo'on'. ¹² Ba bĵe'e dáwe'le' za' to benne' lie' Ananías, na' choe'e gan zoe', na' xoá ne'e le' nich yeyalw yej lawe'.

¹³ Naž bež'i Ananías na', na' gože' Le':

—Ḫan, benne' zan ba bzéngkle' neda' kan žon bennen', dan' benĵe'e da' zia chegak benne' ka' žejlé'gake' chio', benne' ka' nníta'gake' Jerusalén. ¹⁴ Lezka' ze'e nga, na' lo wĺáz bĵoz wnná bia' ka' nzi' lo ne'e yeĵa' wnná bia' goxwe' yógo'te benne' ka' zchálĵlengake' Dios ni'a che Lo'.

¹⁵ Naž Ḫanžon' gože' Ananíasen', na' wnné':

—Wyéj, dan' wžekza' neda' bennen' nich wzóa lie' chia' neda' lawgak benách zi'to' ka', na' lawgak benne' ka' zna bia'gake' légake', na' lezka' lawgak benách Israel ka'. ¹⁶ Wĵoe'ela' le' da' zan da' sáka'li'e lo wlaza' neda', katen' gone' ḫchina'.

¹⁷ Naž Ananíasen' wyeje' ga na', na' wyoé'e yo'on'. Bxoá ne'e Saulon', na' gože' le':

—Bicha'a Saulo, Ḫanžo Jesús, Bennen' bĵoe'e lawe' lo nez gan zo'ó, bseĵe'e neda' nich yeyalw yej lawo', na' nich yedjsoalén Dios Be' La'y le'.

¹⁸ La' na'ze da' zej naken ka' zeza' bel ka' bĵxjwgaken lo yej lawe', na' la' beyáljwte yej lawe'. Naž wzó ža' Saulon', na' bezóe' nis. ¹⁹ Wdé na' we'j bdawe', na' beyák laže'e. Ka chope chonne ža wzóalene' benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' lo yež Damasko.

Saulo zzoa lie' che Benne' Cristo lo yež Damasko

²⁰ La' wzó lawte Saulo zzoa lie' che Benne' Criston' gan nak lo yo'ó gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' ḫtíža' Dios, na' wnné':

—Jesús na'kze nake' Ži'n Dios.

²¹ Bebán láže'gak yógo'te benne' ka', benne' žyelenle' chie', na' wnnágake':

—žKege benne' ni bennen' bžia yi'e benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén, benne' ka' zchálĵlengake' Dios lo la Je-susen'? Nich gone' ki bĵe'e ga ni, nich wchi'e légake' zej nžeje' lawgak bĵoz wnná bia' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén.

²² Saulon' gok chočže', na' bene' ga wžé' zédgekle benne' judío ka' nníta'gake' lo yež Damasko, dan' bĵoe'ele' légake' Jesús na'kze nake' Benne' Criston', Bennen' žxen láže'gake' yedjnná bi'e légake'.

Želá Saulo lo na'gak benne' judío ka'

²³ Kate' ba gok zan ža, naž benne' judío ka' béngake' toze diža' gótgake' Saulon'. ²⁴ Dot ža dot yeĵe benne' judío ka' wžé' náwgake' le' gan zdégage' lo ze'e da' žape chi'in yežen', nich gótgake' le', san gókbe'ele Saulon' da' žénegekle' góngake' chie'. ²⁵ Naž benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston' bché'gake' Saulon' žel, na' belwé'e le' to lo xkwit zen da' nžejen do, na' btínnegake' le' na'le lo ze'en' dan' žape chi'in yežen'.

Žežín Saulo lo yež Jerusalén

²⁶ Kate' bežín Saulo lo yež Jerusalén, gónele' gónlene' tzen benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', san yógo'tegake' bžébegake' le', dan' bi žejlé'gake' žejlé' Saulon' che Benne' Criston'. ²⁷ Naž Bernabé bchi'e Saulon' gan zej nníta' benne' wbás ka' bseĵa' Benne' Criston'. Bzenle' légake' kan gok che Saulon', na' kan bĵe'ele' Ḫanžon' lo nez, na' Ḫanžo na'kze bchálĵlene' le', na' kan ben Saulon' lo yež Damasko, len yeĵa' wechóg laže' bzoa lie' che Jesusen'. ²⁸ Naž Saulon' wzóalene' légake' lo yež Jerusalén, na' benĵene' légake' tzen. ²⁹ Len yeĵa' wechóg laže' Saulon' bzoa lie' che Ḫanžon', na' bdiĵ diže'e len benne' judío ka', benne' ka' zchálĵgake' diža' griego' lo légake' gónegekle' gótgake' le'. ³⁰ Kate' lježžo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston' gókbe'egkle' da' ni, na' bché'gake' Saulon' lo yež Sesarea, na' bséĵa'gake' le' lo yež Tarso, da' naken laž Saulon'.

³¹ Naž gok chawe' chegak yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' dot gan nbab Judea, na' gan nbab Galilea, na' gan nbab Samaria, na'

gok chóchgake'. Bžébegake' Xanžon', na' belyane' dan' goklen Dios Be' La'y légake'.

Bedw žeyone' Eneas

³² Yetó da' goken, kate' Bedw ne žewiwe' lježžo ka', ble'e gan zej nmita' benne' ka' žejlé'gake' che Jesusen' lo yež Lida.

³³ Bejxake'e to benne' lie' Eneas ga na', na' ba gok xono' yiz die' lo da'a dan' de'e yižwé', na' bi žak se'e. ³⁴ Bedon' gože' le':

—Eneas, Jesús, Benne' Criston', žeyone' le'. Wyase, na' betób da'a chion'.
La' wyaste Enéasen'. ³⁵ Yógo'te benne' ka' nmita'gake' lo yež Lida, na' lo yež Sarón, blé'egekle' le', na' bejle'gake' che Xanžon', na' beyákgake' chie'.

Žat Dorkas, na' žebane'

³⁶ Yetó da' goken, lo yež Jope wzóa to no'le žejli'e che Benne' Criston', no'len' lie' Tabita, na' kan nak diža' griego lie' Dorkas. No'len' bene' zan da' zej naken chawe', na' da' žáklengaken benne' yache' ka'. ³⁷ Da' goken ža na', wdá' Dorkasen' yižwé', na' gote'. Wdé bdíbgake' le', bdíxjwgake' le' to lo yo' o gan nak da' chope kwia. ³⁸ Dan' že' yež Jopen' gawze gan že' yež Lida gan zoa Bedon', benne' Jope ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', béngekle' zoa Bedon' ga na'. Che len bséla'gake' chope benne' gan zoe'. Góta'yoegekle' le', na' belyi'e le':

—Bi želo' sá'leno' neto'.

³⁹ Naž la' wzó ža'te Bedon', na' wyéjlene' légake'. Katen' bžine' ga na', la' belche'tie' le' gan nak lo yo' o gan de no'le gat na'. Naž no'le wzebe ka' bdóbgabe' dot kwite', na' želbeže'. Blož'egekle' le' laže' ka' chegak benne' byo ka', na' laže' chegak no'le ka', da' ka' ben Dorkasen' kate' ne wzóalene' lé'gake'. ⁴⁰ Naž Bedon' bebeje' yógo'te benne' ka' nmita'gake' ga na' na'le. Naž bzoa zibe', na' bcháljlene' Dios. Byeche' gan de Dorkasen', na' wnné':

—Tabita, wyase.

La' bxa'te yej law Dorkasen'. Kate' blé'ele' Bedon', la' wyastie', na' wži'e. ⁴¹ Bedon' bexwe' ne'e, na' bchise' le'. Naž bliže' benne' ka' žejlé'gake' che Jesusen', na' lezka' no'le wzebe ka', na' bejzie' Dorkasen' lawgake', ba bebane'. ⁴² Kan gok da' ni wzé diža' chen dot lo yež Jope, na' bejle'gak benne' zan che Xanžon'. ⁴³ Zan ža bga'n Bedon' lo yež Jopen' lo liž Smon, to benne' žon chawe'e yid za beže.

10

Da' ben Bedw lo liž Kornelio

¹ Wzóa to benne' yež Roma lie' Kornelio lo yež Sesarea, na' zchi'e to gaywá' benne' žjake' lo wdíle, benne' ka' légake' Benne' Italia Žjake' lo Wdíle. ² Kornelion' zka'n zene' Dios, na' zžebe' le'. Yógo'te benne' ka' nmita'gake' liže' žónlengake' le' tzen. Kornelion' znezjwe' mežw zan da' žáklenen benne' yache' ka', na' zcháljlenteze' Dios. ³ Žedá chonne Kornelion' blé'e dáwe'le' wyó'o to wbás che ya'abá gan zoe'. Wbasen' gože' le':

—Kornelio.

⁴ Bžebe Kornelion'. Bwie' wbás che ya'abán', na' gože' le':

—ž Biz yi'o neda' Xan?

Wbás che ya'abán' gože' le', na' wnné':

—Dios ženle' da' zcháljlene'-ne', na' nnézkzele' da' žono', kan žákleno' benne' yache' ka'. ⁵ Na'a, žála' selo' o benne' ka' chjake' lo yež Jope, nich chejlížgake' to benne' lie' Smon, na' lezka' lie' Bedw. ⁶ Bennen' zoe' liž to benne' žon chawe'e yid za beže, na' lezka' lie' Smon, na' zoa liže' zoa'a nisdó'. Bedon' wzenle' le' da' žála' gono'.

⁷ Kate' ba bezá' wbás che ya'abán', wbasen' bcháljlene' le', naž Kornelion' bliže' chope bi' wen žin chie' ka', na' to benne' žeje' lo wdíle, benne' zka'n zene' Dios, na' žónlene' tzen benne' ka' nmita'gake' liž Kornelion'. ⁸ Kate' beyóž bzenle' légake' yógo'te dan' goken, bsele'e légake' lo yež Jopen'.

⁹ Ža chope ža, katen' zej yoe'e nez, na' za' žingake' gan že' yež Jopen', la' na'ze wžen Bedon' yíchjo'ole nich wcháljlene' Dios, ne nak wawbíž. ¹⁰ La' na'ze wdón Bedon', na' gónele' gawe'. Xak žsi'ní'agake' da' gawe', blé'e dáwe'le'. ¹¹ Ble'ele' nyaljw ya'abá, na' to da' naken ka' to laže' žeje' zen žetjen gan zoe', na' nžejen dap kwe'te. ¹² Žiagak bia yixe' ka' law lažen', na' zan kan zej nakba', bia ka' zej nmita' tape ni'a ná'gakba', na' bia ka' želzobe kwíngakba' lo yo, na' bia ka' zoa xíl'gakba'. ¹³ Naž benle' chi'i to benne' ži'e le':

—Bedw, wzó ža'. Bet-ba', na' bdaw-ba'.

¹⁴ Beží'i Bedon', na' wnné':

—O'o, Xan. Batkle bdawa' da' bi žála' gawto' o da' bi naken chawe'.

¹⁵ Da' bežope chi'i benle' chi'i bennen', na' gože' le':

—Da' ben chawe' Dios, bi nnio' chen: “Bi naken chawe'.”

¹⁶ Chonne chi'i gok da' ki, na' naž laže' zen na' la' beyepten ya'abá. ¹⁷ Kate' ne žek zedle Bedon', na' žezá' laže'e biz zejlás dan' bje'e dáwe'le', benne' ka' bseja' Kornelion' bžingake' ga na', na' wnnábgake' gan zoa liž Smon na'. ¹⁸ Kate' bžingake' ža yo'on', blížgake' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnnábgekle' légake' cha' zoa to benne' lie' Smon ga na', bennen' lezka' lie' Bedw. ¹⁹ Kate' ne žezá' laže' Bedon' kan nak dan' bje'e dáwe'le', Dios Be' La'y gože' le', na' wnné':

—Bwia nga. Ba bžingak chonne benne' ka' nga, na' žiljgake' le'. ²⁰ Wzó ža' na'a. Betj zan yo'o. Bi gak chope lažo'o chéjleno' légake', dan' bseja'a nedkza' légake'.

²¹ Naž betj Bedon' zan yo'o gan zej nníta' benne' ka' bseja' Kornelion', na' gože' lé-gake':

—Neda' bennen' žilje. ¿Biz' chen' za'le nga?

²² Bechébegake', na' belyi'e le':

—Kornelio, bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, bsele'e neto'. Nake' benne' chawe', na' zžebe' Dios. Yógo'te benne' judío ka' žápegake' bennen' ba la'ne, na' zej nži'ile' le'. Yetó da' goken, to wbás che ya'abá bcháljlene' le', na' gože' le' seje'e benne' ka' yedlížgake' le' yido' liže' nich yenle' da' nno'.

²³ Naž Bedon' woé'e légake' lo yo'o, na' bi'e gan gá'ngake'. Kate' za' ža'ní' yetó ža, wyase Bedon', na' wyéjlene' légake'. Bale lježžo ka' bénlengake' le' tzen, benne' ka' nníta'gake' lo yež Jopen'.

²⁴ Ža chonne ža, bžingake' lo yež Sesarea. Ba zoa Kornelion' zbeze' légake', na' ba btobe' biche'e ka', na' lježe' ka', benne' ka' nží'izele', gan nak liže'. ²⁵ Kate' wyáz Bedon' li'a, bžoj Kornelion' lo yo'on', na' bejchage' le'. Bzoa zibe' xni'a Bedon', na' bka'n zene' le' kan žonžo che Dios na' kze. ²⁶ Bedon' besó že'e le', na' gože' le':

—Wzó ža'. Lezka' benne' yežlyó nga naka' kan nako' le'.

²⁷ Kate' ne zchalje' da' ni, wyo'ote Bedon' lo yo'on', na' bejxake'e zej ndobe benne' zan ga na'. ²⁸ Naž Bedon' gože' légake', na' wnné':

—Le'e nnézkzelele da' bchi'le Moisés, dan' znnan bi žála' gonlen to benne' judío

tzen o chó'olene' to benne' zi'to'. Na'a, Dios ba bloe'ele' neda' bi žála' mnia' che nitó benne' nake' ka'ze o bi nake' chawe'. ²⁹ Che len, kate' bližle neda', la' bidtia', na' bi gok chope laža'a. Na'a znnaba', ¿biz' chen' wnele neda'?

³⁰ Naž bechebe Kornelion', na' wnné':

—Ba gok tape ža ka zoažo na'a, žedá chonne, kate' ne žona' wbás, na' žliža' Dios lo liža' nga, bje'ela' to xkwide' byo. Bloe'e lawbe' lawa' neda', nákwbe' laže' da' žákti'ten. ³¹ Gožbe' neda', na' wnnabe': “Kornelio. Dios ženle' da' znnablo'-ne', na' nnezle' da' žono', kan žákleno' benne' yache' ka'. ³² Na'a, bseja' benne' ka' lo yež Jope nich chejnnégage' to benne' lie' Smon, na' lezka' lie' Bedw. Bennen' zoe' gan nak liž to benne' žon chawe'e yid za beže, na' lezka' lie' Smon. Zoa liž bennen' žoa'a nisdó'. Kate' la' Bedon' ga zo' ni, wzenle' tie' diža' chawen'.” ³³ Ka' goken, la' bséla'tia' benne' ka' chejtíljgake' le', na' chawe' beno' bido' gan zoato' ni. Che len zoato' yógo'teto' nga, na' ndobto' law Dios nich wzé nagto' yógo'te da' ye' Dios le' wzenlo' neto'.

Da' wnná Bedw liž Kornelio

³⁴ Naž wzó law Bedw zchalje', na' wnné':

—Da' li žejni'ila' na'a, Dios bi zwíe' yeja' zzneze chegak benách ka', san tlebe kan zle'ele' žo'o. ³⁵ Žaz laže' Dios benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga, benne' ka' zžébegake' le', na' žóngake' da' naken chawe'. ³⁶ Dios bdie' xtiže'e lo na'gak benne' Israel ka', na' bsele'e to benne' bzoa lie' che diža' chawen' chie', da' žonen ga zga'n chawe' benách ka', na' bžinen chežo lo na' Jesús, Benne' Criston'. Lekze' nake' Xanžo yógo'težo. ³⁷ Le'e nnézkzelele da' goken gan nbab Judea, dan' wzó law goken gan nbab Galilea wdé bchalj žwa nich yežoagak benách ka' nis. ³⁸ Nnézkzelele kan ben Dios che Jesusen', Benne' Nasaret. Bsele'e Dios Be' La'y len yela' wak zen chie', na' le' bénlene' Jesusen' tzen. Nnézkzelele kan wdé', na' kan bene' da' naken chawe', na' beyone' yógo'te benne' ka' belzake'e lo na' da' xiwe'. Ki bene', dan' wzoalen Dios le'. ³⁹ Na'a, neto' zzoa lito' che yógo'te da' ben Jesusen' gan nbab Judea, na' lo yež Jerusalén, na' kan goken, bétgake' le', katen' bdá'gake' le' le'e yag kroze. ⁴⁰ Naž Dios besbane' le' kate' gok chonne ža nate', na' bene' ga bloe'e lawe' gan wzoato' neto'.

⁴¹ Bi bløe'e lawe' lawgak yógo'te benách ka', san lówzeto' neto' bløe'e lawe'. Dios wżekze' neto' Źa ni'te ních wzóa lito' che Jesusen', na' we'j bdáwłento' Le' tzen wdé bebane' lo yeła' got. ⁴² Dios goże' neto' wzóa lito' chie' Le' lawgak benách ka', na' zzoa lito' che Benne' Criston', na' znnato' nake' Bennen' bzoakze Dios nich wchi'a laže'e benne' ban ka', na' benne' gat ka'. ⁴³ Lezka' yógo'te benne' ka', benne' bchálj-gake' lo włáz Dios Źa ni'te, bzóa lógake' che Jesusen', na' wnnágake': "Yógo'te benne' ka' chejlé'gake' chie' Le', Dios yenít lawe' doła' da' zej nbage'e ni'a che da' bene' Le'."

Dios Be' La'y Źedjsóalene' benne' zi'to' ka'

⁴⁴ Kate' ne zchalj Bedw da' ni, la' bżinte Dios Be' La'y, na' bedjsóalene' légake', yógo'te benne' ka' belyenle' dan' bchalj Bedon'. ⁴⁵ Bebán láže'gekle benne' judío ka', benne' ka' Źejlé'gake' che Benne' Criston', na' bżingake' ga na' tzen len Bedon', dan' Dios Be' La'y, Benne' bseła' Źažo Dios, bedjsóalene' benne' ka' bi zej nake' judío. ⁴⁶ Ki béngake' dan' béngekle' zchaljgak benne' zi'to' ka' diža' yoble, na' zka'n zéngake' Dios. ⁴⁷ Naž bchalj Bedon', na' wnné':

—ŹWak no benne' wżóngake' benne' ki nich bi yezóagake' nis? Nak bia' Dios Be' La'y bedjsóalene' légake', kan bedjsóalene' žo'o, benne' judío ka'.

⁴⁸ Wnná Bedon' yezóagake' nis dan' nzi' lo ná'gake' Źanžo Jesús. Naž benne' ka' góta'yoegekle' Bedon' gá'nłene' légake' chophe chonne Źa ka'.

11

Da' wnná Bedw lawgak benne' judío ka', benne' ka' che Jesús lo yež Jerusalén

¹ Béngekle benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston' len lježžo ka' nnita'gake' gan nbab Judea, kan benne' ka' bi zej nake' judío wzí' lo ná'gake' xtiža' Dios. ² Kate' bežín Bedw lo yež Jerusalén, na' lježžo judío ka', benne' Źejlé'gake' che Benne' Criston', bdił díža'gake' len le'. ³ Belyi'e Bedon':

—ŹBiz chen' wyó'oleno' benne' ka' bi zej nake' judío, na' bdáwłeno' légake' tzen?

⁴ Naž wzó law Bedon' zzejni'ile' légake' kan nak dot dan' goken, ⁵ na' wnné':

—Wzóa' lo yež Jope, na' kate' ne zcháljlēna' Dios, blē'e dáwe'la' to da' bløe'el Dios neda'. Blē'ela' to da' naken ka to laže'

žeje zen, dan' nžejen dap kwe'te. Betjen zan ya'abá, na' bżinen gan zoa'. ⁶ Katen' bwian', nich le'ela' da' žian lawlen, blē'ela' bia yixe' ka' zej nnita' tape ni'a ná'gakba', bia yixe' snia ka', na' bia ka' Źelzobe kwíngakba' lo yo, na' bia ka' zoa xílgakba'. ⁷ Benla' chi'i to benne' gože' neda': "Bedw, wzó Źa'. Bet-ba', na' bdaw-ba'." ⁸ Naž goža'-ne': "O'o, Źan. Batkle bdawa' da' bi Źala' gawto', o da' bi naken chawe'." ⁹ Naž da' bežope chi'i bliž benne' ya'abán' neda', na' gože' neda': "Da' ben chawe' Dios, bi nno' chen: bi naken chawe'." ¹⁰ Chonne chi'i gok da' ni, na' naž dot dan' blē'ela' la' beyepten ya'abá. ¹¹ La' na'ze bżintegak chonne benne' Źa yo'o gan zoa', benne' ka' zej nžoje' lo yež Sesarea. Bseła' to benne' lie' Kornelio légake', na' bedjdiłjgake' neda'. ¹² Dios Be' La'y gože' neda': "Wyejlen légake', na' bi gak chophe lažo'o." Lezka' wzálengak žopte lježžo ki neda' tzen, na' wyejto' lo yež Sesarea gan wyo'oto' liž to benne' zoe' ga na'. ¹³ Bennen' bzenle' neto' da' blē'e'le' kate' bla' to wbás che ya'abá lo liže'. Wzie' lawe', na' gože' le': "Na'a bseła' benne' ka' chjake' lo yež Jope, nich chejnné'gake' to benne' lie' Smon, na' lezka' lie' Bedw. ¹⁴ Bennen' wzenle' le' díža' chawen' kan gak yeló' le', na' lezka' yelagak yógo'te benne' ka' nnita'gake' ližo'." ¹⁵ Katen' wzó lawa' zcháljlēna' légake', na' Dios Be' La'y bedjsóalene' légake' kan bedjsóalene' žo'o zga'ale. ¹⁶ Naž bejsá' laža'a da' wnná Źanžon', katen' wnné': "Da' li Zwa bezóe' benách ka' nis lo nis, san le'e, gak chele da' zlo'ézele yeła' Źezóa nisen', dan' Dios Be' La'y yedjsóalene' le'e." ¹⁷ Che len, cha' Dios bsele'e Dios Be' La'y nich bedjsóalene' légake', tlebe kan bene' chežo žo'o, nolžo Źejle'žo che Źanžo Jesús, Benne' Criston', Źnozke neda' wži'a che Dios?

¹⁸ Naž, kate' béngekle' da' ni wnnita'gake' žize, na' bka'n zéngake' Dios. Wnnágake':

—Ki naken, Dios žwe'e latje benne' ka' bi zej nake' judío, žeyát láže'gake' nich gata' yeła' nban da' zejli' kanne ché'gake'.

Benne' yež Antiokía ka' Źejlé'gake' che Benne' Cristo

¹⁹ Katen' benne' judío ka', benne' bi Źejlé'gake' che Benne' Criston', bétgake' Esteban, na' belbía láže'gake' yezika' benne' ka' Źejlé'gake' chie', naž bżomnjgak benne' ki,

na' góslasgake'. Bejnníta'gake' yež zan gan nbab Fenisia, na' lo yežlyó Chipre, na' lo yež Antiokía, gan bzoa lígake' che xtiža' Dios, san lágakze benne' judío ka'. ²⁰ Lezka' yezika' benne' ka' bėnlėngake' lėgake' tzen, benne' ka' zej nbabe' yežlyó Chipre, na' benne' yež Sirene ka'. Benne' ki, kate' bžingake' lo yež Antiokía, lezka' bcháljėngake' benne' zi'to' ka', na' bzoa lígake' che diža' chawen' kan nak che Xanžo Jesús. ²¹ Yela' wak che Xanžon' wzóalenen lėgake', na' benne' zan bejlė'gake' che Xanžon', na' beyákgake' chie' Le'.

²² Kate' bžin diža' kan gok da' ni, benne' ka' che Benne' Criston', benne' nníta'gake' lo yež Jerusalėn, bėngėklen', na' bsėla'gake' Bernabė nich cheje' lo yež Antiokía na'. ²³ Kate' Bernabėn' ble'e lo yež Antiokía, ble'e'le' da' žonn Dios chėgake', na' bebele'. Goze' lėgake' žala' chejlė'tezgake' che Xanžon' dot láže'gake'. ²⁴ Bernabėn' nake' benne' chawe', na' Dios Be' La'y zóalėne' le', na' dot láže'e žejli'e che Benne' Criston'. Ni'a che da' bchalj Bernabėn', benne' zan lo yežen' bejlė'gake' che Xanžon'.

²⁵ Wdė na', wyėj Bernabėn' lo yež Tarso, na' bejdilje' Saulo. Kate' bežel-le'-ne', bchi'e le' lo yež Antiokían'. ²⁶ Dot to yiz wnníta'gake' ga na', na' bėnlėngake' tzen benne' ka' zej nake' che Benne' Criston', na' bsėdėkle' benne' zan ka'. Lo yež Antiokían', benne' ka' žejlė'gake' che Jesusen' wzí lágake' da' nežw chi'i Benne' Cristiano ka', da' zejlás Benne' Zej Yoe'e Benne' Criston'.

²⁷ Kate' ža ka' bałe benne' ka', benne' žcháljgake' lo wláz Dios, bžóygake' lo yež Jerusalėn, na' bžingake' lo yež Antiokían'. ²⁸ Wzė Agabo, to benne' žónlėne' benne' ka' tzen, na' lo wláz Dios Be' La'y bzejni'ile' lėgake', na' wnnė':

—Za' gak wbín dot yežlyó nga.

Gok wbín na' katen' zına bia' Klaudio, benne' Roma. ²⁹ Naž bchebe láže'gak benne' ka' žejlė'gake' che Benne' Criston', benne' nníta'gake' lo yež Antiokía, sėla'gake' ka da' nápegake', da' gáklėnen lježžo ka' nníta'gake' gan nbab Judea. ³⁰ Ki bėngake', na' dan' bnėzjwgake', bdėgaken' lo na'gak Bernabėn', na' Saulon' nich chjwá'gaken' lawgak benne' gole ka', benne' žape

chí'igake' benne' ka' che Benne' Criston', benne' nníta'gake' gan nbab Judea.

12

Žótgake' Jakob, na' žsėjwgake' Bedw liž ya
¹ Kate' ža ka' Herodes, benne' zına bi'e, bene' ga bėxwgake' bałe benne' ka' che Benne' Criston', nich wsaka' zí'gake' lėgake'. ² Herodes na' bsele'e benne' ka', na' bėtgake' Jakob, benne' biche' Zwa. Bė'gake' le' ya ntoche'. ³ Kate' gókbe'ele Herodes na' wyáz láže'gak benne' judío ka' da' ni, na' bene' ga bėxwgake' Bedw. Gok da' ni ža ka' kate' žak lni katen' žáwgake' yet xtil da' bi nzi' kwa zichj chen. ⁴ Wdė bėxwgake' Bedon', na' bsėjwgake' le' liž ya, na' bdėgake' le' lo na'gak tape kwe' benne' žjake' lo wdilė Wnníta'gake' tape' to to kwe' ka'. Ka' bėngake' nich gape chí'igake' le'. Bžia láže' Herodes na' yebeje' Bedon' lawgak benách ka' te Lni Pasko', lni na' žejdínmegekle' kan ben Dios katen' bebeje' benách judío ka' lo yežlyó Ejipto. ⁵ Ka' goken, wdape chí'igake' Bedon' lo liž ya na', san benne' ka' che Benne' Criston' bcháljłentezegake' Dios, na' wnnábgekle' Le' gáklėne' Bedon'.

Dios žebeje' Bedw liž ya

⁶ Kate' za' žin ža žia láže' Herodes yebeje' Bedw liž ya na' nich gote' le', la' že' na'ze de Bedon' ztase', na' zej nnita' chope benne' žjake' lo wdilė kwit Bedon', na' nžeje' len chope do ya. Wnníta'gak yebałe benne' ka' žjake' lo wdilė ža yo'o liž ya na', na' žape chí'igaken'. ⁷ La' na'ze to wbás che ya'abá che Xanžo Dios bløe'e lawe' ga na', na' wza'ni'le'e baní liž ya na'. Wbás che ya'abán' wdane' le'el sina' Bedon', na' besbane' le', na' gože' le':

—Wyase.

Naž beyėž do yan' dan' nžejen na' Bedon'. ⁸ Wbás che ya'abán' gože' le', na' wnnė':

—Bchej li'o, na' blej zelo'.

La' bente Bedon' da' ni. Naž wbás che ya'abán' gože' le', na' wnnė':

—Bxoa laže' yeno', na' da len neda'.

⁹ Bežój Bedon', na' wyėjlėne' wbás che ya'abán', san bi žákbe'ele' cha' da' žon wbasen' naken da' li. Gokle' yele znnėle'.

¹⁰ Katen' ba wdėgake' gan zej nnita' benne' nežw ka', na' benne' bežope' ka', benne' žjake' lo wdilė, benne' ka' žape chí'igake',

na' bžingake' gan zoa da' naken ya, da' nbagan' gan žó'ogake' liž ya na', gan žežój-gake' lo nez che yež. Gan žó'ogake', žakze chen wyaljwn. Kate' bžójgake', belzé'e gan bžingake' yetó nez, na' wbás che ya'abán' la' bezá'alentie' Bedon'. ¹¹ Naž gókbe'ele Bedon', na' lo yichj lázdo'ze' wnné':

—Na'a nnezla' da' li bseła' Xanžo Dios to wbás che ya'abá chie', na' beslé' neda' lo na' Herodes, na' lo yógo'te da' gónegekle benne' judío ka' góngake' chia'.

¹² Kate' ne yo'o nez Bedon', žesá' laže'e kan nak da' goken, na' blé'e ža yo'o liž Lia, xna' Zwa, xkwiden' zoa yetó labe' Markos. Lo yo'on' zej ndobe benne' zan, benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' zcháljengake' Dios. ¹³ Katen' bliž Bedon' gan žó'ogake' li'a, bžoj to xkwide' no'le lebe' Rode nich nnezlbe' nozen'. ¹⁴ Katen' beyónbia'be' chi'i Bedon', lo yela' žebél chebe' bi bsáljwben', san tariaze beye-jbe' lo yo'on', na' bejzenlbe' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnnabe':

—Zoa Bedon' ža yo'o.

¹⁵ Naž belyi'e-be':

—Nak yał yichjo'.

Lebe' chochže ben xtíža'be' naken ki. Naž wnnágake':

—Kege le'. Bxin chelgen'.

¹⁶ Xak na' bi wzóa ži Bedon', žliže' benne' ka' nníta'gake' lo yo'on'. Kate' bsáljwgake' yo'o, to belnítzele' katen' blé'egekle' le'. ¹⁷ Naž Bedon' bchis ne'e nich nníta'gake' žize, na' bzenle' légage' kan ben Xanžon', bebeje' le' liž yan'. Gože' légage':

—Le chejzenle Jakob, na' lježžo ka' kan goken.

Naž bežój Bedon' ga na', na' wyeje' ga yoble.

¹⁸ Kate' za' ža'ní' ža na', wžé' zédgekle benne' ka' žjake' lo wdíle kan goken, dan' biž yo'o Bedon' liž yan'. ¹⁹ Naž bseła' Herodes benne' ka' chejxi'gake' Bedon'. Katen' bi bžélgekle' le', wnnable' benne' ka' žjake' lo wdíle, benne' ka' wdape chí'igake' Bedon', dot da' goken. Wdé na' Herodes na' gože' ni'a ne'e ka' gótgake' benne' ka' žjake' lo wdíle. Naž bezá' Herodes na' gan nbab Judea, na' wyeje' lo yež Sesarea, gan bga'ne'.

Kan got Herodes

²⁰ Kate' ža ka' benne' yež Tiro ka', na' benne' yež Sidón ka' zdił díža'gake' len Herodes. Zga'ale benne' ka' nníta'gake' lo yežlyó che Herodes na' belsele'e da' žiažje chegak benne' ka' nníta'gake' lo yež Tiro, na' lo yež Sidón, san dan' zža'a Herodes na' légage', biž bi želsele'e chégage'. Naž benne' Tiro ka', len benne' Sidón ka', gók-gake' toze, na' béngake' ga bchálj Blasto lo wláz légage' law Herodes na'. Nak Blaston' wen žin blo law Herodes na'. Benne' Tiro ka', len benne' Sidón ka', gónegekle' žingake' law Herodes na', nich nnábgekle' le' ga'n chawe' diža' bizjw chégage'. ²¹ Naž Herodes na' bžia bi'e to ža yenle' chégage', na' ža na' wži'e latje chie' gan zchi'a laže'e bi da' žaken, nakwe' to laže' da' zakan', na' bchalje' lágwage'. ²² Naž wžéžeya'agak benne' ka', na' wnnágake':

—jKege bénne'ze nga! jDios na'kze zchajle'!

²³ La' na'ze to wbás che ya'abá che Xanžo la' be'tie' le' dan' lekze' wzi'e yela' zka'n zen da' žala' gaken che Dios. Naž golj bzoga' le'e Herodes na', na' gote' dan' žáwgakba' le'.

²⁴ Naž wzé diža' kan nak che Xanžon', na' belyán benne' ka' nzi' lo ná'gaken'.

Bernabé len Saulo žejcháljigake' diža' chawe' da' nežw chí'i

²⁵ Kate' Bernabé len Saulo ba bdégake' mežwn' da' btobgak benne' ka' che Benne' Criston' lo na'gak benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benne' ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén, na' bezá'gake' ga na', na' beyéj-gake' lo yež Antiokía. Ležka' bché'gake' Zwa, xkwiden' zoa yetó labe' Markos.

13

¹ La' ža na'ze wnníta'gak benne' ka' zcháljigake' lo wláz Dios, na' benne' ws-edle ka', lo yež Antiokía, benne' ka' zej nbáblene' benne' ka' che Benne' Criston' lo yežen'. Ki lágake':

Bernabé,
Smon, (ležka' lie' Benne' Gasj),
Lusio, (benne' yež Sirene),
Saulo,
Manaén, (benne' bgól-lene' tzen Herodes,
benne' žzna bi'e gan nbab Galilea).

² Katen' zej ndobe benne' ki law Xanžon', na' žóngake' wbás, Dios Be' La'y gože' lé-gake', na' wnné':

—Le kwej Bernabé len Saulo cheze chia' nich chjéngake' žin na' dan' bliža' légake' góngaken'.

³ Katen' beyož béngake' wbás, na' bcháljengake' Dios, naž bxoa ná'gake' chope' ki, na' bséla'gake' légake'.

Wbás ka' zcháljgake' diža' chawe' lo yež-lyó Chipre

⁴ Naž Bernabé len Saulo jake' lo yež Seleusia dan' bseła' Dios Be' La'y légake' ga na', na' belbene' to lo barkw da' bchen' légake' gan nak to yežlyó lo nisdó da' nzin' Chipre.

⁵ Kate' bžingake' lo yež Salamina, bchálj-gake' xtiža' Dios ga nak lo yo'o ka' gan zdogak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios. Zej nchi'e xkwide' Zwa nich gáklenbe' légake'.

⁶ Kate' beyož wdégake' yógo'te yeždo' ka' zej nnitán' lo yežlyó Chipren', da' zoan lo nisdó, naž bžingake' lo yež Pafos gan bejxáká'gake' to benne' judío lie' Barjesús. Nake' benne' wžá' wen laže', na' znne' zchalje' lo wláz Dios. ⁷ Benne' ni zóalene' Serjio Paulo, to benne' wnná' bia', benne' žejni'ile'. Benne' wnná' bian' bliže' Bernabén' len Saulon', dan' gónele' yenle' xtiža' Dios. ⁸ Naž benne' wžán' beži'e chegak Bernabén', na' Saulon', dan' gónele' gone' ga bi chejlé' benne' wnná' bian' che Dios. Benne' wžán' lezka' lie' Elimas len xtižagak benne' zi'to' ka'. ⁹ Naž Saulon', bennen' lezka' lie' Pablo, bzóa choch lawe', na' zoalen' Dios Be' La'y le', bwie' Elímasen', ¹⁰ na' gože' le':

—Le', benne' wen laže', na' benne' wen da' kegle. Nako' ka' zi'nkze da' xiwe', na' bi zle'elo' chawe' yógo'te da' naken chawe'. ĺBi wsano' da' žono', zži'o che diža' chawen' che Xanžon', na' žsejo' xnez no benne' žénele' chejli'e chie' Le'? ¹¹ Na'a, Xanžo na'kze wsaka' zi'e le', na' choj yej lawo', na' bi le'elo' wbíž bałe ža ka'.

La' wchołte yej law Elímasen', na' wdé' nile na'le, žilje' no benne' goxwe' ne'e, nich wchi'e le'. ¹² Katen' benne' wnná' bian' ble'e'le' da' goken, na' bebanle' kan nak xtiža' Xanžon', na' bejli'e che Benne' Criston'.

Da' ben Pablo len Bernabé lo yež Antiokía gan nbab Pisidia

¹³ Naž Pablo len benne' ka' žónjengake' le' tzen wžéngake' to lo barkw, na' bežá'gake' lo yež Pafos, na' bžingake' lo yež Perje gan nbab Panfilia. Lo yežen' xkwide' Zwa blá'alénbe' légake', na' beyejbe' lo yež Jerusalén. ¹⁴ Wdé na' bežá'gake' lo yež Perjen', na' jake' lo yež Antiokía gan nbab Pisidia. Lo yežen', katen' nak ža la'y chegak benne' judío ka', belyo'e lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' lo yo'on' wžé'gake'. ¹⁵ Naž to benne' zoe' ga na' beje' to da' bsdle Moisés, na' lezka' to da' wnná' to benne' bchalje' lo wláz Dios. Wdé na' benne' wnná' bia' che yo'on' bsele'e to benne', na' bcháljlene' Saulon', na' Bernabén', na' wnné':

—Le'e, lježto' ka'. Cha' nche'le to da' nnae da' wzejni'ilen neto', le nnan.

¹⁶ Naž wzó ža' Pablon', na' bchis ne'e nich kwé'gake' žize, na' wnné':

—Le wzé nag da' yapa' le'e, benne' Israel ka', na' le'e, nole zžébele Dios. ¹⁷ Xanžo Dios, Bennen' zka'n zengak benne' Israel ka', wžekze' xa xto'žo ka', na' bene' ga belyánli'e katen' gógkake' benne' zi'to' ka' lo yežlyó Ejipto. Wdé na' len yeła' wak zen chie' bebeje' légake' lo yežlyón'. ¹⁸ Choplalj yiz Dios goke' zen laže' len légake' katen' wdágake' dot lo yo biž lo latje dach. ¹⁹ Kate' beyož bchinnje' gaže kwe' yež ka' wn-níta'gaken lo yežlyó Kanaán, na' bnezjwe' xa xto'žo ka' yežlyó chegak benne' ka'.

²⁰ Wdé na', da' goken tape gaywá' chi yo'n yiz, Dios bnnite' benne' ka' nich wchi'a laže'e légake' na' zejte wzóa Samuel, bennen' bchalje' lo wláz Dios. ²¹ Naž belnnae' Dios wzó'e to benne' nich nna bi'e légake', na' Dios bzoe' Saúl, zi'n Sis, to benne' nbáblene' za'só Benjamín ka' nich nna bi'e légake', na' ki ben Saúl na' choplalj yiz. ²² Wdé na' Dios beké'e Saúl na', na' bzoe' Dabí nich nna bi'e légake'. Dios bløe'ele' kan nak Dabín', katen' wnné': “Nnezla' Dabí, zi'n Isái, žone' da' žaz laža'a neda', na' gone' yógo'te da' ženela' gone'.” ²³ Ladjw za'só Dabín', Dios bene' ga golj Jesusen' nich yeslé' benne' Israel ka', kan zga'ale bchebe laže' Dios gone'. ²⁴ Zga'ale kate' bla' Jesusen', bchalj Zwa lawgak yógo'te benne' Israel ka' nich yeyát láže'gake', na' yezóagake' nis. ²⁵ Katen' za' yeyož wchálj Zwan', na' wnné': “ĺNozke žéklele naka' neda'? Bi naka' Benne' Criston', Bennen'

žala' yide'. Le wia nga. Za' la' Bennen' ga zoa' ni, na' neda' bi naka' zi kweja' zele' da' žleje'."

²⁶ Le'e, ljéža'do' ka', le'ekzle nakle za'só Bran len nole le'e zoale nga, na' zžébele Dios. Dios na'kze bsele'e diža' ni chele nich yelale. ²⁷ Benne' ka' wnníta'gake' lo yež Jerusalén len benne' ka' wnná biá'gake' légake', bi gókbe'egekle' Jesusen' nake' Benne' Criston', na' bi bejni'igekle' da' nyejw le'e yiche dan' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios, žsedlen kan nak che Jesusen', la'kze žólgaken' ža la'y ka', san lo yela' bi žejní'il chégake' bégake' da' benen ga bžin dan' zžna dižan' katen' belchoge' che Jesusen' gate'. ²⁸ La'kze bi bžélgekle' bi da' nbaga' Jesusen' nich chóg-gake' chie' gate', san belnnable' Pilato yi'e benne' ka' gótgake' Le'. ²⁹ Kate' beyož bég-gake' yógo'te da' nyejw le'e yiche kan žala' gaken chie', belétjgake' Le' le'e yag kroze, na' belkache'e Le' lo yežw ba. ³⁰ Naž Dios besbane' Le' lo yela' got, ³¹ na' zan ža blø'e law Jesusen' lawgak benne' ka' wdálengake' Le' tzen katen' wdé' gan nbab Galilea, na' ble'e lo yež Jerusalén. Na'a, zzoa ligak benne' ka' chie' Le' lawgak benách ka'.

³² Ka' naken, lezka' neto' zcháljilento' le'e diža' chawen' kan nak dan' bchebe laže' Dios gone' chegak xa xto'žo ka'. ³³ Dan' bchebe laže' Dios gone' chégake', lezke' bene' ga goken lawžo žo'o, nakžo za'sógake' ka'. Ki bene' katen' besbane' Jesusen', na' goken kan nyejw le'e yiche gan zoa salmo da' chopen', dan' zžnan ki: "Le' nako' Zi'na'. Neda' bzoakza' Le'." ³⁴ Ka naken, Dios besbane' Le' lo yela' got nich bi kwia yi' beła' žen chie', Dios na'kze wnné' ki: "Wnezjwa' chio' da' ba nez zen da' bchebe laža'a che Dabí." ³⁵ Che len lezka' nyejw le'e yiche, gan zoa yetó salmo, da' zžnan ki: "Bi go'o latje ga'n benne' la'y chio' gan kwia yi' beła' žen chie'." ³⁶ Da' goken che Dabín' nak bian'. Wdé bene' žin lawgak benne' wláž chie' ka', kan Dios gože' le' gone', naž goté', na' wló'ogake' le' lo yežw ba gan wnníta'gak xa xta'we' ka', na' wzía yi' beła' žen chie'. ³⁷ Na'a, kan nak che Jesusen', Dios besbane' Le', na' bi wzía yi' beła' žen chie' lo yežw ba. ³⁸ Le'e, ljéža'do' ka', žala' mnézele da' ni da' zženla' le'e. Ni'a che da' ben Jesusen' Dios ženit lawe' chele le'e doła' da' nbága'le. ³⁹ Na'a, Dios žeyón chawe'e

yógo'te benne' ka' žejlé'gake' che Jesusen', na' žeké'e doła' ka' da' bi gok yeká'a da' wnná xtiža' Dios, dan' bde Moisés chežo. ⁴⁰ Le gape chi'i kwínle na'a nich bi gak chele da' nyejw le'e yiche dan' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios, da' zžnan ki: ⁴¹ Le wia nga, le'e, benne' ka' bi žaple neda' ba la'ne.

Yebán láže'le, san lo yela' bi žejlé' chele gatle.

Neda' gona' to žin ža ni zoale le'e, na' la'kze no benne' wlo'e'ele' le'e da' zejlás žin na', bi chejle'le chie'.

⁴² Kate' Pablon' len benne' ka' žónlen-gake' le' tzen bežójkake' lo yo'o gan zždob-gak benne' judío ka' nich yéngekle' xtiža' Dios, naž góta'yoegekle benne' ka' légake' wzéngekle' légake' da' ki kate' žin yetó ža la'y chégake'. ⁴³ Kate' benne' ka' zej ndobe' lo yo'on', bežójkake' ga na', benne' zan, benne' judío ka', len benne' ka' beyák-gake' judío, benne' ka' zka'n zéngake' Dios, bénlengake' Pablon' len Bernabén' tzen. Chope' ki bcháljilengake' légake', na' ben chóchgake' légake' nich gá'nteze chóch-gake', na' nich wxén láže'gake' da' gonnze Dios chégake'.

⁴⁴ Yexono' ža ka' katen' bžin yetó ža la'y chégake', na' bdobgak yeláte'ze ka' bdachgak benne' ka' che yežen' nich yéngekle' xtiža' Dios. ⁴⁵ Naž bgé'egekle benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' che Jesusen', kate' blé'egekle' benne' zan ka', na' che len wnnégake' che da' zžna Pablon', na' beží'igake' chen. ⁴⁶ Naž Pablon' len Bernabén', len yela' wechóg laže' chégake', belyi'e benne' judío ka', na' wnnágake':

—Ben byenen wzenlto' le'e néžwle xtiža' Dios, san dan' zzoale cheła'ale diža' ni, da' žonle nak bian' bi nakle zi gata' yela' nban da' zejlí kanne ni chele, che len, na'a chejto' gan zej nnita' benne' zi'to' ka'. ⁴⁷ Lezka' gož Xanžo Dios neto' gonto' ki, na' wchaljto' che Benne' Criston' lawgak benne' zi'to' ka'. Ki zžna da' wnná Dios kan nak che Benne' Criston', katen' wnné': Bzoa' Le' nich gako' baní' chegak benne' zi'to' ka', na' gako' Benne' yeslé' benách ka' dot yež-lyó nga.

⁴⁸ Kate' benne' zi'to' ka', benne' ka' nníta'gake' ga na', béngekle' da' ni, na' bebégekle', na' bka'n zéngake' Xanžon'

ni'a che xtiže'e. Yógo'te benne' ka' ba ben Dios chégake' gata' yeļa' nban da' zejlí kanne chégake', bejlé'gake' che Benne' Criston'. ⁴⁹Ka' goken, wzé xtiža' Xanžon', na' benne' yógo'te yež zej nnitan' yežlyón', béngeklen'. ⁵⁰Naž benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' che Jesusen', belkó'o yeļa'e benne' blo ka' che yežen' nich bi lé'egekle' Pablon', na' Bernabén' chawe'. Lezka' belkó'o yeļa'e no'le blo ka', no'le zka'n zéngake' Dios. Ka' goken, béngake' ga belbía láže'gake' Pablon', na' Bernabén', na' blággake' chope' ki na'le lo yežlyó chégake'. ⁵¹Naž Pablon' len Bernabén', bechín-njgake' bixte yo da' dan' láb-gake', dan' zloe'elen nga'n zia da' zej nbaga' benne' ka' che yežen', na' jake' lo yež Ikonio. ⁵²Bebégekle benne' ka' che yež Antiokía, benne' žejlé'gake' che Xanžon', na' Dios Be' La'y wzóalene' lé-gake'.

14

Da' ben Pablo tzen len Bernabé lo yež Ikonio

¹Kate' bžin Pablo len Bernabé lo yež Ikonio, belyoé'e tzen lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' bcháljgake' diža' chawen' ga na'. Ka' goken, benne' zan, benne' judío ka' len benne' zi'to' ka', bejlé'gake' che Benne' Criston'. ²Naž benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' chie', belkó'o yeļa'e baļe benne' zi'to' ka' nich bi chejlé'gake' che Benne' Criston', na' nich bi lé'egekle' chawe' lježžo ka', benne' žejlé'gake' chie' Le'. ³Dan' bejle'gak benne' zan ka' che Benne' Criston', Pablon' len Bernabén' wnníta'gake' ga na' zan ža, na' lo yeļa' wechóg laže' bcháljgake' xtiža' Dios, dan' žxen láže'gake' Xanžon'. Xanžo na'kze bloe'ele' da' wnnágake' kan nži'il Dios benách ka' naken dot da' li, na' Dios bi'e lé-gake' latje béngake' da' ka' zej nak bian', na' da' ka' zóngaken ga žebángkle benách ka'. ⁴Naž benne' ka' nníta'gake' lo yežen' gok chópelegake'. Baļe' bėnlėngake' benne' judío ka' tzen, benne' ka' bi žejlé'gake' che Jesusen', na' yebaļe' bėnlėngake' Bernabén' len Pablon', benne' wbás ka' bseļa' Benne' Criston', tzen. ⁵Naž benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' chie' len benne' zi'to' ka', bėnlėngake' tzen benne' ka' zŋna

biá'gake' lé-gake', na' bdóbgake' nich gón-gake' benne' wbás ka' bseļa' Benne' Criston' zia, na' nich wzé'egake' lé-gake' yej. ⁶Kate' Pablon' len Bernabén' gókbe'egekle' da' ni, bzónnjgake' ga na', na' jake' lo yež Listra, na' lo yež Derbe, yež ka' zej nbaben Likao-nia, gan wdé-gake' yógo'te yeždo' ka', da' zej nnitan' gawze. ⁷Lo yež ka' bcháljgake' diža' chawen' kan nak che Benne' Criston'.

Zžé'egake' Pablo yej lo yež Listra

⁸Lo yež Listra wzóa to benne' bi žak se'e. Že'ze' ga na' dan' bi zza'kze' katen' golje', na' batkle wzé'e ni'e. ⁹Benne' ni wzé nage' da' wnná Pablo. Pablon' bwie' le', na' gókbe'ele' žejli'e che Benne' Criston' nich yeyake'. ¹⁰Naž wnné zižje Pablon', na' gože' le':

—Wzé.

La' bxiťe'te bennen', na' wzé'e ni'e. ¹¹Kate' benne' Listra ka' blé'egekle' dan' ben Pablon', wzó lág-gake' znnėgake' zižje len xtiža'gak benne' Likaonia ka', na' wnnágake':

—jDios ka' benne' ki! Bėťjgake' ga ni zoažo, na' zloe'el kwíngake' kan zŋna'gak benne' ka'.

¹²Wnnágake' Bernabén' nake' Jú-piter, kan nak la dios blo chégake', na' wnnágake' Pablon' nake' Merkurio, yetó dios chégake'. Ki wnnágake' dan' zchalj Pablon' kan zŋnágake' žon Merkurion'. ¹³Gan nníta'gake' zoa yodo' che Jú-piter, da' žen' kwit nez gan žo'ogak benách ka' lo yežen'. Bxoz che Jú-piter na' la' bžintie' ga na', na' nchi'e beže ka', na' lezka' noe'e yeje ka', na' zónlen-gak benne' zan le' tzen. Gónegekle' gót-gake' beže ka' lág-gak Pablon' len Bernabén' nich wká'n zéngake' lé-gake' kan zóngake' chegak dios ka' chégake'. ¹⁴Kate' Bernabén', na' Pablon', benne' wbás ka' bseļa' Benne' Criston', gókbe'egekle' da' ni, na' belcheze'e laže' da' zej nakwe'. Gok nyache' láže'gake' dan' žongak benne' ka' da' bi žala' góngake', na' belxite' Pablon', na' Bernabén', na' bejcházgake' gachje lágwe'le benne' zan ka'. Wnnėgake' zižje, ¹⁵na' gózgake' lé-gake':

—Le'e, benne' ka'. ¿Biz chen' žonle da' ki? Lezka' bėnne'ze nakto' kan nakle le'e, na' zŋnėlto' le'e da' nikze žala' wsanle žonle, dan' bi be zakan', nich gakle che Dios ban. Dios ni bene' ya'abá, na' yežlyó nga,

na' nisdó', na' yógo'te da' zej nnitan' to to latje ka'. ¹⁶Yiz ka' da' wdégaken, bengak yógo'te benách ka' kan nak da' znnazen chégake', na' Dios bi bsejwe' xnézgake', ¹⁷san bene' ga nak bia' da' nake', ni'a che da' chawe' da' žone' chégake'. Žsele'e nis yejw gan zoažo, na' žone' ga želgole da' žazzon. Zwawe' žo'o, na' žone' ga žebelžo.

¹⁸La'kze Bernabén' len Pablon' góžgake' légake' da' ki, kánneze bzóegekle' bséjw-gake' xnezgak benne' zan ka', nich bi gót-gake' beže ka' lágwage'.

¹⁹Naž bałe benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' che Benne' Criston', bžingake' ga na', benne' ka' zej nžoje' lo yež Antiokía, na' lo yež Ikonio, na' belkó'o yeje'e benne' zan ka'. Naž yógo'tegake' bžé'egake' Pablo yej, na' bzóbgake' le' na'le žoa'a yežen', dan' žékgekle' ba nate'. ²⁰Naž kate' benne' ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', bdóbgake' dot kwit gan de Pablon', na' wyase', na' beyaze' lo yežen'. Kate' za' ža'ní' yetó ža, Pablon' bežójlene' Bernabén', na' jake' lo yež Derbe.

²¹Lo yežen' bcháljgake' diža' chawen' kan nak che Jesús, Benne' Criston', na' benne' zan bejlé'gake' chie' Le'. Wdé na' beyéj-gake' lo yež Listra, na' lo yež Ikonio, na' lo yež Antiokía. ²²Kate' Bernabén' len Pablon' wdégake' lo yež ka', ben chóchgake' benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' besá'gake' láže'gake' nich ga'n chóch-gake' kan žejlé'gake' chie' Le'. Belyi'e lé-gake':

—Cho'ožo žo'o gan znná bia' Dios, san žon byenen sáka'žo da' zan da' gaken chežo.

²³Gan zoa to kwe' to kwe' benách ka' che Benne' Criston', Pablon' len Benabén' bnníta'gake' benne' gole ka' nich gape chn'igake' benne' ka' che Benne' Criston'. Kate' ba bcháljngake' Dios, na' bégngake' wbás, naž bdégake' légake' lo na' Xanžo, Bennen' žejlé'gake' chie'.

Pablo len Bernabé žezingake' lo yež Antiokía gan nbab Siria

²⁴Naž Pablo len Bernabé wdégake' gan nbab Sidisia, na' bžingake' gan nbab Panfilia. ²⁵Kate' beyož bcháljgake' xtiža' Benne' Criston' lo yež Perje, na' jake' lo yež Atalia. ²⁶Bezá'gake' ga na', na' belbene' to lo barkw, na' bežingake' lo yež Antiokía, gan zej nnita' benne' ka' che Benne'

Criston', benne' ka' bséla'gake' légake' nich chejzégake' xtiža' Dios, katen' wló'ogake' légake' lo na' Dios, Bennen' žon chawe'e légake' nich góngake' xchine', žin na' da' ba beyož bégngake'. ²⁷Katen' bežingake' lo yež Antiokía, na' bdobgak benne' ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' ga na'. Naž Pablon' len Bernabén' bzéngkele' légake' kan zej nak da' zen ka' da' ben Dios lo ná'gake', na' lezka' kan ben Dios, bi'e benách zi'to' ka' latje žejlé'gake' che Benne' Criston'. ²⁸Zan ža Pablon' len Bernabén' bgá'nlgake' benách ka' žejlé'gake' che Benne' Criston' lo yežen'.

15

Benne' ka' che Benne' Cristo žon xtiža'gake' lo yež Jerusalén

¹Naž bałe benne' ka', benne' zej nžoje' gan nbab Judea, bžingake' lo yež Antiokía. Bsédgekle' lježžo ka', na' wnnágake':

—Le'e, benne' byo ka', cha' bi chog lo beja' chele kan žónteže žonto', kan bchi'le Moisés, bi gak yelale.

²Naž Pablo len Bernabé beldíl diže'e len légake', na' gokle'e žo'osbé. Wdé na', benne' Antiokía ka' wžégake' Pablon' len Bernabén', na' yebałe lježžo ka', nich ch-jake' lo yež Jerusalén, nich lág'gake' lágw-gake' benne' wbás ka' bseja' Benne' Criston', na' lezka' lágw-gake' benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', nich wcháljngake' légake' kan nak da' ni da' žaken, na' kan nak da' yalže da' žsédgekle' benne' ka'.

³Naž benne' ka' che Benne' Criston', benne' Antiokía ka', wló'ogake' légake' nez. Wdégake' gan nbab Fenisia, na' gan nbab Samaria, na' bzéngkele' lježžo ka', benne' nníta'gake' ga na', kan goken, beyakgak benne' zi'to' ka' che Benne' Criston'. Da' ni benen ga bebegekle' yógo'te lježžo ka'.

⁴Pablon' len Bernabén' bžingake' lo yež Jerusalén. Naž benne' ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' ga na' len benne' wbás ka' bseje'e Le', na' benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', wdápegake' légake' ba la'ne. Pablon' len Bernabén' bzéngkele' légake' yógo'te da' ben Dios lo ná'gake'. ⁵Naž bałe benne' yodo' fariseo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', belzó ži'e, na' wnnágake':

—Žon byenen chog lo beła' chegak benne' byo ka', benne' zi'to' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' wchi'ilžo lé'gake' góngake' kan z̄nna da' bchi'le Moisés žo'o.

⁶ Naž benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston' len benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', bdóbgake' nich wchi'a láže'gake' da' ni da' žaken. ⁷ Wdė bcháljgake' scha, na' wzé Bedw, na' gože' lé'gake':

—Ljéža'do' ka'. Nnėzkzelele kan gok ža ni'te, kan Dios wžekze' neda' nich wchalja' x̄tize'e lawgak benách zi'to' ka' nich yéngkle' diža' chawen', na' chejlé'gake' che Benne' Criston'. ⁸ Dios, Bennen' nónbia'kze' da' yo'o lo yichj lázdo'gak benách ka', bzoe' da' nak bia' žape' lé'gake' ba la'ne, dan' bsele'e Dios Be' La'y ché'gake', kan bsele'e Le' chežo žo'o. ⁹ Bi bche'e kan bene' ché'gake', na' chežo, na' lezka' beyón chawe'e yichj lázdo'gake' dan' žejlé'gake' che Benne' Criston'. ¹⁰ Na'a, žbiz chen' z̄zi'ile che Dios, na' žesbága'le to ywa' zi'i yengak lježžo ka'? Ywa' na', da' naken da' bchi'le Moisés, bi gok wa'žon žo'o, na' bi gok wá'gaken xa xto'žo ka'. ¹¹ Žejle'žo yelažo ni'a cheze da' ben Xanžo Jesús lo wláz žo'o, na' kan yelažo žo'o, lezka' yelá'gake' lé'gake'.

¹² Katen' beyož bchalj Bedon' da' ni, na' yógo'tegake' wnníta'gake' žize, na' bze nággake' da' bchaljgak Bernabén', na' Pablon'. Benne' ki bzéngkle' lé'gake' da' ka' da' zej nak bian' da' zóngaken ga že-bángkle' benách ka', da' ka' ben Dios lo ná'gake' gan zej nnita' benách zi'to' ka'. ¹³ Katen' beyož wnnagak Bernabén', na' Pablon' da' ni, bechebe Jakob, na' wnné':

—Ljéža'do' ka'. Le wzé nag da' yapa' le'e. ¹⁴ Smon Bedw ba bzenle' žo'o kan ben Dios, bløe'ele' law yela' wak chie' da' nežw chi'i lawgak benách zi'to' ka' nich bebeje' benách ka' che Leze', benne' ka' nníta'gake' ladjw'gake'. ¹⁵ Kan nak da' ni naken tlebe len x̄tíža'gak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, kan nyewj le'e yiche la'y, da' z̄nnan:

¹⁶ Kate' ža ka' te ža ki yelá'a, na' wchisa' to Benne' nna bi'e,
Bennen' chaze' latje che Dabí, bennen' wnná bi'e.
Gona' kan žon to benne' žechise' to yo'o nyinnj.

Lezka' yechisa' benne' za'sóe' ka', benne' ka' zej nga'ne'.

Gona' kan žon to benne' žechise' to ze'e gole.

Ki gona' nich yechisa' da' wnná bia' Dabín', ¹⁷ na' nich chiljgak yezika' benách ka' Xanžon'.

Benách zi'to' ka' chiljgake' Le', na' si' lágake': Benách Ka' Che Dios.

¹⁸ Ki wnnakze Xanžo, Bennen' ža ni'te bene' ga zej nak bia' yógo'te da' ki.

¹⁹ Che len žekla' neda' bi žala' wséjwžo x̄nezgak benách zi'to' ka', benne' ka' žeyá'gake' che Dios. ²⁰ Žala' wzojžo ché'gake' nich wká'ngake' da' ka' da' bi žala' gáwgake', da' bdegak benách ka' lawgak lo'a ka', na' bi góngake' da' sban ka', na' bi gáwgake' beła' chegak bia yix'e ka' len x̄chéngakba', na' bi gáwgake' x̄chen nóte'teze bia yix'e.

²¹ Ža ni'te, na' zejte na'a ža zej nnita' benne' ka' zcháljgake' lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' x̄tíža' Dios yógo'te yež ka', na' zcháljgake' che da' bzoj Moisés. Žólgakken' ža la'y ka'.

²² Naž benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston' len benne' gole ka', na' yógo'te benne' ka' che Benne' Criston', wyáz láže'gake' wžégake' bale benne' ka' ladjw'gake' nich séla'gake' lé'gake' lo yež Antiokía, tzen len Pablon', na' Bernabén'. Chope' ka' wžégake' zej nake' Judas len Silas. Judas na' lezka' lie' Barsabás. Chope' ki zej nake' benne' blo ladjw'gak lježžo ka'. ²³ Bzójgake' to le'e yiche da' bdégake' lo ná'gake', nich chjwá'gaken', dan' z̄nnan ki: “Neto', benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston' len benne' gole ka', na' lježžo ka', žapto' le'e: “Padiox' lježto' ka', nake' benách zi'to' ka', na' zoale lo yež Antiokía, na' lo yež ka' zej nbaben Siria, na' Silicia. ²⁴ Benlto' kan žongak bale benne' ka', benne' bžójgake' ga ni zoato', san bi bséla'to' lé'gake'. Žedjchá'gake' le'e len da' ka' znná'gake', na' zchí'gake' yichj lázdo'le, dan' znná'gake' žon byenen chog lo beła' chele, benne' byo ka', na' žala' gonle kan z̄nna da' bchi'le Moisés. ²⁵ Che len wyáz láže'to' katen' ba ben toze x̄tíža'to', wžeto' chope benne', na' séla'to' lé'gake' nich yedjwiagake' le'e. Yídlengake' tzen Bernabé len Pablo, benne' ka' nži'ilžo. ²⁶ Bernabén', na' Pablon' ba jake' gan wzóa da' ben zož gátgake' dan' zej nži'ile'

Ḳanžo Jesús, Benne' Criston'. ²⁷ Ki naken, žsěla'to' Judas len Silas gan zoale. Chope' ki wzejní'igekle' le'e da' ni da' zzojto' chele le'e yiche ni. ²⁸ Dios Be' La'y blōe'ele' neto' da' žaz laže'e, na' lezka' žaz láže'to' neto', bi yesbága'žeto' le'e ywa', da' naken da' bchi'le Moisés, san toze da' ki da' žon byenen gonlen.

²⁹ Bi gawle da' wdé lawgak lo'a ka'.

Bi gawle žen.

Bi gawle beła' chegak bia yiḡe' ka' len ḡchéngakba'.

Bi gonle da' sban ka'.

Cha' gape chi'i kwınle, nich gonle kan znagak da' ki, na' gonle da' naken chawe'."

³⁰ Ka' goken, benne' ka' bsěla'gake' bžín-gake' lo yež Antiokía. Katen' blá'gake' ga na', btóbgake' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' mníta'gake' ga na', na' wló'ogake' yichen' lo ná'gake'. ³¹ Katen' beyóž bėlgaken', bebėgekle' ni'a che da' nyejw le'e yichen', da' žeyón zenen légake'. ³² Judas na' len Sílasen' lezka' zej nake' benne' zcháljgake' lo wláz Dios. Che len bkóngekle' žin diža' zan, da' ka' bcháljlen-gake' lježžo ka', nich beyón zėngake' lé-gake', na' ben chóchgake' légake'. ³³ Wdé bžegekle' chope' ka' ga na' bałe ža, naž lježžo ka' bžegekle' légake' diža' nich yeyė-gake' lo yež Jerusalén gan zej nnita' benne' ka' bsěla'gake' légake'. ³⁴ Wyáz laže' Sílasen' bga'ne' lo yež Antiokian'. ³⁵ Lezka' Pablon', na' Bernabén' bgá'ngake' lo yežen', na' bsėdgekle' benách ka', na' bzoa lígake' che ḡtiža' Ḳanžon'. Lezka' bengak benách zanze ka'.

Zzo law Pablo žejzenle' benách diža' chawe' da' chope chi'i

³⁶ Kate' ba wdé bałe ža Pablo gože' Bernabė:

—Le cho'o chejžo da' yoble nich chejwíažo lježžo ka' mníta'gake' yógo'te yež ka' gan ba bchalžo ḡtiža' Ḳanžon', nich le'elžo kan žak chėgake'.

³⁷ Gónele Bernabén' wché'gake' ḡkwide' Zwa Markos, nich chėjlenbe' légake', ³⁸ san bi wyáz laže' Pablon' wché'gake'-be' nich chėjlenbe' légake' dan' blá'alēnbe' légake' gan nbab Panfilia, na' biž yjėnlenbe' légake' žin che Ḳanžon'. ³⁹ Bi gok toze ḡtiža'gak Bernabén', na' Pablon', ga bžinte blá'a láz-gake' toe' yetóe'. Bernabén' bchi'e ḡkwide'

Markos, na' belbene' to lo barkw, na' jake' lo yežlyó Chipre. ⁴⁰ Pablon' wžíe' Silas nich chėjlene' le' tzen. Naž lježžo ka' wló'ogake' légake' lo na' Ḳanžon', na' wnnábgekle' Le' gon chawe'e légake'. Naž Pablon' len Sílasen' wyó'ogake' nez. ⁴¹ Wdėgake' lo yež ka' gan nbab Siria, na' gan nbab Silisia, na' ben chóchgake' benách ka' che Benne' Criston' mníta'gake' lo yež ka'.

16

Ḳkwide' Timoteo žónlenbe' Pablo len Silas tzen

¹ Wdé na' bžin Pablo len Silas lo yež Derbe, na' lo yež Listra. Wzóa to ḡkwide' byo lebe' Timoteo ga na', na' žejle'be' che Benne' Criston'. Nakbe' ži'n to no'le judío žejli'e che Benne' Criston', san ḡabe' bi nake' judío. ² Lježžo ka', benne' mníta'gake' lo yež Listra, na' lo yež Ikonio znnágake' žon Timoteon' da' naken chawe'. ³ Gónele Pablon' chejlen ḡkwiden' le'. Bchi'e-be', na' bchoge' lo beła' chebe' kan žongak benne' judío ka'. Ki bene' nich bi nnegak benne' judío ka' chebe', dan' mnėzgekle' yógo'tegake' bi nak ḡabe' benne' judío. ⁴ Kate' Pablon' len benne' ka' žónlengake' le' tzen wdėgake' gan zej nnita' yež ka', na' to to yež ka' bdėgake' lo na'gak lježžo ka' mníta'gake' ga na' da' bzojgak benne' wbás ka' bselá' Benne' Criston' len benne' gole ka', benne' ka' mníta'gake' lo yež Jerusalén. Bdėgake' yichen' lo ná'gake' nich góngake' kan znnan. ⁵ Ka' goken, gok chochgak yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' kan nak da' žejle'žo chie' Le', na' belyane' tža tža.

Benne' Masedonia žlíže' Pablo lo da' bl'e'e dáwe'le'

⁶ Pablo len benne' ka' žónlengake' le' tzen wdėgake' gan nbab Frijia, na' gan nbab Galasia. Ki bėngake' dan' bsejw Dios Be' La'y ḡnėzgake', nich bi chejcháljgake' ḡtiža' Ḳanžon' gan nbab Asia. ⁷ Kate' bžín-gake' gan nbab Misia, gónegekle' chjake' gan nbab Bitinia, san Dios Be' La'y, Bennen' žsěla' Jesusen' chežo, bi bi'e légake' latje. ⁸ Naž wdėgake' chela'ale gan nbab Misia, na' jake' lo yež Troas. Neda', Lukas, zzoja' chio' da' ni, wzóa' lo yež Troasen', gan wzó lawa' žónlena' Pablon' tzen. ⁹ Lo yežen' Dios blōe'ele' Pablon' to da' bl'e'e dáwe'le'. To

benne' byo, benne' Masedonia, b'loe'e lawe' gan zoe', na' góta'yoele' Pablon', na' wnné': "Da lažto', gan nbab Masedonia, na' goklen neto'." ¹⁰ Kate' Pablon' b'le'ele' da' ni, dan' b'le'e dáwe'le', la' be' láže'teto' chejto' gan nbab Masedonia, dan' gókbe'elto' Dios ba b'liže' neto' nich chejchaljto' diža' chawen' chie' lawgak benách ka' mníta'gake' lo yež-lyón'.

Da' bengak Pablo, na' Silas lo yež Filipos

¹¹ Naž wžento' to lo barkw, na' wza'to' lo yež Troas. Wdeto' ga bžinteto' lo yež Samotrasia, na' wdé yetó ža bžinto' lo yež Neápolis. ¹² Beza'to' ga na', na' bžinto' lo yež Filipos, yežen' nakžen blo ka yógo'te yež ka' zej nbaben chelá'a na' che gan nbab Masedonia. Lo yežen' zej nnita' benách wláž ka' chegak benne' Roma ka'. Wzoato' lo yežen' baže ža. ¹³ Kate' bžin to ža la'y, bžojto' lo yež, na' wyejto' žoa' a yego gan zdóbgakkze benne' ka' che yežen' nich wcháljengake' Dios, na' wže'to' ga na', na' bchálj'ento' no'le ka' zej ndobe' ga na', kan nak xtiža' Xanžon'. ¹⁴ Zoa Lidia ládjwgake', to no'le che yež Tiatira. Nake' no'le žóti'e laže' xna da' záka'le'en. No'le ni zka'n zene' Dios, na' bze nage' da' bchalj Pablon', na' Xanžon' góklene' no'len' nich wzí' lo ne'e dan' wnná Pablon'. ¹⁵ Naž bezóe' le' nis, na' lezka' belzóa nis benách ka' mníta'gake' liže'. Wde na' góta'yoele' neto', na' wnné':

—Cha' žákbe'elele žejli'a che Xanžon', le cho'o liža', na' le soa ga na'.

Ben byene' bga'nto' ga na'.

¹⁶ Yetó da' goken to ža kate' ne zejto' gan zchálj'ento' Dios, bedjchág to xkwide' no'le neto', na' yo'obe' be' da' žonen ga znnéya'abe'. Len yela' wnnéya'a chebe' benbe' ga benne' xanbe' ka' belzi'li'e mežw. ¹⁷ Xkwide' no'len' bejnawbe' Pablon', na' neto'. Wnnebe' zižje, na' wnnabe':

—Benne' ki žóngake' xchin Dios, Benne' wak zente. Žlo'e'egekle' le'e kan gak yelale.

¹⁸ Ki benbe' zan ža. Katen' biž wyáz laže' Pablon', byechje', na' b'liže' ben' yo'obe', na' wnné':

—Ni'a che Xanžo Jesús, Benne' Criston', žapa' le': bežój lo yichj lázdo'w xkwide' no'le ni.

La' na'ze bežojte ben'.

¹⁹ Kate' xanbe' ka' gókbe'egekle' ba bežój ben' da' benen ga wnnéya'abe', na' biž

si'gake' mežw ni'a chebe', che len b'xw-gake' Pablon' len Silas, na' bché'gake' lé-gake' lawgak benne' yolawe' ka', benne' ka' zej ndobe' gan nak lawe' ya'a. ²⁰ Bžégake' légage' lawgak benne' yolawe' ka', na' wn-nágake':

—Benne' ki zej nake' benne' judío ka', na' žóngake' ga žongak benne' wláž chežo ka' žo'osbé. ²¹ Žsédgekle' da' bi žala' si' lo na'žo, na' da' bi žala' gonžon, dan' nbabžo yež Roma.

²² Benne' zan ka' bží'igake' che Pablon' len Sílasen'. Naž benne' yolawe' ka' góž-gake' ni'a ná'gake' ka' yeká'gake' laže' da' zej nakw Pablon', na' Sílasen', na' chingake' légage' yid. ²³ Wde belyinli'e légage', na' bséjwgake' légage' liž ya. Góžgake' benne' žsejwe' liž yan' gape chi'e légage'. ²⁴ Benne' ni, kate' ba góžgake' le' ki, bsejwe' légage' lo liž yan' ni'te, na' wloé'e ní'agake' lo bloj yag ka'.

²⁵ Gachje yele Pablon' len Sílasen' zchálj'engake' Dios, na' žólgake' da' žoe lawgake' Le'. Benne' ka' zej nyejwe' liž yan' bze nággaken'. ²⁶ Naž wzó'le'e yežlyó. Ka' goken ga bžinte wzize len ze'e liž yan', na' la' belyáljwte yógo'te gan želyoé'e lo yo'on', na' beyéž do ya ka' da' zej nžejen benne' ka' zej yoe'e ga na'. ²⁷ Bebán bennen' žsejwe' liž yan'. Kate' b'le'ele' zej nyaljw gan želyoé'e liž yan', bleje' ya ntoche' chie' nich got kwine'. Ki gónele' gone' dan' žekle' ba bžonnjgak benne' ka' zej nyejwe' liž yan'. ²⁸ Naž wnné' zižje Pablon', na' b'liže' le', na' wnné':

—Bi be gon kwino', dan' zoato' yógo'teto' nga.

²⁹ Naž bennen' wnnabe' yi', na' la' wyo'otie' liž yan'. Wzizli'e lo yela' žžebe chie', na' bzoa žibe' xni'agak Pablon', na' Sílasen'. ³⁰ Kate' ba bebeje' légage' lo liž yan', gože' légage':

—Le'e, benne' ka', žiž žala' gona' nich yelá'?

³¹ Légage' belyi'e le':

—Bejlé' che Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' yeló' le', na' lezka' yelagak benách ka' mníta'gake' ližo'.

³² Bchálj'engake' le' tzen len yógo'te benách ka' mníta'gake' liže', kan nak che xtiža' Xanžon'. ³³ La' na'ze, kate' ne nak žel, bennen' žsejwe' liž yan' la' bche'tie'

légake', na' bejtibe' légake' gan zágake' we'. Wdé na', la' bezoatie' nis, na' lezka' belzóa nis yógo'te benách ka' nníta'gake' liže'. ³⁴Naž bchi'e légake' liže', na' bi'e da' wej' bdáwgake'. Žebele' tzen len yógo'te benách ka' nníta'gake' liže' dan' žejlé'gake' che Dios.

³⁵Kate' za' ža'ní' ža na', benne' yolawe' ka' bséla'gake' ni'a ná'gake', na' belyi'e benne' žšejwe' liž yan', na' wnnágake':

—Bsan benne' ka'.

³⁶Naž bennen' žšejwe' liž yan' bzenle' Pablo da' ni, na' wnné':

—Benne' yolawe' ka' góžgake' neda' wsana' le'e. Na'a, le žoj, na' binlo le yeyéj gan zoale.

³⁷Naž bžoj Pablon', na' gože' ni'a na'gak benne' yolawe' ka', na' wnné':

—Ba wdíngake' neto' lawgak benách ka' la'kze bi bchi'a láže'gake' neto' kan zna benne' Roma, benne' wnná' bia'. Bséjw-gake' neto' liž ya, na' neto' nbabto' yež Roma na'. ěNa'a wsángake' neto' ži žize? ěBi gaken ki! Žala' yedjsángake' légakke' neto'.

³⁸Beyejgak ni'a na'gak benne' yolawe' ka', na' bžéngkele' légake' da' ni, na' lé-gake' bžébegake' kate' béngkele' zej nbab Pablon', na' Sílasen' yež Roma. ³⁹Kate' bžín-gake' liž yan', góta'yoegekle' Pablon' len Sílasen' bi yesbága'gake' légake' zia. Naž belbeje' légake' liž yan', na' góta'yoegekle' légake' žójgake' lo yežen'. ⁴⁰Naž Pablon' len Sílasen' bžójgake' liž yan', na' wyó'ogake' liž Lidia. Katen' ba blé'gekle' lježžo ka', benne' nníta'gake' ga na', beyón zéngake' légake', na' la' bezá'tegake' ga na'.

17

Benne' yež Tesalónika ka' zóngake' žo'osbé

¹Wdé Pablo len Silas lo yež Anfípolis, na' lo yež Apolonia, na' bžíngake' lo yež Tesalónika, gan zoa to yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkele' xtiža' Dios.

²Bga'n Pablon' lo yežen' galj ža, na' ka žónteze žone', wyo'é'e yo'on' kate' nak ža la'y chegak benne' judío ka', na' bcháljlene' légake' xtiža' Dios. ³Bzejni'ile' légake', na' bloe'ele' légake' žsedle da' nzejw le'e yiche la'y žon byenen saka' Benne' Criston', Bennen' žxen láže'gak benne' judío ka' yide', na' gate' nich yeslé' légake', na' te gate',

na' yebane' lo yela' got. Naž Pablon' gože' légake', na' wnné':

—Ka' goken che Bennen' lie' Jesús, Bennen' zzenla' le'e kan nak chie'. Benne' ni nake' Benne' Criston'.

⁴Naž ba'le' bejlé'gake' che Benne' Criston', na' bénlengake' Pablon' len Sílasen' tzen. Lezka' benne' zan, benne' zi'to' ka', benne' zka'n zéngake' Dios, bejlé'gake' che Benne' Criston'. Lezka' no'le zan, no'le blo ka', bejlé'gake' chie' Le'. ⁵Naž benne' judío ka', benne' bi žejlé'gake' che Jesusen', lo yela' zge'el chégake' Pablo, btóbgake' benne' ka' bi zej nake' chawe', benne' ka' kon želdaze' ga na'. Kate' ba btóbgake' benne' zan ka', béngake' žo'osbé dot lo yežen', na' de chgi' belyo'é'e liž Jasón nich kwéjgake' Pablon' len Sílasen' lawgak benách ka', benne' ka' zóngake' žo'osbé. ⁶Kate' bi bžélgkele' Pablon' len Sílasen', naž belbeje' Jasón, na' yezika' lježžo ka', benne' nníta'gake' ga na', na' bché'gake' légake' lawgak benne' yolawe' ka'. Wnnégake' zižje, na' wnnágake':

—Ba bžíngak benne' ka' nga, benne' ka' zchíxgake' benách ka' dot yežlyó nga. ⁷Jasón ni wlo'é'e légake' liže'. Zží'igake' che da' zna benne' Sésar, bennen' zna bi'e žo'o, na' znnágake' zoa yetó benne' zna bi'e, bennen' lie' Jesús.

⁸Kate' benne' wláž ka', na' benne' yolawe' ka', béngkele' da' ni, wžé' zédekle'. ⁹Naž, benne' yolawe' ka' wzí'gake' mežw da' bka'ngak Jasón na', na' yezika' benne' ka', nich wsángake' légake'.

Da' bengak Pablo len Silas lo yež Berea

¹⁰Naž lježžo ka', benne' Tesalónika ka', la' belséla'tie' Pablo len Silas kate' ne nak žel, na' jake' lo yež Berea. Katen' bžín-gake' ga na', belyo'é'e lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' che yežen' nich yéngkele' xtiža' Dios. ¹¹Benne' ki gókgakže' chawe' ka' zej nak benne' judío ka' nníta'gake' lo yež Tesalónika, dan' wzí' lo ná'gake' xtiža' Xanžon' dot láže'gake'. Tža tža bélgake' da' nzejw le'e yiche la'y, nich nnéžgekle' cha' nak dot da' li dan' zna Pablon'.

¹²Ka' goken, benne' zan, benne' judío ka', bejlé'gake' che Benne' Criston'. Lezka', benne' zan, benne' zi'to' ka', no'le blo ka', na' benne' byo ka', bejlé'gake' chie' Le'. ¹³Naž kate' gókb'egekle' benne' judío ka',

benne' ka' nníta'gake' lo yež Tesalónika, lezka' zchalj Pablon' xtiža' Dios lo yež Berea, naž jake' ga na', na' béngake' ga bengak benne' zan žo'osbé ga na'. ¹⁴Naž lježžo ka' la' belséla'tie' Pablon', nich cheje' žoa'a nisdó', san Sílasen', na' xkwide' Timoteo, bgá'ngakze' lo yež Berea na'. ¹⁵Benne' Berea ka' bché'gake' Pablon' lo yež Atenas. Naž la' beyéjtegake' lo yež Berea na', na' biá'gake' xtiža' Pablon', nich yé'gake' Sílasen' len xkwide' Timoteon' chjaktie' gan zoa Pablon'.

Da' ben Pablo lo yež Atenas

¹⁶Kate' ne zoa Pablo zbeze' Silas len xkwide' Timoteo, lo yež Atenas, gok nyache' laže'e dan' bļe'ele' kan žongak yógo'te benne' ka' che yežen', zka'n zéngake' lo'a ka'. ¹⁷Che len bcháljlene' benne' judío ka' len benne' zi'to' ka', benne' zka'n zéngake' Dios. Ki bene' gan nak lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngekle' xtiža' Dios. Lezka' tža tža bcháljlene' benne' ka' zdágake' lawe' ya'a kan nak xtiža' Benne' Criston'. ¹⁸Pablon' bcháljlene' baļe benne' ka' nzi' lo ná'gake' da' žsédgekle benne' epikúreo ka', na' da' žsédgekle benne' estoiko ka'. Baļe' wnná-gake':

—¿Biz chen zchalj benne' wnele'e ni?

Yebaļe' wnná-gake':

—Žeklto' zchalje' chegak dios zi'to' ka'.

Ki wnná-gake' dan' zchalj Pablon' lów-gake' diža' chawen' che Jesusen', na' che yela' yebán. ¹⁹Naž bēxwgake' na' Pablon', na' bché'gake' le' law Ya'a Areópago, gan zdóbgake' nich wcháljgake', na' wnná-gake':

—¿Wak yenlto' da' kobe ni da' zchaljo' chen? ²⁰Zzenlo' neto' da' ka' žóngaken ga žebán láže'to'. Na'a, žénelto' mnezlto' bizen' dan' zchaljo' chen.

²¹Biž bi žaz láže'gak gongak benne' Atenas ka', na' benne' zi'to' ka' nníta'gake' ga na', san žénzegekle', na' zcháljzegake' che to da' kobe.

²²Naž wzé Pablon' gachje lów'e li'a Areópagon', na' wnné':

—Benne' Atenas ka', yógo'te da' zle'ela' zej nak bian' zka'n zénle'ele dios ka' chele.

²³Katen' wdía' lo yež nga bļe'ela' da' zan da' zka'n zenle, na' lezka' bejxaka'a to nichw gan nyejw da' znnan ki: "To Dios, Bi Nonbia' Nitó Benne' Le'." Dios na' zka'n zenlene' la'kze bi nónbia'le-ne', Dios na' zchalja' lawle kan nak chie'.

²⁴Dios ni bene' yežlyo nga, na' yógo'te da' zej nnitan' yežlyo nga. Nake' Xan ya'abá, na' Xan yežlyo nga, na' bi zoe' to lo yodo' da' zej non benách ka'. ²⁵Bi be žiážjele' da' gak wnéjzwgak benne' ka' chie', dan' Lekze' znezjwe' chegak yógo'te benách yela' nban, na' yógo'te da' žiáž-jegekle'.

²⁶Le' bene' toze benne' byo gan za'gak yógo'te kwe' benách ka' nníta'gake' dot yežlyo nga, na' bļoe'ele' ža žala' nníta'gake', na' gan žala' nníta'gake'. ²⁷Dios bzoakze' chégake' nich chíljgake' Le', cha' nákteze wžélgekle' Le' la'kze kángakze'. Ki žaken la'kze bi zoe' zi'to' gan zoažo to tožo. ²⁸Lekze' žone' ga zoažo nbanžo, na' da' gak gonžo, na' da' nakžo. Naken kan wnnagak baļe benne' ka' wnníta'gake' ládjwle le'e, benne' ka' bzójkake' da' ka' žol-le, na' wnná-gake': "Ljež Dios nakžo."

²⁹Na'a, cha' nakžo ljež Dios, bi žala' nnažo nak Dios ka' to lo'a da' naken ya oro, o ya plat, o da' naken yej, da' ka' zej non benne' ka' kan nak to da' yo'ozen lo yichj lázdo'gake'. ³⁰Dios bzoe' chela'ale da' ka' béngake' lo yela' bi žejní'il chégake' yiz ka' da' ba wdégaken, san na'a žénele' yeyát láže'gak yógo'te benách ka' nníta'gake' dot yežlyo nga. ³¹Dios ba bļoe'ele' to ža kate' wchi'a laže'e yógo'te benách ka'. Nak dot chawe' kan wchi'a laže'e légake' lo na' Jesús, Bennen' bzoakze' Le', na' lawgak yógo'te benách ben choche' gaken ki dan' besbane' Le' lo yela' got.

³²Katen' béngekle' da' ni dan' wnná Pablo kan goken, wzóa to benne' bebane' lo yela' got, na' baļe' ben díjgekke' Le', na' yebaļe' wnná-gake':

—Wak yenlto' da' zchaljo' chen ža yoble.

³³Naž bežój Pablon' gachje lów'e gan nníta'gake', na' beyeje'. ³⁴Baļe' bejlé'gake' che Benne' Criston', na' bēnlengake' Pablon' tzen. Zoa Dionisio ládjwgake'. Nake' benne' bēnlene' tzen benne' ka' zdóbgake' law ya'a Areópago. Lezka' to no'le lie' Dámaris, na' yebaļe benne' ka' bejlé'gake' che Benne' Criston'.

18

Da' ben Pablo lo yež Korinto

¹Wdé gok da' ni, bezá' Pablo lo yež Atenas, na' wyeje' lo yež Korinto. ²Bejxake'e

Akila, to benne' byo judío, ga na'. Golj bennen' gan nbab Ponto, na' ba zoakze' lo yež Korinton'. Zga'ale bezé'e gan nbab Italia tzen len zo'le', no'len' lie' Prisila. Ki bene' dan' bchi'le Klaudio, benne' Roma wnná bia', žojgak benne' judío ka' lo yež Roma. Wyéj Pablon' gan zoa Akilan' len Prisilan'. ³Dan' lébeze nak žin da' žongak Akilan', na' Pablon', che len bgá'nlene' lé-gake', na' tzen béngake' žin, žóngake' yo'o láže'do' ka'. ⁴Kate' zej nak ža la'y chegak benne' judío ka', wyó'o Pablon' lo yo'o gan zdóbgake' nich yéngkle' xtiža' Dios, gan bcháljlene' légake' diža' chawen'. Gónele' wloe'ele' benne' judío ka', na' benne' zi'to' ka', benne' nníta'gake' ga na', nak dot da' li da' zzenle' légake' kan nak che Jesús, Benne' Criston'.

⁵Silas len xkwide' Timoteo bezá'gake' gan nbab Masedonia, na' blá'gake' gan zchaljkze Pablon' xtiža' Dios lawgak benne' judío ka'. Pablon' wnné':

—Jesusen' nake' Benne' Criston', Bennen' žxen láže'gak benne' judío ka' yide' yeslé' légake'.

⁶Kate' benne' judío ka', benne' nníta'gake' ga na', beží'igake' che xtiže'e, na' wnnégake' chie', naž wžlb Pablon' láže' da' nakwe', dan' zloe'elen zbej yichje' légake' dan' zží'igake' che xtiža' Dios, na' gože' légake':

—La' kwínzele nbága'le zia che yela' got chele, kege neda' nbaga'an. Na'a, cha' a gan zej nnita' benách zi'to' ka'.

⁷Naž Pablon' bežoje' ga na', na' wyeje' liž Justo, to benne' zka'n zene' Dios, na' zoa liže' gawze gan že' yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios. ⁸Crispo nake' benne' blo che yo'on'. Bejlí'e che Xanžo Jesús, na' bėnlengak le' tzen yógo'te benne' ka' nníta'gake' liže'. Benne' zan, benne' Korinto ka', bejlé'gake' che Benne' Criston', katen' bėngkle' xtiža' Dios, na' bezóagake' nis. ⁹Naž Xanžon' na'kze gože' Pablon' lo da' bl'e'e dáwe'le', na' wnné':

—Bi žebo', na' bi wsano' zchaljo' xtiža'a, ¹⁰dan' zóalenkza' neda' le', na' bi wlapa' na' nitó benne' le' nich bi da' gone' chio', dan' benne' zan lo yež nga zej nake' chia'.

¹¹To yiz yo'o gachje bga'n Pablon' ga na', na' bsedle' légake' xtiža' Dios.

¹²Kate' bžin ža zřna bia' Galión gan nbab Akaya, benne' judío ka', benne' bi že-
jlé'gake' che Jesusen', ben toze xtiža'gake', na' bėxwgake' Pablon', na' bché'gake' le' gan zchi'a láže' Galión na'. ¹³Belyi'e Galión na':

—Benne' ni zko'o yeje'e benách ka' nich wká'n zéngake' Dios, kan bi nak tlebe len da' nzi' lo na'to' neto'.

¹⁴Kate' za' wchálj Pablon', Galión na'kze gože' benne' judío ka', na' wnné':

—Le'e, benne' judío ka', chela' gak to da' bi nak tlebe len da' zřna benne' Sésar, o to da' zinnj da' bene', soela' wzé naga' xtiža'le kan žala' gona', ¹⁵san dan' nak diža' bizjw che diža'ze, na' che lagak benách ka', na' kan nak da' žsédlele lé'ezele, le wká'n chawen' lé'ekzele, dan' bi ženela' wchi'a láža'a da' ki.

¹⁶Naž Galión na' bchache' légake' lo yolawe'. ¹⁷Naž yógo'te benne' wláž ka' bėxwgake' Sóstenes, benne' blo che yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' belyine' le' yid la' li'a yolawe', san Galión na' bzoe' chela'ale da' žóngake'.

¹⁸Bga'n Pablon' lo yežen' ža zan, na' wdé bzele' diža' lježžo ka', na' wyeje' lo yež Senkrea, gan bene' yidze yichje', dan' de to da' bchebe láže'e law Dios gone'. Naž wžene' to lo barkw, nich cheje' gan nbab Siria, na' wyéjlangak Prisila len Akila le'.

¹⁹Kate' bžingake' lo yež Efesó, wlá'a láz-gake'. Wyó'o Pablon' lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' bcháljlene' benne' ka' nníta'gake' ga na'. ²⁰Benne' ka' góta'yoegekle' Pablon' gá'nlene' légake' yelate' scha, san le' bi gónele'. ²¹Bzele' diža' légake', na' wnné':

—Žon byenen soa' lena' lni da' za' gaken lo yež Jerusalén, na' te na' da' yoble yelá'a ga ni zoale, cha' Dios nne'.

Naž wžén Pablon' to lo barkw, na' bezé'e lo yež Efesón'.

Pablo žejzenle' benách diža' chawe' da' chonne chi'i

²²Wdé bla' Pablo lo yež Sesarea, na' wyeje' lo yež Jerusalén, gan bejwíe' benách ka' che Benne' Criston', na' naž bezé'e ga na', na' wyeje' lo yež Antiókia. ²³Wdé wzóe' ga na' bałe ža, na' bžoje' ga na', na' wyeje' to to yež ka' zej nnitan' gan nbab Galasia,

na' gan nbab Frijia. Ben choche' lježžo ka' nñita'gake' ga na', lo da' žejlé'gake' che Benne' Criston'.

Zchalj Apolo che Benne' Cristo lo yež Éfeso

²⁴To ža na' bla' Apolo lo yež Éfeso. Nake' benne' judío, na' golje' lo yež Alejandría lo yežlyó Ejipto. Žáklí'e zchalje', na' nsedle' da' nyejw le'e yiche la'y. ²⁵Lezka' nsedle' kan nak da' žejle'žo che Xanžon'. Dot laže'e bchalje', na' kwáselo bsedle' benách ka' kan nak che Jesusen', la'kze nónbia'ze' da' žezóa benách ka' nis kan ben Zwa. ²⁶Wzó law Apolon' zchalje' dot laže'e gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngekle' xtiža' Dios. Kate' béngekle' Prisila len Akila da' zchalj Apolon', na' bché'gake' le' cheze, na' bzejní'gekle' le' kwáselo kan nak xtiža' Dios. ²⁷Kate' Apolon' gónele' cheje' gan nbab Akaya, na' lježžo ka', benne' nñita'gake' lo yež Éfeso, ben chóch-gake' le'. Bzójgake' to le'e yiche da' chjwe'e lo na'gak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston' gan nbab Akaya na', nich gápe-gake' Apolon' ba la'ne. Kate' bla' Apolon' lo yežlyón', da' bchalje' gókle'elenen benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', dan' wzoalen Dios légake'. ²⁸Ki goken dan' Apolon' bzoa žie' benne' judío ka' lawgak yógo'te benách ka', bkonle' žin da' nyejw le'e yiche la'y, na' bloe'ele' légake' Bennen' lie' Jesús nake' Benne' Criston'.

19

Da' ben Pablo lo yež Éfeso

¹Katen' wzóa Apolo lo yež Korinto, wdé Pablo gan zej nñita' yež ka' zej žen' yelate' ža'le, na' ble'e lo yež Éfeso. Lo yežen' bejxake'e bałe benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'. ²Pablon' wnnable' légake', na' wnné':

—žBedjsoalen Dios Be' La'y le'e katen' bejle'le che Benne' Criston'?

Belyi'e le':

—Bí na' yenlto' cha' zoa Dios Be' La'y.

³Naž Pablon' wnnable' légake', na' wnné':

—žNakx gok da' bezoale nis?

Na' wnnágake':

—Kan bezóa Zwa benách ka' nis.

⁴Pablon' wnné':

—Zwan' bezóe' benách ka' nis, benne' ka' beyát láže'gake', na' Zwa na'kzen' gože' légake' žala' chejlé'gake' che Bennen' za' ze'e ka' le', Bennen' lie' Jesús, na' nake' Le' Benne' Criston'.

⁵Kate' benne' ka' béngekle' da' ni dan' znna Pablon', bezóagake' nis dan' ba žejlé'gake' che Xanžo Jesús. ⁶Kate' Pablon' bxoá ne'e légake', na' wnnable' Dios lo wlázgake', na' Dios Be' La'y bedjsoalene' légake', na' bcháljgake' diža' yoble, na' bcháljgake' lo wláz Dios. ⁷Gogkak benne' ki chežinnoe'.

⁸Wzóa Pablon' ga na' ka chonne byo', na' zó'oteze' lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngekle' xtiža' Dios, na' lo yela' wechóg laže' bchalje' lágwage'. Bcháljlene' légake', na' gónele' wloe'ele' légake' nak da' li da' znne' kan znna bia' Dios. ⁹Bałe ben chóchgake' yichj lázdo'gake', na' bi bejle'gake' che Benne' Criston', na' wn-négake' che xtiža' Xanžon' gan zej nñita' benne' zan ka'. Naž Pablon' bekwase' len benne' judío ka', na' bebeje' benne' ka' na'le, benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'. Tža tža bcháljlene' benne' ka' žejlé'gake' chie' Le' gan zdóbgake' lo yo'o gan žsedle Tiranno benách ka'. ¹⁰Ki bénteze Pablon' ka chopiz, na' ka' goken, yógo'te benách ka' nñita'gake' lo yež ka' gan nbab Asia, benne' judío ka', na' benách zi'to' ka', béngekle' kan nak che Xanžo Jesusen'. ¹¹Dios bene' da' zan yela' wak zen lo na' Pablon'. ¹²Ka' goken, bałe benne' ka' béxwage' láže'do' ka' da' bchej Pablon' yichje', na' laže' chejá'a ka' da' bde'e li'e, na' yjwá'gake' légaken gan zej nñita' benne' yižwé' ka'. Beyákgake' kan zej nak yižwé' ka' che chéggake', na' bežojgak be' xiwe' ka' zej yo'o benne' ka'.

¹³Naž bałe benne' judío, benne' wdá žag ka', benne' zbéjgake' be' xiwe' ka', gónegekle' wkóngekle' žin la Xanžo Jesusen' nich yebéjgake' be' xiwe' ka' zej yo'o benách ka', na' wnnágake':

—Ní'a che la Jesús, Bennen' zchalj Pablon' kan nak chie', že'to' le'e yežojle.

¹⁴Ki bengak gaže benne' byo' zi'n Eseba, to benne' judío, benne' blo ládjwgak bxož wnná bia' ka'. ¹⁵Beží'i be' xiwen', na' wnnán:

—Nónbi'a Jesusen', na' nnezla' no benne' nake' Pablon', san le'e, žnoz benne' le'e?

¹⁶ Naž b̄xite' bennen' yoe'e be' x̄iwe', na' bsaka' zi'e l̄égake'. Blej b̄chochje' yógo'tegake', dan' wzáke'že' ka l̄égake'. Ka' goken b̄zonn̄gak benne' gaže' ka' lo' yo'on', zej nak' galē' yídzegake', na' wé'zegake'. ¹⁷ Kan' gok' da' ni' wzé' dīža' chen, na' yógo'te benne' ka' nníta'gake' lo' yež' Éfeso, benne' judío' ka', na' benne' zi'to' ka', béngklen', na' yógo'tegake' b̄žébegake' Dios. Che' len' bka'n' zéngake' la' X̄anžo' Jesusen'.

¹⁸ Lezka' b̄zingak' benne' zan, benne' ka' žejl̄é'gake' che' Benne' Criston', na' b̄exóalapagake' dola' da' zej' nbage'e, na' b̄loé'egekle' da' kegle' ka' da' ba' b̄éngake'.

¹⁹ Lezka' b̄engak' benne' zan, benne' ka' zga'ale' b̄éngake' yela' wzá'. B̄zingake' zej' noe'e' yiche' wzá' ch̄égake' ka', na' b̄zéygake' da' ka' lawgak' yógo'te' benách' ka'. Bláb-gake' kan' zaka'gak' yiche' ka', na' goken' chi' yon' mil' mežw' plat. ²⁰ Ka' goken, wzéle'e' dīža', na' x̄tiža' X̄anžon' benen' ga' beyak-gak' benách' zan' chie' L̄e'. Dot' l̄áže'gake' bejl̄é'gake' che' Benne' Criston'.

²¹ Wdē' gok' da' ki, Pablon' ben' byene' cheje' lo' yež' Jerusalén, san' gónele' tie' zga'ale' yež' ka' gan' nbab' Masedonia, na' gan' nbab' Akaya. Wnné':

—Te' cha'a' lo' yež' Jerusalén, žon' byenen' cha'a' lo' yež' Roma.

²² Naž' b̄sele'e' chope' x̄kwide' byo' ka' gan' nbab' Masedonia, bi' ka' žónlengakbe' l̄e' tzen, na' l̄égakbe' Timoteo, na' Erasto, san' lezke' bga'ne' bale' ža' gan' nbab' Asia' na'.

Benne' Éfeso' ka' žóngake' žo'osbé' lo' yežen'

²³ Kate' ža' ka' b̄engak' benne' Éfeso' ka' žo'osbé, na' bežl̄'igake' che' x̄tiža' X̄anžon'.

²⁴ Demetrio, to' benne' wen' da' zej' naken' ya' plat, bene' ga' b̄éngake' žo'osbé' na'. Demetrio'n' žonkze' liž' lo'a' ka' da' zej' naken' ya' plat, da' ka' zej' naken' che' dios' no'le' ch̄égake' lie' Diana. Benne' ka' žóngake' žin' ni' zl̄'égake' mežw' zan. ²⁵ Demetrio'n' btobe' yezika' benne' ka' žóngake' la' žin' nize, na' gože' l̄égake':

—L̄e'e, l̄jéža'do' ka', nn̄ézkzelele' kan' nak' žin' da' žonžo, žonnen' mežw' chežo. ²⁶ Zl̄é'elele, na' žénlele' kan' žon' Pablon'.

Kežeze' lo' yež' Éfeso' nga, san' dot' gan' nbab' Asia, ba' bene' ga' beyakgak' benne' zan' che' Benne' Criston', na' ba' b̄che'e' kan' žóngake', dan' ži'e' l̄égake' da' ka' žongak' benách' ka'

bi' zej' naken' dios. ²⁷ Kégeze' ga'n' ka'ze' žin' ni' da' žonžo, san' lezka' ga'n' ka'ze' yodo' che' dios' no'le' zen' lie' Diana. Ki' gaken, ga'n' ka'ze' yela' zen' che' dios' no'le' ni, diosen' zka'n' zengak' benách' dot' gan' nbab' Asia, na' lezka' benách' ka' nníta'gake' dot' yežlyó' nga.

²⁸ Kate' b̄éngkle' benne' ka' da' ni, belžé'e, na' w̄žéžeya'agake' zizje, na' wnná'gake':

—jGa'n' zen' Diana, dios' no'le' chežo' žo'o, benne' Éfeso' ka'!

²⁹ Ka' goken, b̄engak' benách' ka' žo'osbé' dot' lo' yežen', na' tzen' jake' taríaze' la' li'a' yolawe'. Bzób'gake' Gayo' len' Aristarko' ga' na', benne' ka' zej' nbabe' Masedonia, na' žónlengake' Pablon' tzen. ³⁰ Gónele' Pablon' choe'e' gan' zej' nnita' benne' zan' ka', san' benne' ka' žejl̄é'gake' che' Benne' Criston' bi' bé'gake' l̄e' latje. ³¹ Lezka' b̄engak' bale' benne' yolawe' ka' che' gan' nbab' Asia, benne' ka' zl̄é'egekle' Pablon' chawe'. B̄sela'gake' benne' ka' góta'yoegekle' l̄e' bi' choe'e' la' li'a' yolawen'. ³² Gan' žóngake' žo'osbé, na' zb̄éžeya'agake', to' da' znná-gake' bale', na' yetó' da' znná'gake' yebale'. Ka' goken' dan' zej' nchix̄e' benne' zan' ka' žóngake' žo'osbé, na' yeláte'ze' ka' ndachgak' benne' ka' bi' nn̄ézkzele' biz' chen' zej' ndobe' ga' na'. ³³ Naž' benne' judío' ka' beb̄éj-gake' Kantr, to' benne' judío, ladjw' benne' zan' ka', na' b̄zégake' l̄e' l̄awgake'. B̄lo'e'el' Kantren' len' ne'e, nich' kwé'gake' žize, dan' gónele' mne' da' gákl̄enen' benne' judío' ka' l̄awgak' yógo'te' benne' ka'. ³⁴ Katen' gókbe'egekle' nake' benne' judío, na' tzen' w̄žéžeya'agake' zizje' yógo'tegake' ka' chope' hora, na' wnná'gake':

—jGa'n' zen' Diana, dios' no'le' chežo' žo'o, benne' Éfeso' ka'!

³⁵ Naž' benne' wzój' che' yolawe' bene' ga' wže'gak' benne' zan' ka' žize, na' wnné':

—Benne' Éfeso' ka', nn̄ézkzele' yógo'te' benách' zoa' yodo' che' Diana' nga, dios' no'le' zen, na' žo'o' ni, benne' Éfeso' ka', žape' chí'žo' yodon', na' lezka' yej' na' da' naken' lo'a' Diana' na', dan' b̄žojen' ya'abá, na' b̄exjwn' ga' zoažo' ni. ³⁶ Bi' gak' nitó' benne' wži'e' che' da' ni. Che' len' žon' byenen' soale' žize, na' bi' be' ka' gónzele. ³⁷ B̄che'le' benne' ki' nga, na' bi' želbane' da' že' yodo', na' bi' wnné' zl̄'gake' che' dios' no'le' chele. ³⁸ Che'

len, cha' zoa diža' bizjw chegak Demetrion', na' chegak benne' wen da' zej naken ya plat, benne' ka' mníta'lengake' le', len nóte'teze benne', de latje gan wzé nagto' chégake', na' de gan zoa benne' wchi'a laže'e lé-gake', ga na' gak yesbága'gake' ljéžgake' zia toe' yetóe'. ³⁹ Na'a, cha' de yetó da' mnable, wak wká'n cháwe'žon kate' dobgak benne' yolawe' ka', kan zzna yolawe' che yež Roma. ⁴⁰ Wak no benne' yesbage'e žo'o zia ni'a che žo'osbé da' goken na'a, na' nne' zji'ižo che yolawen'. Bi be zoa da' gak nnažo biz chen' gok žo'osbé na'.

⁴¹ Kate' beyóž bchalje' da' ni, besele'e benne' zan ka' lížgake', benne' ka' zej ndobe' ga na'.

20

Pablo zeje' gan nbab Masedonia, na' gan nbab Gresia

¹ Kate' wžé' ži žo'osbé na' dan' goken lo yež Éfeso, naž Pablo bliže' benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' kwáselo bzejni'ile' légake'. Wdé na' bzele' diža' légake', na' la' bkwestie' len légake'. Bžoje' ga na', na' wyeje' gan nbab Masedonia. ² Wdíe' lo yež ka' zej nbaben ga na', na' bzejni'ile' benne' lježžo ka' mníta'gake' to to yež ka', na' wdé na' wyeje' gan nbab Gresia. ³ Wžoa Pablon' ga na' ka chonne byo'. Kate' za' kwene' to lo barkw nich cheje' gan nbab Siria, na' gókbe'ele' žénegekle benne' judfo ka' góxwgake' le'. Che len wyoé'e nez, na' beyeje' gan nbab Masedonia, na' bžine' lo yež Filipos. ⁴ Sópater, ži'n Pirro, benne' Berea, len Aristarko, na' Segundo, benne' Tesalónika ka', na' Gayo, benne' Derbe, na' lezka' xkwide' Timoteo, na' Tíkiko, na' Trófimo, benne' Asia ka', bénlengake' le' tzen. ⁵ Naž benne' ki jake' zgá'alegake' ka Pablon', na' bžingake' lo yež Troas, gan bel-beze' le'. ⁶ Lo yež Filipos na', neda', Lukas, bejchaga' Pablon'. Kate' ba wdé lnin' kate' žawgak benne' judfo ka' yet xtil da' bi nzin' kwa zichj chen, na' wžento' to lo barkw, na' beza'to' lo yež Filipos na'. Wdé gayo' ža bžagto' benne' ka' jake' zgá'alegake' ka Pablon', na' zbéžgake' le' lo yež Troas, gan bga'nto' gaže ža.

Da' ben Pablo lo yež Troas

⁷ Ža nežw dobgak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston' nich ye'j gáwgake' da'

žsa' láže'žo kan got Jesús, Benne' Criston'. Na' bsdle Pablo légake', na' dan' žala' yezé'e ga na' kate' za' ža'ni' ža na', che len scha bchalje', ga bžinte wdé gachje yele. ⁸ Gan zej ndobe' naken lo yo'o ža'le, na' zej mníta' da' zan da' zžó'ogaken bani' ga na'. ⁹ Wžoa xkwide' Eutiko ga na', na' že'be' gan žo'o bani' che yo'on', na' znnale'en tasbe' dan' ztonn Pablon' da' zchalje'. Gan že' ztas xkwiden' naken da' chonne kwia lo yo'on', na' ztászebe' wbixtebe', na' bžin-tebe' lo yo že'le. Náttebe' bechísgake'-be'. ¹⁰ Betj Pablon' zan yo'on', na' bejxóe' lebe', na' beye'le'e-be'. Naž gože' benne' ka' mníta'gake' ga na', na' wnné':

—Bi žébele. Nbanbe'.

¹¹ Kate' ba bebén Pablon' ža'le, bežwe' yet xtil, na' bdawen'. Naž Pablon' bcháljlene' légake' ga bžinte chbal-le. Wdé na' bežoje' ga na'. ¹² Xkwide' byon', bin' wbixbe', nbanbe' beché'gake'-be', na' beyák zénle'egake'.

Kan gok bžinto' lo yež Mileto

¹³ Bejchento' lo barkw, na' wdeto' ga bžinto' lo yež Asón nich chejchagto' Pablo ga na', kan ba ben xtíža'to', dan' gónele Pablon' cheje' ga na' sa'ze ni'e. ¹⁴ Kate' ba bžagto'-ne' lo yež Asón na', wžene' lo barkwn' gan yo'oto', na' wyejto' gan že' yež Mitilene. ¹⁵ Bezá' barkwn' ga na', na' ža chope ža bžinto' to li gan zoa to yežlyó lo nisdon' da' nzin' Chio, na' yetó ža wdeto' to li gan de yetó yežlyó da' nzin' Samos, na' bžinto' lo yež Trojilio gan bga'nto' to chí'i. Yetó ža bžinto' lo yež Mileto. ¹⁶ Ki bento' dan' Pablon' ba ben choche' teze' yež Éfeso, nich bi žele' gan nbab Asia, dan' žak láže'li'e soe' lo yež Jerusalén kate' žin ža Pentecostés cha' sáke'le'.

Da' bchalj Pablo lawgak benne' Éfeso ka' lo yež Mileto

¹⁷ Kate' ne zoa Pablo lo yež Mileto, bsele'e to benne' bejliže' benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' mníta'gake' lo yež Éfeso. ¹⁸ Kate' bžingake' gan zoa Pablon', le' gože' légake':

—Le'e ba nnézkzelele kan bénteza' gan zoale kate' wžó law blá'a gan nbab Asia. ¹⁹ Tža tža bena' xchin Xanžon' lo ye'la' gaxjw laže'. Ki bena' ga bžinte wžeža' ni'a chele,

na' da' zan da' goken chia' da' ka' wzí' biá'gaken neda' ni'a che da' zia da' bengak benne' judío ka' chia', benne' ka' bi že-jl'é'gake' che Benne' Criston'. ²⁰ Bcháljjeza' gan zoale yógo'te da' zóngaken ga žak chawe' chele, na' kwáselo bsedla' le'e gan zdóbele che Benne' Criston', na' gan nak lo liže ka'. ²¹ Bzoa lia' lawgak benne' judío ka', na' lawgak benne' zi'to' ka', nich yeyát láže'gake', na' yeyák'gake' che Dios, na' nich chejl'é'gake' che Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ²² Na'a, Dios Be' La'y ba bene' chia' cha'a lo yež Jerusalén, na' bi nnezla' biž gaken chia' ga na'. ²³ Yógo'te yež gan zda', Dios Be' La'y zloe'ele' neda', na' ži'e neda' kan gongak benne' judío ka', benne' bi žejl'é'gake' che Benne' Criston', zne' wsějwgake' neda' liž ya, na' gon zi'gake' neda'. ²⁴ Bi be žekla' neda' ni'a che da' gaken, la'kze gata' o bi gata', san žénezela' yeyóž gona' da' ne žona', nich gona' žin da' bde Xanžo Jesús lo na'a, da' naken wchalja' diža' chawen' kan nak da' žonnze Dios chežo. Ki gona' len yeļa' žebél.

²⁵ Ba bchalja' lawle le'e kan znna bia' Dios. Na'a, nnezla' biž lé'elele neda'. ²⁶ Che len, žapa' le'e da' naken dot da' li na'a ža. Bi be nbaga'a neda' che nitole le'e. ²⁷ Bi be zoa da' bi bsedla' le'e, san bzenla' le'e yógo'te da' wnnakze Dios. ²⁸ Che len, le gape chi'i kwínle, na' le gape chi'i yógo'te benách ka' che Benne' Criston', dan' Dios Be' La'y bnnite' le'e nich gáklenle, na' gape chi'ile benách ka' che Xanžo, Bennen' gote' lo wláz lé'gake', na' blalje' xchene' da' beyá'wle' lé'gake'. ²⁹ Ba nnezla', te yezá'a gan zoale, chazgak benne' ka' gan zoale, benne' yénegekle' wchí'gake' benách ka' che Benne' Criston'. Góngake' kan zóngak beko' yiže' snia ka', bia ka' zbia yí'gakba' zila' ka'. ³⁰ Žojgak benne' ka' nnita'gake' ladjwle, na' wcháljgake' da' wen láže' nich kwéjgake' chégakze' benne' ka' žejl'é'gake' che Benne' Criston', benne' ka' zónlengake' le'e tzen. ³¹ Che len, le gak ban láže', na' le yesá' láže' kan bena' neda' chonniz, dan' dot ža dot yele kwáselo bzejni'ila' le'e to tole na' zejte wžeža' ni'a chele.

³² Na'a, zi'na'do' ka', zgo'a le'e lo na' Dios. Znnabla' Le' gon chawe'e le'e, na' gone' kan znna xtiže'e. Dios gon choche' le'e, na' gone' ga gak gónlenle tzen benne' ka'

ba wleje' cheze'. ³³ Batkle wdán laža'a da' naken chegak lježa' ka'. Bi wdán laža'a mežw, o láže' chégake'. ³⁴ Nnézkezele, len na' kwinkza' bena' žin nich gak ga'wa' da' byažjen chia', na' da' byažjen chegak benne' ka' bėnlengake' neda' tzen žin. ³⁵ Len yógo'te da' bena', bløe'ela' le'e kan žala' gonžo žin nich gak gáklenžo benne' ka' želyážjele'. Žala' chejsá' láže'žo dan' wnná Xanžo Jesús na'kze, katen' wnné': "Gakže chawe' che bennen' bi da' znejwe' ka da' gaken che bennen' bi da' zzi'e."

³⁶ Kate' beyóž bchalj Pablon' da' ni, naž bzoa zibe', na' bėnlene' tzen yógo'tegake', bcháljengake' Dios. ³⁷ Naž yógo'tegake' belbeže', na' byéla'gake' yen Pablon', na' bchag lágwage' le'. ³⁸ Ki bėngake' dan' gok nyache' láže'gake' ni'a che dan' wnná Pablon', katen' wnné': "Biž lé'elele neda'." Jáklene' le' tzen, na' bžingake' ga bebene' le' lo barkw.

21

Pablo zeje' lo yež Jerusalén

¹ Wdė beza'to' gan wnnita'gak benne' Éfeso ka', barkw da' yo'oto' la' wyo'oten nez, na' to liža wdeto' gan zoa yežly-odon' nzin' Kos. Ža chope ža, bžinto' yetó latje da' nzin' Rodas. Beza'to' ga na', na' bžinto' lo yež Pátara. ² Lo yežen' bejxáka'to' to barkw yoble da' zejen gan nbab Fenisia. Wžento' lo barkwn', na' la' wyo'oten nez. ³ Wdeto' gan zla' yežlyó Chipre, da' wzóan chelá'a yegle, na' bžinto' gan nbab Siria. Wyáz barkwn' latjen' gan že' yež Tiro, dan' žala' chejká'ngake' ywa' da' nwa' barkwn' ga na'. ⁴ Lo yež Tiro na' bejxáka'to' benne' ka' žejl'é'gake' che Benne' Criston', na' bgá'nleno' lé'gake' gaže ža. Dan' ba bløe'el Dios Be' La'y lé'gake' da' žala' gak che Pablon', belyi'e le' bi cheje' lo yež Jerusalén. ⁵ Wdė na' katen' za' yežojto' ga na', yógo'tegake' wzá'le'ngake' neto' tzen len no'le ka' chégake', na' xkwide' ka' chégake', na' bžinto' na'le žoa'a yežen'. Naž bzoa žibto' žoa'a nisdó', na' bcháljleno' Dios. ⁶ Beyóž wdėla'to' lježto' toto' yetoto', na' bebento' lo barkwn', na' lé'gake' beyéjgake' lížgake'.

⁷ Naž la' wza'te barkwn' lo yež Tiron', na' ga ze lawte bžinen lo yež Tolemaida. Lo yežen' bežojto' lo barkwn'. Wdaptó'

“Padiox” benne' lježžo ka' nníta'gake' ga na', na' bgá'nľento' ľégake' to ža. ⁸ Kate' za' ža'ni' yetó ža, bežóy Pablon' ga na', na' neto' bėnľento'-ne' tzen, na' wyejto' lo yež Sesarea, gan wyo'oto' liž Lip, na' bgá'nľento' ľe'. Lipen' zchalje' diža' chawen', na' bėnľene' tzen gaže benne' ka' wžégake' ža ni'te nich gáklengake' benách ka' che Benne' Criston'. ⁹ Zej nnita' tape xkwide' no'le che Lipen', na' zcháľjgakbe' lo włáz Dios. ¹⁰ Wdé wzoato' ga na' chope chonne ža, naž bla' Agabo, benne' bžoje' gan nbab Judea, na' zchalje' lo włáz Dios. ¹¹ Benne' ni bedjwie' neto', na' bešwe' yid nzejen ľe'e Pablon'. Bcheje' ni'a na' kwine', na' wnné':

—Ki zčna Dios Be' La'y: “Ki gongak benne' judío ka', benne' nníta'gake' lo yež Jerusalén. Wchéjgake' bennen' nak yid ni chie', na' wdégake' ľe' lo na'gak benne' zi'to' ka'.”

¹² Kate' benľto' da' ni, neto' ľen benne' ka' nníta'gake' ga na' góta'yoelto' Pablon' nich bi cheje' lo yež Jerusalén. ¹³ Beží'i Pablon', na' wnné':

—ĹBiz da' ni žonle, zbézele, na' žonle ga žak nyache' laža'a? Neda' ba zoakza', kégeze wchéjgake' neda', san lezka' gata' lo yež Jerusalén ni'a che Ťanžo Jesús.

¹⁴ Dan' bi gok wcha'to'-ne', biž bi gožto'-ne', na' wnnato':

—Gak kan nna Ťanžon'.

¹⁵ Kate' ba wdegak ža ka', bkwezto' dan' nwa'to', na' wyejto' lo yež Jerusalén.

¹⁶ Baľe benne' ka' che yež Sesarea na', benne' žejľé'gake' che Benne' Criston', wzá'ľengake' neto', na' Mnason, to benne' Chipre, bėnľene' ľégake' tzen. Žejli'e che Benne' Criston' ža ni'te, na' žala' cheja'nto' liž benne' ni.

Pablo zejwie' Jakob

¹⁷ Katen' bžinto' lo yež Jerusalén, benne' lježžo ka', benne' žejľé'gake' che Benne' Criston', ľen yela' žebél chégake' wdápegake' neto' ba la'ne. ¹⁸ Ža chope ža, Pablo wyó'olene' neto' lo yo'o, gan bejwiato' Jakob, na' zej ndobe yógo'te benne' gole ka' ga na', benne' ka' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén. ¹⁹ Kate' Pablon' ba wdápe' ľégake' “Padiox” bzenle' ľégake' yógo'te da' ben Dios lo ne'e ľe' gan zej nnita' benách

zi'to' ka'. ²⁰ Kate' bėngekle' da' ni, bka'n zėngake' Dios. Naž belyi'e Pablon', na' wnnágake':

—Zľé'ekzelo', lježto', benne' zante gaywá', benne' judío ka', žejľé'gake' che Benne' Criston', na' yógo'tegake' žápele'egake' ba la'ne da' bchi'le Moisés.

²¹ Ba bėngekle' da' ka' znnagak benách ka' kan naken chio', znnágake' zzejni'ilo' yógo'te benne' judío ka', benne' nníta'gake' ľadjw benách zi'to' ka', nich wká'ngake' da' bchi'le Moisés benách Israel ka', na' ži'o ľégake' bi chóggake' lo beľa' chegak xkwide' byo chégake' ka', na' bi gápegake' ba la'ne da' ka' žónteze žonžo žo'o, benne' judío ka'. ²² ĹNakx gonžo na'a? Dobgak benne' zan kate' yėngekle' ba beló'o nga.

²³ Na'a, ben da' ni da' ye'to' le'. Nníta'ľengak tape benne' byo ka' neto' nga, benne' ka' ba bchebe ľáže'gake' ľaw Dios to da' góngake'. ²⁴ Bche' benne' ki ľen le', na' benľen ľégake' tzen nich gon chawe' kwınle kan nak che yodo', na' wdizjw le' da' žala' chíjzwgake' nich góngake' yidze yíčjgake', nich nnėzgekle yógo'te benne' judío ka' bi nakkze dan' znnégake' chio', san lezka' le' žono' da' naken chawe', na' žapo' ba la'ne da' bchi'le Moisés. ²⁵ Kan nak chegak benách zi'to' ka', benne' ka' žejľé'gake' che Benne' Criston', ba bento' chawe' diža', na' ba bzojto' kan žala' góngake'. Bi žon byenen gape chí'igake' da' ki da' žónteze žongak benne' judío ka', san toze:

Bi ye'j gáwgake' da' wlo'ogak benách ka' lawgak lo'a ka'.

Bi gáwgake' žen.

Bi gáwgake' beľa' chegak bia yixe' ka' ľen xchéngakba'.

Bi góngake' da' sban.

Žóxwgake' Pablo ľa' ľi'a yodo'

²⁶ Naž Pablo bchi'e tape benne' ka' ľen ľe', na' ža chope ža ben chawe' kwine' tzen ľen ľégake' kan nak che yodo'. Naž wyaze' ľa' ľi'a yodo', nich gak bia' biž ža yeyóž góngake' da' gon chawe' kwíngake', ža na' žala' chjwá'gake' da' kó'ogake' ľaw Dios to toe'. ²⁷ Kate' za' yeyožgak gaže ža ka', baľe benne' judío ka', benne' zej nžoje' gan nbab Asia, blé'egekle' Pablon' ľa' ľi'a yodo'. Bėngake' ga bengak benne' zan žo'osbé, na' bėxwgake' Pablon'. ²⁸ Wnnégake' zižje, na' wnnágake':

—Le gakl'en neto', le'e, benne' Israel ka'. Benne' ni žsedle' yógo'te benách yógo'te latje nich wká'ngake' ka'ze yež chežo, na' da' bchi'le Moisés, na' yodo' chežo nga. Na'a, ba wloé'e benne' zi'to' ka' lo yodo' nga. Ki žzone', zka'n ditjle' latje la'y nga.

²⁹ Ki wnnágake' dan' zga'ale blé'egekle' Pablon' lo yež tzen len Tróximo, benne' Éfeso, na' žékgek'le' bchi'e bennen' lo yodon'.

³⁰ Ka' goken, bdogbak yógo'te benne' ka' che yežen', na' bžingake' ga na'. Naž wzéngake' Pablon', na' wzóbgake' le', na' bebéjgake' le' na'le la' li'a yodon', na' la' bséjwtegake' gan žó'ogake' la' li'a yodon'.

³¹ Kate' za' gótgake' Pablon', bžin diža' law benne' blo, benne' žeje' lo wdile. Benle' žongak yógo'te benách mníta'gake' lo yež Jerusalén žo'osbé. ³² Naž benne' blon' la' btobtie' benne' ka' žjake' lo wdile, tzen len benne' ka' zché'gake' légake', na' tariaze wyéjlene' légake' gan žongak benne' ka' žo'osbé. Katen' blé'egekle' benne' blon' len benne' ka' žjake' lo wdile, naž bsángake' zwaw zžá'agake' Pablon'. ³³ Wbiga' benne' blon' ga na', na' be'xwe' Pablon'. Gože' benne' ka' žjake' lo wdile wchéjgake' le' len chope do ya. Wdé na' wnnable' benne' zan ka', na' wnné':

—žNozke benne' ni, na' biz bene'?

³⁴ Benne' zan ka' belbéžeyi'e, na' che ché-gake' kan wnnágake'. Ka' goken, benne' blon' bi be gok chejni'ile', dan' žongak benne' ka' žo'osbé. Che len gože' benne' ka' žjake' lo wdile ché'gake' Pablon' lo yo'o zen gan zdóbgake'. ³⁵ Katen' bžingake' gan nak nepe' che yo'o zen na', yjwa'gak benne' ka' žjake' lo wdile Pablon', dan' žiadi'igak benne' zan ka' légake'. ³⁶ Za'gak benne' ka' xkóže'lgake'. Želbéžeyi'e, na' znnágake':

—jLe gote'!

Da' bchalj Pablo lawgak benne' zan ka'

³⁷ Kate' wzó lawgake' kó'ogake' Pablo lo yo'o zen na', le' gože' benne' blon', bennen' žeje' lo wdile, na' wnné':

—žGonno' neda' latje yapa' le' to diža'?

Benne' blon' gože' Pablon':

—žŽako' diža' griego? ³⁸ žKege le' benne' Ejipto na' ža nize btobe' benne' wen da' zinnj ka', na' bchi'e ka' tape mil benne' wetw benne' ka' lo latje dach?

³⁹ Naž Pablon' gože' le', na' wnné':

—Da' li naka' neda' benne' judío. Golja' lo yež Tarso, to yež blo gan nbab Silisia. Žáta'yoela' le' gonno' neda' latje wchalja' lawgak benách ki.

⁴⁰ Benne' blon' bi'e le' latje, na' Pablon' wzie' gan nak nepe', na' bchis ne'e nich kwe'gak benách zan ka' žize. Kate' ba wnníta'gake' žize, naž Pablon' bcháljlene' légake' len diža' hebreo.

22

¹ Ki wnná Pablon':

—Le'e, benne' gole ka', na' le'e, ljéža'do' ka'. Le wzé nag da' yapa' le'e kan nak da' žzona'.

² Kate' béngekle' zchalje' diža' hebreo, wnníta'gakže' žize. Pablon' gože' légake', na' wnné':

³ —Nakkza' neda' benne' judío. Golja' lo yež Tarso gan nbab Silisia, san bgola' lo yež nga, na' bsdle Gamaliel neda' dot kan nak da' bsédgek'le' xa xto'žo ka'. Be' láže'teza' bka'n zena' Dios kan žonle le'e na'a. ⁴ Zga'ale wzia laža'a benne' ka' nzi' lo ná'gake' xtiža' Benne' Criston', na' bchi'a légake' gan gátgake'. Wzéngaka'-ne', na' bséjwgaka'-ne' liž ya, benne' byo ka' len no'le ka'. ⁵ Lezka' wak wzóa ligak bxoz wnná bia' ka' len benne' gole ka' da' bég-gake'. Bžójgake' to yiche wnná bia' da' chjwa'a gan zej nnita' ležžo judío ka' lo yež Damasko. Wyá'a ga na' nich chejxena' benne' ka' nníta'gake' ga na', benne' ka' žejl'é'gake' che Benne' Criston', nich yedjchi'a légake' zej nžeje' lo yež Jerusalén nga, nich gonto' légake' zia.

žl'oe'el Pablo kan beyake' che Benne' Cristo

⁶ Naž wnná Pablo:

—Katen' zeyá'a lo nez, na' za' žina' lo yež Damakon', katen' goken wawbíz, ka' gaze wyép yes baní' da' zan' ya'abá, na' bsa'nin' gan zeyá'a. ⁷ La' bgo'ntia' lo yo, na' benla' chi'i to Benne' gože' neda': "Saulo, Saulo, žbiz chen' zbia lažo'o neda'?"

⁸ Naž wnnabla' Le', na' wnnía': "žNož Le', Xan?" Le' gože' neda': "Neda' Jesús, benne' Nasaret. Nedkza' zbia lažo'o." ⁹ Benne' ka' wnníta'lengake' neda' blé'egekle' banin', na' bžébegake', san bi béngekle' chi'i Bennen' bcháljlene' neda'. ¹⁰ Naž goža'-ne': "žBiz žala' gona, Xan?" Xanžon' gože'

neda': "Beýás, na' wyéj lo yež Damasko gan zoa to benne' yi'e le' yógo'te da' žala' gono'." ¹¹ Dan' biž bi ble'ela' dan' bdi'i yes bani' na' yej lawa', che len benne' ka' zéjlgake' neda' tzen béxwgake' na'a, na' bché'gake' neda' gan bžintia' lo yež Damaskon'.

¹² Lo yežen' zoa Ananías, to benne' žone' dot kan zna da' bchi'le Dios, na' benne' judío ka' nníta'gake' lo yež Damaskon' žápegake' le' ba la'ne. ¹³ Ananiasen' ble'e gan wzó'a, na' gože' neda': "Saulo, bicha'a, yeyalw yej lawo'." La' na'ze beyaljw yej lawa', na' ble'ela' le'. ¹⁴ Le' gože' neda': "Dios chegak xa xto'žo ka', wžekze' le' ža ni'te nich nnezlo' da' žénekzele' Le', na' nich le'elo' Benne' Chawe', Bennen' nake' Zi'nkze', na' nich yenlo' da' ye'kze' le'. ¹⁵ Ki naken dan' žala' wzó'a lio' chie' Le' lawgak yógo'te benách ka', na' wzenlo' lé'gake' da' ba ble'elo', na' da' ba benlo'. ¹⁶ Na'a, žbiz chen' želo'? Wzó ža', na' bezó'a nis. Wnnable Xanžon' yeyone' le' chawe', na' yeké'e dola' da' nbago'o."

Jesus bsele'e Pablo nich wzó'a lie' chie' Le'

¹⁷ Lezka' wnná Pablo:

—Wdé na', katen' belá'a lo yež Jerusalén nga, na' kate' ne zcháljléna' Dios lo zchil yodo', na' ble'e dáwe'la'. ¹⁸ Ble'ela' Xanžon', na' gože' neda': "Tariže wyéj. Bežojte lo yež Jerusalén nga, dan' benne' ki bi gápegake' ba la'ne da' wchaljo' chia'." ¹⁹ Neda' goža'-ne': "Xan, nnéžgekle' kan bena' neda'. Wyoá'a gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios. Wdina' benne' ka' žejlé'gake' chio' Le', na' bséjwgaka'-ne' liž ya. ²⁰ Katen' bétgake' Esteban, bennen' bzoa lie' chio', lezka' neda' wzó'a ga na', na' bēnléna' tzen benne' ka' bétgake' le', na' ben chi'a laže' da' bxo'a yengak benne' ka' bžé'egake' le' yej." ²¹ Naž Xanžon' gože' neda': "Wyéj, dan' žsela' le' lawgak benách zi'to' ka'."

Pablo zcháljléne' benne' blo, benne' žeje' lo wdile

²² Nize ze law bze naggak benne' judío ka' che Pablo, na' naž wžéžeya'agake'. Wnné-gake' žižje, na' wnnágake':

—Le got bennen'. Bi žala' soe' nbane'.

²³ Naž, dan' belbéžeyi'e, na' lo yeļa' zža'a chégake', bchéžgake' laže' da' zej nakwe',

na' belgo'ne' goxo', ²⁴ che len benne' blon', bennen' žeje' lo wdile, gože' benne' ka' žjake' lo wdile wché'gake' Pablon' lo yo'o zen na'. Lezka' gože' lé'gake' chingake' Pablon' nich nne' da' nakkzen, nich nnezle' biz chen' želbéžeya'a ki benne' judío ka' che Pablon'. ²⁵ Kate' ne zchéjgake' ni'a na' Pablon' len yid ka' nich chingake' le', Pablon' gože' to benne' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, benne' zoe' ga na', na' wnné':

—ŽDe latje chinle neda'? Neda' nbaba' Roma, na' bi bchi'a laže' nitó benne' neda' cha' nbaga'a žia.

²⁶ Kate' benle bennen' da' ni, wyeje', na' bejzenle' benne' blon', bennen' žeje' lo wdile. Gože' le':

—ŽBizkze žonžo? Benne' ni nbabe' Roma.

²⁷ Naž benne' blon' ble'e gan zoa Pablon', na' gože' le':

—Wnná cha' nbabkzo' Roma.

Pablon' gože' le':

—O', nbabkza'.

²⁸ Bež'i benne' blon', na' wnné':

—Neda' wdíjwzka' mežw zan nich baba' Roma.

Naž Pablon' gože' le':

—Neda' wbaba' Roma katen' golja' dan' zej nbab xa xna'a Roma.

²⁹ Kate' bēngkle' benne' ka' da' ni, benne' ka' za' chingake' Pablon', naž bebéiga'gake' gan zoe'. Lezka' bžebe benne' blon' katen' wnné'le' nbab Pablon' Roma, dan' ba wnné' wchéjgake' le'.

Žla' Pablo lawgak benne' yodo', benne' wchi'a laže' ka'

³⁰ Ža chope ža, gónele benne' blon' nnezle' kwáselo bizen' da' žsébaga'gak benne' judío ka' Pablo žia. Wnné' beseže' do yan' da' nžejen Pablon', na' wnné' dobgak bxož wnná bia', bxož judío ka' len yógo'te benne' yodo', benne' wchi'a laže' ka'. Naž bebeje' Pablon' gan bséjwgake' le', na' bzie' le' lawgake'.

23

¹ Naž Pablon' bwie' lawgak benne' yodo', benne' wchi'a laže' ka', na' wnné':

—Le'e, ljéža'do' ka'. Na' zejte na'a žonkza' da' chawe'. Ki naken, bi zoa da' žsbaga' lážda'wa' neda' žia law Dios.

² Naž Ananías, bχoz blo, gože' benne' ka' nníta'gake' dot kwit Pablon' kápa'gake' žoe'e. ³ Pablon' gože' le':

—Lezka' Dios yebi'e chio' le', benne' zloé'ezele chawe' kwino'. *č*ž'e'kzo' zchi'a lažo'o neda' kan bchi'le Moisés, san zde'tle žono' kan bchi'kzle Moisesen', znnó' kápa'gake' neda'?

⁴ Benne' ka' nníta'gake' ga na' belyi'e Pablon':

—*č*ž'liž zi'o bχoz blo che Dios?

⁵ Pablon' gože' lé'gake':

—Le'e, ljéža'do' ka'. Nyejw le'e yiche da' znnan: “Bi wliž zi'o benne' znná bi'e benách wláž chio' ka'” san neda' bi gókb'e'ela' nake' bχoz blo.

⁶ Naž gókb'e'ele Pablon' ba'le' zej nake' benne' yodo' saduseo ka', na' yezíka'gake' benne' yodo' fariseo ka'. Wnnié' zizje law-gak benne' yodo', benne' wchi'a laže' ka', na' wnné':

—Le'e, ljéža'do' ka'. Naka' benne' fariseo, na' naka' zi'n to benne' fariseo. Na'a zchi'a laže'le neda' dan' žxen laža'a yebangk benne' gat ka'.

⁷ Kate' wnná Pablon' da' ni, bžoj chóple-gak benne' yodo' fariseo ka', na' benne' yodo' saduseo ka', na' beldíl diže'e la' lé-gakze'. ⁸ Ki béngake' dan' znnagak benne' saduseo ka' bi yebangk benne' gat ka', na' bi zej nnita' wbás che ya'abá ka', na' bi zej nníta' be' nákgakkze benách ka', san benne' yodo' fariseo ka' žejlé'gake' zej nnita' yógo'te da' ki. ⁹ Che len w'éžeya'agake'. Naž wó ža'gak benne' wsdle, benne' yodo' fariseo ka'. Beldíl diže'e, na' wnná-gake':

—Žeklto' neto' bi be da' zia nbaga' benne' ni, dan' cha' bchaljlen to be' nakkze no benne' le', o cha' bchaljlen to wbás che ya'abá le', bi žala' wži'izo che Dios.

¹⁰ Kate' ba beldíl diža'le'e benne' judío ka', na' bžebe benne' blon', benne' žeje' lo wdile, dan' žekle' wžój tile' Pablon'. Naž wnné' chjak benne' ka' žjake' lo wdile, nich chejbéjgake' Pablon' ladjw benne' judío ka', na' yeché'gake' le' lo yo'o zen gan zdobgak benne' ka' žjake' lo wdile.

¹¹ Kate' ba nak žel ža na'ze, bloe'e law Xanžon' gan zoa Pablon', na' gože' le':

—Ben choch lažo'o, Pablo. Kan ba bchaljo' chia' neda' lo yež Jerusalén nga,

lezka' žon byenen wchaljo' chia' lo yež Roma.

Žóngake' toze diža' gótgake' Pablo

¹² Kate' za' ža'ni' yetó ža, ba'le benne' judío ka' béngake' toze diža', na' ben choch x'tíža'gake', na' wnnágake' Dios wsaka' zi'e lé'gake' cha' bi góngake' dan' bchebe láže'gake'. Wnnágake' bi be ye'j gáwgake' na' zejte gótgake' Pablon'. ¹³ Nníta'gakže ka choplaj benne' ka', benne' ben choch x'tíža'gake' ki. ¹⁴ Jak benne' ki gan zej nnita' bχoz wnná bia' ka', na' benne' gole ka', benne' judío ka', na' wnnágake':

—Ba ben choch x'tíža'to', na' znnabto' wsaka' Dios neto' zi' cha' bi gonto' ki, na' bi be ye'j gawto' na' zejte gotto' Pablon'. ¹⁵ Na'a, le'e len benne' yodo' wchi'a laže' ka', le ye' benne' blon', benne' žeje' lo wdile, nich yedjwá'gake' Pablon' wxé, nich žine' gan ndoble, na' mnale žénelele nnáblele Pablon' to diža' gaze lo de. Neto' kwe' nawto'-ne' la' nez, na' gotto'-ne' zga'ale kate' žine' nga.

¹⁶ Benle' xkwide' byo che no'le zan Pablon' kan kwe' náwgake' Pablon', na' wyejbe', na' wyo'obe' yo'o zen na', na' bejzenlben' Pablon'. ¹⁷ Pablon' bliže' to benne' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, na' gože' le':

—Bche' xkwide' ni law benne' blo, dan' nwa'be' to diža' ye'be'-ne'.

¹⁸ Naž bennen' bchi'e-be' gan zoa benne' blon', na' gože' le':

—Pablo, bennen' nyejwe' liž ya, bliže' neda', na' góta'yoele' neda' yedjwá'a xkwide' ni lawo', dan' žénelbe' wcháljlenbe' le'.

¹⁹ Benne' blon' be'xwe' na'be', na' bchi'e-be' cheze, na' wnnable'-be', na' wnné':

—*č*Bizen' žénelo' yi'o neda'?

²⁰ Lebe' gožbe'-ne':

—Benne' judío ka' ba ben toze x'tíža'gake' gáta'yoegekle' le' chi'o Pablo wxé, nich žine' lawgak benne' yodo' wchi'a laže' ka'. Yé'gake' le' žénegekle' nnábgekle' le' to diža' gaze lo de, ²¹ san le', bi chejli'o dan' nnágake', dan' nníta'gakže ka chóplajgake' kwe' náwgake' Pablon'. Ba ben choch x'tíža'gak benne' ka', na' wnnágake' wsaka' Dios lé'gake' zi' cha' bi gótgake' Pablon', na' bi be ye'j gáwgake' na' zejte gótgake' le'. Na'a, ba nníta'gake' ban laže', na' želbeze' wchebe lažo'o gono' dan' nnábgekle' le'.

²² Naž benne' blon' benne' žeje' lo wdīle, gože'-be' bi ye'be' nitó benne' dan' ba gožbe' le', na' naž besele'e xkwiden'.

Zła' Pablo law Féliks, benne' blo wnná bia'

²³ Naž benne' blon' bliže' chope benne' zché'gake' to gaywá' benne' ka' žjake' lo wdīle to toe', na' gože' légake' kwéžgake' chope gaywá' benne' ka' žjake' lo wdīle, benne' želzá' ní'agake', na' chonnjalj chi benne' ka' žjake' lo wdīle, benne' žíagake' bia ka', na' chope gaywá' benne' ka' žjake' lo wdīle, benne' zej noe'e yag ntoche' ka', nich chjake' lo yež Sesarea te xche'. ²⁴ Lezka' gože' légake' kwéžgake' to bia, da' kwia Pablon', na' ché'gake' le' binlo, nich bi be gaken chie', nich žine' law Féliks, benne' blo wnná bia'.

²⁵ Lezka' bsele'e to yiche da' znan ki: ²⁶ "Neda', Klaudio Lisias, žapa' le': Padiox Féliks, benne' blo wnná bia'. ²⁷ Benne' ni žsela'a-ne' lawo', wzengak benne' judío ka' le', na' gónegekle' gótgake' le'. Kate' gókbe'ela' nbabe' Roma, bchi'a benne' ka' žjake' lo wdīle, na' beslá'-ne' lo na'gak benne' judío ka'. ²⁸ Gónela' nnezla' biz bene', dan' žesbága'gak benne' judío ka' le' zia, na' bchi'a-ne' lawgak benne' yodo' ka', benne' wchi'a laže' ché'gake' ka'. ²⁹ Kate' bchi'a laža'a dižan' kwásele, wnnezla' žesbága'gake' le' zia kan nak da' zna da' žsédgekle', na' bi be zia nbaga' benne' ni, nich no benne' gote' le', o wsejwe' le' liž ya. ³⁰ Naž bla' to benne' bzenle' neda' že' nawgak benne' judío ka' le' nich gótgake' le', na' che len žsela'a le' gan zo', na' goža' benne' ka', benne' žesbága'gake' le' zia lá'gake' lawo' le', nich wlo'e'gekle' le' bi diža' zej nape' le'. Dios gon chawe'e le'."

³¹ Naž benne' ka' žjake' lo wdīle béxw-gake' Pablon', na' béngake' kan ba gož benne' blon' légake', na' bché'gake' le' lo yež Antípatris, ne nak žel. ³² Kate' za' ža'ní' yetó ža benne' ka' žjake' lo wdīle, benne' želzá' ní'agake', beyé'gake' lo yež Jerusalén, na' benne' ka' žjake' lo wdīle, benne' ka' žíagake' bia ka', beyó'ogake' nez, zché'gake' Pablon'. ³³ Kate' benne' ka' zché'gake' Pablon' bžingake' lo yež Sesarea, bdé'gake' yichen' lo na' benne' blo wnná bian', na' bzé'gake' Pablon' lawe'. ³⁴ Kate' beyóž bej benne' blo wnná bian' yichen',

na' wnnable' Pablon' gaz benne' le'. Kate' gókbe'ele' nbabe' gan nbab Silisia, ³⁵ gože' le':

—Yenla' da' nno' kate' benne' ka' žesbága'gake' le' zia lá'gake' ga ni.

Naž gože' benne' ka' gape chí'igake' le' lo yolawe' gan zchi'a laže' Herodes, benne' zna bi'e ga na'.

24

Pablo zchalje' law Féliks

¹ Wdé gayo' ža, bla' Ananías, bχoz blo, ga na', tzen len bale benne' gole, benne' judío ka', na' lezka' len Tértolo, to benne' žákli'e diža'. Blá'gake' law benne' blo wnná bian', na' besbága'gake' Pablo zia. ² Katen' ba blížgake' Pablon', na' bl'e'e ga na', wzó law Tértolon' žesbage'e le' zia, na' wnné':

—Benne' blo wnná bia', Féliks. Ni'a chio' le' žak chawe' cheto', dan' lo ye'la' žejní'il chio' chawe'do' zna bi'o benách wláž cheto' ka'. ³ Yógo'te da' ki žonen ga žak chawe' gáte'teže, na' dot láže'to' že'to' le': "Žóχkeno'." ⁴ Na'a, nich bi gon lelto' le', žáta'yoela' le' gon zen lažo'o, na' yenlo' cheto' to chi'ido'. ⁵ Gókbe'elto' benne' ni zko'o ye'le'e benách ka', na' žone' ga benne' judío ka' nni'a'gake' dot yežlyó žží'igake' che yolawe', na' nake' benne' blo ládjwag benne' ka' zej nzi'e da' bsedle benne' Nasaret na'. ⁶ Lezka' gónele' wká'n ditje' yodo' cheto'. Che len wzento'-ne', na' gónelto' wchi'a láže'to' le' kan zna da' žsedlto'. ⁷ Naž Lisias, benne' blo, benne' žeje' lo wdīle, bl'e'e gan zoato', na' len ye'la' snia zen beké'e benne' ni lo na'to'. ⁸ Naž gož Lisias na' benne' ka' žesbága'gake' le' zia, yídgake' lawo' le'. Na'a, le'kzo', kate' nnablo' Pablo ni binlo, gak nnezlo' kwásele yógo'te da' ki da' žesbága'to'-ne' zia.

⁹ Lezka' wnnagak benne' judío ka', na' wnnágake' da' likzen'. ¹⁰ Naž benne' blo wnná bian' btaze ne'e nich wchálj Pablon', na' le' bechebe', na' wnné':

—Dot laža'a zchalja' kan nak da' žona', dan' ba zej nak yiz zan zchi'a lažo'o da' žak chagak benách lažo' ka'. ¹¹ Da' bena' wak nnabo'. Bi na' gak chežino ža wyá'a lo yež Jerusalén nich wká'n zena' Dios. ¹² Bi bejxáka'gake' neda' zdił diža'a len no benne', na' bi bena' ga gonggak benách ka' žo'osbé

gan nak lo zchil yodo', o lo yo'o gan zdób-gake' nich yéngkle' xtiža' Dios, o lo yež. ¹³ Lezka' bi gak kwej lígake' da' ki da' žes-bága'gake' neda' zia. ¹⁴ Da' nize žexólapa' lawo'. Kan žona' xchin Dios chegak xa xto'to' ka' naken tlebe len da' žsédgekle benne' ki, san légake' znnágake' naken da' zži'in che Dios, dan' žejli'a yógo'te da' zнна xtiža' Dios, na' lezka' yógo'te da' bzojgak benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le'. ¹⁵ Kan légake' žxen láže'gake' Dios, lezka' neda' žxen laža'a Le', yesbane' benne' gat ka', benne' chawe' ka', na' benne' ka' bi zej nake' chawe'. ¹⁶ Che len žon byena' bi baga'a da' gonen ga yesbaga' lázda'wa' neda' zia law Dios o lawgak benách ka'.

¹⁷ Wdé wzóa' ga yoble chope chonne yiz, na' belá'a gan zej nmita' benách wláž chia' ka' nich wnezjwa' mežw da' gáklenen benách yache' ka', na' nich bi da' wdía' law Dios. ¹⁸ Kate' ne žona' da' ki, bałe benne' judío ka', benne' zej nžoje' gan nbab Asia bedjxáka'gake' neda'. Wzóa' la' lí'a yodo', na' ba wlěj chawe' kwina' kan nak che yodo', na' bi ntoba' benách zan, na' bi bena' ga gongak benách ka' žo'osbé. ¹⁹ Benne' judío ka', benne' zej nžoje' gan nbab Asia, žala' lá'gake' lawo' le', na' yesbága'gake' neda' zia cha' zej nape' diža' bizjw len neda'. ²⁰ Žala' mnagak benne' judío ki cha' bi da' bžélgekle' da' zinnj da' bena' katen' bla'a lawgak benne' yodo' ka', benne' zchi'a láže'gake' légake'. ²¹ Toze katen' wzóa' lawgake', zizje wžežia', wnní'a: "Zchi'a láže'le neda' na'a dan' žxen laža'a yebangak benne' gat ka'."

²² Kate' benle Féliks na' da' ni, na' dan' kwáselo ba nnezle' kan nak che da' žsedle Pablon', bzoe' cheła'ale diža' bizjw ni, na' wnné':

—Kate' la' Lisias, benne' blon', benne' žeje' lo wdíle, na' yeyož yenla' kan nak diža' bizjw chele.

²³ Naž Féliks na' gože' benne' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdíle, benne' zoe' ga na', gape chi'e Pablon', san we'e le' latje te' la' lí'ale, na' bi wsejwe' xnezgak lježe' ka' jedjwagake' le', nich bi da' góngake' chie'.

²⁴ Chope chonne žaze wdé na', da' yoble bla' Féliks na' ga na' tzen len Drusila, zo'le'. No'len' nake' judío. Féliks na' bliže' Pablon', na' bze nage' chie' kan nak da'

žejle'žo che Jesús, Benne' Criston'. ²⁵ Kate' bchalj Pablon' kan žala' gakžo chawe', na' nna bia' kwinžo, na' la'žo law Dios gan wchi'a laže'e žo'o ža da' za' za, naž bžebe Féliks na', na' gože' Pablon':

—Beyéj na'a. Kate' gapa' latje, wliža' le' yetó.

²⁶ Lezka' gónele Féliks na' si'e mežw da' wnezjw Pablon' nich wsane' le', na' che len, zan chi'i bliže' Pablon', na' bcháljlene' le'.

²⁷ Kate' gok chopiz, wyáz Porsio Festo latje che Féliks na', na' dan' gónele Féliks na' gone' da' žaz láže'gak benne' judío ka', na' bka'ne' Pablon' nyejwe' liž ya.

25

Zla' Pablo law Festo

¹ Bla' Festo lo yež Sesarea nich chaze' latje chie', gan gake' benne' blo wnná bia'. Wdé chonne ža bezé'e lo yežen', na' wyeje' lo yež Jerusalén. ² Naž bla'gak bxoz wnná bia' ka' len benne' blo ka' chegak benne' judío ka' law Feston', nich yesbága'gake' Pablo zia. Góta'yoegkle' Feston' ³ gone' da' žé-negekle', na' sele'e benne' ka' chejxi'gake' Pablon', nich yežine' lo yež Jerusalén. Gó-negekle' kwe' náwgake' le' lo nez nich gót-gake' le'. 'Beží'i Feston', na' gože' légake':

—Nžej Pablon' lo yež Sesarea, na' žala' cha'a neda' ga na' wxé wiž nize. ⁵ Che len, nóte'tezlele le'e nzi' lo na'le, žala' sá'lenle neda', na' cha' nbaga' bennen' zia, na' gak yesbága'le-me' zia.

⁶ Bga'n Feston' lo yež Jerusalén xono' ža. Naž beyeje' lo yež Sesarea. Kate' za' ža'ní' yetó ža, wži'e gan zchi'a laže'e, na' gože' benne' ka' chejxi'gake' Pablon'. ⁷ Kate' bla' Pablon' ga na', benne' judío ka', benne' ka' zej nžoje' lo yež Jerusalén, wbíga'gake' gan zoe', na' zan da' wnnégake' chie'. Bes-bága'gake' le' zia, san bi gok kwej lígake' da' ka' wnnégake' chie'. ⁸ Naž wnná Pablon' lo wlaze', na' wnné':

—Bi be bena' da' zži'i che da' žsédgekle benne' judío ka', na' kege bi da' bena' che yodo' chégake', na' kege che benne' Sésar, bennen' zнна bi'e žo'o.

⁹ Gónele Feston' gone' da' žaz láže'gak benne' judío ka', na' gože' Pablon':

—žŽénelo' chejo' lo yež Jerusalén, gan soa no benne' wchi'a laže'e le' kan zej nak da' ki da' znnégake' chio'?

¹⁰ Beží'i Pablon', na' gože' le':

—Zoakza' gan že' benne' zchi'a laže'e lo wláž benne' Sésar, gan žala' wchi'a laže'e neda'. Bi be da' zinnj, o bite'teže da' gonen ga бага'a zia gata', na' bi wžona' gata'. Na'a, cha' bi bena' kan znnegak benne' ki chia', bi nzi' lo na' no benne' wdíe' neda' lo ná'gake'. Znnaba' cha'a law benne' Sésar gan wchi'a laže'e neda'.

¹² Kate' Feston' ba bcháljlene' benne' yolawe' ka', gože' Pablon':

—Ba wnnabo' chejo' law benne' Sésar. Law Sésar na' chejo'.

Zchalj Pablo law Agripa, benne' zнна bi'e

¹³ Wdé chope chonne ža, Agripa, benne' zнна bi'e, bje'e lo yež Sesarea, tzen len Berenise, zo'le'. Bedjwiagake' Festo. ¹⁴ Kate' ba wnníta'gake' ga na' zan ža, Feston' bzenle' Agripa', benne' zнна bi'e, kan nak che Pablon'. Gože' le':

—Zoa to benne' nga, bka'n Féliks le' liž ya. ¹⁵ Kate' wzóa' lo yež Jerusalén, bla'gak bžoz wnná bia' ka' len benne' gole ka' lawa', na' wnnégake' che benne' ni. Wnnábgekle' neda' choga' chie' gate'. ¹⁶ Neda' becheba', na' goža' légake' bi zchoggak benne' Roma ka' che to benne' gate' cha' bi žingak benne' ka' znnégake' chie' lawe', benne' ka' žesbága'gake' le' zia, nich gak yechebe' chen. ¹⁷ Che len, kate' bžingake' légake' ga ni, bi wžela', san kate' bžin yetó ža, wži'a gan zchi'a laža'a, na' bseła'a benne' ka' bejxi'gake' Pablon'. ¹⁸ Kate' ne nníta'gak benne' ka' nga, benne' ka' žesbága'gake' le' zia, bi be wnnégake' chie' kan gokla' nná-gake'. ¹⁹ Wnnégake' chie' bałe dĩa' bizjw kan nak da' žejlé'gake' che Dios, na' kan nak che to benne' lie' Jesús, bennen' gote', san Pablon' žon choch žtiže'e znné' zoe' nbane' da' yoble. ²⁰ Dan' bnitla' kan zej nak da' ki, wnnabla' Pablon' cha' žénele' cheje' lo yež Jerusalén, gan soa no benne' wchi'a laže'e le' kan zej nak da' ki. ²¹ Naž kate' wnnáb Pablon' cheje' law Augusto, benne' Sésar, nich wchi'a laže'e le', na' goža' benne' ka' žjake' lo wdíle gape chí'igake' le' na' zejte seła'a-ne' law benne' Sésar.

²² Naž Agripa' gože' Feston':

—Lezka' neda' žénela'yenla' da' nna ben-nen'.

Feston' gože' le':

—Wxé yenlo' da' nne'.

²³ Kate' za' ža'ní' yetó ža, len yela' zen belá' Agripa' len Berenise ga na'. Belyaze' gan žala' wcháljgake', tzen len benne' wnná bia' ka'. Naž bséla'gake' benne' ka' chejxi'gake' Pablon'. ²⁴ Naž Feston' gože' Agripa', bennen' zнна bi'e, na' wnné':

—Benne' wnná bia', Agripa, na' yógo'tele le'e zoale nga tzen len neto'. Na'a zoa ben-nen' lawle le'e, na' zlé'elele-ne'. Yógo'te benne' judío ka', benne' nníta'gake' lo yež Jerusalén, na' lo yež nga, znnégake' chie'. Žé'gake' neda' žala' gate'. ²⁵ Žekla' neda' bi be bene' da' nbage'e zia gate', san dan' wnnable' lekze' cheje' law Augusto, benne' Sésar, nich wchi'a laže'e le', che len ba bena' chia' sela'a-ne' law Auguston'. ²⁶ Dan' bi nnezla' bi žala' wzoja' le'e yiche da' nbaga' benne' ni, dan' seła'a lo na' Xana', benne' Sésar, che len zchi'a-ne' lawle le'e, na' da' nakže blo, zchi'a-ne' lawo' le', Agripa, benne' wnná bia', nich kate' yeyóž znnablo'-ne', nnezla' bi žala' wzoja' le'e yiche kan nak che benne' ni. ²⁷ Žekla' neda' bi nak chawe' seła'a to benne' nžeje' ga na' cha' bi gak wlo'e'ela' zia da' nbage'e.

26

Da' bchalj Pablo law Agripa

¹ Naž Agripa' gože' Pablon':

—De latje wchaljo'.

Bli' na' Pablon' law Agripa', na' wzó lawe' zchalje', na' wnné':

² —Benne' wnná bia', Agripa. Žaz laža'a dan' de latje na'a wchalja' lo wlaža' neda' lawo' le' kan nak yógo'te da' žesbága'gak benne' judío ka' neda' zia. ³ Žaz láže'ža' dan' nónbi'o yógo'te da' žónteze žongak benne' judío ka', na' lezka' da' ki da' zdil dĩa' to' chen.

Da' ka' ben Pablo zga'ale

⁴ Lezka' wnná Pablon':

—Nnézkegekle yógo'te benne' judío ka' kan bena' katen' gok yiz kwide' chia' gan zej nníta' benách wláž chia' ka', na' lezka' lo yež Jerusalén. ⁵ Lezka' mnézkzegekle', na' wak nnágake' kan bena' ža ni'te. Goka' benne' fariseo. Benne' fariseo ka' žon byéngake' zka'n zéngakže' Dios ka' žongak

yezika' benne' judío ka'. ⁶ Na'a, zoa' nga lawle le'e nich no benne' wchi'a laže'e neda' dan' žxen laža'a Dios, na' dan' žejli'a chie' yesbane' benne' gat ka', na' gone' kan bchebe laže'e lawgak xa xto'to' ka'. ⁷ Žxen láže'gak benne' chežinno kwe' lježto' ka' sí'gake' dan' bchebe laže' Dios chégake'. Che len zka'n zéngake' Dios, na' žóngake' xchine' te ža, na' žel. Dan' žxen laža'a da' ni, žesbága'gak benne' judío ka' neda' zia. Ki naken, benne' wnná bia', Agripa. ⁸ Na'a, žžéklele le'e bi nak da' chejle'žo, yesbane' Dios benne' gat ka'?

Pablo wžia laže'e benách ka' che Benne' Cristo

⁹Lezka' wnná Pablo:

—Lezka' neda', zga'ale gokla' da' zan žala' gona' nich wži'a che Jesús, benne' Nasaret. ¹⁰Ki bena' lo yež Jerusalem. Bsejwa' benne' zan liž ya, benne' ka' žejlé'gake' che Jesusen', dan' bdegak bħoz wnná bia' ka' yela' wnná bia' lo na'a. Katen' bétgake' benne' ka', bénlengaka'-ne' tzen. ¹¹Zan chi'i bsaka' zi'a benne' ka', nich wsán-gake' kan žejlé'gake' che Benne' Criston'. Ki bena' gan nak lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios. Bžá'ale'egaka'-ne', na' wžia láže'gaka'-ne' na' zejte wyá'a gan zej nnita' yež zi'to' ka' nich bejžéngaka'-ne'.

Pablo žloe'ele' kan beyake' che Benne' Cristo

¹²Lezka' wnná Pablo:

—Nich gona' ki wyá'a lo yež Damasko, na' bħoz wnná bia' ka', benne' ka' bséla'gake' neda', bdégake' yela' wnná bia' lo na'a. ¹³Ka' goken, benne' wnná bia', Agripa. Kate' ne zeyá'a lo nez, ne nak wawbiž, bje'ela' to baní' ya'abá da' wza'ni'žen ka wbiž. Wza'nín' gan zeyá'a, na' gan zjak benne' ka' zá'lengake' neda' tzen. ¹⁴Naž yógo'teto' bgo'nto' lo yo, na' benla' chi'i to benne' bliže' neda'. Bchalje' diža' hebreo, na' wnné': "Saulo, Saulo, žbiž chen' zbia lažo'o neda'? Žon zi' kwino', zži'o chia' neda'. Žak chio' kan žak che beže, bia žon zi' kwimba', kate' žlibba' yag ntoche' da' žóngkle'-ba' zi'." ¹⁵Naž goža'-ne': "žNoz le', Xan?" Xanžon' gože' neda': "Neda' Jesús, Bennen' zbia lažo'o. ¹⁶Na'a, beyás, na' wzé, dan' bloe'e lawa' na'a, nich wzóa' le' gono' xchina', na' wzóa' lio' kan nak

che da' ni da' ba ble'elo', na' chegak da' ka' wloe'ela' le', katen' wloe'e lawa' gan zo'. ¹⁷Yeslá' le' lo na'gak benne' wláž chio' ka', na' lo na'gak benne' zi'to' ka'. Na'a žsela'a le' lawgak benne' ka'. ¹⁸Žsela'a le' gan nníta'gake' nich gono' ga yeyaljw yej lówgake', na' yeyákgake' che Dios, na' kwásgake' len da' zej nak che da' chol, na' tágake' lo baní'. Yežókgake' lo na' da' xiwe', na' cházgake' lo na' Dios. Cha' chejlé'gake' chia' neda', Dios yenít lawe' chégake', na' yeké'e dola' da' zej nbage'e, na' gata' ché-gake' latje bábłengake' benách ka', benne' ka' Dios ba wleje' cheze'."

Ben Pablo kan nak da' bloe'el Xanžo le'

¹⁹Lezka' wnná Pablon':

—Che len, benne' wnná bia', Agripa, bi bži'a gona' da' bloe'el Dios, Bennen' zoe' ya'abá, neda'. ²⁰Bzejni'ila' benne' ka' nníta'gake' lo yež Damasko, na' wdé na' benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalem, na' benne' ka' nníta'gake' gan nbab Judea, na' benách ka' che yež zi'to' ka', nich yeyát láže'gake', na' yeyákgake' che Dios, na' gón-gake' da' gak bia' ba beyát láže'gake'. ²¹Dan' bena' ki, wzengak benne' judío ka' neda' katen' wzóa' la' li'a yodo', na' gónegekle' gótgake' neda'. ²²Naž Dios góklene' neda', na' na' zejte na'a ža, dot laža'a zchalja' lawgak benne' gaxjw ka', na' lawgak benne' blo ka'. Bi zchalja' che da' yoble, san toze kan belnná zga'ale benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios, na' lezka' kan wnná Moisés kan žala' gaken. ²³Wnnágake': "Benne' Criston' sáka'li'e, na' te gate' gake' Benne' nežw yebane' lo yela' got, nich wloe'ele' law gak wxén láže'gak benách ka' žíngake' lo latje baní' chie', na' soa no benne' wzóa' lie' che da' ki lawgak benne' wláž cheto' ka', na' lezka' lawgak benách zi'to' ka'."

Pablo zzejni'ile' Agripa nich chejli'e che Benne' Cristo

²⁴Kate' ba bchalj Pablo da' ki, dan' wnné' lo wlaze', naž Festo wnné' zižje, na' wnné': —Žak yał yichjo', Pablo. Dan' bsédli'o, ba gok yał yichjo'.

²⁵Naž Pablon' gože' le':

—Bi nak yał yichja', žapa' le', Festo, na' da' znnia' naken dot da' li, na' naken da' zakan'. ²⁶Agripakze', benne' ni znnia bi'e, nnézkzele' da' ni, na' che len, dot laža'a zchalja' lawe' le'. Nnézkzele' da' ni, dan'

bi goken bagáche'ze. ²⁷ Benne' wnná bia', Agripa. Ľžejli'o da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wlád Dios? Nnezla' žejli'o da' ni.

²⁸ Naž Agripan' gože' Pablon':

—Yeláte'ze žek gono' neda' che Benne' Criston'.

²⁹ Pablon' gože' le':

—Ni'a che Xanžo Dios ženela', la'kze yeláte'ze o da' zenle'e, kégeze le', san lezka' yógo'te benne' ki, benne' želyenle' chia', gakle dot kan naka' neda', naka' che Benne' Criston', san kege chejle do ya kan nžeja' neda'.

³⁰ Kate' beyož bchalj Pablon' ki, na' wzó ža' benne' blo wnná bian', na' lezka' wzó ža'gak bennen' znná bi'e, na' Berenise, na' benne' ka' žé'leŋgake' légake' tzen. ³¹ Katen' bžójgake' cheze, na' ben chawe' xtíža'gake', na' wnnágake':

—Bi be ben benne' ni da' gonen ga bage'e zia gate', o eyjwe' le' liž ya.

³² Agripan' gože' Feston':

—Wak no benne' wsán benne' ni chela' bi wnnable' cheje' law benne' Sésar nich wchi'a laže'e le'.

27

Želsele'e Pablo lo yež Roma

¹ Katen' ba ben toze xtíža'gake' séla'gake' neto' to lo barkw nich chejto' lo yež Roma, gan nbab Italia, béxwgake' Pablo, na' yebaŋe benne' ka' zej nžeje'. Bdégage' légake' lo na' Julio, benne' zchi'e to kwe' benne' žjake' lo wdile, da' nzin': Benne' Ka' Che Augusto, bennen' nake' benne' Sésar. ² Wžento' to lo barkw che gan nbab Adramitio, dan' žala' ten gan zej nnita' yež ka' gan želžín barkw ka', yež ka' zej nbaben lo yežlyó Asia, na' yó'ozeto' lo barkwn', wza'to' lo yež Sesarea. Lezka' žonlen Aristarko neto' tzen. Nake' benne' Tesalónika, to yež nbaben Masedonia. ³ Kate' za' ža'ni' yetó ža, bžinto' lo yež Sidón, na' Julio, bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, lo yela' ži'i laže' chie', bi'e Pablon' latje cheje' gan zej nnita' benne' lježžo ka' nich wnéjzwgake' le' bi da' žiážjele'. ⁴ Wdé na', bebento' lo barkwn', na' wza'to' ga na'. Wdeto' chelá'a gan že' yežlyó Chipre gan že' ži ben' da' žaken. Ki béngake' dan' ben' da' žaken lo nisdó', zan' zaka' lawto'. ⁵ Naž wdeto' lo nisdon' gan nla' gan nbab Silisia, na' gan

nbab Panfilia, na' bžinto' lo yež Mira, to yež nbaben yežlyó Lisia.

⁶ Bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, na' yo'oto' lo ne'e, bejxake'e to barkw ga na' da' nžojen lo yež Alejandría, na' zejen gan nbab Italia. Lo barkwn' wló'ogake' neto'. ⁷ Wzá' barkwn' cho laže' zan ža, na' len yela' zzáka'le'e bžinto' gan nla' to yežlyó da' nzin' Gnido, na' dan' ben' da' žaken bžiga' neto', na' wdeto' chelá'a yežlyó da' nzin' Creta gan že' ži ben' da' žaken, na' wdeto' gan nla' yež Salmón. ⁸ Len yela' zzáka'le'e wdeto' chelá'a gan že' yežlyó Cretan', na' bžinto' to latje gan želžín barkw ka', da' nzin' Buenos Puertos, dan' žen' gawze gan zoa yež Lasea.

⁹ Dan' ba wžél-le'eto', ba bžin ža žon zož gak ditje bite'teže barkw cha' zzan' lo nisdó' lo ža ka', dan' ba wdé ža ka' kate' žóngake' wbás, na' za' žin byo' zag ka' kate' žakle'e be'. Che len Pablon' bzejni'ile' légake', ¹⁰ na' wnné':

—Le'e, benne' ka', žakbe'ela' gan chej barkw ni, gon zož kwia yin', tzen len da' ka' nwan', na' lezka' gon zož gatžo žo'o.

¹¹ Bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile bejle'že' da' wnnagak bennen' nzi' lo ne'e barkwn', na' benne' xankzen, ka dan' wnná Pablon'. ¹² Dan' latjen' gan želžín barkw ka', dan' nzin' Buenos Puertos, bi naken ga gá'ngake' byo' zag ka', che len yeláte'ze ka bdachgak benne' ka' nníta'gake' lo barkwn' ben toze xtíža'gake' yekwásgake' ga na', cha' wak žíngake' gan želžín barkw ka' lo yež Fenise, to yež lezka' žen' lo yežlyón' da' nzin' Creta, na' zoan chelá'ale gan žen wbíž, na' gónegekle' gá'ngake' ga na' byo' zag ka'.

Žak to be' waŋe lo nisdó'

¹³ Dan' žaken to be'dó' da' za' zaka' chelá'ale gan zde wbíž byo' zag ka', gókgekle' wak góngake' kan žénegekle', na' bechísgake' ya ži'i da' nžejen do ya da' zzoan žize barkwn', na' wdé barkwn' gawze kwit yežlyón' nzin' Creta. ¹⁴ Yetó chí'ido'ze, gok to be' waŋe da' zan' lawto', dan' nzin' Euroklidón. ¹⁵ Dan' ben' da' žaken zzejen chelá'ale barkwn', na' dan' bi gok chej barkwn' gan za' ben', naž bé'gake' ben' latje bchen' barkwn'. ¹⁶ Kate' wdé barkwn' ga bžinten chelá'ale to yežlyodo' nzin' Kauda, bžinen chelá'ale gan bi žakle'e ben', na' len

yela' zzáka'le'e bchísgake' bárkwdon', da' žzoben barkw zen na', na' bzóagaken' lawle barkwn' gan yo'oto'.¹⁷ Wdé bžéngaken' lo barkw zen na', naž bchej chóchgake' barkw zen na'. Bdégage' do ka' zanle barkwn', nich bi kwia yin' lo nisdó'. Dan' bžébegake' te barkwn', na' chejche'ten lo yož da' žen' zan nisen', che len btíngake' laže' chen, da' ztoben be' nich wsán' barkwn'. Naž bé'gake' ben' latje bchen' barkwn'.¹⁸ Kate' za' ža'ni' yetó ža, dan' be' wale da' žaken zche'le'en barkwn', bžó'ngake' bale ywa' da' nwa' barkwn' lo nisdó'.¹⁹ Ža chonne ža, len na' kwinto' bžó'nto' da' zkóngekle' žin lo barkwn' lo nisdón'.²⁰ Kate' ba gok zan ža bi zle'elto' wbíž o belj ka', na' dan' žakle'e ben' da' zchen' barkwn' gan yo'oto', biž bxen láže'to' yelato'.

²¹ Kate' ba gok zan ža bi be bdawto', wzé Pablon' gachje láwe'legake', na' gože' légage':

—Le'e, benne' ka', gokžen chawe' chela' bze nagle chia', na' bi wza'žo lo yežlyó Creta, na' bi yedjchagžo da' ni da' zzáka'žo, na' da' žaken che barkw ni.²² Na'a, žapa' le'e: le gon choch láže'le, dan' bi gatle nitole le'e zoale nga, la'kze kwia yi' barkw ni.²³ Ki gaken dan' wdé yele bla' to wbás che ya'abá che Dios lawa' neda'. Diosen' naka' chie', na' žona' xchine'.²⁴ Wbás che ya'abán' gože' neda', na' wnné': "Pablo, bi žebo'. Žon byenen žino' law benne' Sésar. Dan' nži'il Dios le', yeslé' yógo'te benách ka' nni'ta'lgengake' le' lo barkw ni."²⁵ Che len, le gon choch láže'le, dan' žxen laža'a Dios, gone' kan ba gož wbás che ya'abá chie' neda'.²⁶ Ki gaken la'kze žon byenen kwia yi' barkw ni to lo yežlyodo', gan chejka'nen žo'o.

²⁷ Kate' ba wdé xda' ža, ben' da' žaken zchen' barkwn' lo nisdó' da' nzin' Adriátiko, na' gachje yele gókgake' benne' ka' žóngake' žin lo barkwn' za' žin barkwn' gawze gan že' to yežlyó.²⁸ Belžo'ne' to do lo nisdón', na' belnnezle' galje wes naken ga bžinten zante nisen'. Kate' wdé barkwn' yeláte'do', na' belžo'ne' don' da' yoble lo nis, na' belnnezle' ba nakzen chi wes.²⁹ Dan' bžébegake' chejžé' barkwn' lo yej ka', che len, zaka' chelá'a xkóže'le che barkwn' belžo'ne' tape ya' ži'i lo nis, da' ka' zej nžejen do ya, na' zzóagaken

žize barkw. Len yela' žek zedle chégage' belbeze' cha'ni'.³⁰ Naž benne' ka' žóngake' žin lo barkwn' gónegekle' wzónnjgake' lo barkwn'. Bléjtgage' bárkwdon' da' žian lo barkw zen na' lo nisdó'. Béngake' ka' žénegekle' kó'ogake' ya' ži'i na' yelate' ži'to', da' nžejen do ya, na' zzoan žize barkwn', dan' zoan zaka' chelá'a lawle.³¹ Naž Pablon' gože' bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile tzen len benne' ka' žjake' lo wdile, na' wnné':

—Cha' bi ga'ngak benne' ki lo barkw nga, bi gak yelale.

³² Naž benne' ka' žjake' lo wdile belchoge' do ka' da' zej nžejen bárkwdon', na' bé'gake' latje wbixen lo nisdó'.

³³ Kate' za' ža'ni', Pablon' góta'yoele' lé-gake' gáwgake' late'. Gože' légage':

—Na'a ba gok xda' ža znnale dot yele, na' žonle wbás, na'bi be bdawle.³⁴ Che len, žata'yoela' le'e gawle late' nich yeyák láže'le, dan' bi gatle nitole le'e.

³⁵ Kate' beyóž bchalj Pablon' da' ni, bexwe' yet xtil, na' gože' Dios: "Žóxkeno'." Ki bene' lawgak yógo'tegake'. Naž bzožje' yet xtilen', na' wzó lawe' žawe'.³⁶ Naž yógo'tegake' gok choch láže'gake', na' bdáwgake'.³⁷ Ka wyo'oto' lo barkwn', wbatto' chope gaywá' chonnalaj chino' toto'.³⁸ Wdé bdáwgake', na' beljegekle', naž belžo'ne' zoa' scribe da' nwa' barkwn' lo nis, nich góngake' láte'že ywa' da' nwa' barkwn'.

Žbia yi' barkw lo nisdó'

³⁹ Kate' ba nak te ža, na' benne' ka' žóngake' žin lo barkwn' bi bénbia'gake' yežlyón'. Blé'egekle' to gan zžin nisdón' yelate' gachje láwe'le yežlyón', na' de gan nak lache' žoa'a nisdó' lo latjen'. Gó-negekle' góngake' ga cho'o barkwn' ga na'.⁴⁰ Naž beséžgake' do ya ka' da' zej nžejen ya ži'i ka' da' zzóagaken barkwn' žize, na' bsángake' légaken, na' belbixen lo nisdó'. Lezka' beséžgake' do da' nžejen ne'e yag da' zzechjen barkwn' ki ka'le. Naž bechísgake' laže' che barkwn', da' ztoben be', dan' zoan chelá'a lawle che barkwn', na' wzó law zde barkwn' zaka' gan zžin nisdó' yelate' gachje láwe'le yežlyodon'.⁴¹ Kate' bžin barkwn' to latje gan zchaggak chope nis, na' bejché' chelá'a lawle che barkwn' lo yož zan nisdón', na' bga'nze barkwn' ga na'. Biž

gok tan, na' chelá'a xkóže'le che barkwn', wzó law nison' zchinnjen len yela' zza' chen. ⁴² Naž gónegekle benne' ka' žjake' lo wdile gótgake' benne' ka' zej nžeje', nich bi xóagake' lo nis, na' bi wzónnjgake'. ⁴³ Bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile gónele' yeslé' Pablon', na' gože' légake' bi góngake' kan žénegekle'. Naž gože' benne' ka' žak xóagake' lo nis, zgá'alegake' cházgake' lo nis nich žingake' lo yo biž. ⁴⁴ Lezka' gože' benne' ka' zej nga'ne' xóagake' lo blag ka', na' yezika'gake' lawgak blagdo' ka' che barkwn'. Ka' goken, belágake' yógo'tegake', na' bžingake' lo yo bizen'.

28

Da' ben Pablo lo yežlyó da' nzin' Malta

¹ Kate' ba bžinto' yógo'teto' lo yo biže, na' wnnezlto' yežlyón' gan zoato' nzin' Malta. ² Benne' xiža' ka', benne' nníta'gake' lo yežlyón', lo yela' ži'i laže' chégake' wdapegake' neto' ba la'ne. Bžéngake' yi', na' blížgake' neto' yógo'teto' yeché'l kwinto', dan' žak yejw, na' žakle'e zag. ³ Naž Pablo be'xwe' chelén zis wage biždo', na' katen' wloé'en lo yin', bžoj to bele snia ladjw zis wagen', bia žzonnjiba' da' la che yin', na' wka'aba' yen na' Pablon'. ⁴ Kate' benne' xiža' ka' blé'egekle' belen', bia nála'ba' yen na' Pablon', naž belyi'e ljéžgake'.

—Da' li benne' ni nake' benne' wetw benách ka'. La'kze belé' lo niso', diosen' lie' Chawe' bi we'e le' latje soe' nbane'.

⁵ Pablon' bžíbesise' ne'e, na' beyexjw bele snia na'. Bejxóateba' lo yin', na' le' bi be gogle'. ⁶ Benne' xiža' ka' nníta'gake' ga na' bwíagake' Pablon'. Zbégzake' batze kwi'e yi, o bixe' gate'. Naž kate' ba belbeze' scha, na' blé'egekle' bi be gogle', gókgekle' yetó, na' wnnágake' nake' to dios.

⁷ Lo latje na'ze že' yežlyó che Publio, benne' wnná bia' lo yežlyón', na' wdape' neto' ba la'ne. Lo yela' ži'i laže' chie' bnnite' neto' liže' chonne ža. ⁸ Kate' ža ka' xa Publio na' de'e yižwé'. Yoe'e da' la, na' de'e yižwé' žen. Wyáz Pablon', zejwíe' le', na' wdé bcháljlene' Dios, bxo'a ne'e benne' yižwén', na' beyake'. ⁹ Dan' ben Pablon' da' ni, lezka' benne' yižwé' batze kwi'e, benne' nníta'gake' lo yežlyón', bžingake' gan zoe', na' beyákgake'. ¹⁰ Benne' ka' wdapegake' neto' ba la'ne, na' béngake' da' zan da'

góklengaken neto'. Kate' za' yeza'to' lo yežlyón', bénngake' cheto' da' ka' byážjelto'.

Žžin Pablo lo yež Roma

¹¹ Kate' gok chonne byo' zoato' ga na', wzento' to lo barkw che yež Alejandria, da' bga'nen lo yežlyón' byo' zag ka'. Chelá'a lawle che barkwn' zej da'gak lo'a ka' zej nzin' Kástor len Póluk, dios kwach ka' chegak benne' Alejandria ka'. ¹² Bezá' barkwn' ga na', na' bžinen lo yež Sirakusa, gan bga'nto' chonne ža. ¹³ Beza'to' ga na', na' wdeto' chela'ale yežlyón', na' bžinto' lo yež Rejio. Kate' za' ža ní' yetó ža, na' žak be' da' zan' zaka' gan zde wbíž byo' zag ka', na' beza'to' ga na', na' ža chope ža la' bžinteto' lo yež Puteoli. ¹⁴ Lo yežen' bejxáka'to' bale benne' lježžo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' góta'yoegekle' neto' gá'nento' légake' xono' ža. Kate' wdé ža ka', beza'to' ga na' nich chejto' lo yež Roma, na' bezá' ní'ato'. ¹⁵ Benne' lježžo ka' nníta'gake' lo yež Roma ba béngake' za' žinto' ga na', na' bžójgake' bedjchág-gake' neto'. Bžingake' to yeždo' nzin' Ga Zdo'w Apio. Yeba'e bžingake' to latje nzin' Chonne Yo'o Gan Zga'ngak Benne' Ka' Zej Yoe'e Nez. Kate' Pablon' bje'ele' légake', bdip laže'e, na' gože' Dios: “Žóxkeno'.”

¹⁶ Kate' bžinto' lo yež Roma, na' bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, bchi'e benne' ka' zej nžeje', na' bdie' légake' lo na' to benne' blo žeje' lo wdile. Benne' ni bi'e Pablo latje soe' cheze', san to benne' žeje' lo wdile wzóalene' le', bennen' žape chi'e le'.

Da' bchalj Pablo lo yež Roma

¹⁷ Ža chonne ža, Pablon' bliže' benne' blo ka' chegak benne' judío ka', benne' nníta'gake' lo yež Roma. Kate' ba zej ndobe' gan zoa Pablon', le' gože' légake':

—Le'e, ljéža'do' ka', la'kze bi be bena' chegak benne' wláž chežo ka', na' kege chegak da' žónteze žonžo kan bengak xa xto'žo ka', benne' judío ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén bdégake' neda' lo na'gak benne' Roma ka', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén, nich wséjwgake' neda' liž ya. ¹⁸ Naž kate' ba wnnábgekle benne' Roma ka' neda', gónegekle' wsángake' neda', dan' gókbe'egekle' bi nbaga'a zia gata'. ¹⁹ Benne' judío ka' bséjwgake' xnezgak benne' ka' gónegekle' wsángake' neda', na' ben byenen

wnnaba' cha'a law benne' Sésar nich wchi'a laže'e neda', na' kege nich yesbaga'a benne' wlaš chežo ka' zia. ²⁰Che len bliža' le'e nich le'ela' le'e, na' wcháljljena' le'e, dan' nžeja' do ya ni dan' žxen laža'a da' žxen láže'žo žo'o, benne' Israel ka', gon Dios da' bchebe laže'e gonne' chežo.

²¹Naž légake' belyi'e Pablon':

—Bi na' si'to' nitó diža' da' zan' gan nbab Judea kan nak che da' žaken chio', na' bi na' la' nitó benne' lježžo nga, benne' judío, nich wloe'ele' neto' cha' zoa no benne' bi da' znnie' chio'. ²²Na'a, žénelto' yenlto' da' nno', da' žejli'o, dan' nnezlto' yógo'te latje znnegak benách ka' chegak benne' ka' zej nzi' lo ná'gake' diža' koben'.

²³Ka' goken, Pablon' bžie' bia' to ža, na' ža na' benne' zan bdóbgake' gan zoe'. Wzó law Pablo zildo', na' góltele', bzejni'ile' légake', na' bzenle' légake' kwáselo kan zna bia' Dios. Gónele' wloe'ele' légake' nak dot da' li da' zchalje' kan nak che Jesusen'. Nich gone' ki konle' žin da' bchi'le Moisés, na' da' wnnagak benne' ka' bchálj-gake' lo wlaš Dios. ²⁴Bale' wzí' lo ná'gake' da' bchalj Pablon', san yezíka'gake' bi bejilé'gaken'. ²⁵Dan' gok chóplegake', wzó lów-gake' žezá'gake' ga na', na' Pablon' gože' légake', na' wnné':

—Nakkze da' li da' wnná Dios Be' La'y lo na' Isaías, bennen' bchalje' lo wlaš Dios, dan' bzejni'ile' xa xto'žo ka', katen' wnné':

²⁶Wyéj lawgak benne' ka', na' yé'gako'-ne': Wzé nagle, san bi chejni'ilele.

Wíale, san bi lé'elele.

²⁷Benne' ki nak zide yichj lázdo'gake' na' bi be žazen lo yichj lázdo'gake'.

Žóngake' kan žongak benne' lo choje ka'.

Bi zlé'egekle' len yej lówgake'

na' bi žénekle nággake',

na' bi žejni'il yichj lázdo'gake'

na' bi žénegekle' yeyákgake' che Dios

nich gak yeyóngaka'-ne'.

²⁸Na'a, žala' nnézlele da' ni. Dios žsele'e neto' lawgak benách zi'to' ka' nich yelá-gake', katen' yénekle' xtiže'e.

²⁹Kate' beyož bchalj Pablon' da' ki, naž bežojgak benne' judío ka', na' želdí díža'gake' la' légakze'.

³⁰Pablon' bga'ne' ga na' chopiz, na' wzóe' to lo yo'o gan žizjwe', na' wdape' ba la'ne yógo'te benne' ka' bedjwiagake' le'. ³¹Len

yeja' wechóg laže' bchalje' kan zna bia' Dios. Bsedle' benách ka' kan nak che Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' bi wzóa no benne' wsejwe' xneze'. Ka'kze naken.

DIŽA' DA' BSE_{LA}' PABLO LO YEŽ ROMA

Pablo žape' "Padiox" benách ka' che Jesús lo yež Roma

¹ Neda', Pablo, naka' benne' ndo'w che Jesús, Benne' Criston', na' wbás chie', dan' bliž Dios neda', na' wžekze' neda' nich wchajja' diža' chawe' chien'.

² Bchebe laže' Dios ža ni'te seje'e diža' chawen' chežo. Bene' ki lo na'gak benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le', na' légake' bzójkake' xtiže'e le'e yiche la'y che Dios.

³ Bzójgake' yógo'te da' žala' gon zínkze Dios, Bennen' nake' Xanžo Jesús, Benne' Criston'. Lo yela' benách chie' nake' za'só Dabí, bennen' wnná bi'e benách Israel ka', 'san kan nak be' nakkze', da' naken la'y, nak bia' nake' Zí'n Dios, na' nape' dot yela' wak. Nak bia' naken ki dan' bebane' lo yela' got. ⁴ Ni'a che da' ben Jesús, Benne' Criston', zzi'žo da' žonn Dios chežo lo yela' ži'i laže' chie', na' bzoe' neda' wbás chie' nich lo wlaze' Le' gona' ga benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga chejlé'gake' chie' Le', na' góngake' kan zna xtiže'e. ⁵ Benle le'e da' zinnj tzen len benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, san na' a ba bliž Dios le'e nich gakle che Jesús, Benne' Criston'.

⁷ Dios nži'ile' le'e, na' bliže' le'e nich gakle che Leze'. Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le.

Žénele Pablo chejwíe' benách ka' che Jesús lo yež Roma

⁸ Zzo lawa' zzoja' chele da' ni. Dan' nakžo che Jesús, Benne' Criston', žapa' Dios: "Žóxkeno'" kan nak chele yógo'tele, dan' zchajlgak benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga kan žejle'le chie' Le'. ⁹ Dot laža'a žona' xchin Dios, na' zchajja' diža' chawen' kan nak che Zí'ne'. Nnézkzele Dios zcháljenteza'-ne', na' znnabla'-ne' gon chawe'e le'e. ¹⁰ Znnábtzela' Dios, cha' naken da' žénele' Le', gonne' neda' latje yedjwía' le'e. ¹¹ Ki znnabla'-ne' dan' žak laža'a le'ela' le'e nich gag gona' ga gata' chele to da' wnezjw Dios Be' La'y chele, da' gonen ga gólele lo da' nak che Xanžon'.

¹² Dan' žénela' naken gon chochžo tožo

yetožo, dan' žejle'žo to tožo che Jesús, Benne' Criston'.

¹³ Zí'na'do' ka', žénela' mnézlele da' ni. Gok laža'a zan chi'i yida' gan zoale, san na' zejte na'a bi na' gonnen chie'. Žénela' yida' gan zoale nich gona' ga yebélenlele da' zchajja', kan žebélengeklen yezika' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. ¹⁴ Zoa da' nbaga'a chegak yógo'te benách, chegak benách ka' nníta'gake' yež gawze ka', na' chegak benách ka' nníta'gake' yež zi'to' ka', chegak benách ka' zej nsedle', na' chegak benách ka' bi zej nsedle'. ¹⁵ Che len, kan sáke'la' gona', ba zoa' wchajja' diža' chawen' gan zoale le'e lo yež Roma.

Yela' wak zen che diža' chawen'

¹⁶ Bi žedoe'ela' zchajja' diža' chawen', dan' napen yela' wak che Dios nich yeslán yógo'te benne' ka' žejlé'gaken'. Gan zzo law, žénele Dios yéngklen benne' judfo ka', na' te na' yéngklen benách zi'to' ka'.

¹⁷ Diža' chawen' zloe'elen žo'o Dios gone' ga yeyakžo chawe' lawe' Le', cha' chejle'žo chie' Le', na' bi gak chope láže'žo. Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y, da' znan: "No benne' nake' chawe' dan' žejli'e che Dios, gata' yela' nban chie'."

Zia da' zej nbaga' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga

¹⁸ Dios, Bennen' zoe' ya'abá, bloe'ele' law bi zle'ele' chawe' yógo'te benne' ka' zón-gake' da' kegle, na' wsaka' zi'e légake', benne' ka', lo yela' bi nak chawe' ché-gake' zzóagake' cheja'ale da' naken dot da' li. ¹⁹ Ki naken chégake' dan' bla' da' nak bian' zoakze Dios lawgak yógo'te benách ka', dan' Dios na'kze bloe'elen' law gan nníta'gake'.

²⁰ Ža ni'te katen' wzó law gota' yežlyó nga, na' zejte na'a ža, da' ka' ben Dios zej nak bian' da' bi gak le'elžo che Dios, kan zej nak yela' wak zen chie', na' da' nakkze' Le'. Che len, bi gan nágake' bi zej nbage'e zia. ²¹ Katen' bénbia'gake' Dios, bi bka'n zéngake' le' kan žala' wká'n zenžo-ne', na' bi bely'e Le': "Žóxkeno'." Che len dáche'ze beyák da' zza' láže'gake', na' bchoj yichj lázdo'gake' dan' béngake' zide yichj lázdo'gake'. ²² La'kze gókgekle' žejní'ile'egekle', beyákgake' benne' bi nnezle ka', ²³ dan' bká'ngake' yela' zen che Dios, Benne' zóateze', na' bka'n zéngake' lo'a ka',

da' ka' zej naken ka benne' ka' žátgakkze', na' ka bia ka' zoa xílgakba', na' ka bia yixe' ka' želdaba' lo yo, na' ka bele ka' žžob kwíngakba' lo yo.

²⁴ Che len Dios beběj yichje' légake' nich góngake' da' ka' zze láže'gake', na' ki goken, bka'n sto' kwíngake' toe' len yetóe'. ²⁵ Goken ki dan' bká'ngake' xtiža' Dios, da' naken dot da' li, na' wzí' lo ná'gake' to da' wen laže'. Wdápegake' ba la'ne, na' bka'n zéngake' da' ka' ben Dios, na' kege Dios na'kze, Bennen' žala' wká'n zéntezžo. Ka'kze gaken.

²⁶ Che len Dios beběj yichje' légake' nich góngake' da' ka' zze láže'gake' da' žóngaken ga žedoe'elžo. No'le ka' bká'ngake' yela' zzoalén benne' byo, nich góngake' da' zej naken sban. ²⁷ Lezka' bengak benne' byo ka', bká'ngake' yela' zzoalén no'le, na' wzé láže'gake' da' zej nak sban da' žóngake' toe' len yetóe', na' béngake' da' žóngaken ga žedoe'elžo, dan' wnníta'lengake' la' ljež benne' byógakze'. Benne' ka' béngake' ki zžaka'gake' lo bela' žen chégage' dan' bebí'i Dios chégage' da' naken tlebe len dolan' da' béngake' dan' bká'ngake' Dios.

²⁸ Dan' bi gónegekle' gápegake' Dios ba la'ne, che len beběj yichje' légake' nich sa' láže'gake' da' wen laže', na' góngake' da' bi zakan'.

²⁹ Žóntezgake' yógo'te da' bi zej nak chawe'. Žóngake' yela' sto' ka'.

Žóngake' da' kegle.

Zdan láže'gake' yela' gape.

Bi žlé'egekle' ljéžgake' ka' chawe'.

Zgé'egekle' ljéžgake' ka'.

Žótgake' ljéžgake' ka'.

Zdíl-lengake' ljéžgake' ka'.

Žon láže'gekle' benách ka'.

Žónle'egake' da' zinnj.

Znnégage' che ljéžgake' ka'.

³⁰ Znnágake' da' wen laže' che ljéžgake' ka'.

Bi žlé'egekle' Dios chawe'.

Zej nake' benne' bizjw ka'.

Žon kwíngake' benne' blo ka'.

Zka'n zen kwíngake'.

Žíljgake' da' zinnj da' góngake'.

Žeží'igake' che xa xná'gake'.

³¹ Zej nake' benne' bi žejní'il ka'.

Bi žóngake' da' bchebe láže'gake' góngake'.

Bi zej nake' ži'i laže' kan žala' gágkake'.

Bi ženít lágwage' che ljéžgake' ka'.

Bi žeyache' láže'gekle' ljéžgake' ka'.

³² Nnézkzegekle' da' bzoa Dios to chi'ize kan žala' gak chegak benne' ka' žóngake' da' ki, gátgake' to chi'ize. La'kze nnéžgeklen', kégeze žóngake' ki, san žaz láže'gake' benne' ka' žóngake' da' ki.

2

Chog Dios chegak benne' wen da' zinnj ka' gátgake'

¹ Che len, bi gak gon kwino' chawe', no benne' nako', cha' znnio' che lježo'. Katen' znnio' che lježo', žesbaga' kwino' zia, dan' znnio' che lježo', na' lezka' žono' le'. ² Nnéžkzelžo kan zchi'a laže' Dios. Lo da' naken dot da' li zchi'a laže'e benne' wen da' zinnj ka'. ³ Le' znnio' chegak benne' ka' žóngake' da' kegle, na' lezka' žono' le'. ⁴ Žžeklo' wdé gónzele Dios kate' wchi'a laže'e le'? ⁵ Žžka'no' ka'ze yela' ži'i laže' che Dios, na' yela' zbez zen laže' chie', na' kan žone', zže'le' nich že'e le'? ⁶ ŽBi nnéžkelo' Dios žónlene' le' lo yela' ži'i laže' chie' nich gata' chio' latje yeyát lažo'o? ⁷ Lo yela' laždo' zižje chio' bi beyát lažo'o. Che len žtobo' yela' zžaka' da' yebí'i Dios chio' kate' wchi'a laže'e benne' ka', na' gak bia' naken kan žala' gon Dios kate' choge' chegak benne' wen da' zinnj ka' gátgake'. ⁸ La' ža na'ze yebi'ikze Dios che to to benne' kan zej nak da' béngake' to toe'. ⁹ Wnezjwe' yela' nban da' zejlí kanne chegak benne' ka' žóntezgake' da' naken chawe', na' že' láže'gake' sí'gake' da' chawe' da' znezjw Dios, na' žénegekle' yežóžgake' chawe' lawe' Le', nich sóagake' nbángake' to chi'ize. ¹⁰ Dios, lo yela' zža'a chie', wsaka' zi'e benne' ka' zží'igake' che xtiže'e, benne' ka' bi žénegekle' góngake' kan zzna da' naken dot da' li, san žóngake' da' bi naken chawe'. ¹¹ Sáka'gak yógo'te benne' ka' žón-gake' da' kegle, na' gak nyache' láže'gake'. Ga zzo law gaken ki chegak benne' judío ka', na' lezka' gaken chegak benách zi'to' ka'. ¹² Dios gon chawe'e yógo'te benne' ka' žóngake' da' naken chawe', na' gape' légake' ba la'ne, na' wká'n žie' yichj láždo'gake'. Ga zzo law gone' ki chegak benne' judío ka', na' lezka' gone' chegak benách zi'to' ka'.

¹³ Ki wchi'a laže' Dios benách ka', na' Le' žle'ele' yógo'te benách ka' ka zej nakkze'.

¹² Gatgak yógo'te benách ka' zóngake' doła', la'kze bi žákbe'egekle' zží'igake' che xtiža' Dios dan' bi na' yéngekle' xtiže'e. Lezka', ka nak da' zŕna xtiža' Dios, Le' wchi'a laže'e yógo'te benne' ka' zej nzi'e xtiže'e, san žóngakkze' doła'. ¹³ Ki gaken dan' benne' ka' ženzegekke' xtiža' Dios bi zej nake' chawe' lawe' Le', san yeyakgak chawe' benne' ka' zóngake' kan zŕna xtiže'e na'. ¹⁴ Ka nak chegak benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka', san žóngakkze' kan zŕna xtiža' Dios la'kze bi na' yéngeklen', zoa to da' bzoa Dios lo yichj lázdo'gake' da' žsedlen légake'. ¹⁵ Benne' ki zloé'egekle' law žon žin xtiže'e da' yo'on lo yichj lázdo'gake'. Da' žon da' yo'on lo yichj lázdo'gake' nak bian' naken ki. Kan zza' láže'gake', žesbága'gake' ljéžgake' ka' zia, o žebéj ljéžgake' ka' chawe' toe' yetóe'. ¹⁶ Ki yebí'i Dios chégake' ža na' katen' wchi'a laže'e yógo'tegake' lo na' Jesús, Benne' Criston', kan zej nak da' bégake', na' kan nak da' wzá' láže'gake'. Ki žsedle diža' chawen' da' zchaljan'.

Da' žongak benne' judío ka', na' da' wnakze Dios

¹⁷ Le'e zŕnale nakle benne' judío ka', na' žxen láže'le yelale dan' žonle kan zŕna xtiža' Dios, na' zka'n zen kwinle dan' žék-lele nónbia'le Le', ¹⁸ na' nnézkzelele da' žénele Dios gonle, na' da' wnnakze' Le', da' žsédlele le'e, na' žákbe'elele da' naken dot chawe'. ¹⁹ Zej nnita' benne' ka' zdágake' ga yoble, kan žongak benne' lo chole ka'. Žék-lele wak wzejní'ilele benne' ka' zej nchoj yichj lázdo'gake'. ²⁰ Žék-lele wak wsédlele benne' ka' bi žejní'igekle', na' benne' ka' žejní'igekle' láte'do'ze, dan' nzi' lo na'le xtiža' Dios da' žsedlen benách ka' kan nak yela' žejní'il da' naken dot li laže', na' da' naken dot da' li. ²¹ Na'a, le'e žsédlele yezika' benách ka'. ¿Bi žala' wsédil kwinle? Le'e zŕnale: "Bi kwano". ¿Zbanle le'e? ²² Lezka' zŕnale: "Bi gono' doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na". ¿Žonle le'e doła' da' zka'n ditjen yela' zchag na? Le'e bi zlé'elele chawe' lo'a ka'. ¿Zbanle le'e da' zej že' lo yodo' chégaken? ²³ Zka'n zen kwinle dan' nzi' lo na'le xtiža' Dios. ¿Zka'nle le'e Dios ka'ze, dan' zzoale da' wnnakze' Le' chela'ale? ²⁴ Nyejw le'e yiche la'y kan žonle, dan' zŕnan: "Ni'a che da' žonle le'e, benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka' zŕne zí'gake' che Dios."

²⁵ Wak yebélenlele da' nžogen lo bela' chele, benne' byo ka', dan' nak bian' nzi' lo na'le xtiža' Dios, cha' žonle kan zŕna xtiže'e, san cha' zzoale da' wnnakze' Le' chela'ale, ba beyakle ka' zej nak benne' ka' bi zej nake' che Dios. ²⁶ Che len, benne' byon', benne' bi nžog lo xpele'e dan' nak bian' no benne' byo nzi' lo ne'e xtiža' Dios, san žone' dot kan zŕna xtiže'e, benne' ni nake' law Dios ka' to benne' byo nžog lo xpele'e dan' nak bian', la'kze bi nžogen lo bela' chekze'. ²⁷ Benne' byon' bi nžog lo xpele'e da' nak bian' no benne' nzi' lo ne'e xtiža' Dios, san žone' dot da' zŕna xtiže'e, ka' žon benne' ni zlo'e'len nbága'le le'e zia, la'kze nzi' lo na'le xtiža' Dios, na' nžog lo bela' chele dan' nak bian' naken ki, san bi žonle kan zŕna xtiže'e na'. ²⁸ Cha' to benne' judío nakzen' lo bela' žen chie', bi nakkze' benne' judío, na' da' nak bian' da' nžogzen lo bela' chie' bi naken li laže'. ²⁹ Bennen' nake' ki lo yichj lázda'we' nake' da' li benne' judío, benne' nake' che Dios, na' da' nak bia' nzi' lo ne'e xtiža' Dios da' naken li laže' naken to da' yo'on lo yichj lázda'we'. Da' nak bian' da' naken li laže' naken che be' nakkzžo, na' kege che yela' benachze chežo. Bennen' nake' che Dios ki, bi žápegak benách ka' le' ba la'ne, san Dios na'kze žape' le' ba la'ne.

3

¹ Cha' ki naken, ¿biz da' chawe' žaken che to benne' dan' nake' benne' judío? ¿Biz da' chawe' žaken che benne' byo, benne' judío, dan' nžog da' nak bian' lo xpele'e? ² Da' cháwe'le'e naken chie', na' da' zan kan zej naken. Da' naken blo, Dios bdie' diža' la'y chie' lo na'gak benne' judío ka'. ³ Ba'e' bi žejlé'gake' che Dios. ¿žeklo' bi gon Dios kan zŕna xtiže'e dan' bi žejlé'gake' chie' Le'? ⁴ Bi gaken ki. Žala' gákbe'elžo žónteze Dios kan zŕna xtiže'e, la'kze žon láže'gak yógo'te benách ka'. Kan nak chie' nyejw le'e yiche la'y, da' zŕnan:

Gak bia' nako' chawe' dan' žono' kan zŕno', na' yežojo' chawe' cha' no benne' wchi'a laže'e Le'.

⁵ Kate' žonžo da' kegle, Dios zŕne' bi nak chawe' da' žonžo. Da' ni nak bian' Dios nake' chawe'. Zej nnita' benne' ka' zŕnágake': "Da' kegle da' žonžo nak bian' Dios nake' chawe', na' che len bi žala' wsaka' zi'e žo'o." ⁶ Bi naken ki. Chela' ga'n zen Dios

ni'a che da' kegle da' žonžo, ĺnaxkxke gak wchi'a laže'e benách ka' nníta'gake' yežlyó nga? ⁷Kate' no benne' žon laže'e, Dios znne' bi zchalj bennen' da' naken dot da' li kan žone' Le'. Da' ni nak bian' nak dot da' li da' znakze Dios. Zej nníta' benne' ka' zn-
nágake' da' žon láže'gake' légage' žonen ga ga'n zen Dios, na' bi žala' choge' chégake', bi nne' zej nbage'e doła'. Ki znnágake'.
⁸ĽNnažo: "Gonžo da' kegle nich gak da' nak chawe'?" Benne' ka' znne zí'gake' chežo znnágake' žsedlžo da' ki, na' naken chawe' chog Dios chégake' gátgake'.

Yógo'težo nbága'žo doła'

⁹ĽBizkze nnažo na'a? Kan nak cheto' neto', benne' judío ka', ĺnákžeto' chawe' ka yezika' benách ka'? Bi naktó, dan' ba bløe'elto' nga, zej nbaga' benách judío ka' doła', na' lezka' zej nbaga' benách zi'to' ka' doła'. Yógo'težo nbága'žo doła'. ¹⁰Nyejw le'e yiche la'y da' znan:

Bi zoa nitó benne' nake' chawe', nitóe'.

¹¹Nitó benne' žejni'ile'.

Nitó benne' žilje' Dios.

¹²Yógo'tegake' zdágake' ga yoble; yógo'tie' zej nntile'.

Nitó benne' žone' da' nak chawe', nitóe'.

¹³Lbá'gake' zej naken ka yežw ba ka' da' zej nyaljwn.

Len da' znnágake' žon láže'gekle' ljěžgake' ka'.

Diža' da' žežojen žoá'agake' naken ka da' yožen laye' bele snia ka'.

¹⁴Len da' znnágake', znne zí'gake' chegak benne' ka'.

¹⁵Nníta'gake' zbéžgake' nich gótgake' benách ka'.

¹⁶Zbía yí'tezgake', na' žsaka' zí'tezgake' ljěžgake' ka'.

¹⁷Bi gak gánljengake' ljěžgake' ka' cháwe'do'.

¹⁸Bi zžébegake' Dios.

¹⁹Nnezlžo bchalj Dios yógo'te da' ki, da' ži'e benne' ka' nzi' lo ná'gake' xtiže'e. Che len bi gak nitó benne' nne' bi nbage'e doła', na' yógo'te benách, benne' ka' nníta'gake' dot yežlyó nga, Dios wchi'a laže'e légage'. ²⁰Že' láže'gak benne' judío ka' góngake' da' znna xtiža' Dios nich yeyákgage' chawe', san bi gak nitó benne' yeyake' chawe' ki, dan' bzoa Dios da' wnnakze' nich gákbe'elžo

nbága'žo doła', dan' bi žonžo dot da' wnnakze' Le'.

Yelažo dan' žejle'žo che Jesús, Benne' Cristo

²¹Na'a, ba blá' law kan gak yeyakžo chawe' law Dios. Bi gak yeyakžo chawe' lawe' Le' cha' žónzežo kan znna xtiže'e, la'kze nyejw le'e yiche la'y da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, dan' zloe'elen kan gak yeyakžo chawe' lawe' Le'.

²²Dios žonkze' ga žeyakžo chawe' lawe' Le' dan' žejle'žo che Jesús, Benne' Criston', na' gone' ga yeyakgak chawe' yógo'te benne' ka' chejlé'gake' chie' Le'. Tlebe zej nak yógo'te benách, ²³dan' yógo'tie' béngake' doła', na' bi zej nake' chawe' kan nak Dios dot chawe'. ²⁴Dios, lo yela' ži'i laže' chie', žonze' ga žeyakžo chawe' lawe' Le', na' beyone' žo'o chawe' dan' Jesús, Benne' Criston', beyawe' žo'o. ²⁵Ki goken dan' Dios bdie' Jesús, Benne' Criston', lo yela' got lo wlazžo žo'o. Le' blálje' xchene', da' žeká'n doła', dan' žaken chežo cha' žejle'žo chie' Le'. Ki ben Dios nich gak bia' Le' nake' chawe', la'kze lo yela' zbez zen laže' chie' bzoe' chela'ale doła' ka' da' benžo ža ni'te. ²⁶Ki ben Dios, na' bløe'el kwine' chawe' ža ni zoažo na'a, na' zga'ne' chawe' la'kze žeké'e doła' da' zej nbaga' benách ka', na' žone' ga žeyákgage' chawe' cha' žejlé'gake' che Jesús, Benne' Criston'.

²⁷ĽWak wká'n zen kwínžo dan' nakžo chawe' law Dios? Bi gakžo. ĽBiz chen'? Naken dan' belažo, kege dan' žonžo kan znna xtiža' Dios, san dan' žejlé'zežo che Jesús, Benne' Criston'. ²⁸Na'a, nnezlžo žeyák chawe' to benne' law Dios dan' žejli'e che Jesús, Benne' Criston', na' kege dan' žone' kan znna xtiža' Dios.

²⁹ĽNak Dios Dios chégakze benne' judío ka'? ĽBi nake' lezka' Dios chegak benách zi'to' ka'? O', lezka' nake' Dios chegak benách zi'to' ka', ³⁰dan' zoa toze Benne' nake' Dios. Dios na' žone' ga žeyakgak chawe' benne' judío ka' lawe' Le', benne' byo ka' nžog lo beła' chégake' dan' nak bian' nzi' lo ná'gake' xtiže'e. Ki žone' Le' dan' žejlé'gake' che Jesús, Benne' Criston', na' lezka' gone' ga yeyakgak chawe' benne' zi'to' ka' lawe' Le', benne' byo ka' bi nžog lo beła' chégake' dan' nak bian'. ³¹Na'a, cha' belažo dan' žejle'žo che Jesús, Benne'

Criston', ¿wak nnažo biž zaka' da' bchi'le Dios žo'o? Bi gakžo, san yela' žejlé' chežo zloe'elen nak choch xtiže'e na'.

4

Da' ben Bran žsedlen žo'o

¹¿Bizkze nnažo na'a? ¿Nakx beyák Bran, xa wdé cheto', benne' judfo ka', chawe' law Dios? ²Chela' beyák Bran chawe' law Dios dan' wzóa da' benkze' le', wak wká'n zen kwine', san kege law Dios. ³Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y da' znan: "Bran bejli'e che Dios, na' che len Dios ble'ele' le' ka benne' chawe' lawe' Le'." ⁴Cha' zoa no benne' žone' xchinžo, da' žizjwžo-ne' bi naken to da' žonnžo chie', san naken to da' nbága'žo chie'. ⁵Lezka' cha' to benne' žejle'ze' che Dios, la'kze bi be žin bene', Dios, Bennen' žone' ga žeyakgak chawe' benne' ka' lawe' Le', benne' ka' bi zej nake' chawe', zne' nake' chawe' lawe' le' dan' žejli'e chie' Le'. ⁶Lezka' bchalj Dabí kan žaken da' chawe' che no benne', Dios zne' nake' chawe' lawe' Le' la'kze bi be žin bene'. ⁷Ki wnná Dabín':

Ba nez zen naken che bennen' Dios ženít lawe' chie' ka nak da' kegle da' bene'.

Na' žeké'e doļa da' nbage'e.

⁸Ba nez zen naken che bennen', Dios bi žesbage'e le' zia ni'a che doļa da' bene'.

⁹¿Žak da' chawe' ni chégakze benne' byo ka' nžog lo beļa chégake' dan' nak bian' nzi' lo ná'gake' xtiža' Dios, o lezka' žaken chegak benne' byo ka' bi nžog ki lo beļa chégake'? Ba wnnákzežo beyák chawe' Bran na' law Dios dan' bejli'e chie' Le'.

¹⁰¿Batx beyák chawe' Bran na'? ¿Goken katen' ba nžog lo xpele'e dan' nak bian', o goken zga'ale? Bi goken kate' ba nžogen lo xpele'e, san zga'ale goken. ¹¹Bran na' bejli'e che Dios katen' bi na' chog lo xpele'e dan' nak bian'. Wdé na' bchog lo xpele'e dan' nak bian', dan' zloe'elen ba beyake' chawe' law Dios. Goken ki nich gak Bran na' ka xagak benne' ka' chejle'gake' che Dios, la'kze bi nžog lo xpéla'gake' dan' nak bian'. Dan' žejle'gake' che Dios, gak nna Dios zej nake' chawe' lawe' Le'. ¹²Nak Bran na' xa wdé chegak benne' judfo ka', benne' žejle'gake' che Dios. Kégeze nake' xagak benne' byo ka' nžog lo beļa chégake' dan'

nak bian', san lezka' nake' xagak benne' ka' žóngake' kan ben Bran na', dan' žejle'gake' che Dios kan ben Bran na' kate' bi na' chog lo xpele'e dan' nak bian'.

Da' wnnacze Dios gata' chežo dan' žejle'žo chie' Le'

¹³Bchebe laže' Dios bi da' wnezjwe' che Bran na', na' chegak za'sóe' ka', gata' ché-gake' yežlyó ngakze. Gaken ki, kege dan' žóngake' kan zna xtiža' Dios, san dan' beyákgage' chawe' lawe' Le' dan' žejle'gake' chie'. ¹⁴Chela' yežlyó nga gata' chégakze benne' ka' žóngake' kan zna xtiža' Dios, bi gon byenen chejle'žo chie', na' gak da' bchebe laže' Dios to da' bi zaka'. ¹⁵Xtiža' Dios zloe'elen žo'o nbága'žo zia, da' žonen ga chog Dios chežo gatžo. Gan bi na' žin da' wnnakze Dios, bi gak bága'gak benách ka' zia dan' bi béngake' kan wnnakze' Le'.

¹⁶Che len žebelžo dan' žala' si'žo dan' bchebe laže' Dios dan' žejle'žo chie' Le', dan' nak bian' naken to da' žonnze' chežo. Ki naken nich gak bia' gata' dan' bchebe laže' Dios gonne' chegak yógo'te za'só Bran na', kégeze chegak benne' ka' nzi' lo ná'gake' da' wnnakze Dios, san lezka' chegak benne' ka' žejle'gake' che Dios kan bejle' Bran na' che Dios. Bran na' nake' ka xazo yógo'težo žo'o, nolžo žejle'žo che Dios. ¹⁷Ki naken kan nyejw le'e yiche la'y kan Dios gože' Bran na', dan' znan: "Bzoa' le' ka xagak benách ka' nníta'gake' dot yežlyó."

Ki naken, law Dios, Bennen' bejle' Bran na' chie', nak Bran na' ka xazo yógo'težo. Dios na' žesbane' benne' gat ka', na' zchalje' che to benne' bi na' soe' kan ba zoakze bennen' bi na' soe'.

¹⁸Ki naken dan' Dios gože' Bran na': "Benne' zante gaggak za'só' ka'." Bran na' bejli'e che Dios, na' bxen laže'e Dios gone' dan' bchebe laže'e wnezjwe' chie', la'kze bi gok le'ele' dan' žxen laže'e si'e, na' ka' goken, wyó'o lo ne'e gake' xagak benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga. ¹⁹Bran na' bi gok chop laže'e kan žejli'e che Dios, la'kze ba zeje' ka to gaywá' yiz, na' bejsá' laže'e kan nak che beļa žen chie', da' ba natkzen dan' ba ngóleli'e, na' lezka' kan nak che Sara, zo'le', nake' no'le wbíž. ²⁰Bi gok chop laže'e, na' bi goke' benne' bi žejle' kan nak da' bchebe laže' Dios gone' chie', san gokže' choch dan' bejli'e che Dios, na'

bka'n zene' Dios. ²¹ Dot laže'e b̄xen laže'e Dios, nape' yela' wak gone' dot dan' bchebe laže'e gone'. ²² Che len, Dios bzo'e' che Bran na' nake' chawe' lawe' Le' dan' bejl'i'e chie' Le'.

²³ Nyejw le'e yiche la'y da' znan: "Dios bzo'e' chie' nake' chawe' lawe' Le'." Ki nyejwn le'e yichen', kégeze nich yebélenlen Bran na', ²⁴ san nich yebélenlžon lezka' žo'o. Dios gone' ga yeyakžo chawe' lawe' Le' cha' chejle'žo chie' Le', besbane' Xanžo Jesusen' lo yela' got. ²⁵ Jesusen', Dios bdie' Le' nich gote' ni'a che doła' da' nbága'žo žo'o, na' besbane' Le' lo yela' got, nich gak gone' ga yeyakžo žo'o chawe' lawe' Le'.

5

Da' žata' chežo dan' ba beyakžo chawe' law Dios

¹ Na'a, zna Dios ba beyakžo chawe' lawe' Le' ni'a che da' ben Xanžo Jesús, Benne' Criston', cha' žejle'žo chie' Le', na' che len ba begá'nlenžo Le' cháwe'do'. ² Dan' žejle'žo che Jesús, Benne' Criston', žebélenlžo da' žonn Dios chežo, dan' žon chochen láždo'žo. Žebelžo dan' žxen láže'žo gata' chežo yela' baní' che Dios. ³ Kégeze ki žebelžo, san lezka' žebelžo kate' zžáka'žo, dan' nnezlžo da' zžáka'žo žsedlen žo'o kwežžo zen laže'. ⁴ Kate' zbezžo zen laže' žežojžo chawe' law Dios, na' kate' ba bežojžo chawe' lawe' Le' žxen láže'žo Lekze' gáklene' žo'o. ⁵ Kate' žxen láže'žo Le', bi žak chope láže'žo. Ki naken dan' yela' nži'il che Dios len žo'o yo'on yichj láždo'žo. Dios Be' La'y, Bennen' bseła' Dios chežo, žone' ga žaken chežo ki.

⁶ Katen' bi gok yelažo žakze chežo, kate' bžin ža, Benne' Criston' gote' lo wlažžo žo'o, kate' ne gokžo benne' doła' ka'. ⁷ Bi yénele no benne' gate' lo wlaž to benne' chawe'. Wak no benne' wechóg laže'e gate' lo wlaž to benne' nake' dot chawe'. ⁸ Dios žloe'ele' žo'o kan nž'i'ile'ele' žo'o, dan' got Benne' Criston' lo wlažžo žo'o kate' ne gokžo benne' doła' ka'. ⁹ Ba beyakžo chawe' law Dios dan' got Benne' Criston' lo wlažžo žo'o, katen' blalje' xchene'. Che len žxen láže'žežo Le' yeslé' žo'o lo ža chog Dios chegak benne' doła' ka' gátgake' to chi'ize.

¹⁰ Katen' bi bl'e'elžo Dios chawe', Zi'nkze Dios gote' lo wlažžo žo'o nich gak yeyakžo

toze len Dios. Na'a, dan' zoa nban Bennen' bene' ga ba beyakžo toze len Diosen', žxen láže'žežo yelažo to chi'ize. ¹¹ Lezka' žebelžo law Dios ni'a che da' ba ben Xanžo Jesús, Benne' Criston', dan' ba beyakžo toze len Diosen' ni'a che da' bene' Le'.

Da' ben Adán, na' da' ben Benne' Cristo

¹² Bl'a' doła' lo yežlyó nga ni'a che da' ben toze benne', Adán, na' dan' bene' doła', lezka' wyó'o yela' got. Che len gatgak yógo'te benách ka' dan' yógo'tegake' zej nbage'e doła'. ¹³ Zga'ale kate' bl'a' da' bchi'le Dios lo yežlyó nga, bengak benách ka' doła', benne' ka' wnníta'gake' yežlyó nga, na' gótgake', san Dios bi besbage'e benne' ka' zia dan' bi bégake' ka' zna xtiže'e. Ki goken dan' bi na' žin da' bchi'le Le' gan wnníta'gake'. ¹⁴ Kate' wzó law zoa Adán, na' zejte ža wzóa Moisés gotgak yógo'te benách ka' dan' wbága'gake' doła', la'kze bi bzóagake' cheła'ale to da' wnnakze Dios kan ben Adán na'. Yógo'te benách ka' zej nake' toze len Adán na' dan' zej nake' za'sóe' ka'. Da' ni žloe'elen žo'o kan gakgak yógo'te benách ka' toze len Benne' Criston', benne' ka' chejlé'gake' chie' Le'.

¹⁵ Da' žonnze Dios chežo bi naken ka' da' goken chežo ni'a che dołan' da' ben Adán na'. Ni'a che dołan' da' ben toze bennen', gatgak yógo'te benách ka'. Da' zénle'eže naken da' žonnze Dios chežo, dan' naken yela' nban da' zejlí kanne. Žonne' chežo da' ni ni'a che da' ben yetoze Benne', Jesús, Benne' Criston'. ¹⁶ Da' žonnze Dios chežo bi naken tlebe ka' da' goken chežo ni'a che dołan' da' ben toze bennen'. Da' bchog Dios che Adán na' ni'a che dołan' da' bene', lezka' bchog Dios chegak yógo'te benách ka'. Dan' žonnze Dios chežo naken nich gak yeyakžo chawe' lawe' Le' la'kze nbága'žo doła' zan. ¹⁷ Wyó'o yela' got yežlyó nga ni'a che dołan' da' ben toze bennen'. Ni'a che da' ben yetoze Bennen', Jesús, Benne' Criston', gata' yela' nban da' zejlí kanne chegak benne' ka' yeyákgake' chawe' law Dios, dan' naken da' žonnze Dios chežo.

¹⁸ Dios bchoge' chegak yógo'te benách ka' gátgake' ni'a che dołan' da' ben toze bennen'. Lezka' yógo'te benách ka' gak yeyákgake' chawe' lawe' Le' ni'a che da' nak chawe' dan' ben yetoze Bennen', na' gata' yela' nban da' zejlí kanne chégake'. ¹⁹ Beyakgak benne' zan wen doła' ka' dan'

bi ben toze bennen' kan zɲna xtiʒa' Dios. Lezka' benne' zan yeyákgake' chawe' law Dios dan' ben yetoze Bennen' kan zɲna xtiʒa' Dios.

²⁰Wyó'o da' wnnakze Dios lo yežlyo nga nich gak bia' zej nbaga' benách ka' doła'. Dan' gok bia' zej nbage'e doła', lezka' gok bia' zénle'eže nak da' žonnze Dios chegak benách ka'. ²¹Gota' yela' wak che doła' golen žo'o. Lezka' da' žonn Dios chežo napan yela' wak gonen ga yeyakžo chawe' lawe' Le' ni'a che da' ben Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' gonen ga gata' yela' nban da' zejli kanne chežo.

6

Zoažo nbanžo ni'a che Jesús, Benne' Cristo

¹ǂizkze nnažo na'a? ǂžala' gonžo doła' nich lo yela' nži'il che Dios Le' yenit lawe'e chežo da' zanže? ²ǂBi gónkzežon! Nak chežo ka ba gotžo to chi'ize nich biž gonžo doła'. ǂNakxkze gak gónžežo doła'? ³ǂBi nnélele kan naken chežo? Cha' bezoažo nis nich yeyakžo toze len Benne' Criston', dan' bezoažo nis žloe'elen žo'o ba wdežo lo yela' got tzen len Le'. ⁴Kan goken, gótlenžo-ne' tzen, lezka' bgáche'lenžo-ne' tzen lo yežw ba katen' bezoažo nis. Kan ben Dios, len yela' wak zen chie' besbane' Benne' Criston' lo yela' got, lezka' bene' ga bebánlenžo tzen Jesusen' nich gakžo benách kobe chie' ka'.

⁵Cha' bénlenžo tzen Benne' Criston', na' gotžo kan gote' Le', lezka' gónlenžo-ne' tzen, yebanžo lo yela' got kan bebane' Le'. ⁶Ba nnézkzelžo da' ni: yela' benách chežo da' wzóan zga'ale, wdá'lenen Le' tzen le'e yag kroze nich kwia yi' yela' benách chežo da' bénlenžon doła', nich biž nna bia' da' nak doła' žo'o. ⁷Cha' nakžo toze len Bennen' gote' ni'a che doła', na' ba beyakžo chawe' law Dios, biž nbága'žo dołan', na' biž yo'ožo lo na' doła'. ⁸Na'a, cha' nátlénžo tzen Benne' Criston', žejle'žo yebánlenžo-ne' tzen, ⁹dan' nnežlžo ba bebán Benne' Criston' lo yela' got, na' biž gate'. Che len biž bi gak gon yela' got na' chie' Le'. ¹⁰Kan goken, gote' Le', toze chi'i gote' ni'a che doła' da' wbága'žo žo'o, san kan naken, zoe' nbane', nbánlene' Dios. ¹¹Lezka' žala' géklele le'e naken chele ka ba nátkzele nich biž gonle doła', san zoale nbanle nich gonle

kan zɲna xtiʒa' Dios, dan' nakle toze len Xanžo Jesús, Benne' Criston'.

¹²Che len, bi we'le latje da' naken doła', nich bi gonen ga gonle doła' lo beła' žen chele da' gatkzen. Biž gonle kan nak da' zze láže'le da' kegle lo beła' žen chele. ¹³Bi wdé kwinle lo na' da' naken doła', na' bi gonle da' kegle, san le wdé kwinle lo na' Dios dan' ba bebanle lo yela' got, na' le wdé beła' žen chele lo ne'e nich gónlenen' da' naken chawe'. ¹⁴Bi we'le latje da' naken doła', nich bi gonen ga gonle doła', dan' bzoa Dios le'e nich gonle kan zɲna da' chawe' chie' Le', na' kege gónžele kan zɲna da' bchi'le' benách doła' ka'.

Da' žsaka' lebe kan nak che benne' ndo'w

¹⁵ǂizkze nnažo na'a? ǂžala' gonžo doła' dan' biž yo'ožo lo na' da' bchi'le Dios benách doła' ka', san žonžo kan zɲna da' chawe' che Dios? ǂBi gonžon! ¹⁶Ba nnézkzelele cha' wdé kwinle lo na' to benne' nich gakle benne' ndo'w chie' ka', na' nich gonle kan zɲna xtiže'e, to chi'ize nakle benne' ndo'w ka' che bennen' žonle kan zɲna xtiže'e. Lezka' gaken cha' wdé kwinle nich gonle doła' da' gonen ga gatile, o cha' wdé kwinle nich gonle kan zɲna xtiža' Dios, Bennen' gone' ga yeyakle chawe' lawe' Le'. ¹⁷Na'a, žoxken Dios. La'kze zga'ale gokle benne' ndo'w ka' lo na' doła', na'a dot láže'le žonle kan zɲna xtiža' Dios, dan' bde kwinle lo nan'. ¹⁸Dan' ba belale lo na' doła', ba beyakle ka benne' ndo'w ka' lo na' da' naken chawe'. ¹⁹Zcháljljena' le'e kan žak chegak benách ndo'w ka', dan' bi žejni'ilele kwáselo lo yela' benachze chele. Zga'ale bde kwinle tzen len beła' žen chele lo na' da' kegle, na' lo na' da' bi naken chawe', na' gokle ka benne' ndo'w ka' chen, na' benle xchin da' bi naken chawe'. Na'a, le wdé beła' žen chele lo na' da' naken chawe', nich gakle ka benne' ndo'w ka' chen, na' gonle xchin da' naken chawe' nich gakle benne' ka' zej nake' che Dios.

²⁰Katen' gokle ka benne' ndo'w ka' lo na' doła', bi benle xchin da' naken chawe'. ²¹Na'a, ǂgok chawe' chele ni'a che da' benle zga'ale? Na'a dan' benle žonen ga žedoé'elele, na' žonen ga gat to chi'ize no benne' žonen'. ²²Na'a ba belale lo na' doła', na' nakle ka benne' ndo'w ka' che Dios, dan' žonen ga žak da' chawe' chele dan' žonen

ga nakle che Dios, na' žonen ga naple yela' nban da' zejli kanne. ²³ Lazjw no benne' žone' doľa' naken yela' got, san da' žonnze Dios chežo naken yela' nban da' zejli kanne, dan' napžo dan' nakžo toze len Xanžo Jesús, Benne' Criston'.

7

Da' žsaka' lebe yela' zchag na'

¹ Zí'na'do' ka', nólele le'e nzi' lo na'le da' bchi'le Dios benáč judío ka'. Nnčkzelele yo'lo lo na' xtiže'e na' no benne' kate' ne zoe' nbane'. ² Lezka' to no'le nžag ná'lene' to benne' byo yoe'e lo na' benne' byo chien' kate' ne zoa nban benne' byo chien', dan' ki zına da' bsdle Dios kan nak che yela' zchag na', san cha' ba got benne' byo chien', na' nžoj no'len' lo na' xtiža' Dios dan' bchagen légage'. ³ Ki naken, kate' ne zoa nban benne' byo chien', cha' no'len' wchág ná'lene' no benne' byo yoble, gone' doľa' da' wká'n ditjen yela' zchag na', san cha' ba got benne' byo chien', na' nžoj no'len' lo na' xtiža' Dios na', na' na'a, cha' wchág ná'lene' to benne' byo yoble, bi gone' doľa' da' zka'n ditjen yela' zchag na'.

⁴ Lezka' žaken chele, zí'na'do' ka'. Dan' nžagle Benne' Criston', naken ka' ba nátkezele le'e, na' biž yo'ole lo na' da' bchi'le Moisés žo'o, nich gak gake che Benne' yoblen'. Na'a nakle che Benne' Criston', Bennen' bebane' lo yela' got. Ki naken nich gak gonžo da' žaz laže' Dios. ⁵ Katen' wyo'ožo lo na' yela' benachze chežo, da' zına xtiža' Dios benen ga gok bia'gak da' ka' wzé láže'žo da' bi zej naken chawe', da' ka' béngaken žin lo beľa' žen chežo nich góngaken ga gatžo. ⁶ Na'a ba belažo lo na' da' bchi'le Moisés žo'o dan' nátkežo kan nak da' zına xtiže'e, dan' bchi'len žo'o zga'ale. Ki naken nich gak gonžo xchin Dios lo yela' nban kobe da' žonn Dios Be' La'y chežo, na' kege gonžon lo da' ba wdé chen, dan' naken dan' bchi'le Moisés žo'o.

Zoaľen neda' da' naken doľa'

⁷ Bižkze mnažo na'a? žŽon da' wnnakze Dios ga žona' doľa'? Bi žonen ki, san chela' bi bzejni'il neda' da' zına xtiže'e, bi wnnezla' nak doľa' da' žona'. Chela' bi zoa lo da' wnnakze' Le' da' znnan: "Bi se lažo'o da' de che lježo'" bi nnezla' nak doľa' yela' zze laže' da' de che lježa'. ⁸ Kate' benla' xtiže'e,

na' gókbe'ela' da' nak doľa' žonen žin lo beľa' žen chia', na' benen ga gókbe'ela' zze laža'a yógo'te da' kegle. Gan bi na' la' xtiže'e, bi nak bia' da' naken doľa'. ⁹ Ža ni'te, kate' bi na' yenla' xtiža' Dios, gokla' zoa' nbana', san kate' benla' xtiže'e, gókbe'ela' nbaga'a doľa', na' goka' ka to benne' gat law Dios. ¹⁰ Dios bdixjwe' da' zına xtiže'e nich gonen ga gata' yela' nban chežo, san benen ga gókbe'ela' ba natkza'. ¹¹ Gok bia' nchíxela' kan nak doľa', dan' ben xtiže'e ga gókbe'ela' nbaga'a doľa', na' žala' gata'.

¹² Che len, la'y nak xtiža' Dios, na' la'y, na' chawe', na' xtan nak da' bchi'le' žo'o. ¹³ žBen da' naken chawe' ga goka' ka to benne' gat? Bi naken ki, san da' nak doľa' gok bian' ni'a che da' naken chawe', na' benen ga gókbe'ela' ba natkza' nich gak bia' nak doľa' da' žona'. Ki goken nich gak bia' ni'a che xtiža' Dios yógo'te da' zej naken doľa' zej nakle'en da' zinnj.

¹⁴ Nnezlžo Dios Be' La'y benne' chežo xtiža' Dios, san neda' naka' benachze, na' yoa'a lo na' doľa' ka to benne' ndo'w chen.

¹⁵ Na'a, bi žejni'ila' da' žona'. Žénela' gona' kan zına xtiža' Dios, san bi žona' dan' žénela' gona'. Da' žona' naken doľa' da' bi zle'ela' chawe'. ¹⁶ Žona' doľa' la'kze bi žénela' gona' doľan'. Ki naken dan' xtiža' Dios žsedlen neda' bi naken chawe' da' žona'. Che len nak bia' nak chawe' da' zına xtiže'e. ¹⁷ Ki naken, kege nedza' žona' doľan', san doľa' da' zoaľen neda' žonen ga žona' doľan'. ¹⁸ Nnezla' da' nak chawe' bi zóaľenen neda', o žala' nnia', dan' naken chawe' bi zóaľenen da' nak yela' benachze chia'. Žénela' gona' dan' naken chawe', san la' nedza' bi gak gonan'. ¹⁹ Bi žona' da' naken chawe' da' žénela' gona', san zónteza' da' kegle da' bi žénela' gona'. ²⁰ Che len, cha' žona' doľa' da' bi žénela' gona', kege nedkza' žonan', san doľa' da' zóaľenen neda' žonen ga žona' doľan'.

²¹ Ki nak da' žaken chežo yógo'težo. Kate' žénelžo gonžo da' naken chawe', zoaľen žo'o da' žonen ga žonžo da' kegle. ²² Lo yichj lázda'wa' žaz laža'a xtiža' Dios, ²³ san žákbe'ela' zoa da' zına bia' neda' da' zoaľen beľa' žen chia', na' to da' zži'i che xtiža' Dios yo'on lo yichj lázda'wa'. Dan' zóaľenen beľa' žen chia' žonen ga žona' doľa'.

²⁴ jDa' nyáche'le'e naken chia' neda'! žNožkze benne' gak yeslé' neda' lo yela'

benachze chia' da' žonen ga žona' doľa'?
²⁵ |žoxken Dios, ba belažo na'a ni'a che da'
 ben Xanžo Jesús, Benne' Criston'! Che len,
 kan nak da' yo'on lo yichj lǎzda'wa' žona'
 kan znna xtiža' Dios, la'kze yela' benachze
 chia' žonen ga žénela' gona' doľa'.

8

Da' gak gonžo dan' zoalen Dios Be' La'y
 žo'o

¹ Che len, benne' ka' zej nake' toze len
 Jesús, Benne' Criston', biž bi zia zej nbage'e,
 benne' ka' biž žóngake' kan žénele yela' be-
 nachze chégake', san žóngake' kan žénele
 Dios Be' La'y. ² Dan' naka' toze len Jesusen',
 Dios Be' La'y, Bennen' nbánlenžo, žákłene'
 neda'. Che len, ba belá' lo da' benen ga
 bena' doľa', na' lezka' lo yela' got. ³ Ba ben
 Dios da' bi gok gon da' bchi'le' žo'o. Bi
 be gok gonen da' gáklenen žo'o dan' nakžo
 benachze. Che len Dios bsele'e Zi'nkze',
 Bennen' beyake' benách kan nakžo žo'o,
 nakžo benách doľa' ka', san Le' bi be dola'
 bene'. Besbaga' kwine' doľa' da' wbága'žo
 žo'o, na' ka' goken, Dios bchoge' chie' gote'
 ni'a che dola' da' žonžo lo yela' benachze
 chežo nich biž ga'nžo lo na' doľan'. ⁴ Ki
 bene' nich gak gonžo da' zej naken chawe'
 da' že' xtiža' Dios žo'o gonžo, nolžo biž
 žonžo kan žénele yela' benachze chežo, san
 žonžo kan žénele Dios Be' La'y.

⁵ Benne' ka', benne' žóngake' kan žénele
 yela' benachze chégake', že' lǎže'gake' da'
 naken che yela' benachze chégake', san
 benne' ka' žóngake' kan žénele Dios Be'
 La'y, že' lǎže'gake' da' naken che Dios Be'
 La'y. ⁶ Cha' že' lǎže'zežo da' naken che
 yela' benachze chežo, gatžo to chi'ize, san
 cha' že' lǎže'žo da' naken che Dios Be' La'y,
 ba napžo yela' nban da' zejłi kanne, na'
 zga'n ži yichj lǎzdo'žo. ⁷ No benne' že'
 lǎže'ze' da' naken che yela' benachze chie',
 bi zchage' Dios chawe', dan' bi žon bennen'
 kan znna xtiža' Dios, na' bi gak gonen'. ⁸ Che
 len, benne' ka' žóngake' kan žénele yela'
 benachze chégake', bi gak góngake' da' žaz
 laže' Dios.

⁹ Na'a, le'e biž žonle kan žénele yela'
 benachze chele, san žonle kan žénele Dios
 Be' La'y dan' zóalénkze' Le' le'e. Benne'
 Criston' bsele'e Dios Be' La'y chežo. No
 benne' bi zoalen Dios Be' La'y le', bi nake'

toze len Benne' Criston'. ¹⁰ Cha' Benne'
 Criston' zóalene' le'e, la'kze gat yela' be-
 nachze chele ni'a che doľa', soale nbanle
 ni'a che Dios Be' La'y dan' ben Dios ga
 nakle chawe' lawe' Le'. ¹¹ Be' La'y che
 Dios, Bennen' besbane' Jesusen' lo yela' got,
 zóalene' le'e. Dios, Bennen' besbankze'
 Jesús, Benne' Criston', lo yela' got, gone' ga
 yebanle le'e lo belá' žen chele da' žatkzen.
 Ki gone' dan' zoalen Dios Be' La'y le'e.

¹² Che len, zi'na'do' ka', zoa to da'
 nbága'žo, san kege che yela' benachze
 chežo, nich bi gonžo kan žénele yela' be-
 nachze chežo na'. ¹³ Cha' žonle kan žénele
 yela' benachze chele, gatle to chi'ize, san
 cha', len yela' wak che Dios Be' La'y, žonle
 ga kwia yi' da' žonle lo yela' benachze chele,
 na' gaple yela' nban da' zejłi kanne.

¹⁴ Zej nak zi'nkze Dios yógo'te benne' ka'
 žóngake' ka' žénele Dios Be' La'y. ¹⁵ Dios Be'
 La'y na', Bennen' zóalene' le'e, bi bnnite'e
 le'e da' yoble ka' benne' ndow' ka' nich
 žébele, san ba bene' le'e zi'nkze Dios, na'
 Lekze' žone' ga žližžo Dios, na' znnažo:
 "Xe." ¹⁶ Dios Be' La'y na' zzejni'ikzele' be'
 nakkžžo, na' žone' ga nnezłžo nakžo zi'n
 Dios. ¹⁷ Cha' ba nakžo zi'n Dios, lezka' da'
 zej naken che Xažo Dios gata' chežo tzen
 len Benne' Criston'. Ki gaken chežo cha'
 sáka'lenžo tzen Benne' Criston' nich tzen
 len Le' soažo lo yela' bani' chie'.

¹⁸ Žekla' neda', da' zzáka'žo na'a bi be
 naken kan nak yela' bani' da' gata' chežo ža
 da' ba za'. ¹⁹ Zbezgak yógo'te da' ben Dios,
 na' žak lǎže'gaken žinte ža na' katen' Dios
 włoe'ele' law zej nak zi'nkze' benne' ka'
 žejłé'gake' chie' Le'. ²⁰ Yógo'te da' ben Dios
 wdégaken lo na' da' žonen ga kwia yi'gaken,
 kege dan' gónegeklen gaken ki, san ki gok-
 en dan' ben Dios ga naken ki. Lezka'
 bene' ga gak wxén lǎže'gak Le' da' ka' bene',
²¹ na' yelagak yógo'te da' ka' ben Dios lo da'
 žonen ga zbía yi'gaken. Ki naken, lezka'
 yebégeklen lo yela' žeslá da' záka'le'en da'
 yebéłengekle benne' ka' zej nake' zi'n Dios.
²² Nnezłžo yógo'te da' ben Dios zzáka'gaken
 na' zejte na'a ža, kan zzaka' to no'le za' galj
 bi'do' chie'. ²³ Kégeze yežlyó nga zzakan',
 san lezka' zzáka'žo žo'o, la'kze Dios Be'
 La'y zóalene' žo'o. Le' nake' chežo da'
 złoe'elen žo'o kan gákkzežo. Zzáka'žo kate'
 ne zbezžo ža na' katen' Dios włoe'ele' law
 nakžo zi'nkze' ka', ža na' lezka' yeskobe'

beła' žen chežo. ²⁴ Dan' žxen láže'žo gone' da' ni, belažo žo'o, san cha' gak le'elžo dan' žxen láže'žo, bi naken to da' zbez láže'žon. Bi zbežžo da' ba zle'elžon. ²⁵ Na'a, cha' žxen láže'žo to da' bi zle'elžo, na' lo yela' zbez zen laže' zbezžon.

²⁶ Lezka' Dios Be' La'y žáklene' žo'o kate' žedó láže'žo, dan' bi nnezlžo bi žala' nnablžo Dios, san Dios Be' La'y zdekze' xtíža'žo law Dios, na' lo yela' znnab chie' zbeže láže'li'e, kan bi gak no benne' nne'.

²⁷ Dios zwie' da' yo'o lo yichj lázdo'gak benách ka', na' nnezle' da' žénele nna Dios Be' La'y na', na' Le', kan žénekeze Dios, zdie' xtíža'gak benne' ka' law Dios, benne' ka' zej nake' toze len Benne' Criston'.

Ba belažo dan' yo'ožo Benne' Cristo

²⁸ Nnezlžo yógo'te da' žak chegak benne' ka' zej nži'ile' Dios žon cháwe'gaken lé-gake', benne' ka' bliž Dios légage' kan wn-nakze' gone'. ²⁹ Benne' ka' wéžkeze Dios zga'ale, lezka' bzoe' chégake' zga'ale gák-gake' tlebe kan nak Zi'nkze', nich gak blo Zi'nen' ladjw benne' zan, benne' lježe ka'. ³⁰ Benne' ka' bzoa Dios chégake' zga'ale kan žala' gákgake', lezka' bliže' légage', na' benne' ka' bliže', bene' légage' chawe' lawe' Le', na' benne' ka' bene' légage' chawe', lezka' ba bzoe' chégake' sí'gake' yela' baní' chie'.

³¹ ¿Bizkze nnažo na'a kan zej nak da' ki? Cha' Dios žáklene' žo'o, bi žala' žébežo la'kze soa da' gongak benách ka' chežo.

³² Dios, dot laže'e benne' chežo Zi'nkzen'. Bdie' Le' nich gote' lo wlažžo žo'o. Cha' ki ben Dios, žbi gónnli'e chežo tzen len Zi'nen' yógo'te da' žiážjelžo? ³³ ¿Nozkze benne' gak yesbage'e benne' ka' zia, benne' ka' wéžkeze Dios? Bi gak nitó benne' dan' benkze Dios ga ba beyakžo chawe' lawe' Le'. ³⁴ ¿Nozkze benne' gak choge' chežo gatžo to chi'ize? Bi gak nitó benne' dan' gotkze Benne' Criston' lo wlažžo žo'o, na' da' nakže zen, bebane' lo yela' got, na' na'a zoe' kwit li ža che Dios gan nzi' lo ne'e yela' wnná bia', na' znne chawe'e lo wlažžo žo'o law Dios. ³⁵ La'kze zoa bi da' žaken chežo, nnézkzelžo Benne' Criston' nži'ile' žo'o. Nnezlžo nži'ile' žo'o la'kze zžáka'žo, o la'kze nak nyache' láže'žo,

la'kze zbia láže'gak benách ka' žo'o, o la'kze zdonžo,

o la'kze žiažje da' gákwžo, o la'kze žon zož chežo,

o la'kze gotgak benách ka' žo'o.

³⁶ Kan zej nak da' ki nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Dan' nakžo chio' Le',

žóntezgak benách ka' ga gatžo.

Nakžo ka zila' ka',

bia ka' ndégakba' lo na' benne' gote' lé-gakba'.

³⁷ Na'a, dan' Bennen' nži'ile' žo'o zóalene' žo'o, žxen láže'žo soelžo lo da' žaken chežo.

³⁸⁻³⁹ Che len žekla' neda':

Bi be sáke'le gonen ga biž ži'il Dios žo'o.

Nži'ile' žo'o dan' nakžo toze len Xanžo Jesús, Benne' Criston'.

Bi sáke'le gon yela' got o yela' nban ga biž ži'ile' žo'o,

na' kege wbás che ya' abá ka',

o benne' wnná bia' ka', o yela' wak che da' xiwe',

o bíte'teze da' zoan, o bíte'teze da' zan',

o to da' že' ža'le, o to da' že' že'le,

o bíte'teze da' ben Dios.

9

Dios wéžke' benne' Israel ka' nich gákgake' chie'

¹ Zchalja' da' naken dot da' li dan' naka' che Benne' Criston', na' da' znnia' naken tlebe len da' znnakze Dios Be' La'y lo yichj lázda'wa'. Bi žon laža'a. ² Žakle'e ny-ache' laža'a, na' žéktezela', ³ dan' žak laža'a gona' ga yelagak lježa' ka', benne' wlaž chia' ka'. Chela' gaklen légage', yénezkzela' yebéj yichj Dios neda', na' kwáslena' Benne' Criston'. ⁴ Benne' wlaž chia' ka' zej nake' za'só Israel, na' Dios bi'e légage' latje gákgake' zi'nkze' ka'. Yela' baní' che Dios wzóalenen légage', na' Dios bdie' lo ná'gake' diža' chie' da' zka'n chawen', na' lezka' da' bchi'le' žo'o. Bliže' légage' nich wká'n zéngake' Le', na' bchebe laže'e gon chawe'e yógo'te benách zi'to' ka' ni'a ché-gake'. ⁵ Zej nake' za'sógak xa wdé cheto', Bran, na' Isaak, na' Jakob, na' ladjw ljéž-gake' ka', kan nak yela' benách chie', golj Benne' Criston', Bennen' nakkze' Dios, na' znná bi'e yógo'te. ¡Ga'n zénteze' Le'! Ka'kze gaken.

⁶ La'kze yógo'te benne' wlaž chia' ka' bi nzi' lo ná'gake' Benne' Criston', bi žala' nnažo: "Beyák xtíža' Dios dáche'ze." Kege yógo'te za'só Israel zej nake' da' li benne'

Israel ka', benne' ka' zej nake' che Dios.
 7 La'kze golvjak benne' zan za'só Bran, kege yógo'tegake' gókgake' da' li za'só Bran na', san naken kan nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Za'só Isaak ka' gákgakze' da' li za'só' ka'." 8 Ki naken, benne' ka' zej nake' zi'n to benne', bennen' nake' che Dios, kege yógo'tegake' zej nake' zi'nkze Dios. Na'a, benne' ka' nálgake' ni'a che da' bchebe laže' Dios zej nakze' da' li za'só Bran na'. 9 Dan' bchebe laže' Dios bi da' wnezjwe' che Bran na' znnan ki: "Yetó yiz na'a ža yelá'a, na' Sara, zo'lo', galje to bi' byodo' chie'."

10 Kégeze da' ni goken ki, san lezka' katen' Rebeka ne noe'e bi' byodo' ka' che Isaak, xa wdé cheto', lo li'e, 11-13 katen' bi na' gálgakbe', na' bi na' góngakbe' da' nak chawe' o da' kegle, Dios gože' Rebeka na', na' wnné': "Xkwide' nežw chio' gonbe' xchin xkwide' bežopen'." Da' ni naken tlebe len da' nyejw le'e yiche kan wnná Dios, dan' znnan: "Bži'ila' Jakob, na' kege Esaú." Ka' goken, bga'n choch da' bzoa Dios to chi'ize kan nak chegak benne' ka' ba wžekze' Le'. Che len bi žaken ki ni'a che to da' gak gongak benách ka', san naken ki dan' zbekeze Dios no benne' žliže'.

14 ŽBizkze nnažo na'a? žŽon Dios da' kegle? Bi žonen'. 15 Dios gože' Moisés, na' wnné': "Yeyache' láže'la' no benne' žénela' yeyache' láže'la'-ne', na' we' laža'a no benne' žénela' we' laža'a-ne'." 16 Che len, bi žaken ki ni'a che da' žénegekle benách ka', o dan' žon byene to benne', san naken dan' žénekezele Dios, Bennen' žeyache' láže'le' benách ka'. 17 Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y kan Dios gože' Benne' Faraón, katen' wnné': "Che len bzoa' le' gan znná bi'o nich wlo'e'ela' law yela' wak zen chia' ni'a chio' le', na' gona' ga gónbia'gak benách ka' nníta'gake' dot yežlyó da' nakkza' neda'." 18 Ki naken, Dios žeyache' láže'le' no benne' žénekezele', na' lezka' žone' ziže yichj lázdo'w no benne' žénele' gone' ziže yichj lázda'we', kan bene' che Benne' Faraón na'.

19 Na'a ye'le neda': "Cha' ki naken, žBiz chen' žesbaga' Dios benách ka' zia? žNozkze benne' gak wsejwe' xnez Dios nich bi gone' da' žénekezele' Le'?" 20 Bi naken ki. žNozkze le' znnio' che Dios? žWak to yeso' da' naken yo yen' benne' wen že'e, na'

nnan: "žBiz chen' beno' neda' ki?" 21 žBi nzi' lo na' benne' wen že'e gone' che gona' na' to yeso' da' wkonlžon žin ga nla' law, na' che la' gona' na'ze gone' yetó yeso' da' wkonlžon žin ga bi nla' law?

22 Gónekzele Dios wlo'e'ele' law kan wsaka' zi'e no benne' wen da' kegle, na' gone' ga gak bia' yela' wak zen chie', san lo yela' zbez zen laže' chie' bzoole' benne' ka' žala' choge' chégake' gátgake', benne' ka' zej nbage'e zia, da' žon byenen wžia yi'e légake'. 23 Ki ben Dios nich gak bia' záka'le'e yela' baní' chie', dan' žlo'e'ele' law lawgak benne' ka' žeyache' láže'le', benne' ka' bzo'e' chégake' zga'ale sóagake' lo yela' baní' chien'. 24 Dios bliže' benách ki. Kégeze bliže' neto', benne' judío ka', san lezka' bliže' benách zi'to' ka'. 25 Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y da' bchalj Oseas lo wláz Dios, katen' wnné':

Benne' ka' bi zej nake' benách chia' ka', go'a lágake': "Benách chia' ka'."

Na' benne' ka' bi bži'ila', go'a lágake': "Benne' ka' nži'ila'."

26 La' na'ze gan wnnía' kan nak chégake': "Bi nakle benách chia' ka'"

go'a lágake': "Ži'nkze Dios ban'."

27 Na'a, kan nak chegak za'só Israel ka', Isaías wnné':

La'kze yangak za'só Israel ka',

na' nníta'gake' kan že' yox žoa'a to yego zen,
 nbábzegake' yelágake'.

28 Xanžo Dios la' gontie' ga la' lawte

da' bchože' chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga.

29 Lezka' Isaías na' bchalje' zga'ale, na' wnné':

Xanžo Dios, Bennen' nape' dot yela' wnná bia',

chela' bi bka'ne' chežo za'sóžo ka',

ga'nžo kan zej nak yež Sodoma, na' yež Gomorra,

yež ka' bchinj Dios.

Benách Israel ka', na' diža' chawe'

30 žBizkze nnažo na'a? Benne' ka' bi zej nbabe' Israel, na' bi be' láže'gake' yeyákgake' chawe' law Dios, ba beyákgake' chawe' lawe' Le', san beyákgake' chawe' lawe' Le' dan' žejlé'gake' chie'. 31 Na'a, la'kze be' láže'gak benne' Israel ka' gón-gake' kan znná xtiža' Dios, da' žala' gonen

ga gákgake' chawe' lawe' Le', bi gota' ché-gake' da' žala' gata' chégake' dan' žóngake' kan zŋna xtiže'e. ³² ĽBiz chen' goken ki? Ki goken dan' bi bégaken' lo yela' žejlé' chégake' che Dios, san žakze chégake' gó-negekle' góngake' kan zŋna xtiže'e, na' che len bchixgekle', o wak nnažo: bejchégw-gake' lo da' nzin': Yej Gan Žejchégo'gak Benách Ka'. ³³ Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y da' zŋnan:

Le wia nga, wdixjwa' lo yež Sión to benne' byo,

bennen' gake' ka to yej gan chejchégo'gak benách ka',

yej na' gonen ga wchixgekle'.

No benne' chejli'e chie' Le', bi yedoe'ele'.

10

¹ Zí'na'do' ka', da' žak laža'a, na' da' zŋnabla' Dios gone' chegak benách Israel ka', naken gone' ga yelágake'. ² Zzoa lia' chégake', dot láže'gake' že' láže'gake' Dios, san kege len yela' žejní'il li laže'. ³ Bi mnézgekle' kan žon Dios, žonze' ga nakžo chawe' lawe' Le', san žénegekle' gon kwín-gake' chawe' law Dios žakze chégake', na' bi nníta'gake' gaxjw laže' law Dios nich gak gone' Le' légage' chawe' lawe' Le'. 'Beyóž ben Benne' Criston' da' žénele gon da' bchi'le Moisés gonžo. Ben benne' Criston' ga gak yeyakgak yógo'te benách ka' chawe' law Dios, benne' ka' chejlé'gake' chie' Le'.

⁵ Kan nak che no benne' cha' yeyake' chawe' law Dios dan' žone' kan zŋna xtiža' Dios, bzoj Moisés da' zŋnan ki: "Bennen' gone' dot kan zŋna xtiže'e, soe' nbane' dan' žone' ki." ⁶ Na'a, kan nak che no benne' yeyake' chawe' law Dios dan' žejli'e chie' Le', zŋnan ki: "Bi nno' lo yichj laždo'o, bi nno': ĽNozkze benne' kwene' ya'abá che Dios? (dan' naken: nich gone' ga yetj Benne' Criston'), ⁷ na' bi nno': ĽNozkze benne' yetje' gan de latje che benne' gat ka'? (dan' naken, nich gone' ga kwen Benne' Criston', na' yežoje' lo yela' got)." ⁸ Na'a, Ľbizkze zŋnan? Ki zŋnan: "Gawze gan zo' zoakze xtiža' Dios. Lo žo'o, na' lo yichj laždo'o zoa xtiže'e na'." Da' ni naken diža' che da' žejle'žo che Dios dan' zchaljton', na' zŋnato': "Čha' da' zŋno' nak bian' Jesusen' nake' Xano', na' cha' žejli'o dot lažo'o Dios besbane' Le' lo yela' got,

yeló' le'." ¹⁰ Lo yichj láždo'žo žejle'žo che Jesusen' nich yeyakžo chawe', na' ni'a che da' zchaljžo, žloe'elžo dan' nak Jesusen', Benne' Criston', chežo nich yelažo.

¹¹ Nyejw le'e yiche la'y da' zŋnan: "Bi yedo'e'gekle' yógo'te benne' ka' žejlé'gake' chie' Le'." ¹² Dios, tjebe kan že' laže'e benne' judío ka', na' benne' zi'to' ka', benne' ka' nníta'gake' dot yežlyó nga, dan' Xanžo na'kze nake' Xangak yógo'tegake', na' nápli'e bi da' wneziwe' chegak yógo'te benne' ka' zŋnábgekle' Le'. ¹³ Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y da' zŋnan: "Yelagak yógo'te benne' ka' wližgake' La Xanžon'."

¹⁴ ĽNakx gak wližgake' Le' cha' bi žejlé'gake' chie' Le'? ĽNakx gak chejlé'gake' chie' Le' cha' batkle béngkele' kan nak chie'? ĽNakx gak yéngkele' chie' cha' bi zoa no benne' wzenle' légage' xtiže'e? ¹⁵ ĽNakxkze gak wzéngkele' xtiže'e cha' bi seła' no benne' légage'? Kan nak da' ni nyejw le'e yiche da' zŋnan: "Ba nez zen gaken chegak benne' ka' žingak benne' ka' gan nníta'gake', benne' ka' zcháljgake' da' zka'n ži yichj láždo'žo." Ki zŋna diža' chawe' che Benne' Criston'.

¹⁶ Na'a, kege yógo'tegake' wzí' lo ná'gake' diža' chawen'. Kan nak da' ni, Isaías wnné': "Xan, Ľnozke benne' bejli'e da' bchaljton'?" ¹⁷ Ki naken, benne' ka' yéngkele' chejlé'gake' chie' Le', na' dan' žala' yéngeklen' naken xtiža' Benne' Criston'.

¹⁸ Na'a zŋnia': "ĽBi béngeklen'?" Da' li béngeklen', kan nyejw le'e yiche la'y da' zŋnan:

Benle chí'igake' dot yežlyó nga.

Yógo'te latje bžingak xtiža'gake'.

¹⁹ Lezka' zŋnaba': "ĽBi gókbe'gekle' benne' Israel ka' da' ni?" Da' li gókbe'gekle'. Gan wžo law, bchalj Moisés lo wláz Dios, na' wnné':

Gonkza' ga gé'elele le'e,

dan' ži'ila' benách ka' bi zej nbáblene' le'e.

Ni'a chegak benách ka' bi žejní'igekle' gona' ga ža'ale.

²⁰ Wdé na' Isaías na' gókli'e benne' wechóg laže', na' bchalje' lo wláz Dios, na' wnné':

Benne' ka', benne' bi bdíljgake' neda', bžélgekle' neda'.

Bloe'e lawa' lawgak benne' ka' bi be wnábgekle' neda'.

²¹ Na'a, kan nak chegak benne' Israel ka', bchalj Isaiás na' lo wláž Dios, na' wnné': "Tža tža bli na'a, na' bliža' benách ka' bi žóngake' kan zna xtiža'a, na' zžóagake' neda' chela'ale."

11

No benne' ka' yelágake' ladjw benách Israel ka'

¹ Na'a znnaba': ¿Bebéj yichj Dios benách Israel ka' to chi'ize? Bi naken ki. Nedkza' naka' benne' Israel. Naka' za'só Bran, na' nbaba' ljež Benjamín ka', zi'nkze Israel na'. ² Dios bi bebéj yichje' benách chie' ka', benne' ka' wžekze' Le' ža ni'te nich gágake' che Leze'. ¿Bi nnéžlele dan' nyejw le'e yiche la'y kan ben Lías, bennen' bchalje' lo wláž Dios? Bliže' Dios, na' besbage'e benách Israel ka' zia, na' wnné': ³ "Xan, ba bétgake' benne' ka' bcháljgake' lo wlazo' Le', na' bchínnjgake' bkog la'y chio' ka' gan bzeyto' bia beždo' ka' lawo' Le'. Toza' neda' nga'na' chio', na' žénegekle' gótgake' neda'." ⁴ Na'a, ¿biz bechebe Dios? Ki wnné': "Žape chi'a chonnalj chi gaywá' benne' chia' ka', benne' ka' bi zzoa žíbgake' lawgak lo'a ka' zej nzin' Baal." ⁵ Lezka' naken ža ni zoažo na'a, zej nga'n bałe benne' Israel ka', benne' ka' wžekze' Dios nich gágake' chie' Le'. Le' žape chi'ikze' légake'. ⁶ Cha' naken da' žonze' Le' ni'a chégake', bi naken ni'a che to da' gak góngake'. Chela' goken ni'a che to da' gak gonžo, dan' žonze' Dios ni'a chežo biž gaken to da' žonze' ni'a chežo.

⁷ ¿Bizkze' mnažo na'a? Bi wzí'gak benne' Israel ka' dan' bđljgake', san ba wzí'gaken benne' ka' wžekze' Dios nich gágake' chie' Le', na' yezíka'že' ka', Dios bene' zižje yichj láždo'gake'. ⁸ Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Dios bene' ga zej nake' chol laže'." Ki bene', na' la'kze' gak lé'egekle' da' žone' Le', na' yéngekle' xtiže'e, bi žejní'igekle'. Ki naken chégake' na' zejte ža ni zoažo na'a. ⁹ Kan nak da' ni lezka' bchalj Dabí, katen' wnné':

Lni ka' chégake' yeyákgaken da' séngaken légake',

na' ka' to do yelj gan chéjgake'.

Lezka' góngaken ga chíxgekle',

na' Dios wsaka' zi'e légake'.

¹⁰ Cholgak yej lágwage', nich bi lé'egekle',

na' to chi'ize yéchwgage' nich wá'gake' ywa'.

Kan gak yelagak benách ka' bi zej nake' benne' judío

¹¹ Na'a znnia': ¿Bchíxgekle' benne' judío ka' ga bžinte wnitgekle' to chi'ize? Bi goken ki, san bžóagake' xtiža' Dios chela'ale, na' na'a Dios žoe'e latje yelagak benne' ka' bi zej nake' benne' judío nich gone' ga gé'egekle' benne' judío ka' légake'. ¹² Dan' bengak benne' judío ka', bchíxgekle', bennen ga bžin da' naken ka' to yela' wnni'a zen chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. Cha' ki goken, gota' to yela' wnni'a zen chegak benne' ka' bi zej nake' benne' judío dan' wnitgekle' benne' judío ka', na' da' zenle'eže' gata' chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga kate' yeyakgak benne' judío ka' che Dios.

¹³ Na'a žapa' le'e, benne' ka' bi nakle benne' judío, znnia': dan' naka' wbás bselá' Dios nich wzenla' benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka' xtiže'e, žkónle'ela' žin dan' nzi' lo na'a, ¹⁴ nich gak gona' ga gé'egekle' benne' wláž chia' ka' le'e, na' nich gona' ga yelágake' bałe'. ¹⁵ Cha' gota' latje chegak benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga yeyákgake' che Dios dan' wnitgekle' benne' judío ka' latje chégake', na' da' zénle'eže' gata' chegak benách ka', kate' benne' judío ka' yeyákgake' lo latje ché-gakkze' na'. Gaken kan žak kate' žebangak benne' gat ka'. ¹⁶ Cha' znéjwžo che Dios kwa nildo' da' žebejžon néžwle, lezka' kwa dan' nga'nen naken che Leze', na' cha' mnažo nak che Dios lwe yag, lezka' ni'a nen zej naken che Leze'.

¹⁷ Zej nak bałe benne' judío ka' ka' ni'a na' to yag olibo chawe' da' ka' zej nžogen, na' le'e, ka' ni'a na' to yag olibo yixe', bejda'le yag olibo chawen', na' beyazle lo latje chegak benne' ka' wžóggake', na' zzi'le da' žonn lwen, na' xis yag olibo chawen'. ¹⁸ Che len, bi wkán' zen kwinle, bi wzoale chela'ale benne' ka' zej nake' ka' ni'a nen ka', da' zej nžogen. Cha' žka'n zen kwinle, žála' nnéžlele kege le'e zrawle lwe yagen', san lwe yagen' zwawn le'e.

¹⁹ Wak nno': "Wžoggak ni'a na' yagen' nich gak chaza' neda' lo latje chégaken."

²⁰ Da' znnno' naken dot da' li, san wžóggake' dan' bi bejle'gake' che Dios, na' bejdó'o le'

yagen' dan' žejli'o che Dios. Che len, bi žala' wká'n zen kwino', san žala' žebo' Dios. ²¹ Cha' bsaka' zi'i Dios benne' ka', benne' ka' zej nakkze' ni'a na' yag chawen', lezka' wsaka' zi'e le'. ²² Na'a, bwia nga kan nak Dios ži'i laže', na' lezka' kan žsaka' zi'li'e no benne'. Da' li žsaka' zi'li'e benne' ka' bchíxgekle', san nake' ži'i laže' len le'. Che len, žala' góntezo' da' naken tlebe len yela' ži'i laže' chie' na', nich bi choge' lezka' le' lo yag chien'. ²³ Lezka' gaken chégake' cha' bi gá'ngake' lo yela' bi žejlé' chégake', na' chejtá'gake' da' yoble lo yagen', dan' nap Dios yela' wak gone' ga chejtá'gaken' da' yoble. ²⁴ Nako' le' ka ni'a na' yag olibo yixe' da' bchogen', na' bejtó'o yag olibo chawen' gan nitó benne' wdé' ni'a na' to yag yixe'. Bi gakže zede chegak benne' ka' zej nakkze' ka ni'a na' yag chawen', chejtá'gake' da' yoble lo yag chégakkzen'.

Kan gak yelagak benách Israel ka'

²⁵ Ži'na'do' ka', žénela' nnézlele da' ni da' bgachen', nich bi wká'n zen kwino' ni'a che yela' žejni'il chele. Bałe benne' Israel ka' beyákgake' zižje laže', na' ki gákgake' ga žinže ža yógo'te benách ka', benne' bi zej nake' benne' judío ka', benne' ka' žala' yelágake', ba zej nbabe' gan žnna bia' Dios. ²⁶ Te na' gata' latje yelagak yógo'te benne' Israel ka', kan nyejw le'e yiche la'y, da' žnnan:

Žoj Benne' Weslá lo yež Sión,
na' yeké'e da' kegle da' bengak za'só Jakob ka'.

²⁷ Da' ni naken diža' žag da' gónlena' légake' katen' yeká'a doła' da' zej nbage'e.

²⁸ Ki naken, bzóagake' diža' žag da' ben Dios cheła'ale, na' Dios wléj yichje' légake' nich gak yelale le'e, san lezka' nži'il Dios légake', dan' wžekze' Le' xa xtó'gake' ka'.

²⁹ To chi'ize znezjw Dios da' znezjwe', na' to chi'ize zbie' benách ka'. ³⁰ Kan nak chele, zga'ale bi benle kan žnna xtiža' Dios, na' na'a Dios žeyache' láže'le' le'e dan' bi bengak benne' judío ka' kan wnnakze' Le'.

³¹ Lezka' žaken chégake' na'a, bi žóngake' kan wnná Dios, san ki gakzen na' zejte Dios yeyache' láže'le' légake', kan žeyache' láže'le' le'e na'a. ³² Dios wléj yichje' yógo'te benách ka' bzóagake' xtiže'e cheła'ale, nich gak yeyache' láže'le' yógo'tegake'.

³³ Zenle'e nak yela' wnni'a che Dios, dan' naken yela' wak zen chie', na' yela' žejni'il chie'. Bi gak nitó benne' chejni'ile' da' bzoa Dios gone', na' bi gak no benne' nnezle' da' ka' žon Dios. ³⁴ žNozkze benne' žejni'ile' da' zza' laže' Xanžon'? žNozkze benne' gak wzejni'ile' Le'? ³⁵ žNozkze benne' zoa da' bnezjwe' che Dios nich gon byenen bi da' yebí'i Dios chie'? ³⁶ Yógo'te da' zej den zej nžojen lo na' Dios, na' zej nntan' ni'a chie' Le', na' zej nntan' nich yebélenle' Le' légaken. žGa'n zen Dios to chi'ize! Ka'kze gaken.

12

Žala' wdé kwino' lo na' Dios
¹ Ži'na'do' ka'. Dios žeyache' láže'le' žo'o. Che len žata'yoela' le'e wdé kwino' lo na' Dios, na' gake ka to da' nak ban da' zdežo law Dios, nich gake che Leze', dan' naken to da' žaz laže' Dios. Da' ni žala' gonle, da' naken tlebe len da' zka'n zenžo Dios. ² Biž gonle tlebe kan žongak benách ka' nništa'gake' ža ni zoažo na'a, san le gak benách kobe ka' dan' ba bkob Dios yichj láždo'le. Le gon ki nich gak nnézlele da' chawe' da' žénele Dios gonle, dan' žaz laže' e Le', na' da' naken dot li laže'.

³ Na'a, dan' zoa da' bde Dios lo na'a, žapa' yógo'tele: bi wká'n zen kwino', da' bi žala' gonle, san žala' gake gaxjw laže' kan zza' láže'le, na' kan nak yela' žejlé' chele da' benn Dios che chele. ⁴ Kan nak toze beła' žen chežo, la'kze da' zan da' ka' zej dan', na' kege toze žin žon to to da' ka', ⁵ lezka' naken chežo. La'kze benne' zan nakžo, nakžo ka toze beła' žen dan' nžagžo žo'o Benne' Criston', na' che len yógo'težo nakžo toze tožo len yetožo.

⁶ To tožo nzi' lo na'žo to da' benn Dios chežo, na' nža' to ton kan nak da' benne' che chežo.

No benne' Dios bnezjwe' chie' wchalje' lo wlaže' Le', len yela' žejlé' chie', žala' wchalje'.

⁷ No benne' Dios bnezjwe' chie' gone' x-chine', cháwe'do' žala' gonen'.

No benne' Dios bnezjwe' chie' wsdle' benách ka', cháwe'do' žala' wsdle' légake'.

⁸ No benne' Dios bnezjwe' chie' wzejni'ile' benách ka', na' cháwe'do' žala' wzejni'ile' légake'.

No benne' bi da' wnezwje' che no benne'
yoble, dot laže'e žala' wnezwjen'.
No benne' zŋna bi'e benách ka', lo yela'
gaxjw laže' žala' gonon'.
No benne' žáklene' lježe' ka', len yela' žebél
žala' gonon'.

Kan žala' gon no benne' nake' toze len
Jesús

⁹ Žala' ži'ile lježle ka' dot láže'le.

Le wzóa da' kegle cheła'ale.

Le we' laže' gonle da' naken chawe'.

¹⁰ Le ži'il lježle ka' kan nži'il kwinkzle.

Kan žaple ba la'ne lježle žala' gonle ga
gakže' benne' blo.

¹¹ Le gon chóchteze láže'le, na' bi wedle.

Le gon xchin Xanžon' dot láže'le.

¹² Le yebél dan' zoa da' žxen láže'le.

Le kwez zen laže' kate' bi zzáka'le.

Le wcháljenteze Dios.

¹³ Le wnezw benách ka' che Jesusen' da'
žιάžjegekle'.

Le we' gan chejnníta'gak benne' ka'
zlá'gake' ližle.

¹⁴ Le nnable Dios gon chawe'e benne' ka'
zbia láže'gake' le'e.

Le nnab gak chawe' chégake', na' bi wžiale
légake' zia.

¹⁵ Le yebél tzen len benne' ka' žebégekle'.

Le kwéželen benne' ka' zbéžegake'.

¹⁶ Le gak toze len lježle ka'.

Bi wká'n zen kwínle, san le gonlen tzen
benne' gaxjw laže' ka'.

Bi gekle ba naple dot yela' žejní'il.

¹⁷ Bi yebi'ile che nitó benne', bi gonle da' zia
che no benne' žone' chele da' zia.

Le gon da' nak chawe' chegak yógo'te
benách.

¹⁸ Cha' sáke'le, le kwez chawe' len yógo'te
benách.

¹⁹ Ži'na'do' ka', bi yezi'le wzón benách
ka' la' le'eze, san le we' latje yebi' Dios
chegak benne' ka', dan' nyejw le'e yiche
la'y da' znan: "Nedkza' yezi'a wzón. Neda'
yebi'a chegak benách ka'." Ki wnná Xanžo
Dios. ²⁰ Lezka' znan: "Čha' zoa no benne' bi
zle'e'le' le' chawe', na' čha' zdone', bnezjw
da' gawe'. Čha' zbile' nis, bnezjw da' ye'je'."
Kate' gono' ki, gono' ga yedoé'el bennen'.

²¹ Bi go'o latje nna bia' da' kegle le', san
wnná bia' da' keglen', wkonlo' žin da' naken
chawe'.

13

¹ Yógo'tele žala' gonle kan znnagak
benne' yolawe' ka'. Dios bdekze' lo ná'gake'
yela' wnná bia' da' zej nzi'e, na' wak
nnažo bnníta'kze' Le' benne' ka' lo latje
chégake'. ² Čhe len, no benne' zzoe' no
benne' yolawe' cheła'ale, zzoe' cheła'ale
to da' bzoa Dios, na' benne' ka' žóngake' ki,
choge' chégake' kwia yí'gake'. ³ Zej nni'a
benne' yolawe' ka', kege nich wchébegake'
no benne' žone' da' naken chawe', san nich
wchébegake' no benne' žone' da' zinnj.
Čha' ženelo' gono' ga bi wchébegake' le',
ben da' naken chawe', na' yežjo' chawe'
gan zchi'a láže'gake'. ⁴ Benne' yolawen'
nake' ni'a na' Dios nich gáklene' le', san
čha' žono' da' zinnj, na' žala' žebo', dan' bi
noe'e dáče'ze bar che yolawe'. Nake' ni'a
na' Dios nich yebi'e da' žeyala' no benne'
žone' da' zinnj. ⁵ Čhe len žon byenen gonle
kan zŋna bennen' nzi' lo ne'e yela' wnná
bia', kégeze dan' bde Dios lo ne'e wsaka' zi'e
le'e, san lezka' nich kwe' ži yichj láždo'le
law Dios. ⁶ Čhe len žízjwle lazle che yolawe',
dan' zej nak benne' yolawe' ka' ni'a na' Dios,
na' žóngake' da' bdi'e Le' lo ná'gake'.

⁷ Le chizjw yógo'te benne' ka' da'
nbága'le chégake'. Le chizjw lazle lo na'
no benne' žala' wchizjwe' lazle. Le chizjw
mežw no benne' žala' chízjwlen. Le žebe
no benne' žala' žébele, na' le gape ba la'ne
no benne' žala' gaple le' ba la'ne. ⁸ Bi
be žala' bága'le che nitó benne', san toze
žala' ži'ile lježle ka', da' nbága'le chegak
yógo'te benách ka', dan' no benne' nži'ile'
lježe' ba bene' dot da' zŋna xtiža' Dios. ⁹ Ki
zŋna xtiže'e:

Bi gono' do'la' da' zka'n ditjen yela' zchag
na'.

Bi goto' benách ka'.

Bi kwano'.

Bi nnio' che lježo' da' wen laže'.

Bi dan lažo'o da' de che lježo'.

Da' wnné' ki, na' yógo'te da' yezika' da'
wnné', yeyóž gon no benne' žone' kan
zŋna da' zŋnan ki: "Bži'il lježo' kan nži'il
kwino'." ¹⁰ Bennen' nži'ile' lježe' bi be žone'
che lježe' da' kegle. Ki naken, bennen'
nži'ile' lježe' žone' dot da' zŋna xtiža' Dios.

¹¹ Le gon ki dan' mnézlele kan žak ža ni
zoažo na'a, na' lezka' mnézlele ba bžin ža
žala' gagle ban laže' kan žebán no benne'
ztase', dan' ba zoaže gawze ža yelažo lo da'

kegle ka goken katen' wzó ľawžo žejle'žo che Benne' Criston'. ¹²Gan zoažo na'a naken ka yele, na' za' te yelen', na' gan zoa Benne' Criston' naken ka te ža, na' za' chejsoažo ga na'. Che ľen žala' kwáslenžo da' žongak benách ka' gan nak choľ. Kan žon to benne' žeje' lo wdiľe, zwakw kwine' da' žape chi'in le' lo wdiľe, ľezka' žala' tažo lo ban' che Dios, dan' gape chi'in žo'o nich bi cho'ožo lo na' da' xiwe'. ¹³Nich gonžo ki žala' gonžo da' chawe' kan žala' gon no benne' zde' te ža.

Bi žala' sožľžo, na' bi gáwle'ežo.

Bi žala' gonžo da' kegle, na' kege da' gon ditjen žo'o.

Bi žala' tľľ-lenžo lježžo ka', na' bi gé'elžo ľégake'.

¹⁴Na'a, žala' yeyón kwine' lo yichj ľázdo'le kan nak Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' bi we' ľáže'le gonle da' zdan ľáže'le lo yela' benachze chele.

14

Bi žala' nnežo chegak lježžo ka'

¹Le we' latje no benne' gónľene' le'e tzen, benne' žejľi'e che Benne' Criston', la'kze bi nak dot ľi ľáže' kan žejľi'e chie' Le'. Bi tľľ-lenle-ne' kan nak da' žékľe le'e žala' gone'. ²Kan nak da' ni, zej nnita' benne' ka' žékľe' wak gáwgake' bíte'teže da' žawgak benách ka', san yebaľe benne', benne' ka' bi nak dot ľi ľáže' kan žejľé'gake' che Benne' Criston', žáwgake' tože da' žažžo. ³Na'a, bennen' žawe' yógo'te bi žala' wzóe' cheľa'ale no benne' bi žawe' yógo'te, na' ľezka', bennen' bi žawe' yógo'te bi žala' nnie' che bennen' žawe' yógo'te, dan' nzi' lo na' Dios bežope benne' ka' žejľé'gake' che Benne' Criston'. ⁴ĽNozke le', znnio' che benne' wen žin che benne' yoble? Ľaw Xankze yežój chawe' o bi yežój chawe' no bennen' nake' wen žin che Dios. Yežoje' chawe' ľaw Dios, dan' gonkze Xanžo Dios ga yežoje' chawe'.

⁵Zoaľja to benne' zka'n zenže' to ža ka zka'n zene' yezika' ža ka', na' benne' yoble, tože kan zka'n zene' yógo'te ža. To tožo žala' wíažo cha' nak chawe' da' žonžo. ⁶Bennen' zka'n zene' to ža, zka'n zenen' nich wká'n zene' Xanžon', na' bennen' bi zka'n zene' ža na', nich wká'n zene' Xanžon' bi zka'n zenen'. Ľezka', bennen' žawe' yógo'te, žawe' ki nich wká'n zene'

Xanžon', dan' ži'e Dios: "Žóǵkeno" na' bennen' bi žawe' yógo'te, bi žawen' nich wká'n zene' Xanžon', na' ľezka' ži'e Dios: "Žóǵkeno".

⁷Nitó benne' ľádjwžo žo'o bi nak bane' cheze', na' nitó benne' bi žate' cheze'. ⁸Cha' zoažo nbanžo, nich ga'n zen Xanžon' zoažo nbanžo, na' cha' gatžo, nich ga'n zen Xanžon' gatžo. Ki naken, cha' zoažo nbanžo o cha' gatžo, nakžo che Xanžon'. ⁹Ľezka' che ľen got Benne' Criston', na' bebane', nich gake' Xangak benne' gat ka', na' Xangak benne' ban ka'.

¹⁰Na'a le', Ľbiz chen' znnio' che lježo'? ĽBiz chen' zzo' lježon' cheľa'ale? Žon byenen ľa'žo yógo'težo ľaw Benne' Criston' gan wchi'a ľáže'e žo'o. ¹¹Kan nak da' ni niejw ľe'e yiche la'y da' znnan:

Znna Xanžo: "Ni'a chia' nedkza', wzóa žibgak yógo'te benách ka' ľawa' neda'. Nnágake' kwáselo naka' Dios."

¹²Ki naken, Dios wchi'a ľáže'e yógo'težo.

Bi žala' gonžo da' gonen ga chixgekle lježžo ka'

¹³Che ľen, biž žala' nnežo che lježžo ka', san žala' we' ľáže'žo bi gonžo bi da' gonen ga chixgekle', o bi da' gonen ga góngake' doľa'. ¹⁴Nnézkzela' bi be zoa da' žawžon da' gak gonen ga biž nakžo chawe' ľaw Dios, na' da' bchalj Xanžo Jesusen' naken tľbe ľen da' ni. Cha' žekle no benne' zoa bi da' gak gonen ga biž nake' chawe' ľaw Dios, che bennen', naken ki. ¹⁵Cha' žono' le' ga gak lježo' nyache' ľáže'e, dan' žawo' le' da' žekle' ľe' bi žala' gawžon, bi žono' kan žala' gon no benne' nzi'ile' lježe'. Bi be žala' gawžo da' gonen ga gak chope ľáže' no benne', bennen' got Benne' Criston' ni'a chie'. ¹⁶Che ľen, bi be gonle da' gonen ga nne zi'gak benách ka' che da' žékľe le'e nzi'le latje gonlen. ¹⁷Kate' znna bia' Dios žo'o, bi že' ľáže'žo da' ye'j gawžo, san že' ľáže'žo gakžo chawe' ľawe' Le', na' ga'n ži yichj ľázdo'žo, na' yebelžo, da' ka' gak gonžo dan' zoaľen Dios Be' La'y žo'o. ¹⁸No benne' žone' xchin Benne' Criston' kan zej nak da' ki, žone' da' žaz ľáže' Dios, na' yežoje' chawe' ľawgak benách ka'.

¹⁹Che ľen žala' gonžo chegak benách ka' da' góngaken ga gata' da' wká'n ži yichj ľázdo'žo, na' da' gon chochen ľázdo'žo kan žejle'žo che Benne' Criston'. ²⁰Bi be žala'

gawžo da' gonen ga gak chope laže' bennen' bzoa Dios le'. Nak dot da' li dan' znnagak benách ka': "Yógo'te de latje gawžon" san gonžo da' kagle cha' gonžo ga chixle lježžo ni'a che da' žawžo. ²¹ Gakže chawe' cha' bi gawo' beła', na' bi ye'jo' xis uba, na' bi be gono' da' wchixen lježo', o da' gonen ga gak chope laže'e, o da' gonen ga biž žejli'e che Benne' Criston' dot laže'e. ²² Cha' žejli'o de latje bi da' gono', žala' gonon' law Dios gan zo' tozo'. Ba nez zen gaken che bennen' bi zchebe lázda'we' le' ni'a che da' žekle' de latje gone', ²³ san bennen' žak chope laže'e ni'a che da' žawe', nbage'e zia, dan' žone' da' bi žekle' de latje gone'. Cha' žonžo da' žeklžo bi žala' gonžon, zbága'žo doľa'.

15

Žala' gonžo da' žaz láže'gak lježžo ka'

¹ Che len, cha' nakžo choch kan žejle'žo che Benne' Criston', žala' soelžo benne' ka' bi žejlé'gake' chie' Le' dot láže'gake'. Bi žala' gonžo da' žaz láže'zežo žo'o. ² Yógo'težo žala' gonžo da' žaz láže'gak lježžo ka' nich gak chawe' chégake', na' gak choch láže'gake' kan žejlé'gake' che Benne' Criston'. ³ Ki žala' gonžo, dan' bi ben Benne' Criston' da' wyáz láže'ze', san gok chie' kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Bedjbága'gak neda' diža' zi' ka' da' wnnegak benne' ka', da' wnné zí'gake' chio' Le', Dios." ⁴ Yógo'te da' bzójkake' le'e yiche la'y ža ni'te, bzójkaken' nich wsedlen žo'o. Dan' nyejw le'e yiche la'y žonen ga zbežžo zen laže', na' žeyón zenen žo'o. Che len zoa da' žxen láže'žo. ⁵ Znnabla' Dios, Bennen' žone' ga zbežžo zen laže', na' žeyón zene' žo'o, gone' ga gakle toze kan žonle le'e, na' gakle kan Jesús, Benne' Criston', žénele' gakle. ⁶ Ki žala' gonle nich gakle toze, na' tzen wká'n zenle Dios, Xa Xanžo Jesusen'. ⁷ Che len, nich ga'n zen Dios, le si' lo na'le tole yetole kan Benne' Criston' wzí' lo ne'e žo'o. ⁸ Ki žala' gonle, dan' žapa' le'e: bla' Jesús, Benne' Criston', na' góklene' benne' judío ka' nich bløe'ele' law nak dot da' li da' zchalj Dios, na' bene' ga bžin da' bchebe laže'e wnezjwe' chegak xa wdé che'to' ka'.

Benách zi'to' ka' yéngkle' diža' chawe'

⁹ Lezka' bla' Benne' Criston' nich bene' ga benne' ka' bi zej nake' benne' judío yéngkle' xtiža' Dios dan' žeyache' láže'le'

légake'. Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Che len, wká'n zena' da' nako' Le', lawgak benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga,

na' gola' da' we lawa' Le'.

¹⁰ Ga yoble nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Le'e, benách ka' zoale dot yežlyó nga, le yebél tzen len benách ka' che Dios.

¹¹ Ga yoble nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

¡Le wká'n zen Xanžon',

yógo'tele bi nakle benne' judío ka'!

¡Le gole da' we lawn Le',

yógo'tele zoale dot yežlyó nga!

¹² Lezka' bzoj Isaías da' znnan:

La' law Benne' nbáblene' benne' ka' zej nake' za'só Isaí, xa Dabí.

Gak blo Bennen' nich nna bi'e benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka'.

Benne' ki wxén láže'gake' Le'.

¹³ Znnabla' Dios, Bennen' žone' ga žxen láže'žo Le', gone' ga yebéle'elele, na' ga'n ži yichj lázdo'le dan' žejle'le chie' Le', na' gone' ga gak dot li laže' che žxen láže'le Le', dan' zoalen yela' wak che Dios Be' La'y le'e.

¹⁴ Zí'na'do' ka', ba nnézkzela' žóntezle da' ka' naken chawe', na' náple'ele yela' žejní'il nich gak wzejní'ilele lježe' ka'. ¹⁵ Na'a naka' wechóg laže', na' zzoja' chele le'e le'e yiche ni, zí'na'do' ka', na' žsa'a láže'le dan' zoa da' besbaga' Dios neda' gona' dan' nži'ile' le'e.

¹⁶ Che len žona' xchin Jesús, Benne' Criston', lawgak benách ka' bi zej nake' benne' judío ka', na' zchalja' diža' chawe' che Dios, nich gak wdía' benách ka' bi zej nake' benne' judío ka' lo na' Dios, benne' ka' wžekze Dios Be' La'y nich gákgake' che Leze'. Gákgake' ka to da' wdekza' lo na' Dios, da' chaz laže'e Le'.

¹⁷ Na'a, dan' žónlena' tzen Jesús, Benne' Criston', žin, nzi' lo na'a chaz laža'a kan nak da' bena' lo xchin Dios. ¹⁸ Lezka' naka' wechóg laže' wchalja' kan nak da' ben Benne' Criston' lo na'a neda', na' kege da' bena' nedza'. Bene' ga žongak benách ka' bi zej nake' benne' judío ka' kan zna xtiža' Dios. Da' ni bene' Lekze', na' bkonle' žin da' bchalja' neda', na' žin da' bena' neda'. ¹⁹ Lezka' bkonle' žin da' ka' zej nak bian' da' bløe'ele' law Le' lo na'a neda', na' yela' wak zen ka' da' bene', na' yela' wak che Dios Be' La'y da' wzóalenen neda'. Ka' goken, wzó lawa' zchalja' lo yež Jerusalén, na' dot

gawze na' zejte gan nbab Ilíriko, ba bchalja' diža' chawe' kan nak che Benne' Criston'.²⁰ Be' laža'a bchalja' diža' chawen' gan bi na' yéngkle benách ka' kan nak che Benne' Criston'. Chela' wchalja' ga ba béngkle benách ka', na' gona' neda' ka žon to benne' žone' to yo'o law len ze'e da' ba bdixjw benne' yoble.²¹ Ka bena' neda' naken kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

Le'egkle benne' ka' nníta'gake' gan bi benle nitó benne' kan nak chie' Le', na' chejní'igekle benne' ka' batkle béngkle' kan nak chie'.

Žénele Pablo cheje' lo yež Roma

²² Che len, la'kze zan chi'i gónela' yida' gan zoale, bi na' gak yida'.²³ Na'a, dan' ba beyóž bena' žin che Dios latje ki, na' zan yiz ba žénela' yida' gan zoale,²⁴ che len, kate' cha'a lo yežlyó España, tia' gan zoale le'e, dan' žxen laža'a yedjwía' le'e, na' yebélenla' le'e. Te na' gak yego'ole neda' nez.²⁵ Na'a žala' cha'a lo yež Jerusalén, nich chjwa'a to da' gáklenen benne' ka' che Benne' Criston' nníta'gake' ga na'.²⁶ Ki gona' dan' wyáz láže'gak benne' ka' nníta'gake' gan nbab Masedonia, na' gan nbab Akaya, btóbgake' mežw da' znéjw'gake' chegak benách yache' ka' zej nbabe' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' lo yež Jerusalén.²⁷ Wyáz láže'gak benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka', bégake' da' ni. Da' li naken to da' zej nbage'e chegak benne' judío ka'. Cha' zzi'gak benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka' da' naken che Dios ni'a che da' bengak benne' judío ka', na' žala' gáklengake' benne' judío ka' len da' nápgake'.²⁸ Che len, kate' yeyóž wdía' dan' bnéjw'gak benne' ki lo na'gak benne' judío ka', naž tia' gan zoale le'e kate' cha'a lo yežlyó España.²⁹ Kate' la'a gan zoale, žxen laža'a žinlena' yógo'te da' žebélenlžo ni'a che diža' chawe' che Benne' Criston'.

³⁰ Ni'a che Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' ni'a che yela' nži'il da' zchiz Dios Be' La'y lo yichj láždo'žo, neda' žata'yoela' le'e, zí'na'do' ka', nich wcháljlenle Dios tzen len neda', na' nnáblele-ne' gáklene' neda'.³¹ Le nnable' gone' ga yelá' neda' lo na'gak benne' ka' bi žejl'gake' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Judea, na' gone' ga chaz láže'gak benne' ka' zej nake' che Benne' Criston', benne' ka'

nníta'gake' lo yež Jerusalén, sí'gake' dan' chjwa'a ga na'.³² Lezka' le nnable', cha' nak da' zrna Dios, wnezjwe' neda' latje la'a gan zoale lo yela' žebél chia', nich yezi' láže'lena' le'e tzen.³³ Na'a znnabla' Dios, Bennen' zka'n žie' yichj láždo'žo, sóalene' yógo'tele le'e. Ka'kze gaken.

16

Benne' ka' che Jesús žápegake' "Padiox" ljéžgake' ka'

¹ Le si' chawe' Febe, no'le zanžon' nake' toze len Xanžon'. Nake' no'le wen žin che Dios, na' nbáblene' benne' ka' che Benne' Criston' lo yež Sencrea.² Lo wláz Xanžon' le si' lo na'le no'len', kan žala' gongak benách ka' che Benne' Criston'. Le gáklene', na' le gonn chie' bíte'teze da' žiážjelen'. Lezke' góklene' benne' zan, na' lezka' góklene' neda'.

³ Le gape "Padiox" Prisila, na' Akila, benne' byo chie'. Benne' ki bénlengake' neda' tzen žin che Jesús, Benne' Criston'.⁴ Žopte benne' ki wdégake' gan ben zož gátgake' nich bégake' ga bi gata' neda', na' žápegaka'-ne': "Žóxkenle" na' kege nedza', san lezka' yógo'te lježžo ka' zej nbabe' gan zej nnita' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka', žé'gake' légake': "Žóxkenle."⁵ Le gape "Padiox" benne' ka' che Benne' Criston', benne' ka' zdóbgake' lo ližgak Prisilan', na' Akilan'. Le gape "Padiox" Epeneto, bennen' nži'ila'. Le' bejli'e che Benne' Criston' zga'ale' ka' yógo'te benne' ka' nníta'gake' gan nbab Akaya.⁶ Le gape "Padiox" Lia, no'len' bene' žin zen che Benne' Criston' gan zdoble le'e.⁷ Le gape "Padiox" Andróniko len Junias, benne' wláz chia' ka'. Benne' ki byéjw'engake' neda' tzen liž ya, na' benne' wbás ka' bseła' Benne' Criston' žápegake' légake' ba la'ne. Lezka' bejli'gake' che Benne' Criston' zgá'alegake' ka neda'.

⁸ Le gape "Padiox" Amplias, bennen' nži'ila' dan' nake' che Xanžon'.⁹ Le gape "Padiox" Urbano, bennen' bénlene' neto' tzen žin che Jesús, Benne' Criston'. Lezka' le gape "Padiox" Estakis, bennen' nži'ila'.¹⁰ Le gape "Padiox" Apeles, bennen' nak bia' žejli'e che Benne' Criston'. Lezka' le gape "Padiox" benne' ka' nníta'gake' liž Aristóbulo.¹¹ Le gape "Padiox" Herodión,

benne' wláž chia'. Łezka' le gape “Padiox̄” benne' ka' nníta'gake' liž Narsiso, na' žejl'é'gake' che Xanžon'. ¹² Le gape “Padiox̄” Trifena len Trifosa, no'le ka' žón-gake' žin che Xanžon'. Łezka' le gape “Padiox̄” Pérsida, no'len' bene' žin zen che Xanžon', na' nži'ilžo-ne'. ¹³ Le gape “Padiox̄” Rufo, benne' wžekze Xanžon'. Łezka' le gape “Padiox̄” xna' Rufo na', no'len' nake' ka' xna'kza' neda'. ¹⁴ Łezka' le gape “Padiox̄” Asíncrito, na' Flegonte, na' Her-mas, na' Patrobas, na' Hermes, na' łezka' lježžo ka' zej nake' toze len Xanžon', na' nníta'lengake' benne' ka'. ¹⁵ Łezka' le gape “Padiox̄” Filólogo len Julia, na' Nereo len no'le zane', na' łezka' Olimpás, na' yógo'te lježžo ka' žejl'é'gake' che Benne' Criston', na' nníta'lengake' benne' ka'.

¹⁶ Le gape “Padiox̄” lježle ka', na' le cheła' lježle ka' lo yela' nži'il chele. Yógo'te lježžo ka', benne' nníta'gake' nga, na' zej nbáblene' benách ka' che Benne' Criston', žápegake' le'e “Padiox̄”.

¹⁷ Na'a, žáta'yoela' le'e, zí'na'do' ka', le gon ga gak bia'gak benne' ka' žóngake' ga žoj chóplele, na' zchíxgake' le'e, dan' žsédgekle' da' bi naken tlebe len da' nsedle le'e. Le kwas gan zej nnita' benách ki, ¹⁸ dan' bi žóngake' xchin Jesús, Benne' Criston'. Žóngake' žin nich gata' yela' wnni'a ché-gake', na' žon láže'gekle' benne' gaxjw láže' ka', zkówgekle' žin diža' gaxjw láže' ka', na' diža' chejle'žo da' wen láže'. ¹⁹ Zze diža' žonle kan zna xtiža' Xanžon', na' žéngkele yógo'te benách ka' da' ni. Che len žebela' ni'a che da' žonle le'e. Na'a, žénela' soale gonle da' nak chawe', na' kege gonle da' kegle. ²⁰ Dios, Bennen' zka'n žie' yichj lázdo'žo, za' gone' ga wléj wchochjle da' xiwe'. Znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e.

²¹ Xkwide' Timoteo, xkwiden' žónlenbe' neda' tzen žin, žápebe' le'e “Padiox̄.” Łezka' Lusio len Jasón, na' Sosípater, benne' wláž chia' ka', žápegake' le'e “Padiox̄.”

²² Neda', Tersio, zzoja' da' zna Pablo le'e yiche ni, łezka' žapa' le'e “Padiox̄” na' zoalen Xanžon' neda'.

²³ Łezka' Gayo, bennen' žonne' neda' latje zoa' liže' nga, žape' le'e “Padiox̄.” Łezka' žonne' latje yógo'te benách ka' che Benne' Criston' zdóbgake' nga. Erasto, benne' yo'o

lo ne'e mežw che yež nga žape' le'e “Padiox̄.” Łezka' Cuarto, benne' lježžo, žape' le'e “Padiox̄.”

²⁴ Znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e. Ka'kze gaken.

¡Ga'n zen Dios!

²⁵ Na'a, įzka'n zento' Dios, Bennen' gak gone' le'e choch ni'a che diža' chawe' da' zchaljan', na' ni'a che da' zchalja' kan nak che Jesús, Benne' Criston', na' ni'a che da' bløe'e law Dios che da' bgache' chie', dan' bkache'e Le' ža ni'te ga bžinte na'a ža! ²⁶ Na'a ba bla' da' ni le'egak yiche ka' da' bzojgak benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios, Bennen' zóateze', kan wnnakze' Le'. Na'a zej nnita' benne' ka' zcháljgaken' gan že'gak yógo'te benách ka' nich gak chejl'é'gake' che Benne' Criston', na' nich gak góngake' kan zna xtiže'e.

²⁷ ¡Ni'a che da' ben Jesús, Benne' Criston', ga'n zen to chi'ize Dios tlícha'kze, Bennen' napkze' dot yela' wak! Ka'kze gaken.

DIŽA' NEŽW DA' BSE_{LA'} PABLO LO YEŽ CORINTO

Pablo žape' "Padiox" benách ka' che Jesús

¹Dios bliže' neda', Pablo, kan žénekezele' Le', nich gaka' wbás che Jesús, Benne' Criston'. Lježžo Sóstenes žónlene' neda' tzen. ²Žapa' le'e "Padiox" zí'na'do' ka', zdoble che Dios lo yež Corinto, na' nakle che Leze' dan' nakle toze len Jesús, Benne' Criston'. Dios na'kze bliže' le'e nich gakle che Leze' tzen len yógo'te benne' ka' nníta'gake' gáte'teze, na' zcháljlen-gake' Dios, zkówgekle' žin la Xanžo Jesús, Benne' Criston', Xángake', na' lezka' Xanžo. ³Žáta'yoela' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le.

Da' napžo dan' nakžo toze len Jesús

⁴Žápeteza' Dios: "Žóxkeno'" kan nak chele le'e, dan' zoa da' chawe' da' bennze' chele dan' nakle toze len Jesús, Benne' Criston'. ⁵Dan' nakle toze len Benne' Criston', Dios ba bėnnli'e chele da' zej naken chie'. Žáklene' le'e lo yógo'te da' zn-nale, na' žone' ga žejní'ile'e. ⁶Ki naken dan' dot láže'le wzí' lo na'le da' zchaljto' kan nak che Benne' Criston'. ⁷Che len, bi be žiážjele che da' žonn Dios Be' La'y chežo, kate' ne zbezle ža na' yelá' law Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ⁸Lekke' gon choche' le'e nich gak sóelele yógo'te kate' žinže ža ze lawte ža na', nich bi gak no benne' bi da' nnie' chele ža na' yelá' law Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ⁹Dios žone' kan znne', na' Lekze' bliže' le'e nich gakle toze len Zi'ne', Xanžo Jesús, Benne' Criston'.

Zej nžoj chople benách Corinto ka'

¹⁰Ni'a che Xanžo Jesús, Benne' Criston', žáta'yoela' le'e, zí'na'do' ka', nich gonle toze xtíža'le yógo'te. Bi žoj chóple, san le gak toze kan zza' láže'le, na' kan žonle le'e. ¹¹Ki žapa' le'e, zí'na'do' ka', dan' benne' ka' nníta'gake' liž Kloé bzéngkele' neda' kan žonle, na' wnnágake' zdil díža'le. ¹²Znnia' da' ni: zej nža' da' znnale to tole. Bálele znnale žónlene Pablo tzen. Yebálele znnale žónlene Apolo tzen. Yebálele znnale žónlene Sefas tzen, na' yebálele znnale žónlene Benne' Criston' tzen. ¹³ŽBžoj

chople Benne' Criston'? žWdá' neda', Pablo, le'e yag kroze lo wlasle le'e? žBezoale le'e nis nich gakle toze len neda'? ¹⁴Žapa' Dios: "Žóxkeno'" dan' bi bezóa' nis nitóžele le'e, san chopze Crispo len Gayo. ¹⁵Che len bi gak nnale bezoale nis nich gakle toze len neda'. ¹⁶Lezka' bezóa' nis Estéfanos len benne' ka' nníta'gake' liže'. Bi žejná' laža'a cha' bezóa' nis no benne' yoble ga na'. ¹⁷Benne' Criston' bsele'e neda', kege nich yezóa' benách ka' nis, san nich wzenla' benách ka' diža' chawe' chie'. Zchaljan', san kege len yelá' žejní'il chekza', nich bi wka'na'ka'ze yelá' wak che da' ben Benne' Criston' katen' gote' le'e yag kroze.

Jesús napkze' yelá' wak, na' yelá' žejní'il che Dios

¹⁸Žékgekle benne' ka', benne' zej nchol yichj lázdo'gake', da' zchaljžo kan nak che Jesús, kan gote' le'e yag kroze, naken to da' dáche'ze, san žo'o, dan' ba belažo, žákbe'elžo dan' zchaljžon napen yelá' wak che Dios nich yeslán benách ka'. ¹⁹Ki naken dan' nyejw le'e yiche la'y da' znan: Włoe'ela' law nak dáche'ze yelá' žejní'il chegak benne' ka' zej nnezle' da' zenle'e. Wzóa' cheła'ale yelá' žejní'il chegak benne' ka' žejní'igekle' da' zenle'e. ²⁰žBizkze yebélenle no benne' žejni'ile' da' zenle'e?

žBizkze yebélenle no benne' nsėdli'e?

žBizkze yebélenle no benne' žáklie' zchalje'?

Dios ba bloe'ele' law nak yelá' žejní'il chegak benách ka', benne' nníta'gake' yežlyó nga, to da' dáche'ze. ²¹Dios, lo yelá' žejní'il chie', bi bi'e latje benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga gónbia'gake' Le' ni'a che yelá' žejní'il chégakkze'. Dios wyáz laže'e beslé' benne' ka' žejlé'gake' chie' Le' ni'a che dan' zchaljžon, la'kze žékgekle benách ka' naken to da' dáche'ze.

²²Žénegekle benne' judio ka' le'egekle' yelá' wak ka' da' zej nak bian', na' benne' zi'to' ka' žénegekle' yéngkele' da' wzejni'ilen légake'. ²³Žo'o zchaljžo che Benne' Criston', kan gote' le'e yag kroze. Da' li, dan' zchaljžon kan got Benne' Criston', žonen ga zchíxgekle benne' judio ka', na' yezika' benách ka' žékgekle' naken to da' dáche'ze. ²⁴Benne' ka' bliž Dios légake', la'kze zej nake' benne' judio ka', o benne'

zi'to' ka', žákbe'egekle' napkze da' ben Benne' Criston' le'e yag kroze dot yela' wak che Dios, na' dot yela' žejní'il chie'.²⁵ Žékgekle benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga da' ben Dios nak bian' nake' benne' bi nmezle, san dan' bene' nápežen yela' žejní'il ka da' zej nape benách ka'. Žékgekle' da' ben Dios nak bian' bi nake' wałe, san dan' bene' nápežen yela' wak ka da' zej nape benách ka'.²⁶ Na'a, zí'na'do' ka', le chejsá' laže' kan gokle le'e katen' bliž Dios le'e. Bi gokle zanle benne' ka' žejní'igekle' lo yela' benachze chégake', na' bi gokle zanle benne' wnná bia' ka', na' kege zanle gokle benne' blo ka'.²⁷ Benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga žékgekle' benne' ka' wžekze Dios zej nake' benne' bi nmezle ka'. Ki ben Dios nich gone' ga yedoé'egekle benne' yežlyó ka', benne' žejní'igekle'. Łezka' wžé Dios benne' ka' bi zej nake' wałe yežlyó nga nich gone' ga yedoé'egekle benne' wałe ka'.²⁸ Łezka', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga žékgekle' benne' ka' wžekze Dios zej nake' waže, na' bi be záka'gake', na' bi zej nake' wałe. Ki ben Dios nich gone' ga ga'ngak ka'ze da' ka' zka'n zengak benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga.²⁹ Che len, bi gak nitó benne' wká'n zen kwine' law Dios.³⁰ Dios na'kze bene' ga nakžo toze len Jesús, Benne' Criston', na' bene' ga napžo yela' žejní'il chie'. Dan' nak Benne' Criston' toze len žo'o, ba beyakžo chawe', na' nakžo che Dios na'kze, na' belažo.³¹ Nak chežo kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Cha' zoa no benne' žénele' bi da' wká'n zene', žala' wká'n zene' Xanžo Dios."

2

Zchaljžo kan bda' Jesús le'e yag kroze

¹ Ki goken, zí'na'do' ka', katen' bla'a gan zoale. Bchalja' xtiža' Dios lawle, kege len yela' žejní'il chekza', na' bi be bena' len yela' wak chekza'.² Katen' wzóalena' le'e, be' laža'a bi wchalja' da' yoble, san toze kan nak che Jesús, Benne' Criston', kan bde'e le'e yag kroze.³ Wzóalena' le'e lo yela' bi nak wałe chia', na' lo yela' zžebe wzizeji'a. Bcháljlena' le'e xtiža' Dios, kege kan zchaljgak benách ka' lo yela' žejní'il chégakkze', san goklen Dios Be' La'y neda', na' yela' wak che Dios wzóalenen neda', da' gok bian' nak dot da' li da' wnnía'.⁵ Ki

bena' nich gak chejle'le che Dios, kege dan' bėnlele yela' žejní'il chegak benách ka', san dan' blė'elele yela' wak che Dios.

Dios Be' La'y žone' ga nónbia'žo Dios

⁶ Zcháljleno' benne' ka' ba nakže dot li laže' kan žel'é'gake' che Dios len yela' žejní'il cheto'. Yela' žejní'il ni bi naken ka da' zej nape benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, na' bi naken ka da' zej nape benne' ka' zrna biá'gake' ža ni zoažo na'a, benne' ka' kwia yí'gake'.⁷ Zchaljto' len yela' žejní'il da' bi gak no benne' žel-len', dan' znezjw Dios, dan' bgache' yela' žejní'il ni da' bzoa Dios ža ni'te nich yebėlenlžon.⁸ Benne' ka' zrna biá'gake' ža ni zoažo na'a bi bėnbia'gake' yela' žejní'il ni. Chela' bėnbia'gaken', bi bdá'gake' Xanžon', Benne' ze'e ya'abá, le'e yag kroze.⁹ Naken kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

Ba bkwez Dios da' ka' si'gak benne' ka' zej nži'ile' le',

da' ka' bi blė'el nitó benne', na' bi benle' chégaken,

na' bi wzá' láže'gak benách ka' kan zej naken.

¹⁰ Na'a, Dios ba bzejni'ile' žo'o da' ki lo na' Dios Be' La'y, dan' zwiakze Dios Be' La'y yógo'te, na' lezka' da' yo'o lo yichj láždo'w Dios na'kze.

¹¹ ĽNnezle no benne' da' yo'o lo yichj láždo'w yetó benne'? Toze be' nakkze bennen' nnezlen. Łezka', bi nnezle nitó benne' da' yo'o lo yichj láždo'w Dios. Toze Dios Be' La'y nnezlen'.¹² Bi yo'ožo to be' da' zdazen yežlyó nga, san zoalen Dios Be' La'y žo'o, Bennen' zchiz Dios yichj láždo'žo nich gak gónbia'žo da' ka' bennkze' le' chežo.

¹³ Zchaljžo ka zej nak da' ka' benn Dios chežo, kege len diža' da' žsėdgekle benne' ka' žo'o len yela' žejní'il chégakkze', san len diža' ka' da' žsedle Dios Be' La'y žo'o. Ki naken, zzejni'ilžo benne' ka' zoalen Dios Be' La'y lé'gake' kan nak da' žsedle Dios Be' La'y žo'o.

¹⁴ No benne' bi zoalen Dios Be' La'y le', bi zzi' lo ne'e da' žsedle Dios Be' La'y žo'o, dan' žekle' naken to da' yaže. Bi gak chejní'il bennen' da' ni, dan' toze bennen' zoalen Dios Be' La'y le' gak gákbe'ele' da' zaka' da' ni.¹⁵ No benne' zoalen Dios Be' La'y le' gak gákbe'ele' da' zej zaka' yógo'te, san bi gak

nitó benne' yoble gákbe'ele' da' záka'kze bennen'. ¹⁶Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: ¿Noz'kze benne' nnezle' da' zza' laže' Xanžo? ¿Noz'kze benne' gak wzejni'ile' Le'? San da' zza' laže' Benne' Criston' yo'on lo yichj lázdo'žo zo'o.

3

Nakžo wen žin tzen len Dios

¹Che len, zí'na'do' ka', bi gok wcháljljena' le'e kan zcháljljena' to benne' zoalen Dios Be' La'y le', san bcháljljena' le'e kan zcháljljena' no benne' nake' benachze, na' bi zoalen Dios Be' La'y le'. Nakle ka bi' že'n ka', dan' bi nakle choch kan žejle'le che Benne' Criston'. ²Bsedla' le'e da' bi naken zede, da' naken ka niže' da' we'jle. Bi bsedla' le'e da' naken zede ka be'la' da' gawlen. Bi gok chejní'ilele da' naken ka be'la' da' gawlen, na' bi na' gake na'a. ³Ki naken dan' nakle ka no benne' nake' benachze na' zejte na'a ža. Kate' ne zgé'elele lježle ka', na' zdile dža'le, na' žežój chóplele, nakle ka no benne' nake' benachze, na' žonle tlebe kan žongak benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga. Kate' ne zoalen to benne' le'e, benne' zinne' žónlene' Pablo tzen, na' yetó benne' zinne' žónlene' Apolo tzen, ne nakle ka no benne' nake' benachze.

⁵¿Bizkze naka' neda', Pablo? ¿Bizkzen' Apolo? Nakto' wen žin che Dios, na' ni'a che da' bento' neto' bejle'le che Benne' Criston'. To toto' žonto' žin da' benn Xanžon' che cheto'. ⁶Žin da' bento' lo yichj lázdo'le naken ka žin da' žon to benne' žaz ža'ne'. Neda' goza' binnedo' ka', na' Apolo bxoen' nis, san Dios bene' ga bla', na' ga bgole binnedon' da' wyazen lo yichj lázdo'le. ⁷Ki naken, láte'ze zaka' benne' žaz, na' láte'ze zaka' benne' žxoen' nis, san záka'le'e Dios, Bennen' žone' ga zla', na' ga zgole binnedon'. ⁸Tlebe kan zej nak bennen' žazen', na' bennen' žxoen' nis. Dios yebi'e che chégake' kan nak žin da' žongake'. ⁹Nakto' neto' wen žin tzen len Dios, na' le'e nakle ka to yežlyó che Dios gan žonto' žin.

Lezka' nakle le'e ka to yo'o da' žon Dios.

¹⁰Lo da' benn Dios chia', naka' ka to benne' blo wen ze'e. Neda' bdixjwa' len ze'e, na' benne' yoble zchise' ze'en'. To tožo žala' wíazo kan zchisžo ze'e law len ze'en'. ¹¹Dios ba bdixjwe' to len ze'e da' naken Jesús,

Benne' Cristo na'kze, na' bi gak no benne' wdixjwe' yetó len ze'e. ¹²Žin da' žonžo che Benne' Criston' naken ka zchisžo ze'e law len ze'en'. Law len ze'en' wak no benne' gone' žin da' naken ka zchise' ze'e da' naken oro, o da' naken plat, o da' naken yej zaka' ka', o wak no benne' gone' žin da' naken ka zchise' ze'e da' naken yag, o da' naken yix, o da' naken yiže' ka'ze. ¹³Gak bia' kan nak žin da' žon to to benne'. Kate' žin ža wchi'a laže' Dios benách ka', na' la' law kan nak žin da' benžo to tožo, dan' te žin na' lo yi', na' yin' si' bian' žin da' ben to to benne'. ¹⁴Cha' žin da' ben no benne', da' naken ka to ze'e da' bchise', yežojen chawe' lo yin', na' Dios yebi'e chie' kan nak tlebe len žin da' bene'. ¹⁵Cha' chey žin da' ben no benne' da' naken ka to ze'e da' bchise', na' wnite' da' gónele Dios yebi'e chie', san yelakze' le', da' gaken chie' kan žak che to benne' želé' to lo yi' zen.

¹⁶¿Bi nnézele nákkzele le'e yodo' che Dios, na' zoa Dios Be' La'y lo yichj lázdo'le?

¹⁷Cha' no benne' wká'n ditje' yodo' che Dios, na' Dios wžia' yi'e le', dan' nak la'y yodo' che Dios, na' le'ekze nakle yodon'.

¹⁸Bi gon laže'l kwilin. Cha' no benne' lád-jwle le'e žekle' žejní'ile'ele' kan žejní'igekle benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, žala' yeyák bennen' ka to benne' bi be nnezle' da' naken che yežlyó nga, nich gata' yela' žejní'il chie' da' naken dot li laže'. ¹⁹No benne' napze' yela' žejní'il che yežlyó nga nake' law Dios ka to benne' bi be nnezle'. Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Dios žone' ga zchixgekke benne' sina' ka', zkonle' žin yela' žejní'il chégake'." ²⁰Lezka' znnan: "Xanžo nnezle' da' zza' láže'gak benne' sina' ka' naken to da' dáche'ze." ²¹Che len, bi žala' wká'n zenle no benne' ni'a che da' wsedle' le'e. Yógo'te yo'on lo na'le. ²²Yo'ogak lo na'le Pablo, na' Apolo, na' Sefas, na' yežlyó nga, na' yela' nban, na' yela' got, na' ža ni zoažo na'a, na' ža da' za'. Yógo'te yó'ogaken lo na'le, ²³na' le'e yo'ole lo na' Benne' Criston', na' Benne' Criston' yoe'e lo na' Dios.

4

Da' žongak benne' wbás ka' bse'la' Benne' Cristo

¹Che len, žala' gékkle le'e nakto' neto' wen žin che Benne' Criston', na' nzi' lo

na'to' da' naken dot da' li, da' ngache' che Dios, da' bi gak no benne' chejni'ile' žakze chie'. ² Benne' ka', Dios bdie' lo ná'gake' wkóngekle' žin da' nak chie', žon byenen góngake' binlo da' žóngake'. ³ Bi že' zedla' cha' wchi'a láže'le neda', o cha' benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga wchi'a láže'gake' neda'. Bi zchi'a laža'a kwina'. ⁴ Bi zchebe lážda'wa' neda'. Da' ni bi nak bian' bi nbaga'a zia. Xanžon' nake' Benne' zchi'a laže'e neda'. ⁵ Che len, bi žala' wchi'a láže'le nitó benne' zga'ale kate' žin ža chen. Le kwez ža na' yelá' Xanžon', na' Le' wloe'ele' law dan' ngache' gan nak choł, na' lezka' da' yo'o lo yichj láždo'gak yógo'te benne' ka'. Naž Dios yebi'e che to to benne' da' gapen le' ba la'ne kan žala' gone' chie'.

⁶ Na'a, zí'na'do' ka', kan nak da' ni, bchalja' che da' žonto' neto', Apolo, na' neda'. Gak wiale le'e kan žonto' neto' nich gak gonle kan nyéjwze le'e yiche la'y, na' bi wká'n zenle to benne', na' bi wzoale chełá'ale yetóe'. ⁷ ĽBen no benne' ga nako' le' benne' blo? ĽNzi' lo no'o to da' bi benn Dios chio'? Cha' Le' bennze' chio' dan' nzi' lo no'o, Ľbiz chen' zka'n zen kwino', na' žeklo' žakze chio' wzí' lo no'on?

⁸ Ľžékkele le'e nákžele benne' blo ka'? Ľžékkele naple yela' wnni'a chezle? Ľžékkele zna bia'le, la'kze bi zna bia'to' neto'? Ni'a che Xanžo Dios žak laža'a nna bia'le le'e nich gak nna bia'łento' le'e tzen. ⁹ Žekla' neda' nak cheto', benne' wbás ka' che Dios, kan bzoe' neto' zejto' zante kan žak chegak benne' ka' ba nžog chégake' gát-gake' lawgak benách ka'. Naktó' ka to da' zwiagak benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, na' lezka' ka to da' zwiagak wbás che ya'abá ka'. ¹⁰ Dan' žénelto' gonto' xchin Benne' Criston', žwe'to' benách ka' latje žékgekle' naktó' benne' bi nnezle ka', san le'e žékkele žakle da' zenle'e dan' nakle che Benne' Criston'. Le'e žékkele ba nakle benne' wale ka', san žékgekle benách neto' bi naktó' benne' wale ka'. Zzoagak benách ka' neto' chełá'ale, san žápegake' le'e ba la'ne. ¹¹ Na' zejte na'a ža, zdonto', na' zbilto'. Bi de laže' da' gákwtón'. Žon zi'gak benne' ka' neto', na' bi zoa ližto'. ¹² Žsaka' zi' kwinto', la' néto'ze žonto' žin. Žliž zi'gak benách ka' neto', san neto' znnablto' Dios gon chawe'e légake'. Zbia láže'gak benách ka' neto', san zzoelton'. ¹³ Znnégake' cheto', san lo yela'

gaxjw laže' zcháljleno' légake'. Na' zejte na'a ža naktó' ka bebe che yežlyó nga, na' ka to da' zžo'ngak yógo'te benách ka' na'le.

¹⁴ Zzoja' chele da' ki, kege dan' žénela' gona' ga yedo'e'elele, san žénela' wzejni'ila' le'e, žona' kan žon to benne' zzejni'ile' zi'nkze' ka', xkwide' ka' nži'ile'. ¹⁵ La'kze gak nníta'gak zan gaywá' benne' ka' wsédgekle' le'e kan nak che Benne' Criston', san toze benne' zoe', benne' nake' ka' xakzle, bennen' bene' ga nakle che Benne' Criston'. Lo yela' nban kobe da' naple dan' nakle toze len Benne' Criston', nedkza' naka' ka' xale dan' zga'ala' neda' bzenla' le'e diža' chawe' da' wzí' lo na'le. ¹⁶ Che len, žata'yoela' le'e we' láže'le gonle kan žona' neda'.

¹⁷ Che len žselá'a xkwide' Timoteo gan zoale. Dan' scha bénlenbe' neda' tzen žin che Xanžon' nakbe' ka' zi'nkza', na' nakbe' dot li laže', na' nži'ila'-be'. Gon xkwide' Timoteon' ga chejsá' láže'le da' ka' žsedla' dan' naka' wbás che Benne' Criston', da' ka' žsedla' yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' gáteteze gan ža'a. ¹⁸ Bálele le'e zka'n zen kwine dan' žékkele biž yelá'a gan zoale. ¹⁹ Na'a, la' yelá'tia' gan zoale cha' gonn Xanžon' neda' latje. Naž gákbe'ela', kege da' znnágakze benne' ka' zka'n zen kwíngake', san gákbe'ela' cha' zoalen yela' wak che Dios légake'. ²⁰ Cha' nzi' lo na'le nna bia' Dios le'e, bi nak bia' naken ki dan' znnázelen. Nak bia' naken ki cha' zoalen yela' wak che Dios le'e. ²¹ ĽBizle žénelele? Ľžénelele yelá'a gan zoale len to bar nich selá' snia le'e, o len yela' nži'il, na' lo yela' gaxjw laže'?

5

Pablo zchi'a laže'e to benne' žone' da' kegle

¹ Zze diža' zoalen to benne' le'e, benne' žone' da' kegle, dan' zóalene' zo'le xe'. Da' kegle ki bi žongak benách ka' bi zej nónbi'e Dios. ² Le'e zka'n zen kwine, san žala' gak nyache' láže'le, na' yekwasle bennen' žone' dołan' gan zoale. ³ La'kze bi zóalena' le'e lo bełá' žen chia', da' li zóalena' le'e lo be' nakkza'. Kan zóalenkza' le'e ba bchi'a laža'a bennen' žone' dołan'. ⁴ Kate' doble che Xanžo Jesús, Benne' Criston', neda' gona' le'e tzen lo be' nakkza'. Naž, len yela' wak che Xanžo Jesusen', ⁵ le wdé bennen' lo

na' da' xiwe' nich kwia yi' da' zénele be'la' žen chie', san yelá be' nakkze' ža na' yelá' Xanžon'.

⁶ Bi žala' wká'n zen kwinkle kan nak da' žonle. žBi nnézlele da' znnan: "Láte'do'ze kwa zichj che yet xtil gonon ga chaž dot kwa da' nzin' kwa zichjen'?" ⁷ Na'a, le yekwás dolan' gan zoale da' naken ka to kwa gole, nich gakle chawe'. Naž gakle ka to kwa kobe da' bi nzin' kwa zichj, kan da' li ba nakle. Nak chežo ka ba zoažo Lni Pasko' kate' žawgake' yet xtil da' bi nzin' kwa zichj, na' ba bétgake' lo wlažžo žo' o žila' che Lni Paskon', žilan' nakkze Benne' Criston'. ⁸ Che len žala' gonžo lni na', kege zoalen kwa gole žo'o, da' zloe'elen da' kegle da' bi zakan', san žala' wkonlžo žin yet xtil da' bi nzin' kwa zichj, yet xtilen' da' zloe'elen da' nak dot chawe', na' da' nak dot da' li.

⁹ Katen' bzoja' chele le'e yiche nežwn', gožkza' le'e bi gónlenle tzen benne' ka' žongake' da' kegle. ¹⁰ Goža' le'e ki, kege nich kwasle to chi'ize gan zej nnita' benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, benne' ka' žongake' da' kegle, na' gan zej nnita' benne' ka' zze láže'gake' da' de che lježgake' ka', na' gan zej nnita' benne' wbán ka', na' benne' ka' zka'n žéngake' lo'a ka'. Nich gonle ki gon byenen žojle yežlyó nga. ¹¹ Da' zna da' bzoja' chele, le'e yichen', naken nich bi gónlenle tzen no benne' zne' nake' che Benne' Criston', san žone' da' kegle, o zze láže'e da' de che lježe', o zka'n zene' lo'a ka', o zne zi'e, o zzožle', o zbane'. Bi gáwlenle tzen benne' ki. ¹²⁻¹³ Bi nak chia' neda' wchi'a laža'a benne' ka' bi zej nake' toze len žo'o. Dios wchi'a láže'e légake'. Le'ekze žala' wchi'a láže'le benne' ka' zej nake' toze len le'e. Che len, le yekwás bennen' žone' da' keglen' gan zoale.

6

Bi žala' che'žo no lježžo law benne' zchi'a láže'e

¹ Kate' ždile díža'le tole len yetole, žnakxkze žežogle chejle yolawe' gan wchi'a láže'gak benne' ka' bi žejlé'gake' che Benne' Criston' le'e? Gakže chawe' chejle lawgak benách ka' che Benne' Criston' nich wchi'a láže'gake' le'e. ² žBi nnézlele da' gongak benne' ka' zej nake' che Benne' Criston'? Žin ža kate' wchi'a láže'gake'

yógo'te benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. Cha' le'ekze wchi'a láže'le benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, žbi naple yela' žejni'il nich wchi'a láže'le díža' bizjw ki? ³ žBi nnézlele wchi'a láže'žo wbás che ya'abá ka'? Žon byenžen wchi'a láže'žo da' žakgak yežlyó ga ni zoažo na'a. ⁴ Na'a, cha' žak to da' žon byenen no benne' wchi'a láže'en, dan' žaken yežlyó nga, žbiz chen' žejle lawgak benne' ka' wchi'a láže'gaken', benne' ka' bi be nzi' lo na'gake' ladjwgak benne' ka' che Benne' Criston'? ⁵ Zchalja' ki nich gona' ga yedo'éelele. žBi zoalen no benne' le'e, benne' žake' late' nich gak wchi'a láže'e da' žak chegak lježe ka'? ⁶ žNakxkze gak to benne' nake' che Benne' Criston' chi'e lježe' yolawe' gan wchi'a láže'gak benne' ka' bi žejlé'gake' che Benne' Criston' légake'?

⁷ Da' li zchixlele le'e kate' ždile díža'le. žBiz chen' bi sóelele kate' no benne' žone' chele da' kegle? žBiz chen' bi sóelele kate' no benne' zbéjlane' da' den chele? ⁸ Le'e žonle da' kegle, na' zbéjlanle, na' žonle ki chegak lježe ka', benne' zej nake' toze len Benne' Criston'.

⁹⁻¹⁰ žBi nnézlele bi chazgak benách ka' bi zej nake' chawe' gan zna bia' Dios? Bi gon láže'l kwinkle. Bi chaz nitó benne' wen da' zinnj gan zna bia' Dios, na' nitó benne' zka'n zene' lo'a ka', na' nitó benne' zka'n ditje' yela' zchag na', na' nitó benne' byo, benne' žon kwine' ka to no'le, na' nitó benne' byo zóalene' la' ljež benne' byoze', na' nitó benne' wbán, na' nitó benne' ždan láže'e yela' gape, na' nitó benne' že'je', na' nitó benne' wnné le'e, na' nitó benne' zbéjlane'. Nitó benne' žone' da' ki bi chaze' gan zna bia' Dios.

¹¹ Ki benle bálele le'e, san na'a ba bewasle kan zej nak dola' da' wbága'le, na' ba nakle che Dios na'kze, na' ba beyakle chawe' law Dios ni'a che da' ben Xanžo Jesusen'. Be' la'y che Dios žone' ga žaken ki chele.

Bela' žen chežo naken che Dios ¹² žnagak benách ka': "Yo'o lo na'žo gonžo yógo'te." La'kze da' ni naken dot da' li, bi žala' gonžo yógo'ten. La'kze da'

latje gona' yógo'te, bi go'a latje bi da' nna bian' neda'. ¹³Lezka' znnagak benách ka': "Yela' waw nakzen da' chazen le'žo, na' le'žo nakzen da' zzin' yela' waw." Da' ni naken dot da' li, san žin ža wžia yi' Dios yela' waw, na' lezka' le'žo. Dios bene' beja' žen chežo, kege nich wkonlžon žin nich gonžo da' kegle. Naken nich yebelenlen Xanžon', na' Xanžon' nake' nich yebelenle beja' žen chežo Le'. ¹⁴Dios besbane' Xanžon' lo yela' got. Lezka', len yela' wak zen chie' yesbane' žo'o.

¹⁵¿Bi mnézele, lo beja' žen chele nakle toze len da' nakkze Benne' Criston'? ¿Nakxke gak yekwasle to da' naken toze len Benne' Criston' nich gonle ga gaken toze len to no'le le'e? Bi žala' gonle ki. ¹⁶¿Bi mnézele cha' to benne' byo zóalene' to no'le le'e, nake' toze len le'? Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Chope' gággake' ka toze benne'." ¹⁷Na'a, no benne' nake' toze len Xanžon', nake' toze len Le' lo be' nakkze'.

¹⁸Che len, bi gonle doľa' da' naken da' sban. Bíte'teze doľa' yoble da' žon no benne', na'le lo da' nakkze' žone' doľan'. San no benne' žone' doľa' da' naken da' sban, žone' doľa' da' nžagen lekze'. ¹⁹¿Bi mnézele beja' žen chele naken yodo' che Dios Be' La'y? Dios na'kze bchize' le'e Dios Be' La'y na', na' Le' zoe' lo yichj láždo'le. Che len beja' žen chele bi naken cheze. Na'a, naken che Dios. ²⁰Dios beya'we' le'e, na' to da' zen wdizjwe'. Le wkonle žin beja' žen chele, na' lezka' be' nákkzele nich wká'n zenle Dios, dan' zej nak beja' žen chele, na' be' nákkzele che Dios.

7

Pablo žsedle' kan nak che yela' zchag na'

¹Na'a, yecheba' che da' ka' wnnáblele neda', da' ka' bzojle chia' le'e yichen'. Gak chawe' che no benne' byo cha' bi sóalene' no'le. ²Dan' žónle'egak benách ka' da' kegle gan zoale, yógo'te benne' byo, benne' zej nbáblene' le'e žala' nníta'lengake' no'le che chégake', na' yógo'te no'le ka' žala' nníta'lengake' benne' byo che chégake'. ³No benne' byo, benne' zoa zo'le', žala' gone' che zo'le' kan nak yela' žon che yela' zchag na', na' tlebe kan žala' gon no'len' len benne' byo chien'. ⁴Beja' žen che no no'le bi yo'on lo na'ze', san benne' byo

chien' nzi' lo ne'en. Lezka', bi yo'o lo na'ze no benne' byo beja' žen chie', san zo'le' nzi' lo ne'en. ⁵No benne' byo len no no'le, benne' ka' zej nžag ná'gake', bi žala' wžongake' toe' yetóe'. Wak góngake' da' ni toze cha' góngake' toze diža' bi chággake' to chí'ido'ze nich gak wcháljlengake' Dios dot láže'gake'. Te na', da' yoble benne' byon' žala' sóalene' zo'le', nich bi sáke'le da' xiwe' gonen ga chó'ogake' nez doľa' dan' bi gak nna bia' kwíngake'.

⁶Da' ni da' žapa' le'e naken to da' žonn Xanžon' le'e latje. Bi naken to da' zchi'le' le'e. ⁷Žekla' neda' gakže chawe' ga'ngak toze yógo'te benne' ka', kan zoa' toza' neda'. To to benne' nzi' lo ne'e ka da' bnezjw Dios chie' gone'. Toe' nzi'e to da' bnezjwen', na' yetóe' nzi'e yetó da' bnezjwen'.

⁸Na'a, žapa' benne' ka' nníta'gake' toze, na' lezka' no'le wzebe ka', znnia': gak chawe' chégake' gá'ngake' toze kan zoa' toza' neda'. ⁹Cha' bi gak nna bia' kwíngake', wak wchág ná'gake', dan' gakže chawe' wchág ná'gake', na' bi se láže'gake' da' kegle.

¹⁰Žápgaka' benne' ka' ba nžag ná'gake', na' kege nedza' znnia' da' ni, san Xanžon' znnakzen', na' xtiže'e znnan: "To no'le bi žala' kwáslene' benne' byo chie'." ¹¹Cha' no no'le kwáslene' benne' byo chie', žala' ga'ne' toze', o yeyake' toze len benne' byo chien'. Lezka' benne' byo bi žala' wka'ne' zo'le'.

¹²Na'a, nedza' žápgaka' yezika' benne' ka', na' kege Xanžon' wnné' ki, na' znnia': cha' zoa no lježžo, benne' žejli'e che Benne' Criston', na' zo'le' bi žejli'e che Xanžon', na' cha' zo'le' žénele' gá'nlene' le', bi žala' kwáslene' zo'len'. ¹³Lezka' znnia': cha' zoa no no'le zanžo, no'len' žejli'e che Benne' Criston', na' benne' byo chie' bi žejli'e che Xanžon', na' cha' benne' byo chien' žénele' gá'nlene' le', na' no'len' bi žala' kwáslene' le'. ¹⁴Ki žala' góngake'. Benne' byon', benne' bi žejli'e che Benne' Criston', Dios zle'ele' le' ka to benne' nake' che Leze' dan' nake' toze len zo'le', no'len' žejli'e che Benne' Criston', na' no no'le bi žejli'e che Benne' Criston', Dios zle'ele' le' ka to no'le nake' che Leze' dan' nake' toze len benne' byo chie', bennen' nake' lježžo, benne' žejli'e che Benne' Criston'. Chela' bi naken

ki, gakgak zi'nle ka' ka zi'n zi' ka' law Dios. San na'a, zej nakbe' che Dios. ¹⁵No benne' byo, o no'le, bennen' bi žejli'e che Benne' Criston', cha' žénele' kwáslene' bennen' nžag ná'lene', waken. Benne' lježžo na', o no'le zanžo na', bennen' žejli'e che Benne' Criston', bi žon byenen gá'nlene' bennen' bi žejli'e chien', dan' bliž Dios žo'o nich gá'nlenžo lježžo cháwe'do'. ¹⁶Ki žala' gaken. Le', no'le, wak gono' ga yela' benne' byo chion', na' le', benne' byo, wak gono' ga yela' no'le chion'.

¹⁷Žala' gonžo to tožo kan nak da' bnezjw Xanžon' che chežo, na' lezka' ga'nžo kan gokžo katen' bliž Dios žo'o nich gakžo chie'. Žsedla' yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' da' ni. ¹⁸Cha' Dios bliže' no benne' byo, bennen' nžog lo xpele'e da' nak bia' nzi' lo ne'e xtiža' Dios, žala' ga'ne' ki, zoa lo xpele'e dan' nak bian'. Lezka', cha' Dios bliže' no benne' byo, bennen' bi nžog lo xpele'e dan' nak bian', bi žala' chogen' lo xpele'e. ¹⁹Bi be zaka' dan' nžog lo xpele' no benne' byo, na' cha' bi nžog lo xpele'e dan' nak bian', bi be zakan'. Da' záka'le'en naken gonžo kan zna xtiža' Dios. ²⁰To benne' žala' ga'ne' kan goke' katen' bliž Dios le'. ²¹Cha' bliže' le' katen' nako' benne' ndo'w, bi kwe' zedlo' dan' nako' ki, san cha' gata' chio' latje žojo' lo na' xano', žala' si'o latjen' da' gatan' chio' žojo'. ²²Cha' bliž Xanžon' no benne' kate' ndo'e, law Xanžon' nake' ka to benne' bžoje' lo na' xane' na', nich gone' xchin Xanžon'. Lezka', cha' bliž Xanžon' no benne' kate' ba nžoje' lo na' xane' na', benne' ni nake' ka to benne' ndo'w che Benne' Criston'. ²³Da' ženle'e naken da' wdizjw Dios, nich beya'we' le'e. Che len bi žala' gote' kwine' lo na'gak benách ka'. ²⁴Che len, zí'na'do' ka', žala' soale law Dios kan gokle to tole katen' bliže' le'e.

²⁵Kan nak chegak benne' ka' bi nžag ná'gake', bi be bchi'le Xanžon' neda'. Ki žekla' neda', na' gak wxén láže'le neda' dan' beyache' laže'l Xanžon' neda'. ²⁶Dan' žak-gak da' zan da' žaken chežo ža ni zoažo na'a, žekla' neda' gak chawe' cha' yógo'te benne' ka' gá'ngake' kan zej nake' na'a. ²⁷Le', benne' byo, cha' nžag ná'leno' to no'le, bi žala' kwásleno'-ne'. Lezka', cha' zo' tozo', bi žala' wchág ná'leno' to no'le. ²⁸Na'a, cha' wchág ná'leno' to no'le, bi gono' do'la', na' cha' to xkwide' no'le wchág ná'lenbe' to

benne' byo, bi gonbe' do'la', san benne' ka' nžag ná'gake' sáka'gake' lo yežlyó nga, na' žénela' yelale lo yela' zzaka' na'.

²⁹Na'a, zí'na'do' ka', žapa' le'e da' ni: za' žin ža ze lawte ža na'. Che len, benne' byo ka', benne' ka' nžag ná'lengake' no'le ka', žala' we' láže'gake' Dios kan žon no benne' byo bi nžag ná'lene' to no'le. ³⁰Lezka', benne' ka' zbeže nyáche'gake' žala' yebégekle' len Dios kan žon to benne' bi zbeže', na' benne' ka' žebégekle' žala' nníta'gake' gaxjw laže' law Dios kan žon no benne' bi žebele', na' benne' wete' ka' žala' gákgake' ka to benne' bi be de chie'. ³¹Benne' ka' zkówgekle' žin da' de yežlyó nga žala' gákgake' ka to benne' bi že' laže'e da' ka', dan'te chegak da' ka' zle'elžo yežlyó nga.

³²Žénela' bi kwe' zédlele. To benne' bi zoa zo'le', že' laže'e da' nak che Xanžon', ka gak gone' da' žaz laže' Xanžon'. ³³Benne' byon', benne' nžag ná'lene' to no'le, že' laže'e da' de yežlyó nga, ka gak gone' da' žaz laže' zo'le'. ³⁴Lezka' žaken che to no'le nžag ná'lene' to benne' byo, na' che to no'le zoe' toze'. No'len' zoe' toze' že' laže'e da' nak che Xanžon', ka gak soe' che Dios lo be'la' žen chie', na' lo be' nakkze'. No'len' nžag ná'lene' to benne' byo že' laže'e da' de yežlyó nga, ka gak gone' da' žaz laže' benne' byo chien'.

³⁵Žapa' le'e da' ki nich yebélenlelen, na' kege nich wsejwa' xnezle. Žénela' gonle da' žala' gonle, nich gonle xchin Xanžon' dot láže'le.

³⁶Cha' zoa no benne' žekle' bi nak chawe' ga'n toze xkwide' no'le chie', na' ba zoa yiz chebe', na' žénele'elbe' wchág ná'lenbe' to benne' byo, wak wchág ná'lenbe'-ne'. Bi gonbe' do'la'. ³⁷Cha' bennen' ba ben choche' xtiže'e, na' bi žon byenen gone' ki, na' yo'o lo ne'e ka gone', na' ba ben choche' xtiže'e ga'nbe' tozbe', gone' da' naken chawe'. ³⁸Ki naken, no benne' žoe'e latje xkwide' no'le chie' wchág ná'lenbe' to benne' byo, žone' da' naken chawe', san no benne' žone' ga ga'nbe' tozbe' žone' da' nakže chawe'.

³⁹To no'le nžag ná'lene' to benne' byo, yoe'e lo na' da' nak che yela' zchag na' kate' ne zoa nban benne' byo chien'. Cha' gat benne' byo chien', na' gata' lo na' no'len' wchág ná'lene' no benne' byo žénele', cha' benne' byon' žejli'e che Xanžon'. ⁴⁰Žekla' to

neda' gakže chawe' che no'len' cha' ga'ne' toze', na' žekla' žon Be' La'y che Dios neda' tzen.

8

Da' zdegak benách ka' lawgak lo'a ka'

¹Na'a, wchalja' kan nak che da' že'j žawžo, dan' bdegak benách ka' lawgak lo'a ka'. Znnagak benách ka': "Yógo'težo napžo yela' žejni'il." Da' ni naken dot da' li. Yela' žejni'il ki žonen ga zka'n zen kwinžo, san yela' nži'il chežo len lježžo žonen ga žaklenžo lježžon'. ²Cha' zoa no benne' žekle' ba žejni'ile' yógo'te, bi na' chejni'ile' kan žala' chejni'ile', ³san no benne' nži'ile' Dios, Dios na'kze zóalene' bennen'.

⁴Na'a, kan nak che da' že'j žawžo, dan' bdegak benách ka' lawgak lo'a ka', nnezlžo bi be záka'gak lo'a ka' da' zej nnitan' yežlyó nga, na' bi zoa yetó benne' nake' Dios. ⁵La'kze zej nnita' da' ka' žékgekle benách ka' zej naken dios ka', da' ka' zej nnitan' ya'abá, na' da' ka' zej nnitan' yežlyó nga, na' da' zan da' žližgak benách ka', na' znágage' zej naken dios chégake', na' lezka' xángake', ⁶san chežo žo'o:

Toze Benne' nake' Dios, Bennen' nake' Xažo.

Le' bene' yógo'te da' zle'elžo, na' zoažo nbanžo nich wká'n zenžo Le'. Toze Benne' nake' Xanžo, Bennen' lie' Jesús, Benne' Criston'.

Lo ne'e Le', Dios bene' yógo'te da' ka' zej nnitan', na' nbánlenžo Le'.

⁷Kege yógo'te lježžo ka' žejni'igekle' da' ni. Ba'e', benne' ka' zga'ale bka'n zéngake' lo'a ka', na' zejte na'a ža že'j žawgake' da' zdegak benách ka' lawgak lo'a ka', na' žékgekle' da' že'j žawgake' napen yela' wak chegak lo'a ka'. Dan' bi nak dot li laže' kan žejlé'gake' che Benne' Criston', che len nbága'gake' zia dan' že'j žawgaken'. ⁸Da' že'j žawžo bi gonen ga gape Dios žo'o ba la'ne, dan' cha' gawžon, bi gákžežo chawe', na' cha' bi gawžon, bi gánžežo ka'ze. ⁹Yo'o lo na'le ye'j gawle bíte'teze. Le gape chi'i kwínle nich bi gonle ga chíxgekle benne' ka' bi nak dot li laže' kan žejlé'gake' che Benne' Criston'. ¹⁰Le' žeklo' napo'yela' žejni'il kan nak da' ni, na' gak gawo' bíte'teze. Cha' kwi'o latje chegak lo'a ka', na' ye'j gawo' da' bdegak benách ka' lawgak lo'a

ka', na' cha' lježo', benne' bi nak dot li laže'e kan žejli'e che Benne' Criston', le'ele' le', kate' ne že'j žawo' ga na', na' wak gono' ga ye'j gawe' dan' bdegak benách ka' lawgak lo'a ka'. ¹¹Cha' gono' ki, gono' ga chíxle lježo', bennen' bi nak dot li laže' kan žejli'e che Benne' Criston'. Ki gaken dan' žeklo' le' napo'yela' žejni'il. ¹²Gono' ki che lježo', na' got Benne' Criston' ni'a che bennen'? ¹³Cha' ki gono', gono' do'la' da' yesbagan' lježo' zia, na' gono' ga chíxle' dan' bi nak dot li laže' kan žejli'e che Benne' Criston', na' lezka' gono' do'la' da' zzoan Benne' Criston' che'la'ale. ¹⁴Che len, cha' da' ye'j gawa' gonen ga chíxle to lježa', biž gawa' be'la' na', nich bi gona' ga gon lježan' do'la'.

9

Da' yo'o lo na' to benne' wbás bse'la' Jesús

¹Neda' naka' benne' wbás bse'la' Benne' Criston'. Le' beslakze' neda'. Neda' ble'ekzla' Xanžo Jesusen'. Nakkzle le'e toze len Benne' Criston' ni'a che žin da' bena' neda' lo w'áz Xanžon'. ²Yezika' benách ka' gak gékgekle' bi naka' benne' wbás bse'la' Benne' Criston', san le'e žon byenen géklele naka' benne' wbás chien'. Dan' nakle le'e toze len Xanžon', da' nákkzele nak bian' naka' benne' wbás bse'la' Xanžon'.

³⁻⁴Zej nnita' benne' ka' zesbága'gake' neda' zia. Ki žebi'a, na' žápgaka'-ne': nzi' lo na'a nnaba' da' ye'j gawa' dan' žona' žin ni. ⁵Lezka' de lo na'a wchág ná'lena' to xkwide' zanžo, xkwiden' žejle'be' che Benne' Criston', nich gónlenbe' neda' tzen gan zda', kan žongak yezika' benne' wbás ka' bse'la' Benne' Criston', na' kan žongak benne' bíche'kze' ka', na' lezka' Bedon'. ⁶Žéklele le'e toza' neda' len Bernabé žala' gonto' žin te ža, nich gata' da' gawto'? ⁷Bi zoa no benne' cheje' lo wdíle, cha' bi zoa no benne' chíjwe' le'. Bi zoa no benne' gaze' lba uba ka', cha' bi gak gawe' da' zbiagak lba ka'. Bi zoa no benne' gape' zila' ka', cha' bi gak ye'je' niže' chégakba'. ⁸Bi géklele la' nedza' zchalja' ki. Lezka' zna da' nyejw le'e yiche lo da' bsedle Moisés. ⁹Lo dan' bsedle Moisés na' nyejw le'e yiche da' znnan: "Bi ko'o do yixjw žoa'a beže kate' zlejba' zoa' scribe." Bchalj Dios da' ni, kégeze dan' že' laže'e beže ka', ¹⁰san nich yebélenžon žo'o. Che len nyejwn le'e

yichen', na' benne' zga'ne' beže, na' lezka' benne' žone' ga zlej beže zoa' sriben', žoptie' žala' wxén láže'gake' sí'gake' che da' zla' lo yežlyón'. ¹¹ Na'a, cha' bento' neto' žin gan zoale le'e, dan' naken ka žin žaz, dan' naken che Dios Be' La'y, žžéklele bi žala' yebélenlto' to da' do' da' den chele kan žebélenle to benne' žaz ža'n da' zlapel'? ¹² Yezika' benne' ka', benne' zzejní'ígekle' le'e, žebélengekle' da' den chele. žBi žála'že neto' yebélenlton'?

Batkle bebélenlto' da' ni da' nzi' lo na'ton', san bzoelto' yógo'te da' ki nich gak wchaljto' diža' chawe' kan nak che Benne' Criston'. ¹³ Nnézkzelele kan žak chegak benne' ka' žóngake' žin che yodo', žebélengekle' da' ka' znéjzwgak benách che yodo'. Lezka' b'xoz ka', benne' zdégake' žen chegak bia beže ka' lo bkog la'y che Dios, žawgake' beļa' chegak bia beže ka'. ¹⁴ Lezka' bdi'xjw Xanžon' kan žala' gak chegak benne' ka' zcháljgake' diža' chawe'. Benne' ka' žebélengekle' da' zcháljgake' žala' wáwgake' légake'. ¹⁵ Neda' batkle bebélenla' da' ni da' nzi' lo na'a, na' da' ni da' zzoja' le'e yiche ni, bi naken nich nhabla' no benne' bi da' wnezjwe' chia'. Zka'n zen kwina' dan' bi be zzi'a kate' zchalja' diža' chawen'. Yénežela' gata' ka go'a latje no benne' nnie' chia' zchalja' diža' chawen' dan' nazjwa'.

¹⁶ Bi yo'o lo na'a wká'n zen kwina' dan' zchalja' diža' chawen', dan' žon byenen wchaljan'. Da' nyáche'le'e gaken chia' neda' cha' bi wchalja' diža' chawen'. ¹⁷ Chela' zchalja' diža' chawen' dan' žénekezela', gak naba' lazjwa', san žon byenen wchaljan', dan' naken to da' besbaga' Dios neda' gona'. ¹⁸ žBizkze yebélenla' cha'? Žebela' dan' bi nazjwa' kate' zchalja' diža' chawen'. Bi žebélenla' dan' yo'o lo na'a dan' zchalja' diža' chawen'.

¹⁹ Na'a, la'kze bi nak nitó benne' xana', ba ben kwina' ka to benne' ndo'w chegak yógo'te benách ka' nich gak gona' ga yelagak baļe benách ka'. ²⁰ Kate' zcháljlēna' benne' judío ka', žon kwina' ka to benne' judío nich gak gona' ga yelagak benne' judío ka'. Benne' judío ka' žóngake' kan žna da' bsdle Moisés. Che len žon kwina' ka to benne' žone' kan žna xtiže'e na', la'kze bi yoa'a lo na' xtiže'e na'. Ki žona' nich gak gona' ga yelagak benne'

ka' žóngake' kan žna xtiže'e na'. ²¹ Kate' zcháljlēna' benách zi'to' ka', benne' ka' bi yó'ogake' lo na' da' bsdle Moisés, žon kwina' ka to benne' zi'to' na', nich gak gona' ga yelágake'. Bi zka'na' ka'ze da' wnná Dios. Neda' žona' kan žna xtiža' Benne' Criston'. ²² Žon kwina' ka to benne' bi nak dot li laže' kan žejli'e che Benne' Criston' nich gak gona' ga yelagak benne' ka' bi nak dot li laže' kan žejl'é'gake' chie' Le'. Žon kwina' kan zej nak yógo'te benách ka' nich gak gona' ga yelagak baļe benne' ka'. ²³ Lo yógo'te da' žona', žona' ga gak yéngkele benách ka' diža' chawen', nich gak yebélenla' légake' tzen diža' chawen'.

²⁴ Ba nnézkzelele kan žongak benne' ka' žitjgake' lo witje. Žxíte'gake' yógo'tegake', san toze benne' yebélenl' latje blo. Lezka' žala' gonle le'e xchin Dios, gonle kan žongak benne' ka' žitjgake' lo witje, nich gak yebélenlele da' yeb'i Dios chele. ²⁵ Yógo'te benne' ka', kate' zpa' kwíngake' nich gak chítjgake' lo witje, žna bia' kwíngake' lo yógo'te da' žóngake'. Žóngake' ki nich sí'gake' to da' naken zin da' nitlen, san si'žo žo'o to da' yebélenlezēžon. ²⁶ Che len, naka' neda' ka to benne' dot laže'e žxítí'e. Lezka' naka' ka to benne', dot laže'e ždile', na' bi ždi'a da' nitze. ²⁷ Kan žon to benne' žliže' benne' ka' nich chejtítjgake' lo witje, lezka' žona' neda', na' zchalja' nich yelagak benách ka'. Bennen' žitje' lo witje žone' ga gak beļa' žen chie' waļe, na' žna bi'en. Lezka' žona' neda', nich bi wnita' latje chia' lo žin che Dios.

10

Bi žala' wká'n zenžo lo'a ka'

¹ Žénela' wzejni'ila' le'e, zí'na'do' ka', kan gok chegak xa wdé cheto' ka'. Dios bzoe' to bejw da' wló'on zol yógo'tie' katen' Moisés bchi'e légake' nich žójgake' lo yežlyó Ejipto. Lezka' yógo'tie' wdégake' gachje láwe'le nisdó' tzen len Moisés na'. ² Lo bejw na', na' lo nisdon', gok chégake' kan žak che to benne' žezóe' nis. Dan' goken chégake' gok bian' gókgake' toze len Moisés na'. ³ Lezka' yógo'tie' bdáwgake' yet xtildon', dan' bnezjw Dios Be' La'y chégake' lo latje dach. ⁴ Yógo'tie' wé'jgake' nisen' dan' bnezjw Dios Be' La'y chégake', dan' wé'jgake' nisen' dan' bžojen

le'e yej na' da' bløe'e law Dios Be' La'y, yej na' wbánlengake' légake'. Kan gok yej na' nakkze Benne' Criston', dan' nbánlenžo Ľe'. ⁵ La'kze goken ki, bi wyáz laže' Dios yógo'tie'. Che len gótgake' lo latje dach na'.

⁶ Yógo'te da' ki naken to da' žsedlen žo'o, nich bi se láže'žo da' kegle, kan wzé láže'gaken' légake'. ⁷ Bi žala' wká'n zenžo lo'a ka', kan bengak bałe benne' ka'. Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Wže'gak benne' ka' nich we'j bdáwya'agak be' bezó žá'gake', na' béngake' lni che lo'a na'." ⁸ Bi žala' gonžo da' kegle, kan bengak bałe benne' ka' da' kegle, na' to žaze gótgake' chonne-žo'a mile'. ⁹ Bi žala' si' bia'žo Xanžon', kan wzí' bia'gak bałe benne' ka' Ľe', na' gótgake' dan' bdáwya'agak bele snia ka' légake'. ¹⁰ Ľezka', bi žala' nnežo che Dios kan wnnegak bałe benne' ka' chie' Ľe', na' to wbás che ya'abá bžia'yi'e légake'.

¹¹ Yógo'te da' ki da' gókgaken chegak xa wdé cheto' ka', žsédgeklen žo'o, na' zej njejwn le'e yiche la'y nich wchébegaken žo'o, dan' ba zoažo ža kate' za' yesyóž Dios che yežlyó nga. ¹² Che len, no benne' žekle' nake' benne' wałe, žala' gape chi'i kwine', nich bi chixle'. ¹³ Kan nak da' zzi' bia' le'e, lezka' žaken chegak yógo'te benách ka'. Dios žone' kan znne', na' bi we'e latje bi da' si' bian' le'e da' bi gak sóelelen, san kate' bi da' si' bian' le'e, na' wlo'e'ele' le'e kan žojle lo na' da' xiwe', nich gak sóelelen.

¹⁴ Che len, zí'na'do' ka', bi wká'n zenle lo'a ka'. ¹⁵ Zchájljena' le'e kan zchájljena' benne' ka' žejni'igekle'. Le wchi'a laže' da' nnia' na'a. ¹⁶ Kate' znnablžo Dios gon la'ye' da' že'žžo kate' žežá' láže'žo kan got Benne' Criston', dan' že'jžon zlo'e'elen nakžo toze len Benne' Criston', na' žebélenlžo da' bene' katen' blalje' xchene', na' gote' le'e yag kroze. Ľezka', yet xtilen' da' zzožžon, na' žawžon, zlo'e'elen žónlenžo Benne' Criston' tzen, dan' žebélenlžo da' bene' katen' bdie' be'la' žen chie' lo wlažžo žo'o. ¹⁷ La'kze benne' zan nakžo, yógo'težo žawžo toze yet xtilen', da' zlo'e'elen nakžo toze len toze Bennen', na' che len nakžo ka toze benne'.

¹⁸ Le wia nga kan žongak benne' Israel ka'. Žawgake' law Dios da' zdégake' lo bkog la'y chie', na' dan' žawgake' zlo'e'elen zej nake' toze len Dios. ¹⁹ ĽBizkze zejlás da' znnia' nga? Bi znnia' zej nape lo'a ka' ye'la' wak,

na' da' zdegak benách ka' lo bkog chegak lo'a ka' bi napan ye'la' wak. ²⁰ Ki znnia': benne' ka' bi zej nómbi'e Dios, da' zdégake' lawgak lo'a ka', zdégaken' lawgak be' xiwe' ka', na' kege law Dios. Žénela' bi gakle toze len be' xiwe' ka'. ²¹ Bi gak ye'jle dan' zlo'e'elen nakžo toze len Xanžon', na' lezka' dan' wlo'e'elen nakle toze len be' xiwe' ka'. Bi gak gawle dan' zlo'e'elen žónlenžo Xanžon' tzen, na' lezka' dan' wlo'e'elen žónlenle be' xiwe' ka' tzen. ²² ĽGonžo ga ge'ele Xanžon' žo'o? ĽŽéklele nápžele ye'la' wak ka da' nape' Ľe'?

Da' žala' gonžo dan' nži'ilžo lježžo ka'

²³ Nak dot da' li da' znnan: "Yógo'te nzi' lo na'žo gonžon." Na'a, neda' znnia': kege yógo'ten žala' gonžon. Yógo'te nzi' lo na'žo gonžon, san kege yógo'ten gonen ga gakže dot li laže' kan žejle'žo che Benne' Criston'. ²⁴ Žala' we' láže'žo gonžo da' gonen ga gak chawe' chegak lježžo ka', na' kegeže da' gonen ga gak chawe' che la' kwínžežo.

²⁵ Bíte'teze da' žóte'gak benách ka' lawe' ya'a, wak gawlen, na' bi be žala' nnable chen, nich bi kwe' zede láždo'le. ²⁶ Nyejw le'e yiche da' znnan: "Che Xanžon' nak yežlyó nga, na' lezka' yógo'te da' zej nni'a' yežlyó nga."

²⁷ Cha' to benne' wliže' le'e, benne' bi žejli'e che Dios, nich yidle liže', na' yénelele chejle, le ye'j le gaw bíte'teze da' wkoé'e lawle, na' bi be nnable chen, nich bi kwe' zede láždo'le. ²⁸ Cha' no benne' yi'e le'e: "Da' ni bdégake' lawgak lo'a ka'" bi gawlen nich gak chawe' che bennen' blo'e'elen' le'e, na' nich bi kwe' zede lážda'we'. ²⁹ Znnia': "Nich bi kwe' zede láždo'w bennen' blo'e'elen' le'e" na' kege nich bi kwe' zede láždo'le le'ekze.

Wak no benne' nnable' neda', na' nne': "ĽBiz chen' žala' wzó'a' che'la'ale da' nzi' lo na'a gona' dan' zbe' zeden láždo'w benne' yoble?" ³⁰ Ľezka' gak nna bennen': "Cha' yapa' Dios: žóxkeno', ni'a che da' žawa', Ľbiz chen' yesbaga' no benne' neda' zia ni'a che da' žawan'?" ³¹ Ka nak bi da' ye'j gawle, o bíte'teze da' gonle, le gon yógo'ten nich ga'n zen Dios. ³² Bi be gonle da' gonen ga chíxgekle benne' judío ka', na' bi be gonle da' gonen ga chíxgekle benne' ka' bi zej nake' benne' judío ka', na' bi be gonle da' gonen ga chíxgekle benne' ka' zej nake' che

Dios. ³³Le gon kan žona' neda', kan že' laža'a gona' da' chaz láže'gak yógo'te benách ka', na' bi že' laža'a gona' da' yebélenla' nedza', san da' yebélengekle yezika' benách ka' nich yelágage'.

11

¹Le gon kan žona' neda', kan neda' lezka' žona' kan ben Benne' Criston'.

Da' žala' gongak no'le ka' zej nake' che Jesús

²Žapa' le'e ba la'ne, zí'na'do' ka', dan' žejsá' láže'tezle neda', na' nzi' lo na'le xtiža' Dios da' bdia' lo na'le. ³Na'a, žénela' chejni'ilele nak Benne' Criston' xangak yógo'te benne' byo ka', na' benne' byon' nake' xan zo'le', na' Xažo Dios nake' Xan Benne' Criston'. ⁴Ča' no benne' byo zcháljlene' Dios, o zchalje' lo wláž Dios, na' nxo'e zlap'e'e, zka'ne' Benne' Criston' ka'ze. ⁵Na'a, ča' to no'le zcháljlene' Dios, o zchalje' lo wláž Dios, na' bi be nxo'e yichje', zka'ne' benne' byo chie' ka'ze, na' naken chie' kan nak che to no'le le'e, no'len' nžog yicha' yichje'. ⁶Ča' bi be nxo'a no'len' yichje', žala' chog yicha' yichje'. Ča' gon ga yedoe'ele no'len' ča' no benne' choge' yicha' yichje', na' žala' bi xoe' yichje'. ⁷To benne' byo bi be žala' xoe' yichje' kate' zle'e law Dios, dan' nake' lo Dios, na' dan' nak benne' byon' zloe'e law yela' zen che Dios, san da' nak no'len' zloe'e law yela' zen che benne' byo chien'. ⁸Katen' Dios bene' benne' ka', bi wleje' benne' byon' lo no'le. No'len', lo benne' byon' wleje' le'. ⁹Lezka', bi ben Dios benne' byon' nich yebélenle no'len' le', san bene' no'len' nich yebélenle benne' byo chie' le'. ¹⁰Che len, no'len' žala' xoe' yichje' da' zloe'elen zoa no benne' byo nake' xane' dan' zwíagak wbás che ya'abá ka' žo'o. ¹¹Na'a, law Xanžon', žon byenen soa to no'le che benne' byo, na' lezka' soa to benne' byo che no'le. ¹²Kan ben Dios, wleje' no'len' lo benne' byon', lezka' na'a, benne' byo nájljene' no'le, na' yógo'te zžójgaken lo na' Dios.

¹³Le wchi'a laže' la' le'eze. Čžala' wchaljen to no'le Dios, na' bi be xoe' yichje'? ¹⁴Či žsedle yela' nakze che benách, žala' yedoe'ele benne' byon', ča' žoe'e latje tonn yicha' yichje'? ¹⁵Na'a, ča' ntonn yicha' yichj' no'len', naken yela' xtan chie', dan' benn Dios yicha' yichje' nich yesbinen

yichje'. ¹⁶Ča' zoa no benne' yénele' wži'e che da' ni, kíte'ze nzi' lo na'to' žonto', na' tlebe kan žongak yógo'te kwe' benách ka' che Dios.

Da' že'j žawžo nich yesá' láže'žo kan got Xanžo

¹⁷Bi žapa' le'e ba la'ne kan nak da' wzejni'ila' le'e na'a. Da' žonle katen' zdouble che Benne' Criston', bi žonen ga žak chawe' chele, san žonen ga žak chele da' zinnj. ¹⁸Zzo lawa' zzejni'ila' le'e da' ni da' zžengekle benách ka' neda', na' znnágake' kate' zdouble che Benne' Criston', nžoj chó-plele, na' žejli'a ki naken. ¹⁹Žon byenen nníta'lengak benne' ka' le'e, benne' ka' žsédgekle' da' wen laže', nich gak bia'gak benne' ka' zej nake' da' li benne' ka' che Benne' Criston'. ²⁰Che len, kate' zdouble, dan' že'j žawle tzen bi naken da' že'j žawžo nich yesá' láže'žo kan got Xanžon'. ²¹Ki naken dan' žon byenle to tole že'j žawle da' nwa'le che chele kate' že'j žawle tzen, na' che len zdonle bálele, na' yebálele že'j žawle na' zejte zžóžlele. ²²ČiBi zoa ližle gan gak ye'j gawle? Kan žonle, zka'nle benách ka' che Dios ka'ze, na' žonle ga žedoe'egekle benne' ka' bi be de chégake'. ČiBizke yapa' le'e? ČiGapa' le'e ba la'ne? Bi žapa' le'e ba la'ne kan nak da' ni da' žonle.

²³Xanžo na'kze bdie' lo na'a dan' bsedla' le'e, kan ben Xanžo Jesusen yelen' katen' to benne' bdie' Le' lo na'gak benne' ka' bétgake' Le'. Bexwe' yet xtil, ²⁴na' wdé gože' Dios: "Žóžkeno'" na' bzožjen', na' wnné': "Le gawn. Da' ni naken xpela'a da' nzožjen lo wlawle le'e. Le gon ki nich chejsá' láže'le kan gak chia' neda'." ²⁵Lezka', wdé bdáwgaaken', bexwe' to zíga'do', na' wnné': "Da' yožen zíga'do' ni naken xčhena', da' žon chochen diža' kobe da' zka'n chawen'. Le gon ki yógo'te čhi'i ye'jlen nich chejsá' láže'le kan gak chia' neda'." ²⁶Ki žala' gonle na' zejte ža yelá' Xanžon'. Yógo'te čhi'i gawle yet xtil ki, na' ye'jle che zíga'do' ki, wloé'elele law kan got Xanžon'.

²⁷Che len, kate' no benne' gawe' yet xtil ni, o ye'je' che zíga'do' ni che Xanžon', ča' bi žapen' ba la'ne, nbage'e zia dan' žone' doła', zka'ne' xpela', na' xčhen Xanžon' ka'ze. ²⁸Che len, žala' wchi'a láže'žo la' kwínžežo to tožo, na' naž gak gawžo yet xtil ni, na' ye'jžo che zíga'do' ni. ²⁹No

benne' želj žawen', bi žapen' ba la'ne cha' bi žákbe'ele' zlo'e'elen da' gok che belá' žen che Xanžon', na' žesbaga' kwine' dola' ni'a che da' žej' žawe'. ³⁰ Che len da'gak benne' zan ka' yižwé', benne' žónlengake' le'e tzen, na' zkwide'gekle', na' benne' zan ba gótgake'. ³¹ Chela' wchi'a láže'žo la' kwínžežo, bi gon byenen wchi'a laže' Xanžon' žo'o. ³² Cha' gon byenen wchi'a laže' Xanžon' žo'o, na' wsaka' zi'e žo'o, nich bi gon byenen choge' chežo gatžo katen' choge' chegak benne' ka' gátgake', benne' ka' nnita'gake' yežlyó nga.

³³ Che len, zí'na'do' ka', kate' doble nich ye'j gawle nich chejsá' láže'le kan got Xanžon', le kwez tole yetole. ³⁴ Cha' zoa no benne' zdone', žála' gawe' gan nak lo yo'o liže', nich bi gon byenen wchi'a laže' Dios le'e kate' doble. Zej nnita' yebałe da' ka' žonle, san wká'n chawa'a da' ka' katen' yedjwía' le'e.

12

Yela' wak ka' da' žonn Dios Be' La'y chežo

¹ Na'a, zí'na'do' ka', žénela' chejni'ilele kan zej nak yela' wak ka' da' žonn Dios Be' La'y chežo.

² Nnézkzelele kan goken katen' bi na' chejle'le che Benne' Criston', be'le latje bche'gak benách ka' le'e ga yoble. Bka'n znelo' lo'a ka', da' ka' bi znnégaken. ³ Che len, zzejni'ila' le'e ki, na' znnia': ladjw yógo'te benne' ka' zcháljgake' lo wláž Dios Be' La'y, bi gak nitó benne' nne zi'e che Jesús, na' bi gak nitó benne' nne': "Jesús nake' Xanžo" cha' bi zoalen Dios Be' La'y le'.

⁴ Na'a, nža'gak to to da' ka' da' žonn Dios Be' La'y chežo, san toze nak Be' La'y na'. ⁵ Lezka', nža'gak to to žin ka' da' zde Xanžon' lo na'žo, san toze nak Xanžon'. ⁶ Lezka' nža'gak to to yela' wak ka' da' napžo da' žónlenžo xchin Dios, san toze nak Xažo Dios, Bennen' žonne' chežo yela' wak ka' nich gonžo xchine'. ⁷ Dios žonne' che chežo to da' nak bian' napžo yela' wak che Dios Be' La'y, da' žebélenžon yógo'težo. ⁸ Dios Be' La'y znezjwe' yela' wak che to benne' nich wchalje' len yela' žejn'il, na' Be' La'y na'kze znezjwe' yela' wak che yetó benne' nich wchalje' lo yela' sina'. ⁹ Lezka', Dios Be' La'y na'kze znezjwe' yela' žejlé'

che Benne' Criston' che yetó benne' nich bi da' gone', na' znezjwe' yela' wak che yetó benne' nich yeyone' benne' yižwé' ka'. ¹⁰ Znezjwe' yela' wak che yetó benne' nich gone' yela' wak ka' che ya'abá che Dios, na' žoe'e yetó benne' latje wchalje' lo wláž Dios, na' znezjwe' yela' wak che yetó benne' nich gákbe'le' cha' be' da' yo'o to benne' naken che Dios o cha' naken che da' xiwe'. Znezjwe' yela' wak che yetó benne' nich wchalje' diža' yoble da' bi nsedle', na' znezjwe' yela' wak che yetó benne' nich wdíe' diža' yoblen' da' bi nsedle'. ¹¹ Yógo'te da' ki žon Dios Be' La'y na'kze, dan' znezjwe' yela' wak ka' che to to benne' kan žénekezele' Le'.

Yógo'težo nakžo ka toze benne'

¹² Kan nak toze belá' žen chežo, la'kze da' zan da' ka' zej žian lo belá' žen chežo, san da' zan ka' da' zej žian lo belá' žen chežo zej naken toze len belá' žen chežo, lezka' naken che Benne' Criston'. ¹³ Dan' zoalen Dios Be' La'y žo'o, da' ni naken chežo ka to da' bezoažo nis, da' nak bian' nakžo ka toze benne', la'kze nakžo benne' judío ka', na' benne' zi'to ka', na' lezka' benne' ndo'w ka', na' benne' ka' bi zej ndo'e. Yógo'težo, Dios bi'e žo'o latje si'žo da' znezjw Dios Be' la'y na'kze chežo.

¹⁴ Na'a, ka nak belá' žen chežo, da' zan da' zej žian lo belá' žen chežo, na' kege tozen. ¹⁵ Chela' gak wchálj ni'ažo, wak nnan: "Dan' bi naka' na' benne' ni, bi naka' chie'" da' ni bi gonen ga bi naken chie'. ¹⁶ Chela' gak wchálj nagžo, wak nnan: "Dan' bi naka' yej lawe', bi naka' che benne' ni" da' ni bi gonen ga bi naken chie'. ¹⁷ Chela' nak dot belá' žen chežo yej lawžo, žnaxkze gak yenlžo? Chela' nak doten nagžo, žnaxkze gak le'el zína'žo? ¹⁸ Na'a, Dios bzoe' yógo'te da' ka' da' zej žian lo belá' žen chežo kan gónekezele' Le'. ¹⁹ Chela' nak toze da' žian lo belá' žen chežo, na' biž soa belá' žen chežo. ²⁰ Na'a, kan nakžo, da' zan da' zej žian lo belá' žen chežo, san toze belá' žen nakžo.

²¹ Che len, yej lawžo bi gak yen' na'žo, na' nnan: "Bi žon byenen sóalen' neda'." Lezka', yichžo bi gak yen' ni'ažo, na' nnan: "Bi žon byenen sóalenle neda'." ²² Na'a, da' ka' da' zej žian lo belá' žen chežo, da' ka' žeklžo zej nkwide'žen, da' ki žon byénežen kwiágaken lo belá' žen chežo. ²³ Lezka', da'

ka' da' zej žian lo beła' žen chežo, da' ka' žeklžo zej nakžen ka'ze, da' ki žwákwwžežon chawe', na' da' ka' žeklžo bi žala' la' lówgaken, žwákwwžežon xtan. ²⁴ Bi žon byenen gonžo ki che da' ka' zej nakže xtan che da' ka' da' zej žian lo beła' žen chežo. Dios bene' beła' žen chežo, na' bene' ga záka'že da' žeklžo žo'o nakžen ka'ze. ²⁵ Ki bene', na' bi nžoj chóplegak da' ka' da' zej žian lo beła' žen chežo, dan' žape chí'igaken ljéžgaken ton yetón. ²⁶ Cha' gak zi' to da' žian lo beła' žen chežo, gaggak zi' tzen len dan' yógo'te da' ka' da' zej žian lo beła' žen chežo, na' cha' to da' žian lo beła' žen chežo, zoa bi da' žebélenlen, na' yógo'te da' ka' da' zej žian lo beła' žen chežo žebélengeklen tzen len dan'.

²⁷ Na'a, le'ekze nakle toze len beła' žen che Benne' Criston', na' to tole nakle ka to da' ka' da' zej žian lo beła' žen chien'. ²⁸ Lezka', ladjw benách ka' che Benne' Criston', Dios bnnite' benne' ka' žóngake' xchine'.

Ga nežw bnnite' benne' wbás ka' che Benne' Criston'.

Ga bežope bnnite' benne' ka' zcháljgake' lo wlaze' le'.

Ga beyonne bnnite' benne' ka' žsédgekle' benne' chie' ka'.

Naž bnnite' benne' ka' žóngake' yeła' wak che ya'abá ka'.

Naž bnnite' benne' ka' žeyóngake' benne' yižwé' ka'.

Naž bnnite' benne' ka' žáklengake' lježžo ka'.

Naž bnnite' benne' ka' zloé'egekle' žo'o žin da' gonžon.

Naž bnnite' benne' ka' zcháljgake' diža' yoble da' bi zej nsedle'.

²⁹ Kege yógo'tie' zej nake' benne' wbás ka' che Benne' Criston'. Kege yógo'tie' zcháljgake' lo wláz Dios. Kege yógo'tie' žsédgekle' benne' chie' ka'. Kege yógo'tie' žóngake' yeła' wak che ya'abá ka'. ³⁰ Kege yógo'tie' nzi' lo ná'gake' yeyóngake' benne' yižwé' ka'. Kege yógo'tie' zcháljgake' diža' yoble da' bi zej nsedle'. Kege yógo'tie' zdégake' diža' yoble da' bi zej nsedle'. ³¹ Le we' laže' si' lo na'le yeła' wak ka' da' záka'gakžen. Na'a, wlo'e'ela' le'e to da' záka'žen ka yógo'te da' ki.

13

Žala' ži'ilžo lježžo kan Jesús nži'ile' žo'o ¹La'kze zchalja' xtíža'gak benách ka' da' bi nsedla', na' lezka' xtíža'gak wbás che ya'abá ka', san cha' bi nži'ila' lježa', dan' zchaljan' bi záka'žen ka žaxto' da' žon to bžejw da' žkwežžon o da' žon to ya da' ztilžon len lježen. ²La'kze nzi' lo na'a wchalja' lo wláz Dios, na' nich chejni'ila' yógo'te da' zej ngachen', na' yógo'te diža' che yeła' žejní'il, na' la'kze nak dot li laže' kan žejli'a che Dios, na' zejte gak yeká'a ya'a zen ka', san cha' bi nži'ila' lježa', bi be zaka'a neda'. ³La'kze chisa' dot da' de chia' nich wawa' benách yache' ka', na' la'kze wdía' beła' žen chia' ga wzeygak benách ka' len dan' naka' toze len Benne' Criston', san cha' bi nži'ila' lježa', bi yebélenla' dan' žona'.

⁴No benne' nži'ile' lježe':

Zbeze' zen laže', na' nake' ži'i laže'.

Bi zge'ele' lježe'.

Bi zka'n zen kwine', na' bi žon kwine' benne' blo.

⁵Bi žone' da' kegle, na' bi zdan laže'e yeła' gape.

Bi zža'atie', na' bi žejsá' laže'e da' zinnj da' ben no benne' chie'.

⁶Bi žebele' kate' no benne' žone' da' kegle. Žebele' kate' no benne' žnne' da' nak dot da' li.

⁷Zzoele' bite'teže da' gon lježe' chie'.

Žejlé'teže' che lježe', na' žxen láže'teže' gon lježe' da' nak chawe'.

Zbézteže' zen laže'.

⁸Yeła' nži'il batkle te chen. Te che da' nzi' lo na'gak benách ka' wcháljgake' lo wláz Dios. Žin ža katen' biž gata' lo na'gak benách ka' wcháljgake' diža' yoble da' bi zej nsedle', na' te che yeła' žejní'il chegak benách ka'. ⁹Láte'ze žejní'ilžo na'a, na' láte'ze zchalžo lo wláz Dios. ¹⁰Kate' žin da' naken dot li laže', naž yeyóž che da' naken láte'ze.

¹¹Katen' goka' xkwide', bchalja' ka to xkwide', na' wlék yichja' ka to xkwide', na' wzá' laža'a ka to xkwide'. Kate' bgola', na' bka'na' da' zej naken che bi' kwide' chia'.

¹²Na'a da' zle'elžo nakzen ka da' zle'elžo kate' zwia kwínžo to lo yej wan. Bi zle'elžo dot kan naken. Ža da' za' le'elžo yógo'te dot kan zej naken. Na'a nónb'a láte'ze. Ža da' za' gónbi'a yógo'te kan Dios na'kze

nónbi'e neda'. ¹³ Na'a, nnita'tezgak yela' žejlé' che Dios, na' yela' žxen laže' Dios, na' yela' nži'il. Zej nnita' da' chonne ki, san da' záka'že naken yela' nži'il.

14

Yela' wak da' žonn Dios Be' La'y chežo da' záka'žen

¹ Le gon byene ží'ilele lježle ka', na' le we' laže' si'le yela' wak ka' da' žonn Dios Be' La'y chežo, na' da' naken blo, yela' wak wchaljle lo wláž Dios. ² No benne' zchalje' diža' yoble da' bi nsedle', kege benách ka' zcháljlene'. Dios zcháljlene', dan' bi zoa nitó benne' žejni'ile' da' zne'. Dios Be' La'y žoe'e bennen' latje zchalje' kan zej nak da' ka' zej ngache' che Dios. ³ Bennen' zchalje' lo wláž Dios, zcháljlene' benách ka' nich gakže dot li laže' kan žejlé'gake' che Benne' Criston'. Žon choche' légage', na' žeyón zene' légage'. ⁴ Bennen' zchalje' diža' yoble da' bi nsedle' žon choche' la' kwince', san no benne' zchalje' lo wláž Dios žon choche' yógo'te benách ka' che Benne' Criston'.

⁵ Žak laža'a wchaljle yógo'tele diža' yoble da' bi nsédlele, san da' žénežela' naken wchaljle lo wláž Dios. Žebélenželžo da' zžna to benne' zchalje' lo wláž Dios ka' žebélenlžo da' zžna to benne' zchalje' diža' yoble da' bi nsedle', cha' bi zoa no benne' gak wdíe' diža' yoblen' da' bi nsedle', nich gon choche' benách ka' che Benne' Criston'. ⁶ Che len, zí'na'do' ka', kate' la'a gan zoale, cha' wcháljlena' le'e diža' yoble da' bi nsedla', bi be yebélenlelen. Yebélenlele toze dižan' da' wcháljlena' le'e da' bloe'el Dios neda', o diža' da' wzejni'ilen žo'o, o diža' da' wchalja' lo wláž Dios, o diža' da' wsedlen žo'o.

⁷ Lezka' žaken che da' ka' žóngaken žaxto', da' ka' bi zej nnita' nbángaken, kan nak bžejw da' zkwězžon, o kan nak gitarra. Cha' bi žólgaken kan žala' gólgaken, žnakžkze gónbia'žo biž da' žólgaken, dan' žol bžejw na', o gitarra na'? ⁸ Cha' bi kwež kan žala' kwež lozban' da' žližen benne' ka' lo wdíle, žnozke benne' wpá' kwine' nich cheje' lo wdílen'? ⁹ Lezka' žaken chele. Cha' len lóže'le zchalje diža' da' bi zej nsedle benách ka', bi chejni'igekle' da' wchaljle. Ki gaken, dáche'ze wchaljle. ¹⁰ Da' li zej

nnita' da' zan diža' yoble yežlyó nga da' ka' zchaljgak da' zan kwe' benách zi'to' ka', na' zej nnita' benách ka' žejni'igekle' to to diža' yoble ka'. ¹¹ Na'a, cha' bi žejni'ila' diža' da' zchalj to benne', gaka' ka to benne' zi'to' law bennen' zchalje', na' le' gake' lawa' neda' ka to benne' zi'to'. ¹² Lezka' naken chele. Že' láže'le'ele si'le da' žonn Dios Be' La'y chežo. Che len, le we' laže' si'le da' ka' góngaken ga gákakže choch benách ka' che Benne' Criston'.

¹³ Che len, no benne' zchalje' diža' yoble da' bi nsedle' žala' nnable' Dios wnezjwe' le' yela' wak wdíe' diža' yoble dan' zchalje'. ¹⁴ Kate' žliža' Dios, cha' zchalja' diža' yoble da' bi nsedla', lo be' nakkza' cháwe'do' žliža' Dios, san dan' bi žejni'ila' da' zžnia', lo yela' žejni'il chia' bi žebélenla' dan' zchalja'. ¹⁵ žNakžkze žala' gona' cha'? Wliža' Dios lo be' nakkza', na' lezka' lo yela' žejni'il chia' wliža'-ne'. Goła' da' we' lawa' Dios lo be' nakkza', na' lezka' lo yela' žejni'il chia' goła' da' we' lawa'-ne'. ¹⁶ Cha' toze lo be' nakkzo' žliž la'yo' Dios, na' cha' zoa to benne' žénzele' chio', san cha' bi žejni'ile' dan' zchaljo', žnakžkze gak mne': "Ka'kze gaken" ni'a che dan' zchaljo', kate' ži'o Dios: "Žóžkeno'?" ¹⁷ Wákelja cháwe'do' zchaljo', kate' ži'o Dios: "Žóžkeno'." Cha' bi žejni'il bennen' ženle' da' zchaljo', bi be yebélenlen'. ¹⁸ Žapa' Dios: "Žóžkeno'" dan' zchaljža' diža' yoble da' bi nsedla' ka' yógo'tele. ¹⁹ Lawgak benách ka' che Dios yénežela' wchalja' gáyo'ze diža' da' gak chejni'igekle' benách ka' ka da' zan gaywá' diža' yoble da' bi nsedla', na' da' bi gak chejni'il nitó benne'. Gak wsedla' yezika' benách ka' toze cha' chejni'igekle' dan' wchalja'.

²⁰ Zí'na'do' ka', bi gakte ka' žkwide' ka' kan nak da' zza' láže'le. Le gak ka' žkwide' ka' nich bi gonle da' kegle, san le gak benne' ka' ba' zej ngole' kan nak da' zza' láže'le. ²¹ Nyejw le'e yiche la'y da' zžnan: "Len diža' yoble, na' len žoá'agak benách zi'to' ka' wcháljlena' benách ki. La'kze gona' ki, bi wzé nággake' xtiža'a." Ki zžna žanžon'. ²² Ki naken, Dios žoe'e žo'o latje zchaljžo diža' yoble da' bi nsedlžo nich gaken to da' nak bian' lawgak benách ka' bi žejlé'gake' che Benne' Criston', na' kege lawgak benne' ka' žejlé'gake' chie'

Le'. Žoe'e zo'o latje zchaljžo lo wlaze' Le' da' žala' si'gak benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' kege benne' ka' bi žejlé'gake' chie'. ²³ Che len, kate' doble tzen, yógo'tele le'e, nole nakle che Benne' Criston', cha' wchaljle diža' yoble da' bi nsédlele, na' cha' chazgak benne' ka' zej nsedle' láte'ze, o benne' ka' bi na' chejlé'gake' che Benne' Criston', ži bi nnágake': "Nya! yichjle?" ²⁴ San cha' yógo'tele wchaljle lo wláz Dios, na' cha' cho'o to benne' bi žejli'e che Benne' Criston', o to benne' nsedle' láte'ze, na' gákbe'ele' nbage'e zia, na' Dios wchi'a laže'e le'. Ki gákbe'ele' dan' yenle' diža' da' wchaljle yógo'tele. ²⁵ Gákbe'ele' kan nak da' zza' laže'e, dan' bgachen', na' wzóa zibe', na' wká'n zene' Dios, na' nme': "Da' li Dios zóalene' le'e."

Kan žala' gonžo gan zdobžo che Jesús

²⁶ Che len, zí'na'do' ka', kate' zdoble che Benne' Criston', to benne' zóalene' le'e žole' to salmo, na' yetóe' žsedle' le'e to da' nsedle', na' yetóe' zloe'ele' le'e to da' bloe'el Dios le', na' yetóe' zchalje' diža' yoble da' bi nsedle', na' yetóe' zdie' diža' yoblen' da' bi nsedle'. Yógo'te da' gonle žala' gaken da' yebélengekle benne' ka' zdóbgake' che Benne' Criston'. ²⁷ Kate' nníta'gak benne' ka' ga na', benne' ka' zcháljgake' diža' yoble da' bi zej nse-dle', bi žala' wchaljgak ki benne' zanže ka chope chónnzele. Gak wchálj toze bennen', na' te na' gak wchalje' yetóe', san žon byenen soa no benne' wdíe' diža' yoblen' da' bi nsédlele. ²⁸ Cha' bi gak no benne' wdíe' diža' yoblen' da' bi nsédlele, na' bennen' zchalje' diža' yoblen' da' bi nsédlele, žala' soe' žize gan ndoble, na' gak wcháljlene' Dios len dižan' lo yichj lázda'we'. ²⁹ Lezka', benne' ka' zchálj-gake' lo wláz Dios žala' wcháljgake' chope chonnze', na' yezika' benne' ka' zchálj-gake' lo wláz Dios žala' wchi'a láže'gake' da' zchalj bennen'. ³⁰ Cha' Dios wloe'ele' to benne' ži'e ga na' da' zna xtiže'e dan' zchalj bennen', na' žala' soa žize bennen' zchalje'. ³¹ Yógo'tele gak wchaljle lo wláz Dios to tole nich wsédlele yógo'tele, na' gake choch yógo'tele. ³² Benne' ka' zchálj-gake' lo wláz Dios gak nna biá'gake' kwín-gake', na' kwé'gake' žize. ³³ Kege Dios žone' ga žonžo žo'osbé, dan' žénele' Le' ga'nlenžo

lježžo ka' cháwe'do', kan žone' gan zej nníta' yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston'.

³⁴ No'le chele ka' žala' kwé'gake' žize gan zdoble. Bi nzi' lo ná'gake' wcháljgake' ga na'. Žala' kwé'gake' gaxjw laže' kan zna xtiža' Dios. ³⁵ Cha' žénegekle' chejni'gekle' yelate', žala' nnábgekle' benne' byo che ché'gake' kate' ne nníta'gake' lížgake'. Bi žala' wchaljgak no'le ka' gan zdóbgake' che Dios.

³⁶ Žéklele le'e Dios bnezjwe' xtiže'e lo na'le le'eze? Žéklele le'e bžin xtiža' Dios chezle le'e? ³⁷ Cha' zoa to benne' ladjwle, benne' žekle' zchalje' lo wláz Dios, o žekle' zoalen Dios Be' La'y le', benne' ni žala' si' lo ne'e nak da' zzoja' chele le'e yiche ni da' bsdle xanžon'. ³⁸ San cha' bi wzé nage' diža' ni, bi žala' wzé nagle le'e che bennen'.

³⁹ Che len, zí'na'do' ka', le we' laže' wchaljle lo wláz Dios, na' bi wséjwle xnez no benne' zchalje' diža' yoble da' bi nsedle'. ⁴⁰ Žala' gonžo yógo'te kan nak chawe', na' kan žala' gaken.

15

Kan gok, bebán Benne' Cristo lo yela' got

¹ Na'a, zí'na'do' ka', wzenla' le'e kan nak diža' chawen' da' bchalja' gan zoale, dan' wzí' lo na'le, na' žonen ga nakže li laže' kan žejle'le che Benne' Criston'. ² Ni'a che dižan' yelale, cha' gonle kan zna diža' chawen' dan' bchaljan' gan zoale, cha' da' li bejle'le che Benne' Criston'.

³ Kate' bžina' gan zoale da' nežw chi'i bdia' lo na'le da' bde Dios lo na'a neda'. Ki znan: "Got Benne' Criston' lo wlazžo žo'o dan' wbága'žo doľa'." Kan nak da' ni nyejw le'e yiche la'y, na' znan ben byenen benen'. ⁴ Lezka' znan: "Bgache'e lo yežw ba, na' kate' bza'a chonne ža, na' bebane' lo yela' got" kan lezka' nyejw le'e yiche la'y, na' znan ben byenen goken chie'.

⁵ Wdé bebane' bloe'e law Benne' Criston', na' Bedon' ble'ele' Le', na' wdé na', benne' chežinno wbás chie' ka' blé'egekle' Le'.

⁶ Naž Benne' Criston' bloe'e lawe' lawgak benne' zanže ka gayo' gaywá' lježžo ka', benne' ka' žejlé'gake' chie' Le', kate' ne zej ndobe' tzen. Yógo'te lježžo ki nníta'gake' nbángake' na'a, la'kze ba'le' ba gótgake'.

⁷ Naž Jakob ble'ele' Le', na' wdé na' bloe'e lawe' lawgak yógo'te benne' wbás chie' ka'.

⁸ Kate' ze lawte lezka' b'loe'e lawe' lawa' neda'. Kan gok da' ni, naka' ka to xkwide' g'oljbe' kate' ba wdé ža žala' galjbe'. ⁹ Ki naken dan' nexjwa' neda' ka yógo'te benne' wbás chie' ka', na' bi naka' neda' zi gaka' wbás chie', dan' w'zia laža'a benách ka' che Dios. ¹⁰ Na'a, ni'a che da' besbaga' Dios neda', naka' da' naka' na'a, na' kege da' nitze bene' chia' ki. Benža' neda' xchine' ka yezika' wbás chie' ka', la'kze kege žakze chia' bena' žin na'. Dios na'kze, lo yela' ži'i laže' chie', bkonle' neda' žin. ¹¹ Na'a, cha' bchalja' neda' o cha' bchaljgak yebale benne' ka', da' ni naken da' zchaljton', na' da' bejle'le le'e.

Yebanžo lo yela' got

¹² Zzoa lito' che Benne' Criston' kan bebane' lo yela' got. Cha' ki naken, žnakxkze žnnale bálele le'e: "Bi yebangak benne' gat ka'?" ¹³ Chela' bi yebangak benne' gat ka', bi bebán Benne' Criston', ¹⁴ na' chela' bi bebán Benne' Criston', dáche'ze nak da' zzoa lito', na' dáche'ze nak yela' žejlé' chele chie' Le'. ¹⁵ Lezka', chela' bi bebán Benne' Criston', žon láže'to' kate' zzoa lito' kan nak che Dios, na' žnnato' besbane' Benne' Criston'. Chela' bi yesbane' benne' gat ka', Dios bi besbane' Benne' Criston'. ¹⁶ Chela' bi yebangak benne' gat ka', bi bebán Benne' Criston', ¹⁷ na' chela' bi bebán Benne' Criston', dáche'ze nak yela' žejlé' chele chie' Le', na' zej nga'n doľa' da' nbága'le. ¹⁸ Lezka', benne' ka' ba gót-gake', na' bejlé'gake' che Benne' Criston', to chi'ize gót-gake' cha' bi bebane' Le'. ¹⁹ Cha' toze kate' ne zoažo nbanžo gak yebélenžo Benne' Criston', nakže da' nyache' chežo ka da' nak chegak yógo'te benách ka'.

²⁰ Na'a, da' li bebán Benne' Criston' lo yela' got, na' nake' Benne' nežw, bennen' bebane' to chi'ize ladjwgak yógo'te benne' ka' yebángake' to chi'ize lo yela' got. ²¹ Kan bla' yela' got ni'a che da' ben to benne', lezka', ni'a che da' ben yetó benne' bla' yela' yebán chegak benne' gat ka'. ²² Kan žatgak yógo'te benách ka' dan' zej nake' za'só Adán, lezka' yebangak yógo'te benne' ka' zej nake' toze len Benne' Criston'. ²³ To toe' yebane' kan žala' gaken. Zga'ale bebán Benne' Criston', na' te na'a yebangak benne' ka' zej nake' chie' Le' katen' yel'é'e. ²⁴ Naž žin ža ze lawte ža kate' yeká' Benne'

Criston' dot da' yo'o lo na' da' xiwe', na' dot yela' wnná bia' chen, na' dot yela' wak chen, na' wdíe' da' žnna bi'e Le' lo na' Xažo Dios. ²⁵ Žon byenen nna bia' Benne' Criston' na' zejte ža ba bzoa Dios kate' yógo'te benne' ka', benne' zži'igake' chie' Le', wzóa žibgake' lawe' Le'. ²⁶ Da' zdá'baga' Le', da' wchinnje' kate' ze lawte, naken yela' got. ²⁷ Dios ba bdie' yógo'te lo na' Zi'nen' nich nna bi'en. Nyejw le'e yiche la'y da' žnnan: "Bdie' yógo'te lo ne'e nich nna bi'en." Na'a, nak bia' bi bde kwine' lo na' Zi'nen', dan' nakkze' Le' Bennen' zdie' yógo'ten lo na' Zi'nen'. ²⁸ Kate' žin ža na' kate' wdé Dios yógo'ten lo na' Benne' Criston' nich nna bi'en, naž Zi'nen' wdé kwine' lo na' Xažo Dios, Bennen' bdie' lo na' Zi'nen' yógo'ten, na' kate' ze lawte, Dios nna bi'e to chi'ize yógo'ten.

²⁹ Bálele le'e žezoale nis lo wlazgak benne' gat ka'. Cha' žéklele bi yebangak benne' gat ka', žbiž chen' žezoale nis lo wlazgak benne' gat ka'?

³⁰ Žon zož cheto' gatto' yógo'te ža. žBiz chen' žwe'to' latje gaken ki cha' bi yebanžo lo yela' got? ³¹ Yógo'te ža žon zož gata'. Zzenla' le'e da' ni, ljéža'do' ka', dan' žaz laža'a da' bena'. Bena' ga žejle'le che Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ³² Cha' bdił-łena' bia snia ka' lo yež Éfeso dan' wnnazen chia', žbižkze yebélenla'? Cha' bi yebangak benne' gat ka', žala' gonžo kan žnnagak benách ka': "Ye'j gawžo dan' gatžo wxé wižj."

³³ Bi we'le latje no benne' gon láže'le' le'e. Cha' si' lo na'le láte'ze da' wen laže', na' dotle yechólele. ³⁴ Le yeyát laže', na' biž gonle doľa' dan' bálele le'e bi nónbia'le Dios. Zchalja' ki nich gona' ga yedoé'elele.

Kan gakžo kate' yebanžo lo yela' got

³⁵ Wákelja no benne' nne': "žNakxkze yebangak benne' gat ka'? žNakxkze gak beľa' žen chégake' kate' yelá'gake'?" ³⁶ Le', benne' bi nnezle. Da' žazo' lo yo bi lan' cha' bi nitlen. ³⁷ Da'žazo' lo yo naken to bínnedo'ze, cha' che zoa' s'tribe, o che yetó yiže' kwando'. Dan' žazo' bi naken yiže' kwando' da' žala' lan'. ³⁸ Dios žone' ga gak to to yiže' kwando' kan nonkze' chen. Kan nak to to bínnedo' ka' žone' ga gak yiže' kwando' chen. ³⁹ Lezka', bi nak toze kan nak beľa' che chegak yógo'te bia yiže' ka'.

Zoa to bel'a' chegak benne' ka', na' yetó kan nak bel'a' chegak bia yix'e' ka'. Yetó kan nak bel'a' chegak byinne' ka', na' yetó kan nak bel'a' chegak bel ka'. ⁴⁰Lezka' n'za' bel'a' žen chegak benne' ka' nníta'gake' ya'abá che Dios ka nak bel'a' žen chegak benne' ka' zej nnite'e' yežlyó nga. Zoa to yel'a' xtan chegak benne' ka' zej nnite'e' ya'abá che Dios, na' yetó kan nak yel'a' xtan chegak benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga. ⁴¹Zoa to yel'a' xtan che wbiž, na' yetó che byo', na' yetó chegak belj ya'abá ka'. Yel'a' xtan che to belj ya'abá nžan' kan nak yel'a' xtan che yetó belj ya'abá. ⁴²Lezka' gaken kate' yebangak benne' gat ka'. Kate' zgache' to benne' lo yežw ba nake' to bel'a' žen da' kwia yin'. Kate' yebane', naž gake' to da' soan to chi'ize. ⁴³Kate' zgache'e' lo yežw ba nake' to bel'a' žen ka'ze, na' da' zkwíde'len. Kate' yebane', naž gake' to da' xtan, na' da' waje. ⁴⁴Kate' zgache'e' lo yežw ba nake' to bel'a' žen che yežlyó nga. Kate' yebane', naž gake' to da' soan to chi'ize ya'abá che Dios. Zoa to bel'a' žen che yežlyó nga, na' yetó kan gak da' cho'o be' nakkžžo.

⁴⁵Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Benne' nežw, benne' wzóe' yežlyó nga, bennen' lie' Adán, Dios bene' le' benne' ban" san Bennen' wyaze' latje che Adán na', Benne' Criston', Dios bene' ga nake' Be' nbánjenžo. ⁴⁶Bi bla' zga'ale Benne' nake' Be'. Bla' zga'ale bennen' wdape' yel'a' benachze chežo, na' naž bla' Benne' nake' Be'. ⁴⁷Bennen' wzóe' zga'ale', goke' yo. Bennen' bežope', Bennen' nake' Xanžon', bžoje' ya'abá che Dios. ⁴⁸Benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga zej nake' kan gok bennen' goke' yo, na' benne' ka' žala' chejnníta'gake' ya'abá che Dios gákgake' kan nak Bennen' bžoje' ya'abá na' che Dios. ⁴⁹Kan de chežo na'a to bel'a' žen da' naken kan gok bel'a' žen che bennen' goke' yo, lezka' žala' yeyakžo kan nak Bennen' bžoje' ya'abá na' che Dios.

⁵⁰Ki znná da' ni da' žapa' le'e, zí'na'do' ka', znnia': da' naken bel'a' žen bi chazen gan znná bia' Dios, na' lezka', da' kwia yin' bi sin' da' zoan to chi'ize. ⁵¹Le wia nga, žapa' le'e to da' bgachen': bi gatžo yógo'težo, san Dios wché'e kan nakžo yógo'težo. ⁵²To chí'ido'ze gaken, kan nak to da' zdaze yej lawžo, kate' kwež lozban' da' zze lawten.

Kwež lozban', na' yebangak benne' gat ka', na' gákgake' to da' soan to chi'ize, na' Dios wché'e da' nakžo yógo'težo žo'o. ⁵³Da' nakžo da' kwia yin' žala' yeyaken to da' soan to chi'ize, na' da' nakžo, dan' žala' gaten, yeyaken to da' batkle gaten. ⁵⁴Katen' dan' kwia yin' ba beyaken to da' soan to chi'ize, na' lezka' dan' žala' gaten ba beyaken to da' batkle gaten, naž gak dan' nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Begá'a to chi'ize yel'a' got.

Ben Benne' Criston' da' ni.

⁵⁵Biž bi gak gon yel'a' got chežo.

Biž gak gon ga gatžo.

⁵⁶Wak bi gon yel'a' got chežo dan' nbága'žo doła', na' nbága'žo doła' dan' zži'izo che xtiža' Dios. ⁵⁷Žoxken Dios. Le' benkze' ga belážo lo yel'a' got ni'a che da' ben Xanžo Jesús, Benne' Criston'.

⁵⁸Che len, zí'na'do' ka', le soa choch. Le gak dot li laže' nich góntezele xchin Xanžon' dan' mnézkzele žin da' žonle che Xanžon' bi naken dáche'ze.

16

Wnéžjwgak benne' Corinto ka' da' žiážjegac lježgake' ka'

¹Na'a, kan nak che mežwn' da' wnéžjwle dan' gáklenen lježžo ka', benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' nníta'gake' lo yež Jerusalem, le gon na'a kan goža' yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Galasia. ²Tža tža nežw, to tole žala' ko'o cháwe'le late' mežw, kan nak da' žonn Dios chele. Le gape chi'in, nich bi gon byenen wtoblen katen' la'a gan zoale. ³Katen' la'a gan zoale, sela'a benne' ka' kwele le'e nich chjake' lo yež Jerusalem. Wzoja' le'e yiche da' gonen ga gak biá'gake', na' chjwá'gake' mežwn' da' wnéžjwlen. ⁴Cha' žala' cha'a neda' ga na', na' wak sá'klene' neda'.

Da' žénele Pablo gone'

⁵La'a gan zoale kate' yeyož tia' lo yež ka' gan nbab Masedonia, dan' žon byenen tia' lo yež ka'. ⁶Žekla' gá'nlena' le'e to chí'i, o ga'nlja' ga na' byo' zag ka'. Naž gak gáklene' neda', na' yego'ole neda' nez gáte'teze gan žala' cha'a. ⁷Kate' la'a yedjwía' le'e bi ženela' teza' ga na'. Žxen laža'a sóalena' le'e scha, cha' Xanžon' we'e neda' latje. ⁸Ga'na' nga lo yež Efeso kate' žinže

ža Pentecostés, ⁹ dan' de latje gona' to žin zen che Xanžon' nga, la'kze benne' zan žon byéngake' wséjwgake' xneza'.

¹⁰ Cha' xkwide' Timoteo la'be' gan zoale, le we' laže'-be', nich bi gak nyache' láže'be' katen' sóalenbe' le'e. Ki žala' gonle dan' žonbe' xchin Xanžon' kan žona' neda' xchine'. ¹¹ Che len, bi žala' no benne' wzóe'-be' chela'ale. Le gaklen-be', na' binlo le yegó'o-be' nez, nich yela'be' ga zoa' neda' ni, dan' zbeza'-be', na' lezka' lježžo ka' žónlengake'-be' tzen žin.

¹² Kan nak che lježžo Apolo, góta'yoel'e'ela'-ne' cheje' chejwíe' le'e tzen len lježžo ka'. Bi žénele' cheje' na'a. Cheje' kate' sáke'le'.

Da' bchalj Pablo kate' ze lawte

¹³ Le gak ban laže', na' le gak choch kan žejle'le che Benne' Criston'. Le gak wechóg laže', na' le gon choch lázdo'le. ¹⁴ Len yela' nži'il le gon bíte'teze da' gonle.

¹⁵ Na'a, zí'na'do' ka', ba nnézkzelele kan nak Estéfanos, na' lezka' kan nakgak lježe' ka'. Zej nake' benne' nežw ka' be-jlé'gake' che Benne' Criston' ladjw benách ka' nníta'gake' gan nbab Akaya. Benne' ki bde kwíngake' nich góngake' xchingak benách ka' che Dios. ¹⁶ Žáta'yoela' le'e, zí'na'do' ka', gaple ba la'ne benne' ka' zej nake' ka' nakgak lježžo ki, na' lezka' kan zej nak benne' ka' žónlengake' légake' tzen žin, na' žáklengake' lježžo ka'. ¹⁷ Žebela' dan' bžingak Estéfanos, na' Fortunato, na' Akaiko ga zoa' ni, dan' góklengake' neda' lo w lazle le'e. ¹⁸ Beyón zéngake' neda' kan lezka' beyón zéngake' le'e. Le gape ba la'ne benne' ki.

¹⁹ Yógo'te kwe' benách ka' che Dios, benne' ka' nníta'gake' gan nbab Asia nga zápegake' le'e "Padiox." Akila len zo'le', Prisila, na' lezka' benne' ka' zdóbgake' che Dios gan nak lo lížgake', zápegake' le'e "Padiox." ²⁰ Yógo'te lježžo ka', benne' nníta'gake' nga zápegake' le'e "Padiox." Le gape "Padiox" tole yetole, na' le chela' lježle ka'.

²¹ Neda', Pablo, len na' kwinkza' zzoja' da' ni, na' znnia': žapa' le'e "Padiox."

²² No benne' bi nži'ile' Xanžo Jesús, Benne' Criston', ba nbage'e zia.

Da, Xan.

²³ Znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e. ²⁴ Nži'ila' yógo'tele le'e dan' nakžo toze len Xanžo Jesús, Benne' Criston'. Ka'kze gaken.

DIŽA' BEŽOPE DA' BSELA'

PABLO ŁO YEŽ CORINTO

Pablo žape' "Padiox" benách ka' che Jesús

¹ Neda', Pablo, žapa' le'e "Padiox", le'e zdoble che Dios ło yež Corinto, na' lezka' yógo'tele nakle che Dios gan nbab Acaya. Neda' naka' wbás che Jesús, Benne' Criston', dan' žénele Dios gaka' ki. Bi' lježžo Timoteo žónlenbe' neda' tzen. ² Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', we' laže'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le.

Da' ka' wzaka' Pablo

³ ĴGa'n zen Dios, Xa Xanžo Jesús, Benne' Criston', dan' nake' Xažo, Bennen' žeyache' láže'le' žo'o, na' žeyón zénteze' žo'o! ⁴ Dios žeyón zene' žo'o kate' bi da' žaken chežo, nich gak yeyón zenžo benne' ka' zoa bi da' žaken chégake'. Žeyón zenžo légage' kan Dios žeyón zene' žo'o.

⁵ Kan žan da' zzáka'žo kan wzaka' Benne' Criston', lezka' žan da' žeyón zenen žo'o, dan' nakžo toze len Benne' Criston'. ⁶ Che len, cha' zoa bi da' zzáka'to', žaken ki cheto' nich gak yeyón zento' lježto' ka', na' gonto' ga yelale le'e. Cha' Dios žeyón zene' neto', žaken ki nich gak yeyón zento' le'e, na' lo yela' zbez zen laže' chele, gak sóelele da' ka' zzáka'le, kan lezka' žaken cheto'. ⁷ Žxen láže'to' ga'nle choch kan žejle'le che Dios, dan' nnezlto' cha' sáka'le le'e tzen len neto', lezka' yebélele tzen len neto' dan' Dios žeyón zene' žo'o.

⁸ Žénelto' nnézele, zí'na'do' ka', kan nak da' zan da' goken cheto' gan nbab Asia. Wdetlen dan' goken cheto', na' gokžen zi' ka da' gok soelto'. Ki goken, biž bxen láže'to' soato' nbanto'. ⁹ Goklto' goken cheto' kan žak chegak benne' ka' ba nžog chégake' gátgake'. Goken ki cheto' nich bi wxén láže'to' la' kwínzeto', san wxén láže'to' Dios, Bennen' žesbane' benne' gat ka'. ¹⁰ Dios beslé' neto' lo da' benen ga ben zož gatto', na' žeslé' neto' tža tža. Žxen láže'to' Le' yeslé' neto' ki da' yoble, ¹¹ cha' gáklenle neto', na' wcháljenle Dios, na' nnáblele-ne' gáklene' neto'. Dios gone' kan nnáblele-ne' tzen len benne' zan, na' gon chawe'e neto', na' légage' yé'gake' Dios: "Žóxkeno'" ni'a cheto'.

Biž chen' zžele Pablo nich cheje' yež Corinto

¹² Da' ni žonen ga žebelto'. Be' nakkzto' zloe'elen neto', len yela' li laže' cheto', na' dot láže'to' žonto' da' žonto' yežlyó nga, na' lezka' bento' gan zoale le'e. Ki bento', dan' benn Dios cheto' da' góklenen neto', na' kege len yela' žejní'il chezto' bento' ki. ¹³ Zzojto' chele le'e toze da' gak gol-le, na' da' gak chejní'ilele. Žak laža'a chejní'ilele dot zen ¹⁴ dan' žejní'ilele late'. Naž kate' žin ža yelá' Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' gak gaple neto' ba la'ne kan neto' žapto' le'e ba la'ne na'a.

¹⁵⁻¹⁶ Dan' bxen laža'a da' ni, wzá' laža'a yedjwía' le'e zga'ale katen' wdía' gan nbab Masedonia, na' yedjwía' le'e da' yoble kate' yezá'a nga, nich yebélenlele neda' chope chi'i. Te na' gak gáklenle neda', na' yego'ole neda' nez nich cha'a gan nbab Judea. Ki gónela' gona'. ¹⁷ Ĵžéklele ben laža'a dan' bcha'a kan bena'? Ĵžéklele lo yela' benachze chia' žona' da' znnaze chia', na' bchaljza' katen' wnnía': ki gona'? ¹⁸ Ni'a che Xanžo Dios, Bennen' žone' dot zen kan znnaxtiže'e, bi bchaljza' katen' bzenla' le'e xtiža' Dios. ¹⁹ Bi zchaljze Jesús, Benne' Criston', Zi'n Dios, Bennen' bzenlto' le'e kan nak chie', neda' len Silbano, na' Timoteo. Jesusen' zchalje' da' naken dot da' li. ²⁰ Benne' Criston' žonkze' ga nakkzen yógo'te da' bchebe laže' Dios, na' ni'a chie' Le' gak mnažo: "Ka'kze gaken" nich ga'n zen Dios. ²¹ Dios na'kze žone' ga žxen láže'to' tzen len le'e nakžo che Benne' Criston', na' bdie' lo na'to' žin chie' da' žonto'. ²² Le' benne' chežo da' nak bia' nakžo chie', dan' bchize' Dios Be' La'y lo yichj lázdo'žo. Dios Be' La'y na' nake' chežo da' žonen ga nnezlžo si'žo yógo'te da' gonn Dios chežo.

²³ Ni'a che Xanžo Dios, Bennen' nnézkezele' da' zza' laža'a, zchalja' da' naken dot da' li. Nnézkezele' Le' bi bedjwía' le'e lo yež Corinto, nich bi gon byenen gona' ga gak nyache' láže'le le'e. ²⁴ Bi žénelto' wchi'ilto' le'e kan žejle'le che Benne' Criston', dan' ba nakle choch kan žejle'le chie'. Žénelto' gonto' da' gonen ga yebélele.

2

¹ Che len be' laža'a bi yedjwía' le'e da' yoble bayén, nich bi gona' ga gak nyache'

láže'le. ² Cha' gona' neda' ga gak nyache' láže'le le'e, ¿nozke benne' gone' ga yebela' neda'? ¿Žala' gona' ga gak nyache' laže' bennen' žala' gone' ga yebela' neda'? ³ Che len bzoja' chele le'e yiche da' nežw. Bi gónela' yedjwía' le'e, nich bi gonle le'e ga gak nyache' laža'a neda', dan' le'ekze žala' gonle ga yebela' neda'. Dan' žxen laža'a le'e, mnezla' yebélele yógo'tele cha' yebela' neda'. ⁴ Katen' bzoja' chele diža' nežwn', wže' zedla', na' gokle'e nyache' laža'a na' wže' wžeža'. Bzoja' da' ka' le'e yichen', kege nich gona' ga gak nyache' láže'le le'e, san nich nnézlele kan nží'ile'ela' le'e.

Žala' yenít lawžo che no benne' žone' da' kegle

⁵ Bennen' bene' da' kegle, bennen' zoe' ga na', kege bene' ga gok nyache' laža'a nedza', san bene' late' ga gok nyache' láže'le yógo'tele le'e. Znnia' late' nich bi tetlen yesbaga'a bennen' zia. ⁶ Ka'ze da' ba bsáka'le bennen' yeláte'ze ka bdachle le'e. ⁷ Na'a, žala' yenít lawle bennen', na' gon chochle le', nich bi tetlen gak nyache' laže'e, na' nich bi yeyale' to chi'ize. ⁸ Che len žáta'yoela' le'e gonle da' gak bia' nží'ilele-ne' dot láže'le. ⁹ Lezka' che len bzoja' chele, le'e yichen'. Gónela' si' bi'a le'e nich nnezla' cha' žóntezele kan zna xtiža'a. ¹⁰ Kate' ženít lawle le'e che no benne', lezka' neda' ženít lawa' chie'. Kate' ženít lawa' che no benne', zoa bi da' bene', žonan' lo wílaz Benne' Criston' nich gak chawe' chele le'e. ¹¹ Ki žona' nich bi sáke'le da' xiwe' bi da' gonen chežo, dan' ba mnezlžo da' ženelen gonen chežo.

Wže' zedle Pablo lo yež Troas

¹² Katen' bla'a lo yež Troas nich wchalja' diža' chawe' kan nak che Benne' Criston', na' Xanzón' bénnli'e neda' latje wchalja' ga na'. ¹³ La'kze goken ki, wže' zedla' dan' bi bejxaka'a bi' lježžo Tito ga na'. Che len bkwáslena' benne' ka', na' wyá'a gan nbab Masedonia.

Da' nzi' lo na'žo dan' nakžo toze len Jesús

¹⁴ Žoxken Dios, Bennen' zché'teze' žo'o ka to da' nak bian' beyož beslá Benne' Criston' žo'o. Dios zkonle' žo'o žin nich zloe'ele' law kan gak gónbia'gak benách ka' Benne' Criston'. Nakžo ka to da' zla' zix, da' žisen gáte'teze. ¹⁵ Nakžo ka to da' zla' zix, da'

zzey Benne' Criston' law Dios, na' zchisen' lawgak benne' ka' ba belágake', na' lawgak benne' ka' zej nnitle'. ¹⁶ Lawgak benne' ka' zej nnitle' nakžo ka to da' zla' zgot da' nak bian' gátgake', san lawgak benne' ka' ba belágake' nakžo ka to da' zla' zix da' nak bian' sóatezžo nbanžo. ¿Nozke benne' nake' zi gone' ki? ¹⁷ Bi žonto' kan žongak benne' zan, benne' zkóngekle' xtiža' Dios žin ka to da' žóte'gaken', na' žá'wgaken', san dan' bseja' Dios neto', dot láže'to' zchaljto' lawe' le', dan' nakto' toze len Benne' Criston'.

3

Diža' da' žeyonen žo'o toze len Dios

¹ ¿Žéklele le'e zka'n zen kwinto' katen' zchaljto' ki? ¿Žon byenen wloe'elto' le'e to yiche da' nak bian' da' nakto'? ¿Žon byenen nnablto' le'e gonlle to yiche ki cheto' kan žongak bałe benách ka'? ² Le'ekze nakle ka to yiche da' nak bian' da' nakto', dan' nyejwn lo yichj lázdo'žo, na' yógo'te benách gak gólgaken', na' chejní'igeklen'. ³ Da' nakle nla' law ka to yiche da' bzoj Benne' Criston', dan' bseje'e lo na'to' neto'. Bi nyejw to le'e yiche, san Be' La'y che Dios ban bzojen', kege to lo yej blag, san lo yichj lázdo'le bzojen'.

⁴ Ki zchaljto' dan' žxen láže'to' Dios dan' nakto' toze len Benne' Criston'. ⁵ Bi žeklto' zoa bi da' gak gonto' néto'ze, san Dios žonne' yela' wak cheto' nich bi da' gonto'. ⁶ Dios bennkze' yela' wak cheto' nich gonto' xchine' lo diža' koben', da' žeyonen žo'o toze len Dios. Diža' ni bi naken to da' zchi'le žo'o da' nyejwn to le'e yiche, san naken to da' žsedle Dios Be' La'y žo'o. Xtiže'e da' nyejwn le'e yichen' zchogen chežo gatžo, san Dios Be' La'y žone' ga zoažo nbanžo.

⁷ Da' ka' bchi'le Dios neto' da' zej nyejwn le'e yiche, Dios na'kze bzojen' lo yej blag ka', na' bla' law yela' zen chie' katen' bdien' lo na' Moisés. La'kze wdé chen, wyepłe'e yes banín' law Moisés na'. Ka' goken, bi gok wiagak benách Israel ka' law Moisés na'. Cha' yela' baní' ki wzóalenen xtiža' Dios, na' xtiže'e na' zchogen chegak benách ka' gátgake', ⁸ da' zénle'eže nak yela' baní' da' zóalenen da' ka' žon Dios Be' La'y. ⁹ Wzóa to yela' baní' da' wzóalenen dan' benen ga nžog chegak benách ka' gátgake'. Da'

zénle'eže nak yela' baní' che da' žonen ga zŋna Dios zej nak benách ka' chawe' lawe' Le'. ¹⁰ Dan' záka'le'e yela' baní' da' nla' lawn na'a, láte'do'ze nga'n yela' baní' da' bla' lawn katen' Dios bnezjwe' da' bchi'le' benách ka'. ¹¹ Cha' wzóa yela' baní' che da' wzóan to chí'ido'ze, da' zénle'eže nak yela' baní' che da' zoan to chí'ize.

¹² Dan' napto' da' ni da' žxen láže'to', zchaljto' lo yela' wechóg laže' cheto'. ¹³ Bi žonto' kan ben Moisés, bkache'e lawe' len to láže'do', nich bi lé'egekle benách Israel ka' yela' baní' da' zej znitlen. ¹⁴ Bcholgak yichj lázdo'gak benne' ka'. Na' zejte na'a ža katen' žólgake' yiche che diža' golen' da' žeyonen benách ka' toze len Dios, naken chégake' kan zkache' láže'don' yej lágake', da' gak yeká' toze Benne' Criston'. ¹⁵ Na' zejte na'a ža, katen' žólgake' yichen' gan nyejw diža' che Moisés, zoa ka to láže'do' yej lágake' dan' žonen ga nchol yichj lázdo'gake'. ¹⁶ Kate' no benne' žeyake' che Xanžon', žegá'a dan' žonen ga nchol yichj lázdo'w bennen'. ¹⁷ Katen' znnato' "Xanžo" zchaljto' che Dios Be' La'y. Gan zoa Be' La'y che Xanžon', zoakze yela' weslá ga na'. ¹⁸ Yógo'težo žo'o bi be zoa yej lawžo, san nakžo ka to yej wan gan zla' law yela' baní' che law Xanžon', na' yela' baní' na' che Xanžon', Bennen' nake' Be' La'y, zchan' žo'o, na' žonen ga zej žákžežo kan nak Benne' Cristo na'kze, na' žáta'že yela' baní' chie' len žo'o.

4

¹ Dios beyache' láže'le' neto', na' bdie' lo na'to' žin da' žonto', na' che len bi žak chope láže'to'. ² Ba bka'nto' da' ka' žongak benne' ka' ngáche'ze, da' ka' žóngaken ga žedoe'elžo. Bi žon láže'lto' nitó benne', na' bi zcha'to' xtiža' Dios. Dan' zchaljto' che da' nak dot da' li, že' láže'to' gonto' da' ka' gónbia'gekle yógo'te benách ka' zej naken chawe' law Dios. ³ Cha' zej nnita' benne' ka' bi žejni'ígekle' diža' chawen' da' zchaljto', zej nakze benne' ka' zej nchol yichj lázdo'gake' bi žejni'ígeklen'. ⁴ Bi žejle'gak benne' ka', dan' ben da' xiwe' ga naken ki. Da' xiwe' žon kwinen ka' dios, na' zŋna bian' benách ka' zej nnite'e ža ni zoažo na'a, na' benen ga zej nchol yichj lázdo'gake' nich bi lé'egekle' yela' baní' che diža' chawen' kan nak yela' baní' che

Benne' Criston', Bennen' zŋne'e dot kan zŋna' Dios na'kze. ⁵ Bi zchaljto' che la' kwinzeto', san zchaljto' che Jesús, Benne' Criston', na' zzenlto' benách ka' Le' nake' Xanžo, na' neto' nakto' wen žin chele dan' nži'ílto' Jesusen'. ⁶ Dios, Bennen' bene' ga wza'ní' baní' gan gok chol, nake' Bennen' žsa'ni'e lo yichj lázdo'žo, na' zzejni'ile' žo'o nich gónbia'žo yela' baní' che Dios, da' zza'nín' žoa'a law Jesús, Benne' Criston'.

Dan' žejle'žo che Dios žonžo kan zénele' Le'

⁷ Yela' wnni'a che Dios ni yo'on lo yichj lázdo'žo žo'o, na' nakžo ka to yeso' da' naken yo, nich gak bia' yela' wak zen na' naken che Dios, na' kege chéžežo.

⁸ Žsaka' zí'gake' neto', san bi zkwide' láže'to'.

Že' zedlto', san bi žak chope láže'to'.

⁹ Zbia' lázde'gake' neto', san bi žebéj yichj Dios neto'.

Zžó'ngake' neto' lo yo, san bi zbia' yí'gake' neto'.

¹⁰ Lo beľa' žen cheto' žáttezt'o' tzen len Jesús, san nak bia' lo beľa' žen cheto' zoato' nbánlento' Le' tzen.

¹¹ Kate' ne zoato' nbanto', žónteze zož gatto' dan' nakto' che Jesusen' nich gak bia' zoato' nbánlento' Le' tzen lo beľa' žen cheto', da' znitlen. ¹² Ki naken, žon zož gatto' neto', san ni'a che da' ni žata' yela' nban chele le'e.

¹³ Nyejw le'e yiche la'y da' zŋnan: "Bejli'a che Dios, na' che len bchalja'." Lezka' žaken cheto', žejle'to' che Dios, na' che len zchaljto'. ¹⁴ Nnezlto' kan gon Dios, Bennen' besbane' Xanžo Jesús, lezka' yesbane' neto' tzen len Jesusen', na' chejzic' neto' tzen len le'e lawe' Le'. ¹⁵ Yógo'te da' ki žákaken ki nich gak chawe' chele le'e, na' cha' da' žonn Dios chežo gatan' chegak benách zanže ka', na' yé'gake' Dios: "Žóxkeno'" na' ga'n zen Dios.

¹⁶ Che len, bi žak chope láže'to'. La'kze zbia' yi' beľa' žen cheto', yógo'te ža zkobe Dios da' nakto' lo yichj lázdo'to'. ¹⁷ Da' láte'do'ze da' zzáka'žo na'a to chí'ido'ze žonen ga gata' chežo to da' yebéle'e'lenžo da' soan to chí'ize, dan' záka'le'ežen kan gak gónbia'žo. ¹⁸ Bi že' láže'žo da' zle'elžo yežlyó nga, san da' bi gak le'elžo že' láže'žon. Dan' zle'elžo, to chí'ido'ze zoan, san dan' bi gak le'elžo soan to chí'ize.

5

¹Nnezlžo kate' kwia yi' bela' žen chežo, da' naken ka to yo'o láže'do' yežlyó nga, Dios ba bkweze' to da' kobe chežo, da' naken ka to yo'o, dan' zoan to chi'ize ya'abá che Dios, na' naken dan' benkze' Le'. ²Che len zbeže láže'žo dan' žénelžo cho'ožo da' koben', dan' naken ka to ližžo ya'abá che Dios. ³Cho'ožo da' koben' kan žákwožo to laže', nich bi soažo gan bi yo'ožo lo bela' žen chežo. ⁴Kate' ne zoažo lo bela' žen chežo, da' naken ka to yo'o láže'do', zbeže láže'žo lo yela' nyache' laže' chežo. Bi žonžo ki dan' žénelžo wka'nžo bela' žen chežo, san žénelžo cho'ožo to chi'ize da' koben'. Ki gaken, wka'nžo bela' žen chežo da' zbia yin', na' chazžo lo yela' nban da' zejli' kanne. ⁵Dios ba bkweze' yógo'te da' ki chežo, na' bchize' Dios Be' La'y žo'o, Bennen' nake' chežo da' nak bian' sí'kežo dan' bkweze' chežo.

⁶Che len zoažo choch. Kate' ne yo'ožo lo bela' žen chežo, nnezlžo zoažo zi'to' gan zoa liž Xanžon'. ⁷Žonžo kan žonžo dan' žejle'žo che Dios, na' kege dan' zoa bi da' zle'elžon. ⁸Dan' žxen láže'žo da' ni, žénelžo wka'nžo bela' žen chežo nga nich chejsóalenžo Xanžon'. ⁹Che len že' láže'žo gonžo da' žaz laže' Xanžon', cha' ga'nžo lo bela' žen chežo nga, o cha' chejsóalenžo Xanžon' ga na'. ¹⁰Ki žonžo dan' žon byenen la'žo yógo'težo law Benne' Criston' gan ži'e zchi'a laže'e. Naž yebi'e che chežo kan zej nak da' benžo kate' ne yo'ožo lo bela' žen chežo nga, cha' benžo da' zej naken chawe' o da' kegle.

Da' žeyón žo'o toze len Dios

¹¹Che len, dan' zžébetó' Dios, že' láže'to' wzejni'ildo' benách ka'. Dios nnézkzele' kan zej nak da' ka' yo'o lo yichj lázdo'to', na' žxen laža'a lezka' le'e mnézele binlo dan' yo'on lo yichj lázdo'to'. ¹²Bi žebéj kwinto' chawe' lawle le'e, san žénelto' gata' latje chele gaple neto' ba la'ne, nich gak yecheble, bi da' ye'le benne' ka' zka'n zen kwíngake' kan zlo'é'eze law kwíngake', na' kege kan zej nake' lo yichj lázdo'gake'. ¹³Cha' nyal' yichjto', naken nich ga'n zen Dios, na' cha' bi nyal' yichjto', naken nich gak da' chawe' chele le'e. ¹⁴Žon byenen bi da' gonto' dan' nži'il Benne' Criston' žo'o, dan' nnezlžo toze' Le' gote' lo wlazgak yógo'te benách, na' che len nak chegak

yógo'te benách ka' kan nátlengake' Le' tzen. ¹⁵Le' gote' lo wlazgak yógo'te benách ka' nich biž bi gongak benne' ka' zej nnita' nbane' da' naken chégakze', san da' naken che Bennen' gote' lo wlázgake', na' bebane' lo yela' got. ¹⁶Che len, biž gónbia'to' benách ka' kan zej nakze' lo bela' žen chégake', na' la'kze kíte'ze bénbia'to' Benne' Criston', bi nónbia'to'-ne' ki na'a. ¹⁷Cha' ba beyák nóte'teze benne' toze len Benne' Criston', ba nake' benne' kobe. Ba wdé che da' gokgak zga'ale, na' ba zej nkoben yógo'ten.

¹⁸Yógo'te da' ki ben Dios, Bennen' be-yone' žo'o toze len Lekze' lo na' Benne' Criston', na' bdie' lo na'to' wchaljto' kan gak yeyakgak yógo'te benách ka' toze len Le'. ¹⁹Da' zchaljto' znnan ki: "Dios wzóalene' Benne' Criston' tzen, na' bene' ga gak yeyakgak benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga toze len Lekze', na' bi žejśá' laže'e doła' da' wbága'gake'." Bdie' lo na'to' diža' chawe' ni, kan gak yeyakgak benách ka' toze len Le'. ²⁰Na'a, naktó' wbás ka' che Benne' Criston', na' žak na'a ka Dios na'kze žáta'yoele' le'e lo na'to' neto'. Che len žáta'yoelto' le'e lo wláž Benne' Criston', le yeyák toze len Dios. ²¹Benne' Criston' bi be doła' bene', san Dios bdie' Le' ka to benne' doła' lo wlazžo žo'o nich gata' latje chežo gakžo chawe' kan nak Dios na'kze, dan' nakžo toze len Benne' Criston'.

6

¹Dan' žónlento' Dios tzen žin, žáta'yoelto' le'e, na' znnato' bi wdele ka'ze da' chawe' da' žénele Dios gone' chele. ²Nyejw le'e yiche la'y kan wnná Dios, da' znnan:

To ža wže' laža'a le', benla' chio', na' ža bena' ga gak yeló', gókljena' le'. Le wia nga. Na'a naken ža že' laže'e žo'o. Na'a naken ža gak yelažo.

³Bi žénelto' bi da' gonto' da' gonen ga wchixle no benne', nich bi soa no benne' wka'ne' ka'ze žin da' žonto'. ⁴Ni'a che yógo'te da' žonto', že' láže'to' gak bia' naktó' wen žin che Dios. Che len, len yela' zbeze zen laže' zzoelto' da' ka' zzáka'to', na' da' ka' žiážjelto', na' da' ka' žóngaken ga že' zedlto'. ⁵Ki bento' la'kze bdingak benne' ka' neto' lo yo, na' bséjwgake' neto' liž ya, na' wžia láže'gake' neto'. Wdetle bento' žin, na' bi gota' cheto' latje tasto' o bi da'

gawto'. ⁶Be' láže'to' gak bia' nakto' wen žin che Dios. Gok bia' da' ni dan' nakto' lázdo' yaž, na' dan' napto' yela' žejní'il, na' dan' zbezto' zen láže', na' dan' nakto' ži'i láže', na' dan' zoalen Dios Be' La'y neto', na' dan' nak li laže' kan nži'ílto' lježto' ka'. ⁷Zchaljto' da' naken dot da' li, na' zoalen yela' wak che Dios neto'. Da' nak chawe' naken ka to da' zdíl-łento' lo wdíle, na' lezka' da' žape chi'in neto' lo wdílen'. ⁸Zej nmita' benne' ka' žápegake' neto' ba la'ne, na' lezka' benne' ka' zzógake' neto' chela'ale.

Zej nmita' benne' ka' žliž zí'gake' neto', na' lezka' benne' ka' žliž cháwe'gake' neto'. Lá'kze benách ka' znnágake' žon láže'to', zchaljto' da' naken dot da' li.

⁹Lá'kze zej nmita' benách ka' bi zej nónbi'e neto', lezka' zej nmita' benne' ka' zej nónbi'e neto'.

Zdato' gan žon zož gatto', san ne zoato' nbanto'.

Žóngake' neto' da' zia, san bi žótgake' neto'. ¹⁰Žóngake' neto' nyache' láže', san že-bétezeltó'.

Nakto' benne' yache' ka', san žonnto' yela' wnni'a li láže' chegak benne' zan ka'.

Lá'kze bi be de cheto', yógo'te da' de naken cheto'.

¹¹Dot láže'to' zcháljłento' le'e, zí'na'do' ka', le'e zoale lo yež Corinto. Błoe'elto' le'e kan da' li že' láže'to' le'e. ¹²Cha' bi nakžo toze bi naken dan' bi že' láže'to' le'e, san le'ekze bi že' láže'le neto'. ¹³Na'a, zcháljłena' le'e kan žon to benne' zcháljłene' zí'nkze' ka', na' znnia': le yebí'i cheto' kan žónłento' le'e. Le we' láže' neto'.

Nakžo ka to yodo' gan yo'o Dios ban

¹⁴Bi gónłenle tzen benách ka' bi že-łjé'gake' che Dios.

Bi gak gak toze da' nak chawe' len da' kegle. Bi gak gak toze da' nak choł len da' nak baní'.

¹⁵Bi gak gak toze Benne' Criston' len da' xiwe'.

Bi gak gak toze to benne' žejli'e che Benne' Criston' len to benne' bi žejli'e chie'.

¹⁶Bi gak gak toze yodo' che Dios len lo'a ka'.

Le'ekze nakle ka to yodo' gan yo'o Dios ban. Kan nak da' ni, Dios na'kze wnné': Sóalena' lé'gake', na' táłena' lé'gake'.

Gaka' Dios chégake', na' lé'gake' gágkake' benách chia' ka'.

¹⁷Che len, lezka' wnné' ki:

Le yežój ladjwgake', na' le kwas gan nni'ta'gake'.

Wnná Xanžo: "Bi gónłenle lé'gake' tzen da' kegle,

na' si' lo na'a le'e.

¹⁸Neda' gaka' Xakzle,

na' le'e gake' zí'na' ka', benne' byo ka', na' no'le ka'."

Ki znná Xanžo, Bennen' napkze' dot yela' wak.

7

¹Da' ki da' bchebe láže' Dios zej naken chežo, ljéža'do' ka'. Che len žala' yeyón kwinžo chawe', na' yekwasžo bíte'teze da' zka'n ditjen beła' žen chežo, na' be' nakkžžo. Lo yela' zžebe Dios chežo žala' gakžo che Leze'.

Beyát láže'gak benne' Corinto ka'

²Le si' lo na'le neto'. Bi bento' no benne' ladjwle le'e zia. Bi bento' ga chixle no benne'. Bi ben láže'łto' no benne'. ³Zchalja' ki, kege nich yesbaga'a le'e zia, san naken ka wnni'a zga'ale, na' da' yoble znnia': zoa' ban láže' soa' nbánłena' le'e o gátłena' le'e dan' že' laža'a le'e. ⁴Zxenle'e laža'a le'e, zí'na'do' ka', na' žapa' le'e ba la'ne. Lá'kze da' zan da' zzáka'to', zóalı'a choch, na' žebéle'ela'.

⁵Katen' bžinto' gan nbab Masedonia, na' zejte na'a ža, bi žata' cheto' latje yezi' láže'to', san da' zan da' žaken cheto'. Benách ka' zdíl-łengake' neto', na' lo yichj láždo'to' zej yo'o da' ka' zchébegaken neto'. ⁶Naž Dios, Bennen' žon choche' no benne' za' gak chope láže'e, ben choche' neto' dan' bežín xkwide' Tito ga zoato' ni. ⁷Bi gokzen dan' bežinbe' ga zoato' ni, san dan' lezka' bzenłbe' neto' kan le'e ben chochle láždo'be'. Bzenłbe' neto' kan že'nele'elele yełé'elele neda', na' kan nak nyache' láže'le ni'a che da' goken ga na', na' lezka' kan že' láže'le neda'. Yógo'te da' ki žóngaken ga žebéle'ela'.

⁸Lá'kze da' bzoja' chele le'e le'e yiche nežwn' benen ga gok nyache' láže'le le'e, bi nak nyache' laža'a na'a. Zga'ale gok

nyache' laža'a kate' gókbe'ela' benen ga gok nyache' láže'le le'e to chi'ido',⁹ san na'a žebela', kege dan' gok nyache' láže'le, san dan' ben yela' nyache' laže' chele na' ga beyát láže'le. Dios bkonle' žin yela' nyache' laže' chele na', nich bi wchixelele le'e ni'a che da' bento' neto'.¹⁰ Yela' nyache' laže' da' zkonle Dios žin žonen ga yeyát laže' no benne' nich yelé', na' che len bi žala' gak nyache' láže'žo ni'a chen, san yela' nyache' laže' da' naken che yežlyó nga žonen ga žatgak benách ka'.¹¹ Le wia nga kan bkonle Dios žin yela' nyache' laže' chele na':

Benen ga že' láže'le Dios.

Benen ga gónelele yežojle chawe'.

Benen ga bža'ale bennen' bene' doľan'.

Benen ga zžebele Dios.

Benen ga be' láže'le gonle kan zřna xtiža' Dios.

Benen ga nži'ilele Dios dot láže'le.

Benen ga gónelele gonle zia bennen' bene' doľan'.

Benle da' nak bia' bi be doľa' nbága'le ni'a che dan' goken.

¹² Che len, la'kze bzoja' ki le'e yichen', bi gokzen ni'a che bennen' bene' doľan', na' kégeze ni'a che bennen' wzake'e, san lezka' nich gak bia' ľaw Dios da' li že' láže'le neto'.

¹³ Da' ni ben chochen ľázdo'to'. Kégeze beyák choch ľázdo'to' san žebéle'elto' dan' žebél xkwide' Tito ni'a che da' benle le'e, na' ben chochle ľázdo'be'.

¹⁴ Bka'n zena' le'e ľaw xkwide' Titon', na' bi benle ga bedoe'ela'. Bcháljľentezto' le'e da' nak dot da' li, na' lezka' nak dot da' li da' bcháljľento' xkwide' Titon' katen' wdapto' le'e ba la'ne. ¹⁵ Zej žakže dot ľi laže' kan nži'il xkwide' Titon' le'e kate' žejsá' láže'be' kan benle kan zřna xtiža'to', na' kan wdaplebe' ba la'ne ľo yela' zžebe Dios chele, na' ľo yela' gaxjw laže' chele. ¹⁶ Žebéle'ela' dan' gak wxén laža'a le'e dot laža'a.

8

Kan žala' wnézjwžo da' napžo

¹ Na'a, zř'na'do' ka', žénelto' wzenlto' le'e kan nak da' benn Dios chegak kwe' ka' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' mńita'gake' gan nbab Masedonia. ² La'kze da' zenľe'e wzaka'gake' ľo da' ka' gógaken chégake', da' zenľe'e bebégekľe', na' dot láže'gake' bnézjwgake' da' zenľe'e ľa'kze zej nake' benách yache' ka'.

³ Neda' zzoa ľia' kan nak chégake', dot láže'gake' bnézjwgake' yógo'te da' gok wnézjwgake', na' bnézjwgakže' ka' da' gógakake'. ⁴ De chgi' wnnábgekľe' neto', na' góta'yoele'egekľe' neto' we'to' ľégake' ľatje tzen len neto' gáklengake' ľježžo ka' žejľé'gake' che Benne' Criston'. ⁵ Bégakže' kan wlék yichjto' góngake', dan' zga'ale bde kwíngake' ľo na' Xanžon', na' ľezka' ľo na'to' neto', na' naken da' žaz laže' Dios. ⁶ Che len wnnabľto' xkwide' Titon' yeyóž gonbe' xchinbe' gan zoale ľe'e, nich wtobbe' mežw da' znézjwle le'e ľo yela' ži'i laže' chele, kan wzó ľawbe' benne' zga'ale.

⁷ Nakle benne' blo ka' kan nak yógo'te da' žonle,

kan žejle'le che Benne' Criston', na'

kan žejni'ilele, na'

kan zzejni'ilele benách ka', na'

kan že' láže'le gonle da' naken chawe', na'

kan nži'ilele neto'.

Lezka' žala' gake' benne' blo ka' kan gáklenle ľježle ka', na' ľo yela' ži'i laže' chele soa bi da' wnézjwle chégake'.

⁸ Bi žon byena' gonle le'e ki. Zchalja' kan žongak yebaľe benách ka', kan dot láže'gake' bi da' znézjwgake'. Ki žona' nich gona' ga gonle da' gak bia' nak dot ľi laže' kan nži'ilele ľježle ka'. ⁹ Nnázkezele da' benn Xanžo Jesús, Benne' Criston', chežo. Gota' yela' wnni'a zen chie', san nich gáklene' le'e beyake' benne' yache' nich gata' yela' wnni'a chele, dan' goke' ľe' yache'.

¹⁰ Ki žekla' neda': gakže chawe' chele cha' yeyóž gonle da' wzó lawle žonle ba gok to yiz. Gokle benne' blo ka', kégeze kan bnézjwle, san lezka' kan gónelele wnézjwle.

¹¹ Na'a, dot láže'le le yesyóž gonle dan' wzó lawle žonle, na' dot láže'le bnézjwle. Le wnezjw na'a kan sáke'le. ¹² Cha' žénelele bi da' wnézjwle, Dios žape' ba la'ne da' znézjwle kan nak da' deze chele. Bi zřnabe' wnézjwžele ka' da' deze chele.

¹³ Bi žénela' gona' ga wnézjwle le'e da' gáklenen yezika' benách ka' na' zejte yážjelele le'e. ¹⁴ Žénela' gak ľebe kan de chele, na' chégake'. Na'a da' zenľe'e de chele da' gak wnézjwle nich soa da' gata' chegak benne' ka' žiážjegekľe'. Naž kate' yážjelele le'e, ľégake' gak bi da' wnézjwgake' chele nich ki gak ľebe kan de chele, na' chégake'.

¹⁵ Lezka' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Bennen' btobe' da' zenle'e, bi be bga'nze chie', na' bennen' btobe' láte'ze, bi be byáž-jele'."

Kan žongak xkwide' Tito, na' lježbe' ka'

¹⁶ Žoxken Dios, Le' bene' ga' že' laže' xkwide' Tito le'e kan že' laža'a neda' le'e. ¹⁷ Kégeze žonbe' kan znnan xtiža'a da' wnnabla'-be', san dan' že' láže'kzbe' le'e, žakze chebe' gónelbe' chejwiábe' le'e.

¹⁸ Žsěla'to' to lježžo tzen len lebe', lježžon' žápegak yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' le' ba la'ne, dan' žone' binlo žin che diža' chawen'. ¹⁹ Lezka' yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' wžegak benne' ni nich sá'lene' neto' tzen chjwa'to' dan' znějzwe le'e nich ga'n zen Xanžon', na' lezka' gak bia' že' láže'žo lježžo ka', benne' ka' žejle'gake' che Benne' Criston'. ²⁰ Ki gaken, gónlene' neto' tzen nich bi gak no benne' bi da' nnie' cheto' kan žónlento' mežwn' da' zenle'e da' znějzwe le'e, da' gáklenen benách yache' ka'. ²¹ Že' láže'to' gonto' da' naken chawe', kégeze law Xanžon', san lezka' lawgak benách.

²² Lezka' žsěla'to' yetó lježžo tzen len légake', bennen' bl'e'elto' zan chi'i kan žone' le', na' nak bia' dot laže'e žénele' gónlene' neto' tzen žin. Lezka', dan' žxen laže'e le'e, žénežele' gáklene' neto' lo žin ni. ²³ Cha' no benne' nnable' kan nak xkwide' Titon', nakbe' lježa', na' žónlenbe' neda' tzen žin nich gáklento' le'e. Cha' no benne' nnable' kan zej nak yezika' lježžo ki, bsěla'gak yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' légake', na' zka'n zéngake' Benne' Criston'. ²⁴ Le gon ga gak bia' nží'ilele légake' nich gákbe'egekle yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Criston' žonle ki, na' nich nnězgekle' nak dot da' li da' chawe' da' znnato' kan nak chele.

9

Mežw da' ztobžo da' gáklenen lježžo ka'

¹ Kan nak da' znějzwe da' gáklenen lježžo ka', benne' žejle'gake' che Benne' Criston', bi žon byenen wzoja' chele le'e, le'e yiche ni. ² Ba nnezla' kan žénelele gonle da' ni, na' zchalja' lawgak benách ka' žejle'gake' che Benne' Criston', benne' ka' nńíta'gake' gan nbab Masedonia nga, kan nak da' chawe' da' žonle. Zzenla' légake' kan nak chele

le'e, zoale gan nbab Acaya, kan ba gok to yiz ba zoale gonle da' ni, na' dan' že' láže'le gonle da' ni, ben chochen lázdo'gak yeláte'ze bdachgak benách ki, benne' ka' žejle'gake' che Benne' Criston'. ³ Na'a, žsěla'a lježžo ki gan zoale nich gak bia' nak dot da' li da' znnato' kan nak chele, na' nak kan ba wnnía' chele, ba zoale gonle dan' gáklenen lježžo ka'. ⁴ Cha' ba le benách Masedonia ki, benne' ka' žejle'gake' che Benne' Criston', yidlengake' neda' tzen, na' cha' gak bia' bi zoale gonlen, naž yedoe'elto' dan' bxen láže'to' le'e, na' lezka' le'ekze žala' yedo'élele. ⁵ Che len gokla' žala' sel'a'a lježžo ki nich žingake' gan zoale zgá'alegake' kate' la'a neda', na' gáklengake' le'e nich yeyóž wtole dan' bchebe láže'le wnějzwlén. Ki gaken, yeyóž wtole mežwn' zga'ale kate' la'a, na' gak bia' znějzwlén dan' žénekzelele, na' kege dan' žon byéneto' bi da' wnějzwe.

⁶ Le chejsá' laže' da' znnan:

No benne' žaze' láte'ze, láte'ze yelape'.

No benne' žaze' da' zenle'e, da' zenle'e yelape'.

⁷ To tole žala' wnějzwe kan ba wnnale lo yichj lázdo'le, na' kege lo yela' nyache' laže' chele o dan' zoa no benne' žon byene', dan' nží'il Dios no benne' dot laže'e znezwe'. ⁸ Dios gak yebi'e chele da' zenle'e kan žiáž-jelele nich gata' chele yógo'te dan' žiáž-jelele, na' ga'n chele nich gak gáklénle no benne' zoa da' žiážjele'. ⁹ Lezka' nyejw le'e yiche la'y kan nak che to benne' wzóa bi da' bnezjwe', da' znnan:

Dot laže'e bnezjwe' chegak benách yache' ka'.

Nak biá'teže yela' ži'i laže' chie'.

¹⁰ Dios, Bennen' žonne' chežo bi da' gazzo, na' lezka' bi da' ye'j gawžo, wnezjwe' chele da' gak wnějzwe le'e, dan' naken ka da' žaz to benne', na' lezka' gone' ga chan da' yelaple, da' naken da' chawe' da' žonlen.

¹¹ Dios gone' ga gáta'le'eže yela' wnni'a chele nich gak wnějzwe da' zenle'e. Ki gaken, dan' wnějzwe, dan' chiston' lo wlasle le'e, gonen ga ye'gak benne' zan Dios: "Žóxkeno'." ¹² Da' znějzwe dan' gáklenen lježžo ka', kégeze gonnen ché-gake' da' žiážjegekle', san gonen ga ye'gake' Dios: "Žóxkeno'." ¹³ Kate' gonle ki, na' wkán zéngake' Dios dan' gak bia' žonle

kan z¹nna diža' chawen' che Benne' Criston' kan z²nna le žonle. Lezka' we l¹awgake' le', dan' nakle le'e ži'i laže', na' z²n¹žjwle ché-gake', na' lezka' chegak yezika' benách ka'. ¹⁴ Wcháljengake' Dios, na' nnábgekle' le' gon chawe'e le'e dan' zej nži'ile' le'e dan' Dios že' l¹áže'li'e le'e. ¹⁵ Ž¹oxken Dios, Bennen' benne' chežo to da' z¹áka'le'en!

10

Yela' w¹nná bia' da' nzi' lo na' Pablo

¹ Z¹nagak bálele le'e naka' ga¹xjw laže' kate' ne z¹oalena' le'e, san kate' zoa' zi'to' gan zoale žse¹la' le'e snia kan zzoja' chele le'e yiche. Dan' nak Benne' Criston' ga¹xjw laže', na' ži'i laže', neda', Pablo, ž¹ata'yoela' le'e ² nich bi gonle ga gon byenen se¹la' le'e snia katen' la'a gan zoale. Ba zoa' se¹la' snia benne' ka' z¹nnágake' ž¹onto' žin ni lo yela' benachze cheto'. ³ Da' li nakto' benách, san kege ž¹ake cheto' ž¹onto' xchin Dios. ⁴ Da' ka' z¹díl-lento' lo wdile, bi zej naken ka da' ka' z¹díl-lengak benne' ka' nni¹ta'gake' yežlyó nga, san da' ka' z¹díl-lenton' zej napen yela' wak che Dios, dan' ž¹konlto' žin nich w¹žia yi'to' da' wa¹le ka' che da' xiwe'. Z¹žia yi'to' da' wen laže' ka' da' z¹nna da' xiwe' kan nak cheto', ⁵ na' yógo'te da' ka' ž¹konlen žin nich gonen ga wká'n zen kw¹nžo, nich gonen ga bi gak gónbia'žo Dios. Ž¹onto' ga zej nak bia' yógo'te da' zza' l¹áže'gak benách ka', da' ka' ž¹ongaken ga z¹ži'igake' che Dios, nich gak gonto' kan z¹nna Benne' Criston'. ⁶ Te gonle da' gak bia' dot l¹áže'le žonle kan z¹nna x¹tiža' Benne' Criston', soato' sel¹to' snia yógo'te benne' ka' z¹ži'igake' che x¹tiže'e.

⁷ Z¹wiále da' n¹la' lawze. Cha' zoa no benne' l¹adjwle le'e, benne' ž¹ekle' nake' che Benne' Criston', lezka' ž¹ala' gá¹kbe'le' da' ni: kan le' nake' che Benne' Criston', lezka' neto' nakto' chie'. ⁸ Bi ž¹edoe'ela' la'ke wdetlen bka'n zen kwina' kan nak yela' w¹nná bia' da' bde x¹anžon' lo na'to'. Da' nzi' lo na'to' naken nich gak gónžeto' li laže' kan žejle'le che Benne' Criston', na' kege nich w¹žia yi'to' le'e. ⁹ Bi ž¹énela' géklele ž¹énela' wcheba' le'e len da' zzoja' chele le'e yiche ni. ¹⁰ Zej nni¹ta' benne' ka' ga na', benne' ka' nnágake': "Kan zej nak da' ka' zzoj Pablo chežo, žse¹le' žo'o snia, na' žesbage'e žo'o žia, san kate' z¹oalene' žo'o

žon kwine' ga¹xjw laže', na' diža' zen laže' zchalje'." ¹¹ Bennen' z¹nnie' cheto' ki ž¹ala' gá¹kbe'ele' da' ni: kan nakto' kate' zzojto' chele le'e yiche kate' zoato' zi'to' gan zoale, lezka' g¹akto' lo da' gonto' katen' s¹oalento' le'e.

¹² Da' li bi žežog¹to' nnato' nakto' t¹ebe kan zej nak benne' ka' z¹ka'n zen kw¹ngake'. Benne' bi nnezle ka' zej nak benne' ka'. Lo da' zza' l¹áže'gake' z¹nnágake' kan ž¹ala' g¹ak-gak benách ka', na' zchi'a l¹áže'gake' la' l¹e-gakze' kan nak dan' zza' l¹áže'gake'. ¹³ Neto' bi wka'nže zen kw¹nto' kan ž¹ala' gonto', san toze kan nak žin da' bde Dios lo na'to', na' lo žin na', ž¹ala' gonton' gan zoale le'e. ¹⁴ Cha' bde Dios lo na'to' žin da' gonto' gan zoale, bi wdetle benton' katen' bž¹into' gan zoale, katen' bchálj¹lento' le'e diža' chawen'. ¹⁵ Bi zka'n zen kw¹nto' kan nak žin da' bengak yezika' benách ka', san toze kan nak žin da' bde Dios lo na'to'. Ž¹xen l¹áže'to' g¹akže li laže' kan žejle'le che Benne' Criston' nich gak gonto' žin gan zoale da' z¹áka'žen, kan nak da' bde Dios lo na'to' gonton'. ¹⁶ Naž gak wchalj¹to' diža' chawen' gan zej nni¹ta' yež ka' ž¹é'gaken ži'to'že gan zoale. Ki gaken, bi gon byenen wká'n zen kw¹nto' ni'a che žin da' bengak yezika' benách ka', dan' bde Dios lo ná'gake'.

¹⁷ Nyejw le'e yiche la'y da' z¹nnan:

No benne' ž¹énele' bi da' wká'n zene', da' benkze x¹anžon' ž¹ala' wká'n zenen'.

¹⁸ Ba bežoj chawe' to benne' kate' z¹nna x¹anžon' ba bežoje' chawe', na' kege kate' z¹z¹ne' ki che la' kw¹nze'.

11

Pablo, na' benne' ka' žon kw¹ngake' w¹bás ka' che Jesús

¹ Ž¹énela' g¹akle zen laže' len neda' kate' ne zchalja' lo yela' bi nnezle chia'. Le we' l¹áže'le neda'. ² Že' l¹aža'a le'e kan Dios na' kze že' laže'e le'e, dan' nakle kan nak to xkw¹ide' no'le nakbe' dot li laže', no'len' bež¹ia'-be' kwit Benne' Criston' nich wchág ná'lenbe' l¹ekze'. ³ Zžeba' la' no benne' gan zoale, na' gon l¹áže'le' le'e, na' gone' ga wsanle kan dot l¹áže'le nži'ilele Benne' Criston', kan ben Eba, zo'le Adán katen' da' xiwe', lo yela' sina' chen, ben l¹áže'len le'. ⁴ Ki z¹nnia' dan' dot l¹áže'le žwe'le no benne' latje ze'e gan zoale, na' zchalje' kan nak che x¹tiža' Jesús, da' nžan' kan nak da' bsdlto' le'e, na' zzi'

lo na'le to be', na' to diža' chawe', da' ka' zej nžan' kan nak Be' La'y na', na' diža' chawen' dan' wzí' lo na'le da' bchaljto' neto'. ⁵ Žekla' bi nakža' neda' ka'ze kan zej nak benne' ka', benne' žéklele le'e zej nákl'i'e zen, na' znnágake' zej nake' wbás ka' che Benne' Criston'. ⁶ La'kze naka' ka'ze kan zchalja', bi naka' ka'ze kan nak yela' žejní'il da' napan'. Zan chi'i, na' da' zan kan bloe'elto' le'e kan nak yela' žejní'il da' naptón'.

⁷ ĽBi gok chawe' da' bena' katen' bi be bchixjwa' le'e katen' bchalja' diža' chawen' gan zoale? Bka'n kwina' ka'ze, san bka'n zena' le'e. ⁸ Bkonla' žin da' gok chegak yezika' kwe' ka' benách ka' che Benne' Criston', dan' wzí'a mežw da' bnéjzwgake' chia' nich gok bena' žin gan zoale le'e. ⁹ Katen' wzóalena' le'e, cha' wzóa da' byáž-jela', bi bsaka' zi'a nitole le'e, san lježžo ka', benne' ka' bžójgake' gan nbab Masedonia, bnéjzwgake' chia' dan' byážjelan'. Batkle bsaka' zi'a le'e, na' tlebe kan gona'. ¹⁰ Ni'a che da' nak dot da' li kan nak che Benne' Criston' da' zóalenen neda', bi soa' žize, san wká'n zen kwina' kan nak da' ki dot gan nbab Acaya. ¹¹ Ľžéklele bi nži'ila' le'e dan' znnia' ki? Nnézkeze Dios nži'ila' le'e.

¹² Gónteza' kan žona' na'a, nich bi gata' latje chegak benne' ka' zka'n zen kwín-gake', benne' ka' znnágake' zej nake' wbás ka' che Benne' Criston', na' znnágake' žón-gake' xchine' Le' kan žonton' neto'. ¹³ Bi zej nake' wbás ka' bseļa' Benne' Criston'. Žon láže'gake' kan nak žin da' žóngake', na' žonze kwíngake' wbás ka' che Benne' Criston'. ¹⁴ Bi žala' yebánležo kan žongak benne' ka'. Ľezka' da' xiwe' na'kze zloe'el kwinen ka to wbás che ya'abá, wbasen' zde' lo baní'. ¹⁵ Che len bi žala' yebánležo cha' wen žin ka' che da' xiwen' zloe'el kwíngake' ka benne' ka' žóngake' xchin Bennen' nake' chawe'. Kwia yí'gake' kan nak tlebe len da' žóngake'.

Da' ka' wzaka' Pablo

¹⁶ Da' yoble žapa' le'e: bi žala' no benne' gekle' nyal yichja'. San cha' žéklele nyal yichja', le gonn neda' latje wchalja' ka to benne' nyal yichje', nich wká'n zen kwina' to chi'ido'. ¹⁷ Da' ni da' znnia' bi naken to da' gož Xanžon' neda' gona', san zchalja' ka to benne' nyal yichje', na' wká'n zen kwina'. ¹⁸ Zej nnita' benne' zan zka'n zen

kwíngake' kan zej nak da' žóngake' žakze chégake'. Che len, lezka' neda' wká'n zen kwina'. ¹⁹ Dan' žéklele žakle da' zenle'e, dot láže'le žwe'le latje wchaljgak benne' ka' nyal yichjgake'. ²⁰ Ľezka' žwe'le no benne' latje gone' le'e benne' ndo'w ka', o no benne' ke'e da' den chele, o no benne' nna bi'e le'e, o no benne' wka'ne' le'e ka'ze, o no benne' kape'e žoa'ale. ²¹ Žedoe'ela' znnia' da' ni: bi bento' ki chele dan' wdetle gokto' gaxjw laže'.

Cha' zoa no benne' žežogle' wká'n zen kwine', lezka' neda' yežoglan', na' wchalja' ka to benne' nyal yichje'.

²² ĽZej nake' benne' hebreo ka'? Ľezka' naka' neda'.

ĽZej nake' benne' Israel ka'? Ľezka' naka' neda'.

ĽZej nake' za'só Bran? Ľezka' naka' neda'.

²³ ĽZej nake' wen žin ka' che Benne' Criston'? Ľezka' nakža' neda'.

(Zchalja' ka to benne' nyal yichje' kate' zchalja' ki.)

Benža' neda' žin ka bégake' légake'.

Byejwa' liž ya da' zanže chi'i ka byéjwgake' légake'.

Bdingak benách ka' neda' lo yo da' zanže chi'i kan gok chégake'.

Ben zož gata' da' zanže chi'i ka goken ché-gake'.

²⁴ Gayo' chi'i bdingak benne' judío ka' neda' yid.

(To to chi'i ka' bdingake' neda' to galje žoa chi'i.)

²⁵ Chonne chi'i bdingake' neda' yag.

To chi'i bžé'egake' neda' yej.

Chonne chi'i wyoá'a to lo barkw da' wzía yin' lo niso'.

To chi'i wyoá'a to yele, na' to ža lo nis lo nison'.

²⁶ Zan chi'i katen' wyoá'a nez, wdía' gan ben zož chia' che lo yego ka', na' gan ben zož chia' lo na'gak benne' wbán ka',

na' gan ben zož chia' lo na'gak benne' wláž chia' ka',

na' gan ben zož chia' lo na'gak benne' zi'to' ka',

na' gan ben zož chia' lo yež,

na' gan ben zož chia' lo latje dach,

na' gan ben zož chia' lo niso',

na' gan ben zož chia' lo na'gak benne' wen
laže' ka', benne' ka' znnázegake' že-
jlé'gake' che Benne' Criston'.

²⁷ Žin zen bena', na' bedó laža'a.

Zan chi'i bi gota' chia' latje tasa'.

Wdona', na' wbiļa'.

Zan chi'i bi gota' chia' da' gawa', o gan
wché'l kwina', o laže' da' gakwa'.

²⁸ Yógo'te ža gok zedla' dan' že'le'e laža'a
yógo'te kwe' benách ka' che Benne'
Criston'.

²⁹ Kate' no benne' zkwide' laže'e, lezka'
neda' zkwide' laža'a.

Kate' no benne' žone' ga wchixle to lježžo,
žža'a bennen' žone' ki.

³⁰ Cha' žon byenen wká'n zen kwina',
wká'n zen kwina' kan zej nak da' ka' zej nak
bian' zkwide' la'. ³¹ Ga'n zen Dios, Xa Xanžo
Jesús, Benne' Criston'! Le' nnézkzele'
zchalja' da' nak dot da' li. ³² Katen' wzóa'
lo yež Damasko, benne' lie' Aretas, bennen'
gota' lo ne'e lo wláz benne' znná bi'e gan
nbab Roma, bnnite'e benne' ka' wže' náw-
gake' nich séngake' neda', ³³ san lježžo ka'
bdégage' neda' to ga žo'o bani' che yo'o,
ne yoa'a to xkwite zen, na' btínnegake'
neda' na'le lo ze'e da' žape chi'in yežen'.
Ka' goken, belá' lo na'gak benne' ka' wže'
nágake' neda'.

12

Da' bļe'e dáwe'le Pablo, na' da' bļoe'el
Dios le'

¹ Da' li bi žala' wká'n zen kwina'. La'kze
ki naken, na'a wchalja' kan zej nak da' ka'
bļe'e dáwe'la', na' da' ka' bļoe'el Xanžon'
neda'. ² Nónbia'kza' to benne' žežli'e che
Benne' Criston', na' ba gok xda' yiz wzóa' no
benne' bchi'e le' ya'abá che Dios. Bi nnezla'
cha' wyeje' ga na' lo beļa' žen chie', o lo
be' nakkze'. Toze Dios nnezle'. ³ Nnézkzela'
wyaze' latje xtan che Dios, da' nzin' paraíso.
Bi nnezla' cha' wyeje' ga na' lo beļa' žen
chie', o bi. Toze Dios nnezle'. ⁴ Katen' wzóe'
ga na', benle' da' ka' žóngaken ga žebanlžo,
da' ka' bi de latje no benne' wchalje' ché-
gaken. ⁵ Gak wká'n zena' bennen', san bi
wká'n zen kwina'. Toze wká'n zen kwina'
kan nak da' nak bia' zkwide' la'. ⁶ La'kze
yeņela' wká'n zen kwina', bi gaka' benne' bi
nnezle, dan' nnia' da' nak dot da' li. Na'a,
bi wká'n zen kwina' dan' bi žénela' gapže

no benne' neda' ba la'ne kan zej nak da' ka'
bļe'ela' neda', o kan nak da' benla' neda'.

⁷ Naž, nich bi tette wká'n zen kwina' dan'
bļe'ela' da' ka' da' žóngaken ga žebanlžo,
Dios bzo'e' to yižwé' da' žlale'en lo xpela'a
kan žla gan zga'a to yeche'. Yižwén' goken
ka to da' bkonle žin da' xiwe', nich bsaka'
zin' neda'. Ki goken chia' nich bi tette
wká'n zen kwina'. ⁸ Chonne chi'i góta'yoela'
Xanžon', na' wnnabla' Le' yeké'e xwi'a na'.
⁹ Xanžon' gože' neda': "Nakte chio' da' že'
laža'a le'. Yebéļenzelo' da' že' laža'a le'
kate' zkwide'lo'." Che len, žebéle'ela' dan'
zkwide' la'. Dan' žaken ki chia', na' žákļenže
yeļa' wak che Benne' Criston' neda'. ¹⁰ Che
len, dan' nži'ila' Benne' Criston', žebela'
kate' zkwide' la', na' kate' no benne' žliž zi'e
neda', na' kate' zoa da' žiážjela', na' kate' no
benne' zbia laže'e neda', na' kate' zoa bi da'
žaken chia'. Kate' zkwide' la', napža' yeļa'
wak chie' Le'.

Pablo že' laže'e benách Corinto ka' zej
nake' che Jesús

¹¹ Naka' benne' bi nnezle dan' bchalja'
kan zej nak da' chawe' ka' da' bena' neda'.
Le'ekze ben byenle bena' ki. Le'e žala'
wká'n zenle neda', na' la'kze bi be naka'
neda', bi nakža' ka'ze kan zej nak benne'
ka' žéklele le'e zej náklji'e zen, benne' ka'
znnázegake' zej nake' wbás ka' che Benne'
Criston'. ¹² Da' ka' bena' lo yeļa' zbez zen
laže' chia' gan zoale le'e zej nak bian' naka'
benne' wbás che Benne' Criston'. Blé'elele
da' ka' bena', da' ka' zej nak bian', na' da'
ka' žóngaken ga žebanlžo, na' yeļa' wak zen
che ya'abá che Dios. ¹³ Toze da' bi bena' gan
zoale le'e da' bena' gan zej nnita' yezika'
kwe' benách ka' che Benne' Criston'. Bi
bsaka' zi'a le'e nich bi da' gonnle da' ye'j
gawan'. Le si' zen chia' dan' bi bena' ki
chele.

¹⁴ Za' la'a neda' gan zoale da' beyonne
chi'i. Bi be nnaba' da' gonnle chia'. Žénela'
gonnle le'e kwinkzle chia', na' kege bi da'
den chele. Bi' že'n ka', bi žon byenen
wáwgakbe' xa xná'gakbe'. Xa xná'gakbe'
ka' žala' wáwgake' zi'ngake' ka'. ¹⁵ Dot laža'a
wkonla' žin yógo'te da' den chia', na' wdé
kwina' ni'a chele nich gak da' chawe' chele,
la'kze žekla' neda' kate' nži'izela' le'e, zej
žeyache' yeļa' nži'il chele len neda'.

¹⁶ Nnézkzelele bi bsaka' zi'a le'e. Na'a,
báļele nnale goka' sina', na' len da' wen

laže' bebélenla' da de chele. ¹⁷ ¿Žéklele ben láže'la' le'e katen' bseła'a benne' wbás chia' ka' gan zoale? ¹⁸ Góta'yoela' xkwide' Titon' yidbe' gan zoale, na' bseła'a lježžon' tzen len lebe'. ¿Žéklele ben láže'le xkwide' Titon' le'e? ¿Bi bento' tlebe kan žonto' xkwide' Titon', na' neda', na' lezka' tlebe kan nak dan' bchaljton'?

¹⁹ ¿Žéklele le'e, zí'na'do' ka', žebéj kwinto' chawe' lawle le'e? Law Dios zchaljto' lo wláz Benne' Criston', na' yógo'te da' žonto' zej naken nich gakže dot li laže' yela' žejlé' chele che Benne' Criston'. ²⁰ Žžeba' bi gakle le'e kan žénela' gakle kate' la'a gan zoale, na' neda' bi gaka' kan žénelele le'e gaka'. Žžeba' zdílele, na' zgé'elele lježle ka', na' zža'le lježle ka', na' žliž dítlele lježle ka', na' znele che lježle ka', na' zka'n zen kwindle, na' žonle žo'osbé. ²¹ Kate' la'a gan zoale, cha' ki žaken chele, zžeba' gon Dios ga yedoe'ela' kan nak chele, na' gon byenen kweža' ni'a chegak benne' zan, benne' ka' béngake' doła', na' bi beyát láže'gake' kan zej nak da' kegle da' béngake', na' da' ka' wzé láže'gake' da' kegle.

13

Da' gož Pablo benne' Corinto ka' ga ze lawte

¹ Da' beyonne chi'i ni la'a neda' gan zoale. Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: “Žon byenen nniťa'gak chope chonne benne' ka', benne' wzóa lígake' cha' no benne' žesbage'e lježe' zia.” ² Ba bchi'la' benne' ka' béngake' doła' katen' wzóalena' le'e da' bežope chi'i, na' na'a zchi'la' légake' da' yoble', na' lezka' yógo'te benne' ka' žón-gake' doła', la'kze zoa' zi'to' nga, znnia': cha' la'a gan zoale da' yoble, bi gaka' gaxjw laže' katen' tľegaka'-ne'. ³ Znnable le'e to da' gak bian' zchalja' lo wláz Benne' Criston'. Da' ka' gona' gak biágaken zchalja' ki. Bi zkwíde'le Benne' Criston' kate' bi da' žone' chele, san lo yela' wak zen chie' žone' bi da' žone' chele. ⁴ Da' li bde'e le'e yag kroze ka to benne' zkwíde'le', san zoe' nbane' dan' zoalen yela' wak che Dios Le'. Lezka' neto' zkwíde'lto' tzen len Le', san dan' nakto' toze len Le' zoato' nbanto', na' zoalen yela' wak che Dios neto' nich bi da' gonto' gan zoale.

⁵ Le wia kwindle cha' žejle'le che Benne' Criston' o bi. Le si' bia' la' kwínzele. ¿Bi nnézlele zoalen Jesús, Benne' Criston', le'e, cha' da' li žejle'le chie'? ⁶ Žxen láže'to' nnézkzelele da' li neto' žejle'to' che Benne' Criston'. ⁷ Žližto' Dios, na' znnablto'-ne' gáklene' le'e, nich bi gonle da' kegle, kege nich yežojto' chawe' neto', san nich gonle le'e da' naken chawe', la'kze gék-lele zchíxelto' neto'. ⁸ Bi gak wži'to' che da' nak dot da' li, san gak gónzeto' da' naken tlebe len da' naken dot da' li. ⁹ Che len žebelto' kate' zkwíde'lto', na' le'e žak chochle. Žližtezo' Dios, na' znnablto'-ne' gone' ga gak dot li laže' kan žejle'le che Benne' Criston'. ¹⁰ Che len zzoja' chele le'e da' ni kate' ne zoa' zi'to' gan zoale. Naž kate' la'a gan zoale bi gon byenen wsaka' zi'a le'e, na' bi wkonla' žin yela' wnná bia' da' bde Xanžon' lo na'a, da' naken nich gon chocha' le'e, na' kege nich wžia' yi'a le'e.

¹¹ Na'a, zí'na'do' ka', le gak choch. Le we' laže' gak dot li laže' kan žejle'le che Benne' Criston'. Lezka' le we' laže' da' ni da' žapa' le'e. Le gak toze len lježle ka', na' le ga'nlen lježle ka' cháwe'do'. Znnabla' Dios sóalene' le'e. Le' nži'ile' žo'o, na' zka'n žie' yichj lázdo'žo. ¹² Le gape “Padiox” lježle ka', tole yetole, na' le cheła' lježle ka'. ¹³ Yógo'te lježžo ka' nniťa'gake' nga žapegake' le'e “Padiox.”

¹⁴ Znnabla' Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', we' laže'e le'e, na' ži'ile' le'e, na' gone' ga gakle toze len Dios Be' la'y. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BSELA' PABLO GAN NBAB GALASIA

Pablo žape' "Padiox" benách ka' che Jesús gan nbab Galasia

^{1,2} Neda', Pablo, žapa' le'e "Padiox" nbable yógo'te kwe' benách ka' che Benne' Cristo gan nbab Galasia, na' lježžo ka' nníta'gake' nga, žónlengake' neda' tzen. Neda' naka' benne' wbás che Benne' Criston'. Bi belseja' benách ka' neda'. Jesús, Benne' Criston', bséla'kze' neda', na' Xažo Dios, Bennen' besbane' Jesusen' lo yela' got, bénlene' le' tzen. ³ Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le. ⁴ Jesús na'kze, Benne' Criston', bde kwine' lo yela' got ni'a che doja' da' wbága'žo, na' beslé' žo'o lo da' kegle da' žaken ža ni zoažo na'a. Bene' ki dan' goken da' gónekeze Xažo Dios. ⁵ Ga'n zénteze Dios! Ka'kze gaken.

Toze nak diža' chawe' kan nak che Jesús, Benne' Cristo

⁶ Žebánle'ela' kan žonle le'e, dan' la' zka'ntele Dios. Le' bliže' le'e nich gakle che Leze' dan' Jesús, Benne' Criston', be' laže'e žo'o, san na'a žénelele si' lo na'le to diža' chawe' yoble. ⁷ Da' li bi zoa yetó diža' chawe' san zchalja' ki dan' zej nnita' benne' ka' zchíxgake' lježžo ka', na' žé-negekle' wchá'gake' diža' chawen' kan nak che Benne' Criston'. ⁸ Cha' zoa no benne' zchalje' to diža' chawe' da' bi naken tlebe len dan' bchaljito' neto' lawle le'e, znnabla' Dios wsaka' zi'e bennen'. Žala' wsaka' zi'e nedkza' cha' gona' ki, na' cha' to wbás che ya'abá gone' ki, Dios na'kze wsaka' zi'e le'. ⁹ Ba wnnikza' ki zga'ale, na' na'a znnia' ki da' yoble: cha' zoa no benne' zchalje' to diža' chawe' da' bi naken tlebe len dan' ba wzí' lo na'len, znnabla' Dios wsaka' zi'e bennen'.

¹⁰ Žéklele žénela' gaple neda' ba la'ne kate' zchalja' ki? O'o. Žénela' yežoja' chawe' law Dios. Žéklele žénela' chaz láže'gak benách ka' neda'? Chela' yénela' chaz láže'gak benách ka' neda', bi gaka' wen žin che Benne' Criston'.

Ka beyák Pablo benne' wbás che Benne' Cristo

¹¹ Na'a, žala' nnézele da' ni, zí'na'do' ka'. Diža' chawen' dan' zchalja' bi zan' lo yichj lázdo'gak benách ka'. ¹² Kege no benne' bdedlen' neda'. Jesús, Benne' Criston', bzejní'ikzele' neda' kan nak diža' chawe' chien'. ¹³ Ba békzelele kan bena' neda' zga'ale katen' nzi' lo na'a kan zka'n zengak benne' judío ka' Dios. Nnézkezele kan bena', katen' wžia' láže'li'a benách ka' che Dios, benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' gónela' wžia' yi'a légake'. ¹⁴ Kan zka'n zengak benne' judío ka' Dios, benža' neda' ka' yeláte'ze bdachgak lježa' benne' judío ka', benne' ka' zjake' yiz ka' zeyá'a neda', dan' wzí'že lo na'a neda' ka' légake' da' bdegak xa wdé cheto' ka' lo na'to' kan bénteze bégake'. ¹⁵ Ki goka' neda', san dan' nak Dios ži'i laže', wžekze' neda' zga'ale kate' bi na' galja', na' bliže' neda' nich gona' xchine'. ¹⁶ Naž, katen' gónekeze Dios, bene' ga' bėnbi'a Zi'ne', Bennen' bsele'e neda' nich chejzenla' benách zi'to' ka' diža' chawen' kan nak chie' le'. Katen' bene' da' ni, bi bejtija' no benne' nake' benachze nich wsedle' neda', ¹⁷ na' bi wyá'a lo yež Jerusalén nich chejwía' benne' ka' gókgake' wbás ka' che Benne' Criston' zga'alegake' ka' neda', san wyá'a gan nbab Arabia, na' wdé na' beyá'a lo yež Damasko.

¹⁸ Ka' goken, katen' ba wdé chonne yiz wyá'a lo yež Jerusalén, na' bejwía' Bedw, na' bgá'nlena' le' xda' ža. ¹⁹ Katen' wzó'a ga' na' bi ble'ela' yetože benne' wbás che Benne' Criston'. Toze Jakob, biche' Xanžon' ble'ela'-ne'. ²⁰ Da' ni da' zzoja' chele naken dot da' li. Nnézkezele Dios bi žon laža'a.

²¹ Wdé na' wyá'a, na' wdía' lo yež ka' da' zej nbaben Siria, na' da' ka' zej nbaben Silisia. ²² Kate' ža ka' lježžo ka' zej nake' che Benne' Criston' gan nbab Judea bi bėnbia'gake' neda'. ²³ Belyenle' toze dan' bchaljgak yezika' benách ka' kan nak chia' neda', na' wnnágake': "Bennen' wžia' laže'e žo'o zga'ale, zze diže'e na'a che da' žejle'žo, dan' gónele' wžia' yi'e." ²⁴ Ka' goken, bka'n zéngake' Dios ni'a che da' žona' neda'.

2

Yezika' benne' wbás ka' che Jesús zzi' lo ná'gake' Pablo

¹ Kate' ba gok xda' yiz, wyá'ałena' Bernabé, na' belá'a lo yež Jerusalén, na' bchí'a

ḡkwide' Tito, bin' bénlenbe' neda' tzen žin. ²Wyá'a ga na' dan' bløe'el Dios neda' žala' cha'a ga na'. Katen' bla'a ga na', na' cheła'ale bcháljena' benne' ka' nzi' lo ná'gake' žin che Benne' Criston', na' bzenla' légake' kan nak diža' chawen' da' zzenla' benách zi'to' ka'. Ki bena' dan' gónela' bi ga'n dáche'ze žin da' ba bena', na' žin da' žona' na'a. ³La'kze ḡkwide' Titon', bi lježan', bi nakbe' benne' judío, bi ben byéngake' chog lo xpéla'be' dan' nak bian' no benne' byo nzi' lo ne'e xtiža' Dios kan žónteze žongak benne' judío ka'. ⁴Da' li, bałe benách ka' wnníta'gake' ga na', benne' žilj laže' ka', na' wnná'gake' zej nake' lježžo ka', gónegekle' gon byéngake' chog lo beła' che ḡkwide' Titon' dan' nak bian'. Benne' ki zbíga'gake' gan zoažo žo'o, na' zwiágake' kan žonžo nich mnéžgekle' kan bełažo lo na' da' bchi'le Moisés. Bełažo dan' nakžo toze len Jesús, Benne' Criston'. Gónegekle' gon byéngake' yeyakžo da' yoble ka' benne' ka' zej ndo'e lo na' xtiža' Moisés na'. ⁵Nitó chí'ido'ze, bi be'to' légake' latje. Ki bento' nich gape chi'ito' da' nak dot da' li che diža' chawen' nich gak yebélenžon.

⁶Benne' ka' žeklžo nzi' lo ná'gake' žin che Benne' Criston' bi bchi'igekle' neda' nitó da' kobe. Bi že' laža'a kan zej nake', dan' bi zchi'a laže' Dios žo'o kan zchi'a láže'gak benách ka' žo'o. ⁷Bi bchi'igekle' neda' nitó da' kobe, dan' gókbe'egekle' Dios bdie' lo na'a žin chie' da' žona', nich chejzenla' benách zi'to' ka' diža' chawen', tjebe kan bde Dios lo na' Bedon' žin chie', na' zzenle' benne' judío ka' diža' chawen'. ⁸Dios, len yeła' wak chie', bene' neda' wbás chie' nich wsdla' benách zi'to' ka', tjebe kan bene' Bedon' wbás chie' nich wsdle' le' benne' judío ka'.

⁹Jakob len Bedon', na' Zwa, benne' ka' žeklžo nzi' lo ná'gake' žin che Benne' Criston', gókbe'egekle' bde Dios lo na'a žin ni. Che len wzí' lo ná'gake' neda' len Bernabé, na' bento' toze diža' chjento' ḡchin Dios gan nníta'gak benách zi'to' ka', neda' len Bernabé, na' légake' góngake' ḡchin Dios gan nníta'gak benne' judío ka'. ¹⁰Góta'yoegekle' neto' toze chejsá' láže'to' gáklento' benách yache' ka', na' da' ni že' láže'teža' žona'.

Pablo bdi'le' Bedw lo yež Antiokía

¹¹Naž kate' bla' Bedon' lo yež Antiokía, bdi'la'-ne', dan' bchixle' kan bene'. ¹²Ka' goken dan' zga'ale bdáwlene' benách zi'to' ka' tzen, na' bene' ki na' zejte bžingak bałe benne' ka' zej nake' toze len Jakob. Naž wzó lawe' žebige'e, na' biž bdáwlene' benách zi'to' ka' tzen dan' bžebe' bi da' gongak benne' ka' nzi' lo ná'gake' žóngake' ga chog lo beła' chegak benne' byo, benne' zi'to' ka', kan zna da' bchi'le Moisés. ¹³Naž yebałe benne' judío ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston', bénlengake' Bedon' tzen kan žone' lo yeła' zžebe chie', na' ka' goken ga bžinte lezka' bžebe Bernabé, na' le' bénlene' légake' tzen. ¹⁴Naž kate' ble'ela' bi žóngake' kan zna da' naken dot da' li da' žsedle diža' chawen' žo'o, na' goža' Bedon' lawgak yógo'te benne' ka' che Benne' Criston' wnníta'gake' ga na', na' wnníta': "Nako' le' benne' judío, san žono' le' kan žongak benách zi'to' ka', na' kege kan žongak benne' judío ka'. ŽBiz chen' ženelo' gon byeno' gongak benách zi'to' ka' kan žongak benne' judío ka'?"

Želagak benne' judío ka' dan' žejlé'gake'
che Jesús kan želagak benách zi'to' ka'

¹⁵Lezka' goža' Bedon': "Žo'o nakžo benne' judío ka' dan' xa xna'žo ka' zej nake' benne' judío ka', na' kege nakžo benách zi'to' ka', benne' bi zej nónbi'e Dios. ¹⁶Nnéžkelžo nitó benne' bi yeyake' chawe' law Dios dan' žone' kan zna da' bchi'le Moisés. Toze yeyák chawe' lawe' le' no benne' žejli'e che Jesús, Benne' Criston'. Lezka' žo'o bejle'žo che Jesusen', nich beyakžo chawe' law Dios, na' kege dan' žonžo kan zna da' bchi'le Moisés na'. Bi yeyák nitó benne' chawe' law Dios dan' žone' kan zna da' bchi'le Moisés na'. ¹⁷Na'a, žeklžo beyakžo chawe' law Dios dan' žejle'žo che Benne' Criston', san cha' nak bia' nakžo benne' doła' kan zej nak benách zi'to' ka', žžala' nnažo žon Benne' Criston' ga žonžo doła'? O'o. ¹⁸Cha' že' laža'a yechisa' da' bchi'le Moisés da' ba wdé chen, da' ni nak bian' žka'n ditja' da' znnakze Dios."

¹⁹Dan' bi gok gona' kan zna da' bchi'le Moisés na', gok chia' ka' ba nata'. Dan' naken ki, ba belá' na'a lo na' da' bchi'le Moisés nich soa' nbana', na' nich gona' kan znnakze Dios. ²⁰Nak chia' ka' ba

gótlena' Benne' Criston' tzen le'e yag kroze gan gote' Le'. Che len kege nedkza' zoa' nbana', san zoa nban Benne' Criston' lo yichj lázda'wa'. Kan naken, zoa' nbana' na'a, naken dan' žejli'a che Zi'n Dios, Bennen' bži'ile'ele' neda', na' bde kwine' lo yela' got lo wlaza' neda'. ²¹ Bi žénela' wzóa' chela' ale da' žonnze Dios chežo. Chela' gak to benne' yeyake' chawe' law Dios, dan' žone' da' zna da' bchi'le Moisés na', naž dáche'ze got Benne' Criston'.

3

Da' zna da' bchi'le Moisés, na' da' žejle'žo che Benne' Cristo

¹ jLe'e, benne' bi nnezle ka'! jLe'e, benne' Galasia ka'! žWzóa no benne' bene' chele yela' wží' nich biž gonle kan zna da' naken dot da' li? Gaze lo de bzenlto' le'e da' žata' chežo dan' got Jesús, Benne' Criston', le'e yag kroze. ² Le wchebe neda' da' ni. žBedjsoalen Dios Be' La'y le'e dan' benle kan zna da' bchi'le Moisés na' o dan' bejle'le diža' chawen' da' bénlele? ³ žNakxkze goken nakle benne' bi nnezle ki? Wzó lawle nakle che Dios dan' zoalen Dios Be' La'y le'e. žžekle žakze chele gak gonle ga gak dot li laže' kan nakle che Dios? ⁴ žDáche'ze gok chele yógo'te dan' wzáka'le? žBi goken ki! ⁵ Kate' Dios žsele'e Dios Be' La'y nich yedjsóalene' le'e, na' žonne' le'e latje gonle yela' wak che ya'abá ka', žžone' ki dan' žonle kan zna da' bchi'le Moisés na' o dan' žejle'zele diža' chawen' da' bénlele?

⁶ Nyejw le'e yiche la'y da' znan: "Bran bejli'e che Dios, na' Dios wnné' nake' chawe' lawe' Le' dan' bejli'e chie'." ⁷ Che len žála' nnézlele, benne' ka' žejlé'gake' che Dios, légakze' zej nake' da' li za'só Bran na'. ⁸ Nyejw le'e yiche la'y, da' bla' lawn zga'ale kan gon Dios, dan' znan, benne' zi'to' ka', benne' chejlé'gake' chie' Le', gákgake' chawe' lawe' Le'. Che len Dios bloe'ele' Bran na' zga'ale kan nak diža' chawen', na' wnné': "Lo na' Za'só' gon chawa'a benách ka' nńta'gake' dot yežlyó nga." ⁹ Ki naken, Bran na' bejli'e che Dios, na' Dios wnné' nake' chawe'. Lezka' na'a, Dios žone' chawe' yógo'te benne' ka' žejlé'gake' chie' Le'.

¹⁰ Zej nbaga' zia benne' ka' žxen láže'gake' yeyákgake' chawe' law Dios dan' žóngake' kan zna da' bchi'le Moisés. Ki naken

dan' nyejw le'e yiche la'y da' znan: "Zej nbaga' zia yógo'te benne' ka' bi žóngake' dot da' zna xtiže'e." ¹¹ Na'a, nak bia' bi yeyák nitó benne' chawe' law Dios dan' žone' da' zna xtiže'e, dan' nyejw le'e yiche la'y da' znan: "Soa nban benne' beyake' chawe' law Dios dan' žejli'e chie' Le'." ¹² Kan žeyák chawe' law Dios no benne' žejli'e che Benne' Criston' nžan' kan nak che benne' žxen laže'e yeyake' chawe' lawe' Le' dan' žone' kan wnná Moisés na'. Nyejw le'e yiche la'y da' znan: "Soa nban no benne' žone' dot da' zna xtiže'e."

¹³ Benne' Criston' beslé' žo'o lo na' da' zchogen chežo gatžo da' nyejwn le'e xtiža' Moisés na', dan' bi'e latje wžóg chie' gate' lo wlazžo žo'o. Ki naken, dan' nyejw le'e yiche la'y da' znan: "Zej nbaga' zia yógo'te benne' ka' zej de'e to le'e yag." ¹⁴ Ka' goken che Benne' Criston' nich gak gon Dios kan bchebe laže'e gone' che Bran, katen' wnné' gon chawe'e benách zi'to' ka' lo na' Jesús, Benne' Criston', nich gak gone' ga yedjsoalen Dios Be' La'y žo'o cha' chejle'žo chie' Le', kan bchebe laže' Dios gone'.

Da' bchi'le Moisés žo'o, na' da' bchebe laže' Dios gone'

¹⁵ Na'a, zi'na'do' ka', žapa' le'e to da' žsaka' leba', to da' žaken chežo, na' znnia': Kate' chope benne' ka' ba béngake' toze xtiža'gake', na' ba ben chóhgake' dižan', naž bi gak nitó benne' wché'en, na' bi gak no benne' wzanen'. ¹⁶ Dios bchebe laže'e to da' gone' che Bran, na' che Za'sóe'. Gan nyejw le'e yiche da' ni, bi znan: "za'sóe' ka'", da' zchaljen chegak benne' zan, san znan: "che Za'sóe'." Da' ni zchaljen che toze Benne', Benne' Criston'. ¹⁷ Da' ni žénela' nńia': Dios bene' toze diža' len Bran na', na' bchebe laže'e gone' kan zna da' wnné'. Na'a, da' nyejw le'e xtiža' Dios, da' bchi'le Dios benne' judío ka' tape gaywá' chi žoa yiz wdé katen' gože' Bran na' dan', bi gak yeká'an dan' bchebe laže' Dios gonen', na' bi gak wsolen. ¹⁸ Na'a, cha' žála' gonžo kan zna xtiža' Moisés na' nich si'žo da' bchebe laže' Dios gonze', biž naken to da' bchebe laže'e gonze'. Dios žonze' ki dan' bchebe laže'e gone' ki che Bran na'.

¹⁹ Cha' ki naken, žbiz chen' bchi'le Dios benách ka' da' nyejwn lo da' bzoj Moisés na'? Dios bchi'le' benách ka' ki nich gak bia'

zia da' zej nbage'e, san goken ki toze kate' bžinte ža na' bl'a' law Za'só Bran na', Ben-nen' bchebe laže' Dios wnezjwe' chie'. Da' nyejwn lo xtiža' Dios bsele'en yežlyó nga lo na'gak wbás che ya'abá ka', na' Moisés bdie' dižan' lawgak benách ka'. ²⁰Kate' toze benne' zoa da' zchebe laže'e gonen', bi žon byenen soa no benne' wdíe' dižan', na' Dios, toze' nake'.

Biz chen' gož Dios benách ka' góngake' da' zej nyejw lo da' bzoj Moisés

²¹Na'a, kan nak da' nyejwn lo xtiža' Dios, žnaken tlebe len dan' bchebe laže' Dios gone'? O'o. Chela' bchi'le Dios žo'o gonžo da' gak gonen ga soažo nbanžo to chi'ize, naž gak yeyakžo chawe' law Dios cha' gonžo kan žnna xtiže'e. ²²San da' nyejwn le'e yiche la'y žnnan yógo'težo nbága'žo doļa'. Ki naken nich gak si'žo dan' bchebe laže' Dios gata' chežo cha' chejle'žo che Jesús, Benne' Criston'.

²³Kate' bi na' žin ža gak chejle'žo che Benne' Criston', da' žnna xtiže'e bchi'len žo'o, kan zoa da' zchi'len to benne' nyejwe' liž ya. Ka' goken na' zejte ža gok bia' gak yeyakžo chawe' law Dios cha' chejle'žo chie' Le'. ²⁴Ki naken, da' žnna xtiža' Dios bchi'len žo'o, na' goken chežo ka to benne' bsedle' žo'o na' zejte ža bloe'e law Jesús, Benne' Criston', nich gak yeyakžo chawe' law Dios cha' chejle'žo chie' Le'. ²⁵Na'a, dan' ba bžin ža gak yeyakžo chawe' law Dios cha' chejle'žo che Benne' Criston', dan' bsedlen žo'o biž zchi'len žo'o.

²⁶Yógo'tele le'e nakle ži'nkze Dios dan' žejle'le che Jesús, Benne' Criston', na' ba nakle toze len Le'. ²⁷Yógo'te benne' ka', benne' bezóagake' nis nich yeyággake' toze len Jesús, Benne' Criston', ba beyággake' kan nakkze' Le'. ²⁸Biž zej nžoj chople benne' judío ka' len benne' zi'to' ka', na' biž zej nžoj chople benne' ndo'w ka' len benne' ka' bi zej ndo'e, na' biž zej nžoj chople benne' byo ka' len no'le ka'. Kate' beyakle toze len Jesús, Benne' Criston', yógo'tele ležka' beyakle toze len lježle tole yetole. ²⁹Na'a, cha' nakle che Benne' Criston', ležka' nakle za'só Bran, na' nzi'le dan' bchebe laže' Dios wnezjwe' che Bran na'.

4

¹Da' ni naken da' žénela' nnia': Kate' ne žbez to xkwide' byo ža wloé'e law xabe' ba

žeyála'be' si'be' da' žala' wka'ne' chebe', ne nakbe' ka to bi' ndo'w, la'kze da' li yógo'te gaken chebe'. ²Kate' ne zejbe' yiz kwide' chebe', zej nnita' benne' ka' zchi'igekle' lebe', na' zkóngekle' žin da' žala' gaken chebe' na' zejte ža ba bdixjw xabe' chebe'.

³Ležka' žaken chežo. Katen' gokžo ka xk-wide' ka', da' žónteze žongak benách ka' che yežlyó nga bchi'igeklen žo'o. ⁴Naž kate' bza'a ža, Dios bsele'e Zi'nkze' nga. Goke' ži'n to no'le kan nakžo žo'o, na' da' žsédgekle benne' judío ka' bchi'igeklen Le'. ⁵Ka' goken chie' nich gok beslé' benne' ka' zchi'le xtiža' Moisés na' légake', nich gak yeyakžo žo'o ži'nkze Dios.

⁶Nich gak bia' ba nakle ži'nkze Dios, Le' bchize' Dios Be' La'y lo yichj láždo'le, na' Lekze' zcháljlene' Dios lo wlazle le'e, na' žzne': "Xe." ⁷Ki naken, ba nakle ži'nkze Dios, na' biž nakle ka benne' ndo'w ka'. Na'a, dan' nakle ži'nkze' Le', Dios na'kze ba bchebe laže'e gonne' chele da' naken chie', dan' nakle toze len Benne' Criston'.

Pablo že' laže'e benne' Galasia ka' žejlé'gake' che Jesús

⁸Katen' bi na' gónbia'le Dios, gokle ka benne' ndo'w ka', na' bka'n zenle lo'a ka'. Bi zej nak lo'a ka' Dios ka'. ⁹Na'a, dan' nónbia'le Dios, o wak nnažo: dan' nonbia' Dios le'e, žbiz chen' žénelele yeyo'ole lo na' xtiža' Moisés na', da' bi žáklenen nitó benne'? ¹⁰Žénelele gakle da' yoble benne' ndo'w ka', nich gonle kan žnna xtiže'e? ¹¹Žka'n zenle to yetó ža, na' to yetó byo', na' to yetó da' žaken, na' to yetó yiz. ¹²Žžeba' da' gak chele. Bena' žin gan zoale le'e nich gónbia'le da' naken dot da' li. ¹³Beyák dáche'ze žin da' bena'? ¹⁴Žáta'yoela' le'e, ži'na'do' ka', gakle kan naka' neda', dan' ba belá' lo na' dan' wnná Moisés na'. Ki žala' gonle dan' beyaka' neda' kan gokle le'e. Bi be da' zia benle chia' neda'.

¹⁵Ba mnézkzelele biz chen' wzó lawa' zchalja' diža' chawen' gan zoale le'e. Bchaljan' ga na' dan' góklj'a yižwé'. ¹⁶Bi bka'nle neda' ka'ze, na' bi bzoale neda' chela'ale la'kze bgótelele ni'a che yižwé' chian'. Wdaple neda' ba la'ne, toze kan gaple ba la'ne to wbás che ya'abá, o kan gaple ba la'ne Jesús na'kze, Benne' Criston'. ¹⁷Bebéle'elele ža na'. ¹⁸Bižkze goken chele dan' biž žaken ki chele? Da' ni gak nnia' kan goken chele: Chela' gok to da' sáke'le gonle,

na' kwejle yej lawkzle, na' gonnlen chia' neda'. ¹⁶ Na'a, žžékéle beyaka' to benne' bi zle'ele' le'e chawe' dan' goža' le'e káteze naken?

¹⁷ Benne' ka' zchíxgake' le'e že' láže'gake' le'e, san kege nich gaken chawe' chele. Žénegekle' góngake' ga kwej yichjle neto', na' we' láže'le légage'. ¹⁸ Na'a, chawe' naken soa no benne' že' laže'e le'e, san toze cha' naken nich gak chawe' chele. Ki že' láže'teza' le'e, na' kégeze kate' ne zóalena' le'e. ¹⁹ Le'e, zí'na'do' ka', kan žak che to no'le za' galj bi' že'n chie', zžákali'e, lezka' zžákali'a neda' da' yoble ni'a chele le'e kate' žinže ža gakle dot kan nak Benne' Criston'. ²⁰ Žak láže'li'a sóalena' le'e na'a nich gak wcháljlena' le'e to diža' nža', dan' že' zedla' ni'a chele.

Da' žsedle da' goken che Agar, na' che Sara, zo'le Bran

²¹ Na'a, nólele le'e žénelele wdé kwinkle lo na' da' bchi'le Moisés na', le wia da' ni da' nnia'. žBatkle bze nagle da' zžna xtiža' Moisés na'? ²² Lo xtiže'e zžnan ki: "Wn-nita'gak chope xkwide' byo ka' che Bran. Tobe' gokbe' zžin to no'le ndo'w, na' yetobe' gokbe' zžin to no'le bi ndo'e. ²³ Zžin no'le ndo'w na' goljbe' lo ni'a lo na' to benne' kan žaljgak yógo'te xkwide' ka', san zžin no'le bi ndo'e na' goljbe' dan' bchebe laže' Dios gone' ga galjbe'." ²⁴ Da' ni naken to da' žsaka' leben. Kan gok chegak chope no'le ki žsedlen kan zej nak chope diža' nžag, da' ka' Dios béulene' benách ka'. To diža' nžag na' naken da' ben Dios law ya'a Sinaí, na' da' goken che Agar, no'le ndo'w che Sara zžloe'elen kan naken. Benne' ka' zej nzi' diža' nžag ni zej nake' ka' zžin Agar na', na' zej nake' ka' benne' ndo'w ka' lo na' diža' nžag na'. ²⁵ Da' gok Agar na' lezka' zžloe'elen kan nak ya'a Sinaí, dan' žen' gan nbab Arabia, na' lezka' zžloe'elen kan nak yež Jerusalén dan' žen' na'a ža, dan' naken ka' to benne' ndo'w tžen len benne' ka' zej mnite'e lo yežen'. ²⁶ San bi ndo'gak benách ka' che Jerusalén na' da' žen' ya'abá che Dios, na' žo'o ni nakžo benách wláž ka' che yežen'. ²⁷ Nyejw le'e yiche la'y da' zžnan:

Bebél, no'le wbíž, bi zoa zžino'.
Lo yela' žebél chio' wžéžeya'a,
la'kze batkle gok chio' da' zžákakze to no'le za' galj bi' že'n chie'.

Bebél la'kze nbej yichjgak benách ka' le',

dan' Dios gone' ga yánle'eže zžino' ka' ka' xkwide' ka' che no'len' zžalene' benne' byo chie'.

²⁸ Zžina'do' ka', žo'o ni nakžo kan gok Isaak, zžin Bran. Nakžo ka' za'só Bran na', xkwide' ka' bchebe laže' Dios gáljgakbe' chie'. ²⁹ Kate' ža ka', xkwiden' goljbe' kan žaljgak yógo'te xkwide' ka', wžía láže'be' xkwiden', bin' goljbe' ni'a che yela' wak che Dios Be' La'y. Lezka' žaken chežo na'a, žel-bía láže'gak benách ka' mníta'gake' yežlyó nga žo'o. ³⁰ Na'a, žbizkze zžna da' nyejw le'e yiche la'y? Ki zžnan: "Bebéj no'le ndo'w na' na'le tžen len zžine', dan' bi gak si' zžin no'len' tžen len zžin no'le bi ndo'e da' bchebe laže' Dios gatan' che zžin no'le bi ndo'e na'." ³¹ Ki naken, zžina'do' ka', bi nakžo kan gok zžin no'le ndo'w na'. Žo'o nakžo ka' zžin no'le bi ndo'e na'.

5

Le gape chi'i kwinkle, nich ga'nle lo yela' želá

¹ Ba belažo dan' beslá Benne' Criston' žo'o. Le soa choch cha', na' le ga'n lo yela' želá na'. Bi wzóa kwinkle da' yoble lo na' da' bchi'le Moisés na', nich bi gakle ka' benne' ndo'w ka' chen.

² Le wzé nag da' zžnia'. Neda', Pablo, žapa' le'e cha' gonnle no' benne' latje choge' lo beła' chele kan zžna da' bchi'le Moisés na', bi yebélenlele da' ben Benne' Criston'. ³ Da' yoble žénela' yapa' no' benne' byo žwe'e latje no' benne' choge' lo xpele'e da' ni, žon byenen gone' dot da' zžna da' bchi'le Moisés na'. ⁴ Nólele le'e žékélele yeyakle chawe' law Dios dan' žonle kan zžna xtiža' Moisés na', ba bkwaslenle Benne' Criston'. Ba bsanle da' žonn Dios chežo. ⁵ Žo'o ni žžen láže'žo yeyakžo chawe' law Dios ni'a che yela' wak che Dios Be' La'y dan' žejle'žo che Benne' Criston'. ⁶ Cha' nakžo toze len Jesús, Benne' Criston', bi be zaka' cha' nžog lo beła' chežo kan zžna xtiža' Moisés na', o cha' bi nžog ki lo beła' chežo. Da' zžákáže naken chejle'žo che Benne' Criston', da' gonen ga ži'ilžo lježžo ka'.

⁷ Cháwe'do' gok kan wzó lawle žonle ža na'. žNakxkze goken bka'nle da' naken dot da' li? ⁸ Dios, Bennen' bliže' le'e, bi ben byene' benle ki. ⁹ Bi galj láže'le da' zžnan: "Láte'ze kwa zichj che yet xtil žonen ga

chaž dot kwa da' nzin' kwa zichjen'." ¹⁰ Dan' nakžo toze len Xanžon', žxen laža'a kan nak chele, sa' láže'le tlebe kan zza' laža'a neda', na' Dios wsaka' zi'e bennen' zchixe' le'e, nóte'teze benne' nake'.

¹¹ Na'a, kan nak chia' neda', zí'na'do' ka', zej nnita' benne' ka' znnágake' žsedla' benách ka' žala' chog lo bela' chegak benne' byo ka' kan zna da' bchi'le Moisés na'. Cha' žona' ki, žbiz chen' želbia láže'gak benne' judío ka' neda'? Chela' žsedla' ki, bi ža'a nitó benne' neda' dan' zchalja' kan got Benne' Criston' le'e yag kroze. ¹² Kan nak chegak benne' ka' zchixgake' le'e, benne' ka' žénegekle' chog lo beja' chele, žak laža'a chóggake' to chi'ize kwingake'.

¹³ Kan nak chele, zí'na'do' ka', Dios bliže' le'e nich gagle benách nla ka'. Bi wkonlele žin yela' želá na' nich gonle kan zdan láže'zele, san nich gonle žin che lježle tole yetole, dan' nži'ilele lježle ka'. ¹⁴ Yógo'te da' zna xtiža' Dios žon bennen' žone' kan zna xtiža' Dios da' znnan: "Žala' ži'ilo' lježo' kan nži'il kwino'." ¹⁵ Na'a, cha' znele che lježle tole yetole, da' žonle naken kan žongak beko' yixe' snia ka', bia ka' žáwya'agakba', na' žáwgakba' ljéžgakba' ka'. Cha' ki žonle, le gape chi'i kwinkle nich bi wžia'yi'le lježle tole yetole.

Da' žonžo žakze chežo, na' da' žon Dios Be' La'y lo yichj láždo'žo

¹⁶ Da' ni žapa' le'e: le we' laže' gonle da' žénele Dios Be' La'y, na' naž biž gonle kan žénelele lo yela' benachze chele. ¹⁷ Da' žénelžo gonžo lo yela' benachze chežo bi naken tlebe len da' žénele Dios Be' La'y gonžon, na' da' žénele Dios Be' La'y bi naken tlebe len da' ka' žénelžo gonžo lo yela' benachze chežo. Da' chopen ki, bi zej naken tlebe, na' che len bi gak gonle kan žénekezele. ¹⁸ Na'a, cha' žonle kan žénele Dios Be' La'y, biž yo'ole lo na' da' bchi'le Moisés na'.

¹⁹ Zej nak bia' da' žongak benách ka', benne' ka' žóngake' kan žénele yela' benachze chégake':

Zka'n dítgake' yela' zchag na'.

Žóngake' da' zinnj, na' da' kegle, na' da' bi naken chawe'.

²⁰ Zka'n zéngake' lo'a ka', na' žóngake' yela' wža'.

Bi zlé'egekle' ljéžgake' ka' chawe', na' želdí-lene' légake'.

Zgé'egekle' ljéžgake' ka', na' želže'e.

Zze láže'gake' da' kegle.

Želžój chóplegake', na' zbéjgake' chela'ale benách ka'.

²¹ Zdan láže'gake' yela' gape, na' žótgake' benách ka'.

Želzožle', na' žáwle'egake'.

Zdetlen žóngake' da' ka' žóngake'.

Da' zan da' ki žóngake'. Neda' zchi'la' le'e na'a nich bi gonle ki, kan bchi'la' le'e zga'ale, znnia': benne' ka' žóngake' ki bi gak cházgake' gan zna bia' Dios.

²² Na'a, nak bia' Dios Be' La'y žone' žin lo yichj láždo'žo dan' žonžo ki:

Nži'ilžo lježžo ka', na' žebéle'elžo.

Zga'n ži yichj láždo'žo, na' zbezžo zen laže'.

Že' láže'žo lježžo ka', na' nakžo ži'i laže'.

Žonžo kan znažo.

²³ Nakžo gaxjw laže', na' zna bia'žo kwínžo. Da' bchi'le Moisés žo'o bi zži'il che da' ki.

²⁴ Benne' ka' zej nake' che Benne' Criston' biž žóngake' kan žénekezegekle', na' bi žóngake' da' zdanze láže'gake' lo yela' benachze chégake'. ²⁵ Dios Be' La'y nbánlenžo. Lekze' žala' nna bi'e žo'o kan nak yógo'te da' žonžo.

²⁶ Bi žala' wká'n zen kwínžo, na' bi wcha'žo lježžo tožo yetožo, na' bi ge'elžo lježžo tožo yetožo.

6

Žala' gáklenžo lježžo ka'

¹ Na'a, zí'na'do' ka', cha' lé'elele žon to lježle doļa', naž nólele le'e zoalen Dios Be' La'y le'e, žala' gonle ga yeyát laže' bennen', san žon byenen gonle ki lo yela' gaxjw laže' chele, na' le gape chi'i kwinkle nich bi gon da' xiwe' ga bága'le doļa'. ² Le gaklen lježle tole yetole kan nak ywa' da' nbága'le. Cha' gonle ki, na' gonle kan zna da' gož Benne' Criston' žo'o gonžo.

³ Cha' zoa no benne' žekle' nake' benne' zen, san bi be nake', benne' ni žon láže'le' la' kwínze'. ⁴ To to benne' žala' wie' binlo da' žonkze'. Naž cha' yežoje' chawe', gak wká'n zen kwine' kan nak da' ba bene', na' bi gon byenen wie' kan bengak yezika' benách ka' cha' bene' le' da' nakže chawe' o bi bene' ki. ⁵ To to benne' žala' we'e da' besbaga' Dios le'.

⁶ Cha' zoa no benne' žsedle' le'e diža' chawen', žala' wnéjwle bennen' žsedle' le'e late' da' den chele.

⁷ Bi gon laže'! kwinle, dan' bi gak gon láže'lele Dios. Yelaple kan nak da' gozle. ⁸ Cha' da' žazle zej naken da' ka' žonle kan zdanze láže'le lo yela' benachze chele, na' da' yelaple gaken yela' got. Cha' da' žazle zej naken da' ka' žonle kan žaz laže' Dios Be' La'y, na' yelaple da' gonn Dios Be' La'y chele, da' naken yela' nban da' zejli kanne. ⁹ Ki naken, bi žala' wsanžo gonžo da' naken chawe', na' cha' bi yekwasžo, žin ža yelapžon. ¹⁰ Che len, bátteze gata' latje chežo, žala' gonžo da' nak chawe' chegak yógo'te benách ka', na' da' naken blo, žala' gonžo ki chegak lježžo ka', benne' žejlé'gake' che Benne' Criston'.

¹⁸ Na'a, zi'na'do' ka', znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e. Ka'kze gaken.

Da' bzoj Pablo kate' ze lawte

¹¹ Le wia kato da' zen diža' ni da' zzoja' nga chele len na' kwina'. ¹² Benne' ka' žénegekle' góngake' ga chog lo bela' chele kan zna da' bchi'le Moisés na', žóngake' ki nich yežógake' chawe' lawgak benne' judío ka', nich bi kwia láže'gake' légake' dan' zchálgake' kan got Benne' Criston' le'e yag kroze. ¹³ Na'a, benne' byo ka' nžog lo bela' chégake' kan zna da' bchi'le Moisés na', bi žóngake' dot kan zna da' bchi'le'. Žénegekle' góngake' ga chog lo bela' chele nich gak wká'n zen kwíngake' dan' gata' latje chégake' nna biá'gake' le'e. ¹⁴ Kan nak chia' neda', wká'n zena' toze da' ben Xanžo Jesús, Benne' Criston', katen' gote' le'e yag kroze. Ni'a che da' ben Benne' Criston' le'e yag kroze, da' žen' yežlyó nga naken chia' neda' ka to da' ba naten, na' bi že' laža'an, na' neda' naka' chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga ka to benne' gat, na' bi gak yekwásgake' neda'. ¹⁵ Cha' nakžo toze len Jesús, Benne' Criston', bi be zaka' cha' nžog lo bela' chežo kan zna xtiža' Moisés na', o cha' bi nžog ki lo bela' chežo. Da' záka'kze naken gakžo benách kobe lo yichj láždo'žo. ¹⁶ Yógo'te benne' ka', benne' žóngake' kan zna da' žsedla' nga, na' yógo'te benne' ka' zej nake' che Dios, znnabla' Dios wká'n žie' yichj láždo'gake', na' yeyache' laže'e légake'.

¹⁷ Na'a so law, biž gak no benne' gone' ga kwe' zedla' neda', dan' zej že' lo xpela'a yiž ka' da' zej nak bian' naka' wen žin che Xanžo Jesusen'.

DIŽA' DA' BSE_{LA}' PABLO LO YEŽ ĒFESO

Pablo žape' "Padiox" benách ka' che Jesús

¹Neda', Pablo, žapa' le'e "Padiox", nakle che Dios, na' žejle'le che Jesús, Benne' Criston', na' zoale lo yež Ēfeso. Naka' neda' wbás bse_{la}' Jesús, Benne' Criston', dan' Dios na'kze gónele' gaka' ki. ²Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', we' laže'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le.

Da' žonn Dios chežo dan' nakžo toze len Jesús

³ǰGa'n zen Dios, Xa Xanžo Jesús, Benne' Criston'! Dan' nakžo toze len Benne' Criston', Dios ba benne' chežo yógo'te da' naken chawe' che ya'abá chie', dan' bse_{le}'e Dios Be' La'y nich yedjóalene' žo'o. ⁴Zga'ale kate' ben Dios yežlyó nga, wžekze' žo'o nich gakžo che Leze' ni'a che Benne' Criston', na' nich gakžo benách la'y chie' ka', na' nich gakžo chawe' lawe' Le'. ⁵Dios bkweze' zga'ale si' lo ne'e žo'o ka' ži'nkze' ka' ni'a che da' gon Jesús, Benne' Criston', dan' wyáz laže'e Le' gone' ki, na' dan' naken da' gónekzele' gone'. ⁶Žala' wká'n zéntežžo Dios ni'a che da' benne' chežo, dan' bennze' chežo dan' nakžo toze len Ži'ne', Bennen' nži'ile'. ⁷Benne' Criston' beya'we' žo'o katen' gote' lo wlazžo žo'o nich gak yeníť law Dios žo'o che doľa' da' nbága'žo. Ki ben Dios dan' nži'ile'ele' žo'o. ⁸Błoe'ele' law kan nži'ile' žo'o dan' benne' chežo yeľa' sina' chie', na' yeľa' žejni'il chie' ⁹nich gak gónbia'žo da' bkweze' chežo, na' błoe'ele' žo'o da' bgache', dan' bzoakzen' zga'ale gonen' lo na' Benne' Criston'. ¹⁰Dan' bzoakze Dios gonen' kate' žinte ža, naken gone' ga gkgak toze, na' chazgak lo na' Benne' Criston' yógo'te da' de, da' ka' zej nmitan' ya'abá che Dios, na' da' ka' zej nmitan' yežlyó nga.

¹¹Dan' nakžo toze len Benne' Criston', Dios wžekze' žo'o zga'ale nich gak chežo da' naken che Xažo Dios, dan' bkwezen' chežo kan nak da' gónekzele' Le'. Nake' Le' Bennen' žone' yógo'te kan žénekzele' Le'. ¹²Ki ben Dios nich wká'n ženžo-ne' kan nak yeľa' zen chie', žo'o ni' žxen láže'žo Benne' Criston' zga'aležo ka' yežika' benách

ka'. ¹³Lezka' goken chele le'e. Katen' bénlele diža' da' naken dot da' li, diža' chawen' kan gak yelažo, na' bejle'le che Benne' Criston', na' Dios bzo'e' chele da' nak bian' nakle chie', katen' bchize' Dios Be' La'y lo yichj lázdo'le. Dios Be' La'y na' nake' Bennen' bchebe laže' Dios sele'e chežo. ¹⁴Dan' zoalen Dios Be' La'y žo'o, nak bia' gak chežo da' naken che Xažo Dios kate' yeyóž yeya'we' žo'o, žo'o na' ba nakžo chie' Le'. Ki naken nich ga'n zen yela' bani' chie'.

Pablo znnable' Dios wzejni'ile' benách ka' che Jesús

¹⁵Che len, katen' benla' kan žejle'le che Xanžo Jesusen', na' kan nži'ilele yógo'te benách ka' che Dios, na' zejte na'a ža ¹⁶bi žsana' žapa' Dios: "Žóxkeno'" ni'a chele. Žejsá' laža'a le'e kate' zcháljlana' Dios, ¹⁷Bennen' nake' Dios che Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' nake' Xažo, na' nape' dot yeľa' wak. Znnabla'-ne' sele'e Dios Be' La'y chele, nich gone' ga gónbia'le Dios dot kan nake'. Dios Be' La'y na' žonne' chežo yeľa' žejni'il, na' žloe'ele' žo'o da' nakkze Dios. ¹⁸Znnabla' Dios wzejni'ile' le'e lo yichj lázdo'le nich gak nnéžlele kan nak da' žxen láže'žo, dan' bliže' le'e nich yebélenlelen, na' nich nnéžlele kan nak yeľa' wnni'a che ya'abá che Dios da' gaken chegak benne' ka' zej nake' chie' Le', ¹⁹na' nich nnéžlele kato da' zen nak yeľa' wak chie', dan' žáklenen žo'o, nolžo žejle'žo chie' Le'. Yeľa' wak zen ni naken da' błoe'el law Dios ²⁰katen' besbane' Benne' Criston' lo yeľa' got, na' bene' ga wži'e kwit li ža chie' Le' gan nake' blo ya'abá che Dios, ²¹ga na' zna bi'e benne' wnná bia' ka', na' benne' ka' nzi' lo ná'gake' yeľa' wnná bia', na' benne' blo ka', na' benne' ka' zej nake' xangak benách ka'. Benne' Criston' nakže' blo ka' yógo'te benne' ka' nzi' lo ná'gake' yeľa' wnná bia' yežlyó nga, na' lo yežlyó da' zan'. ²²Dios bdie' lo na' Benne' Criston' yógo'te da' den nich nna bi'en, na' bzo'e' Le' chegak benách chie' ka' nich gake' Xanžo lo yógo'te da' zej naken chežo. ²³Benách ka' che Benne' Criston' zej nake' ka' beľa' žen chekze', na' žake' Le' dot zen lo beľa' žen chie' na'. Žonkze' Le' ga zgólegak dot chawe' yógo'te da' den.

2

Belažo dan' nži'il Dios žo'o

¹Dios ba benne' yela' nban da' zejl' kanne chele, la'kze zga'ale gokle ka benne' gat ka' ni'a che doľa' da' wbága'le, na' ni'a che da' zinj da' benle. ²Ža na' benle tlebe kan žongak benách ka' bi zej nake' chawe', benne' ka' nni'ta'gake' yežlyó nga, na' benle kan gónele da' xiwe', dan' zŋna bian' lo be'ze, na' zkonlen žin benne' ka' bi žóngake' kan zŋna xtiža' Dios. ³Lezka' gokžo yógo'težo žo'o, dan' benžo kan wzeze láže'žo, na' kan wyáz láže'žo lo yela' benachze chežo. Che len wbága'žo doľa' law Dios, dan' žonen ga choge' chežo gatžo kan gone' chegak yezika' benách ka'. ^{4,5}Naž katen' gokžo ka benne' gat ka' ni'a che doľan' da' wbága'žo, Dios besbane' žo'o lo yela' got tzen len Benne' Criston' dan' beyache' láže'le' žo'o, na' bži'ile'ele' žo'o. Belale le'e dan' že' laže' Dios le'e. ⁶Dios besbane' žo'o tzen len Benne' Criston' nich gone' ga kwe'žo tzen len Le' gan zŋna bi'e ya'abá chie' Le'. ⁷Katen' ben Dios ki, bloe'ele' benách ka' zá'gake' kan nak yela' wnni'a che da' bennze' chežo, katen' bsele'e Jesús, Benne' Criston', nich gáklene' žo'o, da' nak bian' kan nži'ile'ele' žo'o. ⁸Belale le'e dan' že' laže' Dios le'e dan' žejle'le che Benne' Criston'. Beslé' le'e, kege dan' zoa da' chawe' da' benle le'e, san dan' naken da' žonze Dios. ⁹Bi gak nitó benne' wká'n zen kwine' dan' belé', dan' bi belé' ni'a che da' chawe' da' benke' le'. ¹⁰Da' nakžo naken da' benke' Dios. Dan' nakžo toze len Jesús, Benne' Criston', bzoe' žo'o nich gonžo da' naken chawe', da' bkweze' zga'ale nich gonžon.

Že' ži yichj' láždo'žo law Dios ni'a che da' ben Jesús

¹¹Le chejsá' laže' kan gokle zga'ale. Gokle benách zi'to' ka', na' che len benne' judío ka', benne' želchoge' lo bela' chegak benne' byo ka' da' nak bian' nzi' lo ná'gake' xtiža' Dios, na' zŋnágake' zej nake' benne' nžog lo bela' chégake', zŋnágake' nakle le'e benne' bi nžog lo bela' chégake'. ¹²Ža na' wzoale zi'to' gan zoa Benne' Criston'. Gokle benne' zi'to' ka' lawgak benách Israel ka', na' bi wzil'e da' chawe' che diža' da' ben choch Dios, dan' bchebe laže'e gata' chegak benách chie' ka'. Wzoale yežlyó nga, na' bi

wzóa da' žxen láže'le, na' bi bénbia'le Dios. ¹³Na'a, nakle toze len Jesús, Benne' Criston'. Zga'ale wzoale zi'to' gan zoa Dios, san na'a Dios ba bnnite' le'e gawze dan' got Benne' Criston' lo wlažžo žo'o. ¹⁴Benne' Cristo na'kze zka'n žie' yichj' láždo'žo law Dios. Le' bene' ga beyakgak benne' judío ka', na' benne' zi'to' ka', ka toze benách, na' bsole' yela' zža'a dan' bebejen légage' chople, dan' goken ka to ze'e sibe. ¹⁵Da' ni ben Benne' Criston' katen' gote' lo wlažžo žo'o, na' bsole' da' ka' zchi'igeklen benne' judío ka', da' ka' zej nyejwn lo da' bzoj Moisés na', na' chope kwe' benne' ka', beyone' légage' toze benách kobe, benne' ka' zej nake' toze len Lezke'. Ki bene', na' bka'n žie' yela' zža'a na'. ¹⁶Dan' got Benne' Criston' le'e yag kroze, bsole' yela' zža'a na', na' chope kwe' benách ka', beyone' légage' ka toze benách, na' bzoa žie' yichj' láždo'gake' law Dios.

¹⁷Ka' goken, zí'na'do' ka', bla' law Benne' Criston', na' bchalje' diža' chawen' kan gak ga'ngak cháwe'do' yógo'te benách ka', le'e na' nakle benách zi'to' ka', na' wzoale zi'to' gan zoa Dios, na' lezka' benne' judío ka', benne' ka' nni'ta'gake' gawze. ¹⁸Na'a, ni'a che da' ben Benne' Criston', gak bíga'žo law Xažo Dios, dan' zóalenzke Dios Be' La'y žo'o, la'kze nakžo benne' judío ka' o benách zi'to' ka'. ¹⁹Che len, le'e, benne' zi'to' ka', biž nakle ka' benách zi'to' ka', na' biž zoale to yežlyó da' bi naken chele, san bñáblenle benách ka' che Dios. Ba nakle ljež Dios na'kze. ²⁰Le'e nakle ka to yo'o da' zoan to chi'ize. Nakle ka' yej ka' da' zej zoan law len ze'e, da' wlo'ogak benne' wbás ka' che Benne' Criston' len benne' ka' bcháljgake' lo wlaž Dios. Jesús na'kze, Benne' Criston', nake' ka' yej blo che len ze'e na'. ²¹Dot yo'on' da' nakle le'ekze žasen law len ze'e na', dan' nakkze Benne' Criston', na' yej chen ka' zej nni'ta' binlo, nich gaken to yodo' la'y che Xanžon' gan zoakze' Le'. ²²Le'ekze nakle toze len Benne' Criston', Bennen' bnnite' le'e nich gakle ka to yo'o gan yo'o Dios, dan' zoalen Dios Be' la'y le'e.

3

Nak Pablo wen žin nich wchalje' diža' chawe'

¹Che len, neda', Pablo, nyejwa' liž ya nga dan' zchalja' che Jesús, Benne' Criston', nich si'le le'e da' chawe' chie', le'e, benách

zi'to' ka'. ² Žekla' ba nnézkzelele kan ben Dios, bdie' lo na'a žin da' žona' nich yebélenlele da' žonne' chežo. ³ Dios bļoe'ele' da' bgache' che da' žone' Le', na' bzejni'ile' neda' kan naken. Kan nak da' ni ba bzoja' chele le'e láte'do'ze. ⁴ Kate' goļ-le diža' ni, na' gónbia'le da' žejni'ila' kan nak da' bgache' kan nak che Benne' Criston'. ⁵ Ža ni'te bi bzejni'il Dios nitó benne' kan nak da' bgache' na', san na'a, lo na' Dios Be' La'y, Dios ba bļoe'ele' ļaw kan naken. Bzejni'ile' benne' wbás ka', benne' ka' bebeje' cheze chie', na' lezka' benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le'. ⁶ Ki zna da' bgachen': "Ni'a che diža' chawen' si'gak benách zi'to' ka' tzen len benne' judío ka', da' ka' zej naken che Dios, na' yeyákgake' ka toze benách, na' lezka' gata' yeļa' žebél chégage' tzen len benne' judío ka', da' bchebe laže' Dios wnezjwe' chégage' dan' zej nake' toze len Jesús, Benne' Criston'." ⁷ Dios, lo yeļa' ži'i laže' chie', bdien' lo na'a neda'. Lo yeļa' wak zen chie', bene' neda' wen žin chie' nich wchalja' diža' chawe' chien'. ⁸ Néxjwža' neda' ka yógo'te benách ka' che Dios, san Le' benne' neda' latje gaka' wen žin chie' nich wchalja' diža' chawen' gan nńta'gak benách zi'to' ka' kan nak yeļa' wnni'a che Benne' Criston', da' záka'le'en. ⁹ Dios bdie' lo na'a gona' ga gónbia'gekle yógo'te benách ka' kan nak da' bzoakze Dios ža ni'te, dan' naken to da' bgache' che Dios, Bennen' bene' yógo'te da' zle'elžo. ¹⁰ Ka' goken nich gónbia'gekle yógo'te benne' ka' na'a, benne' ka' zna biá'gake' len benne' ka' nzi' lo ná'gake' yeļa' wnná bia' ya'abá che Dios, dot kan nak yeļa' žejni'il che Dios, kate' lé'egekle' kan zej nak benách ka' che Benne' Criston'. ¹¹ Dios bene' da' ni katen' bene' dan' bzoakze' Le' ža ni'te, dan' bene' lo na' Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ¹² Dan' nakžo toze len Benne' Criston', ba nzi'žo latje biga'žo dot láže'žo ļaw Dios, dan' žejle'žo chie' Le'. ¹³ Che len žata'yoela' le'e bi gak chope láže'le ni'a che da' zzaka'a neda' nich gákle'na' le'e, dan' gonen ga gak chawe' chele.

Kan nak yeļa' nzi'il che Jesús

¹⁴ Che len zzoa ziba' ļaw Xa Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ¹⁵ Kan lie' Le' lezka' nzi' lagak yógo'te benách chie' ka', benne' ka'

nníta'gake' ya'abá che Dios len benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga. ¹⁶ Znnabla' Xažo Dios, lo yeļa' wnni'a da' zenle'e chie', wnezjwe' chele yeļa' wak che Dios Be' La'y, na' gone' ga gólele lo yichj lázdo'le. ¹⁷ Znnabla' Benne' Criston' sóateze' lo yichj lázdo'le dan' žejle'le chie' Le'. Znnabla' Le' gone' ga soale to chi'ize lo yeļa' nzi'il chie', na' bi yechá' yichj lázdo'le kan nzi'ilele-ne', ¹⁸ nich gak chejni'ilele tzen len yógo'te benách ka' che Benne' Criston' kan nzi'ile'ele' žo'o gáte'teze na' to chi'ize. ¹⁹ Znnabla' Dios gone' ga gónbia'le yeļa' nzi'il na', da' bi gak gónbia'žo dot kan naken, nich soa dot da' nakkze Dios len le'e. ²⁰ Na'a, jga'n zen Dios, Bennen' gak gónle'eže' kan gak nna'blžo-ne' o kan gak sa' láže'žo, na' wkonle' žin yeļa' wak chie' lo yichj lázdo'žo! ²¹ JGa'n zénteze Dios ļawgak benách ka' che Benne' Criston', na' ļaw Jesús na'kze, na'a ža, na' yógo'te ža da' zá'gaken! Ka'kze gaken.

4

Dios Be' La'y žone' žo'o toze len lježžo ka'

¹ Na'a, neda' žata'yoela' le'e, ne nyejwa' liž ya nga dan' zzoa lia' che Benne' Criston'. Znnabla' le'e gonle dot kan žala' gongak benne' ka' bliž Dios nich gákgake' che Leze', kan lezka' bliže' le'e. ² Le gak gaxjw laže', na' ži'i laže'. Le kwez zen laže', na' le we' laže' lježle tole yetole lo yeļa' nzi'il chele. ³ Le we' laže' gáktezle toze kan ba ben Dios Be' La'y le'e, na' gonle ki lo yeļa' zga'n cháwe'do' chele da' zóalenen le'e.

⁴ Toze nak beļa' žen che Benne' Criston' da' nžagžo žo'o.

Toze nak Dios Be' La'y, Bennen' zóalene' žo'o.

Toze nak da' žxen láže'žo, dan' bliž Dios žo'o nich yebélenlžon.

⁵ Toze nak Xanžon', na' toze da' žejle'žo, na' toze da' bezoažo nis.

⁶ Toze nak Dios, Bennen' nake' Xažo yógo'težo.

Le' zna bi'e yógo'težo, na' zkonle' žin yógo'težo,

na' zoakze' Le' lo yichj lázdo'žo yógo'težo.

⁷ To tožo nzi'žo to yeļa' wak che Dios kan nak da' benn Benne' Criston' che chežo.

⁸ Naken ki kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

Beyepe' ya'abá che Dios, na' bchi'e benne' zan, benne' ka' beslé' lo na' da' xiwe'.

Bdise' chegak benách ka' da' žonnze' ché-gake'.

⁹ ĆBizkze zejlás dan' žnnan: "beyepe'?"

Žsedlen žo'o betje' zga'ale, na' bĽe'e že'le lo yežlyo nga. ¹⁰ Bennen' betje' nake' Bennen' beyepe' žá'teže ya'abale nich besché'e yógo'te Ľen da' nakkze' Ľe'.

¹¹ Benne' Criston' bennkze' che chežo yela' wak chie' ka':

Bi'e baĽe benne' ka' latje gágkake' wbás chie' ka'.

Bene' ga zchalĽgak yebaĽe benne' ka' lo wláz Dios.

BseĽe'e yebaĽe benne' ka' chejchálĽgake' diža' chawen'.

Bnnite' yebaĽe benne' ka' nich gape chí'igake' benách chie' ka'.

Wžíe' yebaĽe' nich wsédgekle' benách chie' ka'.

¹² Benne' Criston' bpa'kze' benách chie' ka' nich gak góngake' xchine', nich góngake' ga gágkak dot li laže' benne' ka' zej nake' ka beĽa' žen chekze' Ľe'. ¹³ Ki gaken na' zejte yeyakžo toze yógo'težo kan žejle'žo che Benne' Criston', Zi'n Dios, na' kan nónbia'žo-ne'. Gakžo waĽe, na' yeyakžo dot kan nakkze Benne' Criston'. ¹⁴ Biž gakžo ka xkwide' ka', kan zej nak benne' ka' la' zchá'tegake' kan žóngake', na' zej nake' ka to da' zejen Ľaw nis yego, o ka to da' zche' bíte'teže be' žaken, na' zzi' lo ná'gake' bíte'teže diža' da' žsedle no benne' lé'gake', bennen' žon láže'le' lé'gake' Ľen yela' sina' chie', na' žone' ga zchí'xgekle' benách ka'.

¹⁵ Na'a, dan' nži'ilžo žo'o lježžo ka', žala' wchalĽžo da' naken dot da' li nich gak yeyakžo dot kan nak Benne' Criston', na' gakžo toze Ľen Ľe', Bennen' nake' Xane dot beĽa' žen chie', da' nakžo žo'o. ¹⁶ Benne' Criston' žonkze' ga nžag chawe' beĽa' žen chie', da' nakžo žo'o, na' dot beĽa' žen chien' nžagen tzen ni'a che da' žon toze beĽa' žen chien'. Kate' žonžo xchinžo to tožo žo'o, žo'o na' nžagžo beĽa' žen chien', na' doten žgolen, na' žaken dot li laže', kan zej žakže dot li laže' kan nži'ilžo lježžo ka'.

Yela' nban kobe da' napžo dan' nakžo che Jesús

¹⁷ Ľo wláz Xanžon' žapa' le'e da' ni, na' ždian' lo na'le, žnnia': biž gonle kan žongak

benne' ka' bi zej nónbi'e Dios, benne' ka' žóngake' kan želzá' láže'gakze', ¹⁸ na' zej nchol yichj lázdo'gake'. Dan' zej nake' benne' bi nnezle ka', na' zej non zižje lázdo'gake', che Ľen bi zej nzi'e yela' nban da' žonn Dios chežo.

¹⁹ Bi žedoé'egekle'.

Bde kwíngake' nich góngake' da' žinnj.

Dot láže'gake' žóngake' yógo'te da' kegle.

²⁰ Benne' ka' bsédgekle' le'e kan nak che Benne' Criston', bi bsédgekle' le'e gonle kan žongak benách ki. ²¹ Da' naken dot da' li da' bénlele kan nak che Benne' Criston', na' da' nakle chie' Ľe', žsédgeklen le'e da' naken dot da' li da' zóalenen Jesusen'. ²² Le nna bia' yela' benachze chele da' gokle zga'ale, dan' znitlen ni'a che yela' zze laže' chele da' kegle dan' ben láže'len le'e. ²³ Le yeyák kobe lo yichj lázdo'le, na' lo be' nákkzele. ²⁴ Le si' yela' benách kobe da' žon Dios kan nakkze' Ľe', dan' zĽa' Ľawn dan' žonen ga žonle da' naken chawe', na' da' naken li laže'.

²⁵ Che Ľen, biž gon láže'le. Yógo'težo žala' wchalĽlenžo lježžo ka' da' naken dot da' li, dan' nžagžo yógo'težo beĽa' žen che Benne' Criston'.

²⁶ Cha' ža'le, bi žala' gonle doĽa'. Bi ža'le scha. ²⁷ Bi be gonle da' wnné xjon latje da' xiwe' nna bian' le'e.

²⁸ No benne' zbane' žala' wsane' yela' wbán chie', na' cheje' wen žin nich gata' chie' bi da' wnezjwe' chegak benách yache' ka'.

²⁹ Bi nne zi'le, san le nna da' naken chawe', da' gákĽenen no benne' yenlen', na' gonen ga gak chawe' che bennen'. ³⁰ Bi gonle nyache' laže' Dios Be' La'y, dan' nak bia' nakle che Dios dan' zoĽen Dios Be' La'y na' le'e, na' žin ža yeyóž yeslé' le'e lo na' doĽa'.

³¹ Le kwas ládjwle le'e:

Yela' zge'el, na' yela' zža'a,

na' yela' zze laže',

na' yela' ždiĽe diža', na' yela' wnné zi',

na' yógo'te da' kegle.

³² Žala' gake ži'i laže', na' yeyache' láže'lele lježle tole yetole, na' yenít Ľawle che lježle tole yetole, kan ben Dios, benít Ľawe' chele le'e dan' nakle toze Ľen Benne' Criston'.

5

Kan žala' gaggak benne' ka' zej nake' zi'n Dios

¹ Dan' nakle zi' nke Dios, na' Le' nzi'ile' le'e, le we' laže' gagle kan nake' Le'. ² Kan nak yógo'te da' žonle, žala' ži'ilele lježle ka', kan Benne' Criston' bži'ile'ele' žo'o, na' bde kwine' lo yela' got lo wlažžo žo'o. Ben kwine' ka to biado' žotžo-ba' law Dios ni'a che doľa' da' nbága'žo. Lezka' goke' ka to da' zla' zix, da' žaz laže' Dios, dan' zko'žo lo bkog la'y chie'.

³ Dan' nakle che Dios, bi gonle da' sban, na' bi gonle da' kegle, na' bi dan láže'le yela' gape. Naž bi gak nitó benne' bi da' nnie' chele. ⁴ Bi nnale da' sban o da' wen laže' o diža' ka'ze, da' ka' bi žala' gonle, san gakže chawe' ye'le Dios: "Žóžkeno'." ⁵ Ba mnézkzelele bi chaz nitó benne' gan zna bia' Benne' Criston' tzen len Dios, bennen' žone' da' sban, o bennen' žone' da' kegle, o bennen' zdan laže'e yela' gape. Bennen' zdan laže'e yela' gape nake' ka to benne' zka'n zene' lo'a ka'. 'Bi we'le latje no benne' gon láže'le' le'e len da' bi naken dot da' li. Ni'a che doľa' ki Dios gone' zia benne' ka' bi žóngake' kan zna xtiže'e. ⁷ Bi gónlenle tzen benách ki.

⁸ Zga'ale wyo'ole le'e da' nak chol, san na'a yo'ole baní' che Dios, dan' nakle toze len Xanžon'. Le gon da' naken che banín', ⁹ dan' žon banín' ga gakžo ži'i laže', na' ga wchalžžo da' naken dot da' li, na' ga gakžo chawe'. ¹⁰ Le we' laže' nnézele da' žaz laže' Xanžon'. ¹¹ Bi gónlenle tzen benne' ka' žóngake' da' zinnj, dan' žóngake' gan nak chol, san le yebéj lawe' law dan' žóngake'. ¹² Yedoé'elžo wchalžžo kan nak da' žongak benne' ka' ngáche'ze. ¹³ Kate' bi da' yeběžžo lawe' law, gak bia' yógo'te kan zej naken, dan' gon da' nak baní' ga gak bia' yógo'ten. ¹⁴ Che len nyejw le'e yiche da' znnan:

Bebán, le' na' ztasó'.

Wyase ladjw benne' gat ka'.

Benne' Criston' wza'ni'e chio'.

¹⁵ Le wia kwinele kan žonle. Bi gagle benne' bi žejní'igekle', san le gak benne' žejní'igekle'. ¹⁶ Le wkonle žin latje da' den chele dan' ba zoažo ža bi žak chawe' chežo. ¹⁷ Bi gagle benne' bi nnezle ka'. Le we' laže' chejní'ilele da' žénele Xanžon' gonlen. ¹⁸ Bi sóžlele, dan' gon yela' zzožle ga nítlele to chi'ize. Le we' latje nna bia' Dios Be'

La'y le'e. ¹⁹ Le wchaljen lježle tole yetole, wkónlele žin salmo ka', na' da' ka' žol-le che Dios, na' da' ka' žol-le ni'a che Dios Be' La'y. Dot láže'žo žala' golžo che Dios da' wká'n zenen Le'. ²⁰ Le wkonle žin la Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' le ye' Xažo Dios: "Žóžkeno'" ni'a che yógo'te da' žaken.

Kan žala' gonžo chegak lježžo ka'

²¹ Le gon kan zna xtiža' lježle tole yetole nich ki wká'n zenle Dios.

²² Le'e, no'le ka', le gon kan zna xtiža'gak benne' byo che chele, kan žala' gonle kan zna xtiža' Xanžon'. ²³ Ki žala' gonle dan' zna bia' to benne' byo zo'le' kan žon Benne' Criston', zna bi'e benách chie' ka'. Benne' Criston' nake' Benne' žeslé' benách chie' ka', benne' ka' zej nžage' beľa' žen chie' Le'. ²⁴ Kan žongak benách ka' che Benne' Criston' kan zna xtiže'e, lezka' žala' gongak no'le ka' kan zna xtiža'gak benne' byo che chégake' lo yógo'te da' žaken.

²⁵ Le'e, benne' byo ka', le ži'il no'le che chele kan Benne' Criston' nzi'ile' benách chie' ka', na' bde kwine' nich gote' lo wlažgake'. ²⁶ Ki got Benne' Criston' nich wnite'e benách chie' ka' lo Dios, na' žej nyaže' to lo nis da' naken xtiže'e. ²⁷ Got Benne' Criston' lo wlažgake' nich gak wzie' légake' law Dios, zej nake' ka to laže' xtan, da' bi naken sban, na' bi xonjen, na' bi zoa nitó da' zchinnjen, dan' žone' ga gággake' dot chawe', na' ga bi gak nitó benne' bi da' nnie' chégake'. ²⁸ Le ži'il no'le che chele kan nzi'il kwinele. No benne' byo nzi'ile' zo'le, nzi'il kwine'. ²⁹ Bi zoa no benne' žon zi' kwine', san zjaw kwine', na' žape chi'i kwine', kan žon Benne' Criston' len benách chie' ka', ³⁰ benne' ka' zej nžage' beľa' žen chie', na' žo'o nžagžo beľa' žen chien'. Nakžo žo'o ka xpele'e, na' žit chie' ka'. ³¹ Lezka' nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Che len benne' byo žala' wka'ne' xa xne'e nich chejsólene' no'le chie', na' da' chope' yeyákgake' ka toze benne'." ³² Da' ni da' nyejwn le'e yiche zloe'elen law to da' naken dot da' li, na' neda' žekla' lezka' zchaljen kan nak che Benne' Criston', na' chegak benách chie' ka'. ³³ Lezka' zchaljen kan nak chele. Yógo'tele le'e, benne' byo ka', žala' ži'ilele no'le che chele kan nzi'il kwinele, na' le'e, no'le ka', žala' gaple ba la'ne benne' byon' che chele.

6

¹Le'e, xkwide' ka', žala' gonle kan zna xtiža'gak xa xna'le nich ki gonle kan zna xtiža' Xanžon'. Žala' gonle da' naken chawe'. ²Da' bchi'le Dios da' naken blo, dan' zchen' to da' bchebe laže'e gone', naken da' znan: "Wdape ba la'ne xa xno'o, ³na' gak chawe' chio', na' scha so' nbano' yežlyó nga."

⁴Le'e, benne' ka' nakle xagak xkwide' ka', bi gonle ga ža'agak zi'nle ka', san le yesgól légakbe', na' le seł-gakbe' snia, na' le wsedle-gakbe' kan žaz laže' Xanžon'.

⁵Le'e, nólele le'e nakle benne' ndo'w ka', le gon dot láže'le kan zna xtiža'gak xanle ka', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, na' le gape-gake' ba la'ne lo yela' zžebe chele, na' le gon xchingake' kan žala' gonle xchin Benne' Criston'. ⁶Le gon xchín-gake', kégeze kate' ne zwiágake' le'e, nich yežójzele chawe' lágwage', san dot láže'le le gon xchingake' kan žaz laže' Dios, kan žala' gonle xchin Benne' Criston'. ⁷Dot láže'le le gon xchingake', na' ki gaken, gonle xchin Xanžon', na' kégeze xchingak benách ka'. ⁸Nnézkzelele kan gon Xanžon'. Yebi'e che chežo kan zej nak da' chawe' da' žonžo cha' nakžo benne' ndo'w ka', o cha' bi ndo'žo.

⁹Le'e, benne' ka' zej yo'o benne' ndo'w ka' lo na'le, le gon chawe' chegak wen žin chele ka', na' bi wchébele légake'. Le chejsá' laže' kan nak chele, yo'ole lo na' Xanžo, Bennen' zoe' ya'abá che Dios, tlebe kan nak chégake', na' Le' bi zche'e kan žone' che to to benne' ka'.

Dios žonne' chežo da' ka' žon chóchgaken žo'o

¹⁰Na'a, zina'do' ka', le gak choch dan' nakle toze len Xanžon', na' zoalen yela' wak zen chie' le'e. ¹¹Le gape chi'i kwindle, wkónlele žin da' ka' žonn Dios chežo, da' ka' žape chí'igaken žo'o, nich gak soale choch katen' yénele da' xiwe' gonen ga bága'le doła'. ¹²Bi zdíl-lenžežo benách ka', benne' zej nake' beła', na' žit, san zdíl-lenžo yela' wnná bia' chegak be' xiwe' ka', be' ka' želdán lo be'ze, na' žónlengaken tzen benne' ka' zna biá'gake', na' benne' ka' nzi' lo ná'gake' yela' wnná bia', na' benne' blo ka', be' ka' zej nnitan' yežlyó nga gan nak chol. ¹³Che len:

Le si' yógo'te da' ka' žonn Dios chežo, da' ka' žape chí'igaken žo'o, nich kate' žin ža katen' gak da' bi naken chawe' chežo, na' gak sóeelen, na' kate' yeyóž gonle ki, na' ga'nle choch.

¹⁴Le soa choch.

Le si' da' naken dot da' li, da' gaken chele ka to yid da' nžejen le'le.

Le gak chawe', na' da' naken chawe' gape chí'in le'e kan žon to laže' žeje' da' žape chí'in lcho'w to benne' žeje' lo wdile.

¹⁵Le soa ban laže' nich gak wchalje diža' chawen' da' zka'n žin yichj lázdo'žo law Dios, kan zoa ban laže' to benne' žeje' lo wdile, na' zleje' zele' ni'e.

¹⁶Da' naken blo, yela' žejlé' chele che Benne' Criston' gaken chele ka to da' naken choch da' wzele lawle, nich bi gała' da' ka' wsé da' xiwe' le'e, da' ka' zej naken ka yag ntóche'do' ka' da' žia yi' láwe'gaken.

¹⁷Yela' žeslá gaken chele ka to lo'o ya da' gape chí'in yichjle.

Xtiža' Dios gaken chele ka to ya ntoche' da' žonn Dios Be' la'y chežo, nich wtl-lenžon da' bi naken chawe'.

¹⁸Le gon yógo'te da' ki, na' le wchaljlen Dios, na' le nnable-ne' gáklene' le'e.

Le wchaljenteze Dios, zoalen Dios Be' La'y le'e.

Nich gonle da' ki, žala' soale ban laže', na' bi yedó láže'le, na' nnáblele Dios gáklene' benne' ka' zej nake' chie' Le'. ¹⁹Lewchaljlen Dios, na' le nnable-ne' gáklene' neda', na' wzejni'ile' neda' da' nnia' katen' žala' wchalja', na' gone' ga gaka' wechóg laže' katen' wchalja', nich gak wzejni'ila' benách ka' kan nak da' ngache' che diža' chawen'.

²⁰Dios bdie' lo na'a diža' chawen' nich wchaljan, na' dan' bena' ki njejwa' liž ya nga. Le wchaljlen Dios cha', na' le nnable-ne' gone' ga gaka' wechóg laže' nich wchalja' diža' chawen', kan žala' gona'.

Da' bchalj Pablo kate' ze lawte

²¹Tíkiko, lježžo na' nži'ilžo-ne', na' žone' xchin Xanžon' dot laže'e, wloe'ele' le'e dot kan žak chia' nga, na' kan žona'. ²²Che len, seła'a-ne' gan zoale, na' wloe'ele' le'e kan žaken cheto', na' gon choche' le'e.

²³Znabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', wká'n žie' yichj lázdo'le, na' gone' ga gata' chele yela' nži'il da' nžagen yela' žejlé' chele che Benne' Criston',

yógo'tele na' nakle chie' Ƙe'. ²⁴ Dios gon
chawe'e ƙe'e, yógo'tele na' nží'ilele Xanžo
Jesús, Benne' Criston', na' nak ƙi ƙaže' yela'
nží'il chele Ƙe'. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BSELA' PABLO LO YEŽ FILIPOS

Pablo žape' "Padiox" benách ka' che Jesús

¹Neda', Pablo, žapa' le'e "Padiox", le'e na' žejle'le che Jesús, Benne' Criston', na' nólele žáklenle benách chie' ka', na' nólele le'e žape chi'ile légake'. Zoale yež Filipos, na' nakle che Dios, na' nakle toze len Jesusen'. Xkwide' Timoteo žónlenbe' neda' tzen, na' nakto' wen žin che Jesusen'. ²Žnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le.

Pablo žnabla' Dios gáklene' benách ka' che Jesús

³Žapa' Dios: "Žóxkeno'" kate' zza' laža'a chele le'e. ⁴Žebela' kate' zcháljlana' Dios, na' žnabla'-ne' gáklene' le'e 'dan' žejsá' laža'a kan benlenle neda' tzen žin che diža' chawen'. Wzó lawle žonle žin na' ža na' benlelen, na' žonlen na' zejte na'a ža. ⁶Dios wzó lawe' žone' to da' naken chawe' lo yichj lázdo'le. Žxen laža'a Le' gónteze' ki na' zejte ža yelá' Jesús, Benne' Criston'. ⁷Kan zza' laža'a chele naken kan žala' gona' dan' nží'ile'ela' le'e. Yógo'tele žebélenlele da' žonn Dios chežo, na' lo be' nakkzle žónlenle neda' tzen kate' ne nyejwa' liž ya nga, na' ki gonle kate' žina' lawgak benne' yolawe' ka' nich wloe'ela' law, na' gon chi'a diža' chawen' che Benne' Criston'. ⁸Nnézkzele Dios kan nží'ile'ela' le'e. Naken kan Jesús, Benne' Criston', nží'ile'ekzele' žo'o. ⁹Žnabla' Dios gone' ga ži'izelele lježle ka', na' gónnli'e yela' sina', na' yela' žejní'il chele, ¹⁰nich gak kwele da' nákle'eže chawe'. Cha' gaken ki chele, na' gake dot chawe', na' bi gak nitó benne' bi da' mie' chele ža na' yelá' Benne' Criston'. ¹¹Da' nakle nak bian' da' naken chawe' da' žon Benne' Criston' lo yichj lázdo'le nich la' law yela' baní' che Dios, na' nich ga'n zene' Le'.

Zoažo nbanžo nich gakžo kan nak Jesús

¹²Zí'na'do' ka', žénela' nnézele da' ni: yógo'te da' goken chia' góklenen neda' nich gota' latje chia' bchalja' diža' chawen'. ¹³Ka' goken, yógo'te ni'a na'gak benne' yolawe' ka' len yezika' benne' ka', nnézgekle' nyejwa' liž ya nga dan' žona' xchin Benne'

Criston'. ¹⁴Dan' nyejwa' neda' liž ya nga, yeláte'ze ndachgak lježžo ka', benne' ka' nníta'gake' nga, zej nakže' benne' wechóg laže' ka', na' žxen láže'gake' Xanžon', na' biž žžébegake' zcháljgake' xtiža' Dios.

¹⁵Da' li ba'e' zcháljgake' che Benne' Criston' dan' zg'e'egekle' neda', na' želdíl diže'e, san yebale' zcháljgake' chie' dot li láže'gake'. ¹⁶Benne' ka' zg'e'egekle' neda' zcháljgake' che Benne' Criston' lo yela' zka'n zen kwíngake', na' kege dot li láže'gake'. Žénegekle' wsaka' zí'gake' neda' kate' ne nyejwa' liž ya nga. ¹⁷Benne' dot laže' ka', lo yela' nží'il chégage' zcháljgake' chie' Le', dan' nnézgekle' Dios na'kze bdie' lo na'a žin da' žona', zchalja' diža' chawen'. ¹⁸Bi žonen ga že' zedla'. Žebela' dan' zcháljgake' che Benne' Criston' nákteze, cha' zcháljgake' dot láže'gake' o cha' bi žóngaken' ki.

Na'a, žebéžela' ¹⁹dan' nnezla' yelá' neda' lo da' žaken chia', nyejwa' liž ya nga, dan' žnábalele le'e Dios gaken ki, na' dan' žaklen Dios Be' La'y neda'. Nake' Le' Bennen' žsela' Jesús, Benne' Criston', chežo. ²⁰Ki žénela', na' žxen laža'a Dios, gone' ga bi yedoe'ela', na' gone' ga gak wchalja' lo yela' wechóg laže', na' lo na'a neda' gá'nteze zen Benne' Criston' na'a ža, na' yógo'te ža da' zá'gaken, cha' gon byenen la' gattia' o cha' soa' nbana'. ²¹Kan žekla' neda', cha' zoa' nbana', naken nich gaka' kan nak Benne' Criston', na' cha' gata', gaken to da' nakžen chawe'. ²²Cha' gak gona' žin da' gáklenen diža' chawen' che Benne' Criston' cha' soaza' nbana', bi nnezla' bile žala' kwian'. ²³Nak zede kwian'. Žénela' gata' nich chejsóalena' Benne' Criston', da' gakžen chawe' chia', ²⁴san žonže byenen soaza' nbana' nich gak gáklena' le'e. ²⁵Dan' nnezla' naken ki, lezka' nnezla' gá'nlena' le'e nich gáklena' le'e nich gakže' li láže' kan žejle'le che Benne' Criston', na' yebézelele dan' žejle'le chie' Le'. ²⁶Ki naken, yedjsóalena' le'e da' yoble, da' gonen ga chaz láže'le Jesús, Benne' Criston', ni'a che da' gone', gáklene' neda'.

²⁷Le we' láže'ze gake kan naken tlebe len diža' chawen' che Benne' Criston'. Ki gaken, cha' yedjwía' le'e o cha' soa' zi'to', yenla' nakle choch, na' nakle toze kan žonle tzen žin che da' žejle'žo, dan' zan' chežo

ni'a che diža' chawen'. ²⁸ Bi we'le latje benne' ka' bi zlé'egekle' le'e chawe' nich bi wchébegake' le'e. Da' ni wloe'elen lé'gake' kwia yí'gake', san yelale le'e, dan' gak bia' Dios žáklenkze' le'e. ²⁹ Dios žonne' le'e latje gonle xchin Benne' Criston', kégeze kan žejle'le chie', san lezka' kan zžaka'le katen' žonle xchinen'. ³⁰ Na'a, gak gónlenle neda' tzen we' láže'žo wchaljšo diža' chawen'. Blé'ekzelele kan wzaka'a katen' bena' ki zga'ale, na' ženlele kan lezka' zžaka'a na'a.

2

Jesús goke' gaxjw laže', na' wzi'e yela' žen

¹ Dan' Benne' Criston' žon choche' le'e, na' lo yela' nži'il chie' žeyache' láže'le' le'e, na' nakle toze len Dios Be' La'y, na' nži'ilele lježle ka', na' žeyache' láže'lele lježle tole yetole, ² le gon ga yebéle'ežela'. Nich gonle ki, žala' gake toze len lježle ka', na' gak toze kan nži'ilele lježle tole yetole. Lezka' žala' gake toze lo be' nákkzele, na' kan zza' láže'le. ³ Kan nak da' žonle, bi be žala' gonle lo yela' zdan yela' gape chele o nich wká'n zen kwínle, san chawe'do' žala' gonle yógo'te, na' bi géklele nákkzele le'e blo ka lježle ka'. ⁴ Lezka' le we' laže' gak chawe' chegak lježle ka', na' kege chele le'eze.

⁵ Žala' gake gaxjw laže' kan gok Jesús, Benne' Criston', gaxjw laže'. ⁶ Le' nake' tlebe kan nak Dios na'kze, san bi gokle' žala' gon byene' ga'ne' tlebe kan nak Dios. ⁷ Bzoakze' chela'ale yógo'te da' wdape', na' ben kwine' ka to benne' ndo'w. Golje' kan žaljgak benách ka', na' goke' benách. ⁸ Katen' goke' benne', goke' gaxjw laže', na' bene' kan znna xtiža' Dios, na' gote'. Wdé'e le'e yag kroze kan žak che to benne' wen da' zinnj. ⁹ Che len Dios bechise' Le', na' bene' ga nake' blo ya'abá chie', na' bzo'e' chie' to la da' záka'žen ka yógo'te lagak benách ka'. ¹⁰ Ki ben Dios nich wzóa žibgak yógo'te benne' ka', benne' nníta'gake' ya'abá chie', na' yežlyó nga, na' lo latje chol, katen' yéngekle' la Jesusen'. ¹¹ Yógo'tegake' nná-gake' kwáselo nak Jesús, Benne' Criston', Xángake' nich ga'n zen Xažo Dios.

Žala' gakžo ka da' ka' zgó'ogaken baní' yežlyó nga

¹² Che len, zí'na'do' ka', kan bénlele da' wnnía' katen' wzóalena' le'e, na'a žon

byenžen gonle kan znnía' kate' ne zoa' zi'to' gan zoale. Le gon xchin Xanžon' na' zejte yeyóž yeslé' le'e. Le gon ki lo yela' zžebe chele Le', na' lo yela' žzize. ¹³ Dios žonkze' žin lo yichj lázdo'le, na' žone' ga žénelele gonle da' žaz laže'e Le', na' lezka' žonne' yela' wak chele nich gak gonlen.

¹⁴ Le gon yógo'te da' žala' gonle, na' bi be nnele chen, na' bi til díža'le. ¹⁵ Ki žala' gonle, nich bi gak nitó benne' bi da' nnie' chele, san nich gake li laže' zi'n Dios, na' gake dot chawe' yežlyó nga, gan zoale ladjag benách ka' bi zej nake' chawe', na' zzóagake' Dios chela'ale. Le'e zgo'le baní' ládwigake' kan zgo'ogak belj ya'abá ka' baní' katen' nak chol nga. ¹⁶ Žonle ki kate' zchaljle diža' da' zbánlenžo lágwage'. Cha' ki gonle, na' gak yebéle'ela' ni'a che da' nákkzele le'e ža na' yelá' Benne' Criston', dan' nnezla' kege dáche'ze wdía' gan ben zož gata', na' bénli'a žin. ¹⁷ Yela' žejlé' chele che Benne' Criston' naken to da' žaz laže' Dios. Chela' gon byenen gata' neda' nich gak li laže' yela' žejlé' chele chie' Le', yebela', na' gak da' chawe' chia' neda' tzen len yógo'tele le'e. ¹⁸ Lezka' žala' yebélele le'e, lježto' ka', dan' gak da' chawe' chele le'e tzen len neda'.

Kan žongak xkwide' Timoteo, na' xkwide' Epafrodito

¹⁹ Cha' ki žénele Xanžo Jesusen', žxen laža'a la' séla'tia' xkwide' Timoteo gan zoale, nich gak yebela' katen' yela'be' nga, na' yedjloé'elbe' neda' kan žaken chele. ²⁰ Tozbe' lebe' zza' láže'be' kan zza' laža'a neda', na' že' láže'le'ebe' le'e. ²¹ Yógo'te benne' yezika' že' láže'gake' da' naken ché-gakze'. Bi že' láže'gake' xchin Benne' Criston'. ²² Nnézkzelele kan ben xkwide' Timoteon', bežojbe' chawe'. Bénlenbe' neda' tzen žin che diža' chawen', na' nakbe' chia' ka to xkwide' byo, žónlenbe' xabe' tzen žin. ²³ Seja'a xkwide' Timoteon' gan zoale katen' nnezla' bi da' gaken chia' nga, ²⁴ la'kze žxen laža'a Xanžon' gone' ga la' yedjwíatía' le'e.

²⁵ Lezka' žekla' žon byenen seja'a bi lježžo Epafrodito gan zoale. Xkwide' ni bénlenbe' neda' tzen žin che Benne' Criston', na' wdíl-lento' da' xiwe'. Le'e bséla'kzele-be' ga zoa' ni nich gáklenbe' neda'. ²⁶ Lebe' žénekelbe' yedjwíabe' le'e, lježto' ka', dan' že' láže'le'ebe' le'e dan'

nnézlele wda'be' yižwé'. ²⁷ Da' li wda'be' yižwé', na' gok gatbe', san Dios beyache' láže'le'-be', na' kégeze lebe', san lezka' beyache' láže'le' neda', nich bi gakže nyache' laža'a ka naka' na'a. ²⁸ Che len, gónežela' seļa'a-be' gan zoale nich gak yebélele da' yoble katen' yel'é'elele-be', na' biž gak nyache' laža'a neda'. ²⁹ Le si' lo na'le-be' lo yela' žebél chele, dan' nakbe' bi' lježžo žejle'be' che Benne' Criston'. Le gape ba la'ne yógo'te benách ka' zej nake' kan nakbe' lebe', ³⁰ dan' ben zož chebe' gatbe' dan' benbe' xchin Benne' Criston', na' dan' góklenbe' neda' lo wlaže le'e.

3

Da' naken dot chawe'

¹ Na'a, zí'na'do' ka', le yebél dan' nakle toze len Xanžon'. Bi že' zedla' wzoja' chele da' yoble kan nak dan' bzoja' chele zga'ale, dan' gáklenen le'e. ² Le gape chi'i kwínle chegak benne' ka' žongake' da' zinnj. Zej nake' ka' bia yiže' snia ka', benne' ka' žon byéngake' chog lo beļa' chegak benne' byo ka' da' nak bia' nzi'gake' xtiža' Dios. ³ Da' nak bian' nzi'žo xtiža' Dios, dan' naken dot li laže', zóalenen žo'o. Dan' žejle'žo che Dios, yo'o Dios Be' La'y yichj láždo'žo, na' žebelžo dan' nakžo toze len Jesús, Benne' Criston'. Bi žxen láže'žo to da' žiazén lo beļa' žen chežo. ⁴ La'kze žxen láže'žo naken ki, lezka' neda' de chia' to da' gak wxén laža'a. Cha' zoa no benne' žekle' yel'é' dan' zoa da' chawe' da' bene', neda' ba benža' ka da' ben bennen':

⁵ Wžog lo xpela' a dan' nak bian' katen' goka' xono' ža.

Golja' ladjw biche' ljež benne' Israel ka'.

Nbáblena' za'só Benjamín, zi'nkze Israel na'.

Xa xna'a zej nake' benne' hebreo ka'.

Goka' benne' yodo' fariseo kan bka'n zena' Dios.

⁶ Be' láže'li'a xtiže'e ga bžinte wžia laža'a benách ka' che Benne' Criston'.

Cha' wak to benne' gake' chawe' law Dios dan' žone' kan zma xtiža' Dios, bi gok no benne' bi da' nnie' chia'.

⁷ Na'a, da ka' bžen laža'a zga'ale, ba bzoan' cheļa'ale dan' naka' che Benne' Criston'. ⁸ Kégeze da' ki, san lezka' bnnita' cheļa'ale yógo'te da' zej den, nich gak gónbi'a Xanžo Jesús, Benne' Criston', dan' záka'težen ka yógo'te da' ka'. Nich gónbi'a Le' bnnita'

cheļa'ale yógo'te da' ka', na' žekla' zej naken ka bebe, nich gata' chia' da' žonn Benne' Criston' chežo, ⁹ na' nich gaka' toze len Le'. Beyaka' chawe', kege dan' žona' kan zma xtiže'e, san Dios na'kze beyone' neda' chawe' dan' žejli'a che Benne' Criston', kan žeyone' chawe' yógo'te benne' ka' žejl'é'gake' chie' Le'. ¹⁰ Žénezela' gónbi'a Benne' Criston', na' soalen yela' wak che Dios neda', dan' bkonle' žin katen' besbane' Benne' Criston' lo yela' got, na' nich gónlena' Le' tzen, saka'a neda' kan wžake'e Le', na' nich soa' gata' kan gote' Le', ¹¹ dan' žxen laža'a Dios, yesbane' neda' lo yela' got.

Da' žonžo nich la'žo latje chežo

¹² Bi znnia' ba napa' yógo'te da' ki da' gonn Dios chia', na' bi žekla' ba naka' dot chawe' lawe' Le'. Na'a, žon byena' gata' chia' yógo'te da' ka' dan' ba wzí' lo na' Jesús, Benne' Criston', neda'. ¹³ Le'e, zí'na'do' ka', bi na' gapa' da' ki, san toze da' žon byena'. Zzał laža'a da' ba napa', na' žon byena' gata' chia' da' za'. ¹⁴ Žona' kan žon to benne' taría taría žitje' lo witje nich gata' chie' to da' yebélenle'. Ki žona' nich gata' chia' da' bliž Dios žo'o nich gatan' chežo ya'abá chie' dan' nakžo toze len Jesús, Benne' Criston'.

¹⁵ Ki žala' gonžo yógo'težo žo'o, nak dot li laže' kan žejle'žo che Benne' Criston'. Cha' žékélele bálele žala' gonle to da' yoble, znnabla' Dios wzejni'ile' le'e. ¹⁶ Na'a, kan nak da' ba nzi' lo na'žo, žala' góntežežon.

¹⁷ Le'e, zí'na'do' ka', le gon kan žona' neda'. Ba bsedlto' le'e kan žala' gonle. Le wia kan žongak benne' ka' žongake' kan bento' neto'. ¹⁸ Ba gožkza' le'e zan chi'i, na' žapa' le'e da' yoble len yela' zbeže chia', znnia': da' žongak benne' zan žonen ga zej nake' ka' benne' ka' bi zl'é'egekle' Benne' Criston' chawe', dan' zžogake' cheļa'ale da' benkze' Le' le'e yag kroze. ¹⁹ Chjak benne' ka' žongake' ki lo yi' gabl' dan' dios chégake' naken da' zzeze láže'gake', na' zka'n zen kwíngake' ni'a che da' žóngake', da' ka' žala' gonen ga yedo'é'egekle'. Že' láže'zegake' da' de yežlyó nga, ²⁰ san žo'o že' láže'žo da' de ya'abá che Dios gan nbabžo, na' zbežžo ža yelá' Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' žeslé' žo'o, katen' yežoje' ya'abá che Dios. ²¹ Le' wché'e beļa' žen chežo, da' kwia yi'kzen, na' gone' ga

yeyaken kan nak beła' žen chekze' Le', da' soan to chi'ize. Ki gone' len yeła' wak zen chie' da' wkonle' žin nich nna bi'e yogo'te.

4

Žala' yebétezelenlžo Xanžo

¹ Che len, zí'na'do' ka', le gak choch kan žejle'le che Xanžon'. Nží'ile'ela' le'e, na' ženela' yedjwía' le'e. Žonle le'e ga žebela', na' nakle chia' ka to da' chawe' da' benn Dios chia'.

² Le'e, Ebodia len Síntike, žata'yoela' le'e gake toze kan žala' gakgak benne' ka' zej nake' che Xanžon'. ³ Na'a, lježa' li laže', ženela' gákleno' chope' ka', dan' bėnlengake' neda' tzen žin, bchaljto' diža' chawen', na' bėnlengak Klemente len yezika' lježa' ka', neto' tzen. Ba zej nyejw lágake' ya'abá che Dios gan zej nyejw lagak benne' ka' ba de yeła' nban da' zejli kanne chėgake'.

⁴ Le yebétezelenle Xanžon'. Da' yoble, znnia': Le yebél. ⁵ Le gak ži'i laže' len yogo'te benách ka'. Za' yełá' Xanžon'.

⁶ Bi kwe' zedle, san le mable Dios da' žiažžen chele, na' le yi'e: “Žóžkeno” ni'a che yogo'te dan' znnable. ⁷ Dios wká'n ži'e yichj lázdo'le, kan zdetlen ka da' gak chejní'igekle benách ka'. Dan' zzoa žin yichj lázdo'žo gape chi'in yichj lázdo'le, na' da' zza' láže'le, dan' nakle toze len Jesús, Benne' Criston'.

Žala' sa' láže'žo da' naken chawe'

⁸ Da' žapa' le'e kate' ze lawte, zí'na'do' ka', le sa' láže'le che:

Da' ka' zej naken chawe'.

Da' ka' žon cháwe'gaken benách ka'.

Da' naken dot da' li.

Da' naken li laže'.

Da' žebėlenlžo.

Da' naken dot laže'.

Da' naken xtan.

Da' žala' gapžon ba la'ne.

⁹ Le gon kan bsedla' le'e, dan' wzí' lo na'le, kan bcháljljena' le'e, na' kan bena' gan zoale. Dios, Bennen' žonne' chežo da' zka'n žin yichj lázdo'žo soálene' le'e.

Da' chawe' da' bengak benne' yež Filipos ka' che Pablo

¹⁰ Žebėlenla' Xanžon' dan' že' láže'le le'e neda' da' yoble. Bi znnia' goł láže'le neda', san bi na' gata' latje chele gáklėnle neda'.

¹¹ Lezka', bi znnia' ki dan' zoa bi da' žiážjela', dan' ba nsedla' chaz laža'a da' dezen chia'. ¹² Ba wdía' lo yeła' yache', na' lo yeła' wnni'a. Nsedla' soa' nákteze, cha' neljla' o zbil zdona', na' cha' de chia' da' zenle'e o zoa bi da' žiážjela'. ¹³ Yogo'te zzáke'la' dan' Benne' Criston' žon choche' neda'. ¹⁴ Benle le'e da' chawe' katen' góklėnle neda', na' beyón zenle neda' katen' wzaka'a.

¹⁵ Le'e, benne' yež Filipos ka', mnėzkzelele kan gok chia' ža na' katen' bezá'a gan nbab Masedonia, nich bejchalja' diža' chawen'. Ládwwgak benách ka' che Benne' Criston', bi wzóa no benne' góklėnle' neda', san lé'ezele góklėnle neda'. Bsėła'le chia' dan' bnėzjwlen, dan' wzí' lo na'le da' bzenla' le'e. ¹⁶ Katen' wzóa' lo yež Tesalónika, to chope chi'i bsėła'le dan' bnėzjwlen chia' katen' byážjelan'. ¹⁷ Bi že' laža'a bi da' si'an, san ženela' gáta'že chele da' yebėlenlėlen ya'abá che Dios. ¹⁸ Žapa' le'e: ba wzí'a yogo'te dan' bsėła'le chia', na' wde-tle ka da' byážjela'. Dan' bsėła'le lo na' xkwide' Epafroditon' benen ga goken ki. Dan' bnėzjwlen naken ka to da' zła' zix da' zła'ten law Dios, na' ka to da' zgo'ožon law Dios da' žaz laže'e Le'. ¹⁹ Dios wnezjwe' chele yogo'te da' žiážjelele, kan nak yeła' wnni'a da' žen' ya'abá chie', dan' nakle toze len Jesús, Benne' Criston'. ²⁰ Ga'n zėnteze Xažo Dios! Ka'kze gaken.

Benách ka' che Jesús žápegake' “Padiox” ljėžgake' ka'

²¹ Lo wlaza' neda', le gape “Padiox” benne' ka' zej nake' che Dios ga na', dan' zej nake' toze len Jesús, Benne' Criston'. Lježžo ka' nníta'gake' nga, benne' ka' zónlėngake' neda' tzen, žápegake' le'e “Padiox.” ²² Lezka' yogo'te benne' ka' nníta'gake' nga, benne' ka' zej nake' che Dios, žápegake' le'e “Padiox.” Lezka' benne' wen žin ka' nníta'gake' liž benne' znná bi'e dot gan nbab Roma žápegake' le'e “Padiox.”

²³ Znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e yogo'te le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BSELA' PABLO LO YEŽ COLOSAS

Pablo žape' "Padioχ" benách ka' che Jesús
¹²Neda', Pablo, žapa' le'e "Padioχ", nakle
 che Dios, na' nakle lježto' ka' žejle'le che
 Benne' Criston', na' zoale lo yež Colosas.
 Znnabla' Xažo Dios gon chawe'e le'e, na'
 wká'n žie' yichj lázdo'le. Naka' wbás che
 Jesús, Benne' Criston', dan' žénele Dios
 gaka' ki. Bi' lježžo Timoteo žónjenbe' neda'
 tžen.

Pablo zcháljlene' Dios, na' ži'e Le':
 "Žóχkeno"

³Kate' zcháljlento' Dios, Xa Xanžo Jesús,
 Benne' Criston', žé'tezto'-ne': "Žóχkeno"
 ka nak chele, na' znnabto'-ne' gon chawe'e
 le'e 'dan' benlto' kan žejle'le che Jesús,
 Benne' Criston', na' kan nži'ilele yógo'te
 benne' ka' zej nake' che Dios. ⁵Ki žonle
 dan' žxen láže'le da' bchebe laže' Xanžon'
 gonne' chele, Bennen' zoe' ya'abá che Dios,
 dan' bénlelen katen' bžin chele le'e da'
 naken dot da' li che diža' chawen'. ⁶Diža'
 chawen' bžinen chele kan zžinen dot yežlyó
 nga. Žonen žin, na' zze diža' chen dot
 yežlyó nga, tlebe kan žaken gan zoale le'e.
 Ki žaken za ni'te katen' bénlelen, na' zejte
 na'a ža, na' da' li Bénbia'le kan žon chawe'
 Dios žo'o. ⁷Epafras bsedle' le'e da' ni. Nake'
 benne' nži'ilžo-ne', na' žónlene' neto' tžen
 žin, na' lezka' nake' wen žin li laže' che
 Benne' Criston', na' žáklene' le'e. ⁸Benne'
 ni bzenle' neto' kan nži'ilele lježle ka', da'
 gak gonlen dan' zoalen Dios Be' La'y le'e.

⁹Che len lezka' neto', ža ni'te katen'
 gókbe'elto' da' ni, na' zejte na'a ža bi
 žsento' zcháljlento' Dios, na' znnabto'-ne'
 gáklene' le'e, na' gone' ga gónbia'le dot
 da' žénekezele' Le', na' wnezjwe' chele dot
 yela' žejni'il, na' yela' sina' da' zgo'o Dios
 Be' La'y lo yichj lázdo'žo. ¹⁰Ki znnabto'-
 ne' nich gak gonle kan žala' gongak benne'
 ka' zej nake' che Xanžon', na' nich gak
 gonle yógo'te da' žaz laže'e Le', na' nich gak
 gonle yógo'te da' naken chawe', na' gakže
 li laže' kan nónbia'le Dios. ¹¹Znnabto'-
 ne' gon choche' le'e, na' wnezjwe' chele
 yela' wak chawe' chie', nich gak sóelele
 yógo'te da' žaken, na' nich gakle žen laže',
 na' yebéle'elele. ¹²Lo yela' žebél chele le

ye' Xažo Dios: "Žóχkeno" dan' bdie' lo
 na'žo gata' chežo latje lo bani' chie', nich
 gónlenž tžen benne' ka' zej nake' che
 Leze'. ¹³Xažo Dios na'kze beslé' žo'o lo na'
 da' xiwe', dan' zinna bian' latje chol, na'
 bdie' žo'o gan zinna bia' Zi'nkze', Bennen'
 nži'ile'. ¹⁴Zi'ne' na' beya'we' žo'o, katen'
 gote' lo wlazžo žo'o, na' benít lawe' chežo
 dola' da' wbága'žo.

Beyakžo toze len Dios dan' got Jesús lo
 wlazžo žo'o

¹⁵Benne' Criston' nake' tlebe kan nak
 Dios na'kze, Bennen' bi gak le'elžo.
 Wzoakze Benne' Criston' zga'ale' ka
 yógo'te da' ben Dios. ¹⁶Lo na' Benne'
 Criston' ben Dios yógo'te da' zej den, da'
 ka' zej nnitan' ya'abá, na' da' ka' zej nnitan'
 yežlyó nga, da' ka' zle'elžon, na' da' ka'
 bi gak le'elžon, da' ka' zej naken latje blo
 ka', na' yela' wnná bia', na' da' ka' nzi' lo
 ná'gaken yela' žen, na' yela' wak che ya'abá
 che Dios, na' che yežlyó nga. Ben Dios
 yógo'te da' ka' lo na' Benne' Criston' nich
 yebélenle' Le' lé'gaken. ¹⁷Benne' Criston'
 wzoakze' zga'ale' ka yógo'te da' zej den,
 na' yógo'ten nniťa'gaken ni'a che yela'
 wak chie' Le'. ¹⁸Benne' Criston' nake'
 Xangak benách chie' ka', na' znezjwe' yela'
 nban chégake'. Lezka' nake' Bennen' nežw
 bebane' to chi'ize lo yela' got. Zga'ale'
 Le' bebane' to chi'ize lo yela' got nich
 gake' blo lawgak yógo'te da' zej den. ¹⁹Ka'
 goken dan' wyáz laže' Xažo Dios soa dot da'
 nakkze' Le' len Benne' Criston'. ²⁰Ni'a che
 da' ben Benne' Criston', Dios bene' ga gak
 gá'nlegak Le' chawe' yógo'te da' zej den,
 da' ka' zej nnitan' yežlyó nga, na' da' ka' zej
 nnitan' ya'abá. Beyone' lé'gaken toze len
 Lekze' dan' blalj Benne' Criston' xchene'
 katen' gote' le'e yag kroze.

²¹Le'e, zga'ale bkwaslenle Dios, na' gokle
 ka benne' ka' bi zlé'egekle' Dios chawe' lo
 yichj lázdo'le ni'a che zia da' wbága'le, san
 na'a ba beyone' le'e toze len Lekze'. ²²Ka'
 goken dan' Benne' Criston' bde kwine', na'
 gote' lo wlazle le'e nich gak wzíe' le'e law
 Dios, nakle che Leze', na' nakle dot chawe',
 na' bi gak nitó benne' bi da' nnie' chele.
²³Ki gaken cha' ga'nle choch kan žejle'le che
 Benne' Criston', na' gakle ka to yo'o da' že'
 lenen gže', na' cha' bi cha' lázdo'le kan žxen
 láže'le diža' chawen' dan' bénlele, dan' zze

diža' chen dot yežlyó nga dan' ben Dios zan ya'abá. Dios bzo'e' neda', Pablo, nich gaka' wen žin che diža' chawen'.

Žin da' bde Dios lo na' Pablo

²⁴ Žebela' na'a ni'a che da' zzaka'a nich gáklena' le'e, na' lo beła' žen chia' zzáka'lena' Benne' Criston' tzen lo wláz beła' žen chie' Le', da' naken benách chie' ka'. ²⁵ Dios bene' ga naka' neda' wen žin chegak benách ka' che Benne' Criston', na' žona' xchin Dios, dan' bdie' lo na'a gona' nich gáklena' le'e, na' wzenla' le'e dot kan nak xtiža' Dios. ²⁶ Zzejni'ila' benách ka' da' ngache', dan' bgachen' ža ni'te, na' nitó benne' bi gok gónbi'en, san na'a Dios ba bzejni'ile' benách ka' zej nake' che Leze' kan nak chen. ²⁷ Dios gónekzele' gone' ga gónbia'gak benách zi'to' ka' kan nak yela' wnni'a che dan' bgachen'. Ki zнна dan' bgachen': "Benne' Criston' nake' toze len le'e, na' nake' da' nak bian' gak chazle le'e lo ban' chie'."

²⁸ Zchaljto' che Benne' Criston', na' žsa'to' láže'gak yógo'te benách ka', na' žsedlto' légage' len yela' žejni'il che Dios, nich gak wzeto' yógo'te benách ka' law Dios, zej nake' dot chawe' dan' zej nake' toze len Jesús, Benne' Criston'. ²⁹ Nich gaken ki žona' žin, na' že' laža'a yeyož gona' da' ni, žkonla' žin dot yela' wak, na' yela' wnná bia', da' ka' žonn Benne' Criston' chia'.

2

¹ Ljéža'do' ka', žénela' mnézele že' láže'li'a gona' da' gáklenen le'e len benách ka' nni'ta'gake' lo yež Laodisea, na' lezka' yógo'te benne' ka' bi na' lé'egekle' neda'. ² Žona' ki nich gon choča' yógo'tele le'e nich gakle toze lo yela' nži'il, na' gata' yela' žebél chele, na' gaple dot yela' wnni'a che yela' žxen láže' da' naken li láže', da' žonn yela' žejni'il chežo. Ki žaken nich gónbia'le da' bgache' che Xažo Dios, dan' nakkzen Benne' Criston'. ³ Lo na' Benne' Criston' žebélenlžo dot yela' wnni'a che yela' žejni'il, na' yela' sina' che Dios. ⁴ Da' ni žapa' le'e nich bi gak no benne' gon láže'le' le'e, bennen' yénele' chejle'žo da' wen láže'. ⁵ La'kze zoa' zi'to' gan zoale le'e lo beła' žen chia', lo be' nakkza' žónlena' le'e toze, na' žebela' dan' ženla' že' cháwe'le,

na' nakle choch kan žejle'le che Benne' Criston'.

⁶ Che len, kan wzi' lo na'le Xanžo Jesús, Benne' Criston', lezka' žala' gonle yógo'te da' gonle, zóalene' Le' le'e. ⁷ Kan žon to yag, zzoan lwen gže', na' lezka' kan nyas to ze'e lo lenen, le soalen Benne' Criston'. Le soa choch kan žejle'le chie' Le', kan ba bsédlele. Le ye'teze Dios: "Žóxkeno'."

Da' kobe da' nakžo dan' nakžo toze len Jesús

⁸ Le gape chi'i kwintle nich bi we'le no benne' latje gon láže'le' le'e, bennen' wkonle' žin yela' žejni'il chegak benách ka', na' diža' ka' znnázegake' zej naken dot da' li, kan nak da' žónteze žongak benách ka', na' kan nak da' žsédgekle benách ka', da' naken che yežlyó nga, na' kege da' naken xtiža' Benne' Criston'.

⁹ Dot da' nakkze Dios zóalenen Benne' Criston' la'kze beyake' benách, ¹⁰ na' le'e naple dot da' nak Dios dan' nakle toze len Benne' Criston', Bennen' zнна bi'e yógo'te benne' wnná bia' ka', na' benne' ka' bi da' nzi' lo ná'gake'. ¹¹ Nžog lo beła' chegak benne' judío, benne' byo ka', da' zloe'elen nzi' lo ná'gake' xtiža' Dios, san le'e, dan' nakle toze len Benne' Criston', zoalen le'e da' zloe'elen Dios nzi' lo ne'e le'e, da' bi naken to da' nonen lo ni'a lo na'gak benách ka'. Benne' judío ka' zchóg-gake' to yiddo' chegak bi' byodo' ka', san le'e, ba nde che dot yela' benách chele da' bénlenlen doła'. Ki naken chele dan' bénlenle Benne' Criston' tzen katen' gote' le'e yag kroze. ¹² Katen' bezoale le'e nis bgáche'lenle Benne' Criston' tzen lo yežw ba, na' bebánlenle-ne' tzen dan' bejle'le che Dios, len yela' wak chie' besbane' Benne' Criston' lo yela' got. ¹³ Zga'ale gokle le'e ka' benne' gat ka' ni'a che doła' da' wbága'le, na' bi wzoalen le'e da' zloe'elen Dios nzi' lo ne'e le'e, san na'a Dios ba bene' ga zoale nbanle tzen len Benne' Criston', na' benít lawe' chele le'e yógo'te doła' ka' da' wbága'le. ¹⁴ Dios bsóle' da' ka' wbága'žo, da' ka' zej nejywn le'e yiche lo da' bchi'le Moisés, da' ka' žesbága'gaken žo'o zia. Bek'é'e da' ka' wbága'žo, na' bde'en le'e yag kroze ka' to da' wbága' Benne' Criston'. ¹⁵ Katen' got Benne' Criston' le'e yag krozen', bek'é'e yela' wnná bia' chegak be' xiwe' wnná bia' ka', na' chegak be' ka'

nzi' lo ná'gaken yela' wak che da' xiwe', dan' b'lo'e'ele' dan' zej nakkze be' xiwe' ka', na' beké'e yela' wnná' bia' chégaken, katen' gote' le'e yag kroze na'.

Žala' we' láže'žo da' naken che ya'abá che Dios

¹⁶ Che len, bi we'le no benne' latje yes-bage'e le'e zia ni'a che da' že'j žawle, o dan' bi žápele ža lni da' žápegak benne' Israel ka', da' žápegake' kate' zoa byo' že'n ka', na' ža la'y ka' chégake'. ¹⁷ Yógo'te da' ki zej naken ka to bxin che da' žala' gaken, na' zloé'ezegeklen da' napžo ni'a che Benne' Criston'. ¹⁸ Bi we'le no benne' latje gone' ga wnitle le'e da' žeyala' chele, bennen' žon byéni'e gagkak benne' ka' gaxjw laže', na' wka'n zéngake' wbás che ya'abá ka'. Znnágake' b'lo'e'l Dios légake' da' ka' bi blé'egeklen', na' zka'n zen kwíngake' kan nak da' že'ze yíh'jgake' lo yela' benachze chégake'. ¹⁹ No benne' žone' ki bi nake' toze len Benne' Criston', Bennen' nake' Xanžon', na' Le' zzoa choche' be'la' žen chie', da' nakžo žo'o. Zwawen, na' žone' ga naken toze ni'a che da' zej lo žit lo bin, na' zgole be'la' žen chie' na' kan žénele Dios wzenen'.

²⁰ Le'e ba ná'tlenle Benne' Criston' tzen nich biž wch'ígekle da' wsdle ka' che yež-lyó nga le'e. ŽBiž chen' žonle kan ne nakle che yežlyó nga, na' žo'le latje zch'ígekle da' wsdle ka' chen le'e? ²¹ Ki znnagak da' wsdle ka' che yežlyó nga:

Bi wkonle žin da' ni.

Bi gawo' dan'.

Bi kano' yetó da' den.

²² Yógo'te da' ki kwia yí'gaken katen' ba bkonlžo légaken žin. Ki zej nak da' ka' zch'ígekle benách ka', da' wsdle ka' nzi' lo ná'gake'. ²³ Da' li, da' wsdle ki, žékgekle benách ka' zej napen yela' žejní'il. Žón-gaken ga zlo'e'l kwíngake' ka' benne' yodo' ka', na' ka' benne' gaxjw laže' ka', na' žsaka' zí'gake' be'la' žen chégake', san da' wsdle ki bi žák'ngaken légake' nich gak mna bia'gake' da' ka' zze láže'gake' lo yela' benachze chégake'.

3

¹ Na'a, cha' le'e bebánlenle Benne' Criston' tzen, le we' laže' da' naken che ya'abá che Dios gan že' Benne' Criston' kwit li ža che Dios, gan nake' blo. ² Le sa'

laže' da' žaken ža'le, na' kege da' žaken yežlyó ngaze. ³ Naken chele ka ba natle, na' yela' nban chele žape chi'i Benne' Criston' gan zoakze Dios. ⁴ Le'e nbánlenle Benne' Criston' tzen. Kate' la' lawe' Le', naž la' lawle le'e tzen len Le' lo bani' chie'.

Yela' nban gole, na' yela' nban kobe

⁵ Che len, le gon ga kwia yi'gak da' zej zoalen le'e, da ka' zej naken che yežlyó nga, da ka' zej naken:

Da' kegle, na' da' zinnj,

na' da' zze láže'le da' kegle,

na' da' zze láže'le da' naken sban,

na' yela' zdan yela' gape.

Ki žala' gonle dan' no benne' zdan laže'e yela' gape nake' tlebe ka to benne' zka'n zene' lo'a ka', dan' bennen' zdan laže'en bi zdan laže'e Dios, na' bi gak wká'n zene' Le' dot laže'e. ⁶ Dan' žongak benách ka' da' ki, Dios gone' zia yógo'te benne' ka' bi žóngake' kan zna xtiže'e. ⁷ Lezka' benle le'e do'la' ki katen' wyo'ole lo ná'gaken.

⁸ Na'a, biž gonle da' ki:

Biž ža'ale, na' biž gekle lježle ka' zi'.

Biž gonle da' zia che no benne'.

Biž nne xiwe'le, na' biž wch'aljle da' kegle.

⁹ Bi gon láže'le lježle tole yetole dan' ba bka'nle da' gokle zga'ale, na' da' ka' benle zga'ale. ¹⁰ Ba nakle le'e benách kobe ka', na' Dios žekobe' yichj láždo'le nich yeyákžele kan nak Bennen' beyone' le'e. Ki žala' gonle nich gónbia'le Le' dot kan nake' Le'. ¹¹ Dan' ba nakžo toze len Benne' Criston': Biž nakžo benne' zi'to' ka', na' benne' judío ka'.

Biž nakžo benne' ka' nžog lo be'la' chégake' da' nak bian' zej nzi'e xtiža' Dios, na' benne' ka' bi nžog lo be'la' chégake' dan' nak bian'.

Biž nakžo benne' ka' žejní'gekle', na' benne' ka' bi žejní'gekle'.

Biž nakžo benne' ndo'w ka', na' benne' bi zej ndo'e.

Na'a, Benne' Criston' nake' dot da' zakan', na' nake' toze len yógo'težo.

¹² Dios nži'ile' le'e, na' wžekze' le'e nich gakle che Leze'. Che len, žala':

We' láže'le lježle ka', na' gakle ži'i laže',

na' gaxjw laže', na' kwide' laže', na' zen laže'.

¹³ Cha' žak diža' bizjw tole len yetole, le soele len lježle tole yetole, na' le yenít law che lježle tole yetole kan ben Benne'

Criston', benít lawe' chele le'e. ¹⁴Da' nakže blo ka yógo'te da' ki, žala' ži'ilele yógo'te benách ka', dan' nak yela' nži'il da' žonen žo'o toze, na' li laže'. ¹⁵Le we' latje da' žka'n ži yichj lázdo'žo nna bian' yichj lázdo'le. Dan' žka'n žin yichj lázdo'žo žonn Dios chežo. Che len bliže' le'e, nich gakte toze lo beja' žen che Benne' Criston'. Le ye' Dios: “Žóxkeno'.”

¹⁶Le si' lo na'le xtiža' Benne' Criston' da' gaken chele ka to yela' wni'a zen. Dan' zoalen yela' žejni'il che Dios le'e, le wsedle, na' le wzejni'ile lježle tole yetole. Dot láže'le le goł che Dios salmo ka', na' da' ka' žol-le nich we lawle Le', na' da' la'y ka' da' žol-le, na' le ye' Dios: “Žóxkeno'.” ¹⁷Kan nak yógo'te da' žonle, da' naken da' zchaljen o žin da' žonlen, le gon yógo'ten lo la Xanžo Jesusen', na' le ye' Xažo Dios: “Žóxkeno'” dan' nak Benne' Criston' toze len le'e.

Da' žala' gonžo che lježžo ka' dan' nakžo che Jesús

¹⁸Le'e, no'le ka' nžag ná'lenle benne' byo ka', le gon kan zna xtiža'gak benne' byo che chele, kan žala' gonle, dan' nakle che Xanžon'.

¹⁹Le'e, benne' byo ka' nžag ná'lenle no'le ka', le ži'il no'le che chele, na' bi wchébele-ne'.

²⁰Le'e, xkwide' ka', le gon kan zna yógo'te xtiža'gak xa'na'le. Da' ni žaz laže' Xanžon'.

²¹Le'e, nólele nakle xagak xkwide' ka', bi tetle seł-le zi'nle ka' snia, nich bi yexjw láže'gakbe'.

²²Le'e, nólele nakle benne' ndo'w ka', le gon kan zna yógo'te xtiža'gak benne' xanle yežlyó nga. Kégeze gonle ki katen' zwiagake' le'e kan žongak benne' ka' žénezegekle' góngake' ga chaz láže'gak benách ka', san dot láže'le le gon xchingake' kan žala' gongak benne' ka' zžebegake' Dios. ²³Kan nak yógo'te da' žonle, le gonlen dot láže'le, dan' gaken kan žonle xchin Xanžon', na' kege kan žónzele xchingak benách ka'. ²⁴Ba mnézkzelele yebí'i Xanžon' chele, na' wnezjwe' chele da' ba bkwez Dios chegak benne' ka' zej nake' ka' zi'nkze' ka'. Ki gaken dan' žonle xchin Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ²⁵No benne' žone' da' kegle, yebí'i Xanžon' che bennen' kan nak da' kegle da' bene', dan'

bi wchá' Dios kan žala' yebi'e che chegak benách ka'.

4

¹Le'e, nólele nakle xagak benách ka', le gon da' naken chawe', na' da' naken li laže', kan zkónlele žin benne' wen žin chele ka'. Le chejsá' laže' lezka' zoa Xanle ya'abá che Dios.

²Le'e, yógo'tele, le wcháljenteze Dios. Le sóateze wcháljlenle-ne', na' le yi'e: “Žóxkeno'.”

³Kate' ne zcháljlenle Dios, lezka' le nnable' gáklene' neto', nich wnezjwe' neto' latje wchaljo' xtiža' Xanžon', nich gak wzejni'ילו' benách ka' da' ngache' kan nak che Benne' Criston'. Dan' žona' ki nyejwa' liž ya nga. ⁴Lezka' le nnable' Dios wnezjwe' neda' latje wzejni'ila' benách ka' da' ngachen' kan žala' gona'.

⁵Lo yela' žejni'il chele, le gon da' žonle lawgak benne' ka' bi žejlé'gake' che Benne' Criston'. Le wkonle binlo žin ža ka' gonn Dios chele nich gonle xchine'. ⁶Žala' wchalje diža' cháwe'do' ka' nich sí'gaken benách ka', kan zži'izo beja' zede' nich gaken dzi', na' ki nnézelele kan žala' yecheble, bi da' ye'le to to benne'.

Benách ka' che Jesús žapegake' “Padiox” lježgake' ka'

⁷Tíkiko wzenle' le'e da' žaken chia' nga. Nake' lježžo nži'ilžo-ne'. Lezka' nake' wen žin li laže' che Xanžon', na' žónlene' neda' tzen žin chie' Le'. ⁸Che len žsela'a-ne' gan zoale, nich wzenle' le'e da' žaken chia', na' gon choche' le'e. ⁹Onésimo, lježžon' nbáblene' le'e chéjlene' le' tzen. Lezka' nake' lježžo nži'ilžo-ne', na' žejli'e che Xanžon'. Chope' ki wzéngkle' le'e yógo'te da' žaken nga.

¹⁰Aristarko, benne' nyéjwlene' neda' tzen liž ya nga žape' le'e “Padiox.” Lezka' xkwide' Markos, bi' byo che no'le zan Bernabé, žapebe' le'e “Padiox.” Ba goža' le'e da' žala' gonle nich gáklene' xkwide' Markos na'. Cha' la'be' gan zoale, le gape-be' ba la'ne. ¹¹Lezka' bennen' zoe' nga, bennen' lie' Jesús, na' zoa yetó le' Justo, žape' le'e “Padiox.” Zej nnita' benne' zan, benne' judfo ka', žejlé'gake' che Benne' Criston', san chonnze' ki ladjw benne' judfo ka' žónlengake' neda' tzen žin che xtiža' Dios, na' žeyón zénle'egake' neda'. ¹²Epafras,

bennen' nbabe' le'e, na' nake' wen žin che Benne' Criston', žape' le'e "Padiox̄." Dot laže'e zcháljlene' Dios, na' žata'yoetezle' Le' gon chawe'e le'e nich gakle li laže', na' sóatezle gonle yógo'te da' žénekzele Dios. ¹³Zzoa lia' kan nak che Epafras na', že' laže'e le'e, na' lezka' benne' ka' nníta'gake' lo yež Laodisea, na' lo yež Hierápolis. ¹⁴Demas žape' le'e "Padiox̄" na' lezka' Lukas, bennen' žeyone' benách ka', žape' le'e "Padiox̄" na' nži'ilžo-ne'.

¹⁵Le gape "Padiox̄" lježžo ka' nníta'gake' lo yež Laodisea, na' lezka' Ninfas len benne' ka' che Benne' Criston', benne' ka' zdób-gake' liže'. ¹⁶Kate' yeyóž gol-le yiche ni gan zoale, le gon ga gólgaken benách ka' che Benne' Criston' nníta'gake' lo yež Laodisea. Le gol le'e yichen' séla'gak benách Laodisea ka' chele. ¹⁷Le ye' Arkipo: "Be' laže' gono' žin da' bde Xanžon' lo no'o."

¹⁸Neda', Pablo, zzojkza' díža'do' ni le'e yiche, znnia': žapa' le'e "Padiox̄." Le chejsá' laže' kan žak chia' ga nyejwa' liž ya ni. Znnabla' Dios gon chawe'e le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' NEŽW DA' BSE_{LA}' PABLO LO YEŽ TESALÓNIKA

Pablo žape' "Padiox" benách ka' che Jesús¹ Neda', Pablo, žapa' le'e "Padiox", nakle che Benne' Criston', na' zoale lo yež Tesalónika. Nakle toze len Dios, na' lezka' len Xanžo Jesús, Benne' Criston'. Silbano len xkwide' Timoteo žónlengake' neda' tzen. Znnabla' Xažo Dios, na' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le.

Da' nak bia' žejle'gak benne' Tesalónika ka' che Dios

² Žé'tezto' Dios: "Žóxkeno'" kate' žejsá' láže'to' kan nak chele yógo'tele. Žejsá' láže'tezto' le'e, na' zoa da' znnablto' Dios ni'a chele katen' zcháljlento'-ne'. ³ Žejsá' láže'tezto' law Xažo Dios kan nak da' žonle dan' žejle'le che Benne' Criston', na' kan nak žin da' žonle dan' nží'ilele-ne', na' kan náktezle choch dan' žxen láže'le Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ⁴ Le'e, lježto' ka', Dios nží'ile' le'e, na' nnezlto' wžekze' Le' le'e. ⁵ Ki naken dan' wzí' lo na'le diža' chawen', da' zchaljtón'. Kege len diža'ze, san lezka' len yeļa' wak bžinen chele, na' Dios Be' La'y ben chochen', na' dot láže'le bxen láže'len. Nnézkzelele kan gokto' gan zoale le'e dan' nží'ílto' le'e.

⁶ Le'e bcha' kwinle, na' žonle kan žonto' neto', na' lezka' kan ben Xanžon', dan' wzí' lo na'le xtiže'e, na' la'kze wžaka'le'ele, bebélele dan' yo'ole Dios Be' La'y. ⁷ Ki naken, ba nakle to da' nak bian' lawgak yógo'te benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Masedonia, na' gan nbab Akaya. ⁸ Ki naken dan' wzé xtiža' Xanžon' lo na'le le'e. Kégeze gan nbab Masedonia, na' gan nbab Akaya, san lezka' yógo'te latje wzé diža' kan žejle'le che Dios. Ki naken, bi žon byenen bi da' nnato', ⁹ dan' la' légakze benne' ka' zžéngkle' neto' kan wdaple neto' ba la'ne, na' kan bcha' kwinle, na' wléj yichjle lo'a ka', na' beyakle che Dios nich gonle xchin Dios ban, Bennen' nakkze' Dios. ¹⁰ Na'a, zbezle ža yeļa' Zi'n Dios, yežoje' ya'abá che Dios. Dios na'kze besbane' Le' lo yeļa' got. Benne' ni nake' Jesusen', Bennen' žeslé'

žo'o lo doļa', nich bi soa da' gonen ga gon Dios žo'o zia ža da' zan'.

2

Xchin Dios da' ben Pablo lo yež Tesalónika

¹ Le'e, lježto' ka', nnézkzelele žin che Dios da' benton' katen' wzóalento' le'e bi goken dáche'ze. ² Nnézlele kan gok cheto' lo yež Filipos, kan wžaka'to', na' bengak benne' ka' neto' zia. Naž katen' bla'to' gan zoale le'e gokto' wechóg laže' dan' wzóalen Dios chežo neto', na' bzenlto' le'e diža' chawen' da' bde Dios lo na'to'. Ki bento' la'kze benne' wláž chele ka' bží'igake' che xtiža'to'. ³ Katen' bzenlto' le'e xtiža' Dios, bchaljto', kege dan' nchíxelto', na' kege dan' gónelto' si'to' bi da' den chele, na' bi ben láže'lto' le'e. ⁴ Dan' žxen laže' Dios neto', bdie' lo na'to' wchaljto' diža' chawe' chien', na' kíte'ze zchaljtón'. Bi benton' nich chaz láže'gak benách ka' da' žonto' san nich chaz lažen' Dios, Bennen' zchi'a laže'e da' yo'on yichj lázdo'žo. ⁵ Nnézkzelele batkle bcháljlento' le'e da' wká'n zenen le'e, na' bi bebéj chawe' kwinto' kan žon no benne' žénele' si'e da' de chele. Nnézkzelele Dios naken ki. ⁶ Bi wdiljto' yeļa' zen da' naken che yežlyó nga, dan' wka'nle le'e neto', na' kege da' wka'ngak benách ka' neto'. La'kze nzi' lo na'to' ye'to' le'e bi da' gonle dan' naktó' wbás ka' bseļa' Benne' Criston', ⁷ wzóalento' le'e lo yeļa' ži'i laže', na' bento' kan žongak xna'gak bi' že'ndo' ka', no'le ka' žape chí'igake' légakbe' lo yeļa' ži'i laže'. ⁸ Ka' goken, bží'ile'elto' le'e, na' zejte gónelto' wdeto' lo na'le, kégeze diža' chawen' che Dios, san yełáte'ze bi goken wdexzto' lo na'le yeļa' nban cheto', dan' nží'ile'elto' le'e. ⁹ Žejsá' láže'le, lježto' ka', kan goken katen' bzenlto' le'e diža' chawen' che Dios, kan béntezto' žin zede, na' lawe' ža, na' yele bento' žin nich bi wsaka' zi'to' nitole le'e.

¹⁰ Le'e, lježto' ka' žejle'le che Benne' Criston', gak wzóa lile le'e kan bento', na' nnézkzelele Dios kan wdálento' le'e dot kan žaz laže' Dios, na' dot cháwe'do', na' kan bi gak nitó benne' nnie' chen. ¹¹ Lezka' nnézlele kan bento' kan žon to xa xkwide' ka' chegak zi'ne' ka', bcháljlento' le'e, na' ben chochto' le'e to tole. ¹² Bsa'to' láže'le gonle kan žala' gon no benne' nake' che

Dios. Ľezze' bliže' le'e nich gak chazle gan zŕna bi'e Ľe' lo baní' chie'.

¹³ Che Ľen Ľezka' žé'tezto' Dios: "Žóǵkeno'." Ki žonto' dan' wzí' lo na'le xtiža' Dios da' bėnele, dan' bzenlto' le'e. Wzí' lo na'len, kege ka xtiža' benachze, san kan da' li naken, xtiža' Dios naken. Xtiže'e na' žonen žin lo yichj lázdo'le le'e, le'e na' žejle'le che Benne' Criston'.

¹⁴ Ľe'e, lježto' ka', žaken chele kan žaken chégak benách ka' che Dios, benne' ka' zej nake' che Jesús, Benne' Criston', na' nníta'gake' gan nbab Judea. Ki naken dan' ba wzáka'le'ele lo na'gak benách wláž chele ka', tlebe kan wzáka'gake' légake' lo na'gak benách wláž chégake' ka', benne' ka' zej nake' benne' judío ka'. ¹⁵ Benne' judío ka' bėtgake' Xanžo Jesusen', na' Ľezka' bėtgake' benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios. Ľezka' belbía láže'gake', na' blággake' neto'. Bi žóngake' da' žaz laže' Dios, dan' bi zlé'egekle' chawe' yógo'te benách zi'to' ka'. ¹⁶ Ľezka' žsėjwgake' xnezto' neto', nich bi wcháljento' benách zi'to' ka', benne' ka' bi zej nbáblene' légake'. Ki žóngake' dan' zcháljento' légake' nich yelágake'. Ki žaken, zžántezgake' doľa' ka' da' zej nbage'e, na' ba zej nbage'e zia da' gonen ga chog Dios chégake' kwia yí'gake'.

Pablo žénele' chejwíe' lježžo ka' lo yež Tesalónika

¹⁷ Na'a, lježto' ka', žak nyache' láže'to' kan žaken che to benne' wzebe dan' ben byene soato' zi'to' gan zoale le'e to chi'ido', san la'ke bi zle'elto' le'e, bi na' gal láže'to' le'e. Che Ľen, žéneželto' ye'le'elto' le'e, dan' žak láže'le'eto' gonton'. ¹⁸ Che Ľen Ľezka' gónelto' yidto' gan zoale, na' neda', Pablo, da' li be' laža'a yida' ga na' chope chonne chi'i, san bsejw da' xiwe' xnezto'. ¹⁹ ĽBizkze da' žonen ga žxen láže'to', o da' žon ga žebelto', o da' chawe' da' žala' gapto', da' yebėlenlto' law Xanžo Jesús, Benne' Criston', katen' ye'le'e? ĽKege le'ekze na'? ²⁰ Ľe'ekze nakle da' žonen ga žak cheto' yeľa' ba nez zen, na' da' žonen ga žebelto'.

3

¹ Che Ľen, kate' biž gok soelton', na' ben xtiža'to' ga'nto' chopto' lo yež Ate-nas, ² na' bsėla'to' bi' lježžo, Timoteo, gan zoale. Nakbe' bi' wen žin che Dios,

na' žónlenbe' neda' tzen zchaljto' diža' chawen' che Benne' Criston'. Bsėla'to'-be' gan zoale nich gon chochbe' le'e, na' wzėjni'ilbe' le'e kan žala' chejle'le che Benne' Criston', ³ nich bi gak chope laže' no benne' ládjwle le'e ni'a che da' žsaka' zi'gak benách ki neto', dan' nnėzkzelele zoažo yežlyó nga nich soelžo da' ki. ⁴ Ľezka' katen' wzóalento' le'e, bzenlto' le'e kan za' gak chežo da' wsaka' zí'gake' žo'o kan ba goken cheto', na' nnėzkzelelen. ⁵ Che Ľen, katen' biž gok soelan', na' bsėla'a xkwide' Timoteon' gan zoale nich yedjzenlbe' neda' kan nak chele, kan žejle'le che Benne' Criston', na' cha' da' xiwe', ben' žonen ga bága'gak benách ka' doľa', bi bden le'e nez doľa', na' cha' žin da' bento' gan zoale bi beyák dáche'ze.

⁶ Kate' bezá' xkwide' Timoteon' gan zoale, na' bežinbe' ga zoato' neto' ni, bzenlbe' neto' da' chawe', dan' gožbe' neto' kan žejle'le che Benne' Criston', na' kan nží'ilele lježžo ka', na' kan lo yeľa' ži'i láže' chele žesjá' láže'tezle neto', na' Ľezka' kan žak láže'le ye'le'elele neto', kan neto' Ľezka' žak láže'to' ye'le'elto' le'e. ⁷ Che Ľen, lježto' ka', katen' wzáka'to' yógo'te da' ka', na' da' zan da' goken cheto', naž gok da' beyón zenen neto' katen' benlto' kan žejle'le le'e che Benne' Criston'. ⁸ Na'a, beyák láže'to' dan' ženlto' zoale choch lo da' žejle'le che Xanžon'. ⁹ ĽNaxkze gak ye'to' Dios: "Žóǵkeno'" kan žala' gonto' ni'a che yógo'te da' ka' žóngaken ga žebėle'elto' law Dios chežo ni'a che da' nakle le'e? ¹⁰ De chgi' žližto' Dios, znnablto'-ne' lawe' ža, na' yele, nich gak ye'le'elto' le'e, nich gak wsato' da' žiážjelele kan nak da' žejle'le che Benne' Criston'.

¹¹ Na'a znnablto' Xažo Dios Ľen Xanžo Jesús, Benne' Criston', ko'e neto' nez nich yidto' gan zoale. ¹² Ľezka' znnablto' Xanžon' gone' ga gole, na' gak li láže' kan nží'ilele lježle tole yetole, na' kan nží'ilele yógo'te benách ka', kan neto' Ľezka' nží'ilto' le'e. ¹³ Ľezka' znnablto'-ne' gone' ga gak choch, na' dot chawe' yichj lázdo'le law Xažo Dios kan naken tlebe Ľen da' nak la'y, na' gone' ki na' zejte ža yeľa' Xanžo Jesús, Benne' Criston', tzen Ľen benách la'y chie' ka'.

4

Da' žonžo da' žaz laže' Dios

¹ Yetó da' žon byenen, lježto' ka', ni'a che Xanžo Jesusen' žáta'yoelto' le'e, na' zchi'leto' le'e nich gonle kan nak da' ba bsedlto' le'e kan žala' gonle da' žaz laže' Dios. Kan ba žonle, ka'kze žala' góntezle.

² Ba mnézkzelele da' ka' gožto' le'e gonle, dan' wnnato' lo wláž Xanžo Jesusen'. ³ Da' žénele Dios naken gakle che Leze', na' biž gonle da' kegle. ⁴ Nnézlele tole kan žala' sóalenle no'le che chele kan naken tlebe len da' nak la'y, na' gaple légage' ba la'ne. ⁵ Bi žala' sóalenle no'le chele lo yela' zze laže' da' sban, kan žongak benách ka' bi zej nake' che Dios, na' bi zej nónb'e Dios. ⁶ Kan zej nak da' ki, bi žala' nitó benne' tetle gone', na' bi gon láže'le' lježe' ngáche'ze, dan' chog Xanžo na'kze chegak yógo'te benne' ka' žóngake' da' ki kwia yí'gake', dan' gone' kan ba gožto' lježto' ka', na' bzenlton' le'e. ⁷ Dios bliže' žo'o, nich biž gonžo da' kegle, na' nich gakžo dot chawe' lawe' Le'. ⁸ Ki naken, no benne' zzo'e' cheľa'ale da' ni, kege benachze zzo'e' cheľa'ale, san Dios na'kze zzo'e' cheľa'ale, dan' bsela' Dios Dios Be' La'y nich sóalene' žo'o, na' Lekze' zmne' da' ni.

⁹ Bi žon byenen wzoja' chele le'e le'e yiche kan žala' ží'ilele lježle ka', dan' Dios na'kze ba bsedle' le'e kan žala' ží'ilele lježle tole yetole. ¹⁰ Da' li nží'ilele yógo'te lježžo ka', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Masedonia. Na'a, žáta'yoelto' le'e, lježto' ka', nich ží'izelele yógo'te lježle ka'. ¹¹ Lezka' žáta'yoelto' le'e we' láže'le' kwezle cháwe'do', na' gonle da' ka' bde Dios lo na'kzle, na' gonkzle žin kan ba gožto' le'e žala' gonle. ¹² Gožto' le'e ki nich gak gonle da' naken cháwe'do' lawgak benne' ka' bi zej nbáblene' le'e, na' ki gaken, bi be yážjelele le'e.

Kan gak katen' yelá' Xanžo Jesús

¹³ Lezka', lježto' ka', žénelto' nnézlele kan nak chegak benne' gat ka', nich bi gak nyache' láže'le' kan žaken chegak yezika' benách ka', benne' ka' bi žxen láže'gake' yebangak benne' gat ka'. ¹⁴ Cha' žejle'žo got Jesusen', na' bebane', lezka' žala' wxén láže'žo Dios, gone' ga benne' gat ka' yelá'gake' tzen len Jesusen', benne' ka' bejlé'gake' chie' Le'.

¹⁵ Che len zzenlto' le'e xtiža' Xanžon' da' žnnan ki: "Žo'o, benne' ka' ne zoažo

nbanžo, na' nga'nžo kate' žinže ža yelá' Xanžo Jesús, Benne' Criston', bi chejchagžo Benne' Criston' zgá'aležo kate' góngaken benne' ka' ba gótgake'." ¹⁶ Ki gaken dan' Xanžo na'kze žoje' ya'abá che Dios, na' yetje' nga, na' yenle chi'e dan' len yela' wnná bia' wliže', na' lezka' yenle chi'i wbás blo che ya'abá, na' lezka' yenle lozba' na' che Dios, na' yebangak benne' ka' ba gótgake', benne' ka' bejlé'gake' che Benne' Criston'. ¹⁷ Naž žo'o, benne' ka' ne zoažo nbanžo, na' nga'nžo yežlyó nga, wchise' žo'o tzen len légage' lo bejw ya'abá nich chejchagžo Xanžon' lo be'ze. Ki gaken, sóalentežžo Xanžon'. ¹⁸ Che len, le yeyón zen lježle tole yetole kan zej nak da' ki.

5

¹ Na'a, kan nak ža na' o yelen' katen' gak-gak da' ki, bi žon byenen wzoja' chele le'e le'e yiche, lježto' ka'. ² Le'e ba mnézkzelele kan gak ža kate' yelá' Xanžon'. Katen' yežine', kon yela'kze' kan žla' to benne' wbán žel. ³ Kate' nnagak benách ka': "Zga'n cháwe'žo, na' bi be gaken chežo" naž la' žinte da' wžia yin' légage', dan' gaken ché-gake' kan žla' da' zzaka' to no'le za' galj bi' že'n chie', na' bi yelá nitó benne' ladjw benách ka' nníta'gake' yežlyó nga katen' gak dan' žala' gaken. ⁴ Na'a, lježto' ka', bi nchoj-le, na' che len bi žin ža na' chele ngáche'ze kan žla' benne' wbán. ⁵ Yógo'tele nakle benách ka' che baní, na' che te ža. Bi nakžo benách ka' che žel, na' kege che da' naken choj. ⁶ Che len, bi žala' te yeje lawžo kan žak chegak benne' ka' bi zej nbáblene' žo'o, san žala' soato' ban laže', na' kwežžo cháwe'do'. ⁷ Benne' ka' ztás-gake', ztás-gake' žel, na' benne' ka' zžóžgekle', lezka' zžóžgekle' žel. ⁸ Na'a, žo'o nakžo che te ža, na' žala' kwežžo cháwe'do', dan' ba nákwžo zažo da' žape chi'in žo'o, da' naken yela' žejlé' che Dios, na' yela' nží'il, na' da' žxen láže'žo yelažo naken ka to ľapa' ya da' žape chi'in yichžžo. ⁹ Ki naken dan' bzoa Dios žo'o nga, kege nich la'žo gan choge' chežo gatžo, san nich yelažo dan' žxen láže'žo Xanžo Jesús, Benne' Criston', ¹⁰ dan' got Jesusen' lo wlažžo žo'o nich soažo nbanžo tzen len Le' katen' yelá'e, la'kze ba natžo o soažo nbanžo ža na'. ¹¹ Che len žala' wsá' láže'le lježle tole yetole, na' gon chochle lježle tole yetole kan ba žonle.

Pablo zzejni'ile' lježe' ka' žejlé'gake' che Jesús

¹²Žáta'yoelto' le'e, lježto' ka', si' lo na'le benne' ka' žóngake' xchin Xanžon' gan zoale le'e, benne' ka' zrna biá'gake' le'e lo wláž Xanžon', na' zzejni'igekle' le'e.

¹³Lezka' žáta'yoelto' le'e, gaple lé'gake' ba la'ne lo yela' nži'il chele, dan' žóngake' žin na'. Le ga'nlen lježle ka' cháwe'do' tole yetole.

¹⁴Lezka' zzejni'ilto' le'e, lježto' ka', nich wsa'le láže'gak benne' ka' bi žóngake' žin, na' gon chochle benne' ka' žedó láže'gake', na' gáklenle benne' ka' bi nak choch kan žejlé'gake' che Benne' Criston', na' žala' gakle gaxjw laže' lawgak yógo'te benách ka'.

¹⁵Le gape chi'i kwinle nich bi yebéj láže'le lježle ka', na' bi be yebi'ile che no benne' bi da' gone' cheje, san le we' laže' góntezle da' naken chawe' che lježle tole yetole, na' chegak yógo'te benách ka'.

¹⁶Le yebétezle, ¹⁷na' le wcháljlenteze Dios, ¹⁸na' le yi'e Le': "Žóxkeno'." Ki žala' gonle ni'a che yógo'te da' žaken chele, dan' zej nak da' ki da' žénele Dios gonle dan' nakle che Jesús, Benne' Criston'.

¹⁹Bi wzóa žile da' zchi'le Dios Be' La'y le'e, ²⁰na' bi wzoale cheja'ale xtiža' no benne' zchalje' lo wláž Dios, ²¹san le si' bia' yógo'ten. Le si' lo na'le da' naken chawe', ²²na' bi be gonle da' kegle.

²³Dios na'kze, Bennen' zka'n žie' yichj láždo'žo, gone' ga gakle dot chawe', na' gape chi'e be' nákkzele, na' yichj láždo'le, na' beja' žen chele, na' bi gak nitó benne' bi da' nnie' chele ža na' yelá' Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ²⁴Dios žone' kan zne', na' nake' Bennen' bliže' le'e. Lekze' gone' da' ki.

Pablo zgo'e lježe' ka' lo na' Dios

²⁵Le'e, lježto' ka', le wcháljlen Dios, na' le mnable' gáklene' neto'.

²⁶Le gape "Padiox" yógo'te lježžo ka', na' le cheja' lé'gake' lo yela' nži'il chele.

²⁷Ni'a che Xanžo Dios zchi'la' le'e goj-le yiche ni lawgak yógo'te lježžo ka' zej nake' che Benne' Criston'.

²⁸Znabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe' le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' BEŽOPE DA' BSE_{LA}'

PABLO ŁO YEŽ TESALÓNİKA

Pablo žape' "Padiox" benách ka' che Jesús

¹Neda', Pablo, žapa' le'e "Padiox." Nakle che Xažo Dios, na' che Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' zoale lo yež Tesalónika. Žónlengak Silbano, na' xkwide' Timoteo neda' tzen. ²Znnablto' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le.

Dios choge' chegak benách doła' ka' gát-gake'

³Žala' yé'tezto' Dios: "Žóxkeno!" kan nak chele le'e, lježto' ka', na' nak chawe' gonto' ki, dan' zej žakže dot li laže' kan žejle'le che Dios, na' kan nží'ilele lježle tole yetole. ⁴Che len, len yela' žebél zzenlto' benách ka' che Diosen' kan nak chele, dan' nakle zen laže', na' žejle'le che Dios la'kze želbía láže'gak benne' ka' le'e, na' zzáka'le'ele, san zžoelelen. ⁵Da' ki zej nak bían' nak chawe' kan zchi'a laže' Dios benách ka'. Žwi'e latje zzáka'le le'e na'a, nich gak chazle gan zna bi'e le'.

⁶Nak chawe' kan gon Dios, yebi'e chegak benne' ka' žsaka' zígake' le'e, na' gone' ga sáka'gak benne' ka'. ⁷Yeto da' gaken, le'e zzáka'le na'a, na' yebi'i Dios chele, gone' ga yezi' láže'le tzen len neto', že na' yelo'e law Xanžo Jesús, Benne' Criston'. Yežoje' ya'abá che Dios, na' gónlengak wbás che ya'abá ka' le' tzen. Zej nake' ni'a ne'e ka', na' wloé'egekle' law yela' wak zen chie'. ⁸La' law Benne' Criston' že na' ka to yi' zen katen' yebi'e chegak benne' ka' bi zej nónbi'e Dios, na' bi žóngake' kan zna diža' chawen' che Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ⁹Benách ki, yebi'e chégake', na' to chi'ize chejchó'ogake' lo yi' gabíl. To chi'ize kwás-gake' law Xanžon', na' gan nla' law yela' baní' chie', na' yela' wak zen chie'. ¹⁰Ki gaken že na' katen' yel'é'e, na' wká'n zengak benách la'y chie' ka' le', na' yógo'te benne' ka' žejle'gake' chie' le' yebán láže'gekle chie'. Lezka' gonle le'e dan' bejle'le da' bienlto' le'e kan nak che Jesusen'.

¹¹Che len zchálj'lentezto' Dios chežo, na' znnablto'-ne' gon chawe'e le'e, na' gáklene' le'e nich sáke'lele si'le dan' bljize' le'e nich

yebélenlelen. Lezka' znnablto'-ne' gone' ga gak dot li laže' yógo'te da' že' láže'le gonle da' naken chawe', na' yógo'te žin žonle lo yela' žejle' chele chie' le'. Gak gonle da' ki len yela' wak che Dios. ¹²Ki gaken, ga'n zen la Xanžo Jesús, Benne' Criston' ni'a che da' žonle le'e, na' gak chele yela' ba nez zen ni'a che da' gone' le'. Gaken ki dan' nží'il Dios le'e tzen len Xanžo Jesús, Benne' Criston'.

2

La' law benne' yoe'e da' xiwe'

¹Na'a, kan nak che že na' katen' yelá' Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' kan gak, yedjtobe' žo'o chie' le', záta'yoelto' le'e, lježto' ka', ²nich bi we'le latje no benne' wchixe' le'e kan nak da' wzí' lo na'le. Bi kwek zede yichj lázdo'le ni'a che bi da' nnagak benne' wen laže' ka', cha' nnáže-gake' zoalen Dios Be' La'y légake', o ni'a che bi da' gon chochgak benách ka', o ni'a che bi da' nyejw to le'e yiche da' nnágake' neto' bséla'ton', cha' nnágake': "Ba wdé že na' kate' yelá' Xanžon'." ³Bi we'le latje no benne' gon láže'le' le'e, dan' bi žin že na' kate' yelá' Jesusen' cha' bi la' lawgak benne' zan zga'ale, benne' ka' wží'igake' che Dios, na' la' law bennen' yoe'e da' xiwe', bennen' wsé Dios lo yi' gabíl. ⁴Bennen', lo yela' zka'n zen kwine', wsejwe' xnezgak, na' wží'e chegak yógo'te da' zej naken che Dios o da' zka'n zengak benách ka' lo yela' žape Dios ba la'ne chégake'. Ki gon bennen' na' zejte kwi'e ka Dios na'kze lo yodo' gan zoa latje che Dios, na' gon kwine' ka Dios.

⁵Žižejsá' láže'le bzenla' le'e da' ki katen' wzóalena' le'e? ⁶Na'a, nnézlele no Benne' žsejwe' xnez bennen' yoe'e da' xiwe', nich bi la' lawe' zga'ale kate' žinže že chien'. ⁷Ba žon žin da' ngache' che da' naken che da' xiwe', san ne zoa Bennen' žsejwe' xnez bennen' yoe'e da' xiwe' ga žinže že yekwás kwin Bennen' žsejwe' xneze'. ⁸Naž la' law benne' yoe'e da' xiwe', na' Xanžo Jesús, Benne' Criston', wléj wchochje' le' len be' da' zžožen žoe'e, na' wžia yi'e le' len yela' baní' che že yel'é'e. ⁹Katen' la' law bennen' yoe'e da' xiwe', len yela' wak che da' xiwe' la' lawe'. Len yela' wak che da' wen laže' gone' da' zan yela' wak zen, na' da' zan da' gak biá'gaken, na' da' zan da' góngaken ga yebánglekle benách ka'. ¹⁰Len yela' wak

che da' wen laže' gone' ki lawgak benne' ka' kwia yí'gake' dan' bi wzí' lo ná'gake' dot láže'gake' da' naken dot da' li, nich yelá'gake'. ¹¹Che len Dios we'e latje gaken ché'gake' to da' žonen yela' wak da' gon láže'len lé'gake' nich chejlé'gake' da' wen lažen'. ¹²Ki gaken nich bá'ga'gak zia yógo'te benne' ka' bi bejlé'gake' da' naken dot da' li, san wyáz láže'gake' da' kegle.

Benne' ka' wžekze Dios nich yelá'gake'

¹³Le'e, lježto' ka', na' nži'il Xanžon' le'e, žala' yé'tezto' Dios: "Žóžkeno'" ni'a che da' naken chele, dan' ba wžekze Dios le'e ža ni'te nich yelale ni'a che da' žon Dios Be' La'y, nich gakle dot chawe' law Dios, dan' žejle'le da' naken dot da' li. ¹⁴Nich gaken ki chele, Dios na'kze bliže' le'e, nich gak gónlenle Xanžo Jesús, Benne' Criston' tzen lo bani' chie'. Ki gaken ni'a che diža' chawen' da' zchaljton'.

¹⁵Che len, lježto' ka', le soa choch, na' le gape chi'i diža' da' bsédlele, dan' bcháljento' le'e, na' bzojton' chele le'e yiche. ¹⁶⁻¹⁷Znablto' Xanžo Jesús, Benne' Criston' len Xažo Dios, gon chawe'e le'e, na' gone' ga gakle choch kan zej nak yógo'te da' zej naken chawe', da' ka' žonle, na' kan zej nak yógo'te diža' chawen' da' zchaljle. Lekze' nži'ile' žo'o, na' benne' chežo da' žeyón zénteze žo'o, na' da' zej naken chawe' da' žxen láže'žo si'žo, da' ka' gonze Dios chežo.

3

Da' žala' nnablžo Dios

¹Yetoze, lježto' ka', le wchajlen Dios, na' le nnable' gáklene' neto', nich gak wchaljto' che Benne' Criston' nga, nich se xtiža' Xanžon', na' gápégak benách ka' dižan' ba la'ne, na' nich gaken nga kan goken gan zoale le'e. ²Lekza' le nnable' yeslé' neto' lo na'gak benne' wen da' zinnj ka', dan' bi žejle'gak yógo'te benách ka' che Dios. ³Na'a, dan' žon Xanžon' kan zñne', gon choche' le'e, na' gape chi'e le'e, nich bi cho'le le'e lo na' da' xiwe'. ⁴Žxen láže'to' Xanžon' kan nak chele, gonle da' ki da' ba wnnablto' le'e, kan ba žonlen. ⁵Znablto' Xanžon' wsé'e láže'le nich ži'izelele Dios, na' gakle zen láže' kan gok Benne' Criston'.

Kan žon byenen gonžo žin

⁶Ni'a che la Xanžo Jesús, Benne' Criston', zchí'leto' le'e, lježto' ka', nich kwasle gan zej nmita' lježžo ka' kon želdaze' bi be žin žóngake'. Le gon kan nak da' bsedlto' le'e. ⁷Nnězkelele žala' gonle kan žonto' neto', dan' bi wdázeto' bi be žin žonto' neto' gan zoale. ⁸Bi bdawto' da' bénnzele cheto', san lo yela' že' zede, na' lo yela' žedó láže', bento' žin lawe' ža, na' yele, nich bi wsaka' zi'to' nitole le'e. ⁹Ki bento' nich gaktó' lawle le'e ka' to da' zloe'elen le'e kan žala' gonle le'e, la'kze nzi' lo na'to' nnablto' le'e bi da' gonle cheto'. ¹⁰Lekza' katen' wzóalento' le'e, bchi'leto' le'e ki, da' zñnan: "Ča' bi žénele no benne' gone' žin, bi gonle da' gawe'." ¹¹Kite'ze zñnato' dan' ženlto' nníta' lengak benne' ka' le'e, benne' ka' kon želdaze', bi be žin žóngake'. ¹²Ni'a che Xanžo Jesús, Benne' Criston', zchí'leto' benne' ka' žóngake' ki, na' zzejni'ילו' lé-gake' góngake' žin lo yela' zbez chawe'do', nich gak gáwgake' da' naken ché'gakkze'.

¹³Na'a, lježto' ka', bi soa žile, gónteze da' nak chawe'. ¹⁴Ča' no benne' bi gone' kan zñna xtiža'to', da' zzojto' le'e yiche ni, le gon ga gak bia' bennen', na' bi gónlenle le' tzen nich yedoe'ele'. ¹⁵Bi žala' géklele nake' benne' bi zle'ele' le'e chawe', san le wsá' láže'e le' ka' lježkze.

Pablo znnable' Dios gon chawe'e lježe' ka'

¹⁶Znablto' Xanžon' wká'n žíteze' yichj láždo'le lo yógo'te da' žonle, na' soálene' yógo'tele. Lekze' zzoa žie' yichj láždo'žo.

¹⁷Neda', Pablo, len na'kza' zzoja' da' ni le'e yiche: žapa' le'e "Padiox" na' naken to da' nak bian' yógo'te yiche ka' žsela'a. Kite'ze zzoja' le'e yiche. ¹⁸Znabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e yógo'tele le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' NEŽW DA' BSE_{LA}' PABLO
CHE XKWIDE' TIMOTEO

Pablo ži'e "Padiox" xkwide' Timoteo

^{1,2} Neda', Pablo, Žapa' le' "Padiox" ljéža'do' Timoteo. Nako' ka zi'nkza' dan' benleno' neda' tzen žin che Dios. Naka' wbás bsela' Jesús, Benne' Criston' dan' naken da' wnnakze Dios, Bennen' žeslé' žo'o, na' lezka' da' wnnakze Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' žxen láže'žo. Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', lo yela' ži'i láže' chie' gon chawe'e le', na' yeyache' láže'le' le', na' wká'n žie' yichj laždo'o.

Pablo zchalje' che da' žsédgekle benne' wen laže' ka'

³ Žáta'yoela' le' gono' na'a kan góta'yoela' le' katen' wyá'a gan nbab Masedonia, nich ga'no' lo yež Éfeso, na' wchi'lo' baže benne' ka' ga' na' nich bi wsédgekle' to da' nyalen, ⁴ na' nich bi gápegake' ba la'ne diža' ka'ze ka', na' lagak da' zan kwe' xa xto'gak benách ka', da' ka' žóngaken ga že' láže'gak benách ka' da' dáche'ze. Da' ki bi žon chóchgaken benách ka' che Dios lo da' že-jlé'gake' chie' Le'.

⁵ Da' žénela' gon da' ni da' žapa' le', naken nich ží'igekle lježžo ka' ljéžgake' ka' dot láže'gake', na' gak chawe' da' zza' láže'gake', na' gak dot li laže' kan že-jlé'gake' che Dios. ⁶ Kan zej nak da' ki, baže benne' ka' bi bežójgake' chawe', san wyó'ogake' nez yoble, na' nzi' lo ná'gake' da' bi naken da' li. ⁷ Žénegekle' wsédgekle' benách ka' kan zej nak da' žsedle da' wnnakze Dios, la'kze bi žejni'igekle' da' ka' znnázegake', na' da' žon chóchgake'.

⁸ Žo'o nnezlžo da' wnnakze Dios naken chawe', cha' zkonlžon žin kan žala' gonžo. ⁹ Lezka' nnezlžo Dios bdixjwe' da' wnnakze', keže nich nna bian' benách chawe' ka', san nich nna bian' benne' ki: Benne' ka' zži'igake' che xtiža' Dios, benne' ka' bi žóngake' da' bsedle' Le', benne' ka' zžóagake' Dios cheja'ale, benne' ka' žóngake' da' zinnj, benne' ka' bi zka'n zéngake' Dios, benne' ka' zká'ngake' ka'ze da' naken che Dios,

benne' ka' žótgake' xa xná'gake',
benne' ka' žótgake' benách ka',
¹⁰ benne' ka' žóngake' da' kegle,
benne' byo ka' nniíta'lengake' la' ljež benne' byoze' ka',
benne' ka' zžángake' xkwide' ka' nich góte'gake' légakbe',
benne' ka' žon láže'gake',
benne' ka' žon chóchgake' xtiža'gake' kate' žon láže'gake',
benne' ka' zži'igake' che da' chawe' da' žsedlžo.

¹¹ Nnezlžo naken ki dan' bžin diža' chawen' chežo, da' benn Dios, Benne' la'y, chežo lo yela' ži'i laže' chie', dan' bdie' lo na'a wchalj'an.

Pablo ži'e Benne' Criston': "Žóxkeno'"

¹² Žapa' Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' žon choche' neda': "Žóxkeno'" dan' bxen laže'e neda', na' bzoe' neda' nich gona' xchine'. ¹³ Ki bene' la'kze neda' wnné ži'a chie' zga'ale, na' wžia laža' benách chie' ka', na' da' zan da' zia bena' chégake', san Benne' Criston' beyache' láže'le' neda', dan' benan' lo yela' bi žejni'il chia' katen' bi na' chejli'a chie' Le'. ¹⁴ Na'a, da' zenle'e nak da' bnezjw Xanžon' chia' lo yela' ži'i laže' chie', dan' žonen ga žejle'žo chie' Le', na' lezka' žonen ga nži'ilžo Jesús, Benne' Criston'.

¹⁵ Diža' dot da' li da' ni, da' zakan' si' lo na'gak yógo'te benách, na' znnan: "Jesús na'kze, Benne' Criston', ble'e yežlyó nga nich beslé' benách doła' ka'" na' beslé' neda' la'kze nakža' neda' benne' doła' ka' yógo'te benách yezika' ka'. ¹⁶ Che len beyache' laže'l Jesús, Benne' Criston', neda', benne' doła', na' bloe'ele' law kan nak yela' zen laže' zen chie', nich gaka' to da' žloe'elen benách ka' kan gata' yela' nban da' jejlí kanne chégake', cha' chejilé'gake' chie' Le'. ¹⁷ Na'a znnia': jGa'n zen Dios! jLe' znná biá'teze', na' batkle te chie'! Bi gak le'elžo-ne'. Nake' tličha'tekze Dios, Bennen' nnézkzele' yógo'te. jChie' Le' gákteze yela' žape ba la'ne, na' yela' zen, na'a ža, na' yógo'te ža da' zá'gaken! Ka'kze gaken.

¹⁸ Ži'na'do' Timoteo, zdia' lo no'o le' da' ni da' žsedla' nich gono' xchin Dios ka to benne' dot laže'e žeje' lo wdile, ka zej nak da' ka' wnnagak benne' ka' zga'ale kan gak chio', benne' ka' bcháljgake' da' bloe'el Dios légaké'. ¹⁹ Lo yela' žejle' chio' che Benne'

Criston' žala' gono' ki, nak dot chawe' yichj lazd'o, dan' ba bchixgekle baļe benách ka', benne' ka' bzóagake' da' žejle'žo che Benne' Criston' cheļa'ale. ²⁰Ki bengak Himeneo len Kantr, benne' ka' bdia' lo na' da' xiwe' nich wsédgekle' kan žala' góngake', nich biž nne zi'gake' che da' naken che Dios.

2

Da' žsedlen žo'o kan žala' wcháljlenžo Dios

¹ Che len da' naken blo da' zzejni'ila' benách ka' naken kan žala' wcháljlenžo Dios, na' kan žala' gáta'yoelžo Le', na' kan žala' nnablžo-ne' bi da' žiážjelžo, na' kan žala' ye'žo-ne': "Žóxkeno'." Da' ki žala' gonžo lo wlazgak yógo'te benách ka'. ²Lezka' žala' gonžo lo wlazgak benne' wmná bia' ka', na' lo wlazgak yógo'te benne' blo ka'. Ki žala' gonžo nich gak chawe' chežo, na' nich gak kwezžo cháwe'do'. Žala' gonžo ki lo yela' žejl'e' chežo che Dios, na' lo yela' li laže' chežo. ³Da' ni naken chawe', na' da' žaz laže' Dios, Bennen' žeslé' žo'o. ⁴Dios na'kze žénele' yelagak yógo'te benne' ka', na' žénele' gónbia'gake' da' naken dot da' li.

⁵Toze Benne' nake' Dios, na' toze Benne' žeyone' benách ka' toze len Dios, Jesús, Benne' Criston', Bennen' golje' benách. ⁶Lekze' bde kwine' lo yela' got, katen' besbaga' kwine' da' zia da' wbága'gak yógo'te benách ka' ni'a che doļa' da' wbága'gake'. Dios bloe'ele' law kan gok da' ni che Jesusen' katen' bžin ža chie' gote'. ⁷Kan nak da' ni, Dios bzoe' neda' nich wchaljan', na' nich gaka' wbás bseļa' Benne' Criston', nich wsedla' benách zi'to' ka' kan nak da' žejle'žo chie' Le', na' kan nak da' naken dot da' li. Zchalja' da' li, na' bi žon laža'a.

⁸Na'a, žénela' wcháljlengak benne' ka' Dios, na' gáta'yoegekle' Le' gáte'teze, zej nake' dot chawe', na' bi žžá'agake' ljéžgake' ka', na' bi ždiļ díža'gake'. ⁹Lezka', žénela' gákwgak no'le ka' da' naken binlo. Da' zej nak xtan da' žala' wloé'egekle' law zej naken yela' gaxjw laže', na' yela' nak li laže', na' kege da' zpá'gake' yichj lágwage', na' da' ka' zej naken oro, na' bga ka', na' laže' da' záka'le'en. ¹⁰Da' chawe' da' žóngake' wloé'elen da' zej nake', kan žon da' žák-wgake' da' naken binlo. Ki žala' gongak

no'le ka' zej nónbi'e Dios. ¹¹Žala' ga'ngak no'le ka' žize kate' no benne' byo ne žsedle' légake', na' gákgake' gaxjw laže'. ¹²Bi žonna' no'le ka' latje wsédgekle', na' bi nna biá'gake' benne' byo ka'. Žala' ga'ngake' žize gan zej ndobe benách ka' che Benne' Criston'. ¹³Ki žala' gaken dan' bzoe Dios zga'ale Adán, na' wdé na' bzoe' Eba. ¹⁴Adán na', bi ben láže'le da' xiwe' le', san zo'len', ben láže'len le'. Ka' goken, bži'i no'len' che da' bchi'lekze Dios légake', ¹⁵san yelá no'le cha' znnite'e xkwide' ka', na' cha' gónteze' kan nak tlebe len da' žejle'žo che Dios, na' gonen' len yela' nži'il, na' cha' gake' dot chawe', na' dot li laže'.

3

Kan žala' gakgak benne' ka' žape chí'igake' žo'o

¹Nak dot da' li dižan' dan' znnan: "Čha' že' laže' to benne' gake' benne' žape chí'e benách ka' che Benne' Criston', zdan laže'e to žin chawe'." ²No benne' žape chí'e benách ka' che Benne' Criston': Žon byenen bi soa no benne' gak bi da' mnie' chie'.

Žala' soa toze zo'le.

Žala' gake' ban laže'.

Žala' gake' dot li laže'.

Žala' gake' gaxjw laže'.

Žala' wi'e latje gan ga'ngak lježžo ka' žin-gake' liže'.

Žala' sáke'le' wsedle' benách ka'.

³Bi žala' gake' benne' že'je'.

Bi žala' gake' benne' snia.

Bi žala' dan láže'ze' si'e mežw.

Žala' gake' ži'i laže'.

Žala' gake' zen laže'.

Žala' gake' benne' bi zdan laže'e yela' gape.

⁴Žala' nna bi'e cháwe'do' benách ka' nnita'gake' liže'.

Zi'ne' ka' žala' góngakbe' kan znná xtiže'e.

Žala' gápegakbe' xágakben' ba la'ne.

⁵(i)Nakxkze gak to benne' gape chí'e benách ka' che Dios cha' bi žak nna bi'e cháwe'do' benách ka' nnita'gake' liže'?) ⁶Bi žala' gake' benne' ja' wzó lawtie' nake' tzen len Benne' Criston', nich bi tetle wká'n zen kwine', na' bi gak chie' kan gok che da' xiwe', dan' bka'n zen kwinen, na' Dios bchoge' chen kwia yin'. ⁷Benne' ka' bi zej nbáblene' benách ka' che Benne' Criston', žala' nne

cháwe'gake' chie' nich bi soa no benne' wzóe' le' cheja'ale, nich bi chejžeje' lo yelj che da' xiwe'.

Kan gągak benne' ka' nzi' lo ná'gake' gáklęgake' zo'o

⁸Łezka' benne' ka' nzi' lo ná'gake' gáklęgake' benách ka' che Benne' Criston':

Žala' gągake' dot li laže'.

Žala' góngake' kan znnágake'.

Žala' gągake' benne' bi že'j ka'.

Žala' gągake' benne' ka' bi zdąngake' yela' gape.

⁹ Žala' gape chi'igake' da' žejle'žo che Benne' Criston'.

Žala' gak dot chawe' yichj lądzo'gake'.

¹⁰ Žala' si' bia'le légake' zga'ale, na' naž si' lo ná'gake' gągake' benne' ka' gáklęgake' benách ka' che Benne' Criston', cha' bi zoa no benne' gak bi da' nnie' chégake'.

¹¹ Łezka', no'le che chégake' žala' gągake' dot li láže'gake', na' bi gągake' benne' wenné che lježe'. Žala' gągake' zen laže', na' gągake' dot chawe' lo yógo'te da' zón-gake'. ¹² Benne' ka' nzi' lo ná'gake' gáklęgake' benách ka' che Benne' Criston':

Žala' soa toze no'le che chégake'.

Žala' nna biá'gake' binlo zí'ngake' ka', na' benne' ka' mńta'gake' lížgake' ka'.

¹³ Žon byenen gaken ki, dan' nzi' lo ná'gake' latje gan gápegak benách ka' xtiža'gake' ba la'ne, cha' žongake' binlo žin da' žongake' žáklęgake' benách ka' che Benne' Criston', na' gągakže' benne' wechóg laže' kate' zcháljgake' kan nak da' žejle'žo che Jesús, Benne' Criston'.

Da' bgache' che da' zka'n zenžo Dios

¹⁴ Zzoja' diža' ki chio' le', la'kze žxen laža'a yedjwía' le' bayente. ¹⁵ Cha' wžela', zzoja' da' ki chio' nich nnezlo' kan žala' gono' lawgak benách ka' mńta'gake' liž Dios, benne' ka' zej nake' che Dios ban, na' zej nake' choch, na' zcháljgake' da' naken dot da' li. Zej nake' ka' yag ka' da' žóxgaken yo'o, na' ka' da' ka' žon chóchgaken ze'e.

¹⁶ Da' li, zenle'e nak da' bgache' che da' zka'n zenžo Dios, kan nyejw le'e yiche da' znnan: Dios bløe'e lawe', na' goko' benách.

Gok bia' nake' chawe' dan' wyo'e Dios Be' La'y.

Blé'egkle wbás ka' che ya'abá che Dios Łe'.

Wzé diža' kan nak chie' lawgak benách zi'to' ka'.

Bejle'gak benách ka' chie' Łe' lo yežlyó nga. Dios bchise' Łe' ža'le gan nake' blo.

4

Benne' ka' kwej yichjgake' da' žejle'žo che Jesús

¹ Kwáselo zchalj Dios Be' La'y, znné': "Ža ze lawte ža ka' bałe benách ka' wží'gake' che Benne' Criston'." Kwej yichjgake' da' žejle'žo chie' Łe'. Wzé nággake' xtiža'gak benne' ka' yó'ogake' be' wen laže' ka', na' wzé nággake' da' wsédgekle be' xiwe' ka'. ² Wzé nággake' xtiža'gak benách ka' zlóe'ezele chawe' kwingake', benne' ka' zcháljgake' da' wen laže'. Ba nzid lądzo'gake' nich bi yesbagan' légake' zia. ³ Ki naken, wséjwgake' xnezgak benne' ka' žénegekle' wchág ná'gake', na' wchi'igekle' benách ka' nich bi gąwgake' da' bnezjw Dios nich yebélenžon, da' gak gawgak benne' ka' žejlé'gake' che Dios, benne' ka' zej nónb'e da' naken dot da' li, na' žé'gake' Dios: "Žóxkeno'" kate' žawgaken'. ⁴ Chawe' zej nak yógo'te da' ben Dios, na' bi be žala' wzoažo cheja'ale cha' že'žo Dios: "Žóxkeno'" kate' žawžon. ⁵ Žsedle xtiža' Dios žo'o, Łe' yeyone' chawe' yógo'te da' žala' gawžo cha' wcháljlenžo-ne', na' nnablžo-ne' gon chawe'e da' gawžo.

Kan žežój chawe' benne' wen žin che Jesús

⁶ Cha' wsedlo' lježžo ka' da' ki, na' yežojo' chawe', na' gako' benne' wen žin li laže' che Jesús, Benne' Criston', na' gak bia' nsedlo' binlo kan nak che da' žejle'žo chie' Łe', na' kan nak da' chawe' da' žsedlžo, da' žape chi'on. ⁷ Bzoa cheja'ale diža' ka'ze ka' che yežlyó nga kan zej nak da' zchaljgak no'le gole ka'. Béntezze da' gonen ga gako' choch nich gono' kan žénele Dios. ⁸ Láte'ze yebélenlo' da' gono' da' gonen ga gakže wale ni'a no'o, san da' zen da' yebélenlo' da' gono' nich gako' wale lo da' naken che Dios. Da' ni naken da' yebélenlžo yežlyó nga, na' lezka' da' yebélenlžo ža ka' te yeza'žo yežlyó nga. ⁹ Diža' ni naken dot da' li, na' zakan' si' lo ná'gaken yógo'te benách ka'. ¹⁰ Che len, da' zenle'e žsaka' zi' kwínžo žonžo žin, dan' žxen láže'žo Dios ban. Benne' Criston' gote' nich yeslé' yógo'te benách ka'. Žeslé' benne' ka' žejlé'gake' chie' Łe'.

¹¹ Bchi'le, na' bsdle benách ka' nich gón-gake' da' ki. ¹² Bi žala' no benne' wzóe' le' chela'ale dan' nako' xkwide', san žala' gono' da' wlo'e'elen benne' ka' žejlé'gake' che Dios žala' góngake' kan žono' le'. Ki wlo'e'elo' lé'gake':

Len da' zchaljo', na' len da' žono',
kan nži'ilo' lježo' ka', na' kan yo'o Dios Be'
La'y,
kan žono' kan znno', na' kan nako' dot
chawe'.

¹³ Kate' ne zbezo' na' zejte la'a neda' gan zo', be' láže'teze goło' yiche la'y lawgak benách ka' nníta'gake' gan zo'. Bzejní'i-gekle' da' ni, na' bsdlen lé'gake'. ¹⁴ Bi wdío' ka'ze da' benn Dios chio', dan' benne' chio' kan wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wlá'z Dios kan gaken chio', katen' bxo'a ná'gake' le', na' benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', wnnábgekle' Dios gon chawe'e le'.

¹⁵ Bénteze da' ki. Be' láže'teze gono' ki, nich lé'egikle' yógo'te benách ka' kan zej žata' chio' da' ka' zej naken che Benne' Criston'. ¹⁶ Wdape chí'i kwino', na' wdape chí'i da' žsedlžo. Bénteze da' ki, na' cha' žono' ki, na' yeló' le', na' yelagak benne' ka' yéngikle' le'.

5

Kan žala' gon xkwide' Timoteo

¹ Bi tiło' benne' byo gole ka', san bzejní'i-gekle' ka' xakzo' ka'. Bzejní'il xkwide' byo ka' ka' bi' bíche'kzo' ka'. ² Bzejní'il no'le gole ka' ka' xna'kzo' ka'. Bzejní'il xkwide' no'le ka' ka' bi' zankzo' ka', nak dot chawe' da' zza' lažo'o.

³ Wdape ba la'ne no'le wzebe ka', no'le ka' da' li zej nake' no'le wzebe ka'. ⁴ Cha' zoa to no'le wzebe zej nníta' xkwide' chie' ka', o za'sóe' ka', žala' wsédgeklbe' góngakbe' kan žénele Dios, na' gáklengakbe' zga'ale benách ka' nníta'gake' lížgakbe' ka', na' yebí'igakbe' chegak xa xná'gakbe'. Da' ni naken chawe', na' da' žaz laže' Dios. ⁵ Na'a, no'len' da' li nake' no'le wzebe, na' nga'ne' toze', žxen laže'e Dios, na' dot ža dot yel zcháljlene' Le', na' znnábtezle' Le' ni'a chegak benách chie' ka', ⁶ san no'le wzebe na', no'len' žone' kan nak da' zdan laže'e, nake' ka' to no'le gat kate' ne zoe' nbane'. ⁷ Lezka', bchi'le benách ka' nníta'gake' gan zo', nich góngake' kan nak tlebe len da'

ki, nich bi gak nitó benne' bi da' nnie' chégake'. ⁸ Cha' zoa no benne' bi zwawe' lježe' ka', na' da' nakže blo, cha' bi zwawe' benách ka' nníta'gake' liže', na' zži'e che da' žejle'žo che Benne' Criston', na' nbága'že' zia ka' to benne' bi žejli'e che Dios.

⁹ Toze no'le wzebe na', no'len' ba zejže' ka' chonnalaj yiz, gak báblene' benne' ka' žáklengakle-ne', cha' bi bka'ne' benne' byo chie' nich sóalene' yetó benne' byo. ¹⁰ Žon byenen soa no benne' wzó'a lie' kan nak che no'le wzebe na' kan nak da' chawe' da' žone'. Gáklene-ne' cha' besgole' xk-wide' ka', na' cha' zwi'e gan ga'ngak lježžo ka' zá'gake' yež zi'to', na' zžingake' liže', na' cha' znezjwe' da' ye'j gawgak benách ka' che Dios, na' cha' žáklene' benne' ka' zžáka'gake', na' cha' žónteze' da' naken chawe'.

¹¹ No'le wzebe ka' bi na' zéjgake' chonnalaj yiz, bi žala' báblengake' no'le ka' žáklengakle-ne', dan' góngake' kan zdan láže'zegake', na' wží'igake' che Benne' Criston', na' yénegekle' wchág ná'gake' da' yoble. ¹² Cha' góngake' ki, na' bága'gake' doła' dan' wzóagake' chela'ale da' bejlé'gake' che Benne' Criston' zga'ale.

¹³ Lezka' gákgake' no'le za'wed ka', na' no'le kon želdaze' bi be žin žóngake', na' kégeze gákgake' za'wed, san lezka' gákgake' no'le wenné che ljéžgake' ka', na' gákgake' benne' wedile ka', na' nnágake' da' kegle.

¹⁴ Che len, zénela' wchág na' gak no'le wzebe ka' da' yoble, no'le ka' bi nápegake' zan yiz, na' yesgólgake' xkwide' ka', na' wsédgekle' binlo xkwide' ka' nníta'gakbe' yo'o che chégake', nich bi wé'gake' latje no benne' nnie' chežo, bennen' zži'e chežo žo'o, nolžo žejle'žo che Benne' Criston'. ¹⁵ Ki žala' gaken, dan' ba beyálgake' bale', na' žóngake' kan žénele da' xiwe'.

¹⁶ Cha' zej nníta' no'le wzebe ka' liž no benne' byo o no'le, benne' žejli'e che Benne' Criston', na' žala' gáklene' lé'gake', nich bi wsaka' zí'gake' benách ka' che Benne' Criston'. Ki gaken, benách ka' che Benne' Criston' gak gáklengake' no'le ka' da' li zej nake' no'le wzebe ka'.

¹⁷ Wdápeže ba la'ne benne' gole' ka', benne' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', na' znna biá'gake' binlo, na' wdápele'eže ba la'ne benne' gole

ka' žóngake' žin, benne' zžégake' diža' chawen', na' žsédgekle' benách ka'. ¹⁸Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Bi ko'o do žoa' bežen' zlejba' zoa' stribe." Lezka' znnan: "Benne' wen žin nake' zi si'e lajzwe'."

¹⁹Bi si' lo no'o da' znnan no benne' žesbage'e zia no benne' gole, benne' žape chi'e benách ka' che Benne' Criston', cha' bi zej nnita' chope chonne benne' ka' zzoa lígake' dan' bene'. ²⁰Benne' ka' žóntezgake' doła', bdíl-gake' lawgak yógo'te benách ka' che Benne' Criston' nich žébegak yezika' benne' ka' Dios. ²¹Ni'a che Xažo Dios, na' ni'a che Xanžo Jesús, Benne' Criston', na' ni'a chegak wbás che ya'abá ka', wbás ka' wžé Dios, zchi'la' le' gono' kan znagak diža' ki. Tlebe kan žala' wchi'a lažo'o benách ka', na' bi gapo' ba la'ne toze benne'. ²²Bi wxoate no'o nitó benne', bi gono' le' wen žin che Benne' Criston', nich bi bago'o tzen len le' doła' ni'a che da' žone' cha' gone' doła'.

²³Biž ye'jo' niszé. Dan' zdia' li'o žala' ye'jo' láte'do' xis uba wał nich ga'nen chawe'.

²⁴Doła' ka' da' zej nbaga' bałe benách ka' la' lawgaken zga'ale kate' žingake' gan wchi'a laže' Dios légake', na' te na' la' law doła' da' zej nbaga' yezika' benách ka'. ²⁵Lezka', la' law žin chawe' da' bengak benách ka', na' cha' bi nla' lawn, bi gak nitó benne' wkache'e to chi'ize žin na' da' bene'.

6

¹Yógo'te benne' ndo'w ka' žala' gapele'egake' ba la'ne benne' xángake' ka' nich bi gak no benne' nne xiwe'e che La Dios, na' che da' bsedle' Le'. ²Benne' ndo'w ka' cha' žejle'gak xángake' ka' che Benne' Criston', bi žala' wká'ngake' légake' ka'ze dan' zej nake' ljéžgake' ka'. Žala' góngakže' binlo xhíngake' dan' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' yebélengekle' žin chawen', na' Benne' Cristo na'kzen' nži'ile' légake'. Bsedle benách ka' nnita'gake' ga na' kan nak da' ni, na' bzejní'igekle'.

Da' zka'n zenžo Dios da' žebélenžon

³Cha' zoa no benne' žsedle' da' yoble, na' bi žsedle' diža' chawen' che Xanžo Jesús, Benne' Criston', dan' žsedlen žo'o kan žala' gonžo kan žénele Dios, ⁴zka'n zen kwin bennen', na' bi be nnezle'. Zdan laže'e diža' ka'ze ka' kan zej nak diža' zede ka',

na' diža' bizjw ka', da' ka' žóngaken ga zgé'egekle' benách ka' ljéžgake' ka', na' zdíl-lengake' légake'. Lezka' diža' ki žóngaken ga zne zí'gake' chegak ljéžgake' ka', na' zza' láže'gake' chégake' da' kegle. ⁵Lezka' žóngaken ga zdíl diža'gak benách ka', benne' ka' bi žejní'igekle', na' bi nzi' lo ná'gake' da' naken dot da' li. Žékgakle' gak sí'gake' mežw zen cha' gónlengake' tzen benne' ka' zka'n zéngake' Dios. Bkwas gan zej nnita' benne' ki. ⁶Da' zente naken da' žebélenžon kate' len yela' zen laže' zka'n zenžo Dios. ⁷Bi be bia'žo žo'o katen' bla'žo yežlyó nga, na' lezka', bi be yeywa'žo katen' yeza'žo yežlyó nga. ⁸Che len, cha' de da' gawžon, na' da' gákwžon, žala' chaz láže'žon. ⁹Benne' ka' zdan láže'gake' yela' gape, gak chégake' da' gonen ga bága'gake' doła', na' chéjgake' lo yelj che da' xiwe', na' lo yela' bi nnezle chégake' dan' láže'gake' da' zan da' den, da' ka' gon dítgaken légake'. Da' ki wžia' yí'gaken légake', na' góngaken ga gátgake' to chi'ize. ¹⁰Dan' zdan láže'gake' yela' gape, da' ni žonen ga žóngake' yógo'te da' kegle. Bałe benne' ka', dan' zdan láže'gaken', ba bsángake' da' bejlé'gake' che Benne' Criston', na' ba žak chégake' da' zan da' žsaka' zí'gaken légake'.

Benne' žone' xchin Jesús nake' ka' benne' žeje' lo wdile

¹¹Na'a le', benne' che Dios, bkwas gan žak da' kegle ki. Be' láže'teze gono' da' naken chawe', na' da' žénele Dios. Bejlé'teze che Benne' Criston', na' bži'il lježo' ka'. Be' laže' gako' zen laže', na' gaxjw laže'. ¹²Kan žon bennen' dot laže'e žeje' lo wdile, ben žin che da' žejle'žo che Benne' Criston', na' be' laže' bi wnito' yela' nban da' zejli kanne. Bliž Dios le' nich si'on. Chawe' gok da' bzoa lio' kan žejli'o che Benne' Criston', dan' wnnón' lawgak benne' zan, benne' zzoa lígake' dan' wnnón'. ¹³⁻¹⁴Ni'a che Xanžo Dios, Bennen' zej nbanlen yógo'te da' zej nnitan', na' lezka' ni'a che Jesús, Benne' Criston', Bennen' bzoa lie' da' nak chawe', da' wnné' kwáselo law Ponsio Pilato, zchi'la' le' gape chi'o da' ka' gož Benne' Criston' žo'o. Žala' gako' dot chawe', na' bi be gono' da' gonen ga no benne' nmie' chio'. Ki žala' gono' na' zejte ža la' law Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ¹⁵Kate' žin ža yelá' Jesusen', Dios wlo'e'ele' law Le'.

Dios nake' la'y. Toze' Le' yo'o lo ne'e dot yela' wnná bia', na' znná bi'e yógo'te benne' ka' znná biá'gake', na' nake' Xangak yógo'te benne' ka' zej nake' xangak benách ka'. ¹⁶Toze' Le' zóateze', na' zoe' lo bani' gan bi gak žin no benne' žakze chie'. Batkle bļe'el no benne' Le', na' bi gak no benne' le'ele' Le'. Chie' Le' gáta'teze da' žape Le' ba la'ne, na' yela' wnná bia'. Ka'kze gaken.

¹⁷Bchi'le benne' ka' zej nape' yela' wnni'a ža ni zoažo na'a, nich bi wká'n zen kwíngake', na' nich bi wxén láže'gake' yela' wnni'a na' dan' bi sóatezen. Žala' wxén láže'gake' Dios ban, Bennen' žónnli'e yógo'te da' žebélenžon. ¹⁸Bchí'i-gekle' góngake' da' naken chawe', nich chanže žin chawe' da' žóngake', da' naken to yela' wnni'a li laže'. Žala' wnézjwgake' late' chegak benách yache' ka', na' we' láže'gake' légage'. ¹⁹Cha' góngake' ki, na' wtóbgage' yela' wnni'a da' naken li laže', da' yebélengekle' ža ka' da' zá'gaken, na' gata' yela' nban li laže' chégage'.

Da' bchi'le Pablo xkwide' Timoteo

²⁰Ljéža'do' Timoteo, wdape chi'i da' nzi' lo no'o, na' bkwas gan zej nnita' benne' ka' zchaljgake' da' ka'ze, na' diža' ka' da' bi zej zakan', na' diža' bizjw ka', da' ka' zchaljgak benne' ka' znnázegake' žákgake' da' zenļe'e, na' žon láže'gake' kan zej nak da' ka' žóngake'. ²¹Baļe benách ka', benne' wzí' lo ná'gake' diža' ki, bchíxgekle' kan nak da' žejle'žo che Benne' Criston'.

Znabla' Dios gon chawe'e le'. Ka'kze gaken.

DIŽA' BEŽOPE DA' BSELA'

PABLO CHE XKWIDE' TIMOTEO

Pablo žape' "Padiox' xkwide' Timoteo

¹⁻² Neda', Pablo, žapa' le' "Padiox'" ljéža'do' Timoteo. Nako' ka zi'nkza' dan' benleno' neda' tzen žin che Benne' Criston', na' nži'ila' le'. Naka' wbás bseła' Benne' Criston' dan' žénele Dios gaka' ki, nich gak da' bchebe laže'e, wnezjwe' yela' nban da' zejli' kanne chežo, dan' zoałen Jesús, Benne' Criston'. Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le', na' yeyache' láže'le' le', na' wká'n žie' yichj lazdo'o.

Timoteo žala' wzóa libe' che Jesús

³ Kate' zcháljlēna' Dios žapa' Le' "žóxkeno'" kan nak chio' le'. Bi žsana' znnaba' ni'a chio' dot ža dot yel, law Dios, Bennen' žona' xchine' dot laža'a kan bengak xa wdé chia' ka'. ⁴ Kate' žejsá' laža'a kan wžežo', na' žak laža'a yele'ela' le', nich gak yebela' dot laža'a. ⁵ Žapa' Dios: "žóxkeno'" dan' bžin chia' diža' da' žonen ga žejsá' laža'a kan žejli'o che Benne' Criston' dot lažo'o. Xna' golo' Loida, na' xno'o Eunise, bejlé'gake' chie' Le' zgá'alegake' ka le', na' nnézkzela' lezka' le' žejli'o chie' Le' na'a.

⁶ Dan' naken ki, žsa'a lažo'o yesbano' da' benn Dios chio', dan' wzi'o katen' neda' bxoá na'a le', na' wnnabla' Dios bi da' gonne' chio'. ⁷ Dios Be' La'y, Bennen' benn Dios chežo, bi nake' to be' da' gonen ga žébežo, san bennkze' Le' Be' La'y chie' chežo. Dios Be' La'y na' žone' ga napžo yela' wak, na' ga nži'ilžo lježžo ka', na' ga znnabla' kwiržo. ⁸ Che len, bi yedoe'elo' wchaljo' che Xanžon', na' bi yedoe'elo' kan žak chia' neda', nyejwa' liž ya nga dan' žona' xchin Xanžon', san benlen tzen benne' ka' zzáka'gake' dan' zžéngkele' benách ka' diža' chawen'. Dios wnezjwe' yela' wak chio' nich gak gono' ki. ⁹ Dios na'kze beslé' žo'o, na' bliže' žo'o nich gakžo dot chawe'. Bi bliže' žo'o dan' zoa da' chawe' da' benžo žo'o, san bliže' žo'o dan' gónekzele' Le', na' dan' be' laže'e žo'o. Ža ni'te bzoe' ki chežo zga'ale kate' bi na' soa yežlyó nga, dan' nakžo che Jesús, Benne' Criston'. ¹⁰ Na'a, ba bla' dan' žonn Dios chežo, dan' bla' law ni'a

che Jesús, Benne' Criston', Bennen' žeslé' žo'o. Beké'e yela' wak che yela' got, na' bloe'ele' law gak gápežo yela' nban da' zejli' kanne, da' bi kwia yin', dan' nápežo ni'a che diža' chawen'.

¹¹ Benne' Criston' wžie' neda' nich wchalja' diža' chawen', na' nich gaka' wbás chie' nich wsedla' benách zi'to' ka'. ¹² Che len zzaka'a da' ka' da' žákgaken chia' nga, san bi žedoe'ela', dan' nónbi'a Bennen' žejli'a chie'. Nnézkzela' Le' nape' yela' wak nich gape chi'e da' bdia' lo ne'e na' zejte ža yel'é'e.

¹³ Diža' chawen' dan' benlon', dan' bchaljan', žala' gaken chio' to da' zloe'elen kan žala' wloe'elo' benách ka' kan žejle'žo che Jesús, Benne' Criston', na' kan nži'ilžo-ne'.

¹⁴ Wdape chi'i da' nak chawe', dan' nzi' lo no'o. Gak gono' ki len yela' wak che Dios Be' La'y, Bennen' zóalene' žo'o.

¹⁵ Ba nnézkzelo' kan bengak yógo'te benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Asia, wléj yichjgake' neda'. Fijelo, na' Hermójenes zej nbáblene' benne' ka'. ¹⁶⁻¹⁷ Znnabla' Xanžo Dios yeyache' láže'le' benne' ka' nníta'gake' liž Onesiforo, dan' ben choche' neda' zan chi'i. Katen' bla' neda' lo yež Roma, dot laže'e beyilje' neda', na' bežel-le' neda'. Bi bedoe'ele' ni'a chia' neda' dan' nyejwa' liž ya nga, nžeja' do ya. ¹⁸ Znnabla' Xanžon' yeyache' láže'le' le' ža na' žine' law Dios. Ba nnézkzelo' kan góklēne' žo'o, katen' wzoažo lo yež Efesó.

2

Timoteo žala' gakbe' ka to benne' žeje' lo wdile

¹ Na'a, ži'na'do', ben choch lazdo'o lo da' žonn Jesús, Benne' Criston', chio'. ² Da' benlo' da' bchalja' neda' lawgak benne' zan, benne' ka' zzoa lígaken', bden lo na'gak benne' ka' žóngake' kan znnágake', benne' ka' gak wséngkele' yezika' benách ka'.

³ Žala' soelo' da' wsaka' zi'gak benách ka' le' kan zzoelen to benne' nake' che Jesús, Benne' Criston', na' dot laže'e žeje' lo wdile. ⁴ No benne' žeje' lo wdile, bi chejchaze' da' ka' žongak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, nich chaz laže' bennen' wžie' le' nich gake' benne' chie' žeje' lo wdile. ⁵ Lezka', no benne' chaze' lo witje, bi be si'e cha' bi žitje' kan žala' gone'. ⁶ Benne' žaz ža'ne',

zga'ale' le' si'e che da' yelape'. ⁷Bsa' laže' da' ni da' žapa' le', na' Xanžo na'kze gone' ga chejni'ilo' yógo'ten.

⁸Bejsá' laže' kan goken che Jesús, Benne' Criston'. Golje', na' goke' za'só Dabí, na' wdé gote', bebane' lo yela' got. Ki z'na diža' chawen' da' zchaljan'. ⁹Dan' zchalja' diža' chawen', z'zaka'a da' žaken chia', na' zejte nyejwa' liž ya nga ka to benne' wen da' zinnj, san bi nyejw xtiža' Dios. ¹⁰Che len zoela' yógo'te da' ki dan' nži'ila' benne' ka' wžekze Dios, nich yelágake'. Jesús na'kze, Benne' Criston', žone' ga želagak benne' ka' nich si'gake' ban' li laže' chie'. ¹¹Naken káteze z'na da' ni:

Cha' nátlenžo Le', sóalenžo-ne' nbanžo.

¹²Cha' soelžo da' sáka'žo, nna biá'lenžo Le' tzen.

Cha' nnažo bi nónbia'žo-ne', Le' nne' bi nónbi'e žo'o.

¹³La'kze bi žonžo kan z'nažo, Le' žónteze' kan z'ne'.

Le' bi gak wché'e da' nakkze' Le'.

Benne' wen žin che Jesús, benne' žežoje' chawe'

¹⁴Bsa' láže'gak benne' ka' nni'a'gake' gan zo' kan zej nak da' ki, na' ni'a che Xanžo Dios bchi'i-gekle' nich bi tił díža'gake' kan zej nak diža' ka'ze ka'. Diža' ki žóngaken ga kwia yi'gak benne' ka' zzi' lo ná'gake' légaken. ¹⁵Be' láže'teze yežojo' chawe' law Dios nich gako' benne' wen žin bi žedoe'ele' ni'a che žin da' bene'. Žala' wkonlo' binlo žin diža' da' naken dot da' li. ¹⁶Na'a, bkwas gan zej nni'a' benne' ka' zcháljgake' da' bi zaka', na' diža' ka'ze ka', dan' žongak diža' ki ga góngakže' da' bi žénele Dios. ¹⁷Segak diža' ka' da' zcháljgake' kan žžen yižwé' nozo' da' žlan. Himeneo len Fileto zej nbáblene' benne' ka' zcháljgake' ki. ¹⁸Benne' ki bchíxgekle' kan nak da' naken dot da' li, dan' z'nágake' ba wdé ža žala' yebangak benne' gat ka', na' bže' zédgekle' bałe benách ka' na' zejte biž žejlé'gake' che Benne' Criston'. ¹⁹Da' ben choch Dios zóatezen, na' zoa to da' nak bian', dan' z'nan: "Dios nónbi'e benne' ka' zej nake' chie'." Lezka' z'nan: "Le kwas gan žak da' kegle, yógo'tele le'e nakle che Benne' Criston'."

²⁰To lo yo'o zen zej yo'o da' zej naken, kégeze oro, na' plat, san lezka' da' zej naken yag, na' yo. Z'konlžo balen žin kwáselo, na'

yebalen ga bi nak kwáselo. ²¹Nich gakžo kan zej nak da' ka' z'konlžo žin kwáselo, na' nich gak gonžo da' naken chawe', na' gakžo da' wkonle Xanžon' žin, žala' kwasžo gan žak da' kegle. Cha' gonžo ki, gakžo zi gonžo yógo'te žin chawe'.

²²Bzoa cheła'ale da' ka' žóngaken ga se laže' no benne' da' kegle kan nak da' žaken chegak xkwide' ka'. Be' laže' gako' chawe'. Ben da' žonen ga žejli'o che Benne' Criston', na' da' žonen ga nži'ilo' lježo' ka', na' da' žonen ga z'gá'nlenžo' lježžo ka' cháwe'do'. Kan zej nak da' ki, benlen tzen benne' ka' zcháljengake' Xanžon', ne nak dot chawe' yichj lázdo'gake'. ²³Na'a, lezka' bzoa cheła'ale diža' ka'ze ka', na' diža' da' bi zej zakan', dan' nnézkzelo' žóngaken ga zdil díža'gak benách ka'. ²⁴Benne' wen žin che Xanžon' bi žala' tił díža'lene' benách ka', san žala' gake' gaxjw laže' lawgak yógo'te benách. Žala' gak wsedle' benách ka', na' gake' zen laže'. ²⁵Lo yela' gaxjw laže' chie' žala' wzejni'ile' benne' ka' z'ž'igake' che da' zchalje'. Cha' gone' ki, Dios gak wnezjwe' légake' latje yeyát láže'gake' nich gónbia'gake' da' naken dot da' li. ²⁶Ki yelágake' lo yelj che da' xiwe' gan zej nžeje', na' yeyákgake' chawe' nich góngake' kan žénele Dios.

3

Kan gaggak benách ka' ža se lawte ža ka'

¹Lezka' žala' nnezlo' da' ni: ža se lawte ža ka' sáka'le'egak benách ka'. ²Kate' ža ka' nni'a'gak benne' ka' góngake' ki: Ži'igekle' la' kwíngakze', na' dan' láže'gake' yela' gape.

Wkán' zen kwíngake', na' gon kwíngake' benne' blo ka'.

Nne zí'gake' che da' ka' zej naken la'y.

Wží'igake' che xá xná'gake'.

Gákgake' benne' bi chaz laže' ka'.

Bi góngake' kan žénele Dios.

³Bi ži'igekle' kan žala' góngake'.

Gákgake' benne' zižje laže' ka'.

Nnégake' che ljéžgake' ka'.

Bi nna bia' kwíngake', na' gákgake' benne' ža'a ka'.

Bi lé'egekle' chawe' da' naken chawe'.

⁴Gákgake' benne' wdé ljéžgake' ka', na' bi gá'ngake' chawe'.

Wl'oe'el kwíngake' ka' benne' zen ka'.

Ží'igekle' da' dan láže'gakze', na' kege Dios.
⁵ Włoé'el kwíngake' ka benne' ka' zej
 nónbi'e Dios,
 san bi soalen yela' wak che Dios légake'.
 Bkwas gan zej nnita' benách ka'. ⁶Łezka', lo
 yela' wen laže' chégake' chó'ogake' yo'o ka',
 na' gon láže'gekle' no'le bi nnezle ka' nich
 si' lo na'gak no'le ka' da' zśédgekle'. No'le
 ka' bága'gake' dola' zan, na' we' láže'gake'
 da' ka' dan láže'gakze', da' ka' bi zej za-
 kan'. ⁷Yénte'gekle no'le ka' diža' ka' da'
 wchaljgak benne' ka', san bi chejni'igekle'
 da' naken dot da' li. ⁸Kan gokgak Janes len
 Jambres, benne' ka' bží'igake' che Moisés,
 lezka' gaggak benne' ki, wží'igake' che da'
 naken dot da' li. Gákgake' benne' cho! láže'
 ka', na' chíxgekle' kan nak da' žejle'žo che
 Benne' Criston'. ⁹Bi be si'gakže', san gak
 bia' zej nake' benne' bi nnezle ka' lawgak
 yógo'te benách ka', na' gak chégake' kan
 gok chegak Janes len Jambres, benne' ka'
 bžia yi' Dios.

Da' bsa' laže' Pablo Timoteo

¹⁰Nnézkzelo' le' kan nak da' žsedla' neda'
 benách ka', na' da' žona'. Nnezlo' da'
 že' laža'a gona', na' kan žejli'a che Benne'
 Criston', na' kan naka' gaxjw laže', na' kan
 nži'ila' lježa' ka', na' kan zzoela' da' žak
 chia'. ¹¹Łezka' nnezlo' kan wžia láže'gak
 benách ka' neda', na' da' ka' wzaka'a, da'
 ka' gókgaken chia' lo yež Antiokia, na'
 lo yež Ikonio, na' lo yež Listra. Da' ka'
 wžia láže'gak benne' ka' neda' bzoelan', na'
 Xanžo Jesusen beslé' neda' lo yógo'te da'
 ka'. ¹²Yógo'te benne' ka', benne' žénegekle'
 gákgake' dot chawe' dan' zej nake' che
 Jesús, Benne' Criston', lezka' sáka'gake' da'
 ka' kwia láže'gak benách ka' légake'.

¹³Na'a, benne' wen da' zinnj ka', na'
 benne' wen laže' ka', góngakže' ki. Gon
 láže'gekle' benách ka', na' benách ka' gon
 láže'gekle' légake'.

¹⁴Na'a, wdape chi'i da' ka' nsedlo', na'
 da' wží' lo no'o, dan' nónbia'kzo' benne'
 ka' bsédgekle' le'. ¹⁵Katen' goko' xkwide',
 na' zejte na'a ža, nónbi'o da' ka' zej nyejwn
 le'e yiche la'y, da' ka' gak wzejni'igeklen
 le' nich yeló' dan' žejli'o che Jesús, Benne'
 Criston'. ¹⁶Yógo'te da' ka' zej nyejwn
 le'e yiche la'y Dios bzejni'ile' benách chie'
 ka', benne' ka' bzójkake' da' bchalj Dios.
 Da' ka' zej nyejwn le'e yiche zej zakan'

nich wsédgeklen žo'o, na' wloé'egeklen da'
 gonžo, na' yegó'ogaken žo'o nez chawe',
 na' wzejni'igeklen žo'o nich gakžo chawe'.
¹⁷Ki žóngaken, nich gak ban laže' no benne'
 nake' che Dios, na' nich gak gone' yógo'te
 da' naken chawe'.

4

¹⁻²Ni'a che Xažo Dios len Xanžo Jesús,
 Benne' Criston', zchi'la' le' wzenlo' benách
 ka' xtiža' Xanžon'. Łezke' wchi'a laže'e
 benne' ban ka', na' benne' gat ka', ža na'
 katen' yel'é'e nich nna bi'e. Be' laže' gono'
 da' ni, cha' žak chawe' chio'o bi žak chawe'.
 Lo yela' zen laže' chio', bloe'el dan' žongak
 benách ka', na' bsa' láže'gake', na' bzejni'i-
 gekle' kan nak dan' žsedlžo žo'o. ³Ki
 žała' gono' dan' žin ža katen' bi wzé nág-
 gake' da' chawe' da' žsedlžo, san yénegekle'
 ye'ngekle' da' žaz láže'zegake'. Wtóbgabe'
 chégake' benne' ka' wsédgekle' légake' da'
 zdan láže'zegake'. ⁴Wzóagake' che!a'ale da'
 naken dot da' li, na' si' lo nágake' diža'
 ka'ze ka'. ⁵Na'a, žała' gako' zen laže' lo
 yógo'te da' žono'. Bžóel da' wsaka' zí'gake'
 le'. Bzenle benách ka' diža' chawen'. Dot
 lažo'o ben žin dan' wlo'o Benne' Criston' lo
 no'o gono'.

⁶Kan nak chia' neda', ba bde kwina' lo
 na' Dios, na' za' gótgake' neda' dan' žona'
 xchin Dios, na' ža yezá'a yežlyó nga za'
 žinen. ⁷Kan žon no benne' dot laže'e žejje' lo
 wdiłe, lezka' bena' neda' žin, na' ba beyož
 bena' neda' dan' wlo'o Benne' Criston' lo
 na'a gona', dan' bena' kan nak tlebe len
 da' žejle'žo chie' Le'. ⁸Na'a za' si'kza' da'
 žała' si'gak benne' chawe' ka', dan' gonn
 Xanžon' chia' neda' ža na', na' nak chawe'
 kan zchi'a laže'e žo'o. Kege chia' nedza'
 gonnen', san lezka' gonnen' chegak yógo'te
 benne' ka' zej nži'ile' Le', na' dot láže'gake'
 želbeze' ža yel'é'e.

Da' bzoj Pablo kan žała' gon Timoteo

⁹Be' laže' yidtio' ga zoa' ni, ¹⁰dan'
 bsan laže' Demas neda', dan' nži'ile' da'
 žebélenle' yežlyó nga, na' wyeje' lo yež
 Tesalónika. Ben byenen wyéj Cresente gan
 nbab Galasia, na' lezka' wyéj xkwide' Tito
 gan nbab Dalmasia. ¹¹Toze Lukas zóalene'
 neda'. Bche' xkwide' Markos nich yidlenbe'
 le' tzen, dan' nakbe' gónlenbe' neda' tzen
 xchin Benne' Criston'. ¹²Bse!a'a xkwide'
 Tíkiko lo yež Éfeso. ¹³Katen' yido', bedjwá'

laže' yichan' dan' bka'na' lo yež Troas lo liž Karpo, na' lezka' bedjwá' yiche ka', na' da' nakže blo, yichen' da' naken yid.

¹⁴ Kantr, benne' wen yeso' ya ka', bene' chia' da' zan da' zia. Xanžo na'kze yebi'e chie' kan nak da' bene' chia' neda'. ¹⁵ Wdape chi'i kwino' che bennen', dan' zži'ij'e che da' zchaljžo.

¹⁶ Kate' da' nežw chi'i bla'a neda' lawgak benne' yolawe' ka', bi goklen nitó benne' neda', san bsan láže'gak yógo'te benách ka' neda'. Bi žénela' yebéj yichj Dios lé-gake'. ¹⁷ Xanžon' wzóalene' neda', na' ben choche' neda' nich yeyóž wchalja' xtiže'e nich yéngklen yógo'te benách zi'to' ka'. Ki goken, Xanžo na'kze beslé' neda'. Goken chia' ka belá' lo na'gak beže yixe' ka'.

¹⁸ Xanžo na'kze yeslé' neda' lo yógo'te da' kegle ka', na' gape chi'e neda' kate' žintia' gan zna bi'e Le' ya'abá che Dios. jGa'n zen Le' to chi'ize! Ka'kze gaken.

Pablo žape' "Padiox" benách ka' che Jesús

¹⁹ Wdape "Padiox" Prisila len Akila, na' lezka' benách ka' nníta'gake' liž Onesíforo.

²⁰ Bga'n Erasto lo yež Korinto, na' bka'na' Trófimo gan nbab Mileto dan' žake' yižwé'.

²¹ Be' laže' yido' ga zoa' ni zga'ale kate' žin byo' zag ka'. Eubulo, na' Pudente, na' Lino, na' Klaudia, na' yógo'te lježžo ka' nníta'gake' nga, žápegake' le' "Padiox."

²² Znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', sóalene' le'. Dios gon chawe'e le'. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BSELA' PABLO CHE
XKWIDE' TITO

Pablo žape' "Padiox" xkwide' Tito

¹Neda', Pablo, žapa' le' "Padiox" ljéža'do' Tito. Nako' ka zi'nkza' dan' bénlno' neda' tzen žin che Benne' Criston'. Naka' wen žin che Dios, na' benne' wbás bseła' Jesús, Benne' Criston'. Bsele'e neda' nich gona' ga chejle'gak benách ka' chie' Ľe', benne' ka' wžekze Dios, nich gónbia'gake' da' naken dot da' li kan žala' gon no benne' nónbi'e Dios. ²Ki naka' neda' dan' žxen laža'a ba nzi'a yela' nban da' zejlí kanne da' bchebe laže' Dios wnezjwe' chežo žo'o ža ni'te kate' bi na' gata' yógo'te da' zej nnitan', na' Ľe' žonkze' da' bchebe laže'e gonen'. ³Kate' bžin ža chen, Dios bløe'ele' law xtiže'e, da' bdien' lo na'a neda' wchaljjan'. Dios na'kze gože' neda' gona' ki. Nakkze' Ľe' Benne' Weslá chežo. ⁴Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' beslé' žo'o, gon chawe'e le', na' yeyache' láže'le' le', na' wká'n žie' yichj laždo'o.

Žin che Jesús da' žon Tito lo yežlyó Creta

⁵Bka'na' le' lo yežlyó Creta, nich wsó'o da' žiážjegekle benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' ga na', nich gágake' dot li laže', na' nich wnnito'o benne' gole ka' yógo'te yež ka', benne' ka' gape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' to to yež ka', kan ba goža' le' gono'. ⁶To benne' gole, benne' žape chi'e benách ka' che Benne' Criston':

Žala' gake' benne' bi žone' da' gak no benne' mie' chen.

Žala' soa toze zo'le'.

Žala' chejle'gak zi'ne' ka' che Benne' Criston'.

(Bi žala' góngakbe' da' gak no benne' mie' chen, bi nne' bi žóngakbe' žin, o zži'igakbe' che xa xná'gakbe'.)

⁷Bi žala' gone' da' gak no benne' mie' chie' kan žone' xchin Dios.

Bi žala' gake' benne' zide, o benne' ža'a, o benne' že'je', o benne' wediže diža', o benne' zdan laže'e yela' gape.

⁸Žala' wnezjwe' gan ga'ngak lježžo ka' želžine' liže'.

Žala' dan laže'e gone' da' naken chawe'.

Žala' gake' benne' žejni'ile'.

Žala' gake' benne' chawe'.

Žala' žebe' Dios, na' nna bia' kwine'.

⁹Žala' gape chí'e diža' da' li kan ba nsedle', nich gak wzejni'ile' benách ka' kan naken tlebe len da' chawe' da' žsedlžo, na' nich gak wzóa žie' benne' ka' zži'igake' chen.

¹⁰Ki žala' gak gone' dan' zži'igak benne' zan che xtiža'žo, benne' ka' zcháljgake' da' bi zakan', na' žon láže'gekle' benách ka'. Benne' zan, benne' žóngake' ki, zej nake' benne' judío ka', benne' ka' znnágake' žon byenen chog lo xpéla'gak benne' byo ka' da' nak bian' zej nzi'e xtiža' Dios. ¹¹Benne' ki, žon byenen wzóa žio' légake', dan' zchíxgake' yógo'te benách ka' nníta'gake' bíte'teže yo'o gan želyo'é'e, na' žsédgekle' da' bi žala' wsédgekle'. Ki žóngake' nich sí'gakze' mežw.

¹²To benne' wbáblene' benách Creta ka' gan zo', bennen' bchalje' lo wláz yodo' chégake', wnné':

Žon láže'tezgak benne' Creta ka'.

Žej nake' ka beko' yixe' snia ka'.

Žej nake' benne' za'wed, benne' wawle'e ka'.

¹³Da' ni da' bchalje' kan zej nake' naken dot da' li. Che len bdíl-gake' nich gak li laže' kan žejlé'gake' che Benne' Criston', ¹⁴na' nich bi wzé nággake' diža' ka'ze ka' da' zchaljgak benne' judío ka', na' bi góngake' kan znná benách ka' žala' góngake', benne' ka' bzóagake' chela'ale da' naken dot da' li.

¹⁵Yógo'te da' non Dios naken chawe' chegak benne' chawe' ka', san chegak benne' ka' bi zej nake' chawe', benne' ka' bi žejlé'gake' che Dios, bi be zoalen légake' da' naken chawe', san dot da' zej nake' naken sban, na' zejte da' zbek yichjgake', na' da' zza' láže'gake'. ¹⁶Znnágake' zej nónbi'e Dios, san da' žóngake' bi naken tlebe len dan' znnágake', dan' zej nake' benne' bi žaz laže' ka'. Bi žóngake' kan znnágake', na' bi gak góngake' nitó da' naken chawe'.

2

Žala' wsedlžo da' naken chawe'

¹Na'a, da' zchaljo' žala' gaken tlebe len da' chawe' da' žsedlžo.

²Bsedle benne' byo, benne' gole ka':

Žala' wcháljgake' diža' chawe' ka'.

Žala' gágake' benne' chawe' ka'.

Žala' gágkake' benne' žejní'igekle'.
 Žala' chejlé'gake' che Benne' Criston' dot
 láže'gake'.
 Žala' ží'igekle' ljéžgake' ka'.
 Žala' sóegekle' da' gak chégake'.
³Bsedle no'le gole ka':
 Žala' góngake' da' žaz laže' Dios.
 Bi žala' nnégake' che ljéžgake' ka'.
 Bi žala' yé'jgake'.
 Da' žóngake' žala' wsedlen da' nak chawe'.
⁴Bsedle xkwide' no'le ka'.
 Žala' ží'igeklbe' benne' byo che chégakbe',
 na' zí'ngakbe' ka'.
⁵Žala' gágkakbe' no'le žejni'ile.
 Žala' gágkakbe' no'le chawe' ka'.
 Žala' gape chí'igakbe' da' de lížgakbe'.
 Žala' gágkakbe' ži'i laže'.
 Žala' gápegakbe' ba la'ne benne' byo che
 chégakbe'.
 Žala' bi góngakbe' da' gonen ga no benne'
 nnie' che xtiža' Dios.
⁶Bsedle xkwide' byo ka':
 Žala' gágkakbe' xkwide' žejni'ile.
⁷Žala' góntezo' da' naken chawe', na' ki
 wloe'elo' légakbe' kan žala' góngakbe'. Kan
 žsedlo' žala' wloe'elen nako' li laže', na'
 gaxjw laže'. ⁸Žala' wchaljo' diža' chawe' ka'
 nich bi soa da' gak no benne' nnie' chen,
 nich yedoe'ele no benne' wži'e chen, na' bi
 gak nnie' chele le'e.
⁹Bsedle lježžo ka', benne' žejlé'gake' che
 Benne' Criston', na' zej nake' benne' ndo'w
 ka':
 Žala' gágkake' gaxjw laže' len xángake' ka'.
 Žala' góngake' yógo'te da' žaz láže'gak xán-
 gake' ka'.
 Bi žala' wží'igake' che xángake' ka'.
¹⁰Bi žala' wkache' lánkake' da' naken che
 xángake' ka'.
 Žala' wloé'el kwíngake' chawe' lo yógo'te
 da' žóngake'.
 Yógo'te da' žóngake' žala' wloe'elen nak
 chawe' xtiža' Dios, Bennen' beslé'
 žo'o.
¹¹Yela' ži'i laže' che Dios ba bla' lawn
 lawgak yógo'te benách ka' nich yelágake'.
¹²Len žsedlen žo'o biž žala' gonžo da' bi žaz
 laže' Dios, na' bi dan láže'žo da' naken che
 yežlyó nga, san žala' gakžo zen laže', na'
 gakžo chawe' ža ni zoaža na'a, na' gonžo
 kan žénekezele Dios. ¹³Žala' kwežžo da'

žxen láže'žo gonen ga gak yela' ba nez zen
 chežo, dan' gaken ža na' katen' la' law Jesús,
 Benne' Criston', lo baní' zen chie'. Nake'
 Dios zen, na' Bennen' žeslé' žo'o. Lekze'
 bchebe laže'e gone' da' ni. ¹⁴Lekze' bde
 kwine' lo wlazžo žo'o, nich beya'we' žo'o
 lo yógo'te da' bi naken chawe', na' žeyone'
 žo'o chawe' nich gakžo benách chie' ka', na'
 nich yénelžo gonžo da' naken chawe'.
¹⁵Bsedle da' ki, na' bzejni'ilen benne' ka',
 na' len yela' wnná bia' bdil-gake'. Bénteze
 ki, nich bi gak no benne' wka'ne' xtižo'o
 ka'ze.

3

Da' žala' gongak benách ka' žejlé'gake'
 che Jesús

¹Bsa' láže'gak lježžo ka' nich góngake'
 kan žnagak benne' ka' nzi' lo ná'gake'
 yela' wnná bia', na' benne' yolawe' ka',
 nich góngake' kan žna xtiža'gake'. Žala'
 sóatezgake' góngake' da' naken chawe'. ²Bi
 žala' nnégake' chegak ljéžgake' ka', na' bi
 žala' til' díža'gake' len légakbe', san žala'
 gágkake' gaxjw laže', na' dot li laže' lawgak
 yógo'te benách ka'.

³Lezka' žo'o, zga'ale gokžo benne' bi
 žejni'ile ka', na' bži'izo che Dios. Wdažo
 wnitlžo, na' gokžo ka' benne' ndo'w ka',
 dan' benžo da' bdan láže'žo, da' bi naken
 chawe', na' yezika' da' wyáz láže'žo. Lezka'
 benžo žo'o da' kegle, na' bge'elžo lježžo
 ka'. Bi blé'egekle benách ka' žo'o chawe',
 na' žo'o bi blé'elžo lježžo ka' chawe' tožo
 yetožo. ⁴Naž bla' law Dios, Bennen' žeslé'
 žo'o, na' nak bia' nake' dot chawe', na'
 nži'ile' yógo'te benách ka'. ⁵Beslé' žo'o,
 kege dan' zoa bi da' naken chawe' da'
 benžo žo'o, san dan' beyache' láže'le' žo'o.
 Beyone' žo'o chawe', na' bene' ga nakžo
 benne' kobe ka'. Napžo yela' nban kobe
 dan' zoalen Dios Be' La'y žo'o. ⁶Dios bsele'e
 Dios Be' La'y chežo dan' nakžo che Jesús,
 Benne' Criston', Bennen' žeslé' žo'o. ⁷Be'
 laže'e chežo, na' beyone' žo'o chawe' nich
 gata' yela' nban da' zejli' kanne chežo, dan'
 žxen láže'žo gonne' chežo.

⁸Da' ni da' zzoja' chio' le' naken dot da' li.
 Žénela' wsedlo' benne' ka' žejlé'gake' che
 Dios, da' ki, nich we' láže'gake' góntezgake'
 da' naken chawe'. Da' ni naken chawe', na'
 záka'le'en nich si' lo na'gak yógo'te benách.
⁹Na'a, bi go'o no benne' latje wchalje' da'

bi zakan', o we' laže'e kan zej nak lagak da' zan kwe' xa xto'gak benách ka', o wchalje' diža' bizjw ka', o tił diže'e kan nak che da' bchi'le Moisés. Da' ki bi zej zakan', na' bi gákļengaken nitó benne'.

¹⁰ Cha' zoa no benne' ga na', benne' žone' chope la'a benách ka' che Benne' Criston', te wsó'o laže'e to yetó chi'i, cha' bi yenle' chio', na' žala' yebejle-ne' gan zdoble. ¹¹ Nnézkzelo' to benne' žone' ki ba beyake' benne' bi nake' chawe', na' žone' doļa'. Ba nbage'e zia ni'a che dan' žone'.

Da' bzoj Pablo da' žala' gon Tito

¹² Kate' seļa'a Artemas o Tíkiko gan zo', ben byen yido' ga zoa' ni lo yež Nikópolis, dan' ba besyožan' ga'na' nga byo' zag ka'. ¹³ Senas, bennen' zdie' diža' da' zma benne' yolawe', na' Apolo, žingake' gan zoale le'e. Begó'o légake' nez len yela' žakļen, nich bi be yážjegekle'. ¹⁴ Bsedle lježžo ka' góntez-gake' da' naken chawe', nich gata' bi da' wnézjwgake' chegak benne' ka' zoa bi da' žiážjegekle', nich gak bia' ki zej nake' che Benne' Criston'.

Pablo len lježe' ka' zzélgake' diža' benách ka'

¹⁵ Yógo'te benne' ka' nníta'ļengake' neda' žápegake' le' "Padiox." Wdape "Padiox" benne' ka' nníta'gake' ga na', benne' ka' zej nži'ile' žo'o dan' žejlé'gake' che Dios. Znnabla' Dios gon chawe'e yógo'tele le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BSELA' PABLO CHE FILEMÓN

Pablo žape' "Padiox" Filemón

^{1,2} Neda', Pablo, žapa' le' "Padiox" Filemón. Lježžo, Timoteo žonlenbe' neda' tzen, na' nži'ילו' le'. Žono' le' xchin Benne' Criston' kan žonton' neto'. Lezka' žapa' "Padiox" zo'lo', Apia. Nake' no'le zanzo žejli'e che Benne' Criston'. Lezka' žapa' "Padiox" zi'no', Arkipo. Nakbe' che Jesús, Benne' Criston', ka to benne' žeje' lo wdile, na' žonbe' xchine' le' kan neto' žonton'. Lezka' žapa' "Padiox" benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' zdóbgake' lo ližo'. Nyejwa' liž ya nga dan' žona' xchin Jesús, Benne' Criston'. ³ Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le.

Kan žon Filemón dan' žejli'e che Jesús

⁴ Žejsá' láže'teza' le' kate' zchájlj'ena' Dios chežo, na' žápeteza' le': "Žóxkeno'." ⁵ Ki žona' dan' zžin diža' ga zoa' ni kan nži'ילו' Xanžo Jesusen', na' kan žejli'o chie' le', na' kan nži'ילו' yógo'te benách ka' ba wzie' le'. ⁶ Znnabla' Dios gone' ga gonle'e žin da' zchaljo' kan nak da' žejli'o che Benne' Criston', nich si'gak benne' ka' nníta'gake' ga na' yógo'te da' naken chawe', da' žonn Jesús, Benne' Criston', chežo lo yela' ži'i láže' chie'. ⁷ Žebela', na' zzi' zena' dan' nži'ילו' lježžo ka', na' beno' le', bicha'a, ga beyák láže'gak benne' ka' žejli'gake' che Benne' Criston'.

Filemón žala' yenit lawe' Onésimo, xk-wide' ndo'w chie'

⁸ Che len, la'kze nzi' lo na'a, dan' naka' wbás bseła' Benne' Criston', wchi'la' le' kan žala' gono', ⁹ žata'yoela' le' lo yela' ži'i láže' chia', na' naka' benne' gole, na' nyejwa' liž ya nga dan' žona' xchin Jesús, Benne' Criston'. ¹⁰ Žata'yoela' le' lo wláx xk-wide' Onésimo, xkwide'n' bena' ga beyakbe' che Benne' Criston', na' che len nakbe' ka zi'nkza' ga nyejwa' liž ya ni.

¹¹ Xkwide' ni, zga'ale bi be wzáka'be' chio', san na'a záka'be' chio' le', na' lezka' chia' neda'. ¹² Xkwide' ni žesela'a-be' gan zo'. Na'a, wdape-be' ba la'ne kan žapo' nedkza' ba la'ne, dan' nži'ila'-be'. ¹³ Gónela'

gá'nlenbe' neda' nga, nich lo wlazo' le' gonbe' xchina' kate' ne nyejwa' liž ya nga dan' zchalja' diža' chawen', ¹⁴ san bi be ženela' gona' da' bi naken da' žak lažo'o le', nich bi gon byena' gákleno' neda', san gak gákleno' neda' dan' ženekzlon'.

¹⁵ Bkwasljga xkwide' Onésimo gan zo' to chi'ido' nich yežinbe' to chi'ize gan zo'.

¹⁶ Na'a, biž gakbe' chio' ka to xkwide' ndo'w, san gakbe' chio' ka to bi' lježžo', dan' nakbe' bi' lježžo žejle'be' che Benne' Criston', na' nži'ילו-be'. Nakbe' ki chia' neda', na' žala' gákžebe' ki chio' le', kege ka lježžo', san ka bi' bicho'o žejle'be' che Xanžo Jesús, Benne' Criston'.

¹⁷ Che len, cha' nako' toze len neda', wdape-be' ba la'ne kan žapo' nedkza' ba la'ne. ¹⁸ Cha' bi da' zia benbe' chio' o cha' bi da' nbága'be' chio', wnnáteze neda' nbaga'an. ¹⁹ Neda', Pablo, len na'kza' zzoja' da' ni chio', znnia': nedkza' chizjwa' bi da' nbága'be', na' kege yapa' le': lezka' nbago'o le' chia' neda' yógo'te da' napo' dan' bena' neda' ga napo' le' yela' nban da' zejli' kanne. ²⁰ Ka'kze gaken, bicha'a. Cha' zoa da' yebélenlo' dan' nakžo che Xanžon', ben da' ba góta'yoela' le' dan' naka' bicho'o žejli'a che Benne' Criston', na' nich gono' ga yeyák laža'a.

²¹ Zzoja' da' ni chio', dan' žxen laža'a le', gono' kan znná xtiža'a, na' nnezla' gono' yelate' ka da' ba góta'yoela' le'. ²² Lezka' znnabla' le' wkwezo' gan soa' ližo', dan' žxen laža'a yežoja' liž ya nga, na' la'a gan zoale le'e dan' zchájljenle Dios, na' znnáblele-ne' lo wlaza' neda'.

Pablo zzoje' da' žapegake' "Padiox" Filemón

²³ Epafras žape' le' "Padiox." Nyéjwlene' neda' tzen liž ya nga dan' žone' xchin Jesús, Benne' Criston'. ²⁴ Lezka' Markos, na' Aristarko, na' Demas, na' Lukas, žapegake' le' "Padiox." Benne' ki žónlengake' neda' tzen žin che Benne' Criston'.

²⁵ Znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' ZZEJNI'ILEN BENÁCH
HEBREO KA'

Dios bcháljlene' žo'o lo na' Zi'nkze'

¹ Zan chi'i, na' da' zan kan ben Dios, bcháljlene' xa xto'žo ka' ža ni'te lo na'gak benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le'. ² Ža ni zoažo na'a, kate' ze lawte, Dios bcháljlene' žo'o lo na' Zi'nkze'. Dios wnnakze' gape Zi'ne' na' yógo'te da' zej naken chie' Le', na' lo na' Zi'ne' na', Dios bene' yežlyó nga. ³ Zi'ne' na' nake' ka to da' žsa'ni' len yela' bani' che Dios, na' kan nak Zi'ne' na' žloe'elen law dot da' nakkze Dios. Zi'ne' na' žonkze' ga nni'tezgak yógo'te da' zej den, žkonle' žin da' žnne' len yela' wak zen chie'. Katen' beyož bene' da' žeyón žo'o chawe' law Dios dan' beké'e doľa' da' nbága'žo, na' bejži'e kwit li ža che Dios, Bennen' ži'e žnna bi'e ža'le.

Zi'n Dios nakže' blo ka wbás che ya'abá ka'

⁴ Zi'n Dios nakže' blo ka wbás che ya'abá ka' che Dios, dan' nakže' blo da' lie' ka zej nak lagak wbás la'y chie' ka', kan bzoa Dios le' dan' nake' Zi'nkze'. ⁵ Dios batkle gože' to wbás che ya'abá chie' kan gože' Zi'ne', katen' wnné':

Nako' Le' Zi'na'.

Bloe'ela' law na'a naka' Xo'.

Batkle bchalje' che to wbás che ya'abá kan bchalje' che Zi'ne', katen' wnné':

Neda' naka' Xe',

na' Le' nake' Zi'na'.

⁶ Lezka', katen' Dios bzo'e' Zi'nkzen' lo yežlyó nga, na' wnné':

Yógo'te wbás che ya'abá yéngekle' xtiža' Le'.

⁷ Kan zej nak wbás che ya'abá chie' ka', wnné':

Zej nak wbás che ya'abá ka' ka' be' da' žaken.

Zej nak wbás wen žin chia' ka' ka' yi'.

⁸ Na'a, kan nakkze Zi'ne', wnné':

Gan ži'o žnna bi'o, nna biá'težo, Dios.

Nak chawe' kan žnna bi'o.

⁹ Nži'ilo' da' nak chawe', na' kege da' bi nak chawe'.

Che len neda', Dios chio', bdia' lo no'o yela' wnná bia',

na' bena' ga napžo' Le' yela' žebél

ka da' napgak lježo' ka'.

¹⁰ Lezka' wnné':

Le', Xan, katen' wzó law, beno' yežlyó nga, na' len na'kzo' beno' ya'abá.

¹¹ Te chégaken, san Le', zoakzo' to chi'ize.

Yógo'te da' ka' tébgaken kan zteb to laže',

¹² na' ka to laže' wto'bo' lé'gaken,

na' chó'ngakon' ka to laže' teb,

san Le', batkle wchá' kwino'

na' batkle te chio'.

¹³ Dios batkle gože' to wbás che ya'abá chie'

kan gože' Zi'ne', katen' wnné':

Wžé' kwita' li ža

kate' gonža' ga wzóa žibgak lawo'

benne' ka' bi žlé'egek'le' Le' chawe'.

¹⁴ Yógo'te wbás che ya'abá ka' che Dios zej

nake' be' wen žin ka' che Dios, na' bsele'e lé'gake' nich gáklengake' benne' ka' želágake'.

2

Bi žala' wzoažo cheľa'ale yela' žeslá

¹ Che len, žala' we' láže'le'ežo da' ba benlžo, nich bi wzoažo xtiža' Dios cheľa'ale.

² Dižan' da' bžinen chežo ža ni'te lo na'gak wbás ka' che ya'abá che Dios, naken dot

da' li, na' yógo'te benne' ka', benne' bi béngake' kan žnna dižan', Dios bsaka' zi'e

lé'gake' kan nak tlebe len da' béngake'.

³ Lezka' bi yelažo žo'o lo da' wsaka' zi' Dios žo'o cha' wzoažo cheľa'ale yela' žeslá

ni. Xanžo na'kze bchaljen' zga'ale, na' benne' ka' béngekle' chie' Le' bloé'egek'le'

žo'o naken dot da' li. ⁴ Lezka' Dios na'kze bloe'ele' žo'o naken dot da' li, dan' bene'

da' ka' zej nak bian', na' da' ka' žóngaken ga žebanlžo, na' da' zan yela' wak zen ka',

na' benne' chežo da' ka' zej naken che Dios Be' La'y kan gónekzele' Le'.

Dios bene' ga beyák Jesús kan nakžo žo'o

⁵ Dios bi bdie' lo na'gak wbás ka' che ya'abá chie' yežlyó da' zan', dan' žchaljto'

chen. ⁶ Na'a, kan nak da' ni, nyejw le'e yiche la'y da' wnná to benne' bzoa lien', katen' wnné':

Dios, žebanla' dan' že' lažo'o benách ka'.

Žebanle'ela' dan' žákleno' lé'gake'.

⁷ Beno' lé'gake' to chí'ido'ze yelate' gaxjw

ka zej nak wbás ka' che ya'abá chio'.

Bzo' chegak benách ka' yela' zen, na' yela' ba la'ne.

⁸ Bdio' lo ná'gake' yógo'te nich nna biá'gaken'.

Ka' naken, katen' bdie' lo ná'gake' yógo'te, bi be bka'ne' da' bi bdien' lo ná'gake', san

na' zejte na'a ža, bi zle'elžo yo'o yógo'ten lo ná'gake'. ⁹Nnezlžo da' goken che Jesusen'. Dios bene' ga goke' to chí'ido'ze yelate' gaxjw ka zej nak wbás ka' che ya'abá chien', dan' goke' benachze nich gote', na' wzake'e lo yela' got lo wlazgak yógo'te benách ka', dan' be' laže' Dios žo'o nich goken ki. Dan' ben Jesusen' da' ni, Dios bene' ga nape' yela' zen, na' yela' ba la'ne.

¹⁰Dios bene' yógo'te da' zle'elžo, na' žone' ga zej nmitan'. Dios bene' kan žala' gone' katen' bene' ga nak bia' nak Benne' Criston' Benne' Weslá li laže' ni'a che da' wzake'e. Ki ben Dios che Benne' Criston', Bennen' bene' yela' žeslá nich gak yechi'e benne' zan ya'abá che Dios. ¹¹Le' žeyón chawe'e benách ka' nich gákgake' che Dios. Benne' ka' žeyón chawe' Benne' Criston', toze nak Xágake', na' Xakze'. Che len, Zi'n Dios bi žedoe'ele' katen' zinne' zej nake' biche'e ka'. ¹²Ka nak da' ni nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

Wcháljlena' bicha'a ka' kan nako' Le', Dios. Ga zej ndobe benách chio' ka' goła' da' we lawa' Le'.

¹³Lezka' wnné':

Wxén laža'a Dios.

Ga yoble wnné':

Le wia neda' len zi'na' ka',
Benne' ka' benn Dios chia'.

¹⁴Che len, dan' zej nak zi'ne' ka' bela' žen, lezka' Benne' Criston' ben kwine' kan zej nake', na' golje' bela' žen. Ki bene' nich gok gote', na' ka' goken beké'e yela' wnná bia' che da' xiwe', dan' wzí' lo nan' goten benách ka'. ¹⁵Ki ben Benne' Criston' nich gok beslé' yógo'te benne' ka' gókgake' ka' benne' ndo'w ka' kate' ne zej nrite'e nbángake', dan' bžébegake' yela' got. ¹⁶Nak bia' bi bene' ki nich gáklene' wbás che ya'abá ka' che Dios, san nich góklene' benne' ka' zej nake' za'só Bran. ¹⁷Che len, ben byenen gok Benne' Criston' kan zej nak lježe' ka', nich gake' law Dios to bžoz blo, benne' žone' kan zinne', na' žeyache' láže'le' benách ka', na' lezka' nich gone' da' gon ga gata' lo ne'e yeké'e doła' da' zej nbaga' benách ka'. ¹⁸Na'a, dan' wzáka'kze Benne' Criston', na' dan' ben da' xiwe' da' gónelen gon ga bage'e Le' doła', che len nape' yela' wak gáklene' benne' ka', žon da' xiwe' da' žénelen gonon ga bága'gake' doła'.

3

Jesús nakže' blo ka Moisés

¹Che len, zi'na'do' ka', le'e na' nakle che Dios dan' bliže' le'e, le wia binlo kan nak Jesús, Benne' Criston'. Nake' wbás bsela' Dios, na' lezka' bžoz blo che da' nzi' lo na'žo. ²Jesusen' žone' kan znná xtiža' Dios, Bennen' bzoe' Le' latje chie', na' žone' kan ben Moisés, benne' bene' kan znná xtiža' Dios, da' bene' lawgak yógo'te benách ka' che Dios. ³Jesusen' nakže' blo ka Moisés na', nich ga'n zene' Le', kan nakže blo to benne' nak chie' to yo'o ka no benne' wen žin zoe' lo yo'on'. ⁴Yógo'te yo'o, zoa no benne' benen', san Dios bene' yógo'te da' zle'elžo. ⁵Da' li Moisés na' bene' kan znná xtiža' Dios lawgak benách ka' che Dios, san goke' ka to benne' wen žin, nich bdie' da' ka' wn-nakze Dios lawgak benách ka'. ⁶San Benne' Criston' nake' Zi'nkze Dios, na' žone' kan znná xtiža' Dios. Na'a benách ka' che Dios zej yoe'e lo ne'e Le'. Žo'o nakžo benách ka' che Dios cha' ga'nžo choch na' zejte ža ze lawte ža ka', kan žon chochžo lázdo'žo, na' kan žebélenlžo da' žxen láže'žo.

De latje gan yezi' láže'gak benách ka' che Dios

⁷Che len, nyejw le'e yiche kan wnná Dios Be' La'y, da' znnan:

Na'a, cha' žénlele da' zchalj Dios,

⁸bi gonle zide lázdo'le

kan bengak benne' ka' bží'igake' che Dios katen' gónegekle' si' biá'gake' Le' lo latje dach.

⁹Gónegekle xa xto'le ka' si' biá'gake' neda' la'kze blé'egekle' da' ka' bena' choplalj yiz.

¹⁰Che len bža'a benách ka' wnní'a'gake' ža na', na' wnní'a': "Zchíxtezgekle' kan zza' láže'gake'.

Bi žénegekle' yénegekle' da' žénela' gón-gake'."

¹¹Che len bža'a lé'gake', na' ben chocha' xtiža'a, na' wnní'a':

Bi chó'ogake' gan yezi' láže'gake' tzen len neda'.

¹²Le gape chi'i kwínle, zi'na'do' ka', nich bi gonle zide yichj lázdo'le nitole le'e, na' bi kwáslenle Dios ban, na' bi wsanle žejle'le che Dios. ¹³Na'a, le wzejní'il tole yetole yógo'te ža, kate' ne naken ža ni zoažo na'a, nich bi gon laže'le da' nak doła' le'e, na' bi gonle zide yichj lázdo'le nitole le'e.

¹⁴ Yógo'težo gónlenžo Benne' Criston' tzen cha' ga'nžo choch na' zejte ža ze lawte ža ka', kan wzó law žon chochžo kwınžo.

¹⁵ Ki žala' gonžo kate' ne zına xtiža' Dios:

Na'a, cha' ženlele chi'i Dios,

Bi gonle zide yichj lázdo'le,

Kan bengak benne' ka' bží'igake' che Dios.

¹⁶ ĵNoz benne' ka' béngekle' xtiža' Dios, na' bží'igake' chie' Le'? Yógo'te benne' ka' beběj Moisés lo yežlyó Egipto béngake' ki,

¹⁷ ĵNoz benne' ka' bža'a Dios légake' choplaj yiz? Gokgak benne' ka' béngake' doła', na' gótgake' lo latje dach. ¹⁸ ĵNoz benne' ka' Dios ben choche' xtiže'e, na' wnné' bi chó'ogake' gan yezi' láže'gake' tzen len Le'? Gokgak benne' ka' bi béngake' kan zına xtiža' Dios. ¹⁹ Na'a, žákbe'elžo bi gok chó'ogake' ga na' dan' bi bejlé'gake' che Dios.

4

¹ Na'a, kate' ne nga'n da' bchebe laže' Dios, gone' ga gak cho'ožo latje chie' gan yezi' láže'žo, žala' žebežo wnitžo latje cho'ožo ga na'. ² Benlžo žo'o diža' chawen' kan béngekle' légake', san dižan' da' béngekle' bi góklenen légake', dan' bi bejlé'gake' che Dios katen' béngeklen'. ³ Žo'o žejle'žo che Dios, na' cho'ožo latje chie' gan yezi' láže'žo. Naken kan wnná Dios:

Che len bža'a légake'

na' ben chocha' xtiža'a, wnnía':

“Bi chó'ogake' gan yezi' láže'gake' tzen len neda'.”

De latje cho'ožo gan yezi' láže'lenžo Dios tzen, la'kze beyož ben Dios xchine' ža ni'te katen' bene' yežlyó nga, na' ba bezi' laže'e.

⁴ Nyejw le'e yiche la'y da' zchaljen kan nak che ža gaže ža, da' znan: “Bezi' laže' Dios ža gaže ža lo žin da' bene'.” ⁵ Ga yoble znan: “Bi chó'ogake' gan yezi' láže'gake' tzen len neda'.” ⁶ Benne' ka' béngekle' diža' chawen' zga'ale, bi wyó'ogake' ga na' dan' bi béngake' kan zına xtiža' Dios. Che len, žala' cho'ogak benách yoble ka' ga na'.

⁷ Che len, lezka' bløe'el Dios to ža yoble, na' wnné': “na'a ža.” Ka' goken, kate' ba wdé yiz zan, na' bchalj Dios lo na' Dabí, kan nyejw le'e yiche la'y, da' znan:

Na'a ža, cha' ženlele da' zchalj Dios,

bi gonle zide lázdo'le.

⁸ Chela' ben Josué ga bezi' láže'gake', bi bchalj Dios wdé na' che yetó ža katen' yezi' láže'gak benách ka' tzen len Le'. ⁹ Che len, nga'n latje chegak benách ka' che Dios nich yezi' láže'lgengake' Le' tzen. ¹⁰ Benne' ka' chó'ogake' gan yezi' láže'gake' tzen len Dios, yezi' láže'gake' lo žin da' žóngake', kan bezi' laže' Diosen' lo žin da' bene' Le'. ¹¹ Che len, žala' we' láže'žo cho'ožo gan yezi' láže'lenžo Diosen' tzen. Bi žala' wží'izo che xtiže'e kan bengak benne' ka' bi bejlé'gake' che Dios, na' bi wyó'ogake' ga na'.

¹² Xtiža' Dios nakkzen ban, na' napkzen yeja' wak. Zchogžen ka žon to ya ntoche' da' ntocen' bežope la'al. Zchogen gan zej nžag be' nakkžo, na' da' zoa lo yichj lázdo'žo, ka nak to da' chazen ga žinten lo žit lo bin. Žonen ga nak bia' da' zbek yichjžo, na' da' zza' láže'žo. ¹³ Bi be gak wkáche'žo gan bi gak Dios le'elen'. Yógo'te da' benkze Dios nla' lawn, na' nžojen lawe' law law Dios. Lawe' Le' žon byenen wløe'elžo da' ka' da' benžo.

Ješús nake' Bxoz Blo, Benne' zente

¹⁴ Zoa chežo to Bxoz Blo, Benne' zente, Bennen' beyepe' ya'abá che Dios. Bennen' nake' Ješús, Ži'n Dios. Che len žala' ga'nžo choch lo da' nzi' lo na'žo. ¹⁵ Zoa chežo to Bxoz Blo, Bennen' gak yeyache' láže'le' žo'o kan nak da' žaken chežo, dan' ben da' xiwe' da' gónelen gon ga бага' Lekze' doła' dot kan žonen da' ženelen gonen ga бага'žo žo'o doła', san Jesusen', bi be doła' bene'. ¹⁶ Che len, dot láže'žo žala' bíga'žo gawze gan že' zına bia' Dios, Bennen' žáklene' žo'o, na' nnablžo-ne' yeyache' láže'le' žo'o, na' lo yeja' ži'i laže' chie', gáklene' žo'o kate' bi da' gaken chežo.

5

¹ Dios zbekze' no benne' žénele' ladjw benách ka', nich gake' bxoz blo, na' zzo'e' le' nich gone' da' ka' žone' law Dios lo wlawgak benách ka', na' nich wdé' law Dios da' ka' znéžjwgake', na' bia yixe' ka' žótgake' lo bkog la'y ni'a che doła' da' zej nbage'e. ² Bxoz blon', dan' žak chie' tlebe kan žaken chegak yógo'te benách ka', gak gake' zen láže' len benne' bi mnezle' ka', benne' ka' zchíxgekle'. ³ Dan' nak bxoz blon' benachze, che len žala' wdé' law Dios to bia yixe', bian' gote' lo bkog la'y, ni'a che doła' da'

nbága'kze' le', kan žone' ni'a che doła' da' zej nbaga' benách ka'.

⁴ Bi gak nitó benne' gon kwine' bχoz blo, san Dios zbie' no benne' žala' gake' bχoz blo, kan wzie' Aarón, bennen' goke' bχoz blo nežw. ⁵ Łezka' goken che Benne' Criston', bi ben kwine' Bχoz Blo, san Dios bzoe' Le' Bχoz Blo. Kan nak da' ni, Dios gože' Le':

Le' nako' Zi'na'.

Bzoa' Le' na'a.

⁶ Łezka' gože' Le' kan nyejw ga yoble, katen' wnné':

Le' náktezo' Bχoz,

kan gok Melkisedek bχoz.

⁷ Benne' Criston', katen' wzoakze' yežlyó nga, bcháljlene' Dios, na' góta'yoele' Le'. Wžéžeyi'e, na' wžeže' law Dios, Bennen' gok yeslé' Le' lo yela' got, na' Dios benle' chie' dan' bžebe' Dios dot laže'e. ⁸ La'kze goke' Zi'n Dios, bsdle' gone' kan zřna xřiža' Dios ni'a che da' ka' gókgaken chie', da' ka' wžake'e. ⁹ Katen' ba gok Benne' Criston' dot kan žala' gak Bχoz Blo, na' Dios bene' Le' Benne' žeslé' to chi'ize yógo'te benne' ka' žóngake' kan zřna xřiže'e. ¹⁰ Naž Dios bzoe' Le' Bχoz Blo kan gok Melkisedek na' bχoz blo.

Žon zož chežo wži'izo che Benne' Cristo

¹¹ Kan nak da' ni, žala' wcháljlento' le'e da' zan, dan' naken zede wzejni'ילו' le'e, dan' bi na' chejni'ilele. ¹² Ba wdé ža žala' gak wsédlele le'e benách ka' xřiža' Dios, dan' ba bénlele scha, san žon byenen no benne' wsedle' le'e da' yoble da' bi naken zede dan' ba nzi' lo na' no benne' zzo lawe' žejli'e che Benne' Criston'. Nga'nle ka to xkwide' že'ndo', bi'don' ne žáže'be' niže', na' bi gak gawbe' yela' waw choch. ¹³ No benne' žon byenen soa no benne' wsedle' le' da' bi naken zede, nake' ka to xkwide' ne žáže'be' niže'. Bi nsedle' kan nak tlebe len da' naken chawe'. ¹⁴ Yela' waw choch naken da' žawgak benne' ka' ba zej nake' benne' waje'ka', benne' ka' žónbia'gekle' da' naken chawe', na' da' bi naken chawe', dan' ba bkóngekle' žin yela' žejni'il chégage'.

6

¹ Che len, bi žala' wsédtezłžo da' ka' ba bsdležo katen' wzó lawžo ženležo kan nak che Benne' Criston'. Žala' gólžežo lo yichj lądžo'žo nich gakžo dot li laže' benách chie'

ka'. Bi žon byenen wsedležo da' yoble da' ka' bi zej naken zede:

kan žala' yeyát láže'žo, na'

kan biž žala' gonžo da' kegle ka', na'

kan žala' chejle'žo che Dios, na'

² da' ka' žsedležo kan žala' yezoažo nis, na'

kan žala' xoa na'žo benách ka' žejlé'gake'

che Benne' Criston', na'

kan yebangak benne' gat ka', na'

kan chog Dios chegak benne' wen da' zinnj ka' gátgake' to chi'ize.

Cha' ba nsedležo yógo'te da' ki bi žon byenen wsédželžon. ³ Ki gonžo cha' Dios gonne' žo'o latje.

⁴⁻⁶ ĆWak gonžo ga yeyát láže'gak da' yoble benne' ka' žebéj yíchjgake' Dios, na' zři'igake' chie' Le'? Cha' bžin bani' che Dios lo yichj lądžo'gake', na' cha' wži'gake' da' znejjw Dios, na' gókgake' toze len Dios Be' La'y, na' cha' wži'gake' diža' chawen' che Dios, na' yela' wak che da' za', na' cha' naž yebéj yíchjgake' Dios, na' wři'igake' chie' Le', bi gak gonžo ga yeyát láže'gake' da' yoble, dan' gaken kan wdá'gake' Zi'n Dios le'e yag kroze da' yoble, na' gon dítjgekle' Le' lawgak yógo'te benách ka'. ⁷ Benne' ka' žóngake' ki zej nake' ka' yežlyón' da' zzin' nis yejw da' zbixen lawlen zan chi'i. Cha' yežlyón' znejjwn da' yebéjengekle benne' ka' žá'ngaken', na' Dios žaz laže'benne, ⁸ san cha' zzoazen lba yeche', na' bisgá', na' nga'n ditjen, na' nbaga'n zia, na' ba naken da' wzeyžon.

Da' žxen láže'žo da' žonen ga zga'nžo choch

⁹ La'kze zchaljto' ki, lježto' ka', nži'ילו' le'e, na' žeklto' nakle ka' yežlyón' da' znéjwle'en, na' žebéjlenlele yela' weslá da' ba nzi'le. ¹⁰ Dios nake' chawe', na' bi gał laže'e žin chawe' da' benle, na' da' ka' benle dan' nži'ilele-ne', na' kan góklenle benne' ka' che Dios, na' zej žáklenle légage'. ¹¹ Na'a, žénelto' we' láže'le lježe' tole yetole, na' gonle ki na' zejte ža ze lawte ža ka', nich gata' chele dot da' žxen láže'le. ¹² Žénelto' bi gagle za'wed, san gonle kan žongak benne' ka' žejlé'gake' che Dios, na' kwezle žen laže', na' si'le da' ka' bchebe laže' Dios gonne' chežo.

¹³ Ki naken dan' ben choch Dios xřiže'e katen' bchebe laže'e bi da' wnejjwe' che Bran. Dan' bi zoa no benne' nakže' blo

ka Dios, che len ben choche' xtiže'e ni'a che la' kwinze'. ¹⁴ Ki wnná Dios: "Da' li gon chawa'a le', na' gona' ga chanle'e za'só' ka'." ¹⁵ Bran na' wleze' zen laže', na' gota' chie' da' bchebe laže' Dios wnezjwe' chie'. ¹⁶ Kate' to benne' žon choche' xtiže'e, žon chochen' ni'a che to benne' nakže' blo ka le', na' da' ni zzoa žin yógo'te diža' bizjw, dan' ben choche' xtiže'e. ¹⁷ Che len katen' Dios ben choche' da' bchebe laže'e gone', ben chochen' ni'a che la' kwinze'. Bene' ki dan' gónele' wlo'e'ele' benne' ka' žala' sí'gake' da' bchebe laže'e wnezjwe' ché-gake', nakkzen, na' to chi'ize že' da' bzoa lawe' gone'. ¹⁸ Dan' bchebe laže' Dios, na' dan' ben chochen', da' chopen ki batkle chá'gaken, na' kan nak chegak da' chopen ki, bi gak gon laže' Dios. Ki ben Dios nich gakkzen chežo to da' yeyón zen žo'o. Žxen láže'žo Le', gata' chežo da' zbez láže'žo dan' bzoen' chežo. ¹⁹ Dan' žxen láže'žon zzoa chóchtezen yichj láždo'žo, na' naken ka to do ya da' zzoa žin to barkw zen. Dan' žxen láže'žon žape chi'i Benne' Criston' ni'a chežo gan zoa Dios ya'abá, na' žen' lo latje la'y dan' zoaan xkóže'le laže' da' nałan' lo yodon' da' zoaan ya'abá che Dios. ²⁰ Wyó'o Jesusen' lo wlažžo žo'o gan zoa Dios ka to benne' zlo'e'ele' žo'o nez, na' Dios bzoe' Le' Bxoz Blo to chi'ize kan gok Melkisedek bžox blo.

7

Jesús nake' Bžox Blo kan gok Melkisedek

¹ Melkisedek goke' benne' wnná bi'e lo yež Salem, na' lezka' goke' bžox che Dios, Bennen' zente. Kate' ne zezá' Bran, zeyeje' wdé gok wdiłe katen' blej bchochje' benne' wnná bia' ka', na' bžoj Melkisedek na', na' bejchage' Bran na', na' wnnable' Dios gon chawe'e Bran na'. ² Bran na' bnezjwe' Melkisedek na' to kwe' che to chi kwe' che yógo'te da' wzi'e lo wdil'en'. Da' zejłás la Melkisedek na' znnan len diža' xiža': "Benne' Wnná Bia' Chawe'" na' lezka' nake' benne' znná bi'e lo yež Salem, da' znnan len diža' xiža': "Benne' Wnná Bia' Zka'n Žie'." ³ Bi nyejw le'e yiche da' znnan wnníta'gak xa xne'e, o xa xta'we' ka', na' bi nyejw ža golje' o ža gote', san nake' kan nak Ži'n Dios dan' nake' to chi'ize bžox blo.

⁴ Le wia nga, kan gok Melkisedek na' zen, dan' xazo Bran na'kze bnezjwe' chie'

to kwe' che to chi kwe' che da' wlejen' lo na'gak benne' wnná bia' ka', benne' ka' blej bchochje' lo wdil'en'. ⁵ Lo da' bžoj Moisés, Dios wnné' benne' ka' zej nake' za'só' Lebí, benne' ka' zej nake' bžox ka', sí'gake' to kwe' che to chi kwe' che da' zzi'gak benách Israel ka', la'kze zej nake' ljéžgake' ka', dan' yógo'tegake' zej nake' za'só' Bran na'. "Melkisedek na' bi nake' ljéžgake', san wzi'e to kwe' che to chi kwe' lo na' Bran na', bennen' wzi'e da' ka' bchebe laže' Dios wnezjwe' chie'. Lezka' Melkisedek na' wnnable' Dios gon chawe'e Bran na', ⁷ na' bi gak nitó benne' wzi'e che da' znnan: "Bennen' nakže' blo law Dios znnable' Dios gon chawe'e bennen' nakže' gaxjw." ⁸ Na'a, ža ni zoažo na'a, benne' ka' zzi'gake' to kwe' che to chi kwe' lo na'gak benách ka' lezka' zej nake' benách žátgakkze', san Melkisedek na', zoa da' znnan kan nak chie', da' znnan zoe' nbane'. ⁹ Na'a, gak nnažo kan nak che Lebí, na' chegak za'sóe' ka', benne' ka' zzi'gake' to kwe' che to chi kwe' lo na'gak benách ka', lezka' wdížjwgake' to kwe' che to chi kwe' katen' Melkisedek na' wzi'e to kwe' che to chi kwe' lo na' Bran na', xa gole wdé chégage'. ¹⁰ Ki naken dan' gak nnažo Bran na' ne noe'e Lebín', na' za'sóe' ka' li'e katen' Melkisedek na' bejchage' le', dan' bi na' gáljgake'.

¹¹ Benách Israel ka' zzi'gake' xtiža' Moisés lo na'gak bžox ka', benne' ka' zej nake' za'só' Lebín', gan lezka' nbab Aarón, bennen' goke' bžox blo nežw. Na'a, chela' gak yeyakgak benách ka' dot chawe' law Dios dan' žóngake' kan znná da' bchi'le Moisés na', bi gon byenen soa yetó bžox kan gok Melkisedek na', na' kege kan gok Aarón na'. ¹² Cha' bcha' Dios kan žala' gak bžox, na' žon byenen wché'e da' zchi'le' benách ka'. ¹³ Xanžon', Bennen' nyejw le'e yiche da' ki kan nak chie', nbabe' yetó kwe' za'só' Israel ka' naken da' nbab Lebín', na' che kwe' za'só' ka' gan nbab Xanžon', nitó benne' goke' bžox law Dios. ¹⁴ Naken ki dan' nak bia' golj Xanžon' lo kwe' ljež ka' Judá, na' Moisés na' bi bchalje' che Judá na' katen' bchalje' chegak benne' ka' žala' gágake' bžox ka'.

¹⁵ Nak bia' da' ni ni'a che da' žaken na'a. Kan gok Melkisedek na' bžox, ba bloe'e law yetó Bžox, Jesusen'. ¹⁶ Benne' ni, bi nake' Bžox dan' znná da' bsdle Moisés na' kan zej nak lježe' ka', san nake' Bžox dan' nape'

yela' wak che yela' nban da' batkle yeyožen.
¹⁷Nyejw le'e yiche la'y da' zzoa lin chie' Le',
 da' znnan:

To chi'ize nako' Le' Bxoz
 kan gok Melkisedek bxoz.

¹⁸Na'a, ba wdé che diža' golen' ka žala' gak
 bxoz, dan' bi wdapken yela' wak, na' bi
 be gok gonon. ¹⁹Dan' bchi'le Moisés bi
 gok yeyonen dot chawe' benách ka' law
 Dios. Na'a, ba wyó'o to da' žxen láže'žo da'
 nakžen chawe', da' žonen ga gak bíga'žo law
 Dios.

²⁰Katen' ben Dios ga nak Jesusen' Bxoz,
 ben choche' xtiže'e. ²¹Bi ben choch Dios
 xtiže'e katen' wžie' benne' ka' nich gák-
 gake' bxoz ka', san katen' wžie' Jesusen'
 nich gake' Bxoz, na' ben choche' xtiže'e, na'
 wnné':

Ben chocha' xtiža'a neda', Xano', wnná':
 "Bi wchá'a kan gona'.

To chi'ize nako' Le' Bxoz
 kan gok Melkisedek bxoz."

²²Che len, Benne' Criston' nake' Bennen'
 žone' ga nakkze dižan' da' zka'n chawe'
 dan' nakžen chawe' ka gok da' nežwn'.

²³Bxoz ka' gógkake' benne' zan, dan' bi
 gok gá'ngake' nga dan' gótgake', ²⁴san dan'
 zóateze Jesusen', to chi'ize nake' Bxoz, na'
 batkle gon byenen chaz no benne' latje
 chie' nich gake' bxoz. ²⁵Che len, to chi'ize
 gak Jesusen' yeslé' benne' ka' zbíga'gake'
 law Dios, ni'a che la Jesusen', dan' zóateze'
 nbane', na' znne chawe'e lo wlázgake' law
 Diosen'.

²⁶Ben byenen soa to Bxoz Blo ki chežo.
 Nake' la'y, na' dot chawe', na' bi žónlene'
 benne' doła' ka' tzen, san nakže' zen ka
 yógo'te da' žen' ya'abá che Dios. ²⁷Jesusen'
 bi nake' kan zej nak bxoz blo ka', benne'
 ka' nníta'gake' yežlyó nga, dan' ben byenen
 wdégake' žen law Dios tža tža. Bétgake'
 bia yixe' ka' lawe' Le' ni'a che doła' da' zej
 nbága'kze', na' wdé na' tlebe bégake' ni'a
 che doła' da' zej nbaga' benách ka'. Na'a, Je-
 susen', toze chi'i bdie' žen law Dios, katen'
 bde kwine' law Dios, na' blalje' xchenkze'
 ni'a che doła' da' zej nbaga' yógo'te benách
 ka'. ²⁸Lo da' bchi'le Moisés, benách ka' bi
 zej nake' dot chawe', zej nake' bxoz, san
 wdé bžin da' bchi'le Moisés ga ni, Dios ben
 choche' xtiže'e, na' bene' ga nak Ži'nkze'
 Bxoz Blo, dan' nake' dot chawe' kan žala'
 gak to bxoz che Dios.

8

Jesús nake' Bxoz Blo chežo

¹Na'a, kan nak da' ba wnnía', znnan ki:
 zoa to Bxoz Blo ki chežo, Bennen' wži'e kwit
 li ža che Dios gan ži'e, znná bi'e ya'abá.

²Le' žone' žin ka Bxoz Blo lo latjen' dan'
 naken dot la'y, dan' naken yodon' dan'
 bchis Xanžo Dios, na' kege benne' ka'. ³Dios
 zbie' yógo'te bxoz blo ka' nich wdégake'
 lawe' Le' da' ka' znéžjwgak benách ka', na'
 lezka' xchengak bia yixe' ka'. Che len ben
 byenen soa da' wdé Benne' Criston' law
 Dios. ⁴Chela' zoe' yežlyó nga, bi gake' bxoz,
 dan' zej nníta'teze bxoz ka' nga, benne' ka'
 zdégake' law Dios da' ka' znéžjwgak benách
 ka' kan znná da' bchi'le Moisés. ⁵Bxoz ki
 žóngake' žin che to da' žlóé'ezelen, dan'
 naken ka to bxin che dan' zoon ya'abá
 che Dios. Ki naken dan' wnná Dios katen'
 gože' Moisés gone' yo'o yiddon', na' wnné':
 "Bwia nga, ben yógo'te dot kan nak dan'
 blóe'ela' le' law ya'a na'." ⁶Na'a, Bxoz Blo
 chežo ni, žone' žin che da' záka'žen, na' ni'a
 che da' bene' Le' zoa chežo to diža' da' zka'n
 chawe' da' záka'žen, dan' zchaljen che to
 da' záka'žen, dan' bchebe laže' Dios gatan'
 chežo.

⁷Chela' wdape dižan' da' zka'n chawe' da'
 nežwn' dot yela' wak, bi ben byenen soa
 to diža' bežope da' zka'n chawen'. ⁸Na'a,
 Dios žlóe'ele' bi beyakgak benne' ka' dot
 chawe' lawe' Le' katen' bchalje' dan' nyejw
 le'e yiche la'y, da' znnán:

Le wía nga, znná Xanžo Dios: "Za'gak ža ka'
 katen' wzóa' to diža' kobe da' wká'n
 chawen',

dan' gónlena' benne' Israel ka', na' benne'
 Judá ka'.

⁹Bi gaken kan gok dižan' da' zka'n chawen',
 dan' bénlena' xa xtó'gake' ka',

ža na' bežwa' ná'gake',
 na' bebégaka'-ne' lo yežlyó Egipto.

Dan' wléj yichjgake' diža' chia' da' zka'n
 chawen',

neda' wléj yichjgaka'-ne'." Ki znná Xanžo
 Dios:

¹⁰"Che len, ki gak diža' da' wká'n chawen'
 dan' gónlena' benách Israel ka'

te ža ki." Ki znná Xanžo Dios:

"Wchiza' lo yichj láždo'gake' da' wchi'la'
 na' wzojan' lo yichj láždo'gake'.

Naž gaka' Dios chégake'

na' légake' gágkake' benách chia' ka'.

¹¹ Bi gon byenen no benne' wsedle' lježe',
na' nne':

Benbia' Xanžo Dios.

Ki gaken dan' gónbia'gake' yógo'tegake'
neda',

gan so law no benne' nake' gaxjw,

na' zejte no benne' nake' blo.

¹² Yeyache' láže'la' légage',

na' yenít lawa' da' kegle da' béngake',

na' biž chejsá' laža'a doła' da' zej nbage'e."

¹³ Katen' bchalj Dios che to diža' kobe da'
zka'n chawen', naken dan' ba bgole diža'
nežwn', na' za' te che dan' ba ngolen, na'
ba naken da' ba wdén.

9

*Latj la'y da' žen' ngaze, na' Latj La'y da' žen'
ya'abá*

¹ Na'a, kan nak dižan' da' zka'n chawe' da'
nežwn', wnníta'gak da' zchi'l ka' kan žala'
wká'n zenžo Dios, da' ka' bžágaken dižan'.
Latje la'y, da' bžagen dižan', goken che
yežlyo nga. ² Ki gok yo'o la'y na' da' goken
yid. Lo latjen' da' wžén' lawle, dan' nzin'
latje la'y, wnníta'gak da' ka' nwá'gaken yi',
na' bkog la'y gan bkwa'gake' yet xtildo' ka'
law Dios. ³ Xkóže'le laže' bežope dan' nalan'
lo yo'on', wzóa latjen' da' nzin' latje la'yte,
⁴ na' lo latjen' wzóa to bkog da' goken oro
gan bžéygake' yale, na' lezka' wzóa to kak
ga na', gan wyó'o dižan' da' zka'n chawen',
na' gow kak na' oro, na' loe'ele kak na'
wnníta'gak zíga'don' da' goken oro, gan
wyó'o yet xtildo' da' nzin' maná, len bar
che Aarón, dan' beyeklen ni'a ne'ndo', na'
lezka' jej blag ka', gan nyejw dižan' da'
zka'n chawen'. ⁵⁻⁶ Law kak na' wnníta'gak
chope wbás che ya'abá ka', da' ka' gókgaken
oro, na' zej nzin' kerubín che latje gan
bloe'e law Dios, na' zoagak xilgaken lawle
latje gan bde bžoz blo žen che to zíla'do'
ni'a che doła'. Ki bnníta' cháwe'gake' da'
ki. Žáztezgak bžoz ka' lo latjen' da' žen'
lawle, gan žóngake' žin chégage' che da'
zka'n zéngake' Dios. Bi gak wchalja' na'a
dot kan gokgak da' ki.

⁷ Lo latje bežopen', toze bžoz blo wyoé'e
toze chi'i twiz twiz, na' bi'e žen, da' bdien'
law Dios ni'a che doła' da' nbága'kze' le',
na' lezka' ni'a che doła' da' zej nbaga'
benách ka', doła' ka' béngake' da' bi
gókbe'egeklen'. ⁸ Dios Be' La'y zzejni'ile'
žo'o bi gok la'žo law Dios na'kze kate' ne

zkóngekle' žin lo latje la'yen' da' žen' lawle
lo yo'o la'y da' goken yid, da' bžagen diža'
nežwn' da' zka'n chawen'. ⁹ Da' ki zej naken
to da' zloé'ezelen da' žaken na'a ža. Da'
ka' bdégage' law Dios len žen chegak bia
yixe' ka', bia ka' bétgake' law Dios, bi gok
yeyóngaken yichj lázdo'gak benne' ka' dot
chawe', benne' ka' bka'n zéngake' Dios ki.
¹⁰ Da' ki bloé'ezegeklen kan nak chegak da'
we'j bdáwgake', na' kan žala' gon chawe'
kwíngake', na' che da' bsdeld Dios kan žala'
gak che beła' žen chégage'. Dios bnnite' da'
ki chégage' na' zejte ža žala' wché'e yógo'te
da' ka'.

¹¹ Na'a, ba bedjlá' law Benne' Criston',
Bennen' nake' Bžoz Blo che da' naken dot
chawe', dan' bla' lawn ni'a che da' bene'
Le'. Latje La'y gan wyoé'e Le' naken blo, na'
naken dot chawe', na' bi naken da' bengak
benách ka', na' bi naken che yežlyo nga.

¹² Na'a, ba wyó'o Benne' Criston' lo Latje
La'yen', da' žen' ža'le, kege len xchengak
beždo' ka', na' xchengak chibo ka', san len
žen chekze'. Toze chi'i wyoé'e lo Latje
La'yten', na' ka' goken, bene' ga belazo to
chi'ize. ¹³ Da' li, xchengak beže ka', na'
chibo ka', na' de chegak beždo' ka', bia
bžéygake'-ba' law Dios, da' ka' bchébgake'
lo yichjgak benne' ka' zej nbage'e doła', gok
yeká'gaken doła' ka' da' zej nbaga' benách
ka' nich yeyóngaken légage' chawe' lo
beła' žen chégage' kan nak che yela' yodo'
chégage'. ¹⁴ Na'a, xchen Benne' Criston'
gónle'ežen ki, dan' bde kwine' law Dios, na'
goke' dot chawe', na' Dios Be' La'y, Bennen'
zóateze', wzóalene' Le'. Na'a, xchen Benne'
Criston' žeyonen yichj lázdo'žo dot chawe'
lo da' ka' wbága'žo, da' ka' žóngaken ga gat-
gak benách ka'. Ki bene' nich gak bíga'žo
nich gonžo žin law Dios ban.

¹⁵ Che len Jesús, Benne' Criston', nake'
Bennen' ben choche' diža' koben' da' zka'n
chawe', dan' gote' Le', na' beké'e doła' da'
wbága'gak benách ka' kate' ne zoa diža'
nežwn' da' zka'n chawen'. Lezka' gote'
nich gak sí'gake' da' ka' bchebe laže' Dios
wnezjwe' chegak benne' ka' wží'e', da' ka'
zóatezgaken. ¹⁶ Kate' žat to benne', na' cha'
ba bzoje' le'e yiche kan žala' chísgake' da'
ka' wdape', žon byenen gak bia' ba nat
bennen' nich gak góngake' kan zžna dan'
bzojen'. ¹⁷ Kate' ba nat bennen', naž gak
góngake' kan zžna dižan', san kate' ne zoe'

nbane', bi gak góngake' kan znnan. ¹⁸ Che len, diža' nežwn' da' zka'n chawen' wzakan' dan' gok chochen ni'a che žen, da' zloe'elen zoa no benne' gote'. ¹⁹ Katen' Moisés bloe'ele' benne' ka' kan zej nak yógo'te xtiža' Dios, na' bešwe' žen chegak beždo' ka', na' chegak chibo ka', dan' nchixen nis, na' bešwe' to yixe'do' da' nzin' hisopo, na' yicha' zila' da' ne'jen xna, na' len da' ki bxi'te' žen dan' nchixen nisen' law yiche gan nyejw xtiže'e, na' lezka' lawgak benách ka'. ²⁰ Naž gože' légage': "Da' ni naken žen da' žon chochen dižan' da' zka'n chawe' da' bchi'le Dios žo'o gonžo kan znnan." ²¹ Lezka' Moisés bxi'te' žen na' lo latje la'y da' goken yid, na' lawgak yógo'te da' bkóngekle' žin lo latje la'y nich bka'n zéngake' Dios. ²² Kan znnan xtiža' Dios, yeláte'ze ka dachgak yógo'te žala' yeyón žen légaken chawe', na' cha' bi wlálgake' žen, bi yegá'a doła'.

Xchen Jesús, Benne' Cristo, žeká'an doła'

²³ Ki naken, ben byenen wzóa da' beyonen chawe' yodo' da' žen' yežlyó nga da' naken to da' zloe'ezelen kan nak dan' žen' ya'abá che Dios, san kan nak dan' žen' ya'abá che Dios, ben byenen soa to da' yeyonen chawe' benne' ka' chó'ogake' ga na', dan' záka'žen ka xchengak bia beždo' ka'. ²⁴ Bi wyó'o Benne' Criston' lo latje la'yen' da' bengak benách ka', dan' naken to da' zloe'ezelen kan nak dan' naken dot li laže', san wyoé'e le' ya'abá na'kze nich gak la' lawe' na'a law Dios lo wlažžo žo'o. ²⁵ Bxoz blo, bennen' zoe' yežlyó nga, žoe' latje la'yte twiz twiz žen chegak bia beže ka', san bi žon byenen cho'o Benne' Criston' zan chi'i nich got kwine' law Dios. ²⁶ Chela' goken ki, na' gon byenen saka' Benne' Criston', na' gate' zan chi'i ža ni'te kate' ne žata' yežlyó, na' zejte na'a ža, san na'a, kate' nak ža ze lawte ža ka', toze chi'i bla' lawe', na' to chi'ize bde kwine' law Dios, na' gote' nich beké'e doła' chežo. ²⁷ Kan žon byenen gatgak yógo'te benách ka' toze chi'i, na' te na' Dios wchi'a laže'e légage', ²⁸ lezka', toze chi'i got Benne' Criston', na' bde kwine' law Dios nich beké'e doła' da' zej nbaga' benne' zan. Na'a, la' lawe' da' bežo'pe chi'i, kege nich yeké'e doła', san nich yeslé' to chi'ize benne' ka' zbézgage' le'.

10

¹ Da' bchi'le Moisés žo'o goken to da' zloe'ezelen kan nak da' chawe' da' zan', na' bi goken dot kan naken. Che len, dan' bchi'le Moisés góngake' bi gok yeyonen benne' ka' dot chawe', benne' ka' blá'gake' law Dios twiz twiz, na' biá'gake' žen chegak bia beždo' ka', dan' bdétezegaken' law Dios. ² Chela' gok yeyonen légage' dot chawe', na' bi bdétezgage' žen na' law Dios, dan' benne' ka' ba beyákgake' dot chawe' biž gákbe'egekle' zej nbage'e doła'. ³ Žen na' da' bdégage' law Dios twiz twiz benen ga bejsá' láže'gake' zej nbage'e doła'. ⁴ Ka' goken dan' xchengak beže ka', na' chibo ka', bi gok yeká'an doła'.

⁵ Che len, kate' bla' Benne' Criston' yežlyó nga, gože' Dios kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

Bi žénelo' wdé no benne' žen chegak bia beže ka' lawo' Le', san beno' ga naka' neda' benachze.

⁶ Bi žaz lažo'o wzéy no benne' bia beže ka' lawo', o wdé no benne' xchengakba' lawo' ni'a che doła'.

⁷ Naž wnnía': "Zoa' neda' nga nich gona' kan žénelo' Le', Dios.

Naken kan nyejw le'e yiche la'y kan gaken chia'."

⁸ Dan' nyejw zga'ale znnan: "Bi žénele Dios wdé no benne' žen chegak bia beže ka' lawe' Le'." Da' ni zloe'elen žo'o biž žaz laže' Dios da' ni, la'kze lo da' bchi'le Moisés gož Dios légage' góngake' ki. ⁹ Wdé na' znnan: "Zoa' neda' nga nich gona' kan žénelo' Le', Dios." Da' ni zloe'elen žo'o žeká' Dios dan' bdégage' lawe' Le' zga'ale, na' zzo'e' latje chen da' bde Zi'nkze' lawe'. ¹⁰ Na'a, Dios žeyone' žo'o dot chawe' dan' ben Benne' Criston' kan žénele Dios katen' bde kwine' lawe' Le' lo wlažžo žo'o, na' gote' toze chi'i.

¹¹ Da' li yógo'te bxoz ka', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, zžégage' tža tža, na' žóngake' xchingake', na' tlebe kan žón-gake', na' zan chi'i zdégage' xchengak bia beže ka' law Dios, dan' bi gak yeká'an doła'.

¹² Na'a, Benne' Criston', toze chi'i, to da' bdie' to chi'ize law Dios ni'a che doła', na' naž beži'e kwit li ža che Dios, ¹³ ga na' zbeze' ža gon Dios ga benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe' wzóa zfbgake' lawe' Le'. ¹⁴ Ni'a che toze da' bdie' law Dios, to chi'ize bene' ga

zej nak benne' chie' ka' dot chawe', na' bdie' légake' lo na' Dios. ¹⁵ Lezka' Dios Be' La'y zzoa lie' da' wnné' zga'ale, na' nyejwn le'e yiche, zrne':

¹⁶ Ki gak dižan' da' wká'n chawen' da' gónlena' légake'

Te ža ki. Zna Xanžo Dios:

“Wchiza' xtiža'a lo yichj lázdo'gake', na' wzojan' lo yichj lázdo'gake'.”

¹⁷ Wdé na' wnné':

Biž chejsá' laža'a doła' da' wbága'gake', na' zia da' bégake'.

¹⁸ Che len, cha' ba begá'a doła', biž žon byenen bi da' wdežo law Dios ni'a che doła'.

Gak biga'žo law Dios

¹⁹ Na'a, zí'na'do' ka', gak biga'žo law Dios dot láže'žo ni'a che xchen Jesús, Benne' Criston'. ²⁰ Chéjlenžo to nez kobe, da' naken li laže', dan' bzoa Benne' Criston', dan' zžinen xkóže'le lažen' da' bsejwen gan gak chó'ogake' latjen' da' nakten la'y, dan' nnažo, nezen' dan' bsaljwe' chežo dan' bdie' beła' žen chekze'. ²¹ Jesusen' nake' Bxoz zente chežo, na' zna bi'e benách ka' che Dios. ²² Che len gak biga'žo law Dios dot láže'žo, na' lo yela' žxen laže' chežo, dan' žejle'žo che Benne' Criston', dan' ba beyone' yichj lázdo'žo dot chawe', nich bi yesbaga' lázdo'žo žo'o zia, na' beyone' beła' žen chežo dot chawe' len to nis da' záka'le'en. ²³ Žala' soa chochžo, na' bi gak chope láže'žo nak da' žxen láže'žo che da' nzi' lo na'žo, da' bchebe laže' Dios gonne' chežo, na' Le' žone' kan zrne'.

²⁴ Žala' gon chochžo tožo yetožo, na' gonžo ga ži'ilžo lježžo ka', na' gonžo da' naken chawe'. ²⁵ Bałe benách biž zdóblengake' žo'o. Bi žala' gonžo žo'o kan žongak benách ka', san žala' gon chochžo tožo yetožo, na' gónžežo ki dan' zle'elžo za' žin ža yela' Xanžon'.

²⁶ Cha' zéjlenžo žonžo doła' kate' ba nón-bia'žo da' naken dot da' li, bi be zoa da' gak wdežo law Dios da' yeká'an dołan'. ²⁷ Benne' ka' žóngake' ki, lo yela' zžebe chégake' žel-beze' ža chog Dios chégake' chó'ogake' lo yi' gabíl, dan' wzéytezen benne' ka' zži'igake' che Dios. ²⁸ Kate' to benne' bzoe' cheła'ale da' bchi'le Moisés, bétgake' le' cha' chope chonne benne' ka' bzoa lígake' da' bene', na' nitó benne' beyache' láže'le' le'. ²⁹ Na'a, cha' no benne' wzóe' cheła'ale ži'n Dios,

wzóe' cheła'ale xchene' da' žon chochen dižan' da' zka'n chawen', dan' žeyonen žo'o chawe', na' bága'že' zia. No benne' gone' ki wka'ne' ka'ze Dios Be' La'y, Bennen' žonne' chežo da' žiážjelžo. ³⁰ Ki gaken dan' nón-bia'žo Dios, Bennen' wnné': “Chia' neda' nak yela' žezi' wzón. Neda' yebi'a chegak benách ka'.” Ki wnná Xanžo Dios. Lezka' wnné': “Xanžon' wchi'a laže'e benách chie' ka'.” ³¹ Žala' žebe no benne' žala' wsaka' ži'i Dios ban le'.

³² Le chejsá' laže' ža ka' da' ba wdégaken katen' za' bžin baní' chele, na' bzóelele da' zan da' bsaka' zígake' le'e. ³³ Bliž žígak benách ka' le'e, na' besbága'gake' le'e zia lawgak benách ka', na' le'e bénjenle tzen benne' ka' wzáka'gake' ki. ³⁴ Ka' goken dan' beyache' láže'lele benne' ka' zej nyejwe' liž ya, na' lo yela' žebél chele bzóelele benne' ka' wlégake' liže da' ka' gota' chele. Ki benle dan' nnezlele da' nakžen chawe', na' da' zóatezen ya'abá che Dios zej naken chele. ³⁵ Na'a, bi wka'ne' dan' žxen láže'le, dan' noan to da' zen da' yebi' Dios chele.

³⁶ Žon byenen kwezle zen laže', nich kate' ba benle kan žénele Dios gonle, na' si'le da' bchebe laže'e gonne' chele, kan nyejw le'e yiche la'y, kan wnná Dios, da' znnan:

³⁷ Yetó chí'ido'ze

la' Bennen' žala' yide', na' bi žele'.

³⁸ Naž no benne' nake' chawe' lawa' neda', yelá bennen' dan' žejli'e chia' neda'. Cha' yekwase', na' wzóe' neda' cheła'ale, biž chaz laža'a-ne'.

³⁹ Na'a, žo'o ni bi nakžo ka' benne' ka' zkwás-gake', na' zžóagake' Dios cheła'ale, na' kwia yi'gake', san žejle'žo che Benne' Criston', na' ba nzi'žo yela' žeslá.

11

Kan žala' chejle'žo che Dios

¹ Na'a, dan' žejle'žo che Dios, nnezlžo si'žo da' žxen láže'žo, na' nak bia' da' bi na' le'elžo. ² Ki bejle'gak xa wdé chežo ka' che Dios, na' che len nyejw le'e yiche la'y kan goken chégake', da' znnan: “Bežóygake' chawe' law Dios.”

³ Dan' žejle'žo che Dios, nnezlžo bene' Le' yežlýo nga len to díža'ze. Lezka', katen' ben Dios yógo'te da' zle'elžo, bkonle' žin da' bi na' soan.

⁴ Dan' bejlé' Abel, zi'n Adán, che Dios, na' bdie' žen che bia yíxe'do' ka' law Dios, to da' záka'žen ka da' bde Kaín, bi' bíche'be' Abel na' law Dios, na' che len Dios bchalje' che Abel na', na' wnné' nake' chawé', na' wdape' ba la'ne dan' bdie' lawe' Le'. La'kze ba nat Abel na', na' zejte na'a ža, naken kan ne zchalje', dan' bejli'e che Dios.

⁵ Dan' bejlé' Enok, za'só Adán na' che Dios, wdíe' ya'abá che Dios, na' bi gote', na' biž blé'egekle' le', dan' Dios bechi'e le', na' nyejw le'e yiche la'y kan nak chie', da' znnan: "Zga'ale kate' Dios bechi'e le', Enok na' bene' da' žaz laže' Dios." ⁶ Na'a, cha' bi žejle'žo che Dios, bi gak gonžo da' žaz laže'e Le', na' nich bíga'žo law Dios, žon byenen chejle'žo zoakze' Le', na' žechebe' che no benne' znnable' Le' gáklene' le'.

⁷ Katen' Dios bzejni'ile' Noé kan žala' gак-gak da' bi na' gekle Noé na', dan' bejli'e che Dios, ben Noé na' kan znná xtiža' Dios, na' bene' barkw žen na' da' nzin' Arka, na' lo barkwn' belagak lježe' ka' tzen len le'. Dan' bejli'e che Dios, bene' ga nak bia' nžog chegak benách ka' nníta'gake' yežlyó nga gátgake', na' belé' lo nisen' dan' bejli'e che Dios.

⁸ Katen' Dios bliže' Bran, dan' bejlé' Bran na' che Dios, na' bene' kan znná xtiža' Dios na', na' bezé'e laže' nich cheje' lo latjen' da' žala' si'e ka to da' gaken chie' to chi'ize, na' bžoje' laže' la'kze bi wnnézle' gan žala' cheje'. ⁹ Dan' bejlé' Bran na' che Dios, goke' ka to benne' zi'to' lo yežlyón' da' bchebe laže' Dios wnezjwe' chie'. Wzóe' to lo yo'o láže'do', na' lezka' ben Isaak, zi'n Bran na', na' lezka' ben Jakob, za'só Bran na', benne' ka' bchebe laže' Dios wnezjwe' chégake' dan' bchebe laže'e wnezjwe' che Bran na'. ¹⁰ Ki ben Bran na', dan' bxen laže'e gata' chie' yežen' da' zoan to chi'ize len ze'e chen, dan' ben Dios.

¹¹ Lezka' Sara, zo'le Bran na', la'kze goke' no'le wbíž, bejli'e che Dios, na' Le' bnezjwe' chie' yela' wak nich golj to bi' že'n chie'. Golj to xkwide' byodo' chie' la'kze ba wdé yiz chie', dan' bejli'e che Dios gone' kan znná xtiže'e da' bchebe laže'e chie'. ¹² Che len, la'kze Bran na' ba bgól-li'e, goljgak zanle'e za'sóe' ka', na' gókgake' kan zej nak belj ya'abá ka', na' kan že' yož žoa'a to yego žen, na' nitó benne' bi gak wlabe' légake'.

¹³ Yógo'te benne' ki gótgake', na' bi wzí'gake' dan' bchebe laže' Dios wnezjwe' chégake', san bejlé'gake' che Dios, na' zít'oze blé'egekle' dan' žala' sí'gake'. Bejle'gake' che Dios, na' bcháljgake' chen. Ka' goken, bloé'egekle' zej nake' ka benne' zi'to' ka', benne' ka' želdaze' yežlyó nga. ¹⁴ Benne' ka' zcháljgake' ki, zloé'egekle' želyilje' to latje da' gaken lážgake'. ¹⁵ Chela' belzá' láže'gake' ki che yežlyó gan bžój-gake', na' gok yeyé'gake' ga na', ¹⁶ san belzá' láže'gake' che to yežlyó da' nakžen chawé', dan' zoan ya'abá che Dios. Che len bi žedoé'el Dios kate' znnágake' nake' Le' Dios chégake', na' ba bkweze' to yež chégake'.

¹⁷ Dan' bejlé' Bran na' che Dios, katen' Dios wzí' bi'e le', bdie' xkwide' Isaak chie' law Dios kan zdégake' bia ka' žótgake'-ba' lawe' Le'. Ba wzóa Bran na' wdíe' xkwide' byo nežw chie' law Dios la'kze nakbe' xkwiden' bchebe laže' Dios wnezjwe' chie'. ¹⁸ Ki bene' la'kze Dios gože' le', na' wnné': "Lóna' xkwide' Isaak chio' gona' ga nníta'gak za'só' ka'." ¹⁹ Ki ben Jakob na' dan' gókbe'ele' nap Dios yela' wak yesbane'-be' lo yela' got, na' ka to da' žsaka' ležžo, wak nnažo bezi'e-be' lo yela' got la'kze bi gotbe'.

²⁰ Dan' bejlé' Isaak na' che Dios, wnnable' Dios gon chawe'e xkwide' Jakob, na' xkwide' Esaú, kan zej nak da' sí'gakbe' ža ka' da' zá'gaken. ²¹ Dan' bejlé' Jakob na' che Dios, katen' za' gate' wnnable' Dios gon chawe'e to to zi'n Jwsé, na' bka'n zene' Dios, kate' ne nychwe' lo bar chie'. ²² Dan' bejlé' Jwsén' che Dios, katen' za' gate', bchalje' che ža katen' za'só Israel yežój-gake' lo yežlyó Egípto, na' gože' légake' kan žala' chjwá'gake' žit chie' lo yežlyón' gan chejnníta'gake'.

²³ Dan' bejle'gak xa xna' xkwide' Moisés che Dios, katen' golj xkwiden', na' bkáche'gake'-be' chonne byo', dan' blé'egekle' xkwide' byodon' nakbe' xtan, na' bi bžé'bgake' bennen' znná bi'e lo yežlyó Egípto, bennen' gože' légake' gótgake' xkwide' byodo' ka'. ²⁴ Dan' bejlé' Moisés na' che Dios, kate' bgolbe', biž be'be' latje wzóagake' labe' xkwide' byo che zi'n no'le Benne' Faraón, bennen' wnná bi'e lo yežlyó Egípto na'. ²⁵ Ki benbe' dan' goklbe' gakže chawe' sáka'be' tzen len benách ka' che Dios ka yebé'lenlbe' to chí'ido'ze da'

ka' žebélengekle benne' ka' zóngake' doła'.
²⁶ Goklbe' záka'že wlfž zi'gak benách ka' lebe', kan gok che Benne' Criston', ka gata' chebe' yela' wnni'a chegak benách Egipto ka', dan' wzá' láže'be' che da' yebí' Dios chebe'.²⁷ Wdé na', dan' bejlé' Moisés na' che Dios, bžoje' lo yežlyó Egipto, na' bi bžebe' yela' zža'a che bennen' wnná bi'e lo yežlyó Egipto na', na' bzoel' kan žon to benne' zle'ele' Dios, Bennen' bi gak le'elžo-ne'.

²⁸ Dan' bejlé' Moisés na' che Dios, bene' Lni Pasko' kan gož Diosen' le' gone', na' btope' žen gan zó'ogake' lížgake' ka', nich teze wbás che ya'abá ga na', bennen' žala' gote' xkwide' byo nežw ka' chegak benách Egipto ka', na' bi gote' zi'ngak benne' Israel ka'.²⁹ Dan' bejlé'gak benne' Israel ka' che Dios, wdégake' lo yo biž gachje láwe'le nisdó' da' nzin' Nisdó' Xna. Katen' gónegekle benne' Egipto ka' tégake' ga na', na' gótgake' lo nisen'.

³⁰ Dan' bejlé'gak benne' Israel ka' che Dios, kate' beyož wdégake' dot kwit yež Jerikó tža tža gaže ža, na' byinnj ze'e da' wdape chi'in yežen'.³¹ Dan' bejlé' Rahab che Dios, no'len' bnezjwe' benách ka' latje, bi gote' tzen len benách Jerikó ka', benne' ka' bi bégake' kan zrna xtiža' Dios. Ka' goken chie' dan' wdape' ba la'ne benne' Israel ka', benne' ka' bedjwíalangake' da' žáklenen benách Jerikó ka'.

³² Bízaze žala' nnia'? Žiazje latje wchalja' kan bengak Jedeón, na' Barak, na' Sansón, na' Jefté, na' Dabí, na' Samuel, na' benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios.³³ Dan' bejlé'gake' che Dios, blej bchóchgake' da' zan yež zen ka', na' bégake' da' naken chawe', na' wzí'gake' da' ka' bchebe laže' Dios wnezjwe' chégake'. Bséjwgake' žoa'agak beže yixe' ka'.³⁴ Belágake' lo yi' zen ka'. Belágake' lo na'gak benne' ka' gónegekle' gótgake' légake' len ya ntoche' ka'. Dios beyón choche' légake' kate' bedó láže'gake', na' beyák chóchgake' lo wdíle. Blággake' benne' zan chegak yež zi'to' ka', benne' ka' žjake' lo wdíle.³⁵ No'le chégake', no'le ka' wnníta'gake' ža ka', bezi'gake' xkwide' ka' che chégake' katen' bebángakbe' lo yela' got.

Yebałe benne' ka' gótgake' lo na'gak benne' ka' bsaka' zí'gake' légake', na' dan' bi gónegekle' kwáslengake' Dios, bi

wzí'gake' latje wsangak benách ka' légake', nich gata' yela' yebán lo yela' got chégake', dan' gókgake' záka'žen.³⁶ Yebałe' bzóegekle' yela' žon ditjle, na' yela' zi' che yid, na' byéjwgake' liž ya, gan bžéjgake' do ya.³⁷ Bže'egak benách ka' bałe' yej, na' bchéza'gake' yebałe'. Bsaka' zí'gake' légake', na' bétgake' bałe' len ya ntoche'. Wdégake' nile na'le, na' gókgwage' yid zagak zila' ka', na' chibo ka'. Gókgake' benne' yache', na' belzáka'li'e, na' besbága'gak benách ka' légake' zia.³⁸ Ki gokgak benne' ka', na' benách ka' wnníta'gake' yežlyó nga bi gókgake' zi' s'í'gake' yela' ba nez zen chégake'. Wdágakze' lo latje dach ka', na' law ya'a ka', na' wnníta'gakze' lo bloj ka', na' lo yežw ka' zan yo.³⁹ Yógo'tegake' bežójgake' chawe' law Dios dan' bejlé'gake' chie' Le', la'kze bi wzí'gake' yežlyón' da' bchebe laže' Dios wnezjwe' chégake'.⁴⁰ Ka' goken, dan' ba bkwez Dios chežo to da' nakžen chawe' nich katen' yeyone' légake' dot chawe', žo'o ni gónlenžo légake' tzen.

12

Žala' wíazo Benne' Cristo

¹ Lezka' žo'o, dan' zej nnita' dot kwitžo benne' zanle'e, benne' ka' zloé'egekle' kan žejlé'gake' che Dios, che len žala' wzoažo cheła'ale yógo'te da' kegle ka' da' zej naken ka to da' nak zi'i da' nwažo, na' lezka' yógo'te doła' ka' da' nzéngaken žo'o, na' lo yela' zbez zen laže' chežo, žala' gonžo xchin Dios, da' naken ka' sál'le'ežo lo witje gan nyazžo.² Žala' wíazo Jesús, Bennen' žone' ga'gak chejle'žo che Dios, na' žone' ga žak dot li laže' yela' žejlé' chežo. Jesusen' wzake'e le'e yag kroze, na' bzoel' yela' žedoé'el chen, dan' gónele' si'e yela' žebél da' gata' chie', na' bejži'e kwit li ža che Dios, gan ži'e zrna bi'e.

³ Le wia Jesusen', kan wzáka'li'e katen' bsaka' zi'gak benne' doła' ka' Le', nich bi yedó láže'le, na' nich bi gak chope láže'le.⁴ Na' zejte na'a ža, bi na' sóelele na' zejte no benne' gone' le'e we' dan' zdíl-lenle da' naken doła'.⁵ ĆGo! láže'le dan' zzejni'il Dios le'e? Nakle ka' zi'nkze' ka', dan' njejw le'e yiche da' wnné':

Zi'na', bi wzó' cheła'ale da' gon Xano' Dios, katen' wsdle wzejni'ile' le', na' bi yebéj yichjo' Le' katen' se|e' le' snia.

⁶ Xanžo Dios zzele' snia no benne' nži'ile', na' žsedle zzejni'ile' yógo'te benne' ka' nzi' lo ne'e gágake' zi'nkze' ka'.

⁷ Žala' sóelele da' sel Dios le'e snia, dan' žone' ki chele dan' nakle zi'nkze' ka'. Bi zoa to xkwide' bi sel xabe' lebe' snia. ⁸ Na'a, cha' bi zzele' Dios le'e snia, kan žone' chegak yógo'te zi'nkze' ka', naž nakle ka' zi'n zi' ka', na' bi nakle zi'nkze' Dios. ⁹ Yetó, katen' gokžo xkwide' ka' wnníta'gak xa xna'žo yežlyó nga, na' bzélgake' žo'o snia, san žapžo légake' ba la'ne. Ki naken, žala' gónžežo kan zna xtiža' Xažo Dios, Bennen' zoe' ya'abá, nich soažo nbanžo. ¹⁰ Xa xna'žo ka' bzélgake' žo'o snia to chí'ido'ze ka da' gókgekle' naken chawe', san kate' Dios žoze' žo'o snia, naken to da' gáklenen žo'o, nich gakžo la'y kan nakkze' le'. ¹¹ Da' li bi nla' law na'a da' chawe' da' si'žon che da' zzele' žo'o snia, san žonen ga gak nyache' láže'žo. Cha' we'žo latje da' zzele' žo'o snia wsedlen žo'o, na' gonen ga gakžo zen láže', na' ga gakžo chawe'.

De zož chežo cha' bi wzé nagžo che Dios

¹² Che len le yeyón choch na'le ka' na' zible ka', nich gakle choch gonle da' naken chawe'. ¹³ Le cho'o to nez chawe', na' bi gonle ga wká'n no benne' nezen', benne' žedó láže'e, san le gon ga yeyák choche'.

¹⁴ Le we' láže' gá'nlenle yógo'te benách ka' chawe', na' gakle li láže' zi'nkze' Xanžo Dios. Cha' bi gakle chawe' law Xanžon', bi gak lé'elele-ne'. ¹⁵ Le gape chi'i kwinle nich bi wsán no benne' da' žonnze Dios chežo, na' nich bi gak no benne' ka to yi'xe' slá', da' wká'n ditjen le'e, nich bi gone' ga bi gakle chawe'. ¹⁶ Le gape chi'i kwinle nich bi gonle nitole le'e da' bi naken chawe' o da' zka'n ka'ze da' naken la'y, kan ben Esaú, zi'n Israel, bennen' nich si'e to da' gawze' bete'e da' žala' si' lo ne'e dan' goke' xkwide' byo wale che xabe'. ¹⁷ Ba mnézkzelele kan gok che Esaú na' wdé na' katen' gónele' gata' chie' da' nnab xágake' law Dios nich gon chawe'e le'. Beyache' láže'l xe' le', san bi gota' latje yeyát láže' Esaú na' la'kze wnnaben' len yela' zbeže chie'.

¹⁸ Kan žak chele bi naken kan gok chegak benne' Israel ka'. Wbígagake' légake' zanle to ya'a da' gak kanžo, da' wyeyen, na' beyák choł te ža dan' wže' bejw gasj, na' gokle'e be'. ¹⁹ Béngekle' belbeže lozba'

ka', na' lezka' chi'i Dios, Bennen' bchalje'. Katen' béngekle' da' ki, na' góta'yoegekle' Moisés biž wchaljlen Dios légake'. ²⁰ Ki béngake' dan' bi gok sóegekle' da' gož Dios légake', katen' wnné': "Cha' chejléj to bia yi'xe'do'ze ya'a nga, žala' wže'egake'-ba' yej, o wdégake'-ba' yag ntoche'." ²¹ Dan' blé'egekle' bcheble'en légake', na' Moisés wnné': "Žžébeli'a, na' žžizeli'a."

²² Na'a, žala' žébežele le'e dan' zbígale zanle to ya'a da' nzin' Sión, na' gan zoa laž Dios ban, dan' nzin' Jerusalén che ya'abá, gan zej nnita' wbás zanle'e che Dios. ²³ Zbígale gawze gan zej ndobe zi'nkze' Dios, benne' ka' zej nyejw lágake' le'e yiche da' zoaan ya'abá che Dios, na' lezka' gan zoa Dios, Bennen' zchi'a láže'e yógo'te benách ka', na' gan zej nnita' be' ka', be' gók-gakkzen benne' chawe' ka', benne' ka' Dios beyone' légake' chawe'. ²⁴ Zbígale law Jesús, Bennen' ben choche' diža' koben' da' zka'n chawen', na' lezka' gan bde Jesusen' žen chie' da' žonen ga ženít law Dios žo'o, da' nakžen chawe' ka da' ben xchen Abel, zi'n Adán, dan' ben ga bzoa Dios Kaín, bi' bíche'be' Abel na' chełala'e.

²⁵ Che len, le gape chi'i kwinle nich bi wzoale chełala'e Bennen' zchalje'. Bi belagak benne' ka' bži'igake' che bennen' bliže' légake' lo yežlyó nga. Lezka' gaken chežo, bi yelažo cha' wži'ižo che Bennen' žliže' žo'o, Bennen' zoe' ya'abá che Dios. ²⁶ Ža na' wzíz yežlyó nga dan' benle chi'i Dios, san na'a ba bchebe láže'e, na' wnné': "Yetoze chi'i, na' kege yežlyoze wxiza', san lezka' ya'abá wxiza'." ²⁷ Katen' wnné': "Yetoze chi'i" da' ni žsedlen žo'o žala' yega'agak da' ka' gak zízegaken, da' ka' zej žen' yežlyó nga, na' ga'ngak da' ka' bi gak zízegaken, da' ka' zej žen' ya'abá che Dios. ²⁸ Che len, dan' žala' gata' to latje chežo gan nna bia'žo, da' bi zizen, žala' ye'žo Dios: "Žóxkeno'" na' lo yela' zen láže', na' lo yela' zžebe le' žala' wká'n zenžo-ne' kan žaz láže'e le', ²⁹ dan' nak Dios chežo ka to yi' da' wžia yin' da' kegle.

13

Da' žala' gonžo dan' žaz láže' Dios

¹ Žala' ži'ítezlele lježle tole yetole. ² Le chejsá' láže' žala' wzoale ližle no benne' lježle, benne' zi'ton' le'e gan zoale. Kate'

baŕe benách ka' béngake' ki, bnníta'gake' wbás che ya'abá ka' lížgake', la'kze bi gókbe'egekle' gókake' wbás che ya'abá ka'.

³ Le we' laže' benne' ka' zej nyejwe' liž ya ka zónŕenle légake' tzen, na' gekle lezka' nyéjwle liž yan'. Le we' laže' benne' ka' žel-bía láže'gak benách ka' légake', kan zžáka' le le'e tzen len légake'.

⁴ Žála' gaple ba la'ne yela' zchag na', na' benne' byo lo yela' li laže' chie' žála' sóalene' zo'le', dan' chog Dios chegak benne' ka' zóngake' da' kegle gátgake' to chi'ize, na' lezka' gone' chegak benne' ka' zka'n dítgake' yela' zchag na'.

⁵ Bi dan láže'le yela' gape, san le chaz laže' ka da' den chele na'a, dan' ba wnná Dios: "Batkle wka'na' le', na' bi kwey yichja' le'." ⁶ Ka' naken, gak nnažo dot láže'žo dan' znnan:

Āanžo Dios nake' Bennen' žáklene' neda'. Bi žeba' bi da' gak gon no benne' chia'.

⁷ Le we' laže' benne' ka' žape chí'igake' le'e, benne' ka' žsédgekle' le'e xtiža' Dios. Le wia da' chawe' da' zóngake', na' le gon kan zóngake' lo yela' žejlé' chégake'.

⁸ Toze kan nak Jesús, Benne' Criston', neje, na' na'a, na' to chi'ize. ⁹ Bi we'le latje benne' ka' žsédgekle' da' yoble, na' da' nžan' ka da' ba nzi' lo na'le, nich bi ché'gake' le'e ga yoble. Nak chawe' gon chochle yichj lázdo'le kan nak da' žonnze Dios chele, na' kege da' žsédgekle' kan zej nak da' že'j žawžo, da' bi gáklenen benne' ka' že' láže'gaken'.

¹⁰ Zoa to bkog la'y chežo, gan bi de latje benne' ka' zóngake' žin che bkogen' da' zoalen diža' nežwn' da' zka'n chawe' dan' blán' dža'ale. ¹¹ Bxoz blo che yo'o la'y na' bdie' xchengak bia beže ka' lo latje la'yte ni'a che doŕa', san bzéygake' bela' ka'ze chégakba' gan nak na'le žoa'a yež.

¹² Lezka' wžaka' Jesusen' na'le žoa'a yež nich beyone' benách ka' chawe' len xchenkze'. ¹³ Le cho'o chjénlenžo Jesusen' tzen, la'kze kwejgak benách ka' žo'o lo yež, na' si'žo tzen len Le' dan' ben dítgekle' benách ka' Le'.

¹⁴ Bi zoa to yež chežo lo yežlyó nga da' zoan to chi'ize, san zbezžo to da' zan'.

¹⁵ Che len, žála' wká'n zéntežžo Dios, na' wkonlžo žin la Jesús, Benne' Criston'. Da' zka'n ženžo Dios naken ka to da' zdežo lawe' Le'. Žála' ye'žo Dios: "Žóxkeno'" ni'a che da' nake' Le'. ¹⁶ Bi gaŕ laže' gonle da' naken

chawe', na' gáklenle lježle tole yetole, dan' nak da' ni ka to da' zdežo law Dios da' žaz laže'e Le'.

¹⁷ Le gon kan zna xtiža'gak lježžo ka', benne' ka' žape chí'igake' le'e, na' le we' latje wchí'igekle' le'e, dan' žape chí'igake' yichj lázdo'le, kan žongak benne' ka' žála' wloé'egekle' law Dios da' béngake'. Le gon ki nich góngake' žin na' lo yela' žebél chégake', na' kege lo yela' nyache' laže' chégake', dan' bi yebélenlele žin da' góngake' lo yela' nyache' laže' chégake'.

¹⁸ Le wchaljŕen Dios, na' le nnable' gáklene' neto', dan' žxen láže'to' soa ži yichj lázdo'to', na' bi yesbagan' neto' žia, na' že' láže'to' góntezto' da' naken chawe'. ¹⁹ Da' nakže blo, žata'yoela' le'e nnáblele Dios yegoé'e neda' to nez nich yelá'a gan zoale bayenže.

Dios žonne' chežo da' gáklenen žo'o

²⁰ Na'a, zcháljŕento' Dios, Bennen' zka'n chawe'e žo'o, na' nake' Bennen' besbane' Āanžo Jesús, Benne' Criston' lo yela' got, Bennen' nake' Benne' Blo Wia Zila', dan' blalje' žen chie', da' žon chochen dižan' da' zka'n chawen', da' zoan to chi'ize. ²¹ Znnablto'-ne' gone' ga gakle dot chawe' nich gak góntezle da' naken chawe', na' gonle kan žénele' Le', nich gone' ga gakle kan žénele' Le', dan' nakle che Jesús, Benne' Criston'. ¡Gá'nteze žen Benne' Criston'! Ka'kze gaken.

²² Žata'yoela' le'e, zí'na'do' ka', si' lo na'le diža' ni da' zzejni'ilen le'e, dan' láte'do'ze nak da' ni da' zzoja' chele. ²³ Žála' mnézlele ba bežój xkwide' Timoteo, bi' lježžon', liž ya, na' cha' lá'tebe' ga zoa' ni, na' gónŕenbe' neda' tzen yedjwíato' le'e.

²⁴ Le gape "Padiox" lježžo ka' žape chí'igake' le'e, na' lezka' yógo'te benne' ka' Dios ba bebeje' che Leze'. Benne' ka' nníta'gake' yežlyó Italia nga, na' žejlé'gake' che Benne' Criston', žápegake' le'e "Padiox."

²⁵ Znnabla' Dios gon chawe'e yógo'tele le'e. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BZOJ ŽEDW

Žedw žape' "Padiox" benne' judío ka' žej nake' che Jesús

¹ Neda', Žedw, žapa' le'e "Padiox." Le'e na' nbáblenle chežinno kwe' lježgak benách Israel ka', na' náslasle dot yežlyó nga. Naka' wen žin che Dios, na' che Xanžo Jesús, Benne' Criston'.

Dios žonne' yela' žejni'il chežo

² Zí'na'do' ka', kate' gak bi da' gaken chele dan' si' bian' le'e, žala' yebélele dot láže'le ³ dan' mnézkzelele, kate' bi da' žaken chele da' zzi' bian' le'e kan žejle'le che Benne' Criston', da' ni žsedlen le'e gakle zen laže' kate' zzáka'le. ⁴ Le we' laže' gak dot li laže' yela' zen laže' chele, nich gakle benne' žejni'igekle', na' bi be yážjelele che da' ki.

⁵ Cha' zoa no benne' ládjwle le'e, benne' bi žejni'ile' da' ki, žala' nnable' Dios, na' Dios na'kze wnezjwe' yela' žejni'il chie', dan' znezjwe' dot laže'e chegak yógo'te benách ka', na' bi žek zi'le' gonnen' chežo. ⁶ Na'a, no benne' bi da' znnable' Dios, žon byenen chejli'e chie' le', na' bi gak chope laže'e. No benne' žak chope laže'e, žaken chie' kan žak che bebe da' zejzen law nisdó' katen' žak be' da' ztan nisen', na' nisen' zchen' nile na'le. ⁷ No benne' žaken chie' ki bi gak wxén laže'e bi da' si'e da' wnezjw Xanžon' chie'. ⁸ Bennen' zda laže'e bi zžel-le' nakle gone'.

⁹ Cha' zoa no benne' lježžo, benne' žejli'e che Benne' Criston', na' no no nake' yežlyó nga, žala' yebele' dan' ba nake' benne' zaka' law Dios. ¹⁰ Benne' lježžon', benne' nape' yela' wnni'a, žala' yebele' kate' žon Dios ga biž žxen laže'e dan' nape'. No benne' žxen laže'e yela' wnni'a chie', gak chie' kan žak che yeje yixe'do', la' zdete chen. ¹¹ Ki naken, dan' gak che bennen' kan žak che yeje yixe'don', katen' zla' wbiž, na' zzeyle'en, na' la' zbižte yixen', na' zyinnj yéjedo' chen, na' znitle yela' xtan chen. Lezka' gaken che bennen' nape' yela' wnni'a, nitle' kate' ne žone' žin žilje' yela' wnni'a na'.

Da' zzi' bia' žo'o

¹² Ba nez zen gaken che bennen' zzoel'e' da' zzi' bia' le'. Kate' ba bežoje' chawe', na' gata' yela' nban da' zejli' kanne chie', da'

bchebe laže' Dios wnezjwe' chegak benne' ka' zej nži'ile' le'. ¹³ Kate' bi da' žak chežo da' žonen ga yénelžo gonžo da' kegle, bi žala' nnažo: "Dios zzi' bi'e žo'o nich gonžo da' kegle." Dios bi zzi' bi'e nitó benne' nich gone' da' kegle. ¹⁴ Na'a, cha' no benne' zoa bi da' žak chie' da' zzi' bian' le' nich gone' da' kegle, žaken ki dan' zze laže'e da' kegle, na' da' ni benen ga gónele' gone' da' kegle. ¹⁵ Da' zze láže'žo da' kegle žonen ga žonžo doja', na' kate' ba benžo dojan', la' doja' na' ze žesbagan' žo'o zia, da' gonen ga gatžo.

¹⁶ Zí'na'do' ka', bi gon laže'l kwinele. ¹⁷ Yógo'te da' naken chawe', na' yógo'te da' naken dot da' li, da' ka' zzi'žo, zá'gaken zaka' ža' le, na' zžó'gaken gan zoa Xažo Dios, Bennen' bene' da' ka' želyép yes ya'abá, da' ka' zchá'gaken, san le' bi zcha' kwine', na' bi zche'e kan žone', na' žónnteze' da' naken chawe' chežo. ¹⁸ Kan žénekeze Dios, bene' ga nakžo benách kobe chie' ka'. Bkonle' žin diža' chien' da' naken dot da' li, nich gakžo ka to weláp nežw chie' ladjw yógo'te benne' ka' benkze' le'.

Da' zka'n zenžo Dios da' naken dot li laže'

¹⁹ Che len žapa' le'e, zí'na'do' ka', yógo'tele žala' soale yénele, san bi žala' mnétele, na' bi žá'atele. ²⁰ Bennen' la' zžá'atie' bi žone' da' naken chawe' law Dios. ²¹ Che len, le wzóa cheja'ale yógo'te da' bi naken chawe', na' yógo'te da' kegle da' nyanle'en yežlyó nga, na' lo yela' gaxjw laže' le gon choch dižan' da' yo'on lo yichj láždo'le, dan' gak gonen ga yelae.

²² Na'a, le gon kan zjna diža' ni, na' kege chejzé nágzelen. Cha' yénzelele diža' ni, la' kwínzele gon láže'lele. ²³ No benne' žénzele' diža' ni, na' bi žone' kan znnan, benne' ni nake' ka to benne' zwie' lawe' lo yej wan, ²⁴ dan' zwia kwine', na' zeyeje', na' la' žal láže'tie' kan zjne'e. ²⁵ Na'a, no benne' bi žal laže'e da' ženle', san zzi' lo ne'e da' wnnakze Dios da' naken dot da' li, da' gak gonen ga yelažo, na' cha' ga'ne' choch, na' gónteze' kan zjna xtiža' Dios na', gak chawe' che bennen' lo yógo'te da' žone'.

²⁶ Cha' no benne' ládjwle le'e žekle' nak li laže' kan zka'n zene' Dios, san cha' bi žape' chie' e lože'e nich bi mnaze' ka', bennen' žon laže' kwine', na' bi žaz laže' Dios kan zka'n zen bennen' le'. ²⁷ Da' zka'n zenžo Dios, da' naken dot da' li, na' da' naken li

laže, naken gáklénžo xkwide' wzebe ka', na' no'le wzebe ka', katen' želzaka' benne' ka', na' nich bi gakžo toze len da' kegle da' naken che yežlyó nga.

2

Žala' gak tlebe kan gapžo benách ka' ba la'ne

¹ Zí'na'do' ka', cha' žejle'le che Xanžo Jesús, Benne' Criston', Benne' zente, bi žala' wcha'le kan gaple ba la'ne to to benne'. ² Cha' chaz to benne' gan ndoble le'e, na' ngo'e xben ne'e da' naken oro, na' nakwe' laže' da' záka'le'en, na' cha' chaz yetó benne' yáche'do', na' nakwe' laže' ka'ze, ³ na' cha' gaple ba la'ne bennen' nakwe' laže' da' záka'le'en, na' ye'le-ne': "Wže'len neto' ga nak chawe' ni" san ye'le benne' yáche'don': "Na'ze wzé" o ye'le-ne': "Wžé' lo yo nga." ⁴ Cha' ki gonle, na' wcha'le kan žaple ba la'ne to to lježe, na' gon kwínle ka to benne' zchi'a laže'e lježe' ka', na' bi gak chawe' kan sa' láže'le.

⁵ Zí'na'do' ka', le wzé nag da' ni. Dios wžekze' benne' ka' zej nake' yache' yežlyó nga, nich gata' yela' wnni'a chégake' lawe' Le' dan' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' gata' latje chégake' gan zнна bi'e Le'. Gata' chégake' dan' bchebe laže' Dios wnezjwe' chagak benne' ka' zej nži'ile' Le'. ⁶ Le'e zka'nle benách yache' ka' ka'ze, na' žaple ba la'ne benne' wnni'a ka'. Benne' wnni'a ka' žsaka' zí'gake' le'e, na' zkongekle' le'e žin. Lezka' zdégake' le'e lo na'gak benne' yolawe' ka'. ⁷ Benne' wnni'a ka' lezka' zinne zí'gake' che la Jesús, Benne' Criston', dan' záka'le'en, na' kan nzi' le' Zi'n Dios lezka' le'e nzi' lale zi'n Dios dan' nakle toze len Le'.

⁸ Žonle da' chawe' cha' žonle dot kan nak da' bchi'le Dios žo'o da' naken blo, dan' nyejwn le'e yiche, na' znnan: "Žala' ži'ilo' lježo' kan nži'il kwino'." ⁹ Na'a, cha' zcha'le kan žaple ba la'ne to to benne', žonle do'la', na' nbága'le zia lo xtiža' Dios, dan' bi žonle kan zнна xtiže'e. ¹⁰ Cha' žon to benne' dot kan zнна xtiža' Dios, san cha' wchixle' kan nak toze da' zнна xtiže'e, ba nbage'e zia che dot da' zнна xtiže'e. ¹¹ Dios na'kze wnné': "Bi gono' do'la' da' zka'n ditjen yela' zchag na'" na' lezka' wnné': "Bi goto' benách ka'." Na'a, cha' bi žono' do'la' da' zka'n ditjen yela' zchag na', san žoto' benách ka', nbago'o zia che dot da' wnnakze Dios. ¹² Kan

nnale, na' kan gonle, žala' gonle dot kan žala' gongak benne' ka' wchi'a laže' Dios légake' kan zнна xtiže'e, da' bchalje' nich yelažo. ¹³ Benne' ka' bi žeyache' láže'gekle' ljéžgake' ka', wchi'a laže' Dios légake', na' bi yeyache' láže'le' légake', san benne' ka' žeyache' láže'gekle' ljéžgake' ka' yežójgake' chawe' kate' Dios wchi'a laže'e légake'.

Da' žala' gonžo dan' žejle'žo che Jesús

¹⁴ Zí'na'do' ka', bi be zaka' cha' to benne' nnaze': "Žejli'a che Benne' Criston'" san bi žone' da' naken chawe'. Bi gak yelá bennen' cha' nnaze' žejli'e chie' Le'. ¹⁵ Cha' zej nnita' lježžo ka' žejlé'gake' che Benne' Criston', na' cha' bi de da' gákwgake', na' bi de da' gáwgake', ¹⁶ na' cha' to benne' ládjwle le'e ye'ze' légake': "Binlo le yeyéj ližle; ba belje" san cha' bi be wnezjwe' ché-gake' dan' želyážjele', bi góklene' légake'. ¹⁷ Lezka' žaken che no benne' znnaze' žejli'e che Benne' Criston'. Cha' bi žone' da' zej nak bian' nak li laže' kan žejli'e chie' Le', bi be zaka' yela' žejlé' chien'.

¹⁸ Wak no benne' yi'e lježe': "Le' zнно' žejli'o che Benne' Criston', na' neda' žona' da' naken chawe'. Bi gak wlo'e'elo' neda' žejli'o che Benne' Criston' cha' bi zoa da' naken chawe' da' žono'. Neda' wlo'e'ela' le' žejli'a chie' Le' ni'a che da' naken chawe' da' žona'." ¹⁹ Le' zнно' žejli'o zoa toze Dios. Nak chawe' dan' zнно'. Lezka' žejle'gak be' xiwe' ka' zoe' Le', na' žžízegaken dan' žžébegaken Le'. ²⁰ Le', benne' bi be mnezlo'. Žala' nnézkzelo' cha' zoa no benne' znnaze' žejli'e che Benne' Criston', san bi žone' da' naken chawe', bi be zaka' yela' žejlé' chien'. ²¹ Nak bia' Bran, xažo wdé, bežoje' chawe' law Dios ni'a che da' bene', katen' bdie' xkwide' Isaak chien' law Dios. Bdie'-be' kan žongak benách ka' zdégake' da' zžéygake' law Dios, la'kze bi bzeye'-be'. ²² Na'a gak nnézlele kan goken che Bran na'. Dan' bene' gok bian' bejli'e che Dios. Che len nak bia' gok li laže' kan bejli'e che Dios ni'a che dan' bene'. ²³ Ki goken, na' nyejw le'e yiche la'y da' znnan: "Bran bejli'e che Dios, na' Dios ble'ele' da' bene' ka to da' benen ga beyake' chawe' lawe' Le'." Che len wzí' le' "Ljež Dios."

²⁴ Na'a, zlé'ekzelele nak bia' žežój chawe' to benne' ni'a che da' žone', na' kege dan' znnaze' žejli'e che Dios. ²⁵ Lezka' goken che

Rahab, no'len' bi'e benách ka' latje. Łezka' nak bia' bežoje' chawe' dan' wzóa to da' chawe' da' bene', dan' bene' katen' wdape' ba la'ne benne' wíalan ka', na' góklene' légake' nich beyéjgake' nez yoble. ²⁶ Kan žak che beła' žen chežo cha' bi yo'on be', ba naten, łezka' nak che da' žejle'žo che Benne' Criston' cha' bi zoa da' žonen, bi be zakan'.

3

Da' zna lóže'žo

¹ Zí'na'do' ka', bi gonte kwinle benne' wsedle ka', dan' ba nnézkzelele wchi'a laže' Dios žo'o zí'le'eže, nolžo zsedlžo benách ka' cha' bi gonžo kan žala' gonžo. ² Yógo'težo žonžo da' zan da' zchíxelžon. Cha' bi zchíxle no benne' lo da' zchalje', nake' dot chawe', na' gak nna bia' kwine' lo yógo'te da' žone'. ³ Kate' zgo'ožo ya žoa'agak bia ka' nich gonžo ga góngakba' kan žénelžo, gak nna bia'žo légakba' nich góngakba' žin chežo. ⁴ Le wia łezka' kan žak chegak barkw ka'. La'kze nakle'e zen to barkw, na' žakle'e be' da' zzejen barkwn', san to da' kwíde'ze nak xne'e yag barkwn' da' zzechjen barkwn' nich chejen gáte'teze žénele bennen' žse'en. ⁵ Łezka' nak lóže'žo. La'kze to da' do'ze naken, da' žen naken da' zna lóže'žon'. Le wia nga kan žon to yi'. La'kze to yí'do'ze zbibžo, wak wzeyen to ya'a zen. ⁶ Łezka' lóže'žon' naken ka to yi'. Yógo'te da' bi naken chawe' da' žaken yežlyó nga zna lóže'žon', na' dan' naken toze len beła' žen chežo, che len žonen ga zbaga' zia dot da' nakžo. Naken ka zbek yi' da' zna lóže'žo, na' wak gonen ga nbága'žo zia lo yógo'te da' žonžo, na' dan' ki zna lóže'žon', naken kan žala' yi' da' bxen da' xiwe'. ⁷ Yógo'te bia yixe' ka', bia zdágakba' lo yo, na' bia ka' zoa xilgakba', na' bia ka' žzobe kwíngakba' lo yo, na' łezka' yógo'te bia ka' nníta'gakba' lo nisdó', gak nna bia'gak benách yežlyó nga légakba', ⁸ san bi gak nitó benne' nna bi'e lože'e, dan' zna lóže'žo da' kegle, na' bi gak no benne' wsejwe' xnezen, na' znnaje'e lóže'žon' da' naken ka nis snia che bele snia ka'. ⁹ Len la' lóže'žo na'ze žliž cháwe'žo Xažo Dios, na' łezka' žliž ditžo benách ka', benne' ka' ben Dios kan nakkze' le'. ¹⁰ Ki naken, len la' lóže'žon' žliž cháwe'žo benne' ka', na' žliž ditžo benne' ka'. Zí'na'do' ka', bi žala'

gonžo ki. ¹¹ Cha' zoa to ga žal nis dzi', bi žal nis zene' la' na'ze. ¹² Zí'na'do' ka', to yag higo bi gak kwian da' zbia yag olibo, na' łezka', to lba uba bi gak kwian da' zbia yag higon'. Łezka', bi gak gal nis zene', na' nis dzi' nitó gan žal nis.

Yela' žejní'il da' naken dot li laže'

¹³ Cha' zoa to benne' ladjwle le'e, benne' žake' da' zenle'e, na' žejní'ile'ele', lo yela' gaxjw laže' chie' žala' wloe'ele' nake' ki ni'a che da' chawe' da' žone'. ¹⁴ Na'a, cha' zgé'elele lježle ka', na' žonle žin nich wká'n zengak benách ka' le'e, bi žala' wká'n zen kwinle kan nak yela' žejní'il chelen'. No benne' žone' ki žon laže'e, na' bi žone' da' naken dot da' li. ¹⁵ Yela' žejní'il ki bi naken da' znezjw Dios, san che yežlyó nga naken, na' che benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, na' che da' xiwe'. ¹⁶ Benne' ka' zgé'egekle' ljéžgake' ka', na' žénegekle' wká'n zengak benách ka' légake', łezka' želdíl diže'e, na' žóngake' yógo'te da' kegle ka'.

¹⁷ Benne' ka' zej nape' yela' žejní'il da' znezjw Dios:

Žóngake' da' naken dot chawe', na' želbeze' cháwe'do'.

Zej nake' zen laže', na' zej nake' gaxjw laže'. Žeyache' láže'gekke' benách ka', na' zej nake' ži'i laže'.

Nak tlebe kan zchi'a láže'gake' ljéžgake' ka'. Bi znnégake' chegak ljéžgake' ka'.

¹⁸ Benne' ka' že' láže'gake' wká'n cháwe'gake' da' žaken, zga'ngake' cháwe'do', nich gak chawe' dot da' zej nake'.

4

Benne' ka' zdan láže'gake' yela' gape

¹ žBiz chen' zdił-le, na' zdił díža'le? Ki žaken chele dan' zdan láže'le da' zan da' zdan láže'le to tole, na' che len zdił-lenle lježle ka'. ² Da' zan da' žénelele, na' dan' bi zzi'len, che len žotle benách ka'. Zze láže'le da' zej nap lježle ka', na' dan' bi zzi'len, che len zdił díža'le, na' zdił-le. Bi zzi'le da' žénelele, dan' bi znnablen law Dios. ³ La'kze zoa bi da' znnable, bi be zzi'le, dan' bi nak chawe' kan znnablen, dan' žénelele da' znnablen nich wkwónlelen žin kan žaz láže'zele. ⁴ Le'e, benne' ka' ba wléj yichje Dios, žBi nnézelele cha' zka'n zenle da' ka' zej nnitan' yežlyó nga, ba beyakle ka to benne' bi zle'ele' Dios chawe'?

No benne' zka'n zene' da' ka' zej nnitan' yežlyó nga, bi gak wká'n zene' Dios, na' ba beyake' ka to benne' bi zle'ele' Dios chawe'.
⁵ Bi znnaze da' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Dios bene' be' da' nakkžžo nich gak ži'ilžo Le', na' žekle' chežo cha' zbej yichjžo-ne'." ⁶ Na'a, da' žonn Dios chežo nakle'en zen, dan' nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: "Dios žsejwe' xnezgak benne' ka' zka'n zen kwíngake', san dot laže'e žon chawe'e benne' ka' zej nake' gaxjw laže'."
⁷ Che len:

Le soa gaxjw laže' law Dios.

Le tile da' xiwe', na' wzonnjen gan zoale.

⁸ Le we' laže' sóalenle Dios, na' Le' yed-
 jsóalene' le'e.

Le'e, benne' dolá' ka', le gak chawe', na' biž gonle dolá'.

Le'e, nólele le'e žak chóplele, na' chope da' nž'ilele, le gon chawe' yichj láždo'le.

⁹ Le gak nyache' laže', na' le kwež, na' le kwež nyache'.

Na'a žžížele san žala' kwéžele.

Žebélele san žala' gak nyache' láže'le.

¹⁰ Le gak gaxjw laže' law Xanžon', na' Le' le'ele' le'e chawe'.

Bi žala' nnežo che lježžo ka'

¹¹ Ží'na'do' ka', bi nnele che lježele tole yetole. No benne' znnie' che lježe', na' zbej bi'e da' žone', benne' ni znnie' che xtiža' Dios, na' znnie' che da' wnnakze' Le'. Na'a, cha' žží'le che xtiža' Dios, žon kwino' benne' zchi'a laže'en, na' bi žono' kan znná xtiže'e. ¹² Na'a, toze nak Dios, Bennen' bchalje' xtiže'e, na' lezka' nake' Bennen' zchi'a laže'e da' žonžo. Lekze' gak yeslé' benách ka' o wžia yi'e benne' ka'. Na'a, žnozke žon kwino', zbej bi'o lježo'?

Bi nnezlžo da' gak wxé wižj

¹³ Na'a, le wzé nag, nólele znnale: "Wxé wižj chejto' yežen', na' soato' ga na' to yiz, na' da' zan da' gá'wto', na' góte'to', na' ki gáta'le'e mežw cheto'." ¹⁴ Bi nnezlele da' gak wxé wižj. žNakxkze nak chežo, kan zoažo yežlyó nga? Nakžo ka bichlá da' zlan' to chí'ido'ze, na' la' ženitten. ¹⁵ Che len, ki žala' nnale: "Cha' yénele Xanžon', soažo nbanžo, na' to yetó da' gonžon." ¹⁶ Na'a, le'e, lo yela' zka'n zen kwín chele zza' láže'le da' zen da' gonle. Yógo'te da' ki da' žonlen zej naken da' kegle ka'. ¹⁷ Cha'

nnezlžo da' naken chawe' da' žala' gonžon, na' cha' bi gonžon, žonžo dolá'.

5

Žedw žse'e láže'gak benne' wnni'a ka'

¹ Le'e, benne' wnni'a ka', le kwež, na' le kwéžeya'a, dan' za' ža lé'elele yela' yache'.

² Ba nbia yi' yela' wnni'a chele, na' beldo' ka' che laže' ba btégakba' da' žákwele. ³ Ba nak che mežw oro, na' mežw plat chele kan nak che ya da' ba wžen xche'en, na' xche'e na' naken ka to da' žesbaga' le'e žia, na' gaken chele ka to yi' da' wžia yin' le'e. Ki gaken chele dan' bsa' btoble chezle yela' wnni'a da' yesbagan' le'e žia ža ze lawte ža kate' wchi'a laže' Dios le'e. ⁴ Le wia nga.

Benne' wen žin ka', benne' belápgake' yez chele, znnab yóžgekle' lážjwgake' dan' bi wdíjwle légake', na' dan' znnabgak benne' wen žin ka' ba ženlen law Xanžon', na' Le' zchi'e ni'a ne'e zan ka'.

⁵ Bkónlele žin yela' wnni'a chele lo yežlyó nga, na' we'j bdáwtezle da' znnaze chele. Ben zen kwínle, san za' žin ža kwia yi'le. Gak chele kan žak che beže, bia ženne', ba bžin ža gotžo-ba'.

⁶ Zchogle chegak benne' chawe' ka' gátgake', na' légake' bi žží'igake' chele le'e katen' žotle légake'.

⁷ Žala' gakžo zen laže' na' wcháljenžo Dios

⁸ Na'a, ží'na'do' ka', le gak zen laže' na' ze-jte ža yelá' Xanžon'. Le wia kan žon benne' žaz ža'ne'. Lo yela' zen laže' zbeze' yéjwsio', na' yejw che byo' yejw, na' te na' yelape', na' yez zan yetobe'. ⁹ Lezka', ží'na'do' ka', le'e na' žejle'le che Benne' Criston', le gak zen laže', na' le gon choch kwínle, dan' za' gawze ža yelá' Xanžon'.

¹⁰ Ží'na'do' ka', bi nnele che lježele tole yetole, nich bi bága'le žia. Le wia nga. Za' žin ža yelá' Xanžon', Bennen' wchi'a laže'e da' žonle.

¹¹ Ží'na'do' ka', le wia kan gok chegak benne' ka' bcháljgake' lo wláž Xanžo Dios. Zej nake' ka to da' žloe'elen žo'o kan žala' gakžo zen laže' la'kze sáka'žo.

¹² Na'a, znnážo chégake' zej nake' benne' ka' gok yela' ba nez zen chégake', benne' ka' wzáka'gake'.

Ba bénlele kan gok che Job. Goke' zen laže' la'kze wzáka'li'e, na' nnezlele da' ben Xanžo Dios chie' wdé na'. Xanžo Dios žeyache' láže'le'ele' žo'o, na' že' laže'e žo'o.

¹³ Ží'na'do' ka', da' ni da' žapa' le'e naken to da' zenle'en, da' znnan: bi gon chochle

xtíža'le ni'a che Bennen' zoe' ya'abá che Dios, na' kege ni'a che da' zej nnita' yežlyó nga, na' kege ni'a che bite'teze da' žon chochle xtíža'le ni'a chen. Kate' nnale: "o'" žala' nnázele: "o'." Kate' nnale: "o'o" žala' nnázele: "o'o." Ki žala' gonle, nich bi bága'le zia law Dios.

¹³ Cha' zzaka' no benne' nake' toze len le'e, žala' wcháljlene' Dios. Cha' zoa no benne' žebele', žala' gole' da' žoe lawn Dios. ¹⁴ Cha' no benne' žake' yižwé', benne' nake' toze len le'e, žala' wliže' benne' gole ka', benne' žape chí'igake' benách ka' che Benne' Criston', nich wcháljlgake' Dios, na' nnábgekle' Le' yeyone' benne' yižwén'. Žala' chébgake' le' set, na' wcháljlgake' Dios lo la Xanžon'. ¹⁵ Kate' wcháljlgake' Dios, na' žejlé'gake' yeyón Benne' Criston' benne' yižwén', naž gon Xanžon' ga yeyase', na' cha' bene' doļa', yenít lawe' le'. ¹⁶ Che len, cha' nbága'le doļa' le yexóalapan' tole len yetole, na' le nnab lo wláz lježle tole yetole law Dios nich yeyone' le'e, na' yežój yižwén' da' žakle. Da' zchaljlen benne' chawe' Dios, dan' žone' dot laže'e, záka'le'en. ¹⁷ Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, goke' benne' che yežlyó nga kan nakžo žo'o, san katen' bcháljlene' Dios, na' wnnable' Le' nich bi gak yejw, na' bi gok yejw lo yežlyón' chonne yiz yo'o gachje.

¹⁸ Wdé na' bcháljlene' Dios da' yoble, na' beyák yejw, na' bnezjw da' gozgak benne' ka' wnníta'gake' ža ka'.

¹⁹ Zí'na'do' ka', da' ni žala' nnézele. Cha' chixle to benne' nake' toze len lježžo ka', benne' nónbi'e da' naken dot da' li, na' cha' zoa no benne' gone' ga yeyát laže'e, ²⁰ na' bennen' bene' ga beyát laže' benne' doļan', bennen' wdíe' ga yoble, yeslé' benne' doļan' lo yela' got, na' gone' ga yenít law Dios doļa' zan da' wbaga' bennen'. Ka'kze gaken.

DIŽA' NEŽW DA' BZOJ BEDW

Bedw žape' "Padiox" benne' ka' che Jesús

¹ Neda' Bedw, naka' wbás bsela' Jesús, Benne' Criston'. Zzoja' chele le'e yiche ni, le'e náslasle zi'to' gan že' lažle, na' zoale gan nbab Ponto, na' gan nbab Galasia, na' gan nbab Kapadosia, na' gan nbab Asia, na' gan nbab Bitinia. ² Ūažo Dios wžekze' le'e lo na' Dios Be' La'y kan wnnakze' gone' ža ni'te nich gakte che Leze', na' nich gonle kan zŋna xtiža' Benne' Criston', na' gakte dot chawe' ni'a che xchene'. Znnabla' Dios gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj láždo'le.

Da' žxen láže'tezžo

³ Ga'n zen Dios, Ūa Ūanžo Jesús, Benne' Criston'! Lo yela' žeyache' laže' zen chie' bnezjwe' yela' nban kobe chežo. Dan' besbane' Jesusen' lo yela' got žxen láže'tezžo Le', 'nich gata' chežo da' žape chi'i Dios chežo ya'abá chie'. Dan' žape chi'i Dios, dan' wnezjwe' chegak benách chie' ka', bi nitlen, na' bi žan', na' bi yeyožen. ⁵ Dan' žejle'le che Dios, lo yela' wak zen chie' gape chi'e le'e na' zejte ža na' yebélenle yela' žeslá da' naken dot li laže', dan' ba bkweze' chežo, na' dan' wlo'e'ele' law ža ze lawte ža na'.

⁶ Che len žebéle'elele, la'kze na'a zžáka'le to chi'ido' dan' nníta'gak da' zan da' žsaka' zí'gaken le'e. ⁷ Dan' zžóelele da' zan da' žsaka' zí'gaken le'e, nak bia' nak dot li laže' kan žejle'le che Benne' Criston'. Ki žon cháwe'žo oro, da' nitlen, na' žon cháwe'žon lo yi'. Che len, kate' ba nzi' bia' yela' žejlé' chele, da' záka'žen ka oro na', na' gak yela' zen, na' yela' ba la'ne chele ža na' wlo'e'e law Jesús, Benne' Criston'.

⁸ Le'e nží'ilele Benne' Criston' la'kze batkle blé'elele-ne'. Žejle'le chie' Le' la'kze bi zlé'elele-ne' na'a, na' žebéle'elele. Yela' žebél chele da' nakžen zen ka gak wlo'e'elžo, naken dot li laže'. ⁹ Ki naken dan' žebélenlele yela' žeslá che be' nákkzele dan' den chele dan' žejle'le che Benne' Criston'.

¹⁰ Ža ni'te benne' ka', benne' bcháljgake' lo wláz Dios, bsédgekle' dot kan nak yela' žeslá na', dan' den chežo na'a, na' bcháljgake' kan nak da' chawe' da' žonn Dios

chežo. ¹¹ Dios Be' La'y, Benne' nake' toze len Benne' Criston', bzejni'ile' zga'ale benne' ka' bcháljgake' lo wláz Dios, na' bloe'ele' légake' kan žála' saka' Benne' Criston', na' lezka' kan gak yela' zen chie' te na'. Che len be' láže'gake' nnéžgekle' batx gaken, na' nož benne' gak chie' dan' bloe'el Ben' nake' toze len Benne' Criston' légake'. ¹² Dios bloe'ele' benne' ka' bcháljgake' lo wlaze' Le', bi naken to da' lé'egekle' légake', san žo'o ni le'elžo dan' bcháljgake' chen, na' le'e žénlele na'a kan nak chen. Benne' ka', benne' zzoa lígake' diža' chawen', zcháljgake' che da' ni, na' yela' wak che Dios Be' La'y zoálenen légake'. Dios chežo, Bennen' zoe' ya'abá, žsele'e Dios Be' La'y na' chežo. Žénegekle wbás che ya'abá ka' nnéžgekle' kan nak dan' bcháljgake' ža ni'te.

Dios žliže' žo'o nich gakžo la'y

¹³ Che len, le gak ban laže' na' le kwézteze cháwe'do'. Dot láže'le le wxén laže' Dios gonne' da' chawe' chele ža na' kate' yelá' Jesús, Benne' Criston'. ¹⁴ Le gon kan zŋna xtiža' Dios, na' bi we'le latje da' zdan láže'le chen' le'e ga yoble, kan benle kate' bi na' gónbia'le Dios. ¹⁵ Žála' gakte la'y lo yógo'te da' žonle, kan la'y nak Dios, Bennen' bliže' le'e nich gakte chie' Le'. ¹⁶ Lezka' nyejw le'e yiche la'y, kan wnnakze Dios, da' zŋnan: "Le gak la'y, dan' naka' neda' la'y."

¹⁷ Znnale: "Ūato'" kate' zcháljlenle Dios, na' Le', nak tlebe kan zchi'a laže'e to to benne' kan nak da' ben to to benne' ka'. Che len žála' žébele Le' kate' ne zoale yežlyó nga, da' bi nakkzen lažle. ¹⁸ Dios beslé' le'e lo da' gokle ža na' katen' benle kan zej nak da' ka'ze ka' da' bdegak xa xto'le ka' lo na'le. Nnéžkezele beya'we' le'e, kege len to da' kwia yin' kan zej nak oro, na' plat, ¹⁹ san len xchen Jesús, Benne' Criston', da' záka'le'en, dan' bde kwine', na' goke' ka to zila' dot chawe', bian' žótgake'-ba' law Dios nich yegá'a dolá'. ²⁰ Dios wžekze' Benne' Criston' zga'ale kate' bi na' gone' yežlyó nga, na' ža ni zoažo na'a bene' ga bloe'e lawe' nich gak gon chawe'e le'e. ²¹ Ni'a che da' ben Benne' Criston' žejle'le che Dios, Bennen' besbane' Le' lo yela' got, na' bene' ga nake' blo. Ka' naken, žejle'le che Dios, na' žxen láže'le Le'.

²² Na'a, ba beyakle chawe' dan' žonle kan zŋna da' naken dot da' li, na' naken dot

li laže' kan nží'ilele lježle ka', benne' ka' žejlé'gake' che Benne' Criston'. Che len, dot láže'le žála' ží'ilele lježle tole yetole. ²³ Ba naple yeļa' nban kobe, kege dan' bnníta'gak benách ka' le'e, benne' ka' žátgakkze', san Bennen' zoakze' bnnite'e le'e, na' naljle ni'a che xtiža' Dios, da' naken ban, na' da' zoan to chi'ize. ²⁴ Ki naken, dan' nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Yógo'te benách zej nake' kan nak yixe'.

Yeļa' xtan chégake' naken ka to yeje che yixen'.

Zbiž yixen', na' zbia yi' yejen'.

²⁵ San xtiža' Dios zoan to chi'ize.

Diža' ni bžin chele ni'a che diža' chawen' da' zzenlto' le'e.

2

¹ Che len le wká'n yógo'te da' kegle. Biž gon láže'le, na' bi wloé'ezele kwinle ka benne' chawe' ka' lawgak benách ka'. Biž gé'elele, na' bi nnele che lježle ka'. ² Žála' dan' láže'le da' naken che Dios Be' La'y nich gólele kan žongak bi' že'ndo' ka', bi' ka' zdan' láže'gakbe' niže'. Ki žála' gonle na' zejte ža yelale, ³ cha' žákbe'elele nak Xanžon' ži'i laže'.

Benne' Cristo nake' ka to yej xe ban

⁴ Le biga' law Xanžon', Bennen' nake' ka to yej xe ban. Nake' ka to yej da' bzoagak benách ka' cheļa'ale, san naken to da' wžekze Dios da' zakan'. ⁵ Lezka', le'e nakle ka yej ban ka'. Le we' latje wkonle Dios le'e žin, nich gone' ga gagle ka to yodo' gan soakze Dios Be' La'y. Lo yodon' gagle ka bžoz ka', benne' zej nake' che Dios, na' lo na' Jesús, Benne' Criston', gak wdele da' ka' žonle law Dios, da' ka' žonle len yeļa' wak che Dios Be' La'y, dan' žaz laže' Dios. ⁶ Che len nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Zgo'a to yej blo lo ze'e che yež Sión, dan' wžekza' neda', na' dan' zakan'.

No benne' žejli'e chie' le', bi chixle'.

⁷ Lježto' ka', žejle'le che Benne' Criston', na' nak yej ni chele to da' záka'le'en, san čegak benne' ka' bi žejlé'gake' che Benne' Criston', naken kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan:

Yej na' dan' bzoagak benne' wen ze'e ka' čela'ale,

na' gókgekle' ka'ze naken,

yej ni ba naken yej blo lo ze'e.

⁸ Lezka' nyejw le'e yiche la'y da' znnan:

Yej na' gonen ga chejčhéwgak benách ka', na' gonen ga chejbíxgake'.

Da' li bejčhégo'gak benne' ka' bi bejlé'gake' che Benne' Criston', dan' bchíxgekle' katen' bžoagake' xtiža' Dios čeļa'ale. Dios wnnakze' góngake' ki.

No benne' ka' zej nake' che Dios

⁹ Le'e nakle benách ka' wžekze Dios. Yógo'tele nakle bžoz ka' che Benne' Wnná Bia' La'y. Nakle ka to yež da' naken che Dios na'kze. Nakle benne' chie' ka'. Ki nakle nich gak wzele diža' che da' zen ka' da' ben Dios, Bennen' bliže' le'e nich yežojle gan nak čol, na' čazle lo ban' čawe' chie'. ¹⁰ Zga'ale bi gokle benách ka' che Dios, san na'a ba nakle benách chie' ka'. Zga'ale bi beyache' laže'l nitó benne' le'e, san na'a Dios na'kze žeyache' láže'le' le'e.

Zoažo nbanžo nich gonžo kan žénele Dios

¹¹ Ží'na'do' ka', nakle ka benne' zi'to' ka', zdázele yežlyó nga. Che len, žáta'yoela' le'e, bi we'le latje da' zdan' láže'zele čen' le'e, dan' zdíl-lenen be' nákkzele. ¹² Le gon da' naken čawe' lawgak benách ka' bi zej nónbi'e Dios. Ki gaken, ča' yesbága'gake' le'e zia, na' ča' nnágake' nakle benne' wetw benách ka', gak lé'egekle yezika' benách ka' da' čawe' da' žonle, na' ža yeļa' Xanžon' wká'n zéngake' Dios ni'a che da' nákkzele le'e.

¹³ Dan' nakle che Xanžon' le gape ba la'ne yógo'te benne' yolawe' ka', ča' nak benne' znná bi'e dot yežlyó nga, dan' nake' benne' wnná bia' blo, ¹⁴ o ča' nak benne' znná bi'e to yež, bennen' bzoa benne' wnná bia' blo na' latje chie' nich seļe' benne' ka' snia, benne' žóngake' da' zinnj, na' gape' ba la'ne benne' ka' žóngake' da' naken čawe'. ¹⁵ Ki žénele Dios gonle nich wzóa žile benne' bi nmezle ka', na' benne' ka' zej nchixle', kate' lé'egekle' da' naken čawe' da' žonle, na' bi be gak nnégake' čele.

¹⁶ Le gak ka benne' ka' ba belágake', san bi wkónlele žin yeļa' nla čele nich gonle da' kegle. Ki žála' gonle:

Le gak ka benne' ndo'w ka' che Dios.

¹⁷ Le gape ba la'ne yógo'te benách ka'.

Le ži'il lježle ka', na' le žebe Dios.

Le gape ba la'ne bennen' znná bi'e dot yežlyó nga.

Da' wzaka' Jesús zzejni'ilen zo'o kan gak chežo

¹⁸Nólele le'e nakle benne' ndo'w ka', le žebe benne' xanle ka', na' le gape-gake' ba la'ne, kégeze gaple ba la'ne benne' xanle ka', benne' zej nake' chawe', na' že' láže'gake' le'e, san lezka' le gape ba la'ne benne' xanle ka', benne' žsaka' z'igake' le'e lo žin da' žonle chégake'. ¹⁹Cha' sáka'le, na' bi zoa biz chen', na' cha' sóelelen dan' žéklele naken da' žénele Dios, naž yežojle chawe' law Dios. ²⁰Na'a, cha' žonle da' kegle, na' seš benne' yolawe' le'e snia, žnakxkze yebélenlelen la'kze len yela' zen laže' chele sóelele dan' gaken chele? San cha' nakle zen laže', na' zžóelele da' zžáka'le, dan' benle da' chawe', naž yežojle chawe' law Dios. ²¹Dios bliže' le'e nich sáka'le ki dan' wzaka'kze Benne' Criston' lo wlazle le'e, na' bžoe' chele to da' žloe'elen le'e kan žála' gonle. Žála' sóelele da' sáka'le kan bžoele' Le' dan' wzake'e.

²²Benne' Criston' bi be doła' bene', na' batkle ben laže'e.

²³Katen' wnné ditjgake' chie' Le', bi beži'e chégake'.

Katen' bsaka' z'igake' Le', bi bił diže'e lé-gake',

san bde kwine' lo na' Dios,

Bennen' zchi'a laže'e da' žonžo lo da' nak da' li.

²⁴Benne' Criston' wz'ikze' dola' chežo lo beła' žen chie' katen' gote' le'e yag kroze, nich gakžo zo'o ka benne' gat ka', na' biž gonžo doła', san soažo nbanžo nich gonžo da' chawe'. Le' goke' yižwé' lo wlazžo zo'o nich yeyakžo zo'o chawe' law Dios. ²⁵Gokle ka zila' ka' zdágakba' zej nnitlba', san na'a beyakle che Benne' Criston', Bennen' zwie' le'e, na' žape chi'e be' nákkzele, na' nake' chele ka to benne' žape chi'e zila' ka'.

3

Kan žála' gongak benne' ka' zej nžag ne'e

¹²Le'e, no'le ka', žála' gaple ba la'ne benne' byo che chele, na' cha' bi žejlé'gake' che xtiža' Benne' Criston', na' chejlé'gake' chie' Le' kate' lé'egekle' da' nak chawe' da' žonle, na' kan nakle gaxjw laže', na' kan žaple légage' ba la'ne, la'kze bi be že'le légage' kan nak che Benne' Criston'. ³Yela' xtan chele bi naken da' zoan lówzele, kan zpa'le yichjle, na' kan zej nak da' ka' zej

naken oro da' žkónlele žin, na' laže' da' záka'le'en da' nákwle. ⁴Yela' xtan chele žála' gaken da' yo'on lo yichj lázdo'le. Yela' xtan da' zóatezen naken yela' gaxjw laže', na' yela' li laže', da' ka' záka'le'egaken law Dios. ⁵Lezka' gok yela' xtan chegak no'le ka' wnníta'gake' ža ni'te, no'le ka' bka'n zéngake' Dios. Bxen láže'gake' Le', na' wdápegake' ba la'ne benne' byo che ché-gake'. ⁶Ki ben Sara. Bene' kan zma xtiža' Bran, benne' byo chien', na' bliže' le', na' wnné': "xan." Lezka' le'e gónlenle Sara na' tzen cha' gonle da' naken chawe', na' bi be žebele.

⁷Le'e, benne' byo ka', žála' we' láže'le no'le che chele. Le gape-gake' ba la'ne, kégeze dan' bi zej nape' kan nak yela' wale chele, san dan' lezka' zej nape' yela' nban na', da' žonn Dios chežo, da' naken tlebe ka da' den chele. Le gon ki, nich bi wsejw da' xiwe' xnezle katen' wcháljlenle Dios.

Sáka'žo la'kze žonžo da' naken chawe'

⁸Da' žapa' le'e kate' ze lawto:

Le gak toze tole len yetole yógo'te.

Le we' laže' lježle tole yetole.

Le gak ži'i laže', na' zen laže'.

⁹Bi yeži'ile che lježle.

Bi gonle da' zia che no benne' gone' da' zia chele.

Bi nne ditjle che no benne' znne ditje' chele.

Ki žála' yecheble, nnáblele Dios gon chawe'e bennen', dan' bliž Dios le'e nich gak chawe' chele. ¹⁰Ki naken dan' nzejw le'e yiche la'y da' znnan:

No benne' žénele' yebélenle' yela' nban chie', na' kweze' cháwe'do',

žála' wka'ne' diža' zi' ka', na' biž gon laže'e.

¹¹Žála' wka'ne' da' kegle, na' gone' da' naken chawe'.

Žála' we' laže'e gá'nlene' lježe' ka' chawe', na' gónteze' ki.

¹²Xanžo žape chi'e benne' chawe' ka',

na' zze nage' da' zcháljlenlake' Le',

san žzejwe' xnezgak benne' ka' žóngake' da' kegle.

¹³ŽNozkze benne' gone' le'e da' zia cha' že' láže'le góntezele da' naken chawe'?

¹⁴La'kze sáka'le katen' žonle da' naken chawe', gak yela' ba nez zen chele. Bi žebele nitó benne', na' bi kwe' zédlele,

¹⁵san le wxén laže' Benne' Criston', na' le we'e latje nna bi'e lo yichj lázdo'le. Le sóateze nich gak wzejní'ilele yógo'te

benne' ka', benne' nnábgekle' le'e biz chen' žxen láže'le Benne' Criston', na' žala' gonle da' ni lo yela' gaxjw laže' chele, na' lo yela' žape ba la'ne benne' ka'. ¹⁶Le gónteze da' naken chawe' law Dios, na' cha' zej nnita' benne' ka' znnégake' che da' naken chawe' da' žonle dan' žejle'le che Benne' Criston', naž yedoé'egekle' ni'a che da' wnnégake' chele. ¹⁷Cha' sáka'le, gakže chawe' cha' naken dan' žonle da' naken chawe', na' kege dan' žonle da' kegle, cha' Dios žénele' gaken ki chele.

¹⁸Wzáka'kze Benne' Criston', na' gote' lo wlazžo žo'o nich beké'e to chi'ize doľa' da' wbága'žo. Le' nake' chawe' san gote' lo wlazžo žo'o, benne' doľa' ka'. Ki bene', na' beyone' žo'o toze len Dios. Lo bela' žen chie' gote', san lo be' nakkze' ne zoe' nbane' to lo beľa' žen kobe. ¹⁹Lo be' nakkze' wyeje', na' bcháljlene' be' ka' gógakkze benne' ka', na' nyéjwgake' lo latje chol. ²⁰Benne' ki bži'igake' che xtiža' Dios ža ni'te, ža na' wzóa Noé, katen' wléz Dios lo yela' zen laže' chie', na' bi bžia yi'e légage', xakte ben Noén' barkw zen na'. Lo barkwn' belagak babze benne' ka' lo nisen', xóno'gake', benne' byo ka' len no'le ka'. ²¹Nisen' naken to da' žloe'elen kan nak nis gan yezoažo nis, dan' nak bian' belazo lo yela' got dan' bebán Jesús, Benne' Criston', lo yela' got. Dan' žezoažo nis bi naken to da' žon chawen' da' nakkžo lawzele, san žloe'elen že' láže'žo gak yichj lázdo'žo chawe' law Dios. ²²Jesús, Benne' Criston', bebene' ya'abá che Dios, na' bejži'e kwit li ža che Dios, na' zna bi'e wbás che ya'abá ka', na' benne' wnná bia' ka', na' benne' blo ka'.

4

Žala' gonžo xchin Jesús len yela' wak che Dios

¹Che len kan wzaka' Benne' Criston' lo beľa' žen chie', lezka' le'e žala' soale sáka'le. Bennen' zzake' dan' žone' da' naken chawe' ba bka'ne' doľa'. ²Na'a so law, žala' góntezle kan žénele Dios, na' kege kan zdan láže'zele lo yela' benách chele. ³Schále'e benle kan žongak benne' ka' bi zej nónbi'e Dios. Ža ni'te benle da' bi žala' gonle. Wzé láže'le da' kegle ka'. Wzóžlele. We'j bdáwle'ele na' bka'n zenle lo'a ka' da' bi žo'o laže' Dios. ⁴Na'a, žebángekle benne' ka' žóngake' ki dan' biž žónlenle

légage' tzen katen' žóngake' da' kegle ki, na' che len znnégake' chele. ⁵Žon byenen wloé'el kwíngake' law Dios, Bennen' za' wchi'a laže'e benne' ban ka', na' benne' gat ka'. ⁶Che len bchalj Benne' Criston' diža' chawen' lawgak benne' gat ka', benne' ka' Dios bchi'a laže'e légage' katen' wn- níta'gake' yežlyó nga, kan zchi'a laže'e yógo'te benách ka'. Bchaljlen Criston' lé- gake' nich nníta'gake' lo yela' nban lo be' zej nakkze', kan zoakze Dios lo yela' nban.

⁷Za' žin ža yeyóž che yógo'te da' zej nnitan'. Che len, le gak lázdo' yaž, na' le soa wcháljljenle Dios. ⁸Da' žon byenžen, le ži'il lježle tole yetole, dan' cha' nakle toze lo yela' nži'il, soale yenit lawle chegak lježle, benne' ka' bégake' chele da' zia. ⁹Le we' latje lježle ka' gá'ngake' ližle, na' bi nnele chégake'. ¹⁰Žala' wkónlele binlo žin da' ka' benn Dios chele, nich gáklenle lježle tole yetole. ¹¹No benne' zzoa lie' che Dios, žala' wchalje' xtiža' Dios, na' bennen' žone' xchin Benne' Criston' žala' wkonle' žin yela' waken' da' žonn Dios chie'. Lo yógo'te da' žonle, žala' ga'n zen Dios ni'a che da' ben Jesús, Benne' Criston'. jGákteze che Dios yela' zen, na' yela' wnná bia'! Ka'kze gaken.

Sáka'gak benne' ka' che Jesús

¹²Zí'na'do' ka', bi yebánlele dan' žsaka' zí'le'egak benách ka' le'e. Bi naken da' bi zej nonbia' benách ka' che Dios. ¹³Le yebél dan' de latje chele gónlenle Benne' Criston' tzen lo da' zzake'e Le' nich gak yebélele ža na' yel'é'e Le', katen' lé'elele yela' baní' chie'. ¹⁴Cha' nnegak benách ka' chele dan' nakle toze len Benne' Criston', yela' ba nez zen gaken chele, dan' gak bian' zoalen Dios Be' La'y le'e, Bennen' ze'e ya'abá che Dios. Benách ki znnégake' chie' Le', san le'e žaple-ne' ba la'ne. ¹⁵Cha' saka' no benne' nake' toze len le'e, žala' gaken dan' nake' toze len Benne' Criston', na' kege dan' nake' benne' wetw benách ka', o benne' wbán, o benne' wen da' kegle, o dan' žliz chie' ga yoble. ¹⁶Na'a, cha' nólele le'e sáka'le dan' nakle toze len Benne' Criston', bi žala' yedoé'elele, san le wká'n zen Dios dan' nzi' lale benne' ka' che Benne' Criston'.

¹⁷Ba bžin ža so law Dios wchi'a laže'e benách ka' zej nake' che Leze'. Cha' so

lawe' wchi'a laže'e žo'o, ĺnakxkze gaken chegak benne' ka' bi žóngake' kan zna diža' chawen' chie' Le'? ¹⁸Cha' nak zede yelagak benne' ka' žóngake' da' naken chawe', ĺnakxkze gaken chegak benne' ka' zži'igake' che Dios, na' žóngake' doļa'? ¹⁹Ki naken, benne' ka' zzáka'gake' dan' žénele Dios gaken ki, žála' góntezgake' da' naken chawe', na' wdégake' be' zej nakkze' lo na' Dios, Bennen' benkze' légake', na' žone' Le' kan zna xtiže'e.

5

Bedw zzejni'ile' benne' ka' che Jesús

¹Na'a, zzejni'ila' benne' gole ka', benne' žape chí'igake' le'e, le'e na' nakle che Benne' Criston', dan' lezka' naka' neda' benne' gole kan zej nake' légake', na' ble'ela' da' wzáka' Benne' Criston', na' lezka' gónlena' légake' tzen, si'to' yela' bani' da' la' lawn. ²Le'e, benne' gole ka', le gak ka benne' wape zila' ka' kan žape chí'ile' benách ka' bde Dios lo na'le. Le gon ki dot láže'le kan žénele Dios, na' kege dan' žon byenen gonlen, o dan' zdan láže'le yela' gape. Le gon xchinle dan' žaz láže'le gonlen, ³na' kege dan' žénelele nna biá'zele benne' ka' ndégake' lo na'le. Le we' laže' gakte to da' zloe'elen kan žála' gakgak benne' ka' žape chí'ile. ⁴Ki gaken, katen' yelá' Benne' Criston', Bennen' blo wape zila' ka', naž si'le to da' yebélenlelen da' batkle te chen.

⁵Lezka' le'e, xkwide' ka', le gon kan znnagak benne' gole ka'. Yógo'tele žála' gaple ba la'ne lježle, tole yetole, lo yela' gaxjw laže' chele, dan' nyejw le'e yiche la'y da' znnan: Dios žsejwe' xnezgak benne' ka' zka'n zen kwíngake'

san žáklene' benne' gaxjw laže' ka'.

⁶Le gak gaxjw laže' lo na' Dios, na' Le' gone' le'e benne' wale ka' kate' žin ža chen. ⁷Le wdé lo na' Dios yógo'te da' žonen ga že' zédelele dan' Le' že' laže'e le'e.

⁸Le gak laždo' yaž, na' le soa ban laže', dan' zoa da' xiwe', dan' bi zle'elen le'e chawe', na' zdan dot gawze, na' naken ka to beže yixe' zbéžya'aba', na' žiljba' no benne' gawba'. ⁹Le soa choch kan žejle'le che Benne' Criston', na' le wsejw xnez da' xiwe', dan' nnézele zzáka'gak lježle ka', benne' ka' nníta'gake' dot yežlyó nga, kan zzáka'le le'e. ¹⁰Naž kate' ba wzáka'le to

chí'ido'ze, Dios gone' ga gakte dot chawe', na' ga gakte choch, na' ga gólele, na' ga soale nbanle to chí'ize. Dios na'kze žonne' chežo yógo'te da' žebélenžon, na' bliže' žo'o nich yebélenžo yela' bani' chie' da' zoan to chí'ize, dan' nakžo toze len Jesús, Benne' Criston'. ¹¹ĴGa'n zénteze Dios, na' gákteze chie' yela' wnná bia'! Ka'kze gaken.

Bedw zzele' diža' benne' ka' che Jesús

¹²Díža'do' ni zzoja' chele lo na' Silbano, na' žekla' nake' to lježžo dot li laže'. Žénela' gon chocha' le'e, na' zzoa lia' che da' ka' benn Dios chežo, da' zej nak bian' da' li nži'ile' žo'o. Le gak choch dan' zoalen yela' nži'il chie' le'e.

¹³Benne' ka' che Benne' Criston', benne' nníta'gake' Babilonia, žápegake' le'e "Padiox." Dios wžekze' légake' kan wžie' le'e. Lezka' xkwide' Markos, xkwidén' nakbe' ka' ži'nkza', žapbe' le'e "Padiox." ¹⁴Le gape "Padiox" lježle tole yetole, na' le chela' lježle tole yetole lo yela' nži'il chele.

Znabla' Dios wká'n žie' yichj láždo'le, yógo'tele na' nakle che Jesús, Benne' Criston'. Ka'kze gaken.

DIŽA' BEŽOPE DA' BZOJ BEDW

Bedw žape' "Padiox" benne' ka' che Jesús

¹Neda', Smon Bedw, žapa' le'e "Padiox", le'e na' žejle'le che Jesús, Benne' Criston'. Naka' wen žin che Jesusen', na' wbás bsele'e lezke'. Nak tlebe da' zaka' yela' žejlé' chele chie' Le', ka zaka' yela' žejlé' cheto' chie' Le'. Dios bene' ga žejle'le chie' Le' dan' nakkze' chawe', na' dan' lezka' Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' žeslé' žo'o, nake' chawe'. ²Znabla' Dios gon chawe'e le'e, na' wzóa žie' yichj lázdo'le dan' nónbia'le Dios, na' Xanžo Jesusen'.

Ka zej nak benne' ka' che Jesús

³Dios, len yela' wak zen chie', ba benne' chežo yógo'te da' žon byenen gapžon nich gata' yela' nban da' zejli kanne chežo, na' nich gakžo lazdo' yaž, dan' nónbia'žo Bennen' bliže' žo'o nich gak si'žo yela' baní' chie' Le', na' da' nak chawe' chie'. ⁴Dan' žone' ki, bene' ga gak si'žo da' zen ka', na' da' naken chawe' da' bchebe laže'e gonne' chežo, na' dan' naken ki, ba belazo lo da' bi naken chawe' da' žaken yežlyó nga dan' zdan láže'gak benách ka' da' kegle, nich gak gakžo kan nak Dios na'kze. ⁵Che len, cha' žejle'le che Benne' Criston', le we' laže' gake ži'i laže'. Kate' ba nakle ži'i laže', le we' laže' gata' yela' žejní'il chele. ⁶Kate' ba naple yela' žejní'il, le we' laže' nna bia' kwínle, na' kate' ba žnna bia' kwínle, le gak zen laže', na' kate' ba nakle zen laže', le gak lazdo' yaž. ⁷Kate' ba nakle lazdo' yaž, le ži'il lježle ka', na' kate' ba nži'ile lježle ka', lezka' le ži'il yógo'te benách ka'.

⁸Cha' ki žonle, na' zej žakže dot li laže' kan žonle da' ki, na' da' ki góngaken ga bi gak dáche'ze yela' žejlé' chele, na' chej gakže li laže' kan nónbia'le Xanžo Jesús, Benne' Criston'. ⁹No benne' bi že' laže'e gone' ki, nake' ka to benne' lo choje, benne' nitle', dan' ba goj laže'e beyón Benne' Criston' le' chawe', na' beké'e doja' ka' da' wbage'e zga'ale. ¹⁰Che len, ži'na'do' ka', žala' chejsá' láže'le bliž Dios le'e, na' wžekze' le'e. Cha' gonle ki, bi chíxlele. ¹¹Ki

gaken, Dios dot láže'e gonne' le'e latje chazle gan žnna biá'teze Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' žeslé' žo'o.

¹²Che len gónteza' ga chejsá' láže'le da' ki la'kze ba mnézkzelelen, na' ba nzi' lo na'le da' naken dot da' li, na' žkónlelen žin. ¹³Žekla' neda' žala' yesá'a láže'le kan zej nak da' ki xakte ne zoa' nbana'. ¹⁴Žala' gona' ki dan' nmezla' za' žin ža gata' neda'. Xanžo Jesús, Benne' Criston', ba gožkze' neda' gaken chia' ki. ¹⁵Che len že' láže'li'a gona' ga chejsá' láže'tezle da' ki te gata'.

No benne' ka' blé'egekle' yela' baní' che Jesús

¹⁶Bi bcháljento' le'e to da' dáche'ze katen' bzejni'ílto' le'e kan žin ža yelá' Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' nape' dot yela' wnná'bia'. Neto' blé'ekzelto' yela' baní' zen chien'. ¹⁷Ble'elto' Le' katen' Xažo Dios wdape' Le' ba la'ne, na' bka'n zene' Le', na' benlto' chi'i Dios, dan' bžojen latje baní' chie', na' wnné': "Benne' ni nake' ži'na'. Nži'ila' Le', na' žaz laža'a Le'." ¹⁸Neto' bénkzelto' chi'i na', dan' bžojen ya'abá che Dios katen' wzóalento' Xanžon' law ya'a la'y na'.

¹⁹Dan' goken nak bian' nak dot da' li da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios ža ni'te, na' žala' we' láže'le dižan', dan' naken ka to yi' da' zza'ní' gan nak chol ni, na' zejte ža yelá' Bennen' nake' ka belj xsile chežo, na' zza'nín' lo yichj lázdo'le. ²⁰Da' ni žon byenle'en chejni'ilele, dan' žnnan: "Bi gak nitó benne', žakze chie', chejni'ile' da' wnná' no benne' bchalje' lo wláž Dios." ²¹Da' wnnagak benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios, bi bcháljgaken' dan' gónekzegekle', san bcháljgake' lo wláž Dios da' bchiz Dios Be' La'y lo yichj lázdo'gake'.

2

No benne' ka' žsédgekle' da' wen laže'

¹Lezka' wnníta'gak benne' wen laže' ka', benne' ka' wnnázegake' bcháljgake' lo wláž Dios, benne' ka' wnníta'lengake' benách Israel ka'. Lezka' sóalengak benne' wen laže' ka' le'e, na' wsédgekle' le'e da' wen laže'. Lo yela' wen laže' chégage' wsédgekle' le'e da' naken chégage', dan' gonen ga gon zož chele yebéj yichjle da' naken dot da' li. Žži'igake' che Xanžo, Bennen' beslé'

žo'o. Dan' góngake' gonen ga wřía yi' Dios légake'. ²Zanle le'e gónlenle légake' tzen lo da' kegle da' góngake', na' dan' gonle bálele ki, na' nnegak benách ka' che diža' chawen' da' naken dot da' li. ³Dan' dan' láže'gake' yela' gape, wsédgekle' le'e da' wen laže', nich sí'gake' da' naple. Ba nžog chegak benne' ka' kwia yí'gake' to chi'ize, na' za' žin ža na'.

⁴Dios bi benít lawe' wbás che ya'abá chie' ka' katen' bzoágake' chela'ale xtiže'e, san bsejwe' légake' latje chol, gan zej nžejje' do ya, na' želbeze' ža na' katen' wřía yi' Dios légake'. ⁵Lezka', bi benít law Dios benne' ka' wnníta'gake' ža ni'te katen' bsele'e nis yejw da' bchinnjen yežlyó nga, na' bžia yi'e benne' wen da' zinnj ka', san beslé' Noé lo nisen', bennen' bzoa lie' che da' naken chawe'. Lezka' Dios beslé' yegaže ljež Noé na' lo nisen'. ⁶Lezka', Dios bchoge' chegak benne' ka' wnníta'gake' lo yež Sodoma, na' lo yež Gomorra, na' bžia yi'e légake' len yi', na' beyákgake' de. Da' goken chégake' naken to da' zcheblen benne' ka' žóngake' da' kegle. ⁷Katen' Dios bchinnje' yež ka', na' beslé' Lot, benne' chawen', lo yi' na'. Lot na' gok nyache' láže'li'e ni'a che da' kegle da' bengak benne' wen da' zinnj ka'. ⁸Ka' goken dan' Lot, benne' chawen', wzóalene' légake', na' ble'ele', na' benle' da' bi naken chawe' da' béngake', na' dan' goke' laždo' yaž, che len gok nyache' láže'li'e yógo'te ža ni'a che da' kegle da' béngake'. ⁹Ki naken, Xanžon' nnezle' yeslé' benne' ka' zžébe-gake' Le' lo na' da' xiwe', dan' žonen ga cho'ogak benách ka' nez doła', san zkwewe' yela' zi' da' gone' benne' wen da' zinnj ka' na' zejte ža choge' chégake' gátgake' to chi'ize.

¹⁰Gon zi'že' benne' ki, benne' žóngake' da' kegle da' zdan láže'gake', na' zži'igake' che yela' wnná bia' che Xanžon'. Zej nake' benne' wechóg laže' ka', na' zižje laže'. Bi zžébegake' nnégake' chegak wbás che ya'abá ka', wbás ka' zdágake' lo baní'. ¹¹Wbás che ya'abá ka' náple'ežegake' yela' wnná bia', na' yela' wak ka' benne' ka', san wbás che ya'abá ka' bi žechóg láže'gake' yesbága'gake' no benne' zia law Xanžon'.

¹²Benne' ki zej nake' ka' bia yixe' ka', bia bi be žejní'igeklba', san nálgakba' nich no benne' sene' légakba', na' gote' légakba'.

Znnégake' che da' bi žejní'igekle', na' kwia yí'gake' to chi'ize kan žak chegak bia yixe' ka'. ¹³Dios yebi'e chégake' da' sáka'gake', dan' bsaka' zí'gake' benách ka'. Žékgekle' da' žak na'a ža naken da' yebélengekle'. Zej nake' ka' to yižwé' nožo', na' to da' zchinnjen, katen' žáwłengake' le'e tzen, na' žebégekle' dan' žon láže'gekle' le'e.

¹⁴Len yela' zze laže' chégake' zwíagake' no'le ka'. Bi nníta'gake' žize žóngake' doła'. Žóngake' ga zchíxgekle benne' ka' bi zej nake' choch kan žejlé'gake' che Benne' Criston'. Žíljtezgake' da' zdan láže'gake'. Dios ba bchoge' chégake' kwia yí'gake'. ¹⁵Wlój yíchjgake' da' naken dot da' li, na' nchol yichj láždo'gake'. Žóngake' kan ben Balaam, zi'n Beor, bennen' bđan láželi'e yela' gape, na' bene' da' kegle dan' bđíjzw-gake' le'. ¹⁶Dios bđil diže'e Balaam na' dan' bene' da' keglen'. To búrrodo' bcháljlenba' le' kan zchaljgak benne' ka', na' bséjwba' xnez Balaam na' gan zeje' lo yela' zži'i che Dios.

¹⁷Zej nak benne' ki ka to bdoa nis da' ba nbiž, na' lezka' ka' to bejw da' zche' be' wałe. Ba nkweze Dios latje chégake' lo latje chol. ¹⁸Ki zej nake' dan' zcháljgake' da' zenle'e lo yela' bi nnezle chégake', na' zkóngekle' žin da' zdan láže'gak benách ka', na' žóngake' ga zchíxgekle benne' ka', benne' ba belágake' ladjw benne' ka' nchólgekle'. ¹⁹Zchebe láže'gake' gata' yela' žeslá chegak yezika' benách ka', san lé-gakkze' zej nžejje', na' žóntezgake' da' kegle. Zej nžej yógo'te benne' ka' lo na' da' zchen' yichj láždo'gake'. ²⁰Cha' belágake' lo da' bi naken chawe' da' den yežlyó nga dan' bénbia'gake' Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' žeslé' žo'o, na' naž sen da' kegle légake' da' yoble, dan' chen' le'gake', na' da' li bága'žegake' zia kate' se lawte ka' da' wbága'gake' zga'ale. ²¹Gakže chawe' ché-gake' chela' batkle gónbia'gake' Bennen' zzo'e' žo'o nez chawe' chien' ka' da' gak chégake' cha' bénbia'gake' Le', na' naž wlój yíchjgake' diža' la'y da' bsedle Dios légake'. ²²Ba gok chégake' da' zmnan: Žeyéjch beko', žeyawba' da' beyebba'. Žeyáz koch lo gona', bian' za' bwazjžo.

¹Diža' ni naken da' bežopen' da' zzojan' chele, lježa'do' ka'. Lo da' zópeten že' laža'a yesá'a láže'le kan zej nak da' ki. ²Le chejsá' laže' da' bchaljgak benne' la'y ka' ža ni'te, benne' ka' bchaljgake' lo wláz Dios. Lezka' le chejsá' laže' da' wnná Xanžon', Bennen' žeslé' žo'o, dan' bsédgekle benne' wbás ka' bsele'e Le'.

³Da' nak blo da' žala' chejsá' láže'le, zn-nan ki: "Ža se lawte ža ka' la'gak benne' ka' góngake' da' kegle dan' zdan láže'gake'." ⁴Gon díjtgekle' xtiža' Jesusen', na' nná-gake': "ǃBizkze gok che dan' bchebe laže' Benne' Criston'? Wnné: Yelá'a da' yoble. Ža ni'te katen' gotgak xa xto'žo ka', na' zejte na'a ža, yógo'te žaken tlebe kan goken katen' wzó law žata' yežlyó nga na' zejte na'a ža." ⁵Zzóagake' cheła'ale da' goken ža ni'te. Bchalj Dios, na' wzó law nníta'gak ya'abá, na' yežlyó nga. Bžoj yežlyón' lo nis, na' wžén' gachje láwe'le nisen'. ⁶Lezka' len nis Dios bchinnje' yežlyó nga ža ni'te katen' bsele'e nis yejw da' bžia yin' benách dola' ka'. ⁷Ya'abá, na' yežlyó nga, da' ka' zej nnitan' na'a ža, Dios zkweze' légaken na' zejte ža wchinnje' légaken lo yi'. Ki gaken, kan nak da' wnnakze Dios chégaken. Wzeye' légaken ža na' choge' chegak benách ka', benne' bi zej nake' chawe', kwia yí'gake'.

⁸Bi gal láže'le le'e da' ni, zí'na'do' ka'. To ža naken law Xanžon' ka' zan gaywá' yiz ka', na' zan gaywá' yiz ka' zej naken lawe' Le' ka' to žaze. ⁹Bi zžele Xanžon' gone' da' bchebe laže'e gone'. Žékgekle bale benách zžele', san zbeze' zen laže', na' zzozele' žo'o dan' bi žénele' kwia yi' nitó benne', san žénele' yeját láže'gak yógo'te benách ka'.

¹⁰Kon yežinkze ža yelá' Xanžon' kan zla' to benne' wbán žel. Kate' žin ža na' te che ya'abá len to žaxto' zen. Kwia yi'gak yógo'te da' zej nnitan' to lo yi' zen. Chey yežlyó nga, tzen len da' ka' zej nnitan' yežlyó nga.

¹¹Cha' kwia yi'gak yógo'te da' ki, žnakxkze žala' gonle? Žala' gake laždo' yaž, na' wdé kwinle lo na' Dios. ¹²Žala' kweze ža yelá' Xanžon', na' we' láže'le gonle ga žinte ža na' katen' ya'abá, na' da' ka' zej nnita' kwia yí'gaken lo yin'. Lezka' chey dot yežlyó nga. ¹³Ki gaken, san žo'o zbezžo da' bchebe laže' Dios, gone'

to ya'abá kobe, na' to yežlyó kobe gan gak da' naken chawe'.

¹⁴Che len, zí'na'do' ka', kate' ne zbezle da' ki, le we' laže' gake dot chawe' law Dios, nich bi gak nitó benne' bi da' nnie' chele, na' kweze cháwe'do' na' zejte ža na'. ¹⁵Žala' nnézlele zbez Dios zen laže' nich gata' latje chegak benách ka' yelá-gake', kan lezka' wnná lježžo Pablo, dan' bzoje' chele le'e yiche, na' wdape' yelá' žejní'il da' bnezjw Xanžon' chie'. ¹⁶Le'e yógo'te yiche da' zzoje', zchalje' kan zej nak da' ki, la'kze nwa'gaken da' ka' zej naken zede chejni'ilžon. Benne' bi nmezle ka', na' benne' ka' bi zej nake' dot li laže', zchíxgake' diža' ki. Lezka' žóngake' chegak yezika' da' zej nyejwn le'e yiche la'y, dan' gonen ga wžia yi' Dios légake'.

¹⁷Ba mnézkzelele da' ki, zí'na'do' ka'. Che len le gape chi'i kwinle, nich benách ka' bi zej nake' chawe' bi gon láže'gekle' le'e, na' bi ža' yichj laždo'le kan žejle'le che Benne' Criston'. ¹⁸Le we' laže' gake dot li laže' kan nónbia'le Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' žeslé' žo'o, na' nich ží'izelele Le'. jGa'n zene' Le' na'a, na' yógo'te ža da' zá'gaken! Ka'kze gaken.

DIŽA' NEŽW DA' BZOJ ZWA

Diža' da' nbánlenžon

¹ Zzajt'o' chele kan nak che Bennen' ba wzoakze' kate' bi na' soa yežlyó nga, na' kan nak da' benlto' da' bchalje', na' kan nak da' ble'elto' da' bene'. Bwíato' Bennen', na' wdanto'-ne'. Bennen' nake' Jesús, Bennen' nake' Diža' da' zej nbanlen benách ka' b'loe'e lawe', na' ble'elto'-ne'. Zzoa lito' chie' le', na' zzenlto' le'e kan nak che Bennen' nbánlenžon. Bennen' wzóalene' Xažo Dios, na' bedjloé'e lawe' ga zoažo ni. ³ Dan' ble'elton', na' dan' benlton', zzenlto' le'e nich gakle le'e toze len neto'. Da' li yela' toze chežo naken len Xažo Dios, na' len Jesús, Benne' Criston', Ži'n Dios. ⁴ Zzajt'o' chele da' ki nich gak yebelžo dot láže'žo.

Dios nake' baní'

⁵ Da' ni naken da' benlto' da' bchalj Jesusen', na' naken da' zzenlto' le'e na'a. Ki znnan: "Dios nake' baní', na' bi zoa nitó da' naken chol len le'." ⁶ Cha' nnažo: "Nakžo toze len Diosen'" na' cha' žonžo da' naken che da' chol, da' ni nak bian' žon láže'žo, na' bi žonžo da' naken dot da' li. ⁷ Na'a, cha' žonžo da' naken chawe', zdažo lo baní' kan le' nake' chawe', na' zoe' lo baní', na' nakžo toze tožo len yetožo, na' xchen Jesús, Benne' Criston', Ži'n Dios, žeyonen žo'o chawe', na' žeká'n yógo'te doľa' da' nbága'žo.

⁸ Cha' znnážo: "Bi be doľa' nbága'žo" žon láže'lžo la' kwínzežo, na' bi nzi' lo na'žo da' naken dot da' li. ⁹ Cha' yexóalapažo law Dios doľa' da' nbága'žo, le' žone' kan zgne', na' nake' chawe'. Yenít lawe' doľa' da' nbága'žo, na' yeyone' žo'o chawe', na' yeké'e yógo'te da' zia da' nbága'žo. ¹⁰ Cha' nnažo: "Bi be doľa' nbága'žo" gaken kan nnažo: "Dios žon láže'e" na' bi žonžo kan znná xtiže'e.

2

Benne' Cristo zdie' xtíža'žo law Dios

¹ Le'e, ži'na'do' ka', zzoja' da' ki chele, nich bi gonle doľa'. Na'a, cha' no benne' gone' doľa', zoa to Benne' znnable' ni'a chežo law Xažo Dios, Bennen' lie' Jesús, Benne' Criston', Benne' chawen'. ² Nakkze' le' Bennen' bde kwine', na' gote' nich

beké'e doľa' da' wbága'žo žo'o law Dios. Gote' le', kégeze nich beké'e doľa' da' wbága'žo žo'o, san lezka' nich beké'e doľa' da' zej nbaga' benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga.

³ Cha' žonžo kan nak da' bchi'le' žo'o, nnezlžo ba nónbia'žo le'. ⁴ No benne' zgne': "Neda' nónbi'a Dios" san cha' bi žone' kan znná da' wnnakze' le', benne' ni žon láže'e, na' bi žone' da' naken dot da' li. ⁵ No benne' žone' kan znná xtiža' Dios, da' li benne' ni nži'ile' Dios kan žála' gonžo. Cha' žonžo ki, nnezlžo nakžo che Dios. ⁶ Lezka', no benne' zgne': "Neda' naka' che Benne' Criston'" žála' gake' kan gok Benne' Criston' katen' wdé' yežlyó nga.

Bchi'le Benne' Cristo žo'o ži'ilžo lježžo ka'

⁷ Ži'na'do' ka', zzoja' chele da' bchi'le Criston' žo'o. Bi naken to da' kobe, san dan' wnnakze Dios ža ni'te, dan' wzí' lo na'le ža ni'te. Dan' wnné' ža ni'te naken da' ba benl-le. ⁸ Lezka' naken ka zzoja' chele to da' kobe, dan' ben Jesusen' dot kan znnan, na' lezka' žonle le'e kan znnan. Ki naken dan' ba zde che da' naken chol, na' baní' li láže' ba zza'nín'.

⁹ No benne' zgne': "Zoa' lo baní'" san cha' bi zle'ele' lježe' chawe', benne' ni ne žone' da' naken che da' chol. ¹⁰ No benne' nži'ile' lježe' zoe' lo baní', na' da' žonen ga chixle no benne' bi be gak gonen chie' le'. ¹¹ No benne' bi de lježe' chawe', žone' da' naken che da' chol, na' zde' lo da' chol. Bi nnezle' gan zeje', dan' žon da' naken chol ga nchol yichj lázda'we'.

¹² Zzoja' chele, ži'na'do' ka', dan' ba benít law Dios doľa' da' wbága'le. Ki bene' dan' žone' da' bchebe láže'e gonen'.

¹³ Zzoja' chele, le'e nakle ka xgak xkwide' ka', dan' nónbia'le Bennen' zoakze' kate' bi na' soa yežlyó.

Zzoja' chele, le'e nakle ka xkwide' ka', dan' ba belale lo na' da' xiwe'.

¹⁴ Ba bzója' chele, ži'na'do' ka', dan' nónbia'le Xažo Dios.

Ba bzója' chele le'e, nakle ka xgak xkwide' ka', dan' nónbia'le Bennen' zoakze' kate' bi na' soa yežlyó.

Ba bzója' chele le'e, nakle ka xkwide' ka', dan' ba belale lo na' da' xiwe'.

¹⁵ Bi ži'ilele yežlyó nga, na' kege da' de yežlyó nga. Cha' zoa no benne' nži'ile' dan' den yežlyó nga, bi nži'ile' Xažo Dios. ¹⁶ Ki

naken, dan' žongak benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga da' bi žénele Xažo Dios, san žóngake' da' zdán láže'gake'.

Žóngake' da' zdán laže' be'la' žen chégake'.

Žóngake' da' zdán laže' yej lágwage'.

Zka'n zen kwíngake' ni'a' che da' zej nape'. Ki zej nak da' kegle ka' da' žóngake'. ¹⁷Te che yežlyó nga, na' che da' zdán láže'gak benách ka', san no benne' žone' kan žénele Dios soe' to chil'ize.

Bennen' zchalje' da' li, na' bennen' žon laže'e

¹⁸Zí'na'do' ka', ba zoažo ža ze lawte ža ka' che yežlyó nga. Ba bénlele la' bennen' zži'e che Benne' Criston', na' na'a ba wzó law zej nnita' benne' zan, benne' zži'igake' che Benne' Criston'. Che len nnezlžo ba zoažo ža ze lawte ža ka'. ¹⁹Benne' ki bežó'gake' lád'jwžo žo'o, san bi gó'gake' toze len žo'o. Chela' gó'gake' toze len žo'o, gá'ntezgake' len žo'o. Na'a, bežó'gake', nich gak bia' bi zej nake' yógo'tegake' toze len žo'o.

²⁰Na'a, Dios Be' La'y zóalene' le'e, na' mnézkelele da' naken dot da' li. ²¹Zzoja' chele dan' ba mnézlele da' naken dot da' li, na' kege dan' bi mnézlelen. Lezka' mnézlele bi žon laže' no benne' nnezle' da' naken dot da' li.

²²¿Nozke bennen' žon laže'e? Žon laže' bennen' z'ne' bi nak Jesús Bennen' bséla' Dios. Benne' ni nake' bennen' zži'e che Benne' Criston', dan' z'ne' bi nak Dios Xa Jesusen', na' lezka' z'ne' bi nak Jesusen' Zí'n Dios. ²³No benne' zži'e che Zí'n Dios, bi zóalén Xažo Dios le'. No benne' z'ne' kwáselo Jesusen' nake' Zí'n Dios, lezka' Xažo Dios zóalene' bennen'.

²⁴Na'a, le we' laže' gá'nteze da' bénlele ža ni'te len le'e. Cha' gá'nteze da' bénlele ža ni'te len le'e, lezka' le'e gá'nteze len Zí'n Dios, na' lezka' len Xažo Dios. ²⁵Da' ni naken da' bchebe laže' Dios, wnné' gonne' yela' nban da' zejli kanne chežo.

²⁶Zzoja' chele da' ni kan nak chegak benne' ka' žénegekle' gon láže'gekle' le'e.

²⁷Na'a, Dios Be' La'y zóalene' le'e. Benne' Criston' bséla'kze' Le' chele, na' Lekze' wzóalenteze' le'e. Che len bi žon byenen' sáalente no benne' le'e, dan' Be' La'y na' žsedle' le'e. Zóalene' le'e, na' zchalje' da' li, na' bi žon laže'e. Kan ba bsedle' le'e, le gá'nteze len Benne' Criston'.

²⁸Na'a, zí'na'do' ka', le gá'nteze len Benne' Criston' nich katen' yel'é'e Le', na' gak wxén láže'žo Le', na' bi yedoé'elžo kate' žinžo lawe' Le' katen' yel'é'e. ²⁹Cha' mnézlele le'e Dios nake' chawe', lezka' žala' mnézlele yógo'te benne' ka' žóngake' da' naken chawe' zej nake' zí'n Dios.

3

No benne' ka' zej nake' zí'n Dios

¹Le wia kan nží'ile'el Xažo Dios žo'o, dan' bene' ga ležo zí'n Dios na'kze. Che len benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga bi nón-bia'gake' da' nakžo, dan' bi beyónbia'gake' da' nak Jesusen'. ²Zí'na'do' ka', na'a ba nakžo zí'n Dios, na' bi na' la' law da' gakžo. Nnezlžo kate' wló'e law Jesusen', gakžo kan nake' Le', dan' le'elžo-ne' kan nakkze' Le'. ³No benne' žxen laže'e gake' kan nak Jesusen', že' laže'e gake' chawe' kan nak Jesusen' chawe'.

⁴No benne' žone' do'la' zži'e che xtiža' Dios, dan' nak do'la' da' zži'in che xtiža' Dios. ⁵Mnézlele bló'e'e law Jesusen' nich beké'e do'la' da' wbága'žo, na' bi be do'la' žone' Le'. ⁶No benne' nake' toze len Jesusen' bi žone' do'la'. No benne' žone' do'la' batkle bl'e'le' Le', na' bi nónbi'e' Le'. ⁷Zí'na'do' ka', le gape chi'i kwínlé nich bi gon láže'le no benne' le'e. No benne' žone' da' naken chawe', nake' chawe' kan nak Jesusen' chawe'. ⁸No benne' žónteze' do'la' nake' che da' xiwe', dan' žónteze da' xiwen' do'la' kate' bi na' soa Adán. Che len bedjloé'e law Zí'n Dios, nich wsejwe' xnez da' xiwen' nich bi be gak gonén chežo.

⁹No benne' nake' zí'n Dios bi žónteze' do'la', dan' zóateze Be' La'y che Dios len le', na' bi žone' do'la' dan' nake' zí'n Dios. ¹⁰Ki zej nak bia' benne' ka' zej nake' zí'n Dios, na' benne' ka' zej nake' zí'n da' xiwe'. No benne' bi žone' da' naken chawe', na' bi nží'ile' lježe', bi nake' che Dios.

Žala' ži'ilžo lježžo ka' zej nake' che Jesús

¹¹Da' ni naken da' ba benl-le ža ni'te, da' z'nan: "Žala' ži'ilžo lježžo tožo yetožo."

¹²Bi žala' gonžo kan ben Kaín, zí'n Adán. Gok Kaín na' che da' xiwe', na' betbe' bi bíche'be'. ¿Biz chen' betbe' bi bíche'be'? Betbe' lebe' dan' ben Kaín na' da' bi goken chawe' law Dios, san da' ben bi bíche'ben' goken chawe'.

¹³ Zí'na'do' ka', bi yebánlele cha' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga bi zej de le'e chawe'. ¹⁴ Nnezlžo ba wdežo lo yela' got, na' ba napžo yela' nban da' zejli' kanne dan' nži'ilžo lježžo ka'. No benne' bi nži'ile' lježe' ka', ba nakkze' ka to benne' gat. ¹⁵ No benne' bi zle'ele' lježe' chawe', nake' ka to benne' wetw benách ka', na' mnézlele nitó benne' wetw benách ka' bi nape' yela' nban da' zejli' kanne. ¹⁶ Ki nónbia'žo yela' nži'il da' naken li laže', dan' bde Jesusen' yela' nban chie', na' gote' lo wlažžo žo'o. Lezka' žo'o žala' wdežo yela' nban chežo, nich gáklenžo lježžo ka'. ¹⁷ Na'a, no benne' de yela' wnni'a chie', dan' naken che yežlyó nga, na' zle'ele' lježe', zoa bi da' žiážjele', na' cha' bi žey-ache' láže'le' le', bi da' wnezjwe' chie', žwak nnažo zoalen yela' nži'il che Dios bennen'?' ¹⁸ Zí'na'do' ka', žala' ži'ilžo lježžo ka', kege len díža'ze o lo yela' zenneze chežo, san dot láže'žo, na' len dot yela' žon chežo žala' ži'ilžo lježžo ka'.

Da' žxen láže'žo law Dios

¹⁹⁻²⁰ Cha' ki nži'ilžo lježžo ka', nnezlžo nakžo che Bennen' nakkze' da' li, na' law Dios gak kwe' ži yichj láždo'žo katen' zchebe láždo'žo žo'o, dan' nakže da' li da' zna Dios ka da' zna láždo'žo, na' Le' mnézkzele' yógo'te. ²¹ Zí'na'do' ka', cha' bi zchebe láždo'žo žo'o, zoa da' žxen láže'žo law Dios, ²² dan' nnezlžo gonne' chežo bíte'teze da' nnablžo Le'. Ki naken dan' žonžo kan zna da' bchi'le' žo'o, na' da' žaz láže'e Le'. ²³ Ki nak da' bchi'le Dios, wnné' žala' chejle'žo che Jesús, Benne' Criston', Zí'ne', na' ži'ilžo lježžo ka' kan lezka' bchi'le Zí'ne' žo'o. ²⁴ Benne' ka' žón-gake' da' bchi'le Dios zóalengake' Le', na' Dios na'kze zóalene' benne' ka'. Ki nnezlžo Le' zóalenteze' žo'o, dan' ba bsele'e Dios Be' La'y nich bedjsóalene' žo'o.

4

Da' nak bia' zoalen Dios Be' La'y žo'o

¹ Zí'na'do' ka', bi chejle'le che no benne' znaze' Dios Be' La'y zóalene' le', san le si' bia' bennen', cha' Dios Be' La'y zóalene' le', dan' zdagak benne' zan yežlyó nga, benne' ka' žon láže'gake', na' znágake' zchálj-gake' lo wlaž Dios. ² Ki gónbia'le no benne' zoalen Dios Be' La'y le'. Bennen' zne' kwáselo kan bla' Jesús, Benne' Criston', na' zne' nake' Bennen' bseja' Dios, na' golje'

benách, nak bennen' che Dios. ³ Lezka', no benne' bi zne' kwáselo kan bla' Jesús, Benne' Criston', na' zne' bi golje' benách, bi nake' che Dios. Benne' ni nake' che bennen' zži'e che Benne' Criston', bennen' ba bénlele yide', na' na'a ba zde' yežlyó nga.

⁴ Zí'na'do' ka', nakle che Dios, na' nápžele yela' wak ka benne' ka' žon láže'gake', dan' Bennen' zóalene' le'e napže' yela' wak ka bennen' zde' yežlyó nga. ⁵ Légage' zej nakze' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. Che len zcháljgake' che da' naken che yežlyó nga, na' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga zze nággake' chégake'. ⁶ Nakžo žo'o che Dios. No benne' nónbi'e Dios zze nage' chežo. No benne' bi nake' che Dios bi zze nage' chežo. Ki nónbia'žo no bennen' yoe'e Dios Be' La'y, Ben' zchalje' da' li, na' lezka' bennen' yoe'e ben' da' žon lažen'.

Yela' nži'il li laže' zá'zen lo na' Dios

⁷ Zí'na'do' ka', žala' ži'ilžo lježžo ka', dan' yela' nži'il zan' lo na' Dios, na' no benne' nži'ile' lježe' ka' nalje' ni'a che Dios Be' La'y, na' nónbi'e Dios. ⁸ No benne' bi nži'ile' lježe' ka', bi nónbi'e Dios, dan' yela' nži'il zan' lo na' Dios. ⁹ Ki bla' law kan nži'il Dios žo'o. Bsele'e tlícha'tekze Zí'ne' yežlyó nga, nich gata' yela' nban da' zejli' kanne chežo ni'a chie' Le'. ¹⁰ Ki nak bia' yela' nži'il da' naken li laže', kege kan nži'ilžo Dios, san kan Le' bží'ile'ele' žo'o, na' bsele'e Zí'nkze' nich bi'e doľa' da' wbága'žo žo'o, na' Le' gote' ni'a chen.

¹¹ Zí'na'do' ka', cha' ki bží'ile'ele Dios žo'o, žala' ži'ilžo lježžo ka'. ¹² Batkle ble'el no benne' Dios, san cha' nži'ilžo lježžo ka', Dios na'kze zóalene' žo'o, na' na'a nži'ilžo Diosen' dot láže'žo. ¹³ Nnezlžo zóalenz Dios, na' Le' zóalene' žo'o, dan' bsele'e Dios Be' La'y, nich bedjsóalene' žo'o. ¹⁴ Neto' ble'elto' da' ben Xažo Dios, na' zzoa lito'. Le' bsele'e Zí'nkze', Bennen' žeslé' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. ¹⁵ No benne' zne' kwáselo Jesusen' nake' Zí'n Dios, Dios na'kze zóalene' bennen', na' le' zóalene' Diosen'.

¹⁶ Žo'o nnezlžo, na' žejle'žo nži'il Dios žo'o. Yela' nži'il zan' lo na' Dios, na' no benne' nži'ile' lježe' ka', zóalene' Diosen', na' Dios na'kze zóalene' le'. ¹⁷ Ki žon žin yela' nži'il lo yichj láždo'žo. Žonen ga biž zžébežo ža chog Dios chegak benách ka' gátgake'. Kan nak Jesusen', lezka' nakžo

žo'o yežlyó nga. ¹⁸ Cha' nnezlžo nži'il Dios žo'o, bi be zžébežo. Kate' nnezlžo nži'il Dios žo'o, žone' Le' ga bi zžébežo. No benne' zžebe' da' sake'e bi nnezle' nži'il Dios le'.

¹⁹ Žo'o nži'ilžo Dios, dan' Le' bž'íkzele' žo'o zga'ale'. ²⁰ Cha' no benne' zžne': "Neda' nži'ila' Dios" san cha' bi nape' lježe' ka' chawe', benne' ni žon laže'e. No benne' bi nži'ile' lježe' ka', benne' ka' zle'ele', ĺnakxke gak ži'ile' Dios, na' batkle ble'ele' Le'? ²¹ Ki bchi'le Jesusen' žo'o, na' wnné': "No benne' nži'ile' Dios, žala' ži'ile' lježe' ka'."

5

Wak soelžo da' žak chežo yežlyó nga

¹ No benne' žejli'e nak Jesús Benne' Criston', Bennen' bsela' Dios, benne' ni nake' zi'n Dios, na' no benne' nži'ile' Dios, Bennen' bzoe' le', lezka' žala' ži'ile' lježe', bennen' lezka' nake' zi'n Dios. ² Ki žakbe'elžo nži'ilžo benne' ka' zej nake' zi'n Dios. Naken ki cha' nži'ilžo Dios, na' žonžo kan zžna xtiže'e. ³ Ki nak bia' nži'ilžo Dios. Naken ki cha' žonžo kan zžna xtiže'e, na' bi nak zede dan' bchi'le' žo'o gonžo. ⁴ No benne' nake' zi'n Dios zzoel' da' žak chie' yežlyó nga. Ba bzoełžo da' žak chežo yežlyó nga dan' žejle'žo che Jesús, Benne' Criston'. ⁵ ĺNož bennen' zzoel' da' žak chie' yežlyó nga? Bennen' žejli'e Jesusen' nake' Zi'n Dios žone' ki.

Dios Be' La'y zzoa lie' che Benne' Cristo

⁶ Ki bloe'e ĺaw Jesús, Benne' Criston'. Golje', na' bezóe' nis, na' blalje' xchene', na' kégeze bezóe' nis, san lezka' blalje' xchene'. Dios Be' La'y nake' Bennen' zzoa lie' che Zi'n Dios, dan' nak dot da' li da' zchalj Dios Be' La'y. ⁷ Chonne benne' ka' nni'ta'gake' ya'abá che Dios, benne' ka' zzoa lígake' che Jesusen'. Zej nake' Xažo Dios, na' Zi'n Dios, Bennen' lie' Diža', na' Dios Be' La'y. Chonne' ki, toze zej nake'. ⁸ Lezka', chonne da' ka' zzoa lígaken chie' yežlyó nga, Dios Be' La'y, na' da' bezóa Benne' Criston' nis, na' žen da' blalje' le'e yag kroze, na' da' chonne ki, toze kan zžnágaken. ⁹ Cha' si' lo na'žo da' zzoa ligak benách ka' kan nak Jesusen', da' zzoa likze Dios záka'le'ežen. Da' bzoa li Dios naken da' wnné' kan nak che Jesusen', katen' wnné' nake' Zi'nkze'. ¹⁰ No benne' žejli'e che Zi'n Dios, nzi' lo ne'e da' bzoa li Dios. Cha' no benne' bi žejli'e

da' wnnakze Dios, na' wak nnažo: zžna bennen': "Dios žon laže'e." Ki naken dan' bi bejl'i'e da' bzoa li Dios che Zi'ne'. ¹¹ Da' ni naken da' bzoa li Dios. Wnné' ba benne' yela' nban da' zejli' kanne chežo, na' Zi'ne' na' nake' Benne' žonne' chežo yela' nban na'. ¹² No benne' zoalen Zi'n Dios le', nape' yela' nban da' zejli' kanne. No benne' bi zoalen Zi'n Dios le', bi nape' yela' nban na'.

Nnezlžo napžo yela' nban da' zejli' kanne

¹³ Zi'na'do' ka', le'e na' žejle'le che Zi'n Dios, zzoja' chele da' ni nich mnézele ba naple yela' nban da' zejli' kanne, na' ki gaken, gak li laže' kan žejle'le che Zi'n Dios na'.

¹⁴ Da' ni naken da' žxen láže'žo Le'. Cha' bi da' nnablžo-ne' kan žénele' Le', Le' ženle' chežo žo'o. ¹⁵ Cha' nnezlžo ženle' chežo kan nak bi da' zžnablžo-ne', lezka' nnezlžo ba napžo da' zžnablžo-ne'.

¹⁶ Cha' no benne' le'ele' lježe' žone' doła' da' bi žonen ga gate', wak nnable' Dios lo wĺáz bennen', na' Le' wnezjwe' yela' nban chie'. Ki zžnia': wak nnáblele lo wĺáz benne' ka' žongake' doła' da' bi žonen ga gatgak benne' ka'. Zoa doła' da' žonen ga gat no benne'. Bi zžnia' nnáblele lo wĺáz no benne' žone' doła' ki. ¹⁷ Yógo'te da' kegle naken doła', san zoa doła' da' bi žonen ga gat no benne' žonen'. ¹⁸ Nnezlžo no benne' nake' zi'n Dios bi žónteze' doła' dan' Zi'nkze Dios žape chi'e bennen', na' da' xiwe' bi be gak gonen chie'.

¹⁹ Nnezlžo yo'ožo lo na' Dios, na' yógo'te benách ka', benne' ka' že' láže'gake' da' de yežlyó nga, zej yoe'e lo na' da' xiwe'.

²⁰ Na'a, nnezlžo ba bla' Zi'n Dios nga, na' benne' yela' žejni'il chežo, nich gónbia'žo Bennen' nake' dot da' li. Zóalenžo Bennen' nake' dot da' li dan' zóalenžo Jesús, Benne' Criston', Zi'n Dios. Benne' ni nake' Dios da' li, na' Bennen' žonne' yela' nban da' zejli' kanne chežo. ²¹ Zi'na'do' ka', le gape chi'i kwilne nich bi wká'n ženle lo'a ka'. Ka'kze gaken.

DIŽA' BEŽOPE DA' BZOJ ZWA

Benne' nake' dot da' li, na' yela' nži'il

¹ Neda', Zwa, žapa' le' "Padiox", no'le wžekze Dios, na' žapa' "Padiox" yógo'te zi'no' ka'. Nži'ila' le'e dan' nónbia'žo Benne' nake' dot da' li, na' kege nedza', san lezka' yógo'te benne' ka', benne' zej nzi'e xtiža' Dios da' naken dot da' li, zej nži'ile' le'e. Naka' benne' gole, žape chi'a benách ka' che Benne' Criston'. ² Nži'ילו' le'e dan' yo'o lo yichj lázdo'žo xtiža' Dios da' naken dot da' li, na' sóalentezen žo'o. ³ Znnabla' Xažo Dios len Xanžo Jesús, Benne' Criston', Zi'nkze Diosen', gon chawe'e le'e, na' yeyache' láže'le' le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le dan' nak dot da' li xtiže'e, na' nži'ile' le'e.

⁴ Bebéle'ela' katen' benla' žongak zi'no' ka' kan zwna xtiža' Dios da' naken dot da' li, dan' žóngake' kan bchi'le Xažo Dios žo'o. ⁵ Na'a, žáta'yoela' le', nó'ledo', gono' kan zwna da' bchi'le Jesusen'. Bi zzoja' chio' to da' kobe. Zzoja' da' bchi'le Jesusen' žo'o ža ni'te, katen' wnné' žala' ži'ilžo lježžo ka'. ⁶ Ki nak bia' nži'ilžo Dios. Naken ki cha' žonžo kan bchi'le' žo'o. Dan' bchi'le' naken nich ži'ilžo lježžo ka' kan ba bénlele le'e ža ni'te.

No benne' ka' žon láže'gekle' žo'o

⁷ Da' ni žapa' le'e: dan' ba ždagak benne' zan yežlyó nga, benne' ka' žon láže'gake', na' bi nzi' lo ná'gake' kan bla' Jesús, Benne' Criston', golje' benách. No benne' žone' ki, nake' benne' wen laže', na' zži'e che Benne' Criston'. ⁸ Le gape chi'i kwindle nich bi wnitle da' ba naple dan' žonle xchin Benne' Criston', san le we' laže' gata' chele dot da' žala' si'le lo na' Dios.

⁹ No benne' wsedle' le'e da' nža' kan nak dan' bsedle Benne' Criston', bi zoalen Dios bennen'. Xažo Dios len Zi'nen' zóalene' no benne' žónteze' ka' zwna xtiža' Benne' Criston'. ¹⁰ Cha' no benne' ze'e gan zoale, na' žsedle' to da' yoble, bi wléblele bennen' ližle, na' bi ye'le-ne': "Dios gon chawe'e le'." ¹¹ No benne' ži'e le': "Dios gon chawe'e le'", žónlene' le' tzen da' kegle da' žone'.

Zwa žxen laže'e le'ele' lježe' ka'

¹² La'kze žala' yapa' le'e da' zan, bi žénela' wzoja' yógo'ten le'e yiche. Žxen laža'a la'a

gan zoale, na' wchaljšo kwáselo, nich gak yebelžo dot láže'žo.

¹³ Xkwide' ka' che no'le bilo', no'len' wžekze Dios, žápegake' le' "Padiox." Ka'kze gaken.

DIŽA' BEYONNE DA' BZOJ ZWA

Da' chawe' da' žon benne' lie' Gayo

¹ Neda', Zwa, žapa' le' "Padiox", Gayo, benne' ži'i laže'. Naka' benne' gole, žape chi'a benách ka' che Benne' Criston'. Nži'ila' le' dot laža'a.

² Ljéža'do', znnabla' Dios gon chawe'e le' lo yógo'te da' žono', na' lezka' so' chawe', kan že' chawe' be' nakkzo'. ³ Žebela' dan' zla'gak lježžo ka' ga zoa' ni, na' zzoa lígake' kan nako', na' znnágake' nako' li laže', na' žono' kan zna xtiža' Dios, da' naken dot da' li. ⁴ Bi be zoa da' žonžen ga žebela' ka da' ni, kate' ženla' benne' ka' zej nake' ka xkwide' chekza' ka' žóngake' kan zna da' naken dot da' li.

⁵ Ljéža'do', žono' da' naken dot chawe' kate' žákleno' lježžo ka', la'kze bi na' gónbi'o yógo'tegake'. ⁶ Lježžo ki zzoa lígake' kan nak chio' le' lawgak benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' nga, na' zzéngekle' neto' kan nži'ilo' légake'. Žono' da' nak chawe' kate' žegó'o légake' nez, na' žákleno' légake' kan žala' gono' chegak benne' ka' žóngake' xchin Dios, nich yeyó'ogake' binlo nez. ⁷ Légage' bžó'gake' nga dan' zej nži'ile' Jesús, na' bi be zzi'gake' lo na'gak benne' ka' bi zej nake' toze len Benne' Criston'. ⁸ Che len žala' gapžo ba la'ne benne' ka' žóngake' ki, nich gónlenžo légage' tzen žin che da' naken dot da' li.

Da' kegle da' žon benne' lie' Diótréfes

⁹ Ba bzoja' da' wzejni'ilen benách ka' che Benne' Criston', benne' ka' nníta'gake' ga na', san Diótréfes, bennen' zdan laže'e gake' blo ladjwgake', bi žape' neto' ba la'ne. ¹⁰ Che len, cha' yida' gan zoale, wsá'a láže'le kan zej nak da' žone' le' katen' dobžo. Znnie' cheto' da' wen laže'. Bi žaz laže'e da' nize, san lezka' bi žape' ba la'ne lježžo ka' zžingake' ga na', na' žsejwe' xnezgak benne' ka' žénegekle' gápegake' benne' ka' ba la'ne, na' žebeje' légage' ladjw benách ka' che Benne' Criston'.

¹¹ Ljéža'do', bi gono' kan žongak benne' ka' žóngake' da' kegle, san kan žongak benne' ka' žóngake' da' naken chawe' žala' gono'. No benne' žone' da' naken chawe'

nake' che Dios, san no benne' žone' da' kegle batkle bénbi'e Dios.

Da' chawe' da' žon benne' lie' Demetrio

¹² Yógo'te lježžo ka' zzoa lígake' che Demetrio, dan' nak bia' žone' da' naken dot da' li. Lezka' neto' zzoa lito' chie', na' mnezlo' da' zchaljto' kan nak chie' le' naken dot da' li.

Da' znnab Zwa law Dios

¹³ Gónela' wzoja' chio' da' zanže, san bi ženela' wzojan' le'e yichze. ¹⁴ Na'a, žxen laža'a lé'etela' le', na' wchaljžo kwáselo.

¹⁵ Znnabla' Dios wká'n žie' yichj laždo'o. Benne' ka' zej nnite'e nga, benne' ka' zej nži'ile' žo'o, žápegake' le' "Padiox." Lezka' le', wdape "Padiox" to to benne' ka' zej nži'ile' žo'o. Ka'kze gaken.

DIŽA' DA' BZOJ JUDAS

Judas žape' "Padiox" benne' ka' wžekze Dios

¹Neda', Judas, žapa' le'e "Padiox", nakle benne' ka' bliž Xažo Dios le'e, na' nži'ile' le'e, na' žape chi'e le'e dan' nakle toze len Jesús. Naka' benne' gole, na' wen žin che Jesusen', Benne' Criston', na' lezka' naka' ljež Jakob. ²Znabla' Dios yeyache' láže'le' le'e, na' ži'ile'ele' le'e, na' wká'n žie' yichj lázdo'le.

Benne' wen láže' ka'

³Zi'na'do' ka', gok láže'li'a wzoja' chele kan nak yela' žeslá da' napžon, san žon byenen wzejni'ila' le'e nich dot láže'le tíl-lenle benne' ka' zži'igake' che da' žejle'žo che Dios, dan' bde Dios to chi'ize lo na'gak benne' ka' zej nake' che Leze' nich wžegake' dižan' lawgak yógo'te benách ka'. ⁴Ki žon byenen gona' dan' bale benne' ba wyázlen-gake' žo'o bagáche'ze, benne' ka' Dios bzoe' chégake' ža ni'te choge' chégake' gátgake' to chi'ize. Benne' ka' bi zka'n zéngake' Dios. Dan' že' láže' Dios žo'o, žékgekle' bi bága'gake' zia cha' góngake' da' kegle. Žži'igake' che Xanžo Jesús, Benne' Criston'. Toze' Le' zna bi'e žo'o.

⁵Ba mnézkzele da' ki, san žénela' wsá'a láže'le kan ben Xanžo Dios. La'kze beslé' benách Israel ka' katen' bebeje' légake' lo yežlyó Egipto, wdé na' bžia yi'e benne' ka' wnníta'gake' ladjwgake', benne' ka' bi bejlé'gake' chie' Le'. ⁶Lezka', Dios bsejwe' wbás che ya'abá chie' ka' lo latje chol, wbás ka' bi béngake' xchíngake', san bká'ngake' latje chégake'. To chi'ize zej nžeje' ga na', na' zejte ža wchínnj Dios yežlyó nga. ⁷Lezka' goken chegak yež Sodoma, na' yež Gomorra, na' chegak yež ka' bdílegaken yež ki. Kan bengak wbás che ya'abá ka', bži'igake' che Dios, lezka' bengak benne' ka' wnníta'gake' lo yež ka'. Bde kwíngake' nich béngake' da' bi naken chawe', na' da' wzé láže'gake', dan' žonen ga žedoe'elžo. Na'a, dan' bsaka' zi' Dios légake' lo yi' da' bi yeyolen, dan' goken chégake' naken to da' zcheblen yógo'težo, nich bi gonžo kan bengak benách ka'.

⁸La'kze gogkak da' ki, lezka' žongak benne' ki, benne' ka' žóngake' kan znégekle' yele. Zka'n dítjgake' bela' žen chégake'. Žži'igake' che da' bchi'le Dios žo'o, na' znnégake' chegak benne' wnná bia' ka' nníta'gake' ya'abá che Dios. ⁹Migel na'kze, wbás blo che ya'abá, katen' bdíl-lene' da' xiwe' nich gak yeké'e bela' žen che Moisés, bi bežogle' wže' da' xiwe' zia, san gožen': "Xanžo Dios tiľe' le'." ¹⁰San benne' ki znnégake' chegak da' ka' žon Dios, da' ka' bi žejní'igekle', na' da' ka' žejní'igekle' žakze chégake' kan žongak bia yiže' ka', bia ka' bi žejní'igeklba', da' ki zcóngekle' žin, na' zžia kwíngake' zia.

¹¹Da' nyáche'le'e gaken chégake' dan' ba béngake' doľa' kan ben Kaín, na' lo yela' zdan láže' chégake' ba bchíxgekle' kan bchixle Balaam nich si'e mežw, na' ba nžog chégake' gátgake' kan got Koré katen' bži'e che Moisés. ¹²Benne' ki žawgake' tzen len le'e kate' žawle yela' waw ka' lo yela' nži'il chele. Žóngake' ga zchíxgekle' benne' ka' zej nake' toze len le'e, dan' žej' žawgakze'. Zej nake' ka' benne' ka' žala' wáwgake' zila' ka', san zwaw kwíngakze'. Zej nake' ka' to bejw ya'abá da' bi nwan' nis, na' be' zchen' légaken nile na'le. Lezka' zej nake' ka' yag ka' ba bžin ža bi da' kwíagaken san bi be želbían, na' lezka' zej nake' ka' to yag da' ba wbižen dot lwen, na' ba nlažon'. ¹³Lezka' zej nake' ka' nisdo' katen' zgó'anen, na' nwan' bebe lawlen, da' zloe'elen kan nak yela' sto' da' žóngake'. Zej nake' ka' belj ya'abá ka', da' ka' wdégakba' čela'ale. Dios ba bchoge' chégake' byéjwgake' to chi'ize lo latje chol.

¹⁴Kan nak chégake' bchalj Enok, bennen' wbáblene' da' gaže kwe' za'só Adán, katen' bchalje' lo wláz Dios, na' wnné': "Le wia nga, za' Xanžon' len zan gaywá' benách ka' žónlengake' Le' tzen, benne' ka' zej nake' che Leze'. ¹⁵Ze'e Le' nich wsaka' zi'e yógo'te benne' ka', na' choge' chegak yógo'te benne' ka' žóngake' da' kegle gátgake'." Ki gone' ni'a che yógo'te diža' zi' da' wnnegak benne' doľa' ka' chie' Le'. ¹⁶Benne' ki znnégake' chie' Le', na' žon dítjgekle' Le', na' žóngake' kan nak da' zdan láže'gakze'. Zcháljgake' lo yela' zka'n zen kwíngake', na' nich ká'gake' yela' wnni'a chegak benách ka', zka'n zéngake' légake'.

Judas žse'e láže'gak benne' ka' che Jesús
¹⁷ Na'a, zí'na'do' ka', le chejsá' laže' da'
 bchaljgak benne' wbás ka' che Xanžo Jesús,
 Benne' Criston', ža ni'te. ¹⁸ Benne' ka'
 belyi'e le'e: "Ža se lawte ža ka' wlo'é'e
 lawgak benne' ka' gon dítjgekle' da' ka' zej
 naken la'y, na' góngake' da' kegle da' zdan
 láže'gake'." ¹⁹ Benne' ki zlá'agake' lažle.
 Zcháljgake' lo yela' benachze chégake', na'
 Dios Be' La'y bi zóalene' légake'.

²⁰ Na'a, zí'na'do' ka', le soa choch kan
 nak yela' žejlé' chele, da' naken la'y. Le
 wchaljlen Dios, wkónlele žin yela' wak che
 Dios Be' La'y. ²¹ Le ga'nlen Dios, Bennen'
 nži'ile' žo'o, na' le kwez ža na' wlo'é'e law
 Xanžo Jesús, Benne' Criston', Bennen' žey-
 ache' láže'le' žo'o, nich gata' yela' nban da'
 zejlí kanne chežo.

²² Le gon choch benne' ka' žak chope
 láže'gake'. ²³ Le gon ga yelágake', da' gaken
 kan yebejle légake' lo yi'. Lo yela' zžebe
 chele le yeyache' laže'l yezika' benách ka'.
 Le gape chi'i kwinle, nich bi gónlenle lé-
 gake' tzen da' kegle da' žóngake'.

Da' zka'n zen Dios

²⁴⁻²⁵ Dios tliča', Bennen' nnézkzele'
 yógo'te, Bennen' beslé' žo'o ni'a che da'
 ben Xanžo Jesús, Benne' Criston', nape'
 yela' wak gape chi'e le'e, nich bi wchíxelele,
 na' nich wzie' le'e lawe' Le' gan zoe' lo
 baní' li laže'. Gone' le'e dot chawe', na'
 ga yebéle'elele.

¡Gakkze che Dios yela' ba, na' yela' zen,
 na' yela' nak blo, na' yela' wnná bia', na'a
 ža, na' yógo'te ža da' zá'gaken! Ka'kze
 gaken.

DA' BŁOE'EL DIOS ZWA

Da' błoe'el Dios Zwa kan nak che Jesús
¹ Da' ni naken to da' błoe'e law Jesús, Benne' Criston', da' benn Dios Łe' latje włoe'ele' benne' wen žin chie' ka' kan zej nak da' ka' žon byenen la' gáktegaken. Jesusen' bsele'e to wbás che ya'abá chie', wbasen' bzejni'ile' neda', Zwa, benne' wen žin che Benne' Criston'. Wbás che ya'abán' błoe'ele' neda' kan zej nak da' ki. ² Neda', Zwa, zzoja' da' ni da' naken dot da' li kan nak yógo'te da' ble'ela', na' zzoa lia' che xtiža' Dios, na' che da' naken dot da' li da' błoe'el Jesús, Benne' Criston', neda'.

³ Ba nez zen gaken che no benne' gole' da' ni, na' ba nez zen gaken chegak benne' ka' wzé nággake' che no benne' gole' xtiža' Dios ni, na' góngake' kan zńna da' ni, dan' za' gaken.

Da' že' Jesús gaže kwe' benách chie' ka'

⁴ Neda', Zwa, zzoja' da' že' Jesusen' gaže kwe' benách chie' ka', benne' ka' nńíta'gake' gan nbab Asia. Dios, Bennen' zoakze', na' wzóateze', na' za' yide', zńnabla'-ne' gon chawe'e le'e, na' wká'n žie' yichj lązdo'le. Žónlengak gaže be' che ya'abá Łe' tzen, be' ka' zej nńitan' lawe' Łe' gan ži'e, zńna bi'e. ⁵ Łezka' žonlen Jesús, Benne' Criston', Łe' tzen. Jesusen' nake' Bennen' žone' kan zńne', na' zzoa lie' che Dios. Zga'ale' Łe' bebane' to chi'ize ło yela' got, na' zńna bi'e benne' ka' zńna biá'gake' ya'abá. Łe' nži'ile' žo'o, na' beké'e doła' da' wbága'žo, na' beyón chawe'e žo'o len xchene' da' błalje' le'e yag kroze, katen' gote' ło wlazžo žo'o. ⁶ Jesusen' bene' ga zńna bia'žo, na' ga nakžo bxož ka', nich wká'n zenžo Dios, Xa Jesusen'. jGa'n zen Dios, na' gápteze' yela' wńná bia'! Ka'kze gaken.

⁷ Le wia nga. Za' Benne' Criston' ło bejw ya'abá.

Łe'egekle yógo'te benne' ka' Łe', na' łezka' benne' ka' bétgake' Łe'. Kweže nyáche'gak yógo'te benách yežlyó nga, benne' ka' le'egekle' Łe'. jKa' gakten! Ka'kze gaken.

⁸ Ki wńnakze Jesusen': "Neda' naka' Bennen' zoe' zga'ale', na' łezka' Bennen' zeje' zante kan nak da' zzo law, na' da' ze lawten." Ki wńná Xanžon', Bennen' napkze' dot yela' wak. jZoakze' Łe', na' wzóateze', na' za' yide'!

Zła' law yela' zen che Jesús

⁹ Neda', Zwa, naka' lježle, na' zžáka'lena' le'e tzen, na' tzen len le'e žebélenla' yela' wńná bia' che Dios, na' napa' yela' zen laže' da' žonn Jesús, Benne' Criston', chežo. Nyejwa' to yežlyó gachje láwe'le nisdo' nga, dan' nzin' Patmos. Nyejwa' dan' bzoa lia' che xtiža' Dios, na' che Jesús, Benne' Criston'. ¹⁰ Ło ža žen che Xanžon', wzóa Dios Be' La'y toze len neda', na' benla' chi'i to benne' zńnie' zižje xkóže'la' neda'. Benle chi'e kan zbeže loz bia yix'e. ¹¹ Bennen' gože' neda': "Neda' naka' Bennen' zoe' zga'ale', na' Bennen' zeje' zante kan nak da' zzo law, na' da' ze lawten. Bzoj le'e yiche da' zle'elo', na' bselan' chegak gaže kwe' benách chia' ka', benne' ka' nńíta'gake' gan nbab Asia, benne' ka' nńíta'gake':

ło yež Efesno, na' ło yež Esmirna, na' ło yež Pėrgamo, na' ło yež Tiatira, na' ło yež Sardis, na' ło yež Filadelfia, na' ło yež Laodisea."

¹² Beyechja' nich le'ela' bennen' zcháljlene' neda'. Katen' beyechja', ble'ela' gaže da' ka' zej nwan' yi', da' ka' zej naken ya oro. ¹³ Ládjwgak da' ka' zej nwan' yi' ble'ela' to Benne' zńne'e kan zńna' to benne' byo. Nakwe' to laže' tonn da' zžinen xńi'e, na' nzie' to bayw lcho'e da' naken ya oro. ¹⁴ Zíla'do'ze nak yicha' yichje' kan nak zila' o kan zńna' bege', na' žákti'te yej lawe' ka' yi'. ¹⁵ Žákti'te ni'e ka' ya bronse ba'a, da' nłale'en ło yi' ka' bo' yalje. Zižje benle chi'e kan ženle to yegw zen. ¹⁶ Ło ne'e li ža nwe'e gaže belj baní', na' ło žoe'e zžoj diža' da' naken ka' to ya ntoche' da' ntochen' žop la'ate. Žákti'te lawe' ka' wbíž katen' zńná'le'en.

¹⁷ Kate' ble'ela' Łe', wbixa' xńi'e ka' to benne' gat. Naž Łe' bxoá ne'e neda' len ne'e li ža, na' gože' neda': "Bi žebo'. Neda' naka' Bennen' zoe' zga'ale', na' Bennen' zeje' zante. ¹⁸ Naka' Bennen' zoakze' nbane'. Gota', na' na'a zóateza' nbana'. Nzi' ło na'a nna bi'a yela' got, na' łezka' latje chegak benne' gat ka'. ¹⁹ Bzoj le'e yiche dan' ba

ble'elo', na' da' žak na'a, na' lezka' da' žala' gak te na'a. ²⁰ Da' ni naken da' ngache' kan nak chegak gaže belj baní' ka', da' ka' ble'elo' noa'a lo na'a li ža, na' kan zej nak da' gaže da' zej nwan' yi' da' zej naken ya oro. Gaže belj baní' ka' zej nakba' da' žsaka' leben gaže wbás chegak gaže kwe' benách chia' ka', na' da' gaže da' zej nwan' yi' zej naken da' žsaka' leben gaže kwe' benách chia' ka'."

2

Diža' da' bseļa' Jesús lo yež Éfeso

¹ Lezka' wnná Bennen': "Bzój le'e yiche diža' ni da' selo'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Éfeso. Ki wzojo': Zchalj Bennen' noe'e gaže belj baní' ka' lo ne'e li ža, na' zde' gachje láwe'le da' gaže da' zej nwan' yi', da' ka' zej naken ya oro. ² Ki zñne': Neda' nnezla' da' žonle, na' kan žónle'ele xchina'. Nnezla' zbezle zen laže', na' bi gak gakle zen laže' len benne' ka' žóngake' da' bi naken chawe'. Nnezla' ba wzí' bia'le benne' ka', benne' zñnágake' zej nake' wbás chia' ka', san bi zej nake', na' na'a nnézele žon láže'gake'. ³ Zbezle zen laže', na' ba wzáka'le dan' nakle toze len neda', san bi bsan láže'le neda'. ⁴ Na'a, zoa to da' žesbaga'a le'e zia. Biž nží'ilele neda' kan bží'ilele neda' zga'ale. ⁵ Che len, le chejsá' laže' kan benle zga'ale, dan' bsanle, na' na'a, le yeyát laže', na' le gon kan benle zga'ale. Cha' bi yeyát láže'le, la' yidtia' gan zoale, na' yeká'a dan' nwan' yi' chele lo latje chen. ⁶ Na'a, zoa to da' žáklenen le'e. Bi zlé'elele chawe' da' žongak benne' nikolaíta ka', benne' ka' zka'n zéngake' lo'a ka', na' žóngake' da' kegle, dan' bi napa' neda' chawe'. ⁷ No benne' ženle' žala' wzé nage' da' ni da' zñna Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo, zñne': Benne' ka' sóegekle' lo da' žak yežlyó nga, gona' ga gáwgake' da' zbia yagen' dan' zogan gachje láwe'le yežlyó xtan che Dios, dan' gonen ga sóagake' nbángake' to chi'ize."

Diža' da' bseļa' Jesús lo yež Esmirna

⁸ Lezka' wnné': "Bzój le'e yiche diža' ni da' selo'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Esmirna. Ki wzojo': Zchalj Bennen' zoe' zga'ale', na' lezka' nake' Bennen' zeje' zante, Bennen' gote',

na' bebane' to chi'ize. ⁹ Ki zñne': Neda' nnezla' da' žonle, na' kan zžáka'le. Nnezla' nakle benne' yache' ka', san da' li naple yeļa' wnni'a da' naken li laže'. Lezka' nnezla' kan žongak benne' ka' zñnágake' zej nake' benne' judío ka', benne' ka' zej nake' che Dios, san bi zej nake', na' zñne zí'gake' chele. Benne' ki zej nake' che da' xiwe'. ¹⁰ Bi žébele da' sáka'le. Da' xiwen' gonen ga yéjwle bálele liž ya. Ki wsaka' zin' le'e, na' sáka'le ka chi ža. Le chejle' chia' neda' na' zejte gatle, na' neda' gonna' yeļa' nban da' zejli' kanne chele. ¹¹ No benne' ženle', žala' wzé nage' da' ni da' zñna Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo, zñne': Benne' ka' sóegekle' da' žak yežlyó nga, yela' got da' gaken da' bežope chi'i chegak benne' ka' cházgake' lo yi' gabíl bi be gonen chégake'."

Diža' da' bseļa' Jesús lo yež Pérgamo

¹² Lezka' wnné': "Bzój le'e yiche diža' ni da' selo'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Pérgamo. Ki wzojo': Zchalj Bennen' noe'e ya ntoche', da' ntocen' žop la'ate. ¹³ Neda' nnezla' da' žonle. Nnezla' zoale gan zñna bia' da' xiwe', san ne žxen láže'le neda'. Bi bsanle kan žejle'le chia' neda'. Bi bsanlen katen' bétgake' Antipas gan zoale, bennen' bzoa líteze' chia', na' gote' ga na' že' da' xiwe'. ¹⁴ Na'a, zej nni'a to chope da' žesbaga'a le'e zia. Nzi' lo na'le benách ka' lo yež Pérgamo, benne' ka' nzi' lo ná'gake' da' bsdle Balaam, bennen' bsdle' Balak gone' ga chíxgekle benách Israel ka', na' che len bdáwgake' bia beždo' ka', bia ka' bétgake'-ba' lawgak lo'a ka', na' béngake' da' kegle. ¹⁵ Lezka' žónlengak benne' ka' le'e tzen, benne' ka' nzi' lo ná'gake' da' žsédgekle benne' nikolaíta ka', dan' bi zle'ela' neda' chawe'. ¹⁶ Che len, le yeyát laže' na'a. Cha' bi yeyát láže'le, la' yidtia' gan zoale, na' tíl'-lena' légake' len diža' da' zžojen žoa'a, dan' naken ka to ya ntoche'. ¹⁷ No benne' ženle', žala' wzé nage' da' ni da' zñna Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo, zñne': Benne' ka' sóegekle' da' žak yežlyó nga, wáwgaka'-ne' yet maná' da' ngache'. Lezka' wnezjwa' to yej chíchedo' chégake', na' lo yej na' nyejw to la kobe, da' bi nonbia' nitó benne', san toze bennen' si'en."

Diža da' bseła' Jesús lo yež Tiatira

¹⁸ Lezka' wnné': "Bzój le'e yiche diža' ni da' selo'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Tiatira. Ki wzojo': Zchalj Zi'n Dios, Bennen' zia yej lawe' dan' zej naken ka yi', na' ni'e zej naken ka ya bronse ba'a. ¹⁹ Ki znne': Neda' nnezla' da' žonle. Nnezla' kan nží'ilele neda', na' kan žejle'le chia' neda'. Lezka' nnezla' kan žonle xchina' lo yela' zbez zen laže' chele. Nnezla' nakže li laže' kan žonle da' ki ka benle zga'ale. ²⁰ Zej nnita' to chope da' žesbaga'a le'e zia. Žwe'ele latje no'len' lie' Jesabel, no'len' znne' zchalje' lo wláz Dios, na' len da' žsedle' žon láže'le' benne' ka', benne' žóngake' xchina'. Žsedle' légake' da' žonen ga žóngake' da' kegle dan' žawgake' bia beždo' ka', bia ka' žótgake'-ba' lawgak lo'a ka'. ²¹ Neda' bi'a-ne' latje yeyát laže'e, san bi žénele' wka'ne' da' kegle da' žone'. ²² Che len cho'na'-ne' ga gate'e, gan sake'e to yižwé' zen tzen len benne' ka' žónlen-gake' le' tzen da' kegle. Ki gona' na'a cha' bi yeyát láže'gake' nich biž góngake' doła'. ²³ Gona' ga gatgak zí'ngake' ka'. Ki gaken, gákbe'egekle yógo'te kwe' benách chia' ka' zwia' neda' da' zbek yichgak benách ka', na' da' zza' láže'gake', na' yebi'a chele kan nak da' žonle. ²⁴ Yezíka'le le'e zoale lo yež Tiatira, nólele le'e bi nzi' lo na'le dan' žsedle', na' bi wzí' lo na'le dan' znnagak benne' ka' naple'en yela' žejní'il, san da' li naken che da' xiwe', žapa' le'e: bi yesbaga'a le'e yetó da' žala' gonle. ²⁵ Na'a, dan' ba nzi' lo na'le, le gape chi'in na' zejte yelá'a neda'. ²⁶ Benne' ka' sóegekle' da' žak yežlyó nga, na' góngake' kan žénela' neda' na' zejte ža na', neda' gona' ga nna biá'gake' benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga. ²⁷ Kan Xažo Dios bdie' lo na'a yela' wnná' bia', lezka' neda' gona' ga nna biá'gake' yež ka', na' gata' lo ná'gake' to bar ya, na' wzózjgake' benách ka' kan žon to benne' zzozej' to yeso' da' naken yo. ²⁸ Lezka' gona' légake' latje gágake' toze len neda'. Naka' ka' belj xsíle chegak benách chia' ka'. ²⁹ No benne' ženle' žala' wzé nage' da' ni da' znná Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo."

3

Diža da' bseła' Jesús lo yež Sardis

¹ Lezka' wnné': "Bzój le'e yiche diža' ni da' selo'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Sardis. Ki wzojo': Zchalj Bennen' nníta'lengak gaže be' ka' Le', na' noe'e da' gaže belj baní' ka' lo ne'e li ža. Ki znne': Neda' nnezla' da' bi nak chawe' da' žonle, na' nnezla' ba natkzle la'kze žékgekle benách ka' zoale nbanle. ² Le soa ban laže'. Le gon choch da' ka' nníta'lengaken le'e, da' ka' za' gátgaken, dan' žonle da' bi naken chawe' law Dios. ³ Le chejsá' laže' na'a xtiža' Dios da' bénlele, dan' wzí' lo na'le. Le gon kan znná xtiže'e na', na' le yeyát laže'. Cha' bi gak ban láže'le, kon yelá'kza' gan zoale kan zla' benne' wbán, na' bi nnézele biz ža na' la'a gan zoale. ⁴ Bale benne', benne' ka' nníta'lengake' le'e lo yež Sardis, zej nake' chawe'. Benne' ka' tá'ngake' neda', nákwgake' laže' zíla'do'ze da' zlo'e'elen ba beyákgake' dot chawe' dan' zej nake' zi gaken ki chégake'. ⁵ Benne' ka' sóegekle' da' žak yežlyó nga wakwa' légake' laže' zíla'do'ze, na' bi wsoła' lágake' da' ba zej nyejwn gan zej nyejw lagak benne' ka' zej nape' yela' nban da' zejli kanne. Si' lo na'a benne' ki law Xažo Dios, na' lawgak wbás che ya'abá chie' ka'. ⁶ No benne' ženle' žala' wzé nage' da' ni da' znná Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo."

Diža da' bseła' Jesús lo yež Filadelfia

⁷ Lezka' wnné': "Bzój le'e yiche diža' ni da' selo'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Filadelfia. Ki wzojo': Zchalj Benne' La'y, Bennen' znne' da' naken dot da' li, na' yo'o lo ne'e zi'n ya che Dabí, bennen' wnná' bi'e, na' žsaljwe' gan žo'ogak benách ka', na' bi gak no benne' wsejwen', na' žsejwe', na' bi gak no benne' wsaljwen'. ⁸ Benne' ni znne': Neda' nnezla' da' žonle. Nnezla' naple' late'ze yela' wak, san žonle kan znná xtiža'a, na' bi žedo'e'elele znnale nakle chia' neda'. Che len ba bzoa' lawle to gan gak cho'ole da' nyaljwn, na' bi gak no benne' wsejwen'. ⁹ Le wia nga, benne' ka' zej nake' toze len da' xiwe', na' žon láže'gake', na' znnágake' zej nake' benne' judío ka', benne' ka' zka'n zéngake' Dios, san bi zej nake' ki, neda' gona' ga lágake' lawle le'e, na' wzóa zíbgake' xní'ale. Naž gákbe'egekle' nží'ila' le'e. ¹⁰ Dan' benle le'e kan znná xtiža'a, na' gokle zen laže',

neda' gape chi'a le'e ža na' sáka'gak yógo'te benách ka', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, da' gaken nich si' bian' légake'. ¹¹ Za' ye'lá'a. Che len le gape chi'i da' naple, nich bi gak no benne' gone' ga bi si'le dan' žala' gonna' chele. ¹² Nólele le'e sóelele da' žak yežlyó nga, neda' gona' ga gakte choch kan zej nak yag ka' da' žóxe'gaken yo'o, na' soale lo yodo' gan zoakze Dios, na' batkle yežojle ga na'. Wdá'a lawle le'e La Dios chia', na' lezka' kan nzi' yež che Dios da' naken yež Jerusalén kobe, da' žojen ya'abá che Dios lo na' Dios. Lezka' wdá'a lawle le'e la' kobe. ¹³ No benne' ženle' žala' wzé nage' da' ni da' znnna Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo."

Diža' da' bseła' Jesús lo yež Laodisea

¹⁴ Lezka' wnné': "Bzój le'e yiche diža' ni da' seło'o che wbás chia', bennen' zóalene' benách chia' ka' lo yež Laodisea. Ki wzojo': Zchalj Bennen' zoe' to chi'ize, Bennen' žone' kan znnne', na' zchalje' da' li, Bennen' bla' lo ne'e Le' yógo'te da' ben Dios. ¹⁵ Ki znné': Neda' nnezla' da' žonle. Kan žonle naken ka nis da' bi naken zag dan' bi zka'nle neda' to chi'ize, na' bi naken ka nis la dan' bi žonle xchina' dot láže'le. Gakže chawe' gakte ka nis zag o ka nis la. ¹⁶ Na'a dan' nakle ka nis ža'do', na' bi nakle ka nis zag, na' bi nakle ka nis la, cho'na' le'e kan žon bennen' žeyebe' nis ža'do' na'. ¹⁷ Le'e znnale naple yeła' wnni'a, na' žak da' chawe' chele, na' bi be žiažjen chele, san bi žákbe'elele kan nakle. Nakle benne' yache' ka'. Že' zédlele. Nak nyache' láže'le, na' nak choł yichj láždo'le, na' zdale gal yidzele. ¹⁸ Che len, neda' zzejni'ila' le'e nich gá'wle lo na'a neda' da' naken ka ya oro da' ben chawa'a lo yi', nich gata' yeła' wnni'a li laže' chele. Lezka' žala' gá'wle lo na'a laže' chich da' gákwle, nich gache' yeła' gal yidze chele da' žonen ga žedoe'ele no benne'. Lezka' žala' gá'wle lo na'a da' yeyonen yej lawle nich gak lé'elele. ¹⁹ Neda' zdila', na' zzeła' snia yógo'te benne' ka' nži'ila' cha' bi žóngake' da' naken chawe'. Che len, le yeyát laže', na' le gon xchina' dot láže'le. ²⁰ Le wia nga, nedkza' zia' ža yo'o, na' žliža'. Cha' no benne' yenle' chi'a, na' saljwe' chia', na' choa'a, na' gáwlena' bennen', na' le' gáwlene' neda'. ²¹ Nólele sóelele da' žak

yežlyó nga, neda' gona' ga kwé'lenle neda' tzen gan ži'a znnna bi'a, kan ben Xa' chia' neda'. Bzoela' da' gok chia', na' wžé'lena' Xa' tzen gan ži'e znnna bi'e. ²² No benne' ženle', žala' wzé nage' da' ni da' znnna Dios Be' La'y, dan' ži'e yógo'te kwe' benách ka' chia' neda', Benne' Cristo."

4

Žólgake' da' zka'n zenen Dios ya'abá chie'

¹ Wdé gokgak da' ki, bwia' na' ble'ela' to gan žo'ogak benách da' nyaljwn ya'abá che Dios. Lezka' benla' chi'i bennen' dan' benla' zga'ale, na' wnnié' zižje kan zbež loz bia yixe'. Chi'i na' wnnén neda', na' wnnán: "Da ža'le nga, na' neda' wlo'e'ela' le' da' ka' žon byenen gágaken te na'a."

² Ka' gaze Dios Be' La'y bchi'e neda', na' ble'ela' to latje ya'abá che Dios gan že' Bennen' znnna bi'e, na' lezka' ble'ela' Bennen' ži'e latjen'. ³ Bennen' ži'e latjen' žákti'te', kan žákti'te yej jaspe, na' yej kornalina, yej ka' záka'le'egaken. Gachje láwe'le latjen' zoa pita' ya'a da' naken xtan kan nak yej esmeralda, da' žeple'en yes baní'. ⁴ Dot gawze latjen' zej nnita' yetáp žoa latje ka' gan želbé' tap žoa benne' gole ka', benne' ka' zej nape' yeła' wnná bia', na' zej nakwe' laže' zila'do'ze, na' žiagak yíchjgake' da' ka' zej naken ya oro. ⁵ Lo latje blo gan že' Bennen', želžój yes ka', na' wzíó' znnen, na' žaxto' zen znnen. Lawle latjen' zza'ni'gak gaže da' ka' zgó'ogaken baní', da' ka' zej naken gaže be' ka' žónlengaken Dios tzen. ⁶ Gan nak law latjen' zoa to kan nak to nisdó' da' žepen yes baní' ka yej jese.

Dot gawze latjen', chełá'a weje zej nnita' tape benne' ban, na' yej lágwage' zan žiagak zaka' xkóže'lgake', na' lágwage'. ⁷ Benne' nežw ladjw tape' ki znnne' kan znnna' beže yixe'. Benne' bežopen' znnne' kan znnna' beže, na' benne' beyonnen' znnna' lawe' kan nak law to benne', na' benne' be-dapen' znnne' kan znnna' to bsia, bia zla'ba'. ⁸ Dapte benne' ki, žiagak xope xilgake', na' lágwagaken, na' lé'elgaken, yej law zan žiagaken. Dot ža dot yele, bi žsángake' znnágake':

jLa'y, la'y, la'y nak Xanžo Dios,

Bennen' napkze' dot yeła' wak!

jWzoakze', na' zoakze', na' za' yeła'kze'!

⁹Benne' ban ka' zka'n zéngake' Bennen' ži'e zna bi'e, na' zóateze' nbane'. Žápegake' Bennen' ba la'ne, na' žé'gake' Le': "Žóχkeno'." Yógo'te chi'i žongak dapte benne' ban ka' ki, ¹⁰na' tap žoa benne' gole ka' zzechw lágake' lo yo law Bennen', na' zka'n zéngake' Le', Bennen' zóateze', na' žeká'gake' da' ka' zej naken oro da' žíagaken yíhǵgake', na' zdégake' da' ka' lawle latjen' gan že' zna bia' Bennen', na' znnágake':

¹¹ǵXanto' Dios, nako' Le' zi wká'n zento' Le', na' gapto' Le' ba la'ne, na' gata' chio' yela' wnná bia' dan' beno' yógo'te da' zej den!
Kan žénekelo' zej den, na' wzó law zej den.

5

To yiche, na' Bennen' nake' Zíla'do'

¹Naž ble'ela' to yiche lo na' li ža che Bennen' ži'e latje blon'. Yichen' naken to yiche ndoben, na' zej žian diža' žope la'alen. Nyejwn yichen' len gaže da' zej nak bian'. ²Ble'ela' to wbás blo che ya'abá, na' wnníe' zižje, na' wnné': "ǵNož benne' nake' zi choge' da' ka' zej nak bian' da' zej noxen yichen', na' saljwen'?"

³Bi gok nitó benne' saljwe' yichen', na' bi gok no benne' wien', nitó benne' zoe' ya'abá che Dios, na' nitó benne' zoe' yežlyó, na' nitó benne' zoe' zanle yežlyó. ⁴Naž wžeža' neda' dan' bi bžel-le no benne' nake' zi saljwe' yichen', na' nitó benne' nake' zi golen', na' nitóe' nake' zi wien'. ⁵Naž to benne' golen' gože' neda', na' wnné': "Bi kwežo'. Bennen' nake' ka' to beže yixe', Bennen' nbáblene' za'só Judá, na' nake' za'só Dabí. Le' ba bzoele' yógo'te da' gók-gaken chie'. Lekze' nake' zi choge' da' ka' zej noxen yichen', na' wsaljwen'."

⁶Naž ble'ela' Bennen' nake' Zíla'do' che Dios, na' zie' law Benne' ži'e latje blon', da' zoan gachje láwe'le gan zej nnita' benne' ban ka', na' benne' gole ka'. Žíagak Zíla'don' we' kan žíagak to zila', bian' bétgake'-ba' law Dios, na' žíagak gaže lozba', na' gaže yej lawba', da' ka' zloé'egeklen kan zej nak gaže be' ka' žónlengaken Dios tzen, be' ka' žsele'e dot yežlyó. ⁷Wdé Bennen' nake' Zíla'do', na' bežwe' yichen' da' žian lo na' li ža che Bennen' ži'e latje blon'. ⁸Kate' bežwe'

yichen', na' tape benne' ban ka' len tape žoa benne' gole ka' bzoa žíbgake' law Bennen' nake' Zíla'do'. To to benne' gole ka' zej noe'e to da' žólgake', da' ka' zej nzin' arpa, na' lezka' zej noe'e béga'do' ka' da' zej naken oro, na' yóžgaken yale, dan' zloe'elen yela' zchalǵlen Dios chegak benne' chie' ka'. ⁹Žólgake' to da' kobe da' zka'n zenen Zíla'don', dan' znnan ki:

Nako' Le' zi gožo' yichen', na' chogo' da' ka' zej noxen', dan' bi'o latje benne' ka' bétgake' Le', na' len χcheno' beya'o benách ka' nich gágake' che Dios, zej nake' benách ka' nníta'gake' dot yežlyó, benách ka' zchálǵgake' yógo'te diža' yoble ka', na' zej nbabe' yógo'te yež ka' zej nnitan' dot yežlyó.

¹⁰Beno' ga zej nake' benne' wnná bia' ka', na' ga zej nake' bχoz ka' che Dios chežo. Beno' ga zna biá'gake' yežlyó.

¹¹Naž bwia', na' benla' chi'igak wbás zan che ya'abá. Wbás zan gole kwis nníta'gake'. Zégake' kwit latje blon' tzen len benne' ban ka', na' lezka' len benne' gole ka'. ¹²Wnnégake' zižje yógo'tegake', na' wnná-gake':

ǵBennen' nake' Zíla'do', bian' bétgake'-ba', nake' zi si' lo ne'e yela' wnná bia', na' yela' wnní'a, na' yela' žejní'il, na' yela' wak!
ǵNake' zi gapžo-ne' ba la'ne, na' chejle'žo chie', na' wká'n zenžo-ne'!

¹³Naž benla' žolgak yógo'te da' ben Dios, da' ka' zej nnitan' ya'abá chie', na' lo yežlyó, na' zanle yežlyó, na' lo niso'. Žolgak yógo'te da' zej nnitan' latje ka', na' wnná-gaken:

ǵGa'n zen Bennen' ži'e latje blon', na' lezka' Bennen' nake' Zíla'do'!
ǵGápetežžo-ne' ba la'ne, na' wká'n zenžo-ne'!
ǵNna biá'teze' Le'!

¹⁴Tape benne' ban ka' wnnágake': "ǵKa'kze gaken!"

Naž tap žoa benne' gole ka' bzechw lágake' lo yote, na' bka'n zéngake' Bennen' zóateze'.

6

Da' ka' zej noxen yichen'

¹ Naž bl'e'ela' Bennen' nake' Zíla'do', na' bchoge' to da' noxen yichen', na' benla' che to benne' zoe' lađiw tap benne' ban ka', na' benle chi'e kan znne wzio', na' wnné: "Da wio'."

² Bwia', na' bl'e'ela' to bia chich, na' bennen' žie'-ba' noxe' to da' žsen yag ntóche'do' ka'. Bnézjwgake' le' to da' naken oro da' bžie' yichje', na' bžoje' ka' to benne' blo, benne' wnná bia', nich wlěj wchochje' benne' ka' žjake' lo wdile.

³ Kate' Bennen' nake' Zíla'do' bchoge' da' bežope da' noxen yichen', na' benla' che benne' ban bežope', na' wnné: "Da wio'."

⁴ Naž bžoj to bia xna. Bdégage' lo na' bennen' žie'-ba' yela' wnná bia' nich yek-wase' yela' zga'n cháwe'do' chegak benách ka', na' nich gone' ga gótgake' ljéžgake' ka'. Bnézjwgake' le' to ya ntoche' zen.

⁵ Kate' Bennen' nake' Zíla'do' bchoge' da' beyonne da' noxen yichen', na' benla' che benne' ban beyonne', na' wnné: "Da wio'."

Bwia', na' bl'e'ela' to bia gasj, na' bennen' žie'-ba' noxe' to zgons. ⁶ Benla' chi'i to benne' zchalje' gachje l'awe'le tape benne' ban ka', na' wnné: "Chope ya zoa' scribe naken lažiw to benne' che to ža wen žin dan' gak wbín, na' xope ya zoa' sebada naken lažiwe' che to ža wen žin, san bi gono' ga yažje set, na' bi be gono' che xis uba wał."

⁷ Kate' Bennen' nake' Zíla'do' bchoge' da' bedape da' noxen yichen', na' benla' bchalj bennen' ban bedape', na' wnné: "Da wio'."

⁸ Bwia', na' bl'e'ela' to bia gache, na' bennen' žie'-ba' lie' Yela' Got, na' bennen' lie' Latje Chol Che Benne' Gat Ka' žónljene' le' tzen. Bdégage' lo na' bennen' lie' Yela' Got yela' wnná bia' nich nna bi'e gachje da' gachje benách ka' nníta'gake' yežlyó, nich gótgake' légage' len ya ntoche', na' len yela' zdon, na' len yižwe' ka', na' lo žoa'agak bia yixe' smia, bia ka' nníta'gakba' yežlyó.

⁹ Kate' Bennen' nake' Zíla'do' bchoge' da' gayo' da' noxen yichen', na' bl'e'ela' zan bkog da' žen' ya'abá che Dios zej nnita' be' ka' gógakkze benne' ka' bétgake' légage' dan' bžégage' xtiža' Dios. ¹⁰ Be' ki wnnegak zižje, na' wnnágaken: "Xanto' la'y, žono' kan znno'. ĵBatxkze wchi'a lažo'o neto', na' chogo' chegak benne' ka' nníta'gake' yežlyó gátgake' dan' bétgake' neto'?"

¹¹ Bwákwgake' légage' laže' zíla'do'ze, na' belyi'e légage': "Le yezi' laže' yetó

chi'ido'ze, xak la'gak yógo'te lježle nga, benne' wen žin ka' che Benne' Criston', benne' ka' gotgak benách ka' légage' kan bétgake' le'e."

¹² Kate' Bennen' nake' Zíla'do' bchoge' da' xop da' noxen yichen', na' bwia', na' bl'e'ela' wzó' yežlyó. Na' wbiž beyaken gasj, na' goken ka' to laže' yicha' gasj, na' byo' beyaken xna kan nak žen. ¹³ Belyínnj belj ya'abá ka' lo yo, na' goken kan žak che to yag higo, želyínnj da' zbian kate' zta be' wale yagen'. ¹⁴ Wdé che ya'abá, na' gok chen kan žak che to da'a kate' no benne' ztoben'. Bkwasgak yógo'te ya'ado', na' yógo'te yo biž lo nisdo' ka' gan wžé'gaken. ¹⁵ Naž benne' ka' znna biá'gake' lo yežlyó len benne' ka' zché'gake' benne' ka' žjake' lo wdile, na' benne' ka' nzi' lo ná'gake' yela' wnná bia', na' yógo'te benne' zej ndo'w ka', na' yógo'te benne' bi zej ndo'e, na' benne' blo ka', na' benne' wnni'a ka', bkache' kwíngake' gan nak zan bloj ka', na' gan nak le'e ya'ado' ka'. ¹⁶ Bljžgake' ya'ado' ka', na' le'e yej ka', na' wnnágake': "Le yedjbag'a neto', na' le wkache' neto', nich bi le'el Bennen' ži'e latje blon' neto', na' nich bi yedjžen neto' yela' zža'a che Bennen' nake' Zíla'do'. ¹⁷ Ba bžin ža la' law yela' zža'a chégage', na' ĵnozke benne' gak soelen'?"

7

To gaywá' tape yon mil benne'

¹ Wdé gogkak da' ki, na' bl'e'ela' tape wbás che ya'abá zégage' dape la'ale yežlyó, na' žséjwgake' xnezgak da' tape be', da' ka' žák-gaken chelá'a weje lo yežlyó. Ki béngake' nich bi gak be' lo yežlyó, na' nich bi gak be' law nisdo', na' nich bi wtán yag ka'.

² Lezka' bl'e'ela' yetó wbás che ya'abá ze'e zaka' gan zla' wbiž, na' noe'e to da' wdé'e benne' ka' zej nake' che Dios ban, dan' gak bian' légage'. Wnnié' zižje, na' bliže' tape wbás che ya'abá, wbás ka' nzi' lo ná'gake' yela' wnná bia' nich wchínnjgake' yežlyó, na' nisdo'. ³ Wbás ni gože' yetape' ka', na' wnné: "Bi wchínnjle yežlyó, na' nisdo', na' yag ka' na' zejte wda'to' to da' gak bian' lo xgagak benne' wen žin ka' che Dios chežo."

⁴ Benla' kan zej nak benne' ka' da' légage' dan' nak bian', na' zej nake' to gaywá' tape yon mile' lađjwgak da' chežinno kwe'

lježgak za'só Israel. ⁵Benne' ka' da' légage' dan' nak bian' zej nake':

Chežinno mil lježgak za'só Judá.

Chežinno mil lježgak za'só Rubén.

Chežinno mil lježgak za'só Gad.

⁶Chežinno mil lježgak za'só Aser.

Chežinno mil lježgak za'só Neftalí.

Chežinno mil lježgak za'só Manasés.

⁷Chežinno mil lježgak za'só Smon.

Chežinno mil lježgak za'só Lebí.

Chežinno mil lježgak za'só Isakar.

⁸Chežinno mil lježgak za'só Sabulón.

Chežinno mil lježgak za'só Jwsé.

Chežinno mil lježgak za'só Benjamín.

Benne' ka' zej nakwe' laže' zíla'do'ze

⁹Wdé gok da' ni bwia', na' ble'ela' benne' zan, na' bi gak nitó benne' wlabé' légage'. Zej nbabe' yógo'te yež benne' ka' zchálgake' diža' yoble ka', benne' ka' nníta'gake' dot yežlyó. Zégake' law Bennen' ži'e latje blon' gan že' Bennen' nake' Zíla'do', na' zej nakwe' laže' zíla'do'ze, na' zej noxe' zin ka'. ¹⁰Wnnégake' zižje yógo'tegake', na' wnnágake':

jYela' žeslá zan' lo na' Dios chežo, Bennen' ži'e latje blo,

na' lezka' zan' lo na' Bennen' nake' Zíla'do'!

¹¹Yógo'te wbás che ya'abá zégake' dot gawze latje blon', gan naken dot gawze gan zej nníta' benne' gole ka', na' gan zej nníta' tape benne' ban ka', na' bzechw lágwage' lo yote law latje blon', na' bka'n zéngake' Dios, ¹²na' wnnágake':

jKa'kze gaken!

jGa'n zen Dios chežo!

Napo' yela' zen, na' yela' žejní'il.

Že'to' Le': "Žóǵkeno'" na' zka'n zento' Le'.

Napkzo' yela' wnná bia', na' dot yela' wak.

jGákteze ki chio', Dios cheto'!

Ka'kze gaken.

¹³Naž to benne' ladjw benne' gole ka' wnnable' neda', na' wnné': "žNož benne' ka' zej nakwe' laže' zíla'do'ze, na' ga benne' légage'?"

¹⁴Neda' goža'-ne': "ǵan, le' nnézkzelo'."

Le' gože' neda': "Benne' ki belzáka'li'e lo na'gak benne' ka' bétgake' légage'. Naken ka' belyibe' laže' da' zej nakwe', na' beyón-gaken' zíla'do'ze len žen che Bennen' nake' Zíla'do'. ¹⁵Che len nníta'gake' law latje blon' gan že' Dios, žnna bi'e, na' žóngake'

žin lawe' Le' dot ža dot yele lo yodo' chie'. Bennen' ži'e latje blon' gape chi'e légage' dan' zóalenteze' légage'. ¹⁶Biž tóngake', na' biž blégake' nis, na' biž wzéy wbiž légage', na' biž gékgekle' da' la, ¹⁷dan' Bennen' nake' Zíla'do', Benne' zoe' gachje láwe'le latje blon', gape chi'e légage' ka to benne' žape chi'e zila' ka'. Chi'e légage' gan žal nis da' žonnen yela' nban, na' Dios yesbiže' yej lágwage' nis želbeže'."

8

Da' gaže da' noxen yichen'

¹Kate' Bennen' nake' Zíla'do' bchoge' da' gaže da' noxen yichen', na' wžé' ži ya'abá che Dios xtido'. ²Naž ble'ela' gaže wbás che ya'abá, wbás ka' zégake' law Dios, na' bdégake' lo ná'gake' gaže lozgak bia ka'. ³Naž bla' yetó wbás che ya'abá, na' noe'e to že'n yale da' naken ya oro, na' wzíe' žoe'e bkog da' žen' ya'abá che Dios. Bnéžjwgage' le' yale zen nich gonon' toze len yela' zchaljlen Dios chegak yógo'te benách ka' che Benne' Criston', na' bzeyen' lo bkogen' da' naken ya oro, da' den law latje blon'. ⁴Wžén žen che yalen' da' žen' lo na' wbás che ya'abán', na' goken toze len yela' zchaljlen Dios chegak benách ka' che Benne' Criston', na' bžinen gan že' Dios. ⁵Naž wbás che ya'abán' bežwe' ye'n yalen', na' besche'en bzio' yi' da' žian lo bkogen', na' blatjen' lo yežlyó. Wzió' wnnén žižje, na' wyép yes, na' wzó' yežlyón'.

Zkwéžgake' lozgak bia ka'

⁶Naž gaže wbás che ya'abá, wbás ka' zej noxe' gaže lozgak bia ka', wzóagake' kwéžgaken'.

⁷Wbás nežw che ya'abá bkweže' lozba' chien', na' wžé' yej nis ži'a len yi', na' žen che we', dan' byimjen lo yo. Wyéy to kwe' che chonne kwe' yežlyón', na' lezka' wyéy to kwe' che chonne kwe' yag ka'. Lezka' wyeygak yógo'te yiže' ya'a.

⁸Wbás bežope che ya'abá bkweže' lozba' chien', na' wbiže to da' naken ka to ya'a zen da' žeyen lo nisdó', na' yelate' ka gachje da' gachje nisdon' beyaken žen. ⁹Got to kwe' che chonne kwe' da' zej nban da' zej nnitan' lo nisdon', na' wžia yi' to kwe' che chonne kwe' barkw ka'.

¹⁰ Wbás beyonne che ya'abá bkweže' lozba' chien', na' to belj ya'abá da' žeyen ka yeže žala' wbixen gan de nis yegw ka', na' gan žal nis, na' goken ki che yelate' ka gachje da' gachje nis da' žen' dot yežlyó. ¹¹ Beljen' nzin' Ajenjo, da' naken to da' sła', na' yelate' ka gachje da' gachje nisen' beyaken sła' kan nak ajenjon', na' gotgak benne' zan ni'a che nisen' da' beyaken sła'.

¹² Wbás bedáp che ya'abá bkweže' lozba' chien', na' yelate' ka gachje da' gachje wbíž beyaken chol, na' lezka' goken che byo', na' to kwe' che chonne kwe' belj ka' beyaken chol. Ka' goken, bi bza'ni' wbíž yelate' ka gachje da' gachje ža, na' bi wza'ni'gak belj ka' len byo' yelate' ka gachje da' gachje yeje.

¹³ Naž bwia', na' benla' zne ziže to wbás che ya'abá, wbás na' zdie' gachje láwe'le zan ya'abá, na' wnné': "Da' nyáche'le'e gaken chele le'e. Da' nyáche'le'e gaken chele le'e. Da' nyáche'le'e gaken chele le'e, zoale yežlyó katen' wkwežgak yechonne wbás che ya'abá ka' lóžgakba' ka'."

9

¹ Wbás gayo' che ya'abá bkweže' lozba' chien', na' ble'ela' to benne' ya'abá, benne' zne'e ka to belj ya'abá da' bejwn lo yežlyó, na' bnéjwgake' le' zi'n ya che latje chol. ² Bsaljwe' latje cholen', na' wžén žen che da' žeyen lo latje cholen', na' goken ka žen da' zžojen gan zžéygake' bzodo' ka', na' bechól wbíž len ya'abá ni'a che žen na'. ³ Lo žen na' bžojgak biche' zo ka', na' belzoaba' dot yežlyó, na' Dios bi'e légakba' latje gádo'gakba' benách ka' kan žongak goxjni' ka', bia ka' žé'gakba' yežlyó. ⁴ Le' góžgake'-ba' bi yélengakba' yiže' dan' de yežlyón', na' lezka' yag ka', san wak gádo'gakba' benne' ka' bi da' lo xgá-gake' dan' nak bian' zej nake' che Dios. ⁵ Bi bi'e légakba' latje gótgakba' benách ka', san wsaka' zí'zegakba' légake' gayo' byo'. Zlale'e gan žádo'gakba' kan zla gan žádo'gak goxjni' ka'. ⁶ Lo ža ka' yénegekle benách ka' got kwíngake', san bi gágake'. Yénegekle gátgake' san wkache' kwín yela' got.

⁷ Zna'gak biche' zo ka' kan zna'gak bia ka' zej nákwba' da' naken ya, nich chjakba' lo wdíle. Žiagak yíchjgakba' da' ka' zej

naken ka da' ka' zej naken oro. Zna' lów-gakba' kan zna' lówgak benách ka'. ⁸ Zna' yicha' yichjgakba' kan zna' yicha' yichj to no'le. Zej nak láye'gakba' kan zej nak laye' beže yiže'. ⁹ Zej nakw lchó'gakba' da' naken ya. Žongak xílgakba' žaxto' kan žongak karret ka' žzobgak bia ka' kate' zjakba' tariáze lo wdíle. ¹⁰ Zej nak xbángakba' kan nak xban goxjni', gan zej žia lí'gakba'. Lo xbángakba' ka' zej žia da' zdíl-lengakba', nich gon zí'gakba' benách ka' gayo' byo' ka'. ¹¹ Zoa to benne' zna bi'e légakba', bennen' nake' wbás xiwe' che latje chol. Wbasen' lie' len diža' hebreo: Abadón, da' znan len diža' griego: Apolión, na' len diža' xiža': Da' Zchinnjen.

¹² Ba wdé da' nežw da' zžia yin' benách ka', san za'gak yechóp da' ka' wžia yin' légake'.

¹³ Wbás xope che ya'abá bkweže' lozba' chien', na' benla' chi'i to benne' zchalje' gachje láwe'le da' tape da' zej naken ka loz beže, da' ka' dá'gaken dape la'ate bkogen' da' naken ya oro, da' žen' law Dios. ¹⁴ Bennen' zcháljlene' wbás xopen' che ya'abá, wbasen' bkweže' lozba' chien'. Bchalje', na' wnné': "Beseže tape wbás xiwe' ka' zej nžejen žoa'a yegw Éufrates."

¹⁵ Naž beseže' tape wbás xiwe' ka', wbás ka' bkwez Dios che ža na'ze, da' naken ža na', na' byo' na', na' yiz na', nich gót-gaken to kwe' che chonne kwe' benách ka' nníta'gake' yežlyó. ¹⁶ Benla' kan nbabgak benne' ka' žjake' lo wdíle, benne' ka' žia-gake' bia ka', na' zjáklene' tape wbás xiwe' ka'. Zej nake' chope gaywá' mil mile'.

¹⁷ Ble'e dáwe'la' bia ka', na' benne' ka' zej žiagak'-ba' zej nakw lchó'gake' da' naken xna gole, na' ya'a ka ya'abá, na' gache. Zej nak yichjgak bia ka' ka yichjgak beže yiže' ka', na' lo žoa'agakba' želžój yi', na' žen che yin', na' to da' zzeyle'en, da' nzin' sufre. ¹⁸ Da' ka' želžojen žoa'agakba' bét-gaken to kwe' che chonne kwe' benách ka' nníta'gake' yežlyó, da' ka' zej naken yi', na' žen chen, na' dan' zzeyle'en. ¹⁹ Da' ka' zdíl-lengak bia ka' želžojen žoa'agakba', na' lezka' da' zej žian lo xbángakba' dan' zej nak xbángakba' ka bele snia ka', na' žiagak yíchjgakba' da' zdíl-lengakban'.

²⁰ Yezíka'gak benách ka', benne' ka' bi gótgake' lo da' chope ki da' zžia yí'gaken,

bi beyát lǎže'gake' nich biž góngake' kan žónteze žóngake', na' bi bsángake' zka'n zéngake' be' xiwe' ka', na' lo'a ka', da' ka' bi zlé'egeklen, na' bi žéngeklen, na' bi zzá'gaken. ²¹ Bi beyát lǎže'gake' nich biž gótgake' benách ka', na' nich biž góngake' yela' wzá' chégake', na' da' zia da' žóngake', na' yela' zban chégake'.

10

Wbás che ya'abá, wbasen' noxe' to yichdo' lo ne'e

¹ Naž bǎe'ela' yetó wbás waǎe che ya'abá, wbasen' bžoje' ya'abá che Dios, na' betje' lo yo, na' nakwe' bejw ya'abá, na' zoa to pita' ya'a yichjle'. Žákti'te lawe' kan zǎna' wbíž, na' zej nak ni'e ka yag waǎe ka' da' želyeyen. ² Noxe' to yichdo' nyaljwn lo ne'e, na' len ni'e li ža bleje' lo nisdó, na' len ni'e yegle bleje' lo yo biž. ³ Naž wnnié' zižje, na' benle chi'e kan nenle kate' zbežya'a beže yiže', na' katen' beyóž wnnié' zižje, na' wnnegak gaže wzio' ka'. ⁴ Wdé wnnegak wzio' ka', neda' za' wzoja' le'e yiche, san benla' che to benne' zchalje' ya'abá che Dios, na' gože' neda': "Bkáche'ze da' wnnagak gaže wzio' ka'. Bi wzojon' le'e yiche."

⁵ Naž wbás che ya'abán', wbasen' bǎe'ela' zie' lo nisdó, na' lo yo biž, bchis ne'e li ža zaka' li ya'abale, ⁶ na' ben choch xtiže'e ni'a che Bennen' zoakze', Bennen' bene' ya'abá, na' yežlyó, na' nisdó, na' da' ka' zej den to to latje ka', na' wnné': "Biž želen, ⁷ san kate' wbás gaže che ya'abá wkweže' lozba' chien', na' yeyóž gon Dios da' ngache' chie', dan' bǎe'ele' benne' wen žin chie' ka', benne' ka' bcháljgake' lo wlaže' le'."

⁸ Naž bennen' benla' chie' bchalje' ya'abá che Dios bcháljlene' neda' da' yoble, na' wnné': "Wyéj, bejxi' yichdo' nyaljwn', dan' zoan lo na' wbás che ya'abán', wbasen' žoje' lo nisdó, na' lo yo biž."

⁹ Wyá'a gan zoa wbás che ya'abán', na' wnnabla'-ne' gonne' yichdon' chia'. Wbás che ya'abán' gože' neda', na' wnné': "Wžin', bdawn'. Lo žo'o gaken zix kan nak china' bez, san lo li'o yeyeken sla'."

¹⁰ Wzi'a yichdon' dan' zoan lo ne'e, na' bdawan'. Lo žoa'a goken zix kan nak china' bez, san katen' beyóž bdawan', na' beyaken sla' lo li'a. ¹¹ Naž gože' neda': "Žala' wchaljo' da' yoble lo wláž Dios lawgak zan kwe'

benách zi'to' ka', na' gan zej nnita' yež zante ka', na' gan zcháljgake' da' zan diža' yoble ka', na' lawgak benne' zan, benne' wnná bia' ka'."

11

Chope benne' zzoa lígake'

¹ Naž bla' to benne', na' benne' neda' to ya xtil da' naken ka to da' zziǎlenžo, na' gože' neda': "Wzó ža', na' bžix yodo' che Dios. Lezka' bžix bkog la'y chen, na' blab benne' ka' nniíta'gake' ga na', benne' ka' zka'n zén-gake' Dios. ² Bi wžixo' li'a yodon' dan' den na'le, dan' nden lo na'gak benách zi'to' ka', na' wléjgake' yež la'y chope-yeyón byo'."

³ Lezka' gože' neda': "Sela'a chope benne' nich wzóa lígake' chia' neda', na' wchálj-gake' lo wlaža' neda' chežinno gaywá' chonmlaj ža, na' gákwgake' laže' zeche'." ⁴ Benne' chope ki, benne' zzoa lígake', zej nake' chope yag olibo, yag ka' nyejw le'e yiche la'y kan nak chégaken, na' lezka' zej nake' chope da' zej nwa' yi', da' ka' zej žen' law Dios, xan yežlyó nga. ⁵ Cha' yénele no benne' gone' chégake' da' zia, na' žoj yi' lo žoa'agake' da' wzeyen bennen', na' goten le', na' lezka' goten benne' ka' zži'igake' chégake'. ⁶ Chope benne' ki nzi' lo ná'gake' wséjwgake' xnez nis yejw che ya'abá, nich bi gak yejw kate' ža ka' žala' wcháljgake' lo wláž Dios, na' lezka' nzi' lo ná'gake' góngake' ga yeyák nis žen, na' góngake' ga galj yižwé' yežlyó nga, na' ki góngake' baǎe chi'iteze yénegekle'. ⁷ Kate' yeyóž wzóa lígake' chia' neda', na' žoj bia snia lo latje chol, na' tǎl-lenba' légake', na' wléj wchochjba' légake', na' gotba' légake'. ⁸ Beǎa' žen chégake' xóagaken lo nez blo che yež žen, gan wdá' xanžon' le'e yag kroze, na' kan žsaka' ležbo, lezka' nzin' Sodoma, na' lezka' Egipto. ⁹ Benách yógo'te yež ka', na' yógo'te benách zi'to' ka', na' yógo'te benách ka' zcháljgake' da' zan diža' yoble ka', na' benách ka' nniíta'gake' yógo'te yežlyó ka', lé'egekle' beǎa' žen chégake', na' chonne' za' yo'o gachje bi gónngake' latje no benne' wkache'e légake' lo yežw ba. ¹⁰ Chaz lǎže'le'egak benne' ka', benne' nniíta'gake' yežlyó nga dan' gotgak chope benne' ki, benne' bcháljgake' lo wláž Dios, dan' bsaka' zí'gake' benách ka' nniíta'gake' yežlyó nga,

na' lo yela' žebél chégake' séla'gake' da' wnéjwzégake' ljéžgake' toe' yetóe'.

¹¹ Naž kate' ba bza'a chonne ža yo'o gachje ka', Dios besbane' légake', na' belyase' belzie', na' bžébegak yógo'te benách ka', benne' ka' blé'egekle' légake'.

¹² Naž benle chi'i to benne' wnnié' zižje ya'abá che Dios, na' gože' légake': "Le kwen nga."

Belbene' lo bejw ya'abá zaka' li ya'abale, na' benne' ka' bží'igake' chégake' blé'egeklen'. ¹³ Ka' gaze wzó' yežlyó, na' byinnj to kwe' che chi kwe' yo'o ka' wžé'gaken lo yežen', na' katen' wzó', gotgak gaže mil benách ka'. Bžébegak benne' ka' zej nga'ne', na' bka'n zéngake' Dios, Bennen' zoe' ya'abá.

¹⁴ Ba wdé da' bežope da' zžia yin' benách ka', na' za' gak da' beyonne da' wžia yin' légake'.

Wbás gaže che ya'abá žkweže' lozba' chien'

¹⁵ Wbás gaže che ya'abá bkweže' lozba' chien', na' benne' ka' nníta'gake' ya'abá che Dios wnnégake' zižje, na' wnnágake': jGan wnná bia'gak benách ka' lo yežlyó zej nden lo na' Xanžo Dios, na' lo na' Benne' Criston'!

jLe' nna biá'teze'!

¹⁶ Naž tap žoa benne' gole ka', benne' žé'gake' gan zej nape' yela' wnná bia' law Dios, bzechw lágake' lo yo, na' bka'n zén-gake' Dios. ¹⁷ Na' wnnágake':

jXanto' Dios, napkzo' dot yela' wak!

Wzoakzo', na' zoakzo', na' za' yidkzo'.

Žóxkeno', dan' ba bkonlo' žin yela' wak zen chio',

na' zzo lawo' zna bi'o.

¹⁸ Belžá'a benách yež ka' san ba bžin ža gon zí'gako'-ne'.

Naken ža wchi'a lažo'o benne' gat ka'.

Yebi'o chegak wen žin chio' ka', benne' ka' bcháljgake' lo wlazo' Le', benne' ka' zej nake' chezo',

benne' ka' wdápegake' Lo' ba la'ne,

benne' gaxjw ka', na' benne' zaka' ka'.

Ba bžin ža wžia yi'o benne' ka' bchíinnjgake' yežlyó.

¹⁹ Naž byaljw yodo' che Dios da' žen' ya'abá, ga na' nla' law kak la'y gan yo'o diža' da' žka'n chawen', dan' ben Dios. Wyép

yes yežlyó, na' benle žaxto' zen, na' wnné wžio'. Wzó' yežlyón', na' wžé' yej nis ži'a.

12

To no'le, na' to bele zen sniale'e

¹ Naž bla' law to da' zen da' nak bian' lo ya'abá che Dios. Bla' law to no'le nakwe' da' naken ka wbiž, na' zoa zan ni'e da' naken ka byo'. Žia yichje' to da' naken oro gan žiagak chežinno da' ka' zej naken ka belj bani' ka'. ² No'len' za' galj bi' že'n chie', na' zbéžyi'e dan' zdia' li'e, na' zzáka'li'e dan' žalj to žkwide' chie'. ³ Naž bla' law yetó da' nak bian' lo ya'abá che Dios. Bla' law to bele zen sniale'e, bia zna'ba' xna gole, na' žiagak gaže yichjba', na' chi lozba', na' žia to da' naken oro to to yichjba' ka'.

⁴ Len xbanba' wzobba' to kwe' che chonne kwe' belj ka' zej nla' ya'abá, na' bžo'nba' légaken lo yežlyó. Wžé bele zen sniale'e na' law no'len' ba žalj žkwide' chie', na' wzoaba' gawba' žkwide' chien' kate' ba naljbe'. ⁵ No'len' bzoe' to žkwide' byodo', Bin' žala' nna bia'be' yógo'te yež ka' len yela' wak zen. Dios la' bkwastie' žkwide' che no'len', na' bchise'-be' gan zoakze' Le', lo latje blon' gan ži'e zna bi'e. ⁶ Bzonnj no'len', na' wyeje' lo latje dach, gan ba bkwez Dios to latje che no'len'. Wáwgake' le' ga na' chežinno gaywá' chonnalj ža ka'.

⁷ Wdé gokgak da' ki, na' gokle'e wdile lo ya'abá che Dios. Migel, wbás blo che ya'abá len wbás ka' žónlengake' le' tzen, beldil-lene' bele zen sniale'e na', na' beldile bele zen na', na' wbás xiwe' ka' žónlengaken leba' tzen, ⁸ san bi be wžéke'lba' lo wdilen'. Che len biž bžélgekle latje chégaken ya'abá che Dios. ⁹ Ka' goken, belžo'ne' bele zen sniale'e na' na'le, belen' wzoaba' ža ni'te, na' nzin' Da' Xiwe', na' Satanás, dan' žon láže'len yógo'te benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. Belžo'ne' da' xiwe' lo yežlyó nga, tzen len wbás xiwe' ka', be' ka' žónlengaken da' xiwen' tzen.

¹⁰ Naž benla' chi'i to benne' wnnié' zižje ya'abá che Dios, na' wnné':

Na'a ba bžin ža la' law yela' žeslá da' ben Dios,

na' yela' wak chie', na' yela' wnná bia' chie', na' lezka' yela' wnná bia' che Benne' Criston',

dan' ba bžó'ngake' da' xiwe' na'le, dan' besbagan' lježžo ka' žia dot ža dot yele,

dan' benen law Dios chežo.

¹¹ Bežojgak lježžo ka' chawe', dan' bkóngekle' žin xchen Bennen' nake' Zíla'do' che Dios, na' dan' bkóngekle' žin xtiža' Dios da' bcháljgaken'.

Bi be' láže'gake' yela' nban chégake', san gótgake'.

¹² Che len gak yela' žebél ya'abá che Dios. jLe yebél le'e, zoale ga na'!

Da' nyáche'le'e gaken chele le'e zoale yežlyó, na' lo nisdó, dan' ba betj da' xiwe', na' blan' gan zoale.

Zža'le'e da' xiwen' dan' nnezlen yetó chí'ido'ze de latje chen.

¹³ Katen' gókbe'ele bele zen sniale'e na' ba bžó'ngake'-ba' lo yežlyó, naž wžia' láže'ba' no'len' bzoe' xkwide' byodo' chien'. ¹⁴ Naž Dios bnezjwe' no'len' chope xil bsia ži'a nich gak le' lo be'ze, na' wkwase' gan zoa bele zen sniale'e na', nich žine' latje chie' lo latje dach. Wáwgake' le' ga na' chonne yiz yo'o gachje ka'. ¹⁵ Naž bele zen sniale'e na' beyebba' nis zil zaka' xkóže'le', da' goken ka to nis yegw, na' gónelba' wa'ten no'len'.

¹⁶ Naž yežlyó góklenen no'len', na' wyaljw lo yo, na' we'jen nis yegon' dan' beyéb bele zen sniale'e na'. ¹⁷ Naž bele zen sniale'e na' bzá'ale'eba' no'len', na' wyejba', na' bejtíl-lenba' za'sóe' ka' zej nga'ne', benne' ka' žóngake' kan nak da' wnná Dios, na' dot láže'gake' žóngake' kan zjna xtiža' Jesús, Benne' Criston'.

13

Chope bia snia

¹ Wžia' neda' lo yož žoa'a nisdó, na' ble'ela' to bia snia, bia žiagak gaže yichjba', na' chi lozba', na' zbenba' zžojba' lo nisdon'. Žiagak chi da' naken oro lo yichjba' ka'. To to lozba' žia to da' naken oro, na' to to lo xgaba' ka' nyejw to la da' naken xiwe' dan' bi de Dios chawe'. ² Bia snia na' ble'ela' zjna'ba' kan zjna' bežto', na' nak ni'aba' kan nak ni'a oso, na' žoa'aba' naken kan nak žoa'a beže yixe'. Bele zen sniale'e na' bdeba' yela' wak cheba' lo na' bia snia ni tzen len latje cheba' gan zjna bia'ba', na' lezka' yela' wnná bia' zen cheba'. ³ Žia we' to yichj bia snia na', da' naken da' goten leba', san beyák wen', na' bebángekle yógo'te benách ka' nníta'gake' yežlyó nga, na' bénlengake' bia snia na' tzen. ⁴ Lezka'

bka'n zéngake' bele zen sniale'e na' dan' bdeba' yela' wnná bia' cheba' lo na' bia snia na'. Lezka' bka'n zéngake' bia snia na', na' wnná'gake': "¿Nozke benne' nake' zen kan nak zen bia snia na', na' nozke benne' sáke'le' tíl-lene'-ba'?"

⁵ Lezka' bia snia na' wzí' lo na'ba' zchaljba' da' zka'n zen kwimba', na' diža' xiwe' da' znneba' che Dios. Chope-yon byo' gota' lo na'ba' yela' wnná bia' na'. ⁶ Wzó lawba' znneba' che Dios, na' wnné zi'ba' che La Dios, na' che latje la'y chie', na' chegak benne' ka' nníta'gake' ya'abá che Dios. ⁷ Lezka' wzí' lo na'ba' tíl-lenba' benne' ka' zej nake' che Dios, na' zejte wléj wchochjba' légake'. Lezka' wzí' lo na'ba' nna bia'ba' yógo'te benách zi'to', benách ka' nníta'gake' yógo'te yež ka', na' yógo'te benách ka' zcháljgake' diža' yoble ka', na' benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga. ⁸ Yógo'te benách ka' nníta'gake' yežlyó nga bka'n zéngake' bia snia na', benne' ka' bi zej nyejw lágake' le'e yiche che yela' nban, yichen' bzoj Bennen' nake' Zíla'do' che Dios katen' bi na' gata' yežlyó nga, na' wnnakze Dios gat Bennen' nake' Zíla'do' ni'a chegak benách chie' ka'.

⁹ Cha' zoa no benne' ženle', žala' wzé nage'.

¹⁰ Benne' ka' Dios wnnakze' žéjgake' do ya, žala' žéjgake' do ya, na' benne' ka' Dios wnnakze' gátgake' lo ya ntoche',

lo ya ntoche' gátgake'.

Che len, benne' ka' zej nake' che Dios žala' kwez zen láže'gake' na' chejlé'gake' chie' Le'.

¹¹ Wdé na' ble'ela' yetó bia snia, bian' bžojba' lo yo. Žiagak chope lozba' kan zej nak loz žila', na' zchaljba' kan zchalj bele zen sniale'e na'. ¹² Bia snia ni wzí' lo na'ba' dot yela' wnná bia' che bia snia nežwn', katen' zóal'enba' leba'. Bia snia bežopen' žonba' ga zka'n zengak yógo'te benách ka' nníta'gake' yežlyó nga bia snia nežwn', bian' beyák wen' da' goten leba'. ¹³ Lezka' bia bežopen' žonba' da' ka' zej nak bian' na' zejte žonba' ga žetj yi' da' zan' ya'abá, na' zyinnjen lo yo lawgak yógo'te benách ka'. ¹⁴ Žon láže'la' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga len da' ka' zej nak bian' dan' nzi' lo na'ba' žonba' law bia snia nežwn'. Gožba' benách ka' nníta'gake' yežlyó nga góngake'

to lo'a bia snia na', bian' gok we' lo ya ntoche', na' zoaba' nbanba'. ¹⁵Nzi' lo na'ba' žonba' ga soa nban lo'a bia snia nežwn', na' gak wchajlen, na' gonen ga gatgak yógo'te benne' ka' bi wká'n zéngaken'. ¹⁶Benba' ga wdá' yógo'te benách ka' to da' nak bian' zej nake' toze len leba', benne' gaxjw ka', na' benne' zaka' ka', benne' wnni'a ka', na' benne' yache' ka', benne' ka' bi zej ndo'e, na' benne' ndo'w ka'. Bda'ba' da' nak bian' lo ná'gake' li ža o lo xgágake'. ¹⁷Bi gok nitó benne' bi da' ga'we' o bi da' gote'e cha' bi de'e da' nak bian', o cha' bi de'e la bia snia na', o kan nbab laba'. ¹⁸Na'a žala' gata' chio' yela' žejní'il. No benne' nape' yela' žejní'il žala' wlabe' kan nbab la bia snia na', da' naken tlebe kan nbab la benne', na' kan nbab laba' naken xope gaywá' chonnłaj xope.

14

Da' žolgak to gaywá' tape yon mil benne' byo

¹Wde' na' bwia', na' ble'ela' Bennen' nake' žíla'do', na' zie' law ya'adon' da' nzin' Sión. Žónlengak to gaywá' tape yon mil benne' byo ka' le' tzen, na' nyejw le'e xgágake' La Bennen' nake' žíla'do', na' lezka' La Xe'. ²Naž benla' to da' zgo'on žaxto' ya'abá che Dios, da' zrne žižjen kan zrne to yegw zen o kan zrne wzió'. Benla' da' ženle kate' no benne' žinne' to da' žolen da' žian do zan. ³Žólgake' to da' kobe, na' nníta'gake' law latje blon', na' lezka' law gan zej nníta' tape benne' ban ka' len benne' gole ka'. Bi gak nitó benne' gole' da' žolgak benne' ki, san légakze to gaywá' tape yon mil benne' byo ka', benne' ka' Benne' Criston' beya'we' ladjw benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. ⁴Benne' byo ka' zej nake' li laže' dan' bi wnníta'lengake' no no'le, na' zej nake' benne' kwíde'ze. Žjálkene' Bennen' nake' žíla'do' gáte'teze gan zeje'. Benne' Cristo na'kze beya'we' légake' ladjwgak benách ka', na' zej nake' benne' nežw ka' bde kwíngake' lo na' Dios, na' lo na' Bennen' nake' žíla'do'. ⁵Batkle ben láže'gake', na' bi gak nitó benne' bi da' nnie' chégake' gan nníta'gake' law latje blon' gan že' Dios.

Da' bchaljgak chonne wbás che ya'abá

⁶Naž ble'ela' yetó wbás che ya'abá, na' wdíe' lo be'ze zan ya'abá, na' noe'e diža' chawen' da' zoon to chi'ize nich wzenlen' benách ka' nníta'gake' dot yežlyó nga, benne' ka' zej nbabe' yógo'te yež ka', na' yógo'te benách zi'to' ka', na' yógo'te benne' ka' zcháljgake' diža' yoble ka', na' benne' yógo'te yežlyó ka'. ⁷Wnné žižje wbasen', na' wnné':

Le žebe Dios, na' le goł da' zka'n zen le', dan' za' wchi'a laže'e benách ka'.

¡Le wká'n zen Dios! Lekze' bene' ya'abá, na' yežlyó,
na' nisdó', na' gan žal nis.

⁸Yetó wbás che ya'abá bejnawe' wbás nežwn' che ya'abá, na' wnné': "Ba beyóž che yež Babilonia. Ba beyóž che yež zen na'. Ka' goken chen dan' bengak benne' ka' nníta'gake' lo yežen' ga wzi' lo na'gak benne' yógo'te yež ka' góngake' kan zej nak da' sban da' zdan láže'gake'."

⁹Yetó wbás che ya'abá bejnawe' wbás bežopen' che ya'abá, na' wnné' žižje, na' wnné': "Cha' no benne' wká'n zene' bia snia, na' ló'aba', na' cha' we'e latje ta' xge' o lo ne'e dan' nak bia' nake' toze len leba', ¹⁰Dios wsaka' zi'e le' lo yela' zža'a chie'. Sáka'le'e bennen' lo yi', na' lo dan' zzeyle'en, lawgak wbás che ya'abá ka', na' law Bennen' nake' žíla'do'. ¹¹Kwénteze žen che yin' gan sáka'gak benne' ka'. Dot ža dot yele sáka'gak benne' ka' bka'n zéngake' bia snia na', na' ló'aba', na' batkle gata' latje yezi' láže'gake', na' bi yezi' láže'gak benne' ka' bé'gake' latje ta' laba' légake'. ¹²Che len žala' kwez zen láže'gak benne' ka' zej nake' che Dios, na' góngake' kan wnnakze' le', benne' ka' žejlé'gake' che Jesusen'."

¹³Naž benla' chi'i to benne' zchalje' ya'abá che Dios, na' gože' neda', na' wnné': "Bzoj da' ni le'e yiche: ba nez zen gaken chegak benne' ka' gátgake' na'a so law, benne' ka' žejlé'gake' che Xanžon'."

Dios Be' La'y wnné': "Ka'kze gaken. Yezi' láže'gake' lo žin da' žóngake', na' gata' yela' žebél chégake' da' naken tlebe len da' béngake'."

Žezi'gake' linn che yežlyó

¹⁴Naž bwia', na' ble'ela' to bejw ya'abá da' naken žíla'do'ze, na' lo bejw na' že' to Benne' zrne'e kan zrna' Bennen' Golje' Benách, na' žia to da' naken oro yichje',

na' lo ne'e noxe' to ya ntoche'. ¹⁵ Bžoj to wbás che ya'abá lo yodo', na' wnnié' zižje, na' gože' Bennen' ži'e lo bejwn', na' wnné': "Bkonle žin ya ntoche' chio', na' bchog bisto zoa' scribe dan' ba bžin ža chogon'. Ba nbiž bisto chen, da' ka' zej den yežlyó."

¹⁶ Naž Bennen' ži'e lo bejwn' bkonle' žin ya ntochen' dot yežlyó, na' bchoge' da' blan' lo yo.

¹⁷ Naž bžoj yetó wbás che ya'abá lo yodon' da' žen' ya'abá che Dios. Lezka' noe'e to ya ntoche'. ¹⁸ Bžoj yetó wbás che ya'abá žoa'a bkogen', na' nzi' lo ne'e wkonle' žin yi', na' wnnié' zižje, na' bliže' wbás nežwn' che ya'abá, wbasen' noe'e ya ntochen', na' wnné': "Bkonle žin ya ntoche' chion', na' btob da' želbía lba uba ka', da' zej žen' yežlyó, dan' ba na da' želbía lba uba ka'."

¹⁹ Naž wbás ni che ya'abá bkonle' žin ya ntochen' dot yežlyó, na' btobe' da' želbía lba uba ka', da' zej žen' yežlyó, na' bejžo'nen' to lo bloj zen gan zzi xis uba. Da' ni zloe'elen kan gon Dios, wsaka' zi'e benách ka' nníta'gake' yežlyó nga. ²⁰ Bleje' da' želbía lba uba ka' lo blojen', da' zoan žoa'a yež na'le, na' lo blojen' bžoj žen, da' wyepen ga bžinten žoa'agak bia ka', na' wdé žen na' dot gan gak sa'žo gaže ža.

15

Gaže yižwé' ka' da' zej nwa' gaže wbás che ya'abá

¹ Ble'ela' yetó da' zen ya'abá che Dios da' nak bian', da' zonen ga žebanlžo. Bžojgak gaže wbás che ya'abá, na' zej noxe' gaže yižwé' ka' da' ze látwegaken, da' ka' Dios wkonle' žin nich yeyóž wsaka' zi'e benách ka' nníta'gake' yežlyó nga.

² Lezka' ble'ela' to da' naken ka to nisdo' da' žepen yes baní' ka yej jese da' yo'on yi'. Benne' ka', benne' belágage' lo na' bia snia, na' lo na' ló'aba', na' bi wzi'gake' laba', zégage' lawle da' naken ka to nisdo', na' zej noxe' da' ka' zgólgake', da' ka' bnezjw Dios légage'. ³ Žólgake' da' bej Moisés, bennen' goke' wen žin che Dios ža ni'te, na' naken da' žólgake' che Bennen' nake' žíla'do'. Wnnágake':

Le', Xanto' Dios, napkzo' dot yela' wak. Zenle'e zej nak yógo'te da' beno', da' ka' žóngaken ga žebanlto'. Žnna bi'o Le' yógo'te yež ka'.

Dot chawe', na' li laže' naken da' žono'.

⁴ ŽZoa no benne' bi žebe' Le', Xanto'?

ŽZoa no benne' bi wká'n zene' Le'?

Tozo' Le' nako' la'y.

La'gak benách yógo'te yež ka' gan zo',

na' wká'n zéngake' Le'

dan' zlé'egekle' nak chawe' yógo'te da' žono'.

⁵ Wdé gok da' ni, bwia', na' ble'ela' byaljw yodon' da' žen' ya'abá che Dios gan de latje la'y da' nak bian' Dios zóalene' benách chie' ka'. ⁶ Gaže wbás che ya'abá bžóggake' lo latje la'y na', na' zej noxe' gaže yižwé' ka'. Zej nakwe' laže' da' záka'le'en, na' zákti'ten, na' zej nžej bayw ka' da' zej naken ya oro lchó'gake'. ⁷ Naž to benne' ladjw tape benne' ban ka' bnezjwe' che chegak gaže wbás che ya'abá ka' gaže zíga'do' da' zej naken ya oro, na' zej nžan' da' zloe'elen yela' zža'a che Dios, Bennen' zoakze'. ⁸ Lo latje la'y na' wžé' žen che yi', dan' zej že' yela' baní', na' yela' wak zen che Dios ga na'. Bi gak nitó benne' choe'e lo latje la'y na' kate' téžegak gaže yižwé' ka' da' zej nwa' gaže wbás che ya'abá ka'.

16

Zíga'do' ka' da' zloe'egeklen yela' zža'a che Dios

¹ Naž benla' chi'i to benne' wnnié' zižje lo latje la'y na', na' gože' gaže wbás che ya'abá ka', na' wnné': "Le chej, na' le chejlalje gaže zíga'do' ka' lo yežlyó, da' ka' zej nžan' da' zloe'elen yela' zža'a che Dios."

² Wyéj wbás nežw che ya'abá, na' bejlalje' da' nžan' zíga'don' da' noe'e lo yežlyó. Da' nžan' zíga'don' benen ga wžía we' da' zla'le'en lo be'la' žen chegak benne' ka' zej de'e da' nak bia' zej nake' toze len bia snia na', na' lezka' lo be'la' žen chegak benne' ka' zka'n zéngake' ló'aba'.

³ Naž wyéj wbás bežope' che ya'abá, na' bejlalje' da' nža' zíga'don' da' noe'e lo nisdo', na' nisen' beyaken žen kan nak žen che to benne' gat, na' gotgak yógo'te da' ka' zej yo'on lo nisdon'.

⁴ Wyéj wbás beyonne' che ya'abá, na' bejlalje' da' nža' zíga'don' da' noe'e gan zej de yegw ka', na' gan žal nis, na' yógo'te nis ka' beyákgaken žen. ⁵ Naž benla' zchalj wbás che ya'abán', wbasen' nzi' lo ne'e zkonle' žin nis, na' wnné': "Xanto' Dios

La'y. Zoakzo', na' wzoakzo'. Chawe' nako' dan' zchogo' chegak benách sáka'gake' ki, ⁶ dan' bláljgake' žen chegak benne' ka' zej nake' chio' Le', na' žen chegak benne' ka' bcháljgake' lo wlazo' Le'. Na'a, žono' Le' ga yé'jgake' žen dan' ki žala' gaken chégake'."

⁷ Naž benla' bchalj to benne' wzóe' žoa'a bkogen' da' žen' ya'abá che Dios, na' wnné': "Ka'kze gaken, Xanto' Dios, napkzo' dot yela' wnná bia'. Dot da' li, na' chawe' nak kan zchogo' chegak benách sáka'gake'."

⁸ Wyéj wbás bedape' che ya'abá, na' bejlalje' da' nža' ziga'don' da' noe'e lo wbiž, na' Dios bi'e wbižen' latje bzeyle'en benne' ka' len yi' chen. ⁹ Wyeygak yógo'te benách ka' dan' bzey wbiž légake', san bi beyát láže'gake', na' bi bka'n zéngake' Dios. Wnné zí'gake' che Dios, Bennen' yo'o lo na'kze' sele'e da' ki da' žsaka' zígaken benách ka'.

¹⁰ Wyéj wbás gayo' che ya'abá, na' bejlalje' da' nža' ziga'don' da' noe'e lo latje che bia snia gan zŋna bia'ba', na' wžé' choł ga na'. Naž, benách ka' bdáwya'agake' lóže'gake' dan' wzáka'le'egake', ¹¹ san bi beyát láže'gake' nich biž góngake' da' zia da' žóngake'. Wnné zí'gake' che Dios, Bennen' zoe' ya'abá dan' zžáka'le'egake' ni'a che wen' da' žigake'.

¹² Wyéj wbás xope che ya'abá, na' bejlalje' da' nža' ziga'don' da' noe'e lo yegw žen da' nzin' Eufrates, na' bebíž nis yegon' nich yaljw nez gan tegak benne' wnná bia' ka' žójpgake' zaka' gan zla' wbiž.

¹³ Naž ble'ela' bele žen sniale'e na', na' bia snia na', na' bennen' zchalje' lo wlázgakba', na' bžojgak chonne be' xiwe' lo žoa'agakba', da' ka' zžia yí'gaken benách ka', na' zŋná'gaken kan zŋna'gak blož ka'.

¹⁴ Chonne be' ki zej naken be' ka' che da' xiwe', be' ka' žóngaken da' zej nak bian' da' góngaken ga yebángleke benách ka'. Yjak be' xiwe' ka' dot yežlyó nga, na' bejtób-gaken benne' wnná bia' ka' nich chjake' lo wdiljen' da' gaken lo ža žen che Dios, Bennen' napkze' dot yela' wnná bia'. ¹⁵ Ki wnná Dios: "Le wia nga. La'a neda' chołze kan zla' to benne' wbán. Ba nez žen gaken che no benne' nake' ban laže', na' žape chi'e da' nakwe', nich bi gon byenen te' gal yidze', na' bi yedoe'ele' lawgak benách ka'."

¹⁶ Be' xiwe' ka' betóbgaken benne' wnná bia'

ka', na' bdóbgake' to latje da' nzin' len diža' hebreo: Armajedón.

¹⁷ Wyéj wbás gaže' che ya'abá, na' bejlalje' da' nža' ziga'don' da' noe'e lo be'ze, na' to benne' wnné' ziže lo latje la'y da' žen' ya'abá che Dios gan de latje blon', na' wnné': "Ba naken."

¹⁸ Naž wyép yes, na' gokle'e žaxto', na' wnné wzio'. Wzó' yežlyó, da' wzo'žen ka ba wzo' kate' ne zej nnita' benách ka' lo yežlyó nga. ¹⁹ Yež žen na' bžojgen chonne kwe'le, na' wzia yi'gak yež ka' zej žen' dot yežlyó nga. Dios bejsá' laže'e che da' zia da' bengak benách ka' nnita'gake' lo yež žen na' da' nzin' Babilonia, na' lo yela' zža'a chie' bsaka' zi'e benne' ka' nnita'gake' yežen'. ²⁰ Belgache' yežlyodo' ka' da' zej žen' gachje lawle nisdó, na' biž wže'gak ya'a ka'. ²¹ Lezka' byinnj yej nis ži'a, da' zan' ya'abá, na' bejxjwn lo yichjgak benách ka', na' yej nisen' nále'len ka to gaywá' ya to ton. Yógo'te benách ka' wnné zí'gake' che Dios ni'a che yej nisen', dan' bsaka' zi'le'en légake'.

17

Dios zchoge' che yež žen kwia yin'

¹ Naž bla' to wbás che ya'abá gan zoa', wbasen' nbabe' gaže wbás ka' biá'gake' gaže ziga'do' ka' da' zej naken ya oro. Bcháljlene' neda', na' wnné': "Da nga, na' włoe'ela' le' kan gon Dios, wchinnje' yež žen na' da' naken ka' to no'le le'e, na' žen' lo nisdó' ka'. ² Benne' wnná bia' ka', benne' ka' bēnlengake' no'len' da' sban, na' benne' ka' nnita'gake' yežlyó nga, wžóžgleke' ni'a che da' sban da' žon no'len'."

³ Naž yetó da' bloe'el Dios Be' La'y neda'; wbás che ya'abán' bchi'e neda' to latje dach, na' ble'ela' to no'le, na' to bia snia, na' no'len' žie'-ba'. Bia snia na' zŋna'ba' xnale'e. Žiagak gaže yichjba', na' chi lozba', na' zej da'ba' diža' ka' da' žon dítjgeklen Dios. ⁴ No'len' žie'-ba' nakwe' laže' xna, na' laže' xnale'e. Žiagak da' xtan ka' le' da' zej naken ya oro, na' yej zaka' ka', na' bga ka'. Lo ne'e noxe' to ziga'do' da' naken ya oro, dan' nžan' da' sban che da' sban da' žone'. ⁵ Lo xge' zej nyejw kan lie', da' ka' žlo'e'egeklen to da' ngache', na' ki zej naken: "Yež Babilonia, Yež Blo" na' "Xna'gak No'le Le'e Ka'" na' "Xna' Da' Sban

Da' Den Yežlyó." "Gókbe'ela' nzožle no'len' dan' bene' ga blalj žen chegak benne' ka' zej nake' che Dios, na' žen chegak benne' ka' betgak benách ka' légake' dan' bzoa lígake' che Jesusen'.

Kate' ble'ela' no'len', bebánle'ela'.⁷ Wbás che ya'abán' gože' neda', na' wnné': "¿Biz chen' žebanlo'? Wzejni'ila' le' da' ngache', dan' zloe'el no'len', na' dan' zloe'el bia snia na' žie'-ba', bian' žiagak gaže yichjba', na' chi lozba'.⁸ Bia snia na' dan' ble'elo' wzoaba' zga'ale san bi zoaba' na'a, na' za' žojba' latje choj che benne' gat ka', na' chejba' gan kwia yi'ba' to chi'ize. Benne' ka' nníta'gake' yežlyó, na' bi zej nyejw lágake' le'e yiche che yela' nban da' bzoj Dios ža ni'te katen' bi na' gone' yežlyó, yebángekle' katen' lé'egekle' yebán bia snia na', bian' wzoaba' zga'ale san bi zoaba' na'a.⁹ Da' ni naken to da' wzejni'ilen no benne' gak chejni'ilen': Gaže yichjba' ka' zejlásgaken gaže ya'ado' gan že' no'len'.¹⁰ Lezka', gaže yichjba' ka' zejlásgaken gaže benne' wnná bia'. Gayo' benne' ka' ba wdé chégake'. Toe' ne zna bi'e na'a, na' yetóe' bi na' le'e, san kate' yide', na' nna bi'e to chí'ido'ze.¹¹ Bia snia na', bian' wzoaba' san bi zoaba' na'a, zejlásba' kan nak benne' xono', benne' nna bi'e. Gónlene' benne' gaže ka' tzen, na' te na' kwia yi'e to chi'ize.¹² Chi lozba' ka' da' ble'elo' zejlásgaken chi benne' wnná bia'. Bi na' sí'gake' yela' wnná bia', san sí'gaken' to chí'ido'ze, na' nna biá'gake' tzen len bia snia na'.¹³ Chi benne' ka', toze gágake', na' wdégake' yela' wnná bia' chégake' len da' nzi' lo ná'gake', lo na' bia snia na'.¹⁴ Tíj-łengake' Bennen' nake' Zíla'do', san Le' wléj wchochje' légake' dan' nake' Xangak yógo'te benne' ka' zej nake' xangak benách ka', na' zna bi'e yógo'te benne' wnná bia' ka'. Benne' ka' bliž Dios légake', na' wžíe' légake', chjálkengake' Le', na' to chi'ize gónłengake' Le' tzen."

¹⁵ Wbás che ya'abán' lezka' gože' neda', na' wnné': "Nisdo' ka' da' ble'elo' gan že' no'le le'e na', zejlásgaken benách yež ka', na' benách zi'to' ka', na' benách ka' zcháljgake' diža' yoble ka', na' benách ka' nníta'gake' yógo'te yežlyó ka'.¹⁶ Chi loz bia snia na' da' ka' ble'elo' zejlásgaken chi benne' wnná bia' ka', benne' ka' bi dégake' chawe' no'le le'e na', na' wká'ngake' le'

ka'ze, na' gal yidze'. Da' góngake' chie' naken ka' gáwgake' belá' žen chie', na' wzéygake' le' lo yi'.¹⁷ Dios wzóe' lo yichj lázdo'gak chi benne' ka' da' gonen ga gón-gake' ka' žénekezele' Le', na' góngake' toze diža' wdégake' yela' wnná bia' chégake' lo na' bia snia na', na ki gak kan zna xtiža' Dios.¹⁸ No'len' ble'elo' zejlase' yež zen na' da' zna bian' benne' ka' zna biá'gake' yežlyó nga."

18

Zbia yi' yež Babilonia

¹ Wdé na' ble'ela' betj yetó wbás che ya'abá, wbasen' bžoje' ya'abá che Dios, na' nzi' lo ne'e yela' wnná bia' zen, na' wyép yes baní' lo yežlyó ni'a che yela' zen che wbasen'.² Wbás che ya'abán' wnnie' zije, na' wnné':

Ba wžia yi'. Ba wžia yi' Babilonia, yež zen na'.

Ba beyaken latje che da' xiwe', na' chegak be' xiwe' ka'.

Byinne sniále'e ka' len byinne sban ka', ba bėngakba' xó'ngakba' ga na'.

³ Ka' goken ni'a che da' bengak benne' ka' che yežen'.

Yógo'te benne' yež yoble ka' bėngake' tzen len légake' da' wzé láže'gake'.

Benne' wnná bia' ka' bėngake' tzen len légake' da' sban.

Yógo'te benne' ža'w žote' ka' gota' yela' wnni'a chégake', dan' bdan láže'gak benne' wláž ka' da' záka'le'en.

⁴ Naž benla' zchalj yetó benne' zoe' ya'abá che Dios, na' wnné':

Le žoj lo yežen', le'e nakle chia' neda',

nich bi gonle doła' tzen len légake',

na' nich bi gak chele da' saka' zi'le tzen len légake'.

⁵ Nyanle'e doła' da' zej nbage'e, na' ba nėn-telen ya'abá,

san Dios žejsá' láže' e da' kegle da' bėngake'.

⁶ Le yebí'i chégake' kan bėngake' chele.

Le yebí'i chégake' chope kwe' ka' da' bėn-gake'.

Le yebí'i chégake' chope kwe' ka' da' zia da' bėngake' chele.

⁷ Le gon ga sáka'le'egake', na' kwež nyáche'gake'

kan zej nak yela' ba la'ne, na' yela' zen da' bka'n kwíngake'.

Wzá' láže'gake', na' wnnágake':

“Že'to' nga, na' zna bia'to'.

Bi naktó' wzebe, na' batkle kwež nyáche'to'.”

⁸ Che len, to žaze žingak da' ka' wsaka' zí'gaken lé'gake',

yela' got, na' yela' zbeže nyache', na' yela' zdon.

Chéygage' lo yi'.

Ānžo Dios, Bennen' bchoge' ché'gake' ki, napkze' dot yela' wak zen.

⁹ Naž wnné': “Kwežgak benne' ka' zna biá'gake' yežlyó nga, benne' ka' béngake' da' kegle tzen len lé'gake', na' bebélengekle' da' zej naken ché'gake', na' kwež nyáche'gake' katen' lé'egekle' žen che yež zen na' da' žeyen. ¹⁰ Zí'to'le yelnmte'e dan' zžébegake' da' wsaka' zi' Dios benne' yežen', na' nnágake':

Da' nyáche'le'e žaken che Babilonia, yež zen nga.

Gokle'e Babilonia yež blo, na' to žaze bžia yin'.

¹¹ Ľezka' kwežgak benne' ža'w žote' ka', benne' ka' nníta'gake' yežlyó nga, na' kwež nyáche'gake' ni'a che yežen', dan' biž soa no benne' ga'we' da' góte'gake' ga na'. ¹² Biž soa no benne' ga na', benne' ga'we' da' naken ya oro, na' ya plat, na' yej zaka' ka', na' bga ka', na' laže' da' záka'le'en, na' laže' xna, na' laže' cháwe'do', na' laže' xna'le'e, na' yag da' zla' zix, na' da' naken žit da' záka'le'en, na' da' naken yag da' záka'le'en, na' da' naken ya kobre, na' da' naken ya, na' da' naken yej jese.

¹³ Biž soa no benne' ga na', benne' ga'we' kanel, na' da' ka' zla' zix, na' yale, na' da' zla' zix che mirra, na' che yeje olíbano,

na' xis uba wał, na' set zix, na' yezje cháwe'do', na' zoa' scribe, na' búrrodo' ka', na' zila' ka', na' bia ka', na' karret ka', na' benne' wen žin ka', na' yebałe benách ka'.

¹⁴ Benne' ža'w žote' ka' yé'gake' lé'gake', na' nnágake':

Ba begá'a da' ka' wdán láže'le.
Ba wdé chegak yela' wnni'a ka',
na' da' ka' zej naken xtan chele,
na' biž si'le da' ka'.

¹⁵ Kwežgak benne' ža'w žote' ka', benne' ka' gota' ché'gake' yela' wnni'a dan' béte'gake' lo yežen', na' gá'ngake' zí'to'le dan' ché'begake' kan gak zia da' gaken che yežen', na' kwež nyáche'gake', ¹⁶ na' nnágake':

Da' nyáche'le'e žaken che yež zen nga.

Goken ka to no'le nakwe' laže' da' záka'le'en,

na' laže' xna, na' laže' xna gole, na' wžiagak da' xtan ka' chie' da' zej naken ya oro, na' yej zaka' ka', na' bga ka'.

¹⁷ To žaze wžia yi' yela' wnni'a che yež nga.

'Yógo'te benne' xan barkw ka', na' benne' ka' zóngake' žin lo barkw ka', na' benne' ka' žsá'gake' barkw ka', na' benne' ka' zóngake' žin lo niso', wzé'gake' zí'to'le, ¹⁸ na' kate' blé'egekle' žen che yežen' da' žeyen, na' wžéžegake', na' wnnágake': ĽBiz yež yoble goken zen kan gok yež ni?

¹⁹ Bžíagake' bixte yo yichjgake', na' wžéžegake', na' wžéž nyáche'gake', na' wnnágake':

Da' nyáche'le'e žaken che yež ni da' goken zen.

Yela' wnni'a che yež ni benen ga gota' yela' wnni'a chegak yógo'te benne' zej nake' xan barkw lo niso'.

To žaze wžia yi' yež zen ni.

²⁰ Le yebél ni'a che da' goken che yež zen ni, le'e zoale ya'abá.

Le yebél, le'e nakle che Dios, na' le'e, benne' wbás chie' ka', na' le'e, benne' zchaljle lo wlaze' Ľe'.

Le yebél dan' ba bchog Dios che yež nga kwia yin'

ni'a che da' bsáka'gak benne' yež nga le'e.”

²¹ Naž to wbás wałe che ya'abá bchise' to yež zen da' žoten, na' bžo'nen' lo niso', na' wnné':

La' kikze gaken chio', yež Babilonia, yež zen da' naken yež blo.

Biž le'el nitó benne' le'.

²² Biž yéngkle benách cha' zoa no benne' lo yež nga,

nitó benne' žinne' le'e da' žolen, na' nitó benne' zkwéže' bžejw, na' nitó benne' zkwéže' loz bia yix'e, na' biž žel-le nitó benne' wen žin ga na', na' biž yéngkle' žaxto' da' žon yej da' žoten ga na'.

²³ Biž wza'ní' nitó yi' lo yežen',

na' bi yéngkle' chi'i no benne' zchag ne'e
ga na',
na' bi yéngkle' chi'i to xkwide' no'le zchag
na'be'.
Ki gaken la'kze gokle benne' zaka' ka', le'e
na' zá'wle, na' žóte'le lo yež ni,
na' ben láže'lele benách ka' dot yežlyó nga,
len yela' wzá' chele.

²⁴ Naž wnné: “Blaj xchengak benne' ka' lo
yež ni, benne' ka' bcháljgake' lo wláž Dios,
na' xchengak benne' ka' zej nake' che Dios,
na' lezka' xchengak yógo'te benách ka' wn-
níta'gake' yežlyó nga, benne' ka' betgak
benne' wláž ka' légake'.”

19

¹ Wdé na' benla' benne' zan wnnégake'
zižje, benne' ka' nníta'gake' ya'abá che
Dios, na' wnnágake':

¡Ga'n zen Dios! ¡Yela' weslá,
na' yela' zen, na' yela' wnná bia'
zá'gaken lo na' Dios chežo!

² Kan zchi'a laže'e naken dot da' li, na'
chawe'.

Le' bchoge' che yežen' kwia yin',
yežen' goken ka to no'le le'e.

Bchoge' chegak benne' ka' che yežen' gát-
gake',

dan' bžia yí'gake' benách ka' dot yežlyó
nga,

len da' zia da' béngake'.

Dios bezi'e légake' wzón

dan' bétgake' benne' wen žin chie' ka'.

³ Da' yoble wnnagak benne' zan ka':
¡Ga'n zen Dios!

Kwénteze žen gan žey yežen'.

⁴ Tap žoa benne' gole ka' len tape benne'
ban ka' bchag lágwage' lo yo, na' bka'n
zégake' Dios, gan ži'e lo latje blo chien'.
Wnnágake': “¡Ka'kze gaken! ¡Ga'n zen
Dios!”

⁵ Naž benla' zchalj to benne' zoe' latje
blon', na' wnné':

¡Le wká'n zen Dios chežo yógo'tele le'e,
žonle xchine', le'e na' zžébele-ne',
le'e, benne' gaxjw ka', na' benne' zaka' ka'!

*Lni che yela' zchag na' che Benne' nake'
Zíla'do'*

⁶ Lezka' benla' to benne' wnnié' zižje, na'
benlen kan ženlen kate' zchaljgak benne'
zan, na' kan ženlen gan zde to yegw zen, o
kan ženlen kate' znne wzíó', na' wnné':
¡Ga'n zen Dios! ¡Žzo lawe' zña bi'e!

¡Napkze' dot yela' wak zen!

⁷ Žala' yebelžo na' lo yela' žebél chežo wká'n
zenžo-ne'

dan' ba bžin ža lni che yela' zchag na' che
Bennen' nake' Zíla'do'.

Si' lo na' Benne' Criston' benne' ka' zej
nake' chie'.

Ba zbéžgake' ka to xkwide' no'le wchág
ná'lenbe' Le'.

⁸ Dios we'e-be' latje gákwb'e' laže' da'
záka'le'en, da' naken zíla'do'ze, na'
žákti'ten.

(Lažen' da' záka'le'en zejlasen da' naken
chawe' da' žongak benne' ka' zej nake' che
Dios.)

⁹ Naž wbás che ya'abán' gože' neda', na'
wnné': “Bzoy da' ni le'e yiche: Ba nez
žen gaken chegak benne' ka' Dios bliže'
légake' nich gónlengake' Le' tzen lni che
yela' zchag na' che Bennen' nake' Zíla'do'.”

Lezka' gože' neda': “Diža' dot da' li da' ni
da' zchalj Dios na'kze.”

¹⁰ Bzoa ziba' law wbás che ya'abán' nich
wká'n zena' le', san le' gože' neda': “Bi
gono' ki. Lezka' neda' naka' wen žin che
Dios kan nako' le', na' kan zej nak lježo',
benne' ka' nzi' lo ná'gake' da' naken dot da'
li kan nak che Jesusen'. ¡Bka'n zen Dios!”

Benne' ka' zcháljgake' lo wláž Dios, zzoa
lígake' che Jesusen'.

Benne' žie' bia chich

¹¹ Naž blé'ela' nyaljw ya'abá, na' bla' to
bia chich, na' Benne' žie'-ba' lie' Benne'
Žone' Kan Znne', na' lezka' Benne' Znne'
Da' Li. Ki lie' dan' zchi'a laže'e kan nak
da' naken dot da' li, na' lezka' cheje' lo
wdíle. ¹² Žákti'te jej lawe' ka yi', na' da'
zan da' naken oro žíagaken yichje'. Da'
lawe' to da' lie', dan' bi mnezlen nitó benne',
san toze' Le' nnezlen'. ¹³ Nakwe' to laže'
da' ne'žen žen, na' lezka' lie' Benne' Nake'
Xtiža' Dios. ¹⁴ Ni'a ne'e zan zejnáwgake'
Le', benne' ka' nníta'gake' ya'abá che Dios,
na' žíagake' bia chich ka', na' zej nakwe'
laže' da' záka'le'en, dan' naken zíla'do'ze,
na' dan' bi naken sban. ¹⁵ Žžoj da' naken
ka to ya ntoche' lo žoe'e, dan' wkonle' žin
nich wsaka' zí'lenen' benách yež ka'. Nna
bi'e légake' len yela' wak zen, na' wsaka'
zí'li'e légake', na' gak chégake' kan žak che
da' zbia lba uba, katen' zlejžon. Gone' ga
yé'jgake' xis uban' da' zejlasen yela' zža'a
che Dios, Bennen' napkze' dot yela' wnná

bia'. ¹⁶Nyejw kan lie' le'e laže' da' nakwe', na' le'e lsine'e, Benne' Zna Bi'e Benne' Wnna Bia' Ka', na' lezka' Benne' Nake' Xan-gak Benne' Xan Ka'.

¹⁷Naž ble'ela' to wbás che ya'abá, wbasen' zie' lo wbíž, na' wnnié' zižje, na' gože' bia ka' zlagakba' ya'abá, na' wnné': "Le da, le dobe gan gawle lo lni zen che Dios. ¹⁸Gawle bela' chegak benne' wnná bia' ka', na' bela' chegak benne' ka' zché'gake' benne' ka' žjake' lo wdile, na' bela' chegak benne' waje ka', na' bela' chegak bia ka', na' bela' chegak benne' ka' žiagake' légakba', na' bela' chegak yógo'te benách ka', benne' ka' bi zej ndo'e, na' benne' ndo'w ka', benne' gaxjw ka', na' benne' zaka' ka'."

¹⁹Naž ble'ela' bia snia na', na' benne' ka' zna biá'gake' yežlyó nga, na' benne' zanle'e ka' chégake', benne' ka' žjake' lo wdile. Benne' ka' zej ndobe' nich tǎl-łengake' Bennen' žie' bia chichen', na' len ni'a ne'e zanle'e, benne' ka' žónłengake' Le' tzen. ²⁰Blej bchóhčgake' bia snia na', na' lezka' bennen' bchalje' lo wlabza', bennen' bene' da' ka' zej nak bia' gan zoaba', na' ben láže'le' benne' ka' bé'gake' latje wdá' légake' da' nak bia' zej nake' toze len leba', na' bka'n zéngake' ló'aba'. Bia snia na' len bennen' bchalje' lo wlabza', belžo'ne' légake' zej nbane' lo yi' zen gan žey da' zžýle'en, dan' nzin' sufr. ²¹Bennen' žie' bia chichen' bete' yógo'te benne' ka' bénłengake' légake' tzen len da' naken ka to ya ntochen' dan' zžojen lo žoe'e, na' yógo'te bia ka' zlagakba' ya'abá bdáwgakba' bela' žen chégake', na' béłjgeklba'.

20

To mil yiz

¹Wdé na' ble'ela' žetj to wbás che ya'abá, na' noxe' zi'n ya che latje choł, na' noe'e to do ya waje. ²Wzene' bele zen sniale'e na', belen' wzoaba' ža ni'te, na' leba' da' xiwe', na' lezka' Satanás, na' bcheje'-ba', na' bka'ne'-ba' nžejba' to mil yiz. ³Wžo'ne'-ba' latje choł che benne' gat ka', na' bsejwe' latjen', na' bde'e to da' nak bian' da' zsejwn latjen' nich biž gon láže'lba' benách yež ka' kate' téžegak to mil yiz ka', na' te na' yeyežba' to chi'ido'.

⁴Naž ble'ela' latje ka' gan že'gak benne' ka' nzi' lo ná'gake' wchi'a láže'gake'. Lezka'

ble'ela' be' ka' gókgakkze benne' chawe' ka', benne' ka' wžoggak yéngake' lo na'gak benne' wen da' zinnj ka' dan' bzoa ligak benne' chawe' ka' che Jesusen', na' dan' bcháljgake' xtiža' Dios. Benne' ki bi bka'n zéngake' bia snia na', na' ló'aba', na' bi bé'gake' latje wžój lo xgágake', o lo ná'gake' da' nak bian' zej nake' toze len leba'. Be-bangak benne' ki lo yela' got, na' wnná biá'gake' tzen len Benne' Criston' to mil yiz ka'. ⁵Yezika' benne' gat ka' bi bebángake'. Kate' téžegak to mil yiz ka', naž yebángake'. Yela' yebán lo yela' got da' goken ni naken da' gaken da' nežw. ⁶Ba nez zen gaken chegak benne' ka' yebángake' lo yela' žebán nežw da' gaken, dan' gágake' che Dios na'kze. Yela' got bežope da' gaken bi be-gak gonon chégake', san gágake' bžoz ka' che Dios, na' che Benne' Criston', na' nna biá'gake' tzen len Le' to mil yiz ka'.

Žlej zchóhčgake' da' xiwe'

⁷Kate' téžegak to mil yiz ka', naž yeséž-gake' da' xiwe' gan nžejen. ⁸Yežój da' xiwe', na' gon láže'len benách yež ka' da' zej žen' dap la'ate yežlyó nga. Lezka' gon láže'len benách ka' che yež Gog, na' benách ka' che yež Magog, na' wtoben légake' lo wdile. Benne' ka' zej nake' benne' zan kan nak yož da' žen' žoa'a to yegw zen. ⁹Benne' zanle'e ka' bžójgake' dot yežlyó nga, na' wnníta'gake' la' lí'ale latjen' gan zej nnita' benách ka' zej nake' toze len Benne' Criston', da' naken yežen' da' nži'il Dios. Naž ben Dios ga bexjw yi' da' bžojen ya'abá, na' bzeyen légake'. ¹⁰Da' xiwe', dan' ben láže'len légake', wžó'ngaken' gan že' yi' zen che da' zžýle'en, gan ba zoa bia snia na' len bennen' bchalje' lo wlabza'. Sáka'le'egake' ga na' dot ža dot yele yógo'te yiz ka' da' zá'gaken.

Zla'gak benách ka' law Dios gan ži'e zchi'a láže'e

¹¹Naž ble'ela' to latje blo da' chich, na' lezka' ble'ela' Bennen' ži'e zchi'a láže'e lo latjen'. Gan že' Bennen' wzia yi'gak yežlyó nga, na' ya'abá, na' biž bežél-le latje chégaken. ¹²Lezka' ble'ela' benne' gat ka', benne' zaka' ka' len benne' gaxjw ka', na' zégake' law Dios. Byáljwgak yiche ka', na' byaljw yetó yiche gan zej nyejw lagak benne' ka' zej nape' yela' nban da' zejlí

kanne. Dios wchi'a laže'e benne' gat ka' kan zej nak da' ka' zej nyejwn le'e yiche ka', da' ka' bəngake'. ¹³ Bežojgak benne' gat ka' lo nisdó', benne' ka' bgáche'gake' lo nisdon'. Lezka' bežojgak benne' gat ka' lo yelá' got, na' lo latje chol, benne' ka' wnníta'gake' ga na', na' Dios wchi'a laže'e to tógake' kan zej nak da' ka' da' bəngake'. ¹⁴ Naž bžó'ngake' yela' got, na' latje chol che benne' gat ka', lo latjen' gan že' yi' zen da' naken latje che yelá' got bežopen'. ¹⁵ Benne' ka' bi zej nyejw lágake' le'e yiche ya'abá, benne' ka' bi zej nape' yelá' nban da' zejlí kanne, bejcházgake' latjen' gan že' yi' zen na'.

21

To ya'abá kobe, na' to yežlyó kobe

¹ Wdé na' blé'ela' to ya'abá kobe, na' to yežlyó kobe, dan' ba wdé chegak ya'abá na', na' yežlyón', da' ka' wnníta'gaken zgá'alegaken. Biž zej de nisdó' ka'. ² Neda', Zwa, blé'ela' yež la'y na', da' naken Jerusalén kobe. Bžojen ya'abá gan zoa Dios, na' betjen lo yežlyó, na' zoan lez kan zoa lez to xkwide' no'le za' wchág ná'lenbe' benne' byo chebe'. ³ Benla' che to benne' zchalje' ya'abá che Dios, na' wnné': "Le wia nga. Gan zoa Dios zóalenen benách ka'. Sóalene' légake', na' légake' gágake' benne' chie' ka'. Dios na'kze sóalene' légake', na' gake' Dios chégage'. ⁴ Dios wzíe' nis zbéžgake' da' žian yej lágake'. Biž gat nitó benne', na' biž kwež nitóe', na' biž kwež nyache' nitóe', na' biž saka' nitóe', dan' ba wdé chegak da' ka' gókgaken zga'ale."

⁵ Naž Bennen' ži'e latje blon' wnné': "Bwia nga. Žekoba' yógo'te."

Lezka' gože' neda': "Bzój le'e yiche da' ni da' naken dot da' li, na' za' gakkzen."

⁶ Naž gože' neda': "Ba nakkzen. Neda' naka' Bennen' zoe' zga'ale', na' lezka' Bennen' sóateze' kan nak da' zzo ləwn, na' da' ze lawten. No benne' zbilé', neda' gona' ga ye'je' nisen' da' wnezjwn yelá' nban, na' bi be chizjwe'. ⁷ Benne' ka' sóegekle' lo da' žak yežlyó, yógo'te da' ki gáta'gaken chégage'. Neda' gaka' Dios chégage', na' légake' gágake' ži'nkza' ka', ⁸ san benne' ka' zžébegake', na' benne' ka' bi žejlé'gake' chia' neda', na' benne' ka' bi zej nake' chawe', na' yógo'te benne' wetw benách

ka', na' benne' ka' zóngake' da' kegle, na' benne' wžá' ka', na' benne' ka' zka'n zén-gake' lo'a ka', na' yógo'te benne' wen laže' ka', ba de latje chégage' lo yi' zen che da' zžyéle'en, da' naken yelá' got bežopen'."

Yež Jerusalén kobe

⁹ Naž to wbás che ya'abá, wbasen' nbáblene' gaže wbás ka' biá'gake' gaže zíga'do' ka' da' nžá'gaken gaže yižwé', da' ka' ze lawten, blé'e gan zoa'. Gože' neda': "Da nga. Neda' wlo'e'ela' le' xkwide' no'len' za' bchag ná'lenbe' Bennen' nake' Zíla'do'."

¹⁰ Dios Be' La'y wzóalene' neda', na' wbás che ya'abán' bchi'e neda' to law ya'a sibe, na' blóe'ele' neda' yež la'y, yež Jerusalén kobe, da' zžojen ya'abá gan zoa Dios, na' žetjen yežlyó. ¹¹ Yežen' žákti'ten dan' yelá' baní' che Dios zóalenen yežen'. Žákti'ten kan žákti'te to yej da' záka'le'en kan nak yej xna gole da' nzin' jaspe. Yani'do' nak yežen' kan nak yej jese. ¹² Zoa to ze'e žeje, na' sibe, kwe'j xkóže'le yežen'. Le'e ze'e na' zej nnita' chežinno gan žó'ogak benách ka'. Žoa'a gan žó'ogake' zej nnita' chežinno wbás che ya'abá, wbás ka' žape chí'igaken'. To to gan žó'ogake' nyejw to to lagak chežinno kwe' ljež za'só Israel. ¹³ Le'e ze'e da' žen' zaka' gan zla' wbíž zej nnita' chonne gan žó'ogake', na' zaka' gan za' be' zag zej nnita' yechonne gan žó'ogake', na' zaka' chelá'a gan zde wbíž byo' zag ka' zej nnita' yechonne gan žó'ogake', na' zaka' gan žen wbíž zej nnita' yechonne gan žó'ogake'. ¹⁴ Zan ze'e che yežen' zej nnita' chežinno len ze'e, na' lé'egaken zej nyejw lagak benne' chežinnote benne' wbás ka' che Bennen' nake' Zíla'do'.

¹⁵ Wbás che ya'abán', bennen' zcháljlene' neda', noe'e to yag wžíx' da' naken ya oro nich wžíxe' kan nak yežen', na' kan zej nak gan žó'ogake', na' kan nak ze'e chen. ¹⁶ Yežen' tlebe zej nak da' tape la'a ka'. Tlebe nak yelá' tonne chen, na' yelá' blaga' chen. Len yagen' bžíxe' kan nak yežen', na' naken kan gak sa'žo dot chežinno ža, na' tlebe zej nak yelá' tonne chen, na' yelá' sibe chen, na' yelá' blaga' chen. ¹⁷ Lezka' bžíxe' yelá' žeje che ze'e na', na' naken to gaywá' tape yon žit na' benne'. Wbás che ya'abán' bkonle' žin yag wžíx' na' nich bžíxe' yežen'.

¹⁸ Ze'e na' naken yej jaspe, na' yežen' naken ya óroteze, da' naken yani'do' kan

nak yej jese. ¹⁹ Len ze'e ka' che yežen' zej nzin' da' xtan ka' da' zej naken yej ka' da' zaka'le'egaken.

Len ze'e nežw naken yej jaspe.

Da' bežopen naken yej safiro.

Da' beyonnen naken yej ágata.

Da' tapen naken yej esmeralda.

²⁰ Da' gayon' naken yej ónise.

Da' xopen naken yej kornalina.

Da' gažen naken yej crisólito.

Da' xonon' naken yej berilo.

Da' gan naken yej topasio.

Da' chin naken yej crisoprasa.

Da' chinéjen naken yej jasinto.

Da' chežinnon naken yej amatista.

²¹ Da' chežinnon ka' da' zej nbagan' gan žó'ogake' zej naken chežinnon bga ka'. To to da' ka' gan žó'ogake' nbagan' len toze bga. Nez blo che yežen' naken ya' óroteze da' naken yani'do' kan nak yej jese.

²² Bi ble'ela' nitó yodo' lo yežen' dan' Dios, Bennen' napkze' dot yela' wnná bia', nake' yodo' chen, na' lezka' nak Bennen' nake' Zíla'do'. ²³ Bi žon byenen wza'ni'gak wbiž, na' byo', lo yežen' dan' zza'ní' yela' baní' che Dios lo yežen', na' lezka' Benne' nake' Zíla'do' zza'ni'e ga na'. ²⁴ Benne' wláž ka' che yežen', benne' ka' belágake', tágake' lo baní' che yežen', na' žingak benne' ka' zžna biá'gake' yežlyó nga, zej noe'e yela' wnni'a chégake' ga na'. ²⁵ Batkle wséjwgake' gan žó'ogake' lo yežen' te ža, na' batkle gak žel ga na'. ²⁶ Benách che yógo'te yež yedjwá'gake' da' zaka' ka', na' yela' wnni'a chégake' ga na'. ²⁷ Nitó da' bi naken chawe', na' nitó da' zinnj, na' nitó benne' žon laže'e, bi chó'ogake' ga na', san benne' ka' zej nyejw lágake' le'e yiche che Bennen' nake' Zíla'do', gan zej nyejw lagak benne' ka' zej nape' yela' nban, chó'ogake' ga na'.

22

¹ Naž wbás che ya'abán' bloe'ele' neda' to yegw yani'do', da' naken nis yegw da' znejjwn yela' nban. Žákti'te yegon' kan žákti'te yej jese. Zžoj yegon' lo latje blo gan že' Dios, na' lezka' gan že' Bennen' nake' Zíla'do'. ² Zza' yegon' gachje láwe'le nez blo che yežen'. Chelá'a weje žoa'a yegon' zoa to yag da' zbian da' znejjwn yela' nban, na' želbian chežinnon chi'i to yiz. To byo' to byo' želbia yag ka'. Xlága'gak yag ka' zej naken

da' žeyóngaken benne' ka' che yežen'. ³ Bi soa nitó da' žesbaga' benách ka' zia ga na'. Zoa latje blo gan že' Dios lo yežen', na' lezka' gan že' Bennen' nake' Zíla'do', na' benne' wen žin chie' ka' wká'n zéngake' Le'. ⁴ Lé'egekle' lawe' Le', na' kan lie' nyejwn lo xgágake'. ⁵ Bi gak žel ga na', na' bi yažje to da' wsa'ní', na' bi yážjegekle benne' ka' nníta'gake' ga na' baní' che wbiž, dan' gak Xanžo Dios baní' chégake'. To chi'ize nna biá'tezgak benne' ka' nníta'gake' ga na'.

Za' yelá' Benne' Cristo

⁶ Naž wbás che ya'abán' gože' neda', na' wnné': "Diža' ni naken dot da' li, na' nakkzen. Xanžo Dios, Bennen' zchize' Dios Be' La'y chie' lo yichj lázdo'gak benne' ka' zcháljgake' lowlaze' Le', ba bsele'e wbás che ya'abá chie' nich wloe'ele' benne' wen žin chie' ka' da' žala' gakten." ⁷ Ki wnná Jesús, Benne' Criston': "Za' yelá'a. Ba nez zen gaken che no benne' žone' kan zžna da' zchalja' lo wláz Dios, da' nyejwn le'e yiche ni."

⁸ Neda', Zwa, benla', na' ble'ela' da' ki. Wdé benlan', na' ble'elan', na' bzoa ziba' xni'a wbás che ya'abán', bennen' bloe'ele' neda' da' ki, nich wká'n zena' le'. ⁹ Naž le' gože' neda': "Bi gono' ki, dan' naka' neda' wen žin che Dios kan nako' le', na' kan zej nak lježo' ka', benne' ka' zcháljgake' lo wláz Dios, na' lezka' kan zej nak yógo'te benne' ka' žóngake' kan zžna da' nyejw le'e yiche ni. ¡Bka'n zen Dios!"

¹⁰ Lezka' gože' neda': "Bi wkacho'o xtiža' Dios ni, da' zchalja' lo wlaze' Le', na' nyejwn le'e yiche ni, dan' za' gaggak da' ki. ¹¹ No benne' žone' da' zinnj gónteze' da' zinnj. No benne' žone' da' kegle gónteze' da' kegle. No benne' žone' da' naken chawe', gónteze' da' naken chawe', na' no benne' nake' che Dios, gákteze' che Leze'." ¹² Zžna Jesusen': "Za' yelá'a. Noa'a lo na'a da' wnejjwa' chegak benne' ka', na' yebi'a che chégake' kan zej nak da' béngake'. ¹³ Neda' naka' Benne' zoa' zga'ala', na' lezka' Benne' ze lawte, kan nak da' zzo lawn, na' da' žesyožten. Lezka' naka' Benne' žone' ga so lawn, na' Benne' žone' ga žeyožen. ¹⁴ Ba nez zen gaken chegak benne' ka' nyaže da' nákwgake', benne' ka' žóngake' da' naken chawe'. Zej nzi'e latje gáwgake' da' zbia yagen' da' znejjwn yela' nban, na'

gak chó'ogake' gan žo'ogak benách ka' lo yežen'. ¹⁵ Benne' ka' bi zej nake' chawe', na' benne' wžá' ka', na' benne' ka' žóngake' da' kegle, na' benne' ka' žótgake' benách ka', na' benne' ka' zka'n zéngake' lo'a ka', na' benne' ka' žaz láže'gake' žon láže'gake', gá'ngake' na'le lo yežen'. ¹⁶ Neda', Jesús, bseļa'a wbás chia', wbás che ya'abá, na' bļoe'ele' le'e da' ki, le'e na' nbable to kwe' to kwe' benách chia' ka'. Neda' naka' ljež Dabí, na' lezka' za'sóe'. Lezka' naka' belj xsile."

¹⁷ Zchaljgak Dios Be' La'y, na' xkwide' no'le, xkwiden' wchág ná'lenbe' Benne' nake' žíla'do', na' znnágake': "Le da."

No benne' ženle' diža' ni žaļa' nne': "Le da."

No benne' žbile', na' no benne' zdan laže'en, žaļa' yídgage', na' yé'jgake' nisen',

da' znezjwn yeļa' nban.

¹⁸ Neda', Zwa, zzejni'ila' benne' ka' želyenle' diža' ni da' zchalja' lo wĺáz Dios, na' nyejwn le'e yiche ni, na' znnia': cha' no benne' wzane' kan zej nak diža' ki, na' Dios yebi'e chie', na' wsaka' zi'e le' kan zej nak da' zej nyejwn le'e yiche ni. ¹⁹ Lezka', cha' no benne' yekwase' bíte'teze diža' ni da' zchalja' lo wĺáz Dios, da' nyejwn le'e yiche ni, Dios yekwase' latje che bennen' le'e yichen' gan zej nyejw lagak benne' ka' zej nape' yeļa' nban da' zejĺ kenne, na' lezka' yekwase' latje chie' lo yež la'y, kan nyejw chegak benne' ki le'e yiche ni.

²⁰ Xanžon', Bennen' zzoa lie' kan zej nak da' ki znne': "O'. Za' yeļa'a."

¡Ka'kze gaken! ¡Da, Xanto' Jesús!

²¹ Znnabla' Xanžo Jesús, Benne' Criston', gon chawe'e yógo'tele le'e. Ka'kze gaken.